This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

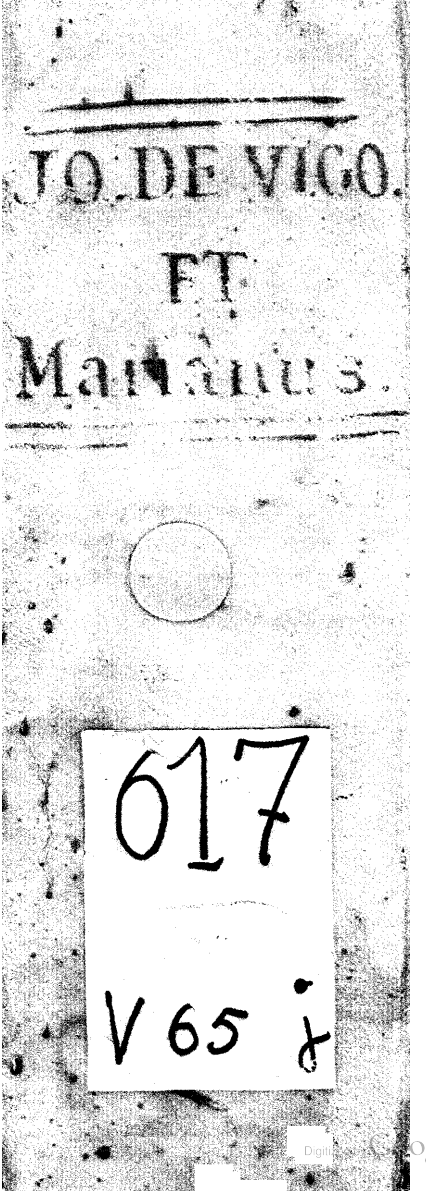

Digitized by Google

OPERA DOMI. IOANNIS VIGONIS DE VIGO.

ADDITVR CHIRVRGIA Mariani seu Barolitani discipuli Ioannis de Vigo.

Quę in nouem libris primę partis practicę copiose dictę Ioannis de Vigo tum secundę, quondam pōticis chyrurgicis continentur.

Primus	De anatomia chyrurgo necessaria.
Secundus	De aparibus in uniuersali & particulari.
Tertius	De uulneribus in uniuersali & particulari.
Quartus	De ulceribus in uniuersali & particulari.
Quintus	De morbo gallico & dislocationibus iuncturarum.
Sextus	De fractura & dislocatione ossium.
Septimus	De natura simplicium & poterum.
Octauus	Antidotarium tractās de natura cōpositorū.
Nonus.	De quibusdam additionibus totum corpus complentibus.

Quę in quinq; libris secundę partis practicę chyrurgię dictę compēdiose cōtinentur.

Primus	De uulneribus.
Secundus	De apostematibus.
Tertius	De ulceribus.
Quartus	De auxilijs uniuersiq; membro appropriatis.
Quintus	Complementum antidotarij & tabula.

Quę autem in Mariano contineantur facilo ordine uel lepidissimo reperies.

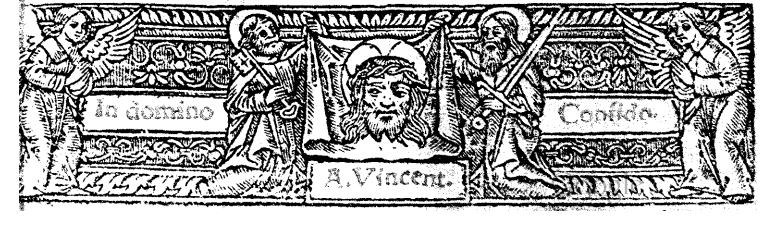

¶ Joannes Anthracinus Maceratheñ. Artium ⁊ medicine doctor. Lectori felicitatem.

CAm ipse ornatissime lector iamdiu nihil editū esse in pfessione Chyrurgica inspicerē: permultaq; th essent a modernis veluti perspicatioribus adinuenta. Que sepenumero magis egrotātibus cōferre vel experictia compertum est: q̄ que olim vetustiores illi prima auxilia posuerunt: siue enim etates ⁊ nature siue tēpora ⁊ rerum omnium cōplexiones permutentur: vt pulcherrime Conciliator exquirit: cōplura sunt a maioribꝰ medica descripta ingenia que sic nūc sub eisdem ponderē: mensura ⁊ qualitate administrentur: certe parum aut non multū prodesse comperimus. Eam ob rez ingeniosissime Lector Joannē de Vigo Ligurem Julū. ū. Pontif. Mari. Chyrurgicum preclarum et insignem vsq; adeo rogani ⁊ obtestatus sum: vt qō chirurgia composuerat dignū ⁊ refertissimū opus ad publicam vtilitatem ad nepotum cōmoditatē: ad suam: ad amicorum: ad patrie laudem ⁊ gloriam: in lucē tandē ediderit: imprimendumq; accuratissi. ac diligentissi. Impressoribus Stephano ō Lozeno. ac herculi bonoñ. credidit. ¶ Habebis itaq; Lector egregie opus fateor modernū: iz in quo nihil a sententijs [illegible] aiorum diuertitur: nihil fere qō ad rez ipsam faciat intactū relinquit: habebis doctrinā singularem: habebis denicq; opus adeo cultū ⁊ cōsummatū: vt cū illo: siue amicorū/ siue diuitiarū copiam: siue laudem et gloriam velis: sis omnia vberrime consecuturus. Quod quidem omnes (nisi fortasse sint inuidi ⁊ malinoli) extollēt ac plane admirabūtur. Nam vt cetera q̄ hinc dignissime inuenies omittam: nouum certe ac prope diuinum quēdā ordinem in componendis auxilijs ispicies: q̄ longe magis huic nostre tempestati salutaria ac cōsentanea q̄ vlla alia facillime experieris. Sed nolo huius aurei libri singulas ptes vlterius pcurrere. In illo enim vberiora ⁊ excellentiora omnia q̄ vel a me scribi: vel abs te credi possent/ facile reperies. Nec fortasse minus hic noster Joānes toto legēt i orbe q̄ diuinus ille conterraneus suus Simon Genueñ. qui i exponendis simplicium naturis tantum excelluit. ¶ Quisquis itaq; hunc librum penes se habuerit/ siue multum/ siue mediocriter eruditus fuerit: siue colat vbez/ sine nauiget: frugem hinc pfecto admirabilem ⁊ gloriam q̄ maximā adipiscetur: habebitq; tandem autori gratias imortales: homini integerrimo ⁊ excellenti q̄ fe: qui patriam: qui demum hec nostra secula/ tam subtili opere plurimum exornauit. Vale.

Digitized by Google

Joannes de Vigo Genuensis Reuerēdissimo domino domino Bendinello. S. S. R. E. Tituli sācte Sabine ꝓsbitero Cardi. de Saulis Felicitatem.

Si quantum tibi debeam Reuerendissime domine in medium afferre vellem mihi quidem priscorum oratorum eloquentia esset necessaria: tanta est etenim magnitudo tuorum erga me beneficiorum ꝙ nulla vnq̄ eorum memoriam delebit obliuio. Quamobrem mihi iam dudū cogitanti quidnam a me tibi pro tuis erga me beneficijs dignum memoria prestari posset: euestigio succurrit equissimuz ac cōsentaneum esse vt opus quod de arte chyrurgica ex antiquorum et modernorum monumentis: vna cum nostra experientia diuturna nuperrime edidi: tuo nomini dedicarem. Suscipiat igitur. D. tua munus tui clientis eo animo: eaq̄ hilari fronte et ea qua deniq̄ a me illi traditur charitate: nostrumq̄ hoc munusculum complectatur ꝛ foueat: ne opus sine patrocinio relinqeatur. Nam quemadmodum autori operis illaz semper beneficam: proficuāmq̄ fuisse constat: ita etiam operis ipsius inposterum accerrimam fautricem fore non dubito: cum ad opus tuendum nonnullis de causis aptiorem ꝛ promptiorem te vno neminem esse cognoscam: tum propter continuam familiaritatē in qua semper tecū a teneris annis domesticisq̄ tuis versatus sum: tum qz domus Saulea ꝛ medicorū ꝛ bonorū virorum semper amatrix fuit. Quocirco cum huius inclyte domus. D. tua Reuerendissima merito ꝛ splendor ꝛ decus ac etiam conterraneorum omnium refugium existat: non dubitaui sub protectione alarum tuarum his temporibus de professione iam dicta ꝓ communi hominum vtilitate ad scribendum animum intendere. Sed hec hactenus: tametsi multa in me beneficia abs te collocata connumerare hic possem: que cum omnibus sint manifesta gratia brevitatis omittam. Reliquz est: vt. D. tua persuadeat se sibi de me tantum posse polliceri: quantum cognouerit a me posse prestari. Valeat denum illa quam deus diutius ad vota conseruet.

Digitized by Google

Proemium.

Quamq̃ nō parua librorum copia et antiquorum et modernorum Arabice Latine ne Greceq̃ lingue de chirurgia tractantium fere per totum terrarum orbem ffili mi Aluisi ſ inueniatur tamen cū eſſem in Romana curia Anno Milleſimo quingenteſimotertio: ad Chirurgicum munus deputat⁹ ffe. Re. Julij. Pon. Max. a nōnullis amicis rogatus: ꝛ q̃dā mō ipulſus ꝛ aliq̃d de chirurgica ſcientia cōponerē: nō potui nō i mediū adducere quoddā opuſculuz in chirurgica arte: qō copioſa nū cupat: ꝓtractās vti olim egritudinū corpori humano euenientiū curatione penes theoricā ꝛ practicā prout antiq̃ moderniq̃ doctores i eoꝝ ſcripturis cecuti ſunt. Quā q̃dē artem ꝓſpicua prudenſeq̃ vetuſtas primo adīuenit: deinde ꝓfecto ſagax ꝛ ingenioſa poſteritas ſedulo ꝛ accuratiſſime imitando diligēti⁹ excoluit ꝛ dilucidauit: quo ſanitatē magnop vulnerū ꝛ vlcerū ac nōnullop morboꝝ hoīes canonice cōſeq̃ poſſint. Cum itaq̃ ſanitas hūani corporiſ ſit ad dñ beatoq̃ viuendū accōmodata. Igit̃ de hac facultate ad ſcribēdū me appuli: adducēdo inſup ꝓrer antiq̃ ſecreta/eozumq̃ diēta i curatioe vniuſcuiuſq̃ morbi nr̃as curatiōes quas ꝓpꝛijs manibus ſepenūero elaborādo expti ſum⁹. Et q̃uꝝ oēs hr̃e memoriam: et in nullo penitus errare poti⁹ diminitati ſ humanitati aſcribēdū eſſet: ꝛ in multiloq̃o pcm nō deſit: ꝛ in ſilētio nō cadat reph̃ēſio prane ſermocinatiōis: vtili⁹ tñ ſemp indicat in quauis facultate ſermonem habere ſ tacere: ꝛ eo maxime: q̃ in oī conſtructiōe ſemp non nulla meliozamenta ſequūtur. Curabo inſup prolixitatem ſermonis euitare: imo pauciorib⁹ verbis veritatē oīm curationū vniuſcuiuſq̃ morbi adducere. Gaudent enim ſemper breuitate moderni. ℣ Dominus itaq̃ cor meum dirigat: et labia mea aperire dignet: vt poſſim vtiliora pro humano gñe promunciare: ad bonū deducere finez: ſupplicās ſempyniuerſis doctoribꝰ ꝛ in arte chirurga magiſtris: q ſi opꝰ iſtō ad eoꝝ manꝰ puenerit q mea dicta corrigant: et meo puo ingenio paupculeq̃ doctrine veniā p̃ſtare dignent. Multis etem de cauſis hanc p̃ntis opis ꝓincīā libentiſſime aggreſſus ſum: tū ꝓpter cōem aetā perpetuā chirurgicoꝝ poſt hoc euenientiū vtilitatē: tū ꝓpietatem egrotātiū ꝛ amicoruz preces (vt prediximus) tū denīq̃ vt id quod plerunq̃ ꝓpꝛijs manibus elucubratione aſſidua: deo dante ꝓpꝛioq̃ ingenio in lucem deduximus: illud idem in fumum atq̃ inanuam non redigeretur. Unde ſi quis forte maliuolentia ducens nixus fuerit me accuſare de aliqua re hui⁹ opis: ꝓfecto hypo. Sal. Aui. Raſim Aliab. ꝛ nonnullos alios veteres quos imitat⁹ ſum accuſabit. Siꝛ q̃q̃ expoſitores eoꝝdem ꝓbatiſſimoſq̃ viros condēnabit. Nam

Digitized by Google

dia que ifrascripta sunt ex predictoꝝ monumentis ꝛ modernoꝝ ꝑticatiū vsu habita ꝛ frequentissime a me probata sunt. Et qō additū est ꝑter antiquorū ꝛ modernoꝝ secreta illō eā dē a me rōne ꝛ experiētia lōga cōprobatū fuit. At si emulorum nrōrū oino aliquis me ex abū dāti librorū ꝓstructiōe increpare voluerit: eius vtiq; increpatio apud prudētissimos institissimoq; hoies erronea manifeste habebit: vñ necessariū erit eos laudare: q; antiquorū ꝛ modernorū monumēta secuti sunt: diminuta augēdo ꝛ superflua moderādo. Et iz (vt inquit Plato.) nullꝰ sit liber: q; ab aliquo reprhēsiōe saluari possit: rñ ꝛ opus non emulis: non sophisticis: iz amicis ꝛ benignis: ac ēt illis qui ad verā ꝓacticam ꝛ morborū curationē aspirantur cōponimus: vtiq; erit liber ētem iudiciū nō deesse: vt Gal. ij. de virtutibꝰ naturalibꝰ capi. vltimo testat. nō noua iz vetustissima res est. ¶ Sed añq; ad ꝑcipale ꝓpositū accedamꝰ nō alienū est nō nulla necessaria multumq; vtilia vnicuiq; chirurgo chirurgie operā nanarevolenti ꝑtractare. ¶ Et in primis dicēdū est q̄d sit chirurgia: vñ dicat: cuiusmodi: quotq; eius spēs sint: qualr debeat esse chirurgus: quevtilitas sit istius libri: quę; ītētio: cā intētionis: ordo tractandi: ꝛ denię; libri titul⁹. ¶ Chirurgia itaq; est scientia docēs modum ꝛ qualitatē operādi in carne: nerue: ꝛ osse hois laboratis ꝓpriis chirurgicoꝝ manibus. Vel vt aperti⁹ declaret. Chirurgia est postremū instrūm medicine: cuius instra sunt tria: vcz dieta: potio: ꝛ chirurgia: quibus sole niter medicus morboꝝ causis vz subuenire. Dieta itaq; (vt attestatur Gal. medicoꝝ lucerna in cometo regiminis acutoꝝ) est primū instrūm medicine. Dicit etiā Gal. q; si possumꝰ hoiem ꝑ dictā curare non curemus cū aliqua potione. Eandē iniam ponit nobilis Damas. in suis amphoristis dicēs. Si potent medicus hoiem in sola dieta sanare nunq; ad potionē ꝛ ad chirurgiā transire debeat. ¶ Chirurgia aūt dr a cheiros grece q; est manus: ꝛ agia q; est actio. inde chirurgia. i. quasi operatio manualis. q; eius pertectionem hmōi chirurgie in manualiꝰ operatiōe ꝓsistere manifestū est. ¶ Cetez chirurgie species sunt due: testē adducēdo Joāni Ciuscium: vcz. Una q; nos docet modū operādi in mēbris mollibꝰ seu mediocribus. Alia q; docet modū operādi in membris duris. In mēbris mollibus ꝛ mediocribꝰ: sicut in carne: nerue: chorda: panniculo: ꝛ hmōi. In duris vero sicut in osse etq; cartilagine. ¶ Dicimus insuper quatter debeat esse chirurgus. Chirurgus aūt dr esse adolescens aut saltem adolescētie ꝑpinquus: ac ētā facūdia plen⁹. Facūdia etem chirurgum gratiozem reddit: q; si qui aut affabiles ꝛpe debito confabulari sciunt de his que vnūquęq; patientem delectant: blādiq; verbis egrum semper consolando specieq; salutis augendo facilius persuadent que infirmis vtiliora sunt. Sitq; ītus. ⁊ honestus: quia honestas ꝛ fidelitas in patientis animo futurę valitudinis sanande bonam

Plato.

Gale.

Viden da.

chirurgia.

Damas

Cius.

Quat chirurgus.

Digitized by Google

gignūt opinionē. Quāobrē fili mi Alaisi in primis te admoneo ꝙ si quis se manibus tuis fideliter cōmiserit recte ac diligētissime ipsum pcures: z nullo pro mundi thesauro venenū nec mortiferas exhibeas medicinas: nec etiam quēcūq; auaritia aut odio derelinquas: quatenꝰ negligentia vel tua culpa non pereat ne tu infidelis homicida in posterū (vt bonus Mesue Mes. refert) pari pena vel eterno supplicio crucieris. Insuper manu strenua nec vnq; intremescēti: acri oculorum potētia z clara: atq; intrepidꝰ imisericors suas operatiōes in corpore humano viriliter exercēdo: nec clamore patiētis minus facere q; necesse est: nec plusq; res desiderat. Imo oīa audacter agat: non secus ac si nullus ex vagitibꝰ vlterius affectus oriat: z non minus sinistra q; dextra manu pro prius esse debet. hec eñ oīa (vt Cel. inquit Cel. lib. septimo sue chyrurgie.) ad idoneū pertinēt chyrurgū. Debet insuper (vt inquit Aliab. Aliab. in commento primo.) loca peritorum chyrurgicoꝝ frequentare: quatenus eorum operationes inspicere possit: easq; memorie mandare: nō nisi vtilissimum esse. Quā de re admoneo te vt omni cura z assiduo studio persequaris illoꝝ doctrinam: qui in arte chirurga magnopere claruerūt. ꝓtinus nāq; z assidua medendi exercitatione ac summa adhibita diligentia facillime enades peritus. Preterea accommodate connit vnumquēq; chirurgū literis esse munitum: nam sine literis neminē puto ad plenū hanc artem complehēdere posse. Ideo bene dixit ille noster optimus Simon Genuēsis in vltimo se Simō. re sui proemij. Nō est tā parua humana ꝑditio: vt e manus in curia vita nostra pendere dēat. Ulterius dz esse ingeniosus: qz (vt inquit Damas.) Ingenium damus naturale medici adiuuat artē z scēn. naturā regentē: licet sit cū pari no artis fundamento: innatura le aūt cōrariū facit. Dz insup esse munitus varijs z diuersis instrīs: ꝑparatis ad hanc artē Instru Chyrurgie perficiendam: nam menta sicut ars suū optimū finē habe eius, re non pōt sine artifice suo idonea z proportionata instra habenti: ita z chirurgus in corpore humano suas operatiōes exercēdo: hmōi quidem operationes non pōt ad bonū z quodā modo indolorosum deducere fi nē: nisi talis chirurgus ꝑdicta prius instrumēta bene apta habuerit velut nouacula: fleobotomū seu lancetam: acus: tenacula: z similia ad vsum chirurgie pertinentia. Et infrascripta vn vngue guentoꝝ genera secū ferre dz: ta. vcz vnguentū mixtū: ꝙ constat ex vna parte vnguēti apostolorum: z alia vnguenti egyptiaci descriptione Aui. confecti. Un Auic. guentum silr egyptiacū in forma solida. Unguentum basilicum descriptione nostra. Unguētum magistrale cum succo solatri z plantaginis qō sparadrapum nūcupat. Unguentum quoq; camphoratum in forma liquida: qō ponfilicos seu de tucia vocatur. De quibus omnibus deo dante in Antidotario nostro vna cum nonnullis alijs secretis nostris tibi plenio z

Digitized by Google

Intentio.

rem notitiã dabo. ¶Deniq; intentio nostri opusculi fuit solutionem cõtinuitatis cõtinuiq; atq; superfluum bñficio chirurgie sanare. Cõtinuũ itaq; soluitur interdũ scapellando: aliqñ vẽdo vel vesicãdo: sepenũero ẽmiã faciẽdo: separũ ũgitur cõsolidãdo vulnera: fracturã t dislocationẽ restaurãdo. Superfluum sñr remouẽt qñ icisiõe vel medicamine acuto scrophule: nodi: caro supflua t currentes cursu earũ integre extirpẽtur. ¶Causa intẽtiõis sñr fuit: tum propter raritatem tractatiũ verã atq; modernã omnis curationis egritudinũ viam: tum propter nostre senectutis solatiũ. ¶Utilitas etiã fuit solutiõis ꝓtinuitatis ꝓtinuiq; supflui facilis curõnis vt certa habeãt notitia. ¶De titulo q̃z et ordine tractandi modo dicetur. Titulus itaq; huius libri (vt predixim⁹.) Copiosa i Chirurgia nominatur. In nouem sermonibus siue libris diuisa. et vt facilius inueniri possit q̃d in ea summa cõteãt vniuscuiusq; libri ꝓpria capꝫ seriatiz delcribã. In primo sermo erit de anatomia: qi sine ipsa nihil fere boni nihilq; recti chirurgus pficere potest: prout capitulo pemiali de anatomia demonstrab. In secundo loq̃mur de aꝑtib⁹ vñr t particulariter a capite vsq; ad pedes. In tertio similiter de vulneribꝫ dans vobis modũ curãdi t eozũdez accidentibus succurrendi. In quarto quoq; de vlceribꝫ particulariter t vniuersaliꝫ a capite vsq; ad pedes. In q̃nto de morbo gallico et iuncturarum doloribus. In sexto de fractura et dislocatione. In septimo de natura simpliciũ et eozum posse. In octauo sermone dicem⁹ sub forma Antidotarij de resolutiuis maturatiuis repercussiuis simplicib⁹ t compositis ac nõnullis aliꝭ secretis nostris ad vsum chirurgie necessarijs. In nono de nõnullis additionib⁹ ꝓ eo speris complemento.

¶Finis ꝓoemij.

Causa intentiõis.

Utilitas.

Titulus.

¶Cap. j. de vniuersali anatomia sub breui sermone valde vtile et necessarium ad vsum chirurgie. In quo multa videnda sunt: videlicet que sint vtilitates anatomie: et vnde dicatur: quid sit neruus: quid chorda et vnde oriantur: quid vena: quid arteria: quid os: et q̃d cartilago. Videndus est insuper ossium musculorum t neruorum numerus totius humani corporis. Cap.j.

Estate. Galē. medicorum monarcha. ix. ō vtilitate particularuꝫ c. penulti. Quatuor sunt vtilitates siue commoditates doctrine anatomie. Una est ad dei potentie demõstrationem. Secunda ad particularum patientiuꝫ cognitionem. Tertia ad futurarus dispositionum corporis ꝓnosticationem. Quarta t vltima ad egritudinũ curationẽ. Quamobrem non soluz chirurgicos: verumetiam medicos t phisicos prescire anatomia condecentissimum est. Nam ignarꝫ anatomie (vt Albuc. testatur) non euacuatur in eius operatione super humano corpore: vcz incidendo: vtendo: fuen- Galē. Utilitates anatomie. Albu.

Digitized by Google

dor: multas opatiões faciẽdo
q̃n cadat i errorẽ q̃ ifficit hõ.
Nã ignorãs eã multoties inci
dẽdo neruũ ꝓuena tãgit. Et p
terea ꝑ silles sũt ad instar ma
lox coquox incisox carniũ co
rã ꝓncipib⁹ i suis comestiõib⁹.
Gale. De q̃b⁹ dicit Gal. i. ij. terepẽ. q̃
nõ ex articulos carnes icidũt:
sz terũt: quassent vel diuellũt.
Sequit igit q̃ necessariũ ẽ me
dicis ꝑserti chirurgicis anato
miã scire: q̃ si sup chirurgici pe
nit⁹ in anatomie sciẽtia deficiẽ
tes ad si Ritudinẽ artificũ artez
suã ignoratiũ possunt i mediũ
deduci. Ois ei artifex teneꝫ sci
re naturã z subiectũ in q̃ opat.
Aꝛr⁹ opando errat. Cũ g̃ chi
rurgus sit artifex sanitatis cor
poris hũani: iõ teneꝫ scire natu
rã z ꝓpꝛie ipsi⁹: z ꝑ ꝓs ana
tomiaz vniuscuiscz corpis pti
cule. Cõfirmat q̃z sike (testãte
bẽrico de ermũdanita. li. j. sue
chirurgie) q: eodẽ mõ opat ce
cus in ligno z chirurg⁹ in hũa
no corpe anatomiam ignoras.
Nã cec⁹ scindẽs lignũ sepenũe
ro errorẽ cõmittit accipiẽdo de
ligno plus vel min⁹ q̃ sit ne
cesse. Similiꝫ mõ ẽt cõtingit
Quid est anatomia chirurgũ errare penit⁹ anato
miaz ignorando. ¶ Anatomia
aũt est scia recta q̃ singulatim
mẽbra hũani corpis incisi one
diuidunt. Et ꝓterea dicit ab
ana grece qõ est rectũ: z tomos
qõ est diuisio inde recta quasi
mẽbroꝝ diuisio. ¶ Inquiritur
Inq̃si tio ei⁹ sui. de cau liaco. ꝓterea anatomia duob⁹ mo
dis (vt inquit Sui. de cauliaco
vir vnic⁹ et singularis in arte
chirurga.) Uno mõ ꝓpter li
broꝝ doctrinã: q̃ mod⁹ licet sit
valde vtilis: nihilomin⁹ ꝑfec
to nõ est ita sufficies ad narrã
dũ ea q̃ solũ sensib⁹ et oculata
fide cognoscunt vt Auer. j. col. Auer.
liget dicebat. Et nos abbreuia
mus loq̃ de anatomia: nisi ꝓp
hoc qõ imaginatiua ẽ breuior
in istis: z pua i cõpatiõe earuz
rex: q̃ in ipa existũt. Scdo mõ
indagaꝫ anatomia per corpoꝝ
mortuoꝝ experiẽtiã qnã acce
pim⁹ in corpib⁹ nouiter mor
tuis mãdato ꝓncipis per de
collationem vel sulpẽsionẽ: vi
dem⁹ anatomiã saltẽ mẽbroꝝ
interioꝝ officialium: cutis: car
nis: musculoꝝ: et multaꝝ vena
rũ: multoꝝq̃ neruoꝝ: ꝑsertim
penes anatomiã optimi Mõdi Anato
ni: q̃ ꝺ ea celeberrime scripsit: mia
et ipsam sepenũero fecit. Uñ mõdi
situato corpe mortuo in bãco: ni.
ex ipo q̃uor iubet electiones
fieri. In ꝓia ẽ q̃ꝺ de mẽbꝛ nu
tritiuis: q: citi⁹ ad putrefactio
nẽ veniebãt. In scda ꝺ mẽbris
spũalib⁹. In tertia ꝺ mẽbꝛ ſ ala
tis. In q̃rta ꝺ extremitatib⁹ to
ti⁹ corpis finẽ anatomie faciẽ
do tractauit. ſ Et i q̃libet mẽ
bro sm opi. ꝓmẽtatoris Alerã Alarã
drini z oium anatomizãtiũ vir drin⁹.
nonẽ videda sũt: vez ꝓpositio: Nouẽ
substãtia: ꝓpꝛio: q̃titas: nũer⁹: viden
figura: colligãtia: act⁹: z vtili da sũt
tas: z q̃ morbi i eo ꝑnt accide in quo
re: q̃b⁹ p anatomie sciaz cogno libet
scẽdo: ꝓnosticãdo atq; curãdo mẽbroꝝ
medic⁹ possit opitulari. Et ꝑ
pterea i corporib⁹ simiaꝝ: por
coꝝ: z aliox aialiũ bon⁹ z opti
mus Gal. ad notitiã anatomie Gale
ꝓuenit. z nõ fecit sicut nõnulli nus.
q̃ pigẽdo anatomiã ꝺmõstrare
conati fuerũt. ¶ Quid igit est
corp⁹ hũanũ: ſ Rñdẽt q̃ illõ Corp⁹
de q̃ fit sermo in tota medicina. huma
Est ifup vna machina rõne de num.
corata ex varijs z diuersis mẽ-

Digitized by Google

bris ꝓfecta: de q̄b⁹ oīb⁹ seria-
Wem tim dicem⁹. ¶ Dicem⁹ itaq; q̄
brum. mēbrū seu corpis humani pti-
Gale. cula autoritate Gal. j. de vtil.
ptic. est q̄ddā corp⁹ q̄ō ex to-
to nō est sepatū nec alteri pīū
Auic. ctū. Auic. sūt li. j. sui canonis
dicit q; mēbra sūt q̄dā corpa q̄
ex pria ꝑmixtiōe humorū ge-
Wem neranť. Quedā ār mēbra sunt
bra simplicia: r q̄dam composita.
simpli ¶ Simplicia sunt nūero. x. vz
cia. neru⁹: cartilago: os: vena: arte-
ria: pānicul⁹: ligamentū: chor-
da: cutis exterior: r caro ꝓtern
um q̄ oriť i capite ꝯge: r i gin
giuis. Ungues īsup pili r pin-
guedo: iter illoꝝ gña ꝑnūerari
pñt: q; nō sint ꝓpria mēbra sz
ꝑtiū⁹ supfluitates. Tū fuerūt a
nā ꝑducta ad vtilitatē r ornatū
Gale. corpis hūani sīc alia mēbra:
De pi vt a Gal. ij. regni demōstratum
lis. fuit. ¶ Et cū ita sit. In ꝑmis ō
piloꝝ vtilitate loq̄mur autori-
tate Gal. dicēteq;. Et q̄dē nā sup
caput capillos posuit ad ex-
purgādū supfluitates r totius
capitis ꝓ eoꝝ porositates. sīc
r laboratores terraꝝ seminan
tes lupinos: r ab eis male her
be extirpenť. Alia erā rō fuit
(vt supi⁹ dictū est) vt hoīes et
mulieres ōcorarēt: nā itaq; ipo
rū frīdoꝝ siccior aliis simplici
de ner bus r ꝓpositis iudicať. ¶ Ner-
uis. uus ꝑterea est mēbrū simplex
Aui. cui⁹ offm est (vt inq̄t Aui.) cete
ris pticulis tot⁹ hūani corpis
sensuꝫ r motū tribuere a cere-
bro sumptos: ꝑ ꝓnē frigidā r
Demu siccā hz. ¶ Cōsequēter seq̄t de
iculis. musculo: q̄ē mēbrū ꝓpositū ex
neruo ligamēto r eorū villis:
carne īpīm replēte: r pānículo
coopiēte. Et ōr musculoꝝ ad sīli-
Auic. tudinē muris: ita tz Auic. li. j.

Musculꝰ insup nō differt a la-
certo: nā musculꝰ ad sīlitudinē
murz dr̄r lacertꝰ ad sīlitudinē
lacerti. Sūt q̄dē ābo alia ab
vtraq; ꝑte subtiliora ꝑserti ꝑ ſ
caudā. In medio ꝯo sūt gros-
siora ita sūt musculi r lacerti. r
ꝓpea i eodē loco sunt carnósi:
et q̄ ad illā ꝑtem inter ꝓpositā
membra ꝓnūerari pñt. Et q̄ ad
eoꝝ capita qr sūt neruosa r pā
niculosa r valde sēsibilia i nūe
ro simpliciū mēbroꝝ determi-
nari pñt. Quapp ō musculus in
sta ē snia Ga. p totū de vtilita- Gale.
te pticulari. Dicit em ꝑfat⁹ vir te
q̄ō postq; musculꝰ ꝓplerus est:
vcz neruis: r aliis cū carne iplē
te: r pāniculo coopiēte: r ab eo
em oriunť chordē et ligamēta
rotūda: r dū tēdūt ꝑ ſ⁹ iūcturā
p duos vel tres digitos āpliāt
r dilatanť: iūcturā fortiter ligā
do. ad modū pāni dāris ei mo-
tionē. Et cū iūctura ligamētis
bñ ligata fuerit: itez ex eūt ex
iunctura r ptinus redigunť in
chordā: r ordine añdicto iterū
aliū musculū faciūt r ꝑ ſ⁹ alia
tēdūt iūcturā ipam itez ligan
do. Et sic ꝓcedēdo nō cessant
ligādo r musculādo iuncturas
mouendo: donec ad vltias pe-
nenerint ꝑticulas. ¶ Quoruz
musculoꝝ (vt inq̄t Aui. lib. j. c. Auic.
de anato. musculoꝝ) cōplet⁹ ē Nūer
nūerus. ccccxxxj. ¶ Ossa pre- eorūz.
teres sunt etiā mēbra simpli- De os
cia cetez durioza sensuꝫ carē sibus
tia ꝑter dētes. (vt inq̄t Auic.) Auic.
Et ꝓpea sūt sustētacula cetera
rū ptic⁹aꝝ tot⁹ hūani corpis:
sūt īsup sicciora r frigiō. Que-
dā ꝯo eoꝝ sunt a nā ꝑducta ꝓ
defensiōe mēbroꝝ nobiliū: vt
craneū ad defensionē cerebri:
ossa pectoris dorsi et costarum

Digitized by Google

ad defensionē nuche ꝛ spūaliū rōne ꝛ autoritate mītū ē alie-
mēbroꝝ. sūt sītr oia ossa ḡssio na. Alterū ꝙ ab ossib⁹ suā hz
ra, i eoꝝ extremitatib⁹ ꝛ plenio natiuitatē: vt ꝙ Ani. c. de liga-
ra. tñ aliqñ cū rotunditate emi et. c. de solone ꝓtinuitatis ner- Anic.
nēti: ꝛ aliqñ cū ꝓcauitate. Que uoꝝ ꝓbaꝫ Dicit em ꝑfat⁹ vir
ꝙ sunt cū ꝓcauitate ꝓdecēti iū loco palle. de ner. Nā sicut ner
cture eoꝝ ñ sūt facilis dissloca uus discoopt⁹ est dignior ceteris mēbris vt fiat alleuiatio i
tiōis: qz cōcauitates recipiunt buccellas ossiū receptiōe con- eo. Ita ligamēta q̄ oriunt ab
grua. Sic⁹ ēt rotūditates ossiū ossib⁹: vcz a cōcauitatib⁹ ifictu
intrāt ꝓcauitates ꝑdictas itroi rarū: sunt figurarū dignioꝝ
tu ꝓdecēti: sec⁹ aūt seq̄t qñ ro- vt operet snp ea cū medicami
tūditates nō sunt bñ intrātes: ne forti: q̄si diceret Ani. ꝙ cum Ani.
ppea qz ꝓcauitates nō sūt reci ista mēbra. i. ligamēta euenien
Anic. piētes. Quāobrē (vt inq̄t Ani. tia ab ossib⁹ sint mēbra insensi
ad ꝓpositū nr̄m. c. de dissloc. in bilia. hac de cā vult ꝑfat⁹ vir ꝙ
vlt.) de hoib⁹ q̄dā sūt q̄ sūt pa possum⁹ expiri vnāquāq; forte
ti dissocatiōi. qm̄ concauitates medelā pp eoꝝ sensibilitatē:
ossiū iūcturaꝝ nō sūt ꝓfunde. ꝛ ppea subdit Ani. ꝙ ligamēta Ani.
Jō buccelle q̄ ingrediunt eas nō q̄ primuaṅ cū lacertis sūt iter
sūt itrātes: ḡ a facili cā dissloca vtraſq; res. Idē asserit. Aliab. Aliab.
tur. Sūt itaq; ossa ton⁹ hūani li. ij. c. de assignatiōe ligamē. ꝛ De pā
Anic. corpis ex Ani. j. sui cano. nūe chordarū. Pannicul⁹ sit⁹ est de niculo
Nūer⁹ ro. ccclviij. pter ossa si samia et nā neuoꝝ. Et hz ei⁹ nocumētū
ossiū. os laude i q̄ fūdat ligua. ¶ Cō et lesio nō sit tanti piculi sicut
De sequēter ō chorda: q̄ (vt supius neru⁹: tñ pp ei⁹ sensibilitatem
chorda. dcm fuit) ouꝫ vt poti⁹ descēdit lesio facta i eo nō sine piculo
a musculo: q̄ sapit nām neruo- iudicaꝫ. Cartilago ꝑterea est de car
rū: qz ō eis vna cū pānicul⁹ ofe ḡsi ō nā ossiū: ē tñ mollior osse: tilagi-
Sale. cta ē: vt hr̄ a Sal. p totū ō vtili. fcā funt ītūp ad ossiū supplemē ne.
ptickaꝝ. ꝛ ppea ei⁹ sinthomata tū ꝛ ad ōcoratiōē mītaꝝ pri-
sunt sīlia sinthomatib⁹ ner- cuiaꝝ corpis hūani: vt ō paipe
hypo. uoꝝ. iuxta illō hypo. punctura bz̄ naso ꝛ auri⁹ māifeste vr̄. ꝛ hypo
neruoꝝ ꝛ chordaꝝ sen tenātes ppea soko ꝓtinuitatis fcā i ea
seq̄t spasm⁹. Nā sic tenātes si iuxta hypo. sniaz p viā prie in
ue chorde sūt media iter liga rētiōis restan. nō recipit. Inq̄t hypo
mētū ꝛ neruū: ita ligamētū est ei ꝑfat⁹ vir: cū ōcisū fuerit os:
De li- mediū iter neruū et os. ſ Post aut cartilago: ār maxille tenu
gamē- chordā seq̄t de ligamēt⁹. Liga es: aut ꝑputiū. i. caput ḟge nec
tis. mēta em̄ sūt pulicia. Alterna creſcūt nec ꝙglutinār. ſ. p viam
Sale. ḡrū ortū hz a chordis vt supi⁹ pme itētōis. ¶ Deveni⁹ ꝛ artia De ve
Sui. ō musculo a Sal. fuit assignatū: ¶ Uena vtiq; ē sanguis rece- nis et
hz Jtā opi. teneat Sui. c. ō ana ptaculū: hñs natiuitatē ab epa arte ꝛ
to. nerno. ligamē. et chordarū. te. Arteria q̄z vas sāguis spūs rūs.
Dicit em̄ oia ligamēta ortum hz̄ ad ossib⁹ quod i rei ītate hz̄ ēe vr̄: iō a corde ortū pz hz̄e.
sūa pace tāti viri ei⁹ opinio a et ḡ̄ḡ (vt habet a Sale. xvj. de Sale.
vtilitate ptickaꝝ) vene ab ar-

Digitized by Google

terijs non differāt ꝯtū ad earū ꝓncipia: qꝝ vene (vt supra dictū fuit) ab epate ꝓcedunt. Arteria vero a corde: tñ nulla arteria ꝙ si i toto corpore reperit sine vena: hz em̄ quasi i residuo corporis cōione z diuctionē cū ipsis venis: in aliqb⁹ tñ locis vena ab arteria separari vr: vt in brachijoꝝ ꝓpatulo z in rethe mirabili. ¶ De cute. ¶ Cutis itaq; De cute. corporis velamē z tāḡ pria pars particula occurrit ad anatomiā facientē: ppea dico q est velamen pfectū z prextū villis siue filis nernoꝝ venaꝝ z arteriaꝝ minutarū ꝙ defensiōe z retentiōe sensus. Cuius due sunt spēs: vna q coopit mēbra exterseca. Altera lz ipropie ponat̄: tñ ē pānicul⁹ tegēs interiora mēbra: sicut alDecarne. mocatiz ossiū z pānicul⁹ tegēs cerebrū pleura z hꝝi. ¶ De carne. ¶ Caro i trib⁹ diuidit spēb⁹ vcz glāduloſa: musculoſa: z simplici. Siplex vo i capite ꝙgenitis seu iter dētes tñ reperit glāduloſa aūt seu nodoſa reperit i māmillis z emūctoriis: z de his est caro testiculoꝝ. Tertia ē musculoſa q ꝙ totū corp⁹ vbi est mot⁹ liḡd⁹ z electiū reperit: z cū istis mēbris simplicib⁹ ꝓnūerāt pinguedo vngues z pili: q nō mēbra: lz supfluitates nūcupāt: fūt tñ ad vtilitatē corpis hūani ꝓducte: vt i. q. te gni. demōstrat. ¶ Istoꝝ aūt mēSper-matica brozꝝ simpliciū de qb⁹ supi⁹ sigillati dcm̄ fuit q̄dā sūt spmatica: qꝝ a spmate suā hñt natiuitatē. z ꝓpterea soko ꝓximitatis facta i eis ꝙ viā p̄me intētiōis nō restaurāt: sed ꝙ mediū eteroge neū. i. ꝙ poꝝ sarcoidē: velut sūt Sanguinea. ossa z oia alia mēbra ō ꝓdicta. ¶ Quedā vo sūt sāguinea: vt caro pinguedoꝝ: hrū soko ꝓximitatis ꝙ viā prie itētiōis celeberrie efficit: qꝝ regnant z ꝓsolidatione recipiūt. ſ Item q̄dā eoꝝ sunt fride z sicce nature iuxta grad⁹ suos: velut ossa: cartilagines: pili: ligamēta nerui: z pānic̄uli. ¶ Cutis vo cale z sicce natu-Cutis. re est: lz sit ꝺ̄ natura mēbroꝝ simpliciū: qꝝ ñ iuenit aliqb⁹ mēbrū simplex calidi⁹ z sicci⁹ ipa cute: nā cutis (vt hꝝ a Gal. ij. de ꝓconib⁹. c. vl.) nō solū ē media hūanaꝝ ptcularū: lz ēt tot⁹ substātie generatiue z corruptiue. ſ Cala vo z hūida mēbra sunt carnoꝝ spūs: vt tz Auer. ij. sui colliget. z hūiditates naturales i cedūt ista via. ſ Medulla ptenea z flegma: z adeps ac pinguedo: fride z hūide nāe iudicant. ¶ Ca. ij. De mēbris cōpositis. Ca. ij. Mem-bra cō-posita.

¶ Membra itaq; corporis cōposita sunt oia q̄ a simplicib⁹ ꝓponunt. Et ꝓptercauidenť esse eterogenea: z in aliā speciē diuidi pñt. Nā i mēbris simplicib⁹ q̄libet ipsoꝝ pars nō seruat rōnē toti⁹: quāobrē vocant mēbra organica z instrumentaria: qꝝ ale instra esse videnť: vt facies: manus: cor: epar. Et ideo Gal. ij. de vtilitate partiGal. larū. c. finali. dixit q̄ natura ideoneos modos ꝓstruit ad vniuersas corporis particulas: z animē virtutes. ¶ Istoꝝ aūt membroꝝ quedā sunt principalia: z q̄dā nō. principalia sunt velut cerebrū: cor: epar: testiculi. Nō principalia vero sunt: oia alia ꝓter simplicia velut oculus: nasus: aures: caput: facies: col-Distinctio.

Digitized by Google

lus: brachia: cora: crura ⁊ tibie.
¶ De ypsone aũt ⁊ natura dictorũ mẽbrorũ pncipaliũ i succedẽti. c. distincte dicẽt. Et sic ypleCa. iij. ¶ Ca. iij. De anatomia capitis ⁊ mẽbrorũ ptentorũ ⁊ ptinentiũ.

QUo anti. c. de anatomia simpliciũ ⁊ compositorũ membrorũ satis dictũ est. Sit᷑ quid sit anatomia et vnde dicat᷑: q̃d neruus: q̃d musculus: ⁊ sic de aliis ꝓout in rubrica ptinet. Deinceps de capitis anatomia dicẽdũ est. ¶ Circa ipsius partẽ nouẽ sunt videnda: de q̃bus p Alex. cõmẽtatorẽ sequitur. Alex. ctaꝫ in pemiali. c. factus est sermo. nam (vt ipse asserit) t quolibet mẽbro nouẽ sunt inquirenda: vcz cõpositio: substantia ⁊c. Undecim insup videnda sunt in olla capitis ꝑm Ani. in suo canone. li. iij. c. de anatomia capitis. ¶ Et in primis de eius situatione. Nã caput hois nõ fuit situatũ in superiori parte ꝓpter nares: nec ꝓpter aures: nec ꝓpter os: nec ꝓpter cerebrũ: nec ꝓpter aliũ sensum: vt Aui. testatur autoritate Gal. in prin. tertij sui ca. Sz ꝓpter virtutẽ visiuã. Et rõ est: vt cũ oculi sint custodes totius corporis a lõge possint videre: ⁊ ꝑ ois nociua corpori euitare. Insup fuerũt a natura in parte anteriori oculi situati vt possint mediãte neruo obtico spiritũ visibilẽ recipere. Alia insup rõ fuit: q̃ ad oculos ꝑ eosdẽ neruos deferunt᷑ spẽs visibiles ad sensum cõem. nam ipsi nerui oculoꝝ ꝓpositionem igrediunt᷑: vt infra videbit᷑. Alia q̃z fuit rõ vt oculi motũ recipere possint a scõo pari neruoꝝ cerebri. Et istis de causis natura caput in altiori loco situauit. Et in hoc apparet iuuamẽtũ situationis ⁊ positiõis capitis. Olla capitis ꝑterea sm philo. dr ps capit᷑, capillis plena cõtinẽs membra aiata: ⁊ hoc est iuuamẽtũ manifestũ. ¶ Cõsequẽter sequit᷑ colligãtia videre: mãb ipso capite oẽs Lacerti ⁊ Musculi ad collũ ⁊ faciẽ totã tẽdẽtes ꝓcedunt: ⁊ ad ipsum collũ plãtar᷑ ⁊ mouẽtur ꝑdicte particule ⁊ totum caput. ¶ Quãtitas q̃z olle capitis est maioris capacitatis: q̃ cetera oia brũ in hoib⁹ est maioris cõtitatis cẽ tis sẽ in ceteris aiãlib⁹. ¶ Capitis sit᷑ forma est rotũda ad modũ sphere: q̃ (vt inq̃t Gal. viij. capit᷑. de vtilitate particularũ. c. pe.) forma rotũda inter ceteras formas ⁊ figuras est min⁹ passibilis: ⁊ etiã maxima ac capacissima oĩm habẽtiũ equalem perimetrũ: fuit etiã gibbosa in anteriori ⁊ posteriori parte: vt. ij. re gni a Gal. fuit declaratũ. ¶ Cõpositio insup capitis ossuosa pricularis ⁊ medullaris est ⁊ frigide ypsonis ꝑ numerũ partiũ eius. Et q̃ sunt egritudines q̃ in ipso mẽbro ꝑ̃ cõtingere. ꝑ̃t itaq̃ ⁊ cerebro euenire oẽs egritudines oculoꝝ neruoꝝ cataraliũ. ⁊ sic de aliis ꝑt in suis ꝓpꝛijs capitis de egritudinib⁹ cueniẽtib⁹ a capite ⁊ antiquoꝝ scriptoris facẽ᷑ est sermo. Nũerus sit᷑ partiũ eius cognoscit᷑ et hr̃ ꝑ partes ptinẽtes ⁊ ptentas ac ꝑ os basillare: sup quo oẽs ipse partes. s. toti⁹ capitis sedẽt ⁊ fundamẽtũ faciũt. Sunt itaq̃ partes ptinẽtes q̃nq̃. Primũ q occurrit de eis fũr capilli. Sc̃z cutis. Tertiũ caro musculosa. Quartũ pãniculꝰ q̃ pericrãeũ vocat᷑. Alio nole gigiua mr̃ nũ

Olla capitis. Capitis. Colligãtia. Quãtitas olle capitis. Forma capitis. Cõpositio capitis. Egritudines capitis. Nũer⁹ partiũ. De cõtinentibus.

Digitized by Google

cupak: qz p ꝓmissuras ossiū capitis a dura mr̃e suā hz unitatē. Quitū z vltimū est os: vez craneū siue tabula ꝓpria ossiū capitis. ℣ Cōsequēter ab itra alia q̄nq; sunt videda de ꝑtibus mēbris. Primū est os dictū scōa tabula. Scōm p̄nicul⁹ satis grossus q̄ dura mr̃ dr. Tertiū p̄nículus tegēs subst̄ātiā cerebri: q̄ ꝓpria mr̃ dr. Quartū substātia cerebri. Quintū rhete mirabile. ℣ Ultio loco seq̄t os basillare q̄ totū cepit sustinere: vt dictū fuit ad sitūdinē cunei. S. palatum exñs. ℣ Septē sunt capitis ossa p̄ncipalia ad totā ollā ꝑficiēdā. Quoz primū os coronale dr: est a ꝑte añrioi capitis: q̄ ps dr ab Alzab. li. sue theorice de anatomia capitis, ꝓpria. Cui⁹ q̄dē initiū est a supcilijs usq; ad coronalē ꝓmissurā craneū i ꝑte añrioi sz latitudinē diuidētē. Et i isto osse raro: sz aliq̄n tñ accidit ꝓmissurā i medio frōtis manifestari ꝑserti in mulieribꝫ: z vocat os coronale: qz reges z mulieres sup ꝓmissura ꝑdicta coronā ōferūr. Sūt isup in eo oculoz foramia z colatoria narū diuisa obquandā ossuosam additionē ad modū sceptri seu corone galli. sup q̄ pp̄ naturā cartilago iplāt̄ ad seq̄strādū nares. ℣ Cōsequēter duo ossa sequūt lateralia ꝓtigua cū osse coronali i ꝑte añrioi capitis: z cū osse laude sue occipitiale i ꝑte posterioi: z dr lateralia: qz vnū situatū ē i latere dextro: aliū i sinistro capitis latere: q̄ ābo i sūmitate capitis vniūt ad modū serre: z faciūt ꝓmissurā q̄ sagittalis dr: qz ō directo sz lōgitudinē capitis tēdit a coronali medio usq; ad ꝓmissurā q̄ dr lauda: z ē ꝓmissura trāsuersalis in ꝑte posteriori capitis ad modū lre cifre. 7. ℣ Est isup os p̄dcm occipitiū siue lau da dure substātie ꝓportāt i ferioꝝ ꝑtē a q̄ foramie nucha suū hzdescēdit: z a cerebro p̄ mediū spōdilū tēdit usq; ad nnē dorsi. ℣ Ce tez post ossa lateralia sequunt duo ossa petrosa q̄ faciūt ꝓmissuras mēdosas adherēdo duob⁹ ossib⁹ lateralib⁹ i dextera z sinistra ꝑte capitis admodū pariet̄. Et dr mēdosa: qz sūt sq̄mosa z petrosa: z sūt ceteris duris. Sūt isup ꝓporata ꝓp̄ necessitatē audit⁹. Et coz p̄ncipiū ab utraq; capitis est a ꝓmissura lambde usq; ad medium ripoz ossiū. ℣ Septimū z vltimū ē os basi sillare: q̄ (vt supi⁹ dcm̄ fuit) est velut cune⁹ firmās z sustinēs p̄dicta ossa supra palatū statiōe firma z ꝑdecēti. Cōstat ēt p̄dictū os mltis foraminib⁹ z spōgiositatib⁹ ad supfluitates grossas cerebri purgādas. ¶ Sūt itaq; ab istḡ ossib⁹ q̄nq; ꝓmissure ꝑdūsure. cte: q̄z tres sūt reales z ꝑe. Alie ꝙo mēdose dr. ꝓria triū vocat coronalis. Scōa sagittal. Tertia laudalis. ℣ Fuit insup os capitis spōgiosū z porosum i medio duaz tabulaz a nā ꝑductū ut ab ipa spōgiositate nutrimēta reciper: z a porositatib⁹ fumositates z hūiditates cerebri ad exteriorē ptē possint exhalari. ℣ Fuit ꝑteres caput plurib⁹ ossibus ꝓtectū ad ḧ vt si accideret lesio i vna ꝑte nō cōicet alteri. Et hꝰmōi occurrit ō ossib⁹ caput faciētib⁹. ¶ Ulteri⁹ vt anatomia mēbroz ꝑtētoz lucidiori mō ō mōstrarē: vtilissimū ē vt pri⁹ remota cute a craneo in supcilijs craneū circlr serra diuidere. Nā imediate videbis. de ꝓtinctib⁹

De ꝑtē tis.

Ossa capitis.

Os coronale

Os basillare.

Cōmissura

De cō ꝑtis in capite

Duo ossa lateralia

interiorē tabulā cranei porosā
vitreā sicut t tabulā exteriorē.
¶ Est isup cū eisdē trib⁹ ꝓmis
surꝫ ꝓplerꝫ q̄b⁹ dura mr alliga
ta ē:t ꝓpea p̄dicte ꝓmissure q̄
tuor ō cāis i craneo a nā pduc
te fuerūt. Quaꝝ pria ē vt ve
ne p easdē ꝓmissuras i gressuꝫ
haberēt ad cerebꝝ nutrimētū
deferēdo. Scda vt nerui t villi
venientes a cerebro viā hērent
exeūdi. Tertia vt cerebri vapo
res hrent vñ exhalari possint.
Quarta zvltia vt dura mr hret
vñ suspēderet ne cerebꝝ ḡuā
valeret. ¶per ꝓmissuraz ꝑterea
mediana siue sagittalē trāscūt
due vene ab epate pcedētes t
sub cranco intrātes. Sicꝫ mō
ēt p foramē ossis basillarꝫ ascē
dit q̄dā arteria a corde pcedēs
t surſū ascēdēdo vadit donec cū
ꝑnoiatꝫ venꝫ t q̄busdā neruis
adiuicē ꝓiūgāt t ꝓtexāt. Quib⁹
ex ide efficit pānicul⁹ dur⁹t
solid⁹ q̄ dura mr nūcupat.t al
ligat ꝓmissurꝫ eā eas pcedēdo
cū neruis t vilꝫ. Ita q̄ aliū fa
ciūt pānīculum tegētē totū cra
neū: q̄ (vt alꝫ dcm fuit) gignua
mr ōr. Quāobrē ꝓsētaneū fuit
q̄ arteria superi⁹ ab ifima pte
ascēderet: mā ei⁹ mot⁹ pulsatiu⁹
t ei⁹ sāguis subtilitas si ōscēsū
hūisset iferi⁹ itēpato ipetu de
scēdisset: sz ei⁹ ascēs⁹ moderat
illū itēpatū fluxū. Uex vtilissi
mū fuit q̄ vena a pte supiori ad
iferiorē ptē ōscēderet vt sāguꝫ
ei⁹ spiss⁹ faciliorē hret ōscēsū.
Cūq̄ p̄dict⁹ pānicul⁹ ab eisdē
venis pullātib⁹ t q̄etis ꝓfect⁹
fuerit. ¶ Item adiuicē ꝓiūgūt
t ordīe iā dicto aliū apponūt pā
niculū satꝫ lenē t subtilē q̄ pia
mr ōr: q̄ totū cerebrū tegit: qđ
cūꝫ fecerit ptin⁹ i cerebrū de
scēsū hīt p̄dicte vene t arteria
et vitā t debitū nutrimētum ac
spm cordialez ōferēdo. t ppea
ḡtomagꝫ ō ipo spū iueniꝫ i ce
rebro ḡtomagꝫ digerit et for
mā ialē suscipit. ¶ Cerebrum De ce
ꝛo ps ē medullarꝫ i trib⁹ vētri rebro.
culis diuisa. Quorū vn⁹ ē i pte
anīori maioris ḡtitatꝫ ceterꝫ
vētriculis. Scōs i pte media.
Terti⁹ t vltim⁹ i pte posterio
ri capitis suā facit residētiā. et
iō ꝫ Hal. in taz ē imaginatiōis
cogitatōis t memozie fūdamē
tū. Sik ēt Ra. li. ad almā. c. de
anatomia cerebri ōt ip⁹ eē fon
tē sēsuū t mot⁹ volūtarij. ¶ Nu
cha ꝛo ē sicut kuni⁹ ab eo ma
nās. ¶ Nerui ꝛo q̄ ab ea ꝓce
dūt sic sūt rinuli ex flumio ex
eūtes. Inq̄t ꝑfat⁹ vir: fōti ꝛo
i. cerebro cū aliq̄s acciderit im
pedimētū: erit cōe cū rinuli. s.
eius nervis: q̄ si nervis ipsis
aliq̄s supuenerit lesio ñ sp erit
cōis cū fōte: imo ꝓpria locorū
ad q̄ ipi rinuli dirigūt. ¶ Cere
brū ḥterea fuit substātie albe t
medullaris t satꝫ lenꝫ fride et
hūide nāe: q̄ nā ē ab alīs diuer
sa medull: qz nō fuit ꝓtenta vt
nutriat craneū. sz potⁱ⁹ (vt Mō
din⁹ ōt) cerebꝝ ptineaꝫ t ḥnet
ab eo. ḥterea inuamētū ei⁹ fuit
vt spūs vitalē sua complone va
leat ptēpare vt ialꝫ spūs effi
cereꝫ. ¶ Dixim⁹ supi⁹ cerebrū
tres hre vētriculos: q̄z aīriorē
posteriorē hm opinionē fere oīz
Anatomizātiū i medio sūt di
uisi: vez i dextra t sinistra pte:
t pietes eoꝝ sūt vndiq̄ p̄dictꝫ
pānicl⁹ tuoluti: hicide tēdētes
t descēdētes vsq̄ ad basim: q̄
bus pānicl⁹ ist pietib⁹ dextera
pars hmōi ventriculi diuidi
tur a sinistra. In anteriori par-

Digitized by Google

te ꝯdā ventricli locata ē fāta-
sia q̄ est retētiua spēcū a sens-
ib⁹ pticulariū receptaꝝ. In po
steriori ho ā gulo hmōi ventricu
li ē imaginatiua q̄ eaꝝ spēs ē
apphensiua i fātasia retētaꝝ:
ꝛ eas apphendēdo ponēdo ꝙ
diuidēdo: nō tñ asserēdo ꝙ esse
albū ꝛ illud nigrū. Quāobrē i
medio ventriculi p̄dicti viget
sensus cōis q̄ apphēsiu⁹ ē spē-
rūdelatarū a sensib⁹ pticulari-
b⁹. Et ppea ad illū locū dirigit
ꝛ terminat. Et pp ꝙ ex his ma
nifestant iuamenta hmōi vē-
tricli q̄ fūt vt imaginationi siue
fantasie sensuiq̄ cōi deseruiat:
p̄ducꝰ fuit insuper ordine pre
dicto vt oib⁹ organis sensitiu
nis sensum tribuat et spm ala-
lē vt p eū sentire valeāt. Qua-
propē manifeste apparēt ex eis
nocumēta q̄ i p̄dicto ventricu-
lo ꝛ añriori cerebro cōtingere
pñt. Nā i ipo pñt oēs egritudi
nes gñari ꝛ cāri velut soko con
tinui: mala cōpko. ſlā si i pāni
culo extiterit: dolor ab eis cāri
vī emigrane⁹. Si kiq̄s mō etiā
pōt pati egritudies: velut apa
calidū vl frigidū. Si calidū ē i
pāniculis existēs sirsez. Si ho
frigidū litargia ōr. Si ho i sub
stantia cerebri repiat pessimū
mortiferū apa nūcupat. Pōt i
sup in eo superuenire egritudo
cōpositiōib⁹. Que si ē opillās
nō in totū aut ē substātia vapo
rosa ꝛtiginēz schotomiam cau
sat. Si ho fuerit hūoralis tūc
aut stupor aut paralisis: hmōi
ab ea sequit. Si aūt fuerit i to
tū opillās vētriculos sic cū sub
stātia cerebri aut vētriculos tñ
mō apoplexiā gñabit. ¶ Ulteri⁹ cerebrū in ꝥtuor diuiditur partes. In añriorē ꝛ posteriorē partem dextrā ꝛ sinistrā. In an
teriori eñ parte viget sāguis.
In posteriori flegma. In dexte
ra cholera. In sinistra melan-
cholia. Et propterea ps añrior
cerebri ceteris est calidior.

¶ De scōo ventriculo.

¶ Uisa sede ꝛ statiōe p̄mi vētri
cli cerebri ꝛ ꝓpōnis ei⁹ visis
iuamētis q̄ oriūt ab eo ꝛ mor
bis q̄ in eo pñt contingere. De
scōo vētricko dōz ē. ſ In fine ſta
taqꝫ p̄mi ventricli due regiunt
substantie q̄ faciūt additamē-
ta ad instar duaꝝ nariuꝫ hois
adiuicē p̄iūctaꝝ. Que ꝯdē na
res huic vētricko sūt sic cul-
tra et statio sup q̄ extēdit extē
sione lōgitudinali qñ imagi-
nata suscipit: postmodum ꝫhit
sicut ꝙmis subterraneus. Et p
pterea ad silitudinem ꝙmis
fctā ē ei⁹ substātia. Et ꝙ facit
qñ vt⁹ exctiua cogitat sup ap
hēsim ōtermiatis q̄ꝫ plata
sit snla. Deide ite extēdit qñ
vētriculo posteriori ptigit res
declaratas. ſ Iste isupdue sbe.
Una ē sic ꝙmis rubei coloris
extēsiu⁹ ꝫ longitudinē ꝫhibit
ꝛ extēsibil: ꝛ ppea ꝙmis dicta
ē. Alia ho ē sic cachaz qñ elōgat
claudit ancha: ꝛ eodē tpe clau
dit vētricul⁹ ꝙ sus postremā p
tē in scōo ventriculo annexam
et coniunctā. Similiter q̄ꝫ pri
cipium scōi vētricli clauditur.
Et hoc fuit a nā ordiatū vt spēs
de vno ventriculo ad aliū trans
itum nō habeāt quādo hō vult
a cogitatiōe desistere ꝛ a sēsu
exteriori operatiōib⁹. Cuꝫ itaq̄
ꝙmis ille ꝫhitur seq̄t h⁹i ācte
dilatatio ad ꝙ vt species trans
itū habeāt de vno vētriculo ad
aliū qñ homo cogitatiōez ingre
ditur. Ue ntricul⁹ autē medius

Digitized by Google

est satis gracil ⁊ lōg⁹ ⁊ trāsitū facit ō ꝯmo ad vltimū: nāvtricz ē ꝛtigu⁹. Et ꝓpterea est organū duarū ꝑtutū: vcz cogitatiue q̄ hz ꝓponere ⁊ diuidere ꝺbali copula ⁊ ex vno aliō inferre. Et i scōa medietate hmōi vētriculi est estimatiua decernēs insensata ex sensatis.

¶ De tertio ventriculo.

¶ Terti⁹ aūt vētricul⁹ cerebri i posteriozi ꝑte capitꝫ suā hz sedē. Et ē i substātia durioꝛ alijs vētricul. Iō nerui q̄ ab eo ꝓcedūt mediāte nucha ei⁹ durioꝛ sunt nature. Quāobrē i ꝑte iteriozi hmōi vētriculi non fuit a nā ꝓductū velamē q̄ pia mr ōz: sicut fuerunt alij dno vētriculi q̄ iteri⁹ ꝑdicto velamie fuerūt inoluti. Et h nō aliā ob cāz nisi ꝓpterea quia eius substantia (vt supi⁹ dixim⁹) ē satis foꝛz ⁊ ꝺēsa et ex se ꝛseruabilꝫ. Substantia ꝝo alioꝝ duoꝝ q̄ melioꝛ ē: iō eodē velamie a nā fuit ꝓuisuz ꝑ ꝛseruatiōe eozūde ſbe. Fuit isup figura piramidalꝫ vt i bassioꝛi loco sntiaꝝ p nūciatas a scō vētriculo recipe valeat ⁊ secrete cōseruet illas. velut capsa thesauri ꝛseruatiua. Ei⁹ hz cōpo frigide ⁊ sice nature iudicaꝝ. Cōpo vero scōi calide ⁊ hūide nāe ōz. In extremitate isup hmōi ventriculi: vcz i ꝑte piramidali nucha duob⁹ pāniculꝫ cerebri ꝛuoluta ꝓcedit: ⁊ p foramē ossi⁹ basillarꝫ iferi⁹ descēdēdo vadit p mediū spōdiliū donec ad spine extrēi tatē attigat. Est isup medullaris ⁊ eiusdē substantie cū cerebro. Et propterea sinthomata nuche (vt inquit Gal.) sūt sicut sinthomatibus cerebri. Sciēdū est etiam q̄ paria neruoruz sunt septem q̄ a cerebro immediate originātꝫ sm lōgitudinē ei⁹. Et trigita p mediū nuche. Unū quoꝝ cuiꝰ line societate ⁊ ortū hz in fine osseri siue caude. (vt ponit aliab. sm̄ōe scōo ꝑte primi libri sui de regali dispōne.) Ulteri⁹ i extremitate ꝑmi scōi ventriculi iferi⁹ descēdēdo terminaꝫ q̄dā rotūdū foramē q̄ a nōnullꝰ lacūa nūcupat. In cui⁹ medietate est ꝗna ꝓzato ad palatū tēdēs ad q̄ trāsit via directa a medio vētriculo ꝓcedēs ⁊ directe ad colatoziū: vcz foramē in medio ossis basilaris a nā creatū. Idcirco nā etiā vt supfluitates cerebri purgarēt: vcz scōi ⁊ vltimi vētriculi iuxta lacunā ꝓzaut (vt i q̄t Suil. pla.) pāniculū grossum et durū q̄ dura mr ōz: vt superfluitates eozundē secundi et vltimi ventriculi vt dictum est) ex purgari valeāt. Si licz mō ꝑdict⁹ pāniculꝰ i ꝑte añriozi cerebri sub osse frōtꝫ a nā fuit ꝓzat⁹: vt eodē foramie supfluitates ꝑmi vētriculi p carūculas nasi purgeꝫ Alia insup fuit rō: q̄ per foramē hmōi opatio ſtutis odozabilꝫ ꝑficereꝫ. Et circūquaq; hmōi lacune inueniūꝫ eminētie rotūde satis magne (vt inq̄t bon⁹ Mō dinus) ꝓcreate ad sustentatiōnē venaꝝ ⁊ arteriarū. Et ꝓpterea i infirma ꝑte eiusdē lacune ꝓpe foramē ei⁹ ⁊ sūt eminētia carnis magne cū rotūditate ad sustentandū venas et arterias ascendetes a rhete mirabili ad ꝑdictos vētriculos. Ideo manifestātur glādule eminentes iurta rhete mirabile q̄ dicitur ad similitudinē rhetis: q̄ rhete cōtextum est venis pulsantibus tantū mō: vt Suido demonstrauit

Depia mare.

Gal.

Suil.

De t ma

re.

Suido demon

Digitized by Google

straut.c.de anatomia venaruz et arteriarum.) Dicendo q̄ in aliqb⁹ locis sepaī vena ab arteria: vt in medio brachiorum ⁊ in rete mirabili: manifestatur eius separatio. Et hoc ꝯtum pro anatomia cerebri tantum.

¶ Cap. iiij. De anatomia gutturis ⁊ partium eiusdem.

Dim⁹ i p̄cedēti sermone sufficiēter de anatomia capitis. de inceps ō anatōia faciei: colli: oculoruz: gutturis. ⁊ ptiū carūdē vidēdū est. ¶ Et i p̄mis sciēdū ē q̄ in extremitate gutturis duo fiūt meatus p vnū quoz cōeshiōes ⁊ po⁹ ad stomachū trāsitū faciūt: ⁊ meri siue isophag⁹ ōr. q̄ duab⁹ tunicis ⁊ villis cōfect⁹ est: ḡrū vna ē p̄ma neruosa i pte iuri seca p̄tigua oris palato. Altera ꝯplurimū ē carnosa ⁊ lacertosa q̄ i pte exteriori existit p̄tiuatur cū pellicula stōachi. Alter ꝯo meat⁹ q̄ aer ad p̄monē trāsferr trachea siue arteria nūcupatur. meat⁹ q̄dā q̄ merivocalis quinq̄ ipōdiles colli retro posit⁹ ē q̄ dem iferi⁹ ōscēdēdo vadit dōec pforet diafragma. Ab eo postmodū q̄dā oris corp⁹ (vt iḡt R.a.li.de Almā.c.de anatomia oris) q̄ stōach⁹ nūcupat Est aūt gurg p̄ncipium dictoz meatuū cū q̄dā vacuitate siue spacio i q̄ due amigdale p̄tinētur. vna i pte dextera collocata ⁊ altera i sinistra Et sūt create ex Aui. carnosez nerueis: vt fortiores fiāt. Et p̄terea earūdē iuuamētū ē: qz via p̄stāt cibo potui vt subintret meriz ad iuuēt aerē ingredientē aput epiglotū. Epiglotū aūt ē q̄dā emiuētia a natura i capite trahere si ne arterie p̄ducta. Et ē hmōi trachee quasi coopertoriuz ad hoc vt hoza cōeshionis ⁊ potus aliquid p̄ter aerem subintrare nequeat. Et propterea videm⁹ si aliq̄d p̄ter aerē ingredit angustiosa tussi p paululum tpis homo vexatur. Et i hoc cognoscit ei⁹ iuuamētum: q̄ particula ista tm̄mō a nā creata fuit ad attrahendū aerē ⁊ expellendū ipm ex nature necessitatez. Iuuat similiter ad diuersas formandas voces. ¶ In anteriori parte gule (vt dixim⁹) est trachea angulis cartilaginosis confecta gradatim annexis ligamentis habent etiam panniculum satis durum in parte interiori ligantem ⁊ cōiungentez predictos anulos vnū post aliū. Sūt insuper valde rugosi p̄sertim in pte intrinseca ⁊ coniunct cū meri: tū i cōiunctione eoz. sunt aliquātulū defectini. ¶ Cōfectū aūt ē meri admodū cāne. Cuius ps quarta secūdū. lōgitudinē ei⁹ esset amputata. Postmodū talis defect⁹ cāne a natura subtili pellicula neruosa coopiēt p meri cibus aliqñ grossus nō habeat p̄hibitionē trāsit⁹ ad stomachū via fecādo sua mollicia. ¶ Et ār meri p̄dicti ꝯpositū venis pulmonib⁹ ⁊ q̄rtis neruisq̄ venientib⁹ a sexto pari neruoz q̄ immediate a pte añriori cerebri oriunt. In latere p̄terea dextro et sinistro p̄dicte cāne sūt q̄dā vene grosse organice q̄ guidegi dñr: sub q̄ bus arterie magne sūt situate. Et propterea incisio earū pūctura est valde suspecta: vt patet considerāti propinquitatem ⁊ affinitatem quas habent cuz epate ⁊ corde. Interāū cū

Resf.

Auice.

Digitized by Google

vt asserunt practicantes ⁊ ego sepenumero vidi a q̃cũq; parua pũctura vel incisione p̃sertim venarũ pulsantiũ homo p viã suffocationis statim morit.

Uuula ℣Uuula sit r nõ sine vtilitate i genti a natura fuit pductа: nã est mẽbrũ spongiosuz rare nature: pendẽs ppẽdiculariter ad modũ grani pineoli: iuxta epiglotũ i pte supiori gutturis inter vnã ⁊ aliã amigdulã suã hz sedẽ. Et ppterea sua spõgiositate facit ad recipiẽdas super fluitates cerebri: factũ ẽ ẽt hoc mẽbrũ ad vocem modulandã.

Ca.v. ¶Cap. quintũ. De mãdibulis et dentibus.

Dẽtes ℣Entes ꝛz communẽ opinionem omniuz qui faciunt professionem anatomie sunt numero trigitaduo. Quorũ aliqui sunt incisorij in parte anteriori oris ad inciendum. Alij sunt canini: q̃ vocan turvulgo oculoz dẽtes. Alij vero sunt molares: ⁊ dñr molares qz comesta triturãt ⁊ frangunt quẽadmodũ mole triticũ frangũt. Et ppterea actio eorum pria vocat digestio.

Nume rus dẽ tium ℣Storũ p terea dentiũ ser decim in superiori mãdibula inseruñt qui q̃ tuordecim ossib⁹ cõponunt q̃rũ cõpositio occulta est. Et pterea de cõpositione ⁊ separatiõe eorũ mentionẽ nõ facim⁹. Sufficit ergo chirurgicũ scire qõ p vno osse i opatione manuali supponat. Que q̃dez mãdibula vndiq; a quodã pãniculo tegit a pte anteriori frõtis veniente q̃ pericraneũ õz. Consequenter a tertio pari neruoz cerebri: rab aliqua pte q̃rti ⁊ q̃nti ⁊ ex scõo pari neruoz nuche: et tertij simul cũ venis ⁊ arterijs: pellis a natura p totã faciẽ fuit pducta. Et ppter ea nerui ingredientes hãc cõpositionẽ veniẽtes ex mẽbris pdictis vez cerebro ⁊ nucha causant sensum ⁊ motũ p totam faciẽ. ℣De icisiõe itaq; hmõi loci q̃liter sit pcedẽdũ. c. de exitura grosse cutz plenarie locuti sum⁹. Sciẽdũ est isup q dẽtes supiozis ⁊ inferiozis mãdibule ligantur cũ ligamẽtis ⁊ panniculis pcedentibus a pãniculo ⁊ neruis antedictis. Inferior ẽo mandibula duobus ossibus est cõpositа ⁊ versus mẽtũ vnitur vnione serratili versus partem superiorem ab vtraq; parte cum superiozibus mandibulis suam facit coniunctionem. De quarum dislocatiõe suo p ptio. c. mentionem faciemus.

¶Cap. vj. de ligua ⁊ auribus.

Ca. vj. De lingua.

℣Ingua vtiq; est mẽbrũvalde necessariũ ad diuersas corpis vtilitates i ore a natura pductum de substantia spõgiosa ⁊ carnosũ nerueis ⁊ eoz villis lacertis: venis: arterijs ⁊ ligamẽtis pfectũ ⁊ i osse lãde radix ei⁹ iplãtata ẽ ⁊ ligamẽtis ligata. Nerui ãt q̃ in ligua ptinent a sexto pari neruoz cerebri sensũ recipiũt: motionez vero a septimo pari neruoz cerebri. ℣Sub lingua pterea sunt dnevene situate: que manifestãt qñ aliq̃ infirmo subleuatur ligua: quarũ incisio plz iuuat ad diuersas guturis passiones: vt in. c. de cura squinãtie ⁊ cura apatis ligue optime declarat. Fuit insup tale membrũ pncipalr i esse pductũ ad loquelam, pnunciandu. Ad ci

Digitized by Google

bū p spaciū tpis i ore gubernā dū. Et ad gustū. Et ꝫ ad vtilitatē medicine: qz per gustū habemus cognitionē (vt Gal. testatur) multoꝝ simpliciū. Jō natura ad ipm mēbrū neruos gustatinos direxit a quarto et sexto neruoꝝ pari. ¶ Ulteri⁹ dirimus linguā ipam esse lacertosaz ex nouē lacertis pcedētib⁹ ab oselandi formi z ab additiōe stagittali. ¶ Uigēt insup sub lingua carnes glāduloſe. Jn qb⁹ duo pua orificia existūt saliuā expurgātia ad modum colatorū. Jn extremitate mādibulaꝝ a pte supiori i dextra z sinistra situate sunt aures iuxta ossa petrosa rualia fundata sup os petrosū pfozatum z durū. Et est de ossemēdoso: ab extra auriū vsqꝫ ad p̄dictā ossis pfozationez habēt multas inuolutiōes in trāsitu intus pcedēdo donec attingāt quintū par neuoꝝ cerebri: pro te cuius potētia auditiua a natura aurib⁹ data fuit. Et ꝓpter ea p̄dictus neruus fuit pcauus ordinatus: vt oēs sonos meli⁹ audiret. ¶ Jn circūquaqꝫ vo auriū z mādibularuꝝ extremitate pducta est cartilago faciēs aures p̄dictas. Jn ꝗrū radiceue arterie neruivilli pānniculi z ligamēta circulariter sunt pducta. Jdeo incisio hmōi loci dz eē ad instar semicirculi. Et de hac incisiōe optime dictū fuit. c. de exitura grosse guttis. ¶ Jn pte aūt dextera subsequenter z sinistra colli inueniuntur post aures vene ortū ab epate manifeste habentes. Sub quib⁹ sunt arterie procedētes a corde q̄ ascēdendo versus caput p cōmissuras ad cerebruꝝ ingressum faciunt ꝓpter vtilitatem narratam. c. de anatomia pānniculorum cerebri. Quapropter cum earum compleuerint officium de vtilitatibus predictis super cerebro z eius panniculis: iterum descendendo versus aures aliquam partem materie spermatice ducunt: via renum vsqꝫ ad testiculos. ¶ Et ꝓpterea nōnulli tenēt q̄ icisto facta p̄dictaꝝ venaꝝ sub aures icisiōe totali est cā phibitiōis generatiōis hūane. Sitr q̄z ꝗ si i eadē regiōe colli due cerui ces ꝓducte sunt: vna i pte dextera colli: alia i sinistra: quarū fundamēta i ossib⁹ capitis sūt plātata. Et ꝓpterea sūt de natura ligamēti: qz iferi⁹ ab vtroqꝫ latere spine descēdēdo pcedūt vsqꝫ ad caudā dorsi z dnr lōge ceruices: quia sunt quies z cultra omnium neruorum venientium a nucha. prohibino generationis est icisio.

¶ Ca. vij. de anatomia spondilium. C. vij. Spondilis.

SPōdilis itaqꝫ ē os pfozatū faciēs spinā siue dorsuꝫ per cuius fozamē nucha (vt als dictuꝫ fuit) a prio ad vltimum suū facit transitū. ¶ habet isup spōdilꝫ varia additamēta ascēdētia et descēdēta z succes siue spōdilis ligamētis altera alteri ligat: donec ad vltimas partes spine ligando pueniāt admodū triremis carne. ¶ Est autem ordinatio ista aliqua in parte tanqꝫ optima nuche tutela: et ex laterib⁹ vniuscuiusqꝫ spōdilis: prout capitulo de anatomia cerebri dictuꝫ fuit exeūt nerui tendentes ad dexteram z sinistram partez corporis: de quoꝝ numero in predicto cap.

Digitized by Google

commemoratū fuit. ℣ Sūt pterea partes dorsi spondiliū q̄ tuor (vt testat Gale. xij. c. xiij. de vtilitate particularium.) Prima est collū. Scōa spondiles. Tertia lūbi. Quarta et vltima os sacrū. Prima pars septē cōstat spondilibus. Scōa duodecim. Tertia q̄nq̄. Quarta sex spōdilib⁹ finitur: de musculis et neruis colli dicetur iuis pro prijs capitulis de neruorū et musculorum distributione. Gale.

¶ Capitulū. viij. De anatomia et figura oculorum. C. viij.

Oculi. CUm oculi ad vsum vre maxime conferāt et dulcedinē ei⁹ magna cum diligentia de eorum natura discēdum est vt cognita eorum dispositione morbis eorundē medic⁹ possit opitulari. ℣ De situ itaq̄ eorum omnibus est manifestus. Sub fronte iō a natura duo oculi fuerūt ordinati: vt tū corp⁹ a varijs et diuersis extrinsecis nocumentis tueātur. Sūt et ā t. q̄s custodes virida rij. Mēbra sunt insup ex septē tunicis tribusq̄ humorib⁹ cōfecta. Et ꝓpterea i hūc modū eorum cōpositionē describā. In primis a pte anteriori cerebri ꝓcedunt duo nerui concaui venientes a primo pari neruoꝝ cerebri. qui cū a cerebro sequestrantur: statim aliquātulū cōiūgunt adinuicē q̄si cruciat⁹: et fit vnica ꝓcauitas ex duob⁹. Deinde in exitu eorū separantur a craneo: duob⁹ pānic⁹ cerebri inuoluūtur seu velant et vocant nerui optici et in eoꝝ ꝓncipio videnē esse cerebri substantia anterioris ventriculi. ℣ Et q̄ superius dictū fuit q̄ in loco vniōis et cruciatiōis eorū ex duab⁹ cōcauitat⁹ facta est vna: sm Gui. pla. tñ Mōdi. Gui. bononiē. in hac scientia practica pla. ca et theorica peritissim⁹ dicit Mōdi. ꝑdictos neruos in cruciatiōe eorū cōcauos esse vt eis fiat locus cōis: ad hoc vt spēs vni⁹ rei recepta a duob⁹ oculis: delecta ꝓ duos neruos ad vnitatē redeat: et vna res videat nō due: sed vna sicut debet. ℣ Et ꝓprima q̄libet eoꝝ cū craneum exierit tunica ad ꝓpriū oculū terminat pānic culum durū et grossum faciendo: qui sclirocncus dicit. ℣ Deinde ab eodē neruo alius seq̄tur pānic⁹ q̄ secūdina tunica appellat: et dicit secundina: q̄ succedit primam tunicā. Et in sui situatione amplectit humorem vitreū oculi. ℣ Deinde successiue sequit tertia tunica queretina nūcupat. Et hoc nomen nō aliā ob cām sibi impositum fuit nisi ꝓpterea q̄ hz figurā retis q̄ tunica in se retinet et cōprehendit medietatē humoris. ℣ Cōsequēter ab ista retina alia tunica q̄ aranea tunica dr generat ad similitudinem tele aranee facta q̄ in se cōprehēdit aliā medietatē humoris cristallini. Et ꝓpterea facit rotūditatem cū tunica retina. ℣ Sub sequenter post dictā tunicam sequitur alia tunica vuea vocata: quia in eius aspectu ꝓ dispositiōe ad instar tunice vuee facta est. In medio cuius tunice siue pannic⁹li natura perforauit que perforatio pupilla dilatatur et stringitur iurta necessitatem: et ad hoc etiaz dilatatur et stringitur in humore cristallino: vt virtus vi

Nerui optici.

Digitized by Google

sinz perficiatur. Comprehēdit etiā i sp̄dicta tunica totū hu morē albugineū p defensiōe z cōseruatiōe dicti cristallini humoris qui est necessarius in eo. ℣ Ulteri⁹ fuit iterū necessariū vt alia tunica gnārēt q̄ cornea tunica

Cornea tunica

vt humor albugine⁹ p foramē vuee exitum nō haberet. ℣ Et dicta ē cornea siue corne⁹ pānicul⁹ ad similitudinē: quā tenet cū cornu lucibo: q̄ tunica suū hz ortū a panniculo sciroti co duro. ℣ Et ppterea fuit dur⁹ z grossus a natura pductus: vt

Cōiunctiua tunica

vna cū septima tunica q̄ cōiūctiua dr totū oculum firmiter z cōdecēter ligarent z amplecterent p̄ter ingredinē siue pupillā: q̄ q̄dē cōiūctiua a pānículo cooperiēre cranеū suam hz nāturā. ℣ Et sic apparet iuna mētū incisiōis vene sup̄ fronte in decursuz materierū venēnū a capite z cerebro ad oculos p̄pter cōpositionē p̄noiati pānículi q̄ vt alias dictuz fuit. c. de anatomia cerebri nerui venis z arteriis cōfectus est. Ulteri⁹ ad oculos p foramē cranei dirigunt nerui a scō pari nerozum cerebri dātes eis sensuz z motum quib⁹ notabiliter sentiunt res sibi nociuas.

¶ Cap. ir. de thorace.

Iso de figura z anatomia faciei oculoz colli spondaliuz ner uozū z nuche: de thorace nūc videndū est.

thorax.

¶ Dico igit̄ q⁹ thorax siue pect⁹ mēbrozū spiritualiū est statio. In qua quidē partes nōnulle sunt cōtente z alique cōtinēte s. Cōtinentes ptes sunt quatuor. Prima est cutis. Scōa ca

Partes principales.

rnēs. ro musculosa. Tertia māmile. Quarta et vltima ossa. ℣ Partes aūt p̄cte sunt nouēcz cor: tes cō pulmo: pāniculi: ligamēta: nerui tente. ut: vene arteria: meri siue isophag⁹: trachea siue arteria. Et primo ab ossib⁹ est incipiēdū. ℣ Cōplex igit̄ thorax septē ossibus in quorum extremitate viget cartilago. Et in parte q̄dē superiori thoracis sita ē pirisin qua furcula gule firmat: inferius veroversus os stomachi cartilagineꝫ habet satis lenē. Et propterea iacet super os stomachi ista etiā ossa p̄dicta adiuicē ꝓgregāt p modiū appositiōis q̄b⁹ septē ossib⁹ p̄dictis septem vnīuntur coste ab vtraq; pte z abvtroq; capite cū spōdilib⁹ cōiūgunt q̄ coste sūt amphiactuose seu curue: vocātur ꝓprie loca costarū. In terminatione quarū a parte anteriori vocatur pectus. A spondiliū vero parte latus costarū cōpletax dr. Et propterea cōplete dicuntur. Cōsequēter post se ptē p̄dictas sequūtur quinq; ēt abvtroq; latere que mēdose dicunt: z i pte posteriori dorsi cū q̄nq; pūgūtur spōdilibus. In anteriori vero pte cū lacertis ventris suam faciūt conūctionem: qz in parte p̄dicta non habent vbi cū ossibus appodient ꝓpterea dicuntur mēdose siue falsе: quia in loco conunctionis lacertorum sunt valde plicabiles: ideo cedūt quasi vt vēter cedit.

¶ De musculis pectoris.

¶ Sunt itaq; musculi pectoris ſm Aui. opinionem. xviij. quorum quidā cōmunicātur collo: quidam diafragmati: quidam costis q̄dā dorso: q̄dā spatulis z humeris: quidaz denicz sumi

Digitized by Google

proprie musculi thoracis. Qualiter autē sit cutis z caro musculosa satis est manifestum.

¶De mammillis.

¶Mammille sant mēbra composita ex carne rara z alba glādulosa z spōgiosa: ad q̄ nerui cōplures a cerebro cueniūt: vene ab epate ad eas ēt dirigunt. Similr arterie a corde ad p̄dicta membra transmittūtur. Et ppterea cū prenominatis mēbris maxima tenēt colligātia.

¶De particulis cōtinentibus.

¶In primis itaq; remoto thorace ab vtroq; latere instrumēto bene incidēti z caute ne anatomia mediasteni denaset̄ur a corde tanq̄ omnium mēbrorum duce summa cum diligentia incipiendum est.

¶Cor equidem pinealis est figure z caro eius ē valde dura lacertosa p̄sertim in radice sua: nam ei⁹ radix siue basis ē plurimū lacertosa z ligamētis duris z neruis cōfecta ipm circundantibus a quib⁹ cor nō tāgitur nisi tantū in eius radice. Et propterea vt nonnulli asserūt sapit naturaz cartilaginis. ¶Fuit preterea eius caro dura pducta: vt nō a facili nocumēto vexaret. Nam si rara fuisset caro z mollis homo fuisset brevioris vite: quia a quacūq; facili causa extra naturam ei eueniēti rōne sue ingentis nobilitatis homo deficeret. Et propterea optime dicit Aui. cor nō patitur solutionem ꝯtinuitatis durāte vita in eos. ¶Fuit ꝑter ea in medio pectoris situatus tanq̄ membrum omnium principalissimuz et tanq̄ princeps in eodem loco collocatum. sicut Rex in medio inozum pulozum collocari solet: nō declinādo ad aliquam partem in xta Hal. sententiam. Tamen Raſ. libro ad Almā. ca. de anatomia siue figura cordis dicit eius tornatilem partem versus sinistram partē aliqualiter declinare. Et propterea in sinistra parte sentitur magis pulsatio q̄ in dextra ꝑpter ozum arterie in sinistra parte determinatum. Habet insuper iuxta opinionem eiusdem Raſ. duos magnos vētriculos: vnū videlicet in dextra: et alterum in sinistra pte situatos. In medio quozum adest capsula aliquātulum superius collocata: et panniculis neruosis circundata: que ab eodem Raſ. tertio ventriculus vocatur. In dextro autem ventriculo duo continentur foramina: quozum alterum natura ordinauit vt vene ab epate ozum habentes intus ingrediendo transitum faciant ad eundem ventriculum sanguinē deferendo super quo insuper foramine tres reperiūtur panniculi (vt inquit Raſ.) quozum incessus licet defozis incipiatur intus tamen finitur. z hoc totū fuit vt reflectatur illud quod ingredit. Aliud vero vene est foramen quod etiam est os qđ ab eodem ventriculo cū pulmone cōtinuat: qđ quidē os q̄uis sit vene nō arterie: tamē eius tunice sunt grosse z satis spisse z ppterea a multis anatomistis (vt asserit Raſ.) vena arteria dicitur. Arteriarum autem tunice sunt duriozis substātie z spissioris cozporis q̄ sunt venarum tunice. Qđ ꝓgrue natura ordinauit cū vtilitate ℔uani corpis nō para-

Raſ. Raſ. Raſ. Raſ. Aui. Rex.

Digitized by Google

na: qz arterie continue mouent vita durante: ex quarum motu si contigerit eas disrumpi ma ius dispendium sequeretur ho mini ꝑ disruptio aliarum vena rum. Sup ipo quoꝫ ore a quo predicta vena ortū habet tres collocant panniculi: quoꝝ in cessus licet iterius oriat fozis tñ finit. Et ꝯ ipsa natura ordi nauit vt reflectatur ad id quod a corde egredit. In sinistro ãt ventriculo duo reperiunt fora mina: quoꝝ vnum est os a q̃ magna ꝓcedit arteria: a qua oēs arterie totius humani cor poris originē trahũt. Insup su per eodē ore tres panniculi si tuant quoꝝ incessus lz iteri⁹ incipiat fozis tñ finitur ad hoc fiat vt rideāt et reflectant ad id qđ a corde egredit de spiri tu et sanguine: q̃ qđē sanguis a natura diuidit ꝑ tinus ꝑ totā cordis substātiā: quātitate tē perata: residuū vero sangui nis ad cordis nutrimētum de legat: et subtiliat i ipsa cordis substancia: z ad foueam mediā a natura digerit. In qua calefa ctionem digestionem: subtilia tionem z depurationē recipit. Cūq purificat⁹ fuerit ad sini strū vētriculū trāsmittit in quo de ipso sanguine puro fit spiri tus generatio. q̃ qđē spūs est subtilior: clarior z purior oibus corpib⁹ a q̃tuor elemētis gña tis. Aliud aūt ē os vene satis amplū ad pulmonē tēdentis: quo fozamine aer a pulmone ad cor transmittit. In quo qui dē fozamine etiam duo tātum reperiunt panniculi. Incessus quoꝝ defozis incipit intus ꝛo finit: qđ pius et glozioſus de⁹ ordinauit vt apti et ꝓpti fiāt ad recipiēdū z cōducēdū. aerem debitū ad cor vētilādū. In sinistro q̃z vētriculo alia in uenit arteria q̃ vnā tñ hz tuni cā: q̃ a nōnullis arteria vena lis nūcupat: sanguinē subtilez ad pulmonē transmittendo: ꝑ cuius substātiam diffundit: ad hoc vt ex ipso subtili sanguine nutriatur: duo quoꝫ hz addita menta ad similitudinez parue auricule: quorum alterꝫ in par te sinistra viget. Alterū vero in parte dextra ortum habet.

De pulmone.

Pulmo ē mēbrū rare substā tie z spōgiosum z alligatū cuz mediastino pāniculo cooperie te cordne ab ossib⁹ pectoris tā gatur. Habet insuper cānulam de qua facta est mētio. c. de ana tomia oris q̃ quidem cānula i diuersis partib⁹ ꝑ pulmonem la. distribuit: vtilitas namq; hmōi cānule vna cū pulmone fuit vt ꝑ ipz pulmonem aeris frigidi hominē circūdātis fieret attra ctatio: donec ꝑ sinistrā cordis auriculā veniret ad suā fumo sam caliditatē tēperādā hora dilatatiōis cordis z ide fumo saz cordis supfluitatē susciper. Quāobrē aeris frigiditas or dine iā dicto cāta fuit valde ne cessaria qz aer naturā hois cir cūdās i opatiōe cordiali spūs ingētis frigiditatis reperit: si ne cui⁹ tēperamēto ꝑ fumosaz z ingētē caliditatē caliditalē ani malis spūs suffocaret. Et quia aer circūdās nos nō erat adeo purus sicut hūan⁹ spūs ꝓsen taneū z necessariū fuit q; ꝑ mē brū trāsiret rarū vt valeat ipm aerē ab oi impuritate clarifica re. Et ꝓpterea ad hāc itētio nez nās fanhelitum ordinauit.

Digitized by Google

¶De diafragmate.

¶Diafragma est vnū de membris ꝓcūis in pectoris ꝓcuitate. Cuius principium a capite thoracis (vt inquit Rasis) inferi⁹ adytrūq; latus extrā uersa descendēdo postrigit: donec ad duodecimas spondiles dorsi cōtinuat: et est pānic⁹ in sua terminatiōe valde musculosus separās membra spūalia a nutritiuis hūs colligatiā cū cerebro mediātib⁹ neruis. Fuit ꝓterea ordinatum diafragma: vt sua cōtinua motiōe cor⁹ euentare valeat: quēadmodum folles fabror⁹ qui in eor⁹ apertura aerem suscipiunt ad ignem ventilādū et in clausura illum igni prestāt. Et ꝓpterea duabus ex causis solutio continuitatis facta in eo restauratione nō recipit: quarum vna ē ratione sue continue motionis Altera vero ratione sue ingentis neruositatis et subtilitatis. Rasis.

¶De mediastino.

¶Mediastinus est pannicul⁹ qui in substantia assimilat diafragmati diuidēs pect⁹ ſm lōgitudinez. Et ꝓpterea diuidit pulmonē p medium et alligat spondilibus dorsi pulmonem ipm suspēdendo. Et inuamētū hmōi diuisiōis fuit qō si lesio accideret in vna parte nō cōicaret toti. Et hoc quātū de mediastino. De ligamētis autem facta fuit mētio in sermone de anatomia cordis. Silr quoq; de trachea arteria et de meri capi. de anatomia oris. plenarie locuti sumus.

¶De pleura.

¶Pleura est pānic⁹ valde sensibilis tegēs costas: et sternum hemīter subiect⁹ apostemati. Et ꝓpterea qñ apostema generatur in ea: pleuresis dicit. Et hec puto tibi sufficere pro anatomia thoracistam membroꝝ contentorum cū continentium.

¶Cap. x. de anatomia ventris et partium eius contentorum et continentium. Ca. x.

Enter duob⁹ modis accipitur. vno mō sicut stomachus siue meri. Alio mō pronest regio et statio cōtinēs mēbra nutritiua. Sciēdū est insup qō ptes continentes sunt velut mirach et siphac cū ad partem anteriorē: quātū vero ad posteriorē partem sūt ossa quinq; spōdilium. Cutis: caro lacertosa. Mirach autē ex quatuor ptibus cōstare videt vez excute: pinguedine: pānic⁹ carnoso: et musculis qui a corde oriūtur. Siphac aūt vn⁹ tm̄ est pānic⁹ valde dur⁹ ex villis neruis et ligamētis ꝓfect⁹ adherens toti mirach quē admodum parietes muris ad herentes. Et ꝓpterea magna est differētia inter mirach et siphac: mirach cm̄ est particula cōposita ex iā dictis: quarum vna ab altera potest separari. Siphac autem non qz quo ad eius substantiā membrum est simplex sicut et alij panniculi sunt. Mēbra preterea ꝓcta sūt septē. Primū est zirb⁹. Secundum intestina. Tertium stoma ch⁹. Quartū epar. Quitū splē. Sextū mesenterium. Septimū et vltimum renes. De vesica autez et figura matricis: de anatomia ancharum et partiū earundem tractabitur. Mirach. Mem bra cō tenta.

¶De stomacho.

¶Dixim⁹ in cap. de anatomia

oris z meri stomachuz suā hē origine in extremitate oris. Sic ipsum retro in collo inferi⁹ descendere super ei⁹ spōdiles donec diafragma perfect sup quo diafragmate ligatus existit: vna cum quibusdā panniculis spōdilium: post cui⁹ p fotationem z ligationem dilatat: z ab eo deinde quoddā ori tur mēbrum qō stomachus nū cupat ad partē sinistrā parum per declinans. Et ꝓpterea os stomachi declinat aliqualiter ad partem sinistram. Eius ꝥo fundus ad dextrā: quāobrē ipsum inspiciēdo videbis quasi formā hē ab instar cucurbite rotūde habentis collum lōgū in superiori parte. Inferi⁹ aūt alter collum producit: q cum intestino duodeno suā facit cō iunctionē: Et ꝓpterea istud collū ꝓncipiū intestinoꝝ siue portonariū vocat: qz post ꝙ cibus in stomacho cōgregat⁹ z cōdu ci⁹ fuerit per meri ꝫhik z claudit adeo qō ex eo aliqd exire nonvaleat: donec digestio in totum sit celebrata: postmodum aperit. et sic apertuz remanet: donec quod i stomacho existit ad intestina trāsmittatur. Stomachus ąz versus partē dorsi aliquātulū dilatat cū spondilibus z visceribus ligatur firmis ligamentis: a quibus firmiter detinetur: et forti tudo ligationis z substentationis interioruz omniū facta fuit a natura prout eoꝝ nobilitas z necessitas postulat. Stomachus preterea trib⁹ tunicis cōstare videtur (vt inq̄t Raſ.) vna quarum habet villos ſm longitudinē stomachi transuersaliter. Alia autem habet villos ſz latitudinem intrātes. Tertia vero z vltima est illa q̄ habet villos suos obliq̄ z transuersaliter per stomachum distributos: de quorum inuamentis si sigillatiz diceremus lōga eſſet narratio. Aliabbas tamē lib. ix. iue theorice. ca. de assignatiōe stomachi. dicit stomachuz duab⁹ tunicis esse compositum.

¶ De epate.

¶ Epar vniq̄ in dextro latere sub costis superioꝝ ꝫ sus posteriorē partem locatuz est. Est membrū carnosuz rarissime tamen substātie q̄si ad similitudinē sanguinis coagulati. Est etiam penulatum ex quinq̄ vt plurimū penulis. Similiter in parte intrinseca est cōcauū: extra vero gibbosuz qō a natura fuit ordinatū: vt stomachū ipz meli⁹ aplexaret. A pre ꝥo diafragmatis reperit magis ei⁹ gibbositas manifesta z ligatū inuenit ligamētis ꝓnuātib⁹ epar cū panniculo super ipsuz existēte. Ab eius ꝓterea concauitate nēpe quedam ozik cānula q̄ epatis porta dr. Et est vna vena que generatur de eius interioris materia spermatica. Ista enim vena in varias z diuersas separatur partes: a qua septem oriuntur vene: aut vt nōnulli asserūt octo. z scōm Raſ. infinite oriuntur vene a predicta porta ex cūtes admodum radicum arborum. Et vnaquęq̄ eaꝝ tādiu i multas separatur partes donec fere innumerabiles partes reciat. ex quibus diuisiōib⁹ quedam sunt tendentes vsq̄ ad finem stomachi: q̄dam verovsq̄ ad duodenum: z multe ad ieiunum intestinuz dirigūtur: z sic

Porta

trāsitū faciunt per intestina do nec ad intestinum rectum perueneriṅt: q̄ vene sic in diuersas partes minutissime distribute meseraice dn̄r. Officium aut̄ Mese raice. hm̄oi venaꝝ meseraicaꝝ est de ferre ad epar totā chili bonitatē ⁊ succositatē: q̄ quidez porta venalis cū suis radicibus p̄dictā bonitatē per totam epatis substātiā distribuit. A gibbosi tate quoq; itez epatis oriṫ vena q̄ pcaua siue chilosa: q̄ vna cū radicib⁹ ei⁹ alijs venis ob uiātibus totū sanguinē ab epate generatū educit. Ipsaq; superius ⁊ inferi⁹ se ramificādo sanguinē p̄dictū causa nutriē di p totuz corpus distribuit vbi tertia ⁊ quarta perficitur digestio. Ulerius (vt iāt Gal.) ij. de Gal. virtutibus naturalib⁹. cap. penul. ⁊ in quarto de vtilitate. capi. v. In epate per decoctionē tres fiūt substātie: due vez superfluitates ⁊ vna naturalis sicut ex musto in vegete per ebullitionem fiunt tres substantie.

¶ De intestinis.

¶ Intestina itaq; sex tm̄ numerantur quorum tria superiora sunt valde gracilia. Alia vero tria sita ab vmbilico infra grossa dicunt: que duabus tunicis cōfecta esse reperiunt: quaꝝ altera intus existens hz viscositatē quandā sibi adherentem ad similitudinē calcis mure adherētis. De gracilibus aut̄ intestinis primum est qd̄ in inferiori stomachi ore continuari videtur duodenum siue porta narium nominatum: et vocaṫ duodenū: q; est longitudinis duodecim digitorum. Secundum autem intestinum ieiunum dicitur: quod duo intestina existunt erecta et in lōgitudinē corpis sparguntur: ozificiatū p q̄ epati nutrimētū vehitur: plura sunt in isto intestino iciuno: quā in alijs de quibus in anatomia epatis dictū fuit Tertium ⁊ vltimum intestinum graciliū inuolutum ōz: q; plurib⁹ inuolutionib⁹ cōtentū esse videṫ. Istoz aūt triū intestinoz magnitudo cum magnitudine portanarij eq̄lis reperitur Quartum intestinū monoculum ōz cōdecētis amplitudinis ⁊ capacitatis vnum tm̄ habēs foramen ac si esset saccus vel marsupium. Et ꝓpterea ōz monoculū: q; solum habet os p quod illud qd̄ vna hora ingrediṫ: alia egrediṫ hora. Cuius sedes in latere dextro reperiṫ. Quintum intestinū colon nun cupaṫ. Cui⁹ principiuz in latere etiaz reperitur dextro quod per latitudinē ventris extendiṫ: donec ad sinistrū lat⁹ porrigaṫ. Sextum denicq; et vltimum intestinū ab anatomistis rectū notaṫ. Cuius officiuz est sua amplitudine stercus oim intestinoz colligere et adunare quōadmodū in vesica adunaṫ vrina. In extremitate quorum hm̄oi intestini terminaṫ anus: super quo qd̄ musculus reperitur. Cuius inuamentū est exitū stercous phibere: donec desideriū adsit quod ips̄ soluat. Quinq; ꝓterea in extremitate anivene fuerunt a natura pducte: vt p eas sanguis melancolicus grossus totius corpozis euacuaretur. Et ꝓpterea emoroidales appellantur.

Ieiunum. Mono culum. Colō. Rectū. Emoroidales.

¶ De splene.

¶ Splen quidem in eius figura est membrum longū. Cuius

Digitized by Google

ſtátio in ſiniſtra parte ventris reperitur: quibuſdam ligamẽtis ligatum: que continuantur cum pãniculo ſup eo ſituato: qõ q̃dem mẽbrum ab vna parte cum ſtomacho ꝛtinuatur ex altera vero cum coſtis mendoſis. Ab eodez ſplene duo oriũtur pozi: quoꝝ vnus ad os ſtomachi pozrigit: alter ad epatis ꝛcauitatẽ ſuũ trãſitũ facit.

¶De felle.

¶Fel vtriꝫ ſup epar locatũ eẽ reperit duos habẽs pozos: vnꝰ quoꝝ ad epatis cõcauitatẽ tẽdit: alter autẽ in varias partes diuidit ad ſuperiora ineſtina ꝛ fundum ſtomachi tendentes.

¶De renibus.

¶Renes ab vtraꝫ parte ſpondilium circa epar ſunt ſituati quoꝝ dexter artiozẽ tenet locũ ꝛ vnuſquiſq; ipſoꝝ duobꝰ colis contentus eſt: quorum vnum a latere in quo ſituatum eſt ad magnam veniam in gibboſitate epatis exiſtẽtẽ pozrigit. Alterũ ꝯo inferiꝰ deſcendẽdo vadit donec cũ veſica mirabilez faciat conjunctionẽ. Iſta autẽ ad vaſa q̃ ad veſicam deſcendũt pozi vtides ſunt qui emũctoria dicuntur.

¶De meſenterio.

¶Meſenteriũ eſt mẽbrum cuius ſubſtãtia cõponitur ex pãniculis cordis ꝛ ligamentis a natura ordinatum cum predicta compoſitiõe vt inteſtina cõdecẽti ligatione ligare valeat ꝛ de ſepoſa ꝛ pingui ſubſtãtia confectum fuit: velut ſunt ſpondiles cum mollibꝰ: qualia ſunt inteſtina et cetera viſcera ſine medio nõ coniunguñ: ꝛvt molle a duro non patiatur. Eſt inſuper in eius vacuitatibꝰ membrũ valde glandoſum. Cuius officiũ eſt loca glandoſa hmõi mẽbri adiuuare: fuit ꝺz a natura ordine antedicto ordinatuz vt venas meſeraicas ſubſtẽtare valeat. Fuit ẽt piguez molle: ꝛ glãdulis plenũ: vt humiditate ſua feces ꝛ ineſtina humectare poſſit: ꝛ intelligendũ ẽ ꝙ predictuz membrũ in parte ſuperiori magis glãduloſuz reperitur. In quo frequẽter cõgregaſ mellancolia: propter ꝓ pinquitatem quam habet cuz ſplene. Et ꝓpterea melãcolia mirachia cauſatur in eo.

¶De zirbo.

¶Ultimum ꝛtẽtoꝝ membroꝝ de quibꝰ reſtat ſermonez facere zirbus appellaſ: et eſt pãniculus duabus tunicis ſubtilibꝰ ꝛ denſis: varijſq; arterijs venis ꝛ pinguedine nõ parua cõfectꝰ. Cuiꝰ officiũ ẽ ſtomachũ ꝛ ineſtina coopire et calefacere: vt hꝝ. iiij. de vtilitate. c. xviij. ꝛ eiꝰ origo eſt a pãniculo carnoſo (vt iquit Mondinus) qui alligatus eſt dorſo infra diafragma. Et ꝓpterea appareret ꝙ ſi ꝓdictus zirbus extra ventrem exierit ex aliqua per cuſſiõe: a facili cauſa corrumpitur ꝓpter pinguedinẽ ipſius. Quamobrem in iſto caſu prudẽtiſſimi medici eſt (vt Gal. teſtatur) ipſum in loco ſuperiore alterationis ipſius ligare. Deinde abſciſſa particula alterata infra ligaturam ferro condecenti cauterizare vtiliſſimũ eſt ne ſanguinis emoꝛoſagia ſequatur.

¶Cap. xj. de ſiphac et de duobus didimis ab eo deſcendentibus. In quo etiam de teſticulis dicetur.

Mõdinus.

Ca. xj.

Ista doctrina precedenti de membris principalibus: videndum est deinde de membris continentibus in ventre. Et primo de siphac dicendum est. Est autem siphac panniculus satis durus cuius origo ab inferiori pellicula diafragmatis manifestatur qui quidem panniculus inferius ossus dorsum descendit: vbi stomachus et intestina suspenduntur. In parte vo inferiori ventris sua facit terminationem. Et ipso aut siphac duo deinde generant didimi: q descendunt sub os pectinis donec continuant cum testiculi eos subtili pellicula circundantes: per quas etiam didimi venę et arterię transeunt faciunt ad ipsos testiculos: a quibus nutrimentum et materia spermatica ad ipsos testiculos transmittit: per illos quos didimos ascendunt a testiculi duo ramuli venarum qui vasa spermatica dicuntur quibus etiam vasibus sperma a testiculis ad virgam defertur. Testiculi aut inter membra principalia ponuntur: nam faciunt ad generationem humanam. Et propter hoc apparet inuamentum eorum et forma: quę sunt rotundi et situs etc. Sunt etiam membra glandulosa et carnis albę et valde sensibilia propter comitatem et colligationem quam habent cum partibus neruosis. Ista omnia comprehenduntur a panniculo carnoso la certoso qui mirach dicit. Sunt autem musculi mirach vetris: sem Ra. octo a natura creati ad corroborationem ventris. Et cum hoc etiam testatur Sal. Iuuat ad expellendum superfluitates aliorum membrorum: quorum duo sunt longitudinales a cliDidimi.

Vasa spermatica.

musculi mirach. Ra. Sale.

peo stomachi incipiendo procedunt ad ossa pectinis. Duo similiter eorum sunt latitudinales a dorso procedentes et se per medium ventris quasi forma cruciali intersecantes ad angulum rectum terminant. Similiter modo sunt quatuor transuersales: quorum duo a costis lateris dextri suam habent natiuitatem: et tendentes ad sinistra propter ossa anchorarum et pectinis. Aliy vero duo a sinistris costis faciunt originem: et versus partem dextram dictorum ossium se per medium ventris cruciates. Quid autem sit cutis et pinguedo omnibus satis manifestum est.

¶ Cap. xij. De figura virge et sice et matricis. C. xij.

Virga est membrum valde lacertosum nerosum ex multiplicatis membris compositum plenum venis et arteriis et plurimum cauernosum. Et propter eius cauernositates replent ventositates in pulsantibus venis generata: ex qua sequit erectio virge que propriis dicitur: ligamenta autem faciebant ad compositionem virge ab ossibus femoris suam trahunt originem: nerui vero ad eandem compositionem ingredientes ab infima parte nuche oriuntur. Et propterea virga est plurimi sensus et valde extensibilis. S. Ar etiam vene eius eueniunt a vena descendente ab epate. Arterie quoq eius procedunt ab arteria descendente a corde in regiones vbi predicte vene et arterie bifurcantur ad duas anchas et ad virgam veniunt: et sunt iste vene: arterie: maiores et amplio

Ligamenta virge.

Digitized by Google

res in ista particula ⁊ in radice lingue ꝑ in alīꝫ alia particula totius corporis quātitatis eiusdē. Est iniuper vt plurimū quatitatis vnius palmi quēad modum ⁊ collum matricis est. Et sic apparuit eiꝰ quantitas. Apparet similiter substātia et colligantia eiꝰ. nam (vt dictuꝫ fuit superius) est plurimuꝫ neruosa et ratione neruorū habet colligantiam cum mucha ⁊ vesica. Rōne aūt venarū ⁊ arteriaꝝ hꝫ colligantiam cū corde ⁊ epate. Apparet etiā figuraq; est lōga. Apparet etiam numerus partiū eiꝰ. Apparet quoq; eiꝰ positio: ⁊ extremitas que ē caro simplex ⁊ vocat̄ preputiū. Apparet etiā vtilitas eius: q; facit ad generationem nature humane. Apparet deniq; complexio eius: q; ratione neruorum ligamentorum ⁊ venaruꝫ frigida ⁊ sicca iudicat̄. Uesica preterea est vrine receptaculū cuiꝰ māsio inter anum ⁊ femur manifesta reperitur duabꝰ tunicis cōfecta. In cuius ore videlicet in principio colli vesice quidam reperiuntur muiculi ipsum collū stringentes ⁊ ꝓhibentes inuolūtarium exitus vrine ex vesica donec desiderium adsit vt ipsam vrinaꝫ emittat. Ceterū a renibus ad vesicam duobus collis vrina cōducitur que emōtoria nuncpatur que cum ad vesicaꝫ attinguūt: vnam ex ꝑdictis tunicis pertorant. Deinde inter duas ipsiꝰ vesice tunicas trāsitum faciūt donec ad collu⁹ eius puenīāt. In q̄ loco aliā perforādo tunicam ad vesice concauitatē descensum faciunt illuc vrinam conducendo. Matrix preterea collocata est inter vesicā ⁊ intestinū rectū i altiori loco tanꝫ vesica. Est aūt plurimuꝫ neruosa ⁊ in tpe necessitatis ertēsionē ⁊ ampliā formā suscipiat. Est insup nō multū fortib⁹ ligamētis ligata ⁊ plurimuꝫ neruosa: (vt dictū fuit) ad hoc vt tpe ꝑtus rōne doloris vltra necessitatē ampliari nō valeat. Et ꝓpea fuit si ꝛ neruosa vt meliꝰ colligi ⁊ ꝑstrigi possit: ꝑdicta aūt matrix in se duos cētinet̄ vētriculos q̄ ad vnū orificium terminant: duo q̄ꝫ hīs additamēta: quoꝝ noia matricis cornua dicunt: ꝓest que additamenta testiculi collocant̄ qui sunt minores in longitudine ⁊ in latitudine latiores virorū testiculis: a q̄bus ip̄a de matricis cauitate deiect̄. In matrice ēt collum inuenīt q̄ in mulieris vulua porrigit: q; quidē collum est in muliere sicut in viro virga. In virginibus aūt vulue orificium strictū ⁊ rugosum inuenīt. In q̄bus rugis ēt q̄nq̄ inueniuntur ⁊ preterea venę. Et ꝓpterea q̄n corrūpunt ꝑdicte venule ad ruptura ꝓueniunt: ⁊ dilatant̄ ruge quāobrē planū est q; in pregnantibus os matricis intm vt ꝑstringi: q; acus intus ingredi minime valeat. Cūq; aūt hora partū diadenerit: vel aliq̄d fetui rocumēti q̄ causet abort⁹: tunc ꝑdictus os adeo ample dilatat̄ vt infantis corpus egressum habeat cui⁹ iritus gñatio ex sperm̄ate pficit̄ ⁊ er sanguine menstruo nutrit̄ ⁊ icremētū sumit. Masculoꝝ aūt forma citius cōplet̄ ꝙ femine forma. Fetui q̄ꝫ q̄dā ꝓtinuant̄ vene ad matricē vemētes ipsumq; nutrientes do

vesica.

Emonctoria.

Matrix.

Digitized by Google

nec ad pfectā formā ꝛ tempus partiendi q̄ uenerit: quo tpe retinacula quib⁹ fetus cū matrice alligatus extiterat foꝛti motione disrumpūtur/ ex qua foꝛti motiōe matur⁹ sequit̄ part⁹.

Capit. xiij.

¶ Capit. xiij. De distributiōe ꝛ numero ossiū ꝛ musculoꝝ secūdū vnūquāq; particulam totus coꝛporis.

Aui.

Rasi.

Sal.

Aliab.

Rasi.

Rasi.

Rasi.

Rasi.

Ossa pectoris.

Spatule

Ossa.

pectoris.

Capi. xiij.

Ossa dorsi.

Ossa

Oximi⁹. c. ſ. de anatomia mēbꝛoꝝ simpliciū sūt Aui. q̄ ossa coꝛporis humani sūt numeꝛo. ccxlviij. p̄ter ossa ſiſamina. ꝛ ꝟ opinionē eiusdē Auicē. q̄ musculi toti⁹ coꝛpis sūt nūeꝛo. ccccc xxx ſ. Tamē Rasi. autoꝛitate Sal. nō ꝓnumeꝛat nisi. ccccc xix. dixim⁹ ēt. c. de anatomia cerebꝛi ꝛ nuche. septē esse paria neruoꝝ q̄ a pte anteꝛioꝛi cerebꝛi oꝛiginē ducūt: ꝛ tringita pia q̄ oꝛiginanꝫ a nucha ꝛ vnus sine societate qui oꝛit i fine ossaꝝ (vt pōit Aliab. sermone. ij. ꝓtis ꝑmoli. de dispoſitiōe regali) vt aūt nr̄m cōtinuem⁹ sermonē a diuiſiōe ossium ꝛ distributione eoꝝ incipiem⁹. Et primo ꝟ Rasi. Capitis ossa sunt nūeꝛo. xxvj. exceptis dētib⁹ vꝛ seꝛ eoꝝ q̄ ꝓpie capitis ollam faciunt. Et propteꝛea ab eodem Rasi. dicūtur ꝓpia ossa capitis. Et vnum q̄ in aꝛabico Alguatedi ꝺꝛ q̄ est fundamentum ꝛ sustentaculū: vt alias dixim⁹: dictoꝝ seꝛ ossiū. Ulteꝛi⁹ ab eodē Rasi. cōnumeꝛatū est c. de foꝛma ossiū capitis. q̄ddā aliud magnū os existēs in ꝑte posteꝛioꝛi sub craneo q̄ inteꝛ ipm craneū: ꝛ mādibulā situ peꝛioꝛē situatuꝫ est a q̄ diminutio q̄ i ossiū inuenit figuris cōpleꝛ q̄ Alguatedi ꝺꝛ. Cōsequēter in supioꝛi mādibula iuxta Rasi. ſnlaꝫ loco p̄allegato sunt Rasi. q̄dā ossa nūeꝛo. xiiij. ꝛ totidē i alia pte mādibule. Sūt ꝓterea ossa faciētia ſpineaꝫ doꝛſū nūeꝛo. xxx. vt. c. de anatomia ſpōdiliū fuit demōſtratū. De ossiū āt foꝛma q̄ sunt sub colo hic ꝓnūerare icpiem⁹. Duo sūt q̄ furcule dn̄r. Sunt ēt ossa ſpatularū ꝛ petoꝛis de q̄b⁹ plenarie locuti sum⁹. c. de anatomia thoꝛacis. Silr ossa manuū ꝛ femoꝛis et pedū: ossa ꝺo turcularū in pte exteꝛioꝛi gibbosa sūt. Inteꝛi⁹ ꝺo cōcaua ad modū aꝛc⁹: dr̄ū capita hūeꝛoꝝ capitib⁹ cōtinuantur: q̄ adiutoꝛia dn̄r. Alie ꝺo extremitates earūdē furcularū ꝓtinuāt summitatī pectoris vbi pixis gule ꝑsistit. Spatule ꝑterea q̄ a ptib⁹ dextra ꝛ ſiniſtra ſupponūtur sunt late. q̄b⁹ extremitatib⁹ cartilagines capita ꝓtinuantur. In alijs ꝺo extremitatibus earūdē q̄b⁹ furcula apꝛopinquatur sūt ꝛotūde: iuxta quas pteꝫ deꝛteꝛā ꝛ ſiniſtrā viget pixis quā caput adiutoꝛij ingreditur. Ossa pectoꝛis q̄ꝫ vt capitulo de anatomia thoꝛacis fuit demōſtratū sunt septē ꝛ in suis extremitatibus sunt cartilaginosa. q̄b⁹ ossibus ꝓtinuanꝫ: ꝛ de thoꝛacis ꝓncipio ꝛ eius termi-
tione ibidē optime dictū fuit. De costis ſimiliteꝛ mēdosis ꝛ cōpletis in pꝛesenti sermone non fit mentio cuꝫ de eis in p̄allegato. c. plenarie locuti sumus Jn vnoquoq; latere tamē sunt numeꝛo. xij.

¶ Capituluꝫ. xiij. De ossibus brachioꝝ manuum coxaruꝫ ubiarum ꝛ pedum.

Digitized by Google

Brachior equidē duo sūt ossa q̄ adiutoria vocātur z sunt exterius ali quātulū gibbosa. Interius cum aliquali concauitate reperiuntur: quorū capita spatulaq̄ pixidē ingrediūtur: vcz dextrum dextro z sinistrum sinistro. Alia vero capita cum cubito ptinuanť: videlicet dextruz dextro z sinistruz sinistro. Jn quo cubito viget rotula ad instar instrumēti aquam hauriētis. Et ꝓpterea natura ordinauit cōcauitatem predictā vt extremitates superiorꝭ focilis facilime eam ingredianť z vt fortiter ligamentis detineatur ab ea. A cubito similiter vsq̄ ad manus rasceta duo tendūt facilia quorū minus in superiori parte brachij suam facit resid̄ētiā. Aliud vero q̄ ꝑ iferi⁹ est: mai⁹ nominať: quorū extremitates versus rascetam sunt cum additamentis quibus perficiunť iuncture existentes inter predicta additamēta z iūcturas. Rasceta quoq̄ cuiuslibet man⁹ octo ossib⁹ cōstare videť: quorū quatuor duobus ordinibus disponūtur. Et alia quatuor i lōgitudine sunt adinuicez cōnexa. Et quia ista ossa sunt durioza. ideo videtur carere medulla: z figura eorū aliquātulum curua existit. Ad hoc vt rascete figura apta z cōcina ꝓueniat. Post rascetam sequiť pectē: q̄ ex quatuor ossib⁹ cōponiť que cum rasceta ossib⁹ fortibus ligamētis ligaňť. Pectinis similiter ossa cuz ossib⁹ digitorum coniunguntur et in quolibet eorum tria reperiuntur ossa quorum vnumquodq̄ altero ordine iam dicto continuantur. Sunt itaq̄ omnia totius brachij ossa numero. xxx. primum videlicet est adiutorium duo sunt focilia brachij in rasceta manus sunt octo: pectinis ꝑtuor: q̄ndeci deniq̄ digitorū quinq̄ osvero pollicis natura ordinauit: coniunctum cū extremitate focilꝭ supioris amplis et fortibus ligamētis ad hoc vt alios digitos adiuuet cum firmiter detinere z coniungere possit factū est insuper ordine z ligamētis iam dictis ꝑ eius ꝑtinua motione. ossa ꝑter ea core tibiez pedis sūt numero. xxviij. secunduz Mōdi. quorum primum est os core quod

in parte exteriori est aliquantulum gibbosum. Interius vero latū. versus partē superiorē hz bucellā siue rotū ditatē magnā q̄ vertebrum dicitur quod pit i dem anche ingreditur z ista iūctura est ligata ligamentis valde fortibus ꝓpter eius continuum exercitium ambulandi. Extremitates q̄z huiusmodi focilis maioris concauitatem ingreditur ex duobus focilibus tibie horum autez duorum focilium: initiū est a genu vsq̄ ad calcaneum vbi ꝑtez dēdo terminatur: alterum autem eorum magnitudine z lōgitudine minus est q̄ō in ꝑte exteriori tibie reperiť. Maius autem est illud quod in parte domestica anteriori tibie collocatur: vt nocumentis exterioribus melius resistere valeat. z vt etiam tibia meliorem et pulchriorē formā recipiat. Preter ea focilia istorum in suis extremitatibus cum calcaneo coniunguntur: a quibus core z ti-

Rascetā.

Pectē.

Digitized by Google

bie tertia oritur iunctura. Pria est iunctura anche. Secda genu super qua iunctura os rotundum et cartilaginosum situatū est: quod a quibusdam oculus vocatur. A nōnullis vero rotula. Tertia vero calcanei: os preterea nauicula nuncupatū calcaneo coniungitur in parte vero inferiori cū quodā osse coniungitur: quod arabice achib dicitur quibus ossibus predictis rascera pedis cōtinuatur: que tribus ossibus constare videtur: cui similiter rascete pecten continuatur qui quinq; ossibus completur. Consequēter pectini digitorum ossa ptinuantur: que in quolibet digito tria reperiūtur ossa preterq; in magno in quo duo tm̄ inueniūtur.

¶ Capitulū decimūquintuz de musculis totius corporis. Ca. xv.

PRimus alⁱs q̄d musculi q̄ in toto humano corpe reperiunt esse numero. ccccc. xxxj. Est āt musculꝰ mēbru ꝓpositū ex carne: neruo z ligamento: z villis carne implēte z pānículo cooperiēte ḥz Sal. Sal. z Rab. sententiā: z est motus Rab. volūtariꝰ instrumentum: q̄ rū corpora secundum diuersitatem mēbrorum: prout necesse est diuersificant. vnde si velle mus distinguere oēs musculos profecto presens opus cū parua vtilitate augeretur: nam impossibile esset vt musculorū forma mentibus nostris et legentium sermonibus infigaf seu declaretur quemadmodū de ossibus declaratuz fuit. vnū sciendum est q̄ musculi magnū mouentes mēbrum sunt magni corporis formati z ecōtra. q̄propter ad motionē magne iūcture magnicz membri varij et diuersi musculi lete inuicez adiuuant. Et preterea musculi corā mouentes sunt valde magni. Illi aūt palpebras z labia mouentes gracilis et subtilis sunt corporis q̄propter omne membrum quod mouetur motione voluntaria ḥz musculum a quo moueꝰ: musculoꝝ autem quidam sunt q̄ habent officiū extendendi membrum et q̄dā ipsum ꝓtrahēdi: qui autem habent figurā seu officium cōtrahendi membrum i parte domestica situati sunt: q̄ ꝛo ipm̄ extendendi virtutem ḥñt in parte silueſtri mēbri resident. Et preterea musculus q̄ in parte domestica brachij reperitur interius trahiꝛ curuat manꝰ. Contrariū vero est a musculo situato i pte brachij silueſtri. nā trahendo exteriꝰ manꝰ extenditur ad ptem exterioꝛ. Ꝛo p intrinsecā incisionē manꝰ sequitur destructio motꝰ musculoꝝ z neruoꝝ stringentium manū. Per incisionē autem extrinsecā manus neruoꝝ. s. z musculoꝝ sequiꝛ destructio extensiōis ipsiꝰ. Si ꝛo lesio fuerit ab vtroq; latere equaliter mēbrum inter illos duos gradus remanebit: quia nec domestica: nec silueſtri pte flecti pōt. Motꝰ itaq; volūtariꝰ q̄ i corpe hūano reperiunt sunt vt infra vcz musculi a quibꝰ caputz collum mouenꝭ sunt. xxij. quoruz aliqui caput mouēt ad partē i musculo quo originez ḥñt. Alij aūt moli capi uēt collū simul cuz capite. Alij tis e caput sursum mouēt. Alij ante colli. rius Alij posteriꝰ. Alij ad dex teram. Alij ad sinistram caput

mouent.

Digitized by Google

Mouent. In facie autez muscu
muscu li rlv. reperiũtur: ex q̃bus na-
li faci tu ꝑ. xxiiij. ad oculos delega-
ei. uit ꝓ eorum et palpebrarum
motione. Ad mãdibulas sũt
ab eadem natura. xij. fuerunt
musculi distributi ꝓ earuz mo
tiõe. Reliq̃ ꝯo partes faciei q̃
voluntario motu mouenr nouẽ
tñ musculis fuerũt ꝓtẽte: quo
rũ vn9 sub extremitate totius
frontis situat9 cui9 officiũ est
magna aprio oculoz z palpe-
brarum ab eo efficiar. In extre
mitate autem narium duo sũr
musculi sunt situati: quoz auri
lio narũ extremitates mouẽ
tur. Alij quoq; duo sunt oris su
pi9 labiũ mouẽtes. Alij ꝯo q̃
inferi9 oris labiũ mouent: reli
q̃ ꝯo duo ipsozũ sunt q̃ maxillã
dextrã z sinistrã mouẽt. Muscu
Mu- li aũt linguã mouentes: prout
sculi dictũ fuit. c. d anatomia ligue
ligue. sunt nouem: z mouẽtes gulaz
z epiglotũ sunt numero. xxxij.
Ad vnam quãq; spatule mo
tionẽ septẽ cõcurrunt musculi.
Ab vnaquaq; ipsius pte sunt
musculi. xiij. ad iutoziũ mouẽ
tes. In aduitorio sũr quatuor
ex his cõiunguñ musculi: q̃
rũduo interi9 existentes bra
chiũ versus ptez domestica cur
uando ꝯũt. Alij vero duo ip
te siluestri situati ad officiuz
extẽsiõis brachij ordinati fue
runt. Sunt ꝑterea in singulo
brachio muscli. xvij. situati. Ex
quib9. x. i pte siluestri brachij
sunt positi. Alij vero. vij. in par
te domestica collocãtur. A qui-
b9 digitis pollex manus mo
tionẽ extẽsiõnẽ et curuationez
seu plicationem (vt superius
diximus) suscipit. In vnaqua-
q; deniq; manu z ab vnaquaq;

similiter parte: vez domestica
z siluestri. xvij. musculi sũt col
locati: a quib9 digiti ꝯsus auri
cularẽ et pollicẽ int9 z extra oz
dine iã dicto mouẽtur. Pro pe Mu-
ctoris aũt motiõe. cvij. muscu- sculipe
li ordinañ. quoz alij sunt ad ctoris.
dilatandũ pect9 a natura cõsti
tuti. Aliq̃ ꝯo ad ipm stringen Mu-
dũ sũt sũr musculi dorsum mo sculi
uẽtes. xlviij. In vẽtre q̃q; a ca dorsi.
pite inferioris thoracis, vsq;
ad ossa femoris tẽdẽtes: (put
dictum fuit. c. de anatomia ven
tris) musculi. viij. reperiunt: q̃
liter autẽ hi musculi ꝑ ventrez
fuerint a natura ordinati opti
me in. c. ꝑallegato declaratum
fuit. In virozũ autez testiculis muse
quatuor sunt musculi reperti z li vir-
totidem i virga ipsaz mouen- ge z te
tes z erectionez prestãtes: vn9 sticulo
sũr in collo vesice reperiñ mu- rum.
sculus. cuius officium est collũ
vesice cõstringere donec desi-
deriuz adsit ei9 vrinam soluen
di. In longatione q̃z. iiij. mu-
sculi sũt ꝓstituti tenẽtes ani oti
ficiũ strictũ ne sterc9 extra vo-
luntatem exire valeat. Succes
siue deinde in natibus. xxv. re
periuntur musculi: quozũ auri Mu s
lio core mouenr. In coxis sũr. sculi
xxv. reperiũtur a supiozib9 oz natiuz
tũ habẽtes: q̃ẽt eis motionẽ z coxa
ꝓstãt. In costis insup. xx. sup- rum
ponunr musculi q̃ iferius por
rigẽdo crurib9 motionẽ ꝓstãt.
Super cruribus ꝑterea admo Demu
tionẽ pedis z quorundaz digi sculis
torum eius. xxviij. musculi fue cruriũ
runt a natura constituti. Et vt et pe
similiter reliq̃ pedis digiti mo dum
uerentur. xxij. sub pede fuerũt
musculi constituti. De muscu-
lis hactenus.

¶ Capitulum. xvj. de neruis.

Digitized by Google

C.xvj.

Cerebro nuchatur par in duas partes diuisum quarum vna ad musculos dorsi posteriores trāsmittitur. Alia vero anterius dirigitur t per musculos segregatur. Quitum insuper par inter quartā t quintam spōdilem exitum habet qō i tres partes diuiditur. Prima ad diafragma destinatur. Scōa ad musculos caput t collū mouentes dirigit. Tertia t vltima spatularū musculis porrigitur. Sextum quoq; par inter quintā t sextā t septimam spondilē. Septimuz denicq; inter sextā t septimā spondilem suū hz ortum. Octauū similiter inter septimā t octauā spōdilē pcedit: vbi spondiles colli suā faciūt terminationez. Nerui aūt q̄ ab antedictis oībus paribꝫ oriūtur q̄dā ad musculos collīz capitis dirigunt: q̄dā sīlr ad musculos diafragmatis t dorsi porrigūtur. Exhis q̄ ab octauo pari pcedūt: nullus em̄ eorū ad diafragma peruenit: tn̄ quidam eorū vcz octaui paris ad adiutoriū ad brachia t manus tendūt. Sexti q̄z paris quedā partes ad spatularū musculos pueniūt: q̄dā ho adiutoria tēdūt ea mouētes. Et quedā silr partes sexti paris ad superiores ptes adiutoriū dirigūt sensum t motū eis prestantes. Septimi idē similiter paris quedā partes ad quosdā musculos q̄ in adiutorio reperiuntur dirigunt. Alij sunt hmōi paris q̄ ad brachiū porrigunt ipm̄ mouētes. Alij ho q̄ p cutē adiutorū spargunt t sensuz pbētes. Octaui inter paris quedā partes sunt que per brachiorum cutē diffunduntur ei sensum deferen-

Ei⁹ vicaria vt suo pprio. c. dcm̄ fuit nerui suā trahūt originē. Sūt itaq; nerui (vt alias dictū est) mēbra simplicia sensum t motū ceteris particulis corporis tribuētia: quoz septē sunt paria q̄ immediate a cerebro originē ducunt: t triginta paria (vt asserit Ras.) t vn⁹ neruus sine societate: q̄ hꝫ mō cōnumerāt: vcz septē a septē spōdilibus colli suam sumūt natiuitatem. xij. aut̄ a. xij. spondilibꝫ dorsi pcedūt. Similiter paria. v. neruorū oriunt a. v. spōdilibus carpin. Et alia tria ab osse alohauis: talia tria ab alohoſos procedūt. Ab alohoſos aūt extremitate oriūt nerus q̄ sine socio reperiť. neruorū aūt spōdiliū colli primū par a primo colli foramine spondilis prime exoriť qō versus caput tendēdo per capitis musculos diffundiť: scōz aūt par ortū hz a foramine qō inter primā et scōam colli spōdilem inueniť p totā capitis cutē spargiť dās ei sensum siue tactū. Similiq; modo etiā dirigiť p totā faciē t collū cōiunctionē faciēdo cū musculis partiū p̄dictarū eis motum t sensum p̄bēdo. Cōsequēter sequitur tertiū par a foramine qō est inter scōam t tertiam spōdilez: qō q̄dē in duas partes diuidiť: pars vna equidē ad musculos mouentes maxilas trāsmittitur. Alia ad musculos ambarū spatularum dirigitur. Eodemq; modo inter tertiam t quartā spondilem a foramine euenienti ab huiusmodi spondilibus quartū ori-

do. Alie ꝺꝫ partes ad brachio
rū musculos ꝓtēdūt: manibus
ſenſum ꝫ motū tribuēdo. Nonū
ꝓterea par iter octauā ꝫ nonā
egrediꝝ ſpōdilē: a qua ſpōdile
dorſi ſpōdiles originē trahūt.
Cuiꝰ paris partes ſup coſtarū
muſculis diuiduṅ. Alie aūt p
tes hmōi ſunt: q̄ p dorſi muſcu
los ſpargunṫ. Reliq̄ vero ptes
eiuſdē paris ad manꝰ deſcēdē
do p eūdē diuiduṅ ſenſū ꝫ mo
tū notabilē ꝓeſtādo. Decimū
itē par iter nonā ꝫ decimā ſpō
dilē ſuā hꝫ natiuitatē q̄ iduas
partes diuidiṫ: quarū vna trāſ
mittiṫ ad adiutoriū cutē ei ſen
ſum tribuēdo. Alia vero pars
in duabꝰ diuidiṫ partibꝰ: vna
quarū dirigiṫ ad coſtaꝝ muſcu
los ſuperiores corpis ꝫ p muſcu
los pectoris diffundiṫ. Reliq̄
ꝺo pars ſpatularū p dorſi mu
ſculos ſegregaṫ ꝫ ordine iā di
cto p grediuṅ: ꝫ diuiduṅ ner
ui reliquoꝝ partiū ſucceděriū
vſq̄ ad decimū nonum. Vigeſi
mū quidē pars primū eſt cuiꝰ
nerui ab inferioribꝰ dorſi ſpō
dilibꝰ egrediuṅ ortū hñs in
ter decimā nonā ꝫ vigeſimam
ſpōdilē. Similiq̄ mō etiā iter
q̄nq̄ ſucceděres ſpōdiles q̄nq̄
etiā neruoꝝ paria oriuṅ. Qui
dā vero eoꝝ nerui aliq̄ alijs p̄
cedēdo ꝫ ad muſculos tēdunt
vētris ꝫ p eos i varias ptes di
uidūṫ alij ꝺo nerui ad muſcu
los dirigunṫ ſup lūbos exiſtē
tes. Reliqua aūt ps triū pariū
cōiūctionem facit cū neruis q̄
a cerebro oriuṅ a duobꝰ ꝺꝫ pa
ribꝰ ſub tribꝰ exiſtēnibus rami
q̄ plures neruoꝝ oriuṅ q̄ ad
crura deſcēdēdo ꝓcedūt vſq̄
ad pedū extremitates. Vigeſi
mi aūt. v. paris nerui ſunt qui a
primo triū oſſiū alohanis pro
cedūt. A ſcōo ꝺo triū oſſiū par
ſcōm neruoꝝ euenit. A tertio
ſimiliter tertiū par neruoꝝ p
cedit. Iſta aūt tria neruoꝝ pa
ria oibꝰ nervis iuxta Raſ. opi Raſ.
nionē miſcenṫ. qui ab inferio
ribꝰ dorſi originanṫ: quoꝝ ma
gna pars ad pedes ꝓrigiṫ
motū ꝫ ſenſum eis dās. Reliq̄
vero pars ſimul cū nervo carē
ti pari imiſcet ꝫ ad virile mē
brum muſculoſq̄ ani ꝫ ad col
lū veſice ꝫ ceteras circūiacen
tes ptes eorūdē dirigunṫ ſen
ſum ꝫ motuꝫ partibꝰ prebēdē.
Et hoc quātum ꝓ anatomia
neruorum ſuche.

¶ Cap̄. xvij. de diſtributiōe neruorum cerebri. Cap. xvij.

Primuꝫ itaq̄ par
neruoꝝ cerebri
ad oculos dirigi
tur vt dictuꝫ fuit
ca. de anatomia
oculorum faciēs
duos neruos q̄ optici dñr cete
ris neruis groſſiores hñtes or
tū ab añriori ꝑte vētriculi ce
rebri: quaꝝ aūt ꝓſus oculos p
cedūt optic dictū fuit loco p̄al
legato. Et ſciendū eſt q̄ dexter
tēdit ad dextrā ptē: et ſiniſter
ad ſiniſtrā hoꝝ aūt iuuamēta
tria ſunt. Primū q̄ ſpūs viſi di
les ad oculos dirigāt. Scōꝫ q̄
ſpēs viſibiles ab ocḱis adcōeꝫ
ſenſum deferanṫ. Tertiū q̄ ab
eis oēs oculoꝝ tunice ꝑter cō
iūctiuſ procedāt. Scōm quoq̄
par neruoꝝ ad oculos dirigiṫ
ꝫ ad cōpoſitionē muſculoꝝ eo
rum dās eis volūtariuꝫ motū.
Tertiū ſiḱ par in pluresdiui-
diṫ partes. Alia earū a faciei
partes dirigitur eiſdē ſenſum
ꝫ motum ꝓeſtando. Alia ve-

Digitized by Google

ro pars ad linguā dirigitur ei
Auic. gustū tribuēdo prout Auic. testat. Reliq̄ vo pars cū q̄rto pa
ri cōiungit: q̄ descēdendo iferi⁹ versus diafragmap foramē
ingressionis vene subetice ad
stomachū z viscera dirigūtur
eisdē sensū tribuēdo. Et exide
Wōdi (vt Wondinus refert) nerui re
nus. uersiui producunt. quāq̄ Aui
Auic. cē. tenet q̄ hi nerui a tertia par
te paris sexti pcedāt q̄ sunt p⁹
prie nerui loq̄le. Reliq̄ aūt ps
eiusdē quarti partis ad palatū
descēdit ei sensuz p̄stādo. Qui
tū insuper par versus ossa pe
trosa dirigit sub aures repta a
quozū foraminib⁹ gñant q̄dā
pāniculi auribus auditū p̄states
tanq̄ eozum instrumenta. Se
xtū preterea par in trib⁹ diui
dit partibus. vna quarum ad
gule musculos tendit. Alia ad
spatularū musculos dirigitur.
Tertia q̄ maioz ceteris iueni
partē ad viscera ordine iam di
cto i tertio pari descēdēdo po
rigit partim ad musculos epi
glotales tendit: quozū muscu
lozū capita sunt ad superioza
que epigloti cartilaginem ele
uāt. Cūq̄ epigloti pertrāsierit
spacium ab eis neruus ascēdē
do rami ad musculos cymbala
rē fistulā claudētes veniūt z ner
ui reuersini dicūt z vocis pdu
ctiui. Reliquū vero ramozum
per diafragma pectus: cor: et
pulmonē diffundit: et associat
eidē parti q̄ ex parte tertia ter
tij paris ad viscera descendit.
Septimū deniq̄ par a pte po
steriori cerebri originem ducit
qō ad linguā porrigit eidē mo
tum volūtariū p̄stando Auic.
tñ tenet ipsum par a termino
cōmuni ortum habere existēs
inter cerebrū z nuchā: z ab eo
dicit duo paria neruoz cerebri
in anteriori pte originē habe
re. Tertiuz similiter dicit a ter
mino cōi pcedere qō ē ptici
pās de anteriori z posteriori p
te cerebri. Reliqua vero q̄tuor
a posteriori pte cerebri oriunt
Et hoc quātū pro distributiōe
neruozum nuche z cerebri.

¶ Finit liber primus de Anatomia.

¶ Incipit liber Secūdus. De apostematibus. Capitulum pri
mū de flegmone z quot ei⁹ spe
cies sunt: in quo celeberrime
finito apostematis tractatur: z
quot modis accidit flegmō hu
mano corpori.

Flegmon qui dem est aposte
ma calidū ex san
guine genitū do
lore intolerabili
cū ardore: pulsa
tione: tētiōe rubedine cū cutis
eleuatiōe atq̄ loci inflamma
tiōe circūquaq̄ sepez sepi⁹ ha
bēs herisipilē z est ēt cū duri
cie nō pua: z ppterea nō cedit
tactui nisi forte facta suppoz
tatiōe. Est isup sub rubeū fleg
monicū apostema ad purpureū
tendēs colorē cuius due sunt
species: scz vez apostema fleg
monicū z nō verū. z verū q̄dē
est illud q̄ generat ex benigno
sanguine lz (vt in q̄t Auı.) raro Auic.
sit q̄ ex quo humore apostema
tātūmō generetur. Nō verū ve
ro triplex est secūdū triplices
humores adinuicē mō quo in
ferius narrabo possint immi
sceri: mā si sanguis cum colera
immiscetur sanguine vincen
ti flegmon herisipilades nun

Digitized by Google

eupaꝛ: si cum flegmate vincenti flegmate vndecima flegmonides ꝺr. Si cū melācolia vincenti sephiros flegmonides nominaꝛ: si colera interposita fuerit cū sanguine colera vincenti herisipila flegmonides dicit: ꝛ sic sequit de alijs: qꝛ vt cēti semp daturdenoiatio. Pꝛeterea vtcōplera de apostemate notitia habeatur expediēs est deinceps q̄d sit apostema declarare. ¶ Apostema itaq; est vt in antiquis inueniꝛ scriptuꝛis: morbus cōpositꝰ ex triplici morborū gñe in vnā magnitudinē aggregatis: vcz ex mala cōplexione: cōpositione et ꝓtinuatis solutiōe. Et ꝓpterea optime dicebat medicoꝛ lucerna in ḡrto de ingenio sanitatis q̄ apostema est morbꝰ mutās membrū de sua naturali ꝙlitate ad id q̄ est ꝓter naturā dicto mutans mēbrū in mala cōpositiōe in mala cōplexiōe ꝛ in cōtinuitatis solutiōe vel vt luciꝺius declaraꝛ autoꝛitate Aliabatis sermone octauo ꝓtis primi sui libri de regali dispositione cū dicit apostema est tumoꝛ ꝓter naturā in quo materia aliq̄ replēs ꝛ distēdēs est aggregata. Sz vt ulteriꝰ hec sciētia declareꝛ: superuacaneū quidē est scire quot apostematis tēpoꝛa sint. Itaq; vniuscuiusq; apostematis quatuoꝛ sūt tempoꝛa principiū vcz: augmētū: status ꝛ declinatio: principiū quidē cognoscit ꝑ suū egritudinis initiū. Augmētū ꝑ accidentiū incremētum declaraꝛ: status cognoscit ob magnoꝛū: accidentiū permanentiā q̄ nec augenꝛ nec minuunꝛ. declinatio est q̄n oia accidēta

Fleg-monides.

Aliab.

Salubrisapostematis ḡtuoꝛ sunt tēpoꝛa.

alleuianꝛ. ꝛ scias insup vnumquodq; istoꝝ tēpoꝝ in se tria tēpoꝛa cōtinere: vt in ꝓposito de augmento vcz principiū augmēti medium augumēti ꝛ finē augumēti. Ulteriꝰ diximus quot modis flegmō possit accidere eē declarādū Flegmonē itaq; corpoꝛi humano euenire posse duobꝰ modis manifestū est. Uno mō a causa ꝓmitiua Alio modo a causa antecedēti. a cā primitiua pōt esse coꝛporis repletionem. Cause aūt flegmonis a cā ꝓmitiua euenientis sunt tres: primitiua scz vt est incisio vt vlceratio: aut fractura vel vlcera q̄ sunt i mēbro sensibili q̄ sua sensibilitate plerūq; causatdoloꝛē: ꝛ attrahuntur materie rōne doloris p cōitatē loci: quibꝰ attractis retinenꝛ in locis vacuis: ꝛ sic senumero apostema gñaꝛ: loca ista sunt vt plurimum loca emūctoꝛioꝝ. Cause aūt añcedētes sunt multiplices vcz hu moralis repletionalis ꝛ cōpositionalis. Terminaꝛ aūt apostema quatuoꝛ modis. ꝓmo minas modo per viā resolutiōis. Secūdo ꝑ viā suppoꝛtatiōis. Tertio ꝑ viā ꝓtrefactionis. Quartoto ꝛ vltimo ꝑ viā induratiōis. Primuꝝ quidē modum terminatiōis apostematis declarat Auicē. fen. iij. c. ij. de curatiōe apostematis flegmonici dicēs ꝛ tu quidē scis illud q̄ ratificatur. i. resoluitur: q̄n pulsatio incipit in intentionē ꝛ inflammatio i sedationē: hoc q̄ dicit Auicē, est cōtra mentem Raſ. Raſ

Cause ꝓmitiue.

Auicē

Digitized by Google

Gale. nã Gale. iiij. de ingenio sanitatis vbi celeberrime tãgit accidẽtia coarguẽtia resolutionez vniuscuiusq; apostematis calidi. inquit q; sedatio doloris in flãmationis atq; pulsatiõis est cũ manifesta diminutione apostematis. Ista ola sunt signa demõstrãtia resolutionẽ perfectã apostematis calidi: z ppter ea augmẽtatio pulsatiõis: (vt inquit Auicen.) in preallegato loco non est signũ resolutionis apatis: hic tñ vnũ est notãdũ q; per pulsationẽ nõ debemus itelligere pulsationẽ pulsatiuã vt verba Aui. sonãt imo debemus intelligere pulsatio nẽ pturitiuã: qz qñ materia resoluit subtiliatur z ad naturaz vapozis ipsa materia ppter hoc pturitiuã: q; quidẽ causat pturitũ in apate calido (vt inq̃t Gal. v. de accidente z morbo) z ideo isto modo nõ intellexit Aui. p pulsationẽ. pulsationẽ arteriarum q̃ fit ratiõe caliditatis: nec etiã intellexit p pulsationẽ: pulsationem causatã ex inflãmatione humoz z suppuratiõe eoz vt plerũq; cõtingit causari ipa pulsatio. Sed itellexit per istã pulsationẽ: pulsationẽ iectigatiua qz aliter Hziaret sibijpsi in loco preallegato: nam pulsatio in apostemate calido p ipsummet arguit suppurationẽ z sedatio inflãmationis arguit resolutionẽ ipsi9: multis in locis etem inquit Auicẽ. de pulsatiõe dicẽs cũ videris pulsationẽ plurimã aut duriciẽ p lõgatã cũ calliditate: tũc exisima q; apostema sit invia gene rationis saniei. Secundũ etiã modũ. modum terminatiõis apatis declarat Auicen. ibidẽ dicẽs: z tu scis illud q̃ supportat p additionẽ pulsatiõis z loci caliditatem ac incrementũ vtriusq;. Declarat insup Aui. in dicto loco tertio modũ terminationis apatis. dixit em Aui. z tu scis illud q̃ putrefit pp digõis difficultatẽ z tenebrosi tatẽ loci ac vehemẽtiã tẽtiõis: z iõ cũ videris apa eẽ magnũ z cuz dolore: si modo dolor vt minozari z calor ruborq; mẽbri versus viriditatem z nigredinẽ declinare: tunc dicas illud apa iã ad manifestã corruptionẽ cãcrenosaz deuenire. Quã q; dẽ corruptionẽ plerũq; videmus cõtigere duab9 de causis vna q̃dẽ aliq̃n rõne materiei multe interdũ rõne pauce materiei z maligne. Altera quidẽ solet ista corruptio euenire ex indebita applicatione medicaminũ repcutientiũ in pncipio apatis calidi administrantiũ: vt ex nimia resolutiõe auriliorũ resoluentiũ in tpe augmẽti apatis calidi et valde calidi. Rõne q̃dẽ materiei multe solet euenire ista corruptio in apate calido: nam materis aliq̃n existẽte multa a natura regulari nõ põt nec via resolutiõis: nec via suppuratiõis: vñ necessario corrũpit ipsa materia z facit mẽbruz corrũpere. Et ideo sup hoc optime dicebat Aui. dicẽs: z mala est q; non tendit ad declinationẽ nec aggregat saniẽ: sed hmõi quidez perducit ad mortem mẽbri z putrefacit ipsum hoc quidez accidit multoties ppter apatis magnitudinẽ z multitudinẽ materie ipsius: z multotes fit illud vt delicet causatur hec corruptio ex maligmitate materiei si apo

Signa demõstrãtia.

qñ materia resoluit.

Gale.

Auicẽ.

Auicẽ.

Scõm modũ.

Auicẽ. Tertiũ modũ. Aui.

Auicẽ.

stema fuerit parū: patet ergo qualiter ista corruptio pōt causari in apate: tum rōne materiei multe: tum etiā ratiōe materiei pauce ⁊ venenose. Secūdario causat ista corruptio ex nimia repercussiōe administrata in tempore augmēti apostematis calidi vez in fine ipsius
Auicē. hoc nō est meum sed. d. Auic. c. de cura flegmonis dicētis Accidit qnqz ex applicatione repercutiētiuz reditus materiei ad mēbra pricipalia. Interdū accidit vt induretur apostema nōnūqz ptingit vt incipiat mēbrū tendere ad viriditatē ⁊ ni gredinē videlicet corruptione mēbri. Vidimus etiam euenire istā corruptionē ex idebita administratione maturantiuz in apostemate valde calido: verbigratia: apate existēte valde calido: si quis vellet ipsum maturare maturariuo calide ⁊ humide cōplexionis: dubium esset ne validitate sua attraheret materiaz ad locū multū ex qua necessario materia existēte calida causatur dolor vehemens: vnde ipsa materia non pōt a natura regulari via suppuratiōis. Et sic ō necessitate ipsa materia corrūpitur in mēbro que putrefacta putrefacit
Auicē. ipm. Et ideo Aui. fere in calce preallegati capituli docet nos euitare incōueniēs pdictū circa maturationez talis apatis: dicit enīz de apatibus calidis egētibus saniositate est vt emplastret caput eorū psilio ⁊ circūquaqz cum extinctiuis quasi dicendo q̄ de necessitate dū materia fuerit valde calida: videlicet sanguis cum cholera p̄o eius maturatione erit necessarium procedere cū frigidis ⁊ humidis sicut est emplz confectum cū decoctione maluarum psilij ⁊ violarum secundum artē celebrata ex farina ordei oleo violato et vitello oui cū p̄nominatis folijs de omnibus secundum artez faciendo emplastrum. Quarto ⁊ vltimo terminatur apostema per viā lapidationis ⁊ hoc nōnūqz accidit applicatōe nimis resoluētium resoluēdo subtilē humorem ⁊ grossum relinquendo et indebita ac longa applicatione repercutientium: ⁊ sic completa est doctrina p̄sentis capituli de apate calidovia theorice deo dante. Cuius nomē sit benedictum.

¶ Capitulum. ij. de curatione flegmonis a causa primitiua euenientis.

Ca. ij.

IN precedenti capitulo plene diximus de apate flegmonico: quotqz eius speciēs sint: ⁊ quot modis accidat humano corpori quidve apostema sit ⁊ quot modis terminetur. In p̄senti vero capto eorum curatiōes sufficiēter describam. Diximus itaqz q̄ flegmon accidit duobus modis: vno modo corpore existēte pleno ⁊ alio existente mundo. Cū ergo eius aduentus inuenerit corporis mundificationē tunc (vt inqt Auic.) curandū est ap
Auicē. plicatione tantummodo molificantium ⁊ resoluentium sicut est emplastrū quod ꝓstat ex farina tritici cū aqua ⁊ oleo. qō si obuiat repletioni: tunc necessarium est ante administrationem localiuz purgationem

Digitized by Google

Auicē. facere. ꝛ iō bñ dicit Auicē. Cū ergo flegmonicū apostema in uenerit corpis repletionē caue ne illud tangatur medicamine mollitiuo qm̄ inḋt attraheret ad ipm̄ sup ꝙ resoluaḋ ab eo: ꝛ iō opz facere purgationē eua cuādo materiā p flebothomiā ꝛ ventris solutionē si illa indi get: hoc cū factū fuerit: possu mꝰ canonice ꝛ mollificātia et resoluentia administrare qz fa cta euacuatiōe materiei p fle bothomiā ꝛ vētris solutionē si fuerit necessariū. tūc inḋt ipaz curationē esse primam curatio ni flegmonis cuiꝰ cā p̄mitiua inuenit corpozis mūdificatio nē idest curatio flegmōis eue niētis a cā primitiua corpoze existēte pleno facta purgatiōe (vt supius dictū est) eadē est cu ratio cū curatione illiꝰ aposte matis: cuiꝰ cā p̄mitiua inuenit corpis mūdificationē: verū so lū differt in hoc: qz nō indiget tāta repercussiōe in p̄ncipio si cut indiget illa: imo minꝰ illa idest corpoze existente mūdo i apostemate flegmonico nō īdi gemus tāta repcussione quāta indigemus in flegmone obuā ti corpi repleto etiam dico fa cta purgatiōe. ꝛ rō est: qz corpe existēte pleno nō ita pōt euā cuari bñficio purgationis ḋn semp nō habeat trāsmitere hu morē ad locū apatis: qō ita nō sequit de corpe mūdo. Et pro pterea optime dicebat Auicē. in p̄allegato loco: vbi dicit Auicē. qō si obuiat mūdificatiōi tunc nō est necessariū curare aposte ma nisi cū molitiuis ꝛ resolu tiuis quasi dicendo qō in cura tiōe apostematis inuenientis corporis mundificationē non indigemus repercussione p̄o eius curatione sz resolutione cū aliquali mollificatione: vel facias sic ꝛ meliꝰ erit dico sem per flegmone tēdente inviā re solutionis. ℞. foliozū malvarū et violaruz ana. M. j. radicū al tee aliquātulū cōtuse lib. ſ. om nibus decoctis in aqua ſuffi cienti in decoctione arte ꝛ igne fiat emplastrū cū farina ordea cea fabarū triticū furfuris be ne triturati ſufficiēter ad ignē inuicē bulliendo vſq; ad ſpiſſi tudinē ꝛ solidā formā. Addēdo i fine cocture olei rosati camo millini añ. ℥. ij. ꝛ mediaz croci paꝛ vel etiā aliter faciaꝛ me lius erit. ℞. medulle panis tri turati lib. j. brodij carnis vitu line vel castrati seu galline in quo decocte sint radices altee ꝛ capita lilioꝛ ifundaḋ medul la panis i hmōi brodio ferue ti: deinde exprimaḋ fortiter exp̄ ſiōe ꝛ postmodū p̄ſeḋ in mor tarioꝛ cū medulla ip̄a bene pi stata erit: addaḋ immediate olei camomillini rosati. ana. ℥. ij. olei de lilio p̄ginedinis gal line butyriañ. ℥. vj. decoctiōis supradicte quātū ſufficit: ꝛ ite rū ad ignē bulliant agitando cū ſpatula vſquequo formā ac cipiat ſolidā ꝛ cū eo bis in die flegmoneuz apostema empla ſtretur. Itē inuenimus nō par uam efficaciā in isto remedio in resoluendo vnūquodq; apo ſtema calidum ab omni cā cau ſatum loca neruoſa cōfortando ꝛ doloꝛē mirabiliter mitigādo. cuius hec est forma. ℞. radicū altee recentis lib. j. capitum li lioꝛū albozū. ℥. iiij. camomille melliloti. añ. M. ß. furfuris. M. j. decocte oēs in aqua ſuffi

Linimentū

Digitized by Google

cienti vsq; ad perfectã coctura expriman[t]r tantũmõ incidant radices altee r lilioꝝ r capita deinde pistent r cribellent cribellatione vltima r vtili cui cribratare addãtur infrascripta.

Lini- mẽtũ. R. olei rosati camomillini ane tini de lilio. ana. ʒ. ij. medulle cruriũ vituli r vacaꝝ pinguedinis gallinacie ana. ʒ. j. cere albe. ʒ. j. r. ß. carnis pomoꝝ cocrotũ sub ptunis. ʒ. iij. r. ß. dũmodo hȳi possint liq[ue]facta oia ad ignẽ cũ predicta cribatura bulliãt sp cũ baculo agitãdo p dimidiũ hore lẽto igne. Jstud etem empt̃m sepenumero expti sum⁹ i resoluẽdo vnũquodq; calidum apostema r habuim⁹ pro magno secreto a magistro nr̃o Joanne de bernardis: quẽ nr̃a tẽpastate i ciuitate nr̃a ceteris practicãtibus eiusdẽ ciuitatis sp primũ locũ obtinuisse fuit manifestũ. Jstud nãq; empt̃m cũ superioribꝫ excepta pma Auic. recepta pterunq; exptus sum ex inuentione nr̃a nostriq; p̃nolati magistri r mihi r egrotantibus bene succesſuz est: multa deniq; amice remedia i mediũ possez adducere q̃ gr̃a breuitatis conticesc̃a. vel qz in resoluendo caute q̃libet ap̃a a cã primitiua r antecedẽti genitũ vnũquodq; istoꝝ supradictoꝝ remediorũ ceteris remedijs prestare inuenimus.

Curatio fle- ¶ Cũ ergo cognoueris flegmonẽ tẽdere in viã maturationis gmõis q̃d de facili cognoscit p signa tẽden- r idicia maturationẽ coarguẽtis in tia: r sunt ista testẽ adducendo viã ma Auicẽ. dicẽtẽ cũ videris pulsatura- tionẽ plurimã. aut duritiã plõtiõis. gatã cum calliditate tũc existi-

Auic. ma q̃ ap̃a sit in via maturatio

nis pfecte matureꝫ statim altero istoꝝ remedioꝝ. R. foliorũ malvaꝝ r violaꝝ ana. M. j. radicũ ligue bonine tenelle r recẽtis. ʒ. ij. radicu altee. ʒ. iij. ỏ coquant oia i aq̃ sufficiẽtiusq; ad pfectã coctura. deide bene exp̃sse ab aq̃ excidant subtilissime r pistẽt: postmodũ cribellẽtur: cribellatiõe subtili in ḡrũ rerũ decoctiõe cũ farina ordei addẽdo parũ linose r fenugreci pisti fiat empl̃z solidũ addẽdo in fine olei cõis. ʒ. iij. buyri. ʒ. iij. p̃gnedis porcine sine sale. ʒ. ij. r medĩa vitella trium ouoꝝ positoꝝ statiz cũ auferũ tur ab igne: quo facto iterũ cũ supradicta radice cribellata ad inuicẽ misceãtur r fiat empl̃m in bona forma. Jstud em̃ cum plastrũ sepenumero expertus sum pro maturatione vniuscuiusq; calidi apostematis. Verũ si expediẽs fuerit fortior maturatio maturatiõe ista q̃ ego vt mõ auderẽ nisi necessitate vrgẽte r facta quodãmodo supportatiõe loci in predicto empl̃o addantur infrascripta. R. farine linose fenugreci medulle panis crudi r bene fermentati. ʒ. j. r. ß. ficuum ficcarũ numero. iij. limaciaꝝ numero. v. emplastri superius ordinati. ʒ. iij. misce r in mortario pistãdo fiat empl̃m bulliendo ad ignẽ vnica ebullitiõe: de q̃ super capite ap̃atis tm̃modo apponere cõsueui maturatione fere facta: r hoc totũ ad attrahẽdam materiã ad summitat em ap̃atis r adcutẽ subtilicdã ponẽdo semper desuper magnã peciã emplastri maturatiui superi⁹ notati facta pri⁹ in hora applicatiõis emplastri credita appli

Lini = mētū.

catiõe pāni infusi in decoctiõe ista. R. folioꝝ maluarū ⁊ violarū radicuꝝ altee. aā. M. j. furfuris. M. ß. decoquant̃ i aqua sufficiēti vsq; ad consummationē duarū partiū ex trib⁹ : deinde colent̃ ⁊ fortiter exprimant̃ cui addant̃ paruꝝ farine ordeacee butyri recētis olei cõis . aā. ℥. iij. vitella duorū ouoꝝ : ⁊ iterū bulliāt̃ vnica ebullitiõe: nā in

Arzi.

quit Arzi. vir magne autoritatis in arte chirurgicali q̃ crebra applicatio ptisis decoctionis dixit multū ꝓferre ꝛesolutiõi apātū : ⁊ maturationi eorū sedādo dolorē ⁊ materiā ad cutē pcurando maturato deniq; apāte loc⁹ aperiēd⁹ est in cui⁹ aptione nõnulla documēta obseruāda sunt. Prio q̃ apertio semp dz fieri i loco maturiori. Scõo i loco decliniori ad hoc vt materia facilius expurgari possit. Tertio q̃ incisio semp dz fieri iuxta lõgitudinē musculoꝝ : neruoꝝ : chordarū atq; venarū. Quarto debemus facere incisionē ſm̃ pilorū natiuitatē ⁊ icessuꝝ rugarū. Quinto q̃ in tpe incisiõis existēte materia magna ipsaꝝ materiā nõ debemus extrahere totaliter in vna vice ne virt⁹ debilitet̃. Sexto ⁊ vltio semp incisio facienda sit iuxta q̃ātitatē materiei vtputa si materia fuerit magna incisio faciēda est magna : si parua : parua est faciēda. Ulterius

Auicē.

notādū est iuxta sniam Aui. q̃ si apostema fuerit magnū ⁊ cū maxima cutis elevatiõe ⁊ cognoueris ipm̃ iā puenisse ad pfectā exiturā. tūc prudētissimi chyrurgici est locū decliniorē ⁊ maturiorē incidere deide sinistrū digituꝝ indicē intromit tere debes ⁊ totā cauernositatē cū eo attrītare talis apātis: deinde iterū cū gameo debes siue cū falsa totā cauernositatem cõsequi dūmodo hoc fieri possit absq; neruoꝝ ⁊ venarū lesione. Similiter dico de apāte rotūdo q̃ nisi fieret incisio in loco decliniori et maturiori ad similitudinez capitis lune noue periculū esset aut de fistula aut de longa curatione. Aui. Auicē tñ in isto loco iubet facere binā aut trinā incisionē. Ego em̃ exp⁹ sum vtrāq; incisionē. et honorē meliorē reputaui ex illa ad instar capitis lune q̃ ex altera. Notādū est insup q̃ capita hmõi icisiõis debēt determinari in loco superiori ⁊ mediū incisiõis siue lune in loco inferiori : ⁊ rō est q̃ materia faciliori mō expurgat̃ facta operatiõe hmõi apātis semp obseruatis p̃dictis documētis impleat̃ locus lichino vel tincta madefacta cū albumine ⁊ vitello oui q̃bus nō nisi vtilissimū esset addere modicā partē olei roſ. quo facto in sequenti die pcedēdū est digestiuo q̃ constat ex vitello oui cum modico terebē. si locus non fuerit dolorosus : si fuerit dolorosus addere oleū roſatū loco terebēn. in digerēdo cum sedatione dolotis presentaneuꝝ remedium erit ⁊ digestiõe ista per quatuor dies est procedendū : celebrata digestiõe locus mūdificetur cum mundificatiuo q̃ de sirupo roſato corpore existēte colerico ⁊ apostemate in loco sensibili euenienti q̃ loca sunt neruosa : ⁊ loca inguinū cuius mundificatiui forma talis est. R. sirupi roſ. ℥. ij. terebē. ℥.

Nota

q̃ mūdificati uum.

Digitized by Google

ſſ. bulliāt ola ſimul mica bul litiōe. deide ſtatiz pc nak vitel lū vni⁹ oui recētis z ab igne i mediate auferak: ne oui vitel lū decoquereſ addendo farine ordei bñ cribellate. ℥.ſ.z.ß. cro Aliud. ci. pax. Itē. ℞. zerit fortior mū dificatio mellis roſati colati ℥.ij. terebētine clare. ℥.iiij. ſuc ci apij ſucci plātagis aā. ℥. me diā bulliāt ſimul vſq; ad ꝓſum mationē ſucci deide colleſ cui collature addātur farine ordei vel tritici loco ordei farine. ℥. z. boliarmenici ſubtiliſſime puluerizati. ℥.v. minȳ. ℥.ij. cro ci. ℈.ſ. miſce z ola adinuicē in corpozādo fiat mūdificatiuū: z nota amice mi q; plerūq; loc⁹ nō pōt mūdificari ob applica tionē hmōi mūdificatiui tm mō mundificatiōe bona put ſepi⁹ vidim⁹ cōtingere in magnis flegmonib⁹ z exituris in qb⁹ ſanies vltra debitū motā fecit qz ſepenumero mihi neceſſe fuit ad grauiora cōſcēdere mū dificatiua vel ad puluerem no ſtrū carnis ſupflue remotiuuz ſine dolore: vt advnguētū egy ptiacū vel mixtū oīb⁹ ſup tinc tā applicatis ſup quotū hec ē Un⁹ forma. ℞. vnguēti egyptiaci de guēti ſcriptiōe nr̄a. ℥.ſ. vnguēti apl̄o mixtū. rum. ℥.ſ.z medā miſce z vocaſ vnguentū mixtū. Itē ℞. flozis eris. ℥.ij. mellis roſati. z.ij. z ß. Alumīnis roche. ℥.iij. aqua plā taginis. ℥.iiij. bulliāt ad ignē oīb⁹ bñ triturat is z ℈z artē fiat vnguētū ſolidū ſemp agitādo cū baculo z ſignū pfecte coctu re eſt qñ vſ ampulas cauſare: z iſtū vocaſ vnguētū egyptia cū noſtre inuētionis ordinatū. Iſtud eſt vnguētū z puluis z vnguētū mixtū ſuperi⁹ ꝓnomi natū ſup tinctā applicati z po ſitū mirabiliter mūdificāt vnā quāq; vlcerationē cauernoſam z rectificant inſuper ola vlcera malignaz cozroſiua: ꝓſumāt ēt carnē vnciuoſam ſupfluā atq; Mūdi calloſam facta mūdificatiōe lo ficati ci incarneſ loc⁹ ſub iſta forma uum. vez. ℞. mellis roſati. ℥.ij. terebē tine. ℥.iiij. bulliāt parum: dein de addatur thuris. z.ſ.z ß. mir rhe. z.iij. croci. ℈.ſ. aloes epati ti ſanguinis draconis ana. z.ij. z ß. farine fenugreci farine or dei bñ cribellate aā. ℥. ß. ſarco colle. z.ſ.z ß. Miſce z ola adin vnguē uicē incorporētur. de quo ſemp tum. ponaſ ſup tincta tm mō z filis. Sup petia vo ponaſ de iſto vn guento. ℞. diaq̄lonis albi ſine gūmis. li.ſ. ſepivacini z caſtra ti anali. ß. tere. ℥.viij. medulle cruriuz vaccarum. ℥.ſ.z ß. olei roſati lib.ſ.z ß. ſtructi ſiue pin guedinis porcīe liq̄facte. ℥.x. litargirū aurei. ℥. ix. minȳ. ℥. iij. picis naualis. z.vj. ſucci plā taginis li. ß. bulliāt oleū z pin guedo ac medula cū ſuccovſq; ad ꝓſummationē ſucci deinde exprimaſ cui exꝑſſiōe addanſ reliqua. deinde cum cera alba ſufficienti arte z igne fiat cero tū ſatis ſolidū ſemp cū baculo agitādo z vocatur vnguētum baſilicum magiſtrale ex inuē tiōe nr̄a nobiliſſime opatiōis. Iſtud eſt vnguētū vz ptra ola vlcera preſertim ab exitura et apoſtemate ſecuta. Signū ve ro perfecte coctur ꝑdicti vn guenti eſt quando acquirit for mam ſatis ſolidam z nigram. Valet etiam contra vlcera ti biarum. Ulterius lauetur lo Lotio. cus cum iſta decoctione ad lo cum cicatrizandum. ℞. vi-

Digitized by Google

ni nigri aque cineris añ. lib. j. aque plãtaginis. ℥. viij. rosarũ foliorũ oliuarũ silueſtriũ murtilloꝝ granoꝝ ꝛ foliorũ eius añ. ℳ. ℔. balaustiaruꝫ añ. numero v. Aluminis roche. ℥. ß. terẽ da terant groſſo mõ deinde bulliant ſimul vſq; ad conſumma tionẽ tertie partis: poſtmoduꝫ colentur qua colatura locẽ lauetur ſtatiꝫ locũ pãno exiccando quo facto ponat pecia vnguẽti ſuprascripti cũ ſuis filis bene carpinatis: ꝛ poſita ſup oꝛificio vlcerationis tantũ. Et ſic deo dante completa eſt doctrina curatiõis flegmõis euenientis a cauſa primitiua. Cuius nomen ſit benedictum.

¶ Ca. iij. decura flegmonis a cauſa antecedenti geniti.

Ca. iij.

SUperius ſufficiẽter memini de curatiõe flegmonis euenientis a cã primitiua. In pñti vero capitulo ꝯ breuiꝫ potero de cura flegmonis mẽtionẽ facere decreui dico flegmõis a cauſa antecedẽti geniti in curatiõe itaq; talis flegmonis quinq; ĩtẽtiones requirunt: quarũ ꝓma eſt vitã ordinare. Secũda materiã antecedentẽ adequare ſeu digerere. Tertia materiã digeſtam purgare. Quarta cõiũctã materiã remouere. Quinta et vltima eſt accidẽtia corrigere. Prima quidẽ intẽtio cõpletur adminiſtratiõe ſex rerũ nõ naturaliũ ꝛ ctiũ ad frigiditatẽ: ſicut ſunt ꝓ potus cibꝫ ſomnꝫ inanitioꝝ repletio ac animi accidentia. cibus ſit in primis diebus panatella amigdolata cum modico zuccari in aq̃ decocto vel in bꝛodio pulli eger fuerit debilis: aut debilis ratione moꝛbi. aut de ſui natura ꝛ complexione. vel fieri facias ferculuꝫ ex optia farina ordei aut ſpelte aut grue facti ex oꝛdeo ꝓtuſo ponẽdo ſemp cũ eis de amigdalis contuſis vel de ſemine cõi ꝛ erit meliꝫ cũ zuccaro fino. Comedat etiã añ prã diũ vcz in principio mẽſe cicoree radicẽ vt eiꝫ folia aliquãtulũ decocta interpolãdo etiã aliquando lactucã eodẽ modo decoctam. poma etiam ꝛ pira ſub prunis decocta cũ zuccaro vtiliter dãtur in fine comeſtionis. Pomum granatũ inſuper ſummopere valet in iſto caſu iſto modo confectũ. ℞. granorũ pomi granati dulcis. ℥. vj. granatoꝝ pomoꝝ acetoſorum granoꝝ. ℥. j. ꝛ mediam zuccari albi gratuſati ſeu tritu rati deſuper in hoꝛa comeſtionis. ℥. j. mice ꝛ vtere omni hoꝛa moderate tamen quia aliquando ſtomacho nocet. Jtez vinum granatoꝝ in iſto caſu non niſi vtiliſſimum eſt: poteſt etiam dari in potu vinum album optime limphatum et mediocris vinoſitatis et maxime in coꝛporibus debilem habentibus naturam et flegmaticam complexionem. Toleratur aliquãdo tr̃ãſactis pr̃imis diebus carnes pulline ca ꝓtine atq; vituline ꝛ lactantis tantum. Secunda intentio cõpletur adminiſtratione iſtius digeſtiui. ℞. ſirupi acetoſi tio, de fumo terre de lupulis ana. ℥. mediam aquarum endiuie lupoꝝ fumi terre. ana. ℥. j. miſce ſumpto iſto ſirupo per tres dies. ꝓ complemento tertie intẽtionis purgetur pa-

Intentiones curatiue.

Seres nõ naturales.

Scda intentio

intentio

Tertia intertio. Tertiens purgatione ista. R. casie diacaptoliconis an. ʒ. vj. electuarij rosati Mesue diapruinis solutiui añ. ʒ. j. cū decoctione flozum ⁊ fructuuz cozdialiū fiat potio curta addendo in fine. ʒ. j. ⁊ medij sirupi violati.

Quarta intertio. Quarta intertio cōpleᵗ p administrationē localiū domestice repercutientium exceptis casibus cōditionatis in quib⁹ nullatenus repercussiua debēt ad

Casus repercussiua. Casus ministrari. Primᵘˢ casus est qñ materia est venenosa. Scōs qñ est in locis emunctoriuꝫ. Tertius qñ est p viā terminatiōis.

formitates. Quartus qñ est materia cū subdita deriuatiōe. Quintᵘˢ qñ est materia grossa. Sextᵘˢ quando est iculcata ⁊ lapidata. Se primus qñ est in cozpoze non purgato. Octauᵘˢ qñ est a causa primitiua vtputa ab aliqua cōtusione. tūc repercussiua nō conueniunt nisi in prima die (⁊ considera causaz) sicut sunt albumina quozum cum oleo rosato ⁊ mirrino conquassata de quibus tria genera a me sepe numero cū veritate experta tibi immediate describā: quorū

Reper cussiuum. primum auriliozū est. R. albumina duozum ouozū olei rosati vnguenti rosati añ. ʒ. j. ⁊ medium succi plātaginis vel solatri. ʒ. vj. cōquassatis oib⁹ adinuicē moze linimēti locus apatis cū pāno lineo emplastetur semper nō frigidū sed tepidū

Aui. Secunda forma hec est. R. vitella triū ouozū cum suo albumine olei rosati olei violati lactis mulieris. añ. ʒ. j. ⁊ medium oia abinuicē cōquassentur ⁊ tepida applicent: prout superiᵘˢ dictū est. Istud em magis valet trāsactio principio, principij. Tertia aūt forma est ista. R. foliozū maluarū ⁊ viol. añ. M. j. ⁊. R. rosarū ozdei integri añ. M. ß. seminis citoniozū. ʒ. v. decoquant oia i sufficiēti aqua vsq; ad pfectaz cocturam. Deinde colent ⁊ fortiter exprimant ⁊ oia bñ cōtusa tribellē tur cribellatione subtili cui cribrature addant olei rosati scoz receptas Me. ʒ. iiij. vnguenti rosati Me. ʒ. j. ⁊. ß. cere albe. ʒ. ij. leq̄ fctā ad ignē iterū bullīāt cū predicta cribratura p quartā partē vniᵘˢ hoze lento igne cū baculo semper agitādo deinde auferat ab igne ⁊ statim addant farine ordei bene cribellate. ʒ. ij. ⁊ vtere semp petia moze in superiozib⁹ receptis annotato. Istud enim emplastrū vt patet cōsideranti ingrē diētia magis valet in fine p̄ncipij q̄z in principio principij et in medio principij: et scias q; vtiliter pōt applicari in p̄ncipio augmēti huiusmodi emplastrū. Ista tria genera emplastrozū valent in omnibus apostematibus calidis potissime in his in quibus eorum spera

Auic. tur resolutio. ⁊ in quibus facta fuit vlis purgatio dico ea valere a principio vsq; ad augmētum apostematis: in augmēto apostematis tēdētis in viā resolutiōis repercussiua debēt immiscerī cū mollitiuis: mā vt inquit Auic. quanto magis apostema videtur procedere in augmento: tanto necessariū est super repercussiua addere vim mollificantiū: hoc q̄ dicit hic Aui. quasi videtur esse contra mentem omnium doctorū: et

Auic. Sale. p̄sertim Rasis. et Sale. qui Rasis dicunt q̄ in augmento apo-

Digitized by Google

stematis duo sunt cōsiderāda vcz futurū fieri z factū. pro re motiōe itaqz facti indigem⁹ re solutiōe p prohibitiōe fieri re percussiōe indigem⁹: z iō ptz qliter factū deleꝛ nō medicamine molitiuo sz resolutiuo: z futurū fieri phibeꝛ repercussiuo medicamine. verum in hoc
Auic. iudicio meo Auicē. melⁱ⁹ oib⁹ istis cōsideravit magis parti culādo curatiōis modū qz alij autores: dicit em̄ q in augmē to debēt esse mollitiua: z rō est qz i augmēto materia flegmonis ex applicatione repercussi uoz est indurata z quodāmodo incarcerata: z ꝓpterea debēt administrari talia q̄ emolliāt z tenerificēt materiā z rarificent pozos habilitādo materiā ad perfectam resolutionez equaliter z paulatim z nō subito: qz aliter faciēdo resolueꝛet subtilis z grossus relinqueꝛet humoz. talia autē sunt resoluti ua mollitiua: quare si ponerētur in augmēto resolutiua exiccantia resolueretur subtile et grossuz relinqueretur mitigāt insup talia mollitiua dolorē si
Auicē. cut dicit Auic. z ꝓpter hoc qz paulatim z moderate resoluūt mitigatiua sunt doloris qō ita nō faciunt resolutiua calide et sicce ꝓplexiōis nā sua callidi tate attraherent materiā ad locum z causaꝛēt dolorē: sic ergo tūc in augmēto z statu conueniūt mollitiua resolutiua. In fine vero cōueniūt resolutiua exiccantia. vcz in declinatione
Auicē. apostematis: nā vt inq̄t Auic. z apud finē z statū vltimitatē magnitudinis z additionē sue vltimitatis fac vincere mollitiua z fac ea pura. denotat hic Auic. vltra q̄ quodlibet apostema habeat vt in precedēti capitulo dictū ē quatuoꝛ tpa vcz ꝓncipiū: augmentū: statū et declinationē: innuit nobis insup ibidē vnūq̄q̄ istoꝝ habere in se tria tpa: itaqz in ꝓte ꝓdicta ostēdit q̄b⁹ medicaminib⁹ ꝓcedendū est in statu flegmonis dicēs z apud finē z statū. i. apud ꝓncipiū status et vltimitatē sue magnitudinis. i. apō mediū statⁱ⁹ z additionē suevltimitatis. i. apud finē status tūc fac vincere mollificantia sup repcussiua z hoc ꝑtū ad ꝓncipiū z mediū statⁱ⁹ inq̄t z fac ea pura scz i fine status qz tūc materia apatis totalr fluxa est z alterata z tūc tpis aliquā tulū remissa ē mala cōplexio z iō opz solū resoluere z mollificare: z ꝓpter hoc medicamina debent esse pura mollitiua: diximus ꝓterea vnūquodq̄ istoꝝ tēpoꝝ in se habere tria tēpora vt in ꝓposito de augmēto vcz ꝓncipiū augmēti: medium augmēti z finē augmenti: ergo ꝓncipiū status participat cū fine augmenti: mediuz status hz suū verū esse finis vero hmōi status cōiacta cū principio declinationis z sic intelligēdū est de alijs tpib⁹. In statu vero ipsius apate existente inuiam resolutiōis inuenimus summope ista valere. R. radicū altee capitū lilij camomille melliloti ana. M. v. posita camomilla z melliloto in sacculo decoquanꝛ oia in aq̄ sufficienti vsq̄ ad itegrā coctura: deinde exprimanꝛ radices z cōtūdantur postmodū pcibellū cribleꝛ cui cribrature additis oi⁹ ꝑ⁹ ifrascriptis arte z igne fiat

Reso luti= uum

cerotū ad formā emplastri. ℞. olei camomillini olei de lilio. aā ℥.ij. ℈ ℔.diaq̄lonis albi ysopi cerotī Gal. aā ℥.j. piguedinis galline: pinguedinis anserie aā ℥.ß. cere albe. ℥.j. ℈ ℔. Itē ℞. medulle panis ifuse i decoctiōe camo. melliloti fenugr. radicū altee radicū lilij aā ℳ.j. liq̄ricie mūde ℥.j. furfuris. ℳ.ß. ℈ ℔. deide expmat ipa medulla panis ℈ icorporet bulliēdo ad ignē cū infrascriptis simplicib⁹. ℞. olei rosati ℥ lilio: de camomilla. ana. ℥.j. butyri. ℥.ß. croci. ℈.j. vitella triū ouoruz positor⁹ qñ imediate auferūt ab igne. vel sic. ℞. diaq̄lōis albi. ℥.ij. medulle cruriū vituli ℈ bouine. aā ℥.vj. olei rosati camomelleni de lilio. aā ℥.j. cere albe cētū sufficit ad ignē de oī b⁹ fiat cerotū scōm artē i bona forma addēdo i fine farine oz deacee ℈ fabarū bñ cribellate aā ℥.j. Quita intētio q̄ est accidētia corigere sic ꝓpleᷓ. Accidētia q̄dē q̄ i isto apostemate solēt ꝓtigere sunt ista vcz ꝑncipiū corruptiōis cācrenose ℈ dolor vehemēs hoc plerūq; accidit vt inq̄t Aui. pp nimiā repcussionē. Dicit em ꝑfat⁹ vir capitulo de cura flegmōis seu tertia ꝑmi tractat⁹. Et qñ cadit sup ꝓfluitas ifrigidatiōis fortasse ꝓducit ad corruptionez mēbri ℈ corruptionē humoris cōstricti in apate ℈ tēdit apa ad viri ditatē ℈ nigredinē. i. ad corruptionē cācrenosam: tūc subiungit ℈ dicit. Si ergo timueris aliq̄d de ꝙ vcz ne eueniat aliquid de corruptiōe ꝑdicta tūc empla locū cum farina ordei ℈ volubili ℈ in quo est mollificatio. ꝙsequēter subiūgit dicēs

Empla strum.

Quinta intētio.

Auicē.

si vero apparet aliquid de hoc tūc scarifica locū ℈ excotia ipm ℈ nō expectes collationē ℈ illud est qñ vides illud qō effusum est plurimū valde ℈ fortas se mouit mēbrum. Probitione itaq; huiusmodi corruptionis qñ aliquid timueris de ea corruptione vtilissimū est locū emplastrare cū emplastro cōfecto ex farina ordei in decoctione altee ℈ oleo cōi addēdo: parum de croco nam illud empla strum mollificat aperiendo pros cū aliquali calefactiōe mēbri infrigiditati et propterea isto modo remouet illud nocumētū q; pōt accidere ex applicatiōe infrigidātiū. Ceterū si apparet aliq̄d ō hoc vcz de ꝑdicta corruptiōe tūc ꝓ eius remotiōe expediētissimū est locū sacrificare scarificatione ꝑfunda: si locus fuerit carnosus et corruptio multū ꝑfundareᷓ in mēbro. ℣ Si ꝙo corruptio fuerit pauca ℈ superficialis ℈ i loco neruoso: tūc scarificatio debet esse lenis: hoc celebrato locuz lauare ex aqua barachina vel cinerū nō nisi expediētissimū erit. (vt inq̄t Aui.) in ꝓllegato loco: imo nō opz expectare collectionē nec maturationem materia existēte multa sed necessariū est totā corruptionē illinire ex vnguēto egyptiaco: descriptione nostra: deinde locum emplastrare cum emplastro habēte virtutē resolutinaz ℈ emollitinam cū aliquali exicatione cuius talis est forma. ℞. farine lentium ordei fabarum ozobi ana. lib. ℔. in decoctione altee et arte et igne fiat emplastrum solidum cum sapa sufficiēti addendo olei ro

Auicē.

Linimētū.

Digitized by Google

sati:olei camomillini añ.ʒ.ij. Si vo ista corruptio fuerit superficialis ⁊ nō ꝓfundata multuz tūc sufficit locū sacrificare sacrificatiōe leui deinde ipm lauare cū liquino i quo cocti sint lupini postmodū emplastrare locū cū farina ordei ⁊ volubili

Remo ī quo est mollificatio. Ingiť ꝑ re

venia motiōe doloris ꝑsiderandū ē: dolorē an ipe dolor causeť a mala cōplexione calida:an a materia ꝑcalcata:nā si a mala ꝓplexiōe ipse dolor vī causari:tūc statim pro eiꝰ sedatiōe succurrēdū est altero istoz duoz auxilioz.R. foliozᵐ malvarū ⁊ violaruz añ. M.j. foliozᵐ insq̄mi.M.mediū omnibus inuolutis in petia madefctā ⁊ doctis sub cinere ignito incidāturz pistenť addēdo olei rosati bñ odoziferi olei violati.añ.ʒ.j.vnguēti po

emoz paleonis:vnguēti rosati añ.ʒ.

notabi cere. albe.ʒ.ß.misce ad ignē te. fiat emplʒ.vel ſic.R.foliozᵐ malvaz ⁊ violarū añ.M.ij.po morū nūero.vj.ſ.seminis citoniozᵐ.ʒ.iij.fenugreci.ʒ.j.camomille.M.medium. radicū altee.lib.ß.deconquant oīa cum aqua sufficiēti deinde exp̄ssa i cisa ⁊ pistata cribellenť cribellatiōe vltima cui addať medulle panis albe ifuse i decoctiōe rez p̄dictaz.li.j. farine ordei. farine fabaz añ.ʒ.j.olei rosati olei violati añ.ʒ.j.⁊.ß.pinguedinis galline sine sale añ.ʒ.j. ⁊.ß.vitella triū ouoz recētiū imediate positoz qñ aufertur ad igne:qz aliter decoq̄renť et nō facerēt bonā formaz emplastri decoctiōis predicte quātū sufficit ad ꝯcorporādū farinas: ⁊ iterū arte ⁊ igne fiat emplʳm q̄ summe valet i sedatiōe doloris apostematis causati a materia concultata:⁊ nota q̄ valet cōtra vnum quenq̄ dolorē calidum vniuscuiusq̄ apostematis aliquaťr resoluēdo.dico etiam illud valere cōtra podagrā calidam. Sedat insuper dolores emorroidaruz eas mirabiliter resoluēdoz sup eadē decoctiōe suffumigādo:⁊ deniq̄ mirum i modū in ernia humorali mitigādo eiꝰ dolorem ⁊ materiam notabiliter resoluēdo. Et sic cōpleta est curatio istius apostematis flegmonici tendentis i viā resolutionis tantūmodo cōsequenter sequitur tractare de eo flegmone tendēti in viā maturatiōis. ¶Cū ergo cognoueris apostema incidere in viam maturatiōis ꝑ iudicia et accidēria maturationem coarguētia statim maturetur apostema eisdez remedijs administratis de quibus summarie in precedenti capitulo locuti sumus: deinde facta maturatione q̄ cognoscíť ꝑ lenitatē loci:ac etiā ob sedationem doloris testem adducendo Auic. dicentem cū videris lenitatē quādā ⁊ sedatiōnē doloris sunt signa maturationis perfecte:tūc incidatur apostema semp tradita documenta de incisione vniuscuiusq̄ apostematis in precedēti capitulo obseruando facta postmodū icisione digeráť locus ⁊ mūdificeť icarneť ⁊ si gileť eadē regula:eisdē auxilijs: de q̄bꝰ etiā in predicto capitulo tibi plenā noticiā dedimus. Et sic deo dāte cōpleta est curatio flegmonis a causa antecedenti euementis tam illius tendentis inviā resolutiōis q̄m illius tendentis inviam maturationis.

Auicen

rationis. cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulū. iiij. De herisipila.

C iiij. AN superiorib⁹ capitulis taz de essentia flegmonis ꝙ etiam de ei⁹ curatione factis dictū est. Jn presenti vero tractare conabor de colerico apate: ꝙ herisipila nū cupak. Herisipila itaq; est calidū apa er sanguine colericocā tū cui⁹ hec sunt signa. vcz dolor cū ardore ⁊ inflammatione loci: ⁊ non cum multa eleuatione: qz ei⁹ materia nō multū p Auic. Herisi pila in vera herisipila ē passio cutis. vulneribus male curatz. Est insuper cū caliditate vehementi ⁊ cū febre maiori ꝙ in flegmone cum minori tñ pulsatiōe: est etiā cū dolore pūgēti ⁊ mordēti ⁊ nō ita extēsiuo sicut in flegmone ⁊ vt plurimuz accidit herisipila i facie icipiēdo a lepra nasi: deinde diffundit per totā faciē. Accidit etiā vt plurimū invulneribus a medico male tractatis vel ab infirmi inobedientia ⁊ nolētis medicoz ꝓcepta astātiuq; cōsilia seruare: est etiā cū rubeo colore ad citrinitatē tēdēte: ⁊ scias ꝙ potissimū signū cognitiōis herisipile ē destructio rubedinis qñ cōprimit cū digito herisipila: naz qñ compumit digito mox euanescit eius rubedo et cito redit: hoc accidit rōne sue subtilitatis materiei. Possem pterea tibi declarare quot species herisipile reperiunt: quot ꝙ modis generantur nisi pleniozem in capitulo de cura flegmonis dedissemus. quare ꝓ complemento doctrine huiusmodi capituli ad capitulum ꝓallegatū de flegmone semper ꝓ tua necessitate recursum habeas: ⁊ multa necessaria multūq; vtilia tā in theorica ꝙ in practica ad vsum presentis capituli reperies.

¶ Capitulum quintum.

De cura herisipile.

Ca. v. AN curatiōe herisipile quatuor habētur intentiones. Prima est ordiatio vite. Secunda digestio materiei antecedentis. Tertia remotio materiei coniūcte. Quarta accidentium correctio. Prima intētio completur administratione rerum tēdentium ad frigidū ⁊ humidū vt sunt aer ⁊ cibus qb⁹ caliditati materiei cōtrariat. Cibus itaq; sit ex farro panatella ordeo cōtuso ⁊ in aq̄ oib⁹ decoctis cū amigdalis in semine cōi ⁊ nullatenus cum brodio. qz laborantes talis passionc summopere euitare debent pinguia falsa calida ⁊ acuta: vinū etiā nō nisi vtilissimū esset dimittere i isto morbo: vtiliter nāq; datur lactuca i isto casu borago cucurbita portulaca ⁊ oia ingrossantia sanguinē. Eligāt insup hi qui patiuntur herisipilā aerē frigidū rectificatū cum expressione foliorū salicis violarum atq; rosarū. teneat vlterius ventrem largum cum isto enemate. ℞. foliorum maluarum ⁊ violarū ana. ℥. ij. ordei furfuris ana. ℥. j. seminis citoniorum. ʒ. ij. bulliat in aqua sufficienti ꝑ artem vsq; ad cōsumptionem tertie partis. deide in decoctione fiat clistere olei violati addendo. ʒ. iij. mellis violati. ʒ. iij. vitella duorum ouorum sa- Enema.

Digitized by Google

lis parum digeratur materia cum isto sirupo: z pro complemento secunde intentionis. R. sirupi violati rosati ex infusione sirupi de lupulis. añ. ℥. ß. acquarum violarum lupulorum ana. ℥. j. et ß. misce sumpto isto sirupo per quatuor dies purgetur patiens purgatiõe ista pro cõplemento tertie intẽtionis. R. casie diaprunis non solutis ana. ℥. mediã mane electe. ℥. j. reubarbari fini ℈m artẽ in infusione. ℥. j. cum decoctione florum z fructuum cordialiũ fiat potio curta addendo in fine. ℥. j. z mediã sirupi violati. z nota q̃ flebothomia nõ cõuenit in isto casu nisi fuerit herisipila flegmonides. In sequenti vero die assumptionis medicine regula generalissima est cliste re lenitiuã facere deinde loc⁹ epitimetur cuz isto domestico resolutiuo. R. albumina trium ouorum olei rosati. Me. ℥. ij. vngũeti rosei. Me. succi plãtaginis vel solatri añ. ℥. j. vngũeti Sal. vnciã vnam et mediã oia admicem cõquassantur et loc⁹ herisipilatus emplastret: q̃ sum mopere valet in isto casu. Itẽ. R. foliorũ malvarum z violarũ ordei mundi ana. M. vnum omnibus decoctis cum aqua sufficienti pistentur z cribellentur: cui cribrature addantur seminis citoniorum muscillaginis psilij añ. ℥. j. et mediã olei violati rosati populeonis vngũeti rosati añ. ℥. j. misce z in mortario plumbeo fiat linimẽtũ liq̃factis liquefaciẽdis cum modico cere albe: ẽ enim medicina bona omni tempore in isto casu. Item. R. olei violati olei rosati ana. ℥. j. vnguenti Sal. ℥. vj. misce et fiat linimentum in vngũ mortario plumbi. vl̃ facias sic. tum.
R. olei rosati z violati ana. ℥. vj. albumẽ vni⁹ ouj omnibus simul conquassatis cum vncia vna succi plantaginis cuz oleo tepido tota herisipila epitimetur. Item oleũ violatum sume valet in herisipila. Ulteri⁹ vngũ vnguentum rosatum Mesue tum
in isto casu est magna medici- Mes.
na ẽm eum: et ego sepe expertus sum ipsum z mihi et egrotantibus bene successum est. vi de igitur in antidotario prefati viri: quia ipsum summe laudare reperies predictum vnguentum in remotione herisipile. vel facies sic z vtilissimũ erit. R. olei ros. vnguenti rosa. vngũ olei violati sandalor. albozũ. tum.
℥. duas succi plantaginis succi solatri ana. ℥. vnam z mediam muscillaginis psilij maluaruz et violarum ana. vncias quatuor bulliant omnia simul vsq̃ ad cõsumptionem muscillaginis deinde cum cera alba sufficienti fiat cerotum molle quod omni tempore in herisipila est medicina magna. Quarta in- Quarta intẽ
tentio que est accidentia cozri tio.
gere sic completur. Si modo accidit q̃ sua ingẽti caliditate locus ad vlcerationem deueneret vesticatione loci precedenti prout sepius vidimus contingere: z hoc testatur Auic. dicens. Et quandoq̃ sua virulen- Auic.
tia vesicat: tunc locus epitimetur ex isto linimento. Recipe olei violati olei rosati ana. ℥. ij. vnguenti rosati. ℥. j. z mediam succi plantaginis succi spuine añ. ℥. mediam litargirij aurei z argenti añ. ℥. ß. tutie. ℥. ij. cerusse. ℥. vj. In confectione

Sirupus.

Nota de flebothomia.

Linimẽtũ.

Digitized by Google

vnguenti modus iste obseruandus est: vez mineralia oia in mortario plũbi posita cũ pistello ducant ponẽdo guttã vnam de oleis z modo de succo: z sic faciẽdũ est donec oia adinuicem bene incorporentur addẽ do camphore. ℥.j. ℥stuã nãq vnguẽtuz mirabile. vnguẽtũ est mirabilis opera nõis: vez vlceri formicoso z virulẽto ac vlceri herisipilate. accidit aliq̃n dolor vehemens z presertiz in herisipila flegmonides: pro cuius sedatione recurrendũ est ad capitulũ de cura flegmonis. i quo sunt adnotata aliq̃ auxilia doloris sedatiua posita p cõplemẽto quarte intẽtiõis ꝯre ad illud recurre i tua necessitate. vnã tm̃ formã vnius auxilij nunc tibi describã. R. foliorum maluarũ vi Linimẽtum. larum ordei. M.j. seminis cidonior. seminis psilij. añ. ℥.ß. oia decoquantur in aqua sufficiẽti preter psilium bulliẽdo vsq; ad cõsummationẽ tertie ptis: deinde ponatur psiliu z iterum psiliũ. bulliãt vnica bullitione qua facta conquassentur oia sequestrãdo psiliũ ab omnibus alijs rebus pp̃ sui venenositatẽ quaz tenet in parte interiori cũ olei violati rosati vnguentiq; rosati añ. ℥.j. z mediam lactis mulieris. ℥.ij. quo facto cũ eo more linimẽti locus doloros⁹ epithimet: est enim in sedatiõe doloris inflãmationis z punctionis magna medicina. Si vero herisipila ad duritiem deuenerit vt sepe contigit resoluẽdo subtilem z grossum humorem relinquendo vel subtilem ingrossando tũc mollificetur z resoluatur durities in herisipila causata cũ applicatione. istius emplastri. R. oleiviolati z rosati ℥ pinguedinis galline z butyri. añ. ℥.ij. sepi capretini vitulini. añ. ℥.j. ℥mediã medulle cruris vituli. ℥.j. muscilaginis altee maluar um psilij. ana. ℥.vj. bulliãt omnia simul vsq; ad cõsummationẽ muscilaginis: deinde addãtur litargirij aurei. ℔.ij. cere albe quantum sufficit. postmodum arte z igne fiat cerotum molle. Est enim mira Cerobile in resoluendo vnamquãq; tumoritiem ab herisipila causatã Et nota amice qõ magna est Magna di discordia inter doctores in curatione apostematis cholerici scorationẽ Auicenna in principio iu dabet infrigidantia ponere cum Auicẽ. stipticitate nõ parua. dicens q̃ stipticitas in principio debet vincere frigiditatem et in statu frigiditas debet esse maior stipticitate: intelligit Auicenna qõ frigiditas medicine in statu non debet esse maior frigiditate medicine que conuenit in principio. Sed debet esse maior ipsa frigiditas i statu ℈ stipticitas. Rasis enim videtur contrariam tenere opinionem. nam circa curam eius etiam in principio iubet admi nistrare repercussiua medicamina frigide et humide complexionis et non sicce sicut facit Auicenna in loco prealle gato. Repercussiuum itaq; apostematis cholerici testem adducendo Rasim debet esse frigide et humide complexionis nisi herisipila reperiatur cum vlcere: quia licet ratione materiei ipsa medicina deberet esse frigide et humide complexionis. Ratione tamẽ vlce r is debet esse frigide et sicce.

Auic. Rasis

Digitized by Google

ꝛ ideo pro curatione talis he-
risipile vlcerate in istomet ca-
pitulo presentaneū remedium
scripsimus. Scias etiaꝫ amice
mi sepenumero expertū fuisse
vtrāq; curationē medicinarum
stipticātiū in principio ꝛ statu
Auic. (put iubet Auic.) in curatione ta
lis apostematis ꝛ curatione hu-
mectātiū cum frigiditate ꝛ ali
quali exiccatione: ꝛ tñ sempveri
tatē aperiendo ꝓ infirmi vtilita-
te inuenim⁹ vtiliozeꝫ opinio
Opi. nē Rasis & Auicēne. Et ideo
Ras. in ordinatione auxiliozū nꝛozū
magis ꝓ curatione huius apostematis
laudā- vt patet cōsiderāti: ingredien-
tur. tia oia sunt refrigerantia cum
aliquali humectatione ꝛ nō ex
poliank ab aliqua parua reso-
lutione. ꝛ scias amice q medica
mina applicata in isto apostē-
mate ꝓ resolutione eius non de
bēt esse calide ꝛ sicce cōplexio
nis: ꝫ frigide ꝛ humide cū ali
quali exiccatione sicut est fari-
na ordei lentiū rosaꝫ malvaꝫ
ꝛ oleum rosatuꝫ de oib⁹ arte et
igne faciēdo emplastrū. Resol
uit em̄ apostema cholericū mi
tigādo dolorē ꝛ malā ꝓplexio-
nē inflāmationēq; loci remittē
do. Jō vidim⁹ plerūq; ipsam
herisipilam irasci malignari
atq; incēdi solūmodo applica
tione olei camomulini: ꝫ Avi-
Olei cenna dicat ipm esse oleū be-
camo- nedictum resolvēs sine attra-
millini ctione. Quapropter aduerte cir
Avi. ca curationē hmōi apostema-
tis cholerici qꝫ ꝓsequēdo ea q̄
scripta sunt in antiquoꝫ libris
sine bona cōsideratione sepe de
ceptꝰ remanebis sicut ego nō-
nunq; remānsi. Notādū est etiā
q Doctores in cura vere ꝛ pu-
re herisipile non faciunt men-
tionem nisi de curatiōe status
ꝛ principū: ꝛ hoc nō aliam ob
causam nisi qꝛ eius materia est
tante subtilitatis qō pro eius
resolutione frigida ꝛ humida
cū pauca exiccatiōe sufficiunt
pro eius resolutione ꝛ reper-
cussione. Hec sunt que in me-
dium me auxisse volui pro suf
ficienti curatione huiusmodi
cholerici apostematis.

¶ Capitulū. vj. de formica.

Ca. vj. Jso in superiori ca-
pitulo de apostema
te cholerico quo ad
theoricam ꝛ practi
cam oportuno ser-
mone quod herisipila nuncu-
parur. Jn presenti vero q̄ ꝫ bre
uius potero de formicolo apo
stemate mentionem facere co-
naboꝛ quoꝛq; eius species sunt
Formica itaq; est pustula par-
ua seu pustule que egrediun-
tur in summitate cutis ex qui-
bus sepenumero oritur apo-
stema purum. id est inflamma
tio seu herisipila cuius due sūt
species videlicet formica am-
bulatiua et formica corrosiua:
ambulatiua quidez est illa que
ambulat sine corrosione: corro
siua vero qꝛ corridit et semper
ambulat corrodendo. Ex quo
patet quod quelibet est ambu-
latiua et non q̄libet corrosiua:
si eius materia fuerit choleri-
ca pura: tunc formica ambulat
sine vlceratione: si vero fuerit
materia adusta tunc ambulan
do vlcerat. et si fuerit multum
subtilis: resoluit absq; vlcera-
tione. Signa q̄dē talis parue signa
pustule sunt ista. primū signū
sumit a colore. Scōm a figu-
ra. Tertium a punctura. Color
namq; eius est declinās ad ci-

Digitized by Google

trinitatem. Secūdū signū est ab eius figura. Nā figura ē lata z caput ei⁹ acutū. Tertiū signū est pūctura: nā ei⁹ pūctura est ac si ds pūct⁹ esset a formica: z dicitur formica: qz quādo oriē causat in loco mordicationē ad instar puncture formice. z nota (vt iquit Aui.) capko de formica miliari oē apostema in cute ambulatiuū qđ latitudinē nō habet est formica.

Auicē.

¶ Cap. vij. de cura formice.

Cvij.

PRimus superi⁹ sufficiēter qđ sit formica: qtq; ei⁹ spēs sint z oīa signa formicam cognoscēdi: arguētia: nūc ꝓpositū doctrinā de curatiōe formicarū tradere decreui. Dico igit qz in curatiōe eaz quatuor requirunt intētiones. Prīa quarū est vite ordinatio. Scda est adeptio seu digestio materiei antecedenti. Tertia purgatio ipsius. Quarta z vltima est remotio materiei cōiūcte. Prima quidē intētio cōplet exhibēdo egrotanti ea q̄ sunt ad frigidū z humidū declinātia p ei⁹ cibo z potu: comedat ergo patiens panatellā farrū gruē oīa in aqua decocta vel in brodio pullī alterato cum lactuca z modico ordei mūdi qđ⁹ ferculis nō nisi vtilissimū ē addere buccellā vnā amigdalarū excoriatarū vel tātū de semine cōi bñ cōtuso cū modico zuccari albi. Itē tolerat in isto casu in primis diebus in ꝑdicto brodio lactuca borago endiuia domestica: portulacableces z spinacia in potu vero tolerant vinū granatorū vel eius loco vinuz aquosum ꝑuce vinositatis benitatem. Scda z tertia intētio sic cōplet per assumptionē infrascripti sirupi. R. sirupi violati acetosi ō succo endiuie afi. iiij. aquarū endiuie lupulorū z violarū. ana. z. j. sumpto isto sirupo purget patiēs hac potiōe sumpta in auroza. R. ele. j. f. vel facias sic. R. feri capzini. z. iiij. electuarū de psilio. z. f. diacaptoliconis diapruni nō solutiui. afi. z. f. misceat fiat potio. Si vero fuerit cozrosiua digerat sic. R. sirupi de fumoterre de lupulis afi. ℥. f. aquarū fumiterre lupulorū bugloſe. ana. ℥. j. sumpto isto sirupo sumat hanc medicinā. R. cassie nouiter extracte diacaptoliconis afi. j. f. cōfectiōis amech. z. iij. cum aqua de fumoterre fiat potio addendo sirupi violati. z. j. f. Quarta intētio q̄ est materiā coniūctā remouere complet administratione infrascripti ptozū localiū quozū prima forma est ista. R. pomū vnum grossum acetosum lentiū ordei mundi arnogloſſe. afi. M. j. radicum lapacū acuti. ℥. iiij. lupinozū. ℥. ij. decoquantur oīa cum aqua sufficiēti z modico aceti vsq; ad ordei crepaturā omnia buſq; colatis z fortiter exp̄ssis pistentur z cribellētur cribella tiōe vltima deinde bulliāt in ciola semp cū baculo agitādo per quartā partem vnius hore: postmodum addātur olei mirtini rosati. M. z. iiij. cū aqua endiuie vie lupulor̄ fiat potio curta addendo in fine sirupi violati. z. j. f. vel facias sic. R. feri capzini. z. iiij. electuarū de psilio. z. f. diacaptoliconis diapruni nō solutiui. afi. z. f. misceat fiat potio. Si vero fuerit cozrosiua digerat sic. R. sirupi de fumoterre de lupulis afi. ℥. f. aquarū fumiterre lupulorū bugloſe. ana. ℥. j. sumpto isto sirupo sumat hanc medicinā. R. cassie nouiter extracte diacaptoliconis afi. j. f. cōfectiōis amech. z. iij. cum aqua de fumoterre fiat potio addendo sirupi violati. z. j. f. Quarta intētio q̄ est materiā coniūctā remouere complet administratione infrascripti ptozū localiū quozū prima forma est ista. R. pomū vnum grossum acetosum lentiū ordei mundi arnogloſſe. afi. M. j. radicum lapacū acuti. ℥. iiij. lupinozū. ℥. ij. decoquantur oīa cum aqua sufficiēti z modico aceti vsq; ad ordei crepaturā omnia buſq; colatis z fortiter exp̄ssis pistentur z cribellētur cribellatione vltima deinde bulliāt in ciola semp cū baculo agitādo per quartā partem vnius hore: postmodum addātur olei mirtini rosati ex oliuis immaturis ana. ℥. ij. cere albe. ℥. r. et fiat de omnibus compositio et erit inter formam empla-

Intentiones curatiue.

Prīa intentio.

Quarta intētio.

empl℥

Digitized by Google

stri et ceroti. Istud emplastrū amice mi in resoluēdo vnāquā ꝙ formicā ēt corrosiuā presentaneū auxilium est. vel sic. ℞. olei rosati vnguēti populeōis. ana. ℥.ij. olei mirtini. ℥.j. ℈. succi plātaginis succi solatri. ana. ℥.j. aluminis roche. ℥.j. balaustiarum. ʒv. ℈. seminis rosarū. ℥.j. radicum lapacij acuti. ℥.ß. aceti. ℥.ij. bulliāt omnis simul vsq; ad cōsummationē succi ⁊ aceti: deinde ducanꝫ in mortario plumbi per horā addēdo li targirū aurei ⁊ argēti. añ. ℥.ij. Nota. ceruse. ℥.j. tucie. ʒ.ij. Et nota ꝙ si cognoueris maiorem exicationē esse necessariā vtiliter addantur drachme. ij. scorie ferri bñ triturati florīs eris. ʒ.j. ℈. ⁊ tātū de calcedecies lauta: istud nāq; emplr̄m tantā hz preroga tiuā super vnaquaq; formica ꝙ raro est ḋn ipa resoluaꝫ ab eo. Si mō cōtigerit ipsam non resolui a altero istorū duorū: sed videatur ipa malignari ulcerari atq; ambulare: tūc p ei⁹ mortificatiōe iuenim⁹ ista duo p̄sentanea remedia: p̄mū vcz. ℞. arcenici auripigmēti. añ. ʒ.ij. succi plātaginis succi solatri: succi caulū añ. ℥.ij. succi cornicum nucis si iueniri pōt. ℥.ß. vel loco eius celidonie: ⁊ oia simul bulliāt in caciola enea vsq; ad cōsummationē integram succi: deinde triturēt in mortario vltima trituratione addēdo cam phore ℈ m artem triturate. ʒ.ß. opij. ℥.j. scōm remediū ē. ℞. arsenici auripigmēti. añ. ʒ.j. oībus bene tritis bulliāt cū pinta vna lixiuij cū quo caput lauet vsq; ad ꝓsumptionē duarū partiū ex tribus addēdo aq̄ rosate li.ß. ⁊ iterū bulliāt vnica ebullitione. In applicatione itaq; dictoꝝ auxiliorꝝ talis est obseruādus modus vcz ablnaꝫ loc⁹ formice ulcerate cū pāno bene carpinato ⁊ ad modū plumacioli cōfecti ⁊ madefacti in hmōi decoctione ⁊ in loco ulcerationis dictū plumaciolū bis vel ter esset applicādū: issa eīm aqua hz infallēter virtutē ⁊ proprietatē remouēdi ⁊ interficiēdi malignitatē ulceratiōis i oī formica causate: eādē etiā proprietatē ⁊ vim esse dicimus in puluere superius ordinato in loco sub hac forma applicato vcz lauto pri⁹ loco ex aqua ordeacea vel rosata immediate desup spargaꝫ puluis non abstergēdo locū ab aqua: quo facto p duas vices vel p vnā si cognoueris malignitatē ulceris esse interfectam qō de facili cognoscīt ꝓpter loci tumefactionē: statim procura casum escharę ⁊ remotionē doloris atq; inflammationis cum isto remedio. ℞. folioꝝ maluarū ⁊ violarū añ. M. ij. ⁊ in aqua sufficiēti bulliāt vsq; ad pfectā cocturā: deinde expressis atq; pistatis oīb⁹ cū farina ordeacea in decoc. arte ⁊ igne fiat emplr̄m solidū addendo butyri olei dulcis añ. ℥.ij. vitella duorū ouoꝝ posita imediate qñ auferꝫ ab igne scias iter cetera remedia istud emplr̄m ꝓncipatū obtinere in sedatiōe doloris causati a forti medicamine: vtiliter etiā embrocaꝫ loc⁹ cū pāno madefacto in tali decoctione calida ante applicationē emplri remota escharа curaꝫ ulc⁹ cū vnguēto supascripto de litargirio et succis herbarū: vel cū vnguento de minio scripto in antidota

Nota. Nota ēplm.

Digitized by Google

rio nostro. vt de tucia habito i eodē loco: puluis quoq; carnis supfluę remotiu⁹ sine dolore: i remotiōe malignitatis vlcez magnā in isto casu hz p̄rogati uā. Multa dentq; remedia ami ce mi p curatione formice ab antiqs doctoub⁹ et modernis cōmemoratiua in medium po tuissem adducere. Jn qb⁹ cum parua iuenerim vtilitatē: ea q̄ dē p̄termisi m⁹ z tm ea scripsi mus in p̄senti capitulo q̄ in ueninus vera cum honore no stro et infirmi vtilitate sicut in omni capitulo p̄cedere itēdo.

¶ Cap̄. viij. ō formica miliari.

C. viij

¶ Jsto sufficiēter sm̄o ne de formica cozro sina z ambulatiua: restat videēda tertia species formice que miliaris nuncupat. z dicit̄ formica miliaris ad similitudinē milij z est parua pustula in colore z paruitate ad istar milij. Et ideo hzynā eminētia paruā cōsimilem directe milio. Gene ratur insuper ista formica ex materia cholerica: z aliq̄ mixta cū flegmate: interdū cum melācolia z p̄terea ista formica tardioris resolutiōis ceteris formicis. Hoc totū accidit ex admixtiōe melācolie et flegmatis: qui quidē humores sunt ingrossati z inobedientes resolutiōi. z aliq̄ ista miliaris formica p adustionē melācolie z cholere efficit̄ vlc⁹ corrosiuū qō est difficillime reductiōis: vt ptz p̄siderāti naturā humorum facientiū formicā miliarē cuius talia sunt signa: vez color eius tendens ad aliqualez citrinitatem ratione cholere. Aliq̄n hz in se aliquā albedinē fuscā. Scōz signū est qz ista formica magis inuenit̄ int⁹ q̄s signū. alie formice p̄pter interpositionem quam hz cum humoribus grossis: gnāt quasi semp inter carnē z pellē. z tn in pelle ostē dit pustulā paruā ad instar milij et sub ista pustula (vt inquit Arzi.) vir magne autoritatis i facultate chirurgica. Jnter car nē z pellē concauitas satis notabilis inuenit̄. Tertiū signū est quod ista formica vt pluri mum est cum parua inflamma tione loci. Hoc accidit ratione flegmatis admixti cum ea. Arzi. Tertiū sig nū

¶ Cap̄m. ix. de cura formice miliaris.

Ca. ix.

¶ Uratio miliaris formice trib⁹ ꝑleꝝ in cētiōib⁹: q̄rū prima est in ordinatiōe vite. Scōa in purgatione materiei añcedētis ipsa prius existēte digesta p assumptionē digestiui. Tertia in remotiōe materie ꝑiūcte p applicationē localiū. Prima itēr tio z p̄ma scōa ꝑleꝝ vt supra dictū est in intenc. de cura formicarum. quare tio. illuc recurrere si op⁹ erit addita tn his duab⁹ intentionibus ista humorū digestione z purgatione. ℞. sirupi de fumoter re maioris sirupi acetosi ō ſuc co lupulorū. añ. ℥. ß. aquarū fumitterre lupulorum endiuie. añ. ℥. j. sumpto isto sirupo per aliquot dies purgetur purgatione ista. ℞. diacaptoliconis diasinconis. ana. ℥. iij. confectionis amech diapruni nō solutiui. ana. ℥. ij. cum decoctione scolopēdrie capillorū veñ. poli podij folliculorū sene epitimi florū et fructuū cordialiū fiat potio curta addēdo. ℥. j. z. ß. si

Digitized by Google

rupiviolati mẽsurãdo semp et
tẽ ꝛ fortitudinẽ cũ debilitate i-
firmi. Itẽ vtiliter dat. ʒ. j. istaꝝ
pillulaꝝ. ℞. pillulaꝝ aggrega
tinaꝝ pillularuꝝ de fumoterre.
añ. ʒ. j. agarici trociscati. ℈. ij.
turbith ꝑparati. ℈. j. cũ sirupo
ace. formẽt pillule ad instar ci
ceris. Sũt em̃ appropetate: vt
ptꝫ ꝓsiderãti ingrediẽtia i isto
casu euacuãt etiã materiã sub-
tilẽ ꝛ grossam. Aui. etiam dicit
aq̃ laxaq̃ casei cui scamonea valde
esse ꝓficuã in euacuãdo mate-
riã faciẽtẽ vnãquãq; formicaʒ.
Et nota q; loco dicte aq̃ sepenu
mero infrascriptã medicinã ex
pti sum⁹ ex qua nobis ꝛ egrotã
tib⁹ bñ successum est. ℞. ꝓserue
rosarũ: ꝛ buglossarũ añ. ʒ. ij. ca
monee in ꝓmo ꝑparate vel cuꝫ
pasta. ʒ. ij. turbith ꝑparati. ʒ. j. ꝛ
ℨ. succi rosaꝝ. ʒ. r. ꝛ zuccari fini.
ʒ. j. ꝛ ℨ. misce ꝛ sumat de eo pa-
tiẽs bucellã vnã ad instar ma-
gne castanee in aurora: est em̃
medicina magna in euacuãdo
materiã faciẽtẽ formicã vel pl⁹
vel minus capiat de ea patiẽs
ꝉm ei⁹ fortitudinẽ ꝛ debilitatẽ
ꝛ nõ sit ꝓtẽtus vnica purgatiõe
sed purget plurib⁹. Tertia in-
tẽtio que est materiã cõiunctã
remouere accõmodate cõplet
administratiõe localiũ cũ q̃b⁹
dixim⁹ in. c. de cura formicaꝝ.
quare ꝓ tua necessitate illud re
curre. subiũgemus insup aliq̃
necessaria remedia in ꝓsenti
capitulo ꝑ curatione miliaris
formice q̃ in ꝓallegato capitu
lo nõ reperiũtur: quoꝝ prima
forma ꝑ remotiõe malignita-
tis ipsi⁹ vlceratiõis tã mali-
gne quã corrosiue ꝛ ambulati
ue talis est. ℞. floris eris alu-
minis rocheꝫ mellis. añ. ʒ. j. aq̃
rosate aq̃ plãtaginis succi celi
donie. añ. ʒ. j. arsenici albi et
bene pisti. ʒ. j. bulliãt omnia si
mul ad ignẽ: ꝛ ꝉm artẽ fiat vn-
guentũ semp cũ baculo agitã-
do. Signũ vero ꝑfecte coctu-
re est qñ cãcri videtur ampulle
Item. ℞. succi celidonie: succi
plantaginis ꝛ solatri succi cor
ticum nucis. añ. ʒ. j. calicis cũ
aqua extincte. ʒ. ℈. ceruse. ʒ. vj.
auripigmenti arienici. añ. ʒ. ij.
floris eris. ʒ. ij. omnia ꝓius bñ
pistata bulliãt si mulvsq; ad cõ
summationẽ succi. Deinde cõ
tundant ꝛ in mortario triturẽ-
tur trituratione vltima. addẽ-
do cãphore. ʒ. j. lapidis ematí
tis. ʒ. ij. Et nota quod iste pul-
uis tenet mirabilem ꝓrogati-
uã in remotione corrosiõis ma
lignitatis ꝛ ambulatiõis vni-
uscuiusq; vlceratiõis ab oi for
mica causate. Interfecta eius
malignitate cura casum escha
re eo modo quo in superiori
capitulo plenarie locuti sum⁹
deinde mundifica locũ ipmq;
incarna ꝛ sigilla ꝓout ibidez
dictũ est. Ad eandẽ intentionẽ
mirum in modum valet puluis
corrodẽs malam carnem sine
dolore cuius ordinatio capitu
lo de medicinis corrosiuis no
stri antidotarij describet. De-
niq; si contigerit formicã cura
ri nõ posse curatiõe antedicta
tũc non nisi vtilissimum est ce
rotũ nostrum qõ summe valet
ꝓtra morbũ gallicũ i brachijs
ꝛ tibijs administrare cuius offi
cium est amice mitꝛ crede mihi
vnãquãq; materiã ãtecedẽtem
faciẽtem vlcera corrosiua viru
lenta atq; maligna ꝛ que eoꝝ
cursu currũt penitus eradicare
et ipaz materiã per os aducere

pilule valde vtiles.

Aui. ℈ stilẽ ꝛ grossam. Aui. etiam dicit

aq̃ laxatiꝫ nota.

Confectio vtilissima

Tertia intẽtio.

signũ.

Nota.

Digitized by Google

do vel p cessuz: vel per multos sudores. Et scias me multa ma lignarū gña vlcerationū curas se presertim a morbo gallico eueniētiū z que earū cursu curunt applicatione hmōi ceroti ꝙ vnꝯ bñficio alteriuscz reme dij curari nō potuerunt. Quā obrem si necessariū tibi fuerit pro curatiōe hmōi morbi de dicto ceroto notitiā habere: recurre vel ad antidotarium nostrū: vel ad capituluz de morbo gallico: quibus in locis tibi deo dante de eodem plenioꝛem notitiam dabo.

¶ Capm.x. de igne persico et pruna.

Ca.x. Auicē.

Ecduo nota: vt in ꝗt Aui. fen. iij. trac. ca. de igne psico z pruna possunt asse absolute possunt accipi super omnē pustulā locū vesicantem ipsumcz adurentem. ac si ab aliquo ignis cauterio pcesserit talis vlceratio: adustio atcz vesicatio escharosa. Et nota ꝙ iste pustule nō differūt nisi in magis z minus: oēs etenī sūt genite a materia venenosa z corrosiua: verū ignis psicus est minoris malignitatis ꝙ pruna: z iō pruna est difficilioris resolutionis z exiccatiōis: vt testatur Auicē. Aui. ibidē: ꝙ ignis psic⁹: z rō est qz materia prune est magis grossa ꝙ materia ignis psici: z iō ignis psicus est coloris tendentis ad aliqualē rubedinem purpureā: color ꝗdē prune est magis declinus ad fuscū colorē seu nigrū tēdēs: z ōr pruna ad similitudinē prune: z ignis psicus ad similitudinez flāme ignis. Signa itacz prune sunt ista vcz nigredo radicis cū inflāmatiōe loci tēdēte ad aliqlē rubedinē. Radix ꝗdē ignis psici est semp cū aliquali rubedine nec in pruna est tāta elevatio quāta in igne psico: z nō est mirū qz eius materia sapit naturam melancolie: cui⁹ officiū est nō multū ad summū elevare. Inueni ꝛ vlteri⁹ cū aliqua li maiori rigiditate ac si fuisset serpigo vel impetigo z ꝓpter hoc ei⁹ timoꝛ nō apparet multū elevat⁹: qz vna pars elevat z altera depmit. Itē pustulaei⁹ est magis inflammata in circuitu ꝙ in igne psico. Signa ꝗdē ignis psici hec sunt primo qz ei⁹ pustula est magis elevata ꝙ pruna sz nō est tāte adustionis: z est cū crusta aliqñ cū vesica z inflāmatione loci sed nō tāta quanta in pruna: z etiā cū pruritu satis notabili: quaꝝ curam in sequenti capitulo ꝙ breuius potero tibi describam.

Signa.

¶ Capitu.xj. de cura ignis persici z prune. Ca.xj.

Nota.

Curatio itacz ignis psici z prune in qua tuoꝛ intēciōib⁹ cōsistit: ꝑmō ꝓma est i vte ordinatiōe. Secūda in materiei antecedētis digestiōe z purgatiōe. Tertia in bona materiei coniūcte gubernatione et ipsius remotione. Quarta est in accidentium correctione. ꝓia ꝗdē z scōa intē ꝓima tio cōplent eadez doctrina de z scōa quain capīo de cura herisipile tio. locuti sum⁹. Tertia ꝗdē intenTertia tio que est materiā gubernare tio. ipamcz remouere cōplet administratiōe localiū facta ꝓsus vniuersali purgatione ventris ac per flebothomiaz ex eadē parte cū semp materiā huiusmodi

Digitized by Google

pustule sit venenosa: ꝛ ꝛ Arzi. opinionē tenet Arzi. ꝛ nōnulli moderni: quo facto epitimetur loc⁹ ex isto peculiari auxilio. Epitima peculiare. Nicolo. In primis dieb⁹ iurta doctrinā celeberri. Nico. florētini. c. de igne psi. co. ℞. succi foliorū caulium succi plantagis añ. ℥. iij. salis. ℥. ß. bulliāt simul vnica ebullitione: ꝛ cū eo loc⁹ epitimet cū petia madefetā de sup apposita i hmōi succo. Aliud remediū ex inuentione Arzi. Itē. ℞. ad eādē intētionē pomi granati integri numero. ij. vnū quoꝝ dulce ꝛ aliud acetosū sit ꝛ integrū bulliant cū aceto ꝛ aqua ordeacea vsq; ad pfectā coctura cū manipulis duob⁹ lētiū ꝛ totidē plātaginis: deinde expressa pistentur ꝛ p cribellū cribellent cribellatiōe subtili. cui addant i frascripta: vez carnis pomoꝝ citoniorum sub prunis coctoꝝ si haberi possunt: vel loco eorū pomorū apioꝝ. ℥. iij. olei rosati ex oliuis imaturis olei mirtini añ. ℥. ij. cere albe. ℥. i. ꝛ. ß. ꝛ iterū lento igne liquefactis oleis cū cera cū cribratura supradicta bulliāt p dimidiū cū pdicta carne pomorū q̄ loc⁹ emplastret: est em̄ mirabilis medicina in principio: ꝛ per totū augmēti tps. Itē. ℞. ordei mūdi lentiū fabarū ana. M. j. arnoglosse. M. ij. balaustiarum rosaꝝ. añ. M. j. sumach granorū mirtilloꝝ añ. M. ß. gallarū tinctoꝝ. ℥. j. terēda teranť grosso mō: deinde bulliāt cum sufficiēti aq̄ quātitate vsq; ad ordei ꝛ lētiū crepaturā: deinde fortiter exprimenť: pistenť ꝛ cribellenť: quo facto bulliāt item ad ignē vsq; ad cōsumptionē humiditatis eius cribrature: cui addant olei mirtini olei rosati ex oliuis maturis añ. ℥. duas farine ordei farine lētiū añ. ℥. j. ß. ꝛ item adinuicē bulliātur vsq; ad spissitudinē semp cū bacculo agitādo. Istō em̄ emplz sūmopere valet in isto casu ꝛ potissime in augmento. Itē aliud Aliud ēplastrū de arnoglossa a Hal. i ix. terapētice habito ꝛ ab Auicē. ℞. arnoglosse lētium panis furfurei añ. ptes eq̄les gallarū tinctoꝝ nūero. ß. q̄ ab Auic. addunť. ꝛ oibꝰ cū aqua bullitis ꝛ optime trituratis cū suffi cienti quantitate olei rosa. ad ignē fiat emplz̄. Aliō Aui. q̄ Aliud dicit valere in prīci. ꝛ augmento ꝛ statu. ℞. granatorū acetosorū numero duo bulliāt i aceto ꝛ pistenť ꝛ fiat more ēplastri cū q̄ locus emplēť. Et nota q̄ Nota sepenūero ipm̄ erpt⁹ sum ꝛ sic de vtroq; pomo granato i isto met. c. ponitur et pfertim ēplm Aui. de pomo granato fortiꝰ: tñ Auic. maioꝛē inuenim⁹ vtilitatez in emplastro nostro de duob⁹ pomis granatis ꝛ alīs ingredientib⁹ cum maiori etiā infirmi se curitate q̄s in illo de pomo granato simplr cū aceto: ꝛ hoc iudicio meo nō aliā ob cām cuenire nisi q̄ materia existēte venenosa nō ita incarcerať ob applicationē pdicti ēpli q̄s alteri⁹ de pomo granato simplr cū aceto: ℔re considera cām ꝛ aduerte circa applicationē vniuscuiusq; fortis reprimētis medicaminiꝝ ī curatiōe hmōi morbi. Itē. ℞. succi plātaginis succi solatri suc. spuine añ. ℥. j. folliorū maluaꝝ ꝛ vio. decoctaꝝ ꝛ cribellataꝝ. ℥. iiij. carnis pomoꝝ cribellate et sub prunis pri⁹ decocte. ℥. ij. ꝛ. ß. vnguenti populeonis vnguenti ros. olei

emplz̄ ō arnoglossa

Limitemētū.

Digitized by Google

rosati.añ.ʒ.ij.ℨ ℈.ponant oia i mortario plumbi ducēdo cū pistello p horā cū ꝓdictis cribzaturis addēdo litargirij aurei ℨ argēti.añ.ʒ.ij.Et no.q erit melius añꝫ ponat cribzatura ponere litargiriū cū vnguētis tā tūmō:deinde ducat cū pistello plūbeo ponēdo mō guttā olei: mō de suc.ℨ sic faciendo donec totaℓ succ⁹ ℨ oleū ingrediant: vltio loco ponat malua cribellata cum pomo.Et nota amice mi q̄ ista est medicina magna ex inuētiōe nr̄a sanat eā mirabiliter p̄unāt ignē pscū mitigādo dolorē eorūq; vlcera domestica exiccando.Uz insup in oi tpe hmōi morbi magis tñ i statu ℨ declinatiōe ℨ ℈ marie materia existēte interfecta.Itē.℞. chimolee.ʒ.j.ℨ ℈.succi plātaginis.ʒ.ij.vnguēti populeōis.ʒ. ij.litargirij aurei ℨ argēti añ. ʒ.ij.ℨ ℈.ceruse.ʒ.j. boliarmeni terre sigillate calcis laute añ. ʒ.vj.pinguedinis porcine cū aq̄ ro.lautez liq̄facte.ʒ.iiij.oia ponant i mortario plūbi ℨ sub ingenio ℨ forma datis i supiori recepta ducēdo p duas horas cū pistello fiat linimentū:est ēt mirabilis opatiōis in isto casu hñs eādē itētionē supioris cū maiori tñ exiccatiōe.Itē.℞. folioꝝ maluaꝝ ℨ viol.ana.℥.ij. ordei mūdi.℥.j.pomoꝝ apiorū vel acetosoꝝ numero.x.bulliāt oia in aq̄ sufficiēti vsq; ad ordei crepaturā:deide pistatis ℨ cribellatis iterū bulliāt in cāciola parūp:deinde addāt olei ros.olei violati añ.ʒ.ij.pinguedinis galline cere albe añ.ʒ.j. ℨ ℈.ℨ ite q̄ bulliāt vnica ebullitiōe ℨ facto auferat ab igne ℨ tūdāt cū baculo agitēt donec tepidū fuerit.Quarta intētio q̄ est accidētia corrigere cōpleℓ putta intentionē dictū ē i capō de formica:q̄re tio. si acciderit ignē pscū seu p̄ua escharari malignari atq; vlcerari ad p̄fatū capitulū recurre in q̄ plenioꝝ notitiā p applemēto q̄rte intētionis reperies adnotatā vcz i calce p̄noiati capituli:qz notabile auxiliū scripsimus ad escharā removēdā℞ vlcerū malignitaℓ eorūq; corrosionē auferendā q̄re ista duo capitula alternata videantur.

Nota.

Quarta

Linimētū.

Nota

¶ Capm.xij.de vesicis et inflationibus.

C.xij

Cerūq; i corpe hūano ex humoꝝ cholericorum ebullitiōe ℨ p̄serti subtiliū euenire solēt vesice aquositate plene quēadmodū accidit sepenumero ex aliq̄ aq̄ ferventis coctura.ex q̄ q̄dē ebullitiōe cholere gñaℓ ipa materia sub cute penetrans carnē rōne sue raritatis q̄re acute spissa retineℓ ℨ sic efficiℓ aquosa vesicatio.Inflatio aūt sequiℓ ex hūoribꝰ magis grossis:ℨ iō in loco aq̄situs reperiℓ q̄dā virulēta aliq̄n ad istar loturc carnis sanguinolēte.Et ꝓpterea ista inflatio vr̄ magis ꝓfundari q̄ vesica.vñ Aui.facit capm intitulatū de vesica ℨ inflatiōibꝰ.differētiā vesica ab inflatione:qz vesice materia reperitur inter cutem hyemalem ℨ veram cutē.

Auic.

¶ Cap.xiij.De curatiōe vesicarum ℨ inflationum.

C.xiij

Uratio vesicaꝝ ℨ inflationū tribꝰ itēciōibus cōpleℓ.Prima est ordiatio vite.Scōa digestiomateriei añcedētis purgatioq; ipsiꝰ.Ter-

Digitized by Google

tia materiei coniũcte remotio.
Prima ꝙ dẽ & ſcda intẽtio cõplẽ
et ſcda tur: prout dictum eſt in.c. de cu
tẽtio. ra herniſ pile: quare ꝓ ſua neceſ
ſitate ibidẽ recurſum habeas.
Tertia Tertia intentio q̃ eſt materiaz
tẽtio. cõiunctam remouere compleꝛ
per adminiſtrationẽ localium
ſcias amiſce ꝙ localia q̃ valẽt
ꝓcuratione ignis pſici canoni
ce pñt adminiſtrari in cura ve
ſicarũ & inſtationũ. Sz qz ne vi
dear me fruſtra i hoc capꝰo la
boraſſe quedã vtilia aurilia in
eo deſcribã: quoꝝ primũ eſt. ℞.
ordei mũdi. ℳ. j. fumiterre. ℳ.
ℨ. maluaz. ℳ. j. & ℨ. lẽtiũ. ℳ.
ij. Ipocriſodos acacie añ. ℨ. j.
bulliant omnia ſimul cũ aqua
fabrorũ vſqꝫ ad integrã coctu
raz ordei: deinde piſtatis & cri
bellatis addatur infraſcripta.
℞. olei roſa. olei mirtini añ. ℨ.
ij. cere albe. z. ℞. ſepi vitulini. ℨ.
ij. oia liquefacta ad ignẽ bul
liãt per dimidiũ hoze ſemp cũ
baculo agitãdo & moze empla
ſtri locus emplaſteꝛ qõ mirum
in modũ valet fere omni tem
poze ꝓ curatione veſicarũ et
inflationum. Item. ℞. medulle
empꝛz panis. ℨ. iij. arnogloſſe lẽtium
vtiliſſ balauſtarũ roſarũ añ. ℳ. j. fo
ſimuz liorũ maluarũ & lactucarũ. añ.
ℳ. ß. decoquanẽ oia i aqua ſuf
ficiẽti. deinde piſtatis & cribel
latis cũ farina ordeacea bene
cribellata añ. quãtum ſufficit:
fiat emplaſtrũ ſolidũ addendo
olei roſa. ℨ. ij. pinguedinis gal
line. ℨ. j. vitella trium ouorũ qñ
aufertur ab igne lactis caprini
ℨ. ij. & de eo moze emplaſtri lo
cus emplaſtreſ: maturat & fran
git vnamquãqꝫ veſicã & inſla
tionem cũ ſedatione doloꝛis &
purgatiõe aquoſitatis: deniqꝫ
ſi veſicationi ſeu inflationi cõ
tingat vlcerari: malignari et
eſcharari qõ ſepe vidi: tũc ꝓ
remotione iſtorum ad capitulũ
de cura formice coroſiue recur
ſum habeas in quo multa au
rilia ſufficiẽter ſunt deſcripta
ꝓ hmõi morbo. Item. ℞. ſuc vnguẽ
ci plantaginis ſucci ſolatri: ſuc tuz no
ci latucarũ. añ. ℨ. ij. olei roſati. tabile.
ℨ. iiij. pinguedinis porcine pin
guedinis vituline ana. ℨ. ij. et
ß. omnibus bullitis & collatis
vſqꝫ ad cõſummationẽ ſucci ad
dãtur infraſcripta. ℞. litargirij
aurei & argenti. ℨ. ij. minũ. z. r.
boliarmeni terre ſigillate añ.
ℨ. ß. tucie ꝓparate. z. vj. ceruſe. ℨ. j. bulliãt iterum ad ignem
cum predicta colatura ſemper
cum baculo agitãdo donec ni
gram accipiãt formã addendo
de cera alba quantũ ſufficit de
oleo roſ. ſi opus fuerit. Jn fine
vero cocture addatur campho
re ſm artem triturate. z. j. nam
iſtud vnguẽtũ ſanat mirabili
ter veſicã & inflationẽ vlceratã
& malignatã interfectã priꝰ eo
rum malignitate.

¶ Capꝫm. xiiij. De eſſere.

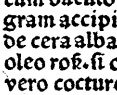

Eſſere eſt puſtula Capi.
parua quaſi ad xiiij.
modũ veciſe: dif
fert th a veſica qz
ab ea veſica egre
diẽ quedaz aquo
ſitas: ab eſſere q̃dẽ eleuaẽ carꝰ
noſitas ſicut accidit a velpis
punctura vel a fricatione vtri
ce: nã iſte puſtule oriunẽ i vno
loco cũ pauco numero ex q̃bꝰ
cauſaẽ puritꝰ maximus. Ita qꝰ
vir ab vnguiũ ſcalpellatiõe pa
tiens cõtinere ſe poſſit & ſic ex
ipſa ſcalpellatione multe pu
ſtule diffunduntur per totũ cor

Digitized by Google

pus ghiant aũt iste pustule alique a materia flegmatica aut a rachina: et quãdoq; a materia sanguinea: ista egritudo magis inualescit hoiem nocte q̃ die et rõ ẽ quia nocte claudunt pori qb9 nõ accidit in die: qb9 materia sepenumero exhalat i die et retinet in nocte ꝓpter eoꝝ clausurã: et iõ Rasis vt inquit Rasis ista egritudo magis ãgustiat patiẽtẽ i nocte q̃ i die et ꝓpterea balneũ rerũ aperientiũ domestice solet iuuare la Nota. bor̃atibus talibus morbo. Et nota q̃ si fuerit sanguinea et diffusa p magnã corpis ptẽ: tũc si non fuerit flebothomia nõ esset mirũ si patienti tertiana eueniret febris ꝓpter qb9 virtute et ateq; cõsentiẽtib9 nõ nisi vtilissimũ est in primis diebꝫ ex vna cubitica fieri flebothomia: siue ex vena communi.

¶ Capꝫm. xv. De cura essere.

C. xv. Curatio istius membri duabus cõpleꝫ intẽtiõib9: q̃rũ prima est vitam ordinare. Secunda materiam antecedentem faciẽtem essere ꝓua i euacuare. Prima intẽtio q̃ est tẽtio. vitã ordinare cõpleꝫ p̃ dictũ est in. c. de formica. quare illuc Scõa intentio ꝓplet p tẽtio. euacuationẽ humoris peccãtꝫ si fuerit sanguinea digerat materia sumẽdo hũc sirupũ. ℞. sirupi de fumoterre de succo endiuie acetosi simplicis añ. ʒ. ß. aq̃rũ endiuie lupulor̃ fumiter Purgare añ. ʒ. j. Sũpto sirupo p. iiij. tio. dies purgeꝫ purgatiõe ista. ℞. cassie. ʒ. x. electuarij rosati. M. ʒ. ij. ℈. vsq; i. ʒ. iij. iuuat virtutẽ patiẽtis cũ decoctiõe cõi fiat potio curta addendo. ʒ. j. et ß. sirupi violati. Itẽ vtilissimũ ẽ sumere ꝗtidie. ʒ. iij. et ß. infrascripti vini ỏ pomo granato est. d. Vinuz Aui. ℞. li. ij. granatoꝝ acetoso granatorũ et dulciũ põi granati cũ suis discriminib9 seu folliculis videlicet valde uidẽtib9 partẽ ad partẽ ḥmõi vtile. granorũ: zuccari albi. ʒ. vj. pistẽtur oia simul deinde exprimant fotri expꝫssione: est ẽm i isto casu medicina magna et expta sumẽdo ex ea mõ q̃ supra. Et nota q̃ vinũ p̃dictũ cũ zuccaro ad serenũ positũ vigoratur ei9 generositas in soluẽdo. Balneũ veruz conueniẽs i Balisto morbo rerum apertiẽtium neũ sin est illud. ℞. foliorum maluarũ gulare et violarũ furfuris añ. M. iij. or dei mundi. M. ij. et ß. pomorum acetosorum numero. xx. fabarũ M. ß. zuccari. ʒ. iiij. bulliãt oia in aqua sufficienti vsq; ad cõsumptionem tertie partis et cũ ea totũ corpus lauetur in balneo tepido. Itẽ. ℞. flor̃ vio Medicina laruz flor̃ bugloſſe borraginis ad lubri- añ. M. ß. lupulor̃ endiuie ca- tatem pitũ vinearũ capillorum vene- rima. ris. ana. M. ß. sebestem iuiubarũ ordei mundi. ana. ʒ. j. buliãt oia simul ex artẽ et in decoctiõe dissoluat casie. ʒ. ß. diacatholicõis. ʒ. j. tamaridor̃. ʒ. ij. electuarij de psilio. ʒ. j. et ß. oibus adinuicem dissolutis addatur. ʒ. j. sirupi violati ex infusione. Ista ẽm est medicina magna cõtra essere expta materia existẽte sanguinea. Verũ si materia fuerit admixta cum flegmate grosso et baurachino tũc purgeꝫ patiẽs ꝓius digerẽ do materiã cum isto sirupo. ℞. sirupi de fumoterre maiori de lupulis acetosi. ana. ʒ. ß. aquarum fumiterre capillorũ veneris endiuei ana. ʒ. j. misce sum-

Digitized by Google

pto isto sirupo p sex dies vtilis
simũ ẽ patiẽtẽ purgare purga
Confe tiõe ista. ℞. cassie. diacapitolico
ctio. nis añ. ʒ. vj. cõfectiõis amech
ʒ. ij. ℥ ℈. vsq; ad. iij. cũ decoctio
ne capillorũ veneris galurici
politrici adianthos polipodij
q̃richini ℥ florũ ac fructuum cor
dialiũ bullientium sm artem
fiat potio curta addendo. ℨ. j. ℥
℈. sirupi violati. Ista enim me
dicina vt patet cõsideranti in
gredientia purgat vtrãq; mate
riã vcq; subtilẽ: adustã: grossam
℥ baurachinã: vel facies sic. ℞.
pillularũ aggregatiuaꝝ agari
ci trociscati ana. ʒ. j. turbith. p̃
parati. ℨ. j. formentꝫ pillule cũ
vino granatorũ ad instar cice
ris ℥ abbreuiatiõe eaꝝ est añ.
ʒ. j. vsq; ad. ʒ. j. ℥ ℈. iurta patiẽ
tis virtutẽ: et sumanꝫ in auro
Nota. ra. Et nota q̃ doctores antiqui
℥ moderni p̃to curatiõe hmõi
egritudinis de localiꝫ nullaꝝ
fere mẽtionẽ fecerũt. hoc q̃dẽ
euenit q̃ euacuata materia an
tecedẽti mã coniũcta ex facili
medicamine resoluit. Et p̃to
pterea antiquoꝝ vestigia pse
quẽdo in p̃senti capitulo pau
ca localia describere curabo:
vnũ tm nõ possuꝫ nõ in medio
adducere in q̃ nõ paruã iueni
mus vtilitatẽ ad auferẽdũ p̃u
vnguẽ ritũ ℥ pustulas resoluendũ. ℞.
tum vnguenti Sal. buryzi. recẽ. loti
Sal. decies cũ aq̃ ord. añ. ʒ. ij. succi
limonũ vel citruli. ʒ. ij. aq̃ ros.
ℨ. ℈. litargiri aurei. ʒ. vj. olei
ros. ʒ. iij. misce et in mortario
plũbi sm artẽ fiat linimẽtũ de
ducẽdo p dimidiã horam cũ pi
stello addẽdo carnis pomoruꝫ
coctoruꝫ sub p̃unis cribellate.
ℨ. ij. pinguedinis galline recẽ
tis et liquefacte pinguedinis
anseris añ. ʒ. vj. ℥ iterũ ducanꝫ
in p̃dicto mortario oia adinui
cem p tertiã partem horę.

℄ Cap. xvj. de cancrena ℥ dria
q̃ est inter cancrenã: a schachil
los et estiomenum.

Capi. xvj.

CAncrena itaq; ẽ nõ
p carne penit9 mor
tua ĩ ʒ adhuc moriẽ
te et mortitura hñs
aliquãtulum sensus
in se cum coloꝛe nigro intolera
bili cum ardoꝛe et cum cute tẽ
denti ad liuidũ: et dicitur can
crena quasi ad cancri similitudi
nẽ: nã sicut cãcer coꝛrodendo ℥
putrefaciẽdo adiacẽtẽ pticulã
mãducat ipaꝝ: ita ẽt ℥ cãcrena
facit. Aschachillos aũt est inte
gra p̃uatio sensus q̃ erat in
cãcrena: ℥ dicitur aschachillos
ab echa arabice qõ latine ẽ coꝛ
ruptio ℥ chillos grece qõ lati
ne ẽ nutrimẽtũ vnde aschachil
los. i. coꝛruptio carnis nerui
vsq; ad ossa sana cũ toto nutri
mẽto eoꝝ. Estiomenus. i. ho
minibus hostis est confirmata
adustio humoꝝum nutrictiuꝫ
spirituum simpliciũ mẽbꝛoꝝ
cõpositoꝝq; in quib9 est: et dr
estiomenus ab erpe qõ est ho
stis et menus quod est homo
vñ estiomen9. i. hoib9 hostis:
perambulaba: ergo eius coꝛ
ruptio estiomenica sup mẽbꝛũ
coꝛrodes ineptasq; ipm quẽad
modum ignis perambulat su
per arida ligna vt inquit. Alb. Albu.
est insuper quedam coꝛruptio
perambulans de ente in non
ens et viuere viuentibus est:
ista enim coꝛruptio generatur
ex altera trium causarum. p̃ti
mo ratione prohibitionis spi
rituũ vitalium ad particulam
euenientiũ. Scdo ex coꝛruptiõe

Digitized by Google

cōplexionis mēbri egrotātis. Tertio rōne vtriusq;. Ista corruptio phibitioq; spirituū vitaliū pōt euenire multis de causis. aliqñ a cā pmitiua: z aliqñ a cā añcedēti. A cā primitiua accidit in magnis cōtusionib⁹ z fracturis. In contusionibus q̄dē quia aliqñ medic⁹ procedit cū reb⁹ nimis infrigidātib⁹: quare ingrossāt materia et sic causant putrefactionē vel oppilank vie z posi q̄b⁹ natura delegat nutrimentū z vitā ad mēbrū. Unde ꝓpter eoz oppilationē spūs vitalis ad mēbrū trāsire non pōt ex q̄ necessario mēbrū corrūpit. Accidit ēt ambulātibus p niue: causaī ēt ista phibitio ꝓpter nimiā strictura phibētem spm̄ vitalē ad pticulā trāsire vt sepe vidim⁹ in restauratiōe fracture ossiū crurū: corarū z brachiorū. Vidim⁹ ēt euenire ab aliqua indiscreta z immoderata applicatiōe medicaminis acuti: velut sunt medicamina in q̄bus ingredit arsenicū: realgar z hmōi. vidimus etiā euenire applicatiōe stupefactiū z infrigidātiū localiū a cā añcedenti q̄dē accidit sepenumero ab aliqua venenosa pustula a medico non bñ tractata in ꝑmis diebus: vt plerūq; vidim⁹ euenire ex carbūculo z antrace: vidim⁹ etiam euenire istā phibitionē spirituū ex corruptiōe mēbri pticularis ex magnis apatib⁹ flegmonicis z fotūculosis i q̄b⁹ sepe z sepi⁹ generank materie grosse tūbose ad istar nerui semiputrefacti q̄b⁹ ptingit sepe nūero pozositates z meat⁹ oppilari: z sic oppilatiōe ista nutrimētū et vita ad mūbrū trāsire nō ꝑt: vñ mēbrū putrefit putrefactione ad mortē tēdēti. vidim⁹ euenire istā mortificationē putrefactionē q; mēbri in extremitatibus egrotātiū quorūdā q̄ diuti⁹ fe bre laborauerūt antiqua z fatis acuta itm̄ q; eoz corpa ad eo arefacta z macrefacta remā serūt q; extremitates tibiarū i terdū tpe ꝑsertim hyemali ad tātā ifrigidationē: z gelationē seu stupefactionē defectu caloris naturalis redacte sūt vt mēbrū ipz ꝓpria caliditate naturali ꝓnatū esse videret z tm̄ lz mēbrū q̄ ad tm̄ videret frigidissimū: patiēs nihilominus multū ꝓgrebak de magno dolore loci icēdioz. ac si i ipso ignis naturalis adfuisset: h̄ q̄dē tpi b⁹ nr̄is vidimus euenire nullo pcedēti dolore nullaq; tumefactiōe z nulla ifuper liuiditate ac nigredine loci (vt solet i cācrena euenire) in quadam nobili muliere i ciuitate Senuē. saluagina de grimaldis nūcupata: q̄ post lōgā ifirmitatē i lapsuz ꝑdicte corruptiōis incidit: z sic manifest⁹ est vnicuiq; morb⁹. Insup ex ista ꝑnominata antecedēti cā raro: lz aliqñ tm̄ corruptionem putrefactionēq; prenominatam posse accidere ꝓpter vnam causarū trium (vt inquit Aui.) vcz ꝓpter causam corrūpentem complexionem membri et spiritum animalem existētem in ipso: aut ꝓpter aliam causam prohibentem ipsum spiritum vitalē trans̄ire ad mēbrum: aut ꝓpter aliquid congregans vtraq; intentiones quemadmodum accidit (vt supius diximus) ab aliqua medicia venenosa locali z corrosiua et ab aliq̄ pustula venenosa

Aui.

Digitized by Google

corrūpcti mēbrū a sna naturali ꝓpone spiritū ꝫ animalē qui i ipso est destructe. Intantum ꝙ spūs vitalis delegatus a natura ꝓ cōseruatione caloris naturalis mēbri existēte loco mortificatoz escharato ad ipsummet membrum trāsire nō pōt: et sic de necessitate simul z semel se ꝺ̄ phibitio spūs vitalis veniētis ad mēbrum z mortificatio seu corruptio cōplexiōis ipsi⁹ mēbri cū corruptiōe spūs vitalis qui i eo mēbro reperit. Si mō ista corruptio ꝑt euenire in membro altera istarū causaruz triū a fortiori pp ambas causas. ℣ Et sic ꝓpleta est doctrina pñtis capti via theorice deo dāte cuius nomē sit benedictū.

Capi. xvij.

¶ Capitulum. xvij. De cura cācrene aschachilos z estiomeni.

Habita in p̄cedēti capitulo sufficiēti doctrina z via theorice differētia ꝫ tractāti q̄ est inter cācrenā: aschachilos z estiomenum. In ꝓsenti vero capitulo mentionem facere decreui de curatione earū. In curatiōe itaq; istarū triū egritudinū ex q̄ adinuicem non differūt nisi ꝑm magis z minus: q; vna est via ad alterā cū doctrina pñtis capti subuenire ītēdo. Cōplet itaq; earū curatio trib⁹ intētionib⁹. Prima est ordinare vitā. Secūda materiā antecedētē purgare. Tertia materiā cōiūctam z corruptā remouere: z locū sanū a corruptione ꝓseruare. Prima quidem intentio que est vi ītētio. tam ordinare cōplet ꝓut dictū est in. c. de apate cholerico quare illuc recurre, vnū tamen tibi dico ꝙ in casu isto pōt tolerari brodium cum olerib⁹ z ferculis in ipsomet ca. descriptis.

Secūda intētio cōplet administratio. Scda ītētio.

Rō. sirupus acetosi simplicis sirupi de succo endiuie: de fumoterre añ. ʒ. ß. aquarū fumiterre bugloſſe lupulozū añ. ʒ. j. sum pto isto sirupo ꝑ quatuoz dies purget patiēs purgatione ista

Minoratiua. Rō. cassie diacapto- liconis añ. ʒ. j. cum decoctio- ne flozū z fructuū cozdialiū fiat potio curta addēdo. ʒ. j. z. ß. sirupi violati: ℍ totū dico dūmō videat egrotāti egritudo ista inducias ꝓestare materia existēte minorata transactis duobus diebus assumptionis minoratiui p̄ordinati nō nisi vtilissimū erit patientem euacuare sumēdo hāc potionē educētem materiā peccantē cui⁹ talis est ordinatio. Rō. cassie fistu- le diacaptoliconis añ. ʒ. vj. electuarij rosati We. ʒ. ij. cū decoctiōe cōmuni fiat potio curta addendo. ʒ. j. z. ß. tamarindoz sirupi violati. ʒ. j. Tertia intē- tio q̄ est materiam cōiunctā et ītētio. corruptā remouere partēq; sanā cōseruare a putrefactione sic cōplet. In primis cū videris locū ad nigredinē tendere tūc statim nulla melioz curatio est q̄ ipsaz nigredinē diuersis scarificationibus scarificare diuersozū modozum z ꝑfunde cū applicatione etiam sanguifugarum in circuitu corruptiōis cācrenose: deinde locum lauare cum lixiuio in quo decocti sint lu-

Medi

Digitized by Google

Decoctio lupinoꝝ. sint lupini in bõa ꝓportate vsq; ad crepaturã lupinorũ: nã vt i ꝯ Sal. Aui. de lupinis. vt corũ ē potentissime eradicare vnũqȝq; vlc' cãcrenosũ: ꝛ ꝑ se penũero expt' suꝫ istã ꝺcoctionẽ i isto casu ꝛ mihi ꝛ egrotãti b' ꝺñ succedit ẽ cũ applicatione tũ vnguẽti egyptiaci descriptiõe nr̃a facta ꝑ lotiõe decoctiõis ꝑdicta ipleat: deinde locus putrefact' ꝛ denigratus cũ ꝑdicto vnguẽto egyptiaco

Egyptiacũ vnguẽtum. eui' talis ẽ forma. R. floris eris alumĩnis roche mellis añ. ℥. ij. aceti albi decoctiõis suprad. cte. vel lupinoꝝ cũ lixiuio decoctoꝝ añ. ℥. ij. ꝛ ℔. bullian. oia sil' ad ignẽ ꝛ℥ artẽ fiat vnguẽtũ. ℔ ℥ ēm vtrũq; auferẽdi vnã quãq; corruptionẽ in cãcrena ꝛ aschachilos reptã: ꝓhibet ẽt ꝯ vnguẽtũ ptez sanã ab oi corruptiõe: ꝛ iõ eius offm̃ ē (vt inq̃t Aui.) malã corroderet bonã cõ seruare: ꝙb' oib' duob' idigem' i curatiõe ista. Utiliter i sup applicat istõ defẽsiuũ sup pte sana tm̃ mõ cuius hec ē forma.

Auic.

Defensiuum. R. olei rosa. ℥. ix. olei mirtini. añ. ℥. iij. succi plãtaginis ꝛ solatri. añ. ℥. ij. bulliant oia sil' vsq; ad ꝓsummationem succi: deide colet cui colature addãt cere al. ℥. i. ꝛ ℔. farie fabaꝝ farine lẽtiũ farie ordei ꝺñ cribellate ana. ℥. ß. sãdaloꝝ oiz añ. ℥. ij. et ℔. boliarme. ꝺñ triturati. ℥. j. puluis mirtilloꝝ grã. ꝛ folioꝝ eius. ℥. j. liq̃fctã iterũ tere cũ okis oia ad inuicem i coꝝpozenk ꝛ fiat õfẽsiuũ i bõa forma addendo vl' minuendo de okis ꝑdictis si opus erit. et no. amice ꝙ istõ est mirabile cõfortatiuũ in egrotatiõe ista. Nam

Nota. ipo applicato sup pte sanat: vt ptz ꝓsiderãti ingrediẽtia hz vtutẽ ita ꝛfortãdi locũ: ꝙ nõ ampli' possit recipe materiam eꝛneã cũ ℔ ẽt habeat ꝓhibere ãbulationẽ hmõi corruptiõis locũ ꝛfortãdo cũ aliq̃li resolutiõe ꝛ ericatiõe: vlteri' vtilissimũ est ẽt cũ applicãtiõe allegati vnguẽti egyptiaci sup locũ corruptũ magnã petiã põere ifrascpti: ẽpli. R. farie fabaꝝ farie orobi farie lẽtiũ farie lupi. añ. li. ß. succi absinth. ℥. j. salis. ℥. j. cũ sapa sufficiẽti ẽt parũ lixiuij ad ignẽ fiat emplm̃ soliduꝫ: cui' offm̃ ē ꝓseruare mirabiliꝛ mẽbrũ a putrefactiõe putrefactũq; domestice resoluere ꝛ excare. Et nota ꝙ sapa q̃ ingredit ipm̃ nõ sinit ipm̃ exiccare sz facit ipz sp̃ pmanere sup mẽbrũ tractabile: ꝛ iõ maioꝛ efficacitatẽ habet. ꝙ ista ordinatiõe ℔ in illa i ℔ nõ ingredit nisi lixiuiũ: istõ em̃ emplm̃ plerũq; exp̃sum cũ honore ꝛ utilitate: removet etiã escharã ab egyptiaco causatã cũ aliquali sedatiõe doloris. ẽ ẽt notandũ ꝙ istõ vnguẽtum egyptiacũ vna cũ aliꝫ ꝑdictis roties debẽt applicari ℔ ties cognoueris corruptionẽ cãcrenosaz atq; aschachilosaz eẽ remotã ꝙ de facili cognoscitur ꝙ ꝑtiã bõe carnis remotionẽq; fetoris vel si nõ ꝛtigerit istã corruptionẽ non posse removeri hac via: tũc nõ nisi vtilissimũ ẽ totã corruptionẽ cadẽti ferramẽto decoqre aut trãsire ad aquã cũ arsenico decoctã vel ad puluerem. ista duo remedia sunt descripta in capitulo de cura formice corrosiue quare illuc recurre loco itaq; existente mortificato et ab omni corruptione remoto in primis

empl̃ prohibẽs pustrefactionẽ.

Digitized by Google

ꝑcurādū est casuz eschare cū
axūgia butyro vel cū vno ex il
lis emplastris habitis in capi
tulo de cura flegmōis ꝑ ei⁹ ma
turatione: quo facto locus mū
dificet cū isto mūdificatiuo. R.
terebēt̄ie clare. ℥.iij. mellis ro
sati colati. ℥.ij. succi plātaginis
succi apij aā. ℥.j. bulliāt oia sil
vsq; ad ꝓsummationē succi: dei
de auferant ab igne addendo
infrascripta: vcz statim vitella
duoꝝ ouoꝝ farine ordei: farie
fabaꝝ bñ cribellate aā. ℥.j. cro
ci. ℈.j. est eñ i isto casu ꝑ mū
dificatione medicina magna vt
plerūq; expertus sum: mundifi
cato loco vlcerationis icarnet
isto casu incarnatiuo cū aliqua
li absterſione. R. mellis rosi. co
lati. ℥.j. tereben. clare. ℥.ij. bul
liāt vnica ebulitiōe addēdo fa
rine ordei farine frumēti farie
fenugreci aā. ℥.iij. thuris mir
rhe aā. ℥.j. sarcocole aloes epa
tici bñ puluerizati. aā. ℈.ij. ce
lebrata icarnatione sigillet seu
cicatrizet locus sub ista forma.
Si caro fuerit aliquātulum vn
ctuosa ꝑ ei⁹ remotionevtilissi
mū ē ponere vnguētū mixtū q
ꝓstat ex vna ꝑte vnguenti egy
ptiaci. et duab⁹ vnguenti apo
rū aliqñ interponēdo alumē ro
che ꝑbustū sp ponēdo sup loco
more vnguēti infrascriptū vn
guētū. R. sepi castrati: sepi vi
tuli. sepi bouis. sepi hircini. aā.
℥.iij. terebēt̄. li. ℔. piguedis anse
rine. ℥.ij. litargirij aurei et ar
gēti. ℥.iiij. minij ceruse aā. ℥.ij.
decoquāt oia sp cū baculo agi
tando cū cera sufficiēti fiat vn
guētū satz solidū: cuius vtilitas
est vnāquāq; vlcerationē ad sa
nitatē reducere prius remota
ipsius malignitate et corruptio
ne. Ceterū nō nisi vtilissimū est
añ applicationē dicti vnguēti
lauare locum vlcerationis ista
aq̄. R. vini albi aq̄ plātagis li
rij añ. ℥.vj. rosa. ℳ. ℔. balau
stiaꝝ. ℥.ß. mirabolani citrini. ℥. ij. bōaad
j. ℔. mellis rosi. ℥.vj. aluminis cicatri
roche. ℥.ij. terēda terent̄ grosso ꝛādū.
modo deinde bulliant vsq; ad
consummationem tertie ꝑtis.
deinde colet et cū eo locꝰ vlce
rationis lauet: ista etenī aq̄ sum
ope iuuat ad introducendam
cicatricem in oi vlceratōe. mul
ta deniq; remedia amice mi in
mediū possez adducere ꝑ cura
tione istaꝝ duaꝝ egritudinum
sic̄ iuenim⁹ multos doctores
fecisse. Sz tm̄ mō ea q̄ vera et a
nobis expta et vtiliora reperi
mus cū honore nro et egrotan
tiū vtilitate descripsim⁹ vltio
loco si ista corruptio trāsire vi
deā ad estiomeni dispositionē q̄
vt supi⁹ diximus corrūpit totū
membrū i q̄ talis repit dispoſi
tio i tm̄ q; ossa ēt dñr vitiari: tūc
statim ꝑ ei⁹ curatiōe succurrē
dū seq̄strādo a sano totaliter cor
ruptā nouacula bñ icidēti: dei
de os serra secādū est: q̄ fcō ca
dēti ferro os et tota pars corru
pta seu vbi aderat corruptio o
ptime cauterizet: deide ꝑ curā
dū est casuz eschare locūq; mū
dificādum: incarnando et cica
trizādo: ꝓut dictum est superi⁹
in cura cācrene et aschachilos
in ꝑnti. c. Valet q̄z sūmope de
fēsiuū supius dictū applicādo
ipz sup ꝑte sana: pōt ēt ꝛmoue
ri ſ corruptio ꝑ medicamina
acuta supi⁹ ꝓnomiata. fz in cu
ra estiomeni magis laudo ac
tuare cauteriū q̄s potentiale.
Notādū tñ sp ē q; i curatiōe q̄

Ad mūdificatiū magistrale optimum.

Ad incarnatiū

Ad vnguētū mitigatiuū cicatrizādū.

Ad vnguētū tuz ad cicatrizādū.

Nota.

Digitized by Google

fusq; istaz triū dispositionū ip
samet medicamina acuta sp de
bēt administrari iuxta infirmi
fortitudinē zdebilitatem ei⁹ iu
xta ēt mēbri cōplexionē: sicut i
resticulis ꝛ oculis q̄ nō sufferūt
forte medicamē cuz enidēs sit
ista duo mēbra de facili suscipe
re putrefactionē. ꝛ iuxta etiam
morbi fortitudinē. Corpe ergo
existēte debili ex egritudine
nō existēte furiosaz i mēbro de
licate zplexōis facillimeq; pu
trefactiōis tūc medicamia acu
ta debēt esse domestice mordi-
catiōis. ꝛ eꝫ. Nā vt inq̄t Coz.
celsus in pzio sui pemij. In tē
perātē aūt morbi qualitatez ve
hemēti mediocrem aūt medio
cri debemus remedio curare.
eādē sniam habemus ab Aui.
ꝛ ab Ipocrate. ōt eīn Ipocra-
tes. Ad vltimas eīn egritudi-
nes vltie curatiōes sunt neces
sarie ad pfectionē ꝛ eꝫ. Et sic
cōplet⁹ ē sermo pītis capituli
cācrene aschachilos atq; estio
meni curatiui deo dāte: cuius
nomē sit benedictum.

Coz̄.

Auic.
Ipo.

¶ C. xviij. ō carbūculo ꝛ ānthrace

Capi. xviij.

Arbūcul⁹ itaq; ē pu
stula parua veneno
sa locū cōburēs i p̄-
mis vesicaz deinde
escharāfacit ꝗ lisab
alīq; ignis cauterio vel feruēti
aq̄ euenire solet. ē ēt cū dolore
itolerabili ꝛ ardore in circuitu
sp magnū habēs icēdiū. Queq̄
dē pustula testē adducēdo Cō
stā. aliq̄n est rubea vel citrina:
interdū viridis seu liuida nōnū
q̄n nigra: ꝛ vnaq̄q; istaruz iuxta
Rasi. Rasi. sententiā libro ad Almā-
ca. de carbunculo est extialis
seu mortalis propter eozumve
nenositatem: veruz illa que est

Nota.

rubea vel citrina est salubrior
viridi ꝛ viridis nigra ꝛ ꝓpter
ea ex nigra pustula carbuncu-
losa (vt inquit Aui.) nō euadit
aliquis lz ꝓtariū sepe in tēpe
state nostra videam⁹. Isteetiā
pustule vcs carbūcul⁹ ꝛ antrax
penes ātiquos⁹ modernos ad
inuicē nō differūt nisi secūdū
magis⁹ min⁹: nā antrax meher
cule (vt inq̄t Sulier. placētin⁹)
nihil aliud est q̄n carbūcul⁹ ma
lignatus cui debita statim nō
fuerūt applicata auxilia. vnde
ei⁹ color primo mutat in viri-
dē de rubro deinde in nigruz.
Ex qua q̄dē mutatiōe plerūq;
locū ad cozrositatē maximā et
mortificationē mēbri euenisse
vidimus. multiplicant insup
iste pustule tpe pestilentie vel
in regiōe pestilētiali: (vt inq̄t
Aui.) ꝛ iste sūt magis suspecte
ceteris ꝓpter earū cōtagionē
vel q; accidūt vt plurimū in lo
cis emontorū: aut q; eueniūt
per viā terminationis ad cri-
sim. nā ois crisis semp ē bona
ōterq; in pestilentiali febre.
Dicit aūt carbūcul⁹ q; mēbrū
in quo reperit facit ip̄z rubescere
re: calescere atq; tumescere cū diffini-
nō qua caliditate ꝛ dolore stretiones
nuo ac si carbo ignitus positus carbū
esset sup membrum. Antrax di cuius
citur ad antro q; interiora que
rit vel ab antrox grece latine
pruna seu ignis carbo. nam si-
cut pruna seu carbo ignit⁹ (vt
superius dixim⁹) positus sup
membrū ip̄m corrodit: mortifi
cat ita ꝛ antrax facit. Et notaq;
antrax est pustula maligna in
circuitu habens quasdā venu-
las admodum iridis citrinas
aliq̄n. Interdum rubeas: non-
nūq̄n viridis vel nigras: cui⁹

Auic.

Nota.

Sull.

Nota.

Digitized by Google

magnitudo ī ptīcipio vt pluri
mū quātitatē lēticule nō exce-
dit cū cuspide interȳ fixa into
lerabilib⁹ angustijs ⁊ acciden
tiū intēsissima feuritate cū pon
derositate grauedineq; loci:
ac si in loco magnū pōd⁹ plū-
bi habuisset: est ēt cū summa p
funditate. De carbunculo aūt
⁊ antracevna cū ō pestifero bu
bone q̄ comitanť febrē pestilen
tialēz verā pestē capitulū spāle
immediate post istō describere
curabo. Pz ergo differētia q̄ ē
iter carbūculū ⁊ artoim siue an
tracē: ⁊ q̄lit adiuicē nō differūt
nisi ſm magis et minus. his
itaq; habitis nō nisi vtilissimū
ē ad istorū q̄nq; signa seu ꝓno
stica deuenire. Prio notādū est
q; si carbūcul⁹ apparuerit ⁊ de
inde sine ifirmi alienatiōe deli
tescat ipsius ifirmi erit pditio
nis signū. Scōo si loc⁹ ī q̄ fue
rit carbūcul⁹ exiccarīť sine rō
nabili cā mortē ꝓpīquā signifi
cat iuxta sniaz Ꝫppocratȝ ꝓno
sticoꝝ ꝑmo. vbi dr si i egro coz
pe fuerit antrax vel carbūcul⁹
siue precesserit siue egrū sup-
uenerit opus est attēdere q; si
exiccat⁹ fuerit loc⁹ ei⁹ vl colo
rē viridē vl citrinū vel luuidū
ꝓtulerit primam mortē signi
ficat. Tertio si i directo cordis
vl stomachi fuerit vt plurimū
erit mortale. Quarto pronosti-
cādum est qñ accidit carbuncu
lus in locis emōtoꝝ⁹ pp faci
litatē quā hȝ trāsmittēdi mate
riā venenosam ad coz ꝑncipa
lia mēbra semp mortalis iudi
cat. Quinto ⁊ vltio q; inter ce-
tera emōtoria cordis emōtoriū
de pditiōe ifirmi magis suspe-
ctū ē: ⁊ rō pz si derāti naturam
⁊ venenositatē hmōi materiei:
nā etem vniuscuiusq; materiei
venenose sp ē aggredi coz tāꝑ
ceteroꝝ mēbroꝝ ducē totiⁿ hūa
ni corꝑis. ℣ Et sic deo dāte ⁊c.

¶ Ca. xix. de cura carbūculi et artoim. C.xix.

IN curatiōe carbū
culi ⁊ artoiz q̄nq;
req̄runť itētiones
q̄rū ꝑma ē vitā or
dinare. Scōa ma-
teriā añcedentem
purgare. Tertia ꝓuctam remo
uere. Quarta aerē habitatiōis
q̄tidie rectificare. coz ītus: ex
notabiliť ꝓfortaſ. Quita accītia
corrigere. Prīa q̄dē itētio ꝑple
tur administratiōe sex rer⁹ nō Prīa ī
naturaliū ad frigidū: si ccū de lēsio.
clinātiū vt sunt aer: pot⁹ ⁊c. Co
medat ꝙ patiēs ea q̄ dicta sunt
i. c. de cura heresipile vt sunt la
ctuce ordeacea ptisana: vinū ꝙ
natorū ēt vtilr dat: oia ēt acria
vt sunt limōes agresta ⁊ hmōi
vtilr sup ferculis administrant.
Sili⁹ ꝓcedit brodiū pui pulli
ēt ī ꝑmis diebꝫ ⁊ carnes ei⁹ al
terate cū agresta. deinde cū se-
mine cōi contuso ⁊ amigdalis
ac medulla panis bñ fermēta-
ti. Vinū ēt bñ liphatū ⁊ medio
cris vinositatis q̄ sapit natu-
raȝ vini ꝙnatoꝝ: ꝓ tm̄ dico coꝝ
ꝑe existente debili ⁊ morbo
existente furioso cum acciden
tib⁹ malis: nā vt inq̄t Auicē. ca
ꝑo de febre pestilentiali. Illi
qui viriliter agunt in comedē-
do fortasse euādūt a tāto emi-
nēti periculo tāte egrotatiōis:
ꝑclusiue aūt regat habēs car-
būculū ⁊ ātracē: quēadmodū
regunť hi q̄ morbo pestilētiali
laborāt. Scōa aūt intētio q̄ est Scōa
materiā añcedētē purgare cō- itētio.
pleť ꝑ ventris solutionem: ac

Nota pronostica.

Ippo.

Digitized by Google

p flebothomiā: fiat ergo statim flebothomia cū peruenerit ad curationē istā sup enemate pte cedēti ex parte vbi carbūculus inuenit: z nullaten⁹ ex opposita parte sicut nōnulli asserunt ipiam esse faciēdā respicientes magis periculū attractiōis materiez ad pticulā lesaz veneno saz: q̄ transitū earū dēveneno saz materierū sup mēbra pncipalia: z male agūt tenētes hāc opinionē testem adducēdo do. Anto. gaineriū virū celeberrimū i arte medicinali. Dicitem in ca. bubōis pestiferi z de carbūculo flebothomiā ipsam nullo mō esse faciēdā: nisi ex eadē pte z nullaten⁹ tardandā: nā cū natura ab hac venenosa materia mēbrū aliqd pncipale infectū esse psenserit: mor sanguinē illū toxicatū tāq̄ ab ipsa natura alienū z rebellem ad eius emōtoriū mādare conat. Quā obrē si feceris flebothomiā copiosam: put etate virtuteq̄ cōsentiēti fieri dz duo magna nature iuuamēta seqrent. P̄rimū qz talis toxicat⁹ sanguis trahitur a pncipali ꝯsus ei⁹ emōtoriū qō ēt z natura facere conabat. Scōm qz si ipaz flebothomiā feceris copiosam: (vt superius dixim⁹.) Ipsa q̄dē natura aliqn ab hac materia venenosa deoneraī: vt deide talis corruptio sup mēbrū extēdere nōva leat. ℣ Et ppterea cauendū est semper ne aliter vel alio mō q̄ vt dictū ē fieri facias flebothomiā. Nā si i emōtoriis cerebri aūa bubo vt carbūcul⁹ regiat: z ꝯbi gfa si fuerit i pte dextra z basilica vel cardiacam flebothomaueris sinistrā sanguinē illū ad cor vel epar attraheres toxicatū. Si ꝯo fuerit in subalsella dextra z cardiacam flebothomaueris sinistrā: ad ptē sanā venenū attraheres. Si i ingrib⁹ z basilicā icideres q̄ius a loci minera sanguinē euacuaueris: versus tñ ipm epar sanguis attraheret toxicat⁹ q̄ versus ei⁹ emōtoriū a natura mitteba. ℣ Incide ergo sciaticam vel saphenā: qz attrahēdo sum mopere naturā iuuabis. ℣ Et q̄b⁹ pz q̄ in isto casu errorē cōmittere i flebothomia plerūq̄ causat infirmi pditionē. ¶ Notandū est isup q̄ si ꝑpter infirmi debilitatē aut pp ei⁹ etatē aut ꝑpē aliā legitimā cām cū securitate infirmi nō possit fieri flebothōia: tūc loco ei⁹ p emōtoriis cerebri vtilissimū erit sup collū vētosatiōes ponere cū p funda scarificatione. p emōtoriis cordis q̄dē super spatulas easdē facere vētosationes. P̄ro emōtoriis ꝯbus epatis sup nates z coxas. ℣ Pz ḡ q̄lr semp flebothōia z i q̄cūq̄ pte faciēda ē in pte lesa pp allegata iuuamēta z vitationē nocumēti predicti. ℣ Facta flebothōia digerat materia. Si morb⁹ egrotāti dabit i ducias sumat sirupū infra scriptū. ℟. sirupi acetosi de succo endiuie: ℥ fumoterre vt ace tosi simplicis añ. ℥. ℈. aquarū endiuie bugloss lupulor añ. ℥. vnā misce. ¶ Sūpto isto siropo p q̄uor vel sex dies sumat patiēs i aurora hāc potionē. ℟. casie diacaptolicōis añ. ℥. ℈. electuarū rosar. ℥. ü. z ℈. cū decoctione florū z fructuū cordialiū fiat potio curta: addendo. ℥. j. z ℈. sirupi viol. ℣ In sequenti die assūptiōis medicine vtilissimū ē clister lenitiuū sumer. ¶ Da

Nota'.

Anto. gaineriꝰ.

Flebothōia.

Nota.

Electuarium

Digitized by Google

In materia furiosa. In materia existente furiosa si per signa cognoueris nō esse carbūculū: ꝫ antracē: tūc statim minorāda est materia nulla precedēte digestiōe. ⁊ hoc qr antrax nullas egrotāti dabit inducias faciēdi in humoribus digestionē. Et iō optime dicebat Ipo. digesta medicari mouere non cruda: nisi expediat. ¶ Et nota amice q̄ ꝥtuor sunt casus in q̄b⁹ nō nisi vtilissimū est semp purgationem antecedere digestionē humorū. Primo vcz q̄n materia est multa. Secdo q̄n est furiosa. Tertio q̄n est venenosa vt in antrace ⁊ oib⁹ egritudinibus a materia venenosa euenientib⁹. Quarto vltio q̄n egri tudo vr causari ab aliquo membroꝝ nobiliū cū notabili eorū lesiōe: vt plerūcz accidit in pestilentia q̄n a membro nobili ad ei⁹ emūctoriū multoties vr carbūculꝰ vel bubo gnari p viā p mutatiōis. Materia existente minorata ad digestionē hūoꝝ peccātiū ꝺueniri pōt. Et deide ad eoꝝ solutionez. ℣ Purgatio valde ꝺueniēs i antrace hec ē. ℞. casie diaprunis nō solutiui diacaptolicōis añ. ℥. ß. cōfectionis amech electuarij de psilio añ. ℥. ij. ⁊ ß. cū decoctiōe flozū et fructuū cozdialiū i qua ꝺcocta sit terebētine diptami añ. ℥. j. et scabiose acetose succi granato rū. añ. ℥. ß. fiat potio curta addēdo. ℥. j. ⁊ ß. sirupi vio. ¶ Tertia intēto q̄ est materiā p̄ducta remouere ꝓpleť administratio ne localiū tā i pte sana q̄ egra q̄ ꝺ egrā administrare ēpt⁹ ꝺ fa. ℣ Cū ergo medicꝰ cognouerit carbunculū vel antracē esse in egrotāte p signa ⁊ indicia coagutia carbūculū: tunc (vt in q̄t Cel. ℣ nulla melior curatio ē ad eoꝝ malignitatē interficiendā cū fiducia salutis q̄ ptinꝰ ipz cādēti ferro ꝺcoq̄re ptē vitiatā fere capiendo vsq; ad partē sanā. Aut aliquo medicamine causticō ipm pfectissime cauterizare: intm q̄ circulū ab eo medicamine acuto causari videať. Causatio em̄ circuli i carbūculo est potissimū signū terminatiōis sue venenositatis. (vt asserit Arzi.) ¶ Caueāt ꝺctī tn semp est q̄ ptes circūiacentes ⁊ ficmonizātes ab ista cauterizatione nō tāganť: qr se q̄reť detrimētū absq; iuuamento dolorē sup particula causando. Nā (vt i q̄t Hal.) nullū ꝺabit iuuamētū q̄ Hale. in se nocumentū hz: imēsus dolor nāq; causať ab applicatiōe medicaminis acuti sup pricula sana cā euidētissima est attrahēdi materiā ad locū sine alicq; iuuamēto remotionis malignitatis carbūculi. Imo ē cā addēdi malignitatē malignitati: cū dolor sit ficut vētosa attrahens materiā ad locū. ¶ Sz vt te ad actū practicū reducam: nō nisi vtilissimū est ordinare modū ⁊ formā auxiliorꝝ q̄b⁹ p̄cedēdū ē i curatiōe ista. ℣ In primis ponať sup pticulā sanā istū defensiuū. ℞. olei ro. olei mirtini añ. ℥. ij. succi plātag. ⁊ solatri aceti albi añ. ℥. j. ß. bulliāt oia adinicē vsq; ad succi cōsumationē: deinde addať cere albe. ℥. j. sāda lor. oim añ. ℥. j. boliarmeni ter resigillate añ. ℥. ß. corall. albor. ⁊ rube. añ. ℥. j. misce. ℣ Sup ptē rimis cū sapa ⁊ pauo lixiuiū ꝓfecti. c. ꝺ cura. cācrene ⁊ aschachi losyna cū ifra nolandis corosiuis ꝺēc coǧuer⁊ carbūculi ⁊ ātracis venenositatē iterfectā

Defensiuum sup pticulā sanam.

Pinto. Pino ratio. Nota. Purgatio. Cel.

Digitized by Google

esse mix. i modū inuasse pcepi
Cauterizatio. mo. Et cauterizet carbūculo mō ꝙ supra vc aliqñ cuz igne corpe erñte robusto z i locz nō neruosis: aliqñ cū cauterū spotētialib⁹ icipiēdo sp a leuioribusvcz cūvngnēto egyptiaco ōscriptiōe nra habito i.c.ō cura formice corosiue: vt cū vngnēto egyptiaco i ꝙ ingredit ārt⁹ arsenici: ibidē hito: vt cum trocisco nro ō minio hito i ātido nro. c.ō medicin corosiū. vt cū ruptorio ō liriniō ōscriptione nra hito i eodē loco. Nota. Unū tñ notādū ē añ applicationem istaz medicinaz acutaz vtilis simū est scarificare carbūculū scarificatiōe pfunda sup loco tm mō escharato cū applicatione i circūdaz sanguisugaz: deide locū aq baurachina calida vt liriniō lauar. hec ꝙdē scarificatio profunda iuuat ad duo. Scarica tio. Pmo ad attrahēdā māz toxicā ab iteriori ad exteriorē ptē. Scdo qz medicia caustica ita posita p scarificationē meli⁹ z citi⁹ suā pt agere opationē vt pz pſiderāti. escharā erñte fracta z rupta sit applicatio medicie caustice iuuat ad duo. pmo ad attrahēdā māz venenosā a principali membro ad eius emūctoriū si i emūctorio talz iuenitur morb⁹ attractaz perimit. Deide pcurād⁹ ē casꝰ escharre remotionem. cū admīstratiōe butyri calidi z pinguedis porcine vt cū admīstratiōe isti⁹ epli. farine ordei fariet tritici. añ. ʒ. iū. cū ōcoctione mal. viol. z radicū altee fiat emplm solidū addēdo butyri pinguedis porcie liq̄facte añ. ʒ. ß. vitel. duoz. ouo. posito rū qñ auferet ab igne z itez cū ꝓdicta radice z foliis bñ pista tis z cribellat adiuicē misceā tur. istō ei ēplz magis pcurat casū escharre i sola die q̄ butyro z pinguedo i trib⁹: mitigat ēt dolorē cātū a medicamīe acuto: z mirabiliter ſſoluit māz exñtē i carbūculo. Deide remota escara mūdificet loc⁹ cū isto mūdificatiuo domestico p tres dies. R. tereben. clare. ʒ. iū. si: Mūdi rupi. ros. ʒ. i. melt ro. ʒ. ß. bulificati liāt oia ad ignē vnica ebullitiōe ponēdo vitellū vnius oui mestiq̄ñ ꝓponit ab igne fa. oz. bene cum crib. far. triti. ana. ʒ. vj. Misce z adiuicē bñ i corpenit cū spatula. Ista ei ōdestica mūdi. vz sū mope i pmz dieb⁹: qz raro ē ḡn carbūculi i rēotiōe escharre ñ fit cū dolore z aliqli ifkone loci. z iō vt ptz ꝓſiderāti igredientia hmōi mūdi. hz virtutē mūdi. lo cū cū aliqli sedatione doloris. Quo fcō pcedēdū ē cū fortio ri mūdi. cui⁹ ß ē ꝓpō. R. tereb. Fortis cla. ʒ. iiij. melt ro. ʒ. ij. fa. oz. bñ crib. ʒ. i. ß. suc. apij. ʒ. ij. ß. olb⁹ bullitz ad ignē vsq̄ ad suc. pſū matiōem ꝓpōsito ab igne ponat fa. oz. oia adiuicē cū spatula i corpādo dōec tepidū fuerit Ista ei mūdi. sūme laudatur a guido. ō cauliaco: z fuera ē. W. theod. epi. Mūdificato loco i- Guido carnek z sigillet mō ꝙ i supiori de cau b⁹ capitis dictū ē: vcz cap. ō cauliaco. ratiōe flegmōis z formice corosiue. Notādū ē q̄ ego non posui curā ſſolutiuā hmōi morbi: ppterea qz sp terminat mors iste p viā putrefactiōis et suppuratiōis. Nec etiā descripsi ei⁹ maturationē cum attractiōe si cut doct. antiq̄ z mod. fecerūt. Nec etiā maturationē cū calidis z hūidis q̄ conuenit in

Digitized by Google

di aßatis. hoc nō aliā ob cām pegi nisi qz mā er ſite venenoſa z maligna ac q̄dāmō it⁹ vlcerata medicamia hūida applicata ſunt cā addēdi putrefactionē putrefactiōi: z maligni tatē malignitati. vt inq̄t celeberrim⁹ Frāci. ō pedemōte. c. de cura. antracis. Eodēq̄ mō dico de medicamib⁹ nimis attrahētib⁹ z matūratib⁹: qz ſua nimia attractiōe māz eraſpari faciūt z magis icēdi ac maligna. vt inq̄t do. Theodozic⁹. c. de cura. ātracis. Propterea i mediū potuiſſem mlta adducere remedia. Sz qz i eis parsā iuenim⁹ vtilitatē: ea libētiſſime p̄termiſim⁹ z curationez nāz ſcp̄ſim⁹ q̄ ſepe expti ſumus. Quarta q̄dē itētio q̄ē cor ꝓfortare z locū hitatiōi ſeruare malo aere i bonū rectificaī ſic ꝓpleſ. Irroret itaq̄ camera egrotātis cū aq̄ aceto mirta: ponēdo ēt de ſalicib⁹ roſis (ſi tp̄s aderit) mirto cānis capitib⁹ vineaz z alijs ffrigeratiuſ aer. Poſtmodū ꝓfortet cor plerūq̄ ifraſcriptā cordialē ꝓfectionē ſumēdo. R. ꝓſerue roſaz bu gloſſaz añ. ʒ. iij. ſcādaloz oim añ. ʒ. iij. coralloz alboz z rubeoz añ. ʒ. j. z ß. fragmētoꝝ oiz. ℈. ij. ſirupi ō ſucco acetoſe ō acetoſitate citri roſ. ex ifuſione. añ. ʒ. j. z. ß. Miſce z bauret. Ab extra q̄dē cor ꝓfortet cū iſto epitimate in forma ceroti. R. olei roſ. vnfancini vnguēti roſati. ʒ. iiij. cere albe. ʒ. j. z ß. aceti roſati. ʒ. ij. z ß. aq̄ roſate. ʒ. ij. bulliāt oia ſimł p̄ter cerā vſq̄ ad p̄ſumationē aceti z aq̄: deide iter liq̄fact̄ cū cera ad ignē addāt ifraſcripta. R. ſandaloz oiz añ. ʒ. ij. coralloz alboz z rubeoz añ. ʒ. j. z ß. croci ʒ. ß. oib⁹ adinicē icorpat̄ fiat cerotū z more empł ponat̄ ſup corde petia magna: ē em mirabile ꝓfortatiuū cordis ex inuētiōe nſa z qō ſepenūero cū honore z vtilitate expti ſum⁹. Sir⁹ quenit valde aquā roſ. cū aceto z odorifer⁹ vinū odorare miſcēdo cāphore et croci añ. pax. Ope p̄ciū ēt ē i p̄ſ dieb⁹ egrotātē clamoribus et ỹbis ōlectabilib⁹ vt vigilātez retineas. Et pax dormiat vt de trahaī mā ad exteriora: z nō renoceat ad interiora: nam vt inq̄t Gal. medicoz lucerna ſomn⁹ z vigilie cū reuocatione caloris naturalis cū hūoꝛib⁹ iteri⁹ exteri⁹ fiūt. Et p̄inde tota die vigilare z p̄ſertiz hora noctz prima a q̄ natura multum ꝓfuenit puocari ad ſomnū nō niſi vtiliſſimū eſt. Prudētiſſimi ēt medici eſt egrotātē ỹbis z p̄ſuaſiōib⁹ cite ſalutis ſue egrotatiōis ꝓfortare. Quita itētio q̄ eſt accidētia corrigere ſic cōta intē pleſ. Accidit aliq̄n tremor tio. cordis i iſto morbo vomit⁹ ſin copis febris itēſa doloz i loco z icēdiū maximū ac vlc⁹ male mozigeratiōis. Pro remorio tremoris ſic: ſumat patiēs i auroza ꝓfecti ſtā. R. coaguli ediagni pulli ceruini vł vitulini añ. ʒ. ij. z ß. vini odoriferi. ʒ. ij. teſticulos gallox decoctoꝝ cū aq̄ bugloſſe z aceti pax triū ſcandaloz. ʒ. j. z ß. zuccari roſ. ʒ. vj. oib⁹ p̄tuſis adinuicē ad ignē ſm artē cū ſirupo roſ. z acetoſitate citri fiat confectio. De q̄ ſumat patiēs in auroza coclear vnū cuino odorifero addēdo pulpe capōis. ʒ. iij. z fragmēto

Theodozic⁹

Quarta intētio

Confectio.

Epitima. Nota.

Quinta intētio

Cōtra tremorē cordis.

Digitized by Google

Confectio. rū olim.ʒ.j.z.ß. ℣ Iuuat ēt sum mopere i isto casu fricatiões dolorosas extremitatūq; ligationē administrare. ℣ Sik̄ applicatio vētosarū i natib⁹ z coxis vtik̄ administrak̄. ℣ Lotionē ēt earū cū decoctione camomille absinthij rosax sticados sc̄nāti rozismarini et saluie vini et aq̄ mellis mirū imodū iuuare inuenim⁹. ¶ Pro remotiõe febris regēdū ē cū curatione febris pestilē. ¶ Ei⁹ vlc⁹ q̄dē et dolor z incēdiū q̄ solēt euenire in isto casu curanē seu remouētur curatiõe habita.c. de igne psico z formica. ℣ Et sic deo dāte ꝓpleta est doctrina p̄ntis capli curatiõis curatiue carbūculi z antracis. Cuius nomē sit benedictum.

Cõtra febrē. Cõtra vlc⁹.

¶ Cap.xx. De curatiõe carbūculi bubõisq; pestiferiz artoim q̄ comitanē febrē pestilēcialē z verā pestē. Et ō cura ꝑ pestz.

Capi. xx.

Cinceps tā pestisq; ꝑpatū pestilēcialiuz cura ē ponēda. Quibus eq̄dē vcz apatib⁹ pestilētialib⁹ et pestifero morbo ptagioso. Nisi in breui deꝰ auxiliū ivanū ꝓfecto laborareē: nā hic morb⁹ rapax ita velociter suā opationē agit in hūano corꝑe: q; si ītra paucas horas p̄firmat⁹ fuerit: morb⁹ iste ptagiosus nullā deinde respiciēs miaz nullāq; curationē statiz qō rapit ꝺuorat.

¶ Quid ergo faciēdū est in curatiõe ista ꝓterq; id qō ōt Sal. medicoz lucerna. ōt em Sal. fortz egritudo forti atq; veloci curak̄ remedio. ℣ In curatione ita q; istax egrotationū ꝗmoz Intentiones intētiões reḡrūk. Pria est vitā ꝗmoz. ordinare. Scōa materiā pec-

cātē euacuare cū aliq̄ medicamine hñti bezardicā virtutez. Tertia ꝓfortare coz cameraq; etiā q̄tidie ex bono aere munire. Quarta mām ꝓiuctā eūare ipamq; acutis medicaminib⁹ statim iterficiēdo dūmō fuerit carbūcul⁹ vel antrax: qz vt inq̄t Guido de cauliaco vir magne autoritatz i arte chirurgie carbūculi dñt igniri: bubones vo maturari. ¶ Pria q̄dē itētio et scōa tertiaue ꝓplent ꝑut dictū est de curatiõe carbūculi z antracis extra pestilētiā euenientiū añcedētis capli. ¶ Unū tñ notādū est qō vnū de ꝙuenientioriḃ⁹ pestē hñtib⁹ est ꝓmodi tas duaz camerarū i q̄b⁹ q̄tidie vt in p̄cedēti.c. dictum est spargak̄ aqua cū aceto et aliꝭ ibidē descriptis. Insup quotidie lignis odoriferis ignē facere multū iuuat: sicut sunt cipressi iunipi rozismarini lauri salute mirti stichados et silia. ¶ Et no. amice q; i dictis duabus cameris vna die i vna altera i alia iacere dz. Nā istā rectificatiõnē aeris isto mō ordinatā mirū i modū i curatione pestis ꝙuenisse cognouim⁹ cuz securitate astātiū medicoz⁹q; ingrediētiū. ¶ Insup lz i ꝙpiori ca. q̄ ad ꝓnominatas intentiões satis dictū sit tñ aliq̄ necessaria multūq; vtilia i curatiõe carbūculi z antracis a peste ꝙueniētiū nō ꝑtermittā.

Gal. Guido de cauliaco ꝑria scōa z tertia intētio. Nota. Cauterizatio.

¶ Cū ergo cognoueris eē pestilētialē carbūculū statiz sine aliqua tēporis intermissione cauterizeā carbunculus cauterizatione profunda vel aperto carbūculo cum fleborhomo in medio loci escharati. Deinde inmis ponere vnum ex nostris

Digitized by Google

trociscis de minio quātitatis vni⁹ grani pineoli vel amigdale cū petiola ꝺsup vnguēti egyptiaci in quo ingredi⁊ virt⁹ arsenici non nisi vtilissimuz erit. ¶ Scias isup q⁹ ista duo remedia insup carbūculum mō quo supra applicata in carbūculo z antrace vrincipatuz obtinent.

Nota. ¶ Carbūculo mortificato casus eschare ꝑcurād⁹ ē cū sedatiōe dolouis desup ponēdo istō emplm. ℞. foli. malua. z vio. capitū lilij aā. M.ij. radicum altee lib. ß. oīb⁹ decoctis cū aq̄ pistatis z cribellatis in decoctione cū farina ordei tritici linose et fenugreci aā. q̄tū sufficit: deinde arte z igne fiat emplz solidū addēdo butyri pinguedinis porcine. aā. ℥.iij. vitella triū ouoz recētiū positoz aā ꝺpo-

Nota. nit ab igne croci. ℈. ß. ¶ Et nota q⁹ hmōi ēplz pōt applicari tpe applicatiōis vniuscuiusq⁹ medicine acute. Et rō est qz nō sinit trīm dolorē cāri sup mēbrū nec pmittit mātā materiā attrahere ad locū: imo dolorez cātū mirabilr mitigat: materiāq⁹ ad locū attractā isensibilr ꝛ soluit z ad exitū ꝑparat ꝛ orificium vlceratōis escharose. ¶ In pte q̄dē sana vez ī circuitu carbūculi sp vtiliter ponit ꝺfensiuū annotatū i ꝑcedēti ca. Uitellū etiam oui cum trīm de sale trito z modico herbe scabiose cōsolidēq⁹ maiozis z minozis optime ad inicē pistate z incorpate more ēplastri mirū in modū carbūculo z antraci opitulat.

Uesicatiuū ¶ Similiter quoq⁹ in isto casu multū iuuat ministrare vesicatiuum in pulsibus brachioruz carbūculo existēte in subasselis in caniculis: in inguinib⁹ eueniēti carbunculo. Cui⁹ hec est forma. ℞. apij. ruſ. ℥.ſ. seminis viarboze. ℥.ß. cātaridarū. ℥.ß. omnia adinuicē cōmūdātur cōtusiōe vltima cū modico leuati et aceti: deinde ponat in locis ꝺdictis ad q̄ntitatē fucaciole. ℙ Remota eschara locus mundificād⁹ est incarnandus atq⁹ sigillandus einsdē auriliꝰ in precedēti. c. annotatis z descriptis. ideo in necessitate illuc recurre qz ea que in eodē capitulo cōmemorata sunt: possunt accōmodari ꝑ supplemēto ꝑsentis. ℙ Restat autē de bubone alīq̄d dicere. ℙ Bubo aūt pestilentialis facta vesiccatione prout dictum est in locis ꝺdictis mutereꝰ applicatiōe infrascripti emplastri. ℞. capitū lilij radicū altee aā. li. ſ. z decoctis in aqua pistenꝰ cū vncijs: duab⁹ ficuum siccarū pinguiū nucleoruz ℥.ſ. ß. arūgie porcine li. ß. l decoctiōe cū farina fenugreci linose tritici fiat emplastrum addēdo butyri. ℥. iij. vitella duoꝝ ouoꝝ. Iteꝝ. ℞. et erit fortiꝰ maturatiuum capitum aliozū. ℥.iiij. cepe albe vel rubee si nō reperiant albe. ℥.viij. radicum lilij z altee. aā. ℥.iiij. decoctis allio et cepa in furno et reliquis in aqua pistē tur omnia subtilissime adinuicem addendo li. ſ. emplastri supradicti porcine nominati arūgie porcine. ℥.iij. tiriace. ℥. ſ. ¶ Et nota q⁹ ante applicationē huiusmodi emplastri multum confert per tertiam partem horę superbubone ponere petias madefactas in decoctione altee et lilij in aqua parum farine tritici butyri et olei olinarum dulcium bullitis vnicis ebullitiōe.

Cura bubonis.

Nota.

Digitized by Google

¶Bubone maturato incidatur ferro vel igne vt potẽtiali cauterio ẽm qõ melꝰ tibi videbitur. ¶Deinde eiꝰ vlcꝰ circa digestionẽ:mũdificationẽ: incarnationem atq; cicatrizationem eisdem auxilijs ꝓcurandũ est: de q̃bus plenarie in superiori capitulo locuti sumꝰ:quare ꝓtua necessitate eodẽ semper recurrere potes. ¶Hisa curatiõe carbũculi:antracis ⁊ bubonis pestiferis comitãtium febrem pestilentialem ⁊ verã pestẽ. Restat annotare curationẽ verã et breuẽ ferocissime pestis. Quã quidẽ curationẽ hmõi pestis per administrationem infrascripti electuarij ⁊ ordinis assumptionis eiusdẽ in forma poculi ⁊ pillularum ⁊c. multoties experti sumus cũ magno honore ⁊ vtilitate non parua. Cuius hec est forma ⁊ ordo quo procedendũ est cũ operationibꝰ suis valet electuariũ cõtra pestẽ nobilissime operationis materiã venenosam a principalibꝰ ad eoꝝ emontoria transmittendo editũ per me magistrũ Joãnẽ de Vigo in ꝑsentiarũ Julij pape.ij. Chirurgũ.℞.granoꝝ iuniperi gariofilozum nucis muscate radicum enule. ana.ʒ.j. aristologie longe ⁊ rotunde gẽtiane.añ.ʒ.iij.seminis portulace raõ.tunicis de ozonici seminis acetose ben albi et rubei. añ.ʒ.ß.spodij de cãna ossis de cozde cerui ligni aloes corallozꝝ omniũ:raſure eboris baccharum lauri masticis.ana.ʒ.iij.rute.ʒ.ß.nucum ficuum siccarum dactilozum:passularum. añ.ʒ.iiij.croci.ʒ.ij.⁊ ß.terebentine cardi benedicti diptami. añ.ʒ.j.et ß.seminum cõmuniũ amigdalarum dulciũ pinearũ auellanarꝝ.ana.ʒ.iiij.⁊ ß.Cinamomi liquericie.ana.ʒ.ij.agaſrici trociſcati.ʒ.ij.⁊ ß.ſpauceda ni.ʒ.j.terreſi gillate boliarmeni.añ.ʒ.x.coriandrozum preparatoꝝ mumie.ana.ʒ.ij.⁊ eduarie.ʒ.vj.cãphore.ʒ.j.ſpecierũ triũ ſandalozũ ſpecierum diarodonis abbatis.ʒ.j. cõticum citri ſeminis citri fragmẽtozũ. ana.ʒ.iij.muſci.ʒ.j.⁊ ß.tamarindozũ.ʒ.vj.iriace metridati.añ. ʒ.ij.⁊ ß.foliozum ermolini.ʒ.j.⁊ ß.omnia terãtur ſubtiliſſime. Deinde cum infraſcripto ſiruꝑo magiſtrali fiat electuarium ſirupꝰ bone forme.℞.aceti roſ.aque magiroſate ſcabioſe acetoſe buglo ſtralise.añ.ʒ.viij.roſarum rubearũ ſandalozum omnium.ana.ʒ.ß. boliarmeni terreſi gillate terebentine diptami.añ.ʒ.vj.folio rum ermolini ſiue albini.ʒ.x.ſirupi de ſucco acetoſe de acetoſitate citri de ribes de granatis. ana. lib.ß. ſucci ſcabiole ſucci apij ex radicibus ⁊ foliꝭ ſucci feniculi:ſucci rute ſucci poꝛtulace ſucci granatozum acetoſozum ſucci pomoꝝ acetoſozum ⁊ limonũ ana.ʒ.iij.⁊ ſemis dulciãt oia ſimul cum ʒuccaro ſufficienti ſcõm artem ⁊ fiat ſiruꝑus bone forme. ¶Item pillule ad conſeruandum hominem a peſtilentia ſuꝑreme operationis que capiuntur in aurora ſemel vel bis in hebdomada ad quantitatem dragme vne cum modico aceti roſati:et tantundem aque acetoſe ⁊ alijs ſingulis diebus vnam pillulam ad inſtar ciceris ea dẽ hora capiendo quarum pillularum hec eſt deſcriptio.℞.pulueris ſuperiꝰ bezarditi. ʒ.j. et ſemis aloes

Cura peſtis vere.

empl'ʒ

pillule

Epatici. ℥.iij. mirrhe. ℥.j. ℈.croci. ℥.j. de omnibus cum sirupo magistrali ℈ electuario ꝑdicto añ. ℈tū sufficit fomentꝫ pillule ad modū ciceris. ℣ Itē. ℞. cōfectionis amech electuarij rosati Mesue. ana. ℥.j. diacaptolico nis diaprunis non solutiui. añ. ℥.j. ℈. electuarij magistralis siue ꝑtra pestē ꝓnominati. ℥.iij. misce ℈ erit electuarium solutiū. ¶ Mod⁹ aūt curādi hominem peste vexatū hic est. ℣ In primis cū cognouerit homo se peste intoxicatū esse statim ℈ sine mora sumat infrascriptū sirupum gulare remediū. ℞. cepa duo alba ℈ ꝑcaua ea in supioꝛi ptē: deinde ponaꝫ in fouea. ℥.j. electuarij nostri non solutiui: quo facto decoquanꝫ in furno vsq; ad pfectā coctura: perinde ac si essent māducāda: deinde pistētur aliquātulū ℈ exprimanꝫ: cui expressioni siue colature addatur. ℥. semis electuarij vltimi solutiui nominati casie māne electi. añ. ℥.℈. cū aqua acetose scabiose. añ. quātū sufficit: fiat poculū breue. Cuius officium est materiā venenosam a principalibus membris mox ad eozum emontoria trāsmittere eāq; per sudoꝛē ac per secessum mirabiliter purgare. ¶ Et nota ꝙ quāto citius capietur poculū prędictū tanto melius erit imo debet capi sine aliqua ꝑcedenti digestiōe. Et ratio est: qꝛ talis egri tudo nō ꝑstat inducias egrotāti. Imo (vt superius diximus) nullā in curatiōe misericordiā prestat: qꝛ statim suum expedit patientē. Et si erit necesse poculū reiterare: fac semp iuxta tenoꝛē virtutis patiētis. ℣ Itē ad eandem intentionem valet

Electuarij solutiui

Pomū magistrale.

Nota.

summopere sumere grana tria pulueris nostri loti cū aqua rosata incoꝛporata cum. ℥.℈. zuccari rosati ℈ fiāt boli tres cum zuccaro albo: nā iste puluis ꝓnocat interdum sudoꝛem: aliquando vomitum: sepissime sequitur cessum cum eductione materie peccātium. Et iste puluis vocaꝫ ꝑcipitatus. Sumpto poculo subsequēti die potest dari hic sirupus qui summevalet in isto casu. ℞. sirupi acetosi de acetositate citri de succo endiuie añ. ℥.℈. aquarū endiuie acetose bugloſſe. ana. ℥.j. misce. ℣ Sumpto sirupo per quatuoꝛ dies vtilissimū est hāc potionē sumere. ℞. māne electi diapruꝛnis nō solutiui. añ. ℥.j. casie. ℥.℈. cū aqua endiuie acetose violarū fiat potio curta addendo. ℥.j.℈. sirupi violati. ℣ ꝓ ꝓfoꝛtatione ēt coꝛdis interdum sumere de cōfectione coꝛdiali habita in superioꝛi. c. vtilissimum est. Item vtiliter datur tiriaca fina cum modico electuarij nostri magistralis bezardici cum sirupo acetoso de acetositate citri ad quantitatē castanee ante prandiū per sex hoꝛas: ꝑseuat em̄ a pestilentia ℈ ipsam curat vna cū prenominatis auxilijs. Itē iuuant summopere fricationes in principio extremitatū ℈ administratio clisteriozū leniētium. Deniq; quo ad regimen in ser rerū non naturaliū nō secus tractandi sunt hi qui peste laboꝛant quemadmodū dictum est in precedenti capi. ℣ Et sic deo danta completus est sermo presentis capituli: cuius nomen sit benedictum. ¶ Capitulū. xxj. De significatione ꝑfecte maturationis exi

Pulꝛuis.

Sirupꝰ.

Potio

Ad cōfortandū coꝛ

Digitized by Google

turarū ⁊ earum incisiōe penes viam antiquorū prout euenire possint a capite vsq; ad pedes: ⁊ de breui ⁊ vera cura earum.

Exitura.

Exitura itaq; est q̄libet apostemati i q̄ sanies aggregata ⁊ collecta reperit ex adiutorio medicinarū suppositionē causantiū ⁊ cū nature adiutorio. ¶ Cuius multiplices sunt species. Quedam sunt que vocant cāmarate seu caurine alio nomine: ⁊ in, istis q̄n efficit icisio: inuenit sanies in vno loco ⁊ i alio caro mala: deinde sub p̄dicta carne generatur alia sanies: ⁊ ideo iste vocatur exiture cāmarate ꝓpter earū absconsiones ⁊ cauernositates q̄ sequūtur in istis exituris vna post aliā. Alia spēs est q̄ vocat albir. i. topinaria: ⁊ istā plerūq; vidim⁹ euenire i capitib⁹ puerorū. Est etiā alia spēs q̄ in capite oritur q̄ apud modernos talpa nūcupat: ⁊ istā sepe vidi mus cū ossis corruptiōe euenire vt testat Guil. de sali. Istud genus exiture etiā cū ossis corruptiōe euenire vidim⁹ i egritudine ne nouiter in tē pestate nostra reperta fere per totum mundū q̄ morbus gallicus appellatur. Alie aūt oēs absolute vocant exiture. Nā alia calida alia frigida: ⁊ alia mixta repiūt: de q̄b⁹ aliter describere non curabo: q; (vt inquit ille bon⁹ noster Guido de cauliaco) de noibus nō est curandū dūmodo rectas intentiones curatiuas habeamus.

Spēs tres.

Guido de cauliaco.

Signa.

¶ Signa itaq; pfecte maturationis vniuscuiusq; exiture sunt ista: testem adducēdo Auicēna dicētē. Cū videris lenitatē quādā ⁊ sedationē doloris ⁊ pulsationis tunc existima q; apa perfecte sit maturū. Clarū est ergo q; sedatio doloris i apate calido inflammationis pulsatiōis febris est cū loci lenitate q̄dā. Ista oia sunt signa denotantia apostema ad perfectam exituram deuenisse. Exiture vero calide hec sunt signa. ℣ ꝓpria q; medicina ꝓ adiutorio suppositantium ad aggregationem sanios itatis cito euenit. ℣ Scōm signū est q̄n locus inuenit multū rubicūdus. ℣ Tertiū signū est eminentia apatis q̄n est valde elevata in forma acuta pineali. ℣ Quartū est p dolorem intēsum: q; tunc est signū q; materia est magis acuta. ℣ Quintū signū est p febrē: q; ad exiturā calidam semp necessario sequit febris ⁊ co maxime circa generationē ei⁹ sanios itatis. ¶ Exiture ꝙo frigide hec sunt signa. ℣ primū q̄n materia multū repugnat maturationi ꝓpter defectū sue frigiditatis: q; ois cita maturatio tā ex parte caliditatis materiei q̄m ex parte caloris naturalis mēbri: ⁊ medicine sanios itatis introductiue administratione nō efficit nisi a calido ⁊ humido: vt testatur Hal. iij. de ingenio sanitatis. ¶ Scōm signum sumit̄ per albedinē loci: nā locus tarde ad rubedinē euenit: imo non accidit rubedo nisi in lōgo tpe: q; materia nō obedit digestiōi: ⁊ ideo vt plurimū est inepta maturatiōi. ℣ Tertium signū sumit̄ a tumefactione et eminētia loci. Nā in apate seu exitura a materia frigida genita nō apparēt multū eminētie elevate imo potiꝰ quedā planicies. Et rō est: q; materia existē

Auic.

signa exitu re

signa exitu re frigide

Digitized by Google

le grossa de sui natura est ꝯrezre locū depressum z nō supremū. ¶ Quartum signū sumit a dolore. nā dolor q̄ est i eo sp est paucus. ℣ Quintū febris signū sumit a febre: nā febris rō ē q̄ inueniat i ista exitura frigida ℣ Sextū signū sumit a cōplexione egrotātis. Nā laborātes exitura ista p maiori parte cō pleriōis flegmatice melācholice iudicant. ¶ Cū ḡ videris exituraz grosse cutis i qua via medicinarū maturantiū nō speratur eruptio: tunc nō excusat quin ipsa debeat cōdecēti poratiōe. Et iurta antiq̄tū doctrinā inq̄t em Antil⁹. Si exitura fuerit in capite incisio sit eḡlis ℣ Et sic cuz radice natiuitatis pilozꝫ nullatenus transuersa ne pili i suo ortu cooperiāt eā. Dixit etiā qñ est locus ei⁹ occult⁹ tūc pforatio sit lata. ℣ Et si in naso acciderit: pforet eḡlis: vez iurta longitudinē nasi ℣ Si fuerit ppe oculuz esse: dz pforatio ad instar capitis lunae noue: faciēdo sp cadere tortuo sitatē lune inferius. ℣ Si autē acciderit in mādibulis incidatur equali incisione ppter cōpositionez equalē huiusmodi loci. Hoc verificatur ex corpori d⁹ senū qñ sūt macilēti. ℣ Post aures vero perforet equaliter. ℣ Brachia aūt cubiti manus z digiti ac inguia omnia perforē tur in longitudine. ℣ Inquit et iā idē Antilus. Et si fuerit exitura ppe coxas perforetur perforatione rotūda que rotunda perfosationē obliquet z ap prehēdit de lōgitudine corporis cū aliq̄li latitudine ipsius. Subiūgēdo idē Antil⁹: nā cuz loc⁹ iste nō pforet rotūde nō est

incisio

Modꝰ incidē di.

set incōueniēs vt aggregarent materie ex q̄b⁹ sepenūero fistula possit gnari. ℣ Exitura q̄z q̄ i ano oriꝫ pforet pforatione ad sitū tudinē lune noue. ℣ In latere ꝓo z costis iciſio ē faciē da iurta longitudinē costarū. ℣ In testiculꝫ aūt z ꝓga eḡlis iciſio est faciēda ꝫ longitudinē. ℣ Inq̄t em ꝑfat⁹ vir z sim⁹ attēti vt iciſio sequat figurā loci exiture ḡto magis potueriꝫ mus. ℣ Core aūt z adiutoria i lōgitudiē sp icidāt. Aduertēdū tñ sp ē ne fiat iciſio nerꝫ vel lozꝫ venarꝫ atq̄ chordaruz. In crurib⁹ z tibijs pforet ꝫ lōgitudinē. ℣ In lacertꝫ ꝓo vētrꝫ z dorso ac subascellis pforet pforatiōe capiēte latitudinē membri ne fiat i ea sinꝰ ex q̄ fistula gnarivaleat. ¶ Fcā aptiōe exiture z cuatꝫ documētꝫ ānotatꝫ. c. ō cura flegmōis circa ei⁹ iciſionē: ipleat loc⁹ si nō fuerit timoꝛ ō emoꝛragia sāguinis licinto fcō de veteri pāno lineo: vl ō veteri bōbice: vel de stupa leni madefacta cū albu. oui z vitello ei⁹ cōquassatis cū modico olei ro. lz phibeat a bruno oīs positio hūectatiōis. c. de iciſiōe exiturarꝫ. ¶ Deinde digerat loc⁹ cū digestiuo fcō ex tereb. clara cū vitel. oui per. iij. vel. iiij. dies vl loco tereb. oleū ros. z erit magis sedatiuū doloꝛ. Ponēdo sp cū ista digōne emplꝫ ifrascriptū. ℞. farine ordei farine fabarꝫ z lētiū farine tritici añ. ℥. iij. cū decoctiōe mal. arte z igne fiat emplꝫ soli dū addēdo in fine cocture olei ros. olꝰ camomil. ana. ℥. ij. buty ri olei cōis ana. ℥. j. et ℈. vitella duoꝝ ouoꝝ positoꝝ mō q̄. ℥. i supiozib⁹ capꝫis plerūq̄z dictū

Facta incisione.

Digestiuū.

emplꝫ

Digitized by Google

fuit. Ista ẽm emplm i isto tpe mirabilr iuuat dolorẽ sedãdo: digestionẽ pcurãdo ꝛ materiã ad orificiũ vlceratiõis attrahẽ do:ꝛ pḥibet ne labia cruda efficiãt. ¶Celebrata digestione vlc⁹ mũdificandũ est. Deinde incarnãdũ. Postmodũ sigillãdũ eadẽ regula auxiliox. c. de cura fleg. annotata. quare illuc recurre.

C.xxij Forunculus.

¶Cap.xxij. De forunculo ꝛ eius curatione.

Orũculꝰ est apa puũ vt plurimũ a sangine grosso genitũ cũ dolore circa maturationez eius satis intẽso ꝛ pulsatiuo: est insup frequẽ cum oib⁹ accidẽtib⁹ flegmoni ap̃atis. ¶Unũ tñ potissimũ signũ hz q̃ nõ ꝓperit i flegmone. Et hoc quidẽ signũ est q̃ i sui eruptione q̃ vt plimũ seq̃tur sine ferrovr ab ipsa eruptione emanare q̃dã materia grossa ad istar nerui putrefacti. ¶Et nota q̃ si nõ adhiberent remedia oportuna esset de facili de fozũculo ad carbũculũ trãsire. ¶Circa itaq̃ curationẽ huiusmodi fozũculi tres req̃rũt intẽtiões. Prima est vitã ordinare. Secũa materiã ãcedentẽ purgare. Tertia ꝛiũctã remouere.

Signũ.

Prima ¶Prima itẽrio ꝛ secũa ꝛplentur itẽrior put dcm est i cap. de cura flegmonis. ¶Tertia itẽrio q̃ ẽ materiã ꝛiũctã remouere sic ꝛple tur: vcz p admiñistrationẽ localiũ maturatiũ: qz istud ap̃a sp euenit ad maturationẽ ꝛ nũq̃ ad resolutionẽ. F ꝛMaturatiui q̃ dẽ optimi hz ẽ forma. ℞. capitũ lilij albi. ʒ.vj. radicũ bugloſſe tenelle. ʒ.ij. foliox maluax ꝛ violarũ añ. M.j. oib⁹ i aq̃ decoctis ex̃pssis pistenk optic. Deinde i decoctiõe p̃dictax rerũ cũ farina tritici ꝛ ordei fiat empl̃ solidũ ad ignẽ addẽdo i fine coctur butyri. ʒ.ij. olei dulcis. ʒ.iiij. pinguedinis porcine. ʒ.ij. ꝛ ℈. vitellꝰ ouorũ ouorum croci. ℈.j. deinde cũ p̃dicta rerũ pistatura adiũcẽ i corpenk: ꝛ ẽ eo more empl̃ calidi applicet. F Facidẽdo ip̃ i hora mutatiõis hmõi empl̃ crebrã pãni linei applicationẽ madefactꝛ cum isto cathaplasmate liq̃do. ℞. li.iij. decoctiõis p̃dicte farte ordei farine tritici añ. ʒ.j. ꝛ ℈. olei butyri axũgie porcine maliq̃facte añ. ʒ.ij. ouorum vitellorũ ero. iiij. bulliãt oia simul p̃ ouox vitellavsq̃ ad ꝓsumationẽ q̃rte ptz: deide addãt dcã vitella ouox. Ista em cuapozatio p petiã calidã sup fozũculo admistrata mirũ i modũ iuuat in disponẽdo mãm ad festinã maturationẽ ꝛ exitũ ipsi⁹ p curãdo dolorẽ mirabilr sedat. ¶Cũ videris fozũculũ ip̃z ad maturationẽ deuenisse ꝛ mãm grossaz ꝛ trũbosã purgari: tũc cũ p̃dicto empl̃o nõ nisi vtilissimũ ẽ adiuuar abstersionẽ ponẽdo petiã pnã sup orificio fozũculi ifrascpti abstersiui. ℞. terebentie clare. ʒ.ij. ꝛ ℈. mellis rosati. Abstẽ ʒ.j. succi apij. ʒ.vj. bulliãt oia simul vsq̃ ad succi ꝓsumationẽ deide addãtur farine ordei farine tritici farine fabax. ʒ.ij. ꝛ ℈. croci. ℈.ij. ℈. vitellꝰ vni⁹ ouicẽtis. Ista nãq̃ mũdificatiua cũ applicatione dicti empli vz summope p purgatione materiei grosse in fozũculo genite.

¶Sedato dolore ꝛ inflammatione loci et aliquãtulum loci existente materia grossa pur-

Digitized by Google

gata: pcedēdū est p integra sanatiōe eius cū administratiōe vnguēti infrascripti. ℞. diaq̄lonis albi sine gūmi. ʒ. ij. terebclare pinguedis porcine añ. ʒ. ij. ℞. litargi aurei ℥ argēti minū añ. ʒ. ß. ceruse. ʒ. j. olei ro. ʒ. j. ß. ℥ ad ignē sp cū baculo agitādo fiat cerotū ibōs forma addēdo de cera alba quātū sufficit. Signū ℘o pfecte coctur ē qñ acq̄rit formā nigrā. Ista est nr̄a breuis curatio quā sepenumero experti sumus nobisq̄ ℥ egrotantibus bñ successuz est.

Diaq̄lonis.

¶ Tractatus scōs secūdi libri de apostematibus frigidis in generali cōtinēs capitula. xij.

Ca. j. ¶ Ca. pmū de apātib⁹ frigidis.

EX humorib⁹ autem frigidis in quacūq̄ pte hūani corporis solēt accidere apāta diuersarū qualitatū: tā in q̄litate q̄ in quātitate: ℥ tā in ꝓpositione q̄ i simplicitate. ℣. Simplicia aūt apāta frigida sūt sicut glādule scrophule nodi sephiros vndimia cācer vētosuz apa et aquosuz. Quedā istoz aliq̄n p adustionem efficiunt ꝓpostā vt plerūq̄ accidit in cācro ℥ in sephiros. Nonnūq̄ aliqua istorum etiam efficiunt ꝓpostā p admixtionē hūorū vt accidit in vndimia. Generant aūt ista apāta dura: vcz scrophule ℥ q̄ eoz cursus currūt ex flegmate grosso vel ex melancolia indurata. Aliquando quedaz generantur ex flegmate subtili sicut sunt apostemata vndemiosa. Aliquando ex flegmate subtili aquoso et generatur apostema aquosum et idropisis. Aliquādo ex flegmone vaporoso generat apostema vētosuz. Generantur insuper aliquando et eo maxime in pueris quoddaz genus exiture frigide i q̄ reperit materia ad instar succi lagenarū: q̄ multoties euenīt ad gñationē saniositatis absq̄ dolore ℥ pulsatiōe ℥ sine loci nutatione in suo colore. Qō est cōtra mētē Aui. vt in superioꝛb⁹ capitulis dictū est. Dicit enim Aui. Et scias de apātib⁹ in exterioꝛibus in quib⁹ nō sit pulsatio nūq̄ generāt saniē. ¶ Et nota ḥ q̄ ego itelligo de apātibus calidis tantūmodo: q̄z (vt superi⁹ diximus) vidimus multa apāta frigida ad exituram ℥ ad saniem deuenisse absq̄ dolore et pulsatione. ℣ Itaq̄ sigillatim deo dante in presenti tractatu de curatione istorum tam via theorice q̄ practice vtilem sermonem describere curabo.

Auic. Nota.

Ca. ij. Vndimia.

¶ Cap. scōm de vndimia.

VNdimia itaq̄ testez adducēdo Gal. xiij. terapenice est apostema flegmaticū in colore album in tactu molle sine caliditate ℥ maxime quando est purū. ℣ Qualiter efficitur compositum istud apostema satis dictuz fuit. c. de apātib⁹ flegmonicis: quare il luc recurre. ℣ Et verum quidez et simplex apostema vndimiosum generatur ex flegmate naturali: quod vt inquit Auicen. ꝓma ꝑmi. c. de humorib⁹. nō est nisi sanguis diminute decoctus. ¶ Et insuper cum pauco dolore: ℥ maxime quando causatur a causa antecedente. Aliquando (vt inquit Auic.) istud apa

Auic. Benes ratio eius. Auic.

Digitized by Google

Signa apa cõtingit cari a cã pmitiua: z tũc nõ euacuaꝫ illõ apa a dolore lz sit de raro ptigeti q vn dimia enenerit a cã pmitiua. z rõ est: qz raro accidit apa flegmaticũ ex cã pmitiua: sz vt plurimũ rõne doloꝛs: hũores q cõcurſuz hñt ad locũ lesuz nõ fũt frigidi: sz calidi: qz instra naturę qb⁹ intẽta est succurrere mẽbro leſo ab aliq̃ pcussiõe fũt: veluti saguis: spũs: z cholera: ex qb⁹ non frigidũ sz calidũ gñatur apa. ¶ Et nota q potissimũ signũ vere z simplicis vndimie ẽ facilis causatio fouee p digitorũ pssurã: qõ ita nõ sequit in eleuatiõe: qz ipa causat a materia magis grossa et vaporosa.

Nota.

Auic. Et iõ vt inquit prefatus Auic. vt plurimũ ei⁹ cã est a vapore flegmatis: z tũc ipsa vndimia dicit de gñe eleuationis. i. de gñe apatis vẽtosi per eleuationẽ. ſ Ceterum terminaꝫ vt plurimũ istud apa p viã resolutionis. Et raro facit sanie z maxime qñ a medico fuerit bñ tractatũ: put imediate post istud capkz decuratione ipsi⁹ lenioꝛe notitiã describaz. ſ habet etiã ẽtuoꝛ tpa: vez pncipiũ: augmẽtũ: statũ z declinationẽ. ſ habet isup fieri istud apaa causa pmitiua antecedenti et cõiuncta.

Ter-mina-tio.

Tpa.

Causa

A cã pmitiua velut cuius pcussio malũq̃ regimen.

¶ Cã añs ẽ replerio humoꝛis flegmatici. Cã ꝺo pũcta ẽ humoꝛ flegmaticus i loco apatis cõiunctus atq̃ aggregatus.

Ca. iij. ¶ Cap. iij. de cura vndimie.

Intentiones

Curatio apatis molkpleꝫ ẽtuoꝛ intẽtionib⁹. Pria intẽtio cõpleꝫ per vite ordinationem. Scõa p materiei antecedẽtis purgationẽ. Tertia p materiei cõiuncte resolutionẽ. Et vt plurimũ istud apa resoluiꝫ (vt asserunt doctores z anq̃ z moderni) ex administratis z debite administrandis. Quarta cõpletur p accidẽtium coꝛrectionẽ. ¶ Prima qui dem intentio cõpleꝫ debito regimine seꝛerũ non naturaliũ vt sunt aeꝛ: cibus: poꝛ⁹ ꝛc. Cib⁹ itaq̃ et potus vndimie euenietis a cã añcedenti sit declinãs ꝛsus calidũ z siccũ. Comedas ergo patiẽs carnes castrati potius assatas q̃ elixatas: et sint carnes castrativituli gallinarũ caponũ z auiuz in arboꝛib⁹ de gentium z non in aqua. Uinuz etiã vtiliter daꝫ mediocriter liphatũ. dummõ sit album: z odoriferũ. ſ Fercula etiã ei⁹ decocta in brodio carniũ dñt fieri ex riso panatella gruez huiusmodi: Legumina oia pter cicera eui tanꝫ i isto casu. silꝛ quoq̃ radices pter baucią feniculum petrosiliũ: qz oia istavtilꝛ tolerãt. primo. primo intẽtio

¶ Scõa intentio q̃ est materiã añcedentẽ digerere ipamq̃ digestã euacuare sic cõpleꝫ. ſ In primis digeraꝫ materia sumendo hunc sꝛupum. ℞. sꝛupi de succo endiuie oximellis cõpositi de duabus radicibus añ. ℥. ℈. aquarum feniculi scabiose cicoꝛce. ana. ℥. j. misce. ſ Sumpto isto sꝛupo per quatuoꝛ dies purgetur patiens purgatione ista. ℞. caſie diacaptolicopotionis añ. ℥. vj. elec. i di. maio. diafinicõis añ. ℥. j. ℨ ℈. cũ decoct. communi fiat potio curta addendo. ℥. j. et ℈. sꝛupi vio. ſ Itẽ ad eandem intẽtionem vtiliter administrantur pillule hermodactilarum vel fetidarum: ẽtu

Scõa intẽtio. Digestio. Potio. Pilule.

Digitized by Google

titas eorum est. ʒ.j. ℣ Ceterum interdū sumere bucellam vnā optime cassie ante prādiuz ℞ q̄rtū vni⁹ hore nō nisi vtilissimū erit. Vel facias sic. ℞. agarici trociscati pillular. feti. aggregatiuar. aā. ℈.j. cum aqua feniculi formentʒ pillule quicʒ. ℣ Tertia intētio q̄ est materiā cōiūctā remouere cōplet admnistratione localiū. ℣ Undimiatacʒ a cā antecedēti euenientes (dūtaxat reperiat sine doloze z sine interpositione humoz calidoz) in primis dieb⁹ nō nisi vtilissimū est totum mēbrū illi nire ex ista vnctione. ℞. olei camomīn. olei ane. olei mirti. rosaā. ʒ.ij. nucū cipressi absin. camo. aneti. squinati stichaā. aā. ℥.ß. terēda terant grosso mō: deinde bulliat cū sufficienti quātitate optimi vini odozife. vsq̄ ad cōsumationē medietatis vini: deinde colet z item bulliat p̄dicta colatura cū p̄dictis oleis et pauceti vsq̄ ad cōsumationē totiⁿ colatura: hoc facto cum cera al. sufficienti arte z igne fiat linimentuz addendo in fine litargirij aurei et argēti. aā. ʒ.iij. bolia. ʒ.j. z ß. ℣ Et nota amice q̄ añ applicationē hmōi linimēti expedictissimū est locū vndimiosum lauare ex ista decoctione transactis primis dieb⁹ tribus sue natiuitatis. ℞. camo. ros. mirti. absin. stichaā. ℥.ß. balau. nucum cipressi. aā. ℥.j. z ß. squinā. saumne rozisma. añ pauc salis alumi. roche. aā. ʒ.j. z ß. mellis. ʒ.iij. bulliāt p̄ius oīa simul triturātis triturandis cum sufficiēti q̄ntitate optimi lixiuij cōfecti ex cinere quercino z lignoz vitis z parū aceti q̄ lixiuiū nō sit nimis fortevsq̄ ad p̄sumationē tertie ptis. ℣ Et nota amice qō ista duo remedia accōmodate. administrant i p̄ncipio vsq̄ ad augmētū. Et insuper addendo pauc furfuris z sapo. z gallici i hmōi decoc. mrū i modū valet i statu z declinatiōe hmōi apatis. ℣ Ulteri⁹ accipe spōgiā satʒ tenuē z tāte amplitudinis q̄ to tā vndimiam valeat amplecti z deinde in p̄dicta decoctione madefactā z bēda p̄decēti fasciatā summope inuasse reperim⁹. Nā (vt in q̄t Auicē.) i spōgia vi get z ⅋t⁹ resolutiua z virt⁹ exicatiua quib⁹ duob⁹ indigem⁹ in cura. vndi. Item ad idē z fortius erit linimētū. ℞. olei anetini camo. de lilio. añ. ʒ.ij. rutacēi. ʒ.j. nucū cipssi numer. iij. saunine. ʒ.iij. cipi. ʒ.j. calcis in aq̄ extincte. ʒ.vj. alumis roche. ʒ.j. et ß. vini odozifice. ciatū vnū aceti albi. ʒ.j. ꝓtundēda cōtundaⁿ grosso mō deinde bulliat oīa simul vsq̄ ad cōsummationem vini deinde colet cui colature addaⁿ de cera al. q̄tuz sufficit: litargirij aurei boliar. añ. ʒ.j. misce z fiat linimētū. ℣ Si mō cōtigerit ipsam vndimiā eē cum dolore p̄sidērādum est: an a cā p̄mitiua an a cā añcedenti euenerit ipa vndimia. ℣ Si a cā p̄mitiua fuerit: necessariū ē aliq̄ auriliū admīstrare cuiⁿ officium sit dolorē sedare z materiam resoluere cū aliquali exicatiōe cuius forma talis est. ℞. fari. faba. farine ordei farine lētuz furfuris bñ triturati añ. li. ß. cum sufficienti sapa et parū decoct. altee ad ignem fiat emplm solidū addēdo in fine coctiure olei ro. camom. mirti. ana. ʒ.ij. et ß. Istud enim em-

Tertia intēcio

Spongia.

Auic.

Vnctio

Linimētū.

Nota.

Lotio.

empl⁹

Digitized by Google

plastrū vt ptz ꝓsiderāti ingre-
diētia hz virtutē sedādi dolorē
cū aliqli resolutione exiccatio
ne atq; loci ꝓfortatiōe. Uel fa
Alind. cias sic. ℞. radi. altee li. ij. deco
ctaꝫ i aq̄ cribellataꝫ isop bul
liāt ꝑdicta crib. ad ignē parūp
addēdo oli ro. oli mirti. oli ca-
mo. añ. ʒ. ij. cere al. ʒ. j. ℈. fari.
faba. recē. ℈ cribellate fari. ozō.
añ. ʒ. j. ℈. misce ℈ oīa bñ incoꝛ
porēt ℈ fiat mixtura ad ist̄ar ce
rori. est em̄ ꝑtaneū remediū i
isto casu. ℣ Uerū si fuerit ipsa
vndimia cū dolore a cā afficedē
ti causata: tūc necessario ip̄a vn
dimia erit aut flegmōides aut
herisi pilades. Nā si fuerit he
risipilades: tūc statī necessariū
est sedare dolorem ℈ remouere
herisipilā qz nisi sedato dolore
℈ remota herisipila: vndimia: ñ
ꝓ remoueri. ℈ est rō: qz ea q̄ va
lēti cura. ℣e vndimie sunt ca-
lide ℈ sicce ꝓpōnis. Calida ℟
℈ sicca nō ꝓueniūt ꝑ remotiōe
herisi. minusq; ꝓueniūt i seda
tione doloris ab ipsa herisipi-
la ℈ flegmone causati. Et iō (vt
Sal. inq̄t Sal.) medicoꝫ lucerna qñ
duo morbi adinuicē cōiugunt
intētio medici dz vacare ꝑnci
paliori sine cui⁹ curatiōe alter
sanari nō pōt respectū tñ sp̄ bñ
do alteꝫ morbū nō negligere
Quar- cura eorū. Quarta q̄dē intētio
ta intē nio. q̄ est accidētia corrigere sic cō
pleē. ℣ Accidētia q̄dē que solēt
euenire i isto casu sūt ista: vcz
pruritꝰ ℈ maxime qñ vndimia
euenit ab aliq̄ solone ꝓinuita
tis vl ossiū fractura seu distoca
tiōe: vl qz aliqñ ꝓpter istō ap̄a
sanari lz sit de raro cōtingēti:
vel qz accidit dolor ꝓpter inter
positionē humorum calidorū.
℣ Si ad sanie euenerit: matu-
retur cū emplastro de malua-
nisco habito in. c. de cura ℟ eg.
cui nō nisi vtilissimū est adde-
re fenug. ℈ linosaz. ℣ ꝓ remo
tiōe iracꝫ doloris ℈ herisi. aut
℟ eg. in vndi. causati statim sub
ueniendū est cū ādministratio
ne istius remedij. ℣ ℟. foliorū Cero ℈
malue. ℈ vio. añ. ℳ. j. raz. lin- tum.
gue boui. ʒ. ij. raz. altee li. ℔. se-
mi. cito. ʒ. ij. ozdei mūdi. ℳ. ij.
bulliāt oīa simul cū aqua ſſufi.
vſq; ad ozdei crepaturā. deide
exꝑssis incidātur ℈m latitudi-
nē. deinde pistent ℈ cribellent
cribellatiōe subtili cui cribella
ture adḋant olei ros. ℈m rece-
ptā olei mirti. olei vio. atq; ca-
mo. añ. ʒ. ij. pingnedi. galli. vn
guēti ros. Mesue. vnguēti Sal. Mes.
añ. ʒ. j. sepivirili. hedini seu ca
ptini. añ. ʒ. j. ℈ ℔. ℈ ita ꝑ ad ignē
oīa adinuicē parūper bulliant
deide cū cera alba ſſufficiēti fiat
cerotū molle addēdo i fine co-
ctu. farine fab. bñ cribel. ℈ recē
tis fari. ozō. añ. ʒ. j. Istud nāq;
cerotū i isto casu est medicina
magna: nā vt ptz ꝓsideranti in
gredientia hz virtutē sedādi do
lorē: ℈ remouēdi herisipi. cū cō
fortatiōe loci ℈ aliqli resolone
materiei faciētis vndimiā: qui
bus oib⁹ ꝓtogatinis ꝓnomina
tis indigemus ꝑ cura talis vn
di. ¶ Sedato dolore ℈ infāma
tiōe herisi. vel flegmonis caus
sati: tūc ꝑ remotione vndimie
ꝓcedendū est cū resolutiuo do
mestico: habēti locū ꝓfortare:
cū aliqli confortatione exicca
tione ℈ resolutiōe ac vnctuosi-
tatis examinatione. Intrīm qñ
materia antecedēs ꝓsertim
cholerica ℈ sanguinea non va-
leat ad cōiunctā trāsire: ne ite-
rum recidiuꝫ faceret dolorem

Digitized by Google

facie do: z iterū locū inflāmādo cui⁹ talis pōt esse forma. ℞. vnguē. rosa. ℥. De. vnguēti. Sal. añ. ℥. iiij. olei ro. ℈ pleti olei mirti. añ. lib. ℞. olei camo. olei anet. añ. ℥. vj. sepi agni seu caprini vitulini. añ. li. ℞. luc. solatri z folioꝝ mirtil. z granoꝝ ipsius oiz adinuicē pistatoꝝ eq̄li portiōe. ℥. iij. decoctiōis altee lib. j. bulliāt oia simulvsq; ad p̄summationē decoc. z succi deide addātur infrascripta: postmodum cū cera al. sufficienti fiat cerotū in dōa forma. Et signū p̄fecte coctureꝫ hmōi ceroti est cūvideris iōm formā acq̄siuisse nigrā vel silꝫ nigro. Et sunt ista. ℞. litargirij aur. et arg. bene tritu rati ana. ℥. iiij. boliar. ℥. j. ℈. ceru. ℥. ℞. tucie p̄parate. ℥. vj. calcis lote z decies extincte. ℥. ℈. Istō cero. amice mi i isto casu sepenūero exp⁹ suꝫ vna cū antedicto aurilio p̄sertiꝫ in dño. d. meo Reuerēdissimo Cardinali alexandrino q̄ diuti⁹ laborauit vndimia p̄plicata cū apate ventoso necnon cum apate cholerico. Et fuit ab iguine in duab⁹ crurib⁹ et tibijs vsq; ad pedes. Et hec curatio fuit cum honoꝛe z vtilitate sokonis cētū octogita ducatoꝝ aureoꝝ de camera. Et isup (vt supi⁹ dixim⁹) plerūq; ex hac cura. z lucruꝫ et honoꝛē reportauimus: resoluit eīm materiā siegmonicā faciem vndi. cū aliquali exiccatione z loci p̄fectiōe. Intantū q̄ materia calida et acuta (vt supi⁹ diximus (faciēs aliq̄n dolorē interdū p̄ruritū nōnunq; istā mationē heristpilando n̄ possit ad p̄iunctā trāsire. z ē cū resolutiōe ventositatis. ¶ Apste maturato ad incisionē opꝫ deuenire. Deinde locus digerēdus est mūdificād⁹ z icarnādus eis dē aurilijs de q̄bus in p̄allegato. c. vtilē tibi dedim⁹ sermonē. ℣ Si pruritus acciderit succurrēdū ē liniēdo mēbrū cū isto linimento. ℞. olei rosa. olei mirti vnguēti rosati vl̄ loco ci⁹ Sal. i frigidatiui. ℥. ij. z ℈. suc. plātag. z solatri añ. ℥. ij. bulliāt oia simul vsq; ad p̄summationē succi. deinde ducāt i mortario plūbi cū pistello p duas horas oibus p̄ius colatis addēdo imediate litargirij aurei et argētei ana. ℥. ij. z ℈. boliarmeni. ℥. ℈. cerusse. ℥. iij. cāphore. ℈. j. Istō nāq; linimētū ad auferendū vnū quēq; p̄ruritū iter cetera remedia p̄cipatuꝫ obtinere inueni m⁹. ℣ Ulteri⁹ si mō ad duritiē trāsirevr̄ p ei⁹ mollificatiōe z resolutiōeq; recurrēdū est ad capitulū de curatiōe sephiros.

Cero-tum.

Cero-tum.

¶ Ca. quartū. de nodis. C. iiij. Nodi Aui.

Nodi dicti testē adducendo Auic. sunt duelbeth chist im habentes siue bursaz panniculosaz i pte interiori: in qua continet materia: aliquando ad instar castanee. semis masticate: aliqñ materia reperit ad sikitudinez mellis: z tunc mellinus vocat: qñ vero cōtinet materia ad istar castanee apō nōnullos lugia nūcupatur. Interdū reperit in p̄dicto modo materia ad sikitudinem muscillagis altee. Aliqñ cū sanios itate corrupta. Nōnūq; inuenit nod⁹ tantummō carnositate plenus: z tūc carnos⁹ vocat. Nodi etiā gñs nodi sup neruo tm̄ mō repit q̄ nodatio ab Aui. appellatur: z sic pz dif

Digitized by Google

ferētia q̄ est inter nodū z noda
tionē: nā nod⁹ i carne: nodatio
Loca nodorum. vero i neruo ē. ¶ Oriunt itaq̄
nodi (vt plurimū) i locis neruo
sis z iūcturosis: z mouent hinc
inde q̄ ita nō seq̄t i nodatiōe:
nodatio em̄ semper remanet fi
xa. Ex istis etem̄ tribus signis
sumit argumētum cognitiōis
Cause inter nodū z nodationē. ¶ Se
nerāt ēt isti nodi a cā p̄mitiua
coniūcta z añti. Primitiua q̄dē
veluti casus pcussio malūq̄ re
gimen: nā ex cā p̄mitiua vez ex
casu z pcussiōe nodi aliq̄n effi
ciunt. Cā aūt añs faciēs nodū
est humor grossus phlegmati
cus ad locū debilem a natura
trāsmissus: q̄ pp loci debilitatē
subtilis z phlegmatic⁹ humor
resoluit: indigestus ño z gros
sus relinquit. z sic ex eo gñan
tur nodi. Causa aūt cōiūcta est
ipsa materia que continetur in
loco. ℣ Et nota amice q̄ de noi
Nota. bus nō est curandum: dūmodo
rectas curationes habeamus
huiusmodi egrotationis.

¶ Capl'm. v. de cura nodi.

Ca. v. Intentiones

CUra nodi tres hz in
tētiones. Pria est vi
tam ordinare: z hoc
vt humor gñēt be
nignus z malus de
struat. Secunda materiā affice
dētē purgare. Terna materiā
cōiūctā remouere. ¶ Pria q̄dē
Prima itētio. itētio cōpleť cū bona vite ordi
natione q̄ ad cibū z potū. ℣ Co
medāt ergo hi q̄ nodo laborāt
carnes castrati: potius assatas
q̄ elixatas. Similiter carnes vi
tulinas gallinas pullos pdi
cū z fasianos: tā assatas q̄ eli
xatas. In brodio aūt eas vtili
ter i isto casu decoquant petro
silinū feniculū risus z panatel
la: legumina q̄s oīa preter ci
cera dimittere valde cōueniēs
est. Fercula ēt oīa ex pasta ape
cta i isto casu necessario auferā
tur. Vinū ēt mediocriter liphā
tū odoriferū z mediocris vino
sitatis omni tpe vtiť cōcedit.
Secūda itētio. ¶ Scōa itētio q̄ ē materiā affi
cedētē purgare sic apleť. ¶ In
primis digerat materia p ali
quot dies sumēdo hoc digesti
Digestio. uū. ℞. oximellis simplicis siru
pi de duab⁹ radicib⁹ melk rosa
ti. añ. ʒ. vj. aquarū feni. cico. et
fumiter. añ. ℥. j. misce. ℣ Sūpto
purgatio. isto sirupo purget patiēs pur
gatione ista. ℞. diacapto. ℥. j.
elec. idi maioris diafiniconis
añ. ʒ. ij. cū decoc. cōi fiat potio
curta addēdo. ℥. j. ℈. siru. viola.
Ītē summope iuuat interdū su
mere bucellā vnā stō ieiuno cō
fectionis infrascripte. ℞. diace
ptolicōis. ℥. j. mellis ro. ʒ. x. dia
turbith. ℥. ℈. agari. troiscati. ʒ.
ij. zuc. q̄tum sufficit: z fiat cōfe
ctio addendo parū zinziberis.
tertia itentio. ¶ Tertia z vlt. itētio q̄ ē mate
riā p iūctā remouere perficit et
vno modo q̄ tuor infrascripto
rū. Prim⁹ mod⁹ ē p viā resolu
tiōis. Scōs p viā pssure facte
cū lamie plūbeo z ligatiōe cō
decēti. Tertⁱ⁹ p viā incisiōis.
Quartⁱ⁹ vl. p viā alicui⁹ caustⁱ
Resolutio. ci securi. ¶ Nod⁹ aūt mellin⁹
facta priⁱ⁹ mollificatiōe loci cū
applicatiōe diaq̄lonis magni
plerūq̄ resoluit resolutiōe vlti
ma ligādo desup fortit lamina
fractū plūbea. ℣ Ut (vt supⁱ⁹ dixim⁹)
facta mollificatiōe nodi vtilissi
mū est tētare fractura hmōi no
di chistis cōpmēdo fortit polli
cē tuū sup nodo: nā ex fractura
chist⁹ multoties seq̄t resolutio
nodi mellini. ¶ Si mō cōtigeincisi

Digitized by Google

rit ꝛ posse resolui necessariū ē nodū ꝫ lōgitudinē icidēt cautē tñ ne chirlz frāgat i hora ici sōis qz (si possibile ē) integrū extrahere bonū ē vna cū materia i ea exīte. Nā si aliq̄ ps ḥmōi chistis remaneret: iterū nod⁹ i pfūnū statū rediret. Quāobrē necesse ē (ne recidiua facereva leat) totū nodū it⁹ iplere egyptiaco vnguēto ꝺscriptiōe nra. Uel loco egyptiaci ponat quātitas vnius grani pineoli: vbi chistis pmāserit trocisci nri de minio cū infallēter totū nudū Casus cū sua chisti eradicabit. ℣ hoc eschar pacto ꝓcurādū ē ad casū e/schare cū butyro vel digestiuo ex vitello oui cū terebēntina clara cōfecto. ℣ Deinde loc⁹ est mūdifi cādus icarnād⁹ z cicatrizād⁹: put sepi⁹ i supiozib⁹ capīs ꝺ Cura eisdē auxilijs tibi pleniozē no nodi titiā dedim⁹. Pōt ēt fieri eadē carnosi. curatio de nodo in q̄ ꝓtinet materia sanina sikis castaneis ꝫ masticatis. Idē dico ꝺ nodo i q̄ri net materia sanioſa. De nodo āt carnoso z nodoso aliā hēm⁹ curationē. ¶ In curatiōe itaq̄ nodi carnosi facta purgatiōe: z adhibito bono regimīe put su Extir- peri⁹ dirim⁹ ad ei⁹ extirpatio patio. nē necessariū ē deuenire. Desu per cum cautela administrādo aliq̄ causticū medicamē cui⁹ Cau- talis est forma. ℞. li. j. capitelli sticum siue lixiuij cū q̄ efficāt sapo z si notabi fuerit lixiuiū ex illo qꝺ vocāt le. magistra q̄ est ex ꝓmis guttis q̄ egrediunt extra vas melius erit. Uitrioli romani. z. j. salz armoniaci. z. ij. alluminis roche. z. j. ℈. bulliant oīa sīl in caciola enea vsq̄ ad spissitudinē salis. Mod⁹ Mod⁹ q̄ꝺā applicādi tale cau applī- sticū vna cū alijs infra dicēdis, nūc ꝺescribit quēadmodū feci candi m⁹ anno. M. ꝺ. vj. in curatione cuiusdaz nodi vlcerati carnosi cum ad instar magne castanee sctissimi ꝺñi nri Julij pape. ij. qui tūc tpis laborabat nodo carnoso z vlcerato i manu dextra sue scritatis inter annularē z auricularē digitū quo anno ciuitas Bononi. ad deuotionē eccleſi e per sctitatē suā ducta fuit Ta Nota. lis itaq̄ nod⁹ fuit a ꝓncipio cū figura rotūda dur⁹ z fusci coloris quasi ad sikitudinē ciceris: pseuerauit ꝑdict⁹ nodus p sex mēses absq̄ ꝺolore z sine aliq̄ incremēto ac sine aliqua medela. Tandē in itinere Bononie vez in ciuitate Castellana nodus ꝑdict⁹ ex se icepit vlcerari sine aliqua iterpositiōe alicui⁹ localis medicaminis: ex q̄ pter sanguinē nigrū cū materia virulenta nihil emanabat. Uñ pp ꝓtinuā itinerationē necesse fuit nobis cū medico⁹ sue sctitatis pfilio z nro ipm nodū pa lare vsq̄ ad ciuitatē Forliuij. Nō potuim⁹ tñ nodū tot blanditijs gubernare q̄n ad magnā vlcerationē ꝺoloꝛosam deuenerit cū augmēto tante carnositatis excedētis quātitatē magne castanee. Incepimus ipm nodū extirpare mō z forma infra scriptis. ℣ In pmis applicauimus vnguētū egyptiacū cuius offiñ est corrodere malā carnē: z bonā pseruare: vt iāt aui. i. c. ꝺ curatiōe cācrene. q̄ qꝺē egyptiacū nō potuit ꝺeponere nec extirpare carnē supfluā sup nodo genitā: sed causabat ꝺolorē maximū. Et illud qꝺ ꝺe ꝑdicta carnositate vna die ꝺponebat seq̄nti vo ꝺie q̄ꝺē a natura gña bat. Et sp egre ferebat applica

Digitized by Google

tionē hmōi egyptia. pp dolorē quē sibi causabat. ℣go. vides scitatē suā leniora z secura medicamia pati ñ posse ḡsl ab eī curatiōe desp̄at pp̄ciū fuit mihi ingeniū noue medicatiōis indagare: tū pp̄ ipatiētia z loci neuositatē: tū pp̄ tāti p̄ncipis nobilitatē: tādē ex inuētione nr̄a ordinauimus istō remediū i forma filipāni linei carpinati: vcz. ℞. fili carpinati pāni lini bñ veter. ℥.ij. medulle panis bñ cocti albi z bñ frumētati. ℥.iij. sulimati bñ tritu. ℥.ß. aq̄ plāta. aq̄ rosar̄. li.j. decoquant̄ oia in vase eneo z bulliāt vsq; ad p̄sūmationē duar̄ p̄tiū ex trib⁹: deide exp̄māt fila z siccāt i furno mediocrit calido q̄ fcō itez carpinent z reuenī i vase lineo sigillato cū isto remedio ita mē sem totā carnositatē eiusdē nodi radicit⁹ absq; magno dolore extirpauim⁹ nō sine magna admiratiōe astātiū z medicoz fue sctitatis z p̄sertim Magistri archāgeli de ciuitate Serarū medici eiusdē sctitatis q̄ nullo pacto p̄sensuz suū p̄stitit q tal nod⁹ via incisiōis extirpare: adducēs ter. Aui. c. ō cura nodi dicēt. Gladulas aūt q̄ sūt sikes arsilac z sūt spēs nodi si tibi possibile ē exhe sic arsilac: dūmō ide ñ fiat nocumē tū neruo aut mēbro vicino fac. Et si fuerit i manuvl pede vel loco cū neruz p̄iūcto z chordz: tūc ñ possum⁹ exher ip̄z: qz nō eēt mix si i patiēte cārez spasm⁹ ex illa exctiōe. Imo tota istētio tua sit ip̄z mollificar atq; resoluere applicatione lamis plūbei fasciati et ligati aliqli p̄cessura alicuius plumaceoli. ℣Rem⁹ diū p primum notandum. Wagister archāgelus. ℣Wod⁹ itaq; applicatiōis hāc wod⁹ cte file. talis fuit. Accepim⁹ pa applicandi. rū ō eisdē filecti cū saliua macrū defactz sup nodo ac carnositate supflua posuim⁹: deide itez desup vnguētū refrigerativū ō tutia: applicādo i circuitu defensiuū de litargirio habito in ātidotario nr̄o. Et sic p̄dictum remediū reiterādo donec cognouim⁹ oēm supfluitatem tāq; malā carnē fuisse remotā. Qō p p̄sentiā bōe carnis z fensum ei⁹ ō facili cognouimus. Causabatur nāq; escharā magna ℥ss sine dolore occasione isti⁹ remediū q̄ facili auxiliore pellebat. ℣Remota tota carnositate ex abūdāti cautela iterū ne itez caro gñaret superflua i loco vnguētū mixtū habitū ca. ō cura flegmōis cū filis sup loco applicauim⁹ vlceratiōis. ℣Interdū sup eisdē filecti posuim⁹ absterssiuū ō mel le rosa. ℣Ultio vo loco vlc⁹ cū vnguēto de minio si gillau im⁹ locū vlceratiōis ḡtidie lauādo cū aq̄ allumiosa. Et sic deo dāte doctria ista sctitas ma penit⁹ libera ēmāsit q̄ die i gress⁹ ē Bononiā. Cetez si mō p̄tigerit nodū carnosū ñ eē vlceratū tūc i cura ei⁹ sic p̄cedēdū est. ℣In p̄mz pōat petia cuiusdaz vng. refrigerativi z aliquātulū tenacis velut vnguētū ō cerussa coctū i medio pforata pforatiōe ad sirkitudinē nodi hmōi: q̄ pforatio cadat sup nodo: diñ ponat ad ḡtitatē magne lētizcule dei ruptorū ō lixiuio cōfecti. Quo fcō itez ponat alia petia vnguēti refrigerativi p̄dicti. Deiñ ligef loc⁹ vt mede. ip̄ hozā trā ēma. Nā istō ruptorū sen canticū ex bōa mgra scu li Cura nodi carnosi non vlcerati.

Digitized by Google

ginio ꝑfectuꝫ hꝫ vim ꝛ potẽtiã intra horã frãgẽdi vnunquẽq; a nodo vsq; ad eiꝰ chiſtim. qua propter hoc pacto ꝓ eiꝰ integra extirpatiõe neceſſariũ ẽ trãſire ad trociſcũ de minio: ponẽdo i terdũ loco trociſci filectã nr̃az remotiuã carnis ſupflue ſaliua madefactã (vt ſupius diximus.) Aliq̃n applicet egyptia cũ deſcriptione nr̃a. ℙ Remota penit⁹ carnoſitate locꝰ mũdifi cãdꝰ ꝛ cicatrizãdꝰ ẽ: (vt ſupiꝰ dictũ eſt.) ℂ Nec ſi nodꝰ fuerit nodoſꝰ: nullatenꝰ ꝓcedẽdũ eſt cum medicaminibꝰ cauſticis: ne ad cãcroſitatẽ nodus iſte pueniret vt plerũq; vidimus. Et ꝓſidera cãz vez qz in loco exiſtẽte neruoſo ꝛ doloroſo ꝛ mã exiſtẽte dura ꝛ groſſa: ſi applicarenꝫ medicamina cauſtica ꝓ eiꝰ extirpatiõe (cũ eoꝝ nã ſit malã ꝓpkonẽ i loco itroducẽdi) dubiũ eſſet ne ad cãcroſitatẽ ꝓnominatam trãſiret. ℙ Imo i cura. hmõi nodi cũ reſolutiuis dõeſticis ꝛ eis q̃ etiã nõ exponãt ab aliꝫ mollificatiõe ꝓcedẽdũ eſt. Quoꝝ talis põt ee forma. ℞. radi. altee decocte ꝛ cribellate. ℨ. iiij. olei de lilio camomi. oki ro. añ. ℨ. ſ. pingue. galli. ꝛ ẽſerie olei amigd. dul. ana. ℨ. vj. ſepi vitulini medyl. crurij boui. añ. ℨ. r. tereb. clare. ℨ. ſ. ꝛ ℈. diaq̃lõis albe ſine gũmis. ℨ. ij. literg. au. ℨ. ij. ꝛ ℈. oĩa bullãt ad ignẽ cũ baculo agitãdo donec formã acceperint aliquãtulũ nigrã: deide addaꝫ de cera al. quãtũ ſufficit et fiat cero. molle. Valet enim ſummope i caſu iſto doloꝛẽ ſedãdo ꝛ duritiã mollificando cũ aliq̃li reſolutiõe. ℙ Ulterius ſi videris nodatiõẽ iſtã cãcroſitatẽ minari: tũc nõ niſi vtiliſſimum eſt bullire cũ ꝓnominato ceroto. ℨ. ij. ſucc. plãta. colati et tm̃dẽ de ſuc. ſola. vſq; ad ꝓſumationẽ ſucci addẽdo cãphore. ℨ. ſ. tucie. ℨ. vſ. ℙ Mta alia re media deo mihi ꝓcedẽte i. c. õ cura. ſephyros annotaui q̃ ad vſum curatiõis nodatiõis ꝑdicte vtiꝛ accõmodanꝫ: q̃re illuc recurrere neceſſitate vrgente.

Cura nodi nodoſi.

℄ Ca. vj. vniuerſale i q̃ breuit ꝛ diſticte tractabiꝫ õ ꝙa cognitiõe oiz excreſcẽtiaꝝ ꝛfaticaꝝ q̃ ſub noĩe aꝑatis accipi pñt.

C. vj.

Q añcedẽtibꝰ capitulis duobꝰ plenarie q̃ ad theoricã et ꝓtic. õ oi gñe nodatiõ ꝛ nodatiõe dictũ eſt. In preſenti vero. c. de ſcrophulis et omnibꝰ excreſcẽtiꝫ currẽtibꝰ curſu eaꝝ vtilẽ doctrinaz tradere decreuimus. ℄ In primis itaq; veniendo ad ꝓnumerationẽ earuz. Oia iſta naſcentiarũ gña reperiunt a ſtate groſ. euenire. vez ſcrophule glandule bubo natta bociũ ſephyros lupia et teſtudo.

Scrophula

Scrophulo ſi.

Scrophula

Sunt inſup hi q̃ ſtate ſunt repleti. Et q̃ vtunt regimine hũorũ ſtaticoꝝ gñatiuo. ℙ Pñt aũt gñari i ℨcibꝰ corpis pte: ſz vt pkm eaꝝ aduẽt⁹ reperiꝫ i collo i ſubaſſellis ꝛ inguinibꝰ. ℙ Uocant aũt ſcrophule apud nonnullos a ſcropha: qz aial guloſum et ſtaticum eſt: et ideo in porcis gñaꝫ ꝓpter eorum guloſitatẽ in comeſtis et bibitis.

Loca carum

Scrophula vñ ꝺr.

Digitized by Google

Quo differt scrophule a glandulis. Auic.

¶ Dñt itaq; scrophule a glandulis i multꝫ. P̃rio dñt i numero. Nã scrophule sp sũt plures pẽdẽtes vna post aliã ad istar vuaꝝ racemi i supficie cutis. Et nõ ꝑuanꝫ i totũ a dolore. Et iõ ꝺr Aui. Et qñq; cancrãt scrophule. Hoc q̃dẽ accidit pp doloꝛẽ: qz doloꝛ i oĩ materia dura est vnũ ex signis coagulatiꝫ cãcerositatẽ. Glãdule ño sunt pauci nũeri: doloꝛe carẽtes i tactu satis tractabiles. Scrophule aũt sunt magis dure. ¶ Dñt ẽt scrophule a glãdulis i radice eaꝝ: qz hñt radicẽ magis fixã q̃ glãdule. z iõ minꝰ mouenꝫ i tactu ꝺ loco ad locũ. Glãdule ei mouenꝫ adeo faciꝫr ac si eẽnt i corpe sepate: z ppea repiꝫ i corpe nõ hr̃e radices: neq; p̃ncipium sui oꝛtus seu vestigiũ radicis z hac ꝺ cã faciꝫr mouenꝫ. P̃ Testudo ño differt ab oib⁹: nã ipa ẽ ꝺ gñe exituraꝝ magnaꝝ z accepit nomẽ a loco vbi nasciꝫ. Plerũq; videm⁹ ipam ad sanie euenire qz hũoꝛalis est. Insup ẽ molꝫ de sui natura ãplã z lata hñs eminẽtiã q̃si cũ doloꝛe corꝑis nãꝫ dctã est ꝑpterea ad siccitudinẽ testudis. P̃ Uerũ si nasciꝫ i collo bociũ appellaꝫ. P̃ Si i capite ꝺr talpa. P̃ Si in testiclꝭ ernia fistulosa et carnosa nũcupaꝫ. P̃ Lupia ño ꝺr ad instar pui lupini. Nã eius figura est rotũda: satis molꝫ i iũcturis et locis neruosis z oculoꝝ palpebꝛis videmus sunꝫ hr̃e oꝛtum.

Testudo.

Bociũ Talpa.

Lupia

Natta P̃ Natta esn̄ est eminentia magna carnosa ad istar carnis natice: diuersas habẽs formas: aliq̃n ad q̃titatẽ melonis: nõnũq̃ ad quãtitatez magne cucurbite. Dz insup diuersa noia ꝺm q; pluribus in locis possit gñari ꝑ put de testudie dictum fuit. Uez de noib⁹ nõ ẽ curandũ dũmõ rectas itẽtiões curatiuas hẽam⁹. ¶ Hñt etiaz fieri ois ista gña nascẽtiarum ex cã primitiua añcedẽti z ꝓiuncta. Primitiua est q̃dẽ velut a malo vite regimie sui cibi z potꝰ. Aũs ẽ hũoꝛ pkimꝰ z flatic⁹ iã exiccaꝝ. Cõiũcta ẽ ipe hũoꝛ i loco collectꝰ. P̃ Scrophulaꝝ eteñ aliq̃ sunt doloꝛose cũ aliq̃li caliditate z rubedie: nõ mltũ dure: z iste plerũq; aut via resolutiua curãt: aut via suppoꝛatiua ad sanationẽ ꝑducuntur. Aliq̃ aũt sũt magne ãtiẽte cuz ifiltratiõe neruoꝝ z venaꝝ malũ hñtes coloꝛẽ. Tũc ab earuz curatiõe fugiẽdũ ẽ: qz vidimꝰ eas plerũq; cãcerari. Et ppea ꝺr Aui. vt supra. Et qñq; cãcerant scrophule. Eadẽq; rõ hr̃ ꝺ glãdulis z oib⁹ aliꝭ qñ cũ ꝑdictꝫ accidẽtib⁹ repiunt. Et alternati videanꝫ eaꝝ curatiões eoꝝ si gna qñ sũt mala. P̃ Bubo seu fugile sp i locis emõtoꝛijs suã hñt natiuitatẽ. Cuꝰ signa sũt ista: vez durities ad similitudinẽ scrophularꝝ: ẽ isup mltum infiltrata z radicata vt plurimum sine chisti.

Cancer ꝓmitti nocũ.

Spẽs Aũs ẽ hũoꝛ ꝓkimꝰ z flaticꝰ iã scroexiccaꝝ. Cõiũcta ẽ ipe hũoꝛ i loco collectꝰ. P̃ Scrophularuz scrophula rum.

Auic.

Bubo

¶ Cap. vij. De curatione scroꝓhularũ: glãdularũ z omnium currentium cursu earum.

C. vij. Cura.

Glandularum scroꝓhularuꝝq; curatio et omnium excrescẽtiarũ cõsikem hñtiũ naturã z formã quatuoꝛ intẽtionibꝰ perficiꝫ. Pria est cũ debito vite regimine ꝙ ad cibũ z potũ. Scda est materiã ꝓiuctã fmonere resolutiuo medicamĩe. Tertia nãm ante

Intentiões.

Digitized by Google

ceděte euacuare. Quarta ⁊ vlti
ma ipa⁊ mām ꝓiucā remouere
manuali opatiõe vl alicui⁹ cau
stici applicatiõe si p via resolu
tiõis remoueri nõ possit. ℙ Ter
tio. ma q̄d tertio⁹ scđa ꝓplenť fe
cerit dicta est. c. de cura. no
di. ℙ Cõueniẽs est egrũ in isto
casu famẽ pati q̄stũ possit⁊ se
cauere a satietate nauseatiua.
Item teneat caput suũ eleua
tũ. Nec vnq̄ dormiat super fa
ciẽ suã: nec super genua: vtilis
simũ est etiã in isto casu se caue
re a plurima locutiõe ⁊ risu ac
rira. ꝓo cõplemẽto scđe intẽ
tionis digerať materia sic. ℞.
ormelk cõpositi sirupi de sti
chados melk ro. añ. ℥. ß. aq̄ruz
scabiose endiuie ǒ fumok. ana.
℥. j. misce. ℂ Sūpto sirupo per
aliq̄t dies purgeť patiẽs: pur
gatione ista ℞. ℥. j. diaca. diafi.
electuarij idi maioꝛ añ. ʒ. ij. cũ
deco. cõi fiat potio curta addẽ
do sirupi vio. ʒ. j. ß. ℂ Trãsacta
hebdomada post assumptionẽ
hmõi medicine ꝓ eradicatiõe
materie añtis vtilissimũ ẽ quo
tidie i aurora sumeť vnã ex pil
lulis i frascriptis vsq̄ ꝓ dies. xl.
exceptis dieb⁹ i q̄b⁹ luna noni
tatẽ agit. ℞. eufordij ʒ iʒibe. tur
bith succi radicũ iriosagarici.
añ. ʒ. j. ⁊ olb⁹ tritis formeť
pillẽ cũ ꝑdicto suc. xl. admodũ
ciceris fũt eẽ mirabiles i isto
casu. ℙ Itẽ i sero añdormitionẽ
sumere bucellã ifrascripte ꝓ
fectiõis nõ nisi vtilissimũ erit. ℞.
melk ros. sirupi ǒ ſticaꝺ. ana. ʒ.
iiij. zuc. ʒ. iij. agarici trociscati.
ʒ. ß. salis gẽme spice cinã. galã
ge. añ. ʒ. ij. garioñ. macꝯ. ana. ʒ.
ß. polipo. ʒ. j. ⁊ ß. elec. idi. maio.
ʒ. j. ß. turbith. ꝓparati. ʒ. ij. pip.
lõ. ℥. ij. de omnib⁹ cũ vino cite.

Prima
Tertio.
Secũda re
centio.
Digestio.
Purgatio.
Eradi
catio.

fiat cõfectio. Dosis eius est. ʒ.
ß. est eẽ mirabilis malã ꝓpo
nẽ flagmatica vniuersaliq̄ cor
poris rectificãdo ⁊ grossuz edu
cẽdo. ℂ Tertia intẽtio q̄ ẽ ma
teriã cõiũctã remouere cõplet
administratiõe localiũ fortiter
resoluẽtiũ cũ aliq̄bus mollificatio
ne quoꝝ forma talis esse põt.
℞. muscilaginũ. altee fenugr. li
nose ficuũq̄ siccarum li. j. oleitum.
cõis olei de lilio olei camo. añ.
ʒ. ij. pingueꝺ. gal. pingue. anse
ri. pingueꝺ. porci. liq̄facte te
reb. clare sepi castrati liq̄facti
ana. ʒ. ij. ß. litargi. au. bñtritura
ti ⁊ cribel. ʒ. viij. bulliãt oia sic
vsq̄ ad cõsũmationẽ succi seu
muscila. deinde cũ cera noua
sufficiẽti fiat cerotũ satꝫ visco
sus addẽdo armo. galba. disso
luti i aceto añ. ʒ. j. irios recẽtis
⁊ triturati trituratiõe vltia. ʒ. j.
ß. oia coquant adinicẽ ⁊ fiat ce
ro. ad modũ diaq̄lonis: est eẽ
medicina magna in resolnẽdo
vnãq̄nq̄ scrophulã ⁊ excrescẽ
tiã fkatică. Itẽ. ℞. diaq̄lonis al
bi diaquilo. magni isopi humi
de. añ. ʒ. j. isopi. ceroti ß. al. ʒ. x.
succi irios. ʒ. ß. suc. afodilioꝝ.
ʒ. j. muſci. altee. ʒ. iiij. bulliant
oia simul vsq̄ ad cõsũmationẽ
muscilaginis: deinde addãtur
tereb. clare. ʒ. vj. cere albe quã
tum sufficit ⁊ fiat cerotũ. ℙ Itẽ
℞. gali serapi. oppo. armõia. ʒ.
ß. decoctiõis irios. ʒ. ij. accti al
bi. ʒ. ij. ß. dissoluant omnia ad
inuicem ⁊ bulliant vsq̄ ad con
summationem succi ⁊ decoctio
nis: deinde addantur olei de li
lio tereb. clare cere al. añ. ʒ. iij. ⁊
iteꝝ bulliãt vnica ebulli. addẽ
do irios pisti. ʒ. ij. ℙ Itẽ. ℞. rad.
lilij. ʒ. iij. semis nasturcij irios empl
inciſi ſm latitudinem. ana. ʒ. ß.

Alind

Alind

Digitized by Google

bullisť cū aq̄ sufficienti vsq; ad crepaturā seminis nastur. Deinde exprimanť ꝛ pistenť quo facto i muscil. rex p̄dictaꝝ cū furfure triturato igne ꝛ arte fiat emplm cū sapa quātū fuerit muscilago. Istō em̄ eplm̄ ē potētissimū i resolvēdo scrophudūmō non sit dolorosa ꝛ susp̄ecta cancerositatis. ¶ Ad idē armoñ. ꝛ galbanū ambo dissoluta cū aceto q̄b⁹ addito parū terebē. subtilť ꝛ tm̄ de mastice bñ gūmoso parūq; trios optie tri urati olei de lilio pinguedinis galline añ. ʒ. iij. vltio loco oīa reducta ad formā ceroti arte et igne oib⁹ glāduloť ꝛ scrophulis p̄tāneū remediū est. Cetez̄ si ꝓtigat scrophulas via resolvētiū resolui nō posse imo si videris eas tēdere in viā maturationis vt plerūq; vidim⁹: tūc aduuare maturatione nō nisi vtilissimū est. Maturatiuū scrophulaꝝ tale ꝓt esse. ℞. radicū altee capitū lilij añ. li. ß. decoctꝫ his duob⁹ in aqua sufficienti deide pistatis ꝛ cribel. addanť. ʒ. iij. nucli allioꝝ sub p̄unis decoc. ꝛ tātūdē de cepa alba eodē mō decocta. olei de lilio butyri añ. ʒ. ij. pinguedinis porcie ꝛ anserine añ. ʒ. ij. ß. q̄ fctō i ōcoctiōe altee cū farīa tritici fenugr̄. linose ad ignē fiat eplm̄ solidū addendo q̄n auferť ab igne vitella duoꝝ ouoꝝ ꝛ tritū oīa ad inuicē incorporenť: maturat em̄ mirabilr scrophulā i viā suppuratiōis tēdētē. Et not. q̄ diutiꝰ est p̄cedere cū ep̄ko p̄dicto ad hoc vt tota duricies glāndularū ꝛ scrophulaꝝ cōuertať in saniē añ loci aptionē summopere in masse reperiť. Loco existēte maturato ꝛ duritie glāndulaꝝ ꝛ scrophulaꝝ i saniē p̄uerſa tūc locꝰ apiēdꝰ ē cū ruptorio de capitello eodē ordie de q̄ in. c. de curanodi dixim⁹. Uel ē apiēdꝰ cursuo flebotomo: seu gāmauth vl igne i electiōe patiētis dūmodo fieri possit absq; neruoꝝ ꝛ venaꝝ lesiōe. ¶ Facta aptione loci p ei⁹ mūdificatione dine. gestiōe ꝛ carnatiōe atq; cicatrizatiōe nō secꝰ p̄cedēdū ē ac in tio. palť. c. de curatiōe nodi dcm̄ ē. ¶ Quarta itētio q̄ ē materiā cōra intēūctā manuali opatiōe remoue re sic oplēť. Si ꝓtigeret ipsam scrophulā seu glāndulā via r̄solnētiū r̄solui ñ posse: nec via maturātiū maturari nō posse: tunc vt ad p̄fectā sanationē p̄uenire possim⁹: ad manualē opationē seu chirurgiā transire necessitatē est: dūmō h̄ fieri possit absq; magnaꝝ venaꝝ icisiōe. Cauteitaq; icidāť scrophule ꝛ glāndule inť lōgitudinē incipiēdo ab extremitate ad extremitatē: et paꝝ plꝰ superficiāť incidēdo cutē: dōec p̄uenerꝫ ad manifestā carnositatē scrophulosam ꝛ glāduloīs. Deiñ vnguib⁹ grossoꝝ digitoꝝ ꝛ spatumle bñ ordinato vndiq; totā scrophulā totāq; glāndulā cauti chirurgici excarnare ꝛ euellere solēt q̄ p̄ter i silib⁹ exercēdꝫ vix exprū ꝛ exercitatū eē multū ꝓfert. ¶ Unū tñ sit tibi mēte tenēdum q̄ scrophula exsite i loco magnaꝝ venaꝝ ꝛ eis silitrata vtputa i gula vel in collo: tūc ꝓculo tibi ab ei⁹ curatiōe eē ōsistēdū. fcā extoto ei⁹ excarnatione stati q̄ futurā dz fieri vnio p̄ū i loco de cliniori sp̄ pū oriū. dimittēdo ōsi. curaꝛ curatiōe vulneꝝ rectiū: ꝛe sic faciēdo egro. ꝛ mihi bñ succesſū ē. q̄ q̄dē cu. taꝛ fuit

Cura scrophularum q̄ maturātur.

empl̄z

Nota.

incisio scrophu.

Nota

posito intus digestiuo p. iiij. dies mūdificauimus. Deinde locū cū absterstiuo de melle rosato icarnauim⁹. postmodū cū eodē absterstiuo i quo igreditur myrrha ⁊ aloes vltio loco si gillauim⁹ locū cū vnguē. de minio. ¶ Si forte acciderit qō alīq̄ pars carnositatis hmōi glādule ⁊ scrophule in loco remāserit: tūc p ei⁹ extirpatione ad precipitatū nr̄m est necessariū trāsire aut ad egyptia. descrip. nr̄a. aut ad granū vnū arsenici vel sublimati iter hmōi carnē supfluā scroph. atq̄ glā. tm̄ mō positi. Mod⁹ applicationis tal remedij est (vt p̄ferē) ici dat scro. a medico fere vsq̄ ad radicē cū vno instr̄o habente cuspidē acutā ⁊ aptā ad p̄foranduū vel incidendū vt lanceta et proba. Deinde in foramine ponat de arsenico vel solimato vt de trocisco de minio ad q̄titatē vnius grani frumēti reiterādo toties quoties fuerit necessariū p̄enominata auxilia: donec cognoueris scrophulā vel glādulam esse extirpatā. Et aliquando sub ista forma ⁊ curatiōe integra in vno fruſto tota scrophula extrahit. ¶ Hec sunt que in medium adducere volui pro curatiōe scrophularum glandularum que puto deo dāte tibi sufficere: cuius nomē sit benedictum.

¶ Ca. viij. de apostemate schliroico qđ sephiros nuncupat.

c. viij.

Habita in precedēti capitulo de curatione scrophularum et que earū cursu currunt sufficiēti doctrina. In p̄senti vero sermone sēpus est ad illud gen⁹ apostematis qđ sephiros nominatur pertransire. ¶ Sephiros itaq̄ testem adducēdo Auic. fen. iij. ca. r̄j. tractat⁹. ij. de apostematibus duris. Est apostema durū indoloz̄osum: ⁊ eo maxime qñ est purū. Et ideo bene dixit p̄fatus vir. Et purū quidē est illud cui non associat doloz nec sensus. Imo si reperitur in eo sensus ⁊ doloz paruus: tunc nō sephiros purū sz impurū dicit. ¶ Cuius due sunt species: purum videlicet ⁊ nō purū. nō purum dupler est vcz aut cancerosum: aut nō cācerosum. Nō cancerosum iterū est dupler: nam aliqñ interpositū est apostema durū cū alio genere apostematis puta cum herisipila vel flegmone: ⁊ tunc necessario hz doloꝛem causare: ⁊ istud est facilioris curationis via resoluentiū ceteris. hz etiā sensum in se et causat aliquē doloꝛē tangendo iām vel nō tangēdo. Et tñ non est cancerosum: qđ est ꝓtra mētē Dini qui tenet illud esse cancerosum apostema q̄ inuenitur cum doloꝛe ⁊ sensuz habere de per se ⁊ per accidens. Inuenit insuper secūda spēs apostematis duri nō puri. ⁊ nō cancerosi aliquē sensum hñtis: vcz i tāgēdo tm̄: ⁊ istud etiā sephiros recipit curationē via resoluentiū cum difficultate tñ. Subsequēter reperit sephiros nō purū ⁊ cācerosum cui⁹ signa sunt ista vcz doloꝛ pūgitu⁹ pulsatiu⁹ ⁊ inflammatiu⁹ in circuitu hñs venulas plenas sanguine melancholico. ¶ Et propterea ad meliorē verificationem nostri sermonis pegregie dixit Aui. eodem capitulo. Dixit eniz. Et qñq̄ cācerat sephiros. Et pro-

Spēs

Din⁹.

Auic.

Digitized by Google

pinquitas sephiros ad cancrū
elōgatio ei⁹ ab eo est ꝑm mul-
titudinē inflāmatiōis ⁊ pauci-
tatē ei⁹: ⁊ apparentiā pulsatio
nis in eo: ⁊ occultationem eius
etiā apparētiam venarū in cir
cuitu ei⁹ ⁊ occultationem ea⁹.
Nā in sephiros cācerosō adest
multitudo inflāmatiōis: adest
etiam multitudo pulsationis: ⁊
multitudo punctionis cum ve-
nis (vt superi⁹ dixim⁹) in circui
tu sanguine melancholico ple-
nis. Eādem sntam habemus a
Raſ. Raſ.lib.sui cōtinētis.c.de apa
te schlirotico vbi dicit. Et quo
tiescunq; cum apate schliroti-
co inueniūtur accidentia apa-
tis calidi sicut dolor pulsatio ī
flāmatio ⁊ oia alia eis attinen
tia. tūc illud apa de gne cācro-
rū esse dicendū dixi. ℙ patet er
go qualiter ad hoc vt sephiros
sit cancerosum necessarium est
ipsum inueniri cū accidētibus
prenominatis. Et ꝓpterea cir
Auic. ca hoc notādū est ꝑm qō conci
pit ex verbis Auic.li.j. fen.ij.
c.de egritudinibus cōpositis.
q cancer ⁊ sephiros adeo sunt
ꝓpinq; q non differūt t differen
tijs substantialib⁹ eo qō vtrūq;
fit ex eadem radicali materia.
Sed tm̄ differunt in q̄nq; acci-
dētib⁹ inseparabilib⁹ superius
prenoiatis: vcz pulsatiōe: inflā
matiōe: pūctiōe: dolore acuto:
⁊ venarū apparentia. Et ꝓpter
ea nisi caute tractaret istud in
sui curatiōe facili posset in can-
Arist. crū transire. Nam (vt inq̄t Arī
sto.) In habētib⁹ symbolū faci
lis est trāsitus de vno ad aliū.
Cōpo sitio. ℙ generat aūt illud apa aliq̄n
ex flegmate grosso ⁊ est colotis
declinātis ad albedinē. Aliq̄n
ex melācholia naturali: ⁊ tūc ē
color declinās ad aliqualē plū
beitatē. Sñat etiam aliq̄n ex
vtroq; humore vcz flegmate et
melācholia: ⁊ tūc color ē inter
vtrūq; vcz albedinē ⁊ plubeita
tē. ℙ Qualr aūt efficit ꝓpositū:
ls satis dictū sit capto de apā-
te in gñali: tñ vt magis eluce-
scat doctrina pñtis capli nō ni
si vtilissimū esse puto iterū de-
scribere qualr efficit cōpositū
cū aliis apatibus. Nam (vt in
ꝓnoiato cap. dixim⁹) apata effi
ciunt ꝓpositta isto mō vcz si fle
gma interpositū fuerit cū cho
lera ipso flegmate vicēti sephi
ros flegmōides ōr. Et sic intel
ligēdū ē breuiter loquēdo de
aliis hūoribꝰ: q; vincēti semp
Cause dat denoiatio. ¶ Deniq; cause
hmōi apatis sunt tres. vcz pri-
mitiua antecedēs ⁊ cōiuncta. Pri
mitiua q̄dē est regimē oē fleg-
matis ⁊ melancholie gñatiū.
Antecedēs est ipe humor fleg
matic⁹ ⁊ melancholic⁹ i corpe
Auic. multiplicat⁹. Cōiuncta vo ē ipe
humor melancholicus ⁊ flati-
cus in loco apatis cōgregat⁹.
ℙ Hec sunt q̄ i mediū via theo-
rice me adduxisse volui: q̄ puto
tibi deo dante sufficere: cuius
nomen sit benedictum.

¶ Capm̄.ii. De cura apo-
stematis schlirotici.

Ca.ij. Ō precedenti capto
via theorice plēarie
locuti sumus de apa
te schlirotico ḡtq;
eius spēs sunt. In p
senti vero de eius curatiōe do-
ctrinam sufficiētē describere co
nabor. ¶ In curatione itaq; hu Intē
iusmodi apatis quatuor regrū tiones
tur intēciones: quarum prima ḡtuor.
est vitam ordinare. Secunda
materiam antecedentem dige

Digitized by Google

fere ipsamq; digestā cōpetenti euacuatiōe euacuare. Tertia ē pīctā localib⁹ auxilijs fmonere. Quarta z vltia est accidētia
Pēis i cōtingere. ¶ Ptia q̄dē itētio p
tētio. ficit cū bōa regiminis administratiōe q̄ ad cib̄ū et potum. ſ Utanſ itaq; hi q̄ tali laborāt aſpare oib⁹ cibarijs habētibus bonū gñaſ sanguinē z nō grossum. Uelut sūt carnes vituline caſprine: lactātes castran vnius anni gallinaz: pdicū pullorū atq; faſianoz: ac etiā ois auiū i arboīb⁹ degētiū in isto casu vtiliter ꝓcedunt. Aues ꝓterea aq̄tice z grossa corpa hītes velut sunt grues anseres z hmōi sunt i isto casu oino vitande. Uaccarū q̄z carnes porcoz capriolorū cerui lepoz z q̄ eoz cursu currūt ꝓterea q̄ generat sanguinē melācholicum et grossum i isto casu vtiliter phibēt a medico dari ifirmo. ſ Ceterū accōmodate ꝓcedit infirmo in brodio vituli carniū pnotataz ex oleribus decoq̄re velut sunt lactuca borago blitis cōdiuia melissa petrosiliū i pua q̄titate. Ferculū ēt i eodē brodio ꝓfectuz ex panatella farro grue z riso vtiliter ꝓcedit. qua insup sorbilia z quoqūo decocta pīertim borraginata in isto casu vtilissima sūt. Lētes preterea z oia legumina humorē grossum z melancholicū generātia: et caules oim generū ac pisces vallosi z ostracha prudētissime a medico sunt enitāda et ab infirmo dimittenda.
Nota. ¶ Et scias q̄ nō nisi vtilissimū est se cauere ab omnibus piscibus preter habentes colorē rubeū: et degētes inter lapides seu scopulos marz nitidi: z coz pora parua habētes. Fluuiales cācri nihilomin⁹ in isto casu concedunt⁹. Deniq; ois q̄ sanguinem grossum habēt generare: vt habetur a Gal. tertio de interiorib⁹ regimīs sanit rel inquenda. Ulterius vinū mediocris vmositatz optīe liphamz albū z odorifez vtiliter cōcedit. Ita animiq; exercitium forte. Uigeliecq; supflue in isto casu nunime sunt bōe. Imo bonū est ip in oib⁹ opationibus suis vt moderate viuat. Ista oia fere ponunt a Gal. in commēto illius amphorismi q̄ nutriuntur copiose z velociter ꝛc. Igit (vt supi⁹ dixim⁹) in oib⁹ suis opatiōib⁹ nihil meli⁹ est q̄ honeste z hilari vita viuere.
¶ Secūda itētio q̄ est materiā ancedētē digerere cōplex per assūptionē istius digestiui. R. sirupi de duab⁹ radicib⁹ melis rosati colati sirupi acetosi simplicis añ. ʒ. ſ. aquaruz fumitterre bugloſſe endiuie. añ. ʒ. j. ſ Sūpto isto sirupo p octo aut decē dies purgeſ patiens purgatione ista. R. diacaptolicōnis casie añ. ʒ. ſ. diafinicōnis. ʒ. j. ſ. agarici trociscati. ʒ. j. cū decoctiōe epitimi scene pilipodij scolopēdrie flozū z fructuū cordialiū fiat potio breuz addendo sirupi viol. ʒ. j. et. ſ. ſ Itē aliq̄n sumere istas pillulas ꝓcedenti digestione sirupi predicti optimā vtilitatē hēre inuenim⁹. R. agarici trociscati. ʒ. ſ. pillularū aggregatiuaz pillularū fetidarū maiorū añ. ℈. j. misce et formentur pillule quinq; cum aqua vite. ſ Similiter quoq; nō parua vtilitatez inuenim⁹ iterdū in assūptione isti⁹ electuarij. R. agari. troci-

Scda itēo
Digā
Purgatio
pillul
empl

Digitized by Google

scati. ℥. ß. turbith ℈ parati. ℥. ij. folicul℔ sene et epitimi. ℥. ß. ſp̃er℔ diarodonis abbatis. ℥. iij. mirabolan℔ chebulo℔ ẽ blicor̃ ⁊ bellirico℔. añ. ℥. ß. cũ zuccaro ſufficiẽti ⁊ ſirupo de fumoterre fiat electuariũ i mor-ſell' ℔m artẽ q̃ vtaſ patiens ſemel i ebdomada ad q̃titatẽ nucis p̃cedẽti (vt ſupi' dixim') digõne. ¶ Et ſcias q̃ in iſta mã medic' nõ d℥ eẽ cõtẽt' vna nec bia purgatiõe: nec ẽt d℥ p̃cedere purgatiõe fortis pharmaci. Imo prudẽtiſſimi medici ẽ i oi mã melãcholica ⁊ groſſa (vt in Meſue q̃t Meſue. c. 6. melãcholia autoritate Sale.) nõ ex q̃ſite euacuare: ſed moderate et paulatine ſp̃ p̃cedere. Inq̃t em̃ ꝑhat' vir loco ꝓallegato. Et Canõ q̃dẽ eſt i egritudinib' melãcholicꝫ vt nõ bis vt nõ ſemel: ſz p̃ iterual la faciam' euacuatiõnẽ talẽ h̃n tẽ tẽperiẽ: vt nã poſſit regulare euacuatione nõ autẽ euacuatio naturã. ℔ Pillule ẽt ꝺ lapide la zuli i iſto caſu laudant a doct. ¶ Tertia itẽtio q̃ ẽ mãz ꝓiuncã remouere ꝓlex̃ adminiſtratiõe localiũ domeſtice reſoluẽtiũ cũ reſolutione et mollificatiõe arq; aliq̃li ꝓfortatiõe p̃cule ap̃ate. q⁊ (vt inquit Aui. c. de ap̃ate duro) intẽtio reſoluẽdi ſephiros vt ponaꝫ illud ap̃a inter duas reuolutiões vcz reſolutiuã arq; mollituam. Et cũ ꝫ (vt ſupi' dixim') nõ d℥ expoliari ab aliq̃ loci ꝓfortatiõe. Et rõ ẽ: q⁊ ſi i iſto caſu p̃cederetur tñm̃ cũ mollitiuis: dubiũ eẽt ne humectatiõe ſua in cãcroſitatẽ ꝙerteret illud ap̃a. ſ. ℞ ẽt p̃cedẽdo cũ reſolutiuis: auxiliꝫs dubitãdum ẽ de reſolutiõe ſubtilis h̃uoꝫ ⁊ lapidatiõe groſſi.

Nota.

Meſue

Canõ.

Tertia itẽtio.

Ut ℈ iſta incõueniẽtia tollant: meli' ẽ p̃cedere cũ aliq̃ auxilio h̃ti ſ̃tutẽ reſoluẽti mãz cũ aliq̃li mollificatiõe ⁊ loci cõfortatiõe ſ̃ cũ eo vnã eaꝝ h̃ti ſ̃tutẽ: q⁊ (vt inquit Arzi. vir magne autoritatis i arte chiruga) ordiare ſigillati ⁊ p̃cedere tñm̃ cũ vna itẽtiõe abſq; erroze difficile eẽt. qz̃ obrẽ tuti' eſt talia auxilia ordinare q̃ mixtam h̃t ſ̃tutẽ: vcz mollificandi et reſoluendi cũ q̃dã a principio vſq; ad augmẽtũ repulſiõe cui' talis p̃t eẽ forma. ℔ In p̃nci pio h̃mõi aꝑatis vſq; ad augmẽtũ. ℞. radicũ altee. li. ß. ⁊. ß. ſemis citonioꝝ fenugreci intergri ⁊ linoſe añ. M. ß. oib' i aq̃ d℥ coꝝ icidaꝫ rñmõ altea ⁊ cri bellet cui cribratuꝫ addãꝫ olei camomillini anetini roſati. añ. ℥. ij. ſepi vaccini vitulini añ. ℥. iij. medulle cruriũ vituli pigue dis anatis añ. ℥. ß. k. oli amigdalaꝝ dulciũ. ℥. x. cũ cera alba ſufficiẽti ad ignẽ fiat cerok. molle q̃ q̃dẽ i iſto caſu optima ⁊ ſecura ẽ medicina. ℞ reſolvat em̃ paulatiue cũ aliq̃ mollificatione ⁊ loci cõfortatiõe: vt p℥ conſideráti ꝛ gredietia. Ad eaꝺẽ itẽtionẽ h̃ ifraſcꝑtũ ℈ p℥. ℞. farine fabaꝝ farie tritici farie ordei añ. ℥. iiij. camomille melloti bñ triturati furfuris ſubtilis añ. M. ß. linoſe fenugreci bñ piſti añ. ℥. ß. cũ decoctiõe ſupraſcꝑta i ꝑma ordinatiõe ad ignẽ ℈ artẽ fiat emplaſtꝝ ſolidũ cũ tãto de ſapa quanꝫ erit decoctio: addẽdo in fine cecture oꝝ camomilli aneti añ. ℥. ij. roſati. ℥. ß. ⁊ ℈. ſepi vituli caſtrati. añ. ℥. iij. buryri. ℥. ß. ℔ In ſtatu q̃ dẽ h̃mõi aꝑatis vti℈ adminiſtrãtur ifraſcꝑta auxilia. ℞. radicis

In ꝑncipio.

Cero. tum.

empl℈

In ſta

cū altee.lib.j.radicuz bugloſſe ℥.ij.radicū Jrios.℥.ß.capitū li lij.℥.iiij.oia i aq̄ ſufficiēti deco cta piſtēk ⁊ cribellēk cui cribra ture addāk ſoki camōillini anen ni añ.℥.ij.⁊ ß.oki ℈ lilio agripe ⁊ dialtee.añ.℥.vj.isopi hymi di.Jſopi ceroti Sal.añ.℥.r.dia q̄lōis albi.℥.iij.cū cera alba ſuf ficiēti fiat cerotum molle.Et ſi vis ip̄z eſſe maioris reſolutio nis addank armoniaci diſſolu ti in aceto.℥.iij.in fine coctur Jſtud nāq̄ emplm amice mi i uenim⁹ nō puā hr̄e p̄rogatiuā i reſoluēdo cū aliq̄li mollifica tione vnūq̄q̄ aſa durū.℣ Itē ad eādē itētionem cerotū ma gr̄ale q̄ ſepenūero expti ſu m⁹ in iſto caſu cū honore nr̄o ⁊ vtilitate iſirmi cui⁹ talis ē for ma.℞.decoctionis maluaz al tee radicū ligue bouine fenu greci linoſe ſeminis citoniz⁹ piſtiij ſicuū ſiccaz dactiloz⁹ paſ ſulaz.añ.q̄tū ſufficit litargirij aurei ⁊ argētei ſepi vituli ſepi vaccini porcini maſcu.añ.℥.iiij. buryri.℥.r.piguedis anatis pi guedis āſerie caponis atq̄ ga li.añ.℥.r.olei camomilini ane tini de lilio añ.℥.ij.vio.roſ.olei amigdalarum dul.añ.℥.vj.ad ignē back'o agitādo cum deco ctiōe p̄dicta ⁊ cera alba q̄tum ſufficit fiat cerotū molle.℣ Itē.℞.Jſopi ceroti Sale.℥.iij.ep̄z de melliloto.℥.iiij.diaquilonis magni.℥.iij.⁊ ß.ſepi vituli.℥.j. ß.medulle cruriū vituli pigue dinis galline anat̄ añ.℥.r.mi ce ⁊ cū cera alba ſufficienti ad ign̄ fiat cerotū molle.℣ Item emplz de melliloto diaq̄lō ma gnum.Jſopi cerotum Sale.in iſto caſu ſigillati oia admiſtra ta vtilit̄ q̄eniūt.℣ Silr añ ap-

plicationē bonū eſt ſp vt ēdro ceſ aſa pānis calidis i p̄noia tis reruz decoctionib⁹.Nā iſta euaporatio ante applicationē empli vel ceroti miz in modū iuuat diſponēdo materiam ad optimā reſolutionem vel matu rationē.Quarta q̄dē itētio q̄eſt q̄rta ſi accidētia corrigere opletur ad tentio. miniſtratiōe nōnullo⁹ localiū aduerſantiū oib⁹ accidentib⁹ q̄ p̄nt ptingere in iſto caſu.Et ſunt iſtavez dolor cū maturatio accidē ne iflāmatio dolor pulſatiuus tia. pūgitiu⁹ inflāmatiu⁹ venarū apparētia plenaz ſanguīe me lācholico:q̄ oia iſta accidētia vt in p̄cedenti capl'o plenarie locuti ſum⁹ cāceroſitatem moz bi coarguunt.¶Accidit ēt ter tio durities maxia p cui⁹ molli ficatiōe inuenimus iſta valere. ℞.radicū altee lib.j.fenugreci ⁊ linoſe ana.℥.ij.caput vni⁹ duri castrati ⁊ pedes ei⁹ duos pe cicī. des vituli ⁊ medietatē capitis ei⁹ oia p̄i⁹ aliquātulū ptuſa ℈ coquāt i aq̄ ſufficiēti vſq̄ ad oſſiū a carne ſepationez.dein de piſtēk tm̄mō altea ⁊ cribel lēk cui cribzature addāk olei ℈ lilio ℈ camōilla ℈ aneto.Jſopi Sale.terebentine clare añ.℥.j.ß.piguedis galline ana tis atq̄ anſerine añ.℥.j.diaq̄lo nis magni.℥.ij.cū cera alba ſuf ficiēti de oib⁹ cū p̄dicta cribza tura arte ⁊ igne fiat cerotū mol le.Q℥ q̄dē cerotuz ſummope re vz in mollificando vnāq̄q̄ duritiē lapidoſam ſp tñ puus locū fomētādo cū petijs made factis i hmōi ℈coctiōe.¶Ue zſi mō ptigerit locū ad ſanioſi Matu tatē deuenire matureſ loc⁹ aſa ratio. tis maturatiuo de maluauiſco habito i ātidotario nr̄o.¶De

Cero ſum.

Cura

Cero tū ⁊ de coctio.

Aliud

inde

inde incidat locus semp obser
natis documentis habitis i.c.
de incisione apatis i generali.
Incisio. ¶Deinde locus digerendus ẽ
mũdificãdus incarnandꝰ atq;
cicatrizãdus eadẽ doctrina ha
bita i ꝓallegato.c. ¶Deniq; si
cõtingeret ipm apa trãsire ad
Cura cãcer ositatẽ ꝑ sui curatione q-
cãcerosi tẽ. dẽ regẽdũ est curatiõe cãri de
quo deo dante vtilẽ doctrinã in
subsequenti capło tradere intẽ
do. ¶Et sic deo dante ꝛc.

Ca.r. Cãcer ¶Capm.r. de cancro.

CAncer vt inqt Auic.
lib.iiij.fen.tertia.de
cancro. est apostema
melancholicũ de me
lãcholia aduſta adu
stione cholere ⁊ non a pura fe
culenta (sicut inquit Brunus.)
Brunꝰ ¶Melãcholia quidem aduſta
faciẽs cãrũ duobꝰ modis adu
rit. Uno mõ ꝑ aduſtionẽ cho
lere subtilis. qñ cholera rubea
aduritꝰ. vñ eiꝰ subtile resolui⁊
spissum terrestreq; ipsiꝰ aduſtũ
remanet: hec ꝙdẽ melia vocat
melãcholia maligna aduſta ꝑ
aduſtionẽ cholere (vt supiꝰ dixi
mus.) Et hũc modũ aduſtiõis
melãcholie tetigit Auic. cũ dicit
de melãcholia aduſta a mãcho
lerica. Alio mõ põt esse aduſtio
melãcholie. Alio mõ ꝑ aduſtio
nẽ melie nãlis: nã qñ melan
cholia naturalis miscetur sup
flue cuz cholera tũc illa melã
cholia naturalis vt plurimũ ad
ducit admixtiõe materiei cho
lerice admixte; cũ suprdicta
melancholia: ex q melãcholia
aduſta sub isto modo cõuenien
tissime pt gñari cãcer parui do
loris ⁊ pue vlcerationis. ¶Est
insuper apostema parui corpis
a principio vt plurimũ rotũde
figure. Aliqñ ad similitudinez
ciceris. Interdum ad similitu
dinẽ fabe a pncipio ortus sui re
perit. ¶Est etiam cancer durꝰ
fusci coloris dolorosus in circui
tu cuz venis plenis sanguine
melancholico. ¶Cuius due Spẽs
sunt species: vcz ylceratus can
cer: ⁊ nõ ylceratꝰ. ¶Ñ i pncipio
sui ortꝰ (vt inquit Aui.) est occul Aui.
te diſpositionis. ⁊ scdz plurimũ
in primis diebꝰ sui ortus esse
eius ambigitur: deinde in po
sterum manifestantur signa eiꝰ
apostematis cãcerosi. ¶Auic. Auic.
in particula ista docet nos co
gnitionẽ cãri qñ incipit appa
rere: ac etiã nos docet ipm co
gnoscere qñ est in principio: ⁊
etiã qñ est cõfirmatꝰ per sua sig
na cõfirmationis superius ꝓ
notata sicut est dolor ꝛc. ¶Et
ita facit Gal. xiiij. de ingenio
sanitatis. Dicit enim Gale. eadẽ Gale.
rationem hẽre, debemus cõpa
ratiue ad cognitionẽ nostrã de
cãcro in principio qualẽ hab
mus de nascentijs terrarũ: vcz
de oleribꝰ eoz seu herbis oim
generũ: nã dũ herbe nascuntur:
et adhuc parue existunt: difficili
est eaz cognitio: quare sic
ut ipe herbe dũ sunt tenelle
etatis nõ cognoscunt a malis
herbarijs ⁊ indoctis. Ita ⁊ eo
dem mõ cancer i principio sui
ortus ab ignorãti chirugo non
cognoscit. ¶Cancer q̃dem di Distin
stinguit ꝑm tres modos. Disti ctio cã
guitur autem secundum cause cri.
diuersitatem: aut secundũ tem
poris diuersitatẽ. ¶Distinguitur autem scõm diuersitatem
cause: quoniam alius fit ex me
lancholia: que melãcholia ali
quãdo efficitur aduſta per adu
stionez melancholie naturalis:

Digitized by Google

et iste cancer est tardioris vlcerationis et parui doloris ac pauci incremẽti. Qui ꝙ efficitur ex melancholica adustione cholere est vehemẽtis malitie ꝛ velocioris corruptiõis ac doloris vehemẽtioris. Propterea qꝛ (vt inqt Auic. in. j. li. cap. de humoribꝰ) ipa prealleganta melãcholia ẽ detestabilioꝛ ꝛ vehemẽtioris malitie ꝛ corruptiõis ceteris spẽbꝰ melãcholie. Hoc q̃dẽ accidit ꝑ sui vehementẽ mobilitatẽ ac ẽt acuitatẽ ꝛ caliditatẽ eiꝰ. q̃bꝰ q̃dẽ de causis iducit ꝑdicta melãcholia i isto aꝑte fortioꝛa accidẽtia ꝛ vehemẽtioꝛa ꝗ ꝓia spẽs melãcholie ꝓnotate. ¶ Distinguit ẽt ꝛ diuersitatẽ mẽbꝛoꝝ. Nã alius sit in mẽbꝛis mollibus sicut in carne. Aliꝰ ꝙ i mẽbꝛis medio cribꝰ ꝛ ꝓsitibꝰ q̃ mẽbꝛa sũt sicut nerui corde ꝛ ligamẽta. Alius ꝙ in duris sicut in ossibꝰ atq; cartilagie. ¶ Tertio ꝛ vltio mõ distinguit ꝛm diuersitatẽ tpis. Qm̃ aliꝰ ẽ recẽs: aliꝰ antiquꝰ. Antiquꝰ q̃dẽ cognoscit ꝑ tpis diuersitatẽ ꝛ magnã liuiditatẽ ꝛ nigredinẽ loci ac ẽt ꝑ magnã labioꝝ duritiẽ atq; vlceris magnitudinẽ. Intãtum q; ẽt pueri egritudinẽ istã cognoscunt ꝓ malo ꝛ detestabili morbo. ¶ Cãcer ꝓpterea a modernis et iunioribꝰ doctoribꝰ tm̃mõ distinguit ꝛm diuersitatẽ spẽrũ: sumẽdo denotationẽ eiꝰ a loco. Nã ꝛm q̃ eius ortus pluribꝰ in locis põt ꝓtingere plura sibi sotiã noia. Nã si i facie vcꝝ a mẽto supra oriat talis egritudo a ꝑfatis modernis doctoribꝰ noli me tangere nũcupat. Uerũ si iferioꝛibus partibꝰ vcꝝ in coxis ꝛ tibijs reperiat egritudo ab eisdẽ lupus vocari cõsueuit. In ceteris ꝙ corporis particulis dicũt ipsum morbũ esse cancrũ. ¶ Assignant insuper aliam differentiam ꝛ qualitatẽ complexionis eorum. Nam dicũt q; cancer lupus sit de chole ra magis ignita ꝗ noli me tãgere. Tamen de ista ꝓallegata modernorum distinctione i antiquoꝝ scripturis nullam inuenimus ab eis factam mentionem. Cancer itaq; dicit ꝛ noia tur tali noie cãcro ꝓpter vnam duarũ rerũ ſz Auic. vcꝝ. Aut ꝓpter suã tenacitatẽ cũ membro cui accidit talis egritudo quez admodũ tenacitas cancri cum eo qõ venatur. Aut ꝺr cancer ꝓpter formã suã quam habet rotundã: et vt plurimũ cũ dolore ꝛ egressiõe venay q̃ sũt sicut pedes eius cancri i eiꝰ circuitu. ¶ Iste ẽt cãcer: (vt inqt Rasi. li. ad almãsorẽ.) egritudo est i qua maxima ẽ fatigatio. ¶ De differentia deniq; q̃ inuenit inter cancrum et sephiros plenarie locuti sumus cap. de sephiros via theozice. quare ꝓ tui necessitate illuc reccurre. Unus est quod cancer vt plurimum oritur per viam inceptionis. Sephiros quidem per viam consecutionis. ¶ Et sic deo dante ꝛc.

Auic.

Quare dicitur cãcer. Auicẽ.

Rasis.

¶ Cap. xj. de curatione cancri. Ca. xj.

Ntequã ꝑcedãt capitula ꝛ via theozice ꝺ cãcro ꝛ eius speciebus satis dictũ ẽ. In ꝓsenti vero capitulo de eius curatione tam eradicatiua ꝗ paliatiua vtilem sermonem describere tps est. ¶ In curatiõe itaq; hmõi aꝑtis quatuoꝛ in-

Noli me tãgere.

Intentiones.

Digitized by Google

ctiões necessarias esse inueni
mus. prima q̃dē intētio ꝓficit
ordinatiōe boni regimīis vez
quo ad cibū ⁊ potū. Scōa cōsi
stit i regulatiōe ⁊ digestiōe ma
teriei añcedētis. Tertia ē ma
teriā antecedētē digestā phar
maco cōpetēti euacuare. Quar
ta est materiā cōiūctā medica-
mine domestice resolutiōis at-
q̃ loci cōfortationis remouere
ꝓria ⁊ ¶Prima quidē ⁊ secunda intē
scōa in tio complek prout dictuz est in
tentio. cap. de cura sephiros. quare il
luc recurre necessitate vrgēte.
Ter- ¶Tertia intētio q̃ est materiā
tia in- añcedētē digestā euacuare cō
tentio. plek administratiōe ifrascripti
Digō. sirupi. ℞. sirupi de fumoterre
sirupi de succo acetose buglos
sati añ. ʒ. ß. aq̃rū fumiterre bu
glosse capilloꝝ veneris añ. ʒ. j.
Purga misce. ¶Supto tali sirupo per
tio. x. dies purgetur patiēs purga
tione ista. ℞. electuarij lenitini
dia captoliconis añ. ʒ. vj. confe
ctiōis amech. ʒ. ij. cū decoctio
ne florum ⁊ fructuū cordialium
mirabolanorum chebulorum
atq̃ emblicorum fiat potio bre
Nota. uis. ¶Et nota q̃ (vt in. c. de cu
ra sephiros dcm fuit) nō debes
cōtētari ꝓ purgatiōe materiei
melācholie vnica ipsi⁹ cūone.
Nec debes ꝓcedere forti phar
maco: q; vt ibidē dictū est au-
Sal. torizate Sal. q̃n materia est me
lācholica paulatim digerēdo
debes ipz euacuare. Quāobrē
Mesu. bon⁹ ⁊ optim⁹ Mesue cū eūa-
tione materiei melācholice tra
Sal. ctauerit autorizate Sal. dicit. c.
mekia hāc pulcherrimā sniam
habitā in. c. de cura sephiros:
ꝑba cui⁹ sunt ista. Et canō quidē
est i egritudinib⁹ melācho
licis vt nō bis nō semel: sed ꝓ

internalla faciam⁹ enacuatio-
nē ita ḣnt̄ tēperiēt natura re
gulet euacuatiōnē nō aūt eua-
cuatio naturā. Sequit igit per
ista ꝑba q; meli⁹ est i hac ma-
teria multiplicatio numeri q̃
q̃ntitas. Preterea multa auxi
lia indigerēdo ⁊ purgādo ma
teriā faciēt̄ sephiros: er q̃ fe
re vna eadē est materia cū can
cro: accōmodate illi⁹ huic capi
tulo ꝓ tua necessitate pñt attri
bui q̃re illuc recurre i tua neces
sitate. ¶Vni⁹ ēt optionis inenik
Aliabas. Dicit em ⁊ nō sis cō Aliab.
tentus vnica eūatione i purgā
do materiā faciēt̄ cācrū: ſz fe-
pe ⁊ sepi⁹ purgare te opz pre-
nosatā materiā: donec tota: cro
gnoueris ipm melācholicū hu
more faciēt̄ cācrū esse euacua
tū. ¶Preterea accōmodate ali
qñ in isto casu: (vt iquit Sal. ij. Sal.
ad glauconē ⁊ Auic.) flebotho
mia possit tolerari. ¶Insup cō
uenit interdū purgatio ista. ℞.
foliculorū sene epitimi añ. ʒ. ſ.
cōfectionis amech. ʒ. ß. inleb
violeti ros. er infusiōe atq̃ bu
glossati añ. ʒ. ß. feri capzini. ʒ.
ij. misce ⁊ dēt patiēti i aurora:
nā ista purgatiūcula summope
vz in isto casu dico prius facta
purgatiōe vnuersali antedicta. Quar-
¶Quarta quidē intentio q̃ est ta intē
materiā cōiūctam remouere cō tio.
plek administratione localiuz
lento more ac domestice resolu-
uētiū. Et eo maxime dico eava
lere cancro nō exīte vlcerato. Reſo-
¶Quorū primi talis est forma luniua.
℞. olei rosa. onfancini olei vio Cero-
lati añ. ʒ. ij. vnguenti rosā. vn- tum.
gu. populeonis. añ. ʒ. x. succi
plantaginis ⁊ solatri ana. ʒ. ſ.
semis decoctionis maluarum
violarum altee seminis ci-

Digitized by Google

toniorū pstlq decocte ſm artez lib. j. ſepi vituli. ℨ. iiij. medulle cruriū vituli boui. pinguedinꝫ anatꝫ olei camomil. añ. ℨ. j. decoquāt oia ad ignē lētū ⁊ bulliāt vſq; ad ꝓsummationē succi ⁊ decoctiōis: deinde colenꝫ cui colature addant diaqlonis albi. ℨ. iij. litargirij aurei bñ tritu rati ℨ. iiij. tucie alexādrie. ℨ. r. ⁊ iterū cū cera alba ſufficiēti arte ⁊ igne baculo agitādo fiat cero tū molle. Nā vt ptz ꝓsideratī i gredientia iſtō cerotū ſūmope vz in iſto caſu reſoluēdo materiā ⁊ locū ꝓfortādo cū aliquali mollificatiōe. ℨ Itē ad eādē ī tētionē. ℞. olei ro. ℨ. ij. olei vio. ℨ. j. pigue. vituli. ℨ. r. ſucci plantag. et ſolatri añ. ℨ. j. omnia bulliāt ad ignē vſq; ad ſucci ꝓsumationē: deide colēt ⁊ ducant i mortario plūdi p duas horas

℣ Ex ſi cancer iſte fuerit i ꝑncipio ortus ſui corpe exiſte foti iſpoꝫ aꝑate exiſte i loco cui⁹ eradicatio fieri poſſit ſine inciſiōe magnaꝫ venaꝫ magnoꝫ neruoꝫ via icīſiōis atq; cauterizatiōis eius itegra curatio efficeret. Nā (vt inq̄t Aui.) accidit cācer in q̄buſdā oris: vcz in q̄buſdā regiōib⁹ corpis ſeu extremitatib⁹ mēbroꝫ vt ſanet i cipiēs. Cōfirmat⁹ vero non. Et multoties q̄dē accidit cācer interius occult⁹: ⁊ tūc ē rectificatio in eo: rectificatio q̄ i eo ē: ē vt nō moueat medicamīe forti: qm̄ ſi moueret fortaſſe perduceret ad feſtinā mortē. ℨ. ⁊ ſi dimittat ipz aꝑa cācroſū ⁊ nō curat medicamine forti: fortaſſe ꝓlōgat ſpaciū ei⁹ vite cū q̄dā ſalute paleādo ipm. Planū m ē ℨ autoritate oim antiquoꝫ cācrū antiq̄tū ⁊ malignatū cu-

tiōe vera: vcz inciſiōevel cauterizatiōe a medico mīme curari poſſe. ℨ Propter qō dicebat Al bu. de cancro. Cū ℨo antiquat⁹ ⁊ ꝓfirmat⁹ erit tūc nō opz vt appropinq̄tur ei. Inq̄t em̄ ego nō potui ex eo ſanare neminē nec vidi quēq̄ añ me q̄ puene rit ad id. ℨ Vñ iuſta ē ſmia Ypocratꝫ. vj. aphoriſmoꝫ. dicit em̄. Quibuſcūq; cācri abſcōditi fiūt hos nō curare meli⁹ eſt. nā curati. i. inciſi vel decocti citi⁹ pereūt nō curati. i. paleati longuz tp̄s viuunt. ¶ Caute preterea circa cācri inciſionē ꝓcedēdū eſt vt inq̄t Aui. Nā niſi eius inciſio radicitus fieri poſſit nullo mō facieda eſt: qz plerūq; in ducit cācrū ad feſtinam vlcerationē ⁊ malignitatē eius. ℨ Ueru ſi talis morb⁹ fuerit ſatis tractabilis i ꝓncipio ſue natiuitatis (vt ſuperi⁹ dixim⁹ (pui corpis pueq; vlcerationis: ⁊ in tali ꝓticula corpis q̄ a medico p viā inciſionis eradicatio ei⁹ poſſibilis eſt videat: tūc prudētiſſimi chirugici eſt facta pri⁹ vl̄i purgatiōe p vētris ſolutionē catartico ꝓpetēti ac etiā per flebothomia (vt ſupi⁹ dixim⁹) ipm cācrū incidere ⁊ extirpare cū oib⁹ ſuis venis ⁊ radicibus. Deinde purgato ei⁹ ſanguine melā cholico icīſiōe ꝓdicta vtiliſſimum eſt ipm locū candēti ferro decoq̄re: ꝑtē vitiatā penetrādo vſq; ad ꝑtē ſanam (Nam vt inquit Aui.) Cūcta prius tē tanda: ſz imedicabile vulnus Enſe recidendum eſt ne ꝑſin cera trahatur. ℨ Hoc celebrato ro et arungia vel cū infraſcripto emplaſtro ⁊ erit melius. ℞. decoctiōis altee maluarum et

Alb.

Mod⁹ medendi.

Alia cura.

Auic.

Ouid.

Digitized by Google

violarū.li.ij.farine ordei quantū sufficit ad incorporādū cū decta decoctione.deinde ad ignē bulliant vsq; ad spissitudinē addendo olei rosati z violati aū.ʒ.ij.vitella duor ouorum cruciata.Istud em̄ emplm̄ est miti gatiū.vt ptz cōsiderāti ingre dientia mollitiū z resolutiū materierū q̄ sunt in circuitu attracte ꝑpter cauterizationē et incisionē.Est ēt cū aliquali cōfortatione loci. Et nota q; in quocūq; tpe isti⁹ morbi fortis humectatio est piculosa de malignitate hūoris melācholici: cū ipsa hūiditas:vt habeāt primo methеorosq; sit mī oīm putrefactionū.Ideo ꝓpter hanc cām magis placet mihi pcura re casum eschare admistratiōe ēpli p̄dicti ꝺ cū butyro z axūgia rōnib⁹ p̄dictis.Deide remota eschara loc⁹ mūdificād⁹ est administratione isti⁹ domestici mūdificatiui.℞.terebenti ne clarissime lote cū aq̄ ordeacea.ʒ.iij.olei oliuacini si ru.ro. ex infusiōe.aū.ʒ.j.ℓ.succi plantaginis succi solatri aū.ʒ.ij.succi apij.ʒ.ℓ.bulliant oia sīl vsq; ad ꝓsummationē duar ptiū ex tribus dictor succor. Deinde coleī z immediate addat vitellū vni⁹ oui recētis farie ordei: farine lētiū bñ cribellatez recē tis.aū.ʒ.ß.croci.ℨ.j.misce.istū em̄ mūdificatiuū mūdificat loc cū sine mordicatione cū absterſiōe z exiccatiōe ac loci ꝓfortatiōe.Et nota q; in quocūq; tpe isti⁹ apatis gñatiua carnis minime euenit. Nec ēt fortiora absterſiua z exiccātia cake ꝓpleriōis debēt a prudēti chirurgo admistrari.Imo vngūēta z linimēta,i curatiōe ipsi⁹ cācri vlcerati:dñt eē frigide z siccē ꝓpleriōis:velut vnguēta magistralia de mineralibus z succis herbar ꝓfecta z ducta din in mortario plūbi cui⁹ virt⁹ in hac ꝓpositione summe laudatur ab Aui.z fere ab oib⁹ modernis z antiq̄s doctoribꝫ:q̄rū formas auriliorū z receptas nō nullas nō possum nō in mediū tibi adducere.Unguētū itaq; mgīa vngūle ex inuētione nīa nobilissime tū mas- Nota. operatiōis curans vlcera mali gīale. gna cancerosa corrosiua z q̄ eo rū cursu currūt pri⁹ dico vlib⁹ z particularib⁹ superius descriptis a medico suis loco et tpe ꝓsumptis cui⁹ talis est forma. ℞.vnguēti rosati descriptione Mesue.ʒ.ij.vnguēti populeo. Mes. ʒ.j.et ß.olei mirtini:olei rosati ex oliuis imaturis ana.ʒ.iij. sepi vituli.ʒ.iiij.succi plantagi nis solatri.ana.ʒ.ij.et ß.succi sempuine gallitrici pollitrici cimar rubi.aū.℥.j.mīsilue acetoselle aū.℥.ß.terēda terā tur cū dicta pinguedine vitulī: deinde sīl pmaneāt p diē naturalē z bulliāt oia sīl vsq; ad cōsummationē succi. Deinde coleī cui colature addat de cera alba quātū sufficit.postmodū auferat ab igne ꝑ baculo agitādo donec tepidū fuerit. Quo facto addank litargirij aurei z argē.bñ triturati.aū.ʒ.ij.plūbi vsti.ʒ.j.ceruse.ʒ.j.tucie alexādrine puluis cācrorq; fluuialiū i furno desiccatar aū.ʒ.r. Cāphore.ʒ.ij.lapis amatistis.ʒ. iij.misce. Et si ducereī p̄dictū vnguētū in mortario plūbi vtilissimū esset.Item ad eādē itē- Lini tionē.℞.olei rosati ex oliuis ti- mēti. maturis vnguēti rosati aū.ʒ.ſ. z ß.succi plātaginis:succi sola

Digitized by Google

tri lactuce portulace ana.ʒ.ij.li targirij aurei ⁊ argētei añ.ʒ.j. tucie alexādrie.ʒ.ß.de oib⁹ simartē i mortario plūbi ducēdo p
Aliud dic fiat linimētū. Est em̄ mirabile ad phibēdū augmētū cancri cū sedatiōe doloris. Uz etiā vlcerato ⁊ nō vlcerato. ℣el facias sic. ℞. muscillagis psilij ⁊ citonioꝝ.ʒ.j.⁊ ß.succi coriādrū vl loco ei⁹ succi acetose.ʒ.ß. olei rosati.ʒ.ij. litargirij aurei ⁊ argētei.ʒ.ij. tucie.ʒ.ij. ceruse ʒ.ß.plūbi ysti.ʒ.iij.vitellū vni⁹ oui recentis lactis mulieris.ʒ. v.opij grana.iiij.cāphore granā.ij.misce ⁊ in mortario plūbi p medietatē diei ducēdo. ℣ Itē aliqñ lauare locū vlcerationis
Decoctio. cancerose ex infrascripta decoctiōe summopere iuuare vł. ℞. aq̄ rosate aq̄ solatri aq̄ plātaginis añ.ʒ.ij.mirabolani citrini balaustiaꝝ.añ.ʒ.ij.alumis rocheꝝ.ʒ.ß.pistata prius pistāda: deinde bulliāt oia vnica ebullitione. Deinde colet ⁊ lauet locus sepe ⁊ sepius. ℣ Itē. ℞. olei
Unguētū. rosati olei mirtini añ.libram ß. sepi vitulini atq̄ vaccini ana.ʒ. iij.succi plantaginis ⁊ solatri. añ.ʒ.iij.oia admiscem bulliāt vsq̄ ad p̄sumptionē succi deinde colent: cui colature addātur litargirij aurei ⁊ argētei añ uncias duas ceruse boliarmeni terresigillate minū.añ.ʒ.j. Itez ad ignē sp baculo agitādo cū cera alba sufficiēti fiat cerotū molle addēdo i fine coctu re cāphore.ʒ.j.⁊ signū perfecte coccture est qñ videris ipm̄ acq̄ sinuisse colorē nigrū aut similez nigro. Istud vnguē. sup petia i vlcerato est medicina magna. ¶ Ulterius si mō ptigerit post incisionē cācri vł cauterizatio nē ei⁹ aliquā maligna malā vel supfluā carnē supiori q̄ de sui natura indigeat; remotiōe: prout cuius extirpatiōe ⁊ remotione nullo cū alio auxilio ꝓcedēdū est ꝑterq̄ cū puluere nostro de mercurio condito nobilissime operatiōis corrodētib⁹ aquā q̄ materiā corrosiuā malignam: ⁊ vnāquāq̄ carnē supfluā labia q̄ ostracosa atq̄ callosa nulluz egrotanti causando dolorē hoc q̄ tibi assero de puluere isto vł quasi incredibile: ex quo hactenus ⁊ i antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ scripturis neminem inuenim⁹ posuisse capl'o ō medicis corrosiuis aliquā medicinā corrosiuā posse carnem corrodere sine dolore sicut facit puluis nr̄ pre nominat⁹. de quo deo dāte i antidotario nr̄o cū ibidē de medicis corrosiuis tractauero lōgā ⁊ plenā ordinationē tibi describer cōabor. ℣ Et sic ō dāte ⁊c.

¶ Ca.xij. De apostematib⁹ ventosis. ca.xij.

Ō humore flegmatico ⁊ melācholico generat vētositas grossa q̄ admixta cū hūiditate flegmatica solet generare quodā apostema ventosum per eleuationē q̄ (vt inq̄t. Aui.) assimilat estuationi id est ap̄ati molli. Et ī quo ad eius curationē ⁊ ei⁹ signa currit cursu ipsi⁹. i. curat curatione vndimie. Et quasi cognoscit p eius signa: sicut dictum est ibi dē capl'o de vndimia. Nā inter cetera vnū ē q̄ cōprimēdo digito istō ap̄a vētosum p eleuationē vł ab eo cācri fouea sicut in vndimia ꝛ nō tāta. Cū vero aliqō niēbrū a grosso vapore tm̄ vł apostemari. hoc q̄dē ap̄a vē tosum.

Digitized by Google

Aui. tosum p inflationē ab Aui. nū cupaſ. Cuiꝰ ſigna ſūt iſta. Nā cōprimēdo ipz digito nō vſ ab eo cāri fouea ſicut facit i elena tiōe: imo impellit tactū digiti: z nō remanet ibi impulſio nec fouea. z rō huiꝰ ē: nā i inflatiōe vētoſitas eſt ſepata ab eo loco in q̄ ſtat ſz eſt aggregata adin uicē i vno loco. Et pp̄ h̄ ipellit imprimēdo ſicut facit pila magna vēto plena q̄n cōprimiſ ab aliq̄. Et ideo iſtud apa. (vt inq̄t Aui.) hz viciſſitudinaꝝ acceſ Nota. ſionē z receſſionē. ¶ Et ſcias q̄ aliq̄n rōne locꝫ rōne multitudinis vētoſitatis groſſe i aliq̄ mē bro ꝓgregate vbi de facili poſ ſit aggregari multitudo vētoſitatꝫ: tūc mēbrū q̄n cū manu p cutit vſ reſonare ſicut timpa Auic. nus. Et iō bñ dixit Aui. Et foꝛ taſſe pcutit pcuſſiōe manꝰ. Et ꝓprie q̄n ipa vētoſitas inuenit ſpaciū ad qđ ipſa poſſit aggregari: nā q̄n vētoſitas aggregaſ in magna quātitate in aliq̄ ſpacio vacuo ertēdit id ſpaciū nimis ad modū ertēſiōis timpani. Uñ ſi pcutiſ ſonat (ſicut ſuperiꝰ dixim⁹) vt timpanꝰ. ¶ Et ꝓpterea optie cōnēuerāt loca Auic. iſta ab Aui. i qbꝰ cāri ſoleꝛ iſta reſonatio rōne aggregationis vētoſitatis ꝑdicte inq̄t. Et ꝓprie q̄n inueniſ ad ſpaciū ad qđ aggregaſ. ſ. ſuprad icta vētoſitas: ſicut ſtomachꝰ z ireſtina z qđ eſt iter pāniculos circūdantes oſſa z iter oſſa circūdata la certis: qꝛ i oibꝰ iſtis locis ē vacuitas in q̄ pōt aggregari vētoſitas ēt i ſpacio circūdāte chor Nota. das. ¶ Uliteriꝰ ſcias q̄ aliq̄n accidit tāta vētoſitatis multitudo in aliqua ex iuncturis magnis q̄ ſepenumero facit ipſaꝫ iuncturā a ꝓprio loco exire z ipſa vētoſitas remanet in loco et a facili remedio nō reſoluiſ. Hoc q̄dē accidit ꝓpter ſpiſſitudinē et ꝓpter groſſitudinē ſuā: z ꝓpter ſpiſſitudinē eiꝰ: qđ continet eā et conſtrictionē poꝛozū. ¶ Et iō bñ dixit Auic. z foꝛtaſ Auic. ſe ipſa ventoſitas non reſoluit ſpacia. i. nō reſoluiſ nec includitur inter ſpacia vacua. Sz ſuppone aliq̄n ſubtiliaꝛ. i. ſeparē mēbra cōiūcta: z reſoluit ea. i. diſlocat ea: et gñat in eis vcz mēbris iūcturoſi s: id qđ facit neceſſariū eſt diſrūpere. i. diſlocare iuncturam a ſua ꝓpria ſede: (vt ſuperius dictū eſt.) Quamobꝛem vidimus plerūq̄ vētoſitatē iſtā aggregatā in tāta quātitate q̄ cōprimendo ipſm apa ventoſum digitis vnū eleuando z alterū cōprimendo vſ ceſſari ſubeunte hmōi apoſtemaꝛ ventoſi per inflāmationē quēdam inūdatio inter digitū z digitū: vcz de vno ad aliū ad modū redūdationis ſanioſitatis. Hoc quidē vidimꝰ etiā continguere in ſephiros canceroſo in apoſtematib⁹ ventoſis p inflationem iuncturarū magnarū. ¶ Et propterea ſuper hoc plene locutus eſt Aui. capitulo de Auic. apoſtemate vētoſo. Inquit em. et quādoq̄ exiſtimat homo q̄ ſuper membrum eius ſicut genu ſit apoſtema indigens perfoꝛatione quare perfoꝛat ipſm z egrediſ vētoſitas tm̄. Et iō medicꝰ exiſtimat q̄ in illo apoſte ſit ſanies indigēs pfoꝛatiōe rōne inūdationis ꝑdicte: z tamen poſt inciſionem factam vt ſupra nō videtur exire niſi vētoſitas tantummodo z non ſanies ſicut exiſtimabat medicꝰ.

Digitized by Google

Quare in istis casib⁹ supradictis aduertendum est circa incisionem faciendam: quia aliter faciēdo sepe decepti eris: sicut z alij decepti plerūq; fuerunt. Et sic deo dante ꝛc.

¶ Cap. xiij. de cura apatis vētosi per inflationem.

C. xiij

SUperius in precedēti capitulo via theorice plenarie locuti sumus de apostematibus ventosis. In presenti vero sermone de eorū curatione vtilem doctrinaz describere conabor. ¶ In curatione itaq; talis apostematis vētosi per inflationem quatuor intentiones puto esse necessarias. Prima est vite ordinatio vt humor generet benignus z malꝰ destruatur. Scōa est materiam antecedētem partim digere z partim carmiare. Tertiā materiam antecedentem digestam euacuare. Quarta est accidentibus que euenire solēt i isto casu succurrere. ¶ Prima q̄dē intētio q̄ est vitā ordinare cōpleꝫ administratiōe boni regiminis put dictum est in cap. de vndimia. Ꝛre illuc recurre. ¶ Scōa itētio q̄ est materiā antecedentem digerere: ppleꝫ egro tm̄ hūc sirupū p hebdomadam exhibēdo. ℞. sirupi de duabus radicibus mellis ro. añ. z. vj. aquarum feniculi capillorum veneris scabiose añ. ℥. j. ℔ Sūpto isto sirupo modo quo supra purgeꝫ patiēs purgatiōe ista. ℞. diacaptolicōis. ℥. j. diafiniconis. ℥. ß. cum aqua feniculi et de fumoterre fiat potio bibenis addēdo diacimi. ʒ. ß. ℔ Itē confert aliqñ dare tiriacā cū modico diacimini ieiunādo ipam p septem horas. ℔ Et qz ista vētositas causatur pp errorē male digestiōis. Jō vtilissimū est ipam ꝟtutē digestiuā pfortare cū arōaticis spēcibus ō diacimio z diacalamento. Uel cū tragea ista. ℞. cimicarui anisi maratri baccharuz lauri añ. ℥. ß. liq̄ricie galange zinzi. j. albi. añ. ʒ. ü. pipis longi cubebaꝝ gariofilozū seminis rute añ. ʒ. j. anisozuz feniculi dulcis coriandroꝝ añ. ʒ. j. ℥ ß. zuccabarzet lib. ü. cinam̄. ʒ. v. ō oībus pulverizat; pulverizādis ℔. tragea ō eo sumēdo coclear vnū cuz modicovini odoziferi vētositatē eñ mirabilr ℔ soluit z carmiat. ¶ Et scias q; purgatio in isto casu supascripta plimū valet. ppterea qz mā que apta nata ē vētosari eūatur et nō ꝟpliꝰ vētosaꝫ. Uel purgare potes patientē cū alio solutiuo put tibi videꝫ. vez iurta tenorē infirmi z loci in quo gñaꝫ talis vētositas vt locū illū euacues z pfortes iurta possibilitatē tuā manu sp tenēdo ꝟtutē illiꝰ mēbri in q̄ talis repiꝫ ventositas z pſertim si fuerit i stomacho. ¶ Tertia intentio q̄ est materiā cōiunctā remouere cōpleꝫ administratione localiz resoluentium cum carminatione. Et primo inuenimus sumope istavalere. ℞. oleū camomillini anetini de ruta de lilio añ. ℥. j. lauri. ℥. ß. cere albe. ʒ. vj ℔ In linito loco apatis predicto linimento appliceꝫ spōgia actualr calida madefcā i apozimate isto. ℞. camōille melliloti aneti añ. M. j. feniculi dulcis aniſozuz ana. ℥. ß. cumini. ʒ. ij. furfur; fabarū aliq̄ntulū fractaꝝ. añ. M. j. z ß. milij. M. ij.

Intentiones.

Prima ītētio.

Scōa ītētio.

Digestio.

Purgatio.

Nota.

Tertia ītētio.

Linimētū.

Spongia.

Digitized by Google

bulliāt oīa sīl cū lixiuio sufficiēti z vino nigro vsq; ad p̄fūmationē tertie ptis. Ista etēm spōgia p̄dicto ordine applicata i isto casu est medicina magna. ℞ Itē si istō apa vnctuosū fuerit i genuvl in aliq̄ alia iūcturarū corpis magnaꝝ vt de ēp̄lm. meliorib⁹ est vt appliceť. Istō ēp̄lm nobilissime opatiōis est materiā vētosaz carminādo ac resoluēdo. ℞. medul. panis fur fura cei li. ℔. farine fabaꝝ: farine orobi añ. ʒ. viij. camo. melliloti bene triturati furfuris añ. M. ℔. cū ōcoctiōe supradictaꝝ anodinarū ad ignē fiat ēp̄lm solidū cū tm̄ de sapa addendo in fine cocture olei camomil. aneti. de lilio añ. ʒ. ij. misce. et appliceť more empl̄i sup loco Alio. apato. ℞ Itē ad eād̄ intēctionē inuenim⁹ ēp̄lm infrascriptum summope valere p̄sertim i dolore antiquo a ℊcunq; materia frigida i genu causata. ℞. stercoris capīni bñ triturati. ʒ. iiij. camomille melliloti aneti. añ. M. ℔. furfur ʒ bñ triturati. M. j. farine fabaꝝ farine lēntiū añ. ʒ. iij. farīe orobi. ʒ. ij. cū sapa sufficiēti: z lixiuio barbitonsoris vinoq; nigro spisso fiat ēp̄ʒ. solidū ad ignē addēdo olei camo. aneti. ana. ʒ. ij. ℞ Et si vis ip̄m meliorem carminationē h̄re loco nō existēte inflāmato z multū doloroso: q; sepenumero (vt Aui. inquit Aui.) inuenit cū inflammatiōe loci z doloze nō parū bonū est: vt addank cimini. ʒ. v. feniculi dulcis coriādrorum añ. ʒ. ij. olei ruta cei. ʒ. j. et ℔. Nota. Istud nāq; empl̄m amice mi in isto casu plerūq; expt⁹ sum cū honore nostro z vtilitate nō Alio. parua. Itē. ℞. farīe faba. ʒ. iiij. furfuris bñ tritura. M. j. cū sapa ad ignē fiat empl̄m solidū addendo olei camomillini aneti. añ. ʒ. ij. oli ro. vio. añ. ʒ. j. et ℔. hoc quidē empl̄m scias multū valere q̄n apa fuerit cū dolore itēso z inflāmatiōe loci. ℞ Itē ad eād̄ intentionē inuenim⁹ Alio. mirū in modū valere istō ēp̄ʒ cū sedatiōe doloꝝ atq; ēt carminatiōe materiei vētose: cui⁹ hec ē forma. ℞. camo. melliloti aneti añ. M. j. furfuris. M. ij. fe nugre. integri z linose añ. ʒ. iiij. coriandroꝝ fenic. dulcis añ. ʒ. vj. altee lib. ℔. bulliāt oīa sīl cū aq̄ sufficiēti. Deīn in ōcoctiōe cū farīa fab. fiat ēp̄ʒ solidū ad dēdo olei ro. vio. mirti. z camomil. añ. ʒ. ij. aneti. ʒ. ij. ℞. ℂ Itē in eadē decoctiōe p̄t fieri ēp̄ʒ Alio. cū medulla p̄is furfuracei tm̄ mō z oleis p̄notaꝝ erit em̄ magis sedatiuū doloris. ℂ Et no. q; auxilis applicata in h̄moi Nota. apate sp dāt manuteneri cala: nā frigiditas actualis nocet sū mopere vētositati. ℂ Preterea si mō ptigerit vētositatē grossā i Cōtra regiōe itestinoꝝ vl̄ vēriʒ gñe vētosi rit: tūc p fūmo et peculiari re tates. medio ad sedādū torsiones et dolores a vētositate grossa causatos expti sum⁹ istō auxiliū: cui⁹ talis ē forma. ℞. camo. mel liloti aneti añ. M. j. paritarie Nota furfur. añ. M. j. z ℔. fenic. dulc; ad coſoſ. ei⁹ z ḡnoꝝ anisoꝝ z coriād. licā. añ. M. ℔. cimini parū sq̄nāti sti chad. añ. paꝝ cineriʒ ramoꝝ vitis z fic⁹. M. j. milū. M. ij. bulliāt oīa si mul cū aq̄ sufficiēti z paꝝ vini albi odoriferi vsq; ad consummationē tertie partis. Ingeniū etēm admistratiōis istⁱ⁹ auxiliⁱ est vt accipiat filū Filum de lino crudum vel de stupa in cruda

Digitized by Google

debita ꝯtitate. Ipo deide macate: sicut ē dolor: medicamla

Nota. defacto calido vētri z loco doeay mixtā diuersay rey debēt
loroso applicet semper manuhꝝ ꝺtutē. ¶ Ādē etiā opinio
tenendo ipm calidū cū applinē tenet Sal. xiiij. de igenio sa Sal.
catione pānoꝝ calidoꝝ. ¶ Ju nitatis capło de apate vētoso.

Lini uat etiā añ applicationē istius ¶ Quapropter regulā gñalissi Nota.
mentū. fili illinire totū locū doloroſuz mā habemus ab Aui. li. j. fen.
ex isto linimēto. ℞. olei camo iiij. cap. vltio. Qñ plures egri
millini anetini. añ. ʒ. ij. de ruta. ʒ. j. cū cera alba sufficienti in curatiōe illarū icipiēdū est

Decoctio. fiat linimentum. ¶ Itē queniēin q̄ existit vna triū ꝑpetatū.
tissime loco fili ꝓnotati admi Nam vna est q̄ non pōt sanari
nistret cū dicta decoctiōe mō anteq̄ alia saneť. Excepli gra:

Vesica. q̄ supra spongia ampla. ¶ Itez qñ apa est iunctū cū vlcere: tūc
administrare vesicā bonā incipiēdū est a curatiōe apatz:
plenam supradicta decoctione qz vlc⁹ nō sanať nisi prius sa
actualr calida: mix immodum neť apa. Alia est qñ vna egriiunare pcepim⁹ colica laborā tudo sit cā alteri⁹. Tertia z vl

Nota. tem a materia ventosa. ¶ Et tima est q̄ alia sit maior z mo
scias q̄ administratio istoꝝ eē lestior altera. Modo i isto apāde faciendo crebā mutationez te vētoso p attractionē lacerto

Quarta intē tio. parui tpis. ¶ Quarta z vltima rū causato necessario adinnicē intentio q̄ est accidētia corri habenť egritudies z accidēs:
gere cōpleť administratione lo egritudo q̄dē sicut apa vētosū
caliū domestice resoluentiū cū z attractio ē insup vnū accidēs

Accidēntia. dolozis sedatiōe. ¶ Accidentia sicut dolor. Istis itaq; omnib⁹
q̄dē q̄ solēt euenire i isto apā adinnicē complicatis testē ad
te sunt dolor z inflatio loci. Nā ducendo Sal. incipiendū est a Sal.
aliqñ solēt euenire dolores ve creatione illius de quo magis
henētes z inflatiōes loci. Pre videť oriri suspitio. Planuz est
sertim hoc q̄dē accidit qñ istō ergo dolorē eē pricipaliorē et
apa in loco iūcturoso z a cā pri egritudine suspectiorem: lz fit
mitiua causari vī. ¶ Et iō sup accidēs. ¶ Remotiōe itaq; ei⁹

Aui. hoc optime dicebat Auic. cap. prius insistēdū est circa admi
de apate vētoso. Dicit em. Et strationē localiū nō tñ alterum
in eo qō accidit ex inflatiōe la morbū negligendo. ¶ Igit me
certoꝝ ppter attritionē q̄ alidicamina q̄ debēt applicari in
qñ accidit eis opz vt alienenť tali casu: vt saperi⁹ plerūq; dic
ab eo apate vētoso a causa pri tū fuit: debēt eē domestice re
mitiua causato medicine valsolutiōis. Et nō debēt spoliari
de calide z acute ne refugiant ab aliqua loci confortatione.
mēbra ex eis z teranť. Immo Cui⁹ talis pōt esse forma. ℞. ca
qñ medicamť cum resoluriuis: momille melliloti aneti rosay
tūc misceať cū eis aliq̄d de se añ. ℳ. j. foli. malua. folioy ab
dantib⁹ dolorē. Et rō est: qz qñ sin. añ. ℳ. j. et. ß. furfurꝫ. ℳ. ij.
egritudines sunt composite et bulliāt ota simť cū a ē sufficiēcū aliquo ꝓximo accidēti cōpli ti. Deide pistenť z cū medulla

Digitized by Google

panis ꝛ farina fabaruꝫ in decoctiõe arte ꝛ igne fiat emplm solidum addẽdo olei rosati mirtini camomil. atq; anetini aã. ℥j. Misce itez cũ predicta pistura. Est ei i isto casu i ſedãdo dolorẽ cũ resolutiõe medicina magna. ℣ Ceterũ ſedato dolore cõueniẽtissime pñt administrari oia auxilia: ꝛ igenia superi⁹ descripta: ꝑ pplemẽto tertie intẽtionis. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Tractat⁹ tertius scõi libri de aꝑtib⁹ frigidis ꝛ calidis in particulari a capite vsq; ad pedes continens capl̃a. xvij.

Ca. j. ¶ Capl̃m primũ in quo ꝓtinẽt curatio oiz pustulaꝝ gñationũ aꝑationũ: atq; oim genez ꝰexcrescẽtiaꝝ in capite eueniẽtiũ: p̃serti de aqua in capitib⁹ pueroꝝ: ꝛ de talpa ꝛ topinaria passiõe ꝛ de pustula carbũculosa.

Aꝑata in capite nascẽtia.

IN capite iraque ſolent accidere multa in firmitatũ gña velut aꝑata calida ꝛ frigida: sanioſa: aquoſa: ꝛ glãduloſa: ꝛ nodoſa: ex quaꝝ causis ꝛ indicijs ex superioribus capitulis bona põt haberi notitia. ¶ Unũ in hoc tamen obſeruari oportet precẽptũ. Et est ꝙ talia apoſtemata propter commiſſuras ꝛ propinquitatẽ quam habẽt etiam a cerebro nunq; debent medicaminibus apocruſticis epitimari. Imo ſi calida fuerit apoſtemata p̃sertim ſanguinea maturantur maturatione tradita capitulo de cura flegmonis. Deinde celebrata maturatione incidat apoſtema in loco maturioꝛi in ciſione triangulari vel ad ſimilitudinem capitis lune noue. Deinde locus digerendus est mundificandus incarnãdus cicatrizandusq; prout in̄ prealleꝫato capitulo dictum est. ℣ Verum ſi aꝑa huiusmodi loci fuerit cholericum: ꝑ eius curatione ſuccurrẽdum est cum doctrina tradita in. c. de cura heriſipi. quare pro neceſſitate tua illuc recurre. ¶ Unum tamẽ ſem per notare debes ꝙ circa administrationem localium non debes procedere cum tanta infrigidatione ratione nobilitatis loci quanta procedendum est in deſcripta cura in prealleꝫa. c. Ego eñ tñmodo ſolitus ſum linire heriſipilam capitis ex oleo vio. cum interpoſitione vnguenti roſati Meſue. de quo rum applicatiõe ꝛ mihi ꝛ egrotantibus ſemp bene ſucceſſum est. ¶ Unum preterea notandũ est circa purgationem materiarum calidarum de appropriatis ad membrum cum commixtione ſui iuuamẽti est electuarium de ſucco roſarum pillule de fumoterre pillule de mirabo. Iſta omnia euacuant a capite materiam calidam. Ad frigidas autem paſſiones valent pillule de iera cochie et auree. ¶ Ceterum ſolent aliquãdo oriri in capite glãcule nodi: pro quorum curatione est recurrendum ad eorum capitula ſuperiori ſermone deſcripta. ¶ Verum ſi contigerit in capite talpam aut topinariam oriri: licet de precepto Rogerij Lanfranci ꝛ nonnullorum modernoꝝ melius ſit ipſam paliare. Tamen ego vna cum petro de Argillata viro magni pretij in arte chirurgia prius omnib⁹ vniuerſalibus adminiſtratis dẽꝫ

Nota.

Mesue. Nota.

Cura talpe.

Digitized by Google

rat virtute ꝓsentiēti laudo ⁊ cō
sulo vtilissimū esse hāc curatio
nē tractare quēadmodū tracta
Inci = tur fractura cranei. ¶In ꝑmis
sio. itaq; incidēdus est locꝰ vbi ta
lis inuenit egritudo incisione
triāgulari aut crucial ꝑ q̄ me
lius tibi videt. Et si possibile
fuerit incisio dz cē tāte quātita
tis q̄ valeat totū os corruptum
Raspa a carne detegere. ¶Deinde a
torius. prudenti ⁊ ingenioso chirurgo
raspatorio bñ incidenti ⁊ alijs
oportunis instris vtilissimum
est ipsam corruptionē auferre.
Caute ¶Deide si pone erit sine lesio
rizatio ne panniculoꝝ cerebri dico vti
lissimū esse ipm os candēti fer
ro cauterizare. Et q̄ supra du
ram matrē solet oriri ex tali di
spositione ēt in circuitu vlcera
tionis sup particula carnosa ca
ro hūida molis atq; vnctuosa
q̄ cuiꝰ remotione cū securitate
sui inuamēti inuenimꝰ mirabi
Pul = lē ⁊ diuinā ꝯfe prerogatiuā ap
uis de plicationē nr̄i pulueris de mer
mercu curio ꝓfecti. Cuiꝰ officiū est re
rio. mouere vnāquāq; carnē super
fluam ⁊ vnctuosaz abiq; aliquo
dolore ⁊ loci nocumento. ¶Itē
ad eandē intētionē cū mundifi
catiōe domestica ⁊ aliquali in
carnatiōe post hmōi pulueris
applicationē cōmodato admi
vnguē nistrat istud vnguētū sup filaz
tum. sup pertas. ℞. tereb. clare abie
cti. añ. ʒ. iij. mellis ro. colati. ʒ.
ij. ⁊ ß. succi planta. suc. apij. suc.
centau. minoris. ana. ʒ. vj. vini
odorifer. duoꝝ vel triū annoꝝ
ciatū vnum. bulliant ola simul
vsq; ad consummationē succi ⁊
vini. Deinde coletur cui colatu
re addant farie orde. bñ cribel
late. ʒ. r. croce. ℈. ß. sarcocol.
mirrhe añ. ʒ. ij. misce addendo
in fine aque vite. ʒ. ß. ola ſſ in
corporando. ¶Istud em̄ absterſ abster
siuū i isto casu est medicia ma sinum
gna. ¶Itē vnguentū de minio
habitū in antidotario nr̄o ꝯ ī
in isto casu cōueniētissime pōt
administrari ⁊ eo maxime tpe
estiuo. ¶Itē interdū (maxime
q̄n intētio erit in cā cicatrizan
di) vtilr administrat infrascri Pul =
ptus puluis. ℞. aluminis cōbu uis.
sti. ʒ. ß. rosar̄. mirtoꝝ vcz folio
rū eiꝰ tm̄ añ. ʒ. j. hermodac. ʒ. ſ.
⁊ ß. boliar. ʒ. vj. mirabo. citri. ʒ.
iij. ola subtilissime pulueriza
tur. ¶Deniq; si inueneris istā Curs
topinariā ⁊ talpā nō esse vlcera vlcera
tam: imo tēdētē in viā exitureꝝ te.
tūc stati maturet cū aliquo ma Watu
gistrali maturatiuo. ¶Deide fa ratio
cta maturatione incidēdus est Inci =
locus i loco maturioꝝ. Et si nō sio.
inueneris os esse corruptum di
gerat locꝰ cū digōne d terebē
tina. ¶Deinde mūdificet locꝰ Mūdi
⁊ incarnet ⁊ sigillet, put supra ficatio
dictū est vcz eisdem aurilijs.
Preterea solet ēt in capite eue De cu
nire testudo q̄ est eminentia sa ra te
tis ampla coloris albi. tractabi studis
lis ⁊ mollis chistim hns sicut
⁊ nodꝰ. ¶Pro cuiꝰ curatiōe nul
la melior curatio reperit q̄ lo
cū incidere incisione crucial ⁊
ampla q̄ totā eiꝰ chistim euelle
re possit. Et q̄ aliq̄n ꝓpter flu
xū sanguiſ ꝓdicta chistis nō
pōt euelli tpe incisionis. Igit
eo casu impleat locꝰ aut vnguē
to egyptiaco descriptiōe nr̄a:
aut trociſco nr̄o de minio: aut li
niat cū ruptorio de capitello.
de q̄bꝰ olbꝰ deo dāte in antido
tario nr̄o mētionē faciemꝰ. De
inde remota chisti vlcus eiꝰ tra
ctādū est curatione superiꝰ de
scripta. ¶Ulteriꝰ solet ēt in ca Nota.

Digitized by Google

pitib⁹ pueroꝝ euenire apa aq̃ sum: cuius cā vt inq̃t Guil. placen. nō fit nisi ab hūiditate mē strual⁹ aquosa quam natura mu liey ꝛ natura ipsi⁹ pueri nō po tuit regulare ꝓpter malā qua litatē ipsi⁹ hūiditatis: vñ natu ra nō potuit ipsaz aquā trāsmit tere ꝛ expellere ab ipo capite. De aq̃ in capitibus puerorum. Et hec quidē aq̃sitas aliq̃n pot se iter craneū ꝛ cutē q̃ aliq̃n tārā elenationē facit ꝙ digitoꝝ tactu medic⁹ nō pōt ꝓpendere nec sentire ipm os: iterdū trāsmittit a natura ipsa aq̃sitas inter si phac cerebri: ꝛ os vez iter durā matrē ꝛ craneū. Et hec q̃dē aquositas est difficilioris cu rationis ꝛ cū maiori piculo q̃ prima. ¶ In curatiōe itaq̃ isti⁹ aq̃sitatis pauca auxiliaz reme dia a doctoribus cōnumerant. Nā Guil. ꝛ Lāfranc⁹ q̃ secutus est eū curant ipam aquā admi nistratione olei camomilline ꝛ anetini i q̃b⁹ sit virt⁹ furfuris: nonnulli iubent aperire locum in diuersis locis cauterio punctuali q̃b⁹ paulatim edictā aquā extrahēdo ꝛ nō subito ericcant eam. Desup etiā ponēdo lanā i predicto oleo infusam. Curatio aq̃sitatis ¶ Ego em̄ describā curationē nostram hmōi apatz quā sepenūero experⁿ sum ꝛ mihi ꝛ egrotāti bñ succesſum est absq̃ alia incisione. Et hec semp fuit curatio nostra. Liniměti. ¶ R. camomille melliloti añ. M. ß. stichad. mirtillo. gra noꝝ ꝛ foliorꝝ eius: rosarū añ. M. ſ. nucum cipressi numero. x. furfuris fabarum añ. M. ß. bulliāt oia simul cū vino nigro ex aqua cineris ramoꝝ vitis vsq̃ ad consummationē medietatis deinde colet ꝛ cū spōgia satis ampla ꝛ tractabili ac tenui ma de facta in hmōi decoctione et aliquantulū exꝑssa epitimetur caput: vbi est p̄dicta aqua ꝙ ꝝ tam partē hore vnā ponendo ꝛ alterā leuando facta euaporatione p̄dicta liniebāt locū ex infrascripto linimento. Iterū reponēdo spōgiā p̄dictā in dicta decoctione madefactam ꝛ fortiter expressam. Et sic remouendo spōgiam de sex horis in sex horas ꝛ infra paucos dies isto mō curabant. cui⁹ linimenta lis est forma. R. olei camomil. ro. mirtini. añ. ʒ. ß. de spica. ʒ. ſ. olei anetini. ʒ. ſ. ß. furfuris. ʒ. ꝛ. camomil. melliloti aneti. stichad. squinā. añ. parū nucis cipressi nūero. ij. teranda terātur grosso mō deinde bulliāt cū ciato vini odorifer. duoꝝ annorum vsq̃ ad ꝑsummationē vini. Deinde colet cui colature addaſ croci. ℈. ſ. cere al. ʒ. ſ. ꝛ iteꝝ bulliāt paz. Et nota ꝙ istō linimētū in desiccādo dictā aquā cū resolutione ꝛ ꝓfortatione loci sp ꝓducit mirabilē effectū. ¶ Deniq̃ si in capite contingat oriri pustulā vel carbūculū: tūc ꝑ earum curatione est in supicu. c. vbi de carbunculo ad ꝑplenum tractatū est. ¶ Vnū ꝓterea vtilissimū notare debes circa auxiliorꝝ administrationē. Et est ꝙ cū summa diligētia sp debes ꝑseruare mēbrū in sua naturali cōplexione: nam (vt inquit Guido de cauliaco.) Quatuor sunt a q̃bus sumit⁹ vera indicatio curatiōis vniuscuiusq̃ egrotationis. ¶ Prio q̃dē sumit⁹ actⁿ curationis a ꝑplexione mēbri: nā calidiora mēbra calidioribus: sicciora sicciorib⁹: hūmidiora hūmidiorib⁹ indiget auxiliis ꝑ sui ꝑseruatione. Sicut em̄ pas-

Nota.

Nota.

Guido de cauliaco. De q̃bus sumit⁹ ꝛatio.

Digitized by Google

lio qñtū ad curationē ei⁹ indicat ꝓiū: ita ēt particula suū simile: vt hr. v. terapen. Carnosiores itaq; dreni⁹ idigēt exicari rōne sue hūiditatis. Uerū sicciores lōgi⁹ z ꝓ rōne siccitatis sue. ꝑ Scōo sumit act⁹ curatiōis eiusdē a cōplexiōe totiꝰ corpis: nā aliq̄ corpa sunt rare texture aliq̄ sūt spissa: ēt iō alr medicāda sūt corpa rara: aliter autē spissa: nā raritudo arguit facilitatē eductiōis: spissitudo vero difficultatē eductionis arguit. Ēt iō Aui. c. ij. fen. ij. ō hūiditatib⁹ i locis frigidis et calidis loqr: dicit q hūiditates i locis frigidis fortiores sunt et maioris audacie z meli⁹ digerētes. Ēt rō est: qr ꝛtutes eorū fortiores sūt. Qua propter ꝓiū sentit vbi loquit i alio. c. de hūiditatib⁹ in locis calidis. nā isti tales facilr soluunt: aliꝰ ño difficulter. Ex hoc scōo mō cōueniētissime potes notare regionē: de q̄ q̄dē regiōe ad hoc ꝓpm̄ tāgit celeberrime. Cozn. in phe. lib. primi vbi dicit differre q̄z ꝓ nā locoꝝ gña medicine. Aliud em̄ opꝰ ēt rome. Aliud i egypto. Aliud in Sallia. Nā si morbosꝫ cause gñārēt q̄ vbiq; eedē eēnt: remedia q̄z vbiq; esse eadē debuissent. Planū itaq; est rōnib⁹ ꝓallegatis circa curationez mēbroꝝ z ſm diuersitatē tpis z varietatē cōplexiōis mēbroꝝ z varietatē regionū ac ſm plasmationē mēbroꝝ necessariū esse varia z diuersa medicamia administrare. ¶ Tertio preterea sumit act⁹ curatiōis egritudis a virtute z cōplone medicine et sensibilitatis mēbri. Nā membra sensibilia velut sunt oculi pāniculi. nerui atq; pia mr̄ gra ꝓia uiora et acutiora medicamina mater nō patiunr. Mēbra aūt q̄ sensu sūt ꝓuata velut sūt ossa z ligamēta q̄ ab ossib⁹ suā hñt natiuitatē: ꝓ remotiōe coꝝ graniora medicamina sustinere possunt. Quāobrē optie dicebat Aui. c. de solutiōe ꝛtinuitatis neruerū. Dicit em̄: nam sicut nerꝰ discoont⁹ est dignior ceteris vt fiat alleuiatio i eo. Ita ligamēta q̄ otiunr ab ossib⁹ sunt figurarū dignioꝝ vt opeꝫ super ea cū medicamine fortī. ¶ Quarto z vltio sumit act⁹ curatiōis morbi a plasmatiōe mēbri seu positiōe: qr aliq̄ mēbra ponunr in supficie nōnulla sunt in ꝓfūdo situata. Nā situata in supficie idigēt medicina leui: q̄ ño in ꝓfundo existūt fortī medicina curanr. Ēt rō est: ante cꝫ ei⁹ opatio ad ꝓfundū locū attigat maxia ꝑs sue opatiōis euanescit. Ēt ꝓpterea opz q̄ i tali casu medicia sit potēs z penetrās

Aui.

Cozn. cel.

De no mini = bus.

¶ his itaq; oib⁹ superi⁹ habitis morboꝝ noib⁹ notādū tñ est q̄ morbi interdū accipiūt suā denoiationē a mēbris in q̄bus gñanr: vtputa si materia flati ca fuerit in capite z ab ea gñēt apa sanioſuz: tūc rōe loci a doctorib⁹ talpa nūcupaē ēt si illa met ad oculū trāsiret imaginationē z obtalmiā faceret flegmaticam. Si ad gulā squinantiā. Si ad manus chiragram. Si ad pedes podagraz. Si ad totam tibiam vndimiā. Et sic ēt de aliꝫ humoribꝰ dōm est. ꝑ Et sic deodante completa est doctrina morboꝝ ꝑsentis ꝛc.

Nota.

¶ Capitulum. ij. de apostematibus oculorum calidis z frigidis: z eorum curationibus.

Ca. ij.

Digitized by Google

NAficedenti.c. satis dictū est de omnib⁹ apatib⁹ ⁊ pusillis et nonnullis alijs morbis q̄ in capite ꝓtingere ꝓnt. In ꝓsenti ꝯo ser mone tp̄s est tractare de apate oculoꝝ q̄ obtalmia a' doctoribus nūcupat. ¶ Obtalmia nā q̄ (vt hꝫ a Sal. j. de accidenti ⁊ morbo) est flegmō cōiunctine: ⁊ ipi⁹ ꝓiunctiue ꝓpria ē passio ex se oculiāt ex accidēs ē egritudo: ⁊ in ꝫ oēs cōcordāt doctores q̄ (vt supi⁹ dictū est) obtalmia fit apa ꝓiunctiue. ¶ Variis insup ⁊ igētrib⁹ casib⁹ i oculis corpoꝝ humani natura vexari solet: q̄ cū magnā ptē ad vite vsuꝫ ⁊ dulcedinē ꝓferāt magna cū diligētia fūt custodiēdi ⁊ eorū morbi curādi. ¶ Cause ꝑter ea obtalmie nō differūt a causis alioꝝ apatū vniuersalib⁹ ⁊ ꝑticularib⁹. Nisi ꝑterea quia hūores seu reumata magis a capite deriuanť i obtalmia: q̄ i apata alioꝝ mēbroꝝ. ¶ Nec ex causis ꝑmitiuis ex q̄b⁹ vt pluri mū orit talis egritudo q̄b⁹ ēt multū solet irasci atq; augmētari fūt sicut fum⁹ vēt⁹ puluis sol acuitas rex oculos ingrediētiū: ola ista nocēt oculis: ⁊ q̄ marie corpore existēte plectorico. ¶ Obtalmia ꝑterea ē duplex. Nā vna est parui sinthomatis: hz em̄ puā inflāmationē paruāq; rubedinē cū humectatiōe aliq̄li. Et tiō ei⁹ actio est in supficie oculi: et ista ab Auic. cōturbatio vocať. Alia ē q̄ imunit magis ꝓfūdare substantiā oculi: qua albedo ocłi cū magna rubedine aliq̄n cooperit pupillam. ¶ Signa itaq; obtalmie a materia sanguinea geniObltalmia. Cause Spēs. Signa sanguinea. te fūt ista: vez oculoꝝ caliditas: rubor cū inflāmatiōe eoꝝ ⁊ venaꝝ: cōiūctiue plenitudo: grauitas in toto capite: ꝑsertin tpib⁹ ⁊ supcilio palpebraruꝫ lippitudo ac lachrymarū caliditate vincēti: ⁊ reliqua signa: prout in cap̄. vniuersali de apate sanguineo dicta sunt. ¶ Verū si ex cholera fuerit causata obtalmia: tūc signa ei⁹ fūt dolor inflāmatiu⁹ acuitas ⁊ rubor in ocło igne⁹ est. Adest etiā lachrymaꝝ multitudo q̄ aliq̄n tā te caliditatis existunt ꝙ excoriāt angulos oculoꝝ cū depilatione palpebraꝝ. Et propterea intra oculū sentit patiens punctura ⁊ mordicationē cū aspitate: ac si res harenosa vel puluerulenta illuc ceciderit. Est ēt cū caliditate frōtis ⁊ grauedine ptiū ei⁹ cū paucitate ēt lippitudinis in oculo. Et ꝫ ꝓpter siccitatez materiei. ¶ Ex flegmate aūt signa sunt ingēs iflatio cū parua iflāmatiōe ⁊ rubedine loci: pauco vero dolore ac lachrymaꝝ exuberāua pauca. Est ēt cū grauedine totiꝰ oculi: ⁊ partiū ei⁹. ¶ Ex melācholia quoq; signa sunt paucitas rubedinis ⁊ caliditatis tumor: ⁊ hūiditas est pauciss̄me cāliditatis. Est insup colore fusco ⁊ oculoꝝ grauedine non pua ⁊ ptium eius. ¶ Obtalmia ꝑterea q̄tuor hz tempora quemadmodū ⁊ cetera hñt apata: ꝓncipium vez augmentū: statum ⁊ declinationem. Et vnumquodq; istoꝝ etiam in se tria tempora continet: vt alias dictū est. c. de apa te flegmonico. vt in ꝓpositō de augmento: videlicet ꝓincipiū augmenti: medīū augmentiz finē augmēti. Quapropter Signa vlia. Signa francie. Signa melice. Tpa obtalmie.

Digitized by Google

scias amice vtilissimū ee bñ no
tare ista q̄tuor tpa. z tria cuius
libz eoz vt ex ide possis q̄ue
nietissime suis tpib⁹ adminis-
Nota. strare administranda. ¶ Notādū
ē ēt q̄ aliq̄n ordalmia causata ē
p cōitatē: iterdū p essentiā. Qñ
p essentiā causat a capite pce-
dit z tūc ipsa obtalmia capitalis
vocat. Qđ de facili cognosci
p grauedinē capitis z dolorez
ipsius. Insup si i ea inuenit ru
bedoz calefactio frontis cū do
loze z pulsatiōe et tpa cū extē-
siōe z venarū plenitudine ac i
flāmatiōe loci. Ista oia argūt
obtalmiā a gingiua matre eue
nire. Uerū si p̄dicta accñtia nō
adsūt. Imo si q̄tinu⁹ flux⁹ ster
nutatio z p̄urit⁹ i naso z pala-
to scias ipsam ꝓpter rē itrinse
cam causari: nā si fuerit stoma
chalis repit cū nausea z vomi
Nota. tu stomachū turbāti. ¶ Ulteri⁹
sciēdū est q̄ plerūq̄ obtalmie
habēt poxīmos z piodos seq̄n
tes anologiā z materiā ex qua
fiūt scōo de differētijs febriū.
Auic. Et ita sentit Aui. Nam ꝟ Boz
doniū obtalmia nō ē negligē-
da i sui curatiōe: q̄ si male tra
ctaī mala relinq̄t accidētia: ve
lut sūt cornee ruptura pān⁹ ma
cula redīose curatiōis ac pupil
le vlcerō. ¶ Est etiā obtalmia
ēm modernos z ātiquos docto
res morbus cōtagiosus: q̄ de
facili trāsit de vno ad alterum
Inten oculum. ¶ Ꝓo cui⁹ itaq̄ cura.
tiones. sex. intē. hñtur: q̄rū p̄ria i ordi
natiōe boni regimis p̄sistit. se
cūda i digōne maīei peccāt⁹.
tertia i purgatiōe materiei di-
geste. q̄rta in ꝓhibitione z di-
uersiōe materiei catarral a ca-
pite ad oīos euenietis. q̄nta cō
plet administratiōe localiū di

uersoz ēm q̄ diuersa hz tpa
morb⁹ iste. sexta z vltima p̄sistit
i remotiōe accidentiū. ¶ Ꝓria p̄rima
q̄dē tertio q̄ est vitaz ordinare tertio.
materia existēte calida cōplet
administratiōe sex rez. nō natura
liū vertētiū se ad frigiditatē z
siccitatē vel humiditatem ēm
q̄ natura humoris postulabit.
Nam si materia fuerit frigida
regatur patiēs in his sex reb⁹
non naturalibus: put in super-
ioribz⁹ capl'is de apatibus lo-
cuti sum⁹. Ucz si fuerit materia
flegmatica p̄t haberi recursus
ad capl'm de curatiōe vndimie
Ꝓo cōplemento isti⁹ p̄me intē
tiōis. Si melācholica ad sephy
ros. Si cholerica ad herisipilā
Si sanguinea ad flegmonem.
¶ Aduertēdū tñ ē q̄ i isto casu Lactu
cōmestio lactuce nō ē inuatina ca.
lz ꝓcedat i curatiōe herisipile
z flegmonis. ℣ In primis itaq̄
dieb⁹ in materia calida vtilissi
mū ē egrotātē a carnib⁹ z vino
se abstinere: et ab oīb⁹ cibarijs
habētib⁹ materiā grossaz z va
pozosam generare. Sufficit er
go ei tm̄ mō panatella cū zuc-
caro aut fariola cū eodem aut
grue aut femula cū semie cōi.
Pot⁹ ei⁹ sit aqua ordeacea aut
aqua simplr decocta cum bucel
la panis z bibat cuz zucca. aut
inleb violato. Uinū iterdū gra
natoz etiā i p̄mis dieb⁹ i isto
casu vtiliter cōcedit vsq̄ ad au
gmētū. In statu vo z declina-
tiōe vinū odoriferuz mediocri
ter limphatum vtilissimuz esse
dicimus. ℣ In obtalmia quī-
dem a materia grossa z frigi-
da cāta potio vini odoriferi:
imo illi⁹ quod sapit natura dul
cedinis ad ꝓpositum facit: te-
stem adducendo Ꝓpocratem di

centem

Digitized by Google

centē. dolores oculoꝝ meri potio ꝛc. ℣ Scda ꝛ tertia intētio q̄ est materiā peccantez digerer̄ ipamq̄ digestā euacuare sic cōpleꝛ. ℣ Materia nāq̄ exīte cholerica digerar̄ cū sirupo violato rosato ex infusiōe buglossa to ꝑfecto cū aq̄ buglosse violaꝛ ēdiuie. ℣ Uerū si mā fuerit sāguinea: sic digerar̄. ℞. sirupi ō fumoterre buglossati rosati ex infusione añ. ℥. ß. aquarum fumiterre buglosse endiuie ana. ℥. j. ℣ Si modo ex humoze flegmaticoꝝ vel melācholico ipsā obtalmiā gnari ꝓtigerit: digerar̄ mā sub ista forma. vcz si humoꝛ fuerit flegmaticꝰ digestiuū erit tale. ℞. siru. de duabꝰ radicibꝰ mellis rosati acetosi simplicis añ. ℥. ß. aquarum feniculi bugloſſe endiuie. ana. ℥. j. ℣ Si humoꝛ fuerit melācholicꝰ digeratur isto digestiuo. ℞. sirupi de epitimo ō fumoꝛ. vio. añ. ℥. ß. aq̄ rū fumiter. viola. buglosse añ. ℥. j. ¶ Sūpto isto sirupo ꝑ hebdomadam. ℣ Si materia fuerit cholerica purgeꝝ patiēs purgatione ista. ℞. māne electe. ʒ. ꝛ. diapruno non solutiui. ʒ. vj. cū decoctione flozū ꝛ fructū cozdialiū fiat potio breuis. Addēdo sirupi vio. ℥. j. ß. Uel facias sic. ℞. ele. lenitiui casie añ. ʒ. vj. ele. ro. Me. ʒ. ij. cū aq̄ endiuie et de fumoterre fiat potio addendo sirupi vio. ℥. j. ℣ Si materia fuerit sanguinea: purgetur patiēs administratione isti⁹ purgationis. ℞. diacaptolicōis casie añ. ʒ. vj. elec. rosa. Me. ana. ʒ. j. ß. Ualent etiaz in istis duabꝰ spēbus obtalmie pillule de iera cum interpositione pillularū assagenticarū. ℣ In materia melācholica purgetur sic. ℞. diacaptolicōis. ℥. j. confectionis. amech. ʒ. ij. mā ne electe vel loco manne electuarij lenitiui. ℥. ß. cū decoctione capilloꝝ veneris sene epitimi scolopendrie politrici polipodij prunoꝝ cū aq̄ bugloſſe decocta fiat potio breuis addēdo sirupi vio. ʒ. j. ß. ℣ Si flegma fuerit cā: purgatio valē cōueniēs erit ista. ℞. diasfinicōis casie. añ. ʒ. vj. cū decoctione fiat potio addēdo sirupi vio. ℥. j. ß. ℣ Ualēt aūt ēz i ist⁹ duabꝰ spēbꝰ obtalmie pille de iera cū agarico pillule aggregatiue. ¶ Et nota q̄ raro cōungit obtalmiā ex vno hūore tm̄ modo gnari. Ideo si hūores fuerint adinuicez cōplicati: tu etiā debes tuā digestionē purgationēq̄ scōm q̄ humores adinuicē sunt cōplicati varijs ac diuersis itētionibꝰ ordinare. ¶ Quarta itētio q̄ ē materiā catarralē diuertere: ipamq̄ ꝓhibere ne ad oculos eueniat sic compleꝝ. ℣ In ꝑmis materia existēte calida diuertatur mā faciēdo flebotomiam ex vena cephalica lateris oppositi egrotātis oculi. Deide i sequenti die ꝯsurgente ꝓsentiēti ꝛ etate ꝓuenientissime fieri ꝑt ex eodez latere vene ꝑdicte ꝛ hoc vsq̄ ad augmētum. ℣ In statu ꝯsolidatiōe iterū ad euacuādā materiā ꝓiūctā ꝓcedenti vniuersali purgatiōe: vtilissimū est venā frontis incidere. ℣ Lodemq̄ mō cū aliq̄li diuersiōe ꝛ euacuatione materiei coniuncte valet summopē applicatio sanguisuruz sub auriḃ⁹. ℣ Uz i super mirū immodum autoritate antiquoꝝ ꝛ modernoꝝ ꝑsertim Hal. quando materia fluxerit a capite ad oculos per

Scḃai tertio.

Digō.

Purgatio.

Nota.

Quarta intē tio.

Diui sio.

Hal.

Digitized by Google

venas incidere venas timpor. Quo aūt incipi debēt celeberri me tāgit modū optim⁹ Me. ḡre ad pīarū virū p tua neces sitate recurre. Lz de hac venarū lcisiōe parū aut nullā ineniri Nota. vtilitatem. ¶ Et nota q si mate ria fuerit cholerica pua iterdū loco flōie sabuēim⁹ applicatio ne vētosax sup spatulas. Aut applicatiōe sanguisugax sub aurib⁹: ¶ Et lz vt oēs fere asse Mes. rūt doctores (p̄serti Mes.) flōmā i q̄cūq; spē obtalmie mirū i modum ꝓdenire tñ mā exīte cholerica aut melācholica rene Senti. rētibus: vt hr̄ a Sētilez a multis alijs autoribus de hac materia tractātib⁹ veniēdū est ad sāguinis exctionē. ¶ Imo ꝓudētissi mi medici est ne ad vnā alterā duarū infirmitatū ꝓueniat (vt Ani. iquit Ani.) loco flebothōie (vt superius dixim⁹) scarificationē administrare. ¶ Ulteri⁹ si corp⁹ fuerit cacochimū flebothomiā mādato doctorū facere debes ex vena cōi vel epatica lateris oppositi oculi egri: vt ex saphe na cīusdē lateris. Deide i sequē ti die ex vena cephalica lateris oppositi. Et sic successiue flebo thōiā diminuēdo ne vr⁹ nimis debilitet facē potes flebotho miā de cephalica eiusdē. ¶ Pre terea diuertat materia faciēdo quotidie fricatiōes z ligationes in extremitatib⁹ mēbroꝝ añ prādiū z cenā p duas horas cū applicatiōe etiā ventosarū. ¶ Eodem modo valet lotio ex tremitatum cum ista decoctiōe cuius talis est forma. R. aq̄ cineris li. r. vini odoriferi aque pluuialis ana. pintas vel bocalia. vj. camomille melliloti aneti, salnie rosmarini. ana. M. j. coriandrorū stichade. ab synthij squinati añ. parū mellis lib. f. decoquant ois vsq; ad cōsūmationē medietatis. ¶ Valet etiā applicatio vētosax. ītidie administrata sup spatulis et na- Uesice tib⁹ sine exctiōe sanguis. ¶ Cō tiniuz. fert etiā applicatio isti⁹ vesica torij super collo administrati. R. medul. pa. bñ fermētati crude. ℥. ij. cantaridarū. ℥. ij. aceti. ℥. j. ois adinuicē ꝓtūdāt p̄i⁹ abcis sis alijs z capitib⁹ z i mortario pistādo d oib⁹ fiat fugaciola q̄ apicet sup collo ipax ligando qz mirabilr p purgationē aq̄si tatis diuertit materiā a capite ad ocl̄os fluentē. ¶ Pro phibi- Proh tiōe nāq; materiei catarralis a bitio capite ad oculos currentis vl i fluxus purgatiōe p̄cedēti ꝓplēr admi nistratione istorū triū pharma corū. ¶ Primū est valde domesticū. R. albumina triū quorum aq̄ ro. farine faba. ana. ℥. ij. olei rosa. onfācini. ℥. iij. terre sigilla te boliar: añ. ℥. iij. ois ꝓquassen tur adinuicē z ponant sup frōte more empl̄i. Itē. R. olei rosa. onfācini olei mirtini. ana. ℥. iij. aceti albi. ℥. ij. bulliāt ois sil vs q; ad cōsūmationē aceti. Deide addant farie fab. ℥. ij. foliorum mirti. bñ pulueriati rosax. añ. ℥. iij. boliar. terre sigil. añ. ℥. ij. z ℔. sandaloꝝ omniū. ana. ℥. j. et ℔. thuris aloes. añ. ℥. j. misce et fiat cerotū cū cera. q. al. suffi. Istō em cerotum super frōte ipositum plurimum valet materia exīte calida sine thure z aloe. Si fuerit frigiditas et aloe conuenientissime administra tur. ¶ Ceterum inuenitur ali quando obtalmia p̄sertim a materia grossa cum dolore capitis frontis et timporum

Digitized by Google

plurimuz grauatiuo. Iō reper cussiua apposita sup frōte i isto casu cū aliqli euaporatiōe z ca lida resolutiōe mirū in moduz inuenim⁹ iuuare. ℙ Cōtrarium ño dicim⁹ er applicatione tm modo repercutiētiū. Quēadmodū exptus sum⁹ i oculo dextro Reuerēdissimi dñi mei Cardinalis yulterañ. qui diutius laborauit morbo obtalmico a materia grossa z catarrali a capite ad eūdē oculū fluēti: z vt arbitrati sum⁹ yna cū medicis q̄ in eius curatiōe affuerūt: mā q̄ cā uit obtalmiam fuit er materia grossa z a morbo gallico genita. z ppea repcussiua frigida administrata sup frōte parum aut nihil iuuasse cognouimus. Imo necessariū fuit materiā re
empłz percutere cū aliqli resolutione z loci confortatiōe. ¶ Cuius talis fuit forma. ℞. camomil. mel li. fenugre. rosarū mirtilozum. añ. M. ß. squinati ab ßiñ. añ. pa rū. Decoquātur oia cū aqua et vino vsq; ad ꝓsummationē me dietatis: deinde in decoctione cū farina fabaz z lētiū fiat em płm solidū. Nā istud empłz su p frōte applicatū: vt ptz ꝓsidē rāti ingredientia materia existē te grossa: hz virtutē ipsā resolnēdi: z mitigādi dolorē cū cōfortatione z retētione materie-
Alind. rū ad oculū fluentiū. ℙ Uel facias sic. ℞. olei mirti. rosati et camo. añ. ʒ. ij. farie faba. ʒ. iiij. furfuris bñ triturati. ʒ. j. rosarū mirtilozū añ. ʒ. ß. boliar. terre sigillate añ. ʒ. vj. sandaloz oiz añ. ʒ. j. cere albe. ʒ. r. ad ignez cū sapa sufficienti fiat mixtura
Nota. ad instar cerori. ¶ Et nota amice mi q̄ lz ab Aui. de obtalmia sup frōte dānātur oia remedia in qb⁹ igredik oleū. Tñ ego se penumero expert⁹ sum ifrascripta remedia in quibus p̄dicta olea ingredimk z mihi z egrotantibus bene successum est. ¶ Quinta intētio cōplek admi Quinnistratione localiū diuersoruz ta intē modoz: prout diuersa tempora tiohz ista egritudo (vt supi⁹ diximus.) ¶ In p̄ncipio itaq; ma- In p̄n teria exñte calida: albuminis cipio oui aliquātulū decocti: deinde Albucū modico aque rosa. cōquassa mē oui ti: z parum tucie p̄parate mixtū in modū aquā extractā p expſsionē aliquātulū z tepidam in oculo positā iuuasse p̄cepim⁹. ℙ Cōfert ēt summope in p̄ncipio siek albū sine opio p tres dies vel q̄tuor cū aq̄ ros. dissolutum p frication̄ē cū cote barbitōsotis more q̄ supra dictum est intra oculū positū p̄tanea remediū est. ℙ Etiā cū istis duobus auriłłys pomū sub prunis decoctū deinde pistatū et cribel. cuz modico aq̄ rosa. mixtū parū q̄ lactis mulieris vitelloq; vni⁹ oui recētis oibus z deinde adnuicē parū decoctis more empłi sup oculo ipositū dolorē magnope sedat cū aliqli loci cōfortatione. In augmēto In augdē cū maxima securitate ocumēto li p̄sertim in principio augmēti vsq; advltimū ipsius inueni mus infrascriptū auxiliū vehemēter valere cui⁹ hec est descriptio. ℞. aque ros. ʒ. vj. semi. ci- Aquatoñ. z ad ignem bulliant in va- vtilis. se vitreo vsq; quo forme accipiāt muscillaginosaz: deide colek. cui colature addank siek albi sine opio. ʒ. ij. lactis mulieris lactātis puellam. ʒ. ß. tucie preparate. ʒ. j. ß. succ. candi. de ſurupo ro. ʒ. j. omnia misceant-

Digitized by Google

tur adinuicē deindeq celenť cuz petia lini ꝛ in vase vitreo reser
Nota. uētur. ¶Et nota si vis q dicta aq̄ habeat maiorē loci mūdifi cationē adde i ca.z.j.mirabo. citri. ℣Uel si iueneris locū eē vehemēter iflāmatū:adde cā phoze.Ɔ.j.qz mirabilť iflāma
In sta tu. tionē sedat. ¶Ceteruz in statu augmēti ꝛ sine ipsius ꝛ p totuz tp̄s stať ꝓuenientissime ꝛ cano nice administrať ifrascriptū au riliū:cuiť talis ē forma.℟.mu scila.ꝑfecte ex semine cito.ꝛ fe nugr.i aq̄ ro.ʒ.iij.sief albi si ne opio.ʒ.ij.ʒuc.cādi.de siru po de duabꝫ radicibꝫ.ʒ.j.ʒuc. cādi.de siru.ro.ʒ.j.ß.sarcocolle nutrite ł lacte mulieris.ʒ.ß.oīa
Aqua ordei. adinuicē misceanť ꝛ ßz artē fi at colirū. Ablutio etiā aque oꝛ deacē sepenūero i die facta ali quātulū tepida supra modū in uasse reperi lippitudinē oculoꝛ rū abstergēdo:feruoꝛēq; mate
Lac re cens. rie calide extinguēdo.℣Lan dē isup itētionē i tpibꝫ p̄nomi natis inuenimꝫ hȳe lac dūmō sit recēs ꝛ ō mulier puellā lactā
empłz te.℣Itē in eodē tpe sup oculo gra sedādi doloꝛ ꝛ materiā re soluēdi ꝓiūctā accōmodate mo re ēpłi intra duas petias lini veteris administratur medulla panis infusa in aq̄ ro.ꝛ tm̄ ō aq̄
De po mo. endiuie.℣Ulteriꝫ etiā in eisdē tpibꝫ vehemēter vz empłz de pomo superiꝫ noiatū. ¶Possez ꝓterea amice mi ꝯ plurima re media a doctoribꝫ antiquis et moder.de scripta in medīū ad ducerere q̄ ad curationē hoꝝ duoꝝ tēpoꝝ istius morbi: sed quia parū aut fere nullā i eis vtilitatem inuenimus . Ideo prout sepenū ero in superioꝛi bus capitulis tibi polliciti sum
mus:ea tm̄ describā:q̄ in cura tiōe morboꝝ de q̄bꝫ scripsimꝰ ꝛ scripturi sumꝰ:vera inuenimꝰ cū honoꝛe nr̄o ꝛ vtilitate egro tātiū nō pua.℣.Preterea trāsa Reme cto augmēti tpe inuenimꝰ vtili vti tatē magnā i isto auxilio aliquāle. tulū tepido ꝛ itra oculū posito cuius talis est forma.℟.sarco cocol.nutrite cū lacte mulieꝛ. ʒ.j.aloes epatici ter cū aq̄ ro.lo ti.Ɔ.ij.si ē albi sine opio tucie ꝑparate.añ.ʒ.ß.gariofilo.Ɔ.j. ʒuc.cādi.ō siru.ro.ʒ.ij.aq̄ ro.ʒ. iij.vini al.odorifē.mediocꝛ vi nositatis.ʒ.j.ß.terēda terank subtilť ad ūstar arcolfol. deide vino calefacto er aq̄ ros.oīa ad inuicē misceanť:ꝛ ponanť i va se vitreo semel in die agitādo: vt eiꝰ virtus vigoreť.¶Et nota Nota. qꝫ si dicta aq̄ post duos dies p petiā nō ratā colareť deide reꝛ siduū eiꝰ in petia admodū bu gatine alligatū filoꝛ ꝛ in hmōi vase colirū postmodū positum valde vtilissimū eritꝫ nā i hoꝛa medicatiōis colirio aliquātulū ꝓius tepefacio ꝓximēdo bu tinā p̄noiatā itra oculū donec ex ipō colirio tres vel quatuoꝛ gutte egredianť summope iꝛ uasse reperi.¶Ad eādē intētio Aliud nem cū resolutiōe materieꝛ piū reme cte ꝛ ꝓfortatiōe visus sepenūe diuꝛ ro eꝛpti sumus cū honoꝛe nr̄o et vtilitate egrotātū nō parua infrascriptum auriliū.℟.fenu greꝛ.ter loti cuz aq̄ ozō.ʒ.ij.mel liloti folio.feniculi dulcis vel loco eiꝰ seminis eiusdē añ.pa ruz aq̄ ro.ʒ.iij.aq̄ feniculi.ʒ.ij. cia decoquanť in vase vitreo bulliendo vsq; ad ꝓsummatio nem tertie ptis:deiñ coleť cui colature addantur zuccari can dī.ʒ.ij.sarcocol.nutrite (vt su-

Digitized by Google

pra dictū est) tucie. ana. ʒ. ſ. oīa adinuicē miſceāt ⁊ vtere mō q̄ ſupra. ¶ Ulterius accōmodate vna cū iſtis duob⁹ remedijs ſupra notatis ſup oculo adminiſtranᷓ ſiꝫ ⁊ eadē hora crebrā fa
Prius cieda euaporationē iſta duo in mū re- fraſcripta auxilia. ¶ Primi talꝫ mediū ē ſcriptio. ℞. folioꝝ. feni. mel lilo. añ. M. ſ. roſarum ſticad. camo. añ. parū fenugreci loti (vt ſupra). ʒ. ſ. oīa bulliant cū ſuffi cienti quātitate aq̄ feniculi ⁊ tm̄ dē aq̄ roſ. parūq̄ vini albi odo rifer. vſq̄ ad tertie partis ꝓſum mationē deinde colet ⁊ cū ſpon gia ſubtili madefacta in hm̄oi calida decoctiōe ſup oculo ante applicationē colirij ⁊ poſtea ꝑ multas vices actual᷑ calida
Scōm applicet. ¶ Scōm vero auxiliū reme- tale eſt. ℞. melliloti. furfu. ana. dium. M. ij. camomi. roſar. añ. M. ſ. folioꝝ fenicu. M. ij. ſ. ſtica. parꝝ oīa incidant ſubtiliſſime et de his fiāt ſacculi duo ſatis lenes: deinde bulliant cū aqua feni. ⁊ vino odorifer. vſq̄ ad tertie par tis ꝓſummatio q̄ actual᷑ ca lidi ſup oculo mō quo ſupra ap plicent. Nam iſta duo remedia applicata vt dixim⁹ mitꝫ in mo dū nobis ꝓſtiterūt iuuamen re ſolutiōis materiā groſſam ſub tiliādo mirabiliter cū conforta
Nota. tiōe virtutis viſiue. ¶ Hec ſunt amice mi q̄ ſufficiēter cū max imo honore nr̄o ꝑ curatiōe ob talmie a materia ca℔a euenienti ſepenūero experti ſum⁹. ¶ Re ſtat mō q̄ꝫ breui⁹ potero ſermo nē facere quātū ꝑ cōplementō q̄nte ītētiōis circa adminiſtra tionē localiū obtalmie euenientis a materia groſſa. ¶ Obtal
Cura obtal- mia itaq⁹ a materia groſſa ge nita vel ſ℔atica aut melācholi- ca: ſed admirto ſ℔ate cū melan cholia. aut mel℔a admirta ſ℔a- ti in ꝓncipio ꝑ ei⁹ curatiōe ſic ꝑcedēdū eſt: pri⁹ tn̄ (vt ſupius dictū eſt) facta vl℔i purgatione. ¶ In ꝓncipio q̄ ꝑ tres vl℔ q̄tnoꝫ dies' ꝑcedēdū eſt cū immiſſiōe intra oculū iſtri⁹ colirij actual℔ calidi. ℞. aq̄ ro. aque feniculi añ. ʒ. ſ. lactis mulier. ʒ. iij. ʒuc ca. cādi. de ſirupo roſato. ʒ. ſ. ß. ſiet albi ſine opio: miſce ⁊ ſ̄m artē fiat colirij in eodē tpe ſup oculo. ¶ Ad eādē intentionē vꝫ pomū pomū ſub ꝓtunis decoctū ⁊ cri bellatū. Deinde cū modico aq̄ roſate vitello oui parūq̄ croci aliquantulū ad ignē oib⁹ deco ctis. ¶ Deide more empl℔i ſup empl℔ oculo applicādo iuuat mirabi liter in ſedādo dolorē ⁊ graue dinē tot⁹ oculi. ¶ Ualet inſup iſta duo remedia i ꝓdicta obtal mia vſq̄ ꝑ totū augmēti tp̄s. Albu- ¶ Ad idē etiā vꝫ in ꝓncipio al- mē oui bumen oui aliquātulū ſub ꝓtu nis decoc. deinde ꝓtuſi cū. ʒ. ſ. aq̄ roſ. ⁊. ʒ. ſ. ⁊ ß. aq̄ fenicu. ⁊ tā tūdē aque floꝝ mirtilloꝝ tucie ʒ. ß. oibus adinuicē ꝑqualiſatis ſimul per duas horas ꝓmanen do deide fortiē ꝑ petiā exp̄mē- do mirabiliter vꝫ in ꝓncipio hm̄oi obtalmie. ¶ Ualet inſup in aug mirū in modū in augmēto grā mento ſedandi dolorē qui eſt in oculo ⁊ ſupercilio ipſius medulla pa nis infuſa in brodio gallinarū vel brodio carniū ſine ſale itra duas petias ſuper oculo actua- In ſta liter calida poſita. ¶ In ſtatu tu ⁊ de vero ⁊ declinatione accōmoda clina- te intus ⁊ extra adminiſtrātur tione. ſtraſcripta auxilia. ¶ Primi ta- lis eſt forma. ℞. aque feni. aq̄ roſ. añ. ʒ. ij. vini odoriferi aque eufragie añ. ʒ. j. tucie. ʒ. j. aloes

Digitized by Google

epatici garioſilor añ.ʒ.ſ.ſar-
cocolle nutrite cũ lacte mulie-
ris.ʒ.ij.zuc.cãdi.de ſirupo ro.
ʒ.ſ.oia adinuicẽ ſubtiliſſime te
rank triturationẽ vltra. Deinde
miſceank cũ ꝑdicto vino z aq̃s
oibus prius aliquãtulũ calefa
ctis. ℣t vtere eo more quo ſu-
pra in q̃nta intẽtione obtalmie
Deco- calide curatiua dcm̃ fuit. ℣Ju
ctio. uat etiã ad eãdẽ intẽtionẽ deco
ctio fenugreci melliloti fenicu
li dulcis recẽtis ꝑfecta cũ ſuffi
cieti quantitate feniculi aq̃ zuc
cari cãdi.de ſirupo de duab⁹ ra
dicibus bulliẽdo vſq; ad ꝓſum
mationẽ tertie partis addendo
in fine cocture vini albi odori-
feri ad quãtitatẽ tertie ptis de
coctiõis hmõi. ℣t iterũ bulliãt
vnica ebullitiõe. Deinde colet
z vtere ea intra oculũ aliquãtu
lũ tepida. ℣Jſta em̃ aq̃ vt pz ꝓſi
derãti ingredictia: hz mirã vir
tutẽ in ſubtiliãdo materiã groſ
ſam ipſamq; ſubtilitatẽ mirabi
liter reſoluẽdo cũ ſedatione do
alia re lozis z loci virtutiſq; viſiue cõ-
media fortatiõe. ℣Jnſup cõueniẽtiſſi
me ab extra pñt adminiſtrari
illa duo auxilia habita in ſupe
riori q̃nta intẽtiõe. Primũ. ſ. in
forma ſpongie. ℣Aliud vero in
forma ſacculi: quare pro tua ne
ceſſitate illuc recurre. ℣Jnueni
Aq̃ vi mus ẽt aquã viridẽ deſcriptiõe
ridis. nſa magnã hr̃e efficaciã in de
clinatione obtalmie a materia
flegmatica cauſata: ipſam ma-
teriã remouẽdo q̃ bñficio alia-
rũ medicinar̃ exiccatiuar̃ reſol
uẽtiũ remoueri nõ poterat. Cu
ius talis eſt ordinatio. ℞. aque
ro. aq̃ feniculi añ.ʒ.ſ. aq̃ eufra
gie aq̃ celidonie añ.ʒ.ij. vini al
bi odoriferi z clari.ʒ.ſ. et ℈.ſar-
cocolle: vt ſupra nutrite ſtotis
eris añ.ʒ.ſ. oia miſceank adin
uicẽ prius aquis z vino calefa
ctis vſq; ad feruorẽ ebullitiõis
℣Et not. q̃ iſta aqua mũdificat Nota.
vnãquãq; materiam groſſam in
oculis genitã cũ toti⁹ oculi cla
rificatione ab oi ruboze a mate
ria groſſa cauſato. ℣Sexta vl Sexta
tima intẽtio que eſt accidentia itẽtio.
corrigere ꝓpleꝫ adminiſtratio
ne localiũ diuerſor̃ modor̃: ſe
cũdũ q̃ diuerſa accidẽtia i iſto
caſu pñt z ſolẽt accidere. ℣Ac- Accis
cidentia eteñ que in iſto caſu dentia
oriri ſolẽt ſunt iſta: vcz doloz ve
hemẽs p̃ſertim a materia cali-
da vlceratio pupille cornee at
q; ꝓfuctiue: maculaq; ear̃ par-
tiũ: necnon retẽtio ſanioſitatis
inter corneã z cõiũctiuã. ℣Pro Cura
remotiõe itaq; dolorꝫ a mate- doloꝛꝫ
ria calida cauſati ſi ſupradicta
remedia de pomo z alijs in re-
mouẽdo dolorẽ iſtũ nõꝫ contule
rint: neceſſarium eſt vtifere ocu
z antiqui z moderni aſſerũt do
ctores: ad opiatã medelã deue Opias
nire cuius talis ſemp nſa fuit ta.
ordinatio. ℣R. muſcillaginis
ſeminis citonior̃ z pſilij confe
cti cũ aqua ordeacea. ʒ.ſ. lactis
mulieris puellam parturientis
ſiek albi cum opio. ʒ.ſ. miſce et
fm̃ artem cũ cote barbitõſozis
fiat collirium. ℣Applicationẽ cui⁹
aliquãtulũ tepidã dolozis ſeda
tionem preſtitiſſe reperimus.
℣Sedato dolore procedẽdum
eſt ſuis omnibus in temporib⁹
cum auxilijs ſuperius annota-
tis. ℣Juuat etiam ſedato dolo
re per hãc viam decoctio fenu-
greci cum aqua roſa. z aqua or Deco-
dei: nam (vt inquit Aui. capitu ctio.
lo de obtalmia) in reſolutione
materie cõiũcte z ſedatione do
lozis decoctio huiuſmodi fenu

Digitized by Google

greci ad ꝓnoiatas itẽtiões est medicina vltia. ¶Si mõ cõtigerit pupillã corneã aut ꝓiunctiuã er aliq̃ cã añcedẽti vlcerari prudẽtissimi Chirurgici ẽ mor cũ aliq̃ expto medicamie hmõi vlcerationi siue macule opituari. Cui talis ꝑ eẽ forma. ℞. aq̃ ro. aõ folio. mirti añ. ℥.j. zuc. cãdi. õ sirupo rosato. ʒ. ij. tucie ꝑparate. ʒ.j. ℞. si ef de plumbo sief albi sine opio añ. ℈.j. terẽda teranr subtilissime ad sititudinẽ alchofol. deinde aq̃s aliquãtulũ calefactis oia adiuicẽ misceãr Ista eñ aqua mirũ in modũ valet aduersus vlcerationẽ a mã calida cãtam materiam grossam abstergẽdo subtilicẽs exicãdo. ℣ Et ih fuit intẽtio gloriosissimi Sale. i curatiõe oiũ vlcerationũ. vcz qr sicut asserit ꝑfat⁹ vir due gñan tur supfluitates i vlceri⁹ vna grossa: altera subtil. Ita etiã a prudẽti chirurgo dñt auxilia ordinari q̃ duas. hñt ꝓgatiuas: vcz vnã aliam in exicãdo mãm subtilẽ: alteram in abstergẽdo grossam. Et no. q̃ si vis dictaz aquã maiorẽ hr exiccationẽ z mũdificationẽ quenientissime cũ ea addar tertia pars aq̃ viridis nr ꝓnoiate. ¶Põt addi etiã accõmodate z in vlcerationib⁹ de ꝓnoiatis pticulis: z eo marie loco nõ existẽte mul tũ dolorosos: nec instãmato mã ẽt existẽte grossa ꝑdicta aq̃ viridis actualr cata admistrata.

¶Denizq̃ de sanie retẽta q̃ pleruiq̃ inuenit inter corneã z cõiuctiuã immediate post doctrinã ꝑtis capti z remotiõe et curatiõe ipsi⁹ sanioſitatz capti spãle deo mihi cõcedẽte describã. ℣ Et sic deo dãte ꝓpleta est doctrina ꝑtis capti oim spẽcialmie via theorice z ꝓtice in ciuitate Bononien. M.d.x. Die Fo. xxiiij. Nouembris. Cuius nomẽ sit benedictum.

¶Capitm. iij. de sanie retẽta et generata inter corneam z coniunctiuam.

Cura vlcerationis.

Sale.

Nota.

De sanie retenta.

QUerũq̃ vt vidimus C. iij. in obtalmia ꝑsertim a materia calida solet sanies generari et retineri iter corneam z coniunctiuam. Cui nisi statim succurratur ipsam euaporando exhalãdo z euacuãdo applicatiõe alicui⁹ medicaminis domestice maturatiõis: nõ esset mirũ si ocul⁹ dueniret ad pessimã z difficilẽ curationem vlcerationis pãniculi ꝓnoiati: sinimis materia tardaret ad exhalãdũ i ꝓdicto loco. Nec eẽt etiã mix q̃ pupilla veniret ad vlcerationẽ aut q̃ ocul⁹ ex toto euacuaret ab hũore suo crisstallino. Ut ergo ista non eueniant prudentissimi chirurgi est aliquod auxiliu ordinare. ¶Cui⁹ officiũ sit in ꝑcuratiõe aptiõe cũ sedatiõe dolotis intercommissurã que cadit inter corneam et coniunctiuã. Cui⁹ sedatalis est ordinatio. ℞. fenugretionis ci. ℥.ß. ordei mũdi. M.j. semis dolocitoniozũ. ʒ.ij. radicũ altee alicuãtulũ contuse radicũ lingue bonine añ. ℥.j. bulliant oia simul cũ puo pullo bñ loto z aq̃ sufficienti et sine interioribus viscq̃ quo formam acquirat mucilaginosam. Deinde coletur lago. quo sepe z sepius intra oculuz actualiter calido medicus vta tur etiã interdum cũ additiõe thodicti zuccari sint nõ nisi vtilissimũ erit. ℣ Uerũ si mõ ꝓtin-

Cura vlcerationis.

Flebo thomia.

Digitized by Google

gerit ꝑdictū locus ad manifestā eruptionē ꝓuenire nō posse materia exīte supporata non erit excusatio q̄n locꝰ flebotho mo pua aptiōe apiaꝝ. ¶Et aduertēdū est ꝙ aptio cadat iter ꝑdictā coniūctūrā si possibile fuerit oīa faciēdo cū dexterita te. Quo facto ꝓcedēdū est cuz muscillagine ꝑnotata ꝑ duos dies addēdo deinde paꝝ zuccari cādi. de sirupo rosato: z tm̄ de zuccaro fino. ¶Cūq; viderꝫ sanie mūdificatā eē: ꝙ de facili cognoscīt per sedationē doloris z clarificationē totiꝰ oculi ꝓcedēdū ē cū isto aurilio. Cu coliriū ius talis est ordiatio. ℞. aq̄ ro. aq̄ mirtillorū vel loco eiꝰ plātaginis. añ. ℥. j. aq̄ feniculi vini albi odoriferi añ. ℥. ß. sarcocol. nutrite cū lacte mulierꝫ tucie ꝓparate añ. ℈. ij. zuccari cādi. de sirupo. rosato. ℥. j. mirabola. citrini. ℥. ß. sief albi sine opio sief de thure añ. ℥. j. et ß. oīa adinuicē triturentꝫ vltima trituratiōe z ꝓ ßz artē fiat coliriū q̄ ꝓcedēdū est donec locus sit mūdificatus z. icarnatꝰ. Ultio loco ꝑ integra cicatrizatione addantur in eodē colirio. ℥. ij. Nota. sief de plūbo. ¶Et nota amice in tpe maturationis grā sedādi dolorē z procurādi mām ad exitū cōueniētissime pōt admi nistrari sup oculo ēp̄m de pomis habitū in capō de obtalmia. ℣Debēt isup ista oīa administrari vltima facta purgatione: put in ꝓcedēti. c. tibi de oibꝰ pleniorē doctrinā ꝺdimꝰ.

Cura pustule seu macule. ¶Eodemq; mō in curatiōe pustule macule siue aꝑaꝝ eueniētis in pupilla ꝓcedēdū ē quēadmodū z in cornea z i ꝙictiua dictū fuit immediate. Cum maiori tñ celeritate et leuitate curatiōis remedioꝝ ꝓcedēdū est i curatiōe pupille a morbis ꝓnominatis ꝑpter nobilitatez visus cui in curatione cornee et ꝙiunctiue. ℣Et sic deo dāte ꝛc.

¶Cap. iiij. de ardore z pruritu q̄ euenire solēt in oculoꝝ āgulis: z de eorum curatione. C. iiij.

OCuloruz angulis z materia catarrali baurachia solet ꝓ ritus euenire cū ardore ingenti z aliq̄li vestigio lippitudinis: ꝑ sertiz circa nocturnā horā. ¶Pro quorum curatione ꝑmissa tñ cō cedenti purgatione materiei añtis celeberrime administrāt ista duo ꝑscripta aurilia ex inuentione nr̄a ordinata. ℣Pri mi talis est ordinatio. ℞. aque ro. aq̄ plantagi. añ. ℥. j. tucie ꝓparate. ℥. j. et ß. aq̄ floꝝ mirtilloꝝ. ℥. j. et ß. folioꝝ sempuiue. ℥. ß. albubinū ouoꝝ recentium aliq̄ātulū decoctorū sub pruinis numero. iij. sief albi sine opio. ℥. j. z semis cāphore. gra. iij. calefactis aq̄s vsq; ad ferꝰorē oīa triturentꝫ adinuicem deinde ꝑmaneāt simꝫ ꝑ ℔tuoꝝ horas. postmodū colet fortiter exprimēdo: deinde in vase vitreo bñ obturato colloceꝫ. Et vtere eo in angulis oculoꝝ: q̄ i remouēdo ardorē cū pruritu intensiuo vnicū z ꝑstenaeū remediū est. ℣Uez si cognouerꝫ abstersionē i isto casu foze necessariā ꝓ lippitudinis multi plicationē cū ista aq̄ ꝑcedere ñ nisi vtilissimū erit cū additione modici zu[illegible]ri cādi. ꝺ sirupo rosato. ℣Scoz fmediū q; cō uenit ēt i quacūq; mā: in cuiꝰ operatiōe mirabilia videbis ēt lium. Scom auriliū.

Digitized by Google

nulla fetā euacuatiõe qõ vr eẽ cõtra mẽtẽ oim doctoꝝ. Tñ cũ patiẽs vadit dormitũ tangẽdo cum digito anguluꝫ oculi gutta tm̃ proijciẽdo infallẽter infra hebdomadaꝫ ab oi ardore liberabit. Uidimꝰ ẽt ifra tres dies interdũ ab ifrascripta aq̃ pasita (vt superius diximꝰ) die z nocte dictũ ardorẽ itegre fuisse remotũ. Cuiꝰ talis ẽ forma. ℞. aq̃ rosate vini albi odoziferi mediocris vinositas. añ. ʒ. iiij. mirabolani citrini tritu. ʒ. j. et ß. tucie. ʒ. ij. bulliant simꝰ vsq; ad cõsummationẽ terne ptis: deinde immediate addant̃ floris eris. ℈. ij. cãphore. gra. ij. deinde reseruet̃ in vase vitreo bñ obturato. ¶ Et nota amice qõ ista, aq̃ i isto casu iter ceteras medicamĩa obtinet prĩcipatũ z (vt ita dixerim) eiꝰ virtꝰ toto auro emi nõ posset. ¶ Ceterũ vt videat canonice operari vtilissimũ erit materiã añcedẽtẽ purgare: pcedenti tñ digestione humorum. ℣ Qõ si materia fuerit cholerica cũ aliq̃li adustione: digestio fiat cũ siru po rosato ex infusione violato nenufarino acetoso simplici: aquis violaꝝ endiuie acetose et cursu earuꝫ currentibꝰ. ℣ Si vero materia fuerit grossa baurachina digerat̃ cũ melle rosato sirupo acetoso simplici z de fumoterre simplici: cum aquis fumiterre bugloſſe endiuie et capillarũ veneriꝫ. ℣ Sũpto isto sirupo scõm qõ natura humoꝝ postulabit purgetur patiens purgatiõe ista. ℣ Materia itaq; existẽti cholerica potest esse talis purgatio. ℞. electuarij lenitiui aut loco eius diapruni non solutiui. ʒ. vj. casia fistule. ʒ. ij. electuarij rosati Wes. ʒ. ij. ß. cũ decoctione florum et fructuum cordialiũ fiat potio breuis addendo sirupi violati. ℥. j. et ß. Itẽ ad eãdẽ intentionez cõuenientissime fumat̃ añ diez per tres vl quatuor horas pillularũ assagereth. ʒ. j. ℣ Uer si materia fuerit grossa baurachina fiat purgatio sub hac forma. ℞. diacaptoliconis diafinis añ. ʒ. iij. casie. ℥. j. cũ decoctione polipodij capillorum veneris florũ z fructuũ cordialiũ fiat potio breuis addendo. ℥. j. sirupi violati. Ad eãdẽ ẽt intentionẽ valẽt pilꝛe de fumo terre minozi: pillule deiera cũ aggarico. ℣ Et est vnũ huic curationi ꝓueniẽs solũmodo ꝑcedente purgatiõe administrare sup frõte cerotũ nr̃m habitum cap. de cura obtalmie ꝓhibitinũ materierũ a capite ad angulos oculoꝝ eueniẽtiũ: quare ꝓ tua necessitate ad ꝑfatum capꝫm recursum habeas. ℣ Et hec dei munere puto tibi suffi cere ꝓ ꝑsentis morbi curatione: cuius nomẽ sit benedictũ. ¶ Cap. v. de apostemate angulorũ oculi qõ ab Auic. algarab nuncupatur.

Nota.

Cerotum.

Purgatio.

Ca. v.

SOlet nonnũ q̃ ab aliqua materia catarrali a capite ad angelorum oculi cõcauitates defluere materia: q̃ ibidem retẽta de facili saniatur: z nisi quotidie ei hereꝫ in ꝑte exteriori ãguli digito cõprimendo: nõ esse: miꝝ si locꝰ ille ad flegmonicã apationẽ ꝓueniret. ℣ Ut ergo obuiet tali apationi vtilissimũ ẽ ꝑsulo intra oculuꝫ istud nobile coliriũ administrare: cuius officiũ est

materiã in loco existẽtẽ purgare cũ loci ꝓportiõe: cui⁹ talis
solirũ est ordinatio. ℞. aq̃ rosate vini albi ana. ʒ. ij. mirabolan̄. ʒ. j. aloes epati. ʒ. j. et. ß. sarcocolle sief de memite tucie ꝑparate aã. ℈. ij. terẽda teranť vltia triturationẽ ad similitudinẽ alchofol: deinde oia adinuicem misceanť pri⁹ aq̃s et vino calefactis. et eo vtere guttã i oculo
ẽplm. pũcĩdo. ℂ Uel si loc⁹ ad aq̃ationẽ ꝑdictã pueniret: utilissimũ ẽ locũ ẽplare ex ẽplo infrascripto cui⁹ talis ẽ forma. ℞. carnis pomorũ sub prunis decoctorũ. ʒ. iiij. foliorũ maluaꝝ decoctaꝝ in aq̃ dulci. ℥. ij. pistẽtur ista duo adinuicẽ et cribellenť cui cribzature addãť paꝝ farie ordeacee et vitella trium ouorũ butyri recẽtis. ʒ. ij. et iterũ ad ignẽ sc̃z artẽ fiat ẽplm solidũ ponẽdo sp̃ th ouorũ vitella q̃n auferť ab igne. Istũ em empl̃z vt pz ꝑsiderãti igrediẽtia: hz virtutẽ maturãdi locũ et resoluendi si natura tẽtauerit maturationẽ cũ doloꝛ sedatio
tcisio. ne. ℂ Q̃s si videris locũ istum maturatiõi ꝓpinq̃re: q̃ de facili cognoscit ꝑ rubedinẽ duritiẽq̃ loci cũ pulsatiõe plõgata cũ cutꝛ eleuatiõe i eadẽ vndatiõe sanioſitatis cognita ꝑ digitoꝝ ꝑssurã i eodẽ tpe vnũ ꝓximẽdo et alteꝝ eleuãdo: tũc stati loc⁹ i loco maturiou et deliniou flebothomo icisiõe puapiẽd⁹ est. ℙ Deiñ loco exãte sine aliq̃ ossis corruptiõe eius vlc⁹ curãdũ ẽ curatiõe habita. c. de cura flegmõis. qz in eodẽ capitulo optimũ modũ descripsim⁹ digerẽdi: mũdificãdi: incarnãdi ateq̃ ꝑsolidãdi: ꝑ curatiõe vlcerationis hmõi loci: vnũ tñ addere ꝓposui q̃ i tpe mũdificatiõis põt loc⁹ mũdificari absq̃ oculi turbatiõe ponendo i vlcere ter in hebdomada paꝝ de puluere nr̃o carnis ma
pulu. le absq̃ doloꝛe remotiuo. de q̃ in antidotario nr̃o deo dante optimã doctrinã ipm ꝓponẽdi describã. ℂ Uel si loc⁹ iste fuerit vlcerat⁹ cũ ossis corruptiõe: necesse erit ad grauiora et vlteriora ꝑ remotione talis corruptiõis medicamina ꝓcẽdere: de q̃b⁹ optimã mẽtionẽ. c. ó curatiõe fistule hmõi loci faciemus in libro tertio: ẽre illucre curre ꝓ tua necessitate. ℂ In
Euacuatio istũ casũ insup sepenũero sum-
mope vz capitꝛ enacuatio q̃nq̃ cũ pillulis de iera cũ aggarico: et q̃nq̃ cum pillul⁹ assagereth. Sũmope etiã vz in aurora sumere mel rosatũ et sirupũ rosatũ ex infusiõe. Et aliq̃ mirabolanũ citrinũ i casia ꝓditũ interpolãdo. ℂ Hec sunt amicemi q̃ in mediũ adduxisse volui ꝑ sufficiẽti et breui curatione istius morbi deo ꝑmittẽte: cui⁹ nomen sit benedictum.

ℂ Cap. vj. ó apatib⁹ calidis: et pustꝛa carbũculosa eueniẽtib⁹ in supcilio et oculoꝝ palpebꝛ.

C. vj.

Ñ supercilio et palpebꝛis vidim⁹ oꝛiri apata cala flegmonica siue forꝛuculosa aut pustulam carbũculosam ꝓ curatione quarum in ꝑsenti capitulo quo ser
more potero breuiori singulari opoꝛtuna remedia describã.
ℂ Cũ itaq̃ videris apostema- Cura
ta flegmonicũ in supercilio oꝛi flegri ꝓcedẽti vltia purgatiõe (ꝑt monis superius dictũ est. c. de apate in sup
flegmonico et vniuersali) nulla cilio.

Digitized by Google

melior est medicina etiã nulla pcedẽti repcussiõe ꝫ ptn⁹ ei⁹ maturationẽ aut resolutionem pcurare administratione infra empl'z scripti empl'i. ℞. foliorũ malnarũ z violaꝝ aã. ℥.ij. carnis pomorũ sub prunis decoctorũ ℥.iij. decoquantur mal. z vio. cũ ℥.j. ordei in aq̃ sufficiẽti vsq; ad perfectã coctura. Deinde pistent z cribellent cui cribraturę addant farine ordei. ℥.j. z ℔. butyri. ℥.ij. pinguedinis galline recẽtis. ℥.j. Et iterũ ad ignẽ bulliẽdo cũ sufficiẽti quãtitate hmõi decoctionis fiat empl'm solidũ addẽdo in fine coctur vitella triũ ouoꝝ parũq; croci. Aptio ℣Istud em ẽpl'm amice mi hz ꝑtutẽ potẽtissimã: vt ptz ꝓside rãti ingredientia maturãdi vnũ quẽq; flegmonẽ z fozunculum ipsumq; resoluẽdi si natura resolutionem tẽtaret absq; attractione materiæ ad locũ. ¶Cũ ergo cognoueris ꝓdictũ locuz ad maturationẽ pueniſſe: locus aperiẽd⁹ est flebothomio incisiõe parua. De cuius notitia ti bi plenioꝛẽ dedimus sermonẽ. c. de incisione extiure grosse cutis. quare pro tua necessitate illuc recurre. ℣Celebrata hmõi Incarnatio. incisiõe loc⁹ digerẽdus mũdificãd⁹ incarnãd⁹ atq; sigillãd⁹ est eisdẽ auxilijs de qb⁹ plenarie locuti sumus in ꝓnoiato. c. Cura carbũculi. ¶De carbunculo dico rõne nobilitatis loci: ex quo ista egritudo nullas vt plurimuz patit inducias: nil meli⁹ est ꝫ ipm carbũculũ candẽti ferro debita mẽsura z oculi custodia interficere: aut loco cauterij fctã pri⁹ decẽti scarificatiõe z loci cũ liximo lotiõe supplẽdũ est cũ applicatiõe egyptiaci descriptio ne Aui. ꝓfecti cui⁹ offm̃ est ma vngnẽ lam cozrodere z bonã ꝓseruare tũ egy carnẽ. Semp i circuitu defensi ptiacũ tiũ ꝺ boliarmẽo mistrãdo. habi to i. c. de cura obtalmie. ¶Mortificato carbunculo: qꝺ de facili cognoscit ꝑ alienationẽ accidẽ tiũ z apparẽtiã circuli pcurãd⁹ est casus echare cũ administratiõe infrascripti ẽpl'i. ℞. foliorũ maluaꝝ z viol. aã. ℥.j. radicũ altee lingue bouine aã. ℥.ij. seminis citoniorũ. ℥.ij. pomoꝝ numero. iij. decoquãt oia i aq̃ sufficiẽtivsq; ad pfectã coctura: deinde i decoctiõe cũ farina ordei oib⁹ pri⁹ trituratis z cribellatz ad ignẽ finis empl'm solidũ addẽdo vitella triũ ouoꝝ butyri. ℥.iij. ¶Et nota q; istud empl'm remouet escharã z malã cõplexionẽ q̃ est i circuitu carbũculi doloꝛẽ casumq; escharę magis pcurãdo in vna die (locũ escharatũ q̃tidie butyro calido limẽdo in hora medele) ꝫ faciãt cetera medicamĩa in plurib⁹ die bus. ℞ Remota escharа ꝑ eius mũdificatiõe: incarnatiõe z sigillatiõe pcedẽdũ est curatiõe habita. c. de cura carbũculi. de q̃ i supiori. c. i prio libro ꝺr vbi de carbunculo plenarie locuti sum⁹: ℞re p tua necessitate illuc recurre: qz plima z optima auxilia p curõe pñtz mozbi i ipo. c. iũt dscpta. ℣Quakr ãt dcãr fieri purgatio i isto casu tã p vẽtrsolutionẽ ꝫ ẽt p flõmiã i ꝓnoiato purga c. doctri. tradidi sufficiẽtissimã. tio.

¶Cap. vij. De ordeolo.

Ordeol⁹ sp oriꝛ a materia benigna sanguinea. Accidit isupi extremitate palpebrarũ: cui⁹ corp⁹ ẽtritatẽ C. vij.

Digitized by Google

grani frumẽti aut ordei vt plurimũ non excedit. Nã sicut ista egritudo a pauca ⁊ benigna cãtur materia. Ita ẽt a facili curatur auxilio. ¶ In ꝓncipio itaq; ꝓ maturatiõe eius statim est procedendũ cũ administratiõe infrascripti empl̃i. ℞. passularũ. ℥. j. foliorũ maluarũ ⁊ violarũ ãã. M. ß. pomorũ nũero. iij. oĩa decoquant̃ in aq̃ sufficiẽti vsq; ad ꝓfectã coctũrã. Deĩn exprimantur ⁊ pistent̃ cribellent̃ cui cribratur addant̃ vitella duorum ouorũ butyri farine ordei. ãã. ℥. ß. croci parũ. Et iterũ bulliãt̃ vnica ebullitiõe. Istud ĩem empl̃m maturat rũpit ⁊ purgat cũ sedatiõe doloris. ℞ Ad eãdẽ intẽtionẽ cũ forti maturatione. ℞. carnis pomorũ sub prunis decoctorũ. ℥. iij. passularũ mũdatarũ ⁊ sine arilis. ʒ. vj. oĩa pistẽtur ⁊ cribellent̃ admiscẽ cui cribratur addant̃. ℥. j. ⁊ media farine tritici lactis mulieris butyri recentis ãã. ℥. ß. misce ⁊ ad ignẽ lẽtũ fiat empl̃m solidum addendo in fine coctur̃e vitellũ vnius ouĩ. ¶ Ultimo loco facta apertiõe hmõi ordeoli elapsis duobus diebꝰ: quenẽtissime ꝓ integra purgatiõe ipsiꝰ administrat̃ diaq̃lõ albũ sine gũmis descriptiõe nr̃a: de quo deo dãte in antidotario nr̃o mẽtionẽ faciemꝰ. ℞ Et hec puto tibi sufficere ꝓ curatiõe ꝓtis morbi.

In ꝓncipio. ꝓ

Aliud

Diaq̃lon.

Cap. viij. Nodi carnosi.

¶ C. viij. De nodo palpebrarꝝ.

IN palpebris plerũq; solẽt ꝓtingere nodi a materia flegmatica aut melancholica causati q̃ interdũ sunt carnosi. Nõnũq; in eis cõtinẽt materia fauina: vez ad instar castanee semimanducate plerũq; hi nodi sunt mellini qr in eis reperiẽ materia ad melis similitudinẽ. ¶ ꝓ quoꝝ curatione vniuersalibꝰ canonibꝰ nodorũ obseruat̃ nulla melior curatio rum. est (dũmõ ꝙ administratiõnẽ re Cura
soluentiũ habitã. c. de cura nodorum in gn̄ali resolui nõ possint) q̃ ꝙ viã incisionis sm latitudinẽ. Jn tm̃ ꝙ eius materia cum tota sua chistι extrahi possit. ℞ Uerũ si ꝓtigerit in tpe in Inci
cisionis predictã chistim remo sio.
uere nõ posse: ipsam remouere consuemus aut cũ immissiõe vnguẽti egyptiaci parue q̃titatis: aut cum fricatione ruptorũ nostri de capitello cõfecti ponẽdo suꝑ ipsum cũ maxima oculi cautela: existẽte maxime nodo in ꝑte interiori palpebre. ℞ Nã si nodus fuerit in parte interiori ꝓtius euersata palpebra cũ ſpatumine: aut alio perforato instr̃o incidat̃ mõ quo supra cũ flebothomo. Deinde extrahat̃ id qđ ꝓtinet in eo. Postmoduz cũ stilo bõbace inuoluto ⁊ illinito cũ predicto ruptorio intꝰ vndiq; fricet̃ sic cũ illa fricatione ꝑmanẽdo per simbolũ vnũ. Deinde locus statim cuz aqua ordeacea atq; rosata lauandus est pluribus lotionibus. ℞ Hec sũt q̃ i mediũ deo dãte adduxisse volui circa curationez ꝓtis morbi: cuiꝰ nomẽ sit bñdictꝰ.

¶ Capl̃m. ix. De polipo eue nienti in naso. Ca. ix.

SI naso plerunq; a materia catarrali flegmatica aut melica sup fluxa ro oriri solet que a doctoribꝰ ⁊ antiquis ⁊ modernis polipus nun cupat̃. Polipus namq; testem pus.

Digitized by Google

adducendo Auic. z Rasi. li. ad Almā. c. de polipo. est duplex. ¶ Cancerosus vez durus adherens parietib' nariū late figure i sua sede fusci coloris sine humiditate vt plurimū doloroſus fetidus: z eo maxie si fuerit vlceratus faciens nasum ali quātulū tumefactū in summitate sua tumefactione tendēti ad aliqualē liuiditatē: etiā cū aliqualī indignatione nasi in parte exteriori. ¶ Alī ꝯo est q̄ est rubei vel albi coloris tractabilis pendens gracilis in sua radice abſq; dolore atq; fetore cū humiditate non parua. ¶ Cui' curatio facta ꝑ decēti purgatione materiei catarralis a capite enenientis cū pilulis de iera cū aggarico aut cū assumptiōe pilulaꝝ cochiaꝝ z assageretb fa cta et flōmia: (vt inq̄t Rasi.) ex cephalica integre efficit cū administratione auxiliorū mordicantiū. Aut efficit ꝑ extirpationē cū instrumētis ferreis z cauterizatione actuali cauterio radicibus cauterizādo cū instro argēteo canulato. ¶ Medicine etiā q̄ hñt vim extirpādi dictū polipū cū securitate sunt sicut ruptouū de capitello: vnguētū egyptiacū in forma solida descriptione Auic. ¶ Etem facta extirpatiōe cum tenaculis aut aliquo instro incidēti aut cū ligatiōe fili ad ꝓsumēdā radicē eius vz summopere puluis nostet carnis supfluę sine dolore remotiu'. Valet et iz sit cū aliquali dolore vnguētū mixtū q̄ ꝓstat ex vna parte vnguēti egyptiaci z alia vnguēti apostorum. ¶ Ultimo loco ꝑ sua cicatrizatiōe puluis q̄ ꝓstat ex vna parte rucie alexādrine z alia terre

Cura. Purgatio. Flebothōia. Extirpatio. Medicine. Consū ptio ra dicis. Cicatrizatio.

sigillate z tm̄ ō alumine roche cōbusto. Ad eandē intentionem vez insup vnguētū de rucia descriptiōe nra. ¶ Uez si ꝑdictū polipū ꝑ sua signa ꝓnoiata crosum esse cognoueris: prudētis medici est ipm̄ curatiōe eradicatiua nullatenus ꝑ medicamina acuta tētare: imo (vt inq̄t Rasi.) in ꝓnoiato loco ipm̄ paliare medicaminib' bladitiuis meli' est q̄s eradicare. Ꝯo em̄ exīte cācerosō eēt ipm̄ exaspare z vitā egrotantis abbreuiare: mā (vt inq̄t Auic. aute Ꝯo.) Accidit cācer in q̄busdā hoīs vt sanet incipiēs ꝓfirmat' ꝯo non. Et multoties q̄dā accidit cācer interi' occult' z tūc est rectificatio i eo q̄ rectificatio est vt nō moueat medicamine acuto nec cum instro ferreo: q̄m si moueret fortasse egrū ad festinā mortē p̄duceret: z si dimittat z p̄cedat curatione palleatiua fortasse ꝓlōgat vita egrotātis cū salute quadā. Ita etiā sentit Rasi. in p̄allegato loco. ¶ Curatio ita q̄ palleatiua p̄ficit administratiōe auxiliorū infrascriptoꝝ. ¶ Primum est q̄ sepe z sepius ablueat locꝰ cū sero capriuo cū additiōe parum zuccari: aut cū decoctione ordeacea in qua ingrediat virtus lctiū per decoctionē plātaginis z solatri cū medico zuccari candi. Iste em̄ lotiōes lauāt purgātq; materiei acuitatē remittēdo. ¶ De inde facta hmōi lotiōe sūmopere vz istud linimētū intus ponitū cui' talis est descriptio. R. olei ro. onfancini. ℥. iij. vnguenti rosa. vl' loco ei' vnguēti Sal. ℥. ij. succi plātaginis z solatri aā ℥. viij. litargirij aurei z argentei aā. ℥. j. z mediā rutie alexādrie

Curatio palleatiua. Ablutio. Linimētū.

Digitized by Google

ne.ʒ.ℏ.ceruſe.ʒ.ℏ.bulliãt ſucci ſimℓ cũ oleo ⁊ vnguẽto ꝑdicto vſq; ad cõſumptionẽ ſuccoruꝫ. Deiñ colenℓ addẽdo cere albe.ʒ.vj.℣t iterũ bulliãt vnica ebullitiõe addẽdo reliquarum ingrediẽtiũ ſigillatiꝫ vnã poſt alterã et oĩa in mortario plumbeo ſimℓ ducẽdo ꝑ horas duas Ultimo loco addenℓ cãphore ʒꝫ artẽ triturate.℈.ij.℔ Ad eãdẽ intẽtionẽ vꝫ oleũ de vitellis ouoꝝ cũ maxia doloris ſedatione ipm diuti⁹ ducẽdo in mortario plũbi.℣t ſi cũ ipo ad dereℓ parũ litargirũ aurei ⁊ argentei parũq; tucie alerãdrine ⁊ tũtẽdẽ de lapide ematitiꝫ cũ modico ſuccꝰ plãtaginis et ſolatri: fierent vehemẽtioris efficacie cũ exiccatiõe ⁊ ꝓhibitione putrefactionis. Addẽdo in fine paruꝫ de cãphora erit magis inflamationis ſedatiuum.

Oleũ ꝺ vitellisono rum.

Nota.

℣t nota ꝙ ſi iſte polip⁹ fuerit vlceratus vlceratione non multũ locũ inflãmãte atq; malignati: ⁊ loc⁹ nõ fuerit doloroſus accommodate crede mihi amice mi: ꝑ remotiõe maligni tatis ⁊ corroſionis ipſi⁹ poteſt admiſtrari puluis nr̃ remotiu⁹ carnis ſupflue ſine dolore: ſp ſecũ iponẽdo vnguẽtũ nr̃m de tucia ꝑnotatũ. Iſte eñ puluis eſt nobiliſſime opatiõis vnam quãq; carnẽ ſupfluã ſine dolore auferẽdo.℔ Ulteri⁹ inuenim⁹ in iſto caſu nõ puã vtiliare infraſcriptũ auxiliũ i forma liq̃ris hr̃e.℞.pomigranati aceto ſi ⁊ dulꝯ nũero.ij. mirabolani citrini.ʒ.ℏ.folio.plãtaginis et ſolatri folioꝝ oliuaꝝ ſilueſtriũ caude eq̃ne añ.℔.ℏ. cõſolide minoris ℔tiã ꝑtẽ vni⁹ manipli zuccari tabar.ʒ.ij. ſape.ʒ.iij.

puluis

Liq̃r.

oĩa teranℓ ſubtiliſſime: deinde bulliãt vnica ebullitiõe pmanẽdo ſiℓ ꝑ horas.ij. Deiñ colẽt fortiℓ exp̃mẽdo: ⁊ iteꝝ ad ignẽ bulliãt vſq; ad mellis ſpiſſitudinẽ ⁊ vtere eo cũ licinio tractabili ⁊ intra nares appoſito vꝫ die q̃ ñ ponaℓ pulueres ꝑdicti.℣lteri⁹ notãdũ ẽ ꝙ i ꝑdicto loco oriunℓ carnoſitates q̃ ſapiunt naturã emorroidaꝝ: qz ab olꝺ⁹ doctoribus ⁊ antiq̃s ⁊ modernis emorroides narium vocanℓ. Que curanℓ curatione polipi ñ cãceroſi habita i pñti cap̃.℔ Et ſic deo dante ⁊c.

Nota.

℣lcus.

℣lcus.

℣lcus

ſtētionē mirū i modū iuenim⁹ valere infrascriptū empl'm cuius hec est forma. ℞. foliorū maluarū et violarū añ. M. ſ. oz dei mūdi. M. ſ. ℞. passularū. ℥. ſ. bulliāt oia cū aqua ſufficiēti vſq; ad crepaturā ordei; deide pistēt ⁊ colentur cui cribratu re addat interiora pomoz 6co croz sub prunis. ℥. ij. butyri recētis. ℥. ſ. et ℞. olei amigda. dulciū olei violati añ. ℥. ſ. ⁊ iterum ad ignē bulliēdo fiat empl's solidū addēdo i fine vitella duorū ouorum q̄ vtaq. Istō em̄ maturat ⁊ rūpit sine attractione materiē ad locum. ¶ Rupto apate; put dcm̄ est capto de ozdeolo: p ei⁹ purgatiōe ꝓcedēdū est cū applicatiōe diaquilonis albi descriptione nostra. Et sic deo dante ⁊c.

Ca. xj. ¶ Cap. xj. De apate frigido ⁊ calido sanioso ⁊ nō sanioso intra aures euenienti. Et de eius cura.

Dicet in antecedentibus duobus capl'is satis locuti sum⁹ de doloze prouenienti er apate ⁊ vlcere auris: ⁊ de apostematibus euenientibus sub radice auriū p viam terminationis ⁊c. Tñ ad completiōē doctrinā p̄sentis libri capl'm de apatibus iam dictis nunc describere decreui. ¶ Prc Cura. missa g̃ vniuersali purgatione premissoq; bono vite regimine put nā hūoris apatis postulat curationez eoz auxiliūs locali

In mā bus icipiem⁹. In primis g̃ mā prima exīte calida curat apa in pnci existē- pio si nō fuerit p via eliminatio te cali nis ponēdo oleū rosatū onfan da. cinū bullitū cū vino granatoz Oleū. et paz croci vſq; ad ſpissitudinē. ℣ Si vo itētio fuerit i resolucēdo oleū rosatū ꝓpletū sit cū camōillino ⁊ oleo amigdalarū dulciū sit oib⁹ bullitz cū modico vini ⁊ parū croci vſq; ad consūmationē vini it⁹. Deide tepidū ipositū inuamēdū resolutionis p̄stat cū sedatione doloris. ℣ Ab eē i ſup i eodē tpe et empl'z cū eadē medela cp̄z de melliti- lo. vtil'r admistrat. ¶ Si vero Matu apa ad maturationez puenire ratiua. cognoueris auxilia maturatiua ānotata i his duob⁹ capl'is p̄notatis hic p hac intētiōe cōuenientissime p̄t administrari: ꝛre p rua necessitate illucurre. ℣ Maturato deide loco Aptio loc⁹ apiat indoloroſe ⁊ sine lesiōe pricke neruose p posse dico si p se cū adiutorio medicinaz ad eruptionē nō puenerit. ꝓ curatiōe deiñ vlceris i oi- Cura- b⁹ suis itētiōib⁹ vez digōne mū vlceris dificatiōe ⁊c. ꝓcedēdū ē put. c. Matia de vlceryb⁹ auriū dicet. ¶ Ce- existē- tez si apa frigidū fuerit. ℣ In te frigi ꝓncipio cū oleo camomillino. da. ſpica ꝓcedendum est. ¶ Dei- Oleū. de si maior intentio affuerit in resoluēdo cum oleo de lilio et anetino cū ebullitiōe ℣miū ter restriū cum modico vini ⁊ paz croci vſq; ad p̄ſummationē vini intra aurē stillando ꝓcedat de sup empl'm de melliloto ponē empl'z do. ℣ Si vo ad maturationē p- Cepe. uenerit empl'm de cepis albis ordinatū: vt ifra pueniētissime administrat. ℞. cepe albe decocte sub pruis circiter li. ℔. capitū liliorū albor⁹ codē mō decoctorū. ℥. iij. butyri recēt'z. ℥. ij. olei amigdalarū dulcium pinguedis galline anserine añ. ℥. vj. vitella triū ouoz ⁊ de oib⁹ cum farina fenugreci cum paz

Digitized by Google

camomille et melliloti tritura-
ti ad ignē cū ȝcoctiõe altee ȝ
artem fiat emplȝ solidū: matu-
rat em frigidū ap̄a auris cū se
datiõe doloꝛ. ¶ Loco matura-
to curatiõe añdicta in ap̄ate ca
Nota. lido p cedat. ¶ Unū tñ nõ est p
termittẽdū ꝛ est q̄ multa auxi-
lia p maturatiõe ꝛ resolutiõe i
vtraq̄ materia dicta fuere i p̄-
allegatȝ capꝭis q̄ ad has cura
tiões possunt reduci: quare ꝛc.
¶ Et sic deo dãte ꝓpleta est ꝛc.
C.xij. ¶ Cap̄. xij. De doloꝛe causato i
pte interiori auris: tã ab aliquo
ap̄ate calido: q̄ etiã ab aliqua
vlceratione huiusmodi loci.

Olet nõnunq̄ ratiõe
ꝓlime sensibilitatis
loci ex aliquo ap̄ate:
ꝛ eo maxime in tpe
sue maturatiõis do-
Cura. loꝛ cauiari ve hemẽs. ¶ Pro cu
ius remotione canonib⁹ vꝫ ib⁹
obseruatis: put supius dictum
fuit de curatiõe ap̄atis in gene
rali nulla melioꝛ medicia est q̄
locũ bis in die ex ifrascripta ꝺ
coctiõe suffumigare. Cui⁹ offm
est locũ maturare cũ maria do
loꝛis sedatione p̄parando mãz
Suffu ad exitũ. ¶ Dã ita q̄ existente
migãr calida suffumigiũ dȝ eẽ tale. ℞
foliorꝝ maluaꝝ ꝛ violarum oꝛ-
dei mũdi radicũ altee añ. M. ſ.
furfuris melliloti añ. M. ß. po-
moꝝ apioꝝ vel loco eoꝝ po-
moꝝ dulciũ aliquãtulũ ꝓ-
ctoꝝ numero. iiij. ſeminis ci
tonioꝝ. ȝ. ij. bulliãt oia ſimul cũ
sufficienti quãtitate aq̄ vſq̄ ad
linimẽ ꝓsumationẽ medietatis. ¶ Ad
tum. dẽ inꝛtionẽ inueniꝫ hꝛe istud li
mentũ: cuius forma est talis.
℞. oꝛi de vitellis ouoꝝ olei
amigdalarum dulcium olei
violati. ana. ȝ. ij. butyꝛi recen-

tis. ȝ. ß. limaciaꝝ ex corticatoꝝ
nũero. ij. ℞miũ porcelionũ nũe
ro. xij. croci. ℈. ij. ſape. ȝ. j. deco
quant oia adiuicẽ cũ. ȝ. ſ. ß. ra-
dicũ altee aliquãtulum cõtuſe
vſq̄ ad cõſummationẽ ſape et
vtere eo more liniméti: itꝫ actu
aliter calido. ℞ Itẽ iuenimꝰ p emplȝ
eiꝰ maturatiõe cũ ſedatiõe do
loꝛis ifrascriptũ emplꝰm mari
mã hꝛe efficaciã ſine materiei
ad locũ attractiõe. ¶ Et nota q̄ Nota.
supradicta auxilia admiſtrant
p ſedatiõe doloꝛis cãti ab aliq̄
vlceratiõe: cuiꝰ talis ẽ forma.
℞. pomoꝝ ſub pꝛunis decoc-
toꝝ. ȝ. iiij. medꝛ. pa. ifuſe i bro
dio pulliꝝ exꝑſſe. ȝ. iij. butyꝛ. re
cẽtis. ȝ. ij. piguedis galline re
cẽtis. ȝ. j. oia ſimul bulliãt ꝛ in
fine coctur̃e addant vitel. duo
rũ ouoꝝ parũq̄ croci. Iſtud
nãq̄ emplȝ amice mi vltra ma
turationem mirabiliꝛ doloꝛem
ſedat eruptio neq̄ ap̄atis pꝛe-
curãdo. ℞ Eius deinde vlcꝰ fa- Cura
cta eruptiõe ipſi⁹ curãdũ ẽ cũ vlcerȝ.
infrascripto linimẽto q̄ ꝺ erpti
ſum⁹ cũ honoꝛe nꝛo ꝛ vtilitate
nõ pua i q̄dã vlceratiõe canta
ab vno paruo ap̄ate in pte ite-
rioꝛis auris dextre pꝛia termi-
nationis ad chriſtum ſctiſſimi dñi
d. Julij pape ſcõi vcz eo tpe q̄
pſonaliꝛ de Roma ad Bononiẽ
ſe ciuitatẽ ſe trãſtulit. ꝛ i q̄ vo-
luit Ferrariẽſe ciuitatẽ ad ec- Cura
cleſie deuotionẽ reducere: cuiꝰ pape
talȝ fuit ozdiatio. ℞. olei ꝺ vite Julij.
lis ouoꝝ. ȝ. ij. mellis ro. cola
ti. ȝ. iiij. miſcez vtere eo cũ licht
nio actualiꝛ calido: purgauit ei
eiꝰ ſanioſitatẽ cum mundifica-
tione ꝛ integra loci ſanatione.
¶ Et nota q̄ ſi in iſto caſu ma- Nota.
ioꝛ mundificatio fuerit neceſſa
ria: ꝓueniẽtiſſie cũ ꝓnaiato liq̄
re addat

Digitized by Google

re addatur tertia ps sarcocolle lote ter cū aq ordeacea. ℣De vlcere nāq hmōi loci cū de eiꝰ curatiōe in libro de vlceribus i gnāli tractauero: capl̄z spāle tibi deo dāte scribere conabor. ℣Et sic dei munere ꝑpleꝰ ꝛc.

C.xiij. ¶Ca.xiij. De apostematibus calidis aut frigidis sub auribus euenientibus. Et de eorū curatione.

Sub auribꝰ solent euenire apata saniosa vt nō saniosa. Aliqñ perviam terminationis ad chrisim. Interduz ex supabūdātia humoꝝ a capite eueniētiū. Quoꝝ curationē breuiori sm̄one q̄ potero sigillatim describere curabo. ¶Cū ꝙ videris locū apatū esse apatione ꝑ viā sm̄iatiōis ad chrisim: stati ꝑsiderādū ē an illō apa ꝑ sui signa ꝓcomitātia sit in viā maturatiōis vel resolutionis.

Cura.

Reso-lutinū i fri.

℣Dō si i viā resolutiōis eē vr tūc ꝓcedendū est ꝑ eiꝰ resolutione administratiōe istoꝝ auxiliorꝝ infrascriptoꝝ. Quoꝝ ꝑmi talis est ordiatio. ℣R. radicū altee. lib. ℔. camomille melliloti fenugreci. ℥. j. bulliāt oia simꝰ cum sufficiēti quantitate brodū carnis sine sale vsq ad ꝑfectā coctura: deinde i decoctiōe cū medulla panis ꝓtus oibꝰ erp̄ssis pistatz icisis ꝛ cribellatz: ad ignez iterꝝ fiat emplz solidū: addēdo olei camomil. olei anetini añ. ℥. ij. butyri piguedis galline añ. ℥. j. vitel la duoꝝ ouoꝝ et actualiter calidū sup loco more emplī apliceī. Resoluit em̄ vnāquāq materiam durā cū sedatione doloris. Et eo maxime ipa mate ria existente mixta cū hūoribꝰ frigidis ℣Verum si materia vꝰ esse a ꝑdominio calida: tūc nō sic est ꝓcedendum cum fortiori resolutiōe qz materia existēte calida ꝑ eiꝰ resolutione ꝓcedendū est cū debiliori resolutiōe. Cuiꝰ talis pōt esse ordinatio. ℞. folioꝝ maluaꝝ. ℥. ij. ra lutinū dicū altee li. ℔. omnibus decoctis cum sufficiēti quātitate ꝑtadici brodū: deinde pistentꝝ ꝛ cribellentꝝ mō quo. ℥. postmodū in decoctiōe cū farina ordei faba. tritici. añ. ℥. ij. ad ignē fiat emplz emplī solidū: addēdo olei camomillini pinguedinis gallie butyri añ. ℥. j. ℔. croci. ℑ. j. vitel la duoꝝ ouoꝝ ꝛ sup loco actualiter calido ꝓtere mō quo supra dictū est. Ista duo auxilia resoluūt nō repugnādo maturatiōi si natura tentare vellet maturationem. ¶Quāobrē si videris apata ꝑdicta applicatiōe resolutiū resolui nō posse: imo tēdere i viā maturatiōis ꝑ signa maturationē coarguētia: statiz materia apatis grossa ꝛ mixta existente: ꝑ eiꝰ maturatiōe cū infrascripto auxilio erit ꝓceden emplz dum. ℣R. capitū lilij albi radicū altee añ li. ℔. oibꝰ cū aq sufficiēti decoctis: incisis ꝛ cribellatis ignez arte: deide cū sufficiēti quātitate farine fenugreci linose ꝛ tritici in decoctione fiat emplm solidū addēdo butyri piguedinis porcine liquefacte añ. ℥. ij. ꝛ i fine coctura tria ouorum vitalla: ꝛ iterum more quo supra actualiter calido vtatur. ¶Et nota ꝙ si cū ℥. j. hmōi emplastri adderentur limaces numero. ij. cū suis corticibꝰ ficus pingues nūero. ij. passularū q̄q ℥. ℔. deinde oibꝰ admnicē bene

Nota.

Digitized by Google

cõtusis. Istud sup apatis sũmi tatẽ applicãdo. vez cũ iã appro pinquerit maturatiõi ad curez subtiliãdã: z eius eruptionẽ p curandã mirũ in modũ iuuasse ꝓcepimus. ¶ Ulterius si contigerit apostema a predominio humorũ calidũ esse: nõ sic forti maturatiuo ꝓcedẽdũ ẽ. ℣ Sufficit ergo ꝓ illi⁹ maturatiõe in decoctione decoꝝ farinã ordeaceã atq; triticeam donec ad formã reducat empli cui addẽ do sufficiẽtem quãtitatẽ butyri pinguedisq; porcine vtilissimũ fore ꝓcepimus. ℣ Itẽ ad eandẽ intẽtionẽ cũ maturatione et sedatione doloris generalissima regula est locũ in die sepe et sepius ex supradicta decoctione vel cõsilio cũ pane de farina tritici z butyro recẽti adiuicẽ parũ scoctis visitare cerebra embrocatione: apate maturato deniq; in loco maturiori aperiri dz: ℣ Quare aũt aperiri debeat loc⁹ isteyna cũ ceteris locis a capite vsq; ad pedes tibi optimã doctrinã tradidimus capitulo de extirpatura grosse cutis. Ubi ꝓ tua necessitate tã isti⁹ loci q̃m ceterorũ locoꝝ totius humani corporis ad prenominatum capitulum potes habere recursum. ¶ Celebrata incisione pro curatione vlceris pro cedenduz est eisdem auxiliis annotatis in capitulo de cura flegmonis in generali. ℣ Uerum si apostema causatũ fuerit a materia catarrali: z causa antecedẽti: et nõ fuerit per viã determinationis ad chrisim ꝓ ei⁹ resolutione z maturatiõe ꝓcedendũ est q̃si ei sdẽ auxiliis resolutiuis z maturatiuis superi⁹ annotatis. ¶ Unũ tñ est mẽti tenẽdũ (vt inq̃t Sale.) q̃ iz ista apata q̃ sub auribus oriri solẽt sint de gẽre flegmonis q̃ z ab ipso z a cello parotides nũcupant: tamen in principio sue curationis nõ vtimur in eis flegmonis intentionib⁹. Sz iuxta attractiuis z resolutiuis vtimur. Hoc nõ aliam ob cãm fit: vt Aui. quarta ꝑmi capitulo d̃ medicaminib⁹ apatum. Inquit enim i loco pallegato ad ꝓpositũ nr̃m. Si vero mẽbrũ apostemosum mẽbri principalis emũctoriũ fuerit: nullaten⁹ erit ei applicãdũ aliquid q̃ refrenet nullo vnq̃ tpe. Nõ ideo q̃ repercussiuũ nõ sit medicamẽtũ apatũ in principio: q̃m illud ẽ ꝓpue ipoꝝ materiã ad ipsa attrahaꝝ. Et nõ curaꝝ si malitia in membro augmẽtata fuerit. Sed soluz curaꝝ de eo q̃d mẽbro principali melius esse videt. Si nõ cũ aliis z ꝑsertim quãdo est ꝓ viã terminationis ad chrisim. (vt inquit prefat⁹ vir) saltẽ cũ vẽtosis z emplis attractiuis. Quapropter voluit ibidem Auicen. vt malitia in membrum cadat ignobile cũ principali contulerit membro. Ita vt semper studium impendamus in attrahendo materiã ad membrum ignobile: et faceret vt iꝑm mẽbrum apostemetur et apa magnificet. Inquit. Nam si materiã refrenaremus redire ad membrũ principale z peruenirem⁹ inde ad illud videlicet ad dispositionem deteriorem prima quam medicaminibus emendare non posse mus. ℣ Et quinta z tertiũ capitu-

embrocatio.

Sale.

Auic.

Auic.

Nota.

Digitized by Google

lo.xxv.de apostemat ib⁹ euenie
tib⁹ in radice auris: super hac
attractiõe cũ vẽtosis ⁊ medica
minibus nimie attractiõis di-
cit q̃ tãmmodo tribus in ca
fib⁹ applicari debẽt. Primo q̃n
materia vẽ venenosa. Secũdo
quãdo timetur ex aliqua appli
catione medicaminis apocru-
stici q̃ materia apostematis in
tus nõ delitescat versus mem-
brum principale. Tertio ⁊ vlti
mo p̃ viã terminatiõis. Mate-
ria tamen existente multa ⁊ cũ
subita dermatiõe: quãdo fit cũ
dolore vehemẽti in principio
eius adũctius: videlicet per to
tum ips principũ: in isto casu
vẽtose ⁊ medicamina nimie at
tractionis essent multũ nociua
attrahẽdo materiam ad locum
multam: addendo dolorẽ dolo
ri febrẽ insuper augmentãdo.
¶ Sufficit ergo (vt inquit pre-
fatus vir loco precallegato) ma
teriam euaporare decoctione
rerum annodinarum et admi-
nistratione emplastrorum re-
soluentium de quibus latius
superius dictum fuit. ¶ Et de
mũvt experiẽtia nobis sepenu
mero demõstrauit male ⁊ inor
dinate agũt medici ⁊ chirurgi
ci q̃ iubẽt istum locũ nulla pre
cedẽti maturatiõe candẽti fer
ro aperiri ⁊ idifferẽter oĩb⁹ in
tpib⁹ fortis attractiõis ꝓcede
re medicamine. ¶ Ideo inquit
Auic. ibidẽ Auic. q̃ si illud apã velo-
cioris fuerit aduẽt⁹ ⁊ attractio
nis vcz si fuerit cũ subita derꝛ
matiõe ⁊ ei⁹ materia fuerit mul
ta apta nata multum ad locum
lesũ fluere: tũc dimitte eam se
cundum naturam suã. Hoc non
aliam ob causam vt non faciat
medicamen sua ingenti attra-
ctione euenire dolorem vehe
mentem in loco quo febris du
pliciter ⁊ per viam suffocatio-
nis (vt plerunq̃ vidimus:) ho
mo non suffocetur. Imo loco at
tractionis oportet vt sis conte
tus cum eo quod mollificat et
resolnit resolutione domestica
p̃sertim si ille fuerit dolor ve
hemens. ¶ Inquit etiam et si
eius initium fuerit cuꝫ dolore
vehemẽti sis cõtẽtus eius ma
teriam euaporare cũ aqua fri-
gida. ¶ Sentilis tamen intelle Sentili
sit exponendo textum Aui. cũ lis.
calida aqua et non frigida. et
ego dico si aqua predicta fue-
rit decoctionis maluarum vio
larum ordei melliloti erit con-
uenientior ⁊ maioris operatio-
nis in sedando dolorem. Et in
isto casu flebothomia diuersi-
us cõuenientissime administra
tur in principio: vt ipse inquit
loco prealligato. dicit ei. Opor
tet vt minores materiam cum
flebothomia si ipa fuerit neces
saria. ¶ Jõ (vt superius dixim⁹)
pessime ⁊ irregulariter rabsq̃
ratione ꝓcedunt idocti medici
in isto casu omnib⁹ in tẽporib⁹
medicaminibus attrahentib⁹:
qua attractione aliquando tãta
materia ad locum producitur
q̃ a natura vt plerunq̃ vidi-
mus: nec via maturatiõis: nec
suppurationis vnq̃ potuit re-
gulari: et sic necessario vidi-
mus ipsam materiam eorum-
pi in membro aut ipsam pe-
nitus lapidari. Cunq̃ ad ma-
turationem peruenerit admi-
nistratione maturantium de
quibus superius plenarie lo-
cuti fumus: locus aperien-
dus est. Deinde facta aper-
tione ⁊ sanguine suppresso in-

Digitized by Google

tus et extra p tres vel quatuor dies procedēdū est: cū medicaminib⁹ que habeant materiam fluxā facere. Deinde p ei⁹ mūdificatiōe incarnatiōe et cicatrizatiōe ꝓcedēdū ē curatiōe annotata cap. de cura flegmōis i generali. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

C.xiiij ¶ Cap. xiiij. De apate gingiuarū calido ꝛ palati.

Stud apostema sepe a materia calida catarrali generat in gigiuis: sepissime vero ex doloze ꝛ dentium putrefactiōe illō euenire solet.

Cura. ¶ Sed q̄ocūq; sit p̄missa cōdecenti pargatiōe materiei catarralis antecedētis ſm humoris exigētiam nil magis p̄sentaneū nil deniq; vtilius q̄ ifrascripti auxilij administratio: cuius officiū est cū sedatiōe doloris locū ad festinā suppoꝛatiōnē ꝓcurare. Cui⁹ forma talis

Mūdificatiuum. est. ℣ R. ficuū siccarū pinguiū dactilozum aā. nūero. iiij. passularū. ℥. j. iuiubarū numero. xx. oꝛdei mundi aliquantulū fracti furfuris aā. M. j. radicū ligne bonine. ℥. ij. Bulliāt oia simul cū sufficienti q̄titate brodij carnis aut gallinarū sine sale vsq; ad cōsummationē duarū ptiū ex tribus. Deinde exprimant fortiter expressione. Et iterum cū modico zuccari bulliāt vsq; ad consummationē tertie partis. Deinde vtere ea sepe ꝛ sepius actualr calꝛ: tenēdo ipaz i oze aut cū bōbace: aut cū petia madefctā sup loco dolēti maturat mirabilr cū sedatione doloris. Maturato apꝛate locus sagitella est aperiēdus. Deinde p ei⁹ mundificatione ꝛ incarnatione sufficit sepe locū cum melle rosato visitare. Uez si loc⁹ mūdificari non posset applicatione mellis rosati: nō erit excusatio quin applicet sup licinio tpe cōgruo vnguentū egyptiacū cuius officium est vnūquēq; locum a mala et corrupta carne mūdificare bonā semp cōseruādo. Deinde mel rosatum cum licio parumq; sarcocolle erit de conueniētioꝛibus. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

Ca.xv. ¶ Capitulum. xv. De casu vuule: et de corruptione et inflammatione ipsius.

Uula vt asserunt anathomiste ē membrum spōgiosum a natura ꝓpter duo creatū: quorum primū est vt valeat modulari vocem: ſ. secundum factum fuit ad toti⁹ capitis superfluitatē recipiendum.

vuula. ¶ Uuula namq; interdū a materia flegmatica relaxatur non nūq̄; a materia calida corrūpit inflāmat atq; relaxat. Pro cura tiōe itaq; cas⁹ vuule a materia flegmatica causat⁹ p̄missa ꝓdecēti purgatiōe vez assumptione pillulaꝝ ō iera cū aggaricomeli⁹ est q̄; ptin⁹ ipaz vuulā suspēdere puluere q̄ cōstat ex vna pte piperis ꝛ duab⁹ mirabolanoꝝ citrioꝝ. Qō canonice bis in die faciēdū ē. ℣ Insup mirū i modū iuuat añ cenā ꝛ prādiū submergere pedes ꝛ brachia i decoctiōe rez ꝓfortātiū cū vino ꝛ aqua celebrata in hmōi ō coctione loca lauando. ℣ Conferunt etiam vētosatiōes super spatulis cum scarificatione. ℣ Ualet insup mirum in modū stuppa aliquātulum arsa ꝛ sup

Egritudines eius. Cura eius a mā fla tica. Pille. Eleuatio. Lorio. vētose stuppa

Digitized by Google

thuſ ſuffumigata ꝛ deide actua
liter calide in ſummitate capi
tis applicata. ℣ Uerū ſi iſta re-
laxatio vuule a materia catar-
rali calida cauſata fuerit ſtatiz
ꝑmiſſa euacuatiõe p ventris ſo
lutionẽ: ac ẽt ꝑ flebothomiã ve
ne cephalice virtute ꝑſentiẽte
locus epithimãd⁹: gargarizan
duſq; eſt cũ infraſcripto garga
riſmate. Cui⁹ talis eſt ꝓpoſitio
℞. ordei mũdi. ℥. j. lẽtiũ. ℥.
ß. ro. ſumach. añ. tertiã ptẽ vni⁹
ʒ. mirtillor granoꝝ ꝛ foliorũ
oliuarũ ſilueſtriũ añ. parũ. Bul
liãt oia ſimul cũ ſufficiẽti quan
titate aq̃ vſq; ad ꝓſummationẽ
duarũ partiũ ex trib⁹ dieb⁹: de
inde colet cui colature addant
aceti albi. ʒ. iij. ſiru. ro. ʒ. ij. ß. et
itez bulliãt vnica ebullitione.
¶ Iſtud eñ auxilium remouet
vnãquãq; malã cõp̃lonẽ calidã
locũ ꝓfortãdo ꝛ nõ expoliaꝛ ab
aliqua reſolutiõe: ꝛ hoc rõne or
dei. ℣ Ad eãdẽ intẽtionẽ valet
ſummope vinũ duoꝝ granatoꝝ
cũ tantũdẽ aq̃ roſate atq; plãta
ginis parũq; aceti ſirupi roſa.
¶ Deinde ſi videris dictã vuu
lã nõ poſſe ad ſuũ locũ reſtaura
ri adminiſtratione antecedẽtiũ
auxiliorꝝ. Imo ipſam tẽdere in
viã alicui⁹ corruptiõis vltimũ
ꝛ expedientiſſimũ remediũ eſt
cũ ſecuritate locũ corruptionis
crebra fricatione fricari egyꝑ
tiaco vnguento deſcriptione
Aui. confecto. Nõ ꝓpter hoc
poſtponẽdo gargarizationem
gargariſmatis ſuperius ꝓtal-
legati. Remouet eñ vnãquãq;
carnẽ corruptã bonã ſemp ꝓſer
uãdo. ¶ Ꝺ ſi videris ex appli
catione ꝓdicti vnguẽti vna cũ
alijs auxilijs annotatis ꝓdictã
corruptionẽ remoueri nõ poſſe
tũc nulla erit excuſatio quin di
cta vuula radicit⁹ extirpeť vſq;
ad corruptionẽ ei⁹ ipſam pe-
tus incidẽdo: ꝛ deide loci cor
ruptiõis cãdẽti ferro decoque-
re: aut eũdẽ locũ cũ aliquo cau
terio potẽtiali cauterizare. hec
eñ operatio fuit ꝛ antiquoꝝ ꝛ
modernoꝝ ꝑſertim Albu. ¶ Et
nota ꝙ materia exñte calida ꝑ
eius purgatione ꝓueniẽtiſſime
ꝓcedunt pilꝛe aſſagereth: ꝛ ele
ctuariũ de ſucco roſaꝝ cũ diaca
ptolicone tamarindoꝝ ꝛ ſtirate
ſufficiẽti. Iuuat etiã caſia cũ ſu
pra notatis electuarijs. Quoꝝ
talis põt eſſe ordinatio. ℞. ca-
ſie diacaptoliconis añ. ʒ. ß. ele
ctuarij de ſucco ro. ʒ. ij. ꝛ ß. cum
aqua endiuie ꝛ acetoſe ſirupi
viola. ʒ. j. ꝛ ß. fiat potio breuis.
℣ Dieta inſup in iſto caſu ꝑſer
tim in primis dieb⁹ ſumme hz
locũ. Reganť itaq; hi q̃ tali la-
borãt morbo quẽadmodum di
ctũ fuit. c. de heriſipila ſi mate
ria fuerit calida. Uerũ ſi frigi
da fuerit regaꝛ patiens ꝑut di
ctũ fuit. c. de curayndimie. ℣ Et
hec puto tibi ſufficere deo dãte
procuratione preſentis morbi:
cuius nomen ſit benedictum.

¶ Cap. xvj. De aꝑtib⁹ fau
cium ꝛ duarũ amigdalarum
ꝛ de eorum cura.

Lerũq; fauces ꝛ gut
turꝛ amigdale a ma
teria catarrali ꝑ viã
deſlex⁹ a capite eue
nienti apoſtemari ſo
lent. ¶ Pro quarum breui cura
tione premiſſa condecenti pur-
gatione materiei peccãtis vcz
per vẽtris ſolutionẽ ꝛ per flebo
thomiã vene cephalice virtute
conſentienti vel ſcarificatione
cũ vẽoſis ſup ſpatulis admi-

Cura eius a mate-ria ca-lida.

Euacuatio garga

Albu. Nota. Purga-tio.

Diet⁹

Uinuz granatoꝝ.

ad coꝛ ruptio nem.

Fricatio. Auic.

Extirpatio

C.xvj. Aꝑs fauciũ

Cura.

Digitized by Google

nistratis:premissaq; dieta quo ad cibū ꝛ potū:put in superioribus capitulis dictū est.vt natura humoris postulabit conueniētissime completur administratione quoꝝdam localiū in
In ꝑn fraſcriptoꝝ. ¶In ꝓncipio itaq; cipio. conueniūt ea q̄ virtutē habent
Reper repercussiuam domesticam:velcussi- uum. let est medicamē qđ constat ex vna parte aque rosa.ꝛ duobus granatoꝝ vini mediaq; aceti rosa.ꝓAd eādē intētionem valet decoctio ordeacea m qua sit parū sumach bulliti:cui ēt addendo diamoronis paululum. Jstud em̄ mirabil'r repercutit materiā cū loci ꝓfortatione.Et
In sta valer p totū augmentū ipsi⁹ in tu. statu ꝛ declinatione aꝑate tendēti in via resolutionis valent oia ista aurilia. ¶Sargarisma aūt istud plurimū vz in statu q̄ ad resolutionē aꝑatis.℞.ordei mūdi passulaꝝ dactiloꝝ aā.℥.ij.bulliant oia simul cū aq̄ sufficienti vsq; ad ꝓsummationē medietatis:deinde colenť cui colature addanť mellis ro.℥.iij. sirupi de duab⁹ radicib⁹.℥.ij.ꝛ itez bulliāt vnica ebullitione. ꝓUalet insuper cū applicatiōs infraſcriptoꝝ auriliorꝝ materiā dinertendo per ligationem extremitatū ꝛ fricationē earundē necnon p lotionē eaꝝ.ꝓUalet ēt mirū in modū ad interciꝑiendū capitis reuma applicatio stuppe in capitis summitate aliquantulū arse ꝛ sup thure suffumigate.ꝓUalet etiā i isto casu ꝛ in relaxatione vuule suꝑēdere capillos in summitate
qñ ma capitis suspēsione vehementurāť. (vt inqt.℣ef.) ¶Uerū si istud aꝑa nō vī posse resolui via ꝑallegata:imo iꝑm tendere in viā maturationis intus ꝛ extra proeius domestica maturatiōe ad ministranť ifraſcripta auxilia. ꝓAb extra itaq; i forma empłri talis erit ordinatio.℞.pomoꝝ sub ꝓunis decoctoꝝ.℥.viij.butyri.℥.ij.pinguedinis galline.℥.j.℈.lactis mulieris.℥.iij.farine ordē.bene triturate.℥.j.ℑtez ad ignē bulliāt vsq; ad ꝑspissitudinē addēdo in fine cocture vitella duorum ouorū.Jstud em̄ empłm amice mi sub gula in locempł'z co amigdalarum calidum applicatum mirabiliter maturando dolorem sedat.ꝓJntus ve- Ab it⁹ ro in forma decoctionis inueni mus istud summopere valere. Sarga
℞.ficuum siccarum dactiloꝝ.z.risma. añ.numero.xij.passulaꝝ.℥.j.radicum altee.℥.iij.ordei mundi furfuris.añ.℣.j.seminis citoniorum.z.ij.iniubaꝝ numero. xx.omnia decoquātur cum sufficiēti quātitate brodū gallinarū nō saliti vsq; ad ꝓsummationem duarū partiū ex trib⁹:deinde colet ꝓius fortiter exprimendo:cui colature addať zucca.℥.iiij.mellis ros.℥.j.ꝛ ℈.Et iterū bulliant vnica ebullitiōe ꝛ vtere actualiter calido gargarizādo ipsum.Jstud em̄ gargarisma amice mi amigdalarum apostema minoꝛabiliter maturat cū sedatiōe doloris. ¶Apo Añ est stemate deniq; maturato locus matusagittella aperiēdus est:deinde eius vlcus mūdificando cū aqua orde.cum melle rosa.mixto.ꝓEt sic deo dante cōpleta est doctrina ꝑsentis capituli via theorice ꝛ practice:cuiꝰ nomen sit benedictum. ratiuū

¶Ca.xvij.De apostemate gut turis siue de squinantia ꝛ eius curatione. c.xvij.

Digitized by Google

Apa guttu-ris.

AN guttere p viā reu matis a materia catarrali apa plerūq; solet gñari. Qđ a doctoribꝫ squinātia nū cupatur: a Cornelio vero celso angina dr. Morbꝰ etiā perniciosus est. Interdū em̄ p viaz suffocatiōis itra. rij. horas patientē expedit. Aliq̄n in scba. plerūq; in ōrta: nōnunq̄ in septima perimit. Unde Ipoc. c. v. apho. dicit. Quibuscūq; squinantia ad cānam pulmonis cō uertit in septē diebꝰ moriunt. Si vero hos effugerint ēpici ſūt. ¶ Squinātia itaq; ē apostemario gutturꝭ ꝓhibēs trāsitū aeris ad pulmonē cibiq; ad stomachum sine quozum commoditate vita humani corpis diutius permanere nō potest.

Cor. cel.

Ipoc.

Sq̄nā tia.

Spēs est.

¶ Cuiꝰ spēs ſm Gal. medicorū lumē sunt quatuor: quarum.

Ptia

ꝓtia est cū doloze ingēti: et nō apparet aliq̄ vestigiū tumefactiōis nec intꝰ nec extra: ſz eiꝰ in lacertis intrinsecis cognoſcit p difficultatē trāſglutiōis z āhelitꝰ. Et ista spēs (vt supꝰ dixim⁹) vt plurimū itra quartū diē interñcit patiēte m. Er ista etem̄ spē patiēs emittit linguā: os insup apertū tenendo hz anhelitū succedētez ad ſilitudinē canis sub estu solis fatigati: hec nāq; squinātia p maiozi pte cōtinetur in parte itrinseca epigloti z ideo ab

Auic. Scōa.

Auī. ista sq̄nantia canina nūcupat. ꝓ Scōa species est q̄ne in lacertis intrinsecis manifestat versus spōdiles. Intātū q; ipa q̄n lingua aliquo instrō cō primit tātūmodo intus versus fauces z amigdalas manifestatur: tunc factio eiusq; rubedo: nulla tume factiōe apparenti in parte exteriozi. Ista q̄dez spēs non est ita expitialis sicut prima. ꝓ Tertia spēs manifestatur intus z extra et est semp diuturnioz aliis. ꝓ Quarta z vltima est q̄ iuā natiuitatē oñdit tātūmodo i parte exteriozi: iō est tutioris curationis cetēris.

Ter-tia.

Quar-ta.

¶ Terminaꝭ ꝓterea squinātia ſm vnū trium modoꝝ. ꝓ Ptio vez p resolutionē insensibilē: nam mā aliq̄n pauca et subtili existente: et eo maxime facta vniuersali et particulari flebothomia: et ꝑdecenti gargarizmate adhibito curaꝭ patiēs ex tali morbo. qz materia eūata illō qđ remāsit plerūq; insensibꝫ a natura resoluit. ꝓ Scōo terminaꝭ p viā suppoztationis. Et sic nunq̄ pōt terminari istō aḃa ad ſanie cōuertēdo in ꝗtuoz diebꝰ z eo maxime materia existente grossa vel multa.

termi-natio. ꝓtio.

Scōo.

ꝓ Tertio z vltimo terminatur squinātia per viam permutationis ad aliā ꝓticulā. Interdū terminaꝭ ad pectꝰ. Nōnūq̄ ad caput: sepissime ad stomachū. Si ad pectꝰ z materia habeat digressum ꝗsus coz: accidit tremoz cordis: z acciditvalida tuſſis. Si ad pulmonē tēdit etiaz cū difficultate anhelitꝰ est. Uerū si ad caput pmixtionē rationis facit. Si ad stomachum accidit nausea cuz vomitu stomachū turbāte. ¶ Ois etenim pmutatio aḃaꝭ ꝓfocatiui ad pnoiata loca ē mala testē adducēdo Auī. Cuiꝰ pmutatiōis signū ē q̄n oia signa q̄ ꝓcesſerūt subito deliteſcūt cū notabili lesione principalioris particule.

Ter-tio.

per-muta-tio. Auī.

Signa mala in squinātia sunt ista: vez febriz valida mīꝰ tumoz

mala.

i ſtū

Digitized by Google

nullusq; ruboꝛ iteriꝛ apparẽs
Etiã denegatio spũs ꝛ cibi ad
suos meatus. Interdũ ẽt ligua
fauceſq; cũ ruboꝛe itumeſcũt.
Uoꝛ iſup nihil ſignificat: imo
videt nariꝫ loqui: facies pal-
lida oculos hincinde mouen-
do. Ad q̃ ſigna plerũq; ſingul
tus ſequit. Iſta q̃dẽ vt plꝛ ſũt
cõia ſigna mala q̃ ſequunt ad
illud ꝙa male terminationis.
Iſta etem̃ vltia terminatio ſp
ẽ deteriꝛ ceteris et valde pi-
culoſa. Sñak̃ ꝑterea iſta egritu
do aliq̃n a materia ſanguinea:
iterdũ a cholerica caro ãt a fla
te gñari vꝛ: rariſſimeq; a melã
cholia. ¶ Signa itaq; ſangui-
nec ſq̃ntie accõmodate ꝑñt
hñi ex ſignis habitis ca. de cu
ra flegmonis in generali. Eãdẽ rõnẽ de ceteris alijs hũoꝛi-
bus q̃ ad cognitionẽ eoꝝ per
ſua ſigna ꝑut de vnoq; ꝙa-
te ẽm q̃tuoꝛ humoꝛes i ſupioꝛi
bus capitulis plenarie locuti
ſum⁹ hr̃e poſſum⁹. ¶ Ueniẽdo
deinceps ad ei⁹ curationẽ dico
q; ꝑ ei⁹ curatiõe quinq; intẽ-
tiões requirunt. Pria eſt vitaz
ordinare. Scõa materiã añce-
dẽtẽ partim diuertere partim-
q; euacuare. Tertia materiam
ꝓiũctã remouere. Quarta locũ
mãdãtẽ ꝓfortare. Quinta ꝛ vlti
ma accidẽtia corrigere. ¶ Pri-
ma quidẽ intẽtio cõpleꝛ admi
ſtratiõe ſex reꝝ nõ naturaliuz
de q̃b⁹ lati⁹ dictũ ẽ. c. de ꝙate
cato i gñali. ℙ Pro ſuſ itaq; co
meſtionib⁹ ꝛ potu: (vt inq̃t op
tim⁹ Me.) i ꝑmis dieb⁹ ſumat
aquã zuc. cũ idromelle. Deide
ſucceſſiue ad aquã lẽtiũ excoꝛ-
ticataꝝ ꝛ ordei cũ inleb viol.
aut roſ. ex ifuſiõe q; ſtim re-
mouet acuitatẽ ꝛ inflãmationẽ
remittẽdo. Deiñ paulatiue ad
decoctionẽ ciceꝝ cũ aqua oꝛd.
erit veniẽdũ. Poſtmodũ accõ-
modate ad ſoꝛbitiõem farine
fab. ꝛ oꝛd. ac furfu. oibus i aq̃
ẽcoctꝫ: ẏtute exñte foꝛte i biꝛ
dio pulli deueniat: debili exñ-
te cũ additiõe oximell⁹ ꝛ zucca
ri. Ultio loco veniat ad ouoꝝ
vitella ſoꝛbiliũ cũ ſufficiẽti q̃n-
titate biꝛodũ pulle. Et ſic pau-
latiue manũ dilatãdo i ſua co-
meſtione ꝛ potu deuenire põt
donec ad ꝑſtinũ ſtatũ pueniat.
Umũ ꝑterea granatoꝝ cuz aq̃
oꝛd. parũq; zuccari i potu ꝑmꝫ
dieb⁹ vtilꝛ ꝓcedit. Eẽ eiꝑ⁹ et
ãpatis medellã locũ ꝓfortãdo
cũ aliq̃li dõeſtica reſolutiõe et
cũ h̃ ẽt mirabiliꝛ extiguit cali-
ditatẽ feruoꝛẽq; loci ãpatꝫ ꝓhi
bet ẽt coꝛruptionẽ cibi exñtis i
ſtõ (vt inq̃t Auer.) q̃b⁹ oib⁹ idi
gem⁹ i curatione iſta. ¶ Scõa
itẽtio q̃ ẽ mãz añcedẽtẽ eũare
ptimq; diuertere ſic ꝓpleꝛ ad-
miſtratiõe vtis purgationis p
fl̃omiã ꝛ vẽtꝛz ſolutiõez. ℙ Cõ-
pleꝛ iſup ſubita admiſtratiõe
fricationũ ligationũ extremi-
tatũ ꝛ crebra vẽtoſaꝝ applica-
tiõe: ſup ſpatul⁹ ꝛ ſup collo ſine
ſcarificatiõe ꝛ ẽt ſi opus fuerit
cũ ſcarificatiõe. hec oĩa feſtinã
ter faciẽda ſũt: q; talis egritu-
do nullas patietur inducias.
ℙ Jgiꝛ cũ ad hãc puenerꝫ cura
tionẽ virtute etateq; ꝑſentiẽti
coꝛpeq; exñte plectoꝛico venã
baſilicã laterꝫ oppoſiti enema
te ꝓcedẽti ſtati incideꝛ debes.
ℙ Deiñ ꝙo ad. rũ. hoꝛas accõ
modate nullo ꝺicẽti ſintho-
mate ex vena cepha. einſdẽ la
terꝫ minutio fieri ꝑt. ℙ Deiñ ꝑ
eũatiõe materiei ꝓiũctevt oẽs
et antiq; ꝛ moderni aſſerũt do-

Gñatio.

ſigna ſãgui. et alia rum.

Curatio.

Intentiões.

Pria itẽtio.

Auer. Scõa itẽtio.

Digitized by Google

flebo. cto. flōmia vene q̄ est sub ligua ꝓfecta ex aqua violaꝛ ꝛ solatri
pñtaneū remediū est: hoc totū fiat potio bzeuis addendo siru
dico vtute toleraūti. Nōnulli ēt pi viol. ℨ. j. ß. ℙ Uerū si sāguis In fle
magna exñte plectoza flōmā fuerit admixt⁹ cū mlt̄itudine. tica.
in pzicipio faciūt de saphena. flegmatis tūc accōmodate ex
Deinde successiue veniēdo ve hibēt pillule cochie vel ō iera
niūt ad flōmia venarū lingue. cū aggarico. Aut loco pilꝛaruꝫ
ℙ Diꝫ i modū ꝓterea cū nota purget mā egrotāti hāc exhi
bili diuersiōe materieꝫ ō loco bēdo purgationē. ℞. caste dia
ad locum ꝓfert submergere ti captoliconis añ. ℨ. ß. diasinico
bias vsq; ad genua et brachia nis. ℨ. iij. cū ōcoctiōe floꝛ ꝛ fru
vsq; ad cubitū i hac cal̄a ōcoc. ctuū cordialiū fiat potio addēdo
cui⁹ talis ē ōscrip. ℞. camo. mel do siruꝑi violati. ℨ. j. ß. Enema
lilo. stica. rosarū. añ. M. ij. ta q̄q; ꝛ suppositoria in eodez
fu. M. iij. rozism. abſin. saluia tpa satis acuta summe ad ꝓpo
añ. M. j. sq̄nā. paꝛ bulliant oīa situ faciūt. ¶ Tertia q̄dē iten- tertia
simℓ cū sufficiēti. aq̄ plu. ꝛ tūs tio q̄ est materiā cōiūctā remo- itētio.
de vino odozi. vsq; ad ℓtie ptis uere cōpleꝫ administratiōe di
ꝑsum. Ista balneatio more q̄. uersoꝝ localiuꝫ ēm q̄ diuersa
ß. dixim⁹ bis i die tūs cal̄a quā tpe hꝫ mozib⁹ iste. ℙ Jn pzin- Jn pri
tū eger sufferꝛ possit mirabiℓ cipio ergo huiusmodi mozbi cipio.
opitulaꝛ seq̄ntia laboꝛātibus nulla p̄cedēte eūone admistra
hūozes ab egrotāti loco ad iſi tio pticularitatis alicui⁹ reper
mas ptes trahēdo. Ulteri⁹ mi cussiui fortis sp̄ē suspecta. Fox
noꝛat materia añtis p ventris taſſe em̄ reumatizationē faciē
soꝛonem farmaco ꝓpetēti: ꝑut do in loco materiā incarceran
natura hūozis postulat. ℙ Uā do erit cā maioꝛis doloꝛis ꝛ cō
itaq; sanguinea existēte facta sequēter attractiōis multarum
pri⁹ sanguinis minutiōe (ꝑut materieꝫ ad locuꝫ. Ut ergo ħ
superi⁹ dixim⁹) statim nulla p̄ nō eueniat moze quo supra coꝛ
cedēti digōne coꝛp⁹ euacuādū pus ante applicationē localiū
ē euacuatiōe ista. ℞. caste mā nō paruā repcussionē habētiū
ne electe añ. ℨ. j. tamaridoꝝ. ℨ. euacuādum est. ℙ Sz qz amice
ß. cū decoctiōe floꝛ ꝛ fructuū ista est egritudo q̄ nullas patit
cordialiū oīa simℓ dissoluendo inducias. Jdeo etiaꝫ añ vlem
fiat potio bzeuis cui addeꝛ si purgationē celeberrime i pzi
rupi viol. ℨ. j. ß. nō nisi vtilissi cipio hmōi mozbi administreꝛ
in cho mū erit. ℙ Uez si materia a ꝑ infrascriptū gargarisma. Cui⁹ Gar
lerica. dominio cholerica esse videt officiū est locū cōfortare cū se ga.
añ flebothomiam vtiliter i isto datiōe ꝛ extinctiōe calidutatis
casu administraꝛ istō minoza materieꝫ ꝛ cū hoc ēt nō expo
tiuū cholere. Deiñ securi⁹ ad liaꝛ ab aliqua parua ꝛ domesti
ꝓnotatā flebothomiā deueni ca resolutione illi⁹ materiei q̄
re potest. Cuius talis est fo sub forma coniuncta reperit.
rma. ℞. mane electe. ℨ. ꝛ. diapru Et hoc vt materia antecedens
nis non solutiui. ℨ. vj. cū deco ad coniunctam non eueniat.
ctione floꝛ ꝛ fructuū cordialiū Cuius talis est forma. ℞. aque

Digitized by Google

ordei decocte vsq; ad ordei cre
paturam. lib. ß. vini granatorū
dul. et acetosozum ana. ʒ. j. siru.
ros. ex ifusiõe. ʒ. iij. bulliãt si-
Alió. mul vnica ebullitione. ℙ In pn
cipio itaq; secuta eũatione cor
poris (put supi⁹ dictū fuit) ad
grauiora ꝛ fortiora repcussiua
pscẽdere possum⁹. In ꝗ eñ bo
Mes. nus ꝛ optim⁹ Mes. in quacũq;
spẽ sq̃nãtie i pnci. sũmope lau
dauit gargarizare aquã rosatã
Alió. cũ modico aceti. ¶ Ad eãdẽ in
tẽtionẽ vz ifrascptũ gargaris-
ma. ℞. pomoz aceto. numero.
iiij. sumach rosaz añ. M. ß. se-
mis citonioz. ʒ. ij. oia bulliant
cũ aq̃ sufficiẽti vsq; ad pfũma-
tionẽ medietatẽ addendo vini
ãboz granatoz añ. ʒ. ij. diamo
ronis. ʒ. iij. dianucũ. ʒ. ß. ꝛ iterũ
bulliãt vnica ebullitiõe ꝛ vtẽ
qz mirabilr vz a pncipio vsq;
Alió. ad pncipiũ augmẽti. ℙ Itẽ vz
vt supra mirabilr istò gargaris
ma. ℞. aq̃ ros. ʒ. ij. pini grana-
toz dul. ꝛ acetosozũ. ʒ. iij. agre
stis. ʒ. ß. aq̃ solatri aq̃ plãtagis
añ. ʒ. j. ß. ro. sumach añ. parum
suc. pomoz dulc. ꝛ acẽ. añ. ʒ. ij.
ß. suc. sozborũ ꝛ mespiloz si in
uenri pñt añ. ʒ. j. siru. ros. ʒ. ij.
diamozonis. ʒ. j. bul. oia vsq; ad
pfũmationẽ tertie ptis ꝛ vtere
In au vt supra. ℙ In augmẽto ptera
gmẽto hmõi apat; medicamina rep-
cussiua dñt eẽ mixta cũ aliq̃li
resolutiõe. Cui⁹ gra exẽpli ta-
Garg. lis pt esse ordinatio. ℞. ros. su-
mach añ. M. j. ordei passulaz
añ. M. ß. ficuum siccaz nũero.
vj. iuubaz nũero. x. oia cũ aq̃
sufficiẽti decoquanť vsq; ad cõ
sumationẽ ẽtie ptis addẽdo dia
mozonis. ʒ. iij. melr ro. ʒ. j. ꝛ ß.
Nota. ¶ Et nota ꝙ si fra fuerit vin-
cẽs accõmodate addať auxi-
lijs pñoiatz in oi eoz tpe pax
aluminis aceti parumq; croci.
ℙ Vz isup ad eãdẽ itẽtionẽ cũ Alió.
sedatiõe doloris ꝛ pportatione
loci gargarizatio casie cuz aq̃
solatri ꝛ plãtaginʒ. ℙ Vz ẽz sũ- Alió.
mope cũ sedatiõe ꝛ gutturʒ le
mitiõe lactis caprini aliquãtulũ
tepidi gargarisma. ℙ Iuuat de Alió.
nicq; mixt i modũ israscpta gar
garizatio. ℞. brodiũ pulli ẽpti
tatis sufficiẽtis ut ordei. M. ß. le
minis citonioz. ʒ. ij. raõ. ligne
bouine. ʒ. iiij. ficuũ siccaz nũe
ro. iiij. liquiritie. ʒ. j. Itẽ bul.
vsq; ad pfũmationẽ tertie ptʒ
addẽdo diamozonis melr ros.
dianucũ añ. ʒ. j. iterũ bulliant
paz. ¶ In statu ño apate tẽdẽ In ſta
te i viã resolutiõis accõmoda- tu.
te ſsolutiua admistrãt: ḋzũ for
ma talis ẽ. ℞. raõ. altee. ʒ. iiij. Matu
ficuũ siccaz nũero. x. passu. ʒ. ratiuũ
ij. furfu. M. ß. ord. M. j. liqritie.
ʒ. x. nidi hyzũdis li. ß. pullorũ
hyzũdis si iueniri possint nũe
ro. iij. aut loco eoz capiañ de
siccatis seu pditz cũ pauco sa-
lis nũero. ij. oia adinuicẽ deco
quanť cũ brodio carnis castra
ti aut gallinaz vsq; ad pfũptio
nẽ ẽtie ptʒ addẽdo mellis ros.
ʒ. ij. suc. rubei. ʒ. j. ß. croci. ℈. j.
siru. de duab⁹ radicib⁹. ʒ. x. ¶ Et
si materia fuerit a pdño gross:
vtilr in eadẽ recepta addať
orimellis simplicʒ. ij. ß. ¶ Et Nota
no. ꝙ si in eadẽ ꝓpositiõe deco sterc⁹
qrer sterc⁹ canis cũ modico vi canis.
ni granatorũ dulciũ mirabilr
valeret i dclinatiõe hmõi mor
bi. ¶ Nec si pdcã sq̃nãtia ivia
maturatiõis tẽdere videť pru-
dentissimi medici est statim ab ex.
eius maturationem intus et
extra medicamine maturati-
uo procurare. ¶ Emplastrum ẽplm.

Digitized by Google

itaq; nobilissime operatiõis dino em miraculo vnamquaq; squinãtiã in parte exteriori administratũ maturãdo autresolvẽdo terminare facit. R. radicũ altee li.ʒ. maluaz z violaz añ. M.ij. marubij. M.ß. capitum liliozalboz. ʒ.iiij. ficuũ siccaz. ʒ.ij. dactil. ʒ.iij. midũ vnũ hyzũ dinis decoctis oĩb⁹ in aqua sufficiẽti vsq; ad ℔ectã coctura pistatis incisis z cribellatis i decoctiõe deinde cũ farina seminis lini fenugreci ordei atq; tritici sufficiẽti ad ignẽ fiat ℔m solidum: addẽdo butyri. ʒ.iij. pinguedinis gallie anatis olei violati añ. ʒ.ß.zß. cro. ʒ.ß. vitella triũ ouoz qñ auferẽ ab igne z iterũ cũ supradicta cribratura imiscendo fiat empl̃m. ℣ Adeãdẽ intẽtionẽ mirabilr vz emplastrum de pomis ℘fectũ. c. de apate amigdalaz. z p̃esertim materia existente calida quare ꝓ tua necessitate illuc recurre. ¶ Intus vero sepe z sepius gargarizetur ꝓ maturatione vniuscuiusq; squinantie cũ decoctiõe rerũ p̃dictarũ cũ zuccaro rubeo z parũ sirupi violati. ℣ Valet quoq; summopere cum sedatiõe doloris gargarizatio lactis vaccini seu caprini cũ ileb violato et parum zuccari. ¶ Maturato apate locus subtili ingenio aperiendus est. Quidam em̃ medicoz iussit aperiri squinantiã maturam intromittẽdo per os cãdelam cere satis tractabilem aut loco eius porrum. Quidam insuper iussit in glutire frustũ carnis bouine bene alligatũ violẽter ad exterioꝛ rẽ partẽ extrahẽdo. Nonnulli insuper conati fuere locũ apationis aliquo instrumento videre: deinde in loco maturioꝛi et incidẽti instrumẽto curuato in summitate existẽti admodũ vnguis auiũ de rapina vinẽtium a medico aperiendus est. Quo facto locus mũdificãdus mcarnãdus atq; sigillãdus est: put infra docebo. ¶ ℘ eius ergo mũdificatione accõmodate ad incarnationẽ antedicta administratur decoctio ficuũ ꝑsularum ordei cum melle rosato admixto. ℣ Similiter ꝓ eius incarnatione cum decoctione cocolla parumq; thuris. ℣ ℘ eius sigillatiõe decoctio ordei lentium rosarũ foliozꝝ z oliarum oĩm in aqua decoctoz pũcis aluminis addendo sirupi quoq; rosativtiliter administratur. ¶ Quarta q̃dẽ intẽtio que est membrũ mandans ꝓfortare cõpleꝛ administratione istius pulueris in summitate capitis positi administrando: deinde stuppã lini aliquãtulũ cõbustã z thure suffumigatã: nã ꝓ appli cationẽ istoz duoz auriliozum potentissime caput ꝓfortaꝛ: reuma eius insuper intercipiẽdo. pulueris talis est descriptio. ℞. rosaz abs̃inthij añ. M.ß. rhubarbi masticis añ. ʒ.ij. calami aromatici. ʒ.ß. squinanti sticados. añ. paz. ℣ Quinta z vltima intẽtio que est accidẽtia corrigere cõpleꝛ administratione quoꝛũdã localiũ. ℣ Accidẽtia etem̃ que solent euenire in isto casu de q̃bus sit facidẽa mentio p tissime sunt duo: vez dolor vehemens suffocatio cũ difficultate anhelitꝰ. ℣ ℘ sedatione itaq; doloris gargarizatio confecta ex lacte vaccino calido cũ sirupo papaueris: parũq; olei violaz croci inꝛ cetꝛa medicamina

empl̃z

Abl̃t⁹

Sarg.

Maturato apate.

Aperitio.

Mũdificatio ne.

Incarnatio.

Sigillatio.

Quarta intẽtio.

pulꝛuis.

Quinta intẽtio

Cõtra doloꝛẽ

Digitized by Google

Cõtra suffocationem. Cel.

principatũ obtinere vł. ¶Administratio ąż cucurbite sub mento summopere opitulat̃ laborãti squinãtia(vt inquit Cel. cap. de angina.) Illud qõ strãgulat suffocatq; hoiem ad exteriorẽ partẽ reuocãdo. ℣Ad eãdẽ intẽtionẽ nõnulli ꝛ antiquoꝝ ꝛ modernoꝝ iubẽt imponi vẽtosam super collo sine scarificatione. ℣Hec sunt q̃ in medio me adduxisse volui pro sufficienti curatiõe istius ferocissimi morbi tam via theorice q̃ practice loquẽdo ꝛ finẽ imponẽdo deo dãte: cuius nomen sit benedictũ.

Capi. xviij.

¶Capl'm. xviij. De apostematibus colli gule ꝛ partiũ earuꝫ.

apata colli.

Materia catarrali sepissime collũ gula solẽt apariapate calido aut frigido: aut mixto. Calido aũt apate loca ista apant̃ vt plurimũ p cõitatẽ i pueris i capite ruptura vel crusta vel plaga laborantib⁹: quare intra paucũ spaciũ aut ad maturationẽ. aut resolutionẽ deuenire solẽt. ¶Signa preterea istoꝝ apatũ accõmodate pñt (vt lõgã euitemus sermo cinationẽ) videri antecedẽti doctrina capl'oꝝ libri vniuersalis de apatib⁹: quare pro tua necessitate illuc recurre.

Signa apatũ.

Cura.

¶Curatio itaq; istoꝝ apatũ vniuersalibus canonibus obseruatis de vẽtris purgatione ꝛc. prout dictũ fuit doctrina preallegata ꝛpleł administratione localiũ diuersoꝝ. ℣In pncipio aut materia existẽte mixta cũ aliquali duritie liniat̃ locus oleo camomillino calido de lilio simul cũ pinguedine galline ꝛ puꝝ anatis pinguedine desup ponẽdo lanã succidã optle carpinatã. ℣At si calida materia eẽ vł: cũ oleo roſ. calido violatoq; ꝛ parũ olei camomillini: ac pingue dinis galline more quo supra sup loco pcedẽdũ est. ℣Ver si apa fuerit in collo vel gula puroꝝ ex vna de pnotatis causis causatũ: locus solũmodo liniat̃ cũ oleo ro. calido violato ꝛ paucis olei camomil. p duos dies. Deinde si videris ipsum apa tendere in viã resolutionis: tũc cũ domestica resolutione pceden dũ est. Cuius gra exẽpli talis põt esse ordinatio. ℞. medul. panis infuse in decoctione malua rũ camomille melliloti et altee circiter li. j. deinde optime pistata dicta medulla: ꝛ cũ predicta decoc. incorporata ad ignẽ cũ oleo camomilli. roſ. parũq; butyri bullãt vsq; ad spissitudinẽ solidã: addẽdo in fine vitella duoꝝ ouoꝝ croci. ℈. j. quo facto statiz auferat̃ ab igne. Istis emplastrum fili mi cũ maxima securitate resoluit apa nõ repugnãdo maturationi. ¶Si vero versus maturationẽ tendere videre: tũc p eius maturationẽ pcedẽdũ esset prout dictũ fuit c. de cura flegmonis. ¶Maturato apate loc⁹ aperiendus est iuxta doctrinã traditã. c. de cura grosse cutis. Quare illucrecurre qz videbis ca. necessariũ ꝛ pulcherrimũ de incisione vniuscuiusq; particule a capite vsq; ad pedes. Sicliq; mõet p eius digõne: mũdificatione: incarnatiõe ꝛ figillatiõe: nõ sec⁹ procedẽdũ est q̃ ordinatũ fuit c. pdicto de flegmone. ℣Tñ ad pr̃optiorẽ necessitatẽ hic maturatiũ apatis describam hmõi loci. cui⁹ talis est forma. ℞. fo-

empl'z

Quando maturat.

Qñ est matura ratum.

In pncipio.

Matu ratiũ

Digitized by Google

liox malux ꝛ violax añ. M. j. capitum lilij albi. ʒ. iij. oibus cū brodio gallinax seu carnis decoctis sine sale: deinde cum medul. pa. in decoctione infusa exp̄ssa ꝛ pistata ad ignem fiat empl̄m cum butyro sufficiēti ꝛ oleo cōi bulliēdo vsq; ad spissitudinē solidā addēdo triū ouorū vitella: quo facto cū supradicta pistatura miscendo ad ignē fiat empl̄z ꝛ vtere: qz mirabilis est maturationis nō repugnando resolutioni. ¶ Si vero materia faciēs ap̄a fuerit catarralis ꝛ calx: tūc vna ꝛ eadē quasi curatio est cū añdicta curatiōe p maturatione ꝛ resolutione ei⁹.

A materia calida

A materia grossa.

¶ Uerū si ap̄a fuerit a materia grossa ꝛ mixta cū calx ꝛ adfuerit intentio resoluēdi: tūc p ei⁹ resolutiōe auxiliū infrascriptū p̄sentaneū remediū erit: cuius talis est ordinatio. ℞. radicū altee decocte ꝛ cribel. li. k. olei camom. aneti. añ. ʒ. ij. olei ros. pingued. galli. pingue. anatis. añ. ʒ. j. olei de lilio. ʒ. x. diaq̄lonis albi gūmati. ʒ. iij. ꝛ k. medulle cruriū vituli ꝛ vaccarum añ. ʒ. vj. sepi vaccini. ʒ. iij. cū cera al. sufficiēti ad ignē fm artē fiat cerotum nec nimis molle: nec nimis durū: qz mirabile est resolutionis vniuscuiusq; materiei dure: cū securitate de nō attrahēdo materiā ad locū. ℣ Ad eāde intētione valet empl̄m de melliloto: valet ēt diaq̄lon magnū: lz nō cū tāta securitate attractionis materierū ad locuz.

Cerotum.

empl̄z

¶ Uerū si istud ap̄a ad saniē tēdere videret: sic maturādū est. ℞. capitū lilioꝝ al. ra. altee añ. li. ß. decoctis ī aq̄ pistatis ꝛ cribel. deinde in decoc. cū farina fenugreci linose atq; tritici añ. quātū sufficit ad ignē fiat ēplz solidū: addēdo butyri pinguedinis porcine liq̄facte añ. ʒ. iij. ꝛ ß. vitel. duox ouox. misce cū dicta cribratura incorporando fiat empl̄m.

qñ maturat.

empl̄z

¶ Ap̄ate maturato qñ est locus incidaꝝ. Deinde digerat̄ matura per tres vel quatuor dies. Postratum. modū mūdificēt cū mūdificatiuo de apio: aut cū mundificatiuo de sirupo ro. ꝺ scriptiōe nr̄a. ℣ Facta mūdificatiōe loc⁹ icarnet cū mundificatiuo de mellros. de sarcocol. ꝑpter neruositatem loci. ℣ Et deniq; si fuerit necessariū p hac intentione et ceteris alijs intētionib⁹ recurre ad cap̄. sup̄ius allegatum.

¶ Unū tñ nō est p̄termittēdū: vz q; sanies nō ꝺz diuti⁹ ī istis ap̄atib⁹ pmanere: pp nobilitatē multox nerux ligamentox ꝛ venax existētium in isto mēbro. ℣ Et sic deo dāte ꝓpleta est doctrina curatiua ap̄atis loci ꝛ partiū ꝓximo nominatarum: cuius nomen sit benedictum.

Nota.

¶ Finit tractatus tertius. Incipit quartus.

¶ Tractatus quartus de apostematibus māmillax habens capitula. iij.

¶ Capitulum primū de ap̄ate calido mammillarum. Ca. j.

Amillea multis ꝺ causis apostemata Ap̄atari solent ap̄ate ca mamilludo. Interdū em̄ laruax. ap̄ant a cā primitiua: vz a pugilo baculo atq; indumentox p̄ressura. Aliqñ a cā añcedēti: vz a superabundātia humorum calidoꝝ ꝛ lactis coagulatione. ¶ Curatio ita- Cura. que talis apostematis calidi a coagulatione lactis causati.

Digitized by Google

canonib⁹ vrib⁹ obſuatis: vrgẽte neceſſitate ꝓlect̃ adminiſtratione localiũ mollificãtiũ cũ reſolutiõe pua vt materia nõ trahat ad locum: qz iſte locus taliapate aꝑat nõ gaudet repcuſſiuo medicamine ꝓpter lactis coagulationẽ exiſtẽ i venz mãmille. ¶ Zgit euaporatiua dõeſtica z aptiua venaz cũ ſedatiõe doloris ſumme in iſto caſu ꝓuenire reperi ẽt i primis diebus. ℣ Mollitiuũ ꝙ mltũ pecuniarũ mãmille aptiõe cũ aliqli reſolutiõe i primis diebꝰ tale inuenimꝰ eſſe ꝓueniẽs. ℞. fol. mal. z viola. añ. ℳ. j. ordei mũdi. ℳ. ß. folioz apij: florũ camo. añ. paz. bullãt oia ſiꝛ cuz aq̃ ſuffic. cũ. ℨ. iij. butyri recentis z tãtũdẽ olei violati vſq; ad ꝓſummationẽ duarũ partiũ ex trib⁹: deinde locꝰ ſuffumigeꝛ z cũ petijs calidz cataplaſmeꝛ. Ultimo loco cũ butyro et oleo viol. ꝑdictis z ẽcoctis tota mãmilla liniaꝛ. Deiñ ℣ſus gulaz ſuſpẽdaꝛ lineo ſuſpẽſorio. ℨſtõ em auxilio reſoluit doloꝛẽ ſedãdo. Laccz coagularũ ad exitũ ꝓparãdo. ℣ Ad eãdẽ intẽtionẽ cũ fortiori ℣ſolutiõe iſtõ vz. ℞. furfuz tritu. ℳ. ij. camomille. ℳ. ß. melliloti bene triturati. ℳ. j. farine fab. ℨ. iiij. olei camo. anetini roſa. añ. ℨ. j. z ß. pingueꝺ. galline olei violati. añ. ℨ. ß. cũ ſapa ſufficiẽti de oibus fiat ẽplm ſolidũ addẽdo croci ℨ. ij. vꝫ facias ſic: z eſt ꝓbatũ. ¶ Loco nõ exñte iflãmato. ℞. ſype mellis añ. ℨ. viij. cũ faria ordei ſufficiẽti ad ignẽ fiat em plm ſolidũ. ℣ Sterc⁹ ẽt capñũ cũ melle decoctũ lac expurgaſ facit. ℣ Itẽ faria fabaz z lẽtiũ decocta cũ lirinio z ſapa ac parũ mẽte cũ oleo mirtio atcz onfancino deiñ iſta medella mãmille ipoſita lactꝫ exiccationẽ poteꝛ effectũ ꝓſtat. ℣ Ad eandẽ ꝓpm. dẽ ẽt intẽtionẽ vz medulla paſuſa i hmõi decoctiõe: deiñ cũ ꝓdicto oleo z butyro cũ vitellz ouoz: parũcz croci ad ignẽ fiz artẽ faciẽdo ẽplz: cũ ẽ tota mãmilla ẽplẽt. z ſi ſtẽtio fuerit cũ maiori ℣ſolutiõe cũ ꝓdicto emplo addãꝫ farie ordei fari. fab. añ. ℨ. iij. camo. melliloti puiſtañ. paz. ¶ Uez ſi iſtõ aꝑa ad maturationẽ euenire videtur. Qõ de facili cognoſcit ꝓ rubedinẽ loci cum pulſatione et duritie ꝓlongata: tunc maturetur apoſtema maturatiuo infraſcripto. ℞. foliozũ maluaruz z violaz. añ. ℳ. j. radicũ altee. ℨ. iiij. omnib⁹ decoctis in aqua piſtatis et cribel. in decoc. cum farina tritici et ordei fiat emplaſtrum addendo butyri recentis. ℨ. iij. pinguedinis pozcine liquefacte. ℨ. ij. vitella duorum ouorum poſitorum quando aufertur ab igne. Et iteruz cum ꝓdicta cribratura miſcẽdo fiat emplaſtrũ z vtere quia mirabilis eſt opationis in maturando. Et ſi apoſtema fuerit valde calidũ: vcz cholericũ cũ admixtione ſanguinis: tunc ꝓ eius maturatione maturatiuo frigide et humide complexionis ꝓcedendũ eſt cui⁹ deſcriptionẽ z receptã in calce capli de cura flegmõis videre potes quare illuc recurrere in neceſſitate. ¶ Et qz amice interdũ vt plerũcz vidim⁹ hmõi apoſtema multũ repugnare maturatiõi: ꝑſertim qñ eſt i circuitu capitelli mãmille mulierẽ veheꝛ-

Molli ziuum.

qñ maturaꝛ.

Maturatiuũ

ſigns.

Digitized by Google

mēter infestādo ingētib⁹ dolorib⁹: febrem aliqñ i muliere z i sanā z melīā ꝓducētib⁹. vt se penūero vidimus in tēpestate nr̄a i nonnullis mulierib⁹ tali ap̄ate laborātib⁹. Quare cū magna sagacitate (qñ ō hoc est dubiū) locus maturāt⁹ est z aperiēdus vt fumositas lactȝ z materie que versus cerebrū rapiēt per orificiū aptiōis expurgari valeat aptionez faciēdo ad instar lune none cū sagitella vel falce: z erit meli⁹. Deide ꝓ ei⁹ digōne z mūdificatiōe vt i añ cedēti capīo ꝓcedēdū ē. ¶ Et nota q̄ a die icisiōis pp duritiē q̄ solet seq̄ in spōgiositate māmille z mām hūoralē q̄ adhuc in forma p̄iūcta remāserit i mā milla vtilissimū est vsq; ad perfectā mūdificationē sup māmil lā empl'm mollitiuū cū resolutione imponere vt mā ꝓdicta ab eo resoluat̄ z ipsaz duritiem. mollificet. Cui⁹ gr̄a exēpli talȝ sp fuit ordiatio nr̄a. ℞. medul. pa. infusā i decoc. altee deinde cū butyro oleo ros. z camomil. ad ignē ℔m artē cū p̄dicta me dul. z parum decoctiōis p̄dicte fiat empl'm solidū: addendo vitella duoꝝ ouoꝝ croci parum. ¶ Itē ad eād intentionē. ℞. foliorū malua. z violaꝝ añ. ℥. j. camomille rosa. añ. ℥. ß. oib⁹ decoctȝ i aq̄ pistatȝ z crib. i ꝺco ctiōe i fundat̄ mēdul. panis li. j. deide optime pistata ad ignē cū supradicta cribrātura z parū decoctiōis p̄dicte fiat empl'm solidum addendo olei ros. ℥. ij. olei camomil. butyri. ana. ℥. j. z ℞. vitel. duozuz ouorum: z vtere quia est mirabile in resolvendo z dolorez mitigando. z ego plerunq; exp⁹tus sum illud cuz honore z vtilitate egrotantiū.

Aliud. ¶ Itē ad eandē intentionē vz farina fab. fari. ord. more quo. ℞. i decoct. decocte et alijs rebus.

Nota. ¶ Unū tn̄ circa admistrationē auxiliaꝝ notādū est q̄ tenta nō dz eē nimȝ lōga ne dolorē cā relevat. Sz dz esse cānullata de plūbo aut de argēto fabricata: aut de radice diptami examinati aut de folio caul' adymbā ali quātulū exiccati: vel fcā de cucurbita exiccata ad solem gr̄a comedēdi: z ista est tēta ceteris

Alia. p̄stātior. ¶ Ulteri⁹ si ad vlteriorē mūdificationē necessariū fuerit trāsire vltra añdictā: tunc accōmodatissimū erit tentā pri⁹ saliua made factaz puluere nr̄o inoluā in orificiuz vlceratiōis imponere: qz mirabil'r mundificat materiā māmille expurgādo. Cūq; intentio incarnādi ad fuerit q̄ō facillime cognoscit̄ p doloris sedationē z miorationē materiei z p resolutionē tumefactiōis loci: tūc int⁹ iponat̄ cū tēta istud icarnatiuū. ℞. mellis ros. ℥. ß. zerebē. ℥. v. sarcocol. bñ tritu. ℥. ij. thuris. ℥. j. z ß. misceat vtere qz hmōi loci ē mirabilis icarnatiōis. Deide fcā icarnatione māmillaꝝ q̄ cognoscit̄ p eritū materie admodū muscil. altee in pua q̄titate ab orificio vlceratiōis ad cicatrizātia trāseūdū est. Cui⁹ gr̄a exēpli talis p̄t esse ordinatio. ℞. balau. mirab. citrini alu. roc. cōbusti añ. ℥. j. terresi gil. boliar. añ. ℥. j. misce. Aqua etiam aluminosa ꝓducit optionē puluer̄i añdicti ¶ Et nota a die mūdificatiōis quod super petia vsq; ad optimam cicatrizationem loci: vtilissimum est ponere vnguentum de minio descriptione tum.

Nota.

empl'z

Signū icarnatiōis.

Nota.

Vngūē

Digitized by Google

nfa plurib⁹ in locis ordinatuz
z in antidotario nostro ordinā
Nota. dū. ¶Et qz amice post sanatio
nē māmille intus nō parua du
rities remanere solet p cui⁹ re
solutione cautissime pcedēduz
est ne ad sephiros cāceroſuz p
ducaſ: ḡre p hmōi resolutione
Cerotum. z mollificatioue. Cerotū molli
tiuum cuz resolutione domesti
ca descriptiōe nostra ordinatuz
in nſo antidotario z est diaqui
lon magistrale qđ accōmodate
administraſ: qz sine attractiōe
vnāquāq; māmillarū duritiez
resoluit. ℣ Preterea si apa ex
supabūdātia humoruz causari
vſ tūc facta vl'i purgatione ip
mis dieb⁹ cū aliquali repcussio
ne pcedere potes: velut est rep
cussiuū de oleo rosato cū albu
mine ouj parūq; succi plātagi
nis pfectū. ℣ In augmento sil'r
cū maiori resolutiōez repcussio
ne pcedēdū est. ℣ Reliquū ve
ro curatiōis vt in añdicta cura
tione de coagulatione lactis p
cedēdū est. ℣ Sil'r etiaz si apa
ab vna de causis pmittinis añ
dictis cātū fuerit: curaſ curatio
ne flegmonis euenientis a cā
primitiua. Et fere i ei⁹ cura p
cedēduz est: put supius in pria
cura pntis capitulj dictū fuit.
℣ Et sic deo dñe pplect⁹ ē serm
mo pntis capituli: cui⁹ nomen
sit dñdictum.

Ca. ij. ¶Cap. ij. de apostemate fri
gido māmillarum.

Curatio. CUratio isti⁹ apostematis canonib⁹ vni
uersalibus obseruatis: de purgatione
completur in pmis diebus administratione istius
uuctionis qua tota mammilla linitur. ℞. olei camomil. ane
ti. roſ. añ. ℥. j. olei de lilio olei
ℨ semie limi olei amygdalarum
dulciū pinguedis galline añ. Limis
℥. vj. cere albe. ℥. ß. ad ignē fiat mētū.
linimētū. ℣ Facta loci linitiōe
vtilissimū ē sup loco iponere la
nā succidā carpinatā aut stupā canapinā etiam bene carpinatā. Ista em auxilia resoluunt
cum aliquali pfortatiōe. ℣ Et si Cero-
maior resolutio fuerit necessa- tum.
ria cerotū ordinatum capſo de
apate colli summe ad ppositū
facit. ¶Si vo istud apa via re Qñ dz
solutiuz resolui nō posset: imo matu-
i viā maturatiōis tēdere videa rari.
tur: tūc matureſ cū ēplo magi empl'z
strali de malnauisco z faria se
minis lini fenugreci zalijs re
bus plurib⁹ in locis ordinato.
¶Deide maturatiōe celebrata
loc⁹ mō q̄ supradictū fuit apiē
dus ē. ℣ Pro cui⁹ postmodū di
gestiōe mūdificatiōe i carnatio
ne z sigillatione: nō sec⁹ fere p
cedēdū ē quēadmodū i añce
denti. c. dictū fuit. ℣ Sil'r mō
dico etiā eē pcedēdū p mollifi
catione z resolutione duritiei:
prout ibidē dcm fuit: ḡre illuc
recurre p tua necessitate. ℣ Et
sic deo dāte completa ē doctrina
presentis. c. ꝛc.

¶Cap. iij. De apate duro mā- Ca. iij.
millarum qđ sephiros cancero
sum nuncupatur.

HAnc doctrina prima
de apatibus via
theorice z practi-
ce tractatū est de
sephiros z oibus
eius spēcieb⁹ In
pntiſo capſo de sephiros cāce
roso describere putaui. ¶Est
itaq; sephiros i māmil. cācero
suz durities igēs coloris fusci i
māmilla fixa: q̄ nullo pacto hic

inde

Digitized by Google

inde monet Iraſcit plerūq; facilē do recidiuā: qz q̄nq; aliēs tulū melius se habet: postea inde ad hebdomadā ōteriorē efficit: et in loco sepissime herisipilā p̄mouēdo a pūctiōib⁹: inflāmatiōib⁹ z pulsatiōib⁹ mulier tali morbo laborās vehemētissime verari. solet comestiones abhorrendo. Febricula q̄z mime vacare vſ. Et iterū i circuitu apatis vene sanguie melācholico plene manifestant. ¶ Curatio itaq; isti⁹ cācerosi sephiros cō plex accōmodatissime curatiōe p̄sillū cuiusdā nobilis mulieris sephiros cāceroso laborantis.

Cura.

Cuiꝰ cōsilū tenor z descriptio talis ē. ¶ Uidimus excellētissime doctor q̄s libētissime iformatiōez quā ad nos misisti de casu egrotatiōis cuiusdā mulieris de familia centuriona q̄ vt asseris iā per bienniū in mānula apostemate cāceroso laborauit complexionis cholerice a p̄dominio annouz quinquagintayr circa. Et bzeui et docto sermone vidimꝰ q̄d i ea ptineb tur. Uidimus em̄ in primis p eiꝰ curatōe p̄bitatē vſ iz q̄s optie z canonice circa administratiōnē ser rerū nō naturaliū laboſe: put vnicuiq; p̄ndēti viro i arte medicinali cōuenit in cura vniuscuiusq; morbi. Uidimꝰ p̄terea cogitationē habitā circa flothomiaz faciēdā: z qualr ercellētia tua circa digōnē materiei z ipsiꝰ purgationē p̄cessit. Uidimus deniq; quid hucusq; actū fuit circa localiū administrationē Quibus tuis bene dictis et ordinatis licet fere nihil addendum sit: tamen vt cura istius nobilis mulieris magis eluceſcat: nō nisi vtilissimū

Consilium.

esse arbitroz i medicina adducere q̄d sentiā p curatiōe h̄moī egrotatiōis. ¶ Circa quā iudico puncta q̄tuor puncta necessario esse cta. tāgēda z describēda. Quorum primū erit de morbi essētia t̄m de flebothomia faciēda: an flebothomo: an alio ingenio. Tertiū de purgatōis modo. Quartū z vltimū q̄bus localibus vere canonice fiat p̄cedēdū. Primissa ergo materiey peccātiū digōe cū administratiōe serrū nō naturaliū. ¶ Circa p̄mū punctū de morbi essentia est in p̄muz. sistēdū. Cū eiꝰ cognitio sit potissima ps curatiōis: intra illō Sal. dicētis. Impossibile ē egri Sal. tudinē sanare: nisi prius rone ris eā: nā sine eiꝰ cognitiōe parū medicus egrotāti suis medicinis p̄ficere vſ. ¶ Sumēdo ḡ argumētum ab accidētib⁹ q̄ ad sunt morbo casu vercoz p̄dictaz mulierē apate p̄o cāceroso minime laborasse: q̄re vt scribis z si p̄dictꝰ morbꝰ fuerit doloroſus z durꝰ z deniq; vlceratꝰ ac herisipilatꝰ tñ nūq; in circuitu apparuere vene sāguine melā cholico plene. Et cū hoc ēt nulla i eo mala apparuerit coloratio sedz q̄ tua mihi retulit scriptura: q̄ de necessitate ad[illegible] q̄ talis egritudo sit cancer oporteret q̄ ista duo p̄allegata signa adessent in eo: q̄m cancer vt oēs antiqui z moderni asserunt doctores p̄sertim Ani. est apa melācholicū i p̄ncipio sui ortus parui corporis: rotunde figure: aliq̄n ad cicerīs similitudinem: interdum ad ouitatē fabe fusci coloris: durus doloroſus. Et ideo vt inquit p̄fatus vir i p̄ncipio sue natiuitatis ambigitur esse eiꝰ: q̄n vero

Ani.

Digitized by Google

antiquatus ꝛ vlcerat⁹ facillime cognitionis esse vī: vcz ꝑ incremētū suox accidētiū ꝛ apparētiā venarū in circuitu circūq;. Et ꝓpterea iudico egritudinē suā poti⁹ eē situatā capko ō apte schlirotico fortasse tēdenti i viū cancerositatis: q; dicere ip saz vex pati cācrū ꝓuia iceptionis. ¶ Circa scōm de flebotomia facieda dico q; antēta lōgitudine morbi: ꝛ cōplexiōe valde cholerica ꝛ sanguinea vt asseris: ꝛ ēt antēto fortasse cāpaz diutius vexari aie accidētib⁹ cū ō bilitate ꝛ defectu appetit⁹: quinō ꝑnt aliq; mō nō esse i ꝑ nobili subiecto ꝓp lōgitudinē morbi. Et oīb⁹ ist; ō causis ꝓsiliumeū eēt vt nō ꝓuocarenť mēstrua ꝑ flebothomiā vene saphene. Sz poti⁹ laudarē summope vt ꝑdicta mēstrua suo debito tpe ꝓuocarēť cū aliq; lotiōe fcā i tibijs ꝛ coxis cū reb⁹ ꝓuocantib⁹ ea. Loco vero flebothomie applicatiōe sāguisugarū venies emoꝛroidalib⁹ mirū i modū iuuare ꝓcepim⁹. Juxta illd Aui. dicentis euacuatiōe sanguis emoꝛroidarū a cācro: lep⁹: scabie: ꝛ mltis alijs morbis (quoꝝ denoiationē bre uitatis gr̄a ꝓticescā) coꝛp⁹ hūanū ꝓseuerare. Jginur i isto casu tuti⁹ ꝛ magis ad ꝓpositū ē s venis emoꝛroidalibus sanguinem extrahere q; venā saphenā icidere. habem⁹ ēm ex ꝑmi apertionē sanguinis emoꝛroidarū oīb⁹ egritudinib⁹ melancholicis mirabilr opitulari. ¶ Circa tertiū q̄dā ꝓtines modū purgationis est vt materia existēte melācholica: morboq; cronico paulati digerendo materia eiusdē morbi peccās ꝑdcēti pharmaco domestice solutiōis purgeť. hoc etiam sentire vī optimus Mesue autoritate Mes. Hal. c. ō melācholia. Jnquit ēm Et canon q̄dē est in egritudini Canō. bus melācholicis: vt nō semel nō bis: sz ꝑ interualla faciam⁹ euacuationē habētē tēperiē vt natura regulet euacuatiōez: nō autē euacuatio naturā: huiusē opinionis inuenit Aliab. Jnq̄t Aliab. ꝑfat⁹ vir. Nō sis cōtētus vnica euacuatiōe i purgādo mām faciētē cācrū: sz sepe z sepi⁹ paulati digerēdo materiā ipm purgare opz. Seq̄tur igit q; melius est ꝓcedere i purgatōe hmōi morbi pharmaco debilis solonis q; eradicatiue ipam materiā purgare ꝛ eūare. Et cū infrascripto auxilio: cuius gr̄a exēpli talis pōt eē ordinatio. R. casie ana. ℥. vj. confectionis amech. electuarū ō psilio añ. ℥. ß. cū ōcoctiōe florū ꝛ fructuum cordialiū foliculoꝝ sene epitimi polipodij capillox. veneris gallitrici politrici fiat potio bzenis. Jsta potiovr pz consideranti ingredientia euacuat máz peccātē. ¶ Cetcrum ne mā potio mala incoꝛpe aggregeť: vtilissi alia. mū eēt iterdū hāc potionē iterpolare. R. foliculoꝝ sene epitimi añ. ℥. ß. ꝓfectionis amech. ℥. ij. diacapioliconis māne electe. añ. ℥. ß. iulebvioian buglossati. ana. ℥. vj. sepi capni. ℥. iij. misce ꝛ fiat potio one erit valde vtilis i purgādo māz peccantem. ¶ Circa ārtū vcz q̄b⁹ medicaminib⁹ localib⁹ ꝓcedēdum sit i curatōe isti⁹ morbi. Dico ꝛ rōne loci ꝛ rōne materie grosse indurate q; mltū aduertēdū ē circa administrationē infrigidantiū ne forte sua ingēti infrigida- Circa scōm. Circa tertiū. Circa ārtū.

Digitized by Google

tioner exiccatiõe incarcerare materia ipsaꝝ magis lapidando: er q̃ incarceratione possent accidere mala accidentia sicut dolor: aꝑaꝝ cholericũ: vt plerũq; vidim⁹ euenire in tali dispositiõe exretẽtiõe alicui⁹ materiei. ℣ Ut ergo ista euitent: nõ nisi vtilissimũ erit pcedere cũ aliquo medicamine donestice exiccatiõis: ꝑꝫ nõ expoliãdo ab aliq̃li mollitiua resolutiõe z loci ꝓfortatiõe cui⁹ talis ꝑ esse ordinatio. ℞. olei rosa. olei viola. vngueti Sal. añ. ℥.ij. pigueginis vituli pingue ãnis anatis olei amigdalarũ dul. añ. ℥.j. muscillaginis altee z psilij añ. ℥.ij. muscillaginis seminis citoniorũ. ℥.iij. Oia si mi decoquãt vsq; ad ꝙsumatiõnẽ muscillaginis. Deide colẽt cui colature addãt succi plãtaginis succi solatri ana. ℥.ij. Et iterũ bulliãt vsq; ad succorũcõ summationẽ iterũ colãdo. Deinde cũ cera alba sufficiẽti fiat cerotũ molle. Addẽdo in fine litargirij aurei z argẽ. añ. ℥.ij. tucie alexandrine. ℥.j. cãphore ℈m artẽ triturate. ℥.j. z ℈. farine ordeacee. ℥.j. et ℈. misce ip̃ backo agitãdo donec tepidũ fiat. Jstũ etem cerotũ (vt ptz ꝙside rãti igredicẽtia) hz ꝓtutẽ remit tẽdi adustionẽ cholez: cũ sedatiõe doloꝝ: locũ ꝓfortãdo: nec spoliat ab aliq̃ mollitiua resolutiõe dõestica. q̃b⁹ oĩb⁹ idigemus i aꝑate duro etiã tẽdẽti in viã cãcerositatis. ℣ Et q̃m iste loc⁹ erit parat⁹ heresipilã susciꝑere. Jgit̃ ꝑ ip̃ius remotiõe si ꝓtigerit ip̃m locũ ad ꝑdictaꝝ dispositionẽ deuenire: ꝑ ei⁹ remotione vtillissimum erit totã mãmillã ex ifrascripto emplo illinire. Cui⁹ talis põt esse ordinatio. ℞. ordei mundi. ℳ. ℥. lentiũ. ℳ. ℥.j. malua. vio. añ. ℳ. ℥.j. z ℈. ros. plãtaginis solatri añ. ℳ. ℈. omnia acinuicẽ decoquãtur in aqua vsq; ad ordei crepaturã. deide pistent z cribellent vltia cribellatiõe: cui cribratu re addant carnis pomũ dulciũ sub ꝑnuis decoctorũ. li. ℈. olei rosati odoriferi olei violati añ. ℥.iij. vnguenti Sal. ℥.j. et ℈. Et iterũ cũ cera alba sufficiẽti fiat cerotũ molle: qđ erit iter formã empti z ceroti. Extiguit em̃ oẽm feruorẽ cholere: nõ ꝛriando vlceratiõi z duritiei: vt ꝑ cõsiderãti ingrediẽtia. ℣ Ulterius vs ad eãdẽ intentionem totã mãmillã illinire ex linimẽto infrascripto in mortario plũbi diutius deducto. Cõstat em̃ ex duab⁹ partib⁹ olei rosati oncini z vna olei violati: z tãtundẽ de oleo de vitellis ouorũ. ℣ Super vlcere ꝑterea tm̃ modo administari ꝑt tucia alexandrina ꝓius vlcere lauto ex ista pũtanea lotione cui⁹ talis est ordinatio. ℞. ordei mundi lentiũ foliorũ plantaginis añ. ℳ. ℥.j. gallitrici palitrici añ. ℳ. ℈. Mirabolanoꝝ citrinoꝝ. ℥.ij. bulliãt oia cũ sufficiẽ. ℈tritate aq̃ plantaginis z solatri. addẽdo in fine sirupi rosati. ℥.ij. Et iterũ bulliant vnica ebulitione deinde colet. Dec em̃ sunt probatissime doctor q̃ i mediũ me adduxisse volui ꝓcuratione paliatiua pũtis morbi: correctioni tñ meliozis iudicij tui semper me submittendo. Uale et me commendatum habeas. Et sic deo dante ꝛc.

Linis lentũ.

Cerotum.

Aliud.

Aliud.

Aliud.

¶ Capitu. iiij. de duritie mãmillaꝝ nõ cancerosa. C. iij.

Digitized by Google

N mammillis (vt in primo cap. relatum fuit) post sanationez apatū solet non pua remanere durities que licet i eius initio ad sephiros reduci non possit: tñ nisi a solerti chirurgo p ei⁹ mollificatiõe z resolutiõe cura spālis administret: nõ esset mirū ḡn p̄dicta durities ad sephiros transiret. Quapropter cerotaria multū attractionē hñtia in isto casu nõ hñt locū. ℣ Igit cerotū magistrale ɔ malnauisco z alijs ordinatū. c. de apate colli. accomdate administrat i isto casu: qz miraculose molificat vnāquāq; durities paulatine resoluēdo.

Cerotū magistrale. Alind

℣ Itē ad eādē intēnionē. R. diaq̄los albigūmati. ℥. ij. piguedinis galline: medule crurū vituli z vacca. aā ℥. vj. olei amigdalarū dulcium butyri recētis aā ℥. v. olei camo. anetini ɔ lilio aā ℥. ß. pinguedinis anatis pingue dinis anserine ana ℥. vj. ß. muscillaginis altee z seminis lini li. ß. liq̄factis oīb⁹ ad ignē: oīa cū p̄dicta muscillagine bulliant lento igne vsq; ad ꝛsummationē muscillaginis: deinde colētur postmodū cum cera alba sufficienti fiat cerotū i bona forma. ℣ Cerotū de ēp̄lis cõuenientioribus pro hac intētione. Inuenimus risum decoctū vsq; ad spissitudinem in brodio pingue. caponum vel gallinarum ceterarunq; carnium pinguiū deide pistatis z cū butyro sufficienti oleoq; camomil. incorporatis. Itez in caciola bulliendo parum addendo vitella duorum ouorū croci. ℈. j. mirabil⁹ durities mammillaria molificat. ℣ Medulla pa-

empl̄z

Alindrum

nis q̄z in decoctione altee decocta i p̄dicto brodio: deide pistata cū oleo rosato camomillino anetino z piguedine anatis aā ℥. j. deide ad ignē cū modo hmōi decoctiõis more quo i antecedenti recepta dictuz fuit bulliēdo fiat empl̄m addēdo i fine vitella triū ouorū croci. ℈. ß. z vtere qz mirabilis ē operationis. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Finit tractat⁹ quart⁹. ¶ Incipit quint⁹ de apostematibus.

¶ Tractatus quint⁹ de apostematib⁹ pectoris costaz spine dorsi ventris partiūq; earum. Continens capitula. viij. Cap. j.

¶ Cap. primū ɔ apostematib⁹ pectoris z costarum diafragmate supra.

IN regione pectoris atq; costarum apata calida sicut ceteris i locis humani corporis frigidaq; etiam nasci solent. Ista etenim apata interdū eneniūt a causa primitiua. Aliquando a causa aficedenti. ¶ Si vo a cā p̄mitiua cāri videtur: tūc curatio eoruz pōt extrahi a capite de cura flegmonis a cā p̄mitiua eueniētis: qz vt plurimū talia apostemata fūt calide nature: z ex sanguie aut cholera generantur. Unde seriem cuiusdaz casus qui in tēpestate nostra contigit in ciuitate Bennensi: loco dicto marassi tibi narrabo. ¶ Homo quidam ruralis dicti loci: dum vna die sederet super vno muro: quidam eius filius annoruz. iiij. vel circa: versus patrem hilari vultu decurrēdo z idē patri obuiādo ambo casu p̄mittente emuro in

Cas⁹ causa p̄mitiua.

Digitized by Google

terram ceciderũt cum maxima pris iactura. Accepit eñ in regione costaꝝ percussionẽ enormem. Qua de cã locus ad magnam peruenit apostemationẽ. Et circa eius maturationẽ validissima febre veratus fuit. In de necesse fuit locũ incidere intra costarum lõgitudinẽ. Et feci incisionẽ satis amplã: qt apostema erat magnũ ꝛ penetrãs. Ex qua incisione in diuersis vicibus magna materiei ꝯtitas extracta fuit. Demum vna die hora medicationis simul et semel p orificiũ vlcerationis per secessum ꝛ per os natura purgauit saniem in magna ꝯtitate. Et tandẽ cũ lotionibus mũdificationibus ꝛ incarnationibus ac poculis de ꝙbus plenarie loquemur de vulnere penetrante in pectore: dei munere eidẽ viro ly in etate senili ꝓstituto pristinã sanitatẽ restitui. De quo casu valde admirat⁹ fuit excellẽtissimus medic⁹ Jacob⁹ Sba A cauroia genuẽsis q̃ eo tpe huic cusa añrationi interfuit. ¶ Uey si apa cedẽti. ta ꝓdicta a cã antecedẽti causa ri videñ: ꝓsi derandũ est an p viã resolutionis vel alis via sit pcedẽdũ. Nã si p viã terminatiõis: vt plerũq; ꝓtingit ea eue Aper- nire post febrẽ longã post pleu tio. reticũ apa tũc prudẽtissimi chirurgici est si apa fuerit suppuratũ locũ aperire iuxta costaꝝ longitudinẽ (vt superius dictũ Watu fuit.) Si vero nõdũ ad matura ratio. tionẽ puenerit locus statim maempl⁹ turet cũ empło de caulibus cũ butyro ꝓfecto in brodio carnũ decoctis: aut cũ empło de' maluaiisco: aut alĳs emplis habitis capitu. de cura flegmonis.

¶ Et qr amice aliquando istud apa vt multoties vidimus ad exiturã peruenire nullã ad exteriorẽ partẽ manifestando tumefactionẽ. Ita q; chirurgi nõ multuz in arte chirurgicali ex parti frequentissime eius collectionẽ ignorãt: quare in isto casu viro experto opus est. Quapropter ad verificationẽ q; tale apa factũ sit exitura: aut q; i eo sit facta collectio saniositatis pro maiori parte necessario ad fuerũt in maturatiõe ei⁹ infrascripta signa. Uz grauedo loci cum põderositate sine tumefactiõe: ꝛ eo maxime si fuerit penetrãs vt plurimũ sine rubedine loci egra febricula raro vacare videt: cibũ atq; somnũ cũ difficultate capiendo. Et si a prudẽti ꝛ experto chirurgo locus doloroſus cõprimat digito fortiter simul et semel si collectio saniei facta fuerit in loco: q̃dã fouea in loco digitoꝝ pressure vt plm remanebit. Interdũ insuper sentiť pulsatio q̃dã scdm relationẽ infirmi. ℞ Igit cũq; per signa predicta ꝛ bonã chirurgici estimationẽ ¦ cognoueris illud apa ad exiturã deuenisse incidat locus pfunde: ꝛ ẽm longitudinẽ costarũ: vt dictũ fuit iuxta quãtitatem materiei vez si materia fuerit multa ꝛ si nõ satis amplum habuerit tunc incisio ampla esse dz. Si pauca vero fuerit materia pauca efficiť apertio. ¶ Et nota qõ 01528 in prima vice non permittiť desanie multũ extra erire: ne virtus debilitet. Imo statim locꝰ stringendus est cũ stuppatis ꝛ licinũs albumine ou ꝛ eius vitello illinitis. ¶ Deinde in sequẽti die si vulnus fuerit penetrãs nõ secus pcedẽdũ est pro

Nota.

Digitized by Google

ei⁹ curatiõe quãdmodũ dicet de vulnere penetrãti i pectore: quare ꝓ tua necessitate illuc recursum habeas: qr ibidẽ multa necessaria ꝓ curatiõe pñtẽ mostrabi describent. ¶ Si vo inuenerisillud nõ penetrare: tũc digerat loc⁹ cũ digestiuo de terebẽtina per tres vel quatuor dies. Deinde digõne celebrata loc⁹ mũdificet cũ mũdificatiuo de melle ro. ꝛ tereb. vel mũdificatiuo de apio. ¶ Aduertẽdũ ꝙ si

Nota.

aꝑa multas habuerit cauernas aũ incarnationẽ loci oẽs cauerne si opus fuerit cũ vnguento aplon sup tincta aut egyptiaco aut vngũẽto mirto aut lotione de lixiuio cũ puluere nũo de minio ꝓfecto carnis supfluere motiuo integre mũdificent: deinde ꝓ ei⁹ incarnatione ꝛ si gillatione ꝓcedẽdũ est eisdẽ auxilijs in supiozib⁹ capꝯis ꝓ istis intẽtiõib⁹ annotatis. ¶ Si ẽ mõ si aꝑa acciderit in parte anteriori pectoris dico esse procedẽdũ ꝓut dictũ fuit superi⁹ de cura aꝑatis in regione costarũ eueniẽtib⁹. ¶ Et sic deo dan. ꝛc.

Ca. ij.

¶ Caꝑ. ij. De aꝑate dorsi sine spine calido ꝛ frigido.

aꝑa dorsi.

postema isti⁹ loci ꝓpter nobilitatẽ nuche et neruorũ ab ea ortũ hñtiũ summa cũ diligẽtia curãdũ est: qr non sine periculo a doctoribus indicat. ¶ Curatio istius

Cura calidi.

est. canonib⁹ obseruatis vniuersalibus. Si aꝑa fuerit calidum vtile est locũ illinire cũ oleo camomillino rosato atq; violato ꝓ duos vel tres dies. ¶ Deinde si videris aꝑa in viã resolutionis tẽdere tũc eius resolutiõe ꝓcedũm est auxilijs resolutinis annotatis. c. de aꝑate colli. Similiq; mõ ẽt dico esse ꝓcedẽdũ ꝓ eius maturatione auxilijs ibidẽ annotatis. ¶ Facta deinde maturatiõe nõ multũ cõpleta: locus ꝑm lõgitudinẽ icidat iuxta q̃titatẽ materiei: vt in antecedẽti. c. dictũ fuit. Deide lo cũ digerẽdo ꝓ tres vel quatuor dies cũ digestiuo ꝙ tere. ꝛ oleo daro. calido parũq; croci: reliquũ curatiõis. c. de cura flegmonis captendũ est: quare ꝓ tua necessitate illuc recurre. ¶ Uel si materia faciẽs aꝑa fuerit frigida: tũc liniatur locus infrascripto linimẽto tribus vel. iij. diebus. ℞. olei cami. ℥. anetini ro. de lilio aũ. ℥. j. ℈. olei de spica. ℥. j. cere albe q̃tum sufficit ꝛ fiat linimentum addẽdo croci. ʒ. ℈. cũ quo locus liniatur lanam succidam desuper ponẽdo. ¶ Uel fac

Lini mentũ.

empꝛ

cias sic ꝛ erit cũ maiori resolutione. ℞. medulle panis infuse in decoctione rerũ resoluẽtium velut coriandri camomille melliloti anetialtee parũ origani ꝛ squinãti parũq; stichados oibus in aqua ꝛ vino decoctis: deinde cũ oleo ro. camomil. ꝛ anetino cũ predicta medulla madefacta in eadẽ decoctiõe postmodũ pistata fiat empꝛm solidũ ꝑm artẽ addendo farine fabarũ. ℥. iij. ¶ Ad eandẽ intẽtionẽ vꝫ spongia madefacta in eadẽ decoctione ꝛ in sup loco cõgrue decenti strictura fasciata. ¶ Si vero cognoueris aꝑa via resolutiũ resolui nõ posse: tunc maturatiuo infrascripto maturet. ℞. capitũ liliorũ albozũ. ℥. iij. radicum altee lib. ℈. omnibus decoctis in aqua: deinde pistatis ꝛ cribellatis in decoctione

Spon gia.

Matu ratiuũ

Digitized by Google

cū farina tritici fenugreci z se-
minis lini fʒ ēpl̄z solidū addē
do butyri pinguedis porc. añ.
ʒ.iij. cro. ℈. j. vitella triū ouo-
Nota. rū. ¶ Et no. q istō apa dz apiri
inter maturitatē z cruditatē: ne
ad nuchā z ei⁹ neruos mā pe-
Facta netrare valeat. ¶ Fcā icisione
icisiōe digerat loc⁹ cū digestiuo de te
rebēntina z vitello oui per tres
dies. Deiñ i ceteris alīs iten
tiōib⁹ put dcm fuit ca. ō apate
gule pcedēdū ē: ḟre lluc fcur
re. ¶ Addā solūmō q si vuln⁹
vel vlc⁹ attigerit locū neruosū
z nuchā: si fuerit cū corruptiōe
Cura ossis: tz cura videat delperara:
diffi- tñ p posse raspatorijs pdecēti
cilis. bus p cura ossis corrupti mū-
dificeť z nō igne pp piculū ne
nucha vel nerui tāgāť. Deiñ p
peculiari mūdificatiōe oleū ō
vitellis ouoꝝ z melle ros. parū
qʒ sarcocolle z mirrhe ad ppo-
sitū facit. Si ḟo loc⁹ efficiať
cauernosus mundificeť cū lo-
tiōib⁹ z alīs ingenijs i afice-
dentibus capitulis annotatis.
¶ Et sic amice ꝑpleta ē doctri-
na pñtis capituli deo dante ꝛc.

Ca. iij. ¶ Cap. iij. De dolore spine.

A ma- ſ Si dolor a mā calida
teria i regiōe spine cause
calida tur: tūc cum oleo ro-
onfancino: et parum
olei camomillini a-
A ma- ctuaťr caꝰ loc⁹ liniať. Si vero
la com dolor fuerit a mala ꝑplexione
pl̄one. siue materia cālida tūc oleum
rosatū onfancinū cōueniētissime
administrať. Spōgiā ista
sup loco admīstratā pri⁹ made
factā in decoctiōe rosaꝝ ordei
semule mirtillorū foliorū eius
et granorū sandalorūqʒ albo-
ruū huic dolori ꝑferre ꝓpi-
A ma- mus. ¶ Uerū si ꝑdict⁹ dolor a
teria frigida cārivr fcā pri⁹ teria
capitʒ purgatiōe p assūptionē frida.
pillulaꝝ de iera cū agarico et
sine q̄b⁹ eē nolo añ. ʒ. ß. ant cū
pillulis aggregatiuis simť cū
agarico trociscato añ. ʒ. ß. loc⁹
dolorosus infrascripta vnctio-
ne calida vngať. ℞. olei de ca- Un-
momilla de lilio de aneto ō spi ctio.
ca añ. ʒ. j. squinānti absinthū sri
chados camomille añ. paꝝ vi
ni odoriferi ciatū. j. vermiū ter
restriū lateꝝ cum vino. ʒ. j. ofa
ad ignē bulliāt vsq; ad cōsum-
mationē vini: deinde coleť cui
colature addanť olei ipperico
nis. ℥. vj. croci. ℈. j. cere albe. ʒ.
ß. ¶ Et item bulliant parum et
fiat linimētū. ¶ Itē ad eādē i- Lini-
tēctionē vz oleū liliorū albo-rum mētū.
simul cū oleo camo. parūqʒ ro-
sati cōpleti. ¶ Itē spōgia infra Spō-
scripta decoctiōe made facta z gia.
sup loco caꝛa ipposita mirabiliť
iuuat i sedatiōe hmōi doloris.
℞. camo. melliloti aneti rosaꝝ
ana. M. j. stichados absinthū
squinānti sanfuci matricarie añ.
parum bulliant omnia in aqua
sufficienti et parum vini odo
rifi. vsq; ad consummationem
tertie partis et vtere. (vt su-
perius diximus) quia mirabi-
liter dolorem sedat. ¶ Eodēqʒ
modo dico ista auxilia valere
pro remotione doloris a mala
complexione frigida sine ma-
teria cāti. ¶ Et sic deo dāte ꝛc.

¶ Capitulum quartum.
De apostematib⁹ ven-
tris et partium eius.

C. iiij. ſ Postemata ventris
non sine ingenij di Aparti
ligentia a bono chi vētris
rurgo in eorum cu-
ratione tractari de-
bent. Interdū enim malis atq;

Digitized by Google

varijs accidĕtib⁹ patiĕtē affligūt p̄sertim circa maturationē ꝛ marie eoꝝ ap̄atū quoꝝ ort⁹ circa vmbilicū terminat. ¶ Curatio cauratio itaq; ap̄atū calidoꝝ ꝛ frigidoꝝ vĕtꝫ canonib⁹ vtibus obſuatꝫ. Si calm fuerit ap̄a: p ei⁹ repcuſſiōe reſolutiōe atq; maturatione accōmodatiſſimū ē ad.c.ō cura fkonis recurrere: qz ibidē iuĉiesmkta neceſſaria ꝛ pulcherrima auxilia p ittctionib⁹ ſuprad̄ictꝫ. ¶ Si vo ap̄a ad maturationē puenerit ꝛ fuerit i circuitu vmbilici: tūc ĉiſio faciēda ē iurta formā capitꝫ lune noue. Jn ceterꝫ vo locis toti⁹ vĕtꝫ ĉiſio faciēda ē iurta doctrinā traditam. c. de exitura groſſe cutis: ꝺre illuc recurre. ¶ Et qz aliqñ iuenit mā hui⁹ ap̄atꝫ vſq; ad locū iteſtinoꝝ penetraꝛ tūc p ei⁹ curatiōe pcedēdū ē eiſdē auriliꝰ vcz lotionib⁹ ꝛ pocul⁹ anotatꝫ ca.ō vulneꝛ vĕtꝫ penetrāti ꝺre ad eūdē locū p tua neceſſitate et p hac intentiōe recurrere potes. ¶ Uex ſi iſta mā ñ videaꝛ penetrare: tūc pp maximā ſeſibi litatē loci ſuptā a ligamētis et vilꝰ ac muſculoꝝ capitis i circuitu vmbilici ĉminātib⁹: loc⁹ in p̄mis dieb⁹ digeraꝛ cū oleo onfăcino calo ro. ꝛ digeſtiuo ō vitell⁹ ouoꝝ cū eodē oleo ȝfecto parūq; croci. Uex ſi patiēs robuſte fuerit nāe digō fieri p̄t cū digeſtiuo ō tereb. cū vitell⁹ ouoꝝ ꝛ pauꝝ croci. ¶ Jnſup durāte digōne accōmodate ō ſup admiſtraꝛ ep̄ls mitigatiuū do loꝝ. Cui⁹ gr̄a exēpli talꝫ p̄t eē ordiatio. ℞. decoctiōis mal. et vio. altee ꝛ ordei paruꝝ camo. panlulūq; mellilo. q̄tū ſufficit cū li. ſ. faꝝ. faba. ꝛ tñ dē faꝝ. ordei ad ignē fiat ep̄ls ſolidū addēdo olei ro. ꝛ camo. añ. ʒ. ij. vitella duoꝝ ouoꝝ ꝛ vteꝝ ſup loco moze empl⁹: qz mirabil⁹ eſt opatiōis doloꝛē ſedādo ꝛ māz ad exitū p̄parādo. ¶ Celebrata digōne loc⁹ mūdificeꝛ: ſi fuerit ap̄a circa vmbilicū mūdificatiōe ifraſcripta. ℞. terebē. clariſſime. ʒ. ꝛ. ſirupi ro. ex ifuſione. ʒ. ſ. vni⁹ vitelli oui recētis ꝑ tertiā: bulliāt ſiru. ro. cū tereb. vnica ebullitiōe: deiñ adaꝛ ꝑs vitelli oui p̄dicti ꝛ paruꝝ faꝝ. ordeacee parūq; croci. ¶ Ceteꝝ p icarnatiōe i p̄dicto mūdificatiuo vtiliſſimū ē addere ſarcoc. ʒ. ij. mirrhe. ℈. j. thuriꝫ. ʒ. ſ. ¶ Fcā deniq; icarnatiōe loc⁹ ſi gilleꝛ cū vnguēto de minio ꝛ lotiōe aq̄ alumis. Aliqñ deſup ponēdo ſtipticū cui⁹ talē ordiatio. ℞. boliar. ſre ſigil. añ. ʒ. j. alumis roche ȝbuſti. ʒ. ſ. balau. mirabo. citrinoꝝ ſubtiliſſime ȝritoꝝ añ. ℈. ij. miſce ꝛ fiat puluis. ¶ Uex ſi ap̄a vĕtris a mā frigida aut mirta cāri videretur ꝑ ei⁹ reſolutiōe ꝛ maturatiōe vtiliſſimū ē p̄cedere: put de his duab⁹ itēriōib⁹ dictū fuit ca.ō ap̄ate colli: ꝺre illuc r̄curre. Reliquū vo curatiōis vcz de iciſiōe digōne ꝛc. Curatione antedicta p̄cedēdū eſt. ¶ Et ſic deo dante ꝛc.

Curatio cagidoꝝ vĕtꝫ canonib⁹ vtibus

Mūdificari i

num.

Frigidoꝝ.

¶ Ca. v. de ap̄atibus inguinū.

Ca. v. Ap̄ata inguinum.

Poſtemata inguinū neneniūt niſi propter vnam trium cārū vcz aut ꝑpter malam ſpatis ꝑplexionē: aut virge vlcerationeꝫ: aut vlcerationē extremitatum. De exitura aūt ōr q̄ ſolet enenire poſt lōgā febr̄ aut ꝑpter ſanguinē vulneris in ventre pene

Digitized by Google

trātis a natura ad locū ignīnū croci. ℈.ſ. vitella duozū ouozū:
trāſmiſſum de q̄ in ſuccedēti ca rvtere qz mirabile eſt i reſoluē
Cura. pi. ſmionē faciem⁹. ¶ Iſta apa do aut maturādo. ¶ Siño iſto Watu
ta a q̄ cā ex cauſis p̄dict̄ cā apa aurilijs antedict̄ reſoluiratinū
ta vt p̄m z p maiozi pte ſunt nō poſſet imo tēdere i viā ma-
materie calide a p̄dño quozū turatiōis. ſtatim in fraſcpto ma
In pri a me talis ſp fuit curatio. ¶ In turatiuo maturek. ℟. foliozum
cipio. p̄mis canonib⁹ obſeruatis de malua. z viol. añ. ℳ. ij. radicū
ſtōmia z vētris ſolutiōe put ō altee ſcōm latitudinē inciſarū
Un cura flegmōis z alijs p̄ib⁹ in li. ℔. capitū lilioz albox. ℨ. iiij.
ctio. locis dcm fuit. ¶ Locus vngak deiñ bulliāt cū aq̄ vſq; ad pfe-
cū oleo camomillino calido: z ctā coctur̄: poſtmodū piſtatis
paululum olei roſati: ex oliuis oīb⁹ i decoctiōe cū farina triti
maturꝫ odoriferis: ponēdo de ci vel ordei (ſi fuerit materia
ſup lanā ſuccidaz carpinatam. mītū calida) ad ignē fiat ep̄l̄z ep̄lm.
ep̄lm. ¶ Ad eādē itētionē cū maiozi ſoludū addēdo olei olinax dul
reſolutiōe loci vz ep̄lm ō me ciū: butyzi añ. ℨ. iij. pinguedis
dulla panis cū oleo camo. z pa porcine. ℨ. ij. z ℔. vitella duozuz
rū oki ro. i decoctione malua. ouozū miſce icorporādo cū di-
altee camo. mellilo. ad ignē cō cta piſtatura fiat emplaſtrum.
fectū in forma ſolida. Et vtere ¶ Et not. q crebra enaporatio Nota.
qz mirabilis eſt opatiōis i re cū petijs madefactis i ōcoctio
Cero ſoluēdo. ¶ Itē ad eādē itētionē ne ſupradicta mix i modū do
ſuni. cū maiozi r̄ſolutiōe z ſedatiōe lorē ſedat materiā p̄parādo ad
doloz̄ z aliq̄li mollificatiōe vz maturationē: z ſi p ei⁹ matura
i fraſcptū cerotū. ℟. radicū al tiōe alia emplaſtra fuerint ne
tee li. ℔. capitū liliozuz albo. ℨ. ceſſaria ad capitulū de cura fle
ij. oia bulliāt ſil cū brodio car gmonis recurſū habeas. ¶ Ita Incis
nijū ſufficiēti ſolito more q̄ vte cta maturatiōe apatis loc⁹ ici- cisio.
re i comeſtiōe vſq; ad pfectam daꝫ in loco maturioi et decli-
coctur̄. Deiñ oīb⁹ piſtatis et uioi icisiōe aliquātulū lunali
cribella. ad ignē cū. ℨ. iiij. olei iuxta latitudinē ventris. Deiñ
camo. olei ro. ℨ. ſ. piguedis gal loc⁹ cū albumine oui z ei⁹ vitel
line. z. vj. butyzi. ℨ. ℔. piguedis lo adinuicē cōquaſſatis ipleaꝫ
vituli diaꝛlonis albi ana. ℨ. ij. cū tēta nō multū longa. Deiñ
Et iterū ad ignē cū cera alba i ſequēti die ꝓcedaꝫ ſi loc⁹ fue
ſufficiēti fiat cerotū i bona for rit valde ſenſibilis z doloroſ⁹
ma. Iſtō em̄ cerotū amice mol vt in corpib⁹ cholericis aliqñ
lificat z mollificādo reſoluit cū eē ſolet z materia acuta exiſtē
ſedatiōe doloris nō repugnan te cū digeſtiuo de oleo roſato
do maturatiōi ſi natura ipam onfancio z vitel ouox vl cū di
tētare voluerit. Itē. ℟. ad eādē geſtiuo ō tereb. et vitell ouox
ep̄lm. itētionē emp̄lm de farina triti parū q̄ croci loco nō mītū do- Digeſti
ci z ordei ꝓfectū cū ſupradicta loroſo exiſte. ¶ Celebrata dige ua ſu
ōcoctiōe ad ignē bulliēdo vſq; ſtione quod cognoſcitur p pre- ficatio
ad ſpiſſitudinem: deinde adda ſentiā bōe ſanioſitat⁹ loc⁹ mū
tur olei camo. ℨ. ij. olei ro. ℨ. ſ. dificeꝫ mūdificatiuo de ſirupo

Digitized by Google

rosato descriptione nra corpo
re existēte cholericove cū mū
dificatiuo de melle rosato coz-
Nota. pore exīte flegmatico. ¶ Et
nota q a die incisionis p qua-
tuorvel ser dies pueniētissime
Cata- administrat cataplasma miti-
plā. gatiuum doloris cū resolutiōe
z mollificatiōe: cui⁹ talis semp
fuit ordinatio nra. ℞. farine
ordei z farine fabarū aā. ℥. iiij.
cū decoctiōe maluaz z violaz
aut loco decoctionis decoquā-
tur i brodio pigui vsqz ad spis
situdinē solidam: addēdo olei
camomil. ℥. j. et ℔. olei rosa. ℥. j.
vitella duoz ouoz croci. ℈. j. z
vtere qz mirabilis ē opatiōis.
Resolvit eīm materiā cōtūctam
humoralē cū sedatiōe doloris
materiā suppoztā ad eritū p-
parando. ¶ Et si doloz vulne-
ris: vt plerūqz vidimus multū
infestauerit patiētē ꝓpter ma-
lignitatē z sēsibilitatē labiozū
cui⁹ signū est qz a loco vlceris
sanies ad instar loture carnis
emanare vī: q̄ tāte caliditatis
z malignitatz ē qō vbi tangit
Lotio exco: iat et vlcerat. quāobrē in
loco tē isto casu mihi sepenūero fuit
te. necessariū tēta penit⁹ auferre
z loco tēte ponere lotionē plu
ries i die administrātā: cui⁹ talis
fuit ordinatio. ℞. ordei mūdi
rosa. aā. M. j. folioz plantagi-
nis. M. ij. sumach lētiū aā. M.
ß. seminis citoniozū. ℥. ß. cū aq̄
sufficienti bulliāt vsqz ad ꝓsū-
mationē medietatz. Deide se-
pe et sepi⁹ lauet loc⁹: qz delet
mirabil⁹ acuitatē materiei ip-
saz mitigādo: z desup cerotuz
nrm de minio fine gūmis ipo
nere. ¶ Uez si ꝓdicta maligni
tas z labioz iccdiū z corrosio
oz via aīdicta corigi nō pos

sint: tūc ꝓsentaneū ī medio erit
puluerē nrm carnis supflue re
motiuū ītra vlcus ponere. Ita
q̄ et labia ab eodē tegāt. ¶ Et Nota
nota q̄ iste pulz moze q. ß. ipo
sit⁹ ter aut q̄ter i hebdomada
mirā imo vt ita dixeri miracu-
losaz potētiā z virtutē ad hanc
malignitatē auferēdā hz labia
qz maligna z obstracta et depo
nēdo. Et tādiu dz dict⁹ pulvis
administrari donec cognouer
mala carnē z malignitatē mala
qz labia vlceris penit⁹ eē remo
ta sp. ß. petia vngūctū ō minio
admistrādo vsqz ad finem cure.
¶ Si vero iueneris labia ob-
stracta multū indurata: ita q̄ a
dicto puluere ꝑsumi nō possint
tūc necessario veniēdū ē ad ru
ptoriū ō capitello descriptiōe no
stra ordinatū i tātidotario nro:
qō liniendo cū eo q̄cūqz labia
vlceris intra dimidiū hore pe
nit⁹ ea āputabis. ℞. Remota de
nicz malignitate vlcer z a car Mun
ne mala labiūsqz obstracti mū- difica
dato vlcere: loc⁹ aliquātulum tiuū.
mūdificet aut cū mundificati-
uo de apio: vel de melle rasato
cui⁹ talis pōt eē ordinatio. ℞.
terebēthine clare. ℥. j. ß. mel-
lis ros. ℥. vj. bulliāt parū: deiñ
addat farina ordei q̄tū suffi-
cit ad spissitudinē facta mundi
ficatione p ei⁹ incarnatiōe in
assiscripto mūdificatiuo addan
tur sarcocolle. ℥. j. ß. thuris mir
rhe aā. ℥. ß. ¶ Deinde incarna-
tiōe celebrata sigilletur locus
cū lotiōe aque aluminose z fila
carpinata de petia lini: et vn-
guento de minio supzascripto.
℞. Et sic deo dāte cōpleta est do
ctrina presentis capituli ꝛc.
¶ Ca. vj. de apate iguinū siue Ca. vj
exitura q̄ solet euenire i febri-

Digitized by Google

bus cronicis p̄ viā terminationis: vt plīmū ab epate ad dictū locū: materia hmōi apatis trāsmissa: aut ꝓpter sanguinē coagulatum in ventre a natura ad eundē locū trāsmissum. Et hoc in vulnere in ventre penetrāte.

Stud apa sp venit ad exiturā ḡre prudentissimi chirurgi est in isto casu semp maturationē cū aliq̄ li attractiōe adiuuare. ¶ Et nota q̄ aliq̄n istud apa peruenit ad exiturā: tñ ex quo eius materia p maiorī parte permanet in loco interiori vētris. Igit̄ p eius cognitiōe vcz q̄ in loco sit cōpleta collectio saniei viro in hac cura experto indigemus. ℣ Cū igit̄ ad collectionē saniei loc⁹ iste puenerit incidat̄ p fundē instō curuo subtili ingenio vsq̄ ad locū saniositatis conducēdo ipm. Uel aperiat̄ candēti ferro instō punctuali. Deinde culterali p posse tñ oīno aduertendū est q̄ nerui ab ipso cauterio nō tāgant. Deinde loc⁹ cauterizationis t apertiōis ipleat albumine oui cū suo vitello cōquassato t modico olei rosati. Postmodum in sequenti die cū butyro t vitellis ouoz in loco cauterizationis ad remouendū casum eschare tpe opportuno p̄cedendū est vel cum digestiuo de terebentina cū vitellis ouorum: si apertio facta fuerit cum ferro nō ignito. Ultimo loco p eius mūdificatione: incarnatione t sigillatione curatiōe iā dicta in p̄cedēti. c. p̄cedēdū est. ℣ Et sic deo dāte cōpleta est doctrina p̄sentis capituli cuius nomen sit benedictum.

Nota.

C. vij. ¶ Capitu. vij. De apate virge.

Vt plurimū apa- ta ꝙge a materia virgeca ḡnari solēt. Quare i eoz maturatione ꝓpter ptinuū fluxū materierū ad locū t stationem venictiū caliditatis t loci eiusq̄ exercitiū ad festinā maturationē cum maxima facilitate puenīūt. ¶ Igit̄ canonibus vniuersalibus obseruatis in p̄cipio vtilissimū est rotā virgā illinire albumine oui cū suo vitello cōquassato cū oleo ros. t parū succi plantaginis paulnlūq̄ lactuce super pectine ponendo defensiuū infrascriptū. ℞. olei rosati z.ij. cere albe. z.vj. boliarmeni z.j. misce. ¶ Si vero in viā maturationis trāsactis duobus vel tribus diebus cū antedicta mēdella tendere videatur tunc si maturet. ℞. foliorū maluarum t violarū in aqua decoctarū aā. M.ij. deinde expressis pistent in decoctione cū farina ordea cea fiat emplastrū solidū: addēdo olei violati butyri. ana. z.ij. vitella duorum ouorū t cū p̄dicta pistatura misce et vtere: q̄ maturat cū sedatiōe doloris ℣ Deinde apostemate maturato ꝑm lōgitudinē virge incidat̄ apa in loco maturiori. ℣ Reliquum vero curationis capiendū est. c. de cura flegmōis: quare illuc recurre. ¶ Si vero apostema frigidū fuerit: put dictū fuit. c. de apatibus frigidis p eius maturatione procedatur. Silīq̄ modo facta incisiōe p̄ digestione mūdificatiōe incarnatiōe t cicatrizatiōe: ad p̄dictū capitulū recursum habeas. ℣ Et sic deo dante cōpletus est sermo p̄sentis capituli ꝛc.

Apata virga.

Cura.

Defensiuum maturatiuū

Incisio.

Digitized by Google

C.viij. ¶ Cap. viij. De pustula carbūculosa que ozuri solet inter pellem z preputium virge.

Pustula in p̄putio.

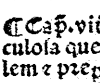

Sta pustula pro maiori parte causat in hoib⁹ coitū hñtibus cū muliere feda habente vulvā vlceratā vlcere putrido vel maligno: vl quia fuerit nouiter mēstruata. Pro cuius curatiōe canonibus pluries iā dictis vniuersalibus obseruatis nulla melior curatio est q̄ p̄ptin⁹ locū pustulatū candēti ferro decoḡre cauterio oliuali. Vel locū eius scarificare scarificatione ꝓfunda in medio eschare vna tm̄ scarificatione: qua vnicū forame efficiat. ¶ Deinde in predicto foramine ponat vnum ex trocisc̄is nostris de minio vl vnguētū egyptiacū descriptiōe nostra cū additione arsenici in forma dura ꝓfecti: qz ista duo auxilia predicta pustulā mirabiliter interficiūt. Cuius signū est: qz ei⁹ malignitate interfecta in circuitu pustule circuluz causari videt. ¶ Deinde p remotiōe eschare vt cetera adusta vlcera curant. ¶ Unū tm̄ nō ptermittā: q̄ albumē oui cōquassatū cū oleo ro. z succo plantaginis vel solatri in parua quātitate: z cū eo totā virgā liniēdo pīraneū remedium est. ¶ Defensiuū ēt positū in antecedēti ca. sup pectine addita petia madefacta aceto et aqua ro. in defensiōe materiez ad locū venientiū opitulat. Et qz solēt vt plerūq; vidim⁹ ad hāc pustulā sequi duo accidētia valde timorosa z tediose curationis: velut fluxus sanguinis validꝰ corruptioq; ligamēti virge. Ita q̄ ei⁹ corruptio ambulādo trāsitū facit vsq; ad pectinē adeo q̄ multoties ꝓ ei⁹ remotiōe i hac cura coactus fui incidere ḡgā incisione lōgitudinali vsq; ad p̄noiatū locū. Et deinde actuali cauterio predictū ligamentū putridū amputauī. Et isto mō deo dāte semp de hmōi curationem z vtilitatē ꝓsecutus fui.

Ignitio.

Scarificare.

Nota.

Ignitio.

Defensiuum.

Cōtra patrefactionem.

¶ Similiq; mō ēt ꝓ curatione fluxus sanguinis p̄dicti qñ p multa ingenia habēda capitulo de cura fluxus sanguis ipm restringere nō poteris: necessariū erit pellē incidere vsq; ad locū emorroagie sanguinis. Et lz operatio ista ꝓ sanitate introducēda sit satis deturpis in homine z difficilis: tñ vt habet a Hale. ir. r. r. pentice. egritudo q̄ nō habet ꝑter vnā viā ad salutē lz difficilis atq; ardua sit cuilibet egrotāti: velit nolitq; opz q̄ p illā transeat z ēt in oībus casib⁹. ¶ Quo facto ꝑdecēti medella sup vena posita ꝓcedenda est. ¶ Uez si p̄dicta emorroagia sanguinis fuerit cāta ab aliqua putrefactiōe: tūc incarnatiua nō ꝓuenirēt: imo necessariū est locū putridū mūdificare: aut cū vnguēto egyptiaco descriptiōe nra: aut igne aut pulnere nro carnis male remotiuo. Et si nō fuerit sufficiēs ꝓ eius mūdificatione trocisc̄i de minio in parua quātitate positū marimū ꝓgatiuū hz i isto casu. ¶ Uerū si p̄dicta emorroagia videat cāri: mō qz locus putridus z immūdus sit: sz qz forte remota eschara pustule medela ꝑdecēti applicatiōe z strictura ꝓpter locū ineptū applicari nō pōt: tūc dico q̄ isto modo incarnatiua summope ꝓuenirēt: quoꝝ exempli gra talis

Cōtra fluxum sanguinis.

pulsan tici guinȝ restrictiui. pōt eē ordinatio. ℞. aloes epatici thuris sarcocol. añ. ʒ. ij. terebentine ℥ ij. fiat pulueris grossi. ℞ litargiri aurei ℈ argētei añ. ℥. ij. mirre. ℥. j. pili leporis minutissime incin. ʒ. j. ℈ k. farine vio. farine fab. farine lētiū farine ordei añ. ʒ. ij. misce ℈ desup pulueriza et: ℈ cū albumine ouī ꝙquassato cum sufficiēti ꝓportione hmōi pulueris licinia cū eo illinita desup fascient. ℣ Sāguine suppresso siue restricto locꝰ iterꝙ unctum. Mūdificatiui. Cica trizati num.

ptio cācrenosa remāserit cādenti ferro ipsam decoquere vtilissimum erit aut loco eius vngūento egyptiaco illinire. Reliquus vero incisiōis pellis digestiuo de vitellis ouoꝝ cum olei ros. aut terebē. ꝓcedēdū est. Deinde ꝓ mundificatione loci ℈ ceteris alijs intētionibus: prout dictū fuit superius procedēdū est. ℣ Et sic deo dāte completus est sermo presentis capitulicuius nomen sit benedictum.

¶ Cap. ix. de calefactiōe ℈ caro lis qui solent euenire inuenib⁹ inter pellem ℈ preputiū virge.

Cx. ix.

Dispositiones iste ꝓ maiori parte ꝓpter coitū calide mīeris ℈ nouiter menstruate (vt superius dictum fuit solent accidere. ℣ Quāobrē pro eaꝝ remotiōe pauciorib⁹ verbis pertranseā. ℣ In primis intus ꝓ tres vel quatuor dies procedant cum isto linimento. ℞. olei ro. ʒ. ij. succi plātaginis ʒ. vj. litargiri aurei ℈ argē. añ. ʒ. v. tucie. ʒ. ij. ceruse. ʒ. ij. ℈ lim bi vsti. ʒ. j. de oibus fīm artem fiat linimētum in mortario plū di cum quo locus liniatur. Ceterum si caroli via ista ertingui non possint tunc mortificentur cum puluere nostro carnis male remotiuo: aut vngūento mirato: deinde cum predicto vnguento procedatur aut cum vngūcto de minio sine gummis locum semper lauando cum infrascripta aqua. ℞. aque plantaginis aque rosate. añ. ʒ. ij. fiat sibi sine opio. ʒ. ij. misce et fiat coliriū et vtere ꝙ est mirabile. ℣ Linimētum etiā cōfectum in antecedēti capitulo de albumine ouī: oleo rosato ℈ succis pō-

Linimentū. Mūdificatiuum. Aliud

Digitized by Google

taneū remediū est super totaz virgā cū petijs administratū. ℣Et sic deo dāte complet⁹ est sermo ꝓtelentis capituli: cui⁹ nomen sit benedictum.

¶Trac. vj. de aꝑatib⁹ testiculoꝝ habet capitula. viij.

¶Cap'm. j. De aꝑate calido testiculoꝝ ꝛ ofei sine burse eorū: ꝛ vocāt hernia humoralis.

Ca. j. Curatio.

Caꝛipsius apotematis ꝓficit i principio ꝓ ꝓcomiāvene epatice ex brachio partis oppositē. Sunt nōnulli qui in principio corpe existente plectorico iubent fieri flebotomiā minoratinā eiusdē lateris: deinde in sequēti die lateris oppositi. ℣In statu vero ad eūandū materiā cōiunctam ex saphena eiusdē later⁊. Etiā per vētris solutionē cū cassia et diacaptolicōe: puta añ. ℥. ℔. electuarij ros. ℥. ij. ꝛ de omnib⁹ cuz aqua endiuie fiat potio. ℣Similiter ꝓficit eius curatio administratione localiū diuersorū. ℣In ꝓncipio ergo stāte magna loci in flāmanōe ꝛ calidit̄ate albumē oui cū suo vitello conquassatū cū oleo rosa. parūq; succi plantaginis ꝓ duos vel tres dies sup loco administratū ꝓtaneum remediū est. ℣Itē ad eādē intentionē cū aliquali resolutiōe valet infrascripta ℈p'm. ℣Deinde in decoctiōe cū farina fabaz ad ignē fiat ℈p'z solidū addendo olei rosati anetini camomillini añ. ℥. j. misce et vtere: quia in isto casu est mi

Flebotomia.

℈p'm.

Ali⁹.

rabilis operationis. ℣Item. ℞. Ali⁹. foliorum iusquiami. ℳ. j. et ℞. foliorum malua. ℳ. j. oib⁹ in aqua decoctis: deinde pistatis in decoctiōe cū farina ordeacea ꝛ fab. fiat emp'm: addēdo olei rosa. ℥. ij. camo. ℥. j. misce cū supradicta pistatura. Et fiat emp'm qō resoluit vnāquāq; duritiē testiculorum a materia calida causatā inflāmationem loci sedādo: ꝛ dolorem mitigando. Et sepenumero illud exp⁹ suz in isto casu: ꝛ mihi ꝛ egrotanti bus bñ succesſuz est. vñ Anu. c. de iusquiamo. dicit ꝙ potētissime testiculorū duritiē resoluit. ℣Ad eādē intētionē cū maiori resolutiōe. ℞. foliorū cauliū nigrorū. radi. altee camo. ana. ℳ. j. coriandrorū. ℥. ß. oia decoquant̄ cū brodio pinguj aut gallinarū vel carnū. Deinde in decoctiōe cū farina faba. et ℈p'm cicerum fiat emp'm solidū ad resoludendo olei camomillini aneti. ana. añ. ℥. ij. ros. ℥. j. croci. ℈. j. cimini si loc⁹ nō fuerit multū inflāmatus. ℥. j. ꝛ ß. ꝛ vtere qz in resoluēdo cū aliqli carminatiōe vētositatis singulare remedium est. ¶Et quia istud aꝑa aliqñ ꝓ viā resolutionis terminari nō pōt: imo videtur velle maturari: quare ꝓ ei⁹ maturatione sic procedēdū est. ℣℞. folioꝝ mal Matuuarum violarum añ. ℳ. ij. radi ratiūs cum altee capituz lilij albi añ. ℥. ij. oibus in aqua decoctis pistatis ꝛ cribellatis cum farina ordeacea in decoctiōe fiat emplastrum solidum: addēdo butyri. ℥. iij. vitella duorum ouorū olei olinarū dulciū. ℥. j. ꝛ ß. misce ꝛ cū supradicta cribratura fiat ℈p'z. ℣Et, si maior maturatio fuerit necessaria addā-

Digitized by Google

tur cū ꝓdicto empło: farīe semi
nis lini ꝛ linose. ¶Facta matu
ratiōe apiaſ locꝰ iuxta longitu
dinez burse. Cante tñ ne nerui
aut testiculi pūgenk. ſ Deinde
ꝓ eiꝰ digōne: mūdificatōe: icar
natiōe ꝛ ſ gillatiōe ꝓcedēdū ē
prout dictū fuit. c. de aꝑate vir-
ge. ¶Et nota ꝙ ea q̄ valēt ꝛ cō
memorata sunt. c. ō aꝑatibꝰ mā
millarū calidis. hic etiā valere
videnk: ꝛre ista duo capła alē
natim videank: ſuppositoria q̄z
acuta (vt inqt. Aui.) in isto ca-
ſu summe valere videnk: mate
riā ad loco egrotāti ad alias ꝓ
tes diuertēdo. ſ Et ſic deo dāte
cōpletus ē primo pītis capti ꝛc.

¶Ca.ij. De apostemate frigi
do testiculorum.

Cura. CUra aꝑatis frigidi
est vt purget corꝓ
ab hūoꝛe peccanti:
antea digerēdo ma
teriā cū isto digesti-
Digestiuū. uo. ℞. sirupi de succo endiuie
de duabꝰ radicibꝰ mellis rosa
ti colati acetosi ſimplicis ana.
z. iij. aquaruz fumitrere bugloſ
ſe capilloꝝ venerz añ. z. j. ſ Sū
pto isto sirupo sumat patiens
hanc medicinā. ℞. casie diaca-
ptoliconis. z. vj. diafiniconis. z.
iij. cū decoctiōe florū ꝛ fructuū
cordialiū fiat potio breuis ad
Loca- dendo sirupi violati. z. j. ¶Hec
lia deinde curatio ꝓpleꝛ admīstra
tiōe localiū. ¶In ꝓmis vngat
locus olco camomillino aneti-
no: rosato et pinguedine galli
empłz nacie. Deinde locꝰ empłetur
infrascripto empło. ℞. farīe fa
ba. lib. ß. medulle panis. z. iiij.
omnibꝰ cū decoctione resoluti
ua: ſcz altee melliloti aneti ca-
momille et parum cimini ad
ignem fiat empłm solidum: ad
dendo olei camomillini ꝛ aneti-
tini pinguedinis anatis añ. z.
j. ꝛ ß. cimini. z. j. ꝛ ß. ſ Sido ad
ministratiōe dictoꝝ auxiliorum
videsk resolui nō posse imo ta-
le aꝑa maturationē appetere: rūe
matureꝛ locꝰ maturatiuo infra
scripto. ℞. capitū lilioꝝ albo
ruz. z. iij. raō. altee. z. iiij. feliciꝝ
cauliū nigroꝝ. M. j. malusꝝ tū
tūdem: oibꝰ in acua decoctis raſuꝝ
piſtenk in decoctiōe cū farina
tritici, ſeminis, lini fenugreci
de oibꝰ equali portiōe fiat em
płm solidū: addendo buryri. z.
iiij. ¶Maturato loco incidatur
mō iam dicto in antecedēti. c.
Siliqꝝ mō digeraſ: mūdificeſ
ꝛ incarneſ locꝰ: ac ſigilleſ: pus
dictuz est capło de aꝑate ꝙge.
ſ Et ſic deo dāte cōpletus est
ſermo pītis capituli: cuiꝰ no-
men ſit benedictum.

¶Caꝑ. iij. de duritie q̄ ſolet Ca.iij.
accidere in oſeo testiculoꝝ.

ONtigit sepenume
ro in oſeo testiculo
rū ꝛ in testiculis du
rities generari poſt
terminationez apo-
ſtematum calidorum ꝛ frigido
ruz huiꝰ loci. ¶Cuius mol
lificatione ꝛ resolutiōe accom
modatiſſimum est administra
re ea q̄ cōmemorata fuerunt in
capitulo de duritie māmillaꝝ.
Et etiā cerotū oꝛdinatū capło
de apostemate colli de malua
uisco ꝛ aliꝝ rebus ꝓuenientiſſi
me ꝓ intentione molliſicādi
cum resolutione administran
tur. ℞re illuc recurre. ſ Et hec
puto tibi ſufficere ꝓ curatio
ne predicta deo dāte: cuius no
men ſit benedictum.

¶Capitulum. iiij. De hernia ventosa. C.iiij.

Digitized by Google

Cura. Hernia ventosa curat canonib⁹ vniuersalibus obseruatis prout dictū fuit capko ō apate ventoso. et capitulo de vndimia. Perficitur etiam hec curatio administratione localiū diuersorum. ℣ In primis ꝓcedēdū est cū oleo camomillio anetinoꝙ. ℣ Et si ista nō valēt: addant oleū rutaceū z de cherni. ℣ Ad eādem intentionē cū maiori resolutiōe z incarnatiōe vētositat⁹ vz infrascriptū empl̄m. ℞. farine fabaꝝ. farine ozobi: farine cicerū: furfuris triturati añ. ℥. ij. ola decoquāt cū sapa z paꝝ tixiuū barbitonsoris vsqꝙ ad spissitudinē solidā: addēdo olei camomilliempl̄z ni anetini. añ. ʒ. ij. cumini. ʒ. ß. laurini. ʒ. vj. misce vtere: qz in isto casu mirabil̄r ꝓuenit. ℣ Item ℞. camomille melliloti anetiAlind. furfuris bene triturati añ. ℥. j. farine fabaruꝫ lib. j. cumini coriandroꝝ. feniculi dulcis añ. ʒ. ß. stercoris caprini bñ triturati ʒ. ij. de oib⁹ cum sapa sufficiēti z vino nigro fiat empl̄z solidū: addēdo olei camomillini anetini añ. ʒ. ij. laurini. ʒ. vj. et vtere: qz cū eo plerūqꝫ i isto casu magnū honorē et vtilitatez adeptus sum. ℣ Item. ℞. z erit melius in forma ceroti olei camo. anetini. añ. ʒ. iij. rutacei. ʒ. j. cum cera. alb. sufficiēti fiat cerotum: addēdo camomille melliloti aneti bñ triturati ana. parum minū: coriandrozū. añ. ʒ. j. ß. farine faba. quātum sufficit z fiat cerotū. Uerū si contigerit herniam ventosam in pueris lactantibus accidere tunc ꝓ eius carminatiōe sic ꝓcedēdū ℈. ℞. farie fabaꝝ. ʒ. iij. vini nigri quātuꝫ sufficit z ad ignē de oib⁹ fiat cpl̄s solidū: addēdo i fine cocture olei camo. anetini. añ. ʒ. j. z ß. cumini paꝝ. Et itez bulliāt vnica ebullitiōe. ℣ Itez oleū camo. anetinū cū modico cere al. ad ignē linimētū faciēdo in isto casu sufficit cū ipso linimēto trāsire. ¶ Et nota ꝙ in quacūqꝫ testiculoꝝ egritudine cuz suis medellis necessarium est trāsire bursam ad supiorem partem suspendēdo. Et hec puto ꝓ hac cura. tibi sufficere. ℣ Et sic deo dante z℞.

Linia

mētū

Nota

¶ Ca. v. De hernia aquosa. Ca. v.

Ontigit sepenūero bursam testiculoꝝ hernia aq̄sa. apari a mā flātica aq̄sa: subtili a supiorib⁹ mēbris: velut ab epate ꝓ didimū ad eūdē locum trāsmissa. ℣ Quare vnū ō melioribus cū q̄b⁹ intēdim⁹ i curatione ista est mēbrū mādās rectificare: ꝑsertim circa ei⁹ ℣tutē digestiuā: qz vndimia hydropsis z hernia aq̄sa vt plm non eueniūt (vt asserūt doctores) ni si ex erroze male digōnis epatis. Ergo in ꝓmis z añ oia mēbrū mādās est cōfortādū vt bonā digōnēz seqstratiōnē facere valeat. ℣ Sumat ℊ patiēs hūc sirupū. ℞. sirupi de succo endi. ʒ. j. sirupi de cicoreꝝ. ʒ. ß. aq̄ruz endi. ʒ. ij. buglosse. ʒ. j. misce et vtaꝫ ꝓ hebdomadā. ℣ Uñ purgeꝫ purgatione ista. ℞. manne electe. ʒ. j. diacaptolicōis. ʒ. ß. reubar. ℈. ij. in aq̄ endinie ifusi: deīde i decoctoꝝ. z fructuū cordialiū fiat potio. Pillule aq̄s de reubarbaro et de assagereth ad hāc intētionem conuenientissime administrātur. ¶ Ulterius ad medicamina localia ve

Cerotū.

Digō

purgatio.

Pille.

niendo

emplz nichdo dico q si egritudo fuerit in pricipio eius sanatio possibilis est. ℣ Jn pmis ergo cũ infrascripto emplo pcedẽdum ẽ. R. farine lentiũ farine faba. farie ord. añ. li. ß. oĩa bulliant cũ lixinio barbitõsorũ z sapa sufficienti vsq; ad spissitudinẽ z vtere.

Aliud. ℣ Jtẽ z erit maioz efficacie. R. rosarum balaustiarũ nucum cipressi. añ. ℳ. j. farine faba. farine orobi. ana. ℥. iiij. stercoris caprini. ℥. iij. cũ sapa z lixinio ad

Epitimatio. ignẽ fiat emplm solidũ. ℣ Jtez spõgia infusa in decoctione rosarum balaustiarum nucum cipressi alumis roche calami aromatici cõfecta cũ vino stiptico z lixinio condeceti ligatura super burſa testiculoz fasciata in isto casu mirabilẽ hz pterogatiuã. ¶ Si vo hernia antiq ẽ videat: tunc dico q nulla melioz medicina ẽ q̃ bis i anno vcz i

Apti Vere z Autũno flebotomo dicũ aquã extrahere. Et locꝰ aptiõis est in latere osei iuxta medietatem burſevel parum ifra.

Signa hernie aq̃se. ¶ Signa aũt hernie aquose cognoscuntur: qz locus ad tumefactionem peruenit paulatiue. Cognoscit insup aliqualẽ grauedinem loci et p claritatẽ loci trãsparentẽ. qñ medicus respicit locuz lumine paruo ostenso ad oppositã partez burſe visui medici. Silr etiã cognoscit: qz tangẽdo locum cum digito sentitur aliqñ: pcsertiz qñ est magne qnãtitatis inter digitum z digitum mundatio quedã. ℣ Et sic deo dante cõpleta est doctrina hernie aquose curatiue: cuius nomen sit benedictum.

Ca. vj. ¶ Capitulum. vj. De hernia carnosa.

Practica

¶ Cause isti⁹ hernie sẽ per flũt per viaz terminatiõis ad apa te nosticulozũ burſe: aut ad apostema hũoz le testiculorum. Et hoc accidit ꝓpter lõgã moꝛã materiei existẽtis in apa ꝓtingit subtilẽ resoluiz grossam ꝑmanere: quare inuiscat predicta materia grosſa sup testiculo q̃ testiculo adherẽdo ipm corũpit: z tandez ꝓducit mollitiem ad carnositatẽ z dispositionẽ durã q̃ hernia carnosa a doctoꝛib⁹ nuncupatur. ¶ Cause ꝓtereа isti⁹ dispositiõis i. c. de apate calido olei z testiculoꝛuz describte sunt q̃s in necessitate reuide. ¶ Signa insup talis hernie habentur ꝓ diuturnitatẽ morbi: qz in via inciſiõis vera hernia carnosa rarissime z cuz difficultate curat. Cognoscunt̃ ẽt ꝑ loci gratum qz tangendo sentit res dura sup testiculo cũ aliquali mollitie intus: z mobilitate testiculi. Cognoscũtur etiã ꝑ loci graue dinẽ z dolorem aggranatiuuz. Et denicꝫ ꝑ administrationẽ local̃ rarissime curationẽ adiuuãtiũ. Quidã em hãc herniam nerualẽ appellãt. Jnterduz vero rucusaz habẽtẽ carnositatẽ ad modũ verruse sup testiculo. Et ꝺz nerualis qñ est adherens testiculo z didimo. ¶ Curatio ista q̃s hernie confirmate ꝓsertiz cum vlcere osei vsq; ab substantiam testiculi: vt dicunt doctores antiqui et moderni: ꝑ viam resolutionis impossibilis est. ℣ Canonibus ergo obseruatis vtilib⁹ de dicta z regimine vite in eius cõestiõe z potu z purgatione ꝓut dictum fuit. c. de apate duro. li. j. de apatibus.

Cause

Signa

Cura.

De Uigo.

Digitized by Google

Incisio. Huil. placē. Albuca.

Incisio faciēda est iuxta doctri nam celereberrimi Huil. pla. vt ſm modū tradituꝝ ab Albuca. c. de hernia carnoſa. ℣ Et modꝰ eorū eſt vt fiat inciſio cum raſo rio vel alio inſtrō ſup burſa vſq; ad ſubſtātiā teſticuli. Deide eſt he teſticulū z vide an in teſti culo facta ſit corruptio vel nō. ℣ Si nō ꝓ poſſe conare totā car nositatē a teſticulo ꝑdēcti inſtrumento z bñ incidēti penit⁹ ſeqſtrare. Deinde ad ꝓpriū lo cum teſticulus reducaſ. Poſt modū ſuaſ loc⁹: z vt cetera vul nera curanſ cū ericcātib⁹ ꝑſer tiz z icarnātib⁹. ℣ Si ẏo cogno ueris corruptionē factā eſſe in teſticulo: tūc ligeſ didimus z i parte inferiori ligature ampu teſ. deide didimus cauterizeſ. Reliquum ẏo curatiōis dz fieri curatiōe iā dicta ſupi⁹: aut cu ratione crepature facte via ici ſionis.

Nota.

¶ Et nota q̄ habemus vnā ſpeciē hernie q̄ nō recipit curationē nec p̄ vīā reſolutiōis nec inciſiōis niſi cum maximo egrotātis periculo. Igit̄ q̄n ad ſuperiores curationē pueneris prudētiſſimi chirurgici ē añq; ad manualē opationē accedat de egrotātis piculo aſtantib⁹ z cōſanguineis ꝓnoſticū facere.

Sex ſūt ſpecies hernie

¶ Sūt itaq; ſex ſpecies hernie Prima vcz humoralis. Secūda a q̄ſa. Tertia carnoſa. Quarta varicoſa. Quīta zirbalis. Sexta z vltia itestinalis. q̄dā ēt addūt nerualē z ventualē. Qua ꝓpter ly hernia inteſtinalis z zirbalis nō poſſint ꝓnūerari inter ꝯparata ſicut alie hernie: tñ ꝓ maiori facilitate inueniēdi capta ꝺ oib⁹ ſpeciebus hernie infra deſcri bam capitulum de cura hernie inteſtinalis que a doctoribus cre patura nuncupatur.

¶ Ca. vij. De crepatura. C. vij.

Crepatura (vt i antiquis z modernis inueniſ ſcripturis) tri pler ē. ℣ Una q̄dā relaxatio ſeu molli ficatio. Tria crepatura. Et hoc accidit q̄n ſi fac li relaxatiōe ab aliqua vētoſita te groſſa: aut ab aliq̄ de cauſis cauſantibus ruptura. de q̄b⁹ ſi gillatim inferi⁹ mētionē facie mus. Et hec hernia ſine crepa tura relaxatio pua nūcupaſ: q̄ ſuper inguinē parvam tumefa ctiōē oñat. ℣ Q̄n ẏo ꝑdicta re laxatio incrementū accepit ita q̄ ſupra inguinē notabilē tume factionē manifeſtauerit admo dū ouis: tūc crepatura. nō cōple ta vocaſ. ℣ Si ẏo ꝑdicta relaxa tio itm augmētet deſcēdēdo q̄ inteſtina in burſam deſcēderit tūc talis crepatura cōpleta vo catur. ¶ Cauſe itaq; crepatura gñantes iterdū ſunt p̄mitue z aliq̄n añcedetes. Primitiue qui dē ſūt velut caſus ab alto cadē do: aut ꝓcuſſio ſupra pectine a re ꝓtūderi velut backo pugillo pedeq; ira ducto. ¶ Añs ẏo vt p̄im ꝑdicta ruptura cauſaſ ab hūoribus groſſis flāticis z vēto ſis a membris ſupioribus nu tritiuis ad eundem locum trāſ miſſis. Et hoc accidit vt pluri mum a malo regimine vite hu moris groſſi z ventoſi gñatiue tuſſis ꝓterea valida: pedunq; frigiditas vna cū ingeſtib⁹ va gitib⁹: vt plerūq; faciūt cātores ꝑdicatores z legētes i ſcholis inſtructes pueros tubicine ac ſonātes infra q̄ vulgariter pi fari z muſa dñr. Iſta oia faciūt ad gñatiōes crepaturē. Siſr q̄z

Cauſe crepature.

Digitized by Google

ptigit fieri crepatura currentib⁹ z faliētib⁹ fortiē ac extra onera brachijs elevatib⁹. ¶Visq igit de oib⁹ spēb⁹ crepature z earū cāis tps ē deiceps pviā exiccatiōis z glutinatiōis curatiōez tradere. ¶Curatio itaq; rupture ñ pplete z pplete vsq; ad ertē ānos. xxx. z vltra pficit regimie priculari z vſi. Ute ār regimē pplet bonovite regimine i sua cōestiōe z potu bonoz hūorū ghati. Utar & paries bonis carnib⁹: potissz assatz cū elixatis cū cotiādro fenicko fotti z dulci & supra pulverizatis. Et carnes tñmō sint castrati vni⁹ āni vituli hedipullor gallinar caponū. z si bursa patietis tolerare nt carnes fasianoz pdictū z auiū i praxis z collib⁹ degētiū. In isto casu vtiē pcedūt. Quapterea q̄q̄mō decocta cū modico maiora. z pauciora. mo. i isto casu tolerant. Ferculū ēt borragiatū cū folijs ysopi. maio. z pauc petrosi. parūq; mēte z maiora. Cū ouis z sine ouis i brodio carnis pdictaz egrotāti cō nenientissime exhibet. Risū ēt z farrū panatella struzata aut grue i eodē brodio sigillati decocta iterdū i isto casu tolerāt. Uinū pterea dz eē mediocris vinositatis odorifez z mediocriter liphā. bone aq̄ vez aut fōtis aut pbate cisterne. Dz ilu p eē tincture mediocris: vez nec valde rubeū nec valō albū qō citrinū vel ceroxolū nūcupat. Cōplet insup hec curatio regimine vſi purgatiōe habētevirtutē materiā peccātē euacuare: cū cōfortatiōe mēbri mādatis. ¶In pmis capiēdo p hebdo. hūc siru. R. sirupi de duab⁹ radicibus sine aceto: de cicorea vſ loco ei⁹ ō suc. endi. añ. z. vj. aq̄rū endi. fumit. capil. ve. añ. ℥. j. z sumat i aurora tepidus. ¶Sūpto siropo purgeť patiēs purgatiōe ista. R. dia captolico tinū. z. vj. diafinicōis. z. ij. ℈. reubar. in ifusiōe. ℈. j. misce cū decoct. cōi fiat potio breuis. ¶Par Regiticulare ℣o regimē cōpleť admē par ministratiōe localiū. ¶In particularibus ergo abrasis pilis sup in reguine si fuerit cōpleta reducatur ite stina z zirb⁹ sus supior pte ad sedē suā. deinde ligeť frustū spōgie finissime ad quātitatē crepature z pauc pl⁹ cū brachali a bono artifice fabricato made facto i infrascripta decoctiōe. R. vini nigri stiptici lib. iij. ros. balau. folioz mirtillor z granoz ei⁹ sumach folio. plantaginis ipericonis: matrisilue. añ. M. j. rad. cōsoli de maioris z minoris z earū folia añ. M. ℈. radicū altee. ℥. ij. ¶Et nota q̄ & altea qz in altū elevat se z maluauiscus: qz cōglutinat nucū cipssi nūero. xij. hypoquistidos. ℥. ℈. aluminis roche. ℥. ij. aceti ros. ℥. ij. ℈. licij ℥. iij. mirrhe thuris añ. z. v. glutini pisciū. ℥. j. bulliatoia simul cū vino pdicto vsq; ad cōsūmationē medietatis deide coleť cū spōgia sup crepatura z brachali mō iā dicto. Et hoc per hebdomadā bis idie pmutādo medellā pdictā. Et in tpe isto vtilissimum est iacere in lecto. ¶Quo fcō vez vsq; ad. xv. dies vltra aūdictos quotidie semel in die tm̄ puluerizeť loc⁹ z sufumigeť cū pdi. deco. z deinde puluerizato pul. infrascripto pl⁹ spōgia desup ligeť more ō. z. ad crepatura. Cui⁹ pul. talis est or patuidinatio nra. R. thuris mastiz rum.

Curatio.

Regimē vſe

Purgatio.

Digestiuū.

Decoctione ad crepaturā

Nota.

Digitized by Google

cis mirrhe añ.ʒ.ij. aloes sãgui
nis draconis sarcocolle mu
mie.añ.ʒ.ſ.ß. boliarmeni terre
sigilla.añ.ʒ.ij.ß. dragaganti tri
tu.cãdidi glutinis piscij añ.ʒ.
ſ.ß. balau. nucum cipressi: mira
bolani citrini hypoquistidos
añ.ℨ.iiij. laudani bñ tritu.ʒ.
ij.ß. omnia subtilissime pulueri
zent et fiat puluis. Iste eñ pul
uis i isto casu mirabilis ẽ opa
tionis ptẽ relaxatã strigẽdo de
siccãdo et corrugãdo cũ icarna
tione loci nõ pua. ℣ Trãsactis
his diebus cũ medella p̃dicta
loco sp̃gie et decoctiõis p̃cedẽ
dũ est cũ ifrascripto ceroto sup
cozio extẽso: et deinde brachali
gator: et de hebdomada in heb
domadã ip̃z pmutãdo. Et isto
mõ vsq; ad dies.xl. p̃cedẽdũ ẽ
dieb⁹ ꝓteritis cõputatis: cuius
ceroti forma talis est. ℞. pulue
ris antedicti.ʒ.iij. succi radicũ
cõsolide maioris et minoris.
ʒ.r. terebẽtine clarissime.ʒ.ij.
ß. olei masticini olei onfancini
añ.ʒ.iij. oleide terebẽ. et mirtini
añ.ʒ.ß. litargirij aurei et argẽtei
añ.ʒ.vj. sepi hyrcij.ʒ.v. bulliãt
dicta olea cũ litargirio et parũ
aceti rosei vsq; ad ꝓsummationẽ
acetifortis igne: deide itez pau
lulũ bulliant cũ succo cõsolide:
postmodũ addaſ terebentina
et iterum parum bulliãt non ita
forti igne semper baculo agitã
do: et cum cera alba puluis su
pradictus imediate iponaſ et
fiat cerotum satis solidum: qõ
cerotum plerunq; expti sumus
in isto casu cum honore nostro
et vtilitate non parua quã cũ eo
mõ iam dicto plurimos sana
ui. Alia curatione crepature
via ericcantium et conglutinã
tium. Modo curatio vie incisio

Cerotum.

Alia cura.

nis describẽda est. Et licet ista
curatio p incisionẽ faciẽda ꝑtz dẽtis chirurgici sit (vt iã Gui
do de cauliaco) ipaz dimittere
vnaꝫ cũ extractiõe lapidis ivesi
ce et curatiõe cataracte magna
li opatiõe vagabũdis et peregri
nãtib⁹ chirurgicis hãc curam
exercẽtib⁹ vtilissimũ est. Tamẽ
ad ampliorẽ doctrinã p̃fitis tra
ctat⁹ et satisfactiõez socioꝝ meo
rũ totiusq; vulgi hãc curatiõez
tractare decreui. ℣ Et ipmis ad
manualẽ opationem veniẽdo. Cura
p̃z⁹ corpe eũato p vẽtris solu p inci
sionẽ ac ẽt p enemata: situet pa sionẽ.
tiẽs sup banco capite inclinato
ad terrã. Deinde ligatis mani
bus et pedib⁹ ac sub assellis ad
p̃dictũ bãcuz. Intestina deide
manib⁹ ad ꝓpriũ locũ reducan
tur vna cum testiculo. Deinde
abrasis pilis sup toto pectine
loc⁹ i latere pectinis ꝑsus ignẽ
vsq; ad testiculũ statiz icidẽd⁹
est incisione a q̃ testicul⁹ foras
exire valeat. Postmodũ itez si
intestina sunt intra didimũ ad
supiorẽ ptẽ duob⁹ digitis redu
canť. Quo facto stringať didi
mus aliquãtulũ dilatat⁹ i lati
tudine in medio cuiusdã instri
admodũ rostri gruꝫ. Deiñ fuať
filo incerato sutura qua vestes
suunť a sartorib⁹: aut ligeť filo
p̃dicto. Deinde ꝑuteť didim⁹
sub sutura p spaciũ vni⁹ digiti:
deinde cauterizeť loc⁹ actuali
cauterio vsq; ad locũ future di
dimivel ligatiõis etiusdẽ exclu
siue. Subsequenter suatur lo
cus carnosus dimittẽdo fili ex
tremitatem extra vulnus et ozi
ficium condecens in loco bas
sioꝝ. Deinde reliquum cura
tionis. in. c. de solutione conti
nuitatis sumẽdũ est. Et nota Nota

Guido

Digitized by Google

ꝙ ista curatio non ꝺz fieri labo
rātibus tussi valida. Nec quale
scētibꝫ. Nec hoibꝫ multos an-
nos habētibꝫ: z pserti excedēti
bus ānos. lx. Nec ēt tpe magni
frigoris ingētiscz estus. Nec ēt
ꝺz ꝑ curatio fieri nisi ꝓ̄ximāti
bus ifirmi z eiꝫ ꝙsanguineis ꝓ
nosticū fiat a medico ꝺ̄ piculo.
Ista ergo curatio eligēda ē tpe
veris aut autumni. ¶Et sic deo
dāte ꝓpleta est doctrina ꝑtis
capl̄i: cuiꝫ nomē sit benedictū.

C.viij. Apa ani.

¶Capi. viij. De apate ani.

Apostema huius loci
vt plurimum fiunt a
dolore emorroidaliꝝ
a materia calida et
corrupta a membris
nutritiuis ad eūdē locum trans
missa: quāobrem sepissime imo
quasi semꝫ terminantꝫ per viā
suppoꝛatiōis. ¶Curatio itaqꝫ
huius apatis facta euacuatiōe
corporis in ꝓmis dieb⁹ ꝓ vē-
tris solutionē z ꝑ flebothomiā
vene basilice corpore existēte
plectoꝛico eiusdem lateris vsqꝫ
ad augmētum. In statu vero la
teris oppositi est facienda fle-
bothomia. ¶Cōpleꝫ itaqꝫ ista
curatio administratiōe localiū:
nō multū repercutientium: nec
nimis maturātium. De nimia
eā repercussione timēdum est
ne materia intus incarcereꝫ: et
facta purgations antedicta: qꝛ
istud apa plurimū nō efficitur
in isto loco per paulatinā mate
riei cōgestionē: imo potius per
viā (vt ita dixerim) deriuatiōis.
Silr quoqꝫ de nimia maturatio
ne timēdū esset rōne loci putre
factionē facillime suscipientis:
seu qꝛ ꝓptus est putrefactio-
nem accipere: ne sua caliditate
z humectatione medicamina mi
mie maturationis locū ad pu-
trefactionē ꝓducerēt. ¶Quare
in primis vngaꝫ locus oleo ro
sato onfancino z parum olei ca
momil. z mirtini. Deinde sup
loco ponatur albumē ouī ꝙquaꝫ
satum cū suo vitello z oleo rosa
to parum violati: paululūꝫ vn
guēti rosati addēdo croci. ℈. j.

Si ma turat.

¶Verū si cū predicto medica
mine apa videtur oino tēdere
ad maturationē: tūc matureꝫ lo
cus maturatiuo ifrascripto. ℞.
folioꝝ malua. z viola. aā. M. j.

empl̄z

radicū altee capitum lilij albi
aā. ℥. iij. oīa decocta in brodio
vel aqua plumiali pistentꝫ z cris
bellentur: deinde in decoctiōe
cū farina tritici fiat empl̄m soli
dum: addēdo olei violati bury
ri recētis aā. ℥. ij. vitella duoꝝ

empl̄z

ouoꝝ. Istud empl̄m maturat
statim sine attractione cū seda
tione doloris. ¶Apate matura
to maturatione nō multū cōple
ta locus incidaꝫ incisione ad
instar capitis lune noue. ¶In
reliquis vero ꝓ eius curatio-
ne: ꝓout iam dictū fuit in supe
rioribus capitulis: vcz ꝑ eius
digestione mūdificatiōe incarn
natione ꝛc. procedendum est.

Inci sio.

¶Et qꝛ solet istud apa fistulaz
generare penetrantē z non pe
netrantem intestinum rectū ra
tione sue magnitudinis: vel qꝛ
ratiōe malignitatis materiei:
vel qꝛ chirurgicus steterit per
multū tēpus ad aperti̇onem fa
ciendū: iccirco qñ istud accide-
rit ꝓ earū curatione in nō pe
netrāte recurrendū est ad capi-
tulum de fistula. In penetrante
vero ad capitulū de fistula ani
necessariū est transire. Ideo ꝑ
tua necessitate illuc recurre.
¶Et sic deo dante ꝛc.

Cura.

Digitized by Google

¶Trac.vij.De apatib⁹ spatularum vsq; ad manus ⁊ partiuz earum habens cap.v.

Cap.j. ¶Dap.j.De apostematib⁹ frigidis ⁊ calidis sanios⁹ ⁊ nō sanios⁹ spatularum.

Apa. spatularum.

Starū iunctu rax apata solerti ingenio ingētiq; diligētia ꝓpter periculū amissionis motus ipsax a bono chirurgo curāda sunt. ¶Uniuersalibus igit canonibus obseruatis de purgatione flebothomia ⁊ regimine vite eox: sic perficit curatio si nō fuerint calida in principio administratione localiū domestice resoluētiū. Uelut vnctio cū oleo ro. onfancino decoctiōe vermū terrestriū: qx sume valet in principio loca neruosa ꝓfortando cum sedatione.

Cura.

Liniméntū

¶Itē ad eādē intētionē ⁊ valet vsq; ad principiū augmēti. ℞. olei ros. cōpleti olei onfancini aā. ℥.ij.olei camo.℥.x. vermiuz terrestriū lotox cū vino.℥.j.℈. croci.℈.j. vini odoziferi. ℥.vj. camomil.melliloti.aā.pax bulliāt osa simul vsq; ad cōsummationē vini.Deinde fortiter colentur ⁊ cū cera alba sufficiēti fiat linimētū: ⁊ vtere locū liniē do⁊ desup lanā succidā ponendo. ¶Et no.q; si cū isto linimēto adderent radicū altee decocte ⁊ cribellate.℥.iij.in resoluēdo cū ꝓfoutatione ⁊ dolozis ledatione vsq; ad finē augmenti pūtaneū remediū esset. ¶Siye ro apata viderent tēdere in viā maturatiōis ⁊ fuerit flegmonica curent maturatione apatuz: sanguineox. Si mixta curatione mixta curāda sunt. Si cholerica: ꝓ eox curatione ⁊ maturatione vt cholerica curant: ꝓre ꝓ hac intētione accōmodatissimū est recursum ḣre ad capl'm de maturatione flegmonis ⁊ curatione heresipile. ¶Notandū estvnū. Qđ nō admireris si ple rūq; mixto te pro supplemento curationis alicui⁹ intētiōis ad alia capla qx multis de causis hoc facio: tū qx plerūq; vnū capitulū adiuuat alterū: tū ꝓpter longā sermocinationē euitādā. Audēt em vt in pemio nro dictū fuit brenitate moderni: tuz deniq; qx hoc facit ad vtilitatē legentiū hūc librū qx plerūq; legendo vnū.c.ad alterū te transmittēdo ꝓ aliqua tua necessitate ipm̄q legēdo te doctiorē reddit. ¶Demū maturato loco incidat non expectādo vltimā maturationē. Nec ēt apate existe crudo nō est incisio faciēda: nā multū ꝓfundando ferrū in mēbro nerui tāgeret. Sequit igit qđ ista incisio dz fieri iter crudi tatē ⁊ maturationē: vz nec multū crudū: nec multū maturax apax esse dz. ¶Facta icisiōe digerat loc⁹ cū digestiuo de terebē. ⁊ vitello ouox addendo olei ꝑiconis.℥.ß. ¶In ceteris vo intētionib⁹ ꝓ eax curatione nō icōmodū est: imo vtilissimū auxilijs annotatis.c.de solone ꝓtinuitatz neruox ꝓcedere. ¶Tñ huic cura. vnū addere ꝓposui. scz a die icisiōis vsq; ad ꝓfectā digōnē loci multū ad ꝓpositū facit ad mistratio sup loco infrascripti ꝑpli: cui⁹ talis sp fuit ordinatio nra. ℞. foliox maluax foliox altee ⁊ radicum ei⁹. aā. M.j.camo.melli.aā. M.ß. osa decoquant cū sufficiēti ꝓportate aq; vsq; ad ꝓsumationē medietā

Nota

Nota ꝓ vtilitate.

Incisio.

Digestio.

Nota

empl⁹

Digitized by Google

tis:deinde in decoctiõe cũ farina fabaꝝ ꝛ ordei aut loco coꝝ cũ medul.pa.ad ignẽ fiat ẽplꝫ solidum addẽdo olei ro.camomil.cũ ebullitiõe ymũ terrestriũ añ.ʒ.ij.vitella duoꝝ ouorũ croci.ʒ.i.Istõ ẽplꝫ locũ digerẽdo materiã ad exitũ ꝓparat cũ sedatiõe doloris q̃bꝰ oibus idigemꝰ i curatiõe ista in ꝑmis dieb⁹. ¶ Ceterũ si apata istoꝝ locorũ frigida esse videtur:tũc fctũ eũatiõe opetẽri ordinatoꝝ bono vite regimine put.c.de vndimia dictuꝫ fuit. vngaꝛ locꝰ in ꝑmis diebꝰ cum oleo camo.anetino ỽ lilio atq; rosato et deinde lana succida bñ carpinata desup ponaꝛ. Et si rsolutio maioꝛ necessaria fuerit cũ ẽplis resoluẽtibꝰ ꝓcedẽdũ est:velut ẽplo ỽ sapa cũ farinis descriptiõe nr̃a ordinato capło de neruis ꝛ capło de cura vndimie:vel cũ ẽplo ỽ rebꝰ anodinis magr̃ali. ¶ Uerum si apata hmõi via ista viderenꝫ nõ posse resolui:imo tẽdere ad maturationẽ:tũc matureꝫ locꝰ maturatiuo magr̃ali ỽ malnauisco ꝛ farinis multoties i añcedẽtibꝰ capłis ordiato. Deinde fcã aptiõe digeraꝫ locꝰ ꝛ mũdificeꝫ. Et i reliqs itẽtiõibꝰ ꝓcoꝝ cura mõ iã dcõ i cura apatũ calꝝ ꝓcedẽdõ ẽ. Duo tamẽ huic curatiõi addẽda sũt. Unũ vcz ꝙ i ẽplo applicato tpe digõnis vtilissimũ ẽ interponere farinã fabaꝝ ꝛ decoctiõe modicũ lixiuũ. Alterũ ꝙ ẽ ꝙ i mũdificatiõe si necesse fuerit potes accedere ad vnguẽtũ egy ptiacũ mixtũ cũ vnguẽto apłorũ:vel ad puluerẽ nr̃m carnis male remotiuũ. Hoc totũ dico facilẽdũ esse dñmõ medicamina debiłr mũdificatia locum ꝛ vim in hac intẽtiõe nõ habuerint. F Et hoc puto fili mi carissime dei munere ꝓ hac curatiõe tibi sufficere:cuiꝰ nomẽ i secula seculoꝝ sit benedictũ.

¶ Capitulũ secundum. De adiutoriꝭ ꝛ brachioꝝ apate.

Apostemata istoꝝ locoꝝ nõ sunt taꝫ perniciosa sic apata spatularuꝫ. Et rõ.qz ista loca nõ tãte sunt nerosa nec etiã in regiõe iũcturaꝝ sicut sunt ꝓdicta. Imo sunt pl̃m carnosa ꝛ musculosa. Ideo sunt faciliꝰ resolutionis et maturationis ẽ in locis neruosis ꝛ iũcturosis euenit.

¶ In ꝓncipio ẽ si apata talia fuerint locꝰ liniẽdꝰ est cũ oleo ro.calido ꝛ cera al.cũ oleo liõ facta:cui addeꝛ paꝫ doliarmeni parũ croci nõ nisi vtilissimũ est. F Ad eãdẽ intẽtionem. ℞.albumina duoꝝ ouorũ cum suis vitellis:olei ro.onfancini olei rosati ꝑpleti odoꝛiferi añ. ʒ.ij.succi plantaginis.ʒ.r. oia conquassentur adinuicem addendo farine ordei:farine fabarũ añ.ʒ.vj.misce ꝛ vtere desuper more emplastri qz i ꝓncipio dolorem sedat cũ aliqua resolutione materie fluxe ꝛ loci confortatiõe ne materia antecedens ad cõiũctam trãsire valeat. ¶ Si vero ista non valent sed omnimodo maturari velle videnꝫ:maturẽtur sic.℞. foliorum maluarum et violarum ana.M.ij. capitum liliorum albꝝ.ʒ.ij.omnia in aqua decocta ꝑtendur ꝛ cribellentꝫ deinde cum farina tritici fiat emplastrum: addendo butyri vncias duas:pigmẽdinis poꝛ

Ca.ij. Ẽpa ꝓcinctoriꝭ.

In ꝓncipio.

Linimẽtũ.

Maturatiuũ

Digitized by Google

cine.ʒ.ſ.ƙ.Et ſi vis q̄ hĉat maiorē maturationē addanť farine fenugreci et ſeminis lini.

Inciſio. ¶Facta maturatiõe icidať locus ꝯm lõgitudinē ſatis ꝓfunde ſi mā fuerit ꝓfunda. Deiñ ipleať licinꝝ cũ albumīe ouiꝝ ei⁹ vitello illinitis ōſup ſtuppatas i eadē medella madefactas ponēdo. Deiñ loc⁹ cũ vitellis ouoꝝ ꝛ terebentina vſq̄ ad pfectū digōnem digeratur.

Mũdificatium. ¶Poſtmodū mũdificeť vlcus mũdificatiuo ō apio vł de melle ro. cui⁹ talis põt eē ordinatio. Ƙ. tereben. clare. ʒ.ſ.ƙ. mellis roſ. ʒ.vj. oĺa bulliāt parum vnica ebullitiõe: deiñ addanť vitellū vni⁹ ouiꝝ recētꝝ croci. ℈. ſ. farine ordei cribellate. ʒ. mediā miſce et vtere ſup tincta: qꝝ mũdificat cũ mordicatiõe par

Al. ꝛ. ¶Vł facias ſic. Ƙ. mell⁹ ro. ..ꝑi ro.aſi. ʒ.ſ. tereb. clare. ʒ. ƙ. bulliāt paꝝ cũ. ʒ.ſ. ſucci plãta. deiñ addāť farine ordei ꝛ fabaꝝ bñ cribella. aſi. ʒ.ƙ. ſarcocolle. ʒ.ſ. croci paruū. ¶Et qꝝ iſta loca ꝓp ſpiſſitudinē carnꝝ ꝛ muſcoꝝ ꝛ apātū magnitudinē plerūq̄ i cauernoſa vlcera ſolēt ꝛuerti: ꝛre ꝓ ei⁹ mũdificatiõe auxilia ꝛbiliora mũdificātia ꝓ eoꝝ mũdificatiõe ñ ſufficiūt. Iccirco i iſto caſu ꝓ ſufficiēti mũdificatiõe ope ꝓciuꝝ ē ad capl'ꝝ ō cura cauernoſoꝝ vlcer⁹ trāſiť ꝛre ꝓ hac itētiõe illuc ꝛcurť. ¶Celebrata ꝓterea mũdificatiõe loci accõmodate poſſet admi'trari alterꝝ ꝛrūuꝝ ō ouob⁹ mũdificatiuꝝ añdictꝝ q̄b⁹ ēt addita ſint ſtraſcripta. Ƙ. thuris. ʒ.ij. mirrhe aloes. añ. ʒ.ſ. ƙ. miſce qꝝ mundificando paulatine ſcarnat. ¶Deniq̄ loco ſcarnato vngũētū de minio qō'ſp eſt adminiſtrādū a ꝓncipio mũdificatiōis vſq̄ ad ꝓfectū ſigillationē: ꝛ pulꝝ ēt magꝝ falis cicatrizatiu⁹ i ſupioꝛib⁹ caꝑlis ordiat⁹ vlc⁹ potentiſſime ad cicatricē ꝓducūt. ¶Ulteri⁹ ſi aꝑata iſtaꝝ priū frīda eē videnť ut plerūq̄ dictū fuit i añcedētib⁹ capłis ꝓ eoꝝ reſolutiõe ꝛ maturatiõe eiſdē auxiliīs ſoluriuꝝ ꝛ maturatiuis ꝓcedēdū ē. ¶In ceterꝝ vo ſtrūctionib⁹ facta maturatione ꝛ inciſione loci antedicta curatione accommodate procedať. ¶Et ſic deo dante ꝛc.

¶Ca. iij. De aꝑatib⁹ calidis manuum et digitorum.

Ca. iij.

Sta apoſtemata cuꝝ magna diligentia a medico curāda ſunt ꝓp vtilitatē ſui ⁊ erroꝝ citū quia appellatur organum organorū: quo cetera fabricanť organa: ē ēt membrū valde ſenſibile ꝛ aptū ꝓp ei⁹ ſenſibilitatē dolores vehemētes magnaſq̄ leſiões cauſare. Quãobrē i curatiõe aꝑatū calidoꝝ iſti⁹ loci vł ib⁹ canonib⁹ obſeruatis: varia ac diuerſa auxilia reḡrunť ꝛ ꝙ diuerſa tpa iſta aꝑata habent. ¶In ꝓncipio itaq̄ vngať loc⁹ cum oleo ro. onfancino ꝛ parū olei defenſiuuꝝ. (ſi cholera fuerit cum ſanguine) liq̄factꝝ cũ modico cerae. ł. ꝛ paꝝ croci parūq̄ ſãdaloꝝ oīz ꝛ paulułum boliarmeni: qꝝ mirabilꝝ ē opatiõis i ꝓncipio. ¶Vł facias ſic. Ƙ. olei roſ. ℥ple ti olei ōfacini. añ. ʒ.ij. lactꝝ mulierꝝ. ʒ.ƙ. ſucci plãtagi. ʒ.vj. albumīa triū ouorū cũ ſuis vitellis: oīa cõquaſſenť ꝛ adiuicē addēdo ſarte ordei. ʒ.ſ. et bulliāt vnica ebullitiõe ꝛ cũ petijs ca-

Nota.

Cura.

Ꝓncipio.

Alid.

Digitized by Google

lidꝫ actuaꝝ applicēt. z ista va-
In au gmēto. let vsq; ad tps augmenti. ℣ In augmēto ꝙ cū repcussiuꝫ mollitiua domestice ſolutiōis cōueniūt. Imo (vt inqt Auic. c. de apate ſanguineo) quāto plꝰ apa vī i principio icremēti augmētū accipeꝝ z ꝗꝰ eiꝰ finē trāſiꝝ: mollitiua resolutiua dñt vicere ꝗtūtē repcussiuoꝝ. Et ꝗba eiꝰ ſūt ista. c. ō ſ'kone. Et quāto plꝰ addiꝝ apa i augmēto: tāto plꝰ adō viz mollificātiū. Cuiꝰ grā
empłz exēpli talꝫ ꝑt eē ordiatio. ℞. rosarū maluaꝝ. añ. ℳ. ſ. oibꝰ in brodio pingui decoctꝫ pistatis z cribella. i decoctiōe: deiñ cuꝫ farina ordei z tritici ſiat ēplm solidū: addēdo olei ro. camomillini. añ. ℨ. ij. vitella duoꝝ ouoꝝ croci. ℈. ſ. Istō ſ ēplz (vt ptz ꝑsiderāti igredictia) ē em ꝗtute mollitiua ſolutiua cum aliqli repcussiōe: ꝙbꝰ duabꝰ in
In ſta ſtu. tētiōibꝰ idigemꝰ ꝑ curatione istiꝰ apatꝫ i tpe augmēti. ℣ In statu ꝗo apate tēdēte i viā ſolutiōis tale pōr eē resolutiuū. ℞. medulle panis decocte cum decoctione camomil. melliloti altee vsq; ad spissitudinē addēdo olei camomilli. z neti. añ. ℨ. ſ. ℞. olei liliꝝ albꝝ. z. vj. crocī. ℈. ſ. misce z vteꝫ qꝛ mirabilꝫ
In de est opatiōis in resolutiōe. ℣ In declinatiōe ꝗo vz istꝰ ēplz. ℞. diaquilōis albi. ℨ. iij. sepi hyzcini olei de lilio z de camomilla. añ. z. vj. terebentine clare. ℨ. iij. ad ignē cuꝫ cera alba suffi-
clinatione. ēplm. Watu ratio. cieti fiat cerotū addēdo croci. z. ß. farine fabaꝝ. z. ℞. Uerū si curatione añdicta apata ista videanꝫ non posse resolui: imo oīmō maturari: tunc maturentur cum emplastro de maluis z violis: farīs ordeacea z aljs iam pluribꝰ in locis descripto.

¶ Deinde celebrata maturatiōe locꝰ aperiēdus est ſm lōgitudinē neruorum z caute ne nerui tāganꝫ: quo facto ipleaꝫ locus albumine oui ꝙasſato cū ſno vitello z paꝝ croci. ℣ In
Aptio Digō. sequēti ꝗo die cū digestiuo de terebentina digestionē ꝑ cura ponēdo vsq; ad tres vel ctuor dies a die incisiōis ifrascriptū ēplastrū. ℞. farie ord. li. ß. et tā
ēplm. tūdē farine fabaꝝ decocte vsq; ad spissitudinē solidā i ꝺcoctione maluaꝝ violaꝝ camōille et paꝝ altee: addēdo i fine coctu re olei camo. ro. añ. ℨ. ij. vitella duoꝝ ouoꝝ croci paꝝ. Istud em ēplm amice mirabiliter dolorem sedat partes etiā duras resolūdo z materiā ad exitum preparādo. ¶ Pro incarnatiōe preterea z aljs intētiōibꝰ i curatiōe istoꝝ apatum in ꝗbus facta fuit incisio: nō secus procedendum est ꝙ iā pluries cōmemoratū est in superioribus capitulis locorum nerusorum velut spatule cubiti z huiusmodi. ¶ Deniq; si apata frigida esse videanꝫ sanioſa z nō sanioſa: pro eorum cura curredum est ad curationē apostematum frigidoꝝ de quibus locis superius dictum est: sicut spatule ꝛc. qꝛ q̄ dicta sunt i curatiōe apostematum frigidorum cubiti spatule colli spine qꝛ dorſi hic celebeꝝrime videntur valere. Ideo non oportet reiterare q̄ ibi descripta sunt: vſi ꝑ tua necessitate illuc recurre. ℣ Et sic deo dante completus est sermo presentis capituli ꝛc.

¶ Ca. iiij. de apostematibꝰ scli roticis digitorum: manuum et pedum. C. iiij

Apata digitorū scli rotica.

Circa pedū manuū ꝙ digitorū iunctu-ras apata fkatica et melica presertim in pueris et puellis a quatuor vsq; ad quatuordecim annos z vltra oriri solēt quorū humores subtiles quertunt in venenū aliqñ: z sua venerositate os z ligamētū ledit: imo frequētissime os corrūpūt añ carnē z ligamētū sicut facit vētositas spie lz ipa ventositas cāet ab hūore calidissimo. ¶ Curatio itaq; istoꝝ apatū tribus inteñ, cōpleť. ꝓia i sui cōestiōe z potu bōoꝝ hūoꝝ gñatiuꝫ. Scōa in purgatiōe materiei peccantis. Tertia i administratiōe loca-

Cura.

ꝓma liū. ¶ ꝓia itētio q̄ē vitā oꝛdi-

itēno. nare i sua comestiōe z potu sic opleť. ℣ Comedat patiēs optimas carnes auiū pulloꝝ z gallinaꝝ: z ēt q̄drupedū: sicut carnes castrati vituli hedi z hmōi Aues tñ aq̄ticas et paludinas vitare dz. Sz i arboꝛib⁹ ꝓatis z nemoꝛib⁹ degētes vtiť ꝓcedunť. Carnes isup grosse hūorē grossum fkaticū z melicum gñantes: oīno vitāde sūt. Sicť dico de carnib⁹ bouinꝫ pecudꝫ porcinis bufalis z earū cursu currētib⁹: q̄s ēt carnes potus assatas q̄ clixatas patiēs cōedat. ꝓo scōa ꝓterea itētiōe q̄ est mām peccātē cūare cōpleť purgatiōib⁹ ꝺrutē hñrib⁹ coꝛpus a mā peccāte eūaꝛ etate z ꝺrute psectiētib⁹. Cuius exēplī gra talis pōt eē oꝛdinatio. ℞. diacaptoliconis. z. ß. diafinico nis. z. ij. misceꝛ cū zuc. fiāt boť.

Scōa.

Pu⁹ti capiēdo p sex dies hūc

Purg⁹ siru. ℞. sirupi ace. cū duob⁹ vcz siru. de duab⁹ raō. cū ace. siru. de stichaō. melli. ro. colati. añ. z. iij. aquarū fumitterre capillorū. añ. z. j. misce. Itē ad eādem intēriōnē medicamē i isto casu ē valde pecliare: purgās māpeccātē paulatie. ℞. sirupi de stichados: siru. vio. ana. lib. ß. melli ro. z. ij. turbith ꝑparati. z. iij. agarici trociſc. z. ß. polipodij q̄rcini. z. vj. foliculoꝝ sene. z. j. oīa subtilissime puluerizentur: z cū zuc. albo ad ignē paꝛbulliēdo fiat electuariū. addēdo piperis longi z rotūdi cinamomi añ. ℈. ij. anisi. z. j. ß. ℞ Et no. q̄ dosis eiꝰ dz eē ꝑm eratez virtutē patiēťz. Sit ꝫ quātitas medū coclear z vsq; advnū et sumat i auroꝛa ipsum ieiunādo p sex hoꝛas: z vz i purgandis oīb⁹ humoꝛib⁹ frigidꝫ mirabil'r. ¶ Tertia deniq; itētio tertia itētio q̄ cōpleť administratiōe localiuꝫ sic fit: vcz qō ꝓcedať cū resolutib⁹ z mollificatib⁹ vt ꝑm: imo q̄si sp vidim⁹ vt nonnulli testāť h⁹i apata ad sanositatē pueniſſe. ℣ Resolutiuū itaq; tale pōt esse. ℞. raō. altee. z. iij. raō. irios. z. j. oīb⁹ i aq̄ ꝺcoctis pistātis z cribellatz cū ifrascp tis reb⁹ fiat cerotū. ℞. diaꝗlonis albi gūmati. z. iij. pigueꝫ dinis galline pīguedinis anatis añ. z. ß. olei camo. de lilio. ana. z. vj. olei anetini de spica añ. z. v. y sopi ceroti ℈a. z. ß. misce ad ignē oīb⁹ liq̄factis cuz supzadicta cribzatura itez parū bulliēdo cū cera nona sufficiēťz ſ cerotū qō i isto casu vni cū ē remediū. ℣ Applicatio ēt sp̄gie post hmōi cerotū vz in ifrascpta decoctiōe madefacte ide sup loco fasciate. ℞. vini nigri li. ß. liziuꝰ barbitōsoꝝ li. ij. aceti. z. ij. radicū altee. z. iij. irios. z. j. ß. camo. mellilo. anet.

Reso lutiuū

Cero tum.

Deco ctio.

Digitized by Google

añ.M.ß.furfuris aluminis ro-
che añ.ʒ.ß.mellis.ʒ.r. stercoris
caprini.ʒ.j.bulliāt oia fiāt vsq;
ad ꝓsumptionē tertie partis:
deinde colentur vtere more quo
ß.diximus:qz in isto casu ꝑsen
taneū remedium est. ¶Quod si
cōtigerit ista apata resolutione
añdicta ad resolutionē perue-
nire nō posse.Imo potiꝰ videā
tur velle maturari maturēt put
cetera apata frigida iuxta auri
lia in superioribus capitis anno
tata.Deinde locus aperiēdus
est cauterio actuali vel potētia
li vel ferro bñ incidēti:iz rōne
materiei nō sit ita pueniēs.De
inde vulnus sicut cetera adusta
vulnera cū mollitiuis curandū
est.¶Et si os corruptū fuerit:
ꝑ eius curatione ꝓcedēdū est
curatione tradita.c.de ossis cor
ruptione.¶Remota ossis corru
ptione ꝑ eius incarnatiōe mū
dificatione sigillatione ꝓcedē
dū est put in supioribꝰ capitis
vnguē pluries dictū fuit.Unguētū trī
tum. egyptiacū mixtū cū vnguento
apostoꝝ in isto casu est optimum
mūdificatiuū.¶Incarnatiuum
quoq; de sarcocolla ad intentio
nē incarnādi singulare est.ꝓto
sigillatiōe aūt puluis cicatriza
tiuus cū vnguēto de minio z lo
tione aq̄ alluminose optimū re
medium est.Et sic deo dāte ꝛc.

Ca.v. ¶Capitulum.v.De apate digitorum
qō panaricium nuncupatur.

Panaricū. Panaricium vtiq; est
apa calidissime natu
re venenosum intrīs
q; sua ingēti veneno
sitate z caliditate cor
rūpit neruū:z aliq̄n os dolorē
clamosum atq; acutissimū z va
lidā febrē generādo.Et aliq̄n.
Guil. pla. (vt inquit Guil.pla.) patientem

iterficit.Et ego plures vidi ex
isto morbo vitā cū morte ꝓmu
tasse. ¶Canō itaq; in curatione Canō.
istiꝰ apatis est:vt in principio
facta flōmia basilice brachij cō
trarij facta euacuatione corpo-
ris cum electuario succi ro.z cō
fectiōis amech ac casia vel dia
captolicone in principio stiptī-
cis medicaminibus procedat: emplz
quoz prima forma talis est.℞.
duo gña granatoz integrorūz
decoctoz in decoctiōe ordei ro
sarū balaustiaz sumach.Deīn-
de oibus pistatis z cribellatis
ad ignē cū farina lētiū ordei z
fabaz parūq; decoctionis ꝑdi
cte cū hmōi cribratura ad ignē
fiat empl'm solidū addēdo olei
rosa.onfancini.olei mirtini añ.
ʒ.j.ß.croci.ℨ.j.¶Ut facias sic Aliud.
℞.farine lentium farine ordei
farine fabaz añ.ʒ.j.mirabola-
ni citrini.ʒ.j.gallarum tinctoz
ʒ.ß.bulliant oia cum vino gra-
natoz z paꝛ aceti rosa.vsq; ad
spissitudinē solidam:addendo Nota.
olei ro.onfancini.ʒ.ij.¶Et no
ta q; si ista auxilia viderēt cō
ferre huic morbo:ita ꝙ prestēt
sedationē doloris:tunc cum eis
trāseūdum est.¶Si vero dolor
indies post applicationem eo
rum augeri videtur:tūc statim
ad maturatiuū de maluis z vio
lis farineq; ordei omnibus ēm
artem in hmōi decoctione de-
coctis cū butyro z vitellis oro
rum emplastrum faciendo re-
currendum est:qō ꝑ duos dies
super loco applicetur.¶Deīn-
de nulla melior medicina est
q̄ ꝓtunus candenti ferro lo-
cum aperire ēm longitudinem
in summitate digiti.Ista enim
cauterizatio licet q; nō sit secu
ta maturatio loci cōpleta ple-

Digitized by Google

rũq; digitũ cõseruat ne fiat corruptio in neruo z osse: z cũ hoc interdum dolorem sedat. ¶Et qz aliqñ sunt nonnulli qui huiusmodi cauterizationem repudiant z ipsum pati nolũt. Ideo in istis necessarium est vtiq; vlteriori maturatiõe procedere. Quare celebrata maturatione locus ferro bene incidenti aut ruptorio de capitello materia existente ad summitatem cutis aperiendus est. Deinde mũdificetur locus vnguẽto egyptiaco mixto cum vnguento apostolorum: aut cum pulnere nostro corrosiuo: vel cum trocisco nostro de minio si opus fuerit. Ultimo loco purificetur loc⁹ post administrationem cõrodentiũ cum melle rosato vel cum absterssiuo de apio. Incarnetur deinde locus seu vlcus cum pulnere incarnatiuo: cuius talis est ordinatio. ℞. aloes epatici. ʒ. iij. mirrhe thuris sarcocolle añ. ʒ. ſ. misce. Et si adderentur terebentine clare. ʒ. v. mellis rosa. colati. ʒ. ij. vtilissimum erit. Demum sigilletur locus pulnere nostro sigillatiuo cum lotione aque aluminose z vnguẽto de minio. de quibus omnib⁹ in antidotario nostro licet de eis pluribus in locis locuti sumus mentionem faciemus.

¶Tractatus octauus de apostematibus ancharum coraz tibiarum z partium earũdem: z etiã de apostemate epatis stomachi z de serophulis et fugil assellarum. habens ſ capitu. vij.

Ca. ſ.

¶Capitulum primum de apostematibus ancharum calidis vel frigidis sanioſis z non sanioſis.

Apata ancharum.

APostemata istaz partiũ q̃dã sunt in ptib⁹ exteriozibus procedẽtibus velut testiculoz burse inguinis ani z virge: quozũ locoz egritudines apose in superiozib⁹ capitulis cõmemozate fuerũt vna cũ earũ curatione. de his vero q̃ in partibus cõtinẽtibus eueniunt hic tãtum erit sermo. ¶Curatio itaq; istoz apatũ tã calidoz q̃ frigidoz nõ differt a curatione cõ alioz apaz de quibus in añcedẽtib⁹ capitis plenarie locuti sumus. Iccirco si sunt frigida: p eoz maturatiõe z resolutiõe put frida curenť. Siliq; mõ si calida: vt calida. ¶Si ista apata ad maturationẽ peruenerint: incidanť: mũdificenť z incarnenť: vt in ceteris sitẽtionibus vsq; ad pfectã sigillationẽ: z iurta doctrinã traditaz in p̃notatis capitis pcedendũ est. ¶Unũ tñ nõ omittã q̃ in cognitione saniei in loco gñate aut non gñate viro expto opus est ꝓpter spissitudinẽ musculoz z carnositatẽ plurimã loci. Ideo bonus Sui. pla. in tẽpestate sua vt ipse pluribus in locis carnosis retulit aduersus alios medicos tenentes cõtra ipm apaõ esse saniatum maximum honorem cũ nõ parua vtilitate reportauit: oz cotã prenotatis medicis incisionem faciẽdo p fundam manibus suis magnã quãtitatem sanioſitatis in loco reperit. ¶Et sic deo dante cõpletus est sermo p̃sentis. c. cuius nomen sit benedictum.

Cura.

Nota.

Sui.

pla.

¶Ca. ij. De apatib⁹ calidis et frigidiz coraz genũ z tibiaz. Ca. ij.

Digitized by Google

Apata corap

Apostemata istoꝝ locoꝝ in eoꝝ curatiõe nihil habent ꝓpriꝫ a curatione spatule et cubiti ⁊ adiutoriꝫ ac brachioꝝ. ¶ In oibꝰ ergo suis intẽtionibꝰ curenꝫ hmõi apata curatiõe ibidẽ tradita. Solum in vno videtur differre: qꝛ ista loca nõ indiget exercitio sine de ambulatiõe: imo q̃es quãtũ sit possibile necessaria est. ¶ De genu aũt tumoꝛe antiquo ⁊ vẽ toso humozali ⁊ aquoso in ifra scripto capitulo specialis fiet mentio. ℣ Et sic deo dante ⁊c.

Cura. brachioꝝ. Ca. iij.

Tumoꝛge nu.

¶ Capi. iij. de tumoꝛe genu.

Genu plerũq; solet apari apate calido sanioso vel nõ sanioso aut frigido vẽtoso hũozali vel aq̃so. ¶ Si calidũ fuerit curatur curatione tradita de apate cubiti calido vel frigido: qꝛ ibidẽ inuenies me de eoꝝ curatione plenarie locutũ fuisse: quare ꝓ tua necessitate illuc recurre. De curatiõe aũt frigidi apatis nunc sermo faciendus est. In primis facta euacuatiõe corporis ordinatoq; regimine vite put natura hũorũ postulabit narrare decreui q̃ dã auxilia q̃ cũ honore ⁊ utilita te experti sumus. ℣ Et primo si tumoꝛ fuerit antiquꝰ ⁊ nõ mul-

Cura calidi.

Cura frigidi

emptꝫ tũ durꝰ. Emplm de stercore caprino cũ pusca q̃ ỹ aquatũ ex recẽtibus vinacijs cõfectũ ⁊ farina ordeacea in doloꝛe genu antiquo ⁊ tumefactiõe (vt inq̃t Pandetarius ca. de stercore caprino) ꝓsentaneũ remediũ est qꝛ inquit ⁊ miratus sum q̃o et cũ q̃ata celeritate hõ ille cum hmõi emplo sanatus fuit: quia diutius laboꝛabat in genu tumoꝛe ⁊ doloꝛe antiq̃. ℣ Ego aũt maioꝛe vtilitatẽ reperi fere in oibus tumoꝛibꝰ genu in infra scripto emplo. ℞. farine faba. farine ordei añ. ℥. iiij. furfuris bñ triturati. M. ij. stercoris caprini triturati. lib. ß. camomil. melliloti triturati añ. M. j. cũ li xiuio ⁊ sapa sufficiẽti de oibus fiat emplastrũ solidũ addendo olei camo. anetini añ. ℥. ij. Istũ emplm ereẽ resoluit vnũq̃q; tumoꝛẽ ventosum genu ẽt cũ resolutione materiei hũozalis et sedatiõe doloꝛis. ℣ Et si fuerit humoꝛalis materia frigida cũ admixtiõe materiei calẽ: loco lixiuij vtilissimũ est ponere decoctionẽ altee muscilaginosaꝛ. ℣ Spõgia q̃ꝛ madefacta in decoctiõe rerũ resoluẽtiũ ⁊ carminatiũ: vt infra ꝓtinet vcꝫ q; sup genu ꝓdecẽs fasciatura in isto casu miram hꝫ virtutẽ. ℣ Multa em̃ in mediũ possem tibi auxilia describere in hac curatiõe a doctoribꝰ cõmemoꝛata: q̃ breuitatis gr̃a ⁊ pauce vtilitatis ꝓtescã. ℣ Si vero apa aquosum esseꝝ: ꝓ eius deficcatiõe recurre ad capl̃m de curatiõe hernie aquose: qꝛ ibidẽ vtilẽ doctrinã inuenies vtiliaq; auxilia ꝓ hac curatione. Et sic deo dãte completa est doctrina ꝓsentis capituli: cuiꝰ nomen sit dñdictũ.

Aliud

¶ Ca. iij. De apatibꝰ pedũ calidis ⁊ frigidis: ꝛ ỹ auxilijs faciẽtibus cadere vngues corruptos: ⁊ de carni supflua nasceti in partibꝰ dextra ⁊ sinistra vn-

C. iij.

guis: ac de incisiõe capitis vnguiũ corruptarum.

Pide tarius

Uratio apatis isti⁹ loci ñ differt a cura-

Digitized by Google

tione tã calidi ꝙ frigidi apatz hita.c.de curatiõe apatis manus z digitorũ. Igit̃ p tua necessitate i curatiõe istiꝰ apatis capl'z p̃noiarũ reuide:et iuxta eiꝰ doctrinã p̃cedere debes:qz ista ãbo mẽbra sunt neruosa et iuncturarũ plena:z oia ibidez descripta rõne materiei z rõne pletiõis mẽbri ad hanc curationẽ cõueniẽtissime p̃nt admistrari. ¶ Cõtingit ꝓterea sepẽ uero vngues digitorũ manꝰ z pedis i locis descriptis i rubrica ꝓaminari: ꝗrum curatio mꝫcũ necessaria ẽ. Tũ qz exercitiũ ãbulantiũ ꝙhiber si fuerit i pede. Si in manu: exercitiũ ꝗtidianũ dolorẽ nõ paruz causando. ¶ Quãobrem si vnguis fuerit valde corruptꝰ in corona z laterib' eiꝰ cũ vlcera tiõe satis antiq̃ z nulla alia medicina ꝓfuerit i rectificãdo eã tũc nõ nisi expediẽtissimũ ẽ totũ vnguẽ vndiq̃ raspatorijs ac tenuare seu subtiliare. Deinde scarpo bñ icidẽti ꝑtib' i locis vnguis subtili igenio ꝓfoꝛ. Postmodũ p tres dies molliscẽt locꝰ mollificatiõe ista. ℞. folior malua. z viol. ℳ. ʒ. decoctis i aq̃ pistentꝛ cribellẽt in ꝺcoctiõe cũ farina tritici z p̃dicta cribratura ad ignẽ fiat emplastrũ solidũ addẽdo carnis pomoꝝ sub pruuis ꝺcoc. ʒ. iij. pigne. gallinæ anatis olei violi. butyri ana. ʒ. vj. misce et vtere mane ẽpli tpe iã dicto. ¶ Quo fcõ applicẽt ifrascẽptũ ẽpl'z. ℞. apij risi recẽtis subtilissime pistati. ʒ. ʃ. cãtaridarũ ablatis capitib' z alis. ʒ. j. fermẽti de farina tritici. ʒ. ij. misce z adiuicẽ ptũdẽdo z optie pistando fiat admodũ ẽpli: q̃ cũ petia vtaꝛ sup vngue tm̃ z paꝝ plꝰ z cum ipso ꝓseuerãdo donec cognoueris carnez sub vngue corruptã cẽ: deiñ ꝑcura calluz vngulis cũ ẽplis de maluis mollitiuis superi' ordinatis. ¶ Vel cũ buty vngulo calido: remoto vngue locus cũ aq̃ ordei z zuc. laueẽt: et vnguẽtũ ỏ minio ỏsup applicẽt p ꝗtuor dies. ¶ Deiñ capellũ de cera noua odorifera ꝓfectuz et paruz olei ro. paululũq; terebentile remediũ est sup vnguem ipositũ: qz vnguꝫ natiuitatẽ ꝓcurat. ¶ At si ꝑdictꝰ vnguꝫ tm̃ mõ corruptꝰ fuerit in vno vel ãbob' laterib' z cũ carne supflua ãputeꝛ vl medicamie acuto extirpeꝛ: vcz i ꝑmis cũ puluere nr̃o carnis supflue remoti uo sine dolore aut cum spõgia aliquãtulũ ꝺbusta ꝓcedẽdum est. Si ỏo ista nõ valent: ad ruptoziũ nr̃z de capitello vel trocisciũ de minio necessariũ ẽ trãsire. Quo facto forfice subtilis aculei siue pũcte bñ icidentis vnguis vsq; ad extremitatẽ corruptiõis eiꝰ integre icidatur. Deiñ cũ vnguẽto de nimio et lotiõe vini stiptici decoctionis ros. mirtilorum atq; alumis ac pulneꝛ nr̃o cicatrizatiuo locꝰ sigillãdꝰ ẽ. hec sꝑ i isto casu fuit curatio nr̃a: qua sepiꝰ ex gratia nr̃a cũ honore z vtilitate ñ pua. ¶ Et h̃ puto tibi sufficere ꝑ curatiõe ꝑntis. c. deo dante ꝛc. ¶ Ca. v. de apate calido et frigido in exteriori z interiori parte stomachi contingenti.

Molli ficatiõnum.

ẽplm.

Ca. v.

Apatz stomachi.

postemata istiꝰ loci sunt valde timorosa ꝑtim in parte intrinseca existũt: q̃ ỏo i pte extriseca miozꝫ sũt ꝓcl'. ¶ Signa ãt cali

Digitized by Google

doꝝ ꝛ frigidoꝝ aꝑatū de q̄b⁹ i libro ꝓmo de aꝑatib⁹ inv̄ꝛibus
Cura. plēarie locuti sum⁹. ¶Uniuersalib⁹ itaq; canonib⁹ obſuatis de purgatiõe flebothomia ꝛ vite regimie i ſua comeſtiõe ꝛ potu. ℣Si aꝑata fuerit calꝛ ꝛ exteriozib⁹ ꝓtib⁹. tũc cũ reſoluti uis frute aliq̄lē ꝓfortatiuꝰ loci hñtib⁹ i ꝓmis dieb⁹ ꝓcedēdū eſt: q̄tū gr̄a exēpli talis ꝑ eſſe
Linimentū ordinatio. R. olei camomilli. olei citonioꝝ aã. ʒ. vj. miſce ꝛ ad ignē cũ cera alba fiat linimētū addēdo cozalloꝝ oiz aã. ʒ. j. ſ. alabaſtri ſandali albi ꝛ rubei aã. ʒ. j. miſce ꝛ vtere moze linimēti q̄ mirabilē opatiõis locũ domeſtice ꝓfortādo: ꝛ non
Nota. ſpoliaꝛ ab aliq̄ reſolutiõe. ¶Et nota q̄ iſte locꝰ rõne ꝑncipalitatis ſtomachi ꝛ epatis: vt non nulli aſſerũt medicamie fortis repcuſſiõis nõ idiget. Ad eãdē intẽtionē ꝛ erit cũ maiozi reſolutiõe. R. olei camo. anetini aã. ʒ. j. olei roſ. cõpleti: olei abſinthij. aã. ʒ. vj. ad ignē cũ cera alba ſufficienti fiat linimẽtũ addẽdo croci. ℈. j. cinamõi. ℈. ß. et vtere moze q̄ ſupra. ℣Et ſi vis q̄ habeat maiozē reſolutiõez cũ aliq̄li mollificatione addāꝛ em
Matn rariuꝫ. ꝓto ꝑdcto altee ꝺcocte ꝛ cribe. ʒ. ij. paſſulaꝝ contritarum. ʒ. j. ℣Uerũ ſi ꝓtigerit aꝑata ꝓedicta curatiõe añ dicta reſolui nõ poſſe tũc maturentur maturati uo iſto. R. folio. malua. ꝛ viola. aã. M. j. carnis pomoꝝ apioꝝ rum vel dulcium vel citonioꝝ ſub pruꝛis decoctoꝝ. ʒ. ij. paſſularũ. ʒ. ij. abſinthij. ℥. ß. i aqua decoctis decoquẽdis cuꝫ farina ordeacea priꝰ piſtatis: ꝛ cribella. ꝛ cũ decoctiõe ad ignẽ ſiat emplꝝm ſolidũ addẽdo olei viola. ʒ. j. olei admigdalaꝝ dulciũ: pinguedis gallie. aã. ʒ. vj. vitella duoꝝ ouoꝝ croci. ℈. j. butyri. ʒ. ꝛ. deide cũ ꝑdicta cribellatura et pomoꝝ carne oia adinuicẽ miſcẽdo fiat emplꝝ. ¶Maturato aꝑate locꝰ ꝛ lõgi tudinẽ icidẽdꝰ ẽ: ꝛ nullaten⁹ iuꝛta ſtomachi latitudinẽ facien
Incisio. da ẽ iciſio i iſto loco. ℣Locꝰ deinde digeſtiuo de tereb. vitellis ouoꝝ ꝛ paꝝ croci digerẽdꝰ ẽ. ¶Et ſi locꝰ fuerit doloꝛoſus ꝛ vulnꝰ valde ſenſibile cũ oleo roſ. confancino calꝺ i ꝑdicta ꝺigõne accõmodate ꝓcedi ꝓꝛ: q̄ digerit cum ſedatione doloꝛis.
Mũdificatio ¶Celebrata digõne locꝰ mũficeꝛ mũdificatiõe iſta. R. firu. roſ. melꝛ. roſ. ana. ʒ. vj. tereb. clare. ʒ. ij. ß. ſucci apij ſucci abſinthij ſucci plãtaginis ſucci caude eq̄ne aã. ʒ. ij. bullãt omnia paꝝ ſimul lẽto igne deinde addãtur vitellaꝝ vniꝰ ouiſ farine ꝛ odei bene cribel. ʒ. ꝛ. croci. ℈. ſ. ſarcocol. ʒ. ij. ꝑ eiꝰ deinde icatiõe ſi añdicto mundificatiuo adderenꝛ thuriſ. ʒ. iij. mirꝛhe maſticꝫ aã. ʒ. ij. ꝑtaneũ re
Sigillatio. mediũ eẽt. ¶Demum ſigilleꝫ vlcꝰ vnguẽdo de minio nro lotioneq; aq̄ aluminoſe ac pulmre noſtro cicatrizatiuo iam pꝛies commemoꝛato. ¶Uteriꝰ
Cura interioꝛis. ſi iſta aꝑata fuerint in parte interioꝛi: tũc eoꝝ curatio nihil habet ꝓpꝛium ꝓ maturatione ꝛ reſolutione ac ꝓ ceteris intẽtionibus a curatiõe iã dicta. Differt tamẽ circa eoꝝ purgationẽ: q̄ ſtrinſeca aꝑata huiſmodi mẽbra pharmaca fortioꝛa non tolerant. Quã obꝛem ꝛ digeſtionem ꝛ purgationem eoꝝ ordinabo humoꝝ pec-

Digitized by Google

Digestiuum. cantiū. Cui⁹ gra exēpli p digestiōe talis sp fuit ordinatio nra mā exīte calida. ℞. sirupi rosa. ex ifusiōe sirupi viol. sirupi de lupulis añ. ℥. ß. aq̄ruz bugloſſe lupulor. añ. ℥. j. ℈ ß. miſce. ℣ Digesta mā purget purgatione in fraſcripta. ℞. mane electe diacaptolicōis añ. ℥. v. cū decoctione floꝝ ℈ fructuū cordialiū fiat potio breuz addēdo ſiru. viol. ℥. j. ß. ℣ Curatio aūt apatū frigidoꝝ. digeraſ mā digeſtiuo infraſcripto. ℞. ſirupi de duab⁹ radicibus ō ſucco endimie: mellis rosati. añ. ℥. iij. aq̄rū capilloꝝ ve neris bugloſſe abſinthij añ. ℥. j. miſce. ℣ Sūpto iſto ſir. p heb domad. purget patiens purgatiōe iſta. ℞. caſie diacaptolicōnis añ. ℥. vj. diafinicōis. ℥. j. ß. cū decoctiōe iā dicta fiat potio breuis addēdo ſirupi vio. ℥. j. ℣ In pte ꝺo extriſeca pcedēdū eſt vnctionib⁹ ℈ linimētis ano dini locū cōfortātib⁹ vt ifra. ℞. olei camomillini aneti. ana. ℥. j. olei de ſpica de citonijs ℈ laudano. ana. ℥. iij. olei ō terrebē. ℥. j. cū cera alb. ſufficiēti fiat linimētū addēdo croci. ℈. j. thuriſ maſticis añ. ℥. j. ℣ Ad ea ad eāde in tentionē cū maiori reſolutiōe et mollificatiōe. ℞. olei camomilini olei de abſinthio olei nardini ſine ſpice añ. ℥. x. olei ō citonijs ℈ roſati añ. ℥. vj. pinguedis galline pinguedinis anatis olei de lilio añ. ℥. ß. matricarie añ. ℈ ß. antos ſq̄nāti añ. pauꝝ. calamiaromatici ℈ amomi añ. ℥. j. mēte rōane paululū oia ſimiliter bulliāt cū ciatovno vini odoriferi uſq; ad cōſummationē vini. de ide colentur ℈ cū cera alb. ſufficienti fiat cerotū: addendo croci. ℥. ß. vtere modo quo ſupra. q̄ mirabiliter dolorez ſedādo aſpata iſtius loci frigida reſoluit. ¶ Et q̄ plerunq; iſta aſpata nō terminant p viā reſolutiōis: ß p viā maturationis. Jō p eoꝝ maturatione cū ifraſcripto cpto pcedēdū eſt. ℞. radicū altee capitum lilioꝝ albor añ. li. ß. paſſulaꝝ mūdataꝝ. ℥. iij. matricarie abſinthij añ. ℥. ß. ℣ Curatio aūt aſpatū frigidoꝝ ſic ſ. ß. pingue galline. ℥. j. vitella duorum ouoꝝ croci. ℈. j. ℣ Et no. q̄ iſtō empl'm maturat cū cōfortatiōe rōne ſq̄nāti abſinthij et matricarie. ¶ Maturato aſpate mō q̄ ſupra de aſpatib⁹ calidis iſtius loci faciēda ē iciſio. ℣ In ceteraz aūt itētiōib⁹ vez de digōne loci mūdificatiōe ꝛc. nō ſecꝰ ħ ꝑ cedēdū ē ſicut ibidē ē pceſſū. Et ſic deo dante ꝛc.

Cerotum.

Purgatiuū.

Cura frigidoꝝ.

Digeſtiuū.

Purgatiuū

Ad ea

Linimētū.

Maturatiuū

Nota.

¶ Ca. vj. De aſpate calido: frigido epatis: ℈ de duritie ipſi⁹.

Ca. vj.

Epatē mēbrū p̄ncipale a nā pcreatū p neceſſitate toti⁹ corpis Jō ei⁹ actio oib⁹ mēbraz cōis ℈ neceſſaria eſt put capko proprio ō anathomia epatz magnifice demōſtratum fuit. Qua de re omnibus morbis eueniētibus i eo magna cū celeritate ſolertiq; ingenio curatio fieri dz: oīs enim egritudo hmōi mēbu ſp ē timoroſa propter officium neceſſariū ſue ſ̄tidiane digōnis que digō a facili cā phibet. A fortiori ℈ ab aſpate. Signa itaq; frigidi ℈ calidi aſpatz ex ſignis iā dictis in cura cōmuni apoſte

Signa

matum

Digitized by Google

matum in lib. vniuersali cõprehendi possunt. Licet sit de raro contingenti q̃ apata istius loci sint singularia. Imovt pluri
Curatio. mũ mixta videant. ¶ Curatio preterea calidi ⁊ frigidi apatis isti⁹ loci parũ differt a curatione i antescripto capꝰ de apatibus stomachi descripta. Oia ⁊ eã ibidẽ memorata p hac intẽtiõe ⁊ curatiõe vtiliter possũt
Cõmemorada. administrari. Iccirco paꝛ opoꝛtet recapitulare cũ ista duo capitula alternati videant se consequi. ¶ Aliꝫ tñ cõmemorare putaui: vcz de purgatiõe p ventris solutionez: ⁊ p er flebothomiã: deinde de dieta: ⁊ de medicamine locali. ¶ De purgatione aũt materia existente calida facta digestiõe vtilissimũ ẽ hãc
Sirupus. potionẽ sumere materiã in primis sic digerendo. ℞. sirupi de succo endiuie de lupulis aceto si simplicis añ. ℥.ß. aĉq; endiuie lupulorum bugloſſe añ. ℥.j. ℣ Sũpto isto siruppo p hebdomadam vel plus vel minus secundum tpoꝛis neceſſitatem talis poteſt esse purgatio. ℞. caſ. e mane electe añ. ℥.ß. diacaptoliconis. ʒ. iij. reubarbari. ℈.ij. cum decoctione paſſularũ floꝛũ q̃ ⁊ fructuum cordialium in aq̃
Purgatio. endiuie bugloſſe lupulorũ confecta fiat potio breuis: addendo sirupi viola. ℥.j. Uel facias sic. ℞. diacaptoliconis diapruni nõ soluriui añ. ʒ.vi. electuarij ro. Me. ʒ.ij. miſce cũ p̃dicta decoctiõe fiat potio. Itẽ. ℞. ſucci solatri ⁊ lupulorum ana. ℥.ß. Decoctio paſſularũ archechingi ⁊ floꝛ sq̃nãtiq; q̃ apatib⁹ flegmonicis epatis ſingulare p̃ſidiũ eſt. ℣ Similiq; modo i pncipio fiat flebothomia ex vena
Alia.
Flebothomia.

epatꝭ lateris oppoſiti. ℣ Dieta quoq; ſi fuerit cuꝫ febre: vinuꝫ et carnes ſunt dimittende. Comedat g̃ panatellam fariolam amigdalatã aut cum ʒuccaro et ſemine cõmuni pfecta cũ aq̃ aut in brodio parui pulli aut alterato ordeo lactuca ⁊ paſſulis ſi patiẽs fuerit debilis. Brodiuꝫ quoq; cicerũ rubeorũ cũ ʒuccaro ⁊ brodio parui pulli ⁊ paſſularũ cũ eo decoctarũ vtilẽ conceſſit. Ferculũ q̃ in eodẽ brodio ex lactuca ſpinacq̃ ſlupulis q̃ pfectũ plurimũ ad pposituꝫ facit. Et ſic manũ elargiẽdo i ſuis cõeſtiõe ⁊ potu: donec paſſatie arbitrio ſuo vinat. ¶ De localibus aũt pauciſſima dicã cum ea q̃ dicta fuerũt in p̃cedẽti. c. cõueniãt p hac curatione. ℣ Quidẽ aũt direrũt medicoꝝ q̃ ex oleo ro. onfancino camomil. de citonijs ⁊ mirtio ⁊ paꝛ olei abſinthij equali portione: vcz. ℥.j. bullinꝭ cũ ſucco ſolatri archechigi ⁊ lactuce vſq; ad cõſummationẽ ſucci addẽdo ſandali rubei et albi. ʒ.ſ. parũ quo q̃ croci. ⁊ ad ignẽ cũ cera alba ſufficiẽti fiat linimentũ cũ quo ſup totã epatis regionẽ actualiter caꝛo epitimato. Iſtud eñ linimentũ omnibus apatib⁹ epatis calidis in p̃mis dieb⁹ mirũ in modũ opitulatur. Et ſi huic medicamini adderentur olei maſtici. ʒ.vj. tpe augmẽti accõmodantiſſimũ eẽt. ℣ Item medicamẽ valde ꝓueniẽs tpe augmẽti. ℞. radicum altee. ℥.iij. pomoꝝ apiozum ſub pꝛunis decoctoꝝ numero .ij. camomellilo. abſinthij añ. M.ß. omnia decocta i aq̃ piſtenk et criballẽk: cui cribꝛature addantur olei roſati cõpleti et odoꝛiferi
Loca lia.
Linimẽtũ.
Cerotum.

Digitized by Google

camomillini aneti. de absinthio ana. ʒ. x. cum cera alba sufficiēti fiat ad modum ceroti addendo croci. ʒ. ß. ℥tere mō. ℈ supra in alia recepta dictū fuit: quia ista medicina mēbrū mirabiliē resolūdo ꝓfortat. ℣ Si vero ad maturationē, puenerit: maturetur maturatiuo tradito in pñti ca. ℣ In reliqs aūt nō differt a cōi cura aliox apatū. ℂ Ita eo dē mō dico eē ꝓcedēdū i cura tiōe apatis splenis. ℣ Verum si apa frigidū fuerit: ꝓcedaʒ ꝑ dictū fuit capi. de apate frigido stomachi. ℣ Et qz eparplerū qz et splē ad maximā duritiem puenire solēt: ꝓ eius mollificatiōe ℥ resolutiōe vltra dicta pro hac intentiōe in ꝓallegato ca. intēdo q̄dā alia singularia auxilia in medū adducere. Et ꝓmo ad duritiē epatis mollificādā ℥ resoluendā vz mirabiliʒ in frascriptū cerotū ōscriptōe nr̄a ordinatū: cuius talis est forma. ℞. radicum altee decocte ℥ cribellate lib. ß. passularū in brodio pulli decoctarum cribellatarū. ʒ. iij. carnis citoniorū sub pruns decoctox vel loco eorū aptoruz. ʒ. iiij. olei camo. anetini. ʒ. ij. olei de absinthio olei de citonūs olei amigd̄. dulciū añ. ʒ. vj. olei ros. ℥ viol. pigmentis anatis pīguedis galline añ. ʒ. j. bulliāt oia simul in decoctiōe camomille melliloti matricaria altee vsq; ad cōsummationē decoctiōis: deide colenʒ cui colature: addenʒ diaq̄lonis gūmati. ʒ. iij. ß. isopi ceroti Gale. ʒ. j. ß. misce ℥ cū cera alba sufficienti fiat cerotum addēdo croci. ℈. j. ß. dalorum albozum ℥ rubeorum añ. ʒ. j. ℣ Valet etiam istud cerotum ad splenis duritiē resolucdā. ℣ Itē aliud reme diū peculiare ad ipsi splenis duritiē resolucdā. ℞. radicū altee. ʒ. iiij. capitū lilij arbi. ʒ. ij. radicū ligue bouine. ʒ. j. ß. oizbi decoctis i brodio pinguis ca ponū gallinarum vel aliarum carnium. Deinde pistatis ℥ cribellatis addantur cribratureo lei de camo. olei aneti. añ. ʒ. ij. ß. olei de capparis. ʒ. vj. pīguedinis galline pīguedinis anatis añ. ʒ. x. pinguedinis vituli. ʒ. ij. ß. medul. crurium vituli. ʒ. j. butyri. ʒ. iij. foliox rute. M. ß. floris rosarum foliorum apij añ. tertiam ptē vnius. M. aceti ciatū vnū decoctionis añ scripte. lib. ij. Et iterū bulliant pīguedies olea ℥ medulla vsq; ad ꝓsummationē decoctiōis et aceti: deide cū cera alb. sufficiēti ℥ ꝓdicta cribellatura ℥ diaq̄lone ad ignē fiat cerotū i bona forma: addēdo croci. ʒ. j. ß. ℥tere sup̄ splene mote ceroti. ℣ Et sic fili mi cōpleta est doctrina ꝓsentis ca. deo dante ℞.

Cura apatis splēis.

Cerotū singulare epatis

Aliud

ℂ Ca. vij. de scrophulis veniēt. C. vij.
tibus sub assellis inguinib⁹ et earum fugile.

Scrophule et fugile plerūq; in istis locis venire solent vnde ꝓ eo earū curatiōe ea que in ꝓprio. c. de curatione scrophularum scripta sunt hūc reduci ꝑnt. quare ꝓ tua necessitate illuc recurre. Nihilominus nunc tibi breuem curationis modum fugilis narrabo: videlicet vt perforet in medio fugil' satis profunde: deinde ponantur in foramine de arsenico grana duo quia mirū in modū mortificat totuz fugile aliqñ carnosi tatē totā cū

Digitized by Google

eius christi vnica vi bina applicatione separare facit: idē facit sublimatū. Deinde mortificato loco cū auxiliis p̄curātib⁹ casū eschare p̄cedēdū est. ¶ Sit⁹ ēt dico eē ponēdū i cura scrophule p̄ trociscū de minio: q̄ eādē hz̄ virtutē i hac itētōe. ¶ Fugi le p̄terea vt p̄dm accidit in subasselis a mā grossa flegmatica Et est tumefactio valde dura coloris corpis fixa i p̄fundo i tactu imobilis pauci doloris: interdū ad sanie venitēdo. ¶ Ulteri⁹ aliq̄n curanim⁹ ipm fugile vlceratū alio ip̄atumie illinito cuz pulnere nr̄o illud q̄tidie segregando a bona carne vsq̄ ad fundū ei⁹ in circuitu: deide cū tenaculis satis tenuib⁹ z dn̄ incidētib⁹ z cōcauitatē h̄ntib⁹ ad istar cocleariū integre extirpauim⁹. Et si forsitā post extirpationem cū p̄dicto instrumēto aliquid extranei remaneret vtilissimum erit vt plerūq̄ feci m⁹ illud mūdificare vel poti⁹ extirpare desup pulnerizando trocisco nr̄m ō minio vi de pulnere nr̄o carnis superflue remotiuo superius p̄nolato vel extirpet illud ruptorio nr̄o de capitello. ¶ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Finit liber secūd⁹ magistri Jo. de vigo Genuen. de apatibus in vniuersali z particulari a capite vsq̄ ad pedes. ad laudem omnipotentis dei.

¶ Incipit liber tertius de vulneribus.

¶ Incipit tractat⁹ prim⁹ libri tertij ō vulnerib⁹ a capite vsq̄ ad pedes: habēs capla. xxij.

¶ Cap̄. p̄mū de vulnere carnoCap̄. j. so: et de communi disputatione vulnerum in generali: z eoruz cura.

Vulnus fili mi vt i antiq̄s z modernis reperitur scripturis dicimus esse solutionē p̄tinuitatis recentē ex recētiore factaz. z facta ē solutio p̄tinuitatis sanguinolēta: z nō cū putrefactiōe i partib⁹ mollib⁹ p̄sertiz. Nā solutio p̄tinuitatis ponit ibi a Sal. primo de egritudine z sinthomate p̄ gñe q̄ est cōis mozb⁹ simplicib⁹ particulisq̄ p̄positis. Uerūtn magis p̄prie simplicib⁹ vt p̄dicta solo eē q̄ p̄positis: vt scribit tertio colliget Auer. testat. Relicq̄ vero ponūt p dicta recētis vulneris sāguinolēti absq̄ putrefactiōe ad dictam vlceris q̄d cū putrefatōe existit. In p̄tib⁹ ei mollib⁹ ponit ēt ad dictam fracturaz q̄ i mēbris durz p̄tigere solet. Et pp̄ h̄ dicebat Jānici⁹ in diffinitiōe chirurgie vt i pemio nr̄o allegatū fuit q̄ erat duplex vcz i mēbrz mollib⁹ velut i carne neruo musculo z hmōi. In duris vo intellexit i ossib⁹.

¶ Spēs āt solonis p̄tinuitatis suas sumūt dr̄ias a trib⁹ reb⁹ p̄dicto ob naturā p̄ticularē in q̄dus fiūt vt in tertio tegni h̄ a Sal. inq̄t eēm q̄dā vulnera fiūt in tp̄ibus p̄silib⁹: q̄dā in organicis. q̄ vero in partib⁹ cōsimilibus euenit: quedam sunt in partibus mollibus: quedā in duris: quedā in mediocribus. In mollibus aūt quedā in carne: q̄dā in pinguedine. In duris vero q̄dā in ossis substātia: quedaz in icturis. In mediocribus insuper quedam sunt que accidunt in nerui et ligamētis: q̄dā in arterijs z venis.

Ulnꝰ

Sal.

Auer.

Janniciꝰ

Spēs solutiōis.

Sal.

Digitized by Google

Que ł organicis ꝓtingũt: q̃dã sunt q̃ ł pr̃cipalib⁹ accidũt: vt corde cerebro ꝛ epate: q̃dã ł seruientib⁹ eisdẽ mẽbris ꝓncipalib⁹ vt trachea arteria meri vesica ꝛ silib⁹: q̃dã in nõ seruientib⁹ eis vt aure ocło ꝛ naso. ¶ Cause solutionis. Aliab. Causse ꝓterea vniuscuiusq; solonis ꝓtinuatis recẽtis testẽ adducẽdo Aliabatẽ sermone quarto dispõnis regalis sunt ab oł re ꝛ istło inotato: velut ense sacculo telo baculo lapide ꝛ aliis silibus istis quinq̃mõi hñtib⁹ potẽtiã. Aut cãtur p̃dicta solutio ꝓtinuitatis a reb⁹ animatis velut a venenorũ aialiũ ꝓcura atq; ferarũ morsura ꝛ cornuũ atq; pedũ ꝓcussiõe. De causis aũt solonis ꝓtinuitatꝫ sanioseũ de vlcere in gñali tractanero: ibidez tibi pleniorẽ dabo notitiam. Uiso sufficiẽti ẽmõe supi⁹ de oib⁹ spẽb⁹ solutiõis continuatis q̃ pñt accidẽ simpli cib⁹ ꝛ ꝓpositis mẽbris. Uiso in sup de causis oim vulnerũ. Uidẽda est mõ eoꝝ diuisio penes ipoꝝ essentiã. Nam solutio ꝓtinuatis alia ẽ q̃ simplex vocat: alia cõposita dicit. ¶ Simplex solutio cõtinuatis est illa q̃ est absq; depditõe substãtie pricue accidit p̃dicta solutio. ꝛ iõ p ei⁹ curatione vna indigem⁹ intẽtiõe: vez vnione ꝓtiũ solutaꝫ cũ vnicũ gen⁹ passiõis tm̃ sibi existat. Alteram ẽo q̃ cõposita ẽ cũ depditõe substãtie eẽ dico. Et ꝓpea ł curatiõe ei⁹dne intentiões curatiue necessarie sunt. Una ẽrũ in gñatiõe substãtie ẽpdite ꝓsistit Altera ẽo est restauratꝫ substantiã ꝛglutinare seu sigillare medicaminib⁹ opportunis. ꝛ de mum generaliter loq̃ndo dico q̃ q̃cũq; vulnera ꝓposita eẽ dicanť q̃ eisdẽ aliũ associať sine cui⁹ remotione p̃dicta vulnera sanari ñ pñt. Sũt itaq; velut vulnera cõtusa: eo q̃ sunt aꝑosa. Sũt ẽt cũ solone ꝑkmi nũeri: ꝛ iõ in eoꝝ curatiõe via ꝑme intẽtiõis nõ ẽ pcedẽdũ ł ꝑmis diebꝫ q̃ oẽ cõtusuꝫ vulnꝰ (vt inq̃t Hal.) necessarii Hal. sanũ ẽ putrefieri ꝛ ł sanie ꝓueniri. iõ ł curatiõe istoꝝ vulneꝝ ł ꝓmis diebꝫ digestiua necessaria fiũt: fedãt eñ doloẽ nocitiuũ a mutatiuo separãdo. eodẽq; mõ dico vulnꝰ alteratũ ab aere eẽ tractãdũ. Sũt ł isup vulnera cõposita doloꝛosa aꝑosa alterata ab aere ꝛ ois ł q̃bꝫ aliq̃d eẽ naturã ꝓtineť velut sagitta frustũ ligni ossis ꝛ cõsilia q̃ a nãtra vulnꝰ manuteneri nõ pñt. Horũ ãt vulneꝝ carnosoꝝ q̃dã sũt superficialia: iõ facili curãť remedio: qrvlnera simplicia solaligatura sanank q̃dã ẽo sũt pfunda. Et de pfundis vulneribꝫ carnosis. q̃dã sunt ẽm latitudinẽ mẽbri: ꝛ q̃dã ẽm lõgitudinẽ ipsius Que ẽo ex lõgitudine eueniũt facilioris sunt curatiõis eueniẽtib⁹ ex latitudinẽ. Istoꝝ ẽt vulnerũ q̃daꝫ sunt (vt supius dictuꝫ est) a re icidẽtia cãta vt ense ꝛ consilii instło apto ad icidẽdũ: q̃dã ẽo are ꝓtẽdẽti eueniũt velut lapide baculoꝛ ot re ꝓtusionez cãnte. q̃dã isup cãri videť a repugenti velut telo sagitta ꝛ silibus ꝑcussionẽ cãntib⁹. Ceterũ solonis ꝓtinuitatꝫ ł carne ꝑ viã ꝑme intẽtiõis vt oẽs ꝛ ãtiq; ꝛ moderni asserũt doctores restauratio fieri põt. In osse ẽo nisi per viam secunde intentionis ei⁹ restauratio fi efficiťvez ꝑ poꝛ sarcoidẽ. Ut rũ ł ossib⁹ pueroꝝ ꝛ ifantiũ dua Distinctio solutiõis.

Digitized by Google

bus de causis ꝙ viā ꝑme itētio
nis eoꝝ ꝙrat restauratio. qua
rū ꝓia est ossis teneritas: alia
est ꝛr⁹ ꝭpmatis in eis remanē
tis. ℣ De neruis aūt venis ⁊ ar
terijs dixerūt ꝗdā medicoꝝ ꝙ
nō sanant via ꝓie intētionis:
imo via intētiōis sr̄ōe restaurā
tur sicut ⁊ ossa faciūt. Nonnulli
ℏo dicūt ꝙ hoc nō euenit nisi so
lū in arterijs. hoc ēt attestatur
Gal. Dicit em̄ mḱti medici cre
diderūt ꝓpossibile esse substātiā
arterie ꝓsolidari: ⁊ fortitudo ꝑ
bationis eoꝝ erat ꝓsideratio ⁊
experimētū. Cōsideratio ℏo qꝫ
vna ex duab⁹ arteriaꝝ tunicis
cartilaginosa eē vr̄. Cū g̃ ita sit
ossiū extremitates ⁊ cartilago
nō recipiūt ĩcarnationē. Expe
rimētū aut qꝫ nō est visa incar
natis. ℣ In hoc em̄ Gal. eis ℈di
cēdo dixit ꝙ aliq̃ arterie ĩcar
nank cū experimēto ⁊ rōne. Expi
mēto ℏo qꝫ iā dixit multas arte
rias ꝓsolidatas fuisse sicut illa
q̃ est sub basilica ⁊ caput arte
rie timporis ⁊ cruris. Rōne aūt
qm̄ os est extremitas ĩ duritie
iō non recipit ĩcarnationē pe
nes viā ꝓie intētiōis p̄sertim in
etate satis matura. Quid āt fie
ri possit in osse pueroꝝ satis su
peri⁹ dictū fuit. Arterie ℏo ⁊ve
na sunt iter vtr̄q; ꝛcz carnē et
ossa. Iō ĩcarnatio ei⁹ ꝙ viā ꝓie
intētiōis pōtis est. ¶ Sz añq̃
ad curationē vēm ⁊ ꝑticulare
pueniam⁹ vtilissimū ẽ aliq̃ ne
cessaria ĩ forma documēti narra
re. ℣ Primū em̄ documētū est
qō vulnere exr̄te ꝓfundo ꝙ di
gito ĩtra vuln⁹ tēdū est an os
sis frustrū aliqō ab osse sit sepa
tū qō idoloꝛose ꝑ posse subtili
ĩgenio extrahaī: sec⁹ em̄ faciē
do verā vulneris ĩcarnationē ⁊
sigillationē ĩpediret. ℣ Scōm
documētū ẽ ꝙ si flux⁹ sanguis
fuerit ĩ loco ⁊ vehemēs ꝙ ꝛstati
oī ingenio ꝓut suo ꝓpio. c. di
ceī optime restringaī. Verū si
emoꝛoſagia sanguis fuerit pue
r̄itatis dico ꝙ nullo mō restri
gaī qꝫ (vt inq̃t Aui.) Et fortasse flux⁹ sanguis e vulnere r̄itate
te rēperata eidē vulneri ꝓferre
vr̄: ꝑationē loci febrem opilla
tionēq; ꝓhibēdo: eādē opinio
nē tz Gal. medicoꝝ lucerna li. ō
ingenio ſanitatis inq̃t. Nā si e
vulnere manauerit sanguis r̄i
titate ꝓdeceī: vuln⁹ ⁊ circūstā
tie eius circūuicine ex aduēnu
ꝑatis minoris erunt timoris.
Sāguis g̃ in pua r̄itate a vul
nere emanās nullo mō rōnib⁹
ꝓhabitis restrigēd⁹ est. Qñ tñ
vltra modū ꝓdictū a vlnere san
guis emanare vr̄ cū vite hois
sit thesaur⁹ ſolerti ingenio ma
gnaq; ſagacitate restrigēd⁹ est.
Iō in curatiōe vulneꝝ gñaliꝝ
ma ⁊ vtilissima regla est sangui
nē restrigere mō supi⁹ obserua
to. ℣ Tertiū vtiq; documētū est
ꝙ vulnera r̄isto citi⁹ fieri possit
ne ab aere alterenr labia eoꝝ
ꝓdeceī futura vniank. Caueᵭo
tñ ꝑ posse ꝙ sanguis coagula
tus ĩtra labia vulneꝝ nō rema
neat: qdoloſe cāre posset ad pu
trefactionē veniēdo ⁊ incarna
tionē ꝓhibere. ℣ Quartū docu
mētū qō est mēti tenēdū ⁊ exe
cutiōi mūdādū ꝙ in vulneꝝ la
bijs nec pil⁹ nec puluis nec ali
qō vnctuosum ĩgredi ꝑmittas
qz ēt verā ⁊ ꝑfectā vulneꝝ ꝓhi
beret ꝓsolidationē. ĩ loco tñ de
cliuiori vulnere exr̄te ꝓfundo
orificiū dimittēdo nō nisi vtilis
simū est: qz ponēdo ĩ ꝓdicto ori
ficio ticta cū digestiuo de vitel.

Gal.

Scōm

Tertium.

Quartum.

Primū documentū

Digitized by Google

lis ouoꝝ z terebẽtia ꝓfecto duo bus notabilr iuuabit. ꝓmo ad purgãdũ hũitatẽ z ſaniofitatẽ totiꝰ ꝓfunditatis vulneratiõis Iuuabit ſcõo ad ſedationẽ doloris z ꝓhibitionẽ aꝑatis iꝑaz materiã ex eodẽ orificio purgã do: ꝯhꝰ oibꝰ indigemꝰ in cura

Quitũ tiõe oiz vulneꝝ ꝓfudoꝝ. ꝑ Quitũ z vltimũ documẽtũ eſt q fcã vniõe labioꝝ futura cõdecẽti: pũcti eiꝰ poſt ſextã diẽ penitꝰ ſuferanꝝ z nõ dimittanꝝ vt non nulli ꝓcipiũt velut Arzilata vſq ad decimũ diẽ multa emꝫ ma la vt plerũq; exꝑiẽtia nobis de mõſtranit z retardãda pũctoꝝ remotiõe: qr aliq̃ ſanie gñant in ꝯlibet eoꝝ pũctura: z ſic ple rũq; vidimus vulnꝰ doloroſum aꝑoſumq; effici. Ut ꝑvulneribꝰ hoc nõ eueniat i tertia vl q̃nta vl ſexta die ad plꝰ pũcti totalr ſuferanꝝ. Et loco eoꝝ vulneris labia adinnicẽ ꝓſeruanꝝ ſi opꝰ fuerit adminiſtratiõe petie icol late de cuiꝰ magiſterio. c. ꝺ vul nere faciei tibi deo dãte plenio rẽ notitiã dabimꝰ: ꝋre ꝓ tua ne ceſſitate illuc recurſum hr̃e po tes. Ueniẽdo g̃ ad curationem

Cura vulne- rũ car- noſoꝝ vulneꝝ carnoſoꝝ dico q i eoꝝ curatiõe quatuoꝝ req̃runt inten tiões. ꝓria i vite regimine ꝓſi ſtit. Scõa in corpis purgatiõe. Tertia i localiũ adminiſtratiõe. Quarta z vltia in accñtiũ ꝓhi- bitiõe z remotiõe. ¶ Quãtũ ad

Prima intẽtio ꝓmã intẽtionẽ corpe exñte cho lerico z ſanguineo: dico qvtilif ſimũ eſt ſalte vſq ad q̃rtã diez aut vſq ad ſeptimã neceſſitate vigẽte egrotãtẽ a carnibꝰ z vi no z alijs ſanguinẽ copioſum gñantibꝰ abſtinere. In flaticis ꝺo z melãcholicã hñtibꝰ cõple xionẽ ẽt in primis dieb⁹ vinũ z carnes ꝓcedere accõmodatiſſi mũ eſt in iſto caſu. ꝑ Igit male z indocte agũt hi chirurgici q̃ oibꝰ vulneratis ſtatim diẽ tã nuiſſimã ac ſi febre cõtinuã pa terent exhibẽt. Unum emꝫ ſuo debito rpe vulneratis ꝓceſſum (vt ꝓhi aſſerũt) q̃ſi materia eſt ad carnẽ in vulneribꝰ carnoſis gñandã. Quãobrẽ optime dice bat ad ꝓpoſitũ nr̃m excellẽtiſſi mus Arnaldus de villa noua q festinatio ꝑ ſolidatiõis vulneꝝ dus de nõ niſi a ſanguie pauce aquoſi villa tatis efficit. igit q̃d emꝫ deteri⁹ noua. eſt i iſtis vulneribꝰ carnoſis q̃ depauꝑare nititur ſanguis quo de ꝓditũ reſtaurat: ſoluta vniũ tur z ꝓcaus vulnera carne replẽ tur. Et demũ dico vna cũ Hal. Gale. q vinũ q̃ſi oibꝰ vulneribꝰ que niẽs eſt. Interi⁹ ꝺo ſumptũ bo nũ gñat ſanguinẽ. Exteri⁹ ꝺo admiſtratũ deſiccat z mũdat: q̃ bus duob⁹ indigemꝰ i curatiõe vulneꝝ. Eſt iſup q̃ſi artifex na ture. Idcirco dico q̃q̃d aliꝰ cu rẽt: q oĩs bona curatio vulneꝝ i duob⁹ ꝓſiſtere vr̃. z i his duo bꝰ vnuſq̃ſq; chirurgꝰ curãs vul nera ſpẽ hẽat. In illo ꝓio z ꝑn cipalr i cuiꝰ potẽtiã' motꝰ z vi ta ꝓſiſtit q̃ pcutiẽ ſanat. Scõa rio i natura. Nã cũ nã abſq; nu trimẽto ſanguis boni gñatiuo tã i puis q̃ i magnꝫ vulneribꝰ nihil pfecte valeat opari. Igit cibaria laudabilia z boni chi mi gñatiua infirmo miniſtrati opz: z hocvt natura ſit ſufficiẽs ad carnis gñationẽ: vulneris ꝙglutinationẽ: z ꝓtinuitatẽ ſoro nẽ pfectiſſime reducendã. Igit ꝺs ignorat q medicia iſta ñ ſit carnis mã cũ notabilr humidi tatẽ deſiccet z humecter nimiũ deſiccata: infrigidẽt tup cale-

Digitized by Google

facta ꝛ calefaciat frigescā ꝫ p-
pter diligētissime necessariū ē
corpis ꝓpkonē aggscer ad ꝫ vt
scias an hēat carnē teneraz an
hūidā an siccā: vuln⁹ em tenel
li corpis ꝺsiccar necessariū est
pp suā hūiditatē. Uez icorpi-
bus ipsis ꝓpterea qz sicca me
dicamia ꝫ ad mozbū ꝛ nō ꝫ ad
ꝓpkonē nālē mēbri qz sicciora
siccioꝛib⁹ idigēt medicamib⁹
magz ꝺ siccatiua nečia sūt te-
nera em corpa (sicut supi⁹ dcm
fuit) sūt velut corpa pueroꝝ cre
scētiū: mkiez arcꝫ eunuchoꝝ.
Sicca ꝺo sūt laboratiū ꝛ itine
rātū. Ꝭ Iccirco ꝑsiderādū ē ꝙ
si corp⁹ siccā ꝓpkonē hūerit ab
soluteꝝ rōe ꝓservatiōis ꝓpko
nis nālis sicca sibi ꝓfert medi
cina. Ꝭ Sz qz ꝙdā mēbra siccio
ra sꝝ sicut ossa lacerti ꝝ capita
coꝛ ꝛ nerui. Ꝺō cū i eis accide
rit vlnera vꝝ fractura coꝛ me-
dicamia sicciora eē ꝺnt. In hu
midoꝛib⁹ ꝺo mēbraz miꝛ ꝺ sic
catio nečia ē. Uñ Hal. i mkieri
b⁹ ꝛ ifātib⁹ ꝛ hmōi hñtib⁹ nāz
vt i. c. ꝺ vlne nernoꝝ optie de-
clarabiꝫ sola tereb. vꝫ cōtēnari.
Ꝭ Clar ē ꝫ ꝙ q̄libet medicina
vlnez icarnatiua ꝺz eē ericca-
tiua ꝛ excedeꝫ aliquātulū ꝓpko
nē nālē mēbri. Uez ei⁹ ericca
tio ꝺz eē pl⁹ vl⁹ min⁹ ꝺz nāz mē
broꝝ i qb⁹ ꝑdctā vulnera acci
deꝫ solēt. Quapp i ꝫ ꝑdu sicci
tatis dēat eē medi. icarnatiua
vlnez ꝛ q̄tū dēat supare sicci
tatē nālē mēbri cū ꝺ medicami
b⁹ carnē gñantib⁹ ꝙgluti nāti-
b⁹ vlnera tractaueroꝛte certio
rē reddā. qꝺ ār medicamia tua
min⁹ calefaciat seu ꝺsiccet ifri
gidet seu hūectet vltra nečita
tē ꝫ ꝙdē ꝑsiderare ñ ē ꝑter rō-
nē qꝺ de facili coꝛsciꝫ ꝓmuta-
tionē vlnerꝫ i colore ꝛc. Ꝭ Igit
si videꝫ vuln⁹ eē rōne calefa-
ctū dicas medicinā tuam fuisse
maioris ericcatiōis ꝛ calidita-
tis aꝫ fuerat necesse eꝫ. Ꝺō ca
lefacta vulnera ꝺpz infridare.
Infrigidāt ꝫ ea vnguētū ꝺ tu-
cia vnguētū de ceruſa ꝺcoctū: tū ifri
vnguētū de ceruſa in forma li-
quida cū succo plātagis ꝛ sola
tri: vnguētū etiā aldū cāphora
tū. Ꝭ Calefaciūt isup vlnera fri
gefacta vnguētū basilicū: vn-
guētū de resina pini. ꝺ qb⁹ ol
bus in antidotario nr̄o deo dā-
te tibi plenam notitiam dabo.

Hal.

Scōa ꝙdē intētio ꝫ est coꝛ-
pus eūare ꝓpleᵏ administratiōe
purgatiōis vlis: vez ꝓ ventris
solutionē ꝛ ꝓ flomiā nullo ꝺi
cēte sintho mate: etateꝫ ꝑsen-
tiēte. Ꝭ Uez loco flomie fricā-
tiones ligationes extremitatū
ꝛ vētosatiōes a pte ꝺria vtilr
administrant. Ꝭ Et qz varie sūt
coꝛpoꝝ ꝓpkones: iō purgatio-
nes a medico debent ordinari
ſm exigētiā ꝛ naturā vniuscu-
iuſqꝫ coꝛporis: quare ꝺ hac vti
corpis purgatione plenarie lo
cuti sum⁹ plib⁹ in locis. vez in
li. de ap̄atibus in gñali ꝛ i ꝺo-
ctrina ēt solutione ꝛtinuitatis
neruoꝝ. et. c. ꝓpio de purga-
tiōe. li. ix. ꝛe ꝓ tua necessitate
ad ꝑdicta loca recurras. Tñ ꝓ
ꝓptioꝛi necessitate nūc ꝺscri
bā peculiarem medicinam. Re-
māne electe vel loco eius dia-
prunis nō solutini. z. vj. diaca-
tholiconis. z. v. reubarbari in-
fusi cum aqua endiuie ſm ar-
tem. z. ſ. electuarij rosar. Mesue.
Ꝺ. ij. misce ꝛ cū decoctione cōfi
cat potio breuſ. Iſta purgatio
eūat sanguinem et cholam a
quibus vulnera solent ap̄ari

UNIVERSI... SIBLIOT... Digitized by Google

tertia ītētio. ¶Tertia ītētio q̄ ꝓsistit in administratiōe localium ꝑpleꝝ isto mō. ℣In primis cū ad vulneratū pueneris prꝰ obseruatis supiꝰ ōscriptis documētis: vulnus si pfūdū fuerit ꝑdecēti sutura et ūlo cera illinito labia vulneris adiuicē ꝓiūgank: canēdo q̄ inter punctū z pūctum hmōi future nō sit distātia plꝰ vno digito. Deiñ vulnꝰ vino lauādū est cū ebullitiōe rosarū. Desup ponēdo post ebullitionē vini puluerē rubeum future ꝓseruatiuū z labioꝝ vulneris icarnatiuū: cuiꝰ talis fuit ordinatio nr̄a. ℞. terre sigil. boliar. añ. ʒ. vj. thuris masticis sarcocolle. ana. ʒ. ij. ℈. mirrhe aloes añ. ʒ. j. ℈. dragagāti pisti sāguinis draconꝭ añ. ʒ. j. fiat le ordei farie faba. añ. ʒ. ß. misce. ℣Itē mitꝫ i modū vꝫ terebē. i ꝑmis diebꝰ posita eū ꝑdicto pulnere icorporata: vꝙ vsq̄ ad ōrtū diē: q̄ vnicēdo labia vulnerꝫ futurā ꝓseruat. ℣Itē lotio vulnerꝫ ḡti diana optima aq̄ vite desuper. Deiñ aspḡcēdo de infrascripto puluere mirā hꝫ vtutē z eo maxime i forma ceroti applicato ōsup ceroti infrascptū: cuiꝰ talis ē ordiatio. ℞. mirrhe. ʒ. iij. aloes epatici. ʒ. iiij. thurꝫ. ʒ. ij. misce z fiat puluꝫ. Itē cerotū ō minio ca. de fractura cranei ordinādū valde i isto casu ad ꝓpositū facit. ¶Et q̄ i documētis supiꝰ allegatꝫ dictū fuit q̄ tincta ē necessaria i oꝛificio vulneris: mktis ō causis ibidē cōnūeratꝫ. Jō si post digōē vulnerꝫ necessaria fuerit ipsiꝰ mūdificatio vtilissimū ē ponere infrascptū mūdificatiuū cū tincta ℞. mellis ros. ʒ. ij. tereb. clare. vlnerꝫ ʒ. iij. succi apij succi plantagi-

Cerotum.

Mollificatiuum.

nis añ. ʒ. ß. bulliāt oia fiāt parū: deiñ addāt farie ordei optime cribel. far. faba. añ. ʒ. ß. crouci. ʒ. ß. sarcocol. ʒ. j. ß. Et si cum ꝑdicto mūdificatiuo adderet puluerꝭ rubei supꝛascripti. ʒ. ß. mirrhe optīe. ʒ. j. ß. erit optimum icarnatiuum vulnerum.

¶Quarta z vltia ītētio q̄ cōsistit i remotiōe accidētiū sic cōcidētia q̄ solēt i ist̄is vulneribꝰ euenire ſūt sicut apata: dolor: febꝛisq̄. Jō ad ꝓhibitionē eorū oportē attēdēdū ē q̄m rectaz vulneris curationē ꝓpediſit: q̄re (vt inq̄t Aui.) vnū de meliozibus cū q̄bꝰ itēdimꝰ i curatiōe vulnerꝭ ēvt ꝓhibeat eoꝝ apatio. ¶Ꝓhohibēt itaq̄ apationē vulnerꝭ fricatiōes ligatiōes et alia supiꝰ ānotata igenia ꝓhibēt ī sup eiꝰ aductꝰ in circuitu ponēdo ōfensiuū i frascptū. ℞. olei ros. olei mirtini añ. ʒ. iij. cere al. ʒ. j. ß. farꝭ. ordē. farine fab. añ. ʒ. vj. boliar. terre sigil. añ. ʒ. ß. scādalor. oim sanguinis drac. añ. ʒ. ij. liquefacta cera cū oleis ad ignē reliq̄ icorporent adiuicē. ¶Cetex remouēt febꝛ ḡcūq̄ aurilia q̄ ortutē hñt auferēdi apationē doloꝛē sedā do: cū potissima cā febꝛ sit doloꝛ z opatio ꝑdicta. Jō remotio eoꝝ ē curatio z febꝛ z vulneratiōis. ¶Ꝓ itaq̄ doloris remotiōe z apatis iā tēdētis i viā maturatiōis q̄ resolutiōis ipsi ēisdē aurilibꝰ pcedēdū ē. de q̄bꝰ lati dictū fuit. c. ō cura flegmōis. ¶Ulteri ſi caro mala i vulnere orta fuerit ꝑ eius mūdificatiōe ad ꝑllegatū. c. trāſire potes. Hec fuit sp curatio nr̄a quā mltoties expti sumus cū honore nr̄o z egrotā-

Quarta intētio.

Aui.

Ꝓhohibitio apatis

Remotio fe-bris.

Remotio doloris

Mūdificatio

Digitized by Google

nīū vtilitate non parua. ℣Et sic deo dante ꝛc.

Ca. ij. ¶Cap. ij. De fluxu sanguinis ꝛ de eius cura.

Fluxꝰ sāguinis.

¶Lax est vt i ātiq̄tū et modernoꝝ libris repiꝫ sanguinē a vena ex altera duaruꝫ cārū emanare: q̄ruꝫ vna a cā ꝓmitiua ortuꝫ hr̄e vr: aliā ꝯo a cā aīcedenti euenire manifestū. Emoroſagia q̄dem sāguis a cā aīcedēti ortū hīs tripl̄r accidit. vcz aut p resudationē venaꝝ: aut qz venarū orificiū apiunt aut qz ab aliq̄ mā acuta venenosa corrūpenti seu mordicāti vene corrūpāt. ℣Sz qz sermo nr̄ h ꝛmmō itēdit tractare ō cura fluxꝰ sāgis i vulneribꝰ vlceribusq̄ euenientis. Idcirco. c. ō cura eiꝰ sub breuiori ꝓpēdio q̄ potero i ꝓntiaꝝ ordinabo. ¶Sciēdū ē ꝓterea q̄ aliq̄n emoroſagia sāguis e vulnere euenies est pauca: iterdū mediocris: nonnūq̄ fortissima esse vr̄. ¶Ueꝝ q̄n ꝑdicta emoroſagia pauca et mediocris eē vr̄ tūc a facili remedio restringiť: qz si gnū est q̄ vene nō sūt valde magne. ℣Ueꝝ si sāguis a vulnere vltra modū exierit ꝛ cognoueris vulnꝰ sitū esse in loco magnaꝝ venaꝝ aut arteriaꝝ: tūc stati solerti igenio et magna cū diligētia sanguinis restrictiōi vacādū ē: cū sāguis (vt ꝓbi asserunt) sit hois vite thesaurꝰ sine q̄ vita ꝓmanere nō pōt. ¶Signū insup q̄ sanguis ꝑcedat ab arteria ꝯ per exitū sanguinis ad purpureū colorē tendentis: ꝛ qz etiā cum saltu exitū facit. Cōtrariuz eñ faciūt vene ꝛ sanguis venaruz non est ita subtilis sicut sanguis arteriaꝝ: imo aliquātulū magis grossus et rubicundus.

Emoroſagia.

Nota.

¶Ulteriꝰ vnū est notandū. ſ. ꝫ. dictis q̄ si emoroſagia fuerit cū aliq̄li putrefactiōe ꝛ iā per multos dies q̄nis sāguis emanauerit dietim i pauca q̄ntitate: tūc nō sine mortꝫ ꝑiculo iudicāda ē: vt plerūq̄ vidimꝰ de pua emoroſagia sanguis manus pedis ꝛ brachiū q̄m multoties Aui. testāte ad hāc emoroſagiā sequunť accidētia mala: velut spasmꝰ singultꝰ pmixtio rōis ex q̄bus matura mors necessario euenit q̄ arguūt spirituꝫ aīales multū esse eūatos. ℣De emoroſagia aūt eueniēti a mēbris interioribꝰ velut ab epate vesica renibꝰ ꝛc. h nō ē ꝛmo. ¶Curatiōis fluxꝰ sāguinis dupler ē itētio: vcz ꝑticularis ꝛ vr̄is. ¶Intētio ꝯo vr̄is cōpleť ꝑ corpis eūationē ꝛ administrationē r̄gimis igrossatꝫ sanguinē: ꝛ isup ꝑ fricatiōes ꝛ diuersiones i ꝫria parte factas. ℣Pro suo cibo nāq̄ ꝛ potu lentes risū farꝫ grue citonia lactuca portulaca vtiť: ꝓcedūť. ꝛ demū oēs fructꝰ cū stipticitate ad ꝓpositū faciūt. Pro potu ēt aq̄ frida cū iuleb violato ꝛ rosacū marīa vtilitate ꝓcedit egrotāti: qz sāguinē igrossādo sitim aufert ꝛ optimū alterariū est hūoꝝ. Aqua ēt ordeacea eodē mō ꝓcedi pōt. ℣Corpꝰ ꝑterea eūať iterdū nullo ꝺicēte sinthomate faciēdo flōmiā ex ptē oppositā stricti orificiū ꝑ vnam diametrā tm̄ vs ō dextra manu ad sinistrā. Siťq̄ mō q̄n ē in capite a ꝑte dextra flōmia faciēda ē ō pede eiusdē lateris. Eodēq̄ mō q̄n ē i sinistro latere ō sinistro pede flōmia debet

Cura ꝛ tio. Intentio vr̄is. Dieta

Eūa. tio.

Signū sāguinis arterialis.

Bale. hypo. fieri. z hec ẽ sñta Gal. autorita-te hypo. Confert summopere egrotãtem ꝯ digestiuꝰ sumere alteratiuũz igrossatiuũ sanguinis. Rup. R. sirupi viola. ʒ. j. stru. ros. ʒ. ß. aquarũ violaꝝ acetose portulace añ. ʒ. j. misce. Conserua insup rosaꝝ et violaꝝ cũ magna vtilitate cõcedũr. ℣ Diuersio. Diuersiones isup fieri debẽt a parte ꝺria: vcz ꝑ ligatiões fricationes z vẽtosatiões. sine scarificatiõe: z iterdũ cũ scarificatione. Submergere ꝺȝ ꝑdicta loca statim ligatiõe z frication factis i aqua ꝑm calaz i eodẽ tpe mẽbrũ a quo emanãt emorosa gia aq̃ fridissima z aceto rosa. irrozãdo z madefaciẽdo pãnis in eisdẽ madefactis. s. aq̃ z aceto i diuertẽdo sanguinẽ ad ꝺriã ptẽ ꝑm inuasse pcepim⁹. Vẽtosa ẽt applicata sup epate sine scarificatiõe. z testiculi cũ albumie oui aq̃ rosata z aceto illiniti ad sanguis restrictionẽ

Intentio pticularz. ℣ Intẽtio ꝺo pticularz pcuratiõe emorosag. sãguis i vulneriby⁹ z vlceriby⁹ ꝓplẽ administratiõe localiũ diuersorum modorũ fim q diuerse itẽtiões necessarie sũt i eiꝰ curõne. ℣ In ꝑmis ꝓsiderãdũ ẽ an emorosa gia sanguis fuerit cũ putrefactiõe an sine: nã si sine putrefactiõe eẽ vꝛ vulnere exñte pfudo z nulla cũ depditiõe subtãtie: tũc nõ nisi vtilissimũ ẽ ſtati vulnꝰ ꝓfude fuere: vt labia ipsius adiuicẽ ꝓiũgãt: ꝓ posse tñ q it⁹ ꝺ mre sanguis nihil aut paꝝ remaneat. Desup deiñ ponaꝝ cũ albumie oui puluz ifrascriptꝰ. R. farie fabaꝝ farie lẽtiũ farine volatilis añ. ʒ. iij. sanguis draconz rhuris añ. ʒ. ij. mirrhe ʒ loco. añ. ʒ. ij. ter. sig. bolia. gipsi añ. ʒ. ſ. ß. pili leporis minutissime icisi. ʒ. vſ. tele aranee frustati icise. ʒ. iiij. spõgie marꝝ aliquãtulũ torefacte seu arse z pistate. ʒ. iij. z. ß. corralloꝝ sandaloꝝ oim añ. ʒ. ſ. ß. succi ligue passerine: succi ꝑsolide maio. añ. ʒ. v. dragagãti pisti. ʒ. v. albumia duoꝝ ouoꝝ recẽtiũ. ¶ Et nota q cũ ꝑdictz albuminib⁹ sufficit põere ꝑdicte pulueris. ʒ. ſ. z bõbacis arsi. ʒ. z. ℣ Modus aũt applicationis isti⁹ ẽ q it⁹ z extra spargaꝝ de suprꝺicto puluere cũ albumine oui. Deiñ ipleaꝝ vuln⁹ cũ lincinijs et bucellis de stuppa fabricatis z aceto z aq̃ madefactis: desup ꝺo cõdecẽti ligatura z plumaceoꝝ optie ligeꝝ locus: qz ligatio loci cũ ꝺecenti ꝑsura ꝑm vz i isto casu vt sepenũero experiẽtia nobis demõstraut. ℣ Iunat etiã ꝓz ponere ꝑdictã medellã cũ digito sup orificio vene paulatiz ꝺsup cõpmẽdo seu ꝓstrigẽdo: ita tñ vt nihil dolouis egrotãti iferaꝝ tenẽdo medicinã cũ digito super vena. aliquãtulũ. Deiñ ligeꝝ (vt suprꝺictũ fuit) hoc eñ agendo iunat ad duo. Prio qz sanguinez fluentem prohibet. Scõo qz cõstricto sanguine interdũ gutta sanguinẽ sup foramine vene coagulari solet: q̃re dura efficit ita q viã opilat: z sic ꝓhibet sãguis egressuz: ꝙ plerũq; accidit foramine vene paruo z angusto existẽte. ℣ In sup necesse ẽ aliqñ venã aut arteriã totaliter icidere vt eaꝝ introit⁹ fiat in ꝓfunditate mẽbri intñ q a carne valeãt cooperiri: z sic iſtavia plerũq; restringit absq; matre sanguinẽ. ℣ Similiq; mõ etiã necessariũ est ali-

Digitized by Google

qñ ligare venā ꝑsertim arteriā qz ipsa ligata locus a facili incarnaꝛ remedio. ¶ Modꝰ aūt ligādi venā.

Modꝰ aūt ligationis eaꝝ aliqñ efficiꝛ introꝫ mittēdo acū sub vena desuper filū stringēdo cū facilitate: aut ligeꝛ vena ipsam excoriādo deinde in superiori capite cū filo optime stringaꝛ. ¶ In isto casu etiā venam candēti ferro cauterizare dūmō absq; nervoꝝ lesione hoc fieri possit: ꝓsentaneū remedū est. ¶ Uerū si ꝓtigerit diū sin emorosagis esse cū putrefactione: tūc necesse est administrare medicamina virtutē hñtia mordicatiuā z carnis male remotiua cū aliquali incarnatiōe. Cuius gratia exēpli talis fuit ordinatio nostra. ℞. aloes epatici mirrhe. aā. ʒ. ij. rhuris sarcocolle dragagāti mumie terresi gillate. aā. ʒ. j. ℞. gypsi. ʒ. j. pulueris carnis male remotiui q̄ vocatur apud archimistam precipitatus. ʒ. ɾ. misce cū albu. ouiꝝ mirabilꝫ incarnādo z facit operationē vnguēti egyptiaci absq; dolore. ¶ Modus aūt applicatiōis istius medelle est q; ponaꝛ tenta longa donec medella attigerit locū vene. Iste eñ remediū amice mi plurimū valet in emorosa. cum dolore z apata applicata: qz qñ ipsa emorosagia fuerit cū putrefactione cū dolore aut apate: tunc administrare medicamina mūdificatiua z incarnatiua cū mordicatiōe nō parua plerūq; maioris est detrimēti mordicatione sua in attrahendo materiā ad locū q̄s inuamēti restrictiōis sanguinis. Et ꝓpterea merito istō medicamē dici pōt medicamē nobilissime operationis in isto casu: ex quo mūdificādo locū carnē mirabiliter corrodit malam et locū incarnat que caro malā ꝓhibet vene incarnationē. Itē ad eandē intētionē z cū maiori est efficacia: qz vnāquāq; emorosagiā cū putrefactione restrin gut. ℞. pulueris antedicti carnis male remotiui. ʒ. ij. trocisci de minio. ʒ. j. rhuris aloes ana. ʒ. ℞. boliar. terresi gillate. aā. ℈. j. z vtere more tam dicto: quia eius operatio crede mihi diuina in isto casu esse videt. ¶ Ulterius trāsactis duobus vel; tribus diebus cum administratione istius medelle accōmodate administretur medicina incarnatiua in prima intentione annotata. ¶ Item ad eādem intentionem. ℞. vitrioli rubificati. ʒ. ij. rhuris masticis aloes sarcocol. aā. ʒ. j. ꝑcipitati. ʒ. vj. misce z vtere modo quo supra: qz etiā mirabilis est operationis: licet sit cum aliquali mordicatione ratione vitrioli. Et cū hoc etiā eiꝰ escara est tardiotis casus propter ingredientiam vitrioli: que quidez retardatio plurimū prodest. Spōgiā quoq; aliquā talum arsam z in forma tincte intus administratā donec attrigerit orificium vene plurimuꝫ invasse ꝑcepimus. Ulterius si modo cōtigerit hac vis emorosagiam restringi nō posse: necessario candenti ferro cauteriꝫ locus vene cū profunda escara. Aut loco ipsius cauterizationis trocisci nostrū de minio supra venam posito ad modum tincte mirabile habet efficaciam qđ quasi nil. ℣. dici pōt de cuiꝰ recepta in antidotario nostro deo dāte dicturi sumus.

Remedium gulare ad fluxum sanguinis cū putrefactione.

Nota.

Nota. ¶Et nota q tempore administrationis istius medelle cororo siue loco existente doloroso ad ministrent auxilia dolorus mitigatiua infrascripta. ℞. farine lentium farine fabarum farine ordei añ. lib. ß. cum decoctione altee z parum lixiuij ad ignem fiat emplastrum solidum addendo olei ro. onfancini olei mirtini. ana. ℥. ij. croci. ℈. j. ¶Uel facias sic. ℞. olei mirtini olei ro. añ. ℥. ij. cere albe. ℥. j. ß. croci. ℈. j. sandalozum omnium. ℥. j. ß. et ad ignem fiat linimētum. ¶Ite ad eandem intentionem. ℞. pomi granati dulcis z acerbi. añ. numero. ij. rosa. lentium. añ. M. ß. omnia decoquantur cum lixiuio z aqua: deinde pistentur et cribellentur cui cribrature addantur farine fabarum farine lentium. añ. ℥. ij. z iterū bulliāt vsq; ad spissitudinem: addendo olei ros. olei mirti. añ. ℥. j. ¶Ad eandem intentionem emplm de farina cuius talis est ordinatio. ℞. farine fabarum farine orobi farine lentium añ. li. ß. cū lixiuio sufficienti z parum aceti ad ignem fiat emplastrum solidum cum sirupo ros. sufficienti. ¶Hec puto tibi sufficere pro curatione fluxus sanguinis e vulnere z vlcere emanantis. tā in recenti vulnere q̄ in putrefacto. Et sic deo dante ꝛc.

Aini=mentū

empl3

Ca. iij. ¶Cap. iij. De vulnere capitis tā ab incisiōe q̄ a cōtusiōe cansato vsq; ad terminū almocati.

Unln⁹ capitȝ.

Olerūq; are incidentes vel contūdenti so= et caput vulnerari: ro quorū curatione ub breui sermone vtriusq; vulneris in presenti capitulo modū ꝺscribem⁹. ¶Ulnera esse capitis vsq; a periculum a re incidenti facta curatione alioꝝ vulnerum curātur: id est per administrationē exiccantium. ¶Accommodate igit sanant vulnera ista administratione optime aque vite z pulueris q̄ cōstat ex vna parte aloes epatici z media optime mirrhe parūq; thuris. ¶Valet insuper cum supradictis aqua z pulue= re cerotum de betonica habitū in capi. de fractura cranei: z cerotum de minio ibidem descriptū. ¶Et nota q si vulnus amplum fuerit ita q̄ de eius incarnatione dubitetur z cum cutis elevatione tunc prima die administratur sutura partium. ℞. linquendo tamen in loco declivi orificium satis condecēs ad purgandum sanguinem: sanieq; totius profunditatis vulneris. ¶Ceterum pro eius mūdificatione: incarnatiōe z sigillatione procedendum est eisdē auxiliis in precedenti. c. de fractura cranei annotatis. ¶Uerū si predictum vulnus a re contūdenti factum esse reperitur: tūc nullo modo medicamine exicciatiuo procedendum est. Omne enī vulnus (vt inquit Gale.) a re contundenti causatum necesse est putrefieri z in saniem conuerti. ¶Utiliter ergo in primis diebus administrantur digerentia velut digestiuum de terebēthina cum vitellis duoꝝ ouorum parumq; croci. ¶At si corpus cholericum esse videt: digestiuum de oleo rosato cum vitellis ouorum magis ad propositum facit. Facta digestiōe locus mundificādus est mundificatione ista. ℞. terebenti. clare

Aqua vite.

Cero=tū ōbe tonica.

Nota.

Gale.

Diges

Mūdi ficati=

vncias duas mellis ro. vnciam vnā.

Digitized by Google

vnam succi apij vnciam semis bulliant simul pax: deinde addatur vitellum vnius ouj: farine ordei bene cribelle. ʒ.ß. croci parum. Et si in predicta recepta adderent mirrhe. ʒ.ij. et tantundem aloes epatici parumq; sarcocolle esset hmõi vulneris optimum incarnatiuum. ℙ pro eius insuper incarnatione et sigillatione vnguẽtum de minio habitum ca. de fractura cranei mirum in modũ valet. ¶ Multa deniq; amice mi pro curatione hmõi vulneris in mediũ adducere possemus: sed qz paruã sunt nullã inuenimus vtilitatẽ: ea tantummodo describere decreuimus de quibus cũ honore nostro et vtilitate egrotantiũ nõ parua magnam vtilitatẽ reportauimus. Et sic deo dante etc.

C. iiij.

¶ Capitu. iiij. De fractura cranei: et eius cura.

Fractura cranei.

PEr eunq; a casu et percussione os capitis multis variisq; modis frãgi videm⁹. Interdum frãgit fractione ad modũ rimule capillaris: et hoc quidem accidit a casu et percussione a re cõtũdenti facta. Accidit insuper er isto modo prenominate cõtusionis os frãgi cum depressione ossis prime et secunde tabule. Intãtum qõ ex vitrea tabule intrinsece exeunt frustra ipsius seu aculei duram matrem pungentes. Et signũ est q immediate sequuntur ad punctura ipsius accidẽtia mala velut apoplexia scothomia et membroz stupor. Interdũ amissio loquele: et multa alia accidentia a quibus pauci liberantur: nisi statim manuali operatione os depressum et pũgens pãniculum remoueatur. Vidimus insup os capitis frãgi fractione a re incidenti cultata: velut ab ẽse cultello et alio instrumento ad inciddũ apto. Vidimus deniq; os capitis fracturam accipere a re pungenti sicut sagitta lancea et alij similj instrumento apto perforatio nem causare. ℙ Quãobrẽ scias (vt inquit Auic.) q; aliqñ accidit per viam contusionis vt os et non cutis frãgat et hoc in etate satis matura. In pueris vero duorum vel trium annorum vidimus os plicari cum cute simul: sicut accidit in vasis et instrumentis eneis. Tamẽ in cuitu contusionis assis in superficie vidimus os crepaturã accipere: et de ista contusione propium capitulũ faciemus. Vidimus etiã via cõtusionis predicte os aperiri in parte intrinseca ossis: quemadmodũ manifeste et oculata fide vidimus. lesionem causari in oppidis in parte intrinseca ab instrumẽto dicto la bombarda. Ita contingit aliquando os frangi in parte intrinseca sine aliqua lesione pume tabule ossis capitis. Auic.

¶ Signa autẽ fracture cranei sunt ista videlicet vomitus in fracture hora percussionis. Visio multo rerum luminũ ad oculos venientium vertigo et cũ aliquali oculorum obcecatione. hora insup percussionis vt plurimũ in terram cadendo. Ista et eñ accidẽtia qñ adsunt in primis diebus cum vulnere capitis: arguunt veritatem fracture. Multa preterea accidentia de fractura cranei a doctoribus modernis tantummodo connumerantur Sig.

Digitized by Google

Guido prefertim a Guidone et petro zpetr⁹ de Arzila. que vt plurimum ho. ō arzi. minē decipiūt. ¶ Sūt itaq; ab eisdem notem cōnumerata: vt lut illud nō posse videre lumē: illud insuper de fractione nodi paliarū intra dentes. Illud quoq; de percussiōe chordale nodate z detēte inter dētes patientis z manum egentis: z de alijs quorū denominationem gratia breuitatis cōticescam. Ista etenī accidētia superius ad antiquis annotata solēt euenire in prima die omnia aut maior pars eorum in quacūq; notabili fractura ex qua sanguis super duram matrem in debita q̄titate ceciderit. ¶ Uerū si fractura fuerit cū lesione pāniculorū cerebri: et substātia ipsius necessario cū prenominatis accidentibus erunt accidētia supra nominata: videlicet apoplexia: schotomia: vertigo: mēbrorum stupor: et febris continua immediate sequetur cum rigoribꝫ: nares quoq; z aures quandoq; sanguinem purgāt. Substātia insuper medullaris ex vlnere emanare vī: z eo maxime q̄n lesio cerebri fuerit cū amplo vulnere. ¶ Et nota amice q; aliqñ accētia fracture cranei causantur (vt inq̄t Celsus) craneo nō existēte fracto. Inq̄t raro: sz aliquando tñ accidit vt os integrū remaneat: int⁹ vero ex aliq; vena fracta: sanguis super cerebri mēbrana diffunditur: q̄ cōcretus ibi corrumpitur: vnde dolores magnos magnasq; inflammationes z accidētia adeo pessima z seua mouet a q̄bus nemo liberat. Ista p̄terea accidētia fractura cranei arguētia aliqñ i p̄m⁊ dieb⁹ manifestāt ēm totū aut ēm maiorē p̄te eor. Et iterū vidim⁹ ea euenisse i tpe putrefactiōis sanguinis igressi p ossis fissurā sup duram matrē. Et no. q; hoc nō cōtingit nisi pp paucitatez fracture: paucitatē sanguinis. Nā qñ sanguis extra venas ceciderit sup duram matrē in nota bili q̄titate cū fractura ossis non pua necessario p̄dicta accidētia i primis dieb⁹ vt saltē intra septimū diē i estate: in hieme intra. x. manifestant. Uerū si os fuerit fractū fractiōe pua rimulari seu capillari z miserit versus duram mrem pauciss̄imā sanguis q̄titatē: dico q; i primis dieb⁹ nullū accidētiū istorū manifestabit: nec aliqō ex illis a Guidone et petro de arzilata supi⁹ ꝓnumeratis. Ergo zpetr⁹ seq̄t q; os sit fractū et superius ō arz annotata accidētia nō manifestent i p̄ncipio sz i posterū tñ manifestabūt. zcū ḡ ēt i isto casu vidim⁹ euenir accidētia p̄dicta lēto mō z adeo mitiora remotioraq; q; aliqñ medici non mltū i arte chirurga expti arbitrati fuer supradicta accētia aliūde cāri q̄ a vulnere. Quāobrē ad iuestigādum vnāq̄q; p̄ā fissurā: stati amice mi fi ni si vtilissimū erit (vt inq̄t Aui.) z illō idē asserit Cel. ca. ō curōne calvarie dicēs oꝑ ꝑsiderāt p cuticētē z rē cū q̄ sit pcussio an a lōge fcā fuerit: an ab alto causet cas⁹: an cū ira: an re icidēti: an ꝓtūdēti vl pūgēti an fuerit pcussio cū aliq̄ medio impedimēti. an ab agēti liberovꝫ absq; scōe pōe ipedimēto. nā plerūq; p hāc bonā iuestigatōez fissura occlta prudēti medico efficit manifesta. quap: opt si q⁹

Fracture paucitatē sanguinis.

Nota.

Ani. Cel.

Digitized by Google

grauiter in capite pcussus est ꝛ veniendo manuali opatione.
mala indicia secuta sūt(vt iąt Dico ꝙ cuꝫ fueris vocatus ad
Cel. Cel.)ꝫ ab ea pte i q̄ cutꝫ discus hmōi curam fracture:nulla me
sa ꝛrima nō repiret nō icōmo lior operatio erit q̄s ptinꝰ si vul
dū tn̄ ē pte altera pſiderare.nū nus non fuerit amplum:ipsum
q̄d locꝰ mollioꝛ sit ꝛ tumeat:eū ampliare nouaculo incidenti
q̄s apire si q̄d os scissuꝫ repiret cruciali vel triangulari incisio
Os em̄ fractū nisi succurſuꝫ sit ne:donec os fractū seu dubiuꝫ
grauibꝰ aꝑatiōibꝰ afficit diffi in ꝓspectuꝫ manifesto ꝓpatulo
ciliusq̄ iposteꝝ tractaꝫ nō pua pateat. ℣ Aduertēdo tn̄ ꝙ hora
laboꝛatꝰ iactura. Interdū ei vt incisiōis ꝑdicte ꝑ craneum vn
inąt ꝑfatus vir solet euenireꝫ guibꝰ itegre ab osse remoneaꝫ
altera pte fuerit icꝰ:altera ꝛo ne hora fricatiōis ossis ab in
os sciderit. ℣ In q̄cūq̄ ḡ contu sistis ferreis dilacereꝫ. Fricatio Cel.
siōe cū dubitatiōe fractuꝝ tutiꝰ em̄(vt inquit Cel.)hmōi pūni
est i ꝑmissis diebꝰ vulnꝰ amplia culi gnāt dolores magnos ma
re. ℣ Nā vt inąt ꝑfatꝰ vir. Neq̄ gnasq̄ iflāmatiōes:febres ius
em̄ magno negotio cutis sane p ꝓmouēdo. ℣ Celebrata licisio Facta
scit etiaꝫ ꝙ frustra licisa fuerit. ne ꝑus capite abraso pudētis licisiōe
Etiā parū supra dixit ꝑ inuestiꝫ ꝛ cauti chirurgici ē sup osse ipo
gatōe occulte fixure:at si tū ne nere liciniū vio madefactū ali
q̄dē rima manifesta ē attramē quātulū exꝑssū ꝛ repidū. Reli
tū scriptoriū sup os iducēdū:ō quū ꝛo vulneꝛ ipleat licinijs
ide id scalpo ōtrahēdū ē nigri ꝛ plumaceol ō stuppa albumie
tiē em̄ ꝓtinet si q̄d scissū est. Eā oui illinitis. Et si emoꝛragia
dē etiā inuestigatiōe hēmꝰ ab sanguis fuerit i loco:tūc cū al
Aui. Aui.ō cura fracture cranei bumine oui accōmodate addi
dicēte. Et si amas vt sit infusio tur puluis restrictiuus cū pilis
hūiditatis nigre sup os fac ōin lepoꝛ minutissime icisis ponē
de fricatio n̄ dꝫ finiri donec nul do ꝑdicta licinia inter ām̄gulū ꝛ
lū remaneat vestigiū ipsius ni ām̄gulū. Intrm̄ ꝙ die sequenti ho
gredis:aut fricatio nō dꝫ finiri ra remotiōis ꝑme medelle la
q̄ꝫ Dinū donec nullū remaneat bia vulneris reperiaꝫ ad exte
Dinꝰ vestigiū fixure ostēse pp appli riorē ꝓtez reuerberata. ¶ Quo
cationē talisnigredis. ¶ Visis fctō si figura siue fractura fue
modo istarum omnium fractu rit penetrāsq̄ ad laꝛ intrinse
rarum signis ꝛ accidentibus cū necessariū ē fricatiōez facer
earundem restat:nunc quo bre os remouendo seu extirpando
uiori potero ꝛmone in mediū vsq̄ ad duram matrem. Admi
adducere curationē faciendaꝫ nistrando in primis respatoria
vniusc̄uiusq̄ dictaꝝ fracturaꝝ ampla veniendo succeſſiue vs
Cura. manuali opatōe. ¶ Cura itaq̄ q̄ ad minima. Aduertēdo sum
fracture cranei duplici mō effi mopere ꝙ fricatio et operatio
cit. Uno mō via licisiōis ꝛ ossis ꝑdicta nullo modo tāgat cō
exꝑirationis seu elenationis. missuras ne ex fricatione et ra
Alio mō via exiccatiōis ꝛ icar ſpatione facta sup ꝓnomina
natōis. ℣ In ꝑmissis ad curatōes tis ꝓmissuris fieret casus dure

Digitized by Google

matris sup cerebro. ℞ Remoto osse raspatorijs seu carratorijs supi⁹ annotatis vsq; ad vitreā secūdē tabule remoueat vitrea i pmis cū lena aut argētea aut ferrea bñ fabricata. Deide vndiq; lēticula ⁊ ranula istris ab oi aspitate ⁊ aculeis p̄dicte expiratioīs remoueāt. ℞ Hocpoleto habeas puū frustū sindonis bñ lenis⁊ odoriferiꝫ sit ad silitudinē folij rosmarini: aut loco sindōis petiā lini optie lipidā ac leuē: deinde madefactā cū oleo ros. onfancino actualiter calo ponat p̄dicta petia argentea pba iter duā mſem et os: ponēdo isup de p̄dicto sindōe i dicto oleo eodē mō madefcō ad quātitatē q̄ os detectū cooperiat. ℞ Hoc cōpleto iplea tur vuln⁹ licinijs illinitis cū digestiuo ꝓfecto de vitellis onotū oleoꝫ ros. onfancino parūq; croci desup iſupponēdo petiā amplam hmōi digestiui. ℭ Et Nota. nota q̄ loco digestiui transacta die scōa a die eleuationis ossis miraculose (vt ita dixerim i digerendo: mundificando: ⁊ dolorē sedando sup petia ⁊ licinijs lueni valere vnguētū ifrascriptū descriptiōe nr̄a ordinatū q̄ō vnguentū basilicū capitale vocat. Et audeo dicere in vnguēter cetera vngucta i pmis dictum mi b⁹ marie obtinere pncipatuz. rabile ℞. olei ros. ℥. vj. olei masticini. ℥. ij. piguedinis vituli pigueᵈinis porcine aā. ℥. iiij. foliorū plantaginis matrissilue betonice pimpinelle pilozelle florū rosmarini. ana. M. ß. ola ad inuicē ꝙquassent ⁊ bulliāt cum ciato vini odoriferi vsq; ad cōsūmationē vini: deinde colent. Postmoduꝫ addāt ifrascripta. ℞. masticis gūmi elimi resine pini aā. ℥. ß. litargirij aurei ⁊ arge. aā. ℥. ij. minij. ℥. ß. iterū ad ignē bulliāt backo agitādo donec aqrat colorē nigrū: deinde addāt terebētine clarissime. ℥. iiij. cere al. quātū sufficit ⁊ fiat cerotū molle. ℞ Ad hāc intētionē et vz vnguētū de minio i fine p̄ntis capli ordinatuz. ℭ In Defen circuitu vero vulneris liniēdo sinum. cū defensiuo facto ex oleo ros. boliarmenio ⁊ parum cere al. Nota. ℭ Et nota amice q̄ cū ista medella vtilissimū est trāsire vsq; ad securitatē apatis. Nā ppter ebullitionē factā i hūozib⁹ pp opationē factā cū istris ferreis vt sepenūero expiētia nobis ō mōstrauit. nō est tutū vsq; ad p̄dictum tp̄s cerotaria seu medicamina attractiua expiri. Licet nōnulli antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ doctoꝝ ꝺriā teneant opinionē. Aui. ℞ Inḋt em̄ sup ℔ Aui. c. de curatiōe fracture cranei. Et cū feceris illud scz fricationē tuā: tunc administra pulnerē capitalē et Dinꝰ. sufficit tibi. ℞ Dinus tñ vir magne autoritatis i arte chirurga cōmentādo tertū Aui. pallegatū significauit p̄dictū pulnerē nō ee administrādū nisi trāsacto piculo apatis. ℭ In hac ꝑterea cura. summope iuuat filimi Aluirine sepe et sepi⁹ hāc opationē a magistris i chirurgia expertis lobozare vidisse. Quamobrem non solum tibi proderit in hoc: sz in ceteris operationibus summopere inuabit te bonos ⁊ idoneos frequentare practicantes: vt de hoc ēt in proemio nostro autoritate Aliabatis te attētiozē fecimus. ℭ Cetera trāsacto ḡrto vez a die eleuatiōis ossis ꝓcedēdū est cum infrascriptis

Digitized by Google

infrascriptis medicaminibus. In ꝑmis ponēdo sup durā matrē mō quo primā posuisti medellā istō domesticū mūdificatiuū cū cōfortatiōe dure matris.

Mūdificatiuum.

¶ Cui talis erit ordinatio. R. terebēthie clarissime siue abies ℥.j. olei ros. onfācini. ℥.ß. mellis rosati. ℥.ij. croci. ℞.j. grane finissime. ℈.ß. vini odorif. ℥.iij. bulliāt ꝛa sic vsq; ad ꝗsummationē vini addēdo semis ipericonis. ℈.ij. ꝛ nterū bulliant vnica ebul. deinde colent. Et vtere

Melrosatum.

q; mirabilē opatōis. ¶ Ad eā dē itētionē vz mel rosatū colatum summope i isto casu. Sicq; cū securitate maiori ꝫ cum mellis rosati ē trāsire cū isto

Liq.

liquore. R. sirupi ros. ex infusione. ℥.ß. florūz foliorū ipericōis: florū rosismari. grane finissime añ. parū terebē. ℥.iiij. vini odoriferi. ℥.ij. bulliāt ꝛa fimt vsq; ad consummationē vini: deide colentur quia mirabilis est operationis.

Nota.

¶ Notandū est insup q; si facta rasꝑatiōe ossis iueneris sanguinē alteratū seu putrefatum et corruptū: ita q; sit dubiū de alieſ lesiōe pāniculi tūc ponat immediate mel rosatū fctō spiraculo i osse: cū pauca quantitate olei onfancini: si alteratio pānniculi fuerit pua. Vel si sanguis fuerit manifeste sub osse sanitatus. ꝛ cū alteratione manifesta talis pānicli: tūc ponat mel rosa. simplr. ¶ Cōsequenter ponat desup cerotū in eodē tpe āliori forma infrascriptū nobilissime opatiōis materiā mirabilr subtili attractione ab interiori pte ad exteriorē attrahēdo etiā cū notabili loci ꝓfortatiōe: mundificatiōe et icarnatiōe. Cuius

Practica

tale ē ordinatio. R. beto. mſissilne: iperico. mille fol. piloce. añ M.ij. rozisma. salnie cētau. maio. ꝛ mio. pinpinelle ℈bene: herbe sctē marie añ. M.ß. consoliō miozis. M.j.ß. tereb. clarissime lib. iij. olei ros. odozif. ex oliuis maturis li. j.ß. mastic. ℥.iij. ressine pini recētis gūmi eli. ℥.iij.

Modꝰ

Modꝰ aūt ponēdi dictū cerotū talis ē. Incidant i ꝑmis sub

Faciēdi cerotū

tilissime herbe ꝛ pistentur: deinde cū reliqs ad ignez liqfactis adinnicē baculo optie incorporent: addēdo vini odoriferi. iij. et bulliant ad ignem vnica ebulli. Post modū ponat in caceola ad solem ꝑ hebdomadaz quotidie baculo parum agitando. Quo facto iterum ponatur ad ignē dicta caceola bulliendo vsq; ad ꝗsummationē vini. Deinde fortit colet ꝑ staminiā seu canapaciū spissum. Et ite cū cera. al. sufficienti ad ignem fiat cerotū i bōa forma. Hoc cōpleto malexat cerotū i ꝑmiscū lacte capno vl vaccino: ꝛ cū suco herbaꝝ supradictaꝝ vltio loco cū aq̄vite. ¶ Et no. q; si ime

Nota.

dietate tal ceroti apponeretur modicū ō dictz herbis subtilissime icisis ꝛ pistaz cerotū eēt in suplatiuo. ꝛ isto mō erūt penete duo gña cerotoꝝ vnū cū herbis: ꝛ aliō sine. Cōfert isup mip i modū trāsacta ℞tadecia die

Deco.

stuppatas desup administrare decoct. infrascriptas ifusas. R. vini nigri li. iij. ros. mirtil. absynthij. añ. M.j. balaustiaꝝ. M.ß. squinati paꝝ nucū cipssi nūero. xij. rozismari. ipico. rubee tinctoꝝ grane finissime añ. M.ß. mellz ℥.ij. Terēda teranꝫ grosso mō. Deide bulliāt vsq; ad cōsummationē tertie ꝑtis. Postmodū co

Digitized by Google

lēt. et actualr calide admistrēt (vt supra dictū fuit.) ¶Unū i ḡ no. cē q̄ petia seu frustū sindōis dz poni itra durā mrem et craneū a die remotionis ossis vsq̄ ad itegrā expurgatōez sāguis z sanioſitatis q̄ erat sub osse z i carnatōez dure mris cum craneo. Applicatio eī hmōi sindonis itra os z durā matrē iuuat ad duo. Pmo ad expurgatiōem sanioſitatz sāguis ingressi sub osse: z ḡ cū facilitate durā matrē deprimēdo absq̄ aliq̄ lesione ipi⁹ ab osse iferi⁹. Scdo mō iuuat ne ex motiōe z pulsatiōe ipsa dura mater ledat ab aliq̄ ossis asperitate. ¶Decia quarta die trālacta p sufficiēti icarnatiōe dure mris cū craneo ipleat vulnꝰ ex isto icarnatiuo. Rx. terebē. clare. ℥. ij. mellis. ro. ℥. j. vini odorif. ℥. iij. ipico. beto. pipinelle cētau. maioz⁊ aā. ℳ. ß. Cōtundenda ꝑtīdanť. Deinde oia misceanť adinuicē z bulliāt vsq̄ ad cōsummatiōnē vini. Deinde fortiť colenť canapacio spisso. Cui colature addanť iterum terebē. clar. ℥. ß. mellis ros. z. iij. mirrhe. z. ij. sarco. aloes epatican. z. j. croci. ℨ. j. fari. ord. bene cribellate. z. ij. ß. ¶Uez si ꝑtigerit sup vlnere carnē supfluā ghari: tūc p eius remotiōe vtilissimū est ponere vngūētū mirtū: aut alumē ō rocha pbustū: aut pulueres nr̄m carnis superflue remotiuū sine dolore: cuiꝰ descriptio in antidotario nr̄o. c. de medicinis coro. mētiōem faciemꝰ. ¶At si sup durā mrez carnē supfluam seu vnctuosam generari contingat applicatio pulueris hermodactilorum inter cetera cum securitate obtinet principatū. Ēādēq̄ ꝓgatiuaz tz spōgia aliquātulū arsa. ¶Celebrata icarnatiōe sigilleť locꝰ ponēdo vng. de minio de q̄ mētionē faciemꝰ i fine pñtis ca. pli: expl'uerē istū. Rx. boliar. ℥. ß. pul. alu. roche combust i. ℥. ij. balaustie. cistia. mirtil. mirab. citr. ana. ℥. j. catriza ß. ℣ Confert q̄z cū eis aquilūs tiuus, vez añ applicatōez eoꝝ sp locū lauať vio nigro i q̄ sint bullite rose: murtꝰ balaustie parūq̄ alu. ℣ Dec sp fuit curatio nr̄a quam sepenūero expti sumus cuz honore nr̄o z vtilitate egrotantis. ¶Et qz amice mīta sunt instra commemorata in antiquoꝝz z modernorum scripturis velut sūt trapanorum gña malea ferrea instr̄z molinelluz mīta pieulosa istra ab eisdē ꝑmemorata ad hanc opationē facientia: tamen ea tm̄ in mediū adducimꝰ quorum operatio absq̄ periculo egrotantium efficitur. Quapropter super hoc optime dixit Aui. c. ꝑtio ō fractura craneī. Opatio ār q̄ fit cū ferris trapanis z instris ferreis ꝓnotatis i hac cura pp eoꝝ malitiā modum vituperarť. ¶Ulteriꝰ visa opatōe p manualē opatōez ac p medic. localia. Mō vtilissimū ē videť q̄d agēdū ē q̄ ad dictā hmōi fracture q̄ ad euacuationē corpis: q̄ ad ꝓhibitionez apatis z multoꝝ accidētiū: q̄ ad aeremsue habitatiōis: quo ad ꝓnosticū ꝑnumerādo. Insup nōnulla documēta obseruāda ꝑsideranda q̄z añ tuā manualē opationē ꝓnotate frac. Dieta itaq̄ vulneris capitis cū fract. ossis dz a medico satz tenuis ordiari vsq̄ ad securitatē apatz. ℣ Comodat ḡ patiens panatellā magdalatā vel cū zuc. decoctaz i aq̄ tm̄. Uez si patiēs ōbilis fuerit

Nota.

Incarnatiuū

Auic.

Reliquum cure.

Dieta.

Digitized by Google

aut qualeſtes ꝓcedit brodiū ꝑ
ui pulli alteratū ordeo. Fercu-
lū etiā de farro vel factū cum
gruc vel medulla panis gratu
zati cōfert vt ſupra. Valet quo-
q; poſt aſſūptionem cibi ſume
re bucellam optime codogna-
te ne vapores cibi ad caput aſ
cendere valeāt. ¶ Potus inſup
ei⁹ ſit aq̄ ordeacea cū zuccaro:
vel inlebviolato ſi patiens fue
rit cū febre. Aut aq̄ ſimplr de-
cocta cū infuſione bucelle pa-
nis cū zuccaro potata vel inleb
violato. Vinū interdū granato
rum in primis diebus vtilit cō
cedit: eo maxime virtute exñ
te debili. Tranſacta vndecima
accōmodate ꝓcedit et pullū et
vinū mediocriter limphatum.
Uerū poſt decimāquartā diem
dieta vtiliter ingroſſatur vt me
lior fiat incarnatio dure matris
cū carne eneniēti ab oſſis ſpon
gioſitate. Igit vtilr cōcedunt
aialiū interiora extremitates
eoꝝ ſicut pedes vituli caſtrati
et eoꝝ capita. Riſus q̄z eodē tē
pore ad ꝓpoſitū facit i ꝑdicto
brodio decoctuꝫ. ¶ Aduertēdo
tamē q̄ comeſtar bibita nō ſint
iurta ſatietatē appetit⁹ nil em̄
deteri⁹ i iſto caſu et oi tpe ꝯſu
pſtuū comedere et vinū ſupſtue
bibere. Nā (vt inqt Aui.) Et nō
accidit aꝑa i ſi phac cerebri ni
ſi ꝓptervnā cauſaꝫ quinq; vcz
ꝓpter multitudinē vini et cibi.
Aut ꝓter aerē: iō dicit ꝓcfat⁹
vir caue a frigore etiā i estate.
Aut ꝓpter aggrauationē tenta
rū ſeu medelle. Aut ꝓp os emi
nēs aut pūgēs dura mr̄es. Aut
ꝓp rē occultā. ¶ Qđ ſi cā aꝑaꝫ
fuerit manifeſta tunc ſepa aꝑa
cū ſuo frio. ¶ Uerū ſi fuerit cā
occulta ſtude i ſegratiōe ei⁹ inu

Potus

Auic. Cauſe aꝑaꝫ dure mr̄is

ſtigando rē occultā. ¶ Si q̄ cā
ei⁹ fuerit potatio vini et multi
tudo cibi: tunc ſubtilia regimē
ei⁹. ¶ Si fuerit os eminēs pū
gens tunc ſtude in remotione
ei⁹. ¶ Si fuerit ſilr ꝓpter ag-
gravationez tētaꝫ et medelle:
tūc ſtatim auferas eas. ¶ Et ſi
fuerit ꝓp frig. ſeu ꝓp aerē, ca-
lefacias camerā igne et caput e
grotātis ſepe et ſepi⁹ pānis ca
lidis viſitando. ¶ Qđ to remo-
tione q̄ aꝑatis dure mr̄is que
nitriſſime adminiſtrāt i faſcptū dure
empl̄z: cui⁹ talis eſt ordinatio. mr̄is
℞. raſ. altee li. ℈. camo. mellilo.
añ. ℨ. j. rol. ℨ. ß. bullīāt om-
nia ſilr cū ſufficiēti quantitate
aq̄ vſq; ad cōſum. medie. Dein empl̄z
de in decoct. cū farī. ordei bñ
cribel. fiat empl̄z ſolidū. Addē
do olei ro. cōpleti. ℥. ij. ß. olei ca
mom̄. ℥. j. ß. croci. ℈. j. vitella
duoꝝ. ono. poſitoꝫ q̄ñ auferē
ab igne. Iſtō em̄ ēpl̄z roſolnit
cū ſedatiōe nō ſtūdo matura
tiōi ſi natura maturationē tēta-
re voluerit. ¶ Et no. qđ plerūq;
ptigit durā mr̄ez vulnerari ſeu
dilaniari ab aliquo fruſto oſſis:
tunc ſtatim ꝓ ei⁹ vniōe admi-
ſtrē deſup puluis iſte. ℞. colo-
ſonij. ℥. iij. mirre, aloes, maſti.
añ. ℥. j. croci ſarco. añ. ℈. ß. miſce
et vtere mō quo ſupra: quia mi-
rabilr vnuat. ¶ Aer in ſui habi
tatiōe dz eē ſp calid⁹ ꝑſertim i
hyeme: et vētis ꝓnat⁹ ac luceuſ
q; ad vigeſimāprimā die. ¶ Et
no. q̄ hora medicatiōis ꝑſertiz
i ꝓmis dieb⁹. ℨ. capite nō ē icō
modū iſtr̄z eneū plenū ꝓnnis
lignoꝝ ignit⁹ detineretur eaꝝ ca
lor ꝓfus vulnus reuerberetur.

Cura aꝑatis dure mr̄is

empl̄z de in decoct. cū farī. ordei bñ cribel. fiat empl̄z ſolidū. Addē do olei ro. cōpleti. ℥. ij. ß. olei ca momī. ℥. j. ß. croci. ℈. j. vitella duoꝝ. ono. poſitoꝫ q̄ñ auferē ab igne. Iſtō em̄ ēpl̄z roſolnit cū ſedatiōe nō ſtūdo matura tiōi ſi natura maturationē tēta-re voluerit.

Nota.

¶ Et no. qđ plerūq; ptigit durā mr̄ez vulnerari ſeu dilaniari ab aliquo fruſto oſſis: tunc ſtatim ꝓ ei⁹ vniōe admi-ſtrē deſup puluis iſte. ℞. colo-ſonij. ℥. iij. mirre, aloes, maſti. añ. ℥. j. croci ſarco. añ. ℈. ß. miſce et vtere mō quo ſupra: quia mi-rabilr vnuat.

ꝓhibitio aduersus dure mr̄is vniōem.

¶ Aer in ſui habi tatiōe dz eē ſp calid⁹ ꝑſertim i hyeme: et vētis ꝓnat⁹ ac luceuſ q; ad vigeſimāprimā die.

Nota.

¶ Et no. ꝙ hora medicatiōis ꝑſertiz i ꝓmis dieb⁹. ℨ. capite nō ē icō modū iſtr̄z eneū plenū ꝓnnis lignoꝝ ignit⁹ detineretur eaꝝ ca lor ꝓfus vulnus reuerberetur.

¶ De ꝓhibitione ꝓtereas aꝑa-tis et ſpaſmi aliqđ eſt dicēdū cū eoꝝ ꝓhibitio ſit de melioribꝫ

ꝓhibitio aꝑatis

Digitized by Google

cū ḡb⁹ ītēdim⁹ i curatiōe ista. ꝑ ꝓhibēdꝫ itaq; aḃa materiā de loco ad locū attrahēdo. ⁊ ꝫ fit ꝑ flōmiā dinersiuā ex vena cephalica facta ꝑ fricationē et ligationes extremitatū ventosationes cū scarificatione ꝑfieri: ⁊ maxīe ītute ⁊ etate nō patiētib⁹ flōmiā: vētrē ḡz largū tenēdo cū suppositoriis et clisteriis: ita q; ītidie hēat bñficiū vētris. ¶ Ut ergo ēt spasmus nō eueniat vtilissimū est nuchā illinire oleo camo. anetino et pīguedine galline locū sepe ⁊ sepi⁹ pānis calidis visiādo. Birretū etiā pelle agnina ꝓfectū ꝓfert i defensiōe frigoris capitis. ¶ De ꝓnostico aūt amice mi noli iudiciū facere de morte vel salute ꝑ pulsus nec ꝑ vrinā: q; sepe fallit opinio. Sz fac iudiciū per saniem exītē in loco et accidentia que adiunt in vulnere. Nā hi moriunt q̄ in isto casu pueniūt ad amissionē loq̄le: cū exiccatiōe vulneris ⁊ deꝑssiōe labiorum ei⁹: ós isup tabescit et oculi tumescūt. Eger ño cibū abhorret rigorib⁹ cruciat. deiñ paralisis ex latere opposito supuenit. Z spasmo ḡz plerūq; vexātur q̄ ex isto vulnere moriunt. Mēbrana insup cerebri suum naturalē amittit modū ad limitatē ⁊ nigredinē tēdēs. ¶ Et nō. (vt ītq̄ Paul⁹) q; nigredo q̄ accidit i dura mre si nō remoueat applicatiōe melkro. mortē attestat futurā: q; si ḡat totalē ꝑsūptionē caloris nālis ipi⁹. ¶ Sup ꝫ notādū ē q; iterdū nigredo vī cāri i ꝑmis dieb⁹ ab alīq̄ sanguine retēto sup duram mre. aliq̄n ab alīq̄ ꝓtusiōe fctā ꝫ in ꝑdicto pānicło: plerūq; etiā vidim⁹ ipaz cāri ab alīq̄ medi caminū tinctura. Jsta em egria quis cā de ꝑdictz cāta nō ita suspecta ē sicut illa q̄ vī ab aliqua putrefactōe cāri. ¶ Signa bōa i isto casu saluté coarguentia sūt ista: vcz bōa labiorū digō cum albedie ossis nālis nō aridi sz aliquātulū hūidi. ⁊ cū hoc ēt mēbrane sine dure mr̄is motio seu pulsatio assidua esse vī. Eger ꝑterea q̄ ad cibū ⁊ potū bñ se hz. Caro isup q̄ interdū mr̄e z os oris rubei coloris existit. Patiēs ḡz post ūrtā decimā a febre penitus vacare vī: ⁊ ē isup bōe mētis. ¶ Deniq; fili mi charissime anteq̄ ad opationē manualē ꝓuenias notare debes ifrascripta ꝺocumēta q̄ ēt a doctorib⁹ i isto casu cō numerant. ꝓio ⁊ añ oia ne ꝑtermittas ꝺ̄ piculo ⁊ cozā astātib⁹ ⁊ ifirmi ꝑsāguineis ꝓtesta ri vt si eger ad malū ꝓuertere nō dicaī q; sis cā mortis sz potiꝰ salutis ei⁹ cui salutē attribues. Nā talis narratio medicū ertollit cū honore ⁊ vtilitate ifamiā vulgi euitādo. ꝑ Secūdū ē vt nō fiat opatio in eo: cui⁹ vī⁹ debilis ē vī. Nā ẽm Gal. autoritate hypo. ꝰphoris mox scḋo inḋt. Ubi ē idigētia nō opz laborare. i. ꝺbilitas virtutis. ꝑ Tertiū ꝺocumētū ē vt supra alꝫs dictū fuit q; i opatione studeas euitaī ꝑmissuras. timēdo em ꝺ̄ casu dure mr̄is sup cerebro: er q̄ ipa alligaī a ꝑdictis ꝑmissuris. ¶ Quartū ē vt caueas quātū potes te a plenilunio tpe tue opatiōis ꝫ totuz dico tpe nō repugnāte. ⁊ rō est q; tali tpe opatio ē suspecta. et ꝫ nō alīā ob cām nisi ppea q; cerebrū tpe plenilunij augmē-

Cautela ne spasmus veniat

Prognostica tio.

Nota Paul⁹

Signa salutis.

Documēta.

Scḋs.

Gale. Hypo.

Tertium.

Quartum.

Digitized by Google

tak ꝛ ad craneū appꝛopinquaꝫ vt hꝫ tertio de diebus creticis.

Quintum ¶ Qui ntū est de remotiõe ꝛdilatiõe ossis. Remotio em̄ ossis sal no iusto ꝛpedimento sp fit in loco decliniozi: vt faciozi modo

Sertū materia purget. ¶ Sertū ꝙ notare debes de ꝫtitate eleuationis ossis. Et in hoc nos docuerũt Paulus ꝛ Hal. ꝫtitatẽ eleuationis ossis. inquiunt. Non opꝫ

Hal. ynãq̃ remouere fixurã longitudinalẽ ꝛ marie qñ extẽdit extẽtiõe plurima. Sufficit ergo tm̃mõ expiationẽ facere in loco decliuiozi. Uerũ si os fuerit depꝛessum seu ꝓminutũ: necessa

Septi riũ est ꝙ totũ auferaꝫ. ¶ Septi

mum mũ documẽtum ꝙ si os debeat extrahi ꝛ repugnet extractioni oleo rosa. mollificet ad hoc vt indolorose ꝛ facilioꝛi mõ ex

Octa trahaꝫ. ¶ Octauũ documẽtũ est

num. ꝙ quãto citiꝰ poteris de operatione te expedias: marie in cõpressione ꝛ pũctiõe ꝓpãniculoꝝ qm̃ mox sequunt apãtaꝛ accidẽ

Nonũ tia mala. ¶ Nonũ documẽtũ est ꝙ operatio tua in estate conet ꝛ expediat intra septimũ: et in hieme intra decimũ. Uerũ quãto citius facta fuerit: tãto meliꝰ ꝛ securiꝰ ne eueniãt accidentia

Auic. mala. Sup hoc em̄ inquit Auic. Cũ ergo verificaꝫ necessitas extẽdẽdi. i. os fricãdi aut incidendi aliquã partẽ ossis aut extrahẽdi ip̃m: pura si fuerit aliqua frusta ossiũ pũgẽtia durã matrẽ tũc festina operationẽ nec expectes cõplementũ gnationis saniei: nã hoc q̃dẽ cõplemẽtũ generatiõis saniei tolerat: m̃ sybi nõ est pãniculus notaꝰ mr̃: qꝛ pũctura ꝛ putrefactio talis panniculi in dispositione facit euenire accidẽtia mala. ¶ Cuiꝰ de-

nigꝝ curatiõe mannali operatione facta: vidẽdũ est breuiter de inceps curationem fracture cranei via exiccatiõis ꝛ incarnatiũ q̃ via curatiõis ab antiq̃s ꝛ modernis tãgit: ꝓserti ab Auic. de plaga ꝛ incisiõe cutis capitis. li. iũ. Et a Celso fere in me Cel. dio capit de curatione caluarie attestaꝫ autozitate antiquozum Auic. tm̃ loco ꝓallegato autozita Auic. te quoꝝdã antiquoꝝ intellexit ꝛ voluit ꝙ medicamina desicca tiua debeãt administrari facta ossis eleuatione: ꝛ nõ digestiua medicamia ꝛ sedatiua doloris: sicut. c. ꝓxio de fractura cranei administrari iussit. Et hoc non est mirũ: qꝛ ossa teste. Hal. ꝛ pan Hal. niculus opꝫonis sicce indicantur. Dicit em̄ Celsus ꝙ antiqui Cel. via exiccatiõis ꝛ incarnationis multi sanabanꝫ imo plures ꝫ via inciſiõis ꝛ elenatiõis ossis. ¶ Ut ergo breuiter pstrigã ꝓ nã breuioꝛiquo potero sermone curationem fracture cranei via exiccatiõ. ¶ Premissa ergo pur- Cura gatiõe dicta fricatione extremi ꝙ exic tatũ ꝛ alũs de q̃bꝰ superiꝰ latiꝰ catio dictũ est. Impleaꝫ vulnꝰ in pri nem. mis ex ifrascripta aqua. Deide puluere immediate ordinato. Postmodũ cooꝑiaꝫ vulnus ampliozi petia infrascripto ceroto de minio. Aut loco ipsius accõmodate administraꝫ cerotum nr̃m ꝛ betonica nobilissime operatiõis in prima cura annotatũ. ¶ Descriptio aũ ꝓnotate talis Descri est. ℞. aũ vite. ℥. r. mirrhe. ℥. ſ. ptio aloes. ℥. ij. croc. ℈. ſ. sarco. thur. aque. añ. ℥. ij. misce. Item pulueris ꝓpranotati talis erit descriptio. Pluis. ℞. aloes epatici. ℥. i. ß mirrhe. ℥. ß. sarco. thu. mastichis añ. ℥. ij. misce ꝛ fiat puluis. ¶ Ad eandẽ

Digitized by Google

Cero-
tum.

Dieta

Ca. v.

Casus

ltēt̄ionē vſ laudari ab Aui. iiij. ſrti. c. xij. ō cura vulnez alſcihe regi. i. q̄ ſiūt i capite p̄uis ifra ſcript⁹. ℞. aloes epa. mirr. olib. ſanguinis drac. añ. z. ij. ¶ Cero ti de minio talis erit forma. ℞. olei rol. odo. ℥. xx. olei maſti. ℥. ij. ping. caſtrati pig. vitu. añ. li. ℞. litar. aur. z ar. añ. ℥. iiij. minū z. ij. vini odo. ciatū vnū. bullīāt ola ſimul baculo agitādo in pi mis lēto igne z in fine igne an gmē. donec acq̄rat colorē nigrū aut ſimilē nigro addēdo i fine coct. tereb. clare li. ℞. maſti. ℥. ij. gūme elimi. ℥. ſ. cere al. ℈tū ſuf ficit bul. itez vnica ebul. z vtere mō quo ſupra. De dieta ꝓpter ea ſi corpora fuerint cholerica tenelleq̄ etatis z delicate ꝓpo nis cū iā ordinata dieta etiā in hac vltima curatiōe in primis dieb⁹ vulnerū capitis cū fractu ra z ſine fractura vtiliſſimū eſt trāſire. ℣ Et ſi vulnera fuerit in corpib⁹ ruſticis robuſtis z ſlati ce ꝓpōnis. ēt in primis dieb⁹ vinū odoriferū mediocris vino ſitatis z merū i iſto caſu cū vti litate ꝓcedit: vt experientia no bis ſepenūero demōſtrauit. Igi tur ſicut in cholericis z in aliis añdictis ꝓpōnib⁹ nō eſſet tutū vinū z dietā p̄dictā exhibere. Eodēq̄ mō in ruſticis corpib⁹ z aliis p̄dictis ꝓpōnibus vinū carneq̄ ſubtrahere: ac ſi febrez ꝓtinuā paterent: errare in hac curatiōe (teſte theodorico. c. de medicinis gñantibus carnē in vulnerib⁹) marie videret. Lz indifferēter in ciuitate nr̄a q̄dā magr̄ Iuuenalis in oī etate et ꝓpōne ac oī tpe olb⁹ laboz̄ati bus capitis vulneribus cū fra cranei vel ſine fra. ſp cōceſſerit vinū z vberrimā dietā. Oſ in rei veritate ab olb⁹ eſt reproba tū. p̄ſertim a Celſo in primo ſui p̄emij dicēte. Illud vnū mi nime ignorare opz q̄ pluribus egritudinib⁹ pluribuſq̄ cōpro nib⁹ vna tm̄ nō vſ ſufficere me dicina. ℣ Sequit ergo q̄ hec vl tima curatio tm̄ vſ mihi locum tenere vbi vulnus fuerit cū fra ctura aut cū iciſiōe oſſis exīte cū manifeſta z āpla fixura aut aptiōe. ꝓ quā aptionē z fixurā p̄dictā q̄z paluis libez poſſet hīe igreſſuz. ℣ In ceteris vo ca ſib⁹ p̄dā curō iā dictā ſp fuit mi hi dilecta. Et ſic ſili mi doctrīa p̄ntis capti ꝓtiet vtrāq̄ curōnē cranei fracture: quas ſepenūe ro experti ſumus cuz honore z vtilitate nō pua. Et ſic deo ꝛc.

¶ Ca. v. de cōmotiōe cerebri a caſu cauſata z curatione ei⁹. Et de cura contuſionis facte in ca pitibus pueroꝝ cū oſſis depreſ ſione abſq̄ leſione cutis.

Iſo in p̄cedēti capto ſermone ſufficiētide cura vulnez capitis cū fractura. In p̄ſenti vero ſermone tꝑ eſt deinceps curationē de ꝓmotio ne cerebri z de ptuſiōe euenīē ti in capitib⁹ pueroꝝ tractare.

¶ Cōtingit itaq̄ aliq̄n hoīem a caſu magnā accipere pcuſſio nē abſq̄ cutis z oſſis fractura. Intm̄ q̄ ex cerebri commotiōe aut fractura alicui⁹ vene parue pānicul oꝝ cerebri cauſanť ac cidētia q̄cadmodū cāri videnť in magno capitis vulnere cum fractura cranei. Quapropter in tpe nr̄o in vrbe Romana anno ſcō. S. D. N. D. Julij Liguris pape. ij. Cuiuſdā inclyti comi tis illuſtriſſimi ducis Urbina tis curā aſſumpſimus q̄ dū per

Digitized by Google

pōtē sctī angeli eq̄taret ex eq̄ i terrā cecidit: ex quo casu magnā i capite pcussionē fuscepit sup lapide marmoreo: z q peius fuit: i mediate equ⁹ addēdo afflictionez afflicto suo capite pcussionē magnā i comitis p̄dicti capite reiteranit. Ita q ambab⁹ p cussionib⁹ hō ille in terrā pstrat⁹ remānsit absq; aliq̄ motiōe ac si q̄si mortu⁹ fuisset apopletic⁹ fuit fact⁹ fuit a naribꝰ q̄z z auribꝰ sanguinē pur gabat caput insup totū tumuit tume factiōe magna oculi deiū palpebre z facies tumuerūt cū liuiditate pp sanguis effusionē. Quāobrē multi medicoruz Romane curie Chirurgozūq; ad hāc curōnē vocati fuerunt. Qui oēs cū pulsuz patiētis tetigissent pnostico tm̄mō i manib⁹ pbꝝ relīquerunt. Fundātes se sup illo aphorismo dicē ti. morituri solo pnostico pbris sunt relīquēdi. Ego ēt ad hāc curationē supuocat⁹ pri⁹ p̄missa ptestatiōe de ei⁹ piculo: curauim⁹ hominē curatiōe ifrascripta: q̄ dei nunere qualuit: z vsq; i hodiernū diē viuit: licet aliquātulū memoria z loq̄la de paupat⁹ remānserit. In p̄mis itaq; capite pri⁹ abrasso: ifracri pto ceroto caput totū vsq; ad collū coopuim⁹ more ēpli: cuius talis fuit ordiatio. R. furfuris exiccati z triturati tritu. vltia li. ℔. far. faba. ℥. viij. ro. mirtillorꝝ ℈nor z foliorꝝ ei⁹ aā. ℥. j. camo. melliti. aā. M. ſ. sticha dos sq̄nati aā. tertiā ptē vni⁹. M. coriādroꝝ anisoꝝ aā. ℈. vi. beton. mīssilue aneti aā. M. ℔. absinthij. M. ij. oib⁹ triturata vt supra cū furfure et sapa suffi cienti parumq; vini maluatici vel ei⁹ locovini odorif. bulliāt ota vsq; ad spissitudinem soluda addēdo in fine coture olei camomil. ane. ros. atq; mirtini. aā. ℥. ij. et ℔. cere aā. ℥. ij. croci. ℥. ſ. ℔. et ita bulliant vnica e bullitione agitādo deinde cū baculo donec tepidum fuerit: addēdo calami aromatici bene pulueriz ati. ℥. ℞. Nuchā insup quotidie vnt⁹ oleo camomil lino anetino z pinguedine gal line z oleo costino. Istō em̄ ceroti mirabilis ē opationis in isto casu. Ite ad eādez intētiōē ēplm vz ifrascpti empl̄z desiccatiuū ꝯficca tiuz. hūiditatis sub craneo retēte cū ꝯfortatiōe cerebri z aliōli resolutiōe. R. furfuris b n triturati. ℥. iij. far. lentiū. ℥. ij. rosaꝝ mirtillorꝝ z foliorꝝ ℈natorꝝ ei⁹. aā. ℥. ſ. calami aroma. ℥. ſ. ℔. camo. melli. aā. M. ℔. nucū cipressi. nūero. vj. pus olb⁹ triturat is z optime cribellatis cū vino nigro et sapa sufficiēti ad ignē de olb⁹ fiat empl̄z solidū: addēdo olei ros. olei camo. aā. ℥. ij. cer alb. ℥. ij. ℔. thuris masticis aā. ℥. ij. mirrhe. ℥. ij. liquefactis oleis cū cera ola misceant adiuicē z fiat mixtura q̄ erit inter formā empl̄ z ceroti. Et nota q̄ p sua comestiōe et potu vsq; ad iij. diē bzodiū gallinaz cū zucaro tm̄ fino nil aliud assumere potuit. Trāsacto. xiij. quo ad cōestionē z potū meli⁹ se hꝫbit. Incepit em̄ ptuz pulli accipe z ℈natoꝝ vinū cū aq̄ simpl̄r. b cocta z parū zuc. fini. Et sic sine aliq̄ mone trāsiuit vsq; ad xx. diē ita q̄ pp accūtia sena secuta imediate post casuz nulla facta fuit flebotia nulla q̄ ventosarum scarificatio. Nec quotidie mām q̄ capite diuertere pcura

Nota.

ēplm capitale.

Digitized by Google

nim⁹ administratiõe vẽtosarũ sine scarificatiõe i spatulis et natib⁹ m'tra⁹ fricationũ z ligationũ extremitatũ administrando ẽtidie enema ifrascriptuz: qz naturaliꝝ nullũ hẽbat corpis bñficiũ. cui⁹ talis fuit forma. ℞. decoctionis maluaz z violarũ furfuris añ. M. ſ. decocte cũ capite castrati ẽtũ sufficit pro clistere: olei vio. butyr. añ. ℥. ij. vitella duozũ ouozũ: salis paz ierepigre Saleni bñdicte simplicis añ. ℥. ß. ℂ Ueruz si dicta ꝑmotio cerebri z venaz pãniculozũqz fractura fuerit cũ accidentib⁹ nõ ita seuiozib⁹ (sicut supi⁹ dcm fuit) accõmodate ꝑnt labores tali casu in primis die⁹ flõmari z vẽtosari cũ scarificatiõe: atqz purgari purgatiõe habẽti respectum ad caput velut sunt pillule de iera cum agarico z pillule cocie. ℙ Et hec puto auxilio dei tibi sufficere p curõne ꝑmotionis cerebri atqz fractiõis venaz z pãniculozũ ipsi⁹. ℂ Decetero aũt tps ẽ sermonẽ faciẽdi de curatiõe ꝓtusionis euenientiz i capitib⁹ puerozqz cũ depssiõe ossis absqz lesiõe cutis z fractura ſdẽ tabule. In ꝓria ꝛo tabula ꝓtigit os apiri sine crepaturã accipe. vt i añcedẽti capto dcm fuit. ℂ In curõne itaqz tal⁹ ꝓtusionis tres reqrunt itẽtiões. ꝓria est vitã egrotãtiz ordiare. Scõa locum ꝓtusũ ab aãpate tueri. Tertia et vltia locũ ꝓtusũ p possibilitate resoluer z os ad suũ locũ redu cere. ℂ ꝓria ꝺdẽ intẽtio ꝛpleꝝ sic. ℙ ꝓto suiz ℊ comestiõe z potu dz ꝑtari i ꝑmis die⁹ panatella i brodio pui pulli ꝓfecta: aut grue i eodẽ brodio: viz. ũ et ℊnatoz dulciũ cũ aq̃lim phatũ vtiꝝ cõcedit. Et si ꝑsties fuerit debilis multũ ꝓnde. chirurgi erit pp õfectũ etatis i ꝑmis die⁹ pullũ z vinuz bñ liphatũ ꝓcedere: nã ꝓtute deficiẽte nꝝla vz curõ. ℂ Scõa Scõa. ꝺdẽ itẽtio que ẽ locũ ab aãpate itẽtio. tueri ꝛpleꝝ administratiõe fricationi extremitatũ z ẽt administratiõe vsqz ad ꝑncipium tertij diei isti⁹ medele. ℞. olei ro. o'li mirtini camo. añ. ℥. ij. ouoz cũ albuminib⁹ z vitellis nũero. ij. oib⁹ adiuicẽ cõquassatz cũ fardeacea z fabaz parũqz mirtillozqz bullitis adiuicem. vnica ebullitiõe fiat ad modũ ẽpli: ꝙ sup loco ꝓtusiõis ẽtidie ꝛat. ℂ Et si puer fuerit lactãs non nisi vtilissimũ erit lactãtẽ m'tre rẽ purgaz purga. satz dõestica: vcz ex mãna casia z diacaprioli cone. In circuitu isup ꝓtusiõis ponẽdo õfẽsiuũ ꝓmentorũ. c. ℂ Tertia et vltia itẽtio ũ ẽ locũ ꝓtusũ ꝛsoli-itẽtio uere osqz depssũ ad suũ locũ reducere ꝛpleꝝ administratiõe auxilioꝝ ifrascriptoꝝ: ꝙrũ ꝓma hec erit õscriptio. ℞. o'l. mirti-ẽplm ni. o'l. ros. o'li absinthꝙ añ. ℥. ſ. olei camo. ℥. ij. pulueriz rubei re strictiui. ℥. ß. far. fab. ℥. ſ. furfuris bñ triturati. ℥. ß. nũcũ ciꝑssi bñ triturati. ℥. vj. calami aromatici. ℥. vj. camo. absinthꝙ mirtilloꝝ granatoꝝ z folioꝝ ei⁹ añ. M. ß. cimini. ℥. ſ. ß. cere albe. ℥. ſ. ß. oib⁹ adiuicẽ triturat⁹ tritu ratiõe vltima cũ sapa sufficiẽti ad ignẽ fiat ẽplz solidũ. Istud esti ẽplm (vt ꝓtz ꝑsiderãti i gredietia) hz virtutẽ resoluendi z carminãdi sanguinẽ cũ ꝓsorta. loci. Quapropter si cõtigerit sanguinem qui est sub cute via ista carminari nõ posse nec re-

De cõtusiõe capitiz puerorum.

Intentiones

ꝓma itẽtio.

Digitized by Google

solui: necesse erit ꝗtidie adminis-
trare spõgiã madefactã i de-
coctiõe ifrascripta: cui⁹ talis est
spõgia forma. ℞. vini nigri li.iij. liriũ
barbitõsoris li.ſ.ß. nucũ ci-
pressi aliquãtulũ trituratarũ nũe-
ro. x. martilloꝝ rosarũ absinthij
añ. ℥.ß. alumis roche. ℥. ß. co-
riãdroꝝ cimini calami srõatici
añ. ℥.ij. Bulliãt oĩa simul vsq;
ad ꝓsũmationẽ tertie ptis: deiñ
ꝗtidie liget õsup spõgia made-
facta i ea: qꝝ mirabilr resolvit
et õsiccat sanguinẽ exuenatũ i
ꝯcussꝝ capitis ꝓtusiõe ad suũ lo-
cũ os reducẽdo. ¶ Itẽ mix in
modũ trãsacta septia cerotũ in
frascptũ os reducit ad suũ lo-
cũ: cui⁹ talis ordinatio. ℞. ma-
stices tereb. añ. ℥. i. gũmi elimi.
℥. x. colofonie resine pini recen
tis añ. ℥. ß. armõiaci. ℥. ij. suc. de
tonice succi ꝑsolide minoris et
maioris añ. ℥. i. succi apũ. ℥. vj.
vini odorifери lib. v. bulliãt oĩa
simul vsq; ad ꝓsummationẽ succo
rũ et vini. Deiñ fortiter colenꝫ.
Cui colature addãtur cere al.
oliꝝ mastices. añ. ℈ tũ sufficit. et
fiat cerotũ i bõa forma. Deide
male;ꝫ cũ vino odorifero i pri
mis: postmodũ cũ lacte vacci-
no. Istũ esse cerotũ e mirabilis
et dõestice attractõis cũ loci cõ
fortatõe. ¶ Deniqꝫ si ptigat sã
guinẽ i ꝓtusiõe coagulatũ ꝑsol
ui nõ posse administratiõe loca-
liũ: tũc scarificatio ꝓfũda iter
dũ excusat laborẽ resolutiõis.
Scarificatio ¶ Et si ista nõ valẽt necessario
Aperto loci loc⁹ apiẽd⁹ e. deiñ digerẽdus
mũdificãd⁹ et carnãd⁹ et cicatri-
zand⁹ auxiliꝫ annotatis. c. de
vulnere ꝓtuso. ¶ Nec si ptigerit
istã ꝓtusionẽ euenire i ca-
pitib⁹ etatiꝫ satis mature. tũc si
cũ ꝑdicta ꝓtusiõe ꝑ signa co-
gnoueris os fractũ eẽ: tũc stati
loc⁹ icidat icisiõe tradita a sã-
ti. c. Et os deiñ fricãdũ est vsq;
ad latꝰ ttrisecũ: si fuerit neces-
se. reliquũ vo curatiõis i palle
legato capite sumere põt. Quã-
obrẽ (vt inqt Aui. c. de fractura
cranei) mltoties accidit vt scin
datur craneum et nõ cutis imo
apẽt. Id est locꝰ hora pcussio-
nis tumefit tumefactiõe apposita
pp sanguinẽ extrauenatũ i ꝑ-
dicta ꝓtusiõe. Inqt. Cum ergo
occupatio fit i curatiõe apatis
id est tumefactiõis ꝑdicte et nõ
puenit ad plagã id est ad cu-
rationẽ fracture: fortasse acci-
dit vt putrefiat os desubꝰ vcq;
iter vltimã tabulã et durã ma-
trẽ generat putrefactio: ꝯre ac
cidit añ sanitatẽ. i. añ resolutiõnẽ
hmõi tumefactionis: et post re
solutiõnẽ ipi⁹ egritudinis ma
le: sicut febres tremor; cordis et
destructio rationis et alia con-
silia eis: vñ necessariũ e vt sta
tim incidat locꝰ et exhibeat ei
curatio vere cranei fracture.
Aliã literã habem⁹ dicentẽ: et
accidũt accidẽtia mala ꝓnota
ta añ sanios itatem interdum et
post sanios itatem. ¶ Et sic deo
dante completa ꝛc.

¶ Caꝑ. vj. De vulneribꝰ fa-
ciei et partium eius.

Ca. vj.

Vulnꝰ i facie.

Cura ꝯ tio.

Ex vulnere faciei nul
luꝫ imminet pericu
lũ mortis. Nã ꝑ viã
prime intẽtiõis ple
rũqꝫ vulnera istius lo
ci sanant et eo maxime qñ sunt
sine ꝺpditiõe substãtie et absq;
ꝓtusiõe et ñ mltũ pfũda. ¶ Cu
ratio itaqꝫ vulneꝝ faciei trib⁹
intentiõib⁹ ꝓpleꝫ. Prima cõplet
vniõe ptiũ solutaꝝ. Secũda ptes
vnitas ꝑseruãdo. Tertia subti

Digitized by Google

le regimẽ in ꝑmis dieb⁹ admi
strãdo: vt loc⁹ ab aꝑate tueat.
Prima ℭ In ꝓcipio ꝙ ꝑ ꝩplemento
ittio. ꝓxie ittiois ꝑcedẽte prius lo
tiõe vulneris vini ỏcoct. ro. pa
rũ thuris stati vuln⁹ cũ decẽ
ti sutura sucdũ ẽ. Aduer. ꝙ iter
pũctũ ꝛ pũctũ sit pua distãtia
vt labia vul. meli⁹a sutura vniã
tur: nullũ orificiũ dimittẽdo vt
pus deiñ ꝓcherrima fiat cica
trix. Quo fcõ loc⁹ coopiat pe
tijs illinitis ꝛ albu. ouꝝ. cõtuso
Scda cũ oleo ro. onfan. ℭ Deiñ i cõ
ittio. plemẽto scde ittiois sequenti
die situanꝫ petie iuxta vulne
ris lõgitudinẽ ꝛ ãplitudinem
duoꝝ digitoꝝ illinte seu ꝑpla
te ifrascpto auxilio: cui⁹ talꝫ ẽ
forma. ℞. masticis pulueriz ati
ſãguis drac. aã. ℈. ß. ℞. thuris. ℈.
ß. draganti pistl. ℈. iij. boliar. ℈.
iij. ℞. far. vol. far. faba. aũ. ℈. ij. ꝛ
℞. alb. vni⁹ ouꝝ: aq̃ ros. ℈. ℞. oia
misceanꝫ adiuicẽ, et fiat corp⁹
ad modũ paste q̃ ytaꝫ vt. ℨ. di
ctũ ẽ. hoc ꝩpleto itez ỏsup rei
terãꝫ petie sup vuln⁹ tm̃ made
facte cũ ꝓdicto albu. ouꝝ oleoꝝ
ro. liniẽdo eas cũ plumꝫ hora
tim ꝓdicto albu. Tertia ꝛo die
auferãꝫ pũcti ꝛ loco eoꝝ inuanꝫ
petie ꝛcolate ꝛ posite cũ supra
dicta pasta q̃ suturata sit ad si
militudinem hic designatam.

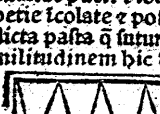

ℭ Cõsequẽter vsq; ad q̃ntã diẽ
ꝑcedẽdũ est cũ supradicta me
Nota. della. ℭ Et no. ꝙ ꝑ hãc futura-
tã ptes adinuicẽ ꝑseruãꝫ absq;
dolore: ꝛ isto mõ vulnerꝫ cica
trix efficit pulcherrima. Quã-
obꝛ si aliq̃ dubitatio fuerit de
retẽtiõe hũiditatis in ꝑfundo
vulneris cũ hac sutura ipsam
interdũ relarãdo tui iuris erit
ꝑdictã sanie q̃tidie ex vulnere
exaltare; ꝛ sic via ista vuln⁹ no
bilissime ꝓticke restaurat absq;
applicatiõe tite. ℣ Trãsacta de
inde die. v. accõmodate sup vul
nere admistrat ifrascriptũ vn- vngñ.
guentũ. ℞. olei ro. olei mirtini
añ. ℥. ſ. tereb. clarissime. ℥. ij. pin
guedinis vituli liq̃facte. ℥. ß.
masticis. ℥. ſ. ß. vini odoriferi
ciatũ vnũ rorism. mille folij plã
tagis ꝙsolide minoꝝ cẽtauree
maioꝝ añ. M. ß. bulliãt oia sic
vsq; ad ꝙsũ. vini: deiñ colentur
canapacio ꝙsisso: postmodũ cũ
cera alba sufficiẽti fiat cerotuꝫ
in bõa forma iꝑm deiñ malerã
do cũ lacte vaccino. Jstũ enim
vngñ amice mi mirabilr sanat
vulnera faciei bonã reliquẽdo
cicatricẽ. ℣ Ad eãdẽ ittionẽ vz
mirabilr vngñ de minio ỏseri
ptũ. c. de fractura cranei. ℣ Ter- Ter-
tia ꝛ vltia ittio ō est vitã ordi tia in-
nare ꝩpleꝫ sic. ℣ Jn ꝑmis ℈ die tentio.
bus vcz ad q̃rtã diẽ patiẽs ꝑ
tari dz panatella amigdalata
aq̃ ꝛ zuccaro ꝓfecta. Aut loco
ei⁹ grue aut spelta. Aut fercu
lo ꝙ ꝓstat ex farina ordei aq̃ ꝛ
zuccaro zuccaꝫ ĩsup violatũ ꝛ
ro. cũ aq̃ vtilr ꝓcedũt loco si-
rupi. ℣ Digestiuũ insuper tale Dige-
põt eẽ. ℞. sirupi ro. ex ifusiõe. stiuũ.
℥. ſ. siru. endiuie. ℥. ß. misce ꝛ cũ
aq̃ endiuie bugloſſe fiat siru-
pus. ℣ Sũpto isto sirupo ꝑ q̃- Pur-
tuor dies purgeꝫ patiẽs pur- gatiuũ
gatiõe ista. ℞. manne electe. ℥.
ſ. electuarij lenitiui. ℥. vi. cũ de-
coctiõe cõi fiat potio addendo
sirupi violati. ℥. ſ. semis. Pro
eius potu aqua simpliciter de-
cocta cũ zuccaro fino aut in-

Digitized by Google

leb violato ad propositū facit.

Scarificatio

¶Scarificatiões insup spatularū cū applicatiõe vētosax vtil'r ad diuertēdū materiā in pmis dieb⁹ administrank. flomia ꝺz vene cephalice corpoꝛe existente sanguineo ꝛ plectozico i isto casu magnā ꝓbet vtilitatē: diuertēdo em̄ materiā corp⁹ euacuat. ¶Ceterū vulnera narīū ꝛ auriū celeberrime curank cura

Cura-tio vulnerum nariuz auriuz et palpebra-rum.

tiõe añdicta. Differt tm̄ eoꝝ curatio in hoc: qꝛ sutura nõ ꝺz ita cito auferri sicut superius dictū est: qꝛ ꝓpter locū ineptū in colatura añdicta i hmõi locis administrari nõ põt. ¶Eodēq; mõ eisdēq; auxilijs superi⁹ descriptis curank palpebraꝝ vulnera. Uerū si vulnus fuerit in substātia oculi accõmodate ꝓ suffi cieti medella administrāt colliriū ꝓfectū ex albumine ouiꝯ aq̄ ro.ꝛ sief albo sine opio vsq; ad quartā die. ¶Trāsacta quarta vꝯ vsq; ad septimā mirabil'r aq̄a rosata cū albu.ouiꝯ sief albo sine opio parūq; aloes epatici loti cū aqua ro.ꝛ paꝝ sarco colle. ¶Trāsacta septia die vulnus incarnandū est administratiõe isti⁹ colirij. ℞. aq̄ ro. ℨ. ij. vini odo. ℨ. ij. sief de thure. ℨ. j. sarco. aloes epatici ℨ succari cand. añ. ℨ. ij. misce ꝛ sm̄ artē fiat collirium. Nā istū collirium (vt ptꝛ ꝺ fertāti ingredictia) virtutē hz icarnādi locū cū aliquali mūdificatiõe. ¶Demū locus sigillādus est applicatiõe infrascripti collirij: cuius talis est forma. ℞. aq̄ ro. ℨ. ij. ℈. sief de ptũbo. ℨ. ij. tucie ꝑparate. ℨ. ß. mirabo. citrini ℨ. j. albumē vnius ouiꝯ aliq̄ntulū decocti. oia ꝑtūdant simul per diē naturalē pmanēdo: deinde fortiter colenk ꝛ intra oculū po

nak sepe ꝛ sepius gutta vna: qꝛ mirabil'r locū ad cicatrizationē pducit. ¶Ulteri⁹ si ꝓtigerit sup vulnere dolorē enenire: ꝓ eius sedatione administret lac puelle. ¶Ad eādē intētionē vz colliriū albū dissolutū i muscilla. seminis citonieꝯ cū aqua ro. ꝓfectū. Et sic amice mi cõpleta est doctrina pñtis ca. deo dāte ꝛc.

¶Ca. vij. De vulneribus colli ca. vij. ꝛ gule: ꝛ de eorum cura.

Ulnera istaꝝ partiū Uulne multis de causis sūt ra colli valde timorosa: tum ꝛ gule. ꝓpter emoꝛoꝛagiam sanguinis: tū ꝓpter ꝓcatenationē nerꝯ atq; chordarum eaꝝ partiū: tū deniq; ꝓpter nuchaz. ¶Pro quoꝝ itaq; curatiõe eisdē vulnerib⁹ cū pñti sermone subuenire ītēdo. ¶Cõtigit itaq; sepenumero loca prenotata vulnerari a re ꝓtūdenti. velut baculo lapide ꝛ aliꝯ silibus ꝓtusionē causantibus. Interdū a re incidenti: velut ense cultello ꝛ oi alio sili istro apto ad incidēdū: plerūq; insup contingit a re pungenti vulnerari velut telo sagitta lācea ꝛ ab oi alio instro apto ad perforādū. Quãobrē curatio vulneris a re incidēti cīti isto ꝑficī modo. ¶In primis ergo vulnus colli ꝑsidera si fuerit cū lesione nuche an sine lesione ipsius. Naꝝ si sine lesione fuerit statim vulnus suendū est: in loco sñ decliuioꝛi otificiū relinquēdo. Deinde vulnere existēte ꝓfundo vtilissimum erit procedere digestiuo ex tere. ꝛ vitello ouiꝯ parūq; croci ꝓfecto ponēdo sp̄ tinctaꝝ digestiui cū oleo rosacalido aut oleo ꝑpicōis: ꝛ hocvsq; ad quartā die: vel ꝙusq; māifesta vulne

Digitized by Google

ris digestio apparebit. In circuitu vo ponēdo defensiuū ex oleo ros. boliarmeno parūq; cere albe ꝓfecto. ℣ Cūq; sanies in loco gnata fuerit digestina omno ꝓhibenda sunt. Et loco eoꝝ vtilr administrat mūdificatiuū infrascripti. ℟. tere. clarif. ℨ. ij. mellis ro. ℨ. j. succi plāta. ʒ apij añ. ℨ. ß. bulliāt simł vnica ebullitiōe addēdo vtitellū vniꝰ oui Imediate qñ auferł ab igne farine ordei bñ cribel. ℨ. vj. croci.

Nota ℨ. j. ¶ Et nota q; si huic mūdificatiuo adderenł mirrhe. ℨ. ß. thuris. ℨ. j. ʒ tātūdē sarco. facta mūdificatiōe vulneris eēt optimū ipsiꝰ icarnatiuū. ꝓto eiꝰ denigs figillatiōe ʒ cicatriza. quietissime administrat vnguētū de minio descriptiōe nr̄a habitū. c. de fractu. cranei. ℣ Ad eādē ꝓsup vtētionē valēt stuppate madefacte cū vino ubidē descripte. ¶ Uerū si vulnꝰ fuerit cū lesiōe nucheꝝ neruoꝝ chordarūq; colli vel venaꝝ ipsius ēm q; varie sunt vulneꝝ ꝓēs varie dñt esse curatiōes. Nā si nucha lesa esse vł: vltra curationē antedictā necessariū est spasmū futurū ꝓhibere ʒ eiꝰ sedatiōi doloris pl̄m vacare. Et hoc ꝑpter accidētia mala q̄ solēt accidere ad ictisionē nuche ʒ neruoꝝ hmōi loci.

Gal. Nā (vt inqt Gal.) sinthōata nuche sunt silia sinthomatibꝰ cerebri. ℣ Prohibitio itaq; spasmi futuri efficit vnctiōe quotidiana dorsi spineq; ex oleo camomeni. ʒ pinguedine galline cō fecta cū ebul. vermiū terrestriū. Uulnꝰ nuche ꝑterea curat ipm aliquātulū apertū dimittēdo cū

Oleuꝝ sedatiōe doloris administratio magi ⁊ ne istiꝰ nobilissimi liquoris. ℟. strale oleiro. ol. ros. añ. ℨ. j. olei de tereb. ℨ. ß. tereb. clariss. ʒ. ℟. vermiū terrestriū lotoꝝ cū vio. ℨ. j. ß. mast. ʒ. iij. floris rosism. ℳ. ij. semis ipericonis. ℳ. j. cētauree maioris ʒ minoris millefolij si no glosse añ. tertiā partē vni⁹. ℳ. plā. sine. v. nerue. ℳ. ß. croci. ℨ. ß. vini odoꝛi. ciatū vnū bulliāt oia simul vsq; ad ꝓsummationē vini. deinde colenł canapatio spisso addendo olei ipericonis ℨ. j. ß. ¶ Et no. q; si i mēse Maij ponerēt ad solē p mēsez cū modicos se. ipericōis ipm semē de hebdomada in hebdomadā pmutādo oib⁹ neruoꝝ vulneriꝰ esset medicamen valde vtile. ℣ Sup vulnere insup nuche cū ꝑdicta vnctione vtilissimū erit infrascriptū vngm̄ ministrare. ℟. olei ro. cam. añ. ℨ. iij. pingue galline. ℨ. ij. sepi vituli sc pi castrati. añ. ℨ. iiij. olei mgra li antescripti. ℨ. j. ß. vel loco eiꝰ olei de tereb. vermiū terrestriū lotoꝝ cū vino. ℨ. ij. cētauree maioris ʒ mi. pimpi. millefolij añ. ℳ. ß. vini odoꝛi. ciatū vnum bulliāt oia simul vsq; ad ꝓsummationē vini. Deinde fortiter colenł cuj colature addanł litar. aurei ʒ argē. añ. ℨ. ʒ. minū. ℨ. vj. mastices. ℨ. xij. resine pini colofo. picis nauał. ana. ℨ. ß. diaꝗlonis albi sine gūmis. ℨ. ij. ß. ℨ. rū bacꝗlo sp agitādo bulliāt in ꝓtinis forti igne donec colorē acq̄rāt nigrū aut similē nigro: deinde cum cera alba sufficieti fiat vngm̄ in bona forma. Qō apō me ōr vngm̄ basil. mgrale ex iuctiōe nr̄a ordinatū. ¶ Die ta insup i isto casu dz eē tenuis vsq; ad securitatē ꝑpatis. ℣ Comedat ergo patiēs in ꝓmis diebus panatellā amigdolatā cum ℨuccaro aut ferculū ex spelta oꝛ

Ungm̄ magi strale

Diets

deo aut semla aut medulla panis grauzata eodē mō pfecta. Uteri⁹ pot⁹ ei⁹ si patiēs fuerit cū febre sit aqua ordeacea cum zuccaro vel iuleb viola. aut simpliciter ḃcocta cū iuleb aut zuccaro. Frications q̄z extremitatū z ligationes quotidie in primis dieb⁹ añ. prādiū z cenā vtiliter administrant. Eodēq; mō administrat flomia aut scarificatio spatulaꝝ cū vētosis. ¶ De nicq; si cōtigerit galā vulnerati cū incisiōe venaꝝ z lesione trachee arterie prudētissimi medici erit futura pdēcti z pfunda sanguinē strigere. Administrādo insup ea ois remedia suis loco z tpe añ scripta. ℣ Strigat itaq; sanguis administratione isti⁹ medelle (ponendo sp tinā in loco decliniori madefactā supradicto oleo magnali de iperi cone.) Cui⁹ talis est forma. ℞. albumina duoꝝ ouo. pili lepo. Oleum ypricō. ris minutissime incisi. ʒ. iiij. pulueris rubei sine pulueris restrictiui sanguis. ʒ. vj. thuris mirrhe aloes sarco. terrefigil. añ. ʒ. ij. farine fab. ʒ. vj. ḋragag. pisti sanguinis ḋracho nis añ. ʒ. j. ℈. misce ois simul agitando z fiat pfectio admodū ēpti q̄ cū supra pis aqua z aceto ro. infusis supra loco administret z stricte liget nullo ꝺicenti sinthomate. Et Nota. no. q̄ si retardaret ad remouendū medellā p duos vl tres dies z maxie nulla sanguinis emorragia apparēte nō nisi vtilissimū erit. ℣ In ceteris ergo vcz p ei⁹ mūdificatiōe incarnatiōe Uuln⁹ z sigillatiōe pcedēdū est cura a re pū tiōe superi⁹ annotata. ¶ Ceteraꝝ gēti vl si p ḋicta vulnera facta fuerint ptūdē a re ptūdēti vel pūgēti ifrascri ta factū pro mō curand. ℣ In primis p̄mi la vl purgatiōe p flomiā z vēnis solone statiz si vuln⁹ fuerit a pūctura cātū sine periculo ict fiōis venaꝝ vtilissimū erit ipm falce āptare. Deinde locū aliq; liter cauterizare fabucino oleo. Uel loco ob ei⁹ cōl cū ebul. ver miū terrestriū. Et sic vsq; ad septimū pcedēdū est ponēdo desup vngīa nīm magrale basilicū. Deide curat vuln⁹ eisdē auxiliys p ei⁹ mūdificatiōe z icarnatiōe supi⁹ annotatis. Uuln⁹ p̄terea ptusinū curat administratiōe digestiui in primis dieb⁹ cōfecti ex tereb. vitello oui parūq; croci. Deinde facta digōne p ei⁹ mūdificatiōe z incarnatiōe ac sigillatiōe nō sec⁹ pcedēdū est cū supi⁹ dicto. Fuit De lesiōe aute meri atq; trachee arterie aliq̄d est dōm. ℣ Curant itaq; eoꝝ Uuln⁹ vulnera curatione añdicta vcz meri z futura partiū z icarnatiōe eaꝝ. tra. ¶ Duo tñ p memorāda sunt nō chee. p̄mēorata supi⁹. ℣ Ab extraz in Ab ex tus ꝓpter difficultatē anhelitꝰ tra. z difficultatē trāsglutiēdi cibū potū tpe nīo mictiones ex pti sunus cū digōne z loci mūdificatiōe i pte exteriori istō infrascripto auxiliō: cui⁹ talis est ordinatio. ℣ ℞. radicū altee decocte i aq̄ z vino bñ cribellate li. ℈. pignedis galline liq̄facte olei ro. olei cam. añ. ʒ. ij. sepi vitu. sepi castrati liq̄facti añ. ʒ. iij. tereb. clarissi. ʒ. iij. ℈. fari. ordei bñ cribel. ʒ. ij. ℈. croci. ʒ. j. ad ignē fm artē fiat ad modū empti. Quo sup gula vtaī more empti q; loco cū mirabilī mūdificat cū sedatiōe doloris anhelitū facilitando. ℣ Ad eād̄ ifup itētionē vz Ab in int⁹ istud gargarisma. ℞. ordei mundi. ℳ. ij. rosaꝝ. ℳ. ℈. passularū iuiubarū añ. ʒ. j. ℈. liq̄ritie

Digitized by Google

mũde.ʒ.r.bulliãt oia sĩt cũ aq̃ sufficieti vsq; ad ꝓsummationẽ tertie ptis addendo melĩ.ros. ʒ.iij.situ.ro.ʒ.iiij.ℨ item bulliãt vnica cbul.addẽdo ẽt penidiorũ.ʒ.ij.deiñ colenꝫ ℨ gargarizet sepe ℨ sepi⁹ i die:q; doloꝛ sedationẽ mirabilr ꝑstãt cũ mũdificatiõe loci:viã cibi ℨ pot⁹ apiẽdo anhelitũq; facilitãdo.

C. viij ℭCa.viij.De vulnere causato i spatula ℨ hũeribꝰ:ℨ ei⁹ cura.

Vuln⁹ spatularũ et hũerorum.

ℭVlnera istaq; prium ꝑpẽ colligãtia multã neruoꝝ veniẽtiũ a cerebꝛo et nucha ei⁹ vicaria non sine mortis ꝑiculo aut brachiorum iunctura in eoꝝ sensu ℨ motu doctoꝛib⁹ indicanꝫ.plerũq; eĩ a facili cã apãnꝫ.Et hoc ꝓp loci sensibilitatẽ attrahunt ĩsup aliq̃ ad ꝑdicta loca vulnerata rõne ingẽtis doloris materie multe q̃ si ad ꝑfectã digõnẽ deneficio medicinali nõ reducũtur:necessario i loco reumatizatiõnẽ facĩdo sup ꝑticula neruosa rigores doloꝛesq; spasmosos gñabũt. ℭUt ꝙ ꝑdictis ac cidẽtib⁹ obuiẽt ynũ ꝙ meliorib⁹ cũ ꝙb⁹ itẽdim⁹ i eoꝝ curõne est:vt ꝓhibeaꝫ eoꝝ ãpatio.ℨ ꝯ diligẽtissime doloris sedatiõi vacãdo.Doloꝛ ei(vt ꝛdt Gal.medicoꝝ lucerna)ẽ sĩt vt rosa attrahẽs mãm ad locum.

Cura.

Gale.

ℭCõplet ꝙ eoꝝ curõ ꝙtuoꝛ intẽtiõib⁹.ꝓia i vite ordinatiõe. Scõa i corꝑis purgatiõe ꝑ vẽtris solonẽ ℨ ꝑ fkõmi⁹. Tertia in admĩstratiõe localiũ suo debito tpe admĩstratoꝝ. Quarta ℨ vltima i correctiõe ℨ remotione accĩtiũ. ℭꝓia ꝙdẽ itẽtio cõplet put dcm fuit.c.de vulnere colli ℨ gule. Scõa intẽtio

ꝓia itẽtio Scõa.

que est coꝛp⁹ eũare cõplet ad mĩstratiõe ꝯmie brachij oꝑositi loci vulnerati. Insup accõmodate in ꝓncipio minoꝛe mã corꝑis cum casia aut mãna aut electuario ꝺ casia aut diacap.aut eko q̃ dactilis aut alijs cõsilib⁹ ꝺm q̃ ꝓudẽ.medico meli⁹ videbit iurta patiẽtis ꝓplonẽ exꝑedire. ℱ Cõfert ꝑterea ꝓp febrẽ q̃ sepenumeroaccidit i ist̃ vulne.ꝓp ebul. hũoꝝ ℨ eoꝝ digõnẽ vt nõ ebulliat nec ad locũ fluãt egrotãtez hũc sirupũ multis diebꝰ sumere.℞.sirupi ros.ex ifusiõe.ʒ.ſ. sirupi de suc.endi.ʒ.ß.aq̃ endiuie lupu.vio.añ.ʒ.ſ. misce.

Tertia intẽtio

ℭTertia intẽtio q̃ est localia admĩstrare ordine isto cõplet. ℱ In ꝓmis si vuln⁹ fuerit ampluꝫ ꝓdecẽti ℨ ꝑfunda futura (caute tñ ne neruũ ꝑgas) solutas ꝓtes vnies. Jn loco tñ de clinioꝛi aꝑtũ oꝛificiũ dimittendo. ℱ Quo facto per duos dies tm̃mõ ꝑ ꝓseruatione ſuture et labioꝝ vulneri ponaꝫ de ifrascripto pul.cui⁹ talis ẽ ordinatio.℞.thuris sãguinis dra.mie far.ordei bñ cribel.añ.ʒ. ij.aloes epatici mastici.añ.ʒ.ſ. boliar.terresigilla.añ.ʒ.iij. Simiſiq; mõ ẽt ponaꝫ eodẽ tpe albume oui ꝓtusũ cũ oleo roſ.on fancino parũq; olei mastici.add̃do croci.ʒ.ſ.farini.ordei fari.faba.optie cribe.añ.quãtum sufficit ℨ fiat admodũ digestiui q̃ etiã totũ vuln⁹ ẽpleꝫ ꝓp⁹ vulnere ſupradicto desup puluerizato.it⁹ ꝙ eodẽ tpe ℨ vsq; ad vulneris digõnez infundaꝫ vuln⁹ cũ tincta illinita digesti no de terebentina cum vitellis ouoꝝ ℨ parũ croci in oleo rosato calido aut cũ digestiuo ꝺ vi

Digitized by Google

tellis ouoꝝ cuꝫ oleo ros. tm̃o. ℣ Trãslactis his diebꝫ duobus loco ꝓie medelle i ꝓte exteriori applicate accomodate ꝑt applicari vnguẽtũ basilicũ magistrale ordinatum. c. de vulnere colli.

¶ Cũꝫ ad digõnẽ vulneris puenerꝫ: p ei⁹ m̃odificatiõe icarnatiõe ꝛ sigillatiõe ꝓcedẽdum est eisdẽ auriligis i ꝓnolato. c. anno. quare ꝓ necessitate illucre currre.

Ārts in tẽtio. Prohibitio vulneris.

¶ Quarta ꝛ vltima intentio q̃ est apationẽ loci ꝓhibẽ ꝛ accẽtia corrigẽ: sic ꝓplẽ. ℣ In ꝓmis q̃ dẽ ꝓhibẽ aduẽt⁹ ipsi⁹ apatis: vtib⁹ superi⁹ annotatis vna cũ dicta tradita. c. de vlnere gule et colli. Cõpleẽ ilup diuertẽdo mãm de loco ad locũ administratiõe i ꝓmis diebꝫ frications et ligationũ extremitatũ. Ventose ẽt sup natib⁹ applicate cũ scarificatiõe ꝛ sine summope ꝓferũt ad eãdẽ itẽtionẽ. ℣ Et qꝫ amice dolor est cã oim maloꝝ: qꝫ cãt apationẽ loci ꝛ spasmi gnationẽ. Jõ sũma cũ diligẽtia sedãd⁹ est. Remoueẽ itaqꝫ infrascripto mõ. Cõsi derãdũ ẽ i ꝓmis an dolor cãeẽ ab aliq̃ mã retenta sup ptica nernosa an a frigore an ab hũore qui sint i viã maturationis.

Sedatio doloris.

A frigore.

¶ Nã si a frigore cãri vr statim liniaẽ loc⁹ i circuitu cuꝫ oleo camo. aneti. ꝛ ros. pinguedis gallie. parũqꝫ cere al. applicãdo desup lanã succidã actualiẽ calidã ꝛ pãnis calidꝫ sepe ꝛ sepi⁹ locũ visitãdo. Ad eãdẽ ẽt itẽtionẽ vz oleũ de vitellis ouorum intus positũ. Vz ãꝫ oleum nr̃m magistrale int⁹ positũ tradi tũ. c. de vulnere colli. ꝛ est cum ebullitiõe vermiũ terrestrium ꝛ multaꝝ herbaꝝ. ℣ Uel si dolor ab aliq̃ mã retenta cãri vr: ꝓ sedatiõe ei⁹: in ꝓte exteriori vtiliter administraẽ istud emplm. R. radicum altee. lib. j. furfuris M. ij. camo. mellilo. añ. M. j. oĩbus ꝓi⁹ decoctis i aq̃ sufficiẽti cũ far. ordei ꝛ fab. añ. ℥. j. in decoct. fiat emplꝫ solidũ addẽdo olei camo. aneti. ro. añ. ℥. ij. pingue. galline. ℥. j. vitella duoꝝ uel ouorum croci paꝫ. ℣ Uel facias sic. R. medulle panis infuse in brodio carnꝫ galli. aut castrati vel vituli. li. j. dei de ꝓi⁹ expssa ꝛ pistata ad ignẽ cũ oleis ꝛ aliꝫ in añcedenti recepta annotatis igne ꝛ arte fiat emplm solidũ.

Abhomoreteto.

℣ At si fuerit ab aliquo humore existẽti ivia suppoꝛatiõis remoueaẽ administratiõe isti⁹ empli. R. deco. altee ordei furfur. camo. mellil. lib. ij. medulle panꝫ quãtũ sufficit. Deinde cũ oleis ꝛ aliꝫ supi⁹ anno. fiat emplm qꝫ mirabilr doloꝛ sedat cũmaturatione aut resolutione materiei ꝓsũete si natura tẽrare vellet resolutionem. Deniqꝫ si cõtigerit iltis vulneriꝫ spasmũ supuenire sũmope ad ꝓpositũ facio vnctio anodina tradita ca. de vulnere colli: totam spinam actualr calida illinire. Eodẽqꝫ mõ ꝓfert mirũ in modũ ꝓ remotiõe spasmi añ prãdiũ balneum olei ingredi cũ ebullitiõe rerũ anodinaꝝ: velut sunt camomilla mellilotũ anetũ rosmarinum saluia nepita stichados sẽnantiũ absinthiũ origanum herba sctẽ marie. Eodẽqꝫ mõ valet balneũ aq̃ dulcis et parũ vini odoriferi parũqꝫ mellis confectuꝫ. ℣ Et sic deo dante. ꝛc.

Cõtra spasmum.

¶ Caꝑ. ix. De vulneribꝫ ad iutoriꝫ ꝛ brachiũ ꝛ eoꝝ iuncturis vulneratis. Ca. ix.

Digitized by Google

Timor vulnerū isto rū mēbrorū.

Vlnera istarū ptium seu istoꝝ mēbrorum multis ō causis valde timorosa sunt et non sine mortis periculo etiam ꝙ a bono medico bene tractētur: vt a doctoribus antiquis et modernis indicat: tum propter magnā cōcatenationē multorū neruoꝝ nobiliū tū deniq; pp magnoꝝ musculorū cōpositionē quorū capitibus (vt hr a Sal. ꝓ totū de vtilitate ꝓticularū) vna iunctura aligat cū altera. quāobrē cū ista membra satis adinuicē ꝙueniāt. Iō eoꝝ vulneribus pñi sermōe pulcherrime subuenire intēdo:

Sale.

Intentiones curationis.

¶ In curatōe itaq; istoꝝ vulnerū ꝙtuor: req̄runt itētiōes. Prima est vitā ordinare. Scōa cor pus repletum euacuare. Tertia eoꝝ vulnᵒ medicamibᵒ opportunis suo debito tpe ad sanitatē reducere. Quarta z vltia cōsistit in ꝓhibitiōe multoꝝ accidētiū remotione eoꝝ. ¶ Pria ḡdē intētio q̄ est vitā ordinare: pari mō cōpleꝯ ꝓut dictū fuit i superioribᵒ capitulis. Unuꝫ tñ cōmemorādū est ꝙ in ꝑmis diebus ꝙtue existēte ꝓbiliꝝ eger in sanitate multū ꝓsueuerit gustare vinū: vel ꝙ fuerit nobilis z delicate ꝓpleriōis: granatoꝝ vinū cuꝫ zuccaro et aq̄ decocta limphatū eidē egrotanti vtilit cōcedit.

Pria intentio.

Scōa.

¶ Scōa ḡdē intētio cōpleꝯ administratione infrascripte purgatiōis. ¶ Corpe nāq; existente cholerico purgeꝯ sic. ℞. mīne electe. z. vj. diapruni non solutini. ℨ. ß. electuarij rosati. Me. z. j. renbarbari. ℨ. ij. cū decoctōe cōi fiat potio addendo sirapi viola. ℨ. j. ß. ℸ Corpe vero sanguineo existēte: isto mō purgeꝯ. ℞. casie vel loco ipsius electuarij lenitiui: diacaptolicōis ℨ. ß. electuarij rosati Nicotio sanlai. ℨ. j. ß. cum aq̄ endiuie fumi terre lupuloꝝ aā. quātum sufficit: z fiat potio addendo sirupi viol. ℨ. j. Uerum si corpᵒ fuerit flaticū euacuādū est cuꝫ diacaptolicone casia z electuario de dactilis. ℸ Eodēq; mō si fuerit melācholicū purgeꝯ cuꝫ diacaptoliconez ꝑfectiōe amech. Cū decoctiōe insup pollipodij foliculoꝝ sine epithimi florum fructuū cordialiū ꝑfecta. ℸ Ulteriᵒ in oibᵒ vulneribᵒ: vt in supiori bus capᵗis locuti sumᵘ summo pere ꝑfert ifrascptū digestiuum ordinatum. ℞. sirupi buglossati de succo endiuie rosati. aā. ℨ. ß. aquaꝝ endiuie lupulorum buglosse aā. ℨ. j. Cōfert ḡz (z est regula gñalissima) ꝙtue z etate consentientibus nullocꝝ contradicenti sintḥomata ḥomiā facere brachij oppositi vulnerati loci. at loco flebothomie, scarificationes fieri ꝑñt spatularum z narium cum sanguinis extractione in debita ḡtitate. Uenter ḡz quotidie aut beneficio enematis alicuius suppositorij largus esse debet. Fricatio super extremitatum summe ad prepositum facit materiam a loco egrotanti ad infirmas ptes deriuando.

Purgatio cholerici.

Digestiuum tuum.

¶ Tertia ḡdem intētio q̄ est locū vulneratū curare: dinersimode ꝓpleꝯ ꝑm ꝙ diuersa vulnera eidē mēbris accidere ꝑñt. Nā si vulnᵘ fuerit amplum z in musculo magno adintorij: et totali incisione predictᵘ musculus incisus fuerit: cuius signum erit ꝙ in manus iunctura mox cadat naturalē motū amittendo:

Tertia intentio.

Inflatio.

statim

statim futura ꝑdeccẽte ꝑfunda
ſilo duplicato ⁊ cera illinito ꝑ-
tes ſolute reducẽde ſũt orificiũ
ãplũ in loco declinioꝛi dimittẽ
do. Deiñ futura ꝙ duos vl tres
dies ꝑſeruet ponẽdo deſup pul
uerẽ nr̃z future ꝑſeruatiuũ ⁊ la
dioꝝ vulneꝝ vnitiuũ: habitũ.
c. de vulnere colli. Sic̃q mõ i
t⁹ et eꝫ ꝓcedendũ eſt eadẽ di-
gõne mũdificatiõe i carnatiõe
⁊ ſigillatione ꝑut ibidẽ latius
cõtinet. ℣ In prete tñ ſupioꝛi ꝓ
venarũ ãplitudinẽ⁊ meatus ac
vias latas vtiliſſimũ erit ꝑ de
kẽſiõe ãpatis loci ifraſcriptũ ō
kẽſiuũ admiſtrare deſcriptiõe
nr̃a ordinatum. ℟. olei roſ. olei
mirtini ana. ℥. iij. olei. camo. ℥.
ij. fari. fab. farine ordei añ. ℥. ſ.
boliarmeni terreſi gillate añ. ℥.
vj. ſandoꝝ oim añ. ℥. ij. ro. mir-
tilloꝝ. ℥. añ. ℥. ſ. ℈. cere al. ℥. j. ℈.
aceti ro. ℥. iij. ſucci plãtaginis
ſuc. lactuce ſucci ſolatri ſi inue
niri ꝑñt añ. ℥. ij. liq̃fact⁊ oleis ⁊
cera cuꝝ ꝑdictis ſuccis bulliãt
vnica ebullitiõe ola adinuicez
miſcẽdo ⁊ fiat ad modum em-
pli: quo vtaꝫ in ſupioꝛi ꝓticula
ampliozi petia. Itrõ eñ auxi-
lium amicemi vt ꝓz cõſideãn
ingredientia ꝑutẽ hz ꝑfortan
di locũ ne materia añs recipia
tur ab ea. Et cum hoc etiam nõ
expoliaꝫ ab aliq̃ domeſtica re-
ſolutiõe. Et breuiter omnibus
vulneribꝰ in ꝓhibitione ãpa-
tis crede mihi ẽ medicina ma
gna. ℣ Uerũ ſi ꝑdictum vul-
nus fuerit ſm lõgitudinẽ mem
bri cãtũ: tũc ꝑ eiꝰ ꝓnoſtico nul
lũ aut paruũ iminet periculuz.
Sufficit ergo vltra auxilia ſu-
perius ãnotata. ꝑ eius vnio-
ne ligaturã ex duobꝰ capitibꝰ
icarnatiuã adminiſtrare. Tenen

Deken ſiuum.

In vulnere lõgo.

do tñ ſemꝑ orificiũ aptũ i loco
decliniozi vulneris via ſupioꝛi
bus capꝫis annotata. ℣ At ſi in
ꝑdicto adiutoꝛio vulnꝰ ꝓtigerit
a re pũgẽtivelut telo enſe ſagit
tа ⁊ hmõi accidere. Cõſideran
dũ ẽ ẽt an leſio acciderit ſuper
muſculo añdicto: qꝛ in tẽpeſta-
te nr̃a vidimꝰ i ꝓximꝰ hoiꝫ ꝓp
latitudinalẽ inciſionẽ muſculi
manũ ſuũ nãlẽ motum amiſiſſe
(ꝑut ſupius dixim⁹.) Nã ſi vul
nus fuerit ſatꝫ amplũ ſola digõ
vitelli oui ⁊ olei roſ. calidi ſuf-
ficit vſq; ad ꝑfectã vulneris di
gõnẽ: in reliquo ꝛo curationis
ipſi⁹ ꝓcedẽdũ eſt auxilijs in ſu
pioꝛib⁹ capꝫis plerũq; annota
tis. Sic̃q mõ ſi vulnus fuerit
adeo ſtrictũ ꝙ de aliq̃ reumati
ratione ⁊ doloꝛe magno dubite
tur: tunc nõ ſine rõne aliqua ãp
liãduz ẽ eo mõ dicto. c. de vul
nere a re pũgẽti cãto i collo. q̃
facto ꝑut ibidẽ dixim⁹ in dicta
curatiõe ꝓcedenduz eſt. ¶ Vulnera bra-
nera ꝓterea brachij extra iũ cub̃.
cturaruz cubiti ⁊ manꝰ eueniẽ Vulne
tia antedicta curatiõe curenꝫ. ra cubi

¶ De vulnere autẽ cubiti ⁊ ma ti ⁊ ma
nus accuratiſſime ⁊ magna cuꝝ nus.
diligẽtia nũc faciẽdꝰ eſt ſmo.
Nã vulnera iſtaꝫ iuncturarum
ſũt valde ꝑiculoſa: magis tñ in
ꝓte domeſtica q̃ i ſilueſtri: ꝓp
magnarũ venaꝝ magnoꝝq;
neruoꝝ multitudinẽ. Ad q̃ lo
ca accidere ſolẽt doloꝛes imẽſi:
magneq; ãpationes ⁊ ſanguis
emoꝛoſagia non ꝑua. Quibus
mediantibus plerunq; rigoꝛes
febꝛes ſpaſmus ſingultus ꝑ
mixtioꝝ rõnis cãꝝ. Ut ergo ꝑ
dicta accidentia in iſtis vulne
ribus ꝓhibeantur: vtile doctri
nam ꝓ iſtoꝝ curatione tradere
decreuim⁹. In curatione itaq;

Digitized by Google

Intentiones. istorum vulnerum vltra intētiones supi⁹ annotatas due ītētiones requrunt. Pria in admistra

In vulnere amplo tiõe pñtaneorũ localiũ ꝓsistit. Scda ꝙ o i phibitõe z remotio ne accñtiũ. ℭ In primis si vuln⁹ fuerit amplũ z in latitudie mẽbri: tũc statim stude i restrictõe sanguis z vnione ptiũ solutaꝝ. Et ꝙ p labioꝝ suturã satꝭ ꝓfundã cũ cantela tñ ne nerui pũgãtur ī decliuioꝝ loco ozificiũ dimittẽdo: deiñ desup ꝓcedẽdũ ẽ eadẽ medella eodẽq; ígẽio ꝙd⁹ in. c. de retẽtiõe fluxⁿ sanguis vulneꝝ gule, ꝓcessũ fuit. ℭ Vuln⁹ deiñ vsq; ad diem

Oleuz magistrale. ꝗrtã ifrascꝑta medella medicetur. Rx. olei de vitellis ouoꝝ. z. vj. olei ro. onfã. tere. clare. añ. z. ij. croci. ℈. j. vini odorife. ℥. j. ℔. seminis ipericõis floris rosarũ. añ. ℳ. j. mastic. z. ij. suc. plãtaginis. ℥. j. lactis mulieris. ℥. ℔. iepi vituli. z. r. olei sãbuccini ℥. ß. olei ros. odorife. ℥. j. ℔. vermiũ terrestriũ lotoꝝ cũ vino. z. r. bulliãt oia sic lento igne vsq; ad ꝓsũ. vini z succi: deide colen

Cerotum. tur z vtere ītra vuln⁹: (put ī supioꝛib⁹ capꝭs dictũ fuit.) Verũ in pte extriseca vtl⁹ admistraꝛ ifrascꝑtuz cerotũ. Rx. olei ro. viola. camo. añ. ℥. ij. iepi vituli li. ß. piguedis porcie. ℥. ij. pigue. gallie medulle crurũ vituli añ. z. j. ℳiũ terrestriũ loto rũ cũ vino. ℥. ij. butyri recẽtis. ℥. j. ß. muscil. altee lib. j. bulliãt oia sic vsq; ad ꝓsũ. muscillagi-nis lẽto igne: deiñ colenꝫ cana pacio spisso: cui colature addãtur litrargirũ aurei et argentei añ. ℥. ij. ß. minũ. z. vj. et itez cuz cerã alba sufficiẽti ad ignez: vt multoties in supioꝛib⁹ capꝭs dictũ fuit. fiat cerotũ addendo in fine cocture tereben. clariffime. ℥. ij. ß. mastichis. ℥. j. et iterũ bulliãt vnica ebullitione. Istũ Unguẽ vnguẽtum amice mi ẽ mirabilis operationis digerẽdo vulnera dolorẽ sedat subtili attractione materiã vulneris purgando ꝙd⁹ oib⁹ indigenus in curatione vulneris neruorum. ℭ Trãsacta ꝗrta z ceptia intus cũ ꝑdicto oleo magꝝali nõ nisi vtilissimũ erit nullo ꝑdicente sinthomate ꝑserti dolore z apãte imiscere paꝛ melꝭ ro. parũq; sirupi ro. Successiue deiñ ꝓ ei⁹ mũdificatiõe icarnatione z sigilliatiõe nõ aꝛr ꝓcedendũ ẽ ꝙ i supioꝛib⁹. c. ō mũdificatõe ꝛc. locuti sum⁹. ℭ De phibitione et remotiõe spasmi z apatis silr ꝓcedaꝛ: (put supi⁹ supius dictuz fuit) ꝙ ꝛe ꝓ tua necessitate ad eas ō spatulaꝛ vulnere recursũ hꝛe pores: qꝛ ibidem multa auxila multũq; vtilia ad vsum presentis capituli in omnibus suis intentionibus curatis nuis annotata reperiunt. ℭ Quo vero ad sedationẽ doloꝛz z apãtis remotionẽ: er ꝙ ẽt ad situationẽ mẽbri alitq; necessaria et vtilia sunt cõmemoꝛãda. ℱ Nã empꝛz si mã faciẽs dolorẽ calida esse videaꝛ medulla panis infusa i ũ decoctõ gallinarum vel carnis vitelli exꝑessa: deinde cũ oleo rosato vitellisq; ouorum incoꝛporata addẽdo tantundem olei camomil. parumq; croci demum ad ignem bulliendo vsq; ad fortnam solidam mirum in modum doloris sedationem prestat in neruorum vulneribus apostematis. ℱ Ad eandem intentionẽ valet medulla panis eodem modo et eisdem simplicibus cõfecta cũ lacte vaccino.

Digitized by Google

empl'z anodinum. ¶Empl'z ꝗz anodinoꝝ simplicium cū leuamēto securitatis loci vulnerati summope vz cuius talis est forma. ℞. radicū altee li. ℈. furfuris camo. mellilo. añ. ℥. j. ordei lĉtiū añ. ℥. ℈. semiñ lini. ℥. j. pitarie. ℥. ℈. oia cū aq̄ sufficiēti vsq; ad ꝙsummationē medicitatis bulliāt: deinde cū farina faba. ordei parūq; camomil z melliloti pisti fiat emplastrū solidū addēdo olei rosacamomil. añ. ℥. ij. croci. ℈. j. vitella duorum ouorū. Istud emplm mirabilr dolorē sedat materiā soluendo neq; aliq; domestica maturatione spoliat si maturationē natura tēpare voluerit. ¶Et no. q; si materia faciēs dolorē fuerit valō calida: tūc p sedatione ipsius doloris empl'm ꝙfectū ex farina ordei z fabarū i decoctiōe ordei maturarū z violarū cū sufficiēti quātitate olei rosa. z violati parūq; croci cū duob⁹ ouorū vitellis z ad ignē bulliēdo vsq; ad spissitudinē solidā plurimū iuuasse ꝓcepim⁹. Uerū si ꝓdicta loca aꝑari cōtingāt aꝑate vndimio solz sit de raro ꝓtingēti: p ei⁹ remotiōe vtilissimū est locum empl'are ifrascripto empl'o. ℞. furfuris bñ triturati. ℥. ij. farine faba. lib. ℈. farine lĉtiū. ℥. ij. camomille piste. ℥. ℈. cū sapa sufficiēti parūq; lixiuij bulliāt vsq; ad spissitudinē solidā addēdo olei rosa. mirti. añ. ℥. ij. olei camo. ℥. j. ¶Itē ad eādē intentionēvz farina faba. decocta cū lixiuio barbitonsoris vsq; ad spissitudinem: addēdo olei rosa. mirtini. aneti. añ. ℥. j. ℈. boliar. ℥. ij. aceti paꝝ. Uz ꝗz summopere spōgia ifusa in hac decoctione. ℞. camo. mellilo. aneti. añ. ℥. ℈. radicum altee. ℥. ij. coriādrorum. ℥. iij. alu. roche. ℥. ℈. nucū cipressi numero. vj. cū lixiuio barbitonsoris sufficiēti bulliāt vsq; ad ꝙsumationē tertie ptis z vtere eo mō q̄ dictuz fuit. c. de cura vndimie. ¶Et scias q; multa cerota z empla p cura vndimie i eodē. c. descripta sunt q̄ ad vsuz curatōis istius vltie intentiōis plm faciūt: q̄re p tua necessitate illud recurre. Quātū deniq; ad membri situatiōez si vulnus fuerit cū incisiōe ossiū ꝓdecentibus acell'z ligaturis mēbrū erecta z nāli forma regat. Tabula ꝗz si lesio fuerit in manu vl brachio sulsita stuppatis z pānis ad tōgitudinem a cubita vsq; ad extremitatē digitoꝝ sub manu brachio situata z ligata erit valde vtilis. ¶Et sic amice mi ꝓplera ē doctria pñtis. ca. deo dante ꝛc.

Nota. Nota. Sitna tio mē bri.

¶Ca. x. de vulneribus thoracis z eorum cura. Ca. x.

¶Ontingit sepenūero pect⁹ vulnerari a re pūgēti velut lancea sagitta z sīlib⁹ istis ꝓfozationē causanti b⁹. Interdū a re insidēti velut ense z alio sīli istro. Quāobrez vulnera thoracis q̄dā sūt penetrātia vsq; ad latus intrinsecū: q̄dā tm̄ mō superficialia sunt z nō penetrātia. De penetrātib⁹ ꝛo q̄dā sunt cū lesiōe mēbroꝝ ptētoꝝ: z q̄dā sine eoꝝ lesiōe. Istorum insup vulnerum penetrātia et nō penetrantium: quedam in parte anteriori causantur: quedam vero in parte posteriori. Que vero in posteriori parte eueniunt tam penetrantia q̄ nō periculosiora sūt mul

Vulnera thoracis.

Digitized by Google

tis de causis his in pte anteriori causatis: sunt magis periculosa tū ꝓpter mltitudinē magnarū venarū atq; arteriarū p lōgitudinē dorsi trāsitū habētiū: tū ꝓpter neruoꝝ multitudinez a nucha descendētiū z nobilitatē ipsi⁹ nuche: tū ꝓpter pñtiā ligamētoꝝ nobiliū colligationē cū corde habētiū: tū deniq; pp ꝓpinqtatē mediastini pāniculi z diafragmatis. Nā q̄dā istoꝝ mēbroꝝ etiam q̄vulnus hmōi loci nō sit penetrās: tñ mia lesiōe eoꝝ vulnus plerūq; exiciale reddūt: q̄ sic nō accidit i vulnere i anteriori parte causato absq; ipsi⁹ penetratione. ¶ Signa ītaq; penetratiōis hmōi vulneris absq; lesiōe mēbroꝝ intrinsecoꝝ sunt ista. Egressio aeris e vulnere difficultas anhelitus: dolor cū aliq; li pōderositate z grauedie vulnerati loci circa mendosas costas. Cognoscit insup vulneris penetratio p applicationē bombacis optie carpinati sup oriſciū vulnerz z applicationē puecādele accēse. nā si eger narib⁹ z ore clausis aerē pectore cōpmit flāma hmōi cādelevētilari vſ ac si i totū extinguere⁹: eodē q; mō accidit de cotone. ¶ Signa ꝓtera vulneris cordis cognoscunt per emanationē sanguinis nigri e vulnere z per sudorē frigidū extremitatūq; frigiditatē. Cognoscit insup q; ad ei⁹ lesionē satis cū ꝓmū natura moꝛs euenire solet. Cor em (vt inq̄t Aui.) z nonnulli antiquoꝝ durāte vita in eo sokonē ꝓtinuatis pati nō ꝓt. ¶ Signa insup vulnerationis pulmonis habētur per sanguinē spumosum p ꝓtinuam tussim: per difficultatem anhelitus: per dolorem in lateribus existentem. ¶ Signa deniq; lesiōis diafragmatis z mediasteni cognoscunt per anhelitus difficultatem: p ꝓtinuam tussim punctiones: grauedinē doloreq; loci circa costas mēdosas. z insup q; ad ei⁹ lesionē sequunt febres z pernicies rōnis: q̄ nullo vnq; tpe bñficio medicinali remouenſ: cū hoc ēt eger i comestiōe z potu indies deteri⁹ se hz. ¶ Ulteri⁹ signa q̄ sanguis q̄ igressus est it⁹ ad putrefactionē puenerit cognoscunt ex ferore anhelit⁹: p ꝓtinuā ifirmi tēperiem: ac p febris incremētū z alioꝝ accidentiū superi⁹ narratoꝝ: nāvt hꝫ a Gal. vſ. apho. Si in vetrē sanguis ꝓter nāz effudat: necessario ipe ad putrefactionē puenit q̄ ibidē putrefact⁹ dolores magnos febres grauedinēq; loci gñare solet. ¶ Et nota sup hoc q̄ accidētia superius annotata solēt cōcomitari putrefactionē ꝓdictā: nā ſz q̄ maior z minor quātitas sanguinis putrefacti in ꝓdicto loco extiterit maiora etiā et minora accidētia ab eo causari videnſ. ¶ Deniq; habita sufficienti notitia p signa de penetratōe isti⁹ vulneris visisq; signis de mēbroꝝ intrinsecoꝝ lesiōe. Tps ē deinceps sub breuiori quo potero sermone curationē vulnerū penetrātiū hmōi loci z non penetrantiū describere. ¶ Verū añq; ad ꝓncipale ꝓpositū accedam⁹ vtilissimū esse arbitror⁹ discordiam que reperit⁹ in curatione huiusmodi vulneris iter doctores moderni commemorare. ¶ Multi etem in cura vulneris penetrantis iubent statim vulnus clau-

Signa penetrationis.

Signa cordis vulnerati.

Signa pulmonis.

Signs diafragmatis.

Signs putridi sanguinis.

Gal.

Nota.

Cura.

Discordia auctorum.

Multi.

Digitized by Google

di. Int⁹ ꝺo z extra cū medica-
minib⁹ exiccātib⁹ ꝓ ei⁹ icarna
tiõe ꝓcedere. Fūdātes se ꝙ ni
si citissime clauderet vuln⁹ aer
it⁹ ꝙ⁹ cor igressū ꝯret. Siꝯ
mõ spūs vitales ad exteriorez
ptē exhalarent ꝙ fieri nõ sine
Nõnul magno egrotātis dispẽdio ꝑt.
li. Nõnulli ꝑterea iubẽt vuln⁹ ap
tū detinere: imo si nõ eẽt ãplū z
aptū ad purgationē sanguis:
dicūt aliqualr ipm ferro ãpliã-
dū esse. Fundātes ẽt se ꝙ nisi ꝓ
ozificiū vulneris bñficio medi
ciali (vt infra patebit) euacuaret
sanguis it⁹ igressus z materia
ab eo genita mẽbra interiora
corrūperẽt: z tãdē talia gñarẽt
accñtia q̃ in posteruz a medico
emẽdari nõ possent. Ut ꝙ hmõi
incõueniẽs a vulnere diuertat:
vz ꝓp retẽtionē talis sanguis.
ℭ Judicio q̃dē meo multz⁹ cau
sis tuti⁹ eẽ dico i cura. isti⁹ vul
neris declinare ad lat⁹ illoz q̃
iubẽt vulnus aptū detinere q̃s
ipm claudere: vt alū direrunt.
Hoc i pmis dico ꝙ tũ rõne vul-
gi: qz si eger ad malū ꝓuertere
tur dicūt illõ ꝓcessisse ꝓp sãgui
nis ītriseci icarnationē z putre
factionē. Et lz male dicãt. Vita
eẽ tñ dicūt. Tũ ẽt ꝓp finẽ illau-
dabilẽ (vt plerūq; vidim⁹) vcz
aut ꝺ fistula ꝓpetua aut ꝺ egro
tãz morte. Et h totū euenit ꝓp
putrefactionē cãtã ab ipso san-
Inten guie in capsali coagulato z ide
tiones putrefctõ. ℭ Redeũdo q̃ ad ꝓ
positū curatiõis nr̃e: dico ꝙ cu
ratio vulneris penetrãtis hmõi
loci q̃tuoz ꝙleẽ intẽtiõib⁹. ꝓzi
ma ẽ vite ozdiatio. Scõa mate
riã ãcedentẽ purgare. Tertia
sanguinẽ int⁹ igressum bñficio
medicinali ad exteriorẽ ptẽ ex
purgare. Quarta z vltia ẽ sanicẽ

ab ipso sanguie cãtã mũdifica-
re: ipsaq; mũdificata locũ icar
nare. ℭ Quãtũ ad ꝓmã z scõam ꝓzima
intẽtionẽ nõ sec⁹ ꝓcedendũ est intẽtio
(put sepe z sepi⁹ in supiozib⁹.
ca. dictũ fuit.) Tñ quo ad dietã
hec sunt ꝓmemorãda vcz si pa
tiens valde debilis fuerit z cũ
accidẽtib⁹ ꝺo tutẽ ꝓsternẽtib⁹ i
tali casu virũ z aliã naturã z vir
tutẽ ꝓfortãtia accõmodate ꝓce
dunt. ℭ Insup ꝓpter anhelitus
difficultatẽ q̃ in vulnere pene-
tranti accidere solet in fercklis
egrotãtiũ accõmodatissimũ est
decoq̃re radicẽ petrosilij z feni
culi. ℭ Et ꝓ ꝓfortatiõe cordis z
stõachi addito parũ cinamomi
z aliq̃tulũ croci vtilissimũ est.
ℭ Juuat ẽt mirũ in modũ ad fa
cilitãdũ anhelitũ z purgationẽ
materie catarralis que plerūq;
euenire solẽt i isto vulnere hãc
tepidã decoctionẽ frequentissi
me in ꝓmis dieb⁹ sumere: cu
ius talis est ordinatio. ℞. ordei
mũdi. ℳ. j. radicũ ligne boui.
ℨ. ij. liq̃ri. mũde z aliquãtulũ cõ
trite. ʒ. r. seminũ cõium. ℨ. j. iu-
ubaꝝ passu. añ. ʒ. r. penidioꝝ.
ℨ. ij. ℈. zuc. candi. de sirupo de
duab⁹ radici. ʒ. r. zuc. fini. ℨ. iij.
Bulliãt ola simul cũ sufficienti
aqua plu. vsq; ad crepaturã or
dei: deide colenꝰ z vtat more ꝺ
supra: qz mirabilr vz. ℭ De pur purga
gatiõe silr in ꝓmis dieb⁹ accõ- tionum.
modate sumere põt eger hanc
purgationẽ. ℞. mãne electe. ℨ.
j. electuarij lenitiui diacaptoli.
añ. ℨ. ℈. cũ ȝcoc. supradi. fiat po
tio breuis. Digestiuũ ꝓterea vti Digeſ-
le i eodẽ tpe tale ẽ. ℞. siru. ro. z stiuum
vio. ex ifu. añ. ʒ. vj. aquaꝝ endi
uie melisse bugl. añ. ℨ. j. ℭ Trãs
actis ꝺo dieb⁹. vij. vsq; ad. viij.
diẽ ꝓo sua cõfectione z potu vl-

Digitized by Google

tra narrata in hac intẽtiõe i su-
perioribꝰ capꝫ. vtiꝫ ꝓcedunt ca-
ro z vinũ odorifez z optie lim
pha. in eodẽ tpe cũ aqua in qua
aliquãtulũ cozi ãdroz z ciamo.
sit decoctũ. Carnes insup si ali
qua febris in egrotãti suspitio
fuerit z intẽtio fuerit in purga
tiõe sanioſitatis debẽt esse pul
loz gallinaz hedoz z vituli la
cta. i aqua clixate. Jn brodio ẽt
ꝑ suo ferculo ꝓñt decoq̃ pana-
tella risuz z grue ac farrũ. Siꝫ
q̃z cũ eodẽ brodio ex borragie
petrosi. melisa bugl. lact. simul
cũ blitis ferculũ facere accõmo
datũ est ꝑ gustu z vulneris vti
litate. ℣ Cũq; intẽtio ex iccandi
sanie adfuerit mundificandiq;
vulnꝰ: tunc p̃notate carnes me
liozes sunt assate q̃ elixate vt i
corpe egrotãtis minoz hũidi
tatẽ gñare habeãt. Aues insup
in arboribꝰ degenres z pratis
nõ aquaticis eodẽ mõ decocte
vtiꝫ ꝓcedunt. ℣ Et qz nõnulli
dicũt doc. in isto vulne. q̃ ciba-
ria debẽt cẽ austera z ꝓglutiosa
seu ſtiptica: hoc tñ mõ itelligẽ
dũ est celebrata sanguinis z sa
nioſitatis purgatiõe. Nã i pri
mis dieb⁹ si ea ꝓcederẽt: ecẽt in
tus sanguinẽ ꝓgelare z retiere
difficultatẽq; anhelitꝰ sugmẽ-
tare: q̃ ecẽt maxime icõueniẽs
in isto casu. ℣ Jgit eodẽ mõ me
dicamia tã i ꝑte exteriori q̃z in
teriori in ꝑmis diebus austera
nec ꝓglutiosa minime eẽ debẽt

Flebo ℣ Flõia q̃z a latere opposito ꝓ
thõia. tute ꝓsentiẽte z scarificationes
super nates: fricatiões ligatio-
nesq; extremitatũ ad ꝓhibitio
nẽ apatis in principio admini
strate pl'm inuasse cognouim⁹.

enema ℣ Enema ẽt i isto casu cũ aliq̃li
ꝓtute carminãdi ꝑtositatẽ re

soluẽdi sãguinẽ sũmope ꝓfert.

¶ Tertia q̃dẽ intẽtio q̃ est san Tertia
guinẽ itꝰ ꝓgelatũ p orificiũ vul intẽtio
neris expurgare ꝓpleꝫ sic. ℣ In
ꝑmis cũ g̃ ad hãc curationẽ p-
ne. z p signa de penetratiõe vul
ne. certificatꝰ fueris statiꝫ oi ige
nio coneris vt sãguis itꝰ i gref
sus ad orificiũ vulneris trãsitũ
hẽat. Hoc q̃dẽ celeberrime effi
cit ꝑ artificialẽ corpis sitũ per
suſpẽsionẽ corpis pedibꝰ supe
rioribꝰ eleuatis: z demũ p apo
diamẽta: q̃bꝰ orificiũ vulneris
i loco ꝛeliniozi manu teneri va
leat. Hec q̃dẽ situatio amice ser
uit duobꝰ. ꝓtio ad purgationẽ
sanguis intꝰ ingressi. Scõo in
uat qz sanguis q̃ e vulnere recẽ
ti emanare solet intꝰ cadere nõ
põt. Jsta sunt executioni mãdã
da ꝑserti i ꝑma die z deinde ꝑ
posse patiẽs sup vulnere iaccre
dz. ℣ Sunt ẽt nõnulli q̃ ore san
guinẽ ad exteriorẽ ꝑtẽ fugãtq;
nõ sine rõne agẽdũ esset dũmõ
acuta nõ cõederit. ℣ Quo facto
si vulnꝰ fuerit nimis amplũ: ita
q̃ de nimia spirituũ exhalatio
ne dubiteꝫ: accõmodate admi-
nistraꝫ ptiũ sutara ꝑdecens: tñ
orificiũ reliquẽdo ex q̃ sãguis
z sanies purgari valeãt iuxꝫ vul
neris penetrationẽ. Deide vul
nere mũdificato toto posse a sã
guie ipo ꝑmaviſitatiõe iponaꝫ
ticta de stuppa aut petia albũi
ne oui illinita aut vino madefa
cta in extremitate ampla: z cuz
cautela ligata ne itꝰ cadat: z si
casu caderet ipaz ad exteriorẽ
ꝑtẽ extrahi valeat. ℣ Nec vllo
pacto medicꝰ ꝓsumat ꝑma visi
tatiõe i vulnerẽ ſtrictiuũ pulue
rẽ admiſtraꝫ (vt i q̃t Albucasis) Albu-
ne intꝰ ꝓsus coꝛ ꝓpingeret seu casis.
sãguinẽ deriuaret: q̃z si ꝙ ac-

Digitized by Google

cideret p viā ſuffocationis ſtatim eger pireť. ¶Uez ſi certio res facti eſſem⁹ q ſanguis int⁹ nō remaneret: aut q int⁹ p viā vulnerꝫ nō itrauerit: vuln⁹ ipz pria facie ſuēdū: z i pm̄ dieb⁹ incarnatiꝫ ꝓcedēdū eēt. ¶Sz qz ſicut accidit i cranei fractura ō pua ſāguinꝫ ꝯtitate puaq fractura nulla i⁹ pmis dieb⁹ p ſigna hȳi pōt certitudo. Ita in caſu iſto nullā ſanguis int⁹ ingreſſi certitudinē habem⁹. Tuti⁹ eſt ḡ apertū ociſiū detinere ipz clauſum (vt ſuperi⁹ dictū eſt) ¶Cetez die ſequēti vſq; ad ſeptimū ifundať vuln⁹ cū tincta madefctā oleo ro. calo pri⁹ illinita digeſtiuo ō terebētina cū ouoꝝ vitellis parūq; croci.

Defē- ¶In circuitu etiā ponēdo deſ-
ſuum fenſiuū ꝓfectū ex oleo ro. odo-
rifero cū boliarmeno z paꝝ ce-
Cōtra re albe. ¶Et qz amice i pmis
dolorē dieb⁹ dolores magni circa la-
tera accidere ſolent difficultas anhelit⁹ z valida tuſſis. Ꝺ ac cōmodate adminiſtratiōe infraſcripti empl'i deſcriptione nr̄a ꝓfecti ꝑnoiatis accūtib⁹ ſubuenir̄. Cui⁹ tūlis ē ordinatio. ℞. camo. melliť. aneti abſinthij añ. ℳ. ſ. furf. exiccati et tritu. ℳ. ij. z mediuꝫ far. fab. far. ez. far. lēntiū añ. lib. ß. ro. ℳ. ß. oſ-
bus trituratꝫ cū ſapa ſufficiēti z parū vini odorifere. arte z igne fiat ēplz ſolidū: addendo olei roſa. ℨ. iiij. camomi. anetini añ. ℨ. ij. cere alb. ℨ. ij. ß. et iterum oleis cū cera liq̄factis ad ignē bulliāt vnica ebullitiōe addēdo croci. ℨ. ij. Iſti⁹ cēſ ēplz fili mi (vt pz ꝑſideranti igrediētia) virtutē hz vnūquēq; dolorē ſedādi cū reſolutiōe loci ꝓcuratiōe ſanguinē z materiā ad exteriorē ptē purgatiōi habilitādo. ¶Cū aūt eger ad tertiū aut ꝗrtū puenerit dic: z nullo ſibi ſi nthomate ſeu accidēti malo aduenīte velut ſpaſmo difficultate ānelit⁹ cordiſq; tremore: z patiēs i diſpoſitiōib⁹ bñ ſe habeat: tūc iudica (vt inquit Albucaſis) tale vuln⁹ ſalubre eē. Quapropter i pzimis dieb⁹ p reſolutiōe z purgatiōe ſanguis vz vſq; ad ſeptimū diem vtiť deē egrotāti puluis infraſcript⁹ cū ſuis aḡs ſic ordinatus. ℞. reubar. z. ß. rubee tictorū mumie añ. Ꝺ. ſ. terreſi gillate. Ꝺ. ß. aḡ ſcabioſe aḡ bugloſſe vini granator̄ añ. ℨ. ſ. ¶Vt ta ꝑterea pocula tū vio ꝓfecta z ſimplicib⁹ i caliditate elena tis i iſto caſu a doctoribꝫ i pzimis dieb⁹ ꝓcedūť velut pocu-
lū i ꝙ igrediūť gariofilata: rubea tictor̄ ꝛc. ꝙ i rei vitate mitis ō cauſis nō ſine egrotātis pic'o exhibenť: tū pp febrē: tū pp difficultatē anhelit⁹: tū ēt pp tuſſiz: ꝙb⁹ oib⁹ ꝑdcā pocta ocu lata fide Ꝺiant. ¶Imo in pzicipio ꝓfert ꝺcoctiōes z ꝓfectiones pectorales velut diadragā tū diapenidiū z loc magꝝale ipraſcriptū. ℞. penidior̄ zuccari cādi. ō ſirupovio. añ. ℨ. ſ. pineorū amigdalar̄ dul. ſeminū piū añ. ℨ. iij. diadragāti. ℨ. ß. miſce z cū ſirupo violato fiat loc addēdo ſucci liq̄ricie. ℨ. ß. ¶Quā obrē ſi loc⁹ ad manifeſtā ſanitatē puenerit. dico q p eius mūdificatiōe z expurgatiōe in ꝓplemēto ꝗrte itētiōis neceſſe ē ad crebā lotionē loci deuenire. ¶Et ſi ꝛ iſto caſu mīte lotiōes reperiāť a doctoribꝫ ordinare: ſicut illa Sui. placē. z alie Suil. lotiones que cōſtant vino cum placē.

Albu.

Nota.

Quarta intē tio.

Digitized by Google

ebullitiõe irios lupinoꝝ mirrhe ⁊ ceteroꝝ ꝯrũ ꝺnolationẽ
bzeuitatis gꝛa ꝓticescã. Iudicio tñ ꝯdẽ meo(vt expiẽtia no
bis sepenũero ꝺmõstrauit)duabus de causis ꝓdicte lotiones
nõ sine egrotãt; dispẽdios nã
tolerãtur:vcz tũ pp stationẽ ca
liditaꝫ hmõis loci:tũ pp loci
iflãmationẽ q̃ sequt tpe putrefa
Lotio ctiõis sãguis.ꝑIn ꝑmis ꝗ ꝑ
i ꝑmꝫ. mũdificatiõe sanioſitaꝫ cũ re
motiõe male ꝓplexiõis loci in
flãmati frequẽti lotiõe locũ la
uim⁹ cui⁹ talẽ descriptio.℞.or
dei mũdi lẽtiũ aã.Ꝫ.ij.ro.M.ℏ.
caude eq̃ne.M.ſ.cũ aq̃ plãta
ginis ⁊ aq̃ pluuiali parũq; vi
ni granatoꝝ bulliãt vsq; ad cõ
ſummationez tertie ptis:deiñ
addank zucc.rubei.Ꝫ.ij. sirupi
ro.ex infusiõe.Ꝫ.iij.croci. ℈.ℏ.
⁊ itez bulliãt donec ad ⁊itate
tẽ triũ libꝝ reducank:q̃ deiñ
siringa intus bis in die in no
tabili quãtitate efficiaꝫ patiẽtẽ
hucꝫ illuc voluẽdo tot demuꝫ
vicib⁹ lauet loc⁹ donec aq̃ ni
tida egrediaꝫ:q̃ lotiõe ꝑ ibus
Deco- dieb⁹ ꝓcedẽdũ est.ꝑCũq; pa
ctio. tiẽs febꝛe vacaꝫ vl̃ locũq; vlce
ratiõis ex mala ꝓplexiõe recti
ficatũ esse cognoueris:ꝛ ꝑ pte
sanie minoꝛatã eẽ videas:tũc
accõmodate in decoctiõe ꝓdi
Stipti cta addanꝫ mell; ro.Ꝫ.iij. ꝑVl
ca. teri⁹ cũ sanies in totum mũdi
ficata fuerit:tũc ad stipticas lo
tiões ⁊ exiccatiões trãseundũ
est:quarũ gratia exempli talis
põt esse ordinatio.℞.rosaꝝ ba
lanstiaꝝ cimaꝝ rubi mirtilloꝝ
sumach aã.M.ſ.hypoq̃stidos
mirabolani citrini aã.ʒ.ij. mel
lis ro.Ꝫ.ij.cũ aqua plãtaginis
⁊ vino granatoꝝ sufficiẽti bul
liãtvsq; ad ꝓsummationẽ tertie

ptis:q̃ intus in debita quãtita
te moze q̃ supꝛadictũ fuit firin
ga ꝑiciaꝫ.Et hec fuit intẽtio
ꝺ.Aui.li.iij.c.de curationevlce Aui.
rũ pectoꝛis penetrãtium.Imo
inq̃t.Necessarium est aliq̃n eũ
instꝛo curuo ꝙ siringa nuncu
paꝫ sanie ipsaz de interiori ad
exteꝛioꝛẽ ꝑt̃ eꝛhere. ¶Sil; q;
modo etiã in eodẽ tpe (dũmo
do patiẽs tussi nõ grauetur)si
sanies fuerit exiccata seu mũ
dificata ꝑ os ꝓcedunt ⁊ forma
decoctiõis:ac etiaz in cibariis
suis ea que stipticã ⁊ cõsolida
tiuã virtutẽ habent:velut terra
sigillata cuz succo citonioꝝ su
mach hypoquistidos ro.balau
stia.⁊ similia.hmõi eſſ stiptica egrotanti exhibita tpe exic
cationis ⁊ icarnatiõis vulneꝝ
penetrãtiũ pectoꝛis sunt iuua
tiua.Sanãt etem ea ⁊ ꝓsolidãt
a parte interiori. Quapꝛopter
dicit Sale.super hoc quarto de Sale.
ingenio sanitatis.Que igitur
adiuuant interiora vulnera ꝑ
ter nullum nocumentum erũt:
sicut hypoquistidos balaustia
flos malozum granatoꝝ galla
cortex malozum granatozũ ter
ra sigillata succ⁹ sumach aqua
rosata acatia ⁊ similia.Hec oia
pectoꝛis vulneribus penetran
tib⁹ opitulantur.ꝑInsuper in abster
parte exteꝛioꝛi super vulnere siuũ.
dũ intẽtio statim abstergendo
⁊ mundificando saniẽ applica
tio infrascripti abstersiui sum
mope vz:cui⁹ talis fuit ordina
tio nꝛa.℞.mellis ro.colati.Ꝫ.ũ.
tereb.clare.Ꝫ.iiij. succi apij.Ꝫ.
ſ.bulliant oia simul parũ; de
inde auferank ab igne.⁊ statiz
addank duoꝝ ouoꝝ vitella fari
ne tritici optie cribella.Ꝫ.ij.fa
rine fenugreci farle ozdei aã.

Digitized by Google

ʒ.ℌ.croci.ℨ.ſ.ℨſtud em̃ abſter ſiuũ mũdificat ſanie cũ attractiõe nõ parua. ℙAd eãdẽ intẽtionẽ accõmodate cum maiori tñ attractiõe admiſtrat cerotũ nr̃m deſcriptũ capl'o ỽ fractura cranei. Silr ỽʒ dũ ītẽtio fuerit i ꝓglutinatiõe ꝛ exiccatiõe ſeu ſigillatiõe vulnꝰ cerotuz de minio i eodẽ capl'o de fractura cranei annotatũ pulcherrime applicatur: qz eodez tempore medicamina tam iterius q̃ exteri⁹ adminiſtrata: velut ſunt pocula lotiões ꝛ vnguẽta ſtiptica eſſe debẽt. Uel ſi tale vuln⁹ (vt inq̃t Albuca ſis) i ſua ſanatiõe ſtardeꝛ ꝓ mꝛtos dies: tũc ſcias q̃ iã in fiſtulã cõuerſũ eſt. Et hec fiſtula ẽ vna ex his q̃ raro ſanationẽ ſeu cõſolidatiõnẽ recipiũt. ℙTpe tñ nr̃o ſanauim⁹ mꝛtos q̃ ſanie purgarũt exr̃tẽ intra pectoris ꝓcauitatẽ diuti⁹ ꝓ otificiũ vlceratio nis fiſtuloſe via iſta. ℙIn ꝑmꝛ laui int⁹ cũ admiſtratiõe lotionis infraſcripte. ℞. mellis ro. colati. ℨ.iiij. cimaꝝ rubifoliozꝝ oliuaꝝ ſilueſtriuz añ. ℳ.ſ. balauſtiaꝝ corticũ granatoꝝ añ. ℳ.ß. lentiũ tm̃ dẽ caude eq̃ne. ℳ.ſ. croci. ℨ.ſ. oĩa cuz lixiuio ramoꝝ vitis ꝛ ficũ parũq; vini granatoꝝ bulliãt vſq; ad cõſummationẽ tertie ptꝛ deiñ colenꝺ ꝛ vtere: qz mirabiliꝛ valet: iuuat iſup vulnere iponere vnguẽtũ de minio deſcriptũ in. c. ꝓnoiato ꝓ os ſummope iuuant pocula exiccantia ꝛ purgantia ſanie: velut ẽ poculũ deſcriptũ ab optio Meſue in diſtinctiõe. xſ. vbi de empꝛis atq; vnguẽtis mẽtionẽ fecit. Rubrica em̃ hm̃oi poculi ſic incipit: vz mixtura ad vulnera ſananda. ℞. gariofilate radicuz artemeſie pipinelle camo. pẽtaſilon herbe vio. herbe veteris caulis rubei canapis renate oiz añ. ℳ. ſ. rubee tictoꝝ quãtũ ẽ reliquũ oĩm bulliãt hec oĩa in vino ſufficiẽti vſq; ad ꝓſum. medietatis: deiñ colenꝺ cui colatuꝝ adanꝺ tertia ꝑs mellis: ꝛ iterũ bulliãt paꝝ: deiñ itez colenꝺ ꝛ vſui reſerua. doſis ei⁹ ẽ i auora. ℨ.iiij. cũ aq̃ capillozꝝ veneriz ꝛ ſcabioſe. ℙEt no. q̃ iſtũ poculũ factũ loco vini duraẽte febre cũ aq̃ capillozꝝ veneris ſcabioſe ꝛ granatoꝝ vino i tali vulnere vtiliter concedit. ¶ Quibus etem̃ celebratis: duo vtiliſſima documẽta in curatiõe talis vulneris cõmemoꝛãda ſũt. ℙUnũ eſt vt ꝑ viſitatiõis rue ſeu hora medicationis tãta ſit bꝛeuitas quanta eſſe põt: ꝛ cum cautela camere ab igne calefacte: multozũq; pãnoꝝ calidoꝝ eodem ꝑe circa vuln⁹ applicatozũ: hoc totũ dico ne aer int⁹ penetrare valeat: ꝛ ſi penetret non frigidus ſed calidus ſit. ℙAli⁹ documẽtũ ẽ q̃ ſp ſm ſigna ſupi⁹ ãnotata debes ꝓnoſticationẽ facere aſtãtib⁹ infirmi de ſalute ꝛ piculo ipſi⁹: tñ i q̃cũq; leſiõe mẽbꝛoꝝ ꝑtozuꝝ ptis ītrinſece: ꝑter leſionẽ cordis a cura rõnabili nũq; deſiſtere ỽbes: eo q̃ mꝛtoties natura cũ ſuis bõis iſtis occꝛre opaꝛ ea q̃ medico ſepenſiero ipoſſibilia videꝝ. Et ſic dei munere ꝛpleta ẽ doctria via theorice ꝛ practice vulneꝝ pectoꝛiz penetrantiũ ꝛ nõ penetrãtiuz: cuius nomẽ ſit benedictum.

¶ Capitulum. xj. de vulneribus ventris ꝛ partiũ eius cum penetratione. Ca. xj.

Nota.

cura. Jo.

Nota.

meſue

Vulnera ventris.

CVlnera ventris penetrātia nō sine patientis piculo a doctoribꝫ iudicant ꝓsertim qñ sunt cū lesione mēbroꝝ prextorū. Solet itaq; locꝰ iste plerūq; a recenti dēti vlnerari: velut ense cultello ꝛ silibꝫ instrīs aptis ad incidēdū. Interdū insup vulnerat ipsa pticula a re pungēti velut lācea telo stilo ꝛ alio sīli istro pfozationē cānte. Quāobrē cū ad hāc curā accesseris: non nisi vtilissimū est regionē loci ꝑsiderare. Considerādū est insup an vuln⁹ fuerit cū lesiōe alicuius mēbroꝝ ptētoꝝ. Et hoc p

signa stomachi.

signa ista ꝙ lesionis stomachi habētur: qz eger p sputamina sanguinē mittit: p ozificiū vulneris chilis

signa intestinoꝝ.

seu cibꝫ exire vī. CSigna pterea lesiōis intestinoꝝ cognoscunt ꝑ dolorē ꝛ torsionē i ventre toto. Sīlr cognoscunt p exitū stercoris e vlnere p exitum zirbi ꝛ intestini ex vlnꝰ ipso vulnere exīte ꝓplo. CSignū vlteriꝰ qō lesio sit i gracilibꝫ intestinis sumit a loco: nā vuln⁹ est ab vmbilico supra. Uer si lesio ad intestina grossa puenerit: vulnus necessario erit ab vmbilico infra: intestina ei vt. c. ꝓpo ō anatho. intesti. dixim⁹ aucte Rasi. li. ad almansoꝛ. sex tñ sunt ḧrū tria supioza sunt gracilia: alia vo tria iferiora grossa nūcupā

Rasis.

signa epatis

tur. CSigna āt vulnerꝫ i substātia epatꝫ cāti hñtur p exitū sāguis rubei p dolorē loci vulnerati circa ptē dextrā ꝛ grauedinē totiꝰ lateꝛ dextri circa costas mēdosas fereysq; ad iguē dextrū. Et hꝰ pp sīguinē egredientē ab ipo epate ꝑsus ī ūmā ptē deriuādo. CSigna ꝙ vulnus sit in splene cognoscunt p existū sanguis grossi ꝛ nigerrimi ꝛ p locū vulneratiōis: qz est intra costas mendosas lateris sinistri. CVulneratiōis aūt re-

signa renū.

nū signa sumunt a regiōe loci ꝛ a sanguie aḋso e vlnerē exeūte. CIstoꝝ ꝓterea vlneꝝ ñ pe-

Vulnera non

netrātiū q̄dā valde pickosa sūt velut vulnera cāta ꝓpe vmbili ꝓcū p tres vel ḧtuoꝝ digitos. et

trātia.

ḣ pp terminationē ꝛ colligantiā magnoꝝ vētris musculoꝝ quā habēt cū vmbilico. CSūt

Vuln⁹ vmbici.

insup piculosa ola vlnera cāta i parte posteriori dorsi: ꝛ ḣ pp

lici.

nuchā ꝛ neruos ab ea ortū hñtes. Alia vo ps totiꝰ vētris i ō

Nota.

vuln⁹ sine penetratiōe euenit nisi culpa medicoꝝ ꝓcesserit: raro est q̄n eger ad salutē non pueniat. Eodēq; mō dico ō vulnerib⁹ penetrātib⁹ quoꝝ q̄dā ꝑm periculosa sunt: sicut illa q̄ sūt cāta cū lesiōe mēbroꝝ cōtētoꝝ. Justa ē snia Hypoc. in vj. apho. Inq̄t vesicā icisaꝝ aut cerebꝝ aut vētrē aut renes aut aliq̄ intestinoꝝ graciliū mortalia sunt: dico sm ꝑm. CQue

Vulnera magis suspitiosa.

vo cū lesiōe mēbroꝝ ꝓdictoꝝ existūt magis eoꝝ periculosa sūt q̄ accidūt i pte ūteriori sm lōgitudinē q̄ accidūt i latezib⁹ ipsi⁹. Et hoc ꝓpter facilitatē quā hñt intestina ex suū locū e vulnere exeūdi q̄ ita non accidit i vulnerib⁹ i ptib⁹ lateralib⁹ cātis. CCurō itaq; talis vulneris trib⁹ ꝓplex ītētiōib⁹. ꝓria est i ordinatiōevite. Secūda i corpis eūatiōe. Tertia i administratiōe localiū: ꝛ i restaurationē vulneris p sutura ꝛ reductionē intest. ꝛ alio. mēbro. ex vē

Cura.

trē exeūtiū ad suū ꝓpriū locū.

Digitized by Google

prima intētio In vl- cere nō pene- trante In vl- cere pe netran te.

¶ Quātū ad primā intētionem q est vitā ordinare. ℣ Si vuln⁹ non fuerit penetrans aut pene trans sine lesiōe mēbroꝝ pcto rū dico q patiēs regēd⁹ est p hac intētiōe regimine habito i pcedēti capīlo: q̄re p tna necessitate illuc recurre. ℣ Uez si vulnus penetrās fuerit z cū lesiōe mēbroꝝ p̄dictoꝝ: dicoq patiēs aliter gubernand⁹ est. Cibaria em ei⁹ sp stipticitatē z cōglutinationē debēt habere. Cōedat g patiens panatellā farꝝ grue cū succo citoniꝝ ℞ⁱ insup cau de eq̄ne ℔m oēm modū administratiōis ei⁹ i isto casu: sūmope valet. Sik̄r vir⁹ sumach rosaꝝ mirtillorꝝ thuris sarco. croci liṫ: sirupi ro. melk̄. ros. dragagāti. Et demū ℞ⁱ oim hmōi naturā hntiū in istis vulnerib⁹ accō modate pcedik̄ i ferculis. Sik̄r dico de potu: si mplicia p̄noiata cū aqua ebulliri p̄ñt a pncipio vsq; ad securitatē a patiſ. ℣ Trāsacto piculo a patis p̄ñt p̄dicta simplicia aut aliq̄ pars eoꝝ p suo potu vino z aqua ebulliri. Et si patiens fuerit debilis valde: vinū z cetera naturā pfortātia ēt in primis diebꝰ egrotāti vtik̄ pcedunt. ¶ Scōa q̄dē ītētio eodē mō cōpleṫ. ℣ Si vuln⁹ nō fuerit penetrās aut si penetrans absq; lesione mēbroꝝ intrisecoꝝ put dictū fuit i doctrina antecedētis capīli pcedēdū est. ℣ Uez si cū lesiōe fuerit aliquius mēbroꝝ cōtētoꝝ: dico q in purgatione pharmaci soluti ui z nō solutiui nō sis audax in ei⁹ exhibitiōe forte pp lesionē secutā i substātia ītestinoꝝ aut stomachi aut epatis: aut aliorꝝ mēbroꝝ: fortis em medicina p os sumpta a natura ꝓpter mē- bri debilitatē vulnerati regulari non pōt. ℣ Sufficit g p cōplmēto isti⁹ scōe. intētiōis corp⁹ p fomīa euacuare ac scarificatiōes opportunas: nullo ꝺicēte sinthomate. ℣ Satis est igit in isto casu corpis euacuatio ad ministratione clisteriorꝝ z sup positorioꝝ q̄ nō valeāt in testinoꝝ vulnerib⁹ ꝺriari ſz potⁱ⁹ eisdē summope valeāt opitulari. ℣ Ingeniū q̄dē nr̄m fuit i curatiōe vulnerꝝ viscerū ex parte enematis i purgādo feces ab intestinis clistrib⁹ lenitiuis z abstergentib⁹ ꝓcedere: q; gra exēplialis sp fuit ordiatio nostra. ℞. brodiū gallinaꝝ vel caponū vel capitis castrati decocti cū modico camomille aneti ordei furfuris q̄tū sufficit ꝓ solo clisteri olei camo. aneti. aā. ℥. ij. vitella duoꝝ ouoꝝ mellis ro. ℥. ij. misce z fiat enema. Sūpto isto clisteri z ipsi⁹ opatione celebrata immediate ad pfortationē viscerū z cōglutinationē eoꝝ vulnerꝝ imponaṫ infrascriptū enema. ℞. ordei mūdi lentiū rosaꝝ sumach. aā. parū cau de eq̄ne z foliorū plantaginis aā. M. ß. seminis citoniꝝ. ℥. j. ß. liq̄ricie. ℥. vij. litȳ. ℥. j. thuris sarcocolle. aā. ℥. ij. boliarme. ℥. ij. ß. bulliāt oia sik̄ cū aqua sufficiēti vsq; ad cōsummationē medietatis: deinde i decoctiōe cū melle ro. sufficiēti ℥ parū zucchari rubei parūq; croci fiat clistere: q; i cōglutinatiōe vulnerꝝ viscerꝝ mirabik̄ iuuasse ꝓpim⁹ ¶ Tertia deniq; ītētio q̄ est vulnus restaurāre z ītestia ꝓcetercaq; mēbra ad suū locū reducere cōpleṫ mānali opatiōe applicatione q̄ꝝ mlꝝ localiū ſz q̄ diuerse lesiōes diuersis mēbriſ i isto

Scōa intētio

Nota enema lenitiuum.

enema ꝓ vulnerꝝ in carnatione.

Tertia intētio

Digitized by Google

vulnere ꝯcidere ꝑhī. ℙ In ꝑi
mis ergo cū videris lesionē in
regiōe stomachi euenire ⁊ vul
nus tm̄ mō fuerit vsq; ad substā
tiā stomachi: ⁊ fuerit amplū in
loco declinioni suendū est orifi
ciū dimittēdo sufficiens ꝑ pur
gatione vulneris sanioſitatis:
ponēdo sup suturā puluerē con
seruatiuū suture. ℙ Int⁹ ꝯo vsq;
ad ꝑfectā digōnē cū digestiuo
de terebentina aut de vitellis
ouoꝝ: oleo ro. onfancio parūq;
croci ꝑcedēdū est. ℙ In eadem
insup digōne cū oleo ro. calido
vtil⁹ ꝑcedit vulnere exīte stri
cto i circuitu insup ꝑ ꝓfortatio
ne loci ⁊ ꝓhibitione apatis po
nat defensiuū ex oleo ros. cera
al. boliar. parūq; sandaloꝝ ꝓfe
ctū. ℙ Deinde secuta digōne lo
cus digerēd⁹ mūdificād⁹ ⁊ īc-
arnād⁹ est (put in supioribꝫ
capīs dictū fuit.) ℙ Uer. si vul
nus substātiā stōachi penetrare
vī. Cōsiderādū est an lesio fue
rit superficialis: an vsq; ad iterio
rē partē stomachi. Nā si superfi
cialis eē vī vulnere exīte am-
plo ⁊ facta sutura supadicta re
liquēdo tñ orificiū iuxta stoma
chi lesionē intra vuln⁹ cū ticta
ꝑonat infrascript⁹ liq⁹: cui⁹ of
ficiū est subtili attractiōe locū
cōfortare nec expoliat ab alīq
Medi mūdificatiōe ⁊ icarnatiōe loci
cina ꝑ cui⁹ talis i isto vulnere fuit or-
vulne- dinatio nīa. ℞. olei ro. onfanci.
re stōi ℨ. ſ. ⁊ ß. olei de terebē. ℨ. ß. tere-
ben. clarissime. ʒ. r. masticis. ʒ.
iij. caude eq̄ne rotissima. absin.
cētau. m. nucis plātagis ipico.
añ. ℳ. ß. m̄iū terrestriū lotoꝝ
cū vino. ℨ. ſ. croci. ℑ. ſ. vini odo
ri. ciatū ß. bulliāt ola sil⁹q; ad
ꝑsum. vini deide colent ⁊ vtere
q; mirabilis ē opatiōis. Iuuat
insup in eodē tpe cerotū de mi
nio habitū. c. de fractu. cranei.
ℙ Eodēq; mō ꝑcedendū est in
vulnere stomachi penetranti:
vsq; ad ꝑcuitatē ipsi⁹. ℙ Uerū
in isto casu repcussiua in circui
tu nō ꝓueniūt ꝓpter debilitatē
stomachi. Loco ergo eoꝝ ponā
tur ꝓfortatiua stomachi: quorū
gra exēplitalis pōt eē ordina
tio. ℞. olei de absint. olei cito.
olei ro. añ. ℨ. ſ. ß. olei masticini.
ʒ. vj. calamēti mēte ro. absintij
añ. paꝝ ola cū vino odorifer. suf
ficiēti bulliāt vsq; ad vini con-
sumptionē. Deinde ꝑi⁹ cola
tis cū cera al. sufficiēti fiat cero
tū molle: addēdo croci. ʒ. ſ. coꝝ
loꝝ oim ⁊ sandaloꝝ añ. ʒ. ſ. ß. ℈
sup stōacho vtaꝫ more emplā
tū qz ipm potētissime ꝓfortat. ꝑte
terea ꝓnosticatio de periculo in-
firmi cozā astātibus nō est obli
uioni mādāda: qz hypocratis Hypo.
ſnia sup hoc iusta est aphoriſ- cra.
moꝝ dicētis vesicā incisam aut
cerebrū aut ventrē ⁊c. mortalia
sunt ꝑm ꝑm. ℙ Ulterius si vul
nus fuerit in substantia epatis
vel splenis: ⁊ lesio fuerit in ꝑte
superiori epatis ⁊ splenis: ⁊ fue
rit satis amplū: tunc si⁹ morta
le iudicat. ⁊ hoc ꝓp sanguinis
fluxū eueniētis ab aliqua vena
rū incisiōe. ℂ At si ꝑdicta lesio
causari vī in extremitate horū
mēbroꝝ aut in extremitate pe
nullaꝝ epatis: tunc dico q; bñfi
cio medicinali de ei⁹ curatione
spes haberi ꝑt. ℂ Curanꝫ itaq; Cura
vulnera in ꝑnoſatis membris tio.
isto mō. ℙ In primis si ꝑdicta
mēbra extra ꝑcuitatē ad exte
riorē ptē exierit ꝑserti epar: qz
raro splē exire solet foras. In ꝑ
mis lauet totū vuln⁹ hm̄ōi sple Lotio
nis ꝓ posse ⁊ epatis vino deco valid⁹

Digitized by Google

ad vulnera epatis

ctionis endinie plātagi.caude eq.ros.mirtilorum sumach thuris dragā.terre sigillate z parū zucca.rubei Istud esū medicamē sanguinē stringit z vulnus ꝯglutinat. ℣ hoc pacto si vulnus non fuerit amplū āpliet z epar ad suū locū reducat. Deinde locus sūcdus z incarnandus est: nec est opus circa curationem vulnez istoz mēbroz te occupare: sed solū curationi nature relinqueda sunt: qz sanguis intus extrauenatus versus iguē ab ipsa natura trāsmittit ibiqz buboně gnat: qre idiget maturatione z aptiōe: nisi per insensibilē resolonē sanguis ipse a natura resoluat. ¶ De vulnere aūt intestinoz nūc tps est mentionē facere. ¶ Curano itaqz eorū hac ꝯplet intētiōe. ℣ In primis si extra suū locū intestina exierit: calefactis pri⁹ vino rubeo decoctiōis camomille melliloti aneti rosaz absinthij matricarie añ.paz ad locū suū reducank. ℣ Et qz aliqñ tumefiūt tumefactiōe vētosa: ita ꝙ necesse est ad vlteriorē carminationē vētositatis pcedere. ℞. cimini. ℥.ß. coriandroz anisoz añ. ℥.iij. mell. ℥.iij. cum vino nigro sufficiēti dulliāt cū supradictis simplicib⁹ vsqz ad ꝓsummationē tertie partis. Deinde cū spōgia in p̄dicta decoctione made facta loc⁹ frequēt administratiōe eptimet. ¶ Uez si cū hac intētiōe ad suū locū reduci non pñt: vuln⁹ nouaculo ampliādū est ita ꝙ ad suū ꝓpriū locū reduci valeāt. ℣ At si p̄dictū locū vulneris fuerit cū lesiōe intestinoz z lesio in gracilib⁹ esse vt def: tūc tale vulnus oino mortale iudicandū est. Et hoc multis de causis tū ꝓpter tenuitatē sui corporis qz futurā hmōi nō patiunt: tū ꝓpter paruaz venarū multitudinē existentiū in ipsi⁹met intestinis p̄stim in intestino ieiuno: tū in⁹p ꝓpter ꝓpinqtatē quā habēt cū neruorū natura: qz ipsa intestina minuta plurimū participāt neruositate: tū deniqz ꝓpter multaz effusionē cholere: qñ intestina minuta p̄stim ieiuno magis sunt ꝓpinqua epati: z maxime intestinū ieiunū q̄z alia grossa intestina. Inferiora ꝙ vētris vcz intestina grossa cū ad eorū substantiā vulnus puenerit ꝓpterea qz sunt de natura carnis (vt in qrt Aui.) de medicatione ipoz cū salute egrotātis sis cōfidens. ℣ Cū itaqz intestina vulnerari vident pri⁹ lota (vt superius dictū fuit) z mūda i labijs intestinoz ab oi immūditie cū p̄dicta decoctione suank intestina filo incerato nois torto pellionum sutura. ℣ Eodē mō pñt sua ītestīa minuta ꝛz sit de raro contingēti qñ solidationē reciāt p̄dicta intestina minuta: tñ a rōnabili cura nūq̄z medic⁹ dz desistere: natura etenī suis occultis z bonis ist⁹is solet interdū opari ea q̄ a medico ipossibilia videnť. Sufficit tñ mō tuā in h̄ facere ꝓnosticationē cōz astāb⁹ de periculo infirmi. Uestā enī incisam aut cerebrū aut aliqō intestinoz gracilū (vt ꝛz ypo. aphorismoz. vj.) mortale. Nōnulli etiā iubent vnīri labia ītestinoz: capitib⁹ formicarū: q̄: q̄dē vno ab antiqs z modernis doctorib⁹ satis reprobata fuit. ¶ Celebrata intestinoz sutura lauentur intestina decoctiōe añscripta. Deinde calefa- ypo.

Cura tio vulnez intestinorum.

Digitized by Google

ctis cū ipa decoctiõe ad suũ p
priũ locũ reducãt. Aduertẽdo
tñ q vnũ intestinũ nõ supeq̃ret
alterũ. ℣ Quo fcõ vuln᷑ i parte
Modi interioꝛi vẽtꝛ᷑ sucdũ ẽ. ¶ Et qt
sucdi q̃tuoꝛ sũt modi sucdi vẽtꝛ᷑ vcz
mi- mirach vt i antiqs inuenit scri
rach. pturis: tñ gra breuitat᷑ z vtili-
tatis cure de duob᷑ vsitat᷑ mẽ
Prim᷑ tionẽ faciã. ¶ Prim᷑ ẽ q soluz
capiat mirach ex vna parte di
mittẽdo sifac: ex alia ꝙ capiẽ
do sifac z mirach: succedisse sic
faciẽdo donec totaꝛ futura cõ
pleat. Iste modus dscribit ab
Aut. i curatiõe vlnꝛ᷑ viscerũ.
Scõs. ℣ Scõs ãt mod᷑ ponit ab albu
casi dicẽte q suat mirach solũ
dimittẽdo ex vtraq̃ pte sifac i
scõo ꝙ puncto capiat mirach
cũ sifac ex vtraq̃ parte z sic suc
cessiue ꝓceꝺ. ẽ vsq̃ ad totalẽ su
turã. ℣ Isti duo modi future a
modernis doctoꝛib᷑ vsitati se-
curioꝛes sũt q̃ ceteꝛi modi: z ꝓ
ꝑpt inuisationẽ icarnatiõis q̃
seq̃t inteꝛ mirach z sifac: et qt
cũ isto vulnere soleꝛt᷑ girb᷑ eꝛ᷑ vẽ
trẽ exire: q̃ a facili cã corrũpit.
hypo. Inq̃t eiñ hypocra. Cũ egredi
tur girb᷑ e vulnere necesse ẽ vt
putrefiat qõ ex eo egredi᷑ licet
extra locũ paruo tẽpoꝛe moꝛe-
tur. Et h̃ accidit velociꝛi tpe
cõ intestinis z epate: qm̃ inte-
stina z extremitates epatis si
nõ remaneãt eꝛ᷑ lõgo spatio in-
tñ q mꝛtũ vehemẽter ifridẽt
cũ vẽtꝛe ingredinꝛ: satis cito
ad ꝓpꝛiã nam reducinꝛ: qõ ita
nõ accidit de girbo: girb᷑ em̃ lz
eꝛ᷑ vuln᷑ paruo tẽpoꝛe moꝛeꝛ
tñ necesse ẽ vt qõ ex eo aer vel
frig᷑ attigerit ad festinũ putre
factionẽ peruenia᷑ quãobrem
peꝛiti chirurgi stati ꝑpaꝛãt ad
Cura- icisionẽ illi᷑. ¶ Mod᷑ ãt remo

tiõis girbi alteꝛati seu coꝛrupti tio girbi
ẽ vt ligeꝛ᷑ girb᷑ ꝓposse i loco sa bi alte
no foꝛti ligatiõe. Deiñ abscin rati.
daꝛ᷑ totali icisiõe ꝓpe ligatu-
rã ꝑ digitũ vnũ. Deiñ caute
rizeꝛ᷑ i loco icisiõis ipius fere
vsq̃ ad ligaturã: z stati pri᷑ ca
lefactꝰ pãꝰ calidis calefactõe
ꝓdeceãti leniẽ it᷑ reducaꝛ᷑ filum
tñ eꝛ᷑ vuln᷑ dimittẽdo: vt i tpe
remotiõis eschaꝛ eꝛhi valeat.
Vln᷑ deiñ fcã futura ꝑdicta in
ter mirach z sifac exiccãtib᷑ cu
rãdũ ẽ ponẽdo sup futurã pul-
uere suture ꝓhãtiũ. ℣ Et no. q
sup isto vulneꝛ vngm̃ ꝺ minio. Nota.
c. ꝺ fractura cranei ordinatũ et
tere. mixta cũ pꝛuere rubeo mi
rabilẽ hñt ꝓgutiã. ℣ Vẽtꝛez
insup totũ cꝑꝛare cũ cꝑꝛo ꝺ fa-
pa z rerũ ãnodinarũ hito. c. de
uul. thoꝛacis mirũ i modũ iu-
uat. ¶ In sedatione doloꝛis in ꝓ ꝺo
ꝯcũq̃ tpe cãti vnctio totꝰ ven dationẽ
tris cũ oleo camo. ane. parũq̃ doloꝛis
cere. al. mirabilit᷑ ꝓfert. ¶ So-
let deniq̃ circa femoꝛa vcz sup Cura
inguine vuln᷑ cãri a re pungẽ vulnez
ti velut ense telo lãceaꝛ᷑ sic ris cir
℣ Quapꝛopt ꝓ signa discurren ca fe-
do. Si vuln᷑ penetrãs fuerit cõ moꝛa.
si derãdũ ẽ an fuerit cũ lesione
vesice: aut colli ipsi᷑: aut cũ le
sione mis intestinicq̃ recti: q̃ (vt
inq̃t Mũdin᷑) vesica et matrix Mũdi
cũ ipo intestino recto maxime nus.
hñt adherẽtiã z vicinitatem iõ
culcitra vocaꝛ. ℣ Si g̃ i substã-
tia vesice lesionẽ eẽ cognoue-
ris tũc vuln᷑ mortale iudican
dũ ẽ iuꝛ᷑ sniaz hyp. vesicã icisã hypo
ꝛc. Aꝛ rõnabili tñ cura maxie le
sione parua exñte ñ ẽ fcedẽdũ.
Obseruatz̃ itaq̃ canõib᷑ supi᷑
ordiatz̃ circa dietã. Dico q̃ i p-
te exterioꝛi i vul. exiccãtib᷑ p-
cedẽdũ ẽ. Sicq̃ mõ cũ siriga

Digitized by Google

curua q̄ periti chirurgici vrinare faciūt p ÿgā bis i die. Proiicia tur de ifrascpta decoctōe i nota bili ōstitate vsq; ad pcanitatez vesice nō frigida is tepida. Et si decoctio sit eterit i vesica pa lulum añq; eūeī cū cadē siriga eritvaldevrik. Cui⁹ decoctiōis i h̄ casu talis fuit ordiatio nfa. R aq̄ ro. ℥. iiij. plantaginis li. ß. aq̄ caude eq̄ne li. ij. ordei mūdi lētiū rosa. añ. ℥. ß. mirabolani citrini hipoq̄stidos balau. mirtil. añ. ℥. j. sumach cimāruz rubi fo. oliuastri ꝑsolide maioris si ue aniegi añ. ℥. ß. uḡr. imūde. ℥. r. ℥uc. rubei. ℥. ij. aloes epati ci sang. dtach. boliar. ßresigilla te añ. ℥. ij. bul. oia siāt vsq; ad cō sum. tertie ptis. Deide colenf. Et vtere mō quo. ß. dictum est. Et no. q; p supi⁹ diuretica nō sūt exhibēda: ne forte mām ad locū deriuarēt multā. Sufficit ℈ sirupū ro. ex infusione cū aq̄ caude eq̄ne z ordea sumere: qi ingrossando materiā ꝑfortat mē brane ad locū lesum ipaz mate riā deriuare valeāt. ¶ Verū si vulneratio ꝑdicta sup collo ve sice acciderit: tūc de ei⁹ salute medicinali bñficio sis ꝑsidēs: vt q̄tidiana experientia ex his q̄ lapides ex vesica extrahunt de mōstrauit: ꝑsertim in curia Ro mana i q̄da teutonico Julij pa pe scōi familiarissimo q̄ ex vno (vtita dixerim) lāsono vulnerat⁹ i sinistro latere supra iguē z ipsius femur: q̄ vulneratio tē debat versus vesicam. Ex qua vulneratiōe vrina tm̄ mō hora ti euacuabatur: quia via solita ÿge perdies septē in totūclau sa remansit. Ego autem vidēs vulneratum emittere vrinam p locum vulnerationis vna cum ceteris medicinis ad hunc ca sum vocatus de ei⁹ salute deso lati fuim⁹. Qui oēs a tūmo pō tifice interrogati q̄d de ei⁹ sālu te spabam⁹: sicde ꝑitis malū fecim⁹ pnosticū ñ th. a rōnabi li cura dīsīrēdo. Tādē dei mun nere regula supi⁹ data vulnera tus liber remāsit: z vrina ad p sinū locū redūt: z vsq; i hodier nū cū hūanis vitā ducit. Et re uera lesio nō fuit i substātia ve sice: ℥ i extremitate colli ipsi⁹ q; aliter nō euasisset attēta ma gna pcussiōe. Magnū ei fruſtū pāniculi e vulner circa octauā die egressū est ad instar man⁹ vni⁹ ꝓpter q̄ oēs arbitrati fui mus ipm fuisse de pāniculo si fac. Quare amice si vulnera ta lis loci fuerit cū incisiōe si faci vnioni ipsi⁹ cū sutura ꝑz vacā duz est: q; aliter intestina ÿsus burſaz facilē haberēt descēsuz. ¶ Sicī dico si matrix fuerit vul nerata: cui⁹ vulnerationis signū ris in sumit a loco prim: ptim a san guine ab ea emanāte: ptim de nigz a dolore grauedineq; loci. Tūc dico q; lotiōe supi⁹ anno tata pcedēdū est. Trāsactis tñ pmis dieb⁹ pñt addi simplicia maiorē abstersionē hñtia velut melz aq̄ ipsi⁹: et mel rosa. i isto casu cōueniētissime admistrāt. ¶ Sup vētrē q̄z tā in lesiōe ve sice q̄ matricis empl̄z de sapa cū vnctōe supi⁹ ānotata vtilissi mū est admittrare: quia ista au xilia dolores torsiōes z viscerū vētositates mirum i modū re soluūt: sedāt z carminat. ¶ Unū restat in medium adducere: quod si quis percussus fuerit ris ab sagitta telo aut lācea ab añrio añ ad ri vsq; ad posteriorem ptē: tūc post. añq; ꝓueniat ad ejectionē hoꝝ

Decoctio ad vulnꝰ collive sice vulnerati.

Nota.

Cura vulneris in collo vesice.

Cura vulnerationis vesice.

Digitized by Google

instrorū ꝓsiderādū ē ꝑ̄mtē patiēt̄:p pulsuz:p aspectū faciei p anhelitū:p tremorē cordis:p spasmū ⁊ alias dispōnes ꝺ̄ā si eger in istis bñ se habuerit:tūc indica lesionē nullū mēbrū ꝑtē torū tetigisse: nec ēt renes:q̄re molificato instro oleo ros. calido cum dexteritate ⁊ facilitate extrahēdū ē. Deide vuln⁹ vsq̄ ad pfectā degōnē cū oleo rosa. calido ⁊ digestiuo ꝓcedēduz ē. Deide ꝓ ei⁹ mūdificatōe icarnatiōe ⁊ sigillatiōe agēduz est (put supi⁹ dcm̄ fuit.) Et q̄ natura solet sanguinē ex trauenatuz ꝺ̄ſ⁹ iguiez trāsmittet̄: ex q̄ gñatur apa: q̄re ꝓ ei⁹ maturatiōe ⁊ apertiōe nō sec⁹ ꝓcedēdū ē q̄ dcm̄ fuit ō curatiōe apat̄ iguinum. quare ꝓ tua necessitate il luc recurras. ℣ Et sic deo dāte cōpleta est doctrina ꝑsentis. c. cuius nomen sit benedictum.

C. xij. ¶ Capi. xij. De vulneribus ancharum ⁊ inguinum.

Vulnera anchar⁊ iguinū

STat partium vulnera eadem fere curatione curantur sicut ⁊ humerozum ⁊ spatularuz vulnera. Ista enim loca plurimū particip̄at de nervositate ligamentis atq̄ musculozum magnozum multitudine: ⁊ ita faciunt loca spatularū ⁊ humerozum: q̄ ob rem ista capitula alternatim videantur: ꝓ tua necessitate ad id. c. recurre. ¶ In curatiōe tñ vulnerū istarum ptiū tres hñt̄ intentiōes. Prima q̄z i vite regimine ꝑsistit. Scōa i corpozis eūatiōe. Tertia vltima in admixtiōne ⁊ stratiōe localiū. ¶ Circa ꝓmaz scōa in ⁊ scōaz intētōez ꝓcedendū ēvt pluries supiozib⁹ capl̄is tractatum fuit. ¶ Cōclusiue vsq̄ ad

Cura.

Tertia intentio. In vulnere stricto.

apostematis securitatē a vino carnib⁹ et alijs sanguinē gñāti b⁹ patiēs abstinet̄ dz. ℣ Flebothomia q̄z oppositi lateris ex cōi vt basilica vena i ꝓmis die b⁹ cōuenientissime admistrāt. ℣ Uētrē ēt enemate ꝺdecēti sepe ⁊ sepi⁹ euacuādo. Et ꝯ tōtū dico q̄ talia vulnerata parata sūt dolores magnos magnasq̄ apationes gñare. ℣ De purgatiōe ēt dico vtilissim⁹ ē egrotātē i ꝓmis dieb⁹ a medico purgari purgatiōe minoratiua: velut casia: diacaptoli. electuariozuz lenitiuo. ℣ Eodēq̄ mō dico cor pe exñte plectozico vtilissimuz eē: celebrata minoratiōe materiez: ꝓ aliq̄t dies sumet̄ digestiuū put operāti necessitas videbit. Deide fcā digōne pharmaco ꝓpetēti ꝓ nā hūoz peccātiū corp⁹ euacuandū. ¶ Tertia denicq̄ intētio cōplet̄ admistratione localiū. ℣ In ꝓmis cū ad curationē istoz vulnerū puenerit ꝑsidera an vuln⁹ strictū an ap̄lū an pfundū. Nā si strictū ⁊ pfundū fuerit: quenientissime aliquātulū i superficiē trn̄ ap̄liandū est dūmō ꝯ fieri possit absq̄ lesiōe venarū ⁊ neruoruz atq̄ musculoz. Deide vuln⁹ cū oleo rosato calido et digestiuo curet̄. In circuitu vo ponēdo defensiuū nr̄m magr̄ale. c. de vulnere spatularū ordiatū. ℣ Et si dolor fuerit itēsus ꝓ ei⁹ sedatiōe intus ponat̄ modicum olei magistalis de pfozata supiozibus capitulis plerūq̄ ꝓmemorati. Similiter quoque pro sedatione ipsius doloris mirū in modū vz mēbrū oleo rosa. camomillino atq̄ anetino ebullitionis ꝺmiū terrestriū parūq̄ croci embrocare. Et mpl̄z q̄z de

medulla

Digitized by Google

medulla panis cū lacte habitū in ātidotario nro ad sedationē doloris mirabilr vz. Ad eādē i tetionē siliqz empl̄z ō sapa ordinatū. c. ō vlnere thoracis. Secuta digone p carnatōē vlnerz mūdificatiōe z sigillatiōe pce dēdū est vt al's plerunqz dictuz fuit. Uerū si istavulnera āplavideanr pdecēti futura partiū vnionē paocare debes in loco ōcliuiori amplū orificiū dimittēdo. Deide p eis digōe mūdificatōe ꝛc. pcedēdū est i oib z per oia (put supi dcm fuit.) Et no. q curatio vlnez istaz ptiū nō ē negligēda a medico: quia si ab eo male tractaret nō esset mix si eger ad ppetuā claudicationez pueniret: ḡre ima cū diligētia solertiqz ingēio pdcā vulnera a medico cursda sunt. Et sic deo ꝛc.

In vulnere amplo

Nota.

C. xiij. ¶ Cap. xiij. De vulnere testiculorum et virge.

Uulnera testiculoz.

Ulnera istoz locoz raro nisi medicorum erroze ptingat quin ad optimū finē nō p ueniat. ¶ In curatione itaqz istoz vulnerū tres intētiones reqrunt. Pria in regimine vite ꝓsistit. Secūda i purgatione corpis. Tertia i applicatōe localiū. Et qz amice mi lz ista mēbra sint mēbra valde sēsibilia: tñ cū i eis acciderit vulnera nullū mortis iminet periculū. Sz qz sunt necessaria ad generationē nature humane. Iō magna cū diligētia pdcā membra custodicda sunt z eorū vulnera curāda. ¶ Quātū ad pmā z scdaz intētionē nō sec pcedēdū ē put dcm fuit in antecedēti ca. ḡre ad id capl̄z p tui necessitate recurr. ¶ Tertia ōnicz in

Cura.

Prima z scda intētio.

tertia intētio.

Practica

tētio cōplēr administratiōe localiū. In pmis cū ad hāc curationē pueneris si vuln fuerit sm lōgitudinē: pdecēti sutura labia ipsi vnienda sunt. Deiñ medicamib dōestice exiccatiōis p cedēdū ē. Fcā pri digōne per duos vel tres dies cū digestivo ex oleo ros z vitell onoz cōfectoꝛi circuitu ponēdo digestinū nīz magīale ordiatū capko de curatiōe vulnez adiutorū. Cāqz sanies digestini applicatiōe gnata fuerit in vulnere: mūdificatiuo de siru. ro. descriptione nra pcedi dz. Et si op fuerit i loco ōcliuiori tictā ponere vt mā facilioꝛi mō purgari possit: ꝫ facere potes. Deiñ celebrata mūdificatōe loc icarnād est. Addēdo i hmōi. mūdificatiuo pauz aloes epatici parūqz sarc. p suaꝺo sigillatōe cū vnguēto de minio habito ca. de frac. cranei pcedere vtilissimū ē. Silr qz mō dico eadē curōne eē pcedēdū vlnere exīte sm latitudinē. Uez si vuln fuerit a recōtusiua cātū cū vlterioꝛi z lōgioꝛi digōne ē pcedēdū: qz oē ptusuz vuln necesse est putrefieri (vt iqt Sal.) z i sanie puerti. In reliqs p mundificatiōe ꝛc. (put dictum fuit) pcedatur. Et sic deo dante.

C. xiiij

¶ Capm. xiij. De vulneribus coxaruz z tibiaruz eorumqz ptium z de cura eorum.

Uulnera coxarum ꝓnosticum

Adē curatōe tractantur istoz locoz vulnera q z vlnera brachioz z adiutorū curāc. ¶ In ꝫ tñ ō ad ꝓnosticuz dīnt. Qz vlnera istaruz ptiuz pp multitudinez magnorum neruoz nobilium: magnarumqz venarū atqz musculoꝝ

De Uigo. p

Digitized by Google

chordarūq; z ligamentoꝝ ligā
tiū iūcturas magis periculosa
sunt brachiozuz z adiutoziū vul
nerib⁹. Nā i anteriori pte genu
trāseūt nerui valde sensibiles
a cerebro descēdētes ad quoꝝ
vulnus egritudines magne p
pter cōiationē z passionē quā
hñt cū cerebro solēt accidēr: ve
lut dolor aṗa: spasm⁹: febris in
cēsa: pmixtioq; rōnis: a qb⁹ bñ
ficio medicialis pauci sanāt. Et
ppt̄ h Auic. canone curationis
vlcerum vbi cōnumerat vlcera
generanti a spasmū. Inter cete
ra loca aptiora z ꝓptiora ad
gñandū spasmū. Inqt. Sūt vl
cera dorsalia: qm̄ sunt i regiōe
nuche. z vlcera ēt q̄ accidūt i al
tiori pte genu: qz lacerti hmōi
loci sunt plurimū neruosi. et iō
res vcz vulneratio eoꝝ lacerto
rū hoiez ad spasmū z festinam
mortē plerunq; pducit. Sik̄ q̄s
dico int⁹ q̄ sunt valde pericu
losa et extra: qz p corā trāseunt
vene magne: ex incisiōe q̄rū sz
guinis emorroagia accideř so
let nō parua. Pro curatiōe cu
ius ad cap. de curatiōe fluxus
sanguis recurras. z ē difficilli
me restauratiōis. Et quia p̄no
minata loca sustētacula z decli
niora totius corpis sunt: ad q̄ a
supiorib⁹ mēbris de facili trā
smittunt̄ materie q̄b⁹ plerūq; p̄
dicta loca aṗanť: z eā ob cās eo
rū vulnera sunt pickolosiora bra
chioꝝ vulnerib⁹ q̄ ita faciliori
nū nō accidit in vulnerib⁹ bra
chiorū ꝛc. iuuat i hac curatiōe
summopere ť nerarū mēbrū ere
ctū z extēsuz situar̄ cū q̄tudie
toti⁹ corpis. Jn h̄ em̄ ꝟificar̄
dictū illud ꝑuerbiale dicēs la
mano al pecto la gāba a lecto.
ligatura q̄s transfacto periculo

aṗatis vulnere existente a ge
nu infra condecēti fascia a cauti
cula pedis gradati fasciādo vs
q; ad genu summope iuuat. Nā
(vt i q̄t Guido ō cauliaco.) egri Guido
tudines tibiarū nihil hñt pro de cau
priū ab alīs egritudinib⁹ to liaco.
tius corpis ꝑter ligaturāvcz ad
phibēduz q; materia antece
dēs ad predictū locū vulneratū
tranūre nō valeat. Jn curatiōe
itaq; istoꝝ vulnerū tot habenť
intētiones quot in superioribus
capitulis descripte fuerunt. Prima
¶ Quātum ergo ad pmāz scōaz et scōa
intētionē ꝑut ibidē plerūq; di tētio.
ctuz fuit p̄cedenduz est quare
p tua necessitate ad p̄dicta ca
pitula recursum habeas. Quā Ter
tuz ergo ad tertiaz intentionez tia in
q̄ perficiť administrationez lo tentio
caliū: dico q; ea que dicta sunt
in doctrina capitulorum antece
dentium: p̄sertim. c. de vulnere
adiutorij colli z brachioꝝ accō
modate p̄ñti. c. inseri p̄ñt: quā
re alternatim videanť. Cū h̄ ad
hāc locorum plagā pueneris z
fuerit extra iūcturā: vcz in lo
cis musculosis z carnosis z in
cora. Tūc si plaga fuerit p fun
da z ſz lōgitudinē facta p̄decē
ti sutura z pfunda: put sepe et
sepi⁹ dictū fuit: labia vulneris
adinnicez reducanť. Similiter
dico si fuerit ſm latitudinē mē
bri predicta plaga cāta in lo
co decliniori officium dimit
tendo apertum cuz tincta oleo
rosato calido z digestiuo made
facta sup vulnus pulueré sutu
re conseruatiuum cum tereb. in
corpatuz ponendo: deinde mū
dificeť locus incarnetur z figil
leť (put plerunq; superius di Vulne
ctum fuit.) ¶ Eodēq; modo di ra ti
co esse procedēdū in tibiarum biarū.

Aui.

Nota.

Digitized by Google

vulneribꝰ extra iũcturas cãtis
Jn circuitu ꝺo vſq; ad aꝑatis
ſecuritatẽ ponẽdo defenſiuum
nſm magiſtrale more empłri ſe
pe ⁊ ſepius ſuꝑius cõmemora
tũ. ℙ Et ſi os coxe iciſuꝫ fuerit
totali inciſiõe aut ſim partẽ: ſz
dico ꝙ curandũ eſt: put dicẽt. c.
de fractura oſſis coxe cũ vulne
re. ℙ Sodẽcz modo dico ſi oſſa
duoꝝ fociliũ tibie fuerit iciſa
Jn eoꝝ curatione tractari dñt
(put ifra dicẽt. c. de fractura ti
bie cum vulnere.) Uerũ ſi cõi
gerit iſtoꝝ mẽbroꝝ iuncturas
vulnerari: tũc ſumma cũ diligẽ
tia ſolertiq; ingenio duob⁹ va
cãdũ eſt: vcz ſedatioꝝ doloris
⁊ ꝓhibitioꝝ aꝑatis. Namvnũ
Auic. de melioribus (vt inq̃t Auí.) in
quibus intẽdimus in curatiõe
vulnerũ: ẽ vt ꝓhibeamus eoꝝ
aꝑationẽ. ℙ Premiſſis ꝙ ⁊ obſ
eruatis canonib⁹ de flebotho
mia vẽtris purgatione ⁊ dieta
de q̃bus plenarie locuti ſumus
ſupiꝰ capitalis celeberri
me ꝓhibẽt eoꝝ loco aꝑatio
adminiſtratiõe medicaminum
Gale. doloꝛẽ ſedãtium. Dolor eñ (vt
inquit Gale.) in iſtis vulneribꝰ
eſt ſicut vẽtoſa attrahẽs mate
riã ad locũ quoꝝ gra exẽpli i
circuitu extra vuln⁹ more lini
Lini mẽti talis fuit ordinatio nra.
mẽtuz. ℞. olei camomillini olei roſati
añ. ℥. ij. piguedis galline. z. r.
verminũ terreſtriũ lotoꝝm cuz
vino. ℥. ſ. k. croci. ℈. ſ. pingue
dinis vituli. ℥. ſ. bulliãt oĩa ſi
mul parũ: deinde addaſ cere al
be. ℥. ſ. ⁊ iteruz parum bulliant
poſtmodũ colenꝫ ⁊ in circuitu
vulneris ꝙ ꝙ tota iũcturã pre
dicto linimẽto liniẽt. ℙ Jn vul
nere vero cũ ſedatiõe doloꝛis
⁊ aliquali attractione materie-

rũ ad exterioꝛẽ partẽ accõmo
datiſſimũ ẽ ponere ſequẽtẽ me
dellaz. ℞. olei de tereb. olei ro. Oleũ.
onfancini. añ. ℥. ij. tereben. cla
riſſime. z. r. ℏmiũ terreſtriũ. ℥.
ſ. k. maſti. z. vj. gummi elimi. ℥.
iij. armoniaci cũ vino diſſoluti.
z. ſ. k. croci. ℈. ſ. floꝛis ipiconis
℔. ſ. ⁊ k. centan. maioꝛis. ℔. ſ.
olẽi de ſemine lini. r. vj. oĩa ſi
mul bulliãt parũ: deiñ colẽt ca
napacio ſpiſſo: ⁊ iterũ ponanꝫ
ad ſolẽ ꝙ mẽſez. Int⁹ ponẽdo
parũ floꝛis ipiconis ipmꝫ de
hebõ. in hebdomadã permutã
do. Jſtud eñ oleũ (vt ꝑz ꝓſide
rãti ingrediẽtia) mirã hz virtu
tẽ i olb⁹ neruoꝝ vulneribꝰ ſi
cut ſũt iũcturaꝝ valnera cũ ſe
datiõe doloꝛis attractõe dome
ſticaꝝ pua exiccatiõe q̃b⁹ olb⁹
indigem⁹ in curatiõe vulnerũ
iũcturaꝝ. ¶ Accõmodate etiã
ſuper vulnere ad miſtrank i pri
mis dieb⁹ oĩa empła mitiga- empłz
tiua doloꝛis i ſupioꝛib⁹ capitu
lis annotata. ℙ Valet inſup ad
eãdẽ intẽtionẽ fere oĩ tpe mo
re vnguẽti ſupza vuln⁹ ifraſcri Ungñ
ptum cerotũ adminiſtratũ. ℞.
olei camo. ⁊ roſ. añ. ℥. ij. ol. de
ſe. lini. ℥. ij. ß. ol. amigd. dulciũ
℥. ſ. pigue. gal. ping. vituli. añ.
℥. ij. tereb. clare. ℥. iiij. maſti. z.
r. ping. caſtrati. ℥. ſ. ß. ℏmiũ ter
re lotoꝝ cũ vino. ℥. ij. ß. croci. ℈.
ſ. mulcil. altee li. ß. bul. oĩa ſi
mul ꝑter tere. vſq; ad cõſum.
muſcil. deiñ colenꝫ cui colatu
re addanꝫ litarg. aurei ⁊ argẽ
añ. ℥. ſ. ß. minũ. z. r. ⁊ iterũ bul.
in primis lento igne bacnlo a
gitãdo: deiñ ipm fortificãdo.
iteꝝ bul. dõec colorẽ acq̃. nig.
aut ſi kem nigro: deinde addaſ
ter. predicta raſ. pi. z. vj. picis
nau. ℥. ß. diaq̃l. albi cũ gum. ℥.

Digitized by Google

iij. cū cera al. suffi. bulliant item pax ꝛ fiat cerotū i bona forma qđ basilicū magſale vnguētū neruis nūcupaſ neruoꝝ vulneꝝ curatiuū. ¶ Ulteri⁹ ea q̄ dicēt ca. de vngūm. uoꝝ ad vſū pītis capli i hac cu ratiōe accōmodata admīſtranꝫ. ¶ Et ſic deo dāte cōpleta ꝛc.

Cero tuz p neruis vulneꝝ ratis.

C.xv. ¶ Ca. xv. De ſolutōe cōtinuita tis neruoꝝ atq; chordarum.

Ulne ra ner uoꝝ et chor daruz.

NEruoꝝ vulnera vt in antiqs et moder nis repiſ ſcripturis ꝓpt vehemētiā ſen ſus eoꝝ ꝛ cōtinuita tē quā hñt cum cerebro: ſint ho mata mala magnaſq; egritudi nes gñare ſolēt. Et niſi a ſoler ti medico optime cureſ ꝑ maio ri pte patiētē expedirēt ſunt ve lut ſpaſm⁹: paliſis: dolor vehe mēs: rigores: febris itēſa: apa tiones: ꝓmixtio rōnis: vigilie: ſitis: ctbiq; abhominatio. Et mltoties apant via ordinatiōis multaꝝ materierum neruoꝝ vulnera. ꝯ trā abſq; dolore ma gno ad ſpaſmū ꝓducēdo. ſ. abſ q; añceſſōe leſiōis ꝓaue. i. do

Aui. loris maxime (vt inquit Aui.)

Aduer ſitates ¶ Quāobrem q̄dā iſtoꝝ vulne neruū a re ꝓtūdēti cāta ſūt velut baculo: lapide: maleo: ꝛ ſi lib⁹ cōtuſionē ſeu attritionē cāntib⁹. Quedā vero a re icidēti cānt velut enſe: cultello: ꝛ ſi lib⁹ in ſtris aptis ad incidēdum. Que dā iſup ſūt a re pūgēti cāta: ve lut acu: ſagitta: telo: clauo: et hmōi ꝓforatiōnē cāntib⁹. ¶ Ho rū ät vulneꝝ q̄ a re icidēti cān tur: q̄dā ſant ſm longitudinez mēbri: ꝛ q̄dam ſm latitudinem ipi⁹ cū totali inciſiōe neruī: q̄ dā ſo tm̄mō cū medietate inci ſiōis ipſius. ¶ Que ſo ꝛz lōgi tudinē mēbri accidūt ſalubꝛio ris curatiōis ſunt euenictibus ꝛz latitudinē. ¶ Uerū q̄ ſunt cū inciſiōe neruoꝝ ꝛz ptez deterio ra ſunt q̄ cū inciſiōe neruoꝝ totali euenīūt: qm̄ (vt i q̄t Aui.) villus ſanus ſiue pars nerui ſa na ledīt a vicinitate inciſi. cān do doloꝛē vehemētē intm̄ q̄ ſe penūero dirigit nocumētū cere bro: paraliſim ꝛ ſpaſmū plerun q̄ cāndo ꝛ nōnulla accidētia ſu pen⁹ annotata: q̄re neceſſariuꝝ eſt aliq̄n ad ꝓhibēdū aduētuꝝ ſpaſmi (vt i q̄t Aui.) autoꝛitate Aui. Sale. c. de curatiōe vulneꝝ ner Sale. uoꝝ: neruū ꝑctū ꝛ icīſuꝝ nō to tali inciſiōe ipm̄ ꝛz totū icideſ vt ei⁹ accidēt̄ia ꝓaua remoueā tur. ¶ Que aūt a contuſiōe cānt tardioris ſunt curatiōis oibus aliꝭ ꝓnominatis vulneri⁹. Et rō eſt. qz eoꝝ maturatio digō vel reſolutio nō niſi a longo tpe efficiunt. Qđ ſic nō fit i icīſiōe ꝛ pūctura: qz cū exiccātib⁹ pce dēdū eſt. In vulnere eīm neruo rū cū attractōe digeſtiua medi camina neceſſaria ſunt vt noci uū ſepeſ a innatiuo vez q̄ ps nerui ꝓtuſa a ſana ſepeſ. Que i ſup a re pungēti cānt: deterioꝛa ſunt oib⁹ cauſatis a re incidēti ¶ Uerū inter cetera vlnera tā a pūctura q̄s ab inciſiōe cōtuſiōe q̄ cāta pūctura ceca oib⁹ dete rioꝛ. Et hoc atteſtaſ Meſue au Meſ. toꝛitate Sale. c. de ſpaſmo. In Sale. quit puncturam neruoꝝ vel chordarum ſequitur ſpaſmus. Et ꝓpꝛetie cum non reſpirat punctura: efficit eīm venenoſuz apa i loco ꝛ venenoſuz q̄dē ꝑ ꝓtinuitatē rapiſ ad cerebꝛuz ꝛ facit epilēſiā aut ſpaſmum. Pu tridum vero apa aliq̄n in loco puncture gñaſ q̄ꝓpter. vt q̄di

Digitized by Google

eta accñtia nõ eueniãt ꝑ fa⁹ vir
pũctura ipam,scindi ꝛ aperiri ꝑci
pit:deide attractiuũ subtil⁹ sub
stãtie ꝛ domestice exiccationis
admistrari:attractiui cui⁹cũ ad
ei⁹ curã puenero plenioꝛẽ noti
tiã tibi ꝺscribã. Cõclusiue dõs
est ꝙ oĩa vulnera ꝑ spatiũ quã-
tuoꝛ digitoꝝ vicina euenientia
ad vnã quãq; toti⁹ coꝛpis iũctu
rã funt valde piculosa:ꝛ nõ sine
Nota. mortis piculo iudicant. ℣ Chor
de em̃ neruose sup iuncturas a
carne sunt denudate:quoꝝ pũ
ctura vel incisio.ſ.ipſoꝝ neruo
rũ ꝛ chordaꝝ ſterdũ spasmi est
gñatiua:ꝛ nõnũq; mortis indu
ctiua:testẽ adducẽdo Gal. medi
coꝝ lucernã tertio tegni:ꝛ quar
Auic. to tera pẽtice. Et qz neru⁹ (vt in
q̃t Auic.c.de anato. neruoꝝ.) est
mẽbrũ simplex ꝛ organũ ꝓtio-
ſissimum a natura ꝓcreatũ me
diãte cerebꝛo ꝛ nucha ei⁹ vica
ria ad tribuẽdũ sensum ꝛ motũ
ceteris ꝑticulis toti⁹ coꝛporis.
Jõ cũ ad ei⁹ substantiã siue coꝛ
pus ſolutio ꝓtinuitatis puene
rit cuiuscũq; nature seu ꝺditio-
nis existat acuto ingenio ꝛ ma
gna cũ diligẽtia hmõi vulneri
Cura. vacãdũ ẽ. ℂ In curatiõe ꝗ isto
rũ vulneꝝ:vt ad ꝓpositũ nr̃m
redeam⁹. Dico ꝙ q̃tuoꝛ intẽtio
Inten tiones nes sunt necessarie. Prĩa ꝑ ordi
natiõe vite ꝛ sui regimis neces
saria est. Scõa i eũone coꝛpis
ꝓsistit. Tertia in ꝓhibitiõe ꝛre
motiõe multoꝝ accñtiũ ĩperfe
ctã curationẽ causantiũ. Quar
ta ꝛ vltia ꝙplet administratiõe
diuersoꝝ localiũ ſm ꝙ diuersa
gña vulnerationũ ꝛ diuersa ac
cidentia neruis ꝛtingere pñt.
Prima intẽtio ℂ Quãtũ ad ꝓmã intẽtionẽ ꝗ cir
ca comestionẽ ꝛ potũ vergit:di
co ꝙ vtilissimũ est ĩ ꝓmis dieb⁹

egrotãtem dieta tenuissima gu
bernare. Jnq̃t em̃ aui. dieta vul Auic.
neꝝ neruoꝝ a ꝓncipio vsq; ad
securitatẽ aꝑatio ꝺz eẽ tenuissi
ma:qz (vt supi⁹ dcm̃ fuit) talia ꝛ
tot accñtia maiora pñt accide-
re istis vulneribus ꝙ morbũ fa
ciũt pacutũ. Et iõ talib⁹ vulne
rib⁹ ꝛpetit dieta subtilissima ꝙ
est paꝝ dare vł fere nihil: vt hr̃
ꝓtio regimis acutoꝝ ꝛaphoris
moꝝ ꝓtio. Satis est ꝙ rpe ꝑdi
cto egrotãtẽ cõedere panatellã
aut fariolã cũ ꝛuccaro amigda
latã ꝛ ꝑ potu aquã ordeaceã vł
aquã simplr decoctã bibere cũ
ꝛuccaro fino vel iuleb violato.
Trãsacto picko aꝑatis loco exi
stẽte indoloꝛoso ꝛ absq; iflãma
tiõe ad aꝑioꝛẽ vtrã eger trãsire
põt. Carnes ꝙ pulloꝝ in eodẽ
rpe vtilr ꝓcedunt. Jn brodio in
sup eaꝝ panatella:grue:risũ ꝛ
farriolata fercla ad ꝓpositũ fa
ciunt ꝑ potu ẽt vinũ odorifeꝝ
optie liphatũ accõmodate ꝓce
dit:qz vita ista eodẽ rpe egrotã
ti ꝓcessa facit ad bonã neruoꝝ
ĩcarnationẽ:deide succesſiue vi
tã ĩgrossando ꝓcedere ꝺz vt ar
bitrio suo viuat. ℂ Scõa q̃dez Scõa
intẽtio intẽtio ꝙ ẽ coꝛp⁹ euacuare ꝓplet
administratiõe purgatiõis ꝗz coꝛ
poris necessitatẽ. Et ꝺ hac pur
gatiõe plenarie locuti sum⁹. c.
ꝺ cura flegmõis. ꝛ liq̃de capko
ꝑpio de purgatiõe. i li. ix. ꝛre
pto tua necessitate illuc potes
hr̃e recursuꝝ. ℣ Cõplet isup ad
ministratione flõmie diuersue
ꝛtute ꝛ etate ꝓsentẽte. Diuer
siões q̃z ꝑ fricatiões a ẽua pte
ꝛ vẽtosatiões facte sũmopere
rũt:qz locũ mẽdiũ tenẽt flõmie
Sitr ẽt enemate vẽtrẽ largũ te
nere vtilissimũ est. Ad esdẽ intẽ
tionẽ ĩ ꝓmis dieb⁹ vulnere exi

Digitized by Google

ſēte l partib⁹ ſuperiozib⁹: vez ad vmbilico ſupra ſubmergere tibias in aqua decoctiōis rerū anodinaz mirū i modū iuuat. Eodēq; mō vz ſi vulnus fuerit ab vmbilico ifra brachia eadē decoctiōe calida ſubmergere. De cui⁹ decoctiōis cōpōne ca. de ſquinantia doctrinā tradidi: ꝙre ad illud recurras. Iſtō em̄ igeniū diuertit materiā a loco vulneris domeſtica diuerſiōe.

Tertia intētio

¶ Tertia ꝓterea intentio q̄ ꝑſtit in ꝓhibitiōe accidētiū z eo rū remotiōe ſic ꝟplet. In ꝓmis ſciēdū eſt q⁹ ꝓoptiozia accidē tia q̄ ꝓnt z ſolēt accidere neruo rū vulne. ſunt tria vez dolor ve hemēs ſpaſm⁹: z permixtio rōnis: q̄ cū accidūt mala alia acci dētia ꝓcomitāt ea: velut febris valida: ſitis: atq; exiccatio lingue z nōnulla alia accūtia i ꝓn cipio. c. annotata.

Accidētia i vulneribus neruorum.

¶ Ut ergo ꝓe dicta ab iſtis vulneri⁹ elōgēt: vuln⁹ a principio medicamini bus dolorē ſedantibus putrefa ctionēq; ꝓhibētib⁹ cū domeſti ca attractiōe medicādū eſt: put in quarta intētiōe ample diceť.

¶ Ulteri⁹ ſi vuln⁹ fuerit ab vm bilico ſupra: tūc vnctio ex ol. ca mo. ane. z pīg. gal. ꝓfecta i ſub aſſellis z ꝑ totā colli ceruicē ne ceſſaria eſt. ℣ Siliqz mō nuchā ſeu totā ſpinā illinire vna cū in guinib⁹ vulnere i locis baſſio ribus exīte. ¶ Eadē vnctione ad futuri ſpaſmi ꝓhibitionē vti liſſimū eſt. ℣ In ꝓmis ēt dieb⁹ cauēdū eſt q⁹ membrū vulneratū a frigore nō ledatur: qz neruis hypo. no. Iziak. Inq̄t em̄ hyp. ℣ Frigidū mordēs cutē inducit dolo rem ſine ſanie facit rigores et ſpaſmū cauſando. ¶ Quarta de nigz intētio q̄ cōplet admiſtra

Quarta intē tio.

tiōe diuerſoz localiū ſic ꝟplet. ℣ In primis ſi vuln⁹ fuerit a re icidēti cātū z ex lōgitudinē mē bri z detectionē nerui ſtatiz va cādū eſt vt carne coopiat: hoc celeberrime efficit ꝑ futurā par tiū ſolu. Dein medicami. exic cātib⁹ domeſtice exicca. ꝓcedē dū eſt. Sup futura q̄z ponēdo pulueř future ꝓſeruatiuū. In loco tñ ōcliuioꝛi ſp offīm dimit tēdo. Et fortaſſe i primis dieb⁹ i eodē orificio vtiliſſimū erit ꝑ cedere cū ticta digeſtiuo de te rebē. vitellis ouoꝛ parūq; croci ꝓfecto illinita. Eodēq; mō ꝑ cedēdū eſt cū ifraſcripto baſili co vngūcto magiſtrali. Oleū ēt magiſtrale ifra ordinatū cū de localib⁹ tractabiť poſt diē quar tā intus cū tincta poſitū ꝑ oꝛifi ciū vulneris ſumme ad ꝓpoſi tū facit. Et no. q⁹ iſtud oleū pōt adminiſtrari ēt a principio cū tin cta loco digeſtiui vſq; ad ſecuri tatē apatis. Dein ꝑ ſua mūdi ficatiōe i carnatiōe z ſigillatiōe ꝓcedēdū eſt (put ifra patebit).

vngūē tū ma giſtra le.

℣ Si aūt vuln⁹ ſm̄ latitudinez fuerit cātū cū totali nerui inci ſiōe: ſtatiz futura ꝓfunda i pte tñm̄ carnoſa vuln⁹ ſuēdū ē ꝑ fundē dico vt ꝑs nerui iciſi cū altera parte meli⁹ vniať: q̄ ꝓꝛo pter z ſi de hac futura varie re periant opiniōes apud moder nos doctores. ℣ Multi em̄ eoꝛ tenēt neruū icīſum icīſiōe tota li ꝑ ei⁹ reſtauratiōe eſſe ſuēdū. opinio

℣ Multi ꝛo dicūt q⁹ nullo pacto nes de dēat ſui. ℣ Veritatez tñ ſemper futura aperiēdo z in lucē ꝓducēdo di nerua co q⁹ falſo z male hi q̄ inhēt ner rum. nū ſuere textū Aui. itellexerūt Auic. ſuper q̄ oēs ſuper faciūt fundā mentū ꝓ hac futura. Sec⁹tz dñ⁹ florētī florētin⁹ vir magne autoꝛitatis mus.

Digitized by Google

petr⁹ de arzi lata.

in arte chirurgica z doctor pitissimus. z petrus ō arzilata q̄ hāc disputādo materiā rōnib⁹ z argumentis efficacissimis. Dini opinionem q̄ fuit vt nullo mō nerui⁹ suar: optie sukinuit. Eā-

Ugo ō luca.

dē etiā opinionē tz do. Ugo de luca: vt refert theodoricus. c. ō curōne neruoꝝ vulneꝝ. ℣Et tz hinc ide ab vtraq; pte mīta argumenta multeq; efficaces rōnes i medium adduci possint: veritas tñ ē q; neruus nūlo mō suar. ℣Et quāq; isti tales q̄ ifer rūt neruū fuere: suū (vt supius dixim⁹.) fundamētū faciūt sup

Aui.

sniam Aui. tñ hmōi snia nō est intelligēda (vt ꝓba sonāt) q̄ q̄-

Auic. Rasis

dē snia nō ē Aui. tz ē Rasis litbro ꝓtinētis de neruoꝝ vulnere. Dicit em̄ pfatus vir. Et si neruus disrūpat m̄ latitudinē: tunc necessarium est ipsum fuere caute tñ ne neruū pūgas pūctura em̄ nerui spasmū cāre pōt. Et si vulnus nō fuit pfunde ps nerui cū altera pte bona cōglutinatiōe nō ꝓglutinatur.

Rasis

hec ē Rasis snia q̄ oc̄lata fide demōstrat neruū nō ee suēdū.

Auic.

Aui. tñ eādē asserit sniaz: tz aliquātulū magz obscurā: ꝓba cuius sunt hec. Et si neruꝰ disrūpat tz latitudinē: necessariū ē fuere ipm. Et si nō suit: nō conglutinat. Isti em̄ itellexerūt ipz neruū cū carne nō ptē carnosā tñ: vt ꝓba textus Aui. sonant.

Aui.

℣Celebrata ptiū sutura int⁹ iponat tricta i loco ōcliuioꝝ vulneratiōis leuit z superficialr macerata seu ibibita cū infrascripto oleo pscruādo suturā ptiū cū puluere suture cōseruatiuo. Desup ꝙo ponēdo vngm̄ magrale basilicū iferi⁹ descriptio de nra ordinandū: de q̄bus tz

oleo z vngm̄ cū ad ordiatiōez localiū puenero tibi pleniorez notitiā dabo. ¶Et qz oleū nō ē applicādū in vulneribus neruoꝝ nisi apō maximā necessitatē sedādi dolorē: hoc itelligēdū est de oleo simplr z non de magrali oleo: qz oleū cū alijs simplicib⁹ interpositū duobus notabilr fuit. ꝓio qz facit medicinas magis cursibiles z magis sedatiuas doloꝝ. Scōo qz eaꝝ mordacitatē ptundit z mi-

Nota.

nuit. ¶Nōadū est tñ circa ad

Nota.

ministrationē medicinaꝝ neruoꝝ vlneꝝ in ꝑmis dieb⁹ q̄ nō sint multū ꝙglutinātes z festinā carnē i vulneribꝰ pducētes: qz (vt inqt Aliabas) nō opz carnē sup neruis iducere vulneratis: donec ab apate calido eoꝝ tuti fuerimus: hmōi ꝙdoc opiniōis inuenimus Aui. fuisse canone curatiōis vulneꝝ neruoꝝ dicētē. Et si qñ q̄dē i neruis acciderint vulnera opz vt nō ꝑperes i ꝑmis dieb⁹ vulnerū incarnationē: imo sit tota intētio tua i sedādo dolorē z i ꝓhibēdo apationē. z hoc euapo-

Alias.

Auic.

rādo materiā pānis et oleis calidis. s. actualr z cōplonalr: velut est oleū camo. anetinū rosa. cōplerum: z cū adipib⁹ itez: z interdū ēt cū olo rosato onfacino: quia viget in eo virtus loci ꝓfortatiua. ¶Et no. q̄ istū cerotum administratio in principio talis vulneris particularitatis fortis repcussiōis nō sine suspitiōe vī. Vale ergo agunt hi chirurgi q̄ fortioꝝ⁹ medicaminib⁹ apocrusticis seu repcussiuis i circuitu hmōi vulneris pcedūt. Et hoc gratia phi bēdi ei⁹ apationē: qz ista medicamina repcussiua fortiora cō-

Nota.

p liq

uenirēt i isto vulnere sicut i ce
teris vulneribꝫ ꝙuenire videt
vbi ōt. Et hoc euapozādo māz
dixisset: z hoc repcutiēdo. ꝑaz
infra hmōi sniē ad verificādū
ꝑdicta medicamīa repcussiua
ꝑterq; oleū rosatū onfan. istis
vlneribꝫ nō ꝙuenire hāc asse
rit sniaz. Dicit em z illꝫ qō ma
gis rectū est i qcūq; neruozuz
vulnere z i qcūq; tpe est vt de
sup applicet medicamē meti
z eleni. i. lana succida. cuiꝫ offm
nō ē materiā ad locū venientē
repellet: sz ipaz vapozare. silr
et ꝑ dolozis sedatione z ꝓhi
bitiōe apaz accōmodate i istz
vulneribꝫ administrank ēpla
resolutiua cū aliq̄li mollifica
tiōe. Et hec ꝙueniunt vulnere
existēte ꝛplo: z in q timek de re
tētiōe alicuiꝫ saniositatis. Jō
dicit. Auic. vbi ordinauit ēplz
de farinis cuz lixiuio z sirupo
acetoso i neruoꝝ pūctura. Di
cit. Et qñq; est necessariuz ad
ministrare vcz illō medicamē
qō est leniꝫ eo. s. medicamē re
solutinū cū aliq̄li mollificatio
ne in manifesta fixura rōnibꝫ
añdictis. ℣ In pūctura vo cuz
ēplis ericcātibꝫ z resoluētibꝫ
hūiditatē exīte i ꝑfundo ꝓce
dēdū est: z hoc vt rōne doloris
reumatizatiōis hūiditatis ex
tranee super particula neruosa
spasmū minime ꝑdicta hūidi
tas cāre valeat. Jsta eniz ēpla
cōueniūt añ aduētū istoꝝ ac
cidētiū z post aduētū eoꝝ. ꝓ
mo qdē añ aduētū eoꝝ conue
niūt in manifesta fixura. ꝓpo
pterea qz hūores ad exteriozē
ptē exhalādo euapozāt: dolozē
mitigādo. silr qz post aduētū
eoꝝ ꝙueniūt: qz dolozē mitigā
do mām sup neruo retētam ad
eritū ꝑparāt. ℣ In pūctura vo
maioz ericcatio ꝙuenit añ ad
uētū istoꝝ accētiū q; post ad
uētū eoꝝ. In ꝓncipio em ꝙue
nit medicina ericcatiua valde:
vt hūiditates sup pūctura non
aggregank a qbꝫ spasmꝫ solet
gnāri. ℣ Uez postq; ꝑdā pun
ctura apata fuerit z dolor fue
rit vehemēs tūc ericcatiua me
dicina nō ē exhibēda: qz facit
ad retentionē ꝙueniēz: z dolor in
isto casu ꝑp retētionē ipsiꝫ cāri
vr. Jō medicamina resolutiua
cū aliq̄li mollificatiōe z dome
stica attractiōe i isto casu vtilis
sima sūt. Mollitiua vo z matu
ratiua ēnt valde nociua testē
adducēdo Aui. aūctate Sal. di
cētē. Accidit cuidā hoi pūctu
ra cū ferro minuti capitis z di
rupta fuit cut z ꝓtinata fuit q
busdā neruis ipa ꝓ pūctura ma
nus eiꝰ. quāobrē qdaz medicꝰ
stolidꝰ i ꝓncipio posuit medi
camē sup ipaz pūcturā q; iā ex
ptū erat ꝑ icarnatiōe magno
rū vlneꝝ ꝛre apat fuit locꝰ. z
itez cecidit i scōz errorē appli
cādo mollitiuum medicamē et
maturatiuū quod ostat ex far.
trit. cū aque z ol. ꝛre putrefcā
fuit manꝰ eiꝰ: z itra septimū vi
tā cū morte ꝓmutauit: qz ꝓpt
putrefactionē supuenit ei spas
mus: ꝛre si ꝑdicta pū. et ozifi
ciū eiꝰ aptū fuisset: z medicina
resolutiua ōsiccatiua cū aliq̄li
attractiōe z subtili substātia ad
mīstrata fuisset forsā mortē eui
tasset. ¶ Ueniēdo deīceps ad
ordiationē mediciaꝝ istis vul
neribꝫ ꝙueniētiū vtilissimū est
sub breui epilogo nās z ꝓpeta
tes eoꝝ ꝓmemorare. ℣ Medicia
etem (vt i q̄t Aui.) vlneꝝ ner
uoꝝ ē illa q̄ repit subtiliū ptiū tiam.

Nota. de pū
ctura nerui.

Nota. ctura

Aui. Sale.

Nota. tes

Digitized by Google

cēlis caliditatē domestice attractiōis ꝛ ñ cū stipticitate oino: caue a stiptico medicamie ꝓserti i ꝓcipio rei: lz aliqñ stipticitas i medicamib⁹ neruoꝝ possit toleran ꝛ caritas ve hemēs (vt iḋt Aui.) ꝑ ꝗz dādo dere vsto ꝛ tutia i ꝗb⁹ viget abstersio cū stipticitate. Sil'r ꝗz iuber iterdū acetū miscere cuz medicamib⁹ neruoꝝ vt ꝟt⁹ medicinaꝝ ad substātiā nerui vaꝓ leat penetrar. Voluit sil'r ꝑfat⁹ tates vir cū medicamib⁹ vulneꝝ ner medi- uoꝝ necessariū eē simplicia in cie vul terpoēr caris igētis velut eunerum forbiū ꝛ furfur: vt eoꝝ ꝟr⁹ ad neruo ꝓfūditatē pūc. valeat ꝺscēdeꝛ. rum. ḡ nō ē icōueniēs trāsfactꝫ ꝓmis dieb⁹ medicamia istoꝝ vl'neꝝ aliq̄ stipticitate ꝓticipare. ꝛ qz (vt supi⁹ dcm fuit.) dolor vehemēs spasm⁹ ꝛ apa sūt ō accīti b⁹ q̄ solēt neruoꝝ vl'nera ꝓcomitari: hic ē q eoꝝ medicamina dñt hēre ꝓpetates ꝓnoiatas: vcz ꝓprietatē calefaciēdi dōestice: ꝛ ꝟ rōne sedatiōis dolorꝫ q̄ i ist⁹ vl'nerib⁹ accideꝛ solet. Debēt isup esse exiccatiua exiccatiōe vehemēti (ñ ꝓp ꝟ dico q sint tāte exiccatiōis vt habeāt dolorē cāre) ꝛ ꝟ roe ꝓhibitiōis putrefactionis nerui ꝛ ōsiccatiōis hūiditatꝫ eḟnee super ticula neruosa deducte: q̄ nisi exiccareť ꝛ eḟhereť spasmū posset cāre. nerui ei ō facili putrefactionē suscipiunt: cū ab hūiditate ꝛ friditate sint creati. Dz ꝗz medicia ꝑdcā eē subtiliatiua siue liq̄da vt stati ei⁹ ꝟr⁹ ad nerui lesionē penetrare valeat. Dz deniq; eē attractiua attractiōe dōestica vt mām it⁹ retentā ad exteriorē ptē attrahat dolorē minime causādo. et

Aui.

ꝓ

vngm magistrale.

sic medicia dotata ꝟtutib⁹ ꝛ ꝓrogatiuꝫ ꝓnoiatis vna cū alijs igenijs supi⁹ habitꝫ ꝛ iferi⁹ dicēdis erit sufficiēs neruoꝝ vulnera ab accītib⁹ añdictꝫ ōfendere. Quāobrē amice mi vt ḟr te itētiōi finꝫ iponaḟ: vtilissimū ē ad ordiationē localiū ōscēderе. ſ Jn ꝑmꝫ ordiabim⁹ vngm magrale basilicuz valde vtile oib⁹ neruoꝝ vl'nerib⁹ fere oib⁹ i tpib⁹ ꝟtutē hz ōsiccatiuā cū calefactiōe subtiliq; attractiōe: dolorē vl'neꝝ neruoꝝ mirabiliť mitigādo. Cuius talis fuit ordiatio nr̄a. ℞. olei camo. olei ro. ꝓpleti añ. ʒ. ij. olei mesti. oḳ. de terebē. olei ō se. lini. añ. ʒ. j. ℔. tereb. clarissime. ʒ. iij̄. sepi vituli castrati hirci. añ. ʒ. ij̄. ℔. rosiſm. betonice caude eq̄ne cētaurē matoꝝ añ. ℳ. j. ꝟmiū terrestriū lotoꝝ cū vio. ʒ. iij̄. rubee tictoꝝ aliquātulū ꝓtuse. ʒ. x. ipericonis foliоꝝ ꝛ seis ei⁹ añ. ℳ. j. masti. gūmi elimi. añ. ʒ. x. picꝫ nauals reſine pini recēt̄ añ. ʒ. j. ℔. serapini galbani aroma. añ. ʒ. iij̄. Jst̄ vltimis trib⁹ i aceto disſoluti deiñ cū ciato vno vino odorif. aliquātulū ꝓtādēdis adiuicē misceanť simľ ꝑ diē naturalē ꝑmittendo postmodū bulliāt ad ignē vsq; ad ꝓsum. vini. deiñ fortiť exprimāť canapacio spisso cui exp̄ssi⁹ addāť litargirij aurei ꝛ argentei añ. ʒ. ij̄. ℈. ℔. minij̄. ʒ. ij̄. ℈. iteꝝ bulliāt i ꝑmꝫ lēto igne baculo agitādo: igne deiñ vigoza do bulliāt donec acq̄rat colorē nigrū: aut simile nigro: quo facto cū cera noua sufficiēti fiat vngm in bōa forma qz in istis vulneribus mirabilē hz ꝓprogatiuā. ¶ Ad eādē intētionē vaꝛet vngm sub ista forma ordi-

Nota.

vngm.

Digitized by Google

natum.℞.vngnēti añscripti.ℨ. tiij.pīguedinis galline pīgue dinis vituli añ.ℨ.j.aromatici dissoluti in aceto.ℨ.ℏ.serapini. ℨ.ij.diaqlōis albi.ℨ.ij.ℏ.misce et ad ignē oia liq̄facīdo bul-
Nota. lient parūper. ℙ In vulnere vo (qz ista vngnēta admistrant ex vulnus siue desup) vz mirabilr
Oleuz singla re ad uersus vulne ra ner uorū. infrascriptū oleū magr̄ale cuz dolozis sedatiōe exiccatiōe et domestica attractiōe z vocabit oleū de perforata.℞.tereb.cla rissime.ℨ.ij.olei ℥ terebē.ℨ.vj. olei ros.odoziferi cōpleti siue ex oliuis maturis cōfecti.ℨ.ij. ℔miū terrestriū lotoz cū vio. ℨ.j.ℏ.rubee tictoz.ℨ.iij.semis ipericonis.℔.j.roziſma.cētau ree maiozis millefolij añ.℔. ℏ.oīa adiuicē pistent̄ p̄ter lum bricos:deiñ bullīat cū modico viri odoziferi z paz aq̄ ordea cee vsqz ad vini z aq̄ cōsumma tionē deiñ colent̄ z addat paz semis siue florīs ipericōis z p mēsem vez maū ponat ad solē permutādo semen de hebdo mada in hebdomadā. Jstō em oleū ī istis vulneribꝫ ℔trutē hz mirabilē z iter ceteras ℔trutes
Nota. mirabilr dolorē sedat. Et si do lor fuerit vehemēs oleū de vi tellis ouozū accōmodatissime
empℓz administratur. Ad eādē inten tionem pro sedatione dolozis ingētis z spasmi p̄hibitiōe va let ep̄lm de medulla panis cū lacte vaccino confectum cum oleo ros.camo.vitellisq̄ ouo rum parūq̄ croci. Jstud enim emplastrum mirabiliter dolo rem sedat materiaz ad exitum
Alīs. preparādo. ¶ Item. ℞. radicū altee lib.j.ordei mundi lentiū fabaz añ.℔.ſ.omnibus deco ctis cum lixiuio barbitonsoris incisis et pistatis ac cribella tis ad ignē cū oleo camo.ros. atq̄ anetino ceraq̄ alba suffi cienti:z cum p̄dicta cribratura fiat forma q̄ sit inter emp̄lm et cerotū:addendo tereb.clarissi me.ℨ.iij.croci.ℨ.ij. Jstud enim empℓz empℓz sine cerotū mirabilr do lorem sedat materiam humo ralē resoluendo. Digestāq̄ ad exitū subtili attractiōe p̄paran do. ¶ Et nota q̄ est mirabile Nota. in quacūq̄ sedatiōe dolozis tā a punctura q̄ incisiōe causati. ℙ Jtē ad eādē intēționem vez Alīs. emp̄lm infrascriptū secuta ge neratiōe saniositatis in nerui pūctu.℞.farie fabaz lib.j.fur furis bñ triturati.℔.ij. camo. melliloti añ.℔.ſ.omnibꝫ opti me trituratis ad ignē cuz sapa sufficiēti z trituratione p̄dicta fiat emp̄lm solidum addendo olei.camomillini aneti.ros. cū ebullitiōe vermiū terrestrium añ.ℨ.j.ℏ.cum cera alba sufficiē ti fiat mixtura ad modum ēp̄li antescripti q̄ mixtura vna cum p̄dicto empō in oibꝫ vulneri bus neruoz p sedatione dolo ris z oībus in tpibus accōmo date administrar. ℙ Jtē empℓz empℓz qō cōuenit in principio pūctu re ab Aui.cōmemoratū p̄mū Aui. iunatiuū secuta putrefactione in quocūq̄ neruoz vulnere:cu ius talis est ordinatio.℞.fari ne faba.farine orobi fari.oz. añ.li.ℏ.cū sirupo acetoso z pa rum lixiuij fiat emp̄lm solidū. ℙ Tēn in isto casu inuenimus Alīs. emplastrum infrascriptum me liorē habere efficaciā cū seda tione dolozis ordinatione nr̄a cuius talis est forma.℞.farine ordei:farine faba.farine lētiū añ.li.ℏ.furf.bñ tritu.℔.ſ.ℏ.cū

Digitized by Google

sapa sufficiēti ad ignē fiat clȳ z no. ℥. ſ. ℈. bulliāt ad ignē cū cia
solidū z sup mēbrū mone vtaꝛ to vno aq̄ ozdeacee ꝑter tuciaꝫ
ēpli: qꝛ mirabilis est opatiōis. vsq; ad ꝓsummationē aq̄ ꝛvini.
Deniq; sup administratiōe oiꝫ Deinde colenk fortiter: cui co-Lini-
localiū ꝓsiderandū est ꝓsidera lature addaꝫ de cera alba quan mentū
tiōe pfecta ne medicia z maxi tū sufficit z fiat liniměrū. Addē
me ītra vulnꝰ imponēda in cale do in fine tuciā predictā z croci
factiōe vltra modū excedat vl ℥. ℈. Et vtere qꝛ mirabilꝫ vꝫ in
calefactio necessaria minuaꝫ: oībꝰ vulneribꝰ neruoꝝ vbi est
sic abstersiō z exiccatio ipsiꝰ. intētio sedādi doloꝛē: mundifi
Nā si videris medicinaꝫ vltra cat em̄ z suauiter incarnat. Itē
necessitatē calefacere: qō de fa oleum ad vulnera neruoꝝ ma-
cili ꝑ caliditatē z rubedinē loci gna mirabilis operationis cū
cognoscit: tūc mēbrū infrigidā mūdificatione z neruoꝝ incar
dū est infrigiditatiōe domestica natiōe. ℞. gūmi elimi masticis
donec superfluū caliditatis re resine pini recētis tereb. clarif
moueaꝫ. ℣. Et si vulnꝰ indigeat sime aā. ℥. ſ. armoniaci bdellij
lotione fac vt ꝑcepit Gal. Et est galbani serapini oppopona cis
vt in primis sanies abstergaꝫ aā. ℥. ſ. ℈. vermiū terrestriū loto
cū cotone vel cū pāno deinde rū cū vino. ℥. ij. antimonij pul-
cū sapa: cauēdo sp q intus nec uerizati. ℥. iiij. rouismarini mel
mollitiua: nec mordicatiua: nec lifolij centau. maioris z mino-
putrefactiua applicenk. ¶ Opꝫ ris: caude eq̄ne aā. ℨ. ℈. peri-
insup te subtilꝫ ituēri vtrū ner conis. ℨ. ſ. ok. ro. onfan. ℥. ſ. ℈.
uus sit discoopꝰ z vulnꝰ valde oīa adinuicem pistenk: z ad fur
amplū: aut nō. ℣. Q̄ō si discoop nellū arte z igne cū cornamusa
tus fuerit: nō patiē medicamē vitrea bñ inlutata optime lābi
vehemētis caliditatis: sicut est cenk. Et qꝛ ꝑma materia q̄ exie Oleuꝫ
sulphur eufoꝛbiū z silꝛis. Sꝫpo rit erit in foꝛma aq̄ oleū deinde ꝑtiosiſ
tius ꝑdictū vulnus idiget ma ꝑtiosissimū emanabit: iō vtili simum
Auic. tozi sedatiōe doloꝛis (inqt em simū erit ꝑdictū oleū cū ꝑma
Aui.) Sicut neruus discoopꝰ aq̄ itez ī miscere z sic bulliāt
ē dignioꝛ ceteris vt fiat aleuia ponēdo intꝰ pax grane finissi
tio in eo. Ita ligamēta q̄ oziunk me z rubee tīctoꝝ ipiconis pa
ab ossibꝰ sunt figuraꝫ dignioꝝ rūq; herbaꝝ supiꝰ nolataꝫ vsq;
Lini- vt operet sup ea cū medicami ad ꝓsummationē totiꝰ aq̄: dein
mentū ne forti. ℣. Sup neruo discooper de fortiē colenk z vsui reserua:
to ergo vtilissimū est ponere in qꝛ mirā hꝫ ꝑprietatē i isto casu.
fraſcriptū linimentū. ℞. olei ro ℣. Et fere dici ꝑt q; i isto oleo ia
sa, onfancini. ℥. ſ. ℈. olei de tere cēt oīa secreta oēsq; ꝓgatiue
bētina. ℨ. iij. succi plātaginis. ℥. q̄ neruoꝝ medicamia hr̄e dñt:
℈. seminis ipericonis aliquātu qꝛ (vt ptꝫ ꝓsiderāti igredictis)
lū ꝛriti. ℳ. ℈. tucie ꝑparate. ℨ. hmōi oleū ꝑtutē hꝫ sedatiuam
iij. calcis decies lote cum aqua doloꝛis attractiuā desiccatiuaꝫ
plātaginis. ℨ. ij. antimonij. ℨ. ſ. cū absterſiōe: q̄b⁹ oīb⁹ in cura
sepi hyꝛcini sepi vituli aā. ℨ. v. tiōe vulneꝝ neruoꝝ idigem⁹.
vermiū terrestriū lotoꝝ cum vi Unum ꝓterea semper tibi ſie

Digitized by Google

Auic. mẽti tenẽdũ q̃ auxilia sp actua liter calida (vt inq̃t Auic.) debẽt admistrari i vl̃nẽf z ei⁹ circui tu imo fascie z bẽde nõ frigide ſ̃ calide esse debẽt: qz (vt inq̃t p̃fat⁹ vir) nocumẽtũ nerui sum ptũ a frigiditate eaꝝq̃ sua fri giditate obuiãt ipſi neruo non paꝛ eẽ vr: imo friditas q̃z mõ in neruis cãta inq̃t esse vnũ de

Cura pũctu re ner ui. nocibilioribus eis. ¶ De cura tiõe ãt pũcture lz satis dcm̃ sit supra in ſnia allegata ab optio

Mes. nes. tm̃ vt eius curatio magis eluescat aliqua auxilia necessa ria z vtilia puto eẽ tãgẽda q̃ in

Cauterium. loco p̃allegato nõ fuerit. ¶ In pmis q̃ loco pũcture aut loco inciſiõis fcẽ sup pũctura (vt supi⁹ dixim⁹ q̃tidie feruẽti oleo ſãb.) cauterizeꝛ. ¶ Deinde

Attractiuꝝ a duersus pũcturaꝝ nerorum. attractiuũ subtilis substãtie su per locũ administreꝛ. cui⁹ talis p̃t esse ordiatio. ℞. fermẽti. ℨ. j. tereb. ℨ. ij. piguedis gallie olei de semine lini añ. ʒ. x. olei sam bu. ℨ. j. ß. fari. fenugreci farine ord. añ. ʒ. vj. croci. ℨ. j. vitellum vni⁹ ou misce z bul. vnica ebul litiõe ponẽdo vitellũ oui i fine coctur: z est medicina magna

Aliud attra ctiuꝝ nobilis operatio nis. i isto casu. ¶ Itẽ ad eãdem intẽ tiõẽ vꝝ istud vngũtũ. ℞. diaq̃ lonis albi cũ gũmis. ʒ. x. tereb. clare gũmi elimi. añ. ʒ. ij̃. olei samb. ʒ. ij̃. olei ỏ eufor. ʒ. ß. her mo. dissoluti i aceto. ʒ. j. misce z ad ignẽ bulli. paꝝ z fiat cerotũ ¶ Multa remedia amice mi su peri⁹ ordinata fuerũt tã de olis q̃ ỏ empl̃is z cerotis q̃ ad hãc

Remotio spãt. curationẽ pnẽt. ¶ Pro remotiõe itaq̃ spas mi z apatis cũ de remotiõe do loris superi⁹ satis dictũ fuerit nũc aliq̃d est dõm. ¶ In pmis dico q̃ i remotiõe spasmi nulla melioꝛ curatio est q̃ ptin⁹ ner uũ lesum cãdẽti ferro trũcare. Cõsequẽter oleo samb. feruenti vtilissimũ ẽ vuln⁹ visitare. Deinde coctura vulneris medicaminib⁹ lenitiuis seu digis pcurare. Et hãc curationẽ tpe nr̃o multoties exptũ sum⁹: nobis et egrotãtib⁹ bñ succesſuꝝ fuit. Et de lenitiuis pueniẽtib⁹ in isto casu cerotũ stue empl̃m õ radi ce altee supi⁹ ordinatũ summe iuuasse pcepim⁹. ¶ Cetez mul ta auxilia p remotiõe apatis i li. ãtiquoꝝ p̃sertim a Gal. z sunt ab Auic. pmemorata: z pstãt mi nerabilib⁹: q̃ reuera i tẽpestate nr̃a paꝝ a practicãtib⁹ fũt visitata: z qz in eis paruã iuenim⁹ vtilitatẽ: iõ breuitatis gr̃a rõ nib⁹ ꝑalle. ea pticescã. ¶ Curãt

Gal. Auic. Cura tio. tm̃ apata neruoꝝ vulneꝝ ẽp̃lm de farinis cũ lixiuio et sirupo ros. Et ẽp̃lm de sapa descriptio ne nr̃a ordinatũ supi⁹ quoꝝ de scriptionez illic videre potes.

Nota. ¶ Deniq̃ accidit interdũ vltra apationẽ neruũ corrũpi: quare necessariũ ẽ (cm̃ p digestiua separari ñ possit) putrefactionẽ p dictã cãdẽti ferro remoneꝛ. Ue rũ multoties sepauim⁹ putrefactionẽ nerui administratiõe vn

Auic. guẽti egyptiaci ỏ scriptiõe auic. pfecti. Aut cũ trociſco nr̃o ỏ minio aut puluere nr̃o carnis sup flue sine dolore remotiuo. De q̃b⁹ oĩb⁹ in antido. nr̃o tibi pleniozez dabo notitiã. ¶ Hec sunt q̃ ad memoriã mihi reddita fũt pro curatione istoꝝ vulneꝝ ꝛc.

¶ Capl̃m. xvj. de spasmo z ei⁹ curatione. C. xvj.

Spasmus. Spasm⁹ testãte Auic. ſcda tertij capl̃o pro prio medicoꝝ pncipe ẽ egritudo nerue

ſs qua mouenſ lacerti ad eoꝝ
originē inobediēteſq; fiūt i di
latatiōe:qz nō pñt dilatari ſcdz
voluntatis ipiū niſi remoueaſ
Spēs. egritudo. ¶ Cuius duplex eſt
ſpēs:vcz ſpaſmꝰ ꝓportionatꝰ
ad materiā:z nō ꝓportionatꝰ.
Proportionatꝰ ad materiā pōt
eſſe duplex vcz de inanitione z
repletiōe. Et quāḡ aliq tenent
interdū a vulnere ꝛtingere poſ
ſe ſpaſmū nō ꝓportionatū ad
materiā:cuius cām dicunt eſſe
timediate effectiuā ſicut eſt ꝟ
ſiue alia ſtimulata interdū a re
ꝓter naturā velut eſt doloꝛ ſolu
tio ꝛtinui:ꝑſertim cū punctura
facta ab inſtrō minuti capitis
aut pūctura vel moſura alicuiꝰ
venenoſoꝝ aut nimia frigidita
te particulis neruoſis vulnera
tis euenieti. Et ꝓpterea optle
Hypo. dicebat hyp.v. apho. dicēs. Fri
gidū moꝛdens cutim doloꝛē ri
goꝛē aut ſpaſmū iducit ſine ma
teria. Tñ in rei veritate ē de ra
ro ꝛtingenti. Et ſi illū euenire
ꝛtigerit:ſatis ſḡ primū vtiq; ꝑ
portionatus ad materiā efficit
ſpaſmus de repletione vt pꝛm.
¶ Ergo ad ſolutionē ꝛtinuitaꝫ
neruoꝝ accidit ſpaſmꝰ ō reple
tione z hoc rōne doloꝛis vehe
Gale. mētis:nā doloꝛ (vt inq̄t Ga.) eſt
ſicut vētoſa attrahens materiā
ad locū:q̄ imbibunt z replenſ
nerui. Vñ materia illa interdū
trāſmittit ad cerebrū ꝑ neruos
Cerebrū ſentiēs eā conaſ trāſ
eius inimicā ab eo ipam expel
lere materiā. Ex qua expulſiōe
nerui imbibunt materia predi
cta. Et ſpaſmus ſepenūero cau
ſaſ ꝑ totū coꝛpus q̄ de repletio
ne dz. Et ꝓpterea cā eius eſt de
repletiōe. ¶ Interdū q̄ꝫ putre-
factiōe nerui: ex qua putrefactiōe

materia venenoſa elenaſ in fu
mū z per neruos rapit ad cere
brū: quāobrē neceſſario cerebrū
ſentiēs nocumētū venenoſitaa
tis materiei q̄ cauſat motionez
cerebri ꝓpaſſiōis monet ad ex
pellēdū nocumētū veneni rōne
cuius ſpaſmus cāri vī a mala z
venenoſa q̄litate materiei z nō
a multitudine ipi. Et ꝓptereā
vidimus ſepenumero hūc ſpaſ
mū gñari ꝓpter neruoꝝ pūctu
rā (vt optimꝰ Meſ. teſtaſ autori Mes.
tate Gal. c. de ipaſmo) dicēs pū Gale.
ctarā neruoꝝ vel chordaꝝ ſeq̄
tur ſpaſmus. Et ꝓpie cū nō re
ſpirat pūctura. Efficit enī inter
dū ſup ipſa pūcturā venenoſuz
reuma z venenoſum q̄dē ꝓpter
ꝛtinuitatē rapit ad cerebrū z fa
cit epilepſiā aut ſpaſmū. Puri
dū ꝟo apa aliq̄ in loco pūctu
re gñaſ: quare Gal. nedum p̄ce Gale.
pit pūcturam aperiri. Imo ner
uuz totali inciſiōe ſcindi vt ei Nota.
accidētia mala q̄ſenſ. Inq̄t p
fatus vir. Et ſit ſpaſmꝰ quaſi ip
in punctura z ſolutiōe ꝛtinuita
tis neruoꝝ ad humiditate: iō
ſpaſmus de repletione cāri vī.
¶ Et ꝓpterea eiꝰ cura eſt ſicut Cura
paralyſis: cū eūonibus z cliſte
rijs acutis ac balneis aq̄ ter
maꝝ z balneo ſicco in fine rei
artificialr ꝓfectorum ꝓfortā
tiū cerebrū z ciꝰ nuchā z deſic
cātiū hūiditatē faciētē ſpaſmū
Linimēta q̄ꝫ (vt ipſe donꝰ We Linia
ſue aſſerit) deſcripta in cura pa mēta.
ralyſis aduerſus ſpaſmū mira
biliꝛ valēt. ¶ Regimē vtiq; eius Regi-
i cura ſpaſmi pꝛm tuuat. ¶ Bal- men.
neū ꝟo ꝓueniēs ad hūc tale ꝑt Balne
eſſe. R. camomil. melliloti ane- um.
ti ſambuci rute ſtichados: ma-
tricarie nepite origani roꝛiſm.
ſalute. añ. M. iij. herbe ſcte ma

Digitized by Google

rie iperico.abzotani pulegij flo-
rū sambuci añ.M.j.radi. altee
z enule añ.li.ij.sq̄nāti melf.li.
iij.castorei.ʒ.j. ȳmium terre-
striū.ʒ.ij.nucis musca.cinam.
añ.ʒ.j.cubebe gariofilozū ali-
quātulū zritop añ.ʒ.ß.bulliāt
ola sīt cū vulpe viua in aq̄ zvi
no sufficiēti z oleo olinaz dul-
ciū vsq̄ ad ꝓsūmationē duaruz
ptiū ex tribus. Ex q̄ totū coz-
pus suffumigetur z balneet qz
eius opatio ad spasmū mira-
Cero- bilis ē. ¶Et no.q̄ si ex radice
tum. altee z enule ptius decoctis et
cribellatis cū lib.j. olei añdic-
tis cera alba sufficiēti ad ignē
efficeret cerotum esset magna
medicina qñ ad totā spinā mo
re ceroti applicet. ℣ Itē ad eā-
Lini- dē intētionē vz infrascriptū li
mētū. nimētū.℞.olei vulpini olei ca
mo.olei de lilio de spica añ.li.
ß.aggrippe z dialtee:olei ō gi
nipero de terebentina ō casto-
reo de mastice añ.ʒ.j.ß.rozis-
mari.saluie iperico. stichados
nepite sanfuci mentastri mīca
rie ab sinthij romani añ.M.j.
squinānti.M.ß.ȳmiū terrestriū
lotoz cū vino.ʒ.iij. incidant z
ꝑtūdāt herbe z bulliāt cū ole
z ciato vno vini odoziferi mal
uatici vsq̄ ad ꝓsummationē vi
ni z parū plus. Deiñ colentur:
cui colature addāt terebētine
clare.ʒ.ij.resine pini.ʒ.j.ß.Ce
re albe quātū sufficit z fiat lini
mentū q̄ oia loca neruosa liniā
tur ꝑsertim spina dorsi. Cuius
officiū est loca neruosa poten-
tissime ꝓfortare cū resolutione
z exiccatiōe materiei cōtēte in
eis. Et ꝓpterea eius opatio est
Oleuz valde ꝓficua ad vulnerū spas-
ʒ spasmū. ℣ Ēdē ꝓgatiuā etiā cuz
mum. matoni exiccatiōe et resolutiōe

ꝑdicta hz infrascriptum oleū
cuius talis est descriptio. ℞.
olei de spica olei camomillini
añ.ʒ.ij.olei vulpini olei de gi-
nipo de castoreo laurini.añ.ʒ.
j.olei de tereb.ʒ.ß. stichados
squinānti timi sīue tumuri san-
fuci roziſma. saluie calamenti
matricarie absin. abzotani se-
minis iperico añ.M.ß. accrip
pe z dialtee añ.ʒ.iij.rute.ʒ.ij.
ß.nnscis musca.cubebe garioſi
lozū cinamo.ʒ.ij.thuris.ʒ.iij.
resine pini tereb.clare añ.ʒ.j.
ß.radicū enule radicum ebuli
aliq̄tulū ꝓritarū z incisarū
añ.ʒ.iij.vermiū terre. lotorum
cū vino.ʒ.v.cōtundēda cōtun-
dant grosso mō:deiñ bulliant
ola simul cū lib.j.ß.vini odozi
fe.vsq̄ ad cōsummationē vini:
deiñ colentur z cū eo loca ner-
uosa actualiter calido linient:
nā eius opatio aduersus spas-
mum vulnerū neruozū est val-
de ꝑficua:exiccādo em̄ z cōfor
tando loca neruosa mirabiliter
materiā facientem spasmū re-
soluit. ℣ Itē facta illinitiōe mē
bzozū statim vtilissimū est pa-
tientem pelle castrati nouter
ex coziati inuoluere. ℣ Aut loco
ema pelle vulpina z erit meliꝰ
si cū cōmoditate reperiri pote
rit per diē naturalē pannis cali
dis pellē calidā detinendo: qz
in isto casu est multū proficua.
℣ Fortius etiā añdictis auxi-
liūs:z cū maiozi cōfortatiōe est
oleū bñdictū ꝑsertim vngēdo
cū eo caput z nuchā:cuiꝰ oꝛdi-
natio ōscripta repiꝫ in antido-
nāo de oleis. ¶Et nota q̄ hoc
oleū aduersus spasmū ō reple
tiōe a vlnere neruoz euenientē
crede mihi ē medicīa magna.
Et ꝓpterea in necessitate illuc

Inuo-
lutio
pelle
castra-
ti.

Oleuz
bñdi-
ctum.

Nota.

Digitized by Google

Camera. recurr. Camera ꝓterea habitatiõis laboratis spasmo caliõ. z sicce nature esse dz calitate thẽpata aromaticis lignis z herbis mũita: sicut saluia rotematimo: lauro ginipe. z currẽtib⁹ eoꝝ cursu. ℣ Dicta ꝓterea in ꝑmis dieb⁹ ỏclinat ad calz z sic. Sit tñ aliquatulũ tenuis. Et eo maxie i tetano spasmo. ℣ Et ꝑ potus pterea i potu aq̃ mellina cũ decoc. salnie z parũ ꝑsũ parũq; cina. i isto casu facit ad ꝓpositũ. ℣ Panatella q̃z i brod. columbi silue. cũ ruta z saluia minutissime icisis z desup more spẽrũ i positis hz i isto casu maximã virtutẽ. ℣ Qua sikr cũ eisdẽ herbis sũpta ẽt vtilr conceduntur. ℣ Uinũ ẽt odorifc. limphatũ cũ aq̃ mel. z eisdẽ herbis sũpũ interdũ ꝓcedit põt: qz facit ad resolutionẽ materie z hũi. eknee in q̃b⁹ spasmus ghari solet. ℣ Cicera q̃z decocta cũ saluia calamo. zingano serpil. z ruta z eoꝝ brodiũ cũ vtilitate ꝓcedunt. ¶ Sup caput vlteri⁹ z nucha ꝑ ꝓforatiõe cerebri z nuche ac neruoruz veniẽtiuz ab eis nõ nisi vtilissimuz ẽ cerotũ iponere eugenij: vez sup coronali z sagittali cõmissura et origine neruo. nuche q̃ est sup collo. c. de cero. et vnguẽ. i antidoario. nro descriptũ: ei⁹ operatio i spasmo est valde vtilis. ¶ Et qz sp ad spasmũ sequunt accẽtia valde ꝓpetuosa: sicut strictura ãhelit⁹ q̃ ẽ necessari⁹ ad vitã: denegatio vrine: ventris stipticitas quorum cura. si gillatim dicẽt. ℣ Nam si vẽter fuerit ỏstipatus enematib⁹ emolliẽtibus z feces educentibus ꝓcedẽdũ est: de q̃b⁹ i antiquo. c. singulare faciem⁹. ℣ Si⁹ q̃z si denegatio vrie fuerit i cã cuz ꝓuocãtib⁹ vtinã ꝓcedat de q̃b⁹. c. ꝓpo z i li. ỏ simpli. medi i plib⁹ simpli. ad hãc itẽtionẽ diuersas receptas ꝓposui. Memorandũ si strictura ãhelit⁹ cũ spasmosociata fuerit: vtilissimũ ẽ ỏdze iniere i oze loc. ordiatũ i ãti. nro spasmo. c. ỏ firu. nñ ei⁹ opatio est valde vtil. ℣ Pect⁹ silr et oi camo. hircino amig. dul. z pigue. gallina cea limiẽdũ ẽ. Et qz fili ista egritudo spasmi ẽ frigide z hũi. cõplonis. iõ si spasm⁹ fuerit sine febre prudẽtissimi medici ẽ febriculã sup spasmũ iducere: qz sua caliõ. iterdũ curat spasmũ. Et ꝓpter hyp. ỏ meli⁹ ẽ febrẽ hypo. i spasmo fieri q̃ spasmũ i febre supuẽre. ℣ Utilissimũ ẽ ꝓterea q̃ hora porismi teneat patiẽs baculũ ira dẽtes ỏ ligno salicẽ ne hora porismi et motiõis lacertoꝝ ligua a dẽtib⁹ laceret. Cura ¶ Curatio ỏo spasmi de inanitiõe a curõne spasmi ỏ repletione spasmi ũ dicta penit⁹ ẽ aliena. Nã ei⁹ cã siccitas ẽ hũiditatis substãtifice ꝑsũptiua. Spasmi ỏo de repletione (vt superi⁹ dixim⁹) est ipa mã ꝓiucta neruũ ꝓlẽs. Et ꝓpter i isto casu nerui abbreuiabunt ꝟz lõgitudinẽ z ꝟz latitudinẽ dilatank. In spasmo ãt ỏ inanitiõe ꝟz vnũquẽq; nerui abbreuiãt nec ẽremẽtũ accipiũt. z ꝓpter ỏz tetan⁹ spasm⁹ ñ si totũ tenẽs: qz nec a dextris nec a sinistris flectũt nerui imo lõgitudinaliter z recte extẽdunk. ¶ Cura dinemitaq; spasmi de inanitione effi cuz reb⁹ hũectãtib⁹ et refrigerãtib⁹. Et ꝓpea balneuz ifra dicendũ scriptum summopere vz. R. fol. tatem. mal. z viol. añ. ỏ. ij. semis cito. Curõnioꝝ z pslij. añ. ʒ. j. semis mal. Balneuarũ z altee añ. ỏ. j. radicũ alium pectee aliquãtulũ ꝓtritarũ. li. j. oz. miliar.

Cerotum Eugenij.

Accidentia spasmi

Nota de fomosociata

Digitized by Google

dei mūdi. M. iij. pomoz apioz nu. xx. bulliāt oia sīl in brodio gallinaz vl pulli z paz lact z capit z vituli ac pedū ei⁹ vsq; ad p̄sūmatiōem tertie p̄tis. Deiñ oib⁹ colatis in p̄dicta colatura pariēs balneet p paululū tp̄is ipa non mlt̄um calida exīte.

Aliud balneū. ¶ Balneū ḡz cū lacte capno vel ouino vl vacc̄io p̄fectū i isto ca su a doctoz⁹ plz laudaī: fctō balneo vtilissimū est totā spinā oēsq; iūcturas illimire i fraspto

Linimētuz. linimēto. R. olei vio. ℥. iiij. olei amigd. dulciū pinguedis gaīs ne medulle cruriū vituli. añ. ℥. vj. pinguedis vituli pinguedis hedi. añ. ℥. r. bulliāt oia sīl. cuz li. j. decoctionis balnei añdicti vsq; ad p̄sum. decoctōis: deide colēt z vtere. ¶ Regimē ḡz p sui comestiōe z potu ad frigidū et humidū declinare dz. ¶ Pro

Regimen. Prono sticatio. nosticatio de spasmo in neruo. vulnere a spasmo euenīcti ex vulneribus neuoz raro euadit hō. Quāobrē optime dicit hy

Hypo. po. aphorismoz. Spasam⁹ in vulnere mortale. Dicit mortale ex plurimū. Qō autē egritudo ista sit mortalis z valde piculosa i vulnerib⁹ p̄bat. Nam spasm⁹ est egritudo p̄hibens anhelitū q̄ est necessari⁹ i vita z sine q̄ hō dinti⁹ viuere nō p̄t: vt p̄z p̄sideratī vtilitatē talis anhelit⁹ de mōstratā. c. de anatomia cordis et pulmonis. Dico

Nota. isīp ipsaz egritudinē exitialē eē: qz ei⁹ lesio non efficit sine lesiōe cerebri. Lesio aūt fctā i cerebro ē piculosa pp cōitatē quam habet cerebrum cum ceteris p̄riculis; tot⁹ corp̄is. Ceterū spasm⁹ de ianitiōe raro vl q̄si nūq; curat. Tñ a cura añdicta z rōnabili ñ ē recedēdū: qz interdum nā opatur q̄ medico impossibilia videntur. ¶ Et deo dante ꝛc.

¶ Capi. xvij. De paralisi et eius cura. C. xvij

Cura paralisi

CUratio palisis multas hz ītētiones quas dñis phīsicis dimittem⁹: qz p maiori p te ptigit palisiz eue nire a cā corpali. Igit ei⁹ curō ad eos ptinere vī. tñ qz sepenūero h̄ accidēs i vulneribus nerozū z capit z ptigere solet. Jō de ei⁹ remotiōe p localia ali q̄d dicem⁹. In ceteris aūt p cō plemēto curōz recursū hre potes ad Mesk. q̄ euāgelice ō hae mā tractauit. ¶ Ut igit ad actū practicū veniam⁹ dico q̄ oia in genia q̄ descripta sunt i añti ca plo de cura spasmi huic curōi

Mesk. queniētissime p̄nt admīstrari: q̄re p tua neccitate doctrinā p̄ noiari capli reuide. ¶ Unūpter ea sup hac mā nō est; p̄termittē dum. Et est q̄ oleū magfale de

Oleū. scriptū in antidotario nr̄o. c. de oleis vocaī oleū balsami inter cetera remedia p̄cipatū i isto casu obtīet reyr. Cōsīlez ḡz me

Aliud Mesk. dicinā descripsit bon⁹ Mesk. ca plo p̄prio. cuius hec fuit ordinatio. R. mirrhe electe aloes epatice spice nardi; sanguinis drachonis thuris mumie oppo ponacis bdelij carpobalsami croci masticis gūmi arabici storacis liq̄de storacis rubee añ. ℥. ij. ß. masci. ℥. j. tereben. ad pōdus omniuz misce hec oia cuz terebentina addendo succum herbe paralisis: z cum magna diligentia in vase vitreo elambicetur mixtura ista z cum elā bicata fuerit q̄ō exierit reseruetur in vase vitreo cū cera bene obturato:

Digitized by Google

obturato: ꝛ cū ꝓdicto liq̄re mē-
bra palitica ꝛ origo nuche linā
tur: q; ei⁹ opatio mirabilis est.

Deco-
ctio ad
parali
sim.

¶ Itē decoctio valde vtilis ad
quāq̄ paliſiz. ℞. radicū liq̄
ricie. ʒ. vj. mētaſtri. M. ij. floris
roziſma. M. ſ. ſalnie. M. ß. her-
de paliſis ſiue muſcate ſc̄nāti
añ. paꝛ cum aq̄ ſufficiēti abſin
thij feniculi roziſma. ꝛ ſalnie
bulliāt i vaſe vitreo vſq; ad ꝓſū.
medietat̄: deide colenḟ cui co
latute addāt melꝛ. ʒ. iij. ſiru. ō
duab⁹ radicib⁹. ʒ. ij. ſiru. de ſti-
chados. ʒ. ſ. ꝛ ß. et itez bulliāt
paꝛ ꝛ vtere ſero q̄n itur dormi
tū ꝛ in auroza moze ſirupi. ꝛ ēt
laboꝛāntib⁹ ſpaſmo hūido optī-
ma ē medicia. ¶ Balnea ꝙz i añ
ti ca. ꝓmemozata i cura ſpaſmi
de repletōe huic curatiōi vtilꝛ
ꝑnt admiſtrari: q̄re ꝓ tua ne-
ceſſitate illuc recurre. ¶ Et ſic
deo dante ꝛc.

balnea

Capi.
xviij.

¶ Ca. xviij. De curatiōe ſagit-
tarū ſpine ꝛ aliox cōſimilium.

Ccidit plerūq; i vna
q̄q; coꝛpis ꝑticula ſa
gittā: ſpinā: fruſtum
ligniꝛ ſi ꝛta retineri.
Pro quaꝛ curatiōe

Cura-
tio.

duabus intentionib⁹ ꝓceditur.
Pria i ingenio eaꝛ eſectōis cō
ſiſtit. Scda vltia ītētio ē circa
curationē vulneris ab ipa ſagit
ta cauſati. ¶ Quātū ꝓ ꝓpleme-
to ꝓme intētionis dicoq; ꝓudē
tiſſimi chirurgici eſt ꝓſiderare
locuz vbi infra eſt ſagitta ꝛ na
turā ipſi⁹ ſagitte. Nā ſi ſagitta
fuerit i mēbro carnoſo velut in
brachio coꝛa tibia: et ſi fuerit
barbularꝛ: ſagitta cū haſta ſeu
fuſto: tūc nō incōmodū eē puto
ipſam penetrare facere ex alia
ꝑte ex qua penitꝛ extrahaḟ: qꝛ
rōne barbularꝛ ſagitte ex oꝛifi

prima
ītētio.

cio per q̄s ſuꝛ habuit ingreſ-
ſum nō poſſet extrahi ſine mꝛte
carnꝫ multarūq; venaꝛ ꝛ pāni
culoꝛ laceratiōe ꝛ forꝛaſſe i ſui
extractiōe feꝛꝛ int⁹ remaneret
q̄s eſſet valde incōueniēs. ¶ Si
vo ſagitta int⁹ remāſerit: ꝛ ori
ficiū ſit adeo ſtrictuz q̄ cū tena
culis fabꝛicatis ad iſtaꝛ roſtri
gruis aut alīs inſtīs totcula
riꝛ ekhi nō valeat: tūc incidaḟ
loc⁹ vſq; aſt ſagittaz. ¶ Eodēq;
mō dico eē ꝓcedēdū ſi fuerit ſi
ꝛa in oſſe. ¶ Et nota q̄ iciſio ꝗ
to citius fiat tanto meli⁹ ꝛ ſecu
ri⁹ a nocumēto aꝑatis. Et cām
ꝓſidera. Nā q̄n incidit vulnus
recēs ſanguinolētū loc⁹ nondū
eſt dolore vehemēti alteratus:
nec etiā ab humoꝛib⁹ aꝑat⁹: qꝛ
nōdū cucuꝛꝛeꝛt ad locū. Et iſto
mō inciſio dūmō ſit abſq; neꝛ-
uoꝛuz ꝛ venaꝛū leſione in eodē
tpe facta tutioꝛ erit ꝗ fctā loco
exiſtēte doloꝛoſo ꝛ aꝑoſo. ¶ Fa
cta incīſione ꝓ poſſe cū aliq̄ ex
ꝓnominatis inſtīs ſagitta pti
n⁹ extrahenda eſt. Deinde loc⁹
oleo calido ꝛ vitellis ouoꝛuz
bis in die infundaḟ. Nonnulli
medicoꝛū ſūt q̄ in extractione
ſagitte ꝛ ſpine aut ſimiliū iu-
bent ꝓ aliq̄t dies ipſaz oleo ro
ſato calido mollificaꝛi: deſuꝑ
attractiua ponendo: deinde ve
niūt ad ferramenta ꝛ incīſionē.
Qua de re iudicio q̄dē meo vt
experiētia nobis ſepenumero
demōſtꝛauit male et mordinate
agūt: q; loc⁹ eo tpe ſp eſt doloꝛ-
oſus ꝛ plenus humoꝛibus: q̄s
ſic nō eſt a ꝓncipio. In eodez
tpe locus alleuiandus ꝛ non
alterandus ſeu eraſperandus.
¶ Eadē curatio feꝛe debet ha-
beꝛi i extractiōe ſpmeꝛ rei ſibi
cōſimilis. ¶ Unum tñ tibi cōme-

Nota.

Ad ex
hendā
ſpinā.
Nota.

Digitized by Google

moꝛãdũ puto:q extrahim⁹ ſpinã iã putrefactiõe ſecuta ponẽdo tinctũ longitudinis q̃ poſſit locũ ſpine attigere illinitã puluere nr̃o carnis male remotionꝛicta vr⁹ ſaliua madefactaꝛ cui⁹ offiũ eſt ſanie in loco ſpine gñare:ꝛ ſic irerdũ i exitu ſanioſitatis ſpina aut fruſtũ ligni ad oꝛificiũ vulneratiõis peruenit.

Attractiua ſpine.

¶Multi ſunt et q̃ ad extractiõ nẽ p̃dictoꝛũ laudãt attractiua ponere. De q̃ꝛũ forma (vt hꝛ a Bruno ꝛ Theodoꝛico) ifraſcripta recepta p̃m laudaꝛ. R. ſuci radicis arũ. ʒ. ß. diaq̃lõis gũmati. ʒ. j. ariſtologie longe. ʒ. ij. fermẽti. ʒ. r. tereb. ʒ. vj. galbani armoniaci aã. ʒ. ij. diſſolutꝛ armoniaco ꝛ galbano in ace. ola adinuicẽ miſceanꝛ ꝛ fiat ad modũ empl̃i:q̃ mirabilis c̃ attractiõis. Et ſi adderenꝛ cũ eo pigued. anatis pingue. gall. aã. ʒ. ß. erit magis doloꝛ ſedatiuꝰ.

Cura ſagitte venenoſe.

¶Et q̃ ſepenũero ꝓtingit ſagittã venenoſaz eẽ. q̃ũ de facili cognoſcit̃ p tumefactionẽ loci tendentis ad liuiditatem ꝛ nigredinẽ: q̃ꝓter p eius curatione ſtatim vtiliſſimũ erit locum ſcarificare ſcarificatiõe p̃funda. Aut ip̃m locũ cãdenti ferro. Et erit meli⁹ ad modũ ſcarificationis cauterizare intim q̃ ſagitte venenoſitas penitꝰ videaꝛ iterfecta. ¶Etiã ſi loc⁹ ad cãcrenoſitatẽ pueneriꝛ:vt plerũq̃ vidimus et ab ipa ſcarpellatiõe et cauterizatiõe p̃dicta cãcrenatio nõ poſſit remoueriꝛ:to tã coꝛruptionẽ cãdenti ferro oꝛdie añdicto ſcarificare nõ niſi vtiliſſimuꝫ eſſet. Vuln⁹ deinde vſq̃ ad remotionem eſchare ſi

Scõa ꝛetio.

cut cetera aduſta vlnera curandum eſt. Secunda ꝛ vltia intentio que circa curationem vulneris vſaꝛ ꝓpr̃ eiſdẽ auxilijs ꝛ q̃bꝰ locuti ſuim⁹ i vulneribus a capite vſq̃ ad pedes. ¶Igit̃ ſi ſagitta fuerit in capite ad cap̃m de vulnere capitis potes hꝛe rẽcurſuꝫ. ¶Cõſequẽter dico de ceteris mẽbris vulneratis:prout in eoꝛuꝫ propr̃ijs capitulis continetur dico eſſe p̃cedendum. ¶Et ſic deo dãte ꝛc.

Cap. xvij.

¶Cap. xvij. De perforatione vulnerum:ꝛ de regimine vulnerum habentiũ apoſtema.

Ontigit ſepenũero i q̃cũq̃ pte corpis hominez vlnerari: cui⁹ vulnerationis oꝛificium plerũq̃ ineptũ remanet ad purgãduz ſanioſitatẽ vez i ſuperiori pte mẽbri:ꝛ p̃ funditas ei⁹ in pte iferiori:hꝛe neceſſariuz eſt ipſum ampliare vt facilius materia expurgari poſſit. Secus autẽ faciẽdo i cauernoſum vlcus ꝛ fiſtuloſuz in poſteruz de facili tranſire põt. ¶Vt ergo huic incõueniẽti obuiet̃:(vt iubet Aui. capto de p foratiõe vulnerũ) vuln⁹ incidere ſiue perforare neceſſariũ eſt cuius oꝛificiuz (vt ſupra dictuz fuit.) nõ ſit aptuz ad purgationem ſanioſitatis. Vuln⁹ deide ampliatam aliozũ vulnerũ curatione curandum eſt:vez q̃ ſi contuſuz fuerit ſeu ab aere alteratuz ꝓtuſi vulneris curatiõe curatur ꝛ ſic in eius cura p̃cedẽdum eſt:prout.c. de vulnere carnoſo dictũ fuit:hꝛe nẽcitate vigente p complemẽto p̃ntis. c. ad p̃allegatũ cap̃m recurſuz habeas. ¶Cõtigit ꝓterea multoties vulnus ap̃ari:ꝓ cuius curatiõe recurrendum eſt vt in quit Auic. ad cap̃. de regimine

Nota Aui.

Aui.

vulnez hñtiũ apa:qz vuln⁹ cu rari nõ põt nisi pri⁹ remoueaꝛ apa. Que remoto apatis sp eẽ dz cũ alleuiatiõe doloꝛ. ℣ hoc q̃dã: (vt inq̃t ꝓfat⁹ vir) cõpleꝛ cũ eo in q̃ ẽ exiccatio z ifrigidatio i pncipio z mollificatio i scõo. Inq̃t. Et qđ est ꝓpriũ i hꝰ casu i oi mẽbro a capite vsq; ad pedes cũ cõitate sui inuamẽti ẽ vt sumaꝛ granatũ dulcez õco quaꝛ cũ vino põtico: deide opti me pistato cũ eo locus empleꝛ

Nota. In hoc amice pside rãda est va apatis essentia vez an herisipila: an flegmõ: an vndimia. Aliter em curaꝛ vndimia lz sit de raro ptingẽti q; i vulneribꝰ genereꝛ vndimia. Aliꝛ curaꝛ herisipila. Et aliꝛ flegmõ. Quare si cũ vulnere cõpliceꝛ herisipila curatõe herisipile cureꝛ. Si cũ flegmone flegmõis. Si cũ vndimia vndimie curatiõe pcedẽdũ ẽ. Quare p necessitate ista rũ disposition ad põdicta capitula recursus habeatur.

C. xix. ¶ Capũ. xix. De mõ z qualitate ligandi vulnera z vlcera.

Lanũ ẽvt i vestigijs antiquoꝝ repiꝛ chirurgicũ opꝰ triplici ligaturaꝝ gñe indigere. ℣ Una ẽ q̃ ligatura incarnatiua. Que ex duobꝰ capitibꝰ ꝓstat. Et vz i vulneribꝰ z ossiũ fracturis. ℣ In q̃ bus itẽtio ẽ ptes vnire solutas

Ligatura ex pulsiua. ℣ Alia ẽ q̃ expulsiua vocaꝛ. Et ista ꝓprie administraꝛ i vlceribꝰ cauernosis i qbꝰ itẽtio ẽ sanie versus eoꝝ orificiũ dirigere.

Ligatura retẽtiua. ℣ Tertia z vltia ẽ q̃ medicinaz retẽtiua appellaꝛ. Et ista ẽ cõis ligatura iterdũ vulneribꝰ vlcẽtiua, ribꝰ apatibꝰ fracturis z dislocatiõibꝰ, Ligatura nãq; incarnatiua sic administraꝛ. Habeas q̃ primo bidã seu fasciam ex duobꝰ capitibꝰ inuolutã: deinde ducaꝛ ex op posita pte loci cũ vno capitez er altera pte cũ alio: icipiẽdo ꝑ ferioꝰ gradati ipaz ducẽdo vsq; ad locũ vulneratũ z parũ plus aliquãtulũ stringẽdo. Et Nota. no. q; vna pars hmõi binde dz tẽdere deorsuz z alia sursuz capiẽdo de pribus circũiacẽtibꝰ quãtũ expedire videbiꝰ sup locũ lesuz parũp magis stringẽdo ꝓ in aljs ptibꝰ circũiacẽti bꝰ: nimis tñ strictura euitãdo: ne locus apeꝛ: z nimiã relaxatiõẽ bide: qz i vnione solutarũ bonũ nõ faceret officiũ. In hoc em mediũ tenuere bti vez nec nimis stricta nec nimis laxa. Celebꝛata ligatura mõ q̃ supra dictũ ẽ: capita hmõi binde suanꝛ. hoc etem ingeniũ fuit Sale. Sal. vs. terapẽ. Ad eãdẽ itẽtionẽ vz igeniũ nre icolature tradituꝫ. c. de vulnere faciei: qz cũ eo ptes solute absq; doloꝛe vniunꝛ. ¶ Ulteriꝰ habemꝰ scõz genus ligature expulsiue q̃ vulneribꝰ (vt dictuz fuit) cauernosis sũmope opitulaꝛ. Aliq̃n materiã de pte inferiori ad supioꝛẽ cõducẽdo. Et interdũ de supiori ad inferioꝛẽ ptẽ ipam materiã deriuãdo. Et hec ligatura Nota. efficiꝛ cũ bida ex vno capite tãtũ bindata: Incipiẽdo ligaturã ab extremitate mẽbri vlcerati satis stringẽdo paulatim do nec ad orificium vlcerationis peruenerit. Cumq; vero ad orificiũ peruenerit ligatura aliquantulum magis remissa esse dz: ad hoc vt materia faciliori modo ex vlcere expurgari possit. Quantũ igitur vtilitatis sit hmõi ligatura in ꝓnominatis

Mod⁹ scõe.

Digitized by Google

Mod⁹ terne.

vlcerib⁹ vir ille sapit qui nihil ignorat. ¶ Tertiū z vltimus genus est ligature medele retētiue. Et ista ligaturaz tm̄ ad retinēdū medicinas: p̄serti oīb⁹ i ptib⁹ in q̄b⁹ nō p̄t fieri strictura: nec aliq̄d gen⁹ ligatōis. Et ista loca sūt velut collū gula vēter z i oīb⁹ aḡatib⁹ z mozb⁹ dolore laborātib⁹. ℣ Que dicte ad hāc itētionē (vt i q̄t Gal.) sint late z lōge ex nām mēbroz: z de pāno lenivet membra ab eis nō exasperenť. In hac eñ opatione p̄z muat ingeniū boni medici: z p̄ticātes vidisse laborare. Iunat ēt i hoc (vt in q̄t Gal. iij. terapē.) hr̄e scientiā z nām spasmationis membroz vlcerationum. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

Gale.

C.xx.

¶ Cap. xx. De medicinis incarnantibus vulnera: z generantibus carnem in eis.

Licet capko vl nerf carnoso ō q̄l: tate icarnātiū medicinarō ex vnū q̄dq̄ corpus z opkonē nālez mēbroz incidenter satis dictū sūt: tamen ad ampliozem z luciozem doctrinam visum est mihi capitulum de medicinis carnis generatiua z vulnerum cōglutinatiua in p̄sentiarū edere.

Medicia carnis generatiua.

¶ Medicia itaq⁹ carnis i vlneribus z vlcerib⁹ gnatiua z vulnerū cglutinatiua est illa tēperate. Aui. c. iij. de medicamine facīte nasci carnē i vulnerib⁹ q̄ virtutē hz coagulādi sanguinē in carne. Et hoc fac̄ūt medicine q̄ hñt vtutē in p̄mo gradu exiccatiuā aut pauꝑ plus vez in p̄ncipio scōi. nā si exiccatio medicine incarnatiue fuerit vehemēs (vt ipse in q̄t) p̄hibere sanguinē ad locū declinare q̄p̄ter caro nō habebit materiā. Sik ēt si fuerit cū abstersione vehemēti: facit sanguinē cursibilē ip̄m liq̄faciendo: z iō cōsumit materiā p gnatiōe carnis: ℣ Medicina g carnis gnatiua talis cplonis i vulnere eē dz q̄ p̄seruet cplonē mēbri: z non vt destruat eā. Iō dicit Gal. iij. de ingenio sanitat. opz te custodire ip̄ cursum nature dū ē. In oppositū ho dū nō ē ip̄z restaurare. Ibe aūt opatiōes incipiaťr fiūt opatiōe nature. Uerū cplo mixtoz mēbroz est humida: humidū ho nō p̄seruaťr a sicco imo ab ipo destruit: q̄ (vt habeť a Gal. iij. tegni.) calidiora corpa calidioribus indiget adutorijs: frigidiora frigidioribus: sicciora siccioribus: z hūidiora humidioribus ꝛc. hoc intelligēdū ē q̄ ad cplonē. Sec⁹ aūt q̄ ad motū. Nā sicut passio quātū ad curationē ei⁹ indicat iuuz. Ita cōplexio naturalis mēbri indicat suū sike: vt hr̄ a Gal. v. terapē. Sequit g̃ q̄ in vulneribus humidoz mēbroz medicamē sicū ne destruat cplonē naturalē membrorum non oportet administrare. Imo medicina humida vt cōplo naturalis membri in sua natura ab ea cō seruari valeat ministranda est.

Gale.

Nota.

¶ Sup hoc tū intelligēdū est q̄ medicina vulnerū incarnati ua minoris esse dz exiccationis respectu corpis temperati q̄ respectu corpis vlcera tēperamētū excedēťs. Et iō dixim⁹ i. c. de vulnere. carnoso. q̄ corpaz mēbra sicca z robusta z dēsa p̄ icarnatione coꝛ vulnerū maioꝛi indigebūt exiccatiōe q̄ corpaz mēbra tenella. ℣ Intenellś eñ corpoꝛi b⁹ cuz in eis acciderit vulnera

Nota.

Digitized by Google

medicina incarnatiua ꝛ carnis gñatiua vltra ꝑmū gradū transcẽdere nō dz. ¶ In corpib⁹ aūt siccis ꝛ robustis i ꝓncipio scōi medicia icarnatiua eē dz. ¶ Et ꝓpterea diuersificāt medicia i carnatiua ꝫ mēbroꝝ diuersitatē ꝛ corporꝝ ac iuxta ꝓpōnē eorū. Nā ẽm ꝙ diuerse sunt nature corporꝝ diuerseq; ꝓpones mēbroꝝ: medicine diuerse ad carnē i vulnerib⁹ ꝛ vlcerib⁹ gñandā ministrāde sunt. Nā vna medicina i ꝑmo gradu ivno corpe sicca est q̄ i alio corpe hūida eē vī. Et ꝓpterea in vno carnē generat: ꝛ in alio sanié causat: (vt exp̄sse ponit Sal. iij. de ingē. sanitatis) vcz ꝙ lz thus sit medicina sicca in ꝑmo gradu respectu corpis tēperati: nā in corpe tpato gñat carnē: ꝛ hoc nō aliā ob cām nisi ꝓpterea qz ꝑseruat ꝓpōnē ipsi⁹ mēbri remouēdo ꝛ exiccādo superfluitates ꝛ hūiditates q̄ carnis gñationē ꝓhibēt qđ ita nō accidit i corpe sicco: qz nō carnē sz sanié gñat: qz respectu ipsius est hūidū. ¶ Et ꝓpterea Sal. in ꝑalle. loco ꝓnumerādo medicinas carnis gñatiuas: ponit medicinas diuersas seu simplicia in ꝓpone: vel ut th⁹ farina ordei faria fabarū orobi: farina irios tucia climia aristologia ꝛ planta opponacis. ¶ Sequit ꝧ ꝙ medicina carnis gñatiua i vulneribꝰ sp dz eē exiccatiua vltra siccitatē naturalē mēbri. ¶ Sed qz ꝛ supi⁹ ꝑ Sal. ꝙ medicia icarnatiua dz eē talis siccatiōis ꝙ cōpōnē naturalē membri valeat ꝑseruare: hđē affirmat absolute: sed ēt dz hr̄e potētiā curādi morbū: nā medicina dz in mēbro talis virtutis ꝛ potētie administrari ꝙ naturalē membri ꝓpōnē ꝑseruet: cū potētia morbū destruendi. Et qz ēt supi⁹ dictū fuit ꝙ ꝑseruatio fit per sibi simile. Cū ergo q̄dā membra sint hūidatiōis in sua ꝓpone ꝑseruari dñt: nō a sicco sz ab humido. Ad hoc est dōm ꝙ pura ꝑseruatio bñ fit a sibi oīo. Vez in ꝑseruatiōe in ḡ morbi curatio attendit sibia tm̄ mō administrari nō dñt: sz administrari debēt medicine q̄ ꝓpōnē naturalē ꝑseruare valeāt ꝛ morbū dstruere. Et sic ꝓcedēdū ꝛ agēdū est in vulneribus. ¶ Cū ergo ꝓhibitio gñatiōis carnis in vulnerib⁹ sit humiditas. Igit medicamia dñt administrari hñtia siccitatē talē vltra siccitatē naturalē mēbri vt cū hoc ꝙ ꝑseruēt siccitatē naturalē mēbri hūiditatē vulnerū ēt exiccare valeāt. ¶ Cōclusiue ergo vī dōm esse ꝙ ēt corpore ꝛ mēbro existib⁹ humidis rōnib⁹ Galleg. medicina carnis in vulnerib⁹ gñatiua sicce cōpōnis esse dz. ¶ Ulteri⁹ circa administrationē amice mi medicine incarnatiue. Notādū est ꝙ vnū ꝺ Nota. meliozib⁹ cū qb⁹ itēdimus in carnationē vulnerū ē manutenere ꝓpōnē naturalē mēbri e naturā corpis: cū ipsa sit artifex: vt hr̄ a Sal. li. de ingenio sani. natura em̄ est opatrix: medic⁹ ꝺo minister. Oē em̄ ꝙ a natura nō facit nasci siue sit aduticiū medicine siue sit absq; ipsi⁹ auxilio cū ꝺ opationē nature. Quapropter iuuat summope ad ḡ egrotātē cōedere cibaria boni chimi gñatiua a qb⁹ sanguis laudabilis gñari valeat. ¶ Jō Aui. c. de vulne. carno. ad ꝓpositū nr̄m dicit: post q̄ tu ꝑseueris ꝓponem mēbri ꝛ solici-

Sale. Sale. Sale. Aui.

Digitized by Google

tus fueris i hoc ne attrahaſ ad mẽbrũ niſi ſanguis naturalis. Jn hoc duo ſunt intelligenda. Primũ q medicine icarnatiue ſint talis ꝓpꝛonꝫ cũ natura mẽbri q nõ valeãt ad mẽbrũ niſi ſanguinẽ naturalẽ attrahere: z hoc tã in qualitate ꝙ̃ i quãtitate: nã ſanguis peccãs tã i qualitate ꝙ̃ in quãtitate ꝓhibet vulneris icarnationẽ z ideo carnis gñationẽ vt atteſtaſ Gale. iij. z iiij. de ige. ſani. Et ſm q dicit Auic. Aui. Et ſolicit⁹ fueris ne attrahaſ ad mẽbrũ niſi ſanguis naturalis ꝛc. hoc fit ꝓhibẽdo ne materia añs corpis tranſeat do lorẽ cãre: locũ apare: z mẽbrũ a ſua naturali cõꝓlone mutare. hoc em faciẽdo tũc ad mẽbruz niſi ſanguis naturalis attrahiſ Et p añs medicina icarnatiua in gñando carnẽ z ꝓglutinãdo vlnera ſuũ ſeruabit offm. Et h Auic. fuit ſnĩa Auic. vcz ꝓhibere fluxũ ſanguinis malꝫ hũiditatis extranee. vbi ꝺ in loco ꝓalleg. Et ꝓhibitio ſanguinitatis z aNota. quoſitatis ꝛc. ¶ Notandũ eſt ẽt q iſta medicamĩa gñatiua carnis z ꝓglutinatiua vulnerꝫ z vlcerũ nõ debẽt it⁹ adminiſtrari niſi ꝑcedẽti vlcerũ mũdificatiõe z in vulnerib⁹ vbi itẽtio eſt digerẽdi: qm (vt inqt Auic. c. ꝺ naſcẽtia carnis i vlcerib⁹.) Dicit em opz vt nõ creeſ caro in vlcerib⁹ donec mũdificeſ vlc⁹ mundificatione optĩa: aut attrahaſ ad ipz nutrimẽtũ. ſ. ſanguis benigꝰ: ꝙ̃ a natura vna: cũ medicina incarnatiua caro i vlcerib⁹ z vulneribus gñari ſolet. Jgit ſubiũgẽs dicit. Cũ g mũdificata fuerit ſcz caro mala z ſanies putrida tũc elõgeſ abvlcere oẽ medicamẽ mordicatiuũ: z abſterſiuũ cũ fortitudine qualiacũq: z i q̃cũq loco ſint vlcera. Clay eſt g q medicina icarnatiua z carnis gñatiua ſaltez in vulnerib⁹ recentib⁹ abſterſiua ꝛ tute cũ mordicatiõe oio vacare ꝺz. ¶ Jn vlcerib⁹ ꝛo ꝓpter ea qꝫ ſp (vt inqt Gal.) ſunt duo Gale. gña materierũ. vna q̃dẽ ſubtilis. z altera groſſa. Jõ medicamẽ icarnatiuũ eoꝝ accõmodatiſſimũ eſt de aliqua abſterſiõe participare: z iſto mõ rõne exiccationis medicie õſiccabit materiã ſubtilem: rõne ꝛo ipſi⁹ abſterſiõis virtutẽ habebit materiã groſſam abſtergẽdi. ¶ Uiſo deniq̃ de medicina icarnatiua z ꝙglutinatiua in quo gradu caliditatis eſſe debeat: vcz ſm di uerſitatẽ corpoꝝ z ꝓpꝛonẽ mẽbroꝝ. vtiliſſimũ eẽ puto ſub forma antidotarij in mediũ addu cere receptas auxilioꝝ icarnatiũ: quoꝝ tria ſunt gña. Prima vcz ordinatio erit debilis incarnatiõis. Scõa mediocris. Tertia z vltima fortis incarnatiõis eſſe ꝺz. Prima ꝛo in vulnerib⁹ corporis tenelli. Scõa ꝓfert in vulnerib⁹ corporis fortẽ habẽtis z ſiccã ꝓpꝛonez. Tertia z vltima ordinatio erit ꝓ oib⁹ vulneribus z vlcerib⁹ vbi intentio eſt carnẽ creare ſup oſſe. Et ſic notabiſ vſ q medicina icarnatiua nõ ſolũ in. j. gradu ſiccitatis: verã etiã in ſcõo z tertio neceſſaria eẽ vſ. ¶ Exẽplũ em habemus de irios q̃ (vt aſſerũt doctores) induit oſſa carne: tamen ꝓplexio eius eſt ſicca in tertio. Primꝰ ordoin auxiliũ deſcendã. ℞. thu ris. z. iij. farine ordei farine fabarum. ana. z. ij. ſarco. mirrhe lioꝝ.

Digitized by Google

añ.ʒ.ſ.ſanguiʒ dracho̅is. ʒ.ſ. ⁊ mediam miſce ⁊ fiat pulvis. ℙ Itē. ℞. thuris mirrhe añ.ʒ.j. ſar.ordi.ʒ.iij.ſanguinis dracho nis.ʒ.ij.litargirij aurei et arg. bolita.añ.ʒ.iij.tereb.clare. ʒ.x. ſirupi roſa.ʒ.ß.ſucci plāta.ʒ.v. bul.tereb.cum ſuc.vſq; ad con ſum.medietatis ſucci:deiñ oia adinuicē miſceanť:qr mirabi lis eſt incarnationis. ℙ Itē. ℞. olei maſticini.ʒ.ß.tereb.ʒ.j. re ſine pini.ʒ.iij. maſticis .ʒ. ij. olei roſ.onfan.ʒ.x.ſuc. ꝓſolide maioris.ʒ.j.ſuc.plāta.ʒ.ß. bul. oia ſimul fere vſq; ad conſum. ſuc.deinde colenť cui colature addentur ſepi hircini ſepi caſtrati añ.ʒ.v.cere albe q̄tū ſuf ficit ⁊ fiat vngm̄ molle:adden do thuriʒ pulueriʒati.ʒ.iij.⁊ ß.

Scōs ordo. ¶ Scōs ordo talis eſt. ℞. mirrhe ſarc.añ.ʒ.iij.thuriʒ maſticiʒ aloes epatici.añ.ʒ.ij.⁊ ß.miſce ⁊ fiat pulvis. Itē. ℞.tereb.ʒ.ij.ſi rup.ro.meliʒ ro.añ.ʒ.ß.ſuc.plā ta.ʒ.vj.bul.tereb.cū ſucco pa rū.deiñ addāť reliq̄ cū modi co croc. Itez. ℞.mirrhe thuris ſarco.añ.ʒ.j.farie volatil.ʒ.ij. maſticis coloph.gum.elimi.ʒ. ij.croci aloes epatici.añ.ʒ.ſ. ſāg.drac. ℞reſiʒ.ʒ.j.ß.miſce et fiat pulviſ. ¶ Itē. ℞.reſine pini coloph.añ.ʒ.vj. gūmi maſticiʒ añ.ʒ.ij.tereb.ʒ.x. cū cera alba ſufficiēti fiat vng.addēdo thu ris maſti.mirrhe añ.ʒ.j.ß. miſce.

Terti⁹ ordo. ¶ Terti⁹ ordo talis eſt. ℞. paucedinis.ʒ.ß.irios.ʒ.v. mir rhe.ʒ.iij.cēturee mioris ⁊ ma ioris añ.ʒ.ij.ariſtologie rotun de:tucie:oppoponaci:ſa. croci bi.añ.ʒ.ij.ß.⁊ fiat pulvis q̄ mi rabilis ē opatiōis i corpoꝛib⁹ robuſtis ⁊ i generādo carnē in oſſib⁹. ℙ Et ſi vis ex iſto pulve re vngm̄ ꝓſicere facias ſic. ℞. tereb.ʒ.j.mellis ro.ʒ.ß.bul.pa rū:addēdo pulueris añdicti.ʒ. vj. ℙ Itē. ℞.tereb.ʒ.ij.reſi. pi ni maſticiʒ añ.ʒ.ß.cerejnoue.ʒ. j.olei maſti.ʒ.x.bulliāť parum ad ignem addēdo de puluere antedicto.ʒ.v.ſucci irios.ʒ.ij. qr mirabilis eſt operatiōis ad antedictā intētionem. ℙ Multa remedia amicemi incarnantia in mediū adducere potuiſſem: tñ in ea tñ adduxim⁹ anteſcri pta q̄ cū honore ⁊ vtilitate ex perti ſumus.

¶ Capitulum. xxi. De modo ⁊ qualitate tentarum ⁊ lichinio rum atq; plumaceolorum.

C.xxi. ¶ Um euidēs ſit i cu ratiōe vulneꝝ ⁊ vlce rū plerūq; nō ſolum tētaꝝ ⁊ lichinioꝝ gña:veꝝ etiam plu maceoloꝝ neceſſaria ſunt. Igi turviſum eſt mihi ſub breui ſer mone ad āpliorē doctrinā vul nerū ⁊ vlceꝝ de eoꝝ qualitate capl'm cōdere. Interdū cñ. in vlceribꝫ cauernoſis vbi ligatu ra fieri nō poſſit:vt in māmilla inguine ſub aſſella ⁊ in quacū q; corpoꝛis parte a furcula vſq; ad inguina cū ligatura conue niētiſſime adminiſtranť pluma ceoli:quoꝝ aliq̄ ſunt triāgula ti:aliqui quadrati:aliq̄ de ſtup pa:aliq̄ de bōbace:⁊ aliq̄ ō pe tia linea:⁊ iſti ceteris ſunt me liores. Interdum cñ. ſunt ma defacti ⁊ aliqñ nō. Et plerunq; infundunť ex albumine oui cū oleo roſa.cōquaſſato. Et ꝫ effi citur infracturis in quib⁹ intē tio eſt cōſeruare oſſa reſtaura ta in ſuo ꝓꝓrio loco ſine do lore et apoſtemate. Aliquando etiam acęto ⁊ aqua roſata ſunt

Nota de plu maceo lis vti litatē.

Digitized by Google

malefacti: ad hoc vt nō valeāt mēbrū calefacere. Nōnūq; infundunt vino decoctiōis ro. ab sinthij stichados sq̄nati nucū cipressi balaustiaꝝ rosarū. mirti. vt ꝓfortēt mēbra vltra eoꝝ vtilitatē q̄ est saniē ad orificiū vlceris reducere. Sūt aliq̄ pluma ceoli ō pluma fabricati aut de bōbice sicci ad ꝓseruādū calozē nālē mēbri. Interdū insup efficiunt ō spōgia aut de stuppa lini ad modū faldellaꝝ ad ibibēdū sordicie ⁊ saniē vlcera

Nota de tēta

tionū. ¶ Tēta siue liciniū eo dē mō ad opꝰ chirurgicū i vulnerib⁹ ⁊ vlceribꝰ nō solū vtilis esse vꝺ: verū ēt ꝓ eoꝝ curatiōe necessarissima est. Et ꝯ i ꝑmissis ad saniē purgādā. Scōa ad orificiū vulneratiōis ⁊ vlcerationis aptū detinēdū. Et demum cū vtilitate sui inuaměti admistrak in oib⁹ vlceribꝰ ⁊ ꝑfundꝫ vbi intētio est saniē multā purgare: ⁊ carnē deide gñare. Utiliter etiā administrak i oībus vulneribꝰ ꝓtusis ⁊ alteratiuis ab aere aꝑosis: ⁊ nouiter i vlceribꝰ siue vulneribꝰ ab aliqua exitura cātis. Cōueniūt insup in oib⁹ vulneribꝰ et vlceribus vbi intentio est os remouere. Ista em̄ licinia ⁊ tincte sumūt diuersitatē ab effectu et fine ꝓ qꝺ fiunt. Quedā certe fiūt ad mūdificāda vulnera velut sunt licinia carpinata lenꝫ ⁊ suauis pāni ⁊ ꝑsertim veteris. Quedā sūt ad tenēda labia apta: ⁊ ista efficiūt ō stuppa aut de petijs aut de bōbice: vt ꝓcipit Rasis. Quedaꝫ sunt cannulares: ⁊ iste sunt ad purg. mām. vbi ē timor de retentione alicui⁹ materiei. Iste sunt interdū de plumbo: aliq̄ de pēna: aut de argento. Nōnūq; efficiūt de folijs caulij aliquātulū exiccatꝫ. Et iste tincte mirabilē hñt ꝓgatinā i vulneribꝰ cauernosis ꝑsertim māmillarū. Tincta q̄ꝫ de ditamo exiciato ad hāc trēctionē ēt vtilr admistrak. Accōmodate ēt vtilr admistrak ticta ō cucurbita exiccata aut solē ad modū corrigie: ⁊ ista ē melior ⁊ securior oib⁹. sunt ēt aliq̄ ad ꝯpliādū orificiū: velut tincte de ditamo ō medulla meligatia. Ista sunt gña plumaceoloꝝ et tentarū q̄bꝰ vtunt bōi chirurgi in curationib⁹ vulnerū ⁊ vlcerū.

¶ Ca. xxij. ō mō sūcdi vlnera.

C. xxij modi sutura rum.

Suturaꝝ gña q̄bꝰ in vulneribꝰ boni chirurgici vtunt varia sūt. Nā vna ē sutura q̄ pellipariorū sutura vocat. Et ista i vlneribꝰ ꝺtestinoꝝ admistrak: de q̄ i cap. de vlneꝝ ꝺtestinoꝝ mētione faciem⁹. ¶ Alia sutura ē q̄ efficit cū acu ⁊ pōtarolo ponēdo acū de vna ad alterā ꝑtē inolnēdo filū ab vna ꝑte acus ad alterā sicut mulieres ⁊ sartores faciūt i custodiēdo ac⁹ fiūt eas i alijs ꝑte sue vestis. Et ista sutura cōuenit i labijs oris ⁊ i oib⁹ ꝑtibus corꝑis vbi timek sutura nō posse ꝺseruari ꝑp teneritatē loci. ¶ Alia insup sutura ē q̄ vulneribꝰ ab oib⁹ practicātib⁹ ꝑkimū ꝺtik in vsum: q̄ efficit figēdo acū de vno labio ad alterū ꝑfunde ⁊ superficialiter ex nām vlneꝝ ⁊ mēbroꝝ dispositionē. In carnosis em̄ mēbris vlneꝝ erite ꝑfundo sutura ꝑfunda debet fieri. In neruosis vo locis ne neruꝰ pungat ꝑfunda sutura euitāda est. Deiñ stringatur vna pars fili cum altera

Digitized by Google

ipsum filum nodando. Quo facto incidaꝫ filum ꝓpe nodū p digitū. Inter pūctū ꝛ pūctū p distātiā vni⁹ digiti spaciuꝫ relinquēdo. Et sic successiue suēdo ꝓcedaꝫ: donec ad extremitatē vulneris pueneris. In declinioꝛi tñ loco semp aptū ozifi ciū dimittēdo vt liquoꝛ ꝛ materia vulneris p ipꝫ purgari valeāt. De ista ꝯ tertiaꝛ pellipariozꝫ sutura cū ad capka ꝺ vulneribus mēbꝛozū simpliciū et organicozuꝫ puenero tibi pleniozē notitiā dabim⁹. ¶ Adsunt ꝓterea alij suturaꝛ modi q̄ cuz in tēpestate nr̄a nō ꝓtantur in vsu ꝓpt̄ puā eoꝝ vtilitatē. Illos ergo breuitatis gr̄a ꝛ bōa de cā. cōticescā. ¶ Et sic deo ꝛc. ¶ Tracta. ij. libꝛi. iij. de vulneri⁹: habens capitula quinq⁹. ¶ Capi. j. De casu ꝛ offēsiōe: ꝛ ꝺ eoꝝ cura: ꝛ de ꝓtusiōe musculozum ꝛ lacertozum attritione. Ca. j.

CAsus vtiq⁹ et offensio vt in antiquozū ꝛ modernoꝝ dictis inueniť dr̄ia manifesta admicē differunt. et hoc nō solū ꝺbo ꝺbum etiā signato differre videt̄ur. ¶ Cōtusio nāq⁹ cōit hr̄ p solone i carne cāta. Attritio ꝺo accidit i capitib⁹ lacertoꝝ. Jō q̄n accidit lesio i medio lacertoꝝ ꝓpterea qꝛ ꝑm ibi sūt carnosi cōtusio vocať. Q̄n ꝺo in extremitate eoꝝ accidit pcussio cuz vulnere a re ꝓtūdēti tūc attritio notať. De ḡrū curatiōe satꝫ i subsequēti. c. dicem⁹: ad q⁹ necessitate vr̄gēte recursū hēas: qꝛ ibidē ꝺ ꝓtusiōe musculoꝝ et attritiōe lacertoꝝ vtilē faciemus ꝑmonē. hic ꝺo de lesione intrisecoꝝ mēbꝛoꝝ agēdū est etiā de ꝓtusione musculozuꝫ et attritione lacertozū in exteriozib⁹ partib⁹ causata. Et qꝛ etiā aliq̄n cōtingit fractura alicui⁹ aut dislocatiōe alicui⁹ iūcture causari ꝑ quarū curatiōe ad ꝓpria capitula in lib. de fractura ꝛ dislocatiōe ossiū trāsire pores: qꝛ ibi optimā doctrinā ꝓcuratiōe vniuscuiusq⁹ ossis fracti ꝛ dislocati trademus. ¶ Casus offensio sunt cū attrictione pkmaꝝ partiū intra corpus rū solones oculis discerni non possunt. Sed vt pkm ꝑ signa ꝛ cū bono ꝛ estimato iudicio discernūť. Casus em̄ sumiť a casu cadis: qꝛ homo plerūq⁹ ab alto cadit: ḡre ex tali casu interiora mēbra ledūť. Offensio ꝺo dicit ab offendo offendis: qꝛ ꝛtingit hoi em̄ sepe et sepi⁹ pacifice stāte a re ꝓiecta ab aliquo a casu aut ꝺdita opa offensionem accipe. Et ꝓptera casus ꝛ offensio videnť differre a cōtusione ꝛ attrictione q̄ntum ex tpe intrinseca ꝛ extrinseca. Quāobr̄ casus ꝛ offensio valde timozosa sunt: ꝛ hoc ꝓpter occultas solutiōes ꝓtinuitatis mēbꝛoꝝ intrinsecoꝝ nobiliuꝫ. Que solutiones solēt accidere i viscerib⁹ ꝛ eoꝝ pānículis ꝛ in nervosis mēbris ꝛ ligamentis intrinsecis magnisq⁹ venis et puis in membris nobilib⁹ cōtentis: ḡre ad lesionē mēbꝛozuꝫ ꝺictozū egritudines magne fortissimeq⁹ dolores. in tātum causari solent q̄ eger cogiť satis ẽ primum morte vitā commutare. ¶ Signa igitur mala casus in casu et offensione sunt istaꝫ offen vcz vomit⁹ sanguinis fluxus ꝛ fi. Casus

Digitized by Google

narib⁹:z hoc est signū q̄ i capite vena rupta est. Accidit aliqñ vomit⁹ cū fluxu sanguinis qñ alicui⁹ vene fracte signū arguit aut i stomacho:aut i epate:aut in splene. Et qñ accidit flux⁹ vētris z strictura āhelit⁹ abscissioꝝ vocis cū extorsionibus vētris z lypotomia pculdubio mors patiēti approp
Aui. quari vr. Quare(vt inq̄t Aui.) qñ abscindit sermo capite declinato cū sudore frōt⁹ sine potētia eleuatiōis capitis:tūc statim morit eger:z marie sudore exīte frigido. Eodēq; mō dico si ex ꝟberib⁹ vl̄ aliq̄ pcussione ex calce eq̄ cāta. Et qñq;
Aui. insup:vt inq̄t Aui. accidit vt lacert⁹ cordis aut stomachi disrūpat z in tali accīdenti statim morit eger. Sicr ēt accidit ad casum z offensionē vrinā penit⁹ retineri: ēt egestiones violēter seu inuolūtarie egredīūr. ista oia sūt signa male terminatiōnis in casu z offensione.
Curatio. ¶ Curatio itaq; casus z offensiones ꝟtutis intētionib⁹ cōplet. Pria in ordinatiōe regimis ꝓsistit. Scōa in eūatiōe materiei añt; z in dimersiōe ipsi⁹ ne ad locū fluat. Tertia ꝓplet administratiōe dimersoꝝ localiū. Quarta z vltia ꝓsistit i correctiōe accīdentiū.
Pria intētio. ¶ Pria q̄dē intētio q̄ cōsistit in ordinatiōe vite regimis cōplet administratiōe diete tenuis in p̄mis dieb⁹. nā i pria z scōa die(vt inq̄t Auic.) parum egrotāti est accēdere. Imo in
Aui. prima die nihil comedere vtilissimū est. Et pclusiue vsq; ad securitatē apar⁹ loci vbi secuta ē lesio nullo ꝟdicēte sinthomate:vl̄ debilitate ꝟtutis. Vita tenuis cē dz. Vinū ergo carnes vsq; ad dcm tps oio sūt enitāde. Cōedat ḡ ferc⁹m farriolatum:aut de auena spelta: aut grue:aut de panatella cū zucaro z amigdalis cū semie:cōfectū si nō fuerit suspitio de fluxu sanguinz. Quib⁹ trāslatz dieb⁹ vcz trāsacto septimo ad vberiorē z grossiorē dietaz patiēs trāsire pōt. Eodē ēt tpe pt comedere cicera z brodiū eoꝝ z ribes ad hoc vt interiora firmenť. Successiue deiñ et carnes z vinū aliaq; cibaria boni nutrimēti gñativa vtil⁹ concedunť. ¶ Scōa intētio q̄ ē ptim Scōa
mām diuertere: primo; eūare intētio
sub isto mō ꝓplet. Vez per fomā diuersiuā: si necesse fuerit: z ēt p vētz lenitionē. Lenit ei vēter i principio cū casia: aut cū ei⁹ electuario: aut cū māna: aut diacapt. Aut cū ista potiōe. ℞. potio
mane electe diacasie diacapto licōis añ. ℥.ß. aq̄rū ediuine bu glosse acetos. ℥. j. misce addēdo sirupi rosati. ℥. j. Vl̄ facias sic. ℞. diacaptolicōis manne añ. ℥. vj. reuba. ℥. j. cū aq̄ ēdiuie solatri acetose fiat potio breuis q̄ i isto casu ē valde vtil. Nā Raz. rasis
z Mesue ca. ō reubar. dicūt ipz meliue
iter cetera medicamia pncipatū tenēr: sanat ei: vt refert Mesue: rupturas itrisecas. ¶ Ter Ter-
tia itētio q̄ ꝓsistit i admīstra- tia itē
tiōe localiū sic ꝓplet. ℣ In pmz tio.
si flux⁹ sāguis it⁹ fuerit: vtilissimū ē sumer ea q̄ ꝟtutē ñt⁹ re
strigēdi sanguinē z mēbri lesi apationē phibēdi. Dico a principio vsq; ad septimū die. cui⁹ tal⁹ pt ee ordiatio. ℞. boliarmeni terresi. gillate mumie añ. ℥. j. reubarbari rubee tictoꝝ ana. ℈.ij. z dosis ei⁹ est. ℥. j. ß. cū aq̄ plātagis solatriz pay ḡnatoꝝ

Digitized by Google

medi vini. ¶ Medicamen valde vtile
camen ad resoluendū z carminādū san
pecu guinē int⁹ coagulatū z ḥ trāsa
liare. ctis p̄mis dieb⁹ tale ē. ℞. reub.
rubee tictoꝝ costi cētauree sar
cocol. añ. ʒ. j. gariofilate cana-
pis renate scabiose añ. ʒ. ij. iiru
pi de duab⁹ radicibus. ʒ. ij. ani
soꝝ coriandroꝝ croci añ. ʒ. ß.
misce z fiat ad modū electuarij
dosis ei⁹ est coclear vnū quoti
die in aurora cū parū vini odo
riferi z hoc sumat p decez dies
Aliud qz mirabilis est operationis.
¶ Ad eādē intētionē vz poculū
de gariofilata habitū. c. de vul-
Mes. nere thoracis z est dñi Mes. vt
ibidē demōstrat. ¶ Visis medi
caminib⁹ interi⁹ sumendis mō
vidēdū est de medicaminibus
partiū exterioꝝ. ¶ In p̄mis cū
ad curationē casus z offensiōis
pueneris si lesio fuerit in visce
ribus aut spiritalib⁹ tūc statim
nulla melior medicina est q̄ po
tiētē illinire a furcla vsq; ad in
guina cū oleo ro. z mirtino cło:
desup puluerizādo puluerē ro
sax z mirtil. ¶ Ponēdo ēt imme
diate super vētrē: vcz a furcula
vsq; ad inguina p̄dicto retro z
añ pellēz interiora castrati. oia
cla q̄tū fuerit polē. hoc em̄ re
medīū plerūq; in isto casu exp
ti sum⁹ cū honore nro z egrotā
Ad co tiū vtilitate. ¶ Et qz cum casu z
tusio offensiōe applicant plerūq; ptu
nē mu siones musculoꝝ z attritiones la
sculoꝝ certoꝝ. Jō ponā remedia singu
empli larissima in curōe earūdē. ¶ In
p̄mis ad musculoꝝ ptusionē ēt
in p̄n. ℞. folioꝝ malvaꝝ absin.
vio. añ. M. ij. flox rosi. M. ß. fur
furis bñ triturati. M. iij. farine
fab. farie ordei. añ. ʒ. iij. oib⁹ in
aq̄ decoctis p̄ter farinas exp̄s
sis z pistatis: deiñ i decoc. cū fa
rinis p̄notatis z p̄dicta pistatu
ra cū sapa sufficiēti bullīar vsq;
ad spissitudinē solidā addēdo i
fine coctur olei camo. ro. mirti
ni. añ. ʒ. j. olei anet. ʒ. vj. ¶ Istud
emplm amice i tali casu est sin
gulare suffragiū mitigatiuū do
loris sanguinem coagulatū dis
soluēdo z dissoluti carminādo.
¶ Itē ad eādē iteñ. vz medulla Aliud
panis cū fari. fab. ḍcocta cū de
coc. malue. viol. absinthij pita
rie exule furfuris altee sanguci
z hmōi: deiñ ep̄ḷo ḍcocto vt in
supiori recepta fuit ordinatum
addañ olei ro. olei casi. añ. ʒ. Ad at
ij. croci. ℈. j. Ad attritionē aut tritio =
lacertoꝝ mirabilr innenim⁹ in nem la
uare ifrascriptū ep̄m in p̄n. ℞. certoꝝ
radicū altee z fo. ei⁹ añ. M. j. si
gilli salamōis capitū lilij añ. ʒ.
ij. oibus ḍcoctis i aq̄ pistatis z
cribel. addañ olei casi. oī. ros.
olei anc. añ. ʒ. ij. cere al. ʒ. ij. ß.
croci. ʒ. j. misce z ad ignē fiat ce cerotū
rotū qz mirabilr est opatiōis in Aliud
isto casu. ¶ Aliō medicamen q̄
iuuat trāsactis aliqb⁹ dieb⁹. ℞.
radicum altee. ʒ. iiij. ß. gilli sala
monis. ʒ. ij. flox rosil. M. j. sti-
chados absin. squinā. añ. M. ß.
ꝯdos absin. squinā. añ. M. ß.
oia cū vino z aq̄ decocta pistēt
z cribellēt cui cribra. addāt oī.
casi. ʒ. ij. oī. li liioꝝ al. pig. gal.
de spica. añ. ʒ. ß. olei de terebē.
ʒ. vj. cū cera al. sufficiēti. Et p̄ di
cta cribratu. ad ignē fiat cerotū
addēdo croci. ℈. j. ¶ Quarta in Quar=
tētio q̄ est accūtia removere sic ta ĵntē
applet. ¶ Accidit interdū ptusio tio.
nē musculoꝝ ñ posse ſolui imo
ipaꝝ ad maturationē z cācreno
sam dispōnē euenire vidim⁹. q̄
re p curatiōe taliū accūtū ad
ppria capta de curatione cācre
ne et maturatione flegmonis

Digitized by Google

potes hꝛe recursum. ℣ Solent sibꝛi in isto casu oriri: durities musculoꝝ ⁊ lacertoꝝ motionis difficultas ꝑsertim circa ictuꝝ terminationē. Et hoc cōtingit ꝓpterea: qꝛ aliqñ resoluunt materie subtiles ⁊ relinquūtur grosse. Etiā ꝑ curatiōe eaꝝ ad capꝝm ꝓpriū ꝑ tua necessitate recursū hēas. Et sic deo dāte ꝛc.

Ca.ij. ¶ Ca.ij. De vulnere ꝓtuso ⁊ alterato ab aere: de vulnere cum attractiōe lacertoꝝ ⁊ eoꝝ cura.

Cura vulneꝝ cōtusoꝝ.

Icet i ꝓcedēti. c. ict dēter satis dcm fuerit qđo ⁊ q̄ via vulnera ꝓtusa ⁊ ab aere alterata a medico curāda ⁊ tractāda sint: tñ ad ꝑpliorē ⁊ lucidiorē doctrinā ꝓdictoꝝ vulneꝝ visum est mihi vtilissimū ꝓdecēscꝫ eē de eoꝝ curatione. c. spāle ꝓponere. ¶ In curatiōe ꝗ predictoꝝ vulneꝝ vt breuiter ad ꝓpositū nr̄m veniam⁹ dico ꝙ quatuoꝛ intētiōes necessarie sunt. Prima in regimine vite ꝙsistit. Scōa i purgatiōe coꝝ poris. Tertia i admiſtratiōe locali diuersoꝝ fm ꝙ diuerse intētiōes curatiue in isto casu necessarie sunt. Quarta ⁊ vltima i remotiōe ⁊ ꝓhibitiōe multoꝝ accēntiū ꝙsistere vī. ¶ Quātum ad primā ⁊ scōam intētionē nō fuit. c. de fractura cranei ⁊ de curatione vulneꝝ adiutorij quare necessitate vrgēte ꝑallegata capla sūt relegāda. ¶ Tertia intētio ꝑterea intētio ꝗ administratiō e localiū ꝓplex dico ꝙ i eoꝝ curatiōe oī ingenio i eis digōnē ꝓcurare debes: qꝛ alr̄ faciendo nō esset mirꝫ si locꝰ ad cicatricē nō ꝙstatē ꝑueniret. Nā ad magnas ꝓtusiones qñ ab indoctis chirurgis male tractenꝫ ꝓtusiones ꝑdicte cū vulnere solēt plerūq; vt sepiꝰ vidimꝰ cācrenosi tates euenire. Oē em̄ vulnꝰ cōtusum (vt inqt Gal.) necesse est putrefieri ⁊ i sanie ꝑuerti. Et ꝓpterea qꝛ ꝙ viā ꝓme intētionis curari non ꝓhibet. Jō hec vulnera inter ꝓpositā vulnera ꝓnumerāda sunt: qꝛ rōne ꝓtusiōis necessario vulnus ꝓtusum sapit naturā vulneris dolorosi atq; aꝑosi ꝓpter solutionez factā plurimi nūeri. ℣ Digerat ꝗ vulnus ꝓtusum ponēdo intus digestiuū de terebēntina cum vitellis ouoꝝ. Deſup ponēdo petiā ēpli ifra scripti. Cuiꝰ talis est ꝺscriptio. ℞. foliorꝝ maluaꝝ ⁊ violaꝝ aā. M. j. radicuꝝ altee lib. ß. oibus decoctis cū brodio carnis nō salite pistatis ⁊ cribellatis i decoctiōe eoꝝ cū farina ordei ⁊ tritici sufficienti ⁊ ꝑdicta cribrata fiat emplꝝm solidū addendo butyri olei cōis aā. ℥. iij. vitella duoꝝ ouoꝝ croci paꝝ. Jsto emplꝝm dolorē sedat mirabilr̄ hūorē in loco exñtē aptū ad apandū ptes circūuicinas vulneri resoluēdo: nocinūq; ēt a iuuati uo separā do. Et ꝓpterea digō in vulneribꝰ ꝓtusis suo debito tpe admiſtrata vt ātiq ⁊ moderni asserūt doctores facit cessare putredinē. Nā Rasis li. ꝓtinentis dicit ꝙ vulnꝰ ⁊ vlcus ad idoneā carnis ḡnationē nō peruenīunt nisi ꝓst putrefactionē. i. ꝓst ꝙfectā digōnē. ¶ Uez si ꝑ dicta vlnera via ad dictā ad digōnē ꝙfectā reduci non ꝓssint imo ꝺ aliq̄ dubitaueꝛ i vlnere coꝛruptiōe: q̄ ꝺ facili cognoscit ꝙ tenebꝛositatē loci ⁊ difficultatē digōnis tūc ñ erit excusatio q̄n itra vulnꝰ admiſtreꝛ vnguē

Intentiones

Digestiuus.

Rasis.

Cōtra

Digitized by Google

tū egyptiacū ordinatū .c. de cu
empl̄z ra cācrene. ℣ Empl̄m ēt de fari
nis cū sapa ibidē ordiatīs accō
modate ꝓcedit in isto casu. Nā
ista auxilia partē sanā ꝓseruāt
putridā mortuāq; carnez remo
uēdo. ℣ Cūq; vuln' ad saniem
bonā peruenerit digestiua oino
auferant̄ z loco eoꝝ mundifica
tiua medicamīa exhibēda sūt.
Quar aūt ꝑ mūdificatiōe vul
neris ꝓtusi z alterati ab aere i
carnatiōe z figillatiōe ꝓceden
dū sit. c. de solutiōe ꝓtinuitatis
neruoꝝ plenū sermonē tradidi
mus. ℣ Eodem mō dico q vna
z eadē dz esse curatio de vulne
re alterato ab aere cū curatiōe
vulneris ꝓtusi. ℣ Si vo vuln'
esse ꝓtingit cum attritiōe lacer
toꝝ vltra oēs intentiones p̄di
ctas ꝓpterea q; cū lesio sit in
empl̄z ptibus neruosis ꝓueniētissimū
mitiga est infrascriptū empl̄m neruoꝝ
tiuum. mitigatiuū administrare. ℟. ra
dicum altee li. j. figilli salomo
nis. ℥. ij. oib' in aqua decoctis
incisis pistatis z cribellatis cū
cera alba sufficienti additis in
frascriptis ad ignē fiat empl̄m
cū p̄dicta cribratura. ℟. olei ca
mo. aneti. ro. aā. ℥. ß. vermium
terrestriū lotoꝝ cum vino. ℥. j.
ß. deide cū paꝝ vini odoti. bul
liāt vsq; ad ꝓsum. vini postmo
dum collatis oib' cū p̄dicta ce
ra z cribratura p̄dicta ad ignē
(vt dictū fuit) fiat empl̄m addē
do tereb. clare. ℥. j. ℈. croci. ℥. j.
qz mirabilis est operatiōis q̄mul
toties ego exptus sum cum ho
nore et vtilitate egrotantis.
Quar- ¶ Quarta z vltia intentio q̄ est
ta inte acc̄ntia corrigere seu remouere
tio. z eoꝝ aduentum prohibere sic
ꝓplet. ℣ In p̄mis sciendū est q
acc̄ntia q̄ pnt euenire ifis vul
neribꝰ sunt tria: vez dolor: apa:
z corruptio mēbri. ℣ Ista oia ꝑ
hibent cū dieta: vētris solutio
ne: z sanguis extractiōe a ꝓxi
pte: multisq; alijs igenijs sup
rius annotatis. In circuitu pe
nendo defensiuū .c. de vulnere
carnoso ordinatū. ℣ Vez si ꝓti
gerit ꝓtusionē ad corruptionez
mēbri deuenire: tz supi' ꝑ ei'
remotione satis dcm fuerit: tñ
necessitate vrgente ꝑ ꝓplemen
to curatiōis p̄dicte corruptiōis
ad capl̄m de curatiōe cācrene z
aschachilos transire poter: qz
ibi ꝯplura auxilia z multū vti
lia pro hac curatione descripta
sunt. ℣ Eodēq; mō dico q ꝓre- Nota.
motione doloris z apatiōis ea
dem rōne z eisdē auxilijs ꝓce
dendū est put capl̄o z de cura
flegmonis a cā primitiua cātidi
ctum fuit. Hoc totuz dico apare
exte de genere flegmōis. Ar
si apa cholericum esse vt va. ā
dum est curatiōi ipsius curatio
ne tradita .c. de cura herisipile.
℣ In remotiōe etiā doloris sic
mō p̄cedendū est sicut dictum
fuit .c. allegato: quare pro tua
necessitate ad illud recurriz ha
beas. Et sic deo dante ꝛc.

¶ Ca. iij. De vulnere facto ab Ca. iij.
instrumēto qd̄ bōbarda nuncu
patur. Et omnibus instrumen
tis currentibus eorum cursu.

QUanq; nullum vestigium curationis in antiquoꝝ et moderꝛnoꝝ scripturis ist' vulneris reperitur. Tñ vtilius est mihi eorum q̄ se penumero in hoc vulnere expti sumus cū honore nr̄o z magna egrotantiū vtilitate capl̄m ipe ciale cōponere. Sed anteq; ad principale ꝓpositū accedam'

Digitized by Google

puto necessariū esse essentiā talis vlneratiōis ōscribere. Qua
Sal. propter ille (vt Sal. plurib⁹ in locis testat: ꝑsertim lib. de igestio sanitatis) reuera medic⁹ ē q̄ de nōdū tractāt, tractare scit z ab antiqs z modernis tracta ta bñ z canonice opat⁹ fuerit. ¶ Dico ig̃it q̄ vuln⁹ a tali instrumēto cātum ex triplici gñe vulneratiōis ꝓpositus esse vt. Prio vez rōne rotūditatis istī vuln⁹ ōz cōtusum. Scdo rōne igneitatis ōz ignitū seu cōbustum vuln⁹. Tertio rōne pulueris venenosum dicit. Et qz ista morborū gña adinuicē ꝺriant ꝓpter eoz diuersitatez iccirco curationē hmōi vulneris differe reddūt. Nā ꝓtusio z cōbustio indiget humectatiōe. Venenositas vo exiccatiōe. ¶ Sumendo ergo curationē nr̄am a
Sal. Sal. li. de ingenio sanitatis: dico q̄ qñ duo vl plures morbi ad inuicē cōiunguñ. Intētio medici sp ꝺz vacare ꝓ posse principaliori: alterū morbū penitus nō negligēdo. Principaliori itaq̄ istoz morboz est qz veneno sitate pulueris causat. Et pp ea curationē nr̄am fundabim⁹ i cura vulner⁹ venenosi. Alios tñ morbos nō penit⁹ negligēdo vt ꝓdixim⁹. ¶ Curatio itaq̄ istius vulneris q̄tuor cōplet intētiōib⁹. Pria est vite ordiCura- tio. natio. Scda corpoz eūatio. Tertia vulneris medicamimb⁹ local⁹ gubernatio diuersoꝝ modoꝝ scoz q̄ diuersa auxiliorū genera in ei⁹ cura requirūtur. Quarta z vltima accidētiū correctio. ¶ In ꝑmz cū ad hmōi vulneris curationem pueneris considerādū est: an tale vuln⁹ fuerit causatū a paruo instro: an a magno: an a mediocri: qz (vt diximus) multiplicia sunt instrumēta ista. Iō multa vulnerationū genera ab eisdē causari pñt. Cōsiderādus est insup locus pcussiōis: an in neruis: an in venis: an in carne: an in ossib⁹ an in iūcturis: an in locis vbi ꝓdicta istā possint penetrationē causare velut in pectore z regione intestinoꝝ z in capite. A natura etem istoz locoꝝ sumit⁹ iudiciū vere curationis. ¶ Quātū ergo ad primā z scdam intētionē vt ad ꝓpositū Prima nostrū accedam⁹ nō secus ꝓ- intētio cedēdū est quēadmodū dictuz z scda. fuit capto de vulnere carnoso. Nota. ¶ Unū est notādū q̄ tz tale vulnus rōne pulueris sapiat naturā venenositatis: ñ flebothomia in ꝓncipio ne humoꝛes ad locum concurrūt habeant rōne doloris ꝺiuersa esse ꝺz: qz venenositas hmōi pulueris non est sicut venenositas antracis et carbunculi q̄ antracis z carbūculi venenositas semp nitit coꝛ et interioꝛa petere. ¶ Ter- tertia tia intentio que completur ad- intētio. ministratiōe localium diuersoꝝ modoꝝ ꝑm q̄ istud vuln⁹ in sui curatione diuersa habet tēpora sic perficitur. In primis nulla melioꝛ curatio est cuz ad hanc curationem pueneris vt nobis experientia sepenūero demonstranit q̄ protinus vulnus cāuēti ferro ꝺecoꝛe. Aut vnguēto egyptiacū ꝺescriptio ne Auic. confectū admistrare. Aui. Aut loco eoꝝ feruēti oleo sambucino cauterizare. Cauterizatio eiꝰ securat egrotātē a putre factione cōtusionis: venēnositatem pulueris interficiendo. ¶ Unln⁹ ꝺeiꝰ medicaminibus

Digitized by Google

Defen int⁹ ꝛ eē moliēt⁹ ꝓcurādū ē. sīuum. Jn circuitu tñ ponēdo defensiū habitū. c. de vulnere carnoso. Quāobrē ñ vuln⁹ fuerit non mlt̄ū ꝓfūdus: medicamia molliēt̄a cū picta it⁹ superficialr dñt admīstrari. Eē ño ponēdo magnā petiā molliriui inferi⁹ ordinādi. Ꝑ Uez si ab ipo istō vulnus ꝓfunde cāri vr: dico vtilissimū eē fctā coctura vulnerꝫ ex oleo sāb. vl cū igne (vt dixim⁹) vel cū dicto vnguēto egyptiaco. Ꝑ Intra vl⁹ butyrū liq̄factū cū siriga pūcere. Et h̄ vsq̄ ad sepationē carnꝫ mortue siue escharate Ꝑ Et si loc⁹ plm̄ neruos⁹ fuerit cū p̄dicto butyro et sine ipo put tibi melⁱ⁹ videbit̄ Digeaccōmodare ponat aq̄ ordea- stiuū. cea cū bullitiōe ymium terrestriū ꝛ paꝝ altee parūq̄ zucempl̄z cari rub. Ꝑ Digestiuuꝫ ãꝫ ō tere. molliē cū vitel. ouo. ad eādē itētiōem tiuum. mirabil⁹ vꝫ. Ꝑ Junat insup i oi tpe molitiuū ifrascptū cū sedatiōe doloris sup locum ponere more empl̄i. R. decoctiōis viol. mal. altee. li. iij. deiñ cū farina fab. ꝛ orb. ad ignē fiat empl̄m solidū addendo olei camo. Ʒ. ij. butyri olei ro. pingue. gall. añ. Ʒ. ß. vitel. duoꝝ ouorum. Jstō ei empl̄m mitigat dolorē mirabiliter ꝛ digōnē vulneris ꝓcurat materiā ad exitum ꝓparando. empl̄z Ꝑ Cūq̄ vuln⁹ ad digōnē pueue mūdifi- rit mundificatiua medicamiacatiuū sūt exhibēda: quoꝝ forma gꝛa exēpli talis ꝙt eē. R. mellis rosa. Ʒ. ij. tereb. clare. Ʒ. iiij. bulliāt ad ignē vnica ebullitiōe: deinde addāt vitel. vnius ouⁱ. croci. ℈. ß. farine tritici bñ cribel. farine ordea. añ. ʒ. v. misce et valet in carnosis vulnerib⁹. Ꝑ Jn locis ño musculosis neruosis ꝛ ligamētis plenis absterſiuū tale ꝓmptꝫ esse. R. tereb. clare. Ʒ. ij. mellis abstersoro. Ʒ. ß. succi plantaginis succi siuum. apij añ. Ʒ. ß. bulliāt parū: addē do farine lupi. farine ordei añ. ʒ. iij. sarcocol. ʒ. ß. croci. ℈. ß. misce ꝛ vtere qz mirabilis est opatiomis in mūdificādo loca neruosa facta mūdificatione locⁱ⁹ incarnād⁹ ē ꝛ sigillandⁱ⁹: prout dicturi sum⁹ in doctrina capitulorū inferi⁹ describēdox. Uñ occurrēte necessitate ea q̄ ibi de scripta sunt ꝓ hac intentione videre potes. ¶ Quarta ꝛ vlti- Quarma intētio q̄ est prohibete acci- ta intē dētia q̄ in isto vulnere possunt tio. accidere: causataq̄ remouer cō pleē eisdem auxilijs eademq̄ intētiōe quēadmoduz dictum fuit. c. de curatione vulneris cōtusi in complemento quarte intentionis eiusdem vulneris: q̄ re ibi recursum habere potes. Ꝑ Unum tamen circa pronosti- Prono cū est menti tenēdū: scilicet q̄ sticum de istovulnere iudicandum est de morte vel salute sm̄ q̄ ꝛ de ceteris vulneribus iudicandū est iuxta particulam vulneratam: put inferius in vnoquoq̄ c. li. iij. de vulneribus narrabitur. Similiter etiā si plaga ista fuerit angusta vltra iam dictaꝫ cauterizationez ipsaꝫ ferro ampliare nullo contradicenti periculo alicuius lesionis particule nobilis vtilissimum erit. vulnus enim melius expurgabitur: ꝛ a medico cum suis medellis visitari poterit. Ꝑ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Cap. iiij. De vulnere cau- C. iiij. sato a morsu animaliuz quadrupedum: velut equi canis cati ꝛ aliorum animaliū curentium eorum cursu.

Digitized by Google

Cura morsus.

Curatio istius vulneris trib⁹ intentioni⁹ sus pplek. prima in vite ordinatiõe. Secũda in purgatione corpis. Tertia i localib⁹ ꝓsistit.

Prima intentio.

¶Prima q̃dẽ intentio q̃ inordinatione vite ꝓsistit cõplek (put dictum fuit in li. de aꝑatib⁹ ca. de curatione carbũculi) qz istud vuln⁹ sapit naturã alicui⁹ venenositatis: vngues etem̃z dẽtes aliũ (vt nõnulli asserũt doctores) nũq̃ sunt vacui ab aliqua venenositate. ¶De purgatiõe sik q̃si eodẽ mõ pcedendũ est: put ibidẽ dictũ fuit: q̃re p tua necẽtate illuc recurras. ¶Unũ tñ nõ est ꝓtermittẽdũ z memorie mãdãdũ qõ si vuln⁹ a quoli⁹ det istoꝝ aliũ rabioso causatum fuerit. In p̃mis dieb⁹ mini me ꝓferriꝝ flebothomia: qz (vt inquit Aui. c. de morsu canis rabidi (flebothomia in tali casu attrahit sanguinẽ a circũferentiis ad centrũ: z isto me ẽsset at trahere sãguinẽ toxicatũ ꝑ fus cor: qz nã vniuscuiusq; veneni semp est aggredi cor tãq̃ ducẽ ceteroꝝ mẽbroꝝ humani corpo ris. ¶Tertia et vltima ĩtẽtio q̃ i admistratiõe localiũ cõsistit sic ꝓplek. ¶In p̃mis cũ ad hãc curationẽ pueneris: nulla melioz medicina ministrak in qua cũq; aliũ morsura ẽ ꝓtin⁹ lo cũ lesum feructi oleo sambucino optie cauterizare z hoc vsq; i diẽ tertiũ ẽtidie agẽdũ c. De sup ponẽdo in pria die (secuta cauterizatiõe) oleũ cũ vitello z albumie sik ꝓsistatũ cũ oleoviolato z pꝛz butyri parũq; croci. Istud est auriliũ mitigat dolorẽ mãm erhalãdo: ozificiumq; morsure aliq̃liter relaxãdo.

Cautela circa

¶Itẽ ad eandẽz intentionem vz vsq; ad septimũ ifrascriptũ auriliũ. ℞. folioꝝ malua. z violaꝝ aã. ℥. ij. absinthiꝝ. ℥. j. rosa. foliozuz artee aã. ℥. j. ℈. furfuris bñ triturati. ℥. iij. bulliãt oia sik cũ aq̃ sufficiẽti deide oi b⁹ pistatis in decoctione cũ farĩa faba. ordei z pistatura p̃dcã fiat emp̃m solidũ addẽdo olei mirtini camomillini rosati. aã. ℥. iij. vitella trium ouoꝝ croci. ℈. j. cimini. ℈. j. ℔. Istud emp̃m in isto casu ẽ mirabilis operationis. ¶Trãsactis septẽ dieb⁹ ad mistrak infrascriptũ auriliũ. ℞. Radicuz altee li. ℔. scabiose. ℥. ℔. ditami. ℈. ij. oia decoquantur cũ aq̃ sufficienti vsq; ad pfectã coctura: deide oib⁹ icisis pistatis z cribel. cũ oleo rosato masticino z cera alba cum p̃dicta cribratura fiat vnguentum ad moduz ceroti: addẽdo terebentine. ℥. iij. sepi hirci. ℥. ℔. croci. ℈. ij. ¶Int⁹ vo p mundificatiõe admistrak absterſiuũ de sarco. cui⁹ talis est descriptio. ℞. terebentine. clare. ℥. iij. mellis rosati. ℥. j. ℔. succi apij. ℈. vj. bulliant parũ ad dendo farine ordei cribellate. ℥. ℔. sarcocolle. ℈. j. ℔. croci. ℈. ℔. Istud auriliũ est mundificatiuum cũ aliquali incarnatiõe. ¶Fcã mũdificatiõe locivnguẽtum de minio. c. de fractura cranei annotatum. accommodate in isto casu admistrak. ¶Defensiua q̃z in supioꝝ⁹ capitibus hita in p̃mis dieb⁹ i circuitu vtiliter admistrãt. Et si locus morsi catꝝ minak cãcre nositatẽ: tunc stati locꝰ scarificãdus est. ¶In ceteris p ei⁹ cura cãcrene curatiõe pcedẽdũ est: q̃re p tua necessitate ad p̃dictũ casum potes hẽ recursũ. ¶Eodẽq; mõ dico pcedẽdũ

empl⁹

Aliud post septem dies.

Mũdificatiuum.

Vnguẽtum.

Defensiuum.

Scarificatio.

Cura cancrenositatis morsus canis rabidi.

Digitized by Google

ꝓcedēdū eē in curatiōe morsu re canis rabidi quēadmodū di ctū fuit i pñti.c. ¶Unū tñ addē dum est q̄ statiz in morsura ca nis rabidi fiāt scarificatiōes z ventosatiōes. Deinde candēti ferro loc⁹ cauterizet. Et in ꝓte supiori mēbri fiat ligatura sat⁊ stricta donec celebrata fuerit cauterizatio: quo fcō ligatura soluēda est. ¶Et sic deo dāte ꝛc.

Caute riza tio.

Ca.v.

¶Ca.v. de morsu aspidi z con similium venenosorum anima liumz eius cura.

Glorioſus z ſublimis de⁹ oīz creator. Et q̄ hoiez tāq̄ ei⁹ creatu rā spālē in lucē pro duxit z serpētib⁹ de dit insidias aduersus eūdē: p uidit q̄ ꝓpea de rebus neces sarijs ad eoz morsurā adinuātib⁹ ad ostēdēdā sue diuinitatis po tētiā vt ēt hoib⁹ ipsis faciat eo rū aiaz z corpoz vtilitatē co gnoscere. Curatio itaq̄ morſ⁹ aspidi z currētiū cursu eius vni ca ꝓpleē intētiōe: vcz admistra tiōe ptic⁊ariū z vl'iūsil'z semel z sine tpis itermissiōe. ¶Admi stratiōe aūt vniuersaliū p̄dicta curatio cōpleē vcz exhibitiōe pharmacorū ꝑtutē hñtiū be zoardicā et cardicā. ¶Et ꝓpter ea q̄ primū medicus ad hmōi morsurā puenerit nulla melior medicia ē q̄ potin⁹ tyriacam optimā Sal.vl' Aliab. ad castanee quātitatē cuz modico vini odoriferi exhibere. Sil'r statiz expedictissimū ē locū morsure scarificare scarificatiōe pfūda z cucurbiculā deide super loco scarificato ponē vt sāguis ve nenat⁹ vna cūveneno ad exte riorē ptē ꝛuocet. ¶Utilissimū ē ēt prudēt⁊ medici statī locū cā deti ferro decoze: aut loco cauterij actualis feruēti oleo sam bucio locū morsur' pfectez pfū de cōburere. ¶Hoc ꝓpleto locū empl⁊ empl'are cū cepis decoct⁊ i fur no cū modico tyziacez pauꝑ bu tyri parūq̄ scabiose diptami z gēsiane adiuicē ꝓtrictis cū mo dico tereb. ñ nisi vtilissimū est. Jst⁊ em̄ empl⁊ ꝑtutē hz iterfi ciēdi venenū cū attractōe z ali quali digōne loci escharati ab igne vt oleo feruēti. ¶Et q̄ in uenes inexpti dānāt applica tōez tyziace i ꝓte exteriori sup loco morsur⁊ sup corde asseren tes q̄ ꝑtꝰ ei⁹ ē a se venenuz ex pellere z ꝑsus ptē intrinsecam dirigeī. Salua eoz pace vt a ſ serit Ugo de ciuitate senaz ꝑsi lio suo. lxxxv. qō fecit de cura morſ⁹ aspidi: dicens q̄ tyriaca magna sup morsura z corde i p te exteriori applicata duo facit iuuamēta. Unū q̄ interficit venene nū. Alterū ꝓ qō p ꝑeas z arte rias ꝑtꝰ tyziace ꝑſ⁹ cor in sen sibil'r a nā attrahit. Et hec est itentio sua: lz aliquātulū obscu re loq̄t. ¶Et q̄ accītia p̄noia te morsure (vt refert p̄fat⁹ vir p̄ allato ꝑsi.) sūt adeo seniora tru ciorat ꝓrēda: q̄ ēt medic⁹ ta lia aspiciēdo terreē. Nā ad ei⁹ morsurā aliq̄n statiz seq̄t casus ꝑtut⁊ vt i tēpestate nr̄a vidim⁹ in q̄dā de ciuitate nr̄a q̄ dū mo rā traheret i ciuitate terraci e: fuit i digito g̃sso man⁹ ab vno aspide morsicat⁹ delato a q̄dā. Ceratano in platea dicte ciui tatis volens expiri virtutē seu gr̃az beati pauli quā i vrbe iaz suscepat a q̄dā alio Ceratano. hic ē q̄ capiēdo aspidā p̄dcm i manib⁹ (vt dixim⁹) fuit in dicto digito morsicat⁹. Ex q̄ morsura

Cura tio.

vniuer salia.

Tyria ca.

Scari ficatio

Caute riza tio.

Ugo senēsis

Nota.

Digitized by Google

infra ſpatiū ⁊tuor horaꝝ cū ac
cētib⁹ ſeuiſſimis vitā cū morte
ille bon⁹ vir ꝓmutauit: q̄ accī
tia fuerūt hec. In ꝓmis ſtatim
amiſit viſus ⁊ loq̄lā cū caſu pal
pebraꝝ. Pulchritudo faciei in
liuidū colorē mutata. Cordis ō
fectio cū tremore ⁊ ſudore frigi
do toti⁹ corpis mēbra lara. Ad
q̄ accītia matura mors itra di
Nota. ctuꝫ ſpatiū ſecuta fuit. ¶Et q⁊
ad hāc morſurā interduꝫ (vt ſu
peri⁹ dcm fuit) ſequunt talia ac
cītia q̄ ī curōne eoꝝ iudicā tps
nō ꝑterere circa exhibitionem
auriliorꝝ. Et ꝓpea cū celeritate
ſolertiꝫ ingenio ad locū morſi
catuꝫ ⁊ ad ꝓfortationeꝫ cordis
puluis ſtatiꝫ vacādū eſt curatiōe añdi
optius cta. ℣Junat igitur ſumere ifra
ſcriptū puluerē cū modico vini
odorif. cui⁹ talis eſt forma. ℞.
caſtorei caſie lignee ariſtolo
gie rotūde añ. ʒ. ß. ſemis aniſi
pipis añ. ʒ. ij. terrarī. Et dorſis
ei⁹ ē. ʒ. j. cuꝫ modico vini odori
Pocu- feri. ℣Itē ad eādē intētiōeꝫ vꝫ
lū Ba. ifraſcꝑtuꝫ poculū. ℞. tereb. dita
mi cardi. benedicti añ. ℈. j. ty
riace Ba. ʒ. ß. croci. ℈. ij. ſeminis
citri. ℈. ß. ſmiraldi. ℈. drozonici.
ʒ. j. ſiru. ō ſucco acetoſe aq̄ bu
gloſſe ana. ʒ. vj. vini granatoꝝ
vini odorif. mediocris vino ſi
tatis añ. ʒ. ß. miſce ⁊ dē patien
ti: q⁊ eius operatio eſt diuia ad
uerſus vnāquāq̄ morſurā ⁊ ad
peſtē ꝑtaneū ſ̄mediū ē pocu
lū ⁊ puluerē ⁊tidie reiterando
ſemel aut bis in die ſtomacho
ieiuno donec coḡueris venenū
morſure eē extrictū qō die facili
Dige- coḡſcit ꝑaccītium remiſſionē.
ſtiuū. ℣Quo fctō nō niſi vtiliſſimum
erit patiētem purgare ſumen
do digeſtiuū ifraſcriptū. ℞. ſi
ru. ro. ex ifuſiōe ſirupi de ſucco
endiuie de ſuc. acetoſe. añ. ℈. ß.
aq̄rū endiuie bugloſſe meliſſe
añ. ʒ. ſ. Sumpto ſirupo ꝑ ⁊tuor purga
dies purgetur patiens purga- tinū.
tione iſta. ℞. diacapotilicā. ʒ. ß.
māne electe. ʒ. ſ. diſſoluant cum
ſufficiēti q̄ntitate aq̄ bugloſe et
endiuie addendo ſiru. vio. ʒ. ſ.
Et nō ꝑſumat medic⁹ in ꝑmis
die⁹ vētrē ſoluēr nisi cū enēa
te. Nec flōmiā facere: q⁊ (vt iq̄t
Auic. Aui. ca. de morſu can ̄ rabidi.) Auic.
Attrahi mäz a circūferētijs ad
cētrū q̄re eſſet icōueniēs nō ꝑ
uū. Cū itētio vniuſcuiuſq̄ ma
teriei venēoſe ſp ſit cor petere.
Nota. ℣Vulnus deniq̄ ſine morſura
fctā a cauterizatiōe ⁊ adaſtiōe
ꝑdcā trālactis dieb⁹ ⁊tuor cum
medella ſuprādicta de cepa et
alijs rebus ſicut cetera aduſta
vlnera curādū ē. ℣Et ſic deo dā
te ꝛc. ¶Finit liber. iij. chirur
gie de vlneribus a capite vſq̄
ad pedes Ad laudem dei om
nipotentis eiuſq̄ glorioſe geni
tricis virginis marie: quorum
nomina in ſecula ſeculorū ſint
benedicta.

¶Incipit Liber Quart⁹ Chi
rurgie Magiſtri Joānis. de Vi
go Natione Senuēſis Patria
Rapalligene de Ulcerib⁹ Uni
uerſaliter ⁊ particulariter a ca
pite vſq̄ ad pedes. Ad laudē
Omnipotentis Dei.

¶Capl'z. j. premiſſe in quo ꝓ- Ca. ſ.
ponit intentio hui⁹ libri de Ul
ceribus et eius diuiſiōe.

Chirurgia Ar
tis medicatonis
eſtāte Celſo i ꝓ Cel.
emio ſeptimi li
bri ſui antiquita
te pars famoſiſſima multas hz
particulas curatiōis morboꝝ

Digitized by Google

put plurib⁹ in locis in supioꝛi
Joan. nicij. doctꝛia autoꝛitate Joānicij demō
ſtꝛatū fuit: quaꝝ altera eſt
vlceꝝ exteꝛioꝝ curatio de qua
in pñti doctꝛina tꝛactare intēdi
Cura. mus: alia vero eꝛit vlceꝝ diffi
nitio via theoꝛice. ¶ Quātū ad tē
curatio vlceꝝ i duob⁹ ꝓſiſtere
vī. In cognitiōe vez eoꝝa q̄b⁹
vlceꝝ ꝓſolidatio ipediꝛi ſolet.
Et in remotiōe eoꝝdē. ꝓtia q̄
dē eꝛit ſermocinatio theoꝛica.
ꝓtēplādo em̄ ea q̄ ipedītuꝝ
ꝓſolidationē vlceꝝ: ꝛ quot ſint
cāe q̄b⁹ ꝛa ipediꝛ ꝓſolidatio i
ſup qūo noceāt ꝛ qūo coḡſcanꝛ
he cāe. Scōa ꝛo pars practica
eꝛit docēs modū adminiſtꝛādi
tā ꝓpoſite q̄ ſingulꝛ medica-
mia i vlceꝛib⁹ ez vnūq̄q̄ tp̄s
ꝛ vlceꝛ nāz. his em̄ ꝓhabitꝭ ſa
tis ꝓpoſitā habem⁹ intētionē
ad vtilitatē hūani gñis ꝛ ami-
coꝝ ſatiſfactionē: q̄ me ō ꝛ ſe-
pe q̄ſierūt. ¶ Sz an q̄ ad aliquā
curationē vēiam⁹ puto nō niſi
vtiliſſimū eē ō diffinitiōe vlce
rū capl'm ꝓponere: ad ꝛ vt p ſi
gna ad verā ꝛ realē curationez
vniuſcuiuſq̄ vlceꝛatiōis pueni
re poſſumus. ¶ Et ſic deo ꝛc.

Ca. ij. ¶ Cap. ij. de diffinitione vlce-
rum ꝛ eoꝝum cura.

Ulcus

Ulcus apud ātiq̄s ꝛ
moꝛnos doctoꝛes
eſt ſolutio continui-
tatis cū putꝛefactio
ne et ſanioſitate ad
differētiā vulneris q̄ eſt ſine
putꝛefactione vez ſanguinolē
Cauſe tuz. ¶ Ulcus etem teſtāte Aui.
vna cauſaꝝ triū gñaꝝ. ꝓtio ex
apatib⁹. Scōo a puſtula. Ter-
tio a vulnere vt plurimū male
Sale. curato. Et ꝛpea dicebat Sale.
vlcus ſolutionē eſſe cōtinuita-
tis in carne: in qua vnavel mul
te diſpoſitiones ſunt que rectā
cōſolidationē vlceꝝ impediūt
a quib⁹ (vt inquit Aui.) ſanies Auic.
vel putꝛedo gñaṅ. Jnq̄t. Et
non generaṅ pus in vlceꝛibus
niſi ꝓpterea q̄ nutꝛimētū a na
tuꝛa trāſmiſſum ad mēbꝛū pꝛo
pter debilitatē mēbꝛi vertiṅ in
putꝛefactionē. Jccirco ꝓpter
eius debilitatē ſemp ad locum
debilē attꝛahunṅ ſup fluitates
alioꝝ mēbꝛoꝝ. Jgiṅ vtiliſſimū
eſt ſemp mēbꝛū vlceꝛatū ꝓfoꝛ-
tare. Et vnū de melioꝛibus pꝛo
eius cōfoꝛtatione eſt locū vlce
ratū ab oīb⁹ ipediētib⁹ cōſoli
dationē vlceꝛū enacuare. ¶ Ce
terū vlcus ſemp ōz egꝛitudo cō
poſita: vuln⁹ vero vt in doctꝛi
na vulneꝝ dictū fuit interduz
ſimpleꝛ: aliq̄n cōpoſitū inue-
niṅ. dolor enim ſanies putꝛedo
apa os coꝛꝛuptuz: caro mala: ꝛ
ſic de alīs q̄ cū vlcere ſolēt cō
plicari reddunt vlcus moꝛbuz
eſſe compoſitum. Quapꝛopter
ſpecies vlceꝝ teſtem adducē-
do Aliab. ſeꝛ. vij. partis primi Aliab.
lib. de diſpoſitione regali. ſu-
munt ſuas differētias a tribus
potiſſime a quibus perficiūtur
ꝛ cōponuntur a cauſis: videli-
cet a membꝛis ꝛ accidētibus.
Et q̄ differentie que ſumūtur
a mēbꝛis cum indagatiōibus
communibus ſufficit tranſire.
vt in. c. de apoſtematibus ꝛ vul
neꝛib⁹ ſatis patuit. Jgitur nō
implicādo diſpoſitiōes vt me
li⁹ cōpꝛehendam⁹ dicta Auic.
in vlceꝛib⁹ qui ceteꝛis in ſcia
vlceꝛum fuit pꝛeſtātioꝛ. ¶ Di- Spes
cam⁹ itaq̄ q̄ ſpes vlceꝛ ſumū vlceꝛū
tuꝛ a duob⁹. A cauſis. ſ. ꝛ acci-
dētib⁹. ¶ A cauſis ꝛo ſpes vl-
ceꝛū ſumunṅ. Nam q̄n q̄ dici-
mus vlc⁹ viruleṫū: interdū cā-

Digitized by Google

cerosum cozosiuũ putridũ ꝛ fistulosũ:ꝛ sic ꝺ alijs. ¶Ab accñ tib⁹ q̃z sumũt spes vlcerũ. Aliqñ em̃ iueniť vlc⁹ discrasiatum doloꝛosuz apostum ꝓtusum alteratũ ab aere cuz carne supfluaꝛ cũ duritie cũ ossis cozu.ꝛ varicib⁹. Et plerũq; iueniť vlc⁹ difficilẽ ꝓsolidatiõis cũ ꝓprietate nobis occ'ta (vt iq̃t Aui.) Si'r ẽt sũt vlcera cauernosa cauerno sitate vna: nonnũq; cũ duab⁹ vl' plib⁹ cauernositatib⁹ existũt:ꝛ ꝺ cauernosis aliq̃n q̃dã sũt putrida: aliqñ sordida: nonnũq; fistulosa: q̃z ozificiũ ẽ strictũ cuz ꝓfũditate ãpla:ꝛ duritie nõ pua ea circũdãte. Devlcerib⁹ q̃z q̃dã sunt ãbullatiua: q̃dã cozo siua: q̃dã maligna: q̃dã ꝟoviuleta. Et de cozosiuis vlcerib⁹ q̃ dã sũt ãbulatiua: velut sũt vlcera putrefacta cãcrosa et formicosa. Maligna em̃ vlcera ꝟviuleta paꝛ adiuicem ꝺr̃nt: qꝛ nisi ƒz maioꝛẽ ꝛ minoꝛẽ malignitatem ꝺr̃nt. Eodemq; mõ vlcera putrefacta ab vlcerib⁹ sordidis parũq; differre videñ tã in signis q̃s in eoꝝ curatiõe. Jnvno tm̃ ꝺr̃nt: qꝛ aliqñ sua putrefactione ambulat: iccirco cũ isto vlcere putrefactiuo ambulatiuo multiplicať febris q̃ nõ sepať ab eo nisi ꝓꝛi⁹ ei⁹ putrefactiõez ãbulatiõe remotis. Quã obzem Gal. hoc gen⁹ vlceratio nis cozosiue formicã ãbulatiuã ꝛ ignẽ ꝓiccũ noiauit: iõ sub eoꝺẽ.c. maligna vlcera ꝛ viruleta curabũť. Eoꝺẽq; mõ ẽt vlcera sordidaꝛ putrefacta tractabũť. Et maligꝝ ꝛ virulẽtoꝝ q̃ꝺẽ vlcerũ (vt iq̃t Aui. cause) vt ꝑm sunt vulnera obuiantia superfluitatib⁹ corporis malignı: aut vlcera sequẽtia pustulas malas cũ regimine cozupro. Si'r ẽt cause vlcerũ sordidoꝝ ꝛ putridoꝝ vt ꝑm sunt ãpata et exiture vltra modum mature ꝛ ab humoribus grossis cãte cũ interpositiõe humorũ calidozũ. ꝛ in q̃bus etiã diuti⁹ cũ mollitiuis ꝓcessuz fuerit. Ulcera ẽt cauernosa plerũq;ge neranť a solutiõe ↄtinuitatis re cẽti male curata: aut ab ãpate magno a seipõ dirupto aut qꝛ i eo fctã fuerit icisio pua. Cozo siuoꝝ aũt vlcerũ cãe: vt plz sũt hũores acuti siue cholerici cuz adustiõe. Et iõ inq̃t Aui. tractãdo q̃litatẽ saniei ꝺr̃t. Et illõ ꝑus qꝺ ẽ ꝺe gñe subtil' ↄrvir⁹. Qꝺ ẽ grossũ noiať sordes. Jnq̃t. Et virus q̃ꝺ̃ indiget exiccatione sordes ꝟo abstersiõe. Virus ẽt gñať ex bullitiõe hũozũ cakorũ ꝛ aq̃sitate eoꝝ: sordes ꝟo ex supfluitate hũozũ frigidoꝝ et grossitie eoꝝ gñať. Et devlceri bꝰ insup q̃dã sũt spasmosa ꝛ doloꝛosa: et q̃dã sunt ꝑuata dolore: q̃dã sũt rotũda: quedaz plana: q̃dã ꝓfunda hũtia plura ozificia: que a Celso chironica nũcupanť: q̃dã ẽt sũt mollia: q̃dã dura: q̃daz obstraq̃sa: q̃dã varicosa: q̃re de vnoq̃z istoꝝ vlcerũ ꝑ eiꝰ curatiõe suũ ꝓpriũ ꝓponem⁹ capl'm. Uerũ vlcera q̃ sũt apta ad gñandũ spasmũ rõne qualitatis vlceris, testãte Aui. cẽ. sunt vlcera putrefacta: cozosiua: doloꝛosa: cancerosa: argiromatri. i. vlcera cuiusdã phi: q̃ tm̃ mõ curabat vlcera difficillime curatõis. Rõne vero locisũt ois vlcera vicinantia neruis ꝓesertim̃ vlcera doꝛsalia: quia sũt i regiõe nuche ꝛ doꝛsi: ꝛ ẽt sicut sũt vlcera i ãteriozi pte genu: qm̃ lacerti hm̃oi pticule sũt

Aui.

Aui.

Nota.

ꝺ sanie gñata a materia subtili et grossa.

Cels⁹.

Gale.

Aui.

Aui.

Digitized by Google

pm neruosi. Et io vuln⁹ aut vl cus in tali loco cātū ē paratissi- mū cāre spasmū: z mlta alia ac Nota. cidētia: vt in doctrina vulnerū: vbi ō vulnere genu tractauim⁹ optie oīsum fuit. ¶ At si p̄dicta vulnera fuerit i locis pm ner nosis: quoz esse in añti extēsio nis corpis est: tūc sz q eoz ma teria triplicē regressum hre pt tria morboz gña ab ea gñari pñt. Nā si p̄dicta materia ad cerebrū regressū habuerit spas mū aut per mirtionē rōnis. Si ad iferiora mēbra: fluxū ve ge stionē sanguineā aut sanioſam: vt in tēpestate nra sepe vidim⁹ imediate cābit. Si ꝟsus partē mediā corporis regressum ha- buerit: mā talis vlceris pleure ticū morbū cābit. Et sūt p̄dicta loca in añti extēsionis corpis. vcz a mēbris nutritiuis vsq; ad extremitatē mēbroz spūaliuz. Et de signis bonis p̄terea invl Anic. ceribus (vt inqt aui.) est vt oziā tur pili q̄ ante ceciderūt. Si vr q̄q; sanies alba lenis eq̄lis z i parua q̄titate i vlcerib⁹ inuēta arguit bonū signū festine cura tiōis. Iō in oīb⁹ vlceribus semp arguas tibi p sanie q̄ ē in loco Nota vlcerationis. Nā sm q̄ appropin de qua quar bonitati vel prauitati fac litate iudiciū cite aut tarde curatiōis saniei vlcerū. nā si bona arguas cure bone z breuitatē. Si mala lōgitudinē male. Sanies laudabilis est q̄ psecu ta est pplemētū digōnis a calo re naturali mēbri: z iō necessa- rio illa erit lenis alba z equal. Illaudabilis ꝺo multipler est. Alia em̄ est grossa viscosa. Alia tendēs ad nigredinē. Alia vi- rulēta. Alia corosiua ad instar loture carnis. Et ꝓpterea inqt Auic. Et de vlceribus sunt quoz radices sunt acute. i. hūores a q̄bus talia vlcera gñeranr sunt acuti calidi z mordicantes. Uñ acuitate sua solēt ingentē pruri tū gñare: q̄ plerūq; reddit vlc⁹ difficilis curatiōis. Si r sunt q̄ dā vlcera (vt inqt p̄fat⁹ vir) a q̄ bus solet vir⁹ citrinū calidū re sudari. Inqt. Et fortasse est ita cal'm q; pticulas circūiacentes vlceratiōi ꝺburit z mordificat. Et ista vlcera ēt sunt difficilli- me curatiōis. Ulterius accidit aliqñ vlcerib⁹ malis vt assocta tur color corpis malus sicut al bus plūbe⁹ vel citrin⁹: ꝙre ista Auic. arguūt corruptionē testāte aui. ꝓpōnis epatis z sanguinis cor ruptionē ab ipso epate ad locū vlceratū trāsmissi. Et sic ei⁹ ꝓso lidatio difficilis esse vr. Ulcera insup melācholica z dura ꝟsus liuiditatē z nigredinē tēdētia sunt male curationis. Ulcera ēt nigrū habentia colorē sine sen su sunt pessima ꝓpter eoz pu trefactionē. Ulcera quoq; z me lācholica siue dura z cū labūs obstraquosis (vt inqt Aui.) nō Aul. sanarr nisi pri⁹ eoz labiaz car nositates supfluę auferanr me dicamine acuto. ¶ Deniq; de si gnis bonis in vlceribus est vt post mūdificationē vlcer in cir cuitu labioz albedo māifesteř z nascētia carnis sit ad modum granoz granatoz. Si r q̄z me liores significationes arguētes bonā vlcer dispōnē i futur sūt cū succedētia eoz fuerit cū sa- nie laudabili et opatione natu Nota. re gñata. Notādū est ēt q; qñvl cus malignitate ꝓuatū fuerit medicia mordicatiua pr cau sabit dolorē. Et ꝓpea remota vl cer malignitate solēt vlcera bñ ficio medicinali z nature incar

Digitized by Google

nari z signū bonitatis incarnationis hr̄ p priuationē doloris loci vlcerati: z ēt tāgēdo vlc9 aliquo medicamine mordicatiuo i eo puā causat sensationē siue sensum. Hiū em̄ facit medicamē predictū vlcere exīte maligno vt longa plerūq; nobis demōstrauit experiētia. Quapro pter male sentiūt chirurgici q̄ dicūt bonū esse signū qñ medicamina abstersiua cū aliquali mordicatiōe in vlcerib9 administrata dolorē causant nō pax indicādo illud euenire rōne bonitatis carnis qō in effectu euenit rōne malignitatis vlceris: qz caro bona (vt sepi9 dcm̄ fuit) qñ tāgit a mordificatiuo medicamine pax causat dolorē. z rō (qz caro maligna magis sentit z ledit ab oi medicamine mordicatiuo q̄ caro bona z benigna) est ista vez sensibilitas rei Hie q̄ sp cū vlcere maligno reperit. Cū ergo caro maligna sp sit dolorosa et dolor est sensibilitas rei Hie. Igit medicamina mordicatiua q̄ abstersiua rōne sensibilitatis carnis maligne necessario dolorē causant vehemētem: q ita non sequit in vlcere cū bonitate carnis z mundo ab oi malignitate. Et iō dicit Auic. ad iustificādā intentionem nostrā. c. de cura. vlcer. Inqt. Cane in oib9 illis medicaminib9 ne dolorē facias. p̄sertiz si illic fuerit ap̄a vel mala cōplo z dolor. Imo opz ꝑte remouere cās phibētes vlcer sanationē: q̄ in li. j. sunt cōsūerate. Quasi dicēdo q in oib9 vlceribus vbi est dolor a quacūq; cā cātus: medicamina mordicatiua nō debēt administrari: qz esset addere dolorē dolori z debilitatē debilitati. Ētiā qñ vlcus est apōsum. dānat lotionē factā cum vino: aut cū aqua ō alumine. Et ista exicātia pl'm laudant ab eo i exicatiōe vlcer ad cutē inducēdā vlcere exīte mūdificato z incarnato ꝓplete incarnatiōis. Sil'r ad verificādū rōnē nr̄am videmus quotidie a bonis chirurgicis practicātib9 alumē ō rocha ꝓbustū sup carne bona ponere ad cutē introducēdā: z tn̄ paruz causat dolorē. Contrariū em̄ faceret si sup carne mala z maligna ipsum applicaret. Uerū si caro in vlcere putrida fuerit: ita q̄ sapiat natura cācrene tūc propterea qz parū hz sensum medicina mordicatiua sup ea posita minorē causabit dolorē z sensationē q̄s si ipsa ponat sup carne bona. ¶ Et no. q caro maligna Nota est magis sensibilis p accidēs q̄ caro bona. Ideo corpa pna curationē vlcer suscipere sunt q̄ paucā habēt sup fluitatē cum bonitate sue ꝓplexionis z innētione sanguinis boni in eis. In corporibus aūt humidis velut sunt corpora p̄gnātiū hydropicoz z infantū ꝓpter eoz hūiditatē nō de facili sananť vlcera. Eodēq; mō vlcera gñata ex successiōe egritudinū: vez pyia terminationis: vt pl'm cū difficultate sananť: h̄ nō alia ob cāz nisi ꝓpterea qz nā conat̄ materiā egrotatiōis prie ad secūdā dieti trāsmittere: put ockata fide q̄tidie videm9 in vlceribꝰ a morbo gallico eueniētib9: z sūt genita p ola successiōis morbi gallici. Iō tarde et difficillime sunt curatiōis. Et de isto gallico morbo i pñti vlcer doctria put morb9 a doc. rarissie ꝓmēora t9 deo mihi ꝓcedēte ytilē ō ipo li

bellū faciem⁹. ℣Ulteri⁹ ꝺ vlce
rib⁹ euenietib⁹ ī locis neruo=
Aui. sis (vt inq̄t Aui.) vnū de melio
rib⁹ ẽ vt ī eis sanies manifeste
tur bona cū aliq̄li tumefactiõe
ptiū circūstātiā. Inq̄t. Et qñ cū
his vlceribus appet sanies bo
na ꝛ apa.ī. tumefactio ẽ signū
bonū cū nō q̄ timeť de ſpasmo
nec de pmixtiõe rõnis nec his
ſtib⁹ niſi res terminū pertrāſ
ierit: vcz qꝺ talis apatio ſiue
tumefactio non fuerit ī magna
quātitate ꝛ aliq̄n vlcera ꝓtigũt
eſſe male ꝓditiõata: ℣re neceſ
ſariū ẽ ſuā malā cõplonem ſuo
℟io rectificare: qz rectificatio
male ꝓplonis vlcez eſt cā eoz
curõnis. Et de ſignis malis in
vlceribꝫ neruoſis ẽ vt vlc⁹ ex
ciccẽť abſcẽ rõnabili cā peni
tus a ſanioſitate. Et ſi aliq̄ fue
rit tumefactio in circuitu vlce
ratiõis q̄ ſubito delituerit etiā
abſcẽ rõnabili cā tunc iſta ſunt
mortalia ſigna: argūũt em ma
teriā h℞e raptū ℣lus ptẽ itrin
ſecā neruoſam. ꝛ ꝑñr p neruos
plerūq̄ ad cerebꝝ rapiť ſpaſ
mū ꝛ accñtia mala faciẽdo. Pa
ri mõ h℞.c. de ſignis multis in
Gale. ij. pnoſticoz a Gal. dicẽte qñ ī
hmõi vlceribꝫ ꝛ eoz apatibus
deſtruiť ei⁹ rõ mouť hõ. Jõ ſcri
hypo. ptū eſt ab hypo. q̄rta ampho.
particula. q ſi iumoz ī vlceribꝫ
ꝛ vulneribꝫ appareat ꝛ ſubito
diſpareat abſcẽ rõnabili cā: vcz
abſcẽ medicina tumefactionez
ipaz reſoluẽte: tũc timoz erit ꝺ
ſpaſmo aut pmixtione rõnis.
Et ꝑñr de morte pkm timẽduz
erit: qz ſpaſm⁹ ī vlcere ꝛ vulne
re mortale. Inſup (vt inq̄t p̄fa
tus vir) eadẽ apꝺoziſmoz pti
cula q̄buſcũq̄ tumores in vul
neribꝫ apparẽt nõ valde ſpaſ
manť nec inſanianť: his ꝺo ꝺi
ſparẽtib⁹ ſpẽte q̄buſdā ꝛc. ℣Ui
ſis ſupi⁹ ſpẽb⁹ oim vlcez vcz
ẽm diuerſitatẽ cārū ꝛ accñtiuz
eoz. mõ vtiliſſimū ẽ narraſ ſeu
ymeꝺicare a q̄b⁹ vlcez ſana
tio impediri ſolet. ℣Sũt itaq̄ Nota.
duplices cauſe: vcz añcedẽtes de cau
ꝛ ptẽcte. Coniũcte ꝺo ſunt iſte ſis p
vcz ꝺoloꝛ mala compl̄o apa os hibẽt
corruptũ labia dura ſiue obſtra bus ſa
q̄ſa. caro mala ſiue ſuperflua la=natio
bio=ũ mollities. Mala vlcerois nẽ vl
diſcraſia tã ī caliditate q̄ ī fri cez.
giditate. ℣Figura vlceris rotũ
da ſuperficalẽ ꝛ figura fiſtular ẽ:
aut figura ei ꝓportionata. An
tecedẽtes ꝺo ſũt hũoꝛes pec
cantes: aut ī q̄to: aut in quali.
℣Dicem⁹ itaq̄ q ea q̄ conſoli
dationẽ ipediũt ī vlceribꝫ. aut
ſe tenẽt ex pte vlceris: aut ex
pte ſibi ãnexoꝛ. Nã ſi ex pte
vlceris cũ vlc⁹ (vt ſupi⁹ ſcriptũ
fuit) ſit ſoko ꝓtinui: a q̄ pns ſi=
ue ſanies reſuſtari vꝛ: aut qz h̄
ipedimětũ ſe tenebit ex parte
ſokonis ꝓtinuitatis aut ſaniei.
℣Nã ſi ex pte ſokonis ꝓtinuita
tis: vcz aut figure vlceris rotũ
de: aut fiſtularis: aut ꝑſi⁹ is ei
(vt ſupi⁹ dictũ fuit.) ℣At ſi ex
parte ſaniei: aut fuerit merito
ſubſtãtie: aut ſue q̄litaẽ. ſi me=
rito ſubſtãtie aut qz ipa mã ſub
tilẽ fluida ẽ: aut qz groſſa vꝛ vi
ſcoſa. Si merito ſue q̄litaẽ aut
qz acuta ẽ ꝛ corꝛodẽs p ſez eſſe
tialꝛ: aut qz p accidẽs. hec ſi q̄
rõne vlcerẽ ꝛ materiei ipſi⁹ re=
ctã ꝛ perã vlcez ſanationẽ ipe
diũt tãq̄ res ſub forma mate=
rie ptẽcte repte. ℣Impediẽtia
vero ex pte annexoꝛ: aut ſunt
ex parte eoꝛ ſtatim contraria
ſuis cauſis ad ꝓſolidationẽ fa
cientib⁹: aut ex pte eoꝛum que

Digitized by Google

ꝫria sunt vlcerationi: vcz in eo q̄ ad deteriorē naturā q̄ vlcus habeat iquātū vlcus disponūt ad deteriorē lapsum. Si ex pte eor̄ q̄ immediate ꝫria sunt vlceratiōis causis ꝑsolidatione adiuuantib⁹: aut qz ꝫria sunt ꝓpterea qz cā est mālis: aut qz est efficiēs. Materialis em̄ cā est sanguis a natura alienus ipius vlceris z cuilibet mēbro vlcerato ꝑ nutrimēto ꝺlegat⁹: q̄ sanguis alien⁹ ꝫriaꝫ sanguini laudabili reqsito ipi vlceri ꝑ mā restituēde bōe carnis: et eo tūc ꝫriaꝫ vlceratiōi i ei⁹ sanatiōe: aut qz peccās est i quāto: aut in q̄li. Si i quāto: aut qz supflu⁹: aut qz diminut⁹. Si in q̄li z ꝟ qz peccās i ꝟpkone vcz calꝛa frida hūidaz sicca simplici vꝟ ꝟposita cū mā vꝟ sine mā. ꝟ Sikr ēt cā efficiēs q̄ ꝫriatur vlcer̄ sanatiōi erit mala ꝟpkō mēbri vlcerati q̄ ꝫriaꝫ ꝟpkoni naturali pticule vlcerate tanḡ cā efficiēs vcz aut qz nimꝫ calꝛa siue frida: hūida aut sicca: simpler vel cōpōsita: mālis vꝟ sine materia. ꝟ Si ꝟo ex pte eorūḡ vlceri ꝫria sūt in eo q̄ ad deteriorē dispōnē ꝑducūt vlc⁹: aut sunt ꝫria vlceri ꝓut sūt accidētia: aut ꝓut egritudines. Si sūt ꝓut accītia erūt hec dolor ꝛc. Si ꝓut egritudies erūt egōnes aꝑa carnis ostracatio seu additio carnis caro mollis corrosio: putrefactio z cōsūmes egritudines vlcerationi supueniētes. Hec sūt q̄ ex pte ānexorū rectā qñq̄ vlcer̄ sanationē ipedīt tā rōne cause materialis q̄ efficiētis. Preterea sanguis a natura alien⁹ peccās i quāto cognoscit ob patiēt̄z naturā q̄ carnosa et robusta habitudo est. Venaꝫ isup toti⁹ sui corpis plenitudo ē z repletio. Et ideo sanies in tali ꝟpkone gñata in vlcerib⁹ sāguinolēta eē vꝟ. ꝟ Si ꝟo sanguis diminutus fuerit ita q̄ non defluat ad vlcus materiei ex q̄ caro gñet in eo vlcere tūc ex oppōsito cognoscit: vcz inanitione totius sui corpis: venaꝫ insup z exte nuata patiētis habitudine. Et cū hoc ēt sanies ab eo vlcere ē cū diminuta resudatiōe. ꝟ Si i q̄li fuerit qz in ꝟpkone calida: tūc illud cognoscitur ex colore corpis z faciei z oculoꝝ tēdēti ad citrinū colorē: z hūdo toti⁹ sui corpis sicca z extenuata esse videt. Sanies q̄z ex vlcere emanans vt plm erit citrini colōris. ꝟ At si fuerit peccās i caliditate nimis supflua et cū aliq̄li adustiōe ꝓnōtata signa saniosītatis ꝟ⁹ susceding et nigredinē erūt tendētia. ꝟ Si ꝟo peccās fuerit i cōpkone frigida sikr cognoscit discoloratiōe faciei z labioꝝ vlceris laxitudie. Et cū ꝟ etiā sanies in sui substātia grossa z viscosa reperit. ꝟ At si peccās fuerit in ꝟpkone frida et humida color mēbri vlcerati ad albedinē erit tēdēs. Sanies q̄z subtilis z aq̄sa erit. ꝟ Si ꝟo i ꝟpkone sicca peccās fuerit demōstrat ex colore corpis ꝟgēte ad nigredinē aut sub nigredine z habitudo toti⁹ corpis sicca ē. Sanies insup nigra cinerulenta atḡ lutosa repit. ¶ Habitis signis de nā vniuscuiusq̄ materie ēm diuersitatē ꝟpkonis corꝛz z diuersitatē hūoꝝ peccātiū. Uidēdū ē mō q̄ cā sit ipedimētū vlcerꝫ ꝑsolidatiōis ex diuersitatē male ꝟpkonꝫ vlcerate

Digitized by Google

signa calide

pticule. Nã mala ypo calida loci vlcerati demõstrãt p rubedinẽ: z p loci inflãmationẽ seu caliditatẽ eẽnea z ptiũ loci circũiacẽtiũ z p fludationẽ sanio sitatis fluide rubeiq; colorẽ sicut citrini vel viridis.

signa frigide.

Frida sit ypo manifestãt p. mẽbri z vlcerẽ liuiditatẽ cũ sub albedine: mollificatiõe: lociq; fridita te q ad tactũ z patictis sensũ: z saniei gisse viscose z idigeste seu subtilis cũ substãtia aqsa z resudatiõe puate tñ oi mordicatiõe z icẽdio.

signa hũide

Hũide yo dicrasie z exuberãt signa sumũtur ex his: qm caro i tali vlcere ad hũidũ supfluũ discrasiatuz tẽdit z ad laxitudinẽ z mollicie: vñ caro efficit i vlcere sq̃lida mollis z ab ea mkta hũiditas sanioſa redũdat.

signa sicce.

Siccaz ãt ypone õmõstrãt loci vlcerati siccitas: durities: aspitas: sanieiq; subtilitas. Interdũ etiã paucitas mẽbri z labioꝝ vlcerẽ gracillitas siue accidat a mala ypone calida exiccãte siue puatiõe substãtifice hũiditatẽ arguũt ista duo siccitatẽ eẽ in cã.

De putrefactiõe ẽ dõm cũ alia sit ꝺ pxio futura: alia iã fcã sit q facta ẽ: alia sit p ãbulãs z precedẽs: alia sit sic i suo eẽ stãs.

Nota. de putrefactione.

Signa igit futuꝝ putrefactionis vlcerꝝ ꝺ pxio eliciant p alteratiõnẽ coloris carnis tẽdentis ad colorẽ malũ. vcz liuiduz viridẽ siue nigrũ z p diminutionem aliqualez sensus eius.

Nota. de sanguine.

Signa vero iam facte quoniam color carnis iã factus est maio⁹ et priuatus locus vlceratus sensu oino. Ita q dolor nõ pcipit: dato q ille loc⁹ pũgat aut icidat.

Signa iã facte et ãbulãtis ꝺnotant hac manifesta rõne: qm ad ptes circũstãtes ip⁹ putrefactiõis fit dilatatio.

Et hꝭ satis dicta sint ꝺ signis eoꝝ q̃ solidationẽ impediũt rõne male yponis vlcerate pticẽ.

Figuris q figura fistularis z ẽcũcqra fistulis.

Dicẽdũ ẽ insup i pfigumis q figura fistularis z ẽcũcqra fistulis alia tali figure ppoztiõata solidatiõi fistũt. eo qz ex ipis cõseqt idebita trãspiratio saniei i vlcer ogeste q postea i eo vlcer pluscq; dcat mozã trahẽs nitositatẽ z venenositatẽ adipiscit q ex pietũ vlcerꝝ tractu in eo maiorẽ pcauitatẽ gnatz mẽbrũ ꝺbilitat ad qꝺ supfluitates toti⁹ corpis trãsmittũt.

Saniei yo subtilitas solidatiõez ipedit: qz subtilitas ei⁹ fluida mẽbri vlcerati substãtiã ptagẽdo nimz eã hũectat z fmollit: z sic putrefactiõi dispõit. Cũ ea q putrefiũt mollioza p⁹ reddãt z flaxa. Grossities yo siue viscositas pozis mẽbroꝝ adhrẽs mẽbrũ putrefacit z corrumpit qꝺ ei a putrido tãgit putrefit.

Nota.

Saniei yo qlitas acuta z corrodẽs: tã p se q̃ p accidens solidatiõez vlcerꝝ ftardat cũ hũiditate mẽbri nãlẽ ꝺuastãdo q̃ mediãte fit ptiũ ptinatio vt reꝺ soluat z psũat eẽneũ.

Nota.

Sãguis ãt peccãs i quãto solidatiõez ipedit. Supflu⁹ yo caloꝛ mẽbri suffocat nãlẽ. Diminut⁹ yo ꝺfectũ ponit nutrimẽti vñ frustrat nã p gnanda carne. Ãt si fuerit peccãs i ypone siue simplici: siue ypposita: siue mãli: sine mã ipedit solidationẽ ẽ virtutes nãles mẽbri offendendo diminute ablate siue corrupte. Cũ enim membri complexio ab aliquo offendit. necesse est aliquaz vel aliquas: z forte oĩs virtutes naturales deũci

Digitized by Google

aut diminui vel corrumpi: cum ipsa cōpto loci sit harum famula sine ministra. ℙ Mala loci vlcerati cōpto tā calida ꝙ frida hūida siue sicca simplex vl cōposita mālis vel i materias cō solidatiōi obstat nālē deficiendo cōplexionez quā ficut istō natura vtit ad nutrimēti puersionē in mēbroꝝ substātiam et rei supflue z nociue expulsionē. ℙ Si ipedictia ꝓsolidationē fuerint accītia supueniētia vlceri de qb⁹ vnā est supfluus fluxꝰ sanguis: tūc inanitione materia carnis restaurādez spiritꝰ necessitas subtrahunt: vñ ꝓsolidatio auferť. Dolor autē virtutē totiꝰ corpis z mēbri patiētis ꝓsternit z humoꝝ defluxū ad locū efficit: quare ꝓsolidatio deficit necessario. ℂ Apāet qō est egritudo vna exꝰ morboꝝ gñibus cōpositā: vcz mala ꝓpone: mala ꝓpositione zꝓpone ꝓtinui mītomagis credēdū ꝙ obuiet ꝓsolidatiōi: cū plures egritudines magis natura molestēt: ꝙ vna egritudo. ℙ Carnis obstracatio etiā ꝓsolidationē phibet: ex eo ꝙ tales obstrac. carnis porositates sunt ꝓpacte z ꝓstricte valde: vñ iepte ꝓ trāsitu materie ꝓportionate carnis gñande z ꝓsolidatiōis pficiēde. ℙ Carnis sitr sup adstitio curatiōi oppugnat tāꝙ qđ supfluit i corpe eē natura artificio auferēdū. ℂ Caro aūt mollis corrosio z putrefactio ꝓsolidationē impediūt. Cum materia ꝓ carne delegata carnis mollicie alteretur z a corrosiōe z putrefactiōe forma substātialis mēbri corrumpať er destruať. ℙ Et hec satis sint dicta de diuersis modis z causis impediētib⁹ cōsolidationē vlcerum. ℂ Dicimus ꝓterea que sub breui sermone q̄ ꝛtutē habent remouēdi singulatim ꝓ pdcās noiatas cās. ℙ Quāobrē si fuerit in causa figura fistularis: anniḥiletur et destruať ꝓut dictum fuit. c. cō cura fistule. Et si non fuerit possibile: tūc sanies in eo vlcere ꝓgesta merito figure ipsiꝰ vlceris expulsiōi rebellis anteꝙ nitrositatē adipiscať aliq̄ igenio ad exteriora ipsiꝰ vlceris adducеť. ℙ Si substantia saniei subtilis fuerit humectās z remolliēs mēbri substātiā z pñr eam putrefactioni disponeret exiccatiuꝫ i gradu ꝓportionato q̄ putrefactioni resistūt z humiditatē illā extraneā cōsumunt: cureť. ℂ Si vo fuerit substātia saniei grosse et viscose orificijs porozꝝ carnꝫ sua viscositate adherens: z mēbri substātiam putrefaciens: medicinis que ipsam saniē attenuant z dissoluūt z pñr eiꝰ grossitiez z viscositatē destruūt: ab orificijs porozum carnis elōgetur. ℙ Si autez qualitas saniei acuta z corrodēs fuerit medicinis acuitatem ipsius saniei refrangētibus corrigatur: necnon saniei antedicte materia ad oppositas partes distrahatur. ℙ Si in causa fuit sanguis peccans solo quanto quia supfluus plenitudo sanguinis minoretur. Si peccans fuerit in quanto: quia diminutus nutrimentum quātūcūq̄ sit ad locum vlceratum attrahatur. Si peccans fuerit in ꝙli. qz in cōplexione. q̄cūq̄ sit illa ꝛtijs rectificeť: vcz mala discrasia calida rectificeť frigidis z eō. Si supfluus sanguis locꝰ a q̄ san-

Nota.

Nota. de apte ꝓplicato cū vlcere.

de his que remouēt causas

guis fluit reperiet & ad oppositas ptes distrahat. ¶Si dolor mēbri.calor naturalis ꝓfortet seu doloris cā abūciat. ¶Si in cā fuerit caro mollis: humidū ip si⁹ extraneū exiccet. Si caro supflua āputet. Si caro obstracta cū eo qō lenit & resoluit resoluat. Et si resolutiōi ꝓpugnat abscindat. Si apa fluēs materia repellat & fluxare soluat. Et si digeat resoloni ꝓparet. ¶Si i cā fuerit corosio: materia añs diuertat & fluxa remoueatur: & sit loci malitia iā a materia cō iuncta ipressa ꝓsumet. ¶Si putrefactio q̄ iā facta est corruptū & putrefactū mēbrū abscindat. Si ꝝo ē de prio futura: ne oēs gradus ad putrefactionē req̄sitos acq̄rat ꝓhibeat. Si autē p ambulans fuerit putridū remoueat. Et subsequēter hūidū extraneū i mēbri substātia impressum merito cui⁹ itey pambulatio fieret q tñ nō fuit p putridi abscissionē totaliter remotū dissolnat. ¶Sint ergo hec dicta satis p documēto curatiōis in gñe & sub quadā summa quavnūqō q̄ eoz accidens in vlceribus ꝓsolidationē impediens remoueri habeat. Et sic deo dante ꝛc.

Ca.iij. ¶Caꝑ.iij.de summa et vniuersali curatione vlcerum.

Ista in preced.c.sufficienti sermone de oibus vlceꝝ ꝑcibus vi siscꝫ causis q̄b⁹ vlcerum ꝓsolidatio solet impediri: & visa deniq̄ curatione eozūdē sub breui & q̄dā summa curatiōis. In presenti vero sermone vniuersalē vlceꝝ curationē q̄s breuius potero describā. ¶Ut ergo ad ꝓpositū nostrū accedamus dicimus q oīa vlcera testāte Aui. p eoz curatiōe indigēt exiccatiōe quadā exceptis tñ casibus exceptuatis. Ideo inq̄t ꝑfatus vir ꝑter vlcera in cā ex ꝓtusione muscu loz & attritiōe eoz. Ista em vlcera nō indigent exiccatiōe in eoz cura: imo emollientibus & digerētibus ꝓcedendū est. Oē em ꝓtusum vlcus & vulnus (vt testat Sal.) necesse est putrefie ri: & in saniē ꝓuerti. ¶Et not. q oīa vlcera indigēt exiccatiōe quadā. Quasi inferendo q diuersa vlceradi uersum gradū exiccationis habere debent: vna em exiccatio ꝓuenit in vno vlcere alia i alio habēda est. ¶Quapropter amici circa curationem vlceꝝ vnines ob uersalem plures canones sunt seruandi obseruādi in administratione di i cu medicinaꝝ exiccātiū. primo q ra vlce vulnus nō sit ꝓtusum. Scōo q rum. nō sit alteratū ab aere. Tertio q nō sit dolori vehementi assotiatū. Quarto q nō sit cū apate cōplicatum. Quinto q nō sit no uiter factum ab aliqua exitura ꝓsertim calida. Sexto q vlc⁹ nō sit male complexionatum a materia calida & sicca. In istis etem vlceribus (vt ptz ꝓsiderā ti) rationem & naturā vlceꝝ nō exiccatiuis primo: sed emollitibus & digerētibus medicaminibus ꝓcedendū est. Iō (inq̄t Rasis. xviij. ptinētis) vnūqō q̄ Rasis. istoꝝ vlcerum ad idoneam carnis generationem nō peruenit nisi ꝓst putredinez id est ꝓst perfectam digestionē. Hoc idē asserit Aui. inquit em oportet te Aui. ꝓparare in curatione vlceꝝ: & est vt curatio eoz sit operatio cum medicinis suis: vez in primis cum digerentibus, deinde

Cura.

Digitized by Google

cũ mũdificãtib⁹. postmodũ cũ icarnãtib⁹: oĩb⁹ suis debitis in ptibus admiſtratis. Ultimo lo
Intentiones co cũ ſigillãtib⁹ pcedaſ. ¶ Sũt itaq; quatuor intentiões vlcer curatiue. Pria eſt vlceris digõ. Scda mũdificatio. Tertia icarnatio. Quarta & vltima ꝓſolidatio. Cũq; ſanies bona in vlcere gñata fuerit digeſtiua medicamina oĩno ſunt auferenda: non em̃ cũ eis ampli⁹ pcedẽdũ eſt vt ſtolidi chirurgi pcedũt diu ti⁹ cũ digerẽtib⁹ quare interdũ reddũt vlc⁹ putridũ ſiue ſordidũ. Et ſic plerũq; phibeſ & mũ
Cura- dificatio & incarnatio vlcerum.
tio. ¶ Curatio itaq; vlcer vltis cõpleſ p̃miſſa vl purgatiõe premiſſoq; bono vite regimĩe put dicturi ſum⁹. c. ſuccedẽti adminiſtratiõe diuerſor localiũ put diuerſa vlcera & diuerſa eor tpa ſunt. Interdũ em̃ vlcera ſũt putrefacta & ſordida aliq̃ corroſiua virulenta atq; maligna. Nõ nũq; cauernoſa fiſtuloſa doloroſa aꝑoſa mũda & imũda. ſunt ẽt vlcera q̃ difficultas eſt ſanatiõis cũ ꝓprietate nobis occulta. Sũt inſup vlcera cũ oſſe corrupto cũ mala ꝓpone tũ cꝛa q̃ frida tã hũida q̃ ſicca: cũ materia & ſine materia. Sũt inſup vlcera ſicca cũ labijs duris & obſtreaq̃ſis. ſunt ẽt q̃dã vlcera vehemẽtiſſime hũiditatis ỏ q̃b⁹ oĩb⁹ i añti. c. cũ nõnullis alijs vlcer ſpẽb⁹ plenarie via theorice locuti ſum⁹. via ỽo practice vbi in eo. c. de cauſis phibẽ eĩb⁹ ꝓſolidationẽ vlcerũ tractauim⁹. Vñ ꝓ eor remoriõe multa bona & neceſſaria ibidẽ ꝓmemorata ſunt: q̃re ꝓ tua neceſſitate illuc recurras. ¶ Obſeruatis ꝑdictis cãnõib⁹ ỏ digõne vlcerũ teſtãte Gal. quaſi oĩb⁹ in tpibus medicamĩa in vlceri⁹ adminiſtrata ỽtutẽ exiccatiuã ſiſ cũ abſterſiõe (cũ i eis ſp gñanſ ſuperfluitates due: vna q̃dẽ ſubtil: & altera groſſa) hr̃e dñt: vt ſiſ & ſemel medicamĩa p̃dictã materiã ſubtilẽ exiccare poſſit & groſſas abſtergere. ¶ Dcm̃ fuit ꝑ Nota. ea i ꝑcedẽti. c. q̃ cũ vlcere ꝓpli cãſ cauſe q̃b⁹ ꝓſolidatio vlcer phibeſ neceſſariũ eſt eas remouere añq̃ ad curationẽ vlceruz pueniaſ: qz (vt dixim⁹) ibidẽ autoritate Aui. niſi his remotis Aui.
ab vlceribus nulla a medico curatio fieri poſſit. Quare (vt inquit p̃fat⁹ vir) i adminiſtratiõe medicinarũ tuarũ opz vt audias ſermonẽ cõez. Et ẽ q ỏ illis q̃ ſunt neceſſaria vt ſit illud q̃ curatur vlc⁹ aut pueniẽs aut icõueniẽs ȝã pueniens lz nõ ꝓferat ꝑ diſpõne vlceris: tñ nõ aſſociaſ ei nocumẽtũ aliq̃d. Et icõueniẽs ỽo: aut eſt qm̃ interdũ ipſuz eſt debili⁹ & ſi gt illud additio ei⁹ q̃d eſt ꝓtrariũ ei q̃d ex ipſo medicamine expectaſ ỏ exiccatione aut mũdificatiõe aut alijs: q̃re opz vt addaſ in ỽtute ei⁹. Ucz ſi videris ipm̃ medicamẽ minus exiccare q̃ oporteat neceſſariũ eſt i ỽtute exiccatiõis ipm̃ corroborare. Siſ r etiã ſi videris ipm̃ calefacere membrũ vltra q̃ neceſſe ſit q ỏ facili cognoſciſ ꝑ additionẽ extranee caſis ſup vlcerata ꝓticulaz etiã ꝓrubedinẽ & inflãmationẽ loci quare opz vt de fortitudine ei⁹ minuaſ & de inflãmatiõe extinguaſ. Siſ r q̃s ſi videris membrũ adminiſtratione infrigidantiũ ad nigredinẽ & obſcuritatez declinare: tunc oportet vt addatur in virtute calefactiõis eius

Digitized by Google

cū aliquali mollificatiōe. Et p
Aui. pterea dicit Auic. si corrumpit
aliqd qō sit in circuitu vlceris
a quauis cā: talis corruptio p-
cesserit cū nigredine vlcerate
pticule z viriditate ipsi⁹: tunc
cū scarpellatiōe z sanguinis ex
tractiōe cū ventosis z sanguisu
gaz applicatiōe in circuitu vl-
ceris pcedendū est. ¶ Reliquū
ño curatiōis vlceris tractāduz
est p sui curatiōe (put dcm fuit
c. de cura cancrene z aschachi-
los:) z put dicet. c. de cura vlce
rū putrefactoz. ¶ Si ño medi-
camē tuū locū vlceratuz nimis
mollificare videris tūc virtus
exiccatiua cū stipticitate cū eo
Nota. est administrāda: Quapropter
sunt qdā medicamina quoz vir
tus z natura in vno corpe erūt
incarnatiua z in altero corrosi-
ua z vehemētis absterſiōis qua
re necesse est aliqñ exiccationē
z absterſionē adiuuare tui me-
dicaminis humiditatē minue
do: aut frāgēdo ꝓmixtionē ei⁹
si fuerit fortis exiccatiōis z ab
sterſiōis. Et hoc addēdo ō hūi
ditate ꝛc. ō hoc etem satis dcm
fuit. c. de medicīa incarnatiua.
Hūc ꝓterea canonez necesse est
obseruare i administratiōe me
dicaminū gñantiū carnē in vl
Aui. cerib⁹. Jnqt em. Aui. c. de vlce
re virulēto. Et nō faciat te erra
re qdā. i. illud. Et est vt non sit
medicamē magis absterſiuū q̄z
opz qz corroderet mēbrū resol-
uendo ei⁹ carnositatē ad hūmi
ditatē currētem. Jō interdū me
dici arbitrant illā hūiditatē cā
ri nō a forti absterſiōe z exicca
tiōe medicamīs: imo ab vlce
narura quare addūt in virtute
absterſiōis z exiccatiōis: vnde
hmōi qdē medicamē facit vlc⁹
pfundius z calidius ac magis
ꝓfūde cū aꝑoso vlcere. Et ꝓpter
ea infirmus hora applicationis
talis medicaminis fortis abs-
terſiōis notabilē sentit mordi
cationem. ¶ Ulterius de illis q̄
necessaria sunt in administratiōe
auxiliox (vt inqt Auic.) est vt Aui.
cū tuo medicamine pcedas tri
bus diebꝫ ipm sup mēbro quo
tidie mutando: put vlcꝰ natu
ra postulabit. Nam si nō fuerit
ꝓgrua opatiōe operatū illō esse
incōueniēs iudicādū est: quare
ad aliud medicamen transire
oportebit. Preterea si vlc⁹ fue
rit sordidū aut putridū ꝓ eius
curatiōe pcedendū erit, put. c.
de vlcere putrido z sordido de
scribere itendim⁹. ¶ Si q̄ mō
si fuerit corrosiuū malignū at
q̄ virulētū nō sec⁹ pcedēdū est
in eoꝝ curatiōe put dicet coꝝ
ꝓprio capō. ¶ De vlcere etiā
formicoso satis dcm est. c. ō for
mica corrosiua: ꝛre illuc recur-
re. ¶ Ulcus isup dolorosum cu-
rat curatiōe habita. c. de vulne
re cū aꝑate. ¶ Unū tñ est notan Nota.
dū q̄ si vlcus fuerit dolorosum
valde tūc nulla melior medici
na est q̄ statim emollientib⁹ ei⁹
sedationem procurare (vt inqt
Aui.) Et ō vlceribꝫ dolorosis z
q̄ sunt vehementis doloris opz
vt sit occupat⁹ i primis in sedā
do dolorē. hec qdez doloris se Nota.
datio nō efficit ex medicamie
exiccatiuo sz mollitiuo. Et q̄uz
medicamina mollitiua aliquā-
tulū sint ꝓria vlceri nihilomi-
nus cū nō sedat dolor nō ꝓpa-
rat nobis vlcus ad aliquā reci-
piendā curationē. Jgit nō cure
tur vlcus nisi sedet dolor. ¶ De Nota.
vlceribꝫ ꝓterea cauendū scie
dū est q̄ ꝓ eoꝝ curatione forti

Digitized by Google

abstersiõe ꝛ exiccatiõe necessa
riũ est trãsire: quãobrẽ (inquit
Aui. Aui.) quãto vlcera magis sunt
pfunda maiori abstersione et
exiccatiõe idigent. Et rõ: qz ad
locũ eoꝝ vlcerꝝ plures hũidi-
tates attrahuntur quare necef
sario p eaꝫ ꝓsumptiõe forti in
digent exiccatione. hoc autẽ
nõ põt fieri nisi a forti medica
Nota. mine. ℣ Et qz amice ꝓpter dep
ditionẽ multe subst̃ãtie que in
istis vlceribus plurimũ cauer-
nosis ꝓtingere solet ad cauer-
nas iplẽdas medicina carnis
gñatiua multoties necessaria
est: ꝙre in administratiõe me-
dicinaꝝ incarnãtiũ tã in istis
Canõ. ꝑ in alijs vlceribꝫ gñalis. Ca-
non est vt añ pfectã mũdifica-
tionẽ vlcerꝝ nullo mõ medici-
na incarnatiua admistreť. hoc
Aui. non est meũ ℣m. d. Auic. Inq̃t.
Et de vlceribꝫ i q̃bꝫ ozit caro:
q̃dã sunt in q̃bꝫ ozit caro mala
ꝛ supflua: ꝛ q̃dã in q̃bꝫ nõ ozit
illud supfluum. Ulcera q̃dẽ in
q̃bus ozit caro supflua et mala
sunt vlcera quorũ icarnatio añ
pfectã mũdificationẽ efficitur.
Aui. Ulterius subdit Aui. q vlcera
plñi cauernosa ꝛ abscõsiones
hñtia velociter conuertunt ad
fistulas. Quapropter prudẽ-
tissimi chirurgici est vt sit val-
de attẽꝫ in mõ curatiõis eoꝝ:
ne ad fistulas cõuertañ. Sic
etiã vlcera vicinãtia neruis (vt
Aui. inq̃t Aui.) ꝛ venis arterijs sũt
apta gñare apa in partibꝫ cir-
cũiacẽtibꝫ carnosis ꝛ loca ista
sunt loca emõtoriorum ꝛ carnẽ
mollẽ hñtia: velut sunt testicu
li. Et hoc quidẽ accidit vt plm
coꝝpe exñte pleno mala super-
fluitate: quare necessariũ est vt
in his partibꝫ sit vehemẽs do
lor. Et ꝓpter hoc vtilissimũ est
mũdificare coꝝpꝰ ꝓ necessita-
tẽ humoꝝ peccãtiũ: deinde ve
nire ad curã apatis cũ mollifi-
cãtibꝫ ꝛ sedantibꝫ dolorẽ post-
modũ ad curationẽ vlceris. Et
õ vnguẽtis bonis est vt admi-
nistreť vngñ basilicuz descri-
ptiõe nr̃a. Cuiꝰ recepta i anti-
do. nr̃o describeť. Cetery regu
la gñalissima in curatiõe vlcerꝝ
mẽbrozũ sensibiliũ sit aliena-
re quantũ possibile est. Cõtra-
riũ eñ esset faciẽdũ in vlceri-
bus in mẽbris insensibilibus
exñtibus. Inq̃t eñ Auic. c. de
solutiõe cõtinuitatis neruoꝝ.
sicut neruꝰ discoopertus est di
gnior in sui curatiõe vt fiat alie
natio i ea ꝓterea qz ipe ner-
nus est mẽbrũ valde sensibile:
ita ligamẽta q̃ ouunt ab ossibꝫ
qz nullũ hñt sensũ sunt figura
rũ dignioruz vt operet sup ea
cũ medicamie forti. Et ppea
inq̃t Aui. c. de curatiõe vlcerũ Aui.
in gñali. Opz vt alleniet i sen
sibili mẽbroꝝ nõ tolerãtiũ for-
te medicamẽ. In illo ño scz mẽ
bro qõ ẽ parui sensus nõ absti
neat se medicꝰ a necessaria me
dicatiõe. Uelꝝ inq̃t intrisecа ꝛ
sublimia ꝑciosaq̃ ꝛ mlti inua-
mẽti mẽbria ꝛ suscipictia nocu-
mẽta velocit̃ sũt õ. c. sensibili ꝛ
idicio eiꝰ Eoꝝ ño ℥ia sũt de
ca. sensi. aut q̃rũ sensꝰ ẽ debil:
q̃re pp hmõi cãz vlcera mẽbro
rũ itrisecoꝝ medicamia fortis
opatiõis velut ẽ flos eris ꝛ eis
sikia ñ tolerãt. et ppea q̃ bibũt
cũ eis debẽt associari simplici-
bus q̃ faciũt glutiationẽ solẽnẽ
velut dragagãtũ ꝛ gũmi. ¶ Me
dicamia ño q̃bꝫ clisterizañ vl
cera istaꝝ partiũ debẽt eẽ me-
diocris exiccationis. Preterea

Digitized by Google

Oleū. qz qlibet oleū z vngucta nimis vnctuosa nisi apō necessitatē sedādi dolorē z frāgēdi acuitatē medicinaz abvlceribꝫ fūt elōgāda: qz vlcera nō hūido ſz sicco sanātur: vt hr a Sal. medi Sal. corū lucerna. Silr ꝺz cauere ō bes i oibꝫ tuis medicaminib⁹ ne dolorē facias ꝑ posse: z eo maxime si vlc⁹ fuerit cū apate vel mala cōplonevel doloꝛi fuerit associatū. ℙ Quakr aūt curek vlc⁹ ꝺtiescūqꝫ fuerit cōplicatū cū accñtib⁹ ꝓnoiatis satz dictū est in añti capkoz i succedēti diceꝛ. ℂ Deniqꝫ i curatiōe ꝺrūdā vlcez i digem⁹ ligatura icarnatiua. Inꝺuz tm̄mō medicinaz retētiua. Nōnūqꝫ materiez expulsiua. Quapropter nō est necessariū vt cū ligatura pueniaꝛ ad lesionē faciētē currere māz ad locū: itm̄ q ipse apek. Imo opz vt ꝓdicta ligatura sit (ꝓserti i tibijs z brachijs) adiuuās i phibēdo apationē descēsumqꝫ materiez ad locū vlceratū: qz nō ē posse cū apate vlcerationē curaꝛ nisi ꝑ⁹ (vt plerūqꝫ dictuz fuit) remoto apate. Et de ista ligatura vna cū ceterz tibi plenā notitiā tradidimus i li. de vulne. c. de liga. ꝺre illuc recurre. ℂ Sūt si⁹i qꝺā vlcera velut fūt cauernosa plz: ꝺrū medella ꝺz eē cursibil⁹vt ad pfūditatē eoꝝ penetrare valeat. Et de ista medella in. c. de vlce. cauerno sufficiēter tractabiꝫ. ℙ Ulterius vl hypo. cera testāte. hyp. qcūqꝫ annua fiūt necesse est vt os emittaꝛ z cicatrinem cōcauā producant. Hoc qꝺē scias vt plurimū euenire i vlceribus cauernosis ab exituris frigidis cātis. In ceteris vero vlceribꝫ vidimꝰ per biēniū et triēniū spatiuz transire absqꝫ aliqua ossis corruptione. ℂ Unū ptera ō meliozib⁹ in curatiōe oiz vlcerū ē vnāquāqꝫ cāz abscidere faciētē mozbū pticulāqꝫ mandantē z locū recipientē cōfortare. Et hoc qꝺē sit cū purgatiōib⁹ assiduis ẽm necessitatē humoꝛis et tolerātiā egrotāt⁹: ꝑcedente sp bona hūoꝝ digōe: qz medicina ō per se raro ꝓducit sanitatē i homine nisi digestiuz opoꝛtunis ꝑcedētibus. Digesta em̄ medicari z mouer ñ cruda nisi expediet ꝛc. ℙ Flōthomia ꝺz applicatio sāguisugaꝝ venis emoꝛroidalibus. (Si sanguis fuerit grossus z corrupt⁹) in isto casu vtilr ꝓcedunt. Uomitū ꝺz interdum ꝓximū iuuasse ꝓcepimus. Nota. C. iiij. ℂ Ca. iiij. de vlceribus fulētis corrosiui atqꝫ malignis z eoꝝ curatione.

Vlceꝛa malligna.

Sta vlcera adinuicē non differunt nisi secunduz maius z minus: qz semper a materia calida et adusta generantur. Ideo (inquit Aui.) Cause istoꝝ vlceraꝝ. s. malignoꝝ z eoꝝ q̄ cursu; currūt sunt coꝛpoꝛis maligni (vt in ꝓcedenti capko dictū fuit.) sup fluitatibus obuientia vulnera: aut regimini coꝛrupto aut pustulas malas sequentia. Nam qñ a pricipio talia vlcera virulētiā mittūt virulētia vocantur. Uerū qñ eoꝝ mallitia cū aliqli coꝛrosione augeri videt coꝛrodēdo z eschaꝛā pducēdo: tunc coꝛrosiua dicuntur. At si ambulat malitia eoꝝunꝺē hic z inde in carne sup ficialiter: ambulatiua nūcupank. Et si intm̄ predicta malitia videt procedere q̄ ꝙsumat mēbrū dicunk vlce-

Auic. Cause eoꝝ.

Nota.

Nota.

Digitized by Google

ra de gñe mãducãtium. Et ista plerũq; ad lupũ z cãcrũ trãsire videnẽ: vt i doctrina apãtũ melãcholicoꝝ dictũ fuit. ¶ Curatio itaq; istorum vlceꝝ quatuor intẽrionibꝰ ꝓpleꝯ. Pria in corpis purgatiõe. Scõa in regimie vite. Tertia in exiccatiõe virulente materie et ablatione corrosionis. Quarta z vltima i administratiõe localiũ diuersoꝝ ſm q; diuersa tpa habẽt vl cera ꝑdicta. ¶ Prima q̃dẽ intẽtio q̃ ꝙgit circa corpis purgationem sic ꝓpleꝯ. Ucz in ꝓmis digerendo materiã cum sirupo vio. ros. ex ifusiõe de endiuia: z cũ aq̃s bugloſſe cẽdiuie aceto se z borraginis. Et si pctm̃ fuerit i sãguine grosso: digerat materia cum sirupo de fumoterre mioti ỽ lupulis z ỽ endiuia cũ aquis bugloſſe fumittere z ẽdiuie. ℣ Digesta materia purgẽt corpꝰ cum electuario succi ros. aut diaprunis solutiuo sit cum casia: aut cũ electuario ỽ psilio cũ manna: vel cũ reubarbaro: cũ diacaptolicone z electuario lenitiuo: aut cũ pillulis de fumotere simꝫ cũ pillulis de reubarbaro. ℣ Uel si materia fuerit cholerica adusta: tũc ꝓfectio amech cũ ꝓnoiatis electuarijs quãtitate sufficiẽti: vt infra patebit multuꝫ vtilissima erit.

Purgatio. ℣ Aut si a sanguine grosso materia ꝑdicta causata fuerit: tunc sic purgẽt. R. casie diacaptoliconis añ. ʒ. vj. diafiniconis. ʒ. ij. cum decoctiõe floꝝ z fructuũ cordialium fiat potio bzeuis:

Purgatio materiei cholerice. addendo sirupi viola. ℨ. j. ß. ℣ Ité purgatio valde vtilis ad purgandũ hũozẽ cholericũ. R. casie aut loco eiꝰ electuarij lenitiui. ʒ. vj. electuarij de psilio electuarũ succi ro. añ. ʒ. j. ß. dia captolicõis. ʒ. ß. misce z cũ ỽcoctiõe cõi fiat potio. ℣ Ité si materia fuerit cholerica adusta ita q; sapiat naturã hũoris melancholici tũc ꝑ purgatiõe prenominate materie purgẽt corpus purgatiõe ista. R. diacaptolicõnis. ʒ. j. electuarij de psilio ꝓfectiõis amech añ. ʒ. ij. cum decoctiõe floꝝ z fructuũ cordialiuꝫ capilloꝝ veneris galitrici: polytrici: foliculoꝝ sene z epithimi fiat potio bzeuis: addẽdo siruꝑpivio. ʒ. j. Et isto modo faciẽdo purgatiõnẽ ſm exigẽtiã humorũ obseruaꝫ illud ꝑceptũ Hal. iij. tegni dicentis. Unamquãq; cãꝫ opz abscindere faciẽtẽ morbũ anteq̃ ad rẽ factam deueneris. Et iõ non obliuiscaris canones vniuersales añponi oportere pticularibus vt pticularia suã opationem pficere possint.

Scõa itẽtio. ¶ Scõa ꝑterea intẽtio ꝓpleꝯ ei barũ ỽ bonũ sãguinẽ gñantib⁹. ℣ Sint ꝙ cibaria ad frigiditatẽ z humiditatẽ tendentia: vt hũozes subtiles aliquantuluꝫ ingrossenẽ: z vt ẽt frigiditate z humiditate sua caliditatem et acuitatem materie mitigare et linire valeãt. Juuat insup pluriꝫ ma se in ser nõ naturalib⁹ rebus honeste hr̃e. Tertia denicꝫ intẽtio q̃ in exiccatione virulẽte materie z ablatione corrosiõis cõsistit sic pficitur: ver. ℣ In primis enacuata materia añcedẽti moze q̃ supꝫ dcm̃ fuit z ẽt si opꝰ fuerit ꝑ flõmã: quia multũ muasse repim⁹. Si pctm̃ malignitaꝫ vlceris fuerit a sãguie malo tũc ad auferẽdã malignitatẽ vlcerꝫ dolorosã z eiꝰ corrosiõez ac oẽm virnlẽtiã ipsiꝰ nlla melior medicia: ꝛ credẽ mihi in toto

Cura.

Prima itẽtio.

Hal.

Nota

Scõa itẽtio.

Tertia itẽtio.

Digitized by Google

de mihi i toto corpe medicine
inuenri pt ꝯ applicatio super
vlcere pulueris nr̄i carnis male
remotiui sine dolore: quis ap-
plicatio hmōi pulueris vnāquā
Nota ꝯ mām subtilē virulētā corrosi
vilita uā carnē malā māducabo absq;
tē pul- dolore mirabilr digerit et in-
uer is grossat p̄dictā mäz ad summaz
nostri. bonitatē reducēdo itra diē na-
turalē. Intm̄ q (vt ita dixer̄i) bi
nas aut tria applicatiōe talz pul
ueris vnūqōq; p̄dictorū vlcerū
itegre mūdificari solet: z eius
opatiōem audeo dicer̄ eē ꝓfor
mē opatiōi vnguenti egyptia
ci: lz eī opatio (vt p̄dicim⁹) sit
absq; dolore. Contrariū em̄ fa-
cit egyptia. vng. qz ipō i talib⁹
vlcerib⁹ applicato magnos do
lores magnasq; iflamatiões i
ptib⁹ vlcerz circūiacentibus cā
re solet. Et ꝓpterea causādo do
lorē z iflāmationē nō puā red-
dit plerūq; vlc⁹ ineptū ad reci
piēdū sanationē. Jō optime ōt
Auic. Auī. c.ij.ō curatiōe vlcerū ivki.
Caue in oib⁹ illis. s. medicami
nibus ne dolorē facias p̄sertim
si illud fuerit apa mala ꝓpto z
dolor: imo opz te remouere cās
vlcerū sanationē ꝓhibētes: de
qb⁹ plenarie i. ij. c. locuti sum⁹.
(Jnqt p̄fat⁹ vir.) Nā si tu cura
ueris p̄noiatas cās i p̄mis nō
eris vacās ad curationē vlce-
rā. i. nō eris deficiēs ad curatio
nez eor̄ sicut oportebit te eē ō
ficiētē: nisi pri⁹ curaueris p̄di
ctas cās. Et iō dicit pax infra
hmōi sniaz. Et nō cureť vlcus
nisi fedet dolor ꝛc. Et rectifica
tio fz male ꝓpōnis plerunq;
est causa curationis vlcerum.
Quar- ¶ Quarta deniq; z vltra itētio
ta intē q cōpleť admistratiōe localiz
tio. sic ꝓficiť. ¶ Jn p̄mis remota vl

eeris malignitate corrosiōe et
virulētiā cū ifrascripto medica
mie p̄cedētū ē. Cui⁹ offm ē lo
cū male ꝓpōnatū r̄ctificare cū
exiccatiōe mūdificatiōe z dōe-
stica icarnatiōe. Cui⁹ talis est Un-
ordinatio nr̄a. ℞. olei ro. fz re- guēti.
ceptā vnguēti rosati seu loco ei⁹
vnguēti Sale. aā. ℥. ij. ß. vnguē
ti populeonis olei mirtini aā.
℥. j. pinguedis porcine liq̄facte
nō salite: pinguedis vituli aā.
℥. iij. folioꝝ plā. z solatri cima
rū rubi folio. mirti. z granato-
rū ei⁹ matris silue caude eq̄ne
ligue passerine aā. ℔. ß: oia cō
tūdanť adinuicē siť p̄manēdo
p diē nālē: deinde ad ignē bul
liāt parū. Postmoduz colentur.
Cui colature addanť litargi-
rij aurei z arg. ana. ℥. j. minţ. ℥.
x. terresigilate ceruse aā. ℥. vj.
itez ad ignez baculo agitādo
bul. donec acq̄rāt colorē nigruz
aut siť ez nigro: deiñ cū cera al
ba sufficiēti fiat cerotuz molle:
addendo terebē. clare. ℥. j. ß. tu
cie p̄parate. ℥. ß. camphore gra
na. iij. ¶ Jtē ad eandē itentionē Aliud
valet i frascriptū vnguentū. ℞. vnguē
olei ros. ℥. vj. olei vio. ℥. iiij. pin tum.
guedis vituli. ℥. iij. succi plan-
taginis suc. solatri aā. ℥. ij. bul-
liāt omnia siť vsq; ad consum.
succi: deinde colenť cui colatu
re addantur cere albe. ℥. ß. ce-
ruse. ℥. x. litargirij aurei z arg.
aā. ℥. j. tucie p̄parate. ℥. iij. cam
phore ℈ m artē triturate. ℥. ß. mi
sce z ducantur i motario plūbi
p duas horas. Jtez valet i istis Aliud
vlceribus vnguentum album
camphoratum vnguentum de
ceruſa decoctum z vnguentum
triafarmacū. ¶ Et no. amice qō Nota.
in istis vlceribus medi cina car
nis generatiua in caliditate

Digitized by Google

elcuata semper est suspecta p-
ptervestigiū male ꝓplerioīs q
solet semp remanere cum eis.
Auic. Quapp optie dicebat Auic.c.ij.
de vlceribꝫ.Dignioza ꝛ vlcera
vt eoꝝ cōfortenᷓ medicamina
diuersaꝫ ꝓplerionū sunt vlce-
ra quoꝝ difficultas est sanatio
nis.Causaᷓ itaq; difficultas sa
natioīs vlcerū vt pᷣm ex cōpli
catione alicuiꝫ cause ex causis
ꝓhibēdꝫ vlcerū sanationē:vt
plerūq; de eis dictuꝫ fuit.Et iō
Auic. Auic.loco ꝓallegato ordinauit
auxilia q̄ in talibꝫ vlceribꝫ hñt
ꝓriari accidēdꝫ ꝛ causis a q̄bꝫ
vlcerū sanatio solet ipediri ve-
lut sunt mala ꝓpria:dolo:
ꝛ hmōi q̄ in talibꝫ vlceribꝫ solēt
cōplicari.Et ꝓterea vnguētū
de minio supiꝫ ordinatū descri
ptiōe nr̄a i istis vlceribꝫ hz ꝓ-
Auic. rogatiuas itentiōes q̄s Auic.in
loco ꝓallegato cōmemorauit.
Ulteriꝫ remota vlceris mali
gnitate vtilissimū est locū laua
re aq̄ aluminosa:qꝫ mirabilis
ē opatiōis i isto casu.Aut meliꝫ
agendo.Lauet vlc' infrascꝑta
decoctiōe.Ꝛ.aq̄ plātag.aq̄ ros.
añ.ʒ.iij.balaustiaꝫ rosaꝫ mir-
tillōꝝ añ.parū:mirabolani ci-
trini.ʒ.ij. alumis roche.ʒ.ij.et
℈.terresigillate.ʒ.iij.sandalozū
oim añ.ʒ.i.aq̄ endiuie.ʒ.ū.mel
lis rosa.ʒ.j.oia simul bul.vsq;
ad cōsum.tertie pris:deinde co
lent et vtere mō q̄ supra:qꝫ mi
rabilis ē opatiōis in istis vlce
ribus corrosiuis virulētis ꝛ ma
Auic. lignis.Et ꝓpea dicebat.Auic
cē.Melior curatio corosiuoꝝ
et malignoꝝ vlcerū est q̄ ef-
ficiᷓ ꝙ admīstrationē ifrigidan
tium et stipticantium.sicut sunt
balaustie rose ꝛ q̄ eaꝝ cursu cur
runt.Lamina q̄ꝫ plumbea subs-

tiliter fabricata istis vlceribus
summope confert:ꝛ si fuerint
cum modico argenti viui facta
nō nisi vtilissimū erit.Ite em emplꝫ
pᷣm ad p̄dicta vlcera.ꝛ vꝫ et i de ster
vlce.fraudulentꝫ.Ꝛ.stercoꝝ ca coze ca
nis comedentꝫ ossa optie tritu. nis.
ꝛ cribel.ʒ.iiij.far.lentiū.ʒ.ū.fa
rine fab.ʒ.j. terresigillate bo-
liar.añ.ʒ.j.℈.ceruse litargirij.
añ.ʒ.r.cū lacte caprino vel vac
cino sufficiēti q̄ exacta sint fer
ramēta ignita ad ignē fiat em
pᷣm solidū ꝛ mirabile in recū
ficādo vnāquāq; malignitatez Nota
ꝛ corosionē vlcerū. ¶Insup in
applicatiōe medicinarū ō q̄bꝫ
superiꝫ dictū fuit.Iterū narra-
bo modū applicatōis eaꝝ quē
sepenūero fecimꝫ:de q̄ q̄dēmō
mihi ꝛ egrotātibꝫ bñ succesuꝫ
est.Dico ꝙ in ꝑmis applicet Practi
puluis nr̄ carnis male remoti- ca.
uus:cuiꝫ ordinatiōnē i antido
tario nr̄o deo dāte tibi descri-
bā.Ipsuꝫ puluerē subtilissime
cōtū fieri ꝑ ꝙ die nāle sup vlce
re dimittendo.Et sic succesiue
ꝓcedaᷓ dōec coḡuerꝫ malligni
tatē corosionē ac virulētia ex
toto interfectā atq; remotā eē.
Qō ō facili cognoscit ꝑ muta-
tōem saniositatis:vcz de mala
i bonā:ꝛ nascentiā bōe carnis ꝛ
sedationez malignitatis corro
siōis ꝛ doloris.Cognoscit etiā
qꝛ tāgendo vlcera ꝛ abstergēdo
ea pānis nō ita sunt sensibilia
remota eaꝝ malignitate ꝙ añ
malignitatez:et crede mihi qꝛ
loḡr experiētia ductus.ꝛ hoc in
ꝓcedenti.c.satis declarauimus
ūre maligna caro sit sensibi-
lior ꝙ caro bōa:ad qō.c.recur-
ras in tua necessitate.De super Nota
ꝙ vtilissimū est vnguētū ō mi cū vti-
nio supiꝫ notatū cum predicta litate.

Digitized by Google

puluere sp̄ ponere. Preterea (vt supi⁹ dictū fuit) remota malignitate p̄ duos dies p̄cedēdū est cū filis carpinatis inulcere positis de sup̄ pōnēdo vnguētū de minio p̄notatū: deide laueꝝ loc⁹ cū aq̄s supi⁹ ānotatis. Et sic ḡtidie lauādo p̄cedat filuz z vnguētū p̄dictū ponēdo: donec ad sanitatē puenerꝫ. ¶ Modus ātem lotiōis aq̄ ē q̄ immediate facta vlceris lotōe: abstergatur vlcus cū petia linea: deide fila carpinata: z vnguētū dēsup̄ ponat. Ista ei medella mltos curauim⁹ egrotātes cū honore nr̄o z vtilitate egrotantiū non parua. Et merito p̄sens capl̄m pōt aureū appellari pp vim et ꝓprietatē quā hn̄t in istis vlceribꝰ puluis z auxilia supi⁹ descripta. ¶ Uerū si p̄dcā vlcera corrosiōe z malignitate sua videnꝫ sup̄ mēbruz perābulare: tūc talis perābulatio curāda ē a curatiōe formice corrosiuecū ābulatiōe. ¶ At si ab eis eschara causari vꝫ: tūc vnguētū egy ptiacū descriptiōe Aui. adminis trādū est qz corrodit malā carnē z bonā ꝓseruat deinde p̄curādus est casus eschare cū butyro arūgia z emplis emolliētib⁹. ¶ Multa p̄terea amice mi auxilia tā in simplici forma q̄ in cōpōsita ab antiq̄s z modernis doctoribꝰ descripta in mediū adducere potuissem: q̄ cū i eis nullā aut puā vtilitatē inuenirem bona de cā conticescam ¶ Ab Arzi. etiā mlta simplicia auxilia capło de vlcere corrosiuo de mēte antiquoꝝ sunt commemorata velut de gētiana cū licinio autozitate Auic. capło de gētiana. Et alia multa auxilia ab eo i eodē. c. cōmemorata autozitate Dio. z alioꝝ antiq̄z que sup̄ me cū egrotātiū dispēdio deceperūt. ¶ Et sic deo ꝛc.

¶ Cap. v. De vlcere putrido z sordido z eoꝝ curatione. Ca. v.

Quanū est vt i antiq̄ꝫ modernoꝝq̄ scpturis reperiat vlcus putridū a sordido non differre nisi ām magis z min⁹. Et ꝓpterea dū i vlcere sanies sordidat grossa generali tūc vt: vlc⁹ sordidū nōcupat. Uerū si ipa mā in malitia augeri videat ita q̄ caro seu pticula vlcerata ab ea corrūpatur z mortificet locū isup̄ escharādo. Cuius signū ē qz ab ipso vlcere putrefacto fumositates putride eleuari videnꝫ cū venenositate plerūq̄z z fetore nō puo: tūc putridū vlc⁹ appellat. Et ꝓpterea sua venenositate z putrefactiōe raro (vt inq̄t Aui. febris separat ab eo corpore vlcere putrido laborāti. Un̄ in ꝑ differt vlcus putridum a sordido: qz sordidū vlcus raro febrē gn̄at. Si vero ei⁹ malitia pambulare videat sup̄ mēbrū: tunc vlcus de gn̄e estiomeni dicēdū est quare de hac materia optīe dictū fuit. c. de cācrena z aschachilos ateꝝ estiomeno in doctrina a p̄atū. z etiā. c. j. vbi mētionem facimus de vlceribꝰ z de causis prohibentibus eoꝝ consolidationem. Quare pro tua necessitate ad predicta loca recurre: qz tam in theorica q̄m in practica multa necessaria ibidem annotata ad vsum p̄sentis capituli repies. ¶ Cause preterea istorum vlcerum sunt humores corrupti venenosi vt plurimuz: z maxime in putrefacto: magis tamē gros-

Nota. Nota. signuz distinctiuū i ter putridū z sordidū vlcꝰ

Aui. Aui. febris separat ab eo corpore vlcere putrido laborāti.

Arzi. Arzi.

Auic. Auic.

Digitized by Google

si in vlcere sordido reperiunt. Sunt etiaꝫ ebulientes ꝛ in sua ebullitione venenositatē acquirūt. Et propterea ab eis vlcere mala et difficillime curationis gnant. ¶ Curatio autē istorum vlcerū trib⁹ intētiōibus pficit. Prima est vitā ordinare. Scōa corp⁹ a peccāti materia eūare. Tertia ꝛ vltia est vlc⁹ medicaminibus localibus eradicare.

Cura-tio.

Prima itētio.

¶ Pria q̄dē intētio ꝓpleť adnistratione cibariorꝫ. ¶ Cibaria itaq; sūt doni sanguis gnatiua (put dictū fuit i doctrina frigidoꝫ apatum.) Et breuiter vtať carnibus castrati vituli gallinarū autū in arboribꝫ degētiū: potiꝰ assatis q̄ eliratis qꝛ minorē generāt hūiditatē. Bozago ꝓp ea petrosiliū mentaꝫ calamērū in brodio p̄dictaꝫ carniū vtiť ꝓcedūt. Panatella q̄ꝫ in eodē brodio: aut risum aut grue aut ferrū ꝓcedi pñt. Vinū siť i isto casu odoriferuꝫ nullo m̄dicēte sinthomate mediocriť liphatū vtilissimū est qꝛ gnat bonū sanguinē: quo multū indigemus i curatiōe istoꝝ vlcer. Ferculū siť i eodē brodio boraginatū cū herbis odoriferis decoctuꝫ ad ꝓpositū facit.

Scōa itētio.

Scōa itētio q̄ē cor⁹ eūare sic ꝓpleť. ¶ In p̄mis digerať materia scōz hu morū idigētiā. Et deīde ipa digesta euacueť catetrico ꝓpetēti. ¶ Et qꝛ amice pro maiori parte (vt dictū fuit) humores faciētes vlcus sordidum sūt hūores grossi putridi: q̄re digerant digestiuo ipm sanguinē grossum hūti putrificare cū aliq̄li subtiliatiōe: cuiꝰ talis pōt fieri ordinatio siue recepta. R. sirupi de fumoter. sirupi de succo c̄dinie vel loco eius de lupulis sirupi acetosi simplicis añ. ℥. ſ. aq̄ruꝫ fumotere: lupulorum endiuie añ. ℥. ſ. ¶ Sumpto siru. per heb domadam purgeť patiēs purgatione ista. R. diacaptolic. ʒ. vj. easle. ℥. ß. diafinicōis. ʒ. iij. cū decoctiōe cōi fiat potio breuis Uel facias sic ꝛ vꝫ qñ vlc⁹ putridū est cū ambulatiōe. R. diacaptoli. ʒ. vj. cōfectiōis amech. ʒ. ij. diafiniconis. ʒ. iij. cū decoctiōe floꝝ ꝛ fructuum cordialium fiat potio breuis: addendo sirupi vio. ℥. ſ. ß. Item interdum laboꝛātes talibus vlceribus pillulas de fumoterre aut aggregatias sumere pñt. Necessitentus vnica purgatōe sed plib⁹ ꝓpter māz etereogeneā ꝛ grossam a q̄bus talia vlcera gnant.

Digestiuū.

Tertia itētio.

¶ Tertia ꝛ vltia itētio q̄ cōsistit in administratiōe localiū sic ꝓpleť. ¶ In p̄mis si vlc⁹ fuerit sordidū: mihil meli⁹ q̄ß vlcus ab omni sordicie atq; carne squallida mūdare. q̄ optime pficiť vnguento egyptiaco mixto cū vnguento apl̄oꝝ aut ceracio vnguēto: aut si mp̄r vnguēto egyptiaco admistrato. ¶ Si vo vlc⁹ sordidū. ꝛ cauernosum fuerit laueť cū lixiuio in q̄ sit liq̄factū vnguēto egyptiacū. Et si patiēs fuerit ōlicate com plonis ꝛ vlc⁹ in loco plurimū neruoso sitū fuerit. Tunc lauetur locus cauernosꝰ cū isto collirio cū siriga ꝓiecto: cuiꝰ talis ē ordinatio. R. lixiuij barbitōsoris. ℥. iiij. puluer. carnꝫ male remotui. ʒ. ij. meilis rosa. ℥. ß. misceant oia adiuice siť agitado. Istō em collirius facit fere opationē vnguēti egyptia. absq; dolore: ꝛ q̄ꝛ ꝓponať seu fabriceť puluꝫ supascript⁹ i antidotario nro cū ō medicis cor-

Colli-rium.

Digitized by Google

rosiuis tractabim⁹ mẽtionẽ seu ordinationẽ faciem⁹ in.c.q̃z ō cura fluxꝰ sanguinis dictū fuit adde archimittā ipm pulueriz ꝓcipitatū appellari. ¶Ulc' sic' precipitatū putrefactū vnguẽto egyptiaco nr̃z no mirabil'r mũdificat.z si addaꝫ bilissie cũ eo decoctio lupinoꝝ cũ lixi uio ꝓcoctoꝝ esset valde vtile:qz opatio nis. (vt inq̃t Aui.autoritate Gale.) Aui. Gale. eradicat vnũqq̃ crãcrenosum vlcus. ¶Et si putrefactio dicta remoueri nõ posset aut vltꝰ aũdictis:tũc ad.c.de cura cãcre ne z aschachilos trãsire nõ nisi vtilissimũ esse puto. ¶Ar sivlce ra ꝑdicta videnꝫ perambulare sua putrefactiõe sup mẽbrũ cũ putrefactiõe toti⁹ particule vl cerate tũc ꝑ eoꝝ curatione ad capt'm de cura extiomeni necessariũ est trãsire. ¶Loco deniq̃ optime mũdificato existenti q̃ ob bonitatẽ sanios itatis nascẽtiaq̃ bone carnis cognoscit: ꝑ aliquos dies ifrascripto abiter Mũdi ficati uũ cũ i carna tione. suo ꝓcedẽdũ est:cui⁹ talis est forma.℞.mellis rosa.collati.ʒ. ij.terebẽ.clare.ʒ.iiij.succi apũ ij.succi plantaginis succi absint. añ.ʒ.iij.bul.oĩa simul vsq̃ ad ꝓsummationẽ succoꝝ deide co lent cui colature addãnt farie ordeacee bene cribellate.ʒ.vj. farie lupinoꝝ.ʒ.iũ.sarco.ʒ.j.ß. ¶Facta integra mũdificatiõe. si in isto mũdificatiuo adderẽt paꝝ mirrhe thuris paucedinis Colli riũ i cã icarnã di. iriosq̃ istoꝝ vlceꝝ optimũ eẽt incarnatiuũ. ¶Itẽ ad eãdẽ intẽ tionẽ ꝑ incarnatione mirabil'r vz istũ colliriũ.℞.aquꝫ vite.ʒ. ij.mirrhe aloes añ.ʒ.ij.thuris ʒ.j.z ß.croci.ℑ.j.paucedis sar. añ.ʒ.j.z ß.misce z vtere intrꝫ vl cus qz crede mihi mirabilis est operationis. Ungñ ℔o q̃ desu per oĩ tpe in forma petie appli cãdũ est sit vngñ de minio tra ditũ.c.ō fractura cranei. ¶Pro eius deniq̃ figillatiõe laneẽ lo cus cũ vino decoctionis rosaꝝ aluminis z mell'rosꝰ aut cũ lixi uio decocto cum melle ro.z aiu mine ponẽdo pulueriz infrascri ptũ sup vlcere stãte facta lotio ne.℞.alkimiis rocheꝫ vbusti.ʒ. iij.mirabolani citrini balaustia rũ añ.ʒ.j.terrefigil.ʒ.j.z ß.mi sce. ¶Et hic puto tibi sufficere ꝑ curatiõe istoꝝ vlceꝝ sub bre ui ꝓpẽdio posita deo dante ꝛc.

¶Ca.vj.de vlceribus cauer nosis z eorum cura. Ca.vj.

¶Ulcera cauernosa ꝑ Ulcera matcu ptẽ gñanť:et cauer z apatibus z exituris nosa. in vltima eoꝝ matu ratione supoꝛatis et vt plurimũ hoc ptingit qñ apa ta sunt in mẽbri profunditate. Queranť sic'a vulneribꝰ in lo cis neruosis eueniẽtibꝰ ꝑpter eoꝝ apationem:q̃ apatio qñq̃ sequit ea.Interdũ em̃ vlcera ꝑ dicta sunt genita a materia ca lida et aliq̃n a frigida. ¶Sed qũocũq̃ fit ꝑmissa tñ vlꝰ purga tione ꝑmissoꝝ bono regimine vite in sui cõestiõe z potu boni sanguis gñativo ꝓut.c.de vlce re corrosiuo.z in.c.añcedẽti bꝰ ctũ fuit ad q̃ ꝑ tui necessitate i hac purgatiõe recurras. Inten Cura. tio curatiõis istoꝝ vlceꝝ loca liũ admistratione ꝓpleť. ¶In ꝑ mis(vt inq̃t Aui.c.de vlcere ꝑ fundo z cauernoso)ꝑ curatione istoꝝ vlceꝝ i digem⁹ mũdifica tiõe nõ pua cũ exiccatiõe vehe mẽti sic'. Indigemꝰ isupvberta te cibi(q̃ sanguinẽ bonũ ꝓduc cat ꝑ gñatiõe carnis)ad iplen das cauernas mũdificatiõe ce

Digitized by Google

lebrata. Quapropter cū ad vlc⁹ carnosum pueneris si nō fuerit cū corruptione ossis ꝑsidera an mēbrū natural⁹ aut artificial⁹ possit situari ea figura q̄ ozificiū vlcerationis cadat in loco inferiori: ꝛ ꝓfunditas in loco superiori vel nō. Qđ si tūc nulla excusatio est (vt inq̄t Aui.) q̄ sceceꝛ vlcus sectione exq̄sitissima intm̄ q̄ nulla remaneat cauerna: vez vsq̄ ad radicē suam hoc totū faciēdū eē dico dūmō absq̄ venaꝝ arteriaꝝ atq̄ neruoꝝ incisiōe fieri possit. Qđ si ꝑdicta fieri nō possit: tūc cū lotionib⁹ inꝛ cū siringa ꝓiectis ꝑ eius curatiōe necessario trāseatur. (Et ꝓpterea dicebat optimus. Arnal. de villa noua) q̄ vlcera multas hꝫbētia cauernas nūq̄ interficiunt nisi cū liquoribus acutis intus cuz siringa ꝓiectis. ¶Et qꝛ aliq̄n cū istis vlceribus aliqua accidentia solent ꝓplicari: velut dolor aꝑa ꝛ mala ꝓplexio. Jō necessariū est in primis remoueanꝛ ꝓdicta accidētia añq̄ ad curationē vlceris descēdas: qꝛ intētio curatiua vlceris vt vlc⁹ est. i. q̄n nō ꝓplicaꝛ cū aliquo ex p̄noiatis accñtib⁹ est exiccatio. Et ꝓpter ea dicit Aui. q̄n cū vlcere cōplicatū est aꝑa aut dolor ꝛc. tūc nō ꝓuenit lauare vlc⁹: nec vio nec lixiuio: nec aqua maris ꝛ hmōi. Quasi dicēdo q̄ nisi curenꝛ ac cidētia ꝑdicta nulla curatio vlceris fieri pōt. ¶Ulterius vt ad ꝓpositū nr̄m veniam⁹. Ulcera cauernosa mūdificāt lotiōes facte cum lixiuio ꝛ melle ro. ꝛ alumine roche. Aqua ēt maris in isto casu ab Aui. laudaꝛ. Aqua ēt alumiosa cū additiōe mellis ros. cū ꝓpuetate sui inuamēti

Arnal. de villa noua.

Aui.

Aui.

in desiccādo ꝛ ꝓhibendo mate riā añcedētē summope vz. ¶Et si ista nō valēt ꝓ sufficiēti mundificatione coꝝ. lauare vlc⁹ cū collirio nr̄o ordinato in ꝑcedenti capꝛo carnis male remotiuo absq̄ dolore vtilissimum erit: qꝛ mirabilis est opatiōis et credo mihi ꝛ marie vlcere exñte i loco valde sensibili: cū natura ei⁹ q̄si sit vlc⁹ ab oi malignitate ꝛ putredine absq̄ dolore mūdificare. ¶Uez si via añdicta vlc⁹ mūdificari non possit: tūc accōmodatissimū est vnguentū egyptiacū descriptione nr̄a. ꝓfectū in antidotario nr̄o cum lixiuio barbitōsozis ꝛ parū mellis rosati dissolutū cū siringa ifra vlcus imponere: qꝛ mirā hꝫ ꝓprietatē in oibus vlceribus cauernosis. ¶Deniq̄ vlcere mundificato q̄ de facili cognoscit ꝑ p̄tiam bone sanitatis ꝛ ꝑ loci lenitatē: tūc ꝑ tres vel quatuor dies post applicationē mozdicātiū locus lotiōe ista abluēd⁹ est. R. aq̄ ordeacee. li. ſ. mellis rosa. ℥. iiij. bulliant vnica ebullitiōe. quo facto ꝑ ei⁹ incarnatione cū medicamine incarnatiuo absq̄ mozdicatiōe ꝑcedēdū est Et iō inq̄t Aui. c. vij. de nascentia carnis in vlcerib⁹. opz vt nō creeꝛ caro in vlcerib⁹ dōec mūdificeꝛ. Cum ergo mūdificata fuerit sanies ꝛ caro putrida: tūc elōgeꝛ oē medicamē mozdicatiuū ꝛ absterſiuū cū fortitudie qualiacūq̄ sint vlcera ꝛ in quocunq̄ loco. ¶Pro incarnatione itaq̄ istoꝝ vlceꝝ talis fuit medicine ꝛ carnatiue ordiatio nr̄a. R. aq̄ ordeacee li. ſ. mell. ros. ℥. iij. sarcocol. ʒ. ij. mirrhe thuris. ana ℈. ſ. vini odoriferi. ℥. vj. bulliāt oīa sil⁹ vsq̄ ad ꝓsumationē

Nota collirium gulare

Aui.

Medicina in

tina.

Digitized by Google

tertie ptis. ℣Et nos ḡdē iā diximus et cōnumerauim⁹ medicinas gñatiuas et carnis creatiuas.c.de vulnere in vñ. et. c. de medicinis gñantib⁹ carnē. ꝛre ad plenioꝛē doctrinā pñtis capli capla p̄notata ſuideas. qꝛ ibidē multa neceſſaria multaq; vtilia adyſum pñtis capli ſunt deſcripta qñ intētio ſtat i gñatiōe carnis ꝛ in icarnatiōe vlceris. ℣Et fortaſſe hic mētionē faciem⁹ de eq̄alētioꝛibus eaꝝ medicinaꝝ incarnātiū vlcera ſub forma ꝓpoſita. ℞. tereb. clare. ℥.ij. mellis ro. ℥.j. ſarcocolle. ℥.iij. glutinū piſcium dragagāt. añ. ℥.j. ātimonij aduſti plūbi ſil⁹ aduſti añ. ℥.j. ℈. cē tauree ſucci. ℥.ij. aut loco eius pulueris. ℥.iij. farine ordei bñ cribel. ℥.j. ℈. croci. ℈.j. bulliant tereb. cū melle roſa. parū deiū oīa miſceāt adinuicē: qꝛ in iſto caſu mirabilis eſt icarnatiōis. ℣Et nota q̄ defenſiuū deſcriptū. c. ō vulnere adiutoꝛij i circuitu iſtoꝝ vlceꝝ poſitū mītū ad ꝓpoſitū facit locū ꝓfortando ꝛ materiā antecedēte phiempl⁹ bēdo: ꝛre illuc recurras. ℣Ulteri⁹ in quocūq; ꝛpe iſtoꝝ vlcerū vngīm de minio ſup petia in forma ampla vtil⁹ ꝓcedit: cuius receptā ſiue ordinationem ca. de fractura cranei annotatā reperies. ℘ro ei⁹ denig; ſigillatiōe ꝓcedēdū eſt put in añceḡti. c. dictū fuit. ligatura ḡꝛ ſi vlc⁹ fuerit i brachio vel i tibia plꝰm valet in iſto caſu. Quā obrē de mō ligādi ꝛ faſciandi vulnera ꝛ vlcera optimam tibi doctrinā dedim⁹ li. de vulneribus. c. de ligatura. quare ꝓ rua neceſſitate eūdē recurſū habere potes. ℣Et ſic deo dante cō

Nota.

Nota.

pleta eſt doctrina preſentis capitis nomen ſit benedictū.

℣Capitulum. vij. de vlceribus que cum difficultate ſanantur. Et de vlcere difficilis conſolidationis cum proprietate nobis occulta. Et de eorum curatione. C. vij.

ESTante Aui. tracta. vlcerū. de vlceribus. c. x. vlcera quoꝝ difficultas eſt ſanatiōis ſūt illa ꝓpter putrefacta coꝛroſiuo et fiſtuloſa: quaſi dicens. Auic. vlcera quoꝝ difficultates ſanatiōis ſūt illa ꝓpter putrefacta coꝛroſiuo et fiſtuloſa: quaſi dicens. Auic. do q̄ licet iſta vlcera cum difficultate ſanentur: ſunt etiā alia vlcera difficillime curationis: quorum omniū. c. ij. in quo tractauimus de cauſis prohibentibus cōſolidationē vlceꝝ cōmemoratio facta fuit. Dico igitur q̄ omnia vlcera vicinantia neruis aꝑoſa mala cōplexionata obſtraquoſa cū oſſe corrupto: ꝛ preſertim in cūcturis ꝛ in coꝛpore multarū ſuperfluitatū velut ſunt coꝛpora p̄gnātiū ꝛ lepꝛoſoꝝ. Et bꝛeuit aſſociata oīa vlcera cauſis ꝛ accīdentib⁹ i ꝓall. c. ꝓnumeratis merito poſſunt cō numerari in nūero vlceꝝ difficilis ſanationis. Qua ꝓpter (vt ſupi⁹ dcm fuit) ſūt aliq; vlcera q̄ nō ſunt de gñe coꝛrodētiū putrefactoꝝ ꝛ fiſtulaꝝ ꝛ tñ ſunt difficillime curatiōis. Iccirco Aui. cognouit eſſe neceſſariū vniuerſale capitulum oꝛdinare ꝓ curatione omnium vlcerum difficulter ſanabiliū. Et ꝓpterea dixit abſolute: ſūt ꝓter coꝛroſiua ꝛc. ℣Et qꝛ varie ſunt cauſe varieq; acciden tia quibus conſolidatio vlcerum impeditur: hinc eſt qō modus rectus deſcribi non poteſt curationis omnium predictoꝝ

Aui.

Digitized by Google

rū vlcerum: sicut in ꝑcedētib⁹ capkis ꝺscriptū fuit. Quāobrē ad hoc ꝑm iuuabit cās reuide re q̄b⁹ ꝑsolidatio i vlcerib⁹ retardat in dcō. c.ū. vbi tractauimus de diffinitiōe vlcer & eor diuisione ꝺre ꝺ necessitate vlcus reddūt difficilis sanatiōis qꝛ ibidē inuenies mkta necria ad vsuz pntis capkis tā i practica q̄ in theorica. Et ꝑpea pro tua necessitate ad illō recurras.

Cura-tio.

¶Cetez vt ad ꝓpositū nr̄z redeam⁹. Curatio istoꝝ vlcerū. Premissa vkī purgatiōe ꝑ flōmiā & vētris solutionē ꝺm necessitatē hūoꝝ peccātiū ꝑmissoꝝ bono vite regimīe put cōplexio egrotāt & vlcer nā postulabūt ꝓplex administratione multoꝝ localiū de q̄b⁹ infra dicet. ¶Uez añq̄ ad ordinationē localiū ꝓueniam⁹ puto ñ nisi vtilissimū eē ꝓmēozar cās & accūtia q̄ cōiter qñ cū vlcerib⁹ reperiunt eoꝝ curationē difficilē reddūt. Et lz ꝑnotatas cās & accūtia i dicto. c. plenarie de scripserim: tñ ad ãpliozē doctrinā pntis capkī ꝑdictas cās iterū ꝓmemozabo. ꝑSūt itaq̄ ve lut dolor mala ꝓplexio loci vlcerati pctm̄ sanguis i q̄to aut in q̄li: apa os coꝛruptum labia dura siue obstrāsa. Caro mala siue superflua labioꝝ mollities mala vlc⁹ ꝺiscrasia tā i caliditate q̄ i friditate: figura vlceris rotūda superficialis: & figura fistularis aut figura ei ꝓportionata. ꝑHis ꝑterea cāis enūerat q̄ vlcez sanationē impediūt. Tps est deinceps subtexi ꝺm ōē earū ꝺ modū ꝺmotiōis describēdi. ꝑDico igit in primis q̄ si cā istiꝰ impedimēti in retardatiōe sanatiōis vlcez fuerit dolor consideranda est in eiꝰ remotiōe: an dolor sit intēsus disting. ipm penes diuersitatē sue cause efficiētis. Quapropter nō sine vtili rōne a nobis distinguet ꝑdictꝰ dolor vez remissꝰ & clamosus. Remissus q̄dē: est aliq̄n cuꝰ acumē siue malitia inducias ꝓstat: aut cuꝰ acumē siue malitia inducias nō ꝓcedit. Cā etem q̄rū. s. clamosi et remissi doloꝛis in ꝓticula vlcerata cōiter eē affirmat mala cōplo vlcerate ꝓticule aut solutio cōtinui aut vtriusq̄ si l. ꝑEt lz dolor plerūq̄ a multis ꝺ causis: vt hꝛ ab Auic. c. de dolore. Auisolet in vlceribꝰ gnari. ꝑTñ i pntiarum tm̄ modo de dolore a mala cōplexiōe calida sīr frigida ꝓtingēte docemꝰ moduz remotiōis ipsi⁹. ꝑDico igit q̄ si doloris cā fuerit mala cōplexio calida: cuiꝰ acumē inducias cōcedit ꝑmissis vkibus ꝑ eiꝰ remotiōe mirabilr vz vngm̄ de litargirio cū oleo rosato et succo plātaginis & alijs de q̄bꝰ in recepta ꝺr. Sīr vz vnguētum de ceruſa albū cāp ꝺzatū: vnguentum: de minio: vngm̄ de plūbo: albumine oui cōq̄ssatū cū oleo ro. et succo lactucarū & plāt. deiñ in mortario plumbi cū litargirio & vnguēto popnleone ana. q̄stū sufficit. Sīr q̄z vngm̄ de plūbo. et vnguentuz de tucia descriptione nr̄a ordinatū ad hanc intentionē mirū in modū iuuasse percepimus: de quibus oibꝰ deo dante tibi ordinationem faciemus. ¶Si vero mala cōplexio fuerit valde calida et sicca causans dolorem tunc suffumigatio maluarum violarum ordei psilij & seminis citonioꝝ erit valde vti-

Digitized by Google

emplz lis. Emplz etiã de maluis vio-
lis z pomis cũ vnguento ro. z
oko violato in isto casu mirabi
liter cõfert. et si causaꝫ dolor a
mã corrodẽti siue maligna aut
virulẽta: tũc ad auferẽdũ dolo
rẽ malignitatẽ z corrosionẽ vl
cex puluis noster carnis male
remotiu⁹ pntentaneum reme
dium erit. ¶Si vero dolor vꝫ
causari aliqua retentiõe mate-
riei tũc sedaꝫ dolor (put dictuz
fuit in doctrina vulnex ab ista
cã cãtus.) Aꝫ si dolorus cã fue-
rit mala cõplexio frigida pro
vnguẽ ei⁹ remotiõe valet vnguẽtũ fu
tum. schũ: z vngñ basilicum: z vn-
guẽtũ citrinũ. ¶Insup si vera
cã istiꝰ dolorꝰ fuerit solutio cõ
tinui cuiꝰ doloris acumẽ indu
cias cõcedit sp (vt supiꝰ dictũ
fuit) pmissis vtilꝰ valẽt sim
plicia oia anodina q̃ dolorẽ in
fallenter sedant z calorẽ mẽbri
naturalẽ multiplicãt z ꝓfortãt.
Caloꝛ eñ naturalis mẽbri con
fortatꝰ repugnat omni rei noci
ue. ¶Sũt simplicia ꝑdicta ve
lut vitella ouoꝝ cũ oleo rosato
z croco: aut cum tereb. et croco.
vnguẽ Aut oleũ ẽ vitellis ouoꝝ. Aut
tum. de ipericone. Unguẽtũ q̃z basi
licũ extra applicatũ: mirabilꝫ
vz. Oleũ etiã rosa. onfancinum
et camomil. cũ cera alba suffi-
cieti parũq; croci ad hanc intẽ
tionez mirabilꝫ valet. Empla
strũ q̃ in cã sedatiõis doloris i
doctrina apostematũ fuerunt
ordinata pro hac intẽtiõe vti-
liter administranꝫ. ¶Uerum si
doloris acumen inducias non
concedit loco doloroso et par-
tibus circuniacentibus narco-
Narco tica domestica applicenꝫ. Ue-
tica. lut emplm cõfectum cũ foliꝭ
emplz papaueris albi: si mul cum fo-

liꝭ de iusq̃mo: involutis cuz
petia in aqua madefacta z sub
prunis decoctis: deinde oibus
pistatis et cribellatis cuz oleo
ros. onfancino z vnguẽto popu
leone. cum predicta cribratura
parũq; cere ad ignẽ fiat ẽplm.
¶Itẽ ad eandẽ intentionẽ. R.
foliorum violarũ malvarũ ius-
q̃ami ana. ℥v. ij. oibꝰ in sẽ deco
ctis pistatis et cribellatis cum
oleo neufarino de papauere et
cera alba cum dicta cribratura
fiat mixtura ad modum cerdi
addendo filonij persici. ʒ. vj.
¶Itẽ. R. olei ℥ papauere: olei cerotũ
camo. olei vio. ana. ℥. j. cere al. Lini-
ʒ. vj. Ad ignẽ fiat linimẽtũ ad mẽtũ.
dẽdo lactis mulieris. ℥. k. opũ.
℈. j. croci. ʒ. j. vitellũ vniꝰ oui
et in mortario plũbi oia simul
per horã ducantur. ¶Ulterius
si difficultas sanationis ꝑpter
malã cõplexionẽ vlcerate pti-
cule ꝓcedere vꝫ cõsiderãdum
est an mala complexio ꝑdicta
calꝝ fuerit: an frigida materia
lis an imaterialis. ¶Nã si calꝝ
fuerit: localibꝰ q̃ocũq; sit cu-
reꝫ: z auxilijs refrigerantibus
vez vnguento de ceruſa: alijs
superꝰ annotatis. Colliriũ q̃z
ad eandẽ intentionẽ cõfectum
cũ aqua ro. z plãtagi. z si ef al-
bo sine opio mirabilꝫ vz. Pre-
tereaꝛ tingit sepenumero diffi
cultatẽ sanatiõis vlcex euenis-
re ex pctõ sanguis vez aut i q̃
to aut in q̃li. Si in quanto: aut
qz supfluꝰ: aut qz diminutꝰ. Et
si in q̃li aut qz peccãs i cõple-
xiõe vez calida frida hũida z
sicca simpliciꝫ ꝓposita cũ ma
teria vel sine materia: vt i ℞al.
c. dcm fuit vez. c. ij. ẽ diffinitiõe
vlcex. ¶Si igiꝫ sãguis peccãs
fuerit i q̃to qz supfluꝰ: cura ꝑ

Digitized by Google

ciaꝝ cum dieta tenui ⁊ fromia miorativa. Cōpleꝯ isup extractiōe sāguis peccāt̄ i quāto ex vlcere. Et i eiꝰ circuitu administrādo sāguisugas p̄dict̄. ℣ At si sāguis peccās fuerit i ḡto: qz diminutꝰ p eiꝰ curatiōe cōpleꝯ administratiōe grosse diete boni et mꝛi chimi gñatiue nutrimētū ꝯz ad locū vlceratū at trahēdo fricatiōibꝰ ⁊ vnctionibus ⁊ fomētatiōibꝰ anodis. et Nota. hoc ꝓtinuādo dōec mēbrū corrubescere et tumescere videatur. ℣ Sikr si sanguis peccans fuerit in ꝯli qz in ꝓplexiōe calida materiali calida mā euacuetur. ℣ Si fuerit subtilis cum reubarbaro mirabolanis prunis tamarindis pulpa cassia aq̄ sine vino duoꝝ granatoꝝ dulcozate seu inlebbizato: moze q̄ dictū fuit. c. de essere: māna et his cursu eoꝝ currentibꝰ. Et si necesse fuerit euacueꝯ materia cū electuarijs de succo rosaruꝫ mesue de psilio ꝺscriptiōe Mesue. de sebestē. ℣ Si vo materia fuerit grossa p adustionē purgeꝯ ipa electuario linitiuo amech: diasene: cassia vigozata cū sene pillulis idis pil. de fumoterre aq̄ Nota. lactis: sene ⁊ similibꝰ. ¶ Et nota q̄ mā calida subtilis digeratur añ eūationē cū sirupo rosato de endiuia acetoso simplici: oxizachara nenufarino violato cū aq̄s endiuie violaꝝ acetose ozdei epatice cucurbite nenufaris portulace solatri ⁊ similiū. Si eñ mā fuerit grossa Digō ad ma p adustionē digereꝯ cū sirupo teriaz de pomis: de bugloſſa de lupulis: nuleb violato: de fumoterre grossā et similibꝰ. ¶ Unū tñ sup ꝑ no ⁊ adu- stkam. tandū est q̄ semp regimē in comestione ⁊ potu et alijs in rebus non naturalibus fit ꝓportionatū pctō i his ⁊ in alijs cōplonibꝰ q̄ cū vlcere reperiūt. ℣ Et si forte i his affuerit febriz tāto magis ꝓnolata augeanꝝ i gradu friditatiz aut addāt aut minuanꝝ sm q̄ febriz fuerit validioꝛ āt remissioꝛ. Si aūt peccās fuerit i cōplone calida simplici vel ꝓposita sine materia: geren tūc alternātia sola digestiua sutia materia perius annotata absq̄ eūatione cibi sufficiūt. ℣ Si i mala cōplexiōe frigida materiali pctm̄ fuerit tūc ipa materia euacueꝯ si ſlatica fuerit cū aloe agarico pollipodio turbith electuario de dactilis electuario indo pillis aggregatiuis ō iera cū agarico: pillulis cochijs: pziꝰ tñ sp dirigēdo materiā cū sirupo de bizātijs ꝓposito de geniabin oximelle simplici sirupo acetoso cōposita melle rosato et alijs cū aq̄s feniculi borragis apij melliſe maiozane mēte absinthij ⁊ aq̄ mellis ⁊ siſkibus. Cōferūt ēt alternātia ista absq̄ purgatiōe in mala ꝓplexiōe frida sine mā. Uz sikr curatio p̄dicta i mā frigide ⁊ hūida materiali ¶ Uez si peccās fuerit ꝓplo hūida sine mā sola digestiua ꝓueniūt. ℣ At si peccās fuerit in ꝓplone sicca mālicure erit ꝑ euacuationē materie meſie cū rectificatiōe membroꝝ mādatiū ⁊ gñantiū illā. Et si imaterialis fuerit cura ē cū calis ⁊ hūidz. ¶ Et hec pauca de cura sanguinis peccātis dicta sint. ¶ Ulteriꝰ dixim̄ roborādo ⁊ vlceꝝ facere ad diffi- cultatē sanatiōis eoꝝ. Et hoc nō aliam ob causam (vt asserit philosophus) nisi propterea quia labia coꝝ magis distare

Digitized by Google

videntur. Quare prudentissimi chirurgici est ferro ignito aut causticomedicamine de rotundo vlcere ad lōgitudinē reducere. ¶ Et breuiter rka gnalissima est in curōne istoꝝ vlcerꝝ: qō si cā difficultatis curōnis eoꝝ fuerit malitia sanguis: tūc exhibeat cibus q̄ sanguinē bonū valeat gnare z sit hmius illi: cui⁹ difficultas sanationis plerūq; in vlceribus efficit. ¶ Et si cā fuerit paucitas nutrimēti: tūc fit multiplicatio sanguis dilatando vitā in cibo bono. ¶ Uel si cā pohibitionis ꝓsolidatiōis vlcerꝝ fuerit mollificatio a materia sordida: tūc curat curōne vlceris sordidi z mollis. ¶ Et si cā fuerit exiccatio supflua (vt alꝫ dictū fuit) dūmō nō fuerit adhuc vlcus fistulosum: tūc curet hmectātib⁹. Et in hoc pm̄o iuuat vt diximus auice. Aui. q̄ mēbrū vlceratū aliquo igenio suffumigatiuo domestice hūctationis sudare facias: deinde administrando medicinas paucissime exiccationis. (Jō inqt Aui.) Et fortasse ꝓfert pānos infusos aq̄ tepida admīstrare. Et si cā fuerit malitia accedētis: puta alicuius corruptionis cācrenose: tūc cura illud accidens curōne tradita. c. de cancrena z curōne vlceris putrefacti. ¶ Et si cā fuerit varices exītes in mēbro vlcerato. tūc pro eius curōne succurrendū est curōne vlceris varicosi. ¶ Sicqꝫ mō si cā fuerit fistula ad curationē fistule recurras. ¶ Pro curōne itaq; aliarū cārū facientiū difficultatē sanationis vlcerꝝ de quibus supius locuti sumus eas ibidē ꝓnūerādo: recurre ad ca. scōm pītis libri de vlceribꝫ: qꝫ in eo curōnē breuē z vtilē oīm ꝓdictaꝝ causarum inuenies annotatā. ¶ Deniq; vt sermoni pītis capli finē imponamus descēdā ad ordinationē auriliorꝝ (prout superius tibi pollicit⁹ sum⁹.) In generali itaq; amice loquendo de vngūētis ꝓferentib⁹ vlceribus q̄ sunt cū difficultate sanatiōis sunt vngūēta infrascripta. Quo Ungst rum forma prima talis est. ℞. olei mirtini olei ro. onfancini. añ. ʒ.iij. sepi hircini sepi vituli añ. ʒ.ij. folio. plātag. matrissilue cimarum rubi fol. mirtillorum z granoꝝ eius. fo. olinaꝝ silue strium caude equine. añ. ℥.j. hipoquistidos. ʒ.r. pomigranati integri acetosi nume. ij. acetoselle siue allelnie acetose. añ. ℥.j. ℞. vnguenti populeonis olei ros. completi. añ. lib. ℞. oīa contūdantur adinicē. z bulliāt cū ciato vno aque plātaginis z tantūdē aque ros. vsq; ad ꝓsumationem aquaꝝ: deinde fortiter colentur: cui colature addat cerule. ʒ.ij. litargirij aurei z argentei. añ. ʒ.ss. z medij minij. ʒ. ℞. boliarmeni terresi gillate. añ. ʒ.j. ad ignē lētū bulliāt baculo agitādo ꝑ duas horas. deinde ignē vigorando itē bulliādo nec acquirāt colorē nigerrimū. addendo in fine coctur cere al be quantum sufficit. Et fiat vnguentum in bona forma qō est magne efficatie in omnibus vlceribus difficillime curatiōis.

Aui.

Aui.

¶ Item ad eandem intētionem cum maiori exiccatione et vastiori leatin vlceribus que cum difficultate sanantur cum ꝓprietate nobis occulta: id est in omnibus vlceribus: quorum sanatio retardatur sine manifesta causa. ℞. olei onfancini olei mir-

Alind fortius

Digitized by Google

ana ℥.ij.℔.sepi castrati vitu
li hircini aā ℥.ij.pinguedinis
porcine liq̄facte.℥.iij.succi plā
taginis succi solatri senguine
aā ℥.j.℔.aluminis roche calcis
ter in aqua extincte ℨ lote.aā
ʒ.vj.balaustiaꝝ corticū granato
rum mirabolani citrini aā ʒ.vū.
viridis eris.ʒ.v.scorie ferri.ʒ.
x.sarcocolle.ʒ.ij.ois adinuicez
ꝑundant ℨ misceant ꝑ die na
turale sic pinanēdo postmodu
bulliāt paꝝ.Deide fortiter co
lent cui colature addat de cera
alba q̄tus sufficit:ℨ fiat vngm
molle addēdo litargirū aureiz
argētei aā ʒ.r.cerusse.ʒ.vj. plū
bi vsti scorie ferri aā ʒ.v.℔.anti
monij.℥.s. argēti vini extincti.
℥.j.ois adinuicē misceant ducē
do in mortario marmoreo ꝑ ho
rā cū pistello vltimo loco addē
do cāphore tritu.℥.j.Et no.qō
istud vngūctū de siccādo mira
bilr opitulat oibus vlceribꝰ vi
rulētis malignis corrosiuis et
alijs q̄ reddūt vlcera cū difficī
li sanatiōe:ℨ eo magis dico ista
duo gña vngūctoꝝ in p̄dictis
vlceribꝰ valere qō prius fuerit
administratus puluis carnis
male remotiuus.Et ip̄m tādin
administrabis donec cognoue
ris vlcꝰ esse integre mūdifica
tū de quo notabili puluere deo
dāte in antidotario nr̄o mentio
nē faciemus:ℨ ibidē ordinabilr
modus ipsum fabricādi.Aqua
ēt gluminosa cū deco.reꝝ infri
gidātiū ℨ stipticantiū sicut sunt
rose balau.ℨ hmōi in isto casu
mirabilr vz:ℨ marie interfecta
vlceꝝ malignitate per applica
tionē dicti puluerisꝓ Multa p̄
terea remedia in mediū addu
cere potuissem:tñ ea tñ tibi de
scripsimus q̄ vtiliora cū hono

Nota vngue tum.

re ℨ vtilitate egrotantium inue
nimus.Et sic deo dante ℨc.

¶ Capm.viij.de fistula. C.viij.

FIstula(vt in antiqs ℨ modernis reperit monumentis)habet ꝑ vlcere cauernoso paruū orificium ha bente ℨ pfunditate ampla cū callositate ipsum circundante. Fistula.

¶ Cuius spēs(vt testant autores)quatuor sunt.Prima quaꝝ carnosa fistula vr:qz in carne tā tum sua habet sedē.Secūa vero neruosa:qz eius peccatū in ner uosa parte ptinet.Tertia in ve nis ℨ arteriis sua hz natiuitatē. Quarta ℨ vltima ossuosa vocat: qz eius aduentus in osse repe ritur.Fistaꝝ aūt fistulaꝝ q̄da est in regione spūalium:velut in pectore:q̄dā in capite cū cor ruptiōe ossis ℨ vr talpa:quedā aūt in mādibula:quedam in vē tre:quedā in oculo prope angu lum ℨ vr lachrymalis quedā in ano:ℨ quedā in iuncturis:ℨ iste sunt difficiliores sanationis ce teris testāte Guillelmo de sali ceto dicente.Fistula q̄ vadit ad aliquā ex costis vel spōdilibus vel ad aliquā iunctura:puta ma nus aut pedis semp suspecta ē de mala ℨ longa terminatione. Que vero in carnosis mēbris existit cum multis cauernis nō est tanti periculi:sed cū maria difficultate sanat propter eius absconsiones.Judicat insuper q̄ fistula que est in membro no bili vel prope ipsum penetrās ad interiores particulas:velut ad partus ventrem aut vesicā ceteris est deteriosis curatio nis. Spēs. Guill. de sali ceto. Cura ℨ tio fi

¶ Curatio fistule quatuor intentionibus cōpletur.Prima est vitam ordinare, Secūa totū

Digitized by Google

corpus euacuare. Tertia inte-
riora membra cōfortare. Quar
ta z vltima medicaminibus lo
calib⁹ fistulā destruere ipsamq;
destructam seu interfectam ad
Prima sanitatem reducere. Prima intē
intētio tio q̄ie vergitur circa vite ozdi
nationem sic completur: videli
cet egrum cibādo cibis qui in
subſtantia qualitate z quantita
te cōtrariantur illis causis que
consolidationem fistule impe-
Scda diunt. ¶ Scda vero intentio q̄
intētio est totū corpus euacuare cōple
tur potione seu catartico totius
corporis plenitudinē euacuan
te ptius semper materiam dige
rendo iuxta humorum necessi
tatem: prout in antecedenti. c.
plenarie locuti sumus. Qualiter autem materie antecedētes in isto casu debeant euacuari z digeri satis dictū fuit in doctri
na apatum z in antecedenti. c.
Tertia quare illuc recurre. ¶ Tertia in
intētio tentio q̄ est membra interiora
ꝓfortare cōplēt administratiōe
quarūdam potionū: de quibus
ample locuti sumus. c. de vulne
re penetranti in pectore. z etiā
capitulo de casu z offensione.
quare pro hac intentione ad lo
ca prenominata recursum habe
Nota re potes. Et nota q̄ si fistula fue
rit cum ossis corruptione: curet
curatione vlceris habentis os
corruptū quare ad ꝑpriū capt̄z
recurras. ¶ Quarta denīq; z vl
Quar- tima intentio que ꝓplet admi-
ta intē nistratione localiū cōsistere vī
tio. localibus virtutem habētibus
ozificiū fistule vsq; ad ꝓfundi
tatem ampliandi. Deinde locū
ampliatū ꝑuenientissimum est
mortificare: z totam fistule cal-
lositatem auferre. Postmodum
medicina mundificatiua neces-
saria est. Ultimo loco, locus in-
carnetur et sigilletur. ¶ Qualiter
autem ampliari debeat fistule
ozificium. Dico q̄ nulla melior
via erit q̄ totam fistulam can-
denti ferro cauterizare aut inci
denti vsq; ad profunditatē eius
incidere. Dummodo hoc fieri
possit absq; venarum arteriarū
atq; nervorū lesione. ¶ Loco pre
terea interdum lesionis z caute
rizationis celeberrime subue-
nimus huic intētioni ampliati
do ozificium fistule administra
tione trocisci nostri de minio.
Aut ynguēti egyptiaci cum ad
ditiōe arsenici descriptiōe nr̄a
fabricati. Aut administratione
pulueris carnis male remotiui
absq; dolore: qui ꝑm vt nobili
tate sue operationis fistula in
locis ꝑm neruosis existe. Aut
administratiōe alicui⁹ liquoris
seu lauatorij acuti. de q̄bus ol-
bus deo dāte in antido. nr̄o pro
curatione fistule mentionem fa
ciemus. ¶ Nonnulli insuper ad
hāc intentionē iubēt ampliare
ozificiū fistule administrādo tē
tam de gentiana: aut diptamo:
aut de briona. aut dragotea: aūt
cū medulla malignatia: aut cū
tincta de ꝑpōgia dimittēdo eas
per medietatē diei. ¶ Ulterius
loco existente ampliato z mor-
tificato mundificetur mundifi-
catione ista. ℞. tereb. lote cum
aqua vite. ʒ. iij. mellis ros. cola
ti. ʒ. ſ. z ℔. aristol. rotūde. ʒ. ij. fa
rine lup. ʒ. ß. succi apij succi lin
gue canis aā. ʒ. vj. bol. succi et
tereb. cum melle rosato vsq; ad
ꝑsummationem medietatis suc
corum: deinde reliqua adiuvi-
cem misceant: q̄ mirabilis est
operationis pro mundificatio
ne vniuscuiusq; fistuli mortifi-

Medi
ficati
onis

cate ⁊ a sua callositate remote.
Nota. ¶Et no. ꝙ si in ꝑdicto abstersi
one appōeret paꝛ mirrhe larc.
paꝛ paucedisꝛ paꝛ irios i eo
optimā hēbis itētionē ꝑ icar-
natiōe hmōi fistule: ponēdo ꝑ
dictū abstersiuū suꝑ unta tātū
modo. ¶Sitr quoꝙ ad hāc in-
tētionē vꝫ incarnādi fistulā cū
notabili desiccatione ⁊ loci cō
fortatiōe inuenim⁹ mirū i mo-
dū infrascriptā colirtū iunasse
Collirium. cuius talis fuit ordinatio nſra.
R. aque vite. ℨ. ij. vini maluati
ci. ℨ. j. mell ſro. ℨ. r. mirrhe pau
cedis triturati añ. ℨ. ij. ſarcocol
le aloes epatici añ. ℨ. j. et ß. mi
sce deinde bulliāt oīa ad ignē
vnica ebullitiōe. Et nota ꝙ iſtū
colliriū ē optimis nobilissime
vngīn. ꝓ antedicta intētione. ¶Un-
guēta vero que in oib⁹ tempo
ribꝰ possūt suꝑ petia admistra
ri: sunt velut vnguētū basilicū
magistrale descriptiōe nſra.
Sitr vnguentū de minio habi
to capitulo de fractura cranei.
Diaquilon etiā magistrale de-
scriptiōe nſra in antidoto. nſro ot
dinandū mirabiliter vꝫ in isto
casu. ¶Empl̄z ℨ ō ſtercore ca
puno ⁊ farina fabarū cum sapa
vino ⁊ liriuio barbitōſoris cō
fectū ꝑ desiccatione fistularuꝫ
ꝑfm iunasse ꝓcepim⁹. ¶Cete-
Lotio ad fi- rū lotiones equiualentes in fi-
stulā. stulis non multū antiquis sunt
vt infra. ß. liriuij barbitonſo-
ris aut er ramis vitis confecti
aut ficiꝫ cum sufficienti quanti
tate mellis rosati aluminiſcꝫ
roche bulliāo adinuicē vnica
ebullitione. ¶ℨ. ß. decoctio-
nis suꝑadicte. ℨ. ij. puluer̄z car
nis male remoꝛiui. ℨ. ß. misce ⁊
in fistulam per siringam impo
natur: qꝛ mirabilem fecit ope-

rationem. ¶Facit em̄ multam
materiū purgare carnem malā
auferendo quasi sine dolore.
¶Et no. ꝙ plerūꝙ fecim⁹ sepa Nota.
rare nerui putridū a parte sa-
na ꝑsertim in virgo applicatio
ne siri⁹ aur ilij (more quo supra
dictū fuit) admistrari. ¶Lotio Nota
ꝙz in fistulis antiqꝫ ⁊ ꝑm cal lotio-
losis: ꝑ mortificatiōe earū ta- nē ad
lis eē videt. ß. vnguenti egy- fist u-
ptiaci. ℨ. ß. sublimati. ℨ. ß. lix las ātī
ꝙ. ℨ. iij. aq̄ rosate. ℨ. ij. arseni- quas.
ci. ℨ. j. aque plātaginis. ℨ. iij.
bulliāt omnia siꝫ vsꝫ ad con-
summationē tertie partis ⁊ vte
re cū siringa more quo supra:
qꝛ bina aut trina applicatione
eiꝰ vnāquāꝙ fistulā interfecit.
¶Trocisc⁹ de minio superi⁹ Troci
ꝓnoiat⁹ mirabiliꝫ vꝫ ad iterū- sc⁹ opti
ciēdū vnāquāꝙ fistulā eius cal m⁹ ad
lositatē auferendo: ⁊ crede mi- fistulā
hi qō mil vtili⁹ ē i isto casu. ß. auferē
sublimati optime triturati. ℨ. ß. dam.
med. panis nō cocte: ℨ bñ fer-
mentate. ℨ. iiij. mini. ℨ. r. misce
et omnia adinuicez cū modico
aq̄ rosate incorꝑando ⁊ fiāt tro
cisci ad modū tinetarū diuersa
rū deiñ exiccent̄ ⁊ decoquant̄ i
furno suꝑ tegula: ⁊ reseruentur
qꝛ (vt dixim⁹) sunt suꝑme opa-
tiōis. ¶Ꝓ o sigillatiōe deniq̄
hmōi fistule cū stipticis ⁊ exic
cātib⁹ ꝓcedēdū est: put pluri-
bus in locis dictū fuit ō hac si
gillatione in superioribus do-
ctrinis. ¶Multa ꝑterea amice
mi: ꝑ hac curatiōe aur ilius i me
diū adducere potuissez tam in
simplici q̄ i ꝓposita forma: de Arzila
q̄b⁹ ample nōnulli velut Arzi- tar leo
lata ⁊ Leonard⁹ de bertapalia nard⁹
in eoꝝ capitulis i curādis mor de ber
bis frequētissime abundare so tapa-
let. Tñ (put als diximus) quū lia.

Digitized by Google

exiguam in eis vtilitatem iue
nerimus. Iccirco vt plerūq; ti
bi polliciti sumus ea in ptesen
ti opere tm̄modo scribere cura
uimus p curatione morboꝝ
que vera ꝛ cuꝫ honore nostro ꝛ
egrotātium vtilitate reperim⁹.
℣ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Tractatus primus lib. quar
ti. De vlceribus in particulari:
habens capitula. vj.

Ca.j. ¶ Capitulum primuꝫ. de vl
ceribus capitis.

Cura. vlcerū capitꝭ. VLcerum capi
tis cura non dif
fert in curatione
a communi cura
aliorum vlceruꝫ.
℣ Si enim sunt cozrosiua cozro
siuorum curatione curant. ℣ Si
putrida putridoꝝ. ℣ Si cauer
nosa cauernosoꝝ. Et sic ō aliꝭ
pcedendum est: pront in doctri
na vlceꝝ i vniuersali plenarie
locuti sumus: vnde p tua neces
sitate illuc recurre. ℣ Si vero os
cozruptū fuerit in capite: ꝛ fue
rit a topinaria vel talpa ꝗ cor
ruptio causata: tunc pro eiꝰ cu
ratione recurrendū est ad. c. j.
de apostematibus capitis libri
particularis: quia ibi vtileꝫ do
ctrinam de curatiōe talpe cum
ossis cozruptiōe descripsimus.

Nota. ¶ Et nota q̄ multa simplicia
sunt commemorate a doctoriꝫ
absolute valere omnibus capi
tis vlceribus: que gratia parue
vtilitatis eozum cōticescam: eo
maxime quia in ḣis nulluꝫ bo
num inuenimus effectum. Et
ratio est quia non est consenta
neum vnam medicinam t̄m̄ sim
plicem ꝗ compositam vniuꝰ
cuiuscq; membri totius corpo
ris omnibus morbi posse me
deri. Testante enim Celso in
proemio dicente Illud vnum
minime ignorare opꝫ qō pluri
bus egritudinibus non t̄m̄ vna
vī sufficere medicina. ℣ Et sic
deo dante ꝛc. Celsꝰ

¶ Capi. ij. de vlceribus hu
midis capitis. Ca.ij.

NOnnūq; ratione plu
rime hūiditatis ca
pitis vlcera in capi
te generantur adeo
humida quod cum
maxima difficultate curantur
¶ Utilissimus autem canon in
eozum curatione est: vt sepe et
sepius secundū exigentiā ma
teriei caput purget. Deide de
particularibꝰ multū cōvenien
tioribꝰ p eozuꝫ cura inuenim⁹
infrascripta valere. ℣ In pmis
mūdificauimus locū mūdifica
tione optima cum puluere nr̄o
carnis male remotiuo. postmo
dū loco mūdificato cum abster
no de apio. aut de sirupo rosa
to cū succo plātaginis. Deinde
sigillauimus locū cū aqua alu
minosa et vnguento de minio.
Cuiꝰ hec est ordinatio. ℞. olei
mirtini: olei rosati onfacini añ.
℥. iij. sepi hircini vitulini ana.
℥. ſ. ℞. succi plantaginis succi
solatri añ. ℥. ſ. caude equine fo
liozum mirtillozum cimarū ru
bi foliozū oliuarum siluestriuꝫ
añ. M. ℞. balaustiarum galaraꝫ
tinctoꝝ añ. ℥. vj. granatū aceto
sum integrum aque plātaginis
lib. ℞. omnibus prius pistatis
pistandis adinuicem bulliant
vsq; ad consumptionem suc
coꝝ ꝛ aque: deinde colentur:
cui colature addantur litargi
rij argenti. ℥. ſ. minij. ℥. vj. bo
liarmeni. ℥. ℞. ꝛ item bulliāt ba
culo agitādo donec acq̄rāt co-

Digitized by Google

lozē nigerrimū deinde cuz cera alba sufficiēti fiat cerotū molle: addēdo in fine tereb. clare. ʒ. j. ℞. masticis. ʒ. iij. ℣ Itē aq̄ alumi nosa valde ꝓueniens in isto casu: cui⁹ talis semp fuit ordinatio nr̄a sic fit. ℞. aq̄ plātaginis lixiuij romanoꝝ vitis ℥ ij cuuz añ. li. ß. granatoꝝ mirtiliozum balaustiarū. añ. ʒ. j. mirabolani citrini ꝓpoſtidos lapidāi añ. ʒ. iij. alumis roche. ʒ. vj. mellis rosati. ʒ. j. ß. bulliant oia simul vsq̄ ad cōsummationem tertie partis: deinde colenť. ℣ Itē ad eandē intētionē vz simul cū dicto vnguēto ℥ aqua lauato loco applicatio istius pulueris. ℞. aluminis roche cōbusti boliarmeni añ. ʒ. iij. mirabolani citrini balaustiaruz. ʒ. j. ß. misce ℥ oia simul subtilissime pulueriz enť. ℣ Cetez si ista vlcera mūdificatiōe ℥ exiccatiōe añdictz videāť nō posse mūdificari nec exiccari. tūc ad vnguētū mirtū vel ad vnguētū egyptiacū licitū est trāsire. ℣ Nō mireris ꝓ tereā si ꝓtermiſimus incarnationē istoꝝ vlcerum: qz maiꝰ ē detrimētū inuamētū. ℥ eo maxime si ista vlcera videnť alīq̄ caliditate participare. Sufficit ergo locū mundificari mō iā dicto: qz ex quo rōne pauce carnositatis mēbriz vlcera nō pñt esse plurimum cauernosa. Et ꝑ pñs eam ob cām non indiget multa incarnatiōe: ideo incarnatio q̄ sequiť ex mundificatiōe absterſiui de apio: qz omne mūdificatiuuz est aliqualr incarnatiuū. In isto casu ꝑ incarnatione vr̄ sufficere. ℣ Et sic deo dante ℞.

¶ Ca. iij. De vlceribus fauinis et mellinis in capite nascentibus. Ca. iij.

Ulcera mellina et fauina.

SUper capite plerunq̄ a nodo mellino post eius ruptura oritur vlcus difficilis curationis. Similiter ab vlcere sicco tineoso oritur vlcꝰ fauinum quia eius materia est ad similitudinem fabe excoriate vt semicocte. Et de ista specie cum de tinea tractauero mētionem faciam: hic tantum aliquid de mellino vlcere dicetur.

Cura.

¶ Cura ergo mellini vlceris ē vt mundificetur vlcus cum trocisco nostro de minio: vel pulnere nostro: vel vnguento egyptiaco ab omni carne mala et chīsti mundificatione vltima: quod de facili cognoscitur per remotionem nocui et nascentiam bone carnis. ℣ Purgetur etiam sepe ℥ sepius caput cuz pillulis de cera cum agarico vel cochȳs vel aggregatiuis. ℣ Reliquum demum curationis procedatur curatione habita. in. c. antecedenti. ℣ Et sic deo dante completa est doctrina ℞.

¶ Cap. iiij. De tinea capitis et eius cura. C. iiij.

VT in antiquoꝝ ℥ modernoꝝ doctrina de chirurgia tractantium reperitur diuerse ℥ varie sunt tinearum species. Alia enim est que fauina dicitur. Alia furfurea. Alia viscosa. Alia lupinosa: qz eius materia intus continetur ad similitudinem lupini excoriati: et in exteriori parte cutis eminentiam eleuat ad instar lupini. Alia est sicca. Alia hūida. Alia vlcerosa. Alia sine vlcere.

Spes tinee.

Digitized by Google

cere. Tamen de nominibus nō est curandum dummodo rectas intentiones curationis habeamus. ¶ Curatio enīz vnius speciei a curatione alteris parum differre videt: nisi ꝑm maiorez ꝛ minorē mordicationem loca Cause lium. ¶ Cause ꝓterea istarū tinearū sunt humores corrupti grossi et viscosi aliquando originem habentes in vtero matris: vel quia hoc accidit a malo vite regimine malorum humidorum corruptorum generatiuo: vez ꝛ suis comestiōe et potu. Vidimus ꝙz similiter istas malas dispositiones in capiti b' pueroz euenire ꝓpter matrez ancillasq; habētes de pueroz capitibus diligētiā parua. Signa De signis autē earum nihil dicā. Cum earum essentia nō solū chirurgis: verū etiam et pueris est manifesta. ℙ Similiq; modo dico ꝙ curatio istarū tm modo ad duas species reduci pōt: vt facit bonus et optimus Guil. placē. Guilel. placentinus vez ad humidam ꝛ siccam: humida semper est vlcerosa: sicca furfurea ꝛ crustosa aut sauina. ¶ Curatio ita ꝙz istarum tinearum tribus cōpletur intentionibus. Prima in ordinatione vite. Secunda in purgatione materiei antecedentis. Tertia et vltima in remotione materie coniuncte ꝛ accēsitum que solent accidere ꝓpria ꝛ post applicationem mordicantium consistere videtur. ¶ Ꝓpto prima ergo et secunda intentione ad.c. de curatione vndimie ꝛ de cure sephiros potes habere recursum: quia ibidem multa vtilia descripta reperiuntur ꝓpto purgatione et vite ordinatione: que etiam ad istas intentiones ꝛ cōueniētissime possunt administrari. Tamen hic de purgatione aliquid commemorare decreui. Et primo de pillulis conuenientib' in isto casu sūt velut pillule de fumo terre: pillule cochie: de iera cum agarico aggregatiue etiam: qz indifferenter vocāt omnes humores in isto casu tolerati possunt virtute ꝛ etate cōsentiente. Valet quoq; electuarium rosatum ꝛ confectio amech: ꝛ electuarium de dactilis: et omnia cum casse quantitate proportionata ad etatem ꝛ cōplexionem dari possunt in isto casu. Tertia ꝛ vltima ē ꝓtio. ¶ Tertia denīq; ꝛ vltia intentio completur administratione localiuz sic. ¶ In primis si fuerit si cca locus humectetur per tres vel quatuor dies lauatorio ꝛ linimēto infrascriptis. ℞. fumiterre lapacij acuti radicum altee ana. ℳ. ij. furfur. camomil. ana. ℳ. j. seminis lini. ʒ. j. fabarum. ʒ. iiij. lupinorum lib. ß. omnia adinuicem decoquant cum sufficienti quantitate lixiuij lignozum vitis ꝛ fisci confecti: deinde bis aut ter in die eodem calido quantum pati possit lauetur caput. ℙ Succedente siue post lotionem caput vngatur infrascripta vnctione. ℞. lardi porcini lib. j. fumiter. radi. lapacij acuti. aā. ℳ. j. foliorum hedere olei lauri. ʒ. ij. terebe. ʒ. j. ß. olei masticis. ʒ. j. succi caulium nigroꝝ. ʒ. iiij. omnia simul pistentur et permaneant simul per diem naturalem: deinde bulliant vsq; ad cōsummationem succi: quo facto colentur et isto modo vtere: videlicet finiatur caput facta lotione cuz oleo cooperiēdo post Lotio.

Digitized by Google

vnctionem totum caput folijs caulium nigrorum deinde fascietur. ¶ Trāsactis dieb⁹ pteritis cum ista medella locus vndiq; scarificet scarificatione satis profunda vt totum caput a materia coniuncta et sanguine malo euacuet. Postmodum lotione antedicta p hebdomadam precedendum est crebra tamē capitis abrasiōe extendo. ¶ Si vero locus tineosus auxilijs predictis mūdificari videt quod de facili cognoscitur per clarificationem cutis remotionēq; furfuree et crustose materiei: tunc loc⁹ ter in hebdomada lauetur lauatorio isto caput quotidie linimento etiā infrascripto liniēdo: quoruz officiuz est cutē sordidā mundare et excoriationem ac vlcera sanare. ℞. olei de vitellis quorum. ʒ. x. olei de semie lini. ʒ. j. et median olei masticini oli laurini añ. ʒ. ß. lardi porcini liquefacti pinguedis vituli añ. ʒ. iij. terebēti ne clare. ʒ. j. ß. foliorum plantaginis foliorum oliuarum siluestrium fumiterre lapacij acuti pomi granati integri acetosi: caude equine añ. M. j. foliorum hedere. M. ß. pistada pistentur deinde cum p̄dictis oleis et pinguedine bulliāt vsq; ad p̄sumationem succi postmodū fortiter colentur: cui colature addantur litargirij aurei et argēt. añ. ʒ. ij. ceruse. ʒ. x. calcis decies lote aluminis roche combusti ana. ʒ. vj. argenti viui extincti cum saliua. ʒ. v. misce et cum cera al. sufficienti fiat linimentum: et vtere in omni tempore et omnibus speciebus tinee: quia mirabilem producit effectum. ¶ Et nota quod vnum de

Nota.

conuenientioribus in quacunq; specie tinee vbi cappillorum radices sint corrupte (celebrata prius lotione capitis cum vnctione humectiua cutis superius ordinata) est vt capillorum radices corrupte pileo pice confecto extra cutem euellantur aut loco pilei id fieri potest paruis tenaculis: deinde cum antedicto linimento. procedatur donec cutis in totum solidetur et ab omni asperitate crustosa et furfurea mundetur. ¶ Verum si cōtingerit locum non posse mundificari regula auxiliorum antedicta: tunc ad grauiora mundificatiua: cum corosione cōscendere licet: quorum gratia exempli talis semper fuit ordinatio nostra. ℞. elebori albi. ʒ. mediam ap̄j risi. ʒ. vj. lapaci acuti. ʒ. j. et media diam cantaridarum ablatis alis et capitibus. ℞. x. mellis tereben. ana. ʒ. j. auripigmenti. ʒ. iij. et viridis eris. ʒ. iij. et media butyri. ʒ. x. aluminis zuccari. ʒ. v. fermēti. ʒ. iij. furfuris. ʒ. vj. et mediam trituranda terantur trituratione et vltima: deinde omnia adinuicem misceantur et applicentur more emplastri super locum tineosum: quia locum vesicando corrodendo et escharando et effectum purgationis multe aquositatis virulente et multarum materierum malarum producit. Et tonties est administrandum quoties cognoueris locum integre nitidum ere quod cognosci tur per remotionez nociui et apparentiam bone carnis et cutis boni coloris. Et scias quod vesiccatorum predictum habet

Vesicatorium ad tinea difficilem et candā.

Digitized by Google

virtutem vnãquãq; tineã inter ficiendi. ℣ post autem applicationẽ añdicti vesicatorij ꝛ operationẽ eius vtilissimũ est mundare locum cum buryro vitello oui ꝛ parũ terebẽtine de omnibus digestiuum componendo: quo facto totum caput cum eo liniendum est: et ipsum deide totuz foliys cauliumi nigrorum cooperiaꝫ: qz ista medella cum sedatione doloris fiat nociuuz a iuuatiuo separari: q̃ facto ad curã faciendã cũ mundificatione loci linimento in quo ingreditur oleum de vitellis ouorum superius ordinato vsq; ad finẽ ꝓcedẽdũ est. ℣ Et qz aliqñ ꝓpter applicationẽ corrodẽtium solet locus inflãmari ex q̃ inflãmatione vlcera valde dolorosa efficiũ. Jccirco ꝓ remotiõe huiusmodi inflãmationis ꝛ doloris ordinauim⁹ infrascriptaz vnctionem quã sepenumero experti sum⁹ cũ honore ꝛ vtilitate nr̃a. ℞. olei ro. onfacini. ℥. iij. olei ros. completi. olei mirtini aã. ℥. ij. litargirij aurei ꝛ argentei aã. ℥. j. ℈. tucie. ℥. j. ℈. ceru. ℥. j. succi amidi. ℥. vj. suc. solatri succi plãta. ꝛ lactu. aã. ℥. ß. ola ducanꝫ in mortario plũbi cũ pistello nũc gutta de oleꝫ nũc de succis ponẽdo donec ad integrã ꝑsũptionẽ succoꝝ ꝛ oleoꝝ pueneris ꝛ vtere more linimẽti: qz ẽ mirabilis opatiõis ad dolorẽ ꝛ loci iflãmationẽ remouẽ

Curõ. dã. ¶ De curõne ãt tinee hũ-

hũide. de fauose lupinose pauca sũt dicenda cũ supi⁹ dicta i curatione ista possint pueniẽtissime ad ministrari regula añdicta. Un

Ungm̃ guẽtũ tñ egiptiacũ descriptione nr̃a ordinatũ in humida plurimuz valet. Puluis quoq; carnis male remotiuꝰ sine dolore sup hũido vlcere cãto a tinea applicat⁹ mirã hz virtutẽ. Similiter vnguẽtũ ó minio cũ lotione aq̃ aluminose ad cutez faciendã mirũ in moduz iuuat. ¶ Et qz supi⁹ dictuz fuit pileũ cuz pice confectũ ad anferẽdũ pilos corruptos plurimũ valere: vt ergo te de oib⁹ certiorez reddamus ordinabim⁹ modũ ꝛ formã applicatiõis huiusmodi pilei. Et est vt liquefacta pice capiãtur parua frustra fistanei albi pilosi: ꝛ sint ad si militudinẽ folij lingue canis illini tiõe pita tantũmõ cũ dicta pice ex latere piloso dimissa extremitate cei, seu pũcta fistanei sine pice: vt postq̃s permanserit sup caput per hebdomadaz capiaꝫ extremitas petie seu fistanei manu forti ꝛ celeri extirpetur: qz videbis pilos corruptos secũ ducere. Et toties debent reiterari ꝑdicte petie donec vndiq; pili corrupti ex toto extirpẽt. Unũ tñ tibi sit menti tenendũ q̃ ante q̃s ad curationem hanc peruenias de ꝓnostico tedioso et difficillime curationis astãtibus et consanguineis in firmi sermonem facias: quia ista egritudo ꝛ tinea quasi tediosa seu fortiter tenens: ideo cuz difficultate deponitur. Et sic deo dante cõpleta est doctrina ꝓsentis. c. cuius nomen sit benedictum.

Ꝓnosticuz.

¶ Ca. v. de allopicia et albara. Ca. v. Allopicia.

Allopicia fit anti quorũ moderno rũ sentẽtiã est capitis depilatio a scabie crustosa et vlcerosa vt pluri mũ cãta. Et hec passio eq̃ frarat

Digitized by Google

scabiei canis vulpium ex qua istoꝝ animaliū corpa depilantur. Quemadmodum etiaꝫ euenit pillibus ꝓpter longitudinem tpis. ita etiam in capitibꝰ hominum solet huiusmodi passio causari ex superabundantia humoꝝ grossoꝝ in capite corruptoꝝ cū plenitudine totiꝰ corpis. ℣ Et iō qꝛ hec passio q̄ in hoibꝰ albaras siue allopicia ꝛ: frequētissime solet ꝑdictis alalibꝰ euenire. Iō a nō nullis doctoribus canina ⁊ vulpina ista egritudo vocaꝫ. ¶ Signa ꝓterea cognoscunt ꝓ loci depillationē non celeriter: iꝫ paulatine factā: ꝓ asperitatē ⁊ crepaturas ipsiꝰ loci: ⁊ interdū ꝓ vlcerationē. Cognoscit etiā egritudo ista maxima in parte ex figura ipsius: nam figura vt plm ad fōrmā rotundaꝫ tēdit. ¶ Et si cut ꝑdicta passio est de pilatio capitis cū accidētibus annotatis. Albaras vero barbe depillatio tantum esse videtur: qꝛ albaras egritudo est qnā ple rūq; in capite etiā vidimus generari: ⁊ differt ab allopicia: qꝛ non est cuꝫ asperitate ⁊ accidētibꝰ prenominatis i allopicia: imo cum cutis lenitate reperit. ¶ Curatio itaq; istarum passionū ℔tuoꝝ cōpleꝛ intētionibꝰ. Prima est vitā ordinare. Secunda materiā antecedentem euacuare. Tertia coniunctam remouere. Quarta ⁊ vltia in loco depilato capillorum natiuitatē ꝓ care seu generare. ¶ Quātum ad primam et secundam intentionem ex quo materia vt plurimū est grossa flegmatica melancholica cū aliquali bauraci tate parnaq; interdum adustione accōmodatissimum est ꝓce dere: ꝓut dictum fuit. c. de vtdimia. et de sephiros et aꝑate duro. quare ꝓ his duabus intentionibus ad predicta capla trāsitum facias. ¶ Tertia pterea intentio que est materiaꝫ coniunctam remouere completur administratione localium. Que si fuerit cuꝫ asperitate habeant autoritatem liniendi cutem. ℣ Si vlcerosa vlceratiōe ꝺ siccare: si furfurea furfurē mūdare. ℣ Si cū crepaturis siue ragadijs ipas crepaturas ⁊ ragadias sanare. ¶ In primis ergo in omni specie allopicie locus p hebdomadā lauādus est cū fricatione ⁊ lauatorio infrascripto. ℞. fabaꝝ lupinoꝝ añ. ℳ. j. passularū ficuum siccarū añ. ℨ. ij. radicum lapacij acuti li. ℔. fumittere foliorū ebul. napillorū veneris añ. ℳ. ʃ. ℔. pomoꝝ acetosoꝝ numero. x. furfuris ℳ. ij. ordei mūdi. ℨ. iij. radicuꝫ liquiricie. ℨ. j. ℔. bulliāt omnia cum lixiuio barbitonsoris suffi cientiꝰq; ad cōsummationē, ter tie partis addēdo mell. ℨ. iij. ⁊ iterum bulliant parū cuꝫ quo bis i die laueāt caput ⁊ cū pāno aliquantulum rudi locus allopicie fricetur. ℣ Deinde locꝰ li niatur statim linimento infrascripto quod valet egritudine existente cum crepaturis et asperitate cutis. ℞. olei de vitellis ouorum olei de semice lini. ana. ℨ. ℞. olei rosati onfancini. ℨ. vj. olei masticini. ℨ. ℔. succi plantaginis succi fumi terre succi lapacij acuti. ana. ℨ. vij. sepi hircini sepi vaccini ana. ℨ. ij. semis bulliant omnia simul vsq; ad consummationem succorum: deinde fortiter colentur cui colatu-

Albaras.

Curō.

Ptia ⁊ ij. intētio.

Tertia intētio.

Lotio adallopicia.

Linimētū valde vtile adallopiciā.

Digitized by Google

re addank litargirij aurei z argẽtei añ. ʒ.ij. ℈. alumi. roche cõ busti. ʒ. v. alumi. ʒ uccari. ʒ. ij. cere albe quãtũ sufficit argenti vi ui extincti cũ saluia. ʒ. ix. Et in mortario plũbi cũ pistello ducẽ do ꝙ horã fiat linimentũ. z vltimate addank argẽtum viuũ: qmaior pars ipsi⁹ remaneret cũ plũbo. ¶ Sto em linimẽtũ vʒ ẽt i oibus spẽb⁹ allopicie et tinee: dũ intẽtio fuerit sanãdi cutẽ ab oi asperitate z vlceratiõe ragadiosa. ¶ Sivero fuerit furfurea sic ꝓcedẽdũ est. ℞. lardi porcini olei de se. lini añ. ʒ.ij. ol. ℈ vi telli ouoꝝ. ʒ. vj. suc. lapacij acuti aceti añ. ʒ. j. mell. ʒ. r. furfuris. ʒ. xv. bul. oia simul vsq; ad ꝓsum. aceti z succi. Deinde canapacio spissa fortiter colẽtur. Quo facto si mel fuerit indurtũ ab alijs reb⁹ separet postmodũ cũ cera alba sufficiẽti z additione tere. clare. ʒ. j. fiat linimẽtũ. addẽdo ẽt litargirũ aurei. ʒ. ij. calcis decies lote. ʒ. j. z ℈. auripigmenti. ʒ. j. florũ eris. ʒ. ℈. z vtere sup loco. Facta pri⁹ loci fricatiõe balneũ administrãdo more (quo superius dictũ fuit.) Si vero fuerit vlcerosa mũdificet cũ puluere nr̃o carnis superflue remotiuo vel cũ vnguento egyptiaco. Deinde ꝙ sigillatione loci cũ incarnatiõe z domestica mũdificatione cũ linimẽto z balneo añdictis ꝓcedẽdũ est. Ultimo loco cũ aqua alũinosa z vngũcto de minio vel de ceruſa decocto ꝓcedat. Et si fuerit necesse ꝙ maiori purgatiõe z euacuatiõe materiei ꝓũcte in qua cũq; spẽ allopicie z tinee scarificatio cutis et applicatio sanguisugaꝝ ꝓuenientissime pñt administrari. ℈ Demũ allopicia remota ꝙ de facili cognoscit ꝙ bonitatẽ cutis: ꝑsertim i suo naturali colore aut ꝓsimili pilorũ gñatiõe deinceps vacãdũ est. Et ꝓto vʒ hoc linimẽtũ ꝓius linimẽ locũ fricãdo. ℞. succi apij. ʒ. ij. tus succi feni. suc. petrosilij. añ. ʒ. j. pilorũ succi enule. ʒ. vj. suc. apij risi. ʒ. natiuj. olei samb. tereb. añ. ʒ. x. picis tatẽ ꝙ naualis. ʒ. j. picis grece picis ducen liq. añ. ʒ. v. diaql. gũma. ʒ. j. ℈. dammatricarie abrotani aliquãtulũ ꝓtriti rorismarini capilorũ veneris subtiliter ꝓtritorũ añ. tertiã partẽ. xv. vini odoriferi. ciatũ medium acete. ʒ. ij. oia bul. simul vsq; ꝓsum. aceti vini z succorũ: deinde colenť cui colature addak cere noue odorifere ẽtum sufficit z fiat cerotum addendo cro. ʒ. ℈. irios. ʒ. j. z mediã. ¶ Et nota ꝙ istud cerotũ vʒ mirabiliter ad pilos generandũ cum fricatione añdicta: iõ in albara passiõe potẽter pilos ꝓducit. ¶ Et nota ẽt ꝙ si ista passio fuerit reticuẽs curatio ei⁹ possibilis est cũ aliquali tñ difficultate. Si vo antiqua raro vel nunq; sanatur. Et sic deo dante cõpleta est ꝛc.

Aliud

Cura furfuree.

Nota.

Nota.

Cura vlcere se.

¶ Cap. vj. De saphati. Ca. vj.

Saphati est ọ gñe botozis z paruaꝝ pustulaꝝ nascens super fronte collo et facie: z ꝑsertim circa nasum cum multitudine pustulaꝝ faciens eminentiam paruã z carnosam: in summitate tamen est cum aliqua asperitate z crusta ad modum squãme piscis. Et hoc passio sepissime manifestatur in lepra. Jdeo dicunt doctores ipsam esse principium ad lepraz. Et etiam in morbo gallico passio ista frequentissime manifes-

t iij

Digitized by Google

Cause

stat. ¶Unde cause istius passionis semp sunt hūores grossi cū adustione z corporis plenitudine. Cura istius egritudinis duplex habet regimē: vez vniuersale zparticulare. ¶Uniuersale aūt cōpletur per purgationem vtrem corporis: prout dictū fuit c. de cācro. z pro vite ordinatione: quare pro tua necessitate il luc recurre. Applicationē isup sanguisugaz vems emorroidalibus z sub auribus in isto casu iuuasse percepimus. Flebothomia quoq; vene cephalice z basilice pueniētissime administratur.

Cura.

Regimē vle

Purgatio.

¶Purgatio siḡ infrascripta in isto morbo valde peculiaris sic fit. ℞. polipodij quercini. ʒ. ß. foliculoz sene epithi. añ. ℈. j. cōfectionis amech. ʒ. j. ß. diacatholicon. ʒ. iij. anisorum. ℈. j. sirupi vino. ʒ. j. ß. misce et capiat patiēs in aurora hanc purgationē: qz est mirabilis operatiōis: materiā peccātē vez flegma z melācholiā adustā purgādo.

Regimē pticulare linimētum.

¶Regimen aūt particulare complet administratione localiū. ¶Igit facta vniuersali purgatione liniant pustule linimēto infrascripto. ℞. olei laurini. ʒ. ij. pinguedinis porcine. ʒ. j. litargirij aurei. ʒ. vj. auripigmēti aluminis roche cōbusti calcis lote añ. ʒ. j. ß. argentivivi. ʒ. iij. ß. olei rosa. onfanci. ʒ. ß. cere albe quantum sufficit: z fiat linimentū. ¶Istud linimētum vnam quāq; pustulam mirabilr desiccat presertim scabiosam.

Aqua mirabilis.

¶Item ad eandē intētionē valet aqua infrascripta. ℞. sublimati. ʒ. j. salisgemme salis armoniaci: aluminis zuccarini. añ. ʒ. j. ß. aque ro. aque plantaginis. añ. ʒ. iij. lixiuij barbitonsozis. ʒ. ij. bulliant ola simul vsq; ad consumtertie partis: addendo in fine floris eris absq; bullitiōe z vtatur cum bombace sup pustulis.

¶Item. ℞. albumina duoz ouoz aque ros. ʒ. iij. sublimati. ʒ. ß. misce diutius cū spatula pquassando. ¶Et nota q; ea que in. c. de tinea z allopicia z gutta rosatia decenter huic curationi posunt administrari. Ideo si pro hac curatione indigueris maiori vel minori exiccatione ad dictum. c. recurre. Silr diuersa auxilia reperiunt vtilia pro isto morbo in. c. de cura morbi gallici. de quo li. v. annuente deo vtilem sermonem faciemus. ¶Et hec puto tibi sufficere pro curatione presentis morbi deo dante: cuius nomen sit benedictū.

Nota.

¶Tractatus. ij. de vlceribꝫ macule z pannis oculoz: z de palpebrarum de pilatione: z vlceratione eaz: z de lachrymis angulorum. De ardore aūt z algarab in doctrina apatum satis dictum fuit habens. c. xxv.

Ca. j.

¶Capl'm. j. de vlceribus macule z pannis oculorum.

Hordeolus.

¶Estante hordonio vicera macule z pānī istoz mēbroz quādo a causa antecedēti cueniūt vt plurimum apari calido oculorum coniuncte contingere solent: q; quidē apostema flegmō cōiunctine sibi obtalmiam vocauit.

Ulcera oculorum.

¶Inquit prefatus vir. c. de obtalmia. Obtalmia in sui curatione non est negligenda: qz si a medico male tractaretur mala in oculo accidentia relinqueret: velut vlcerationem pupille z cornee maculas et pan-

Digitized by Google

nos tedioſe ⁊ difficilis curatio
Cura. nis. ¶ Curatio itaq; iſtaꝝ egri
tudinū duplici regimīe pfic.
Regi- vcz pticulari ⁊ vlī. ¶ Ute antē
mēyle regimē ſic cōpleꝯ: ſcz p. vētris
ſolutionē: p flothomia boni: et
p ordinationē vite ſāguis gñā
tiue. Flothomia q̄z ſi fuerit ne
ceſſaria dz fieri de cephalica
lateris oppoſiti ſi intentio fue
rit diuertendi aliquā mām aut
eiuſdē lateris ſi fuerit eūandi.
Applicatio ſi q̄dē ſanguiſuga
rū ſub aurib⁹ ad eādē intētio
nē mirabilr vz. Scarificationē
etiā cum applicatiōe venoſarū
ſup ſpatulis fricatiōes ⁊ liga
tiōes extremitatū ⁊ veſiccatio
nes capitis i pte exteriori ppe
collū mirū in modū iuuaſſe p
purga cepimus. Purgatio p̄terea dz
tio ⁊ ca fieri iuxta naturā humoꝝ pec
lida. cātis. ¶ Nā ſi materia faciens
vlcerationē in loco ⁊ alias egri
tudines. p̄dcās fuerit calide
nature q̄ cognoſcīt p acuita-
tē hūoꝝ ⁊ p caliditatē ⁊ rube-
dinē loci: tūc de ꝓueniētioꝝ⁹
pharmacis ad caput ſunt elec
tuariū roſarū diacaptolicum
pilē aſſagereth. pillule mino
res de fumoterre. Et gra exē
pli talis pōt eſſe ordinatio. R.
manne electe. ʒ. ſ. diacaptolico
nis electuarū roſ. M. ſucci roſa
rū añ. ʒ. ij. cū decoctiōe floꝝ et
fructuū cordialiū fiat potio bre
uis addendo ſiru. viol. ʒ. i. Ut
facies ſic. R. electuarij linitiui
vel loco eī⁹ diaprunis nō ſolu
tiui. ʒ. r. electuarij roſ. Meſ. ʒ.
ij. reubarbari in infuſione aq̄
endiuie. ʒ. ſ. cū decoctione cōi
fiat potio bzeuis addēdo ſiru.
viola. ʒ. i. ſ. Itē ad eādē inten
tionē. R. pilularū aſſagereth
pilularū de fumoter. miꝛi: pil
lularū ō reubarbaro bōis pōde
ris añ. ʒ. ſ. miſce ⁊ cum ſirupo
roſ. formentur pilē. iij. et ꝯto
groſſiores ſūt tm̄ meliorē opa
tionē faciūt moꝛa in ſtomacho
lōgā faciēdo q̄ capiant ꝑ duas
horas poſt cenā. Si ꝯo mā fue purga
rit groſſa ⁊ frigida q̄ cognoſci tio in
tur p grauedinē ⁊ hūiditatē to frida.
ti⁹ oculi p maculas ⁊ pānos et
vlcerationis liuidi et craſſi co-
ris. Ex iſte paſſiōes a quacūq;
mā fiāt magie rubeſcūt i cōiū-
ctiua ꝯs in cornea atq; pupilla
in iſtis partib⁹ p̄dicte egritu di
nes ſp ad aliq̄lez (tm̄ mā ex ſite
groſſa) fuſcā rubedinē tēdunt.
Purgatio itaq; iſti⁹ materiei
iſto mō efficīt. R. diacaptolico
nis. ʒ. vj. diaſiniconis electua-
rij ro. añ. ʒ. ij. cum decoctiōe flo
rū ⁊ fructuū cordialiū fiat po-
tio. Uel facias ſic. R. pilularū
de fumoſ. maioꝛi: aggregatiua
rū de iera cū agarico añ. ℈. ſ.
miſce ⁊ cū aq̄ fenicli formentī
pilē. iij. Itē. R. pilularū cochia
rū ſine q̄b⁹ eſſe nolo añ. ʒ. ſ. q̄
formentī ⁊ capiāt vt. ʒ. Et q̄ra
ro medicia ſanitatē in homine
iducit niſi p̄i⁹ p̄cedēti hūoꝝ
digōne. Iō ꝑ digōne ſz neceſ
ſitatē hūoꝝ p̄eccātū ac purga
tionē eoꝝ ⁊ bōe diete ordina-
tiōe i tui nēcitate ad. c. de cura Regi
obtalmie recurſū hēas. ¶ Par mē pti
ticulare aūt regimē ꝑticē ad- cular
miſtratione localiū. ¶ In pri- In ma
mis ſi oculus nō fuerit multuꝝ teria
doloroſus: materia calida exñ calida
te: tūc vtiliſſimū ē cū ſiraſcpto Colli-
collirio p̄cedere. R. aq̄ roſ. aq̄ rium.
floꝝ mirtil. aq̄ caude eq. añ. ʒ.
iiij. ſuccari cādi. de ſiru. roſ. ʒ.
ij. ſief albi ſiue opio: ſief ō plū
bo añ. ʒ. i. ſief ō thure. ʒ. ſ. alo-
es epatici. ℈. ſ. mirabolani ci-

Digitized by Google

trini.z.ſ.ℓ.albuminū triū ouo
rū oia ꝙuaſſenſ adinuicē pri⁹
tercda terank deinde elābicenſ
Aliud inuaſe vitreo bñ illutato. Jſtō
eſt colliriuz ſine aq̄ amice mi
deſcriptiōe nr̄a ordinatū i oi
bus oculoz vlcerib⁹z vulneri
bus mirabilis eſt opationis:
mūdificat eſt vnāquāq; vlcera
tionē oculorū a materia calida
cāta cū domeſtica icarnatione
In ma vlcerationē ſigillādo. ℭ Si ꝺo
teria vlceratio fuerit ab hūoribꝫ fri
frigi gidis cāta:tūc facias ſic. ℞.aq̄
da. ro.ʒ.ij.aq̄ caude equine.ʒ.ſ.ℓ.
ſief de thure.ʒ.ℓ.tucie p̄parate.ʒ.ij.ʒucca.cādi.ō ſiru.ro.ʒ.
iij.aloes epatici.ʒ.ℓ.bulliāt pa
rū ad ignē oia p̄ter ſief deide
colenſ.z cū ſief ſcōm artez fiat
colliriū:addēdo vini odozif.ʒ.
ℓ.Jtē ſief de thure ſanat oculo
rū vulnera z vlcera in fine iſto
mō ordinatū. ℞.ſief ō thure.ʒ.
ſ.de plūbo.ʒ.ſ.ℓ.mirab. citr.ʒ.
ij.tucie antimonij añ.ʒ.ſ.ℓ.aq̄
plātagi.aq̄ roſ.añ.ʒ.ſ.z ℓ.mir
rhe.ʒ.ℓ.ſarcoco.aloes epatici
añ.ʒ.ſ.triturāda triturenſ.deiñ
in vaſe vitreo elābicenſ z vte
re ſuper vlcere oculoꝝ:qꝝ mira
bilis eſt opatiōis:qꝝ mūdificā
do eoꝝ vlcera ad ſanationē p̄
ducit. ℣ Et ſic deo dante ℟c.

ℭ Capitulum ſecundū.de ma
Ca. ij. cula oculorum.

Macu
la ocu
lorum.

Oculoꝝ macla ſemp
ʒ materia catarrali
generatur videlicet
calida aut frigida p̄
fertim in obtalmia
vt in antecedēti.c.dictum fuit.
Et ſit hec egritudo vt plurimū
poſt curationē obtalmie a me
dico non bene curate:aut acci
dit ex inobediētia patiētz auri
lia medicoꝝ repudiātis. ℭ Et

nota q; ad maculā ſp ſequit vl Nota.
ceratio iurta q̄titatez macule.
Nā ſi pua macula:puā p̄ducit
vlcerationē:ſi magna magnā.
ℭ Macula eſt (vt plerūq; vidi Macu
mus) eſt q̄dā puſtula aliquātu la.
lū eleuata in quacūq; pte oculi
p̄ſertim in cōiūctiua z cornea.
Eſt inſup i p̄mis dieb⁹ ſubal
bidi coloꝝ mixte maturatiōe
ei⁹nōdū facta. Et quāto magis
maturatiōe appropinquat ma
ius albedinis icremētū ſibi ē.
Cū ꝺo crepuerit z qō int⁹ pti
nebatur exierit:ſolet celeriter
mutationē colozis facere: vez
de albo in ſubrubeū. Et eo tūc
nō macula ſed poti⁹ vlceratio
ſeu excoriatio ſm maiorez vel
minorē p̄fundationē pōt nunc
cupari. ℭ Curatio itaq; iſtius Cura
macule canonib⁹ vlib⁹ obſer tio.
uatis ſ̄ purgatiōe vl̄i:dieta or
dinata i añcedēti.c.ōſcripta cō
plet adminiſtratiōe diuerſoꝝ lo
caliū. Jn p̄mis maturātiū z li
niētiū. Deiñ mūdificātiū ma
culā. Ultio loco ex ſiccātiū z ci
catrizātiū. ℣ Et p̄mo ad macu Lini
lā maturandā z liniendā p̄ſer tium.
tim q̄ euenit i obtalmia reme
diū peculiare tale ē. ℞.carnis
pomoꝝ decoctoꝝ ſub p̄cunis.
ʒ.iij.lactis m̄kieris.ʒ.ℓ.vitella
duoꝝ ouoꝝ oia adiuicē piſtē
tur z bul.vnica ebul.et ſup ocu
lo more empl̄i applicenſ:qꝝ ma
turat maculā oculoꝝ cū ſeda Aqua.
tiōe doloris. ℣ Jnt⁹ ꝺo ad eā
dē intētionem valet iſta nobi
liſſima aq̄. ℞.ord. mūdi.M.ℓ.
ſeminis citoniozū.ʒ.ſ.fenugre.
loticū aq̄ ro.ʒ.ℓ.paſſulaꝝ.ʒ.ſ.
ℓ.melliloti.M.ℓ.bul.oia cum
brodio parui pulli ſine ſale pi
guedie abiecta vſq; ad ꝺſum.
tertie p̄tz brodij:deiñ colentur

Digitized by Google

cū canapacio ſpiſſo: z ḳtidie ſe
pe z ſepi⁹ tepida exñte pax ō
ipa ponaḳ in ocḳo: qz vnąquąq
oculoꝝ maculā lenit z maturat.
¶ Cunq; maturatio cōpleta fue
rit qō cognoſcit p ingētē albe
dinē ſuperueniētē in ſummita
te ipſius macule z ſedationez
doloris ac inflāmationis loci
declinationē: tūc macula mun
dificet mūdificatione iſta. ℞.
ſirup. ro. ℥. ſ. aą ro. ℥. iij. ſarco
col. ʒ. ſ. miſce z oia ſm artem p
lābicū diſtillent: q fctō capiaḳ
dicta aą z adō ʒuccari cādi. de
firu. ro. ʒ. iij. z vtere ſup macula
rupta: qz pcurat mirabilit ei⁹
mūdificationē. ¶ Loco mūdifi
cato p ſufficiēti cicatrizatione
ſic pcedēdū eſt. ℞. aą añdicte.
℥. ij. mirabolani citrini. ℈. ſ. ſef
de plūbo. ʒ. ſ. tucie ꝑparate. ʒ.
ſ. oib⁹ cū ꝓdicta aą triturat is
fiat. collirium ſm artem z vtere eo more quo ſupra dictū fuit intra oculum: qz in iſto caſu eſt magne efficacie. ¶ Et ſic deo dante ꝛc.

Munꝺificatiuū.

Collirium.

C.iij.

¶ Capitulum. iij. de panno et oculorum cicatrice.

Panꝰ oculorum.

Curatio.

Ista in.c. añcedēti curatione de oculoꝝ macula: nunc de eorum panno z cicatrice videndum eſt. Pānus vtiq; et oculorum cicatrix ſemper concomitantur aḃa vlcerationes z macḷas z eoꝝ aḃationes cōtas a materia corodētiva vlcerāti z aḃanti oculū. ¶ Curatio itaq; pānī oculoꝝ z cicatricis vltra vſum purgationē z vite ordinationē de q̄b⁹ plena rie locuti ſum⁹ i. c. ō vlcere oculoꝝ ꝑpleḳ adminiſtratōe localiū. Et ꝓpto ad pānū z cicatricē oculoꝝ oculo nō exiſtēte iflāmato vz infraſcpta aą. ℞. aą plāta g. aą ro. añ. ℥. ij. vini albi medio cris vinoſitatis odorif. ℥. ſ. et bul. oia ſiḳ vnica ebullitiōe: de inde ſtatim qñ auferḳ ab igne addanḳ floris eris optīe triturat ℥. ʒ. ſ. tucie. ʒ. ſ. ℈. ʒuccari cād. ʒ. ſ. mirab. citri. ℈. ſ. miſce iterdum per duos dies agitādo ſiḳ oia pmaneāt donec clarificet: z intra oculū ponatur gutta vna aliḳtulū tepida. Et no. q̄ iſtud remediū i ſubtiliādo vnūq̄q oculoꝝ pānū recētē z maculaz cicatricē ad bonitatē reducendo ꝑticipatū obtinet. ¶ Ad eādē intētionē. ℞. aą in. c. añcedēti deſcripte. ℥. ij. aą añdicte. ʒ. miſce quiḳ erit minoris mordicationis et operationis ſecurioris. ¶ Et ſic deo dante ꝛc.

Aą ad oculorum cicatricē

Nota.

C.iiij.

¶ Ca. iiij. De pruritu ſcabie et aſpitate palpeb. z ō cura eoꝝ.

Scabies palpebrarū

Scabies palpebrax.

Cauſe

Spēs

Scabies palpebrarū ſunt macule aliquātuluz elevate ad modum variolarū. Sūt etiam cum aliquali vlceratione interdum cum pruritu z cum ardore totius oculi.

¶ Cauſatur itaq; a materia catarrali cū aliquali adūſtione z bauracitate humorum. Et pro maiori parte cōcomitanḳ obtal mīa. Et qz varia ſunt ſpēs: ideo varie intentiones p earū curatiōe diuerſaq; auxilia adminiſtrāda ſūt. Nā alia ē ſiccca. Alia hūida. Alia vlceroſa. Alia ſine vlcere imo cruſtoſa. Que vo ſicca exiſtit a materie calida adūſta eius aduentum eſſe iudicatur. Similiter de cruſtoſa eſt arbitrandum q̄ a materia calida euenit cū aliquali bauracitate materiei flātice, humidam vo a materia flegmatica

Digitized by Google

sa ⁊ falsa ostum hꝝ verisiꝫ ē.

Curatio. ¶ Curatio itaq; earū facta vl̄i purgatiōe iuxta necessitatē hu moris peccātis p̄missaq; bone vite ordinatiōe in suis come-

Si fuerit humida. stiōe ⁊ potu. ℣ Si scabies fuerit hūida cū pruritu vt̄ sine palpebra inerfanda est leniter tñ ⁊ absq; violētia deiñ locū fomētare debeꝫ p hebdomadā balneare bis i die infrascripta de coctiōe. ℞. radicū lapacij acuti fumiter. ord. mundi añ. ℳ. ℈. lētiū rosa tū añ. ℳ. j. lupidoꝝ. ℨ. j. oia sīt bulliant cum lixiuio barbitonsoris vsq; ad p̄sum.ter

Balneum putile. tie partis: deiñ locꝰ balneet et suffumiget sup eo p octauā ptē hore. ℣ Quo facto siccatiz colligatur palpebra cū plumis colli-

Collirium. rio infrascripto. ℞. fiet albi sīne opio. z. j. aq̄ plā. aq̄ rosa. ℨ. j. ℈. tucie antim. añ. z. j. plūbi vsti ceruse litargi. aurei añ. z. ij. cal cis deces lote cū aq̄ plantagi. z. x. alumis roche. ℨ. ℈. bul. aq̄ cū alumine ebullitione vnica. Deiñ oia adinuicē misceank. Et fīm artē fiat collirij. Cū q̄ (vt supiꝰ dictū fuit) liniat palpebra post lotionē añdctē ōcctiōis ipa inersata ernte. Et remaneat hmōi collirij ōsup tēpore añdicto. Postmodū laueꝫ locꝰ cū aq̄ plātag. ro. et ordeacea. Et vt supiꝰ dictū fuit: bis i die fīm duo aurilia mō q̄ supra vnū post aliō applicēt. ℣ Trāsacta hebdomada si maioꝝ exicatio i cura necessaria fuerit: fricet locꝰ modico vnguenti egyptiaci sup bōbice inoluti ōscriptiōe ℳe. in forma solida ꝑscripti: vel cū vnguento egyptiaco Manic. si opꝰ fuerit qz est maioꝝ exiccatiōis. Aduertēdo q̄ eoꝝ ogatio nō cadat sup oculo imo sup scabie tm̄ mozek. Et mozapplicatiōis ipsiꝰ sit p spatiū vnꝰ pr̄ nr̄: ⁊ aliquātulū plꝰ. Deinde locꝰ integro ab ipo egyptiaco mūdet a q̄ ordeacea tm̄ mō. Lac postmodū mkier; aliquātulū tepidū sup loco impo- Lac mulie ris. nat̄ p paululū tpis vt medicina icēdiā ⁊ acuitas ab ea auferank. Colliriū deiñ supiꝰ ordinatū sup loco applicetur: to- Collirium. ties istō medicatiōis ingeniū reitera donec cognoueris scabiē penitꝰ esse remotā. ¶ Unū tm̄ in hoc nō est obliuioni mandādū vcz q̄ si passio ista cū alia q̄ accidēti applicata fuerit curationē ad se retrahēti: velut fūt dolor: mala cōplexa ocli: obtalmia: ⁊ hmōi. Tūc i p̄mis dolorē cura: obtalmiā q̄z ⁊ malaz cōplexionē: si exierint i loco remone: deiñ rede ad curationez passiōis añdicte. ℣ Uez si scabies fuerit ficca cura ē i p̄mis locū aliquātulū hūectar p hebdomadā cū aliq̄li domestica resolutiōe ⁊ absterſiōe: cuiꝰ remedij talis i isto casu semp fuit ordinatio nr̄a. ℞. radicū altee radicū lapacij acuti folioꝝ malvaz vio. folioꝝ plāta. añ. ℳ. j. pomorū acetosoꝝ nn. iij. lētiū ordei furfur. añ. ℳ. j. ℈. rosaꝝ. ℳ. ℈. bulliāt oia simul cū sufficiēti aq̄ plu. vsq; ad cōsum. duarum partium ex trib⁹ deide fo Si fuerit ficca. mēteꝫ ⁊ laueꝫ locꝰ scabiosꝰ eo mō q̄ superiꝰ dcm̄ fuit. Et hꝝ p hebdomadā bis in die faciendū est: postmodū liniat locus colliio hito i cura scab. hūide. Trāsacto tpe p̄dicto inuersata palpebra i die sepissime fricet locꝰ aq̄ ifrascripta. ℞. aq̄ plantag. aque ro. ana. ℨ. ij. vini albi odorifē. ℨ. j. ⁊ ℈. tucie ārimonij

Nota.

añ.ʒ.ſ.ɾ ℈.floꝛis eris aluminis roche añ.ʒ.℈.litargiꝛij aurei licij añ.ʒ.iij.bul.aq̄ cū alumie paꝛū.℞eliqua deinde bñ triturēt ɾ celeriter intꝰ ponant:qñ p̄dicta ebullitio aufertur ab igne.

Nota. ¶Et ſcias q̄ poſt iotionē hmōi aq̄ ſp colliriū añdictū ſup loco adminiſtrādū eſt(vt ſupra diximus.)Et ſi maioꝛ exiccatio neceſſaria fuerit:ad primā curationē eſt recurrēdū.¶Et qꝛ in extremitate palpebꝛax ſolet pleꝛūq; puꝛit⁹ ꝓtingere a materia flegmatica bauꝛachina cauſat⁹ Iō ꝑ eī⁹ remotiōe tricatio loci tm̄ aqua viridi ſuperi⁹ ozdinata cū vnctione lardi cū tucia et aqua ro.ꝑfecta palpebꝛax puritū mirifice ſanat ɾ excoꝛiationes exñtes i radice pilox pal pebꝛax tollit.Et ſic deo dā.ɾc.

Aq̄ ad ueꝛſuꝫ puꝛit⁹ palpebꝛaruꝫ ſinguꝫlaris.

Ca.v. Ungula ocli.

¶Cap̄.v.de oculoꝝ vngula.

Ngula(vt ɾ antiqui ɾ moderni doctoꝛes teſtantur)eſt quidaꝫ panniculus coniūcti ue aliquantulum eleuatus.Cuiꝰ oꝛtus in pꝛincipio manifeſtatur i parte lachꝛymali dextri vt plm.Aliq̄n in ſiniſtro lꝫ raro hoc ꝓtingat.Deinde verſus coꝛneā poꝛrigit ita q̄ aliquando vſq; ad cōmiſſuꝝ coꝛnee attingere vꝛ.Et qꝛ materia faciēs hūc panniculū interdū oꝛit in parte ſupficiali ꝓiunctiue:aliq̄n vero i parte magis ꝓfunda ipſi⁹:natura q̄n eſt ſuperficialis:tunc rōne venaꝝ color ei⁹ erit aliquātulū rubei coloꝛis. ¶Cā aūt iſti⁹ diſpoſitionis ſunt humoꝛes flegmatici groſſi a malo regimine cāti ɾ a capite p venas ad pꝛiūctiuā trāſmiſſi.Si ℞o magis in pfundo attigerit:tūc erit coloꝛis poti⁹ tendentis ad albedinē ℈ ad rubedinē.¶Curatio iſti⁹ morbi Curaꝫ p̄cedenti vꝛi purgatiōe ozdinatio, to℈ bono vite regimine:prout cap'o de obtalmia dictum fuit: ꝑpleꝛ adminiſtratione localiū reſolutiū ɾ exiccantiū cum aliquali mozdacitate.¶Et ꝓpterea multa auxilia comemoꝛata fuerūt cap'o de cura palpebꝛarū ſcabiei ɾ de curatione pānic uloꝝ:q̄valentiſſime huic curationi accōmodari pñt.Imo oꝛa ꝓter egyptia cū vnguētū huic egꝛitudini ꝓuenientiſſime ꝓferūt.Quare pro tua neceſſitate ibidē recurre.¶Ponā tñ ad intētionē p̄dictā duo ſingulariſſima remedia:quoꝝ pꝛimū ſic ordinat.℞.ſuc.pꝛaſſij ſucci granatoꝝ acetoſoꝝ ſucci liq̄ritie miꝛabolani citri.optime tritu.añ. ʒ.j.licij.ʒ.℈.aloes epatici tucie ꝑparate añ.ʒ.ij.aq̄ viridis in plꝰbus locis deſcripte:p̄ſertim cap'o de cura ſcabiei palpebꝛarū.ʒ.vj.ſief de memie:ſi ef albi ſine opio añ.ʒ.℈.vini albi odoꝛiferi.ʒ.ɾ.ɾ de oīb⁹ fiat colliriū ſm artē q̄ ſumme vꝛ in oi ſpē vngule ſebel ɾ oculoꝝ pānic. Colliꝛium.

Aliud ¶Itē ad eād̄ intētionē.℞.ſucci celidonie.ʒ.v.ſuc. granatoꝝ acetoſoꝝ cum ſua coꝛtice.ℨ.ij. ſucci liquiꝛicie:ſucci caruī ana. ℨ.℈.cimini.ʒ.℈.ſiꝛupi roſa.mellis rolati añ.ʒ.iij.aque roſate. ℨ.ij.miꝛabolani emblici ɾ citrini añ.ℨ.ij.antimonij ceruſe añ. ʒ.v.aluminis roche.ʒ.j.ɾ ℈.fellis bouini ɾ caponuꝝ ɾ perdicū añ.ʒ.ij.gaꝛioſiloꝝ nucis muſcate añ.ʒ.℈.tucie calcis decies lote cum aqua plantaginis ſarco.añ.ʒ.iij.triturāda triturentꝝ ſubtiliſſime:deinde admiſcem miſceantuꝝ ɾ elābicent cum va

Cauſa

Digitized by Google

se vitreo bñ illutato: z reseruet in vase vitreo bñ obturato zvte re intra oculum qz est supreme operatiõis ad vngulã z ceteras ꝓmemoratas passiões. Est eñ ꝓsumptiua supfluj cum desiccatiõe nõ parua z aliquali domestica resolutiõe. ¶ Et si vis q di cta aqua sit magis carnis supflue consumptiua facias sic. R. aque ꝑdicte. ℥. iij. vini albi odoriferi. ℥. j. aque rosate. ℥. ß. tucie antimonij añ. ℥. j. ℈ß. floris eris optime triturati. ℈. ij. calefacte aquis tñ ad ignẽ parũper: addanꝫ reliqua sine ebullitione z vtere intra oculum: vt supra de aljs remedijs dictũ fuit. ¶ Si ꝯo curatiõe antedicta vngula euelli nõ possit: tũc ꝑ vltimo remedio ad manualẽ operationẽ descendere ꝯ ꝯuis hmõi curatio nõ sine maxio ocꝯ pericu lo eruptionis cornee z pupille: vt nõnulli testanꝫ autores efficiaꝫ: tñ si patiens fuerit valde cupidus hãc vltimã curationẽ experiri cũ ꝓtestatiõe astãtib9 z ꝓsanguineis patiẽtis factadi co. q curatio ista ꝑ manualem operationẽ faciẽda pertinet ad virũ diutius in arte exercitatũ. Notꝫ. ¶ Et iõ ꝓsiliũ meũ est et crede mihi: vt dixim9. c. de cura crepature ꝑ manualẽ operationẽ. qõ bonus chirurgus hanc curationem ferro attẽtare oino nõ dz: imo peregrinãtib9 hincide curatio ista est relinquẽda: tñ vt videaꝫ me in hoc oĩa indagasse curatione describam q̃ etiã nõ multũ a curatiõe doctoꝝ videt variari. ¶ Et est q subtili ingenio capiaꝫ vngula quasi in extremitate cũ instrõ curuo argẽteo: nõ in radice: ſz in ei9 terminatione q̃ est cornea: deinde instrumẽto apto z incidẽti cũ pũcta aliquãtulũ curua a manu leui operãtis z firma ac docta: z i hoc exꝑta ꝑ posse sine dilatiõe cornee z ꝓiũctine gradatiz incidẽdo ꝑdicto instrõ vt ad radicẽ extirpeꝫ. Quo fctõ loc9 aliquãtulũ digerat intus cũ lacte mulieris z zuccaro cãdi. de sirupo violato: qz hec digõ applicatione iã dicte medele efficiꝫ cũ sedatione doloris. Extra ho applicet emplr̃ ℈ pomis habitũ c. de cura obtalmie. Sedato doloze si remanserit aliqd supfluj ꝓcedaꝫ cũ aquis z collirijs ℈ carnis supflue ꝓsumptiuis supius descriptis. Et sic deo dante ꝛc.

¶ Ca. vj. de sebel z ei9 curõne. Ca. vj. Sebel

Sebel (ẽm Jesuhali ſniaz) est venaꝫ ꝓiũctine ocli repl̃o satz supfitialis a materia grossa catarrali ad oculos a capite fluẽti ibiqꝫ reumatizãti. Idẽ asserit Aui. Dicit Aui. eñ. Sebel est pãnicul9 elevat9 sup ꝓiunctina z cornea ex inflatiõe venaꝝ ꝓiũctine a materia grossa flegmatica causatus. Et iõ in ꝓiũctina z cornea interdũ causat nebulã fumosam. (Inqt ꝑfatus vir.) Et est cũ pturitu lachrymaꝝ z rubedine toti9 ocli tẽdẽte ad crassum colorẽ: z non nũq̃ cũ scabie palpebraꝝ z aliquali vlceratiõe virtutẽ visiuã vt plurimum offendẽte. ¶ Cura istius passiõis duas ꝯz intẽtiones. Una quaꝝ vergit in administratione vniuersaliũ: alia ordinatione particulariũ cõpleꝫ. Cura.

¶ Quantũ ad primã intẽtionẽ ꝓma dico q ea q̃ ꝓmemorata sunt ꝑ intẽtio hac prima intentione capto de cura obtalmie. huic morbo vtiliter pñt accõmodari: quare vt Prima intẽtio

Digitized by Google

gente necessitate illuc recurre.

Scda intētio

¶ Scda intētio q̄ in ordinatiōe particulariū ꝓsistit. Jō mō efficitur: in primis fiat ꝓnostica tio astātib⁹ q̄ ista egritudo qñ est antiquāta ⁊ in tunicis oculorū infiltrata raro vel nūq̄ bñficio medicinali sanat. Si tūc mō si fuerit recēs cū difficultate re

Aui.

mouet. Aui. ponit hāc egritudinē inter passiōes hereditarias: nā de vno oculo ad alīū suū solet hꝝ trāsitū. ⁊ Colliriū itaq̄

Colliriū.

nobilissime operationis descriptione nr̄a ordinatū sic fit. R. succi folioꝝ frasini succi celidonie añ. ʒ. iij. corticū ouoꝝ recentiū infusoꝝ in aceto per hebdomadā numero. iiij. mirabolani citrini. ʒ. j. tucie preparate antimonij añ. ʒ. j. ℔. aque ro. ʒ. vj. sarcocol. ℈. ij. oia triturata adinui cē trituratione vltima bulliant in caciola enea ab oī oleaginitate ⁊ mordicatione mordicantiū mūdata vsq̄ ad ꝓsummationē aq̄ ⁊ medietatis succoꝝ: quo facto iteꝝ bulliāt cū. ʒ. ij. aq̄ viridis descripte. c. de scabie palpebraꝝ. vsq̄ ad ꝓsummationē ꝑdicte aq̄: deinde addank̄ fief de sarcocolla fief albi sine opio añ. ℈. ij. misce ⁊ ℔m artē fiat alcofol. i. puluis subtilissimus: de quo puluere spargit aliq̄n sup sebel: qz locū exiccat cū mūdificatiōe ⁊ resolutione domestica

Aliud

mordicatione. ⁊ Jtē ad eādem intētionē. R. aq̄ viridis ꝑdicte ℈. j. ℔. sirupi. ros. ʒ. ij. alcofol supradicti. ʒ. iij. aloes epatici optime triturati. ʒ. j. misce et fiant due bugatine admoduꝝ parui marsupij q̄ filo ligate ponātur in aqua ꝑdicta de qua quotidie tepida existētie cū digito cōprimendo bugati nā intra oculum due vel tres gutte imponātur. Nā istud ingeniū medicatiōis in isto casu vltimū remediū est. Valet insup scabiei vngule: macule: palpebraꝝ: puritui: pannis ⁊ oculoꝝ antiquis vlceribꝰ

¶ Et not. q̄ localia ꝓmemorata in curatione vngule ad hāc curationem possunt redici quare ꝓ tua necessitate illuc recurre. Et sic deo dante ⁊c.

Nota.

¶ Capt̄m. vij. de cataracta et imaginationibus que minā tur cataractam futuram.

C. vij.

Cataracta.

Qlerunq̄ a materia grossa flegmatica existēte i capite ad oculū descendunt humiditates iuxta pupillam que diutius ibi morā facientes ingrossañ ⁊ ꝑdesantur quasi ad instar panni qui a doctoribus cataracta dicit. ¶ Solet nāq̄ ista egritudo seu dispositio in oculo causari per cōitatem a stomacho interdū p esse tiā. per cōitatē em̄: qz aliq̄n stomachus repletus est malis humoribus grossis ⁊ viscosis: que viscositate sua euaporant materiā ad caput: cuiꝰ fumositates plerūq̄ cum aliquali humiditate ad oculū trāsitū faciūt elamb icando ibiq̄ manētes indies magis ingrossantur: donec ad spissitudinē solidā perueniunt. Interdum insuper accidit cataracta per essentiā. qz aliq̄n oculi sunt valde humidi sanguine repleti ⁊ hūore albugineo. ¶ Jsta etem̄ egritudo quo ad sui prīncipia ꝓ maiori parte est cum imaginationibus in aere hinc ⁊ inde ante oculos animalium paruoꝝ volantiū ac si adinuicē luderent: sicut sunt parue muscе ⁊ hmōi: lumē quoq̄ sibi bis

Cause

Accidentia

Digitized by Google

furcatū vſ:z vt pḱm magnū lu mē minus ſibiviſ:qz quāto ſibi magis minozaſ ſt⁹ viſiua tan to res patiēti oſtēſa minoz vſ: iō dr catarata ꝓhibēs ſtrutē vi ſinā exire eī pupillā quēadmo dū nubes ꝓhibēt ſolē appare re ſup terrā z lunā terrā illumi nare. ¶ Signa itaq; ꝑfirmatio nis catarate et pfecte matura tiōis ei⁹ (vcz q ſi nat ſe deponi ſiue remouerī manuali opatio ne cognoſcunt ꝑ totalē ꝓtina tionē virtutis viſiue:z ꝑ dila tionē pupille z redditū ipſi⁹ ſiḱ et ſemḱ ſtatim qñ digito polli ce palpebra fricaḱ. Cognoſcūt ēt ꝑ colorē albū z argenteū. Ni gra ẏo catarata z ſubnigra: et q̄ ē fulci vridis ſubzubeiq; co lozis:et ſine ei⁹ dilatiōe qñ fri caḱ moze iam dicto ei⁹ curatio impoſſibilis indicaḱ. Que ẏo nōdū ē ꝑfirmata ꝑ manualem opationē curationē nō recipit. Igiḱ ei⁹ ꝑfirmatio ꝑcuranda eſt:er hibēdo egrotāti cibaria ſanguinē groſſum hūoroſum z viſcoſum gñantia:ſicut ſunt la gane carnes groſſe caſtanee et hmōi. Hoc totū dico ſi ẏ diſpo ſitio fuerit i vno oculo:z de al tero ſano non timeaḱ. ¶ Cura tio itaq; catarate nō confirma te q̄tuoz ꝓleḱ intētiōib⁹. Prīa eſt vitaz ordinare. Scōa mām añcedentē partim diuertere et partim eūare. Tertia mēbrum mādās ꝓfortare. Quarta z vlti ma mām q̄ ē ſub forma ꝓiūcta i ocloz meatib⁹ dōeſtica reſo lutiōe euaporare cū aliq̄li ꝓfor tatiōe ſtrutis viſiue. ¶ Prima. q̄dē ītētio q̄ i regimine vite cō ſiſtit ſic ꝓleḱ. Ꝑ oīa fercula ſā guinē cḱaz benignū gñantia velut carnes facillime digōz et boni nutrimenti:vcz carnes caſtrati vituli hedi agni ānicu li z auiū i arboribus et liberis pratis nemoribuſq; degētium. Carnes q̄z gallinaz caponuz pullorz pdicū z faſianorz vtiḱ cōcedūt:vinū q̄z odoziferū vi noſitatis mediocris z cerazolū i iſto caſu ad ꝓpoſitū facit. de olerib⁹ ſiḱ z radicib⁹ maiorā no mēta calamē. ſerpillū pule giū petroſilū borago dieta-al da feniculū mellifa. Ista oīa in ferculis vtiḱ ꝓcedūt. Rapa q̄z napones z radiz petroſilū cuz brodio carniū ꝓdictaz ſumme cōueniūt. In ẏziū ẏo oīa olera radices ſanguinē groſſum tur pidū acutū z vaporoſum gñan tia in iſto caſu valde nocina et deteſtabilia ſunt. velut ſūt rafa ni:allia:cepe: eruca: ſinapis: caules:ſactuca:et currentes ea rum curſu. Legumina ēt oīa ꝑ ter cicera rubea ſunt dimitten da:ſalſumina z nimis acria atq; pipata ēt euitāda ſunt: pa nis aūt ꝓfect⁹ ex optio tritico obiectis ceteris ſeminib⁹ ve lut ſunt loliū nigella ordeū et hmōi dñ fermētat⁹ z decoct⁹. Ēt ſi fabiceḱ panz cū modica quātitate feniculi nil. ſ. crede mihi qz feniculū ẏz oćz modū adminiſtratiōis ei⁹ teſtāte Democrito ocloz mozbz opitulaḱ. (Inqt ꝑfat⁹ vir.) Aialia: ſi q̄dē reptilia cecata i cauernz terre tpe hiemali. tpe q̄dēver ez ex co rū cauernas eūt ābulādo ſeu reptādo donec inuenerint mara trū ſiue ſciculū q̄ repto ipz mā ducāt fricātq; cū eo ocłos q̄ fa cto viſū ſtati recupat. ¶ Scōa ꝓterea ītētio q̄ ē ptiz māz añce dētē eūare z pti diuertere ſic cō pleḱ. In ꝑmz digeraḱ mā cū ſi

Curō.

Prīa ītētio.

Democritus.

Scōa ītētio.

Digitized by Google

Digestiuū. ru. de duab⁹ radicib⁹ sine aceto. et siru. de stichados ⁊ mellaro. collato cū aq̄s bugloſſe capil. veneris ⁊ de fumoterre. vel facias sic. ℞. orimellis sq̄lirici sirupi de succo endiuie mellis ro. añ. ℥. ß. aquaꝝ feniculi beto nice fumittere añ. ℥. j. et sumat hūc sirupum p hebdomadam.

Purgatio. ℔ Postea ꝙ hāc purgationē p duas hora añ die et in illamet die regimē medicinaꝝ solutiuarū obſeruet. ℞. pilkaꝝ cochiarū. ℥. ß. pilkaꝝ aggregatiuaꝝ ⁊ idaꝝ añ. ℑ. ß. misce cū aq̄ feniculi formēt pilke q̄nq;. Et ista purgatiouꝫ in tpe autūni ⁊ hiemali. Jn ꝙ ēat facias sic. ℔ Jn pmꝫ digerat mā cū isto sirupo. ℞. sirupi de duab⁹ radicib⁹ mellis rosati: sirupi ȝ endiuie añ. ℥. ß. sumpto isto sirupo p aliq̄t dies purgēt patiens sic. ℞. pilkaꝝ sine q̄b⁹ esse nolo nicolai pilkaꝝ assagereth cum agarico añ. ℥. ß. cū ℈ endiuie formētur pilke q̄nq;. Ut facias sic. ℞. pillularuꝫ de iera cum agarico pilkaꝝ de mastice ⁊ sine q̄b⁹ eē nolo. añ. ℑ. j. Et sumant post cenam p duas horas qꝝ summe valēt i isto tpe. Et istaultia purgatio solūmō p̄cedēti digōne cū melle ros. simplr vtilis ꝓcedit ter i mēse. Nā (vt ſquit. V. ca. de egritudinib⁹ oculoꝝ) medic⁹ nō dz ꝓtēctari vniça purgatiōe ſz plib⁹. Tyriacā ēt optimā tpe hiemali i parua quātitate sumptā vez. ℥. j. et tm̄dē melle ros. cū. ℥. ij. aq̄ mellis in isto casu plm iuuasse ꝓcepimus. ⁊ ista purgatio dz sumi stomacho ieiuno p septem horas. Bucella sup optime codognate et coriādroꝝ post cibū ne fumi cibi ad caput ascēdere valeant vti liter dat. Diuertit insup mā ascedens administratiōe ventosarū frictionū ⁊ extremitatū ligationū. Lotio ḡz ⁊ submersio tibiarū in decoctione rerū calidarum (put i obtalmia dictum fuit) cū vtilitate efficit. Laqueū ēt iuxta terminationē capillorū sup collo factū mām potēter ab oculis ad eūdē locū ꝓuocando attrahit ⁊ purgat cum notabili diuersiōe. Sik ēt pectiatio capilloꝝ retro caput summe i diuertēdo a doctoribꝫ laudatur. Sikiq; mō ēt fōtanella p̄ceđ. sp vti purgatiōe sup coronali commissura actuali vel potentiali cauterio fcā vsq; ad terminum armochati ⁊ paꝫ pl⁹ aliq̄t diuertendo purgat mām cataratā futurā faciēt. ¶ Tertia ꝑte rra itētio q̄ ē mēbrū mādās cō fortaꝫ sic ꝓplek. ℔ Jn pmꝫ fiat sarcculꝰ i summitate capitiꝫ ad modū pui birreti rez ꝓfortātiū cerebꝝ reuma itercipiētiū. cuiꝰ talꝫ sp fuit ordinatio nka. ℞. milij tozre facti furfurꝫ exiccati ⁊ triturati añ. ℥. j. maiorane rosarum abſinthij betōice ana. ℥. ß. stichad. sq̄nati ana paꝫ. feniculi dulcꝫ calami aromatici thurꝫ masticis añ. ℥. ß. misce ⁊ oia subtiliſſime triturent. ℔ Vel facias sic. ℞. puluēris supta scripti. ℥. ij. terebentine clariſſime. ℥. j. ⁊ ß. mastícis. ℥. r. olei mastícini oleí rosati completi odoti feri ana. ℥. ij. misce cum cera nouа ſufficiēt ad ignem scm artē de omnibus aut cerotum satis ſolidum addendo in fine croci. ℑ. j. ℔ Ad eandem intentionem lotionem capitis semel in hebdomadam infrascripto lixiuio in hac diſpoſitione multū iuuaſſe percepimus:

Siruꝑpus.

Lotio.

Tertia intētio.

Saccuꝰ.

Cerotum.

Mel.

Digitized by Google

eni⁹ talis est ordinatio nr̃a. ℞. rosar̃ abſinthij rorismarini sal uie añ. ℳ. j. stichados sq̃ntia assari baccharis añ. ℳ. ß. cū lixiuio ex cinere ramor̃ vitis ꝑficto. ¶ Quarto deniq; et vltima intẽtio q̃ est enapotare mãm: q̃ sub forma ꝓiũctã i oculor̃ meatib⁹ exiſtit: ꝓpleſ domeſticare ſol'one ⁊ enapotatiõe hm̃oi materiei cũ aliq̃lis ꝓfactiõe ſtutis viſiue. Et gr̃a exẽpli talis ꝑ eẽ ordinatio. ℞. aq̃ celidonie aq̃ feni. aq̃ ro. ana. li. ß. vini al. odo. ℨ. ij. mellilo. camo. antos añ. ℳ. ß. ⁊ uc. al. ℨ. j. ß. fellis gallozũ nu. iij. feniculi recẽtis eu fragie ſi inueniri põt añ. ℳ. ß. bul. oia ſiẽ cũ tm̃dẽ aq̃ plu. vſq; ad cõſum. tertie ptis: deide colenẽ addendo croci. ℨ. ß. ⁊ item bul. parum. ⁊ item collenẽ: ſup qua colatura ſubmerganẽ ⁊ ſuffumigenẽ oculi añ prãdiũ per tres vel q̃nor̃ horas. ¶ Et ſi añ applicationẽ ſuffumigij patiẽs ſumeret. ℨ. j. poſt cenã ꝑ tres horas ex pillis ſupius ordinatis vtiliſſimũ erit. Et iſte mod⁹ ſuffumigationis ꝑdictar̃ rex in iſto caſu multum placuit Thadeo ⁊ Auenzoar. Balneũ etem balneũ ⁊ ſuffumigiũ ꝑdictum (vt ꝓz cõ ſiderãti igrediẽtia) ſtutẽ hz̃ reſolutẽdi mãm i vſus oculor̃ exẽtem cũ notabili ꝓfactiõe ſtutis viſiue. ¶ Ad eandez intẽtionẽ vz̃ i ſtraſcripta diſtillatio deinceope ſcriptiõe nr̃a ordinata. ℞. epatis hircini ſani⁊ recentis. li. ij. calami aroma. mel. ana. ℨ. ß. ſucci rute. ℨ. iij. aq̃ celid. vncias ſex. aq̃ feni. aq̃ berbenez eufra. añ. iij. piperis lõgi nucis muſcate garioſi. añ. ℨ. ij. croci. ℨ. j. florũ rorismarini aliquãtulum cõtriti: ſchiate ſiue bozomi. añ. ℳ. ß. ſarco. aloes epatici ana. ℨ. iij. fellis auiũ de rapina vnciã ſi inueniri poſſit. ℨ. j. vel loco eor̃ capiaẽ de gall. gallinis capomib⁹ ⁊ ꝑdicib⁹ i triplũ: vez de felle gallinarũ ⁊c. olb⁹ pri⁹ tritu, ⁊ ſiſis. deinde trituratiõi addanẽ ℨ uc. al. ℨ. iij. melli roſ. ℨ. vj. miſceãtur oia ⁊ cũ lãbico vitreo ß ℨ artẽ diſtillent ⁊ vſui reſeruent bñ obturata: q⁊ vnãquãq; debilitatẽ viſ⁹ ꝓfortat ⁊ oculoz caliginẽ mũdat cataratãq; furturã ꝓhibet. ¶ Nec ſi cũ rõne añdicta imaginatiões ꝑdicte remoueri ñ poſſint q̃n ad cataratã pueniãt tunc cataracta ꝓfirmata ex ñte nlla melior opatio ẽ in eius cura q̃ ad manna lẽ opationẽ trãſire. nã tũc tpis curatio reſolutiũ nullũ h̃z locũ. Et rõ q⁊ materia cataracte ſi ne pãnus eſt i pte itrinſeca oculi i oppoſitio pupille. Adeo q̃ medicina extra applicata ꝓp dẽſitatẽ pupille mã exẽ pupillã exhalari nõ põt. iõ medicamẽ applicatũ in exteriori parte q̃n egritudo eſt i interiori pax aut nullũ egrotanti ꝓſtat inuamen tũ. Iccirco cura localiũ i iſto caſu caſſa remanet. prudẽtis igit chirurgici ẽ (vt diximus alias) duobus in locis dimittere hãc curationem hincinde vagãtib⁹ ⁊ hãc artem exercẽtib⁹. ¶ Iſta enim egritudo idiget viro diutius in ea exercitato: tñ breuit deſcribã curõnẽ: quã ſe penũero videmus ex partis exerceri. ¶ In ꝑmis itaq; añ manualem opationẽ ꝓ tres vel q̃nor̃ dies expedientiſſimũ eſt patientez linire cũ caſia mãna vel diacaſtoliconẽ. deiñ tranſactis duobus dieb⁹ vtiliſſimũ ẽ purgare caput ne ꝓ opationẽ manualez humores

Cura.

Digitized by Google

hũores ad oculũ fluerevaleant sumendo post cenã p duas horas purgationez infrascptã. R. pillulaz assagereth z sine qb9 esse nolo añ. ʒ. ß. z cũ aqua fenículi formenť pillẽ tres aut q̃nq̃. Die vo opatiõis in ortu solis vẽter patiẽtʒ enemate eũetur. Deide lauenť crura z tibie cũ aqua decoctiõis rerũ calidarũ p paululũ tpis spatiũ vt hũores a supioribꝰ ad inferiora trahanť. Deiñ sup frõte z tẽporib9 infrascripti ꝓfortatiuũ applicẽt vt materia que ẽ apta nata ad locũ fluere aliquo mõ repellat z phibeat. Cuiꝰ talis ẽ forma. R. oĺi rosati onfanci ma stícis añ. ʒ. ij. cũ cera alba sufficienti fiat cerotũ molle: addendo farie fab. ʒ. iij. thuris aloes epatici boliarmeni sandali albi añ. ʒ. j. misce z vtere mõ q̃ supra dictũ fuit. q̃bꝰ oibꝰ completis vltio loco mẽtẽ ptius patiẽtis ꝓfortando de bona sue egritudinis salute ꝓbis et argumẽtis sibi platis: omissisq̃ oibus priuatis passiõibꝰ die clara vẽtis priuata tpeq̃ veris vel autũni. Jn nole dei oipotẽtis a q̃ oẽ datũ optimũ ꝓcedit z oẽ donũ ꝓfectũ euenit curatio predicta incipiať. ℣ Collocato igitur patiente sup scãno satis angusto mediocris altitudis: fasciato seu ligato oculo sano: manꝰ eius sub genua tenẽdo ne opatiõez mgri turbaꝛ valeãt. Opator deiñ sedeat sup eodẽ scãno cozã infirmo aliquãtulũ altius ipo ifirmo z stet iuxta validaz lucẽ: deide opator apiat oculũ egrũ manu sinistra: z cũ dextera ponat acũ optie fabricatã in medio pũctiue itꝰ mittẽdo donec senserit actũ i ꝓcano oĺi penetrasse. postmodũ accũ ducendo aliq̃liť rotulãdo ꝓsus cozneã dõec attigerit ad medietẽ pupille z paꝛ plꝰ. Quo fctõ subtili ingenio z magna cũdexteritate opator capiat ꝓdictum pãnũ. cũ sũmitate acꝰipʒ iferiꝰ ducẽdo seu transmittẽdo ipʒ q̃ aliq̃ťr ꝓpiguẽdo reponat: ibiq̃ cataratã teneat p paululũ spatiũ. ℣ Et qz folet catarata imme diate ad suũ locũ redire. ℣ Jõ ẽ necesse eã toties deponere z in ꝑdicto loco collocare taľ q̃ firma iferiꝰ pmaneat. Unuz tñ i ꝓ notãdũ ẽ q̃ opator dz cauere de dilatiõe vuee z tactu cristallini hũoris: postq̃ aũt catarata collocata et reposita fuerit: eꝛhaľ acus idoloroſe reuolueñdo: z tũc cũ sceleritate ostẽde patienti aliq̃d signũ cozã ocꝛo eius semel tantum capite obũbrato pãno viridi: dicẽdo ei q̃d ẽ ℣. Et istud fiat vt exiñ bona oziank salaria et vt intelligat te minime frustra laborasse. Deinde itꝰ stati ponaťalbumẽ oui cõquassatũ cũ aq̃ro. aqua mirtil. aliq̃tulum tepida: ne a friditate actuali vuln̄ factum ab acu ledatur extra ponendo albumẽ oui coq̃ssatũ cũ eisdem aq̃s z paꝛ vini grañ. q̃. ꝓhibet quo fctõ patiẽs reponatur in lecto cum derteritate caput firmiter tenendo aliquãtulum eleuatũ. Et cũ ista medella moreť p tres dies tenuem dietam faciendo. Jta q̃ pria die opatonis parum aut nihil cõedat his diebꝰ trãsactis remoueatur medella: z iterum bis aut ter in

purgatio.

Depositio cataratę

Digitized by Google

die cū dicta medela pcedaſ ſine aptiōe ocli. Sz ſolū ponēdo ī lachrymalib⁹ guttatiz z cū pe tijs balneatſ pdictū medicamē vſq; ad ōcimū diēy dōec ad ſa nitatē reducaſ. Et qz ī hac opa tiōez pp pūcturā ꝓiūctie ſolet accidē turbatio ſiue obtalmia ī ocło: q ſi h euenerit ad cura tiōez obtal. tranſire opz. ¶ No tādū ē ēt q ſicut ī oculo dextro patiētis debeat opator opatiō nē facere manu ſiniſtra: z econ tra ſi fuerit catarata ī ocło ſini ſtro dz opator manu dextra ca- C. viij. ta. ꝑpōere. ſ Et ſic deo dāte ꝛc. Dila- ¶ Ca. viij. de dilatione pupille. tio pu- pille.

Dilatio pupille duplex eſt. Una nālis: z alia accñtalis. ſ Naturalis: qz a natiuitate pcedit: et iſta ſp de ſui mā eſt mala z malā pducit viſionē: cui⁹ curatio impoſſi bilis ē. Colliria tñ viſum acuē tia z confortātia cōferūt in iſto caſu de q̄b⁹ in añcedēti ca. ſa tis dcm fuit. ſ Accñtalis ꝺo dilatio pupille iteruz eſt duplex. Una vcz que a cā añti pcedit. Altera ꝺo a cā primitiua. Illa ꝺo q̄ eſt a cā añti ſp a mā catarali a capite ad oculoruz tunicas deſcēdēdo pcedit. ꝓto cui⁹ curatione ea q̄ in añti ca. dicta ſunt de cura imaginationū mi nantiū cataratā futura vtiliter pñt adminiſtrari: q̄re ꝓ tua ne ceſſitate illuc recurr. Hic ſermo nē tm faciem⁹ ꝺ illa q̄ a cā pmi Cura. tina venire ꝺr. ¶ Cura ſ dilatiōis pup. a cā pmitiua euenie tis vl̄i purgatōe pmiſſa. ſ. pvēt z ſolutionē: p ſkomiā z ſcarificatiōes ſpatulaz ſi fuerit neceſſa rie. In pmis dieb⁹ intra oculū ꝑuaſ aq̄ ro. cū albumīe ouī et paſſ aq̄ mirtilioz. ola z dimidie cōſſent it⁹ z eſ ſup ocło impo naſ iſta medella: vcz vſq; ad q̄r tā diē a die pcuſſiōis: qz talz de lato pupille euenit a pcuſſiōe cāta ſup oculo ſeu ī ptib⁹ circū iacētib⁹. iō ī pmis dieb⁹ it⁹ et eſ medicamib⁹ refrigerātibus cū ꝓfortatiōe loci pcedēdū eſt. ſ ¶ Et qz ad iſtā dilationē pupille cōtingit ſepenūero ſanguinez per totuz oculū diffundi. Zccirco in tali caſu ſp neceſſariū fuit ad pupillā reducēdo ſanguinē aliquātulū cārmiare. ſ Trāſactis igit̄ q̄uor dieb⁹ ī empl̄z fraſcipta medella ſup ocło ap ſingu plicanda ē. ℞. farine fab. farie lare. ordei añ. ℥. iiij. aq̄ ro. aq̄ mirtil. añ. ℥. ſ. cuz ſapa ſufficienti ad ignem fiat empl̄m ſolidum et deſup more empl̄i applicetur q̄ ē mirabil̄ opatiōis ſanguinē reſoluēdo pupil. dilatā ī ſuo p prio eē pducit. ſ Zcē ad eādē ī Aqua tentionē. ℞. feniculi dulcis. ℥. ſ. nobili ſanguis colūbi. ℥. ſ. tucie anti- ſime mo. añ. ℥. ß. aq̄ ro. aq̄ mirtil. añ. opatio ℥. ſ. ſ. mirabo. citrini. ℥. ß. miſce nis. z cū vaſe vitreo ꝺz artē elābicē tur. qz talis aq̄ intra oculū poſi ta dilationē pup. reſtaurat cuz aliq̄li ſ̄rutis viſiue ꝓfortatiōe. ¶ Sil̄r ꝑ ſanatione integraz infraſcpta decoctio applicata Deco- cum ſpōgia tenui ſupra oculuz ctio. et mirū ḥz ſ̄rutē: cui⁹ talis eſt noſtra ordinatio. ℞. roſ. mir til. ana. M. ſ. mellil. antos. ana. M. ß. nucū cipſſi nūero. ij. vini nigri ſoiſſi li. ſ. ß. aq̄ ro. aq̄ mir til. añ. ℥. iij. trituratis triturādis bulliant omnia vſq; ad cōſum. medietatis vini et aque. dein de colentur z vtere cum ſpon gia more ſupradicto. quia in iſto caſu crede mihi ꝑfectaneū.

Digitized by Google

remediū ē. Et ꝫ fuit ꝓ nr̄a cu
ratione ex ꝙ mihi ꝙ egrotāti
dñ successū ē. ℣ Et sic deo dāte.

Ca. ix. ¶ Ca. ix. de debilitate visus et eius curatione.

Mobilitas visus.

Debilitas a varijs et diuersis cāis causatur: aliqñ a re ī exteriori ꝓte oculi: sicut scabie cornee et coniunctine sebel vngula pāno cicatricez hñti. Qñcz euenit a re intrinseca: velut humoribꝰ vaporosis grossis et viscosis a stomacho eleuatz ad caput ascēdentibꝰ aut ab hūore choleri co fumoso eleuato a sō ad caput ēt ascēdente postmodū vapores ꝑdcī elābicādo ꝛl ocul. meatus: vez ad neruos opticos ipsos discraſſātes a sua ꝓpria nāz opilātes turbidūtq; suz et nebulosū ꝓducūt. Ista nā que visio turbidaz caliginosa aliqñ ꝓtingit ꝓp paucitatē et raritatez ſpūz. Etiaꝫdū ꝓp multitudinē grossitiez ſpūz. Sic̄qz mō accidit ex dilatiōe pupille ac ēt ex hūore albugineo: qz aut nimis grossꝰ aut nimis subtil ī subſtātia: eristit. aut qz ē ī colore alteratꝰ. Et ad hāc cām sequuntur sepenūero imaginatiōes q̄ minā cataratā futurā. Pōt ēt ꝑdcī ꝟbilitatio euēire ab hūore cristallio: qz aut nimz grossꝰ aut nimz subtilis efficit ī subſtātia alteratꝰ: aut ꝓp eiꝰ trāſpositionē. ſitꝫ q̄ que ꝟ ꝓtigit aliqñ ab hūore vitreo ꝓp easdē malas dispoſitiones. Quāobrē (vt hꝫ quarto de accidēti mōdo) q̄ ſi ſpūs fuerit mlti et ſubtiles a lōgevidēt ſubtilia decernēdo: ſi vero pauſi et ſubtiles vidēt a lōge et ꝓpe diſcernūt et nō a lōge. Et ꝓpterea tales ſpūs nō gaudēt mlta claritate: nec multa ſubtiliatiōe mediaꝫ: nec forti agitatiōe ſui corꝑis. Spūs āt q̄ ſūt pauci et q̄ntitate et rari causant viſionē malā. Male em a lōge. r. male ꝓpe vident. Et ꝓpterea iſti tales triſtāt lumie et male pñt videre ipm lumē et claritate et ſole etiam turbari ſolēt: vnde aere tēperato et ſero tino letanť. Et in hac vltia diſpōe ſp mala ſequit viſio. Ulteri ꝙ qñ ſpūs ſūt ī q̄ntitate mlta et groſſi: tūc magis videt a remotis q̄ ꝓpe: et iſti gaudēt lucido aere: qz facit ab ſubtiliationē ſpūum ꝓp exercitiū et motū in aſpiciendo res longinq̄s. Quapropter concludit q̄ dōa viſio eſt illa q̄ ſequtur ex ītita te et dabita q̄litate et claritate ſpūz. Jō qñ tales ſpūs cēnt multū clari eo tūc viderent nocti ſ tpe: put videt bubones cate et hmōi. ly de die nō ita dā videāt ſicut ō nocte. Sic ī oppoſito ſi ſpūs cēnt mltū groſſi nō viderēt de nocte: ſz ō die. Et rō qz ī nocte ſpūs īgroſſāt et ī die rarificant. ¶ Curatio itaq; cā- Cura.
rū in exteriori ꝓte oculi veniēt iū et debilitatē viſus faci entiū efficit ſuo ꝓprio ca. de oib⁹ ꝓlenarie locuti ſum⁹. ℣ Uez ſi cā ō bilitate viſus fuerit vngula cu rāt curatiōe vngule ſic de ſin gulis: qz ītmota eā remouet effectē. ℣ Si ō ꝓtigit viſus debilitatē enenire ꝓp cās itriſecas: tūc eiꝰ curatio trib⁹ trēctionib⁹ ꝓplet. ꝓtia ī regimine vite oſſtit. Scđa ꝓprgatiōe materiei afidicte. Tertia materiā coniū ctā medicaminib⁹ localib⁹ remouet cū ꝓfortatiōe mēbri mādātis: put dictū fuit in antece-

Digitized by Google

prima denti ca. ¶ Quātū ꝙ ad pmā et
er scdam scḃam intētionē dico ꝙ ea q̄ di
itētio. cta sunt in.c.de imaginatiōib⁹
q̄ manant cataratā futuram ad
vsū pñtis cap. admistrari pñt.
Siliqs mō collyria ad clarifica
tionē visus z ꝓfortationē ipsi⁹
q̄ ibidē sunt ꝓmemorata huc ac
cōmodate reduci pñt. vñ ꝑ tua
necessitate illuc recurre. qz ista
duo capla alternati videri pñt.
¶ Tñ ad āpliorē z lucidiorē do
ctrinā pñtz ca. ēt cū aliqlī vtili
tate duoꝝ añcedētiū describā
aliq̄ auxilia acutiavisuz z ꝓfor
tātia ipm ꝺ qb⁹ in pmis talis
Aqua sp fuit ordinatio nra. Aqua mi
mirabi rabilis opatiōis visuz caligino
bilis. sū clarificās z sanitatē oculoꝝ
cōseruās ꝺscriptiōe nra sic fit.
℞. succi feniculi succi celidonie
rute eufragie. añ. ʒ. ij. melk. ʒ. r.
sarcocol. antimonij tucie aloes
añ. ʒ. ß. fellis caponū gallorū z
gallinaꝝ añ. ʒ. ij. nucis muscate
croci garioſi. añ. ʒ. ſ. ʒuc. cādi. ꝺ
fiat ru. rosa. ʒ. vj. epatz hircini sani.
ʒ. ij. et ß. antos schiarce añ. ℳ.
ß. ꝑtūdēda ꝓtundank subtilissi
me z ꝑar fruſtatim incidaſ: de
inde oia misceank z ponank in
lābico vitreo: z ſm artē bis lā
dicētur: z vtere intra oculū: qz
Aqua nobilis ꝺ opatiōis. ¶ Itē ad eā
nobilis z opatio dē itētione. ℞. fellis anū de ra
nis. pia viuētiū: fellis gruis añ. ʒ.
ij. fellis ꝓdicū fasianoꝝ z gal
lorum añ. ʒ. iij. mellis. ʒ. ſ. succi
feniculi succi eufragie ana. ʒ.
ſ. ß. vini granatorum amboꝝ z
ſñ. ʒ. r. aloes epatici sarco. añ.
ʒ. ij. cubebe piperis longi et ro
tundi ana. ℈. ſ. sumach. ℈. ſ.
z ß. nuscis musca. gario. añ. ʒ. ſ.
ʒuc. cādi. de sirupo rosa. ʒ. vj. an
trimo. tucie ana. ʒ. ij. ß. epatis
hircini. ʒ. iij. floris roziſma. ℳ.
ſ. oia adinuicem triturentk et in
cidank z ponātur in vaſe vitreo
z ſm artē elābicentk: nā ista aq̄
intra oculū posita sanitatē ocu
li ꝓseruat z visuz caliginosuz z
turbidū emēdat. ¶ Itē ad cādē
intētionē ꝓcedēte sp purgatio
ne vniuersali. dice ꝙ submerge
re oculos in decoctione rerum
aperiētiū z ꝓfortātiū visum ha
bita i capło de catarata summe
iuuasse ꝓcepim⁹. ¶ Laqueū q̄z
sup collo z fontanella in cōmiſ
sura coronali facta mō quo dixi
mus ca. de catarata ad hanc di
spositionē ꝓuenientissime admi
nistrank. ¶ Siliqs mō purgatio
nes z digestiones humoruz: ac
lotōes extremitatū z alia ibidē
ingenis descꝑta (vt supi⁹ dictū
fuit) ꝓutilitate pñtis capłi pos
sunt reduci. Jō nō sunt āpli⁹ re
tinēda: sed ꝑ tua necessitate ad
dicta auxilia recurrendū. ¶ Ul
terius cōfectio siue tragea con
ueniēs in isto casu: z in catara
ta cui⁹ ordinatio fuit excellētis
simi. Thadei florētini sic fit. ℞.
seminis feniculi a nisi ameos
sileris mōtani zizyberis gario
filioꝝ cubebe piperis lōgi nu
cis muscate radicis celidonie
eufragie rute betonice cinamo
mi feniculi dulcis z foztis co
riandrorum añ. eqlē portionē:
z de omnibus secundum artem
cū zucca. albo fiat tragea: aut
ex oib⁹ triturātis cum ʒuc. z ci
tonioꝝ pasta ſm artem fiat
electuariū z erit meli⁹: de q̄ pa
tiēs sumat coclear vnū i auro
ra qñ nō sumit medicinā: z post
cenā ꝑ duas horas qñvadit dor
mitū. Jstud em̄ electuariū miri
fice iuuat ad ꝓfortādū z acuen
dum visuz z sanitatē oculi con
seruādū. Pillule insup ꝓuenien

Thadei florentini tragea

Digitized by Google

tes in isto casu sunt sicut pillule lucis. Pillule sine q̃bus esse noto. Pillule assa gereth cũ agarico. Pillule de iera cum agarico. si r ẽt iera Gal. iera pstãtini in isto casu summe valent. Tyriace ʒ.ʒ.ß.cũ.ʒ.ij.z ß.iere cõstãtini sumpta ieiuno stomacho per horas sex ad visum clarificandũ summe iuuasse percepimus. Alind Electuariũ si r rosatũ cũ iera pstãtini sumptũ aduersus oculoꝝ caligineꝫ causataꝫ vitio stomachi hũores cholericos in forma fumi ad caput mittentis etiã ad ꝓpositum facit. z dosis electuarij sit. ʒ.ij.ß.z iere predicte sit. ʒ.iij. Et sic deo dante ꝛc.

Ca.x. ¶Ca.x. De pilis q̃ orbiculariter oriunt i oculoꝝ palpebris.

Pili palpebrarũ. CContingit sepenumero i palpebris pilos gñari orbiculariter: quorum vna pars versus partem intrinsecã oculorum tendit: quare oculos vehementer turbat ipsos pungendo: alia vero pars extrahit vltra rationem z sic reddit oculum turpem. Unde his duabus de causis ista cura non solũ vtilis verũ etiã necessaria esse vr.

Cura. ¶Et qr hec passio (vt plm) soleꝫ euenire ab humoze flegmatico baurachino extremitatem palpebrarum relaxanti z humectanti palpebras in predicto loco. ideo eius curatio est eũare membrũ mandãs cum pillulis de iera cũ agarico sumẽdo etiã interpolatis vicibꝰ coclear vnũ mellis rosati ieiuno stomacho.

Nota. ¶Deinde hoc celebrato crede mihi nulla melioꝛ medicina est q̃ pilos versus partẽ interioꝛẽ oculi tendentes pinci carolis integre euellere: prius tñ facta fomẽtatione decoctionis allee lapacij acuti: seminis fenugreci pomoꝝ z fumiterre. Deinde loca frequẽtissime fricẽt infra scripta aqua. ℞. vini granatoꝝ aque ro. aã. ʒ.j. ß. aluminis roche. ℈.j. lapacij acuti cõtriti. ʒ. licij. ʒ. ß. bulliãt oia simul vsq; ad ꝯsumptionẽ tertie partis. Deinde fortiter colentur z mediate addant flozis eris. ʒ. ß. tucie antimonij aã. ʒ.j. z mediam misce: qr ꝺ siccat hũiditatẽ q̃ est in radice piloꝝ illoꝝ fozamia stringẽdo. Et sic faciendo pili orbiculariter nõ pñt oriri habere. Et qr amice multa localia ꝛmemorata fuerũt ab Arzi. autoꝛitate multoꝝ antiquoꝝ in q̃bus nulla vtilitatẽ cognouim⁹. Jõ illa auxilia ꝑtermittẽdo vni co remedio ad vitatẽ curatiõis deuenimus. Et sic deo dãte ꝛc. Arzi.

¶Cap̃. xj. de inflatione z relaxatione palpebrarum. Ca.xj.

Inflatio palpebrarum. AMateria catarali aliqñ flegmatica grossa z ventosa relaxantur palpebre: quare ꝓ earum curatione ꝑcedenti purgatione cum pillulis chochijs vel de iera cum agarico ad localia trãseũdũ est. Jn ꝓmis ergo si ista relaxatio palpebrarum fuerit cum dolore et inflatione loci: tunc empl̃m de pomis ordinatum vt infra vtilissimũ erit administrare: cuius talis est ordinatio. ℞. carnis ꝙoꝝ sub ꝓtinis decoctoꝝ. ʒ. iij. farine fabarum. ʒ. iiij. aque rosa. vini granatoꝝ aque feniculi aã. quantũ sufficit ad ignẽ cũ ꝑdicta cribellatura fiat ẽplaꝛ z vtere qr resolvit vnamquamq; inflationem z inflammationeꝫ

Cura.

Digitized by Google

palpebraꝝ relaxationē earum ad suū locū reducēdo vt facias sic. ℞. medulle panis infuse in brodio pulli circiter li. ℔. deide exprimat ⁊ misceat cū. ʒ. ij. carnis pomoꝝ decoctoꝝ sub prunis croci paꝝ ⁊ vtere supra ocu lum more quo supra dictū est. ℣ Si vo ista relaxatio vī cāri ab humore flegmatico relaxāti ⁊ vētosanti palpebrā: tunc facias sic. ℞. farine fabaꝝ farine lētiū aā. ʒ. j. ⁊ ß. farine orobi. ʒ. ij. cuꝝ sapa sufficienti fiat emplm soli dū: qđ sup loco applicet: qrvnā quāq; relaxationē palpebraruꝝ reducit ⁊ resolvit. Ad cādē intē tionē vz illud oppozina. ℞. vi ni nigri lixiuij barbitonsozis aā. li. j. vini granatoꝝ. ʒ. ij. ca mo. mellilo. coriādroꝝ aā. paꝝ nucū cipressi numero. iij. ro. mā rilloꝝ aā. paꝝ aluminis roche ʒ. j. melꝫ. ʒ. vj. bullīāt oia simul rituratis triturādis vsq; ad cō summationē tertie partis: dein de colent ⁊ in colatura infunda tur spōgia ⁊ exprssa ligeꝫ super oculo: qz in isto casu plurimum valet. Et sic deo dante ⁊c.

C. xij. Woꝛ ex ver ruca.

¶ Ca. xij De moꝛo ⁊ verruca.

Morus itaq; solet in palpebris interduꝫ malignari ꝓre prudētissimi chirurgici est aduertere circa eorum curationem cum medicaminibus acutis procedendo maxime qđe facili solet ab eis cancerari vt plerūq; vidimus. ℣ Ideo in coꝝ cura ꝓcedēdum est put de polipo dictum fuit. ℣ Unde insup ibidē coꝝ signa: qz plm muabūt ad vsum pītis capti. iō localia q̄ dicta sunt in cura polipi cāceros ⁊ nō cancerosi in hoc moꝛbo ꝓueniētissime pīt administrari. ℣ Tñ nō ptermittā qđ senio ꝓ hac cura. Cum ergo cognoueris p signa iā dicta i ꝓallegato capto moꝛū nō esse cācerosum nec malignū: tūc nulla melioꝛ curatio est q̄ ꝓtinus ipm moꝛū euelle re tenaculis bn incidētibꝰ: aut forficibus incidere: aut file stricte ligare donec ad casum puenerit: deinde actuali cauterio eiꝰ radix cauterizet aut potenciali qđ fere valeat vices ignis supplere sicut est cauterū ō capitello: deinde locus digerat. Quo facto i ceteris intētionibꝰ vtcꝰ curādū est curatione cōi vlcer. Silr si ꝓcingat verrucas ꝓtos oziri: eadē curatiōe ꝓcedendū est put de moꝛo dictum fuit. Et sic deo dante ⁊c.

C. xiij. Woꝛphea.

¶ Cap. xiij. De moꝛphea.

Morphea est dupler alba ⁊ nigra. Quando ē nigra moꝛphea nigra dicitur. Quando autem est alba albaras moꝛphea appellatur. ℣ Morphea itaq; est passio cutanea mutās naturalē colorem cutis. Et si in loco pilosō oziur pilos cadere facit. et interdum moꝛphea nigra: nā ista talis in principio oꝛtus sui curationem recipit licet cum difficultate. Quāobrem a doctoꝛibus iudicat ⁊ ēt ego affirmo qđ si hmōi passio fuerit antiquata ⁊ iā calluerit super cute sine vlceratione ⁊ inequalitate cutis q̄ nō recipit curationē. Albaras aūt moꝛphea raro innenitur cū vlceratiōe. ℣ magr Lāfrāc vir magne autoꝛitatis in arte chirurga ꝓtariā opi. teneat. ¶ Est ergo albaras mutatio cutis in albo colꝛ sine cuꝛ leſiōe i sua

Cura. Lāfrā. Signa albare

Digitized by Google

mor-phee. ꝓpria forma ⁊ natura. Et ly va-rie sint opiniões inter docto-res: tñ ō noib⁹ nō ē curādū dū mō rectas intētiões curatiuas hēamus. Curatiōi vtiq; istaꝝ duarū passionū cū doctria ꝑ-

Curō. tis ca. subuenire intēdo. ¶ Cu-ratio ḡ earūdē trib⁹ itētiōibus ꝙpleť. Pria ē vitam ordinare. Scda mäz añcedētē purgare. Tertia ⁊ vltia mām ꝙiūcta re-mouere: nutrimētū attrahēdo

prima ad locū si op⁹ fuerit. ¶ Quātū itētio. ad primā itētionē q̄ est vitā or-dinare ꝓcedēdū ē cū dieta ha-

Scda itētio. bita ca. ō cura vndimie. ¶ Sili-ḡ mō ꝑ scda itētiōe q̄ est mām antecedētē purgare. ℣ Si mor-phea fuerit albaras purgetur purgatiōe purgāti flegma cor-ruptuz: vel digerať materia et purgeť purgatiōib⁹ traditz. c. ō cura vndimie ⁊ sephiros. ḡre ꝑ tua necessitate illuc recurre.

Si ꝙo morphea nigra esse vi-deať ꝑ ei⁹ curatiōe eūatiōe et digōne eisdē auxilijs ꝓceden dū ē: put dictū fuit. c. ō cura cā-cri. q: oēs purgatiões et dige-stiones ibidē descripte melan-

Tertia in-tentio. cholią potētissime purgāt ḡre: illuc recurre. ¶ Tertia et vltia itētio q̄ ē mäz ꝙiūctā remouere ⁊ nutrimētū ad locū attrahere si op⁹ fuerit (vt dixim⁹) locali-bus medicaminib⁹ ꝙpleť. ℣ Et ꝓio sciēdū ē q̄ ea auxilia q̄ cō memorata sūt i cura allopicie huic morbo ꝑñt. cōuenire: ḡre illuc ꝛcurre. ℣ Ad albaras i pri-mis remediū singulare. ℞. suc ci artemisie succi ʒ̄lle añ. ʒ. ij. suc. lapacij acuti. ʒ. iij. misce fri cato pri⁹ loco cū pāno rigido donec loc⁹ rubescat: deiñ epiti meť cuz succis p̄dictis: ℣ Et si maior necessitas exiccationis affuerit attrahēdi nutrimētum ad locū facias sic. Si albaras fuerit i loco piloso i ꝑmis abza-dať loc⁹. Deiñ friceť: post mo-dū iponať medicamē infrascri-ptū. ℞. suc. ʒ̄lle suc. apij risi añ. ʒ. iij. cātaridarū. ʒ. ij. ℞. aceti for-tissimi. ʒ. ij. fermēti. ʒ. ij. misce ⁊ oia sit pistenť ⁊ mꝛe ēpl̄i sup loco a applicet: qz vesicādo nutri-mētū attrahit ad locū. ℣ Uesi-cato loco cū folio caulino ⁊ pi-

Uesi-catoguedie anatis ⁊ butyro tribus riū ad dieb⁹ ꝓcedēdū ē. ℣ Deiñ ad ꝑ albas ducēdū nālē color ⁊ gñationē ras. pilox i loco: infrascriptū medi camē applicādum est. ℞. succi abrotani succi matricarie succi ʒ̄lle añ. ʒ. ij. capillorū ꝙis cō-busto⁊. ʒ. ſ. ⁊ mediā olei tartari. ʒ. ℈. terebēti. clare resine pini liq̄de añ. ʒ. vi. farie lupi: fa-rine fenug. fermenti ana. ʒ. iij. mellis. ʒ. x. armoniaci dissoluti i aceto. ʒ. ij. ℈. bulliāt oia sit pa-rū ⁊ mo. e ēpl̄i sup loco appli-ceť: qz est mirabilis opationis ad puocādā naturitatē pilox ⁊ colorē naturalē cutis ducēdū. ℣ Cetex ad morpheā nigrā vl ceroſam curationē hāc valere inuenim⁹. Jn ꝑmis loco loto ⁊ fricato decoctiōe lapacij acuti fumiterre lupinox oib⁹ cū liri uio decoctis loc⁹ scarificeť. Ex i circuitu applicenť sanguisu. vt tota mā ꝙiūcta euacueť. dein-de infrascꝑto medicamie ꝓce dať. ℞. olei laurini oĺi de tart. añ. ʒ. ſ. ⁊ ℈. tereb. ʒ. ij. furfuris auripigmē. añ. ʒ. ij. subliməti. ʒ. ſ. succi lapa. acuti. ʒ. ij. ℈. lardi porcini liq̄facti: sapōis gallici añ. ʒ. x. florz erʒ. ʒ. v. fuligiñ furni. ʒ. ij. ⁊ semis charte ꝙbuste ʒ. v. litar. aurei⁊ argētei añ. ʒ. ſ. argēti viui extincti cū saliua. ʒ.

Digitized by Google

ꝛ. miſce: ꝛ ꝟ artem in mortario
fiat vngm̃: q̃ vtẽdum ẽ vſq; ad
mũdificatiõem. cutis vlcerose
carnẽ male remotionẽ. Et ſi p
remotiõe carnis male puluerẽ
nr̃m neceſſariũ fuerit adminiſ-
trare carnis ſuperflue remotinũ
ip̃m adminiſtra more iã dctõ plu
rib⁹ i locis: deinde loc⁹ exicce
tur ꝛ cicatrizet cũ vnguẽto de
minio: ꝛ aq̃ aluminoſa vel cuz
vnguẽto ỽ litargirio habito. c.
de tinea ad remouendũ acuita
tem ꝛ incẽdiũ a medicinis acu
tis cãtum. ℙ Et ſic deo dãte ꝛc.

Capi. xiiij. ¶ Ca. xiiij. De impetigine ſer
pigie derbia ꝛ flegmate falſo.

Hec egritudines ad
inuicẽ nõ differunt:
niſi ꝟ mai⁹ ꝛ min⁹:
ꝙes em̃ a ꝟkate groſ
ſo corrupto et baura
chino generant. Impetigo ita
q; ſiue derbia vulgariter loquẽ
do teſtãte papia. ẽ ſcabiles ſic
ca ſupeminẽs cum aſpitatẽ et
rotũditate figure ꝛ mẽbrorum
decorẽ ſedat. Jdeo ipetigo ſca
bioſa paſſio cutanea ꝛ ſicca eẽ
vr̃: ꝛ a nõnullis violatica dicit.
Jn medio tñ circuli aliq̃n ſine
aſperitate et ſcabie atq; vlcere
inuenitur. Et vt p̃m ei⁹ ortus
accidit in collo: in frõte: in ſpa
tulis: i gula et brachijs. Lãfrã
cus tñ in. c. de ipetigine dicit
ip̃am eſſe paſſionẽ cutaneã ſi-
ne vlceratiõe aſperitate et mu
tatiõis colotis naturalis cutis
q̃ õ i rei ỽitate ſalua pace tanti
viri fallit ei⁹ opio. ℙ Sit⁹ ſerpi
go i eadẽ aſpitate ꝛ ſcabie ſic
ca demõſtrat in ei⁹ ortu. Tñ i
figura aliquãtulũ diſtat ab ipe
tigine: q; ſerpigo ẽ lõgioꝛ fi-
gure ꝛ aliq̃n cũ dẽtib⁹: ꝛ magꝛ
vlceroſa ꝛ hũidioꝛ huc et illuc

Lãfrã-
cus.

Serpi
go.

ſerpẽdo. Jõ q̃n ãplitudinẽ hꝫ
ſ'ka ſalſuz a vulgo vulgariꝫ ap-
pellari ſolet. ¶ Curõ itaq; iſta- Cura-
rũ paſſionũ trib⁹ itẽtiõib⁹ effi- tio.
cir̃. ꝓma i bõa ordinatiõe re
giminis vite ꝓſiſtit. Scõa indi
gõne ꝛ eũatiõe materiei ãnce
dẽtis. Tertia ꝛ vltia in admi-
niſtratiõe localiũ ꝓ remotione
materiei cõiũcte. ¶ Quãtũ ad ꝓma
ꝓmã itẽtionẽ q̃ eſt vitã ordi- itẽtio.
nare bonoꝝ humorũ gñatiua
ꝙpleẽ ſic. ℙ Comedat q̃ patiẽ
olera ꝛ carnes ſãguinẽ ſubtilẽ
gñantia: ſicut ſunt borago lac
tuca ligua bonis ſpinacia ble
ta alba: cũ pauco mẽte ꝛ fenicu
li i brodio gallinaꝝ vl̃ carniũ
vituli hedini caſtrati vni⁹ ãni
decocta: panatel. iſup grue ri-
ſum far ꝛ hꝫ i eodẽ brodio de
cocta i iſto caſu vtil̃r ꝓcedũt:
oua ſorbilia ꝑtere ꝛ vinũ cla-
rũ odorifer̃ limphatũ et cũvti
litate ꝓcedunt. Oia iſup ferc
la ſalſa legumia ſimil̃ ꝛ acuta ꝛ
acriter põtica i iſto caſu ſũt di
mittẽda: q; hũores ſalſos ge-
nerãt: victualia et õ paſta inte-
riora ꝛ capita alaliuz ꝛ carnes
groſſe ſicut vaccie porzine cer
uine ꝛ lepozine oẽs ſũt euitãde Scõa
vna cũ auib⁹ aq̃ticis. ¶ Scõa itẽtio.
itẽtio ſic ꝙpleẽ. ℙ Jn p̃mꝫ dige
rat mã cũ oximel. ſirupo ꝛ õ fu
moterre ac violato cũ aq̃s en-
diuie fumiterre ꝛ buglos. vl̃ fa
cias ſic. ℞. ſiru. õ fumoter. mel.
ro. ſir. õ ſucco ẽdiuie añ. ʒ. ß. a q̃
rũ ẽdiuie fumiſre capilloꝝ ve purga
neris añ. ʒ. j. ℙ Sũpto ſirup. p tio.
hebdomadã purget ſic. ℞. dia
captoliconis. ʒ. vi. confectiõis
amech. ʒ. j. ß. diaſiniconis. ʒ. ij.
cũ ỽ cocti õe floꝝ ꝛ fructũ coz-
dialiũ polipodij ꝙ colopendrie
capil. veneris fꝫ. potio breuis:

Digitized by Google

addēdo sīr. violati. ℥. j. Ut pur geſ patēſcū pilluſ ō fumoter. ſīſ cū aggregatiuſ vl cū pilſis de iera cū agarico. ℙ Auxilia ēt deſcpta. c. ō ſephiros. de vndimia. de cācro z farmaca purgā tia ventrē. ad hāc curationem pñt cuz vtilitate adminiſtrari.

Tertia inten. ¶ Tertia deniq z vltia itētio q̄ admiſtratiōe localium ꝓpleſ ſic efficit. In pmis ad ipetigi nē z derbiā q̄ pax adiuicē differ ūt: imo vna z eadē ē curatio fricata derbiaz ipetig. pāno ru di vel abraſa raſorio: ipſa pri⁹ ſaluia limita ſtati ifraſcpta me dela loc⁹ ipetigis z derbie epi

Epitima. timeſ. Cui⁹ tal ē ordinatio. R. ſucci lapacij acuti. ℥. j. furfuz. ℥. ß. aceti ſquilitici. ʒ. x. alumi. rocheſ: floz ſ eris añ. ℥. j. ß. ſubli mati. ʒ. ß. ſalis gemine. ℈. j. mi ſce z bulliātvſq; ad ꝓſum. tertie ptis ſuc. z aceti: z vteſ epitimā do locū (vt ſupza dictū fuit) q̄m vnāquāq; ipetiginē z ſpeginē iterficit. ℙ Itē ad eandē itētio

Linimētū. nē. R. ſaponis gallici. ℥. j. ß. vi tri optīe triturati. ʒ. vj. furfu. ʒ. iij. ſtoraz liq̄ricie laudani añ. ʒ. ij. litargirij aurei z argentei añ. ʒ. v. argēti viui extincti cum ſaliua. ʒ. ß. tereb. clariſſime: olei laurini añ. ʒ. iij. ß. miſce ſīt icor poſādo ſ linimētū: qz i iſto ca ſu crede mihi p̄ſentaneū reme diū ē. ℙ Ad eādem itētionē vz

Alis. oleū ō frumēto ſup icude cum ferro ignito fabricatū. Eodem mō valet oleū de lupinis eodē modo cōfectū: vt ſupza dictum fuit de oleo tritici. ℙ Itē ad ſer piginem et vnāquamq; impeti ginē z derbiū. R. pinguedinis porcine olei laurini añ. ℥. ß. vn gūēt. roſati. ʒ. iij. auripigmen ti. ʒ. ij. ſublimati litargirij au rei z argēti ceruſe argenti vi ui extincti cum ſaliua ana. ʒ. v. floris eris. ʒ. j. et ß. miſce et in mortario marmoreo fiat lini mētū quia ē mirabilis opatio nis. ℙ Ulteriꝰ ad flegma ſalſuz Linimētū. cum vlcere et ragadijs ſiue fi xuris. R. ſucci lapacij acuti ſuc ci plātaginis ſucci ſolatri añ. ℥. ß. pinguedinis porcine lique facte vngūēti populeonis añ. ℥. ij. olei ro. onfancini olei mir tini añ. ℥. j. olei de vitellis euo rum. ʒ. x. litargirij aurei et ar gentei ana. ℥. j. et ß. tucie. ℥. ß. plumbi vſti. ʒ. vj. ceruſe. ʒ. x. ar genti viui. ʒ. ix. miſce et ſecūn dum artem fiat linimentum in mortario marmoreo. ¶ Et ſci vngm as q̄ iſtud vnguentum ſumme ō f k a valet in ſerpigine et impetigi ſalſum ne interfecta earuz malitia ad cutem cicatrizandam et linien dam. ¶ Et nota q̄ in iſtis paſ ſionibus preſertim in flegma te ſalſo balneum decoctionis maluarum fumitterre lapacij acuti ordei furfuris et ducum granatorum cum ſuis cortici bus ante adminiſtrationē vn guentorum acutorum et etiam poſt ſummopere valet. ¶ Et ſi in flegmate ſalſo aliqua mun dificatio pro eius vlcere neceſ ſaria fuerit puluis noſter car nis male remotiuus ſine dolo re poteſt conuenienter admini ſtrari redeundo deinde ad cu rationem antedictam. ℙ Et ſic deo dante completa eſt doctri na preſentis capituli: cui⁹ no men ſit benedictum.

¶ Capitulum decimum quintum. De pediculis C.xv. plactis q̄ vulgo dicuntur piatoni naſcētib⁹ i palpe bris genitaliūq; ptib⁹.

Digitized by Google

Omnia amara ꝺtutē hñt nedū pediculos interficiē diversa etiā vermes. ℣ Jō aloes dissolutū cū aqua rosata si locꝰ deiñ pediculoꝝ epitimarᵘ fuerit cuꝫ eo pediculos potēter interficit. ℣ Itē fricatio loci vbi sunt pediculi canapacio cū q̄ aurifices argētū de aurā ifalleter pediculos necati et interficitꝫ eos cadeꝛ facit. ℣ Itē vꝫ epitimatio fctā cū felle caponis: idē facit fel perdicum. Remedium singulare ad pediculos et piatos palpebrarū. ℣ Itē ad eādē itētionē vꝫ ouū decoctū ꝛ incisum ſm longitudinē abiecto vitello eiꝰ: et suꝫ pulverizato aloes epatico pediculos fugat ꝛ interficit. ℣ Et si ista non valēt pia cigaralis epalpebris euellanť. ℣ Et hoc puto tibi sufficere pro doctrina ptesentis capituli cuiꝰ deo dāte nomē sit benedictum.

C. xvj. ¶ Cap. xvj. De sironibus que sunt animalia parua hincinde super cute serpentina.

Auxilia q̄ i antecedēti cap̄, cōmemorata sunt hic cōueniētissime admistrari pñt qꝫ (vt ibidez dictum fuit) ola amara hñt virtutē vermes interficiēdi. Et quia alialia predicta solēt serpēdo eminentiā plenā aquositate inter cutē ꝛ carnē gñare. Jō ope ꝑtiū est ferro minuti capitꝫ ꝛ acuti emīnētiā p̄dictā frāgere vt medicamina possint attigere locū vbi p̄dicta alialia serpēdo existūt. ℣ Et isto mō aurilia in añcedēti. c. annotata seu amaritudine pñt hꝺtutē hꝛe interficiendi puꝫ alialia ista. ℣ Sitꝛ oleū ō vitriolo scabiē eoꝝ ō̄siccādo sirones necat. Itē argētū viuū extictū cū saliuaꝛ cū sapone gallico in corporatū parūꝑ auripigmēti i isto casu ꝑsentaneū remediū est. ℣ Acetū quoq; squillitinum Medi cū modico salsamēti piscīū sorcamen litoꝝ vulgariter ōꝛ salamora bonū, ꝛ pau aloes epatici: oibᵘ simꝫ incorporatis et bullitis locum ex eo epitimādo stati sirones interficit. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

¶ C. xvij. De pustul puꝫ faciei q̄ vulgo cori siue tozli nūcupāť C. xvij

Curatio istiꝰ egritudinis ꝑfecť admini strātiōe localiuꝫ habētiū virtutē maturatiuā cum lenitate quadam premissa euacuatione per ventris solutionem: q̄ efficitur cum cassia diacaptolicone et electuario rosato Mesue: ac mesue etiā p flothomiā vene cephalice si opꝰ fuerit: ꝛ vētosatiōes spatularū cum scharificatiōe ꝛ applicatiōe sanguisugarū sub auribᵘ ꝛ venis emoroidalibᵘ: mā exīte calida et a sanguine grosso cāta q̄ de facili cognoscitur per rubedinē loci et inflammationem. ℣ Et qꝛ interdū iste dispositiones a flāte grosso cū sanguinis grossi admixtione gñari solēt: qō cognoscit p loci albedinem tunc si opꝰ fuerit purgeť cozpᵘ cū cassia ꝛ diasfinicō. pñt ēt isti tales purgari cuꝫ pilꝛis ō iera ꝛ aggregatiuis. Localia itaq; eq̄lētia in isto casu i ꝑmis dñt hꝺ virtutē maturatiuā ꝛ lenitiuā: quoꝝ gña exēpli talis pōt eē ordinatio. ℞. Matu capitū lilioꝝ albozꝝ aā ℥ raticū decoctoꝝ. ℥. ij. carnis pomoꝝ ō decoctoꝝ sub ptuꝫ. ℥. j. ꝛ mediā passulaꝝ. ℥. j. piguedis anatis recētꝫ añ. ℥. ß. ola pistenť ꝛ fiat ēplꝫ ꝛ vtaꝛ ꝛep loco donec ce-

Digitized by Google

ri siue tolli ad maturationē p-
uenerit: quo facto sagitella ape-
Abster- rianū. Deinde abstergat mate-
sium. ria cū isto vngūēto. ℞. tereben-
tine clare. ℥. j. mellis. ʒ. x. farine lu-
pino ℥. ʒ. vj. sarcocol. ʒ. ij. misce
et vtere: qz abstergit materiam
Cero- grossam et ptētā in eis. ¶ Deide
tū ma- p mollitione et integra purga-
gīale. tione materie inuenim⁹ istō ce-
rotū summe valere. ℞. musicilla
ginis altee fenugreci et ficuum
li. ℔. olei de semie lini. ℥. ij. tere-
clare. ℥. j. ℨ. medū pinguedinis
galline pinguedinis anatis aū.
ʒ. x. litargirij aurei. ℥. j. et ℔. de
oībus ad ignē cū cera alba suf
ficiēti fiat cerotū ad modū dia
q̄lonis albi et vtere qz materiā
purgādo colorē pulchrū ptodu
cit. Et sic deo dante cōpleta est
doctrina ptinentis capituli ꝛc.

Capi. ¶ Cap. xviij. De fistula lachry
xviij. mali.

fistula

Ani.

Cura-
tio.

EX aḡate paruo la-
chrymali dexteri
iuxta nasum q̄ ab
Auicē. Ab garab
nūcupat fistula cū
ossis corruptione
frequēter gnari solet. ¶ Dico cu
ius curatione premissa vlī pur
gatione et vite bono regimine
put plenarie dictū fuit. c. de ob
talma. Dico mediate ad cura-
tionē dico veram veniēdo q̄
nulla meliori curatio est q̄ ori
ficium ꝓmeret ampliare. In pri
mis cū puluere nr̄o carnis sup
flue remotiuo. Deinde cū troci
sco nr̄o de minio si op⁹ fuerit.
¶ Ultimo loco cū spōgia vel lin
ta de cucurbita exiccata ad mo
dū corigie locū ampliare. De-
inde ampliato loco candēti fer
ro punctuali os cauterizet p ca
nulam argentē cauterū mittē
do donec perforet totū os vsq;
ad partē intrinsecā nas: et vt la
bia vlceris ab operatiōe ignis
minus ledant. Cōsequēter ha-
beas cauterū oliuate quo tota
ossis corruptio vndiq; cauteriz-
et. Deinde cauterio pūctuali
quadrato os perforetur. Canu
lo tñ argēteo prius intus posi
to ne caro sana ex cauterizatio
ne decoquat. Et hec fuit practi
ca excellētissimi Guil. pla. cum Guil.
aqua gētē plurimā sanauimus. pla.

¶ Verū semp aduertēdum est Nota.
ne cauterizatio et opatio ignis
attingat lachrymale: qz sequē-
straret angulū lachrymalis a
palpebra qō esset valde turpe
icōueniēs et operāti verecūdio
suz. Jō cauti chirurgici a tali in
cōueniēti se tuent locū cū toto
oculo argēteo cochleario coope
riēdo. Quo facto vlcus vsq; ad
separationē eschare sicut cete-
ra adusta vulnera tractād⁹ est
vez cū emolliētib⁹ os. Deinde
cōbustū curandū est (put de cu
ra ossis corrupti lati⁹ dictū fuit:
quare eodē recurre. ¶ Remota
deniq; ossis corruptione aliqui
bus diebus cū mūdificatiuo de
sirupo ro. descriptione nr̄a mul
tis in locis ordinato ꝓcedēdū
est: postmodū incarnet vlc⁹ in
carnatiuo in frascripto. ℞. tere
bē. cla. ℥. ℔. mirrhe sarcocol. aū.
ʒ. ℔. thuris. ʒ. j. farine fab. ℥. j. ℔.
mellis ro. ʒ. ij. aloes cpatici. ℨ.
j. misce qz mirabil⁹ incarnat: p
sufficiēti aūt loci incarnatiōe et
figillatione cū vngūēto de mi-
nio et aqua aluminosa et pulue
re cicatrizatiuo iam dicto in su
periori doctrina procedendum
est. Et sic deo dante ꝛc.

Mūdi-
ficati-
uum.

¶ Cap. xix. de gutta rosatia et
eius cura.

Digitized by Google

Gutta rosatia

Cause

Cura.

Dyta z scā in tertio.

Tertia in tertio.

Remedia

Aliud

Utta rosatia (vt i antiqs z modernis reperit scripturis) est q̄ dā rubedo extranea circa nasum z maxillas poma vt pl̄m sua hns nativitatē. Est insup cum pustulis crustosis ad modū parue lēticule. Et ꝓpterea hec passio (vt asserunt doctores) est vnum ex signis coarguētib⁹ p̄ncipiū lep̄. Fit nāq; ista egritudo a sanguine grosso corrupto cū aliq̄ li interdū adustiōe. Jō ista egritudo ꝑnumerat inter ptagiosas egritudines. Et vt pl̄m ei⁹ initiū tpe hiemali incipit manifestari ꝓpter coactionez vapoꝝ. ¶ Curatio itaq; isti⁹ passionis tribus intētionibus pficit. Prima in ordinatione vite p̄sistit. Secūa in purgatione materiei añcedētis. Tertia in localib⁹. ¶ Dyta z scā intētio pficiūtur quēadmodū in.c.ō. ap̄ate cāce. z de sephiros in mānilla dictū fuit: quare ꝓ tua necessitate illuc recurre. ¶ Silr et ꝓplemēto tertie intētiōis auxilia q̄ dicta sunt.c.de saphati. z.c.de serpigine z ipetigine ac morphea huic accommodate p̄nt reduci. ¶ Hic tñ ad ampliorē z lucidiorē doctrinam hmōi capli describā aliqua eq̄lentia remedia. ¶ Et primo ad guttā rosatiā in uenimus auxiliū i nrā scriptuz valere. R. radicū lapacū acutū radicū affodilor. ʒ.ij. aceti squilitici. ʒ.j. auripigmenti. ʒ.ij. sulphuris. ʒ.r. oīa simul eranī: deinde locus crebro epitimetur. Jstō em auxiliū vt nobis sepe numero experiētia demōstrauit desiccat vnāquāq; pustulaz rubedinē extraneā gutte rosatie extinguēdo. ¶ Ad eādē intētionē vz albume oui ꝙquassatū cū aqua ro. z pauc succi plātagi. parunq; succi lapa. acuti paululū sublimati. Jstō auxiliū in isto casu est p̄tineū remediū. ¶ Jtē accetū bullitū cū furfure z tum ex aqua ro. vt a fidedigno accepi delet potēter guttaz rosatiam. ¶ Oleum q̄z de grano z de lupinis pustulis ipostū summe inuasse ꝓcepimus. ¶ Et qz ista auxilia sunt aliquātulū corrosiua. Jō qñ cū illis tpe ꝙgruo ꝓcesseris ꝑ remotiōe mali colozis z male cicatrizatiōis z ad cutis aspitatē liniēdā z remouendas crusias: debes ꝓcedere cū infrascripto linimēto. R. suc. lapacū acuti succi plāta. suc. affodilor. añ. ʒ.j. ʒ. olei de vitel. ouor. ʒ.r. tereb. cla. ʒ. ʒ. succi limonū. ʒ.iij. alumi. roche ꝑusti. ʒ.j. argēti viui extincti. ʒ. ʒ. olei mirti. olei onfan. añ. ʒ.v. ʒ. misce oīa in mortario plūbi ducēdo per duas horas ꝑter argētū viuum: qz in fricatiōe plūbi remaneret cū ipo z vtere sup loco more linimēti: qz mirabilr vz ad oēs itētiones ꝓnotatas. ¶ Jtē ad eāde itētionēvz infrascꝑtū colliriū cū q̄ loc⁹ epitimet. R. sief albi sine opio. ʒ.j. ʒ. ʒ. suc. limonū. ʒ. ʒ. vini ḡna. aliquātulū ispissati ad ignē. ʒ.j. aggresti aceti rosati. ʒ.ij. tucie ceru. añ. ʒ.iij. ʒ. ʒ. litar. aurei z ar. añ. ʒ.iij. misce subtilissime terēdo z fiat collirii cū q̄ loc⁹ epitimet. ¶ Et ḥ puto tibi sufficere ꝑcurōe hmōi morbi deo dāte: cui⁹ nomē sit bñdict.

Secre tum ex ertū.

Oleuz

Lini mentū

Colli rium.

¶ Cap. xx. de vlceribus narium.

Vlcera narium sunt valde timorosa: quia vlcera q̄ ad cāceros ra nare solent transire. Sunt etiam difficili

C.xx.

Digitized by Google

me curatiõis: vel qz loc⁹ est ine pt⁹ applicatiõi medicinaꝝ vel qz materie catarrales operatio nẽ medicinaꝝ ipediunt. ¶ Prehabita ergo purgatiõe materiei añtis: ꝑmissoꝝ bono vite regimine ꝑ in superioꝛi doctrina sepissime de eis dictuꝫ fuit: ad localia remedia deinceps ꝓcẽdere tps est. Quãobꝛez curatio narij vlceꝝ paꝝ differt a cura tiõe cõi superi⁹ iã dicta libꝛo de vlceribus in gñali. ℣ Uñ si ista vlcera fuerint virulẽta curatione virulẽtoꝝ vlceꝝ curãda sũt. Si corrosiua corrosiuoꝝ. Si putrida putridoꝝ curatiõe tractanꝫ: ꝛ sic de singulis: put in suis ꝑticulis capꝫis ꝑnoiati lib. plenarie locuti sum⁹. ℣ Tñ hic de aliqb⁹ nõ exptis remedijs mẽtionẽ faciã. ℣ Et ꝓio dico qꝛ si vlcus fuerit virulẽtũ vel corrosiuũ mũdificẽt locus cũ pulnere nr̃o carnis male remotiuo vel vnguẽto apꝛoꝝ mixto cum egyptiaco. Deinde loco mũdificato ponaꝫ de infrascripto liquore. ℞. pomoꝝ grã. dul. ꝛace. numero. ij. litũ. ʒ. j. mirabo. citri. ʒ. ij. aq̃ plãta. aque ro. añ. ʒ. j. ꝛ ℈. caude equine cimaꝝ rubi lingue passerine folioꝝ plãta. añ. M. ℈. oĩa simul ꝓtũdanꝫ: deinde exprimanꝫ ꝛ ad ignẽ bulliãt vsq; ad spissitudinẽ mellis ꝛ vtere cũ lirinio intra nasum: qꝛ mũdificat ꝛ incarnat atq; cõsolidat. ℣ Itẽ ad eãdẽ intẽtionẽ vinũ grana. nouter expressum bullitũ vsq; ad spissitudinẽ cuꝫ succo planta. ꝛ succo lingue canis parũq; aluminis roche vlceribus narij potentissime occurrit desiccãdo: incarnando: ꝛ ꝓsolidãdo. ¶ Itẽ vnguentũ singulare ad oĩa vlcera narij. ℞. liquoꝛis superi⁹ in ꝓxima ordinatiõe descripti. ʒ. j. olei ro. onfancini diuti⁹ ducti i moꝛtario plũbi vsq; ad spissitudinem. ʒ. j. et ℈. tucie plumbi vsti antimonij. añ. ʒ. ij. ceruse. ʒ. ij. ℈. litar. aur. ꝛ argen. añ. ʒ. ℈. mirabo. citrini triturati vltima trituratiõe. ʒ. ℈. succi cimaꝝ rubi vel ſloco eius plãta. ʒ. ij. misce ꝛ uteꝝ in moꝛtario plũbi oĩa ducanꝫ cũ pistello per duas hoꝛas. Ista eĩm medella oĩb⁹ vlcerib⁹ narine magnopere opitulaꝫ. ℣ Itẽ ad eandẽ intentionẽ cũ minoꝛi exiccatiõe. ℞. vnguẽti albi cãphoꝛati olei onfancini olei de vitel. ana rũ. añ. ʒ. vj. vnguẽti ro. ʒ. ℈. vl loco ei⁹ vnguẽti ℔al. litar. au. ꝛ argẽ. tucie añ. ʒ. ij. plũbi vsti antimo. añ. ʒ. j. ꝛ ℈. succi plãta. succi q̃nq; neruie succi solatri añ. ʒ. j. ℈. misce ꝛ fiat artẽ in moꝛtario plũbi fiat linimẽtũ. Et sic de cet.

Curõ.

Ung̃m

Alind

¶ Ca. xxj. De vlceribus faciei ꝛ partium eius.

C. xxj.

Wedicina pe culiaꝛ

Ulcera fac...

Ulcera faciei nihil hãt ꝑticulaꝛ in eoꝝ curatione a curatiõe añcedẽtis. c. Sz qz particula facit addecoꝛationẽ nature humane. Ideo medicus ꝑ̃m dz bonitati ꝛ pulchritudini bone cicatꝛizatiõis: vez qz nec ꝓcaua: nec ꝓperemiens vel multũ ampla ꝑ posse non remaneat. ℣ Quãobrẽ vlcera istius particule sanat vnguẽtum de minio descriptione nr̃a pluribus in locis ordinatũ bonam cicatricẽ ꝑducendo. ℣ Et vt in antecedenti capꝫo dictum fuit si ista vlcera fuerint maligna curatione malignoꝝ vlcerum debẽt curari: ꝛ sic de alijs ꝓut in doctrina vlcerũ latius

Digitized by Google

fuit demoustratum. ℣Et sic deo dante ꝛc.

Capi. xxij. ℭCapi. xxij. De vlceribꝰ oris et partiū eiꝰ ac gingiuarū palati amigdalarū ꝛ vuule.

Vlcera oris

GIngiuaꝝ vlcera oꝛ et partiū eiꝰ ꝑmissa purgatiõe ꝛ bõe vite regimine curant curatione ista. ℣In primis si sunt putrida putridorū curatiõe curant. Si corrosiua corrosiuorū vlcerū curatione curentur. ℭTñ alij describã aurilia ꝑ eoꝝ curõnevalde vtilia ꝛ expta. ℣In primis ad giginaꝝ vlcera corrosiua ꝛ cãcrenosa vnguẽtū egyptiacū cũ vino granatoꝝ mirtū summopere valet. ℣Itẽ ad eãdẽ intentionẽ valet infrascripta decoctio ad gingiuarū cãcrenã. ℞. vini granatoꝝ aq̃ plãtaginis añ. ℥.ij. foliorꝝ olinaꝝ aliquãtulum pritarū. ℳ.ß. vnguenti egyptiaci ßcriptiẽ Aui. ℥.r. licij. ℥.i. bulliãt oia simul vsq; ad cõsummationẽ duaꝝ ptium et trib⁹: deiñ colent ꝛ vtere locũ fricãdo cum carꝝ vnãquãq; corruptionẽ cãcrenosam ꝛ corrosionẽ gingiuarũ vuule ꝛ palati sanat. ℣Itẽ ad vlcera gingiuarũ: ꝛ ad alcolã oris ꝛ vlcerationẽ amigdulaꝝ ꝛ vuule mirabiliter vꝝ infrascripta decoctio. ℞. oxidei mũdi sumach balaustiaꝝ foliorũ olinarũ. cimarũ rubi foliorꝝ plãtaginis lentiũ añ. ℳ.ß. granatoꝝ ãboꝝ nũcro. ij. aq̃ rosate aq̃ plãtaginis ana. li. ß. licij diamoroni mellis ro. añ ℥ ij. aluminis rocke. ℥.r. mirabolani citrini. ℥.ß. candę equine. ℳ.ß. oia simul bulliẽt ꝛ bulliãt vsq; ad ꝙsumationẽ tertie ptis. deiñ colẽt. ꝛ vtere mꝛegargarismatis. qꝛ oibus vlceribus oris ꝛ partiũ eius ꝓsentaneum remediuꝫ est. ℣Et sic deo dante ꝛc.

Decoctio peculiaris.

Aui.

Decoctio.

ℭCapi. xxiij. ỏ fiunt labioꝝ ꝛ oꝛ. Capi. xxi ij.

LAbioꝝ ragadie et crepature sanãt ap- plicatiõe vnguẽti al re labi cãphoranti. ℣Uꝝ biorũ etiam vngñ ỏ tuctia oleũ de vitellis ouoꝝ lotio aq̃ ordeacee cũ aqua plãtaginis.

Nota

Itẽ remediũ peculiare ad creaturas labiorũ sanandas sic reordinat. ℞. olei onfancini olei diũ pe de vitellis ouorũ ana. ℥.r. ceruse. ℥.ij. plũbi vsti. ℥.vj. litargirij re. aurei ꝛ argẽtei. añ. ℥.v. antimonij tucie añ. ℥.ij. et mediã sepi vituli sepi vaccini añ. ℥.j. succi plãtaginis succi solatri ana. ℥. r. bulliãt succi cũ oleis. et pinguedinibus vsq; ad cõsummationẽ succorũ: deinde colent et cũ cera alba sufficienti et reliquorũ ingredientiũ et in mortario fit vnguẽtum qõ valet ad vnãquãq; crepaturã ꝛ ragadias vninscujusq; corpis particule ꝓsertim oris. ℣Aqua quoq; aluminosa cũ aq̃ plãtaginis cõfecta maximã affert vtilitatẽ in isto casu lauãdo pticulã añ applicationez dicti vnguẽti. ℣Et sic deo dante ꝛc.

Noli me tãgere faciei et partium eius. Capi. xxi ij.

NAsi labijs oꝛ ꝛ maxillarum pomis ꝓsertim circa nasum i pte exteriori quoddã genus vlcerationis manducantis interdũ euenire solet: qõ a modernis tantũmõ doctoribus noli me tãgere nũcupat. Nascitur nãq; egritudo me tãgere.

Noli

Digitized by Google

pedis rotūde figure t substātia dūra t aliquātulū dolorosa colouris ad aliqlē liuiditatē tēdentis nō multū ēt cutē eminēti t circuitu hnt aliqñ venas sīguine plenas melancholico. Ēt demū qñ ad vlcerationē puenit eē velocissime t cremēti. Ēt oīa accidētia antinētia cācro mltipli cant t cōicantur cū isto vlcere.

Cura. ¶ Curatio igit talis egritudinis nō sec⁹ dz fieri t pcedi quē admodū dictū fuit in spāli. c. cōcura cācri. qz aliqñ vidim⁹ istō vlc⁹ suū hūisse pncipiū ab aīa te melācholico quo rotunde figure dolorosa t cū alijs accidētib⁹ annotatis i ptealleg. c. dre p tua necessitate illuc recurre.

Auxilia poculiaria. ¶ Aliqua tñ auxilia peculiaria ad āpliorē doctrinā pñtis. c. cōnūerabo: quoz hērit ordinatio prima. R. galitrici politrici afi. M. ʃ. betoni rubi q̄ est spēs ūrta solatri afi. M. ℔. pomoz gratorū integroz acetosoz nūero. ij. salotri. M. ℔. omuia pistētur t fortiter erpmant: deinde bullāt cum. ʒ. ij. ℔. licti vsq; ad spissitudinem mellis: qō intra vulnus ponat more melr o. cū lucinijs desup ponēdo vez sup pecia vngnētū de tucia descriptiōe nra tātidotario nro ordinatū. Itē tucia cū antimōio puluerizato t paz plūbi vsti hz in isto casu mirabilē progatiuā vlcere pri⁹ mōdificatoz p ei⁹ mūdificatione puluis nr carnz sup flue remotiu⁹ inter cetera remedia mosdicātia pncipatū obtinet. ¶ Sec⁹ isup cuiusdaz herbe q̄ vocat⁹ portaris siue veruca ria eradicat vnāquāqz māz cāceroſā dūmō ſ sit iossata t multū ātiqta sine molestia. Ēt de ista herba li. vij. litera propria vtilē ſmonē faciem⁹: dre p tua necessitate illuc recurre. ¶ Succ⁹ i sup betoni t ligne canis in isto casu magnā pītat vtilitatē: vnguē. ēt albuz cāphoratū cū succo plātā. t solatri cū tucia ēt cū vtilitate marima administrauit. ¶ Mta ēterea (vt supius dixim⁹) auxilia descripta sūt. c. de cancro: q̄ ad vsum pñtis. c. accōmodari pñt. Ēt hec puto tibi sufficere p cura presentis morbi deo dante t c.

C.xxv. ¶ Ca. xxv. De vlceri. gule colli t partium eius.

Vlcera gule. ¶ Jrca collū t gulā frequentissime euenire solēt vlcera scrophulosa: aliqñ cauernosa: et aliqñ plena: q̄ oīa ab hūoribꝰ frigidis cātur.

Cura. ¶ Ꝓo ūrū curatiōe ꝓmissa sufficiēti purgatōe pcētris solutionē: put. c. de sepdiros dcm fuit de apate moll. ꝓmissoq; bono vite regimine ibidez ordinato localib⁹ p eoz curatōe necessariū est trāsire. Uñ si hmōi vlcera fuerint scrophulosa: vez cuz carne eminēti t supflua: tūc curent curatiōe tradita. c. de scrophu vlceratis. dre illuc i necessitate recurre: qz vtilē sermonez aut alioz in. d. c. ōscptū eē inuenies. ¶ Sitr si fuerit cauernosa cauernosoz curatiōe ēt curari pōt. ¶ Tñ advtilitatē doctrine pñtis. c. narrabo solitū nraz isto rū vlcerū curāez: quā cū honore t vtilitate egrotātiū sepenumero pfecim⁹: lz cū difficultate et tpis lōgitudie fiat talz curō p̄pter cōtinuū descēsū materierū flegmaticaz ad locū pcurrētiū q̄ plerūq; in vlceribꝰ recidiuaz faciūt. ¶ In ꝑmis eger studeat se abstinere toto posse ab hūmi-

Digitized by Google

dis rebꝰ ꝓfertiz frigidis ſicut. c. de vndimia dictū fuit. Deide admoneo egrū q bis in hebdomada ſumere debeat in aurora coclear vnū ꝙ ſ[illegible]tiōis infraſcripta ꝓ purgatiōe materiei añce dēt: cuiꝰ talꝫ eſt forma. ℞. ſirupi ſtichados melliz roſati añ. ℥. vj. ſiru. vio. ℥. iiij. turbith ꝓparati. ℥. vj. agarici trociſcati. ℥. i. gandāzinziberis. ℥. v. cinamomi. ℥. ij. mām polipodij ℈rcini. ℥. j. ℈ k. aniſo ſ[illegible]aticārū. ℥. vij. tyriace. ℥. iij. zuc. fini. ℥. v. miſce prius trituratis triturā dz ſubtiliſſime et fiat electuariū qō magnā in iſto caſu ꝓpter ſatiſ[illegible]uam hz: et ſepiſſime cū honore nro illud exptiſumꝰ. ℭ Poſtmodum añ oia conatꝰ ſum ſp māz ꝙiūctā purgare et locū vlceratū ab oi carne ſuperflua et vnctuoſa mūdificare: aliqñ cū adminiſtratiōe egyptiaci: et interdū vtere neceſſitate cū trociſco nro de minio. Et in delicatis ꝓſonis dolorē pati nolētibꝰ locum mundificauimꝰ cū puluere nro carnis ſuperfluę remotiuo ſine dolore. ℭ Ultimo loco ꝓ integra curōne cum aq̄ aluminoſa locū Lauiet aliqñ ſup fila carpinata mel roſatū ipoſui: aut loco eiꝰ abſterſiuuz de melle roſato. Et qz iſta vlcera ſp indigent vehemēti exiccatiōe propter hūiditatē ſuperfluā quā ſp hñt hmōi vlcera. Jō etiā tpe cicatrizatōis fuit neceſſariū ꝙponere ſup fila vnguentuz ceraſeos vel vnguētum apl̄oz corroboratum cum modicum vnguēti. ſuper potia quoqꝫ a ꝓncipio vſq; ad finez vnguētū ſtraſcriptū applicauimus. ℞. olei liliozū alb. olei de ſemine lini. ana. ℥. iij. olei roſa. ȝ dor. olei mirti. añ. ℥. ij. litargi. aur. et ārgē. minij ana. ℥. j. diaq̄. albi cū gummis. ℥. iiij. plg. hir. pigue. caſtrati añ. ℥. ij. et ℈ k. picis nauallis picis grece añ. ℥. j. et ℈ k. ſucci ligue canis. ℥. iiij. bul. oia ſiꝫ donec coloꝛē acq̄rāt nigrū et ſuccꝰ ſit penitꝰ ꝙſumptꝰ: deinde colēt capanacio ſpiſſo: poſt modū iterū ad ignē bul. donec acq̄rāt coloꝛē nigerrimū: addēdo tereb. clare. ℥. iij. oppoponacis. ℥. ij. et ℈ k. cere aliqñtū ſufficit et fiat vnguētū nō nimis ſolidū et ponaꝝ terebē. et oppoponaꝝ qñ auferꝝ ab igne. Jſtō em̄ vnguentum (vt pz cōſideratī igredientia) virtutē habet purgādi et incarnādi cū mundificatione domeſtica et cicatrizatiōe. herba quoqꝫ lingue canis predictꝫ vlceribꝰ impoſita et ligata vtilem ꝓducit effectum. Et hoc ē noſtra curatio quā ſepenumero experti ſumus cum honore noſtro et vtilitate egrotantiuz. ℭ Et ſic deo dante ꝛc.

¶ Tractatus. iij. De vlceribus thoracis: ſpine dorſi: coſtaruz. brachiorum et de auriuz diſpoſitiōibus: continens capla. xj.

¶ Capi. ſ. De vlcerbus dorſi. Ca. ſ. Ulcera dorſi. Curō.

VLcera dorſalia (vt in capitulo ō vulneribus huiuſmodi loci dictum fuit (ſunt multis de cauſis valde periculoſa: quas quidem cauſas ibidem reuide. Curō.

¶ Curatio itaq; iſtorum vlcerū non differt a curatione communi aliorum vlcerum tradita in lib. de vlceribus in vniuerſali. ℭ Quāobrem ſi vlcera iſtorum locorum ſunt putrida curantur vlcerū putridorū curatiōe: et ſic de alijs vlcerib⁹. put in ſuis ꝓpꝛijs capl̄is lib. ꝑtle

ga. optima

ga.optimaz descripsimus curationē:quare pro tua necessitate illuc recurre. ¶Unū tñ i istis vlceribus notandum est propter neruorum multitudinem z nobilitatem nuche medicamina dñt esse mitiora quando in istis vlceribꝰ opz administrari acuta medicamina. ¶Quapropter in putridis vlceribꝰ vnguentum egyptiacum mixtū cū tatūdez vnguēti gplez sufficit administrari. ¶Silr etiam in sordidis sufficit admīstrare p eoz mundificatiōe ptē vnāvnguēti egyptiaci cū duabus partibus vnguenti apostolozum. ¶Abstersiuum quoq; de melle rosato cuz succo apij sarcocolle et succo acfodilon cuz terebentina et farina lupinoꝝ sordidis iterdū vlceribus sufficit pro eozū mūdificatione. ¶In cauernosis ēt vlceribus cū lotiōibus z medicaminibus acutis (ne forte sua acuitate in neruis nuche rigores spasmū causari valeāt) nō est tutū pcedere. Igit si incisio fieri pōt absq; incisiōe venarū z neruoꝝ hmōi cauerneysq; ad finē eiꝰ ista opatio laudabilioꝝ esset q̄ pcedere acutis medicammibꝰ:z pīsertim qñ orificiū vlceratiōis cauernose nāl pmaneret in loco supiori z profunditas eius i loco inferiori. ¶Uerū si in hmōi vlceribꝰ aliqua de cā eminentis incōmodi predicta incisio fieri non possit:tunc ifrascripta lotio nō pcedēdū est cuius officiū est ynā quāq; vlcerationē cauernosaz z carne mala z putrida mundare absq; molestia:z huiusmodi cō

Lotio positionis talis est forma. ℞.Li xiuij cōfecti er cinere ramorū vitis ℥.ij. fici z sit qualis fortitudinis cū lixiuio barbitōsorz.z.vj.pl.nīi carnis supflue remotiui.z.ij.sarcocol.z.ß. mellis ros.ʒ.ß.ē.misce z actualr tepida cū siringa vel mittaꝰ mittaꝰ. Aduertēdo sp q̄ lauatorij hmōi intra cauernā vlcerationis remaneat p dię nālē aliq; fiat pmutatio nō medele p dicte:qm̄ eiꝰ opatio nō efficit nisi intra dię naturalē. Nā p dicta medicina manducat carnē malā cū vlcerz mūdificatione absq; dolore z euacuatiōe multe saniositatis p duocit:sanię de mala in bonā regulādo. ¶Cūq; ad pfectā mūdificationez vlceris pueneris:q̄ de facili cognoscit p bonitatē carnis noue nascētis invlcere:z p pñtiā bone saniositatis:tūc abhmōi medicamie abstinēdū ē z loco eiꝰ dz locꝰ lauari cuz aq̄ oꝝ.z melle rosa.tm̄ mō:vel itꝰ ponaꝝ absterſiuū de melle ros. cū terebentina sarcocolla pluribus i locis ordinatū. ¶Secuta mūdificatōe p incarnatōe z sigillatiōe eiꝰ pcedēduz ē put de his duabꝰ intētiōibꝰ sepiſſime dictū fuit in lib.de vlceribꝰ in vli:q̄re pro tua necessitate illuc recurre. ¶Silr et si in curaistoꝝ vlcerū intētio euacuādi corpꝰ affuerit pcedaꝝ vna cum regimine vite:vcz in cōme.et potu sm̄ q̄ hūoꝝ nam postulabit vñ ō vnaquaq; materia peccante purganda.c.ij.de vlceribꝰ satis apte demonstratū fuit quare pro tua necessitate illuc recurre. Et sic deo dante cōpleta est doctrina presentis capituli:cuius nomen sit benedictum.

¶Capitulum secundum. C.ij.
de vlceribus thoracis seu pectoris.

Digitized by Google

Ulcera pectoris.

Pectoris vlcerū curatio a curatione communi aliox vlcerum nō differt qn nō sunt penetrātia. Quare si sunt cauernosa cauernosoz curōe curentur. Si putrida corrosiua vt putrida z corrosiua curatione gubernēt: z sic de aliis put i doctrina de vlceribꝰ i vlti ō oibꝰ sermonē fecimus: ḡre pro tua necessitate illuc recurre.

¶ Uerū si ista vlcera fuerit cum ossis corruptiōe z nō penetrantia: tunc subtili ingenio magna cuz sagacitate tota ossis corruptio ferro aut acuto medicamine ēm qō melius tibi videbit vndiq a carne mala ōregat rasparijs: deide instris bñ icidētibꝰ carrādo seu raspādo vsq ad sanitatē ossis pcedendū est: postmodū cādēti ferro dūmō ꝑ sine eminēti icōmodo fieri possit totū os superficialiter cauteri zet. ¶ Pro reliqua vo curatiōis eius pcedendū est: put lanfi in lib. de vlceribꝰ. c. pprio de ossis corruptiōe locuti sumꝰ. ¶ Et si p̄dicta vlcera vident eē penetrātia: tūc p eoz curōne palliatiua curō est multū necessaria qz medicamina acuta rōne mē brozū nobiliū nō pñt substinere. Quāobrē aurilia q cōmemorata fuerūt in curatione vulnerū pectoris penetrātiū ad hāc curationē accōmodari pñt cum vtilitate egrotātis. Et propter ea ista capitula alternatim videantur. Multa etenim auxilia tam in forma poculi q in forma lotiōis ibidem sunt annotata que ad vsuz presentis capituli pfz faciūt: ḡre p tua necessitate ad illud recurre. ¶ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Ca. iij. ō vlceribꝰ brachioz.

Ca. iij. Ulcera brachi orum.

Rachioz vlcera cu ranī curatiōe aliorū vlcerū vez. Si virulenta virulentoz curatione curenī. Si corrosiua vt corrosiua tractēt: z sic de singulis. ¶ Unū tñ sp ē mēti tenē dū. s. q sicut vlcera tibiaruz indigent lecto: ita etiā brachioz vlcera ad collū suspēdi debēt. Nota.

¶ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Ca. iiij. de fixuris pupille et māmillarum vlceribus. C. iiij.

Ulcera mamillarum.

Ulcera māmillaz sūt vt pfz cauernosa pp raritatez z spōgiositatē eaz. Sñant pterea vt pḱm ex apatibꝰ calis pp lactz coagulationē. Aliqñ ēt pp hūores frigidos: ḡre nō nisi cū difficultate sananī. Que aūt a lactz coagulatōe pcedūt pp ptinuū descensū lactis ad māmillam. Silicz nō dico de his q ab hūoribus grossis z frigidis cānt cū difficultate curanī: qz pḱm ab hmōi hūoribus vlcera efficiunt valde cauernosa. Et ideo quia locus est ineptus applicationi ligature hac de causa curaz reddunt difficile. ¶ Curatio itaq istorum vlcerū p̄missa vlī purgatiōe premissoz bono vite regimine est vt mūdificēt locus cum puluere nostro carnis superflue remotiuo absq dolore. Desup vnguentum nostrum de minio applicando. Et p totam māmillam infrascriptū emplz imponat. ℞. farine fabarum farine lentiuz farine ordei ana. lib. ℨ. et cum sapa sufficienter bulliant vsq ad spissitudinem z vtere: quia desiccat: resoluit: et mitigat lac paulatine. expe- empl̄

Digitized by Google

cā do. ℣ Et si vlc⁹ fuerit cū dolore medulla panis cū folijs malue i brodio gallinaꝝ decocta cū modico butyri paꝝ olei rosacū vitel. ouoꝝ z parū croci more ēpi sup māmilla iposita: resoluēdo dolorē miraditer sedat: vnūdz i isto casu nō ē ptermittēdū: vcz q⁹ tinta nō sit mlt̄ū lōga z sit canulata. i. aut cū dipta mo: aut cuz cucurbita exiccata ad solē ad modu⁹ corrigēdū: aut folijs caulū nigroꝝ ad vmbrā aliquantulū exiccatis cōfecta. Debet insup māmilla i hac curatiōe ad collū suspēdi ne hūores ad locū decurrāt. ℣ Multa ptērea documēta⁹ auxilia. c. de apte māmillaꝝ cōmemorata fuerūt q⁹ ad hāc curationē pueniētissime pōt reduci. ℣ Exiccatio dz lactis inuamētū sanatiōi vlcerū māmillaꝝ ꝑstat. Ideo i terdū sumere pillulā reubarbari ad quantitatē ciceris cū. ℨ. ij. aq̄ plātaginis z mēte i exiccatiōe lactis plm̄ inuasse ꝓcepimus. Et ista fuit ductio celeberrimi magistri Joānis arrhacini maceratēsis. ℣ Si liqs mō etiā vlcera cāta ab hūoribus frigidis z grossis curarī curōne dicta. ℣ In ceteris vo intētiōb⁹ vcz p mūdificatiōe z icarnatione ac sigillatiōe procedendū ꝓut de his itētiōib⁹ in lib. de vlceribꝰ in vlis plib⁹ i locis dictū fuit. ¶ Et qr ꝓrigit sepe nūero ꝓp supfluitatē z acuitatē lactis papillā māmillarū ragadiari. Ido ꝑ earū curōne infrascripto linimēto ꝓcedendū est

Nota ductionē magistri Joānis maceratēsis

Linimētū.

℞. vnguēti ros. olei onfancini aā. ℨ. j. ß. succi plantagi. ℨ. ß. sepi vitrioli. ℨ. r. litargirij au. z arg̃. aā. ℨ. vj. plūbi vsti ceruse tucie aā. ℨ. ij. antimonij. ℨ. ij. thuris. ℨ. ß. terre sigillate boliar. aā. ℨ. j. ß. misce z in mortario plūbi ducēdo ꝑ dnas horas cū pistello fiāt linimētuz: vltimo locō ꝓ sigillatiōe vnguentū de minio in forma solida vel vnguētū de ceruſa decoctū cū lotione aq̄ aluminose reliquū curationis perfectissime facit. Et sic deo dāte ⁊c.

¶ Ca. v. de vlceri. i teriozi ꝑte auriū nascētibus z eoꝝ cura. Ca. v.

AUres in ꝑte iteriozi vlcera materia catarrali auriū. frequētissime aꝑari solēt: quare post eruptionē aꝑatis seq̄t vlcus q⁹ vt plurimum est difficile curationis. Et cā est: tū qr locus est ineptus applicationi medicinaꝝ: tū qr cerebrū ꝺ facili ei⁹ supfluitates ad locū vlceratiōis trāsmittit: tū deniq⁹ qr loc⁹ ꝓpter ei⁹ nobilitatē medicamina nimie mordicatiōis q̄ plerūq⁹ i curatiōe vlcerū sūt necessaria tolerare nō ꝑt. Quapp curatio ꝑdictoꝝ quāto mitioz fieri pōt: tāto melioz est: qr istis vlceribꝰ ꝑsertim de recētifactis dolores vehementes et lesiones magne solēt euenire.

¶ Curatio itaq⁹ istoꝝ vlcerꝝ ꝑmissa purgatiōe capitis cū pillulis ꝺ agari. vel de assagereth cū agarico ꝑmisso⁹ bono vite regimine ꝑ comestione z potu administratiōe localiū domestice mūdificatiū efficit. ¶ Et ꝓmo si vlcera fuerit recētiar nuprime fctā: tūc mel. ro. cū oleo de vitel. ouoꝝ: parū⁹ sarcocolle mirturā faciendo⁹ tepidū in auribus stillatim mundificando aurium vlcera: eoꝝ sanationē ꝓducit. Vinum quoq⁹ pomigranati dulcis cōfectum (vt

Curō.

BIBLIOTECA NACIONAL
Digitized by Google

infra) auriū vlcerib⁹ singulare
p̄ficiū ē: mūdificādo em̄ z famē
purgādo effectū sanatiōis idu
Mun- cit. ℣ Pod⁹ ūt ꝑpositiōis illi⁹
dificā- talis est. ℞. pomū grana. vnum
tiuū. dulce z integrū z in vino albo
odori. modicū ꝯcoq̄re facias ꝯ
inde ipz pistā subtilissime: post
modū colet z exp̄mat forti ex-
pressiōe: q̄ facto addat p̄dicte co
lature melt ro. colati finissimi.
℥. ij. ß. z item bulliant ad ignē
vsq; ad spissitudinē melt z vte-
re intra aurē ꝑ exiccatiōe vlce
rū ei⁹. Et si vis q̄ dicta medel
la hēat meliorē absterssionē cū
attractiōe addant tereb. cla. ℥.
ß. cū. ℥. j. p̄dicti liq̄is. Et q̄ cū
istis vlcerib⁹ recēter factis so-
let nōnūq̄ dolor aplicari. ℥ gif
in tali casu medella mioris exi
catiōis indigem⁹. Quāobrē o-
leū de vitellis ouoꝝ simplr in
mortario plūbi diuti⁹ deductū
singlare vlcerib⁹ auriū doloro
sis (vt gl'iosus testat aucꝛoar)
p̄ficiū est: mūdificādo em̄ do
lorē sedat māz vlcerationis ad
exitū preparando. ℣ Itē vinum
ℊnatoꝝ dul. cuz succo virge pa
sto. et succo lingue passerine q̄
cētūnodia nūcupat cū modi-
co lilij bullitū vsq; ad spissitudi
nē in aurib⁹ de inde instillatum
vlcera r̄cēta aurū pfectissime
mundificat z sanat: sicl q̄z de
memite cū licio z pan thurris
parūq; sarcocolle cā melle ros.
mixtū aduersus vlcera aurium
iuuamento manifesto perfectis
sime vz: mūdificat ei cū ī carna
tiōe z exiccatiōe loci. z si ista vl
cera fuerit mltū antiq̄ta: z de
gñe putidoꝝ aut sordidoꝝ:
vnguē tūc vngm̄ egyp. vt infra ordina-
tuz mi tū putredinēt sordicieꝝ vlcerū mi
abile. rabilt mūdificat. ℞. melt. ℥. j. z

flozꝛ erꝛ. ℥. iij. alumis ro. ℥. ß. suc
ci apij succi līgue passerine vi
ni ℊnatoꝝ dul. z acetosozū aā.
℥. ß. ad ignē colatis ptr⁹ succis
bulliāt ībō igne vsq; ad spissi-
tudinem mellis. Istud enim vn
guētū putrida z sordida vlcera
hmōi loci mirū ī modū mūdifi
cat cū pus egrōtātis molestia.
℣ Et si ꝑ mūdificatiōe istaꝝ vl
cerū minoꝝ mordicatio fuerit
necessaria: addat huicvnguēto
tātūdē vnguēti apij vlvnguē
ti cerasios loco mūdificato sco
ria ferri cū vino ℊnatoꝝ ter lo
ta: deniq; ōdōta cū licio ꝛ trītu
rata cū modicosarcocolle aloes
z thuris p̄sentaneū remediū ē:
q̄ locū mūdificatū pfectissime
desiccat z sanat. ℣ Silr etiā si vl
cera fuerintvirulēta cū aliquali
corosiōe z malignitate vnguē
tū egyptiacū p̄dictū in cura eo
rū magnā potētiā z p̄rogatiuā
hz. Puluis ēt nr carnis ifluxe
remotiu⁹ absq; dolore mixt⁹ cū
vnguēto albo cāphorato in p̄di
ctis vlcerib⁹ effectū mundifica
tiōis ꝑducit. Silr hz ī istz vlce
rib⁹ virulētis corosiuis z mali
gnis. ℣ Interfecta malignitate
z corosiōe eorum vnguētū cā-
phoratū z tātūdē liniměti sco-
rie ferri añdicti mltū ad ꝓ-
positū facit. ℣ Lotiōes hz ma- Lotio.
teria exīte calida cū sirīga it⁹
piectas z cōfectas cū decoctio
ne rosaꝝ lētiū ordeilingue pas
serine z zuccari in tali casu sum
me iuuasse ꝓcepimus ī mā ꝛo
frigida et grossa lotio decoctio
nis melt et vini: z aq̄ cineris
cum sarcocolla in causa mundi
ficādi necessaria est. ℣ Et quia
amice ꝓpter nobilitatē loci
(vt supr⁹ dictū fuit) ex applica
tiōe stipticātiū et mordicātiuz

Digitized by Google

solēt hmōi vlceribus dolores ꝛ apationes euenire. Iccirco in isto casu prudentissimi medici est statiz dolorē cū infrascripto suffumigio sedare: deinde oleū de vitellis ouoꝝ cū butyro imponere ꝓ hac intētione vtilissimū erit: cuius suffumigij sp talis fuit ordiatio nra. R. fo. mal. ꝛ violaꝝ cam̄. melk. ane. añ. M. j. lūbricoꝝ. ℥. j. ℔. ℥ succa. rubei. ℥. j. liq̄ricie mūde passulaꝝ añ. ℥. j. misce ꝛ bulliāt cū aq̄ sufficiēti vel cū brodio gallinaꝝ sine sale ꝓfecto vsq; ad ꝓsummationem medietatis aque cū qua locus suffumiget. Et sic deo ꝛc.

Ca. vj. ¶ Cap̄. vj. De verruca nascēti in aure.

Verruca auris.

CAro supflua ꝛ verruca q̄ intra aurē oriri solet eiꝰ auditū vnq; frequentissime impedit. cu. extirpatiua curar: qz oē supfluū indiget extirpatione. ꝓ cuius extirpatiōe vtilissimū est ꝓcedere: put de cura polipi nasi nō cāceroſi dictū fuit quare ꝓ tua necessitate illuc recurre: ꝛ ista duo capt̄a alternatim videantur.

C. vij. ¶ Cap̄. vij. De tinnitu ꝛ vertositate aurium.

Tinnitus aurium. Curatio.

STradispō semp gñatur a materia grossa viscosa ex qua ventositas grossa procedere solet faciēs tinnitū. ℣ Curatio itaq; tinnitus aurium ordinato regimine vite purgato capite ꝛ sepius cū pilulis de iera cafa agarico vel cū pillu. cochijs ad localia deinde vtilissimū est trāsire. ℣ Et in primis maiorana decocta cū aqua ꝛ vino cū camomilla aneto parumq; melk. deinde suffumigium ex ea factum cur vase oleagineo mirabiliter auriū tinnitum sedat: ponēdo deinde intra aurē oleū amigdaloꝝ amararū cū oleo anetino ꝛ melle rosato. ℣ Ad eandem intētionēvz fomigiū suffumigium infrascriptum. R. ad vena. marrubij camo. aneti añ. M. tosti caj. maiorane origani añ. paꝝ cū tem anvino ꝛ aqua maris bulliāt vsq; riū carad ꝓsum. tertie partis addendo midanmellis. ℥. iij. castorei. ℈. j. ꝛ itedarum bul. ꝛ vtere more antedicto ponēdo intra aurē oleū sambucinum tepidum simul cum oleo amig. amaraꝝ oleum ℈ nardinum cum mo. olei rutacini similem ꝓducit effectū. idē ēt facit oleum de raffanoꝝ ab Aui. sum me laudat: qz ventositatem aurium potenter tollit. ℣ Item ad tinnitū auriū ꝛ ventositatē carminādam post suffumigiū anteductū oleū magistrale descri. nostra summe iuuasse percepimus: cuius talis est ordinatio. R. olei anetini olei sambucini olei amigdalarum amararum añ. ℥. j. succi ꝓxi succi raffani añ. ℥. ℔. foliorꝝ rute ciminisam. succi clamoni. añ. paꝝ castorei grana. ij. aceti. ℥. ℔. bulliant oia simul vsq; ad ꝓsummationem aceti ꝛ succi: deinde canapacio spisso colenē ꝛ vtere aliquātulū tepidum in aure post suffumigium: qz mirabiliter sibilū tinnitum ꝛ ventositatem grossam aufert ꝛ anditū deuastatum restaurat. ℣ Quidā etiā dixerūt ꝙ fel caprinum vel vitulinum decoctum cū succo ꝓxi ꝛ raffani ꝛ oleo anetino vsq; ad spissitudinem tinnitum aurium mirabiliter tollit. Et sic deo dante ꝛc.

Suffumigiū. Fel caprinū.

¶ Capitulum. viij. De dolore aurium. Cap̄. viij.

Digitized by Google

Cura i cā cali da.

Ro sedatiōe doloris auriū a materia cali da causati oleū rosa rum onfancinū intra pomū decoctū cū mo dico croci mirū in modū dolorē sedat. Lac etiā caprinū vel vac cinū vel mulieris ad eandē in tentionē vz. Oleū sīr violatū z amigdalaz dulciū decoctū cū vino granatoz acetosoz z paz croci cum porcelionibus: pura numero. 3 o. i. ℥. ij. p̄dictoz oleo rum vsq; ad ꝓsummationē vini est medicina experta z singula re remediū in isto casu. Pomū preterea sub prunis decoctum pistatū z cribellatū z cum oleo ros. mixtum z oleo vio. paz cro ci z duoz ouorum vitellis: z si mul demū bullitis vnica ebulli tione more empt̄i sup auribus appticatum aliquantulum cali dum prestat iuuamētū sedatio nis doloris. Sapa q̄q; decocta cum farina ordeacea z fabaruz cum oleo ro. z camomil. parūq; furfuris triturati ad sedationē doloris aurium cum aliquali re solutione est optimū remediū.

Cura i cā frigida.

Si vero materia fuerit frigida dixerunt veteres q; oleū aneti num cū butyro z succo affodillo rum bullitis vsq; ad ꝓsummatio nē succi: deinde in auribus tepi dū instillatū ℔z virtutē sedādi dolorē a frigida materia causa

Oleuz suauēzoar.

tum. Oleum quoq; de vitellis ouoz sm Auēzoar. (vt superi⁹ diximus) in sedando vnūquēq; dolorem auriū ceteris auriliis est prestātius. Itē oleū p̄dictum simul cū oleo amigdalaz dul ciū z oleo sambucino parū ace ti z vini granatoz z butyri cū lubricis terre z limacūs. ℥ij. et tantūdē de porcellionib⁹ oib⁹ bullitis cū. ℥. ij. cepe in furno deco. z aliquantulū incise z pri te cū pauco croci vsq; ad ꝓsum mationē vini z aceti: deinde co lent z colatura ista in aurē t̄ istil let: q; dolorē a cā frigida cārū sedat. Silr sapā cū butyro deco ctā z oleo sambucino cū modi co croci z cere albe parūq; fur furis triturati z farine fabaruz more empt̄i sup aurib⁹ ipositā adaersus auriū dolorē summe iuuasse ꝓcepimus. Oleū silr de semine lini cū oleo amigdalaz amaraz bullitū cū lubricis ter re ad idē vz. Empt̄m q̄z de sa pa cum furfure z oleo ane. z ca mo. cū pauco camo. mellilo. de coctū z auribus applicatū mi ram ℔z ꝓrogatiuā. ¶ Ulteri⁹ ad sedādū dolorē auriū a cā ca lida causatū infrascriptū suffu migiū summe valere reperim⁹ cui⁹ talis est ordinatio. ℞. mal. vio. camo. mellilo. ane. añ. ℥. j. palee ordei incise fur. ordei mūdi añ. ℥. ij. li. cri. passu. añ. ℥. j. bu. oīa cum aqua sufficienti vsq; ad ꝓsum. medie. aqua dein de suffumigeť auris z in cā ca lida applicenť auxilia superi⁹ descripta. ¶ Uerū si aurium do lor a cā frigida causaťr: suffumi genť infrascripto suffumigio. ℞. radicū altee li. ℥. camo. melli lo. ane. foliоz ꝓrasi. añ. ℥. j. sti chados squinānti maiorane añ. parū cū aqua z paz vini odori feri bulliāt vsq; ad ꝓsummatio nē medietatis: deinde locꝰ suf fumigeť more quo supra dictuz fuit. Postmodum auxilia descri pta in cā frigida intra aurē in strillenť sm doloris necessitatē. Et sic deo dāte ꝓpletꝰ est sermo p̄ntis. c. cuiꝰ nomē sit bn̄dictū.

Aliud

empt̄z

A cau sa cali da.

Suffu migiū in mas teria calida.

Alio fi mate ria fri gida.

¶ Ca. ix. De surditate aurium. Ca. ix.

Digitized by Google

Surditas auriū.

CArūs ingentibus morbis natura corporis humani circa actionem ac potētias auditiuā frequētissime vexari solet: q̄ quidē auditus cū magna parte ad vsum quāq; sciētiā acquirendam simul ad vite vsum ac dulcedinē maximam ꝓferat. Accirco magna cū diligentia solertiq; ingenio in humanis custodiēd⁹ est ac eius morbi curandi sunt.

Cause

CSūt itaq; egritudines a q̄bus audit⁹ denaſtari solet: velut dolor aꝑa vētositas grossa vlcera caro addita surditas: vermes et grana alicui⁹ seminis et huiusmodi. de q̄b⁹ deo dāte sigillatim suū ꝓpriuz faciem⁹ capl̄m.

Cura ab aꝑa te.

CQuāobrem si causa surditatis auriū fuerit aꝑa p ei⁹ remotiōe ad capl̄m ꝓpriū de aꝑate auriū recursuz habeas et sic de alijs: ꝓout in vnoquoq; capīo plenarie dicemus: quare ꝓ tua necessitate illuc recurras. Hic tm̄ vlr dicem⁹ de cura surditatis auriū. Et in p̄mis p̄cedēte cūone capitis cū pillul⁹ de iera vel aggregatiuis vel cochijs vl assa gereth cū agarico vel cū alijs ꝓut tibi videbit iuxta necessitatē humorū peccantiū in corpe. ordinatoq; bonovite regimine nō multū humectatino. Ideo serpillū nepita sanſuc⁹ mēta pe troſilli calamētū origanū nur

Reme diū ad surditatem.

muscata et cinamomū iferckis vtilr cōcedunt in isto casu. Uinū q̄z odorifer cum aq̄ cozian et mellinā coriādratā. et cū modico cinamomi decoctā i potu deiñ sumptā ad auriū surditatē p̄m iuuasse ꝓcepim⁹, veniē do deinceps ad localia. dico q̄ auxilia q̄ ꝓmēcorata sūt aduersꝰ tinitū auriuꝫ huc p̄nt reduci.

Alio.

Ex magz q̄dē laudatz auriculjs apō viros pitos ē vt capiātur. ℥. j. z medijs oꝛi amig. amara. felꝛ. taurini. ℥. j. eleboꝛi nigri ꝑriti. ℈. ij. castoꝛei ace. añ. ℥. v. bulliāt oia sic vsq; ad cōsumatōez aceti: deiñ colēt et vtere itra aurē: q̄ mirabilr surditatē sanat.

Oleū.

Item ad auditū recupandū. ℞. fellz lepoꝛ. ℥. j. olei ō castoreo oꝛi sambucini oꝛi nardi. añ. ℥. vj. vini odorif. aceti añ. ℥. j. floꝛz roꝛif. folioꝝ rute añ. ꝑz. pigueđis vulpis: pigueđis anguille añ. ℥. vl eleboꝛi nigri triturati. ℑ. j. bulliāt oia sic vsq; ad ꝓsumationē vini z aceti. deiñ colent et vtere more iam dicto.

Alio.

Oleū q̄z ō balsamo et ō castoreo magna hnt ꝓpatiuā i hᵒ. Sicr et i fraſcrōtū suffumigiū auditū mirabilr repat. ℞. camo. melliloti aneti sticha dos sq̄ñti roꝛisim. añ. ℳ. medijcū ce paz alba nūero. iij. radicū asparagi dilloꝝ. ℥. iiij. eleboꝛi nigri ꝑriti. ℥. j. marrubij sāluci ꝑsili origanj absinth. añ. ℳ. j. melꝛ li. j. amig. amara. aliquātulū ꝑtriacꝝ. ℥. iij. felꝛ taurini. ℥. iij. et me diū bulliāt oia sic cū aq̄ sufficiēti et paz vini et aceti ꝑut more suffu. q̄z ad auriū surditatē ē p̄ taneū ꝑmediū. ītē ad idē ſe. iūi pi. ℥. ß. ele. mi. ℑ. j. olei cisa. oꝛ. ß. seſe lini oꝛi sābu. ruta. añ. ℥. m diū. oꝛi ß casī. vulpi añ. ℥. ij. ace. vini odorif. ℥. j. bul. oia sic vsq; ad ꝓsū. vini et ace. deiñ colēt vtere itra auꝝ. tepido. ītē. ℞. bacaꝝ lauri seis iūipi añ. ℥. iij. oli amig. amara. ℥. ß. oꝛi aneti. et ō seſe li. añ. ℥. ß. oꝛi sābu. oꝛi ō castoreo. añ. ℥. ij. et. ß. suc. poꝛ. suc. cicla

Reme diū sin gulare

Digitized by Google

mis añ.z.v.ſanſuci rute añ.pa
rũ aceti.z.ij.fellis lepoꝛ.z.vj.
bulliãt oĩa ſiꝛ vſq; ad ꝓſumma
tionẽ ſuccoꝝ z aceti deiñ colen
Suffu tur z vtere mote iã dctõ. ¶ Itẽ
migiũ aliꝺ ſuffumigiũ optimũ ad ſur
opti- ditatẽ.R.folioꝝ ſãbuci folioꝝ
mum. ebulli mꝛicarie añ.M.j.grano
rũ mnipi z lauri añ.M.ß. radi
cũ ciclamis radicũ affoꝺilo añ.M.j.ſãſuci abſinthĩ mirrh.
añ.ʒ.ß.melli.ʒ.iij.vine bouis
li.j.aceti li.ij.aq; q̃tuz ſufficit:
addẽdo calamẽti betonice rute
y ſopi ſtichaꝺ cẽtaure ſpice
nardi añ.paꝛ bulliant vſq; ad
cõſũmationẽ tertie ptis et vẽ
mote ſuffumigũ:qz ei⁹ opatio
Oleũ. ẽ mirabilis. ¶ Itẽ oleũ ſãbuci
nũ cũ anetho z radice affoꝺilo
rũ bullitũ ad ſurditatẽ auriũm
ſingulare põ ſi diũ ẽ. ¶ Et dixeꝛũt
q̃ꝺã q; radix vitis albe z nigre
feꝛẽt; vinũ añ.ʒ.j.abſinth.M.
ſ.felliꝫ taurini felliꝫ lepoꝛ; añ.ʒ.
j.pigueꝺis vulpie.z.vj.pigue
diñ; muſtelle vl piſciũ.z.r.ca
ſtoꝛei eleboꝛi nigri ꝓtriti añ.ʒ.
ij.aceti et vinu odoꝛif.añ.ʒ.iij.
oĩ nardi.ʒ.j.olei laurini.ʒ.me
diã bulliãt ſiꝛ vſq; ad ꝓſũmatio
nẽ vini z aceti:deiñ colẽꝛ z in
tra aurẽ ĩponaꝛ medela iſta:qz
ei⁹ opatio ad ſurditatẽ auriꝝ
ẽ pñtaneũ r̃mediũ. ¶ Iunat ẽt i
iſto caſu ſũmope:exercitiũ fa
cere pſerti in locꝝ arẽoſis:pur
gatiões q̃ꝫ capitꝫ aſſiꝺue ſũme
ad ꝓpoſitũ faciũt. Aurilia ẽt
añdicta añ purgationẽ corpis
z capitꝫ nõ ſũt admiſtrãda. ſiꝛ
ẽt tpe admiſtratiõis eoꝝũꝺẽ ñ
ꝺũt eẽ nec nimꝫ ca̅ta nec nimꝫ
frida. ¶ Ulteriꝰ pnꝺẽtis Chi
rurgici ẽ vt opatiões q̃ peꝛue
niũt vſq; ad neruũ plãtatũ in
teꝛiꝰ ꝓ poſſe idoloꝛoſe z abſq;
leſiõe hꝰi nerui pficiãt. ¶ Itez
ſp ſit mẽti tenẽꝺum q; aurilia
auriũ ñ ſolida ſz liq̃da eẽ ꝺẽt
vt ad iteꝛioꝛ pte meliꝰ pene
trare valeant. ¶ Creꝺa ꝓterea Nota
mutatio mede vez de q̃rta in
q̃rtã ḣoꝛã i iſto caſu pꝛz iuuat:
z maxime ſi patiẽs iaceat i op
poſito latere ꝑ aliq̃ꝺ ſpatium
poſt applicatiõez medele aurẽ
obturãꝺo ne aer valeat i aurez
ingredi. ¶ Modꝰ ãt admiſtra
tiõis optie medele auriũ egri
tudinũ ẽ vt añ ipoſitionẽ me
dele mũꝺeꝛ auris ab oĩ eẽnea
re vt opatis non ipediaꝛ. ¶ Et
ſic deo ꝺante ꝛc.

¶ Ca.x. De aqua z lapillo be- Ca.x.
ſtiola ſiue ỹme grano z einſ
modi nature ingredientibꝰ au
rẽ:et de eoꝝum curatione.

Signa itaq; iſtoꝝ ſa- Signa
tis hꝛi pñt ex rela
tiõe ĩfirmi:de ỹmi
bus tñ vnũ ẽ q̃ꝺ ſp
ſentiꝫ intus motio
mozdicatiua cũ ꝺoloꝛe aliquã
tulũ grauãti locum. ¶ Ad eoꝝ Cura-
igiꝫ curationẽ ſigillati veniẽ- tio.
ꝺo q̃ꝺã ꝺixeꝛũt q; aq̃ aurẽ in
greſſa poteꝛer extrahiꝫ cũ in
ſtꝛis q̃ꝺ magne pile ꝓſtanꝫ q̃
ſũt ad moꝺũ ſtrigue. ¶ Modꝰ
aũt z igeniũ eꝛctiõis aq̃ ſic pꝛ
ficiꝫ: vt ſuffumigata aure cũ vi
no decoctiõis calamẽti z ſãſu
ci ĩponaꝛ iſtꝛz p̃dictũ itra aurẽ
bõbace obturãꝺovt iſtꝛz a pfũ
ꝺitate aquã valeat aꝺ ſe attra
hẽre. z ſic toties facito ꝺõec co
gnoueris aquã pẽitꝰ eſſe a ſuo
loco eꝛiccatã.qõ ꝺ facili coglſci
tur ꝑ remotionẽ accideñtiũ que
ãtea eꝛãt i pricula. Aliq; ei lan
ꝺãt p̃dictã aquã eẽhi cũ ligno
ꝺe palma vl ꝺe ſãbuco ſicco et
eꝛit meliꝰ ponẽꝺo itra aurem

Digitized by Google

vnū caput ligni ꝛ aliū caput i igne. ꝛ dz esse lōgitudinis cubi tor. triū: dicūt q rōne ignis li gnū attrahit aquā ad se. ℣ Nō nulli siīr ad dictā aquā exhēdā iubēt fctō suffumigio p̄dcō fre quēter salire sup pene later; le sionis: ꝛ siī ꝛ semel vola manus eiusdē later; fortiē et cre brō aurē pcutiendo q̄ fcō tinta lenis optie spōgie marie itra aurē iponat. Postmodū dz pa tiēs dormire super hmōi aure. ℣ Siringa q̄z sine sargalia q̄ boni ꝛ exti Chirurgici vsinā hauriū eā vesicā i aure posita idolorose tñ: deiñ ex alio late re ore aquā sugere p̄taneū re mediū ē. ¶ Pauca p̄terea simplicia ꝛ ꝓposita i isto casu a doctoribus ꝓnūerata fuerūt: qz cognouerūt q̄ p̄dicta istā eēt magis apta p hmōi exctiōe aq̄ q̄ simpliciaꝛ ꝓposita farmaca ꝛñ succ⁹ cepe itra aurē piect⁹ ℞m Aui. ꝑfert ℣uedini capitꝫ aquā Arzi. ex aure tollēdo. ¶ Arzilata ēt ꝛ pla. dicūt q succ⁹ sepe mixt⁹ cū adipe āserioꝛ itra aurē imis sus ad aquā aurꝫ exhēdā p̄m inuat. ℣ Sternutatio q̄z ex arte ꝓuocata ad aquā exhēdā p̄m p̄dest. ¶ De hmib⁹ aūt ꝛ be- de ver stiolis dicem⁹ q̄ si ad solē spe mib⁹. culo istō aure āpliata picigarioꝛ a manu docta ꝛ leui exhi ꝛ capi nō p̄t alia p̄dicta tūc a medico. ¶ Curatio ista localibus ē icipiēda. ℣ Et ꝓio cōit Curō. ꝓcordāt doctores q̄ oleū amigō. amaraꝝ dissolutū cū paruꝫ aloes epatici parū q̄ fellis tauri ini itra aurē iposit⁹ hmes interficit. Deide suffumigat auris balneo Balneum. ꝺcoctiōis reꝝ anodinaꝝ ꝛ liniētiū: qz intra paucos dies manifestant vermes ad oculū agētis. q̄b⁹ manifestatis hi deiñ picigariolis faciīr exhunt. ¶ Lapill⁹ āt ꝛ granū cū eisdē igenūs exhūr: de q̄b⁹ i cura exctōis aq̄ dictū fuit. vnū tñ de ḡno notādū est q oleū et suffumigiū nō ē q oleū ꝛ suffumigiū nō ē admistrādum nisi necessitate doloꝛ; vrgēte: qz faciūt ei⁹ corp⁹ āpliare. ℣ Subtili q̄ igenio cū stilo decēter fabricato et paꝝ curuo exhatur. ¶ Et qz aliqñ ē adeo i aure in fixū ꝛ hūiditate plenū qō nullaten⁹ igenūs p̄dictꝫ vz exhi dico q i isto casu q̄d ꝓfuluerī medicoꝝ q ḡnū spatumie vel tenaculis puis ꝛ acutis frāgat vt faciliori mō possit exhi. siīr etiā lapill⁹ eisdē igenūs exhē dus ē. ¶ Et qz p̄dicta sepenūe ro nō p̄t exhi vñ dolorē cām ingentē ꝛ locū ad apationē calidā p̄ducūt. Quāob: ē nōnulli voluerī q incisio lunaris efficiat sub aure vt p̄dicta aurē ingressa p locū icisiōis valeat ex trahi. ℣ Cōsiliū tñ meū ē i isto casu ꝓpter nobilitatē locī ner Nota. uositatē ipsi⁹ nisi a natura aliqō signaculū apatiōis sub aure demōstrareī qō icisio nullo mō fieri ōbeat. Sz pon⁹ opatiōi nature remittat curatio: qz nā sagax raro vī nūq̄ deficit i suis bonis operatiōib⁹. ℣ Demōstrāte ergo natura apationē sub aure vel supra ptin⁹ ad iuuāda est ei⁹ maturatio maturatiuis attrahentibus. Deinde apatio aperiat inter maturitatē ꝛ cruditatē iuxta formā nouē lune. Deinde locus intus ꝛ ex digerat: mūdificet: icarnet ꝛ sigillet ꝓut de cura vlcer⁹ ꝺrium capꝫ ꝓprio dictum fuit. ℣ Et sic deo dāte completa est

Digitized by Google

doctrina presentis capituli ꝛc.
¶ Finit tractat⁹ terti⁹ de vlceribus. Incipit quartus.
¶ Tractatus quart⁹ de vlceribus ventris: assellar: inguinū et testiculor: habēs capla. iij.
Ca. j. ¶ Ca. j. De vlceribus vētris ꝛ eorum cura.

Cura-tio. CAratio vlcerum vētris nō penetrantiū nō differt a curatiōe cōi aliorū vlcerum et aliarū corporis particularum. ℣ Quamobrē si ista vlcera fuerint de genere virulentorū curantur curatiōe eorūdem vlcerum tradita suo ꝓpio capl̄o: ꝛ sic de alijs: put i suo ꝓpio capitulo dictū fuit: in li. de vlceribus in vlis: ꝛe tūc ꝓ tua necessitate illuc recurre. ℣ Si vō vlcera hmōi loci fuerint penetrātia ꝛ fistulosa. tunc eor curatio ab oīb⁹ antiqs ꝛ modernis doctorib⁹ difficilis indicat: ñ (vt Suil. Pla. inqt. Suil. Pla.) natura multoties etiam in casibus desperatis opaī occulte ea q̄ medico sepenumero impossibilia videt. Iccirco prudētissimi chirurgici est curaz rationabilem (premissa semper prognostication de periculo egrotātis) nō pretermittere. Unde i isto casu in omnibus procedendū ē prout capitulo de vulnere penetrāti in ventre et pectore cum sanie optime locuti sumus: quare cū opus fuerit eodē recurre: quia multa egregia auxilia ad vsuz presentis. c. in predicto ca. sunt annotata. ℣ Et sic deo dāte ꝛc.
Ca. ij. ¶ Capitulum secūdum. De vlceribus inguinum assellarum et eorum curatione.

VLcera istarū partiū Ulcera propter raritatē carnis inanis et concauitatem guinū naturalem earuz de facili cauernosa: formicosa et obstracosa efficiunt. ℣ Quamobrem et si nihil propriū habeant in curatione eorum ab alijs vlceribus quia curantur curatione aliorum vlcerum: tamen premissa purgatione corporis iuxta cōplexiones eius et qualitatem mēbri premissoq; bono vite regimine put sepenūero in superioribus doctrinis mea fuit ordiatio. Describam breuiori quo potero sermone curationem illorum vlcerum quam frequentissime cum honore nostro et vtilitate egrotātium perficimus. ℣ In primis itaq; si vlcera fuerit cauernosa vltra. d. auricula ꝛ ingenia prmēcorata. c. ꝓpio de vlcere cauernoso cōsueni locū lotione infrascripta siringare. ℞. lixiuij barbitonsorie. ℥. vj. pulueris nr̄i carnis male remotiui. ℥. iij. mellis rosati. ℥. j. et tepida (prius aliquātulum agitata) cum siringa intra vlc⁹ violenter imponatur: ipsamq; statim digito et tinta detinēdo⁹ vt suam operationem ꝑplere valeat. Et mora retentiōis hmōi nō sit min⁹. xij. horaz: hoc celebrato mundificet vlcus et per duos dies laueī cum lixiuio ꝛ zuccaro rubeo aut cū aq̄ ordea cū melle ro. ꝛ erit meli⁹. Et iterū de duob⁹ in duob⁹ diebꝫ laueī vlc⁹ lotiōe ꝛ modo aīdictꝫ donec cognoueris vlc⁹ a carne mala mundificatuz esse. Quod de facili cognoscit per bonitatem sanios̄itatis et nascentiuz bōe carnis q̄ solēt euenire post

Digitized by Google

iniectionē p̄dicte lotiōis carnis male remotiue ide ad̄ tres dies vt pl'imū: Lauādo tñ sp̄ his diebus locū cauernosum cū predicto lixiuio z zuccaro vl' aqua ordeacea cum mellero. Et si ozificiū fuerint nimis angustū ante ingenia p̄dicta: aut via incisionis: aut applicatiōis alicui' medicaminis acuti velut cum causticō de capitel. vel cū oleo de vitriolo: vel trociſco nr̄o de minio: vel cū pulueres supradicto pulueriz̄ato sup̄ tinta ap̄liare p̄ueni. Deide ad auxiliā vel ingenia añdicta trāſiui. P̄ost modū incarnani locū sup̄ ticta Ungm̄ ponēdū infrascriptū vnguentū ℞. mellis ro. ℥.j. terē. clarissime ℥.ij. succi apij. ℥.ß. succi plā. succi absinthij añ. ℥.ij. bulliāt paxsimul addēdo farine or. farine faba. cribel. farine lētium añ. ℥.iij. sarcocol. mirrhe. añ. ℥.ß. thuris. ℥.j. Et cū isto vnguento ponebā super locū magnū petiam vnguēti siue ceroti infrascripti. Et tpe incarnationis quotidie laui locū siringādo cū vino de coc. mellis ro. z paxthuris vel cū lixiuio p̄dicto z melle ros. cu Cerotum solutiuū nobilissime operationis. ius ceroti talis est ordinatio nostra. ℞. olei camom. olei ro. olei de lilio ana. ℥.iiij. pinguedinis vituli pinguedinis vaccine: pinguedinis castrati liq̄facti añ. lib. ß. olei de semine lini. ℥.iij. muscil. psilij altee fenugreci seminis lini lib. ij. litargirij aurei z argē. añ. ℥.j. z ß. minū. ℥.x. de oibus ad ignē fm artē cū cera alba sufficienti fiat cerotū mole: qz materiā purgat z duritiez mirabil'r mollificādo resoluit. P̄Ultimo loco sigilla cū vnguē to de minio z aqua aluminosa cū melle ros. p̄fecta z rosis in. c. de fractu. cranei descripto p̄cessimus. ¶ Si vero vlcera fuerint corrosiua z maligna cū applicatione pulueris p̄dicti optime rectificauimus eoz̄ malignitatem corrosionē auferēdo. ¶ Itē Nota ad eād̄ intentionē vz infrascripti pulueres pulueris quē habui a Magistro Scipione mantuano in Gallicia medicina viro singulari z experto cuius talis fuit ordinatio. ℞. nā. corallor̄ rub. rosar̄ rub. p̄sidie diptami albi zuccari finissimi añ. ℥.j. mediā: oia admiscui tritu. subtilissime z vtere super vlcere corro. arcz̄ maligno: qm̄ eius operatio vt p̄fatus vir mihi retulit mirabilis est. Postmodum Ungm̄ cū vnguento de tucia vel de minio infrascripto curauimus: cuius talis est ordinatio. ℞. olei ros. onfancini. ℥.ij. olei ros. comple. ℥.iij. olei mirtini vnguenti populeonis añ. ℥.x. succi plāta. ℥.ij. z ß. z tāndē solatri pinguedinis vituli lib. ß. bulliāt oia simul cū modico aceti vsq̄ ad cōsumma. succi z aceti: deinde colent̄ cui colature addant̄ litargirij aurei z argētei añ. ℥.x. minij. x. vj. z iterum cū cera alba sufficiēti ad ignem fiat cerotū molle baculo semp agitādo. Et signum perfecte coctureest q̄n acquisierit colorē nigrum aut similem nigro. Istud eīn vnguē Aliud tum sufficit pro incarnatione z mundificatione. valet ertā p̄dictum vnguētum cum lotione aque plantaginis in quo sit porum aluminis bulliti: qz hz virtutē mirabilem vlcera cicatrizā di malam cōplexionē humidā remittendo. ¶ Deniq; si hmōi vlcera fuerint dura obstraquosa. i. cum labijs dentatis z malignis dico q̄ p̄ cor̄ remotione

Digitized by Google

ſl applicatiõe p̃dicti pulueris noſtri remouerī nõ poſſit hmõi labia amputenť forficibus: deinde locus inciſiõis antedicte ferro cãdẽti ſupficialr decoquatur: aut loco ipſius cauterij vngũtũ egyptiacũ adminiſtreť. ¶Si aũt p̃ties cauterũ actuale z inciſionẽ abhorruerit: tũc adminiſtratiõe capitelli noſtri de lixiuio de quo mentio. noſtro ỏ medicinis cozroſiuis mẽtionem facientes labia integre remoueanť. ¶Remotis labijs vlcus mundificeť cum puluere antedicto aut cũ egyptiaco mixto cum vnguento apl̃oz. Reliquum vero curationis vlcerationis curatione antedicta tractandũ eſt. Et ſic deo dante ꝛc.

Ca. iij. ¶Ca. iij. De vlceribus virge z teſticulorum.

Vlcera virge.

OMne genus vlcerationũ in virga gñari ſolet ſicut i periculis corpoꝛis. Quare in eaz curatione proceedendum eſt ſicut de alijs vlceribus aliorum mẽbroꝛ dictum fuit. ¶Eaz inſuper curatio nõ differt a curatione cõmuni tradita in libro de vlceribus inyniuerſali. Quapropter ſi putrida fuerint vt putrida curantur. Si cozroſiua vt cozroſiua. Unde vigẽte neceſſitate ad ꝓpria capitula libri p̃allegati recurre. ¶Unũ tñ ſit mẽri tenendũ: id eſt q̃ auxilia rõne ſtationis caliditatis membroꝛum aliquantulũ ſaltẽ interfecta malignitate vlcerum debent eſſe refrigeratiua. Et ante exiccationem iſtoꝛ vlcerũ purgatio cozporis ante ponať ne rõne intẽtionis materie fluctis materiã predictam ad inguẽ repellẽdo

Nota.

bubo ſeu aꝑatio in predicto loco gñari valeat. ¶Igiť purgatio in iſto caſu rõne antedicta neceſſaria eſt. ¶Quãobrẽ curatio vlceꝛ virge z teſticulorum perfectiſſime efficiť p mundificationẽ vlcerationis loci. ¶Et in mũdificatione eoꝛũdẽ crede mihi nil vtilius puluere nſo: qz mũdificat cũ paruo dolore bonã ſanieẽ in vlceribus celeriter ꝓducẽdo. Unguentũ q̃z apoſtoloꝛ coꝛroboratũ cum modico egyptiaci in iſto caſu ẽt ꝑſentaneũ remediũ eſt. Siť quocũq; ad eſt parua intẽtio mundificationis vngũtũ apl̃oz ſimplex aut mũdificatiuũ de ſucco plantagiꝰ ſufficit. ¶Celebrata mũdificatiõe q̃ de facili cognoſciť p remotionẽ nociui z naſcẽtiaz bone carnis z ꝑſentiã ſanioſitatis bone tũc ad incarnantia leuia tráſeũdũ eſt: quã incarnatiõ optime facit aloes paticum mixtũ cum modico ſarcocolle z parũ aneti pbuſti z parũ zuccari. ¶Facta incarnatione locꝰ cicatrizãdus eſt cũ vnguẽto ỏ minio deſcripto in capl̃o añcedẽti: velvnguẽto albo cãphoꝛato: vel vnguento de tucia. Lotio ẽt vini nigri z aq̃ plantaginis de coctiõis roſaz balauſtiaz mirtilloꝛ cũ modico aluminis ꝙfecta cicatricẽ iſtoꝛ plurimũ adiuuat z ꝓcurat. Siť ẽt ad cicatrizationẽ ꝓducẽdã puluis cicatrizatiuus de bolo deſcriptione nſa ordinatus adminiſtrãdus eſt. ¶De calefactionibꝰ aũt virge z excoriationibꝰ eiꝰ in libro de aꝑatibus capl̃o de aꝑatevirge ſatis ample locuti ſumus: quare pro tua neceſſitate illuc recurre. Et ſic deo dante ꝛc.

Ung

Nota

Lotio

¶Finit tractatus quartus. In-

Digitized by Google

cipit quintus.

¶ Tractatus quintus de vlceribus ani ⁊ dispositionib⁹ eius: habens cap̄.ij.

¶ Capi.j. de fistula ani.

Cap̄.j. Fistula ani.

Fistula ant frequētissime solet oriri ex apate putridor maxime qñ eius materia steterit in loco plusq̄ fuerit necesse: qz ipsa corrodendo locum qui est pronus accipere corruptionem de facili corrūpit: quare fistulosum vlcus ab hmōi exitura solet in particula ista gnari. Etiā ab apate paruo ab egrotāti neglecto (vt sepe vidimus) frequētissime fistula oriri solet. Solet insup plerūq̄ in predicta particula fistula causari ꝓpter cōitatem loci a doloze emoꝛroidali: aut ꝓpter retētionem alicuius materiei solite expurgari a natura periodice bis ter vel quater in anno ex aliqua vlceratione secuta in venis emoꝛroidalibus aut circa marginem intestini recti. Spēs

¶ Ulcera propterea hmōi loci quedā sunt penetrantia ⁊ quedā nō: de penetrantib⁹ aūt quedā penetrāt vsq̄ ad intestinū infra musculū eius: quedam penetrāt supra musculum intestini. Nā penetrātiū simul quedā sunt cauernosa superficialiter hincinde tendētis: quedā vero cauernosa ꝓfunde tendendo: nūc versus vesicā: nunc versus spinam: interdū versus anchas: ⁊ nōnunq̄ versus perineū: quarū spēs oēs in tēpestate nra vidimus ⁊ earundē fecimus curationē.

¶ Signa ꝓtereā ea penetrationis fistulaꝝ hmōi particule partim habent ꝓ longitudinē morbi: partiq̄ qreme dia diutius applicata nō ꝓtulerint ꝓ fistule sanatione: partim etiā per exitum ventositatis ab orificio vlceris cum laniositate stercozina: vez stercoze admixta. Et deniq̄ cognoscit ꝓ immissionē speculi argēti in orificio fistule ipm ducēdo cū sinistra manu versus anū ⁊ digito auriculari oleo roseo illinito man⁹ dextra intra anū mittēdo: nam si fuerit penetrās vsq̄ ad marginē intestini ꝓba sue speculū predicto digito sentit. ¶ Cura. Curō.

ratio itaq̄ fistule penetrātis infra musculū intestini premissa ꝓdecēti purgatiōe corporis bonoq̄ regimine vite prout natura egrotantis ⁊ morbi postulabūt: vltra cōes ⁊ vniuersales intētiones habitas cap'o ꝓprio de curatione fistulaꝝ. Quarum vna est locū angustū ampliare Scōa locum ampliatū mortificare ⁊c. vt ibidem reuidere potes. Unicū genus curatiōis hz fine cuius executione vana ⁊c de mihi curatio remanet. ¶ Se

nus igit curatiōis ꝓdicte est sili mi. Aluisi vt illinito digito indice oleo roseo manus sinistre vel dextere sm q̄ melius tibi videbitur iuxta fistulaꝝ situ intra anū in dolorose ꝓdictus digit⁹ mittatur: simul e in eodem tpe instrm curuū bene incidens q̄ falac sue gamant dr ꝓ orificiū fistule versus anū ipm ꝓducere coneris: donec sub digito acueleū siue pūctam predicti instri ꝓsenteris. Quo facto extrahat digitus. Et fac incisionem ab vno orificio ad aliud. ꝓunctam instri p anū extrahēdo recte ꝓ posse locum incidendo ne vene emoꝛroidales ledātur. Et ante incisionē predictam fac qō sis

Digitized by Google

cōsci⁹ z clar⁹ de ꝥa penetratio
ne (vt supi⁹ dictū fuit) ꝙ immis
sionē ꝓbe argẽteeꝝ acus plū
bee si fuerit dp⁹. ℙ Facta icisio
ne loci ꝙ dnos vel tres dies di
gerat loc⁹ cū digestino de tere
bē. z vitellis onoꝝ parūcꝝ cro
ci. Deiñ si aliq̃ calositatz re
māserit cū vngẽto egyptiaco
vel pꝛucre nr̃o carnis male re
motiuo removeat. Post ꝺo ad
ministrationē acutorum vtilissi
mū est locū purificare z icarna
tiōi ꝓparare cū mundificatiuo
de apio: cuius descriptio in an
tidotario nr̃o. c. de medicinis
abstersiuis reperiꝫ. ℙ Mūdifi
cato z purificato loco incarnet
si fuerit opus cū sarcocolla et
aloes epatico cū modico tere
bē. dare parūcꝝ mellꝫ ros. ad
mixti. Vngñ deniq; de minio
sup̄ petia i oī tpe in curatione
hmōi fistule vtꝫ administrat.
Aq̃ sikr planta. deco. ro. mirtil.
mirabo. citrini z parū alumi
et mellis ro. in cā pglutinādi z
cicatricē pducēdi ꝓ lotiōe loci
vtiliter cōcedit. ¶ Multa pre
terea ingenia curationis hmōi
fistule sunt a doc. cōmūerata q̃
nō sine ꝛgẽti dolore egrotātis
z periculo none ꝛpatiōis efficiū
tur. ℙ Prima est ꝙ laqueum fili
simplicꝫ ista curatio nō placuit
celeberrimo. ℏ. de arzil. ℙ Se
cundū ꝙ filū illinitū acuto me
dicamine z forti sepatiōe fistu
le ad oriāciō ad aliud faciebāt
ℙ Tertiū z vltimū ꝙ totali se
paratiōe cādēti ferro pri⁹ filo
immisso ꝙ fistulaꝫ cū acu pūdea
supi⁹ annotata cauterizatiōez
faciebāt donec filū ab vno ad
aliud orificiū fistule extrahe
ret. ¶ Aduertēdū est ꝓterea in
hac curatiōe ꝙ si fistula pene
trauerit fu[illegible]ctinū ꝙ tres
vel q̃tu[illegible]tos: ex q̃ pene
tratio ei⁹ sup̄a musculū affue
rit: tūc ista curatio ꝙ incisionē
nō est facienda: q; post incisio
nē patiēs assellaret absq; pote
tia ñtutis secū retētiue. Nā si
extremitate hmōi musculi te
stante Rab. lib. ad Almā. c. de anatho. iteſti. viget q̄d musc⁹
lus ligans z phibēs exire ster
cus donec desiderium affuerit
q̄ ipm̄ soluat. Sufficit ergo i
isto casu curatiōe palliatiuam
exp̄iri. Si ꝛ dico ꝙ si fistula
m⁹ vesicā vel ossa ãcharū atq;
caudā spine dorsi attigerit: q̄
p ei⁹ curatiōe blāditiua mede
la pcedēdū ē: vt testa. Albuc. qz vt ipse retulit curōnē hmōi
fistule eradicatiuā attētare est
medicoꝝ dedec⁹ z egrotātiū di
spēdiū. ℙ Et sic deo dante ꝛc.

Ca. ij. ¶ Cap. ij. de vlceribus cauer
nosis z fistulosis ani non pe
netrantibus et eorum cura.

Vlcera hui⁹ loci non vlcera
penetrātia ab eisdē pene
causis gñari videñ trātia.
q̃b⁹ z fistulosa pe
netrātia vlcera gene
renť. de q̃b⁹ causis in ca. ante
cedenti plenarie locuti sum⁹.
¶ Pto eoꝝ ergo curatiōe p̄mis Curatiōis.
sa debita purgatione corporis
iuxta necessitatē materiei pec
cātis: ordinatoq; bono vite re
gimīe. Dico ꝙ curō cōis vlce
rū tradita. c. de vlī curōne li. de
vlceribꝫ i vlī. huic curatiōi ꝑt
accōmodari. Nā si corrosiua vt
corrosiua tractāda sunt. Si ca
vernosa vt cauernosa: et sic de
singulꝫ, put ibiđ. plenarie suis
ꝓpꝛiis capꝫlis dictū fuit ꝺ cura
tiōe oiz vlceꝝ: ꝛre illuc ꝛcurꝛ.
¶ Tñ his ñ obstāntꝫ nr̃az cur̃.

vngñ

Cura.

Nota.

Digitized by Google

solitā sub breui sermone descri
bā quā cū honore ⁊ egrotātium
vtilitatē in hmōi vlceribꝫ expe
ti sum⁹. ℣ Jn curōne itaq; istoꝝ
vlceꝝ cauernosoꝝ: qvt plᵗ fūt
cauernosa ꝓsueni cauernositatē
mūdificare cū egyptiaco vn
guēto dissoluto cū lixiuio siring
ga i vlcere ipꝫ ꝓiciēdo. Uel lo
co eiꝰ cuꝫ minori dolore ꝓueni
intꝰ puluerē nām immittere cū
modico lixiuiꝫ mō ātedicto. Et
si oriūcūq; fuerit strictū ꝗpliani
⁊ eiꝰ callositatē auferre curaui
cū i missiōe trocisci nīi de mimo
vl applicatiōe causticī nīi ō ca
pitello cū cautela descpta in cu
rōne nodi carnosi vlcerati li.j.
ō āpatibꝰ ca. ꝓprio de nodo.
℣ Et qñ ista via ñ erat sufficiēs
ꝓ eradicatiōe talis fistule ad i
cisionē recurrebā ꝓ posse totaz
cauernositatē icidēdo: dei ñ lo
cū mundificabā puluere nīo vl
vngō egyptiaco simplr vel mi
xto cū mādē apl'oꝝ vnguēti do
nec locus ab oī carne mala ⁊ sa
nie integre mūdificatꝰ videba
tur. ℣ Ultimo loco ꝓ incarnatio
ne sigillatiōe vlceris aurilijs
in āceděti capto ānotatis ꝓ
cessim⁹: ⁊re occurrēte necessita
te ad illud recurre. ℣ Et qz ista
loca ꝓpter āministrationem
acutoꝝ solēt de facili ex aspera
ri seu āpari āpate valde doloro
so. vñ si hoc euenerit vtilissimū
est ꝓ sedatiōe doloris et resolu
ne materie: fluxe ad ꝓticulā vl
ceratā locū suffumigaꝛ ⁊ epith
mare ifrascpta deco. cuius ta
lis est ordinatio nīa. ℞. camo.
melliloti furf. fo. malu. fo. altee
tassi barbati āā. M.j. se. li. z. j. ra
dicū altee. ℥. iiij. bul. omnia si
mul cuz aq̄ sufficiēti vsq; ad cō
sum. medic. aq̄ cū q̄ loc⁹ suffumi
getur ⁊ epithimet: qz dolorē se
dat ⁊ māz fluxū resoluit. Quod
cū factum fuerit ad curationez
vlceris reuertendū est. ℣ Et hc
deo dante ⁊c.

Curō ꝓticla ris.

¶ C.iij. ō ragadijs ⁊ fissurꝫ ani. Ca.iij.

Contingit sepenūero Ragadiꝫ.
ragadiari ā materia baurachina ad
usta. Et interdū ex ni
mia ventriꝫ stipticita
te. Uel aliqñ ab aliq̄ fluxu cho
lerico loci excoriāte. Quare ꝓ Curō.
earū curōne ꝓmissa vētris pur
gatiōe linitiua ⁊ ordiato bone
vite regimine vētre lubricante
nulla melior curatio est q̄ ꝓto- Suffu
tinus locū infrascripto balneo migiū
suffumigare ⁊ balneare: cuius
talis est ordinatio nīa. ℞. ca
momille melliloti furfuris or
dei malnarū violarum lentium
añ. M. duos: pomorum dulciuz
aliquantulum fractorum nume
ro. ℞. tassibarbati. M. iij. semiꝫ
lini. ℥. iiij. ℥iij. ℥. iij. thurꝫ aloes
mirrhe añ. ℥. ß. licij. ℥. r. alumis
roche. ℥. ij. ⁊ ß. bulliant oia simꝫ
cū aqua sufficienti. vsq; ad con
summationem tertie partis et
vtere eo annum suffumigando: Linis
qz ad vnāquāq; ragadiam sum mētuꝫ.
me iuuat. ℣ Deinde intus lini
mentum infrascriptum ipone
re: qz aduersus ragadias ma
gna est medicina. ℞. olei de se
mine lini. olei onfancini. ā. ℥.
ß. vini granatorum dulcium pi
ßatorum cum suis cotticibus
⁊ deinde fortiter expressoꝝ. ℥.
iij. alumꝫ roche. ℥. j. ß. pi hur
cini sept virtuli. āā. ℥. iij. bulliāt
omnia simul vsq; ad consum
mationem succi et vini: dein de
colentur ⁊ vtere. ℣ Item oleum
de semine lini calidū ⁊ intꝰ ꝓ
iectū aduersus regadias ⁊ do-

Digitized by Google

lore pulsatinum emoꝛroidaꝝ ꝛ
Me- oes egritudies ani (vt dꝫ Me
sue sue) ē medicia magna. Oleū ℈j
de vitellis onoꝝ ductū i moꝛta
rio plūbi cū tm̄ dē olei de semi
ne lini ad ani ragadias ꝛ emoꝛ
roidaꝝ doloꝛez pūtaneū reme
diū est. ℣ Item ad idē opt: muz
linimētū. ℞. olei ō nucis ō cri
somelis olei ō amigdalis dulci
bꝰ ꝛ pliccoꝝ añ. ʒ. ij. olei de vi
tellis onoꝝ: olei de semine lini
añ. ʒ. ß. succi virge pastoꝛis suc
ci centūnodie succi tussi barba
ti. ana. ʒ. vj. aloes epatici. ʒ. iij.
succi plātagis. ℥. j. misce ꝛ bul
liāt vsq; ad ꝓsummationē succo
rū. deide colenꝫ ꝛ vtere mede
la ista intra anum: qꝛ ad raga
dias est singularis medicina.
℣ Itē ad ani ragadias. ℞. olei
de vitellis onoꝝ olei de semie
lini añ. ʒ. ꝛ. sepi hircini tereben
ti. clarissime añ. ʒ. iij. thuris ma
sticis ana. ʒ. mediaꝝ resine pi
ni. ʒ. j. aloes epatici. ʒ. ij. et me
dia tassibarbati folioꝝ plātagi
nis folioꝝ lingue canis: caude
ecne ana. M. j. oia pistenꝫ ꝛ ex
trahaꝫ succus ꝛ bulliāt oia si
mul vsq; ad ꝓsummationē suc
ci postmodū colēꝫ cui colature
addanꝫ litargirij aurei ꝛ argē.
añ. ʒ. mediam ceruse. ʒ. iij. ꝛ me
dia plūbi vsti tuscie añ. ʒ. ij. mi
sce ꝛ in moꝛtario plūbi ducātur
p duas hoꝛas ꝛ vtere: qꝛ in isto
casu mirabile auriliū est. ℣ Et
qꝛ ragadie aliquando iueniū
tur i pte iteriozi applicare cū do
loꝛe emoꝛroidali: nunc suffumi
gia et balnea doloꝛis sedatiua
ad ꝓpositū faciunt. Uelut bal
neū ō tassobarbato supi⁹ oꝛdia
Oleū. tū. Oleū ℈ ō semie lini i moꝛ
tario plūbi diuti⁹ ō ductū ꝛ it⁹
tepidū siringa ꝓiectum aduer

sus vnāquāq; ragadiā mirifice
vz cū sedatiōe doloꝛis. ℣ Cliste
rizatio ℈ fcā cū decoctiōe bal
nei añdicti cū zuccaro rubeo ꝛ
paꝛ aloes epatici dissoluti ra
gadias incarnat doloꝛē sedādo
ꝛ mām abstergēdo. ℣ Cetex si
ptigat añdictis auxiliꝭ raga
dias sanari nō posse forsan eaꝝ
malignitate repugnāte: tūc vti
lissimū ē ꝓ posse ragadias vtē
diq; pulueꝝ nr̄o iplere qꝛ ma- Nota
lignitatē eaꝝ mām regulando curā.
bina eiꝰ applicatiōe interficit
ꝛ delet: vt plerūq; experimēꝰ. ꝓ
sertim in Reuerendissimo dño
meo Marco Sancte Romane
eccl̄ie Cardinale Cornario nū
cupato. q̄ cum diuꝝ laboraſſet
graui et dolozoso vlcere raga-
dioso ani nullo auxilio repto ꝓ
talꝰ vlceris sanatore. Cū bina
pulueris nr̄i applicatiōe intra
duas hebdomadas pristinam
sanitatez eidē restituit. ℣ Remo
ta igit̄ malignitate ragadiaꝝ
auxilia añdicta ꝓ eaꝝ sana-
tiōe sufficiūt: vtigit et sepenūe
ro vt in tēpestate nr̄a vidimus
anūvlcerarivlceratōe a cā ꝑmi
tiua cāta: q̄re ꝓ eiꝰ curatiōe i ꝓ Bal-
mis diebus vtilissimū ē linien neū ad
tibꝰ auriliꝭ ꝓcedeꝛ. balneum ani ra
igit̄ maluaꝝ semis lini furfuꝝ gadiaꝝ
ozdei ꝛ tassibarbati ad ꝓpositū cātas
facit. ℣ Post ātē balneū ꝓueniēs cā ꝑmi
ꝛ digestiuū confectū cū vitellis tina.
ouoꝝ ꝛ oleo rosato on facino et Lini-
paꝛ croci admistrare. ℣ Et sic mētū.
ꝓcedēdum est donec vulnꝰ di
gestū videaꝫ. ℣ Celebrata digō
ne ꝓ mūdificatōe ꝛ incarnatio
ne eiꝰ ꝓcedendum est cū oleo
de semine lini: ꝛ de vitellis ouo
rum cum modico aloes epatici
in moꝛtario plūbi ō ductis cum
paꝛ succi plantagis ꝛ paululo
litargirij

Digitized by Google

litargirij aurei ⁊ argẽtei. Rẽliquũ ꝙ curatiõis curõne añdicta ꝓcedaꝫ. ℙ Et sic ꝺo ꝺãte ⁊c.

C.iiij. ¶ Capi.iiij. De emoꝛoidibꝫ ⁊ earum cura.

Emoꝛroides

Ñ extremitate aniquinq; sunt a natura vene ꝓcreate que ab anatõia emoꝛroidales vene ꝺicũtur. Sunt itaq; in eaꝺẽ ꝑticula oꝛdinate i hoibꝫ ꝑsertiꝫ ꝑoꝺice vt eoꝝ coꝛpa interꝺũ a sangui ne groſſo ⁊ melãcolico purgari valeãt: quẽ admoꝺũ ⁊ mulieꝛũ coꝛpa ſingḷo menſe menſtruis purganꝫ. Ex eaꝝ eteꝛn̄ ꝺebita purgatõe ꝑoꝺica: vt antiq; et moꝺerni teſtãꝫ ꝺoc. coꝛpa hũana avaꝛijs ⁊ ꝺiueꝛſ moꝛbꝫ tueãtur: velut lepꝛa cãcro et hmõi.

Unde ꝺicunt ¶ Emoꝛroides itaq; ꝺr̄n ab emos qꝺ ẽ ſanguis ⁊ roꝺ q; eſt fluxꝫ: inꝺe emoꝛroides q̄ſi fluxus: ſanguis ꝑ inferioꝛa venaꝛũ ani.

Spẽs. ¶ Emoꝛroidaꝛũ ꝓtereꝺ ꝺiuerſe ſpẽs reperiũt. Inteꝛꝺũ vnales ſiue veſicales. Aliq̄n verucales. Sepenumero fiſcales. Plerũq; morales ſiue attrici. Nõnunq; ẽt conꝺilomate. Ultimo loco apoſe et ꝺoloroſe q̄n̄ q; inueniũt. ℙ Quãobrẽ eaꝝ cã ẽ vt ꝑz ꝑp̄ abũꝺatiã ſãguis groſſi: interꝺũ melici: aliq̄n flegmatici ⁊ aliq̄n cholerici aduſti cũ ſãguie groſſo admixti a nãtrãſmiſſo aꝺ eũꝺẽ locũ: vt ex aſſũptiõe pharmaci acuti: vt ex lõgo vſu pilulaꝝ ꝺe aloes nõ loꝛo. Uñ ex nimia repletione hmõi ſanguinis contingit venas ꝑ ꝺictas extra nãz tume fieri i ꝑaſq; extenꝺi extenſiõe plurima. Ita quoꝺ plerũq; exeunt anũ vaꝺe tumefacte ꝺoloroſe et apoſe. ℙ Et ꝑpa ſi ſanguis fuerit ſubtile valꝺe acutus: et ſanguis paſſio fuerit nãlis et ꝑioꝺica: nis ſubtunc ſolerveneꝝ ociſicia apire: tilis. q̄ꝺ purgaꝫ ſanguis melic⁹ bñficio nature ſimḷ cũ purgatiõe ſubtilis ⁊ acuti ꝓtenoiati. ℙ Si ſ̃o ſanguis fuerit flegmaticus ſtatis aquoſus ⁊ nõ mḷtũ groſſus: tũc gñanꝫ ab eo emoꝛroides vules ſiue veſicales ⁊ vt ꝑm pauci ꝺoloꝛis ſunt i coloꝛe albo vel ſubalbiꝺo i tactu ſatis molles ſtatis. ⁊ tractabiles. ℙ Uex ſi ſanguis groſſi. fluẽs aꝺ locũ fuerit flegmaticꝫ groſſus tũc frequẽtiſſime gñantur ab eo verucales emoꝛroides ſeu ſiſcales. Et iſte in tactu ſũt ſatꝫ ꝺure: ⁊ nõ mḷtũ ꝺoloroſe: niſi forte fuerit cũ aliq̄li vlceratõe vl cũ aliq̄ hũoꝛe calꝺo cõplicate. Sũt iſup vt ꝑm coloꝛis coꝛpis aꝺ aliq̄lẽ rubedinẽ liuiꝺitateꝫ tẽꝺẽtis. ℙ At ſi a ſangule melico ſimḷ cũ ſtatico emoꝛroi. gñari ꝓtigerit: tũc ab eiſꝺẽ hũoꝛibꝫ ꝺilomata ſemꝝ gñanꝫ. ℙ Deniq; ſi a ſanguine cholerico groſſo a mixto cum aliq̄li melꝛia emoꝛroides viꝺentur gñari tũc morales ℙ Moꝛalis ſiue attrici⁹ ẽ eminẽtia pua aꝺ ſiſ̃itudinẽ moꝛi celſi: ⁊ ẽ valꝺe ſenſibilis ⁊ ꝺoloroſus coloꝛis ſubꝛubeꝫ tẽꝺẽtis aꝺ purpureũ coloꝛẽ. ¶ Sunt itaq; emoꝛroides ẽm duos modos, vcz interꝺũ nãles ⁊ aliq̄n accẽtales. Naturales ſunt i q̄ꝺuſꝺã coꝛpiꝺus q̄ ſingulo meſe vl ãnuatim ter vel q̄ter ſunt ſolite ſanguinẽ melãcholicũ ⁊ groſſum ꝺ̃ñficio eoꝝ purgare. Nõ nãles ꝙ ſunt paſſiões eueniẽtes ab vna ex ꝑictis cauſis ex loꝛꝺiate regimine vite i ſuꝝ cõſtiõe ⁊ potu. Quare acuta ſalſa nimiſq; acria ⁊ ſanguinẽ groſſũ ⁊ melã

Signa

Signa melica

Signa a ſanguine groſſo

Modi earũ.

Digitized by Google

cū ghantia fūt euitāda: velut le gumia capita ⁊ iteriora a ialiū Carnes grosse sicut carnes vac cap porcorū captarū lepozum ⁊ currētes curtu eap: in isto ca su oino sunt euitande. Carnes ḡz auiū i paludib⁹ degētiū sā-

Modi ginē grossiu ſkaticū meticum
gnā- ēt gnā solēt. Solēt isup emoz
tionis roidas duobus modis gnari: vcz itrisece ⁊ extrinsece. Intri sece ac quando sunt nāles so lent sanguinē grossum emitte re. Qñ ꝙo ad exteriozē ptē ma nifestāt: sanguis fluid⁹ aq̄sus ad istar lotur̄ carnis emanare so let. ¶ Curō itaq; emoroidaz

Curō. duplici regimīe pplex: vcz vni ⁊ pticulari. ¶ Ure āt regimen duas hz intēriões. pria estvitā oztāt. Scōa mām añcedētem purgare. Regimē ꝙo pticare admistratiōe localiū complex. ¶ Quātū ad pmā itētionē dico q̄ hz regla ghalissima sit q̄ san guis fluxꝰ piodicꝰ nō strīgna tur. Cū ipo inozdiate fluēte di co q̄ prudētissimi medici est i isto casu sāguinē restrigēr: ne forte patiēs i hydropicā passio

Nota. ticidat stōm ⁊ epar nimis debi litādo. ¶ Pro cuius restrictiōe scias q̄ ḡcūq; auxilia faciētia ad restrictionē mēstruoz tā inteꝛi⁹ q̄ exteꝛi⁹ ēt faciūt ad re strīc. sanguinis emoz. Sikiq; fa ciūt ad q̄uocatōes mēstruo. ēt faciūt ad q̄uocationem emoz. ꝟ Quamobrē si fluxus fuerit a mā frīda cāt⁹: purgēt patiens cū diacapto. ⁊ casia ac ɔcoctōe mirabo. chebulor̄ de oīb⁹ eīsli portione ꝓportionata ad etatē ⁊ ɔstutez patiēt̄. Si ꝙo ɔ calx mā fuerit cū diaprimo ñ solūti uo reubarba. ⁊ decoc. mirabo. ci trinorum. Et propterea dicunt doctores q̄ medicina dz ee ela tiua cōprimendo ⁊ vestigiū fri ptcitatis relinquēdo membri mādantis ⁊ recipientis. ꝟ Et cā purgatōe supradicta ⁊ diebus duob⁹ transactis balneū reruz restringentium cum vtilitate admistrāt. Trifera ḡz magna cū sanguine draconis munia pa rūq; reubarbari confortata vti liter cōceditur cū vino grana torum acetosoꝝ. Rasis autem ad restringēdū sanguinē emoz roidarum laudat exhibitionez trocisc. ozum de karabe cum su mach: super epar vero empla strum de spica applicare iubet in cā debilitas epatꝫ ordinatū ab ipso capitulo pprio de debi litate epatis. Siruꝑ quoq; mir tinus ⁊ rosat⁹ maximam tenēt prerogatiuaz. ꝟ Super partic la fluente tempoze estatis em plastruz de farina lentium rosa rum fabarum cū aqua ferrata confectū summevalet in isto ca su: qz i restringēdo sanguinem est operatiōis mirabilis. ꝟ Itē ad eandem intentionem. ℞. ro sarum mirtillozum foliozum plantaginis lingue passerine ana. ℳ. j. omnibus cum aqua ferrata decoctis pistatꝫ ⁊ crib. deinde vino granatozum parū q̄ aceti ro. ⁊ cum albu. oui ⁊ pre dicta cribratura admiscē con quassent: ⁊ more emplastri a p plicetur extra medela ista: quia sanguinē fluentem compescit. ꝟ Si ꝙo fluxus emoroidarum tempoze hyemali impetuoso euenerit: tunc extra anum ab sinthium romanum cum oleo ro. onfacino simul cuz modico salnie parūq; micarie fricet ꝫ patella ⁊ pistet ⁊ calx sup ano more ẽplī applicet q̄ mirabiliꝫ

Siruꝑ pus.

emplꝫ

Digitized by Google

sanguis fluxū restringit cū pfortatione pticule. Int⁹ vero ponat vnguētū ifrascriptū. ℞. rosarū mirtil. cētumnodie. aā. ℥.ß. thuris. ʒ.j. sanguis draconis farine volatilis farine fabar aā. ʒ.ij. pili leporis minutissime tcisi. ʒ.ij. ʒ ß. boliar. terre sigillate aā. ʒ.iij. ß. tucie litargi. aur. ℈ argēti ana. ʒ.j. ß. succi tassibarbati succi caude cōne succi plātagi. succi pſolide maioris aā. ʒ.iij. albu. duor ouorū ia pquā. ad tuicē ℈ itra anū cū licinijs ipona: qr in restringēdo sanguinē pſentaneū remediū ē. Ligationes pterea brachiorū ℈ spatularū vētosatiōes in diuertēdo pfim pferūt. Uētosa ēt sup epa te interdū applicata ad propositū facit. Iunat insup sumere ante cibū aliqd qō in se stipticitatē habeat: velut fūt pira decocta sub prunis: sitr poma citonia ℈ eor mina nespule sorbe ℈ currētia cursu eor. Ita sitr ria coit⁹ imoderat⁹ ℈ exercitiū ītēperatū i isto casu sunt euitāda. ℣ Et hec puto tibi sufficere pcuratione fluxⁿ supfluj sanguis emorroidar ℈ de cāis earūdē ℈ vñ dicāt emorroides ac de signis ear. Nūc āt dicēdū ē de vlī curatione dictarū emorroi. ¶ Ulis igit carō emorroidarū ītuor pplet intētionib⁹. Prima in regimine vite pſistit Scda i purgatiōe materiei iā cedētis. Tertia i remotiōe rē solutiōe materiei pūcte. Quarta ℈ vltia i correctiōe accītiū. ¶ Quātū ad primā intētionē q cōsistit in ordinatiōe vite talis oz esse q valeat sanguinē donū generare ℈ malum destruere. Utatur ergo patiēs carnibus pullor gallinar pdicum fasianor ℈ caponū stāte tn possibilitate. Aues q̄z oēs in arboribus degētes in isto casu pcedunt. Sitr carnes vituli hedi ℈ castrati ad ppositū facūt. Cōtra riū fo oīs piscū gna: pter tres giculas ℈ quos pisces degētes et faticantes in scopulis oino sunt euitāda. Acria sitr ℈ q̄ superi⁹ in pnti ca. dicta sunt sanguinē grossum ℈ melācholicū gnantia p hac curatiōe sunt a medico euitāda. ¶ Scda pter- Scda ea intētio q̄ est mām aīcedētē ītētio- eūare. Dico q eūatio captolicōis cū casia vl diacasia vl mē ta pueniētissime i hac cura vtiliter administrat. Quādoqdē scamoneata medicamina ℈ laborata ac laborioſe soluentia in egrotatiōe sunt ēt repellenda. Sufficit ergo (vt dixim⁹) vētre crebro cū vno ex iā dictis leni tiuis linire. ¶ Tertia deniq; ītētio q̄ est materiā coniunctam remouere cōplet administratione diuersor localiū sm q̄ diuersa emorroidarū gna sunt. Nā si emorroidas fuerint morales dico q lz sint parue eminentie: tn egrotāti causant dolorē maximū. Et niſi cito succurrat vacādo doloris sedatoni nō esset mirū si aposthema aut fistulosum vlc⁹ in ano supueniret. Ufi i tali casu cōsulunt Lan frā. vir magne autoritatis i ar te chirurga in pmis dieb⁹ flōmiā facere vene basilice eiusdē lateris. Alio q̄o die saphenā ſciderc. Deiñ i dt pfat⁹ vir Si patiēs fuerit pfectus pari fluxū sanguinis venis emorr. tūc puocent cū igenijs puocatiuis earūdē ℈ si n fuerit pfectus periodice sanguinem ℈ venis emorroidalib⁹ hre: tūc san

Tertia ītētio.

Curō vlis emorroidarū.

Prima ītētio.

Cura morbi lium.

Digitized by Google

guis per emorroidas puocari nō dz. Et in.h̄ sepe errāt chirurgici in p̄ncipio aduēt⁹ emorroidarū sanguisugā et puocantia sanguinē applicātes: q̄b⁹ mḳtoties locū apauerūt z ad fistulā pdurerūt. Jn nō ꝓsuetis ergo q̄lia z q̄cūq; sint emorroidaruz genera vtilissimū ē ꝓsolutiōem eaz z doloris sedationē ꝓcurare. ℣ Stāte ergo dolore infrascriptum suffumigiū seu balneū vtilit⁹ administrēt: cui⁹ talis est ordinatio nr̄a. Et i oib⁹ fer emorroidarū specieb⁹ ꝓuenire vr̄ vt experiētia nobis sepenumero demonstrauit: z maxie in Julio papa scōo q̄ diutius morbo isto laborauit. R. foliozū maluarum z violaz pariter foliozum altee tassibarbati cum radice ana. M. ij. seminis citoniozuz. z. vj. ordei mundi. M. j. z ß. furfuris. M. iij. seminis lini, fenugreci integri añ. ℥. iiij. pomoz apioz vel dulciū aliq̄tulū ꝓfractoz numero xij. ligne passerine virge pastoris añ. M. j. oīa administrēt decoquant cū aq̄ sufficienti: addendo camo. melliloti aneti ana. M. j. z ß. Et bulliāt vsq; ad ꝓsumationē ttie ptz. Et vtere more suffumigij z balnei: qz i sedādo dolorē emorroidaz et materiā resoluedo est medicīa magna. ℣ Silr etiā ad eādē intentionē vtilissimū est infrascriptū linimētū it⁹ administrare. R. butyri vaccini. z. j. r. olei de vitell quorū. ℥. ß. pinguedis anatis. z. iij. succi plātagis tassibarbati añ. ℥. ij. misceat in mortario plūbi p medietatē diei ducēdo fiat linimētū z it⁹ digito vl licinijs imponat. ℣ Jtē ad eādē intentionē extra post suffumigiū infrascri

Balneum.

Linimātū.

ptū emp⁹m administrēt. R. car empti nis pomozum sub ptunis decoctorū. ℥. iiij. butyri. ℥. iij. vitella duoz ouoz z in mortario plūbi p spatiū triū horaz ducant cuz olei violati olei amigdalarum dul. pinguedis galine: pigue dinis anatis. añ. ℥. ß. lactis mulier. ℥. z. xij. farie ordei. recētis z cribellate farie fabaz añ. ℥. j. succi radicū tassibarbati z foliozuz ei⁹. ℥. z. r. oīa ad ignē bulliāt ꝓter olea z ouorum vitella vsq; ad spissitus. deide ponāt olea et ouoz vitella z tez bulliāt vnca ebullitiōe: addēdo i fine coctu re croci. ℥. ß. et superloco more ēpi applicēt. qz tumefactionē emorroidaz mollificat z resolnit earū dolorē sedādo. ¶ Jtez ad eandē intētiōez. R. musci. al tee maluaz seminis citoniozum z psilij seminis fenugrecōfecti li. ß. dragagāti albi pisti z infusi in aq̄ ros. sufficienti p spatiū vnius noctis: farine fabaz. ℥. iij. olei camo. olei de semine lini. añ. ℥. j. et. ß. butyri in mortario plūbi deducti donec accipiat colorez nigrū. ℥. r. olei viola. pinguedinis anatis añ. ℥. ß. carnis pomoz sub ptunis decoc. ℥. iij. ß. suc. plant. suc. lingue canis ligue boni. tassibarbati añ. ℥. v. bulliant oīa simul vsq; ad spissitudinem solidam addēdo i fine coctur croci. ℥. j. vitella duoz ouoz z vtaz more empti: qz dolorē emorroidarū mirabilr sedat. ℣ Jtē dragagantū albū. i fusuz in aq̄ ros. aliquātulū psilio muscillaginata: deinde in mortario plūbi p horā deductū emorroidaz timorez potenter resoluit dolorē mitigando. Jtē scarabōes z porcelliones bulliti cū oleo camomil. bu

Aliud

Digitized by Google

tyro ꝛ de semine lini ꝛ crisomolo ꝙ oleo vcꝫ fungulo ꝙ .ʒ.vj. deinde oib⁹ colatis ducant i mortario plũbi ꝑ horam cũ vitello vni⁹ oui ꝛ pauꝫ croci aduersus emoroidarũ dolorẽ pñtaneuz remediũ est. ℣ Itẽ oleũ de semine lini cũ tãtundẽ butyri recentis deductũ in mortario plũbi ꝑ horã ꝛ intus cũ siringa tepidũ ꝓiectũ emoroidarũ dolorẽ infallẽter mitigat. Idẽ facit dictum oleũ simplr. Et ꝓptereaz optimus. Wesue dicit ꝙ oĩbus egritudinibus ani dictũ oleum de semine lini est medicina magna. Idẽ facit oleũ de vitellis ouoꝝ. Siĩr butyꝝ decoctũ in magna rapa ꝓcaua et in furno decocta vel ẽt decoctũ intra pomũ ꝛ simul pistatũ eandẽ facit operationẽ. Et si decoquaẽ butyꝝ intra cepã albam in furno: idẽ facit ẽm Rasim. Valet etiã ad eandẽ intẽtionẽ oleũ de crisomolis. ʒ. vj. butyri recentis oleũ de semine lini añ. ʒ. ß. serapini. ʒ. ß. vini granatoꝝ succi tassibarbati añ. ʒ. ſ. scarabones nume. vſ. oĩa simul bulliãt vsqꝫ ad ꝙsummationẽ succi ꝛ vinꝫ et vtere intus ꝛ extra prius colatis: qꝫ in tali casu mirabilis est operatiõis in resolvẽdo ꝛ dolorẽ sedãdo. ℣ Itẽ emplr̃m resolutiũ tumefactiõis emoroidaꝝ cũ sedatione doloris. ℞. camo. mellilo. añ. M. ſ. ordei mũdi foliorꝫ malua. ꝛ viol. marubij añ. M. ß. radicum altee foliorꝫ cauliũ foliorꝫ altee ana. M. ſ. ß. pomoꝝ dulciũ nu. x. ordei mundi lẽtiũ añ. ʒ. ij. radicũ tassibarbati ꝛ foliorꝫ eius añ. M. ij. seminis lini. ʒ. ſ. ꝛ ß. caput vnius cabrati ꝛ pedes eius aliquãtulũ ꝛfractos. ℣ Et modus ꝓficiendi emplr̃m talis est. In primis bullitis pedib⁹ ꝛ capite vsqꝫ ad coctura carnis bulliãt: deinde suꝑadicta in brodio tm̃ añdicto vsqꝫ ad perfectã coctura. Postmodũ oib⁹ expressis pistatis ꝛ cribellatis ad ignẽ cũ farina fabarum. ordei ciceꝝ ꝛ ꝑdicta cribatura de oib⁹ equali portione ad ignẽ cũ sufficiẽti ẽtitate decoctiõis ꝑdicte. Et de cribatura fiat ẽplr̃m solidũ. Addẽdo olei camo. ane. de semine lini rosati ꝛpleti añ. ʒ. ſ. pinguedinis galline: pinguedinis anatis: olei vio. añ. ʒ. ß. croci. ʒ. i. vitella triũ ouoꝝ positoꝝ qñ auferẽ ab igne ꝛ iteꝝ bulliãt pauꝫ cũ eis. ℣ Itẽ ad resolvẽdum emoroidas tumefactas ꝑdilomata ꝛ tuboꝛositates q̃ solẽt ozin circa anuz a dolore emoroidali ſscriptũ cerotũ valere ꝓcepimus ẽt cum aliqua sedatiõe doloris. ℞. olei tum. camo. ane. olei de semine lini añ. ʒ. ij̃. olei de crisomolis: olei amigdalaꝝ dul. butyri. añ. ʒ. ſ. ꝛ ß. sepi vaccini sepi vituli. añ. ʒ. ij̃. pinguedinis anatis: pinguedinis gallinę: pinguedinis anserine añ. ʒ. ſ. muscigallis ꝓfecte ex semine altee ꝛ radicũ eiꝰ ꝛ semine psilij̃ lini maluaꝝ et vio. lib. ſ. ꝛ ß. litargirij aurei. ʒ. iij̃. ad ignẽ ẽm artẽ fiat cerotũ molle: addẽdo tereb. clare. ʒ. ij̃. ß. ¶ Et no. ꝙ istud cerotũ molli ficãdo resolvit mirabiliter vnam quãqꝫ emoroidaꝝ tumefactionẽ. ꝛ maxime post sedationẽdo dolorꝫ applicatum: ꝙb⁹ administratis ꝑ applemẽto tertie intentiõis si videaẽ penitꝰ materiꝫ ꝓiũcta nõ posse resolvi ꝛ morales fuerit: quemẽtissimũ est eas Cura desiccare medicaminib⁹ a cutiz veruca veluti cum puluere nõ carnis lium.

Oleuz

Wesue.

Rasis.

Oleuz

emplz

Nota.

Digitized by Google

male remotiuo: aut cū applicatione cauſtici de capitel. cū cautela tñ ſemp ne partes circūiacentes tāgant ab eo. ¶ Nec ſi ſcales ſeu verucales fuerit: dico q vtiliſſimū eſt eas amputare: deide pedes eaꝝ aliquo acuto medicamie canterizari. ℣ Aliqui aūt doctores iubēt ſi ſcales ſeu ῡcales fuerit eas ligari q valde dolorosum ē. Nec eſt tā ſecura operatio ꝙ antedicta.

Nota.

Cura vualiū.

¶ At ſi vuales z veſicales fuerint i corpore aſſuetis ſanguinē emorroidaꝝ periodice hēre: tūc applicatio ſanguiſugaꝝ ad extrahēdū ſanguinē melācholicū. Aut loco eaꝝ flebothomo ꝑdictū ſanguinē euacuare ſumme doctorib⁹ laudaꝫ. ¶ Sive

Cura cōdilomatū.

ro emorroides ꝓdilomate fuerint z ꝑ parte dolore exīte remoto: ſup eas ſanguiſugas ꝛpone ꝑſentaneū remedium eſt. Deinde ꝑ itegra mūdificatione z reſolone eaꝝ ſuprādictum cerotū adminiſtrandū eſt. ¶ Et

Cura tumoſitatis.

qz (vt plerūq; vidim⁹:) ſolet q̄dā tumoſitas rotunda z lata ad modum caſtanee a dolore emorroidali gñari non ſine magno egrotātis dolore. Dico q ꝑ eadē curatiōe oia aurilia ſuperius deſcripta ad ꝓpoſitū facitūtez i reſolūcdo z dolorē mitigādo. Poſt ño mitigatione doloris cerotū añdictū ꝑ itegra reſolone cū hūore nro adminiſtrauim⁹. Deniq; ſi emorroides in flegmonicā paſſionē trāſire vīr: qz eas plerūq; flegmonizari vidimus ſeu aperi apte calido: tūc ꝑ eaꝝ curam tā i reſolnēdo q̄ in maturādo ꝓcedēdū eſt: put. c. de cura flegmonis a cā añcedēte eueniēt is plenarie dcm fuit: quare in iſto caſu illuc recurre.

¶ Quarta z vltima itētio q̄ eſt accētia corrigere ꝓpleā adminiſtratiōe diuerſoꝝ locoꝝ ſm q̄ diuerſa accētia i eis ꝓpigere ſolēt. ℣ Accētia itaq; q̄ i iſto caſu ꝓtingere ſolēt ſunt dolor vehemēs: igēs fluxꝰ ſanguinis: apta z putrefactio loci cārenoſa: vt i tēpeſtate nra multoties vidimꝰ. ℣ De ſedatiōe āt doloris z curatiōe apātis z reſtrictione fluxꝰ ſanguinis i doctria ꝓnūcapli ſatis ſupiꝰ dcm fuit. ℣ Sz qz dolor aliq̄n ē clamoſus z itēſus. Jō ꝑ ei⁹ remotione opere ꝓtiū fuit aliq̄n ſedationē doloris ꝓcurare cū medicamīe aliquantulū opiatō: q̄ in iſto caſu multoties expti ſumꝰ ex itētione nobilis Alex. (q̄ medicami multos honores reportauimus) i tenaſmonibꝰ z ad oēs dolores ani: cui⁹ medicamis hec eſt ordinatio. ℞. thuris mirre licī croci añ. ꝓtē. j. opī. ptes. ij. terant z ꝓficiant cū vitel. ouī z muſcillagine pſilij z oleo ro. ſufficiēter fiat linimētū: cū quo vngaſt liciniū z ponat it⁹ z extra: qz mirabilr dolorē ſedat. ℣ Itē ad eādē itētionē cū maiori ſecuritate vz ſcripti auxiliū. ℞. fol. inſ. fol. mal. fo. caul. nig. añ. M. j. oibꝰ cū petijs inuolutis aq̄ made factis z ſub pānis bcoctis deiñ piſtenkr i morta. plūbi deducant cū modico olei roſ. z vitel. ouī parūq; croci z carnis pomoꝝ ſub pānis decoctoꝝ. ℥. ij. Et iſtō auxiliō more ēpī int⁹ z extra ꝑ doloris ſedatiōe vtilr applicat. Cōtingit ēt aliq̄n (vt ſupiꝰ dcm fuit) emorroidas ꝓdilomata ōnigrari ſine cācrenari. z iſte de neceſſitate curōe cācre ne curanꝫ. vñ ſi hoc ꝓtingat ad c. ō cura cācri recurrēdū ē. ℣ Et

Quarta tima t tentio

Cura dolor

Nota.

Auxi

sic deo dante ꝛc.

Ca. v. Tenalmon.

¶Ca. v. ō tenasmōe ꝛ eiꝰ cura.

Tenasmonē passio intestini recti cū summa volūtate egerendi ꝛ conamie nō puo. Ita ꝙ assellandi volūtas a deo ingens est ꝙ vr magnū q̄d emittere. ꝛ tñ quicq̄d natura facit suo multo conamine sua egerēdi ōlectatione et desiderio ꝫ nihil eē vr. Nihil em̄ nisi mā muscosa ad instar gelu piscīū cū interpositōe sanguis gutte emanarevideř. ¶Ista nāq̄ passio semper aui p maiori pte solet causari a flate grosso viscoso ꝛ bauracchino adherēti tunice interiori intestini recti q̄ō flā sua viscositate p̄dictū intestinū aliq̄n relaxat sua q̄dē salsedine ꝛ mordicādo naturā stimulat expulsiuā q̄ de cā seq̄t assellādi volūtas (vt supi⁹ dixim⁹.) Erīsta spes ipe cū aliq̄li granedine ꝛ pōderositate loci. Interduz ēt solet ista pas gñari ex nimia fridate pedū vel sessiōe sup lapidibus marmoreis vel hmōi naturā hñtib⁹: vel ex assūptiōe scamōitati vel elebozati pharmaci. Accidit insup aliq̄n ista passio a sāgule ꝫsso cholerico ꝛ adusto: cuiꝰ signū ē volūtas egerēdi cū mīto ꝛ crebro conamie ꝛ dolore nō puo ꝛ i assellādo signis eritꝰ ē maior q̄ i tenasmōe ꝛ flate ꝫsso euenienti. Ulcera q̄z ēt ragadio. p cōitatē loci muscūlū extremitatē intestini tāgēdo ꝛ mordicādo hūtē exp̄ssiuā hꝰi intesti stimulādo p̄uocat ad assellādū aliq̄d. ex isto mō plerūq̄ vlcera p̄dcā ꝛ tenasmōes cāre solēt. Curo ita ꝙ tenasmōis rīa ītrascepta p̄sicitur. Premissa igitur sufficiēti purgatiōe iurta nēcitatē māe peccātis: vcz si cā fuerit clā purgeř corpꝰ cū lētiuo cū disc. vl casia sīl cū mānā. Si vo a mā frida ꝫssa cāt passio ista tūc purgādū ē corpꝰ cā casia ꝛ diasni cone ac diacapto. sup ḧ tñ vnū est notādū añq̄ p os aliq̄d sumař: vcz feces intestiorꝫ liniř ꝛ mollificare p̄decēti clisterioꝫ admīstratōe prudētissimi ē. clisteriū itaq̄ lenitiuū faciēs ad tenasmonē i mā clā sicca si fit. Ř. brodū gallinaꝫ vl carniū li. iij. vio. maln. casn. melř. añ. ℥. ß. seis lini. ℨ. ß. bul. oīa sīl paꝫ: ōīn cū oko vio. ꝛ oko casn. cū vitel. ouo. ꝛ paululū zuc. rub. ꝛ ff clisteř ꝛ vteř: qz sedat mirabilř dolorē tēasmōis. a cā clā cātū cū mollificatōe ꝛ fecū eductōe. Ulez si passio p̄dcā ab hūore ꝫsso frido cārivř: tūc clisteř magꝫ ꝙueniēs tā i educēdo feces ꝛ mollificādo ipas ḡ i carminēdo vētositates ꝛ māz grossā viscosaz salsā dolorē ꝛ pōderositatē faciētē i remonēdo sic fit. Ř. casn. melř. ane. añ. ℥. ß. foli. altee. ℥. ß. furf. ℥. ij. radicum tassibarbati. ℥. ß. seis lini. ℨ. v. fenicli dulcis anixoꝫ añ. ℨ. ß. cimini paꝫ licricie. ℨ. ꝛ. caput vniꝰ castrati aliquātulū cōfractū bulliant oīa sīl cū aq̄ sufficiēti vsq̄ ad cōsūmationē medictatis deinde colenř fortiter exp̄mēdo ꝛ de colatura capiař li. ß. ꝛ ß. olei camomillini aneti ni ana. ℨ. ij. olei rutacini. ℨ. ß. mellis rosati. ℨ. iij. vitella duo. ouoꝝ ꝛ vtere: qz eiꝰ opatio dolorē sedat et materiā fecalem ꝛ mucosam ad exitū ꝑparādo ꝛ vtilitā ꝓcando euacuat. ¶Et scias tē balꝙ balneū ꝛ suffumigiū cōfectū nel.

Nota.

Cliste re aduersus tenasmonē i causa cāta.

Aliud

Nota.

Cura tenasmōis.

Digitized by Google

cā hmōi ꝺcoctiōe pītaneū remediū est. Itē ꝑdicta ꝺecoctio cū tīnde oli ꝺe semie lini ⁊ parū zuccari rubei cū vitello oui mixta ⁊ itra anū sepi⁹ cisterizata aduersus vnūquēq; dolorē tenasmōis crede mihi q; singulare ꝑ diū est. ℙ Oleū ḡz ō semine lini simplr frictū cū radice tacibarbati ⁊ folijs ei⁹ cū panco mīcarie ⁊ camōille: deinde tepidū clisterizatuz ꝑ sedatiōe doloris singularē ꝓduc it effectū. ℙ Itē suffumigatio facta supra anū cū thure ⁊ tere bētina ⁊ pan mirrhe i cā sedandi dolorem ad ꝓpositum facit. ℙ Sessio ḡz sup tabula pini calida ad ꝓpositū facit. ℙ Suffumigiū ēt ⁊ sessio. ℥. decoctione añdicta vtilr vt dixim⁹ administranꝺ. ℙ Silr colliria itra anū ꝓsita (vt Auil. pla. asserit) plꝰ alijs aurilijs iuuaꝝ solēt. ℙ Etiā liniměta i forma vnguēti liq̄di redacta i isto casu sūme iuuasse ꝓcepim⁹. ℙ Linimětū igit nobilis Alex. i añti. c. ānotatū intra ānū ḡz oēz modū administrationis ei⁹ mirabiliter ꝓfert: sedat ei dolorē somnū ꝓuocādo. somnus em in hac egrotatione sp est vnum de melioꝛib⁹ ꝑ eius curatione. ℙ Et sic deo dāte ⁊c.

Oleū.

Curō.

Balnē.

Alius plus.

Nota.

¶ Capm. vj. De relaxatione intestini recti.

Ca. vj.

Exit⁹ intestini.

Cause

Contingit sepenumero a multis causis i testinū rectū molliscari. Ita q; ꝑ tres digitos extra anū exire solet. Et hec passio i pueris frequētissime euenit: lz i omni alia etate hoc contingat. ¶ Et cāe hmōi passiōis sūt velut flagrossum⁊ viscosuz adherēs ite rius recto ipm mollificās ⁊ stimulās virtutē expulsiuā ad aliqd expurgādū seu asselladū in emissiōe fcatis hmōi: hre seqr imoderat⁹ pturit⁹ ⁊ mollificatio ani vñ his duab⁹ ō causis ꝓtigit testinū multoties extra anū exitū facer: ꝫ ēt euenit ex nimia pedā friditate ꝑserti in pueris. In tenasmōib⁹ etiā pleruq; morb⁹ iste oriri solet. ¶ Cuius ratio itaq; isti⁹ egritudinis ꝑmissa purgatiōe corꝑis ⁊ ordinato bonovite regimie localiū administratiōe ꝓplet. ℙ Et i pmꝭ fomēter loc⁹ cū resina pini tenebētina thurꝭ ⁊ mastice. Deiñ spargat sup totū testinū de infrascripto puluere. ℞. rosā. mirtillor. balaustiā. añ. ℥. ij. boliar. terresi gilla. añ. ℥. ij. thurꝭ. ℥. j. ℈. misce ⁊ fiat pulꝭ oib⁹ tritꝭ subtilissime. ℙ Itē ad eādē itētionē vz infrascptū balneū ⁊ suffumigiū. ℞. rosā. mirtillor. ligne passerine tassi barbati cam. añ. M. ℥. absinthij mīcarie añ. M. ℈. stichados sc̄nāti folior. plātagis caude eq̄ne añ. pauz: balaustiaz. nucū cipressi galaz. tinctor. añ. nūero. x. aluminis roche. ℥. ℈. hypocistiō. acacie añ. ℥. j. licij. ℥. ij. ℈. thuris mirrhe aloes añ. ℥. iij. bulliāt oia simul pul⁹ grosso mō trituratꝭ triturādis cū sufficiēti q̄titate vini nigri ⁊ tīnde aq̄ plātagis vsq; ad ꝓsumationē tertie ptis: ⁊ vtere more suffumigijz balnei. ℙ Deinde puluerizent sup intestino de puluer añdicto vl i fracpto ⁊ erit meli⁹. ℞. mirabolani citrini balaustiaz. gallaz. tictor. añ. ℥. ij. thurꝭ mirrhe masticis boliarmēi terresi gillate hypocistiō. añ. ℥. j. ℈. misce ⁊ subtilr puluerizent ⁊ vtere (vt supius dictuz fuit.) ¶ Et nota q; facto

suffumigio et balneo vtilissimum est intestinum intra anū
Oleū. digito remitti. ℞ Itē oīm rosatum onfancinū ℥ oleū mirtinū eq̄ portiōe ℥ bulliāt cū modico pulueris supradicti ℥ parū succi plantaginis ℥ mīcarie vsq̄ ad cōsummationē succi. Et cuz ipso intestinū seu anū liniēdo in isto casu est medicina magna. Ulteriꝰ pillule de bdellio
Nota. ad ꝓpositū faciūt. Dia captoli cō quoq̄ cū decoctiōe mirabolanoꝝ citrinoꝝ ēblicoꝝ iterdū cū vtilitate ꝓcedit. Unum etiā nigrum mediocriter limphatū ℥ risum i brodio gallinarum vl̄ carnū castrati decoctū sunt etiam in isto casu ꝓficua. Carnes sīl̄ assate ꝓpter stipticitatē eaꝝ magis ꝓueniunt q̄s elixate. ℞ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Tractatꝰ sextꝰ de vlceribus vulue ℥ partium eius velut matricis ℥ colli ipsius: habens capitula. iij.

Ca. j. ¶ Cap̄. j. de ragadīs vulue et partium eius.

OMnia auxilia descripta in capitulo de ragadīs ani in hac curatiōe pñt vtiliter administrari: quare occurrente necessitate illuc recurre: quia ibidem multa celeberrima vtiliaq̄ medicamina descripta sunt et ad vsum ꝓfessionis capti pñs faciūt. ℞ Nihilominus aliq̄ peculiaria auxilia ex inētione nr̄a ℏ ꝓnumerare decreui q̄z hec erit ordinatio
Liniměti. ꝓia. ℞. olei onfancini. ℥. ij. olei de semine lini. ℥. j. spei hircini sepi vituli. aā ℥. vj. succi plātaginis succi solatri ligue passerine aā ℥. j. medīa bulliāt oia sīl vsq̄ ad ꝓsūmationē succoꝝ: deinde colenť cui colatui addātur cere albe quātuz sufficit: in mortario plūbi ducēdo p duas horas addēdo litargirū aurei. ℥. x. tucie. ℥. ij. plūbi vsti. ℥. j. et ℔. ℥ fiat linimētū ℥ vtere more linimēti: qz ē opatiōis mirabilis. ℞ Itē aī applicationē vn-
Suffu guēti aīdicti suffumigatio et migiō balneatio matricis cū ifrascripta decoctiōe vtilissimū est remediū. ℞. ros. mirtillozū folioꝝ plātagis ligue passerie tassibarbati caude eq̄ne aā. M. ij. malnaꝝ violaꝝ ordei mūdi lēntiū aā. M. j. bulliāt oia sīl cum aq̄ sufficiēti vsq̄ ad cōsūmationē tertie partis ℥ vtere more antedicto: qz vz ad vnāquāq̄s ragadiā. ℞ Itē ōcoctio ꝑdicta cū sirupo: rosato siriga ītra vulnā ꝓiecta sūma ē medicina oīb⁹ ragadīs mīcis. Oleū ḡz ō vi Oleū tell̄ quoꝝ sīl cū butyro ℥ paucie parūq̄ plūbi vsti i mortario plūbi deductū p. iiij. horas ragadīs medeť. Colliriū īsup Colli- ꝑfectū cū aq̄ rosata ℥ aq̄ plātarium. gis cū siefalbo sine opio vtil̄ administrať. ℞ Et sic deo dāte ꝛc.

Ca. ij. ¶ Ca. ij. de vlceribus matricis et vulue.

ULcera istius loci vt plm̄ sunt virulenta: aut male cōplexionata a materia calida: aut corrosiua: aut nutrida: aut cācerosa: Quā obrem in curatione eorum auxilia in cap̄. de vlcere virge annotata ad hanc curationem reduci possunt. Simili mō etiam curatio eorum a cōi curatione alioꝝ vlceꝝ parum differt. Unde si corrosiua vlcera fuerint: corrosiuoꝝ curatiōe curanturi
Ulcera vulue.

Digitized by Google

et ſſc de alijs: put de vno ꝙz vl
cere ſuo ꝓꝓio capſo plenarie
locuti ſum⁹: ꝯre illuc ꝛcurrēdū
Nota. eſt i neceſſitate. ¶Unū ꝓterea
circa hāc curationē eſt mēti te-
nēdū. i. q medicamina iſtoꝝ vl-
cez rōne loci dñt eē maioꝝ
ericcatiōis ꝙ medicamia vlce
rū ptiū carnoſarū. Et ꝓpterea
Gal. Gal. i calce. vſ. terapētice ꝺt q
vlcera z prudēdoꝝ flegmō nul
lo catapłate mollitiuo egent:
imo ericcātib⁹ z cicatrizātibus
medicaminib⁹ ꝓcedendū eſt.
Sūt itaq; ꝑdicta loca velut vir
Colliriū ma ga: vulua: z an⁹. ℞ Medicamē
terie itaq; hui⁹ loci cōueniēs i vlce
calide rib⁹ male ꝓkonatis a mā caka
Linimētū. ſic fit. ℞. aq plātaginis aq roſ.
añ. lib. ß. ſiet albi ſine opio. ℥.
iij. mirabo. citrini. ℥. ſ. ß. cāpho
re. ℈. ij. miſce z ſm artē fiat col
lirium. ℞ Itē eādē intētiōem vz
ſfraſcriptū linimētū. ℞. olei ro.
onfancini vnguenti ro. vel loco
eiꝰ vnguēti Hal. añ. ℥. ij. ſepi vi
tuli. liq; facti. ℥. ſ. mediam ſucci
plātaginis z ſolatri ſucci ligne
paſſerie añ. ℥. vj. bulliāt oſa ſiſ
vſq; ad ꝓſūmationē ſucci deiñ
colenł z cū cera alba ſufficiēti
fiat vnguētum molle addendo
i fine litargirū aurei z argētei
ceruſe añ. ℥. ſ. tucie. ℥. ij. ß. anti-
monij. ℥. ß. plūbi vſti. ℥. ſ. cāpho
re ſm artē triturate. ℑ. ſ. miſce
Aliud z i mortario plūbi ducanł ꝑ ho
rā cū piſtello z vtere. ℞ Itē ad
eādē itēctionē vz linimētū ſſra-
ſcriptuz. ℞. olei ro. cōpleti olei
onfancini vnguēti Hal. añ. ℥. ij.
ſucci plātaginis. ℥. x. litargirū
aurei z argē. añ. ℥. vſ. ceruſe. ℥.
ß. tucie. ℥. ij. ß. camphore. ℈. iij.
Cura miſce z i mortario plūbi ꝙz ar
maligno⁹. tē fiat linimētū. Si ꝙo vlcera
fuerit maligna vł virulēta et

corroſiua tūc ꝓ int⁹ z eł nulla
eſt melior medicina ꝙ pulvere
nr̄m ꝙz oēm modū adminiſtra
tiōis ei⁹ adminiſtrare: q; mali
gnitatē: ꝺſi ſine dolore iterfi-
cit vlcera mūdificā do: virulen
tiā z materiā ſubtilē ingroſſan-
do z ad bonā digōne ꝓducen-
do: de ꝙ in antidotario nr̄o cuz
de medicinis corroſiuz tracta
uero mētione faciem⁹. Ungñ vngu-
ꝙz egyptiacū mirtū cuz tm̄ dē tum.
vnguēti apłoꝝ i putridis viru
lēt z corroſiuis vlceri⁹ hmōi
loci ꝓueniētiſſime adminiſtrat
Aqua ſiłr plātagis cū paꝝ alu
mis z lilij ꝓfecta ꝑdictis vlce-
rib⁹ ſūme opitulaŕ. ¶ Et nota Nota.
q remota eoꝝ malignitate et
corroſiōe vnguēta z linimenta
añdicta i iſto caſu vtilię admini
ſtrāt. ¶ Ulteri⁹ ſi vlcera fuerit Cura
cācrenoſa ſcarificatio i primis cācero
dieb⁹ z ſāguiſugaꝝ applicatio ſoꝛū.
multū ad ꝓpoſitū faciēt. deiñ
locū cū liriuio decoctiōis lupi
noꝝ lauare vtiliſſimū eſt. Egy
ptiacū ꝙz poſtmodū ponere i
iſto caſu eſt vltia medicina: q;
malā carnē corrodit et bonā cō
ſeruat. Et ſi foꝛti⁹ medicamen
neceſſariū fuerit in hac curōne
cadēs ferrū adminiſtrādum eſt.
¶ Deniq; ſi ꝓtingat mr̄icē vel Nota.
collū ei⁹ ad vlcerōnē cāceroſā de cā
ꝓueniłr: q; de facili cognoſcit ceroſi-
ꝑ dolorē loci acutū: ꝙ ꝑctionē tate.
cū q̄dā loci ſuedie: ꝙ inflāma-
tionē: ꝙ exēntiā malā odoꝝ igē
tiſq; feroris z diuerſoꝝ coloꝝ:
z q etiā añ ulcerationē mulier
aꝑate duro matricē dinci⁹ labo
rauit male ſe hās eo tpe i cōe-
ſtiōe z potu z i ceteris opatiōi
b⁹ ſuis. Tūc ꝙ ei⁹ curōne au-
xilia palliatiua ſūt adminiſtrāda Hugo
q: vt inq̄t Hugo ſeneñ.) cura- ſeneñ.

Digitized by Google

tione palliatiua in ciuitate Uenetiar: qdã mulier vixit annis xx. cũ vlcere cãceroso matricis. ℣ Cõsueui itaq; semp sic cãcerosum vlc⁹ tractare: vcz infrascripta lotiõe z sepe z sepius quotidie lanãdo. deinde post lotionẽ linimẽtũ infrascriptũ cũ pessario iponebã: cui⁹ lotionis talis est forma. ℞. ordei mundi lẽtiũ roſar. solatri galitrici politrici folior. plãtaginis añ. M. ſ. aq̃ plãta. añ. ferrate añ. li. iij. aq̃ roli. ℔. lingue passerine virge pastoris añ. M. ſ. oĩa simul ptũdãtur grosso mõ: z bulliãt vsq; ad ꝓsummationẽ tertie partis: deinde colenℓ z colature addãtur strupi rosa. ℥. iiij. sief albi sine opio vel cũ opio ſi dolor fuerit ingẽs. ʒ. v. z fiat collirĩũ de quo mntus ẽ cũ siriga crebro ꝓiciat. Interdũ ẽt lac vaccinum loco istius collirij cũ modico zuccari albi vtiℓ administrat. ℣ Limẽti antedicti talis est ordinatio nſa. ℞. dragagã. pisti infusi cum sufficiẽti quãtitate aq̃ ros. aq̃ plãtaginis z solatri. ʒ. vj. oĩa simul permancant p medietatẽ diei: deinde cũ oleo ro. onfancino sufficiẽti: vcz equali portiõe ꝑdictar rerum in mortario plũbi p tres horas ducanℓ: addendo litargirij au. z ar. ceruse añ. ʒ. vj. tucie plumbi vsti añ. ℥. ℔. cãpho. ℈. ſ. fief albi cũ opio bene triturati. ℥. ℔. succi planta. ʒ. ij. solatri. ʒ. iij. suc. iusquia. ʒ. iij. z ℔. croci. ʒ. ℔. z itez p horam in mortario plũbi cũ pistello ducatur z cũ pessario vtere linimẽto ꝑdicto: qr in isto casu crede mihi presentaneum remediũ est. Et sic deo dante ꝛc.

¶ Ca. iij. de pruritu vulue et matricis. Ca. iij.

Lotio aduersus cãcrũ matricis.

Linimentũ

Linimentũ

Materia cholerica adusta cũ flegmate bauarachino in genitalibus ꝓsertim in vulua z matrice pruritus ingẽs plerunq; euenire solet. ¶ Pro cuius remotione vℓi purgatiõe ꝑmissa z ordinato vite regimine pñt ifrascripta auxilia administrari. ℣ Et primo vnguẽtũ album cãphoratum cũ succo plãtaginis z succo portulace cum litargirio aureiz arg. pruritus genitaliũ deleℓ. ℣ Uel facias sic. ℞. olei ro. onfancini vnguẽti ros. vnguẽ. populeõis añ. ℥. ij. suc. plãta. añ. ʒ. vj. aceti rosati vini granator. añ. ʒ. ij. litargirij au. z arg. añ. ℥. ſ. ceruse. ℥. ℔. tucie. ʒ. iij. misce z fiat artẽ lini. quo locus vbi est pruritus vsitatẽ: nã eius operatio in pruritu genitaliũ est valde pficua. ℣ Itẽ ad eandẽ intentionẽ vz infrascriptum collirĩũ q; ego sepenumero expertus sum cuz honore z vtilitate nſa. ℞. aque planta. aq̃ ros. añ. li. ℔. vini granator. succi limonũ añ. ℥. ℔. suc ei semperui. ʒ. x. sief albi sine opio. ʒ. v. misce z fiat artem fiat collirĩũ z vtere intra vulnã cuz pessario: qr ei⁹ operatio vltiℓ sima est. Et sic deo dante ꝛc.

¶ Tractatus. vij. de vlceribus anchar coraz tibiarum z earz partium: habens capitula. vij.

Curs.

Linimentũ

Colirium.

¶ Ca. ſ. de vlceribus anchar corum tibiar et partium earundem. Ca. ſ.

Curatio vlceruz istoz locorum parum differt a cura. cõi aliorum vlcerum alia runq; particulax.

Ulcera anchar.

¶ Curantur itaq; hmõi vlcera

Curõ.

Digitized by Google

iuxta curationē tradītā.c.de vl
cere brachioꝝ et aditorū.ꝫ
tñ aliqđ ppꝛ̄ curō vlcex tibia
rū a curatiōe ceteroꝝ mēbroꝝ:
vcꝫ in ḡete particulevlcerate ꝛ
in mō ligādi tibias vlceratas.
¶ Uniuersalib⁹ ergo canonib⁹
obseruatis ꝙ vētris sokonē ꝛ p
flebothomiā iuxta necessitatez
materiei peccātis:dico ꝙ perfe
cta curatio vlcex istaꝝ particu
laꝝ pleť administratiōe diuer
soꝝ localium. ¶ Et qz aliqñ ista
vlcera sunt corosiua curanť cu
ratione corosiuoꝝ vlcex. ¶ In
terdū em̄ sunt maligna ꝛ virulē
ta:ꝛ ista malignoꝝ ꝛ virulētoꝝ
curatione curanda sunt:ꝛ sic de
singlis put suo ꝓprio capko ō
cura oim in lib.de vlceribꝫ in
vłi plenarie locuti sum⁹ quare
ꝙ ꝙplemēto tue intētiōis iuxta
verā essentiā vlceris ad doctri-
nā ꝓnoiati libri recurrēdū est.
¶ Duo tñ vtilia in ꝓnti.c. ꝑme
moꝛāda sunt. ¶ ꝓmū vcꝫ ꝙ vl
cus cauernosum in cora rōne
spissitudinis musculoꝝ:lotiōes
ꝛ medicina liqđa cū siringa ꝓ
iuncta sunt valde ꝑficua. Ostēn
ciū ꝙz vlceratiōis dz eē amplū
ꝛ in loco declinioꝛi:vt materia
de ꝑfunditate vlceris faciliꝰ
mō expurgari valeat a medica
minib⁹ extra applicatis. Ulte-
rius si corruptio facta fuerit in
osse cū vlcere cauernoso isti⁹ lo
ci ei⁹ cura.nō sine difficultate
efficiť:ꝫ ꝑdicta corruptio fue-
rit i osse superficialis ꝓpter mul
titudinez magnoꝝ musculoꝝ.
¶ Si vero corruptio ꝑfundaue
rit vsq; ad medellā:tūc eius cu
ratio(vt inq̄t Aui.)nō mō diffi
cilis vex etiā ꝑdifficilis eē vť.
Et ꝓpterea dicit ibidē ꝑfatus
vir.ꝫ si corruptio nā ꝑfecuta
est vsq; ad medullā:inq̄t 'excu
sationē nō esse q̄n totū os anfe
rat corruptū cū ei⁹ medulla:et
hoc(vt superi⁹ dictū fuit)rōne
magnoꝝ musculoꝝ:magnoꝝ
neruoꝝ:magnarūq; venaꝝ:mis
cū maxima difficultate efficiť.
¶ At si dicta corruptio accede-
rit in capite core ꝛ anche ꝛ spō
dilis poꝛl ab ei⁹ curatiōe desi
stēdū est:iuxta ꝙ filiū Aui.c.de
corruptiōe ossis corrupti ꝓpter
nuchā.ꝓuaꝛ em̄ egritudinū
onus curationis(vt inq̄t Sal.)
nolite suscipere:ne nomē mali
medici sub eatis. Corruptio au
tē ossis in locis ꝓnoiatis eue
niēs:ꝓpter colligātiā multoꝝ
musculoꝝ ꝛ ꝓcatenationem ner
uoꝝ eueniētiū a spina ꝓta me
dico in numero malaꝝ egritu-
dinū cōnumerari. Et ꝓpterea
optie dicit Aui.i loco pallega
to:fuge ab ei⁹ curatione ꝓpter
nuchā ꝛc.qz curatio corruptio-
nis ossis eueniētis in spina,nō
ꝓt fieri ꝓpter nobilitatē nuche
¶ Siqđ mō ēt non pōt fieri cu
ratio ossis corrupti eueniētis i
capite anche ꝓpter magnitudi
nē musculoꝝ ꝛ corruptoꝝ ossiū.
Iccirco moꝛit ꝑsōis solis ꝓno
sticis:(vt inq̄t ꝫyp.sunt relin-
quēdi.Aliqua tñ peculiaria au
xilia in curatiōe vlceꝝ coraꝝ:
tibiaꝝ ꝛ partiū earūdē ꝙnume
rare decreui. ¶ Et i primis vt di
ximus in curatiōe istoꝝ vlceꝝ
tibiaꝝ ligatura q̄ dz ĩcipi a ca-
nicula vsq; ad genu magnā in
isto casu dz ꝓogatinā gradatiꝫ
stringendo donec cū ea ad ꝑdi
ctū locū ꝙueneris. ¶ Siqđ mō
in vlceribꝫ coraꝝ ligatura effi
cit a genu vsq; ad inguē vt ma
teriea superioꝛibꝫ mēbris non
trāsmittanť ad infimas partes.

Aui.

Sale.

Aui.

ꝫyp.

Digitized by Google

Si vero vlcera ꝑdicta fuerit in corꝑa cū corruptiōe ossis: tūc curent curatiōe tradita. c. de curatione ossis corrupti. Et est vt os corruptū cū incisione vel dolore stica causticī applicatiōe vl applicatiōe ꝙgica carne mala denudet: deinde cū fricatiōe ꝓcedēdū est donec ad partē sanā ossis perueniat. Quo facto cauterizet cādēti ferro. Deide ꝓcura remotionē ossis cauterizati cū administratiōe mellis ros. vel applicatiōe vnguēti de apio bis in hebdomada os tāgēdo cū oleo de vitriolo: qz in isto casu hñt magnā ꝓgatiuā

Collirium. Facta excoriatiōe in osse post opationē ignis: imponat sup osse ifrascriptū collirīū: cū quo multos honozes reportaui cuz vtilitate nō pus: cui⁹ talis est ordinatio nra. ℞. suc. paucedinis ʒ.ß. succi irios. ʒ.ij. mellis ro. ʒ. i. aq̄ vite. ʒ.ij. bulliāt ois simul vsq; ad ꝙsummationē tertie partis lēto igne: deinde addāt mirrhe. ʒ.iij. thuris. ʒ.ß. aloes epatici. ʒ.ij. misce z vtere qz facta mūdificatiōe vnāquāq; fistulā z vlcus cauernosum mirabilr icarnat z os denudatū carne iduit.

Ungm. ℣ Sup loco aūt in vlceribus cauernosis infrascriptū vnguētū magnā ꝓgatiuā hꝫ pcipim⁹ cui⁹ talis est ordinatio. ℞. olei cōis li. ß. sepe vaccini li. mediā picis grece picis naualis resine pini aā. ʒ. ß. masticis. ʒ. me. pinguedinis porcine liq̄facte. ʒ. iij. litar. au. z ar. aā. ʒ. hß. z media minū. ʒ. ß. z media succi berbene succi apij suc. mſisilue aā. ʒ. ß. vini odori. ʒ. iij. bulliāt oleū e piguedo cū succis z vinovsq; ad ꝙsummationē succoz deide colent z item cū litargirio z minio ad ignē bulliāt dacto agitando donec acq̄rāt colorē nigerrimū. deinde addant tereb. cla. ʒ. v. z ß. diaq̄lonis albi gūmat. ʒ. iiij. z ß. item bulliāt pax z cū cera al. sufficiēti fiat cerotū in bona forma. Ungm. Istud em vnguētū sine cerotū i oib⁹ vlcerib⁹ cauernosis z vbi intētio sit purgādi materiā cū subtili attractiōe crede mihi magna est medella: vngm aplox et ōscriptiōe nra ordinatū in antiō. nro sup titā ipositū in vlcerib⁹ cauer. cū magna vtilitate administrat: z si pax egyptiaca cuz eo adderet mundificatiōis maioris efficeret. ℣ Ungm ḡz egyptiacū descriptiōe Ani. vel descriptione Ani. nra hītū. c. ō medicinis corrosiuis i antiō. nro cauernosa vlcera potēter mūdificat. Item facit rocusū nrm de minio. Item i ōlicatis z debilib⁹ ꝙlonib⁹a cholericis: velut sunt pueri molliores z carnē tenellā hñtes dico q; i eoz vlcerib⁹ cauernosis plenis nr carnis supflue remotiu⁹ sine dolore i pal. c. ōscript⁹ supticta cū salina iposit⁹ vel in forma collirij cū vino int⁹ cū sirīga piect⁹ i hmōi vlcerib⁹ c diuina medicia. Ungm et egyp. Ungm. cū lixiuio dissolutū est cauernoso⁹ vlcez mundificatiuū peculiare. ℣ Demiq; celebrata vlcez mūdificatiōe loc⁹ uez mūdificādus est p hebdomadā cū absterſiuo de apio vl de mirre ro. ℣ Postmodū icarnēt vlcera addēdo absterſiuo ꝑdctō. ʒ. ij. mirrhe thurisaloes sarcocol. aā. ʒ. ß. Colliriū et supi⁹ descriptū de paucedie ad iteriōnē icarnādi z desiccādi vtit⁹ i istis vlceribus admīstrat. Preterea facta icarnatiōe z sigillatiōe sup fila Collirium.

Digitized by Google

imponaꝫ vngm̃ viride descriptõe nr̃a de alleluya: qz i isto casu maxima hz p̃rogatiuã. aq̃ etiã aluminosa in hac intẽtiõe vtilr̃ administraꝫ. ℙ Et ꝑ fili mi Aluisi sp fuit nr̃a cura. i vlceri. corarũ z tibiaꝝ cauernosis cũ ossis corruptõe z sine ossis corruptiõe q̃ mihiz egrotãtib⁹ dñ successũ ẽ. ℙ Et sic deo dãte ꝛc.

Ca.ij. ¶ Ca.ij. de calefactiõib⁹ z excoriationibus siue pruritu eue nientibus intra coras sub inguine ex itinere: siue alia de causa: z earum cura.

Sta curõ pruritꝰ et excoriatiõis corarũ sic fit. ℙ In ꝑmis lauetur locus cum vino decoctionis rosarum plantaginis mirtillorum z foliorũ olinarũ. ¶ Deinde fõ lotione hmõi liniatur locus linimẽto infrascripto. ℞. vnguẽ rosati olei ros. onfancini olei mirtini añ. ℥.ij. vnguẽti popu leonis. ℥.ß. litarg. aurei z argẽtei ana. ℥.j. ℈.ß. ceruse. ℥.vj. suc. plãtagi. suc. sempuiue añ. ℥.j. su. limonũ. ℥.ij. aceti ros. ℥.j. et ℞. misce z i mortario plũbi fiat linimẽtũ z vtaꝫ: qz in isto casu est mirabile. Itez aq̃ rosata sit cũ aqua plãtaginis et modico aluminis z aceti z simul paruz bullitis ad ꝓpositũ facit. Desiccat em̃ pruritũ auferendo et excoriationẽ solidando: q̃ linimẽtum post lotionem hmõi aq̃ est administrandum. Et sic deo dante ꝛc.

Linimẽtũ.

¶ Ca.iij. De excoriatiõe que accidit in calcaneis et pedibus a frigore causata: q̃ apud Hennen. vocatur malum mule, aliꝫ vero vt Bonenienses burgantiam dicunt.

Ca.iij.

Solẽt iste excoriationes egrotãti dolorẽ nõ pnũ cãre. ¶ Et ꝑ eius remotiõe infrascriptũ auxiliuz magnã ꝓrogatiuã habere ꝓcipimus: cuius talis est ordinatio nostra. ℞. carnis pomorũz sub ẽplm. ꝓtunis decoctorũ z raparũ añ. ℥.iij. butyri recentis et in mortario plũbi deducti ꝑ dnas horas. ℥.ij. olei ros. onfancini. ℥.j. ℞. pistatis oth⁹ adiuicẽ misceãtur z bulliãt vnica ebullitione: deiñ addanꝫ vitella duoꝝ ouorũ q̃ñ auferetur ab igne z vtere desup more ẽpli: qz vnãquãq; excoriationẽ z vlcerationẽ cãtã a frigore tã i pedib⁹ q̃ i manib⁹ dulcorat: mitigat: et lenit dolorẽ. ℙ Uel facias sic. ℞. butyri recentis olei ros. odoriferi pinguedi. galline añ. ℥.j. ponãtur. oleũ pinguedo z butyrũ in foueã vnius rape magne z decoquaꝫ i furno vsq; ad pfectam coctũrã: deinde pistet z in mortario plũbi ducaꝫ ꝑ horã z vtaꝫ more empli. ¶ Itẽ decoctio facta cũ rapis camomilla z semine citrini ꝓtuso z pomis parũq; seminis citoniorũ dolorem istorũ vlcerũ sedat. ℙ Item linimẽtũ pedũ z manũ ꝑbatũ et ad vlcerationẽ z excoriationez cacalnei. ℞. buty. olei ros. onfancini pinguedis porcine oli de semine lini sepi vituli liq̃facti añ. ℥.ij. cere albe. ℥.j. ℈.ij. litarg. aurei z argẽtei añ. ℥.j. ℈.ß. tucie. ℥.j. misce z mortario plũbi ducaꝫ ꝑ horã. ℙ Itẽ vnguẽtum de minio z vnguentum basilicũ descripta in antidotario nostro in isto casu plurimum valẽt. ℙ Et sic deo dãte completa est doc. ꝛc.

Linimẽtũ.

Digitized by Google

C.iiij. ¶Ca.iiij.de pruritu ⁊ incendio doloroso causato ꝓter frigus in manibus et pedibus.

STe passiõ est pehe malꝰ i mãib⁹ ⁊ pedib⁹ pueroꝝ ⁊ innenũ ghiari solet: ꝑ ꝯrũ remotiõe balneũ decoctiõis rapaꝝ pomoꝝ ꝑnatoruꝫ cõtusoꝝ mal. vio. cũ modico aceti ꝓfectũ passiõib⁹ ꝑdictis mirabiliter opitulat. Itẽ linimẽta et empta seu descpta i aficedẽtiꝰ.c. ad has passiões summe cõueniunt ꝯre pro tua necessitate ad dictum.c. recurrendũ est.

Ca.v. ꝑ Et sic deo dante.

¶Ca.v. de vlceribꝰ coraꝝ ⁊ tibiaꝝ virulẽtis malignis corrosiuis formicosis ⁊ currẽtib⁹ cursu coꝝ superficialiter tẽdentib⁹.

CUratio istoꝝ vlcerũ ordinato regimine vite: ꝑmissaq; ventris purgatiõe iuxta necessitatẽ hꝰmoꝝ pectꝰ localiũ admistratiõe ꝑplet. ꝑ In ꝑmis itaq; mũdificentur vlcera ꝑdicta ab eoꝝ malignitate virulẽtia vel corrosiõe cũ admistratione pulueris nr̃i carnis superfluæ remotiui sine dolore. ꝑ Cũq; vlcera mũdificata fuerit: tũc ꝑ tres vel ꝙtuor dies purificet locꝰ vlcerat⁹ admistratiõe mundificatiui nr̃i ꝺ̃ sirupi. ro. i. ãridotarij nr̃i ordinato. ꝑ Ulteri⁹ si ista vlcera fuerit cũ labiꝭ obstractosis ⁊ dẽtatis: tũc h⁹ i si labia a pluere ꝑdicto exterparj nõ possint: tũc nõ ẽ excusatio ꝙn labia ipa remouẽãr liniẽdo ea (cuꝫ cautela alicui⁹ vnguẽti: refrigerantis ipositi i ora vlcꝰ ⁊ i circuitu labioꝝ) cuꝫ ruptozio nr̃o de capitello. c. de medicis corrosiuis ordinato. ꝑ Relicquũ vo curõnis pfectissime efficitur cum ligatura et vnguento de minio ac licinijs admodum plagelle intra vlcus impositis lotõe aq; alumi. cum samis plũbeis tenuissimis: argẽto viuo fricatis. ꝑ Et sic deo ⁊c. Ca.vj.

¶C.vj. de varicib⁹ ⁊ cura eoꝝ. Varices sũt vene magne ꝑ coras ⁊ tibias aliq̃a nã producte cum nodositatibus hicinde tẽdentes. Et ꝑ maiozi prẽ manifestat hꝰ passio i hoib⁹ onera portãtib⁹ ⁊ laboratoꝝib⁹ fortiter coꝝ eoꝝ exercẽtib⁹: ⁊ i hoib⁹ melicis: ⁊ cũ melꝫ seu tristitia viuẽtib⁹. ꝑ Sũt itaq; iste vene iterdũ eꝝ nam tumefacte tumefactione magna cũ intẽtiõe et sanguine melico grosso plene Et ꝓpea pñt cõtinuerari inter aꝑata quẽadmodũ ⁊ hernie cõtinuerãtur. Nã si hernia est mozb⁹ i receptaculo olei siue bursa testiculoꝝ eodẽ mõ in varicosa vena põt eẽ egritudo aꝑosa vcz i receptaculo ipsi⁹. ꝑ Generantur ꝑterea iste vene ꝑuia crisis i febꝝ acutis (vt i ꝙt Auic. li. iij. fen. ij. tract. iiij. c. ij. ꝺ crisis intẽtiõe.) Aliq̃n manifestat hec egritudo i mulierib⁹ ꝓgnãtib⁹ post ptũ eaꝝ. ¶Signa aũt eaꝝ sunt manifesta ⁊ visu ⁊ tactu ꝙ aliq̃n sũt cũ duritie ⁊ tẽsione ⁊ magne qñ sunt sanguine melico ⁊ grosso plene. Et color earum aliq̃n tendit ad aliqlẽ nigredinẽ ꝑsertim qñ sunt superficiales. Quãobrẽ interdũ ꝑdicte vene vlcerank: itaq; etiã cutis vlcerat vlceratione maligna ⁊ dolorosa multuꝫ. ex quo sepenumero sequitur sanguinis emoroisagia nõ gua: cuius sanatio

Nota.

Auic.

Signa

cū difficultate obtinet. Et si cu
rāt cito redeūt: z iterdū cū ma=
iori malignitate. Et ꝫ sepenūe
ro expt⁹ sum: vñ si eā ad sanita
tē pducere volui sine egrotātis
piculo ope p̄ciū fuit mihi pur=
gare māz p circūuicia loca: vcz
p fistulā. Sic̄ ꝫz vltra vlce
rationē p̄dictā dicte vene tume
fiūt valde z replēt cū subita de
riuatiōe sāguine melico gros=
so z adusto vñ talis sanguis=sta
ti coagulat seu ꝯgelat q̄ ibidē
cōcret⁹ paulati quādā acq̄rit pu
trefactionē. Et sic iterdū ꝺ̄ius
partē supiorez euaporādo sua
vapozosa fumosi tatez adustiōe
vt plerumq; vidim⁹ multa acci
dētia mala i cerebzo z cozde p
ducit. Ex q̄b⁹ patiēs sepenūero
vitā cuz morte ꝓmutauit. Sunt
itaq; p̄dicta accidentia vt plm
passiōis melie accītrib⁹ iterdū
cardiace passionis. ¶ Et ppea
curatio istaz varicū tā cū vlce
ratiōe q̄ sine vlceratiōe p̄serti
si sint ꝓfirmate nō sine eminē=
ti egrotātz piculo efficit vt ātiq̄
z moderni testāt doc. De vlce
ratis ēt dico q̄ mā q̄ ad loca vi
lia ꝺcurrere solebat z p illa lo
ca q̄tidie expurgari. pp curatio
nē varicū retinet ipa mā ꝺre ad
sublimiora rapiē mēbza iterdū
vcz ad coz: iterdū adstomachū
z iterdū ad cerebzū. Et ppea ꝺ
teriozē disp̄onez gñat. Quapp
hypo. iusta ē hyp. ſnia aphozismoz.
vj. emoꝛoides hñti antiq̄s sa=
nare si vna nō fuerit apta rel=
icta periculū est hydropisiz aut
phthysim aut maniam fieri.
Ut i talib⁹ disp̄onib⁹ vcz emoz
roidib⁹ z varicib⁹ meli⁹ ē non
curare. i. peni⁹ eas nō restrīge
re q̄ curare. ꝫ am curati citius
pereunt non curati. i. paliati lō
go tempoze viuunt. Sic̄ ꝫz in
xta illud celeberrimi. Arnal. ō Arnal.
villanoua mear⁹ in nāliis q̄dm ō villa.
ti⁹ aliq̄d ex corp⁹ emanare cō noua.
sueuit obturari nō p̄t sine tioze
ſnioꝛ incōmodi nobiliozis pti
cule: nisi emanatio ꝓsueta p p̄
ximū locuz purget. Et ppea so
lent canti z boni chirurgici in
istis disp̄onib⁹ fōtanellā face=
re cū ruptozio vl igne sua genu
p q̄uoꝛ digitos i pte exteriozi.
Et ꝫ aliq̄n faciūtvt mā q̄ solita
ē a nā purgari p vlcera termi
ta i circuitu cauiculaz p eādez
fontanellā idoloꝛosez faciliozi
mō purget. Et sub ista forma i
istz disp̄onib⁹ plerūq; sanauim⁹
vlceratiōe i h⁹i locz a nā pduc
tas: z māz earundē p eūdē lo
cuz eadēq; fōtanellā aq̄ bñ sa- Cura=
nauim⁹. ¶ Curatio itaq; vari- tio.
cū nō vlceratiaz p icisionē ñ si
ne ingēti piculo efficit. Sed
enim aliq̄n ad hāc icisionē san
guis emoꝛoſagia nō pua: vñ
qñ nā nō p̄t derivare sanguinē
z materiā ad locū solitū. Ex tali
sanguinis z materie frētiōe de
cancrositate: z mltis aliis ma- Auic.
lis disp̄onib⁹ talis curatio su=
specta est (vt Auic. testatr.) Con
sueuit itaq; in istis varicib⁹ tu
mefactis z sanguine melācho=
lico repletis: p̄missa purgatiōe
corpis iurta necessitatez humo
ris peccantis p̄missaq; sangui
nis eūatiōe a venis emoꝛoida
lib⁹ per sanguisugarum appli
cationem sanguinem euapo=
rare cum infrascripta decoctio=
ne. R. radicum altee li. ß. ptas=
sij camōile melliloti aneti aā.
M. j. furfuris ꝛdei mundi ana.
M. ij. melſ. li. j. ß. ola cū aq̄ suffi
cienti ad igne bulliēdo balneū
fecim⁹. cuz q̄ lauim⁹ totā ſibā
et cum

z cū ſpōgijs etiā cū eā madefa
etz māz enapozauim⁹. Cū ra-
dice ḡz altee decoc.z reb⁹ in-
frascriptis cerotū fecim⁹ z de-
ſup illud applicauim⁹. Et iſtis
duob⁹ remedijs plerunḡ ſāgui
Cero- nez ipm enapozauim⁹ z pfecte
tuz no reſoluimus: cui⁹ ceroti forma
bilissi- taꝫ ē. ℞. altee decocte icise z cri
me bel.li.ℏ.olei camo.aneti.añ.℥.
opera- ij.butyri recentis pigueduis
tōis ex gallineañ.℥.j.z ℏ.pingue.an-
ſerine z anatis.añ.℥.j.z ℏ.ſepi
tione vituli.℥.iij.medulle cruriū vitu
noſtra li z vaccaꝝ añ.℥.vj.z ō oib⁹ cū
p̄dicta cribratura z cera al.ſuffi
cienti fiat cerotū molle adden
do croci.℥.ſ. Iſtō ei cerotū mol
liſicando reſoluit ſāguinē melī
cū exīnē i vena coagulatū cuz
ſedatōe doloris. Et in iſto caſu
iſtis, duob⁹ remedijs multos
honores conſecutus fui. Et fot
taſſe apirevena ſtomo:ſupra ge
nu p̄ius mēbrō ligato ligatura
ſtricta vt ſanguis coagulatus.
tm̄ z corrupt⁹ eſt expurgari va
leat vtiliſſimū erit. Ex iſta em̄
ſanguis eūatōe iterdū accītia
ſeua ſupi⁹ p̄notata acqeſcunt.
Sup ſtomo deinde ponāt ea q̄
ſanguinē reſtringūt velut albu
men ouī cōq̄ſſatū cū puluer re
ſtrictiuo. ¶ Curatio ēt varico-
ſoꝝ vlcerū non differt a curōne
tradita i añti.c.ō vlcerib⁹ tibia
rū z corarū: ḡre illuc recurre i
neceſſitate. ¶ Sz qz hmōi vlce
ra p̄ maiori pte ſt cū dolore cla
moꝛ maligniſtate ñ puzit:ō p
ſedatōe doloris z malignitatis
remotiōe:aliq̄ peculiaria auxi
lia deſcribere putaui. Et i pzi
Bal- mis ad dolorē ſedādū vez ſuffu
neū pe migatio z balneatio ſtraſcpta.
culia- ℞.folioꝝ maluaꝝ z violaꝝ fo-
re. lioꝝ plātę.añ.℥.j.ordei mūdi
W.ij.ſemis citonioꝝ aliquātu
lū p̄fracti.℥.ℏ.ſcabioſe.℥.j.et
ℏ.butyri li.ℏ.bul.oīa ſiāt cuz aq̄
ſuf.vſq; ad p̄ſum.tertie ptis:et
vtere more ſuſſumigijz balnei:
quia dolorem mirabiliter ſedat.
Fost ꝓ balneū accipe vitel.
oui recētis z butyri.℥.j.ℏ.deīn
ābo ducanꝫ i mortario plūbi p
hoꝛā z deſup ponāt cū petijs.
Et ſi cū h⁹i auxilio adderent
ſcabioſe ꝓtricte. W.ℏ.z vnguēti
populeōis.℥.j.nō niſi vtiliſſi-
mū eēt. Interdū p̄tereaplacani
m⁹ doloꝛē z malignitatē iſtoꝝū
vlcerū vnica aut bina applica-
tiōe puluerꝫ nr̄i carnis male et
ſupfluę remotiui ſine doloꝛe:
deīn cum infraſcripto ſpadra-
po et lamina plumbea tenuiſſi
ma vlcera huiuſmodi ad ſana-
tionem perduximus. Cuz liga
tura ſp̄ decenti a cauicla vſq;
ad genu mēbrū ligādo q̄ i iſto
caſu plz vz:vt i p̄cedēti.c.dcm̄
fuit. Et iſup plerūq; totū tibiā
lauim⁹ cū aq̄ plāt.ſine alumie
doloꝛe i loco exīte.zcū alumie
p̄dictꝫ vlcerib⁹ idoloꝛoſis exīn
tib⁹ ēt lauim⁹.ſucc⁹ ſiāt plāta.
z ligue canꝫ ℥coct⁹ cū modico
zuccari albi vſq; ad ℈ij.medie
tatis z itravlc⁹ ipoſit⁹ p̄dictꝫ vl
cerib⁹ valde opitulat. Folia q̄z
dictaꝝ herbaꝝ z folia matriſ
ſilue ſiāt ſup vlcerib⁹ loco vn-
guēti z ſparadrapi impoſita ſe
penūero ſūme iuuaſſe p̄cepim⁹
Spari ¶ Mixtura ātē ſpadrapi añdicti
drapū ſic fit. ℞. ſucci planta.et ſolatri
vtiliſſi añ.℥.iij.ſucci cētūnodie ſucci li
mū. gue canꝫ ſuc. mſiſſilue añ.℥.ſ.
olei ro.onſā.olei ro.ꝑpleti olei
mirtini añ.℥.ij.ſepi vitu.℥.iiß.
ping.poz.ſepi hircini añ.℥.ij.z
ℏ.ſepi vaccini.℥.iij.vng.popu-
leōis.℥.j.z ℏ.litar.aureiargē.

Digitized by Google

añ.ʒ.ſ.ꝛ ℔.minꝯ.ʒ.ꝛ.bollar.ſubtiliſſime ꝑtriti terreſigil.añ.ʒ.℔.bu.ꝑiguedies ꝛ oleavſq; ad ꝑfũ.ſuccoꝝ:vnde colenꝫ cola ture addãꝫ reliq ꝛ ad ignẽ bul. baculo agitando donec acquirãt colorẽ nigerrimũ:deiñ cum cera alb.ſufficieti fiat ſparadra pũ i bõa forma vꝫ cerotũ molle addẽdo i fine cocture cãphore ʒz artẽ triturate.ʒ.iij.cucie.ʒ.ꝛ.ꝛ vtere i oib⁹ vlcerib⁹:ꝯ ei⁹ opatio egregia ẽ.vngñ ẽt cum phoratũ qñq; i iſtꝫ vlceribꝫ vtiliter adminiſtrat.

Linimẽtũ. Linimẽtũ ʒꝫ ſtraſcriptũ ꝑ totã tibiã illinitũ ẽt cũ vtilitate adminiſtrat.℞.ſuc.plãt.ſuc.ſolatri vꝫ loco ei⁹ ſucci ſempuine añ.ʒ.vj.olei ro.odorifer.vnguẽti populeõis.añ.ʒ.iij.litargirij aur.et ar.añ.ʒ.ij. acceti ro.ʒ.ij.cãphore.ʒ.ℓ.ſ.ó oi⁹ ʒz artẽ i mortario plũbi fiat linimetũ. Alind Iſtũ ei linimẽtũ cõtundit acuitatẽ hũoꝝ mãmꝫ añcedẽtẽ ad ꝓiunctã trãſir ꝓhibet. ℙBinda etiã ſiue ligatura madefacta aceto ꝛ aq̃ roſata et expreſſa interdũ ad ꝓhibẽdũ materiaz añcedẽtẽ neceſſaria ẽ cũ refrigeratiõe ꝓticule. ℙEt ſic deo dante ꝛc.

C.vij. ¶Capituluz.vij.De mẽbro corrupto et putrefacto:ꝛ ei⁹ curatione per inciſionem.

Embrũ corrũpit et putrefit tribus ,modis:ꝓnot.c.de cancrena auctare Auicẽ.magnifice dictum fuit. ꝓmo ꝙdẽ corrũpitur occaſiõe rei corrũpẽtis ꝛ deſtruẽtis naturalem mẽbri cõplexionem. Et hoc efficit a calido vel frigido veneno. Aut corrũpitur ſecundo propter prohibitionẽ ſpirituz vitaliũ ꝛ animaliũ venietiũ ad mẽbrũ aut ꝓpter aggregatẽ vtrãq; intẽtionẽ:quem admodũ accidit a puſtula venenoſa:ꝛ a medicamie putrefactiuo indiſcretez copioſe admiſtrato:velut ẽ arſenicũ:realgar ꝛ hmõi. ¶Et cũ ita ſit ꝓfecto ſepenũero ó medicia h⁹i putrefactiua i mkt⁹ mãifeſtã vidim⁹ expietiã:ꝑſerti i reuerẽdiſſimo dño.d.meo dño Facio tituli ſãcte.Sabine Cardinale.q̃ dum laboraret herpete eſtiomeno i pede dextro defectu caloꝛ naturalis ꝛ debilitatis mẽbri calore depaupati tũ ꝓp longam febrẽ quã tũc tpis paſſus fuit: tũ ꝓpter validã hyemẽ in eode ãno erãtẽ. Cura. Jn ꝓmis itaq; diebꝫ mẽbrũ corruptũ curaſ icepim⁹ curõne cãcrene ꝛ aſchachilos. Et ℔ cũ ſcarificatiõib⁹ diuerſis ꝛ pfundis diuerſoꝝ modoꝝ iuxta ꝓceptũ Anic.de cura cãcrene ꝛ aſchachilos. Auicẽ. Similiꝫ modo etiã locũ lauando interdũ cũ aqua baurachina. Interduz cũ decoctione lupinozum in liꝛiuio decoctoꝝ. Et interdũ cũ aceto cum ſale mirto. Poſt lotionem vero ſuper corruptione tm̃ vnguẽtũ egyptiacũ deſcriptõe aui. ꝓfectũ bis i die admiſtrauim⁹:vt nocitinũ a inuatiuo diuidereť ꝛ ptes ercũiacentes ſane a putrẽs. ꝓhibereť (vt aui. aſſerit) ꝓnumerãdo ℔tutes h⁹i vnguẽti ca. ℙallegato. ¶Et qꝛ (vt iq̃t Celſ⁹ vir elegãtiſſim⁹ ꝛ in arte chirurga vtiliſſimus) capko de cura cãcrene. Solent nõnunq̃ auxilia i hac ferociſſima egrotatõepaꝛ ꝓficere egrotãti:ſz nihilomin⁹is cãcer ſpeinſ q̃ auxilia ſz miſabile vide aꝫ remediũ:vnicũ tñ ẽ.ſ.vt cetera ps corꝑis tuta ſit mẽbrũq; cor

Auicẽ. Celſus.

ruptū ac vitiatū est itegre ꝑ̄pu
tref. eāde sniaz habem⁹ ab Aui
cē. ca. ꝑallegato. Iz aliquālulū
obscure loquat. Dicit em̄: cū
accidit putrefactio i mēbro nō
expellas cū icisiōe z ꝓsumptio
ne medicaminis acuti: qm̄ ma
Nota. gnificat ei⁹ malū. ℣ Et nota q
hūc textū sic itelligere opz: vcz
qn̄ dicit. Et si accidit putrefa
ctio i mēbro. i. qn̄ mēbrū ē pu
trefactū putrefactiōe itegra. i.
est iomenatū: tūc medic⁹ in cu
rōne talis putrefationis nō dz
ꝓcedere solumnō scarificādo
z amputādo carnē putridam z
corruptā nec ipsaz auferre me
dicamie acuto tm̄: qm̄ cū i hac
disp̄one nō solū caro musculi
ligamēta vene nerui z pānicu
li sint corrupti verūetiam z os
adulteratū seu corruptū ē vł.
z ppea optime sagacissime di
Aui. xerat Aui. tacite magnificatur
ei⁹ malū. z cad est ꝙ mēbrū i to
tū nō abscindat. Et tūc incipit
curationē eftiomeni. ¶ Quam
obrē vidēs auxilia ꝓdicta nō
ꝙuenire: nec posse corruptionē
z putrefactionez sistere ḋn in
dies magis atq; magis ꝺ̄fus
genu ambularet ego laudaui
vtilissimum esse supza caniculā
iter sanū z corruptuz tibiā am
putari. eāq; deinde cauterizaf
put infra patebit. ℣ Nonnulli
tñ Romane curie medici egre
gij opinionē nr̄az rōnib⁹ z au
toritatibus iā dictis munitā: z
Joñes Magistri Joānis Macerathē
Macer- sis medici p̄stantissimi oppu
rathen gnarunt absq; tñ manifesta rō
sis. ne z autoritate. Intm̄ q nunq;
pmiserunt q talis abscissio mē
bri efficeret. Imo q̄dā ipsoruz
pollicitus fuit salutē dicēs qō
cū applicatiōe arsenici se velle
morbū interficere. ℣ Et qz rō
ne debilitatis mēbri z paucita
tis caloris nāl⁹ ipsius arseni
cū ꝓdictū mēbrū cotrodebat z
putrefaciebat: z nūq̄ a natura
visuz fuit aliqō vestigiū sepa
rationis nocitiui a inuatino sic
ut solet facere arsenicū i estio
meno: qz facit separare nocitiu
um a inuatino: z hoc facit vir
tute exñte forti z ꝓpone corpis
robusta q̄ nō aderant in p̄fato
Cardiali. Et ppea pp̄ paucita
tē caloris mēbri z ꝑaucitatē nu
rimēti z debilitatē tot⁹ corpo
tris cā fuit q ꝓdictum arsenicū
vna cū natura opationē a me
dico optatā minime facere po
tuerit. Et q pei⁹ fuit se iacta
bat p̄fat⁹ medic⁹ velle mēbrū
corruptū cū sano p̄ spatiū decē
annoz hoie viuēte manu tene
re. Et sic ista curatione p̄fatus
Cardinalis coact⁹ fuit dei gra
vitam morte cōmutare. Et qz
talis casus est rarissim⁹ z a pau
cis descriptus: put in p̄fato car
dinali cōtigit. Et ꝓpterea ꝓcē
sum eius narrare putaui ne in
posterū in tali casu medici de
cipiant sicut illi decepti fuere.
℣ Anno itaq; dñi Millesimo
q̄ngētesimo nono de mēse Fe
bruarij vcz die p̄ma hora sexta
noctis vēl circa: supuenit in si
nistro pede p̄fati Cardinalis
dolor satis intēsus cū formica
tionib⁹ int⁹ z dicebat ipm̄ adu
ri. Tamē quo ad tactū mēbrū
vsq; ad genu erat frigefactuz
quasi vt nix. Et tactu ilup sen
tiebat sensu mēdoso z nō natu
rali. Nulla ꝓterea quasi vsq;
ad septimum facta fuit mutā
tio mēbri in colore: nulla rube
do: nullaq; tumefactio intra
dictum tempus apparuit. In

Digitized by Google

nocte aūt p aliqđ tpis spatiū a predicto dolore vexabat ꝛ se dabat in die ꝛ qñ surgebat a lectovidebat sibi magnū pond⁹ plumbi in pdicto pede deferre. Qui dolor vsq; ad septimū sin guta nocte ordine iā dicto pseuerauit. Septimo vodie mēbrū fuit mortificatum fere a canicula ifra De qua mortificatiōe dubitauim⁹ pma die. Et certificati fuim⁹ i septimo mēbrū fuisse mortificatū. Et pnosticū nr̄m fundauimus super autoritate Guil. pla. viri non parne autoritatis in arte medicinali habita capko de doloribus q̄ fiunt i extremitatib⁹ mēbroꝝ exterioꝝ a mā frigida causatis cuius ꝛba sunt ista. Signa doloꝝ p ueniētiū ex cā frigida i mēbra extremitatib⁹ sunt privatio caliditatis et rubedis: stupoꝝ ꝛ fuscedo grauitas et formicatio: que cuz affuerit paralipsim futurā aut pr̄ū mēbri mortificationē significant. Eo etiā die pfatus Cardinalis vexat⁹ fuit febre intēsissima varijs ꝛ diuersis angustijs pfertim a syncopi ꝛ ab inq̄etudine toti⁹ corporis. Ita q; oēs medici arbitrati fuerunt ipm moriturum in eodē se primo ꝓpter accidētiū senitatē. Quōdrē eodē die vesp̄i ꝛ pncipio diei congregatū fuit collegiū medicoꝝ ꝺ essentia morbi ꝛ de eius curatione: ꝛ magna inter eos fuit discordia tam de essentia morbi q̄ de eius curatione. Quidam enim eorum dicebant morbum esse gallicum. Quidam podagricum. Quidā membrum stupidum. Quidam vero membrum mortificatum seu estiomenatum esse sensebant. Et ego vna cum pfato magistro Joan. macerathēſi viro in arte medicinali nō parue autoritatis vltimā opinionem approbauimus. Quod cuz ita fuerit profecto prefatis medicis veritatem essentie morbi experientia ꝛ rationibus efficacissimis demōstrauit: quia licet mēbrum non videretur corruptum sensui visuo: nec tumefactiōe: nec in colore: nisi q̄ paululum in liuidū colorē mutatū: tā i eorum pūtia scarificauit super pedē vsq; ad os nullū sibi causando dolorē: ꝛ sanguis q̄ ex scarificatiōe exiuit erat grossus spissꝰ ꝛ q̄si ꝓcret⁹ ꝛ nigerrimi coloꝛ ſ ad ūstar fere attramēti. Quo facto medici existētes in facto satis q̄ primū eoꝝ opinionē i nr̄am ꝛ sociorūz nostrorū mutarūt. Iz de curatiōe morbi ꝺ opinionē nostrā ꝛ pfatorūz sociorū fuerint repugnātes: iz hec hac tenus. ¶ Cūt ergo ad propositū nostrū redeam⁹. Dico qđ membri corrupti ꝛ putrefacti precedenti euacuatiōe corporis: aut per enema: aut per ventris resolutionē limitiuam: nulla melior curatio est q̄ protinus incidere ipm p pe sanum: ita q; aliqđ remaneat corrupti. Et hoc tribus de causis. Primavt incisio fine dolore efficiatur. Secūdavt fluxus sanguinis euitetur. Tertia ꝛ vltimavt post remotionē ossis fiat cauterizatio cū pauco dolore. ¶ Modus aūt incidēti mēbrū corruptū talis est. ¶ In primis intus cū decenti proba indagatur vndiq; vbi et quousq; mortificatio attingere vī. Quo facto mēbrū i pte carnosa: musculosa atq; nernosa circulariter vsq; ad os incidēdū est. Et i parte superiori membri caro

Johes Macerathen sis. Curō. Mod⁹

Digitized by Google

tarmocatim ab osse aliquantulum separentur: deinde caro putrida ab osse detecto infra frustatim incidatur. Labia ꝺ3 pannis lineis calidis cooperiantur ne ab aere offendantur. Et sursum duabus manibus amplectãdo membrum super loco incisionis circulariter caro ꝓ pse reducatur: vt deinde os in altiori loco serra dentibus tenuibus dentata os ferretur. ¶ Quo facto candenti ferro locus incisus vsq; ad partem sanam optime cauterizetur. Et in fine cauterizationis aliud cauterium super os faciendum est. Vulnus deinde sicut cetera adusta vulnera curandum est. ¶ Et qz in hac curatione nõnulli sunt qui ante incisionem iubent mẽbrũ sopiri seu obdormentari applicatione medicaminis opiati et spongiam opiatam odorari: vt his duobus modis totum corpus sopiatur seu dormentetur quo membrum operationẽ incisionis sentire non valeat. In hoc salua eorum pace non sine eminenti periculo egrotantis hoc negotium cum opiatis efficitur. Cum ista egritudo interdum eueniat a medicina opiata (vt autores asserunt capitulo proprio de cãcrena.) Nihilominus põt ante incisionem ligari membrum in parte superiori propter emorroisgiam sanguinis. ¶ Ulterius verba illoꝝ qui laudãt applicationem cuiuslibet sparadrapi pro conseruatione membri corrupti cum sano non sunt audiẽda: qz eius operatio est medicorum dedecus z egrotantis dispendium. Deniq; remota eschara procuratione vlceris procedendum est curatione cõmuni tradita ca. de vlcere in vniuersali. Et sic deo dante completa est doctrina presentis c. cuius nomen sit benedictum.

Cura aliquorum.

Cura aliorum.

¶ Finit liber Quartus Chirurgie Magistri Joannis de vigo de vlceribus. Ad laudem omnipotentis dei.

Digitized by Google

¶Jo.de Vigo Genuen. Julij. ij. ponti. Max. Chirurg. Clarissimo. D. Joan. antrachino. Maceratheñ. Compatri optimo philosopho z medico insigni. S. p. D.

CUm ego iã multos annos Macerata clarissime cõpater z frater observañ. singulare tuã incredibilẽq; doctrinã murã ingenij pspicatiã: iudicij tui rectitudinẽ z grauitatẽ q̃ maximã semp esse cognoueriz. Expertusq; etiã sepissime fuerim in multoz principum curationibus vbi sepi⁹ vna interfuimus: quã tũ nõ solũ theorico: sed etiã munere practico excellas z prestes: nõ temere: nec ꝓfecto ab re: opus: q; de Chirurgia cõposui: tibi castigãdũ: excolẽdũq; credidi. Cum aũt preterea de quodã noue genere morbi quẽ multifariã z maxime gallicũ morbũ vulgus appellat: nouũ etiã tractatũ ediderim. Visum est mihi hunc q̃z ad te magni iudicij maximeq; experiẽtie virũ z mittere: z eũdẽ tibi pre oĩb⁹ iccirco dedicare. Quippe q̃ padue primũ: deinde Rome tot annos medicas disciplinas publice ac pulcherrime legeris: fortunatissimeq; exercueris. Nouũ em̃ hoc opusculum meũ vel ipsi⁹ morbi nouitate arduũ z obscurũ tuo sublimi ingenio: singulari prudẽtia: summaq; doctrina dilucidatũ: recognitũ ac optime castigatũ: detecta fr̃te in lucẽ pdire: dectaq; p hoim ora intrepide atq; vt spero feliciter ire poterit: habebuntq; tibi quoq; aliqñ posteri gr̃as forsitã imortales. Vale felix z me ama.

¶J. Antrachinus Maceratheñ. Ar. z medicine doctor: optimo compatri suo magistro Jo. de Vigo Genuen. Julij secundi ponti. Max. Chirurgico prestantissimo z singulari. S. p. D.

EX doctissima epla tua suauissime Cõpater: q̃ti me iudicijq; meũ facias: p plane intelleri. Quippe q̃ opus: quod dã fertilissimũ z admirabile in chirurgia ꝓposuisti: castigãdũ mihi z vbi foret opus obelisco seriẽdũ credidisti: adde q; tractatũ illũde morbo gallico vtilissimũ ac ppe diuinũ mihi dedicasti: de quo sepissime iter nos z nr̃i tp̃is medicos disceptatũ est: nũc q̃d hic morb⁹ ab antiq̃s: z p̃sertim ab Aui. ꝓprio capite signat⁹ fuerit: habeo tibi cõpater optie gr̃as immortales q; tm̃ mihi tribuas z ꝓcedas: id poti⁹ hũanitate tua q̃ meritis meis fieri sentio. Libũ vniuersum accuratissime lectitaui: atq; in ei⁹ p̃fatiõe lectorẽ abũde admonui. Nihil in illo: nisi eruditũ: excultũ: z cõsummatũ inueni: dicere ausim (sz vbo absit iniuria) quotquot erũt posthac chirurgi lõge magis oĉs hoc vno opere tuo p̃ficiẽt z in eradunt: q̃ si forte reliquos autores: q̃ de hac materia scripserũt oĉs in prõptu habeãt z memorie ꝓmẽdẽt. Cõsummatissimũ itaq; z miris secretis refertissimũ opus hoc tuũ clarissime Jo. em̃da tũ z ex seipso castigatũ (nisi forte aliqua ipressor̃ incuria fuerit) ad publicã vtilitatẽ: ad tuã: ad patrie tue gloriã z ornamẽtũ in lucẽ pdire: perq; doctissimas hoim manus ire tutissime sinas: atq; (vt aũt) ivtrãq; aurẽ placidissime ꝓĉescas. Vale felix z me ama.

Digitized by Google

¶Incipit liber.v.eiusdem magistri Joan.de Vigo Genuen. ō morbo gallico malo mortuo scabie ꝛ iuncturarū atq; dētuz doloribus:continēs capl̄a.vj.

Ca.j. ¶Cap̄.primum.De curatione morbi gallici non confirmati.

Tēp⁹ morbi. ANno Millesimo quadrigētesimo nonagesimo ōrto de mēse Decēbris:q̄ anno Serenissimus ille Charol⁹ Frācoz rex magna comitante caterua versus Italie ptes iter accepit ad regnū Neapolitanū recuperādū. Apparuit vtiq; eodē āno quoddā morbi genus quasi per totā Italiā incognite nature:quem varijs ꝛ diuersis noib⁹ diuerse nationes appellarunt. ¶Sali vtiq; morbū neapolitanū noiarūt:qz eo dē tpe dicūt ipm morbū e neapoli in galliā i coz reditu trāstulisse:neapolitani vo:qz dicto anno p totā Italiā h morb⁹ diffusus ꝛ manifestat⁹ fuit:ista ō causa morbū gallicū nūcupārūt. Genuen. insup lo malo de letanelle vulgariter appellarūt. Tusci vo lo male de le bulle:lombardi lo male de le brosule. Vilpani vero laboues dicūt. Sz ista noia diuersa huic morbo ad bñplacitū vniuscuiusq; natiōis ipsita sūt.de nominib⁹ tñ nō est curādū dūmō rectas iteriōes curatiuas hēamus. ¶Fuit ptērea ꝛ adhuc ē morb⁹ ꝑfat⁹ ꝓtagiosus pfertiz p coitū siue ꝓtuccionē mīeris fede cū viro ꝛ ecōuerso. Nam ei⁹ ouigo in ptib⁹ genitalibus: vez in vulua i mulierib⁹:et in virga i hoib⁹ sp fere fuit cum pustulz puis:iterūq; liuidi coloz:aliqñ nigri:nōnūq; subaldidi:cū calositate eas circūdāte. Quāobrē non ita cito hmōi pustule bñficio medicinali it⁹ ꝛ eē applicato poterāt a medico curari:q̄n sp eaz malitia totū corp⁹ āplecteret cū vlceratiōe ptiū genitalium difficillime curatiōis ꝛ facilz recidine: qz ꝙdicte pustule deponāt ēt atq; ēt solēt recidiuā facere:et post eaz sanationē satisq; primū pustule crustose ꝛ iterdum cū carnositate eleuata ad modū verruce sup frōtē capur collū ꝛ facie brachia ꝛ tibias ꝛ fere p totū corp⁹ diffuse fuerūt.et vsq; i hodiernū die hmōi morbus hāc ordinationem seruat. ¶Silr q̄z iterdū cū dictz pustulis vel saltē post eaz ortū ide ad mēsem cū dimidio vel circa patiēs laborauit doloribꝰ clamosis interdū circa frōtē:interdū i spatulis et humeris ꝛ brachijs:et aliqñ in tibijs coxis ꝛ anchijs. Et q̄b⁹ doloribꝰ aliqñ multū post tēp⁹ vez post annū ꝛ vltra q̄dā oziebarē schirositates ad istar ossiū a q̄b⁹ egrotātes doloribus clamosis verabarē pīertim tpe noctis:et sedabarē i die. Pro quorū sedatiōe anodine medicine a doctoribꝰ cōmemorate sedatiue doloris adm̄istrate nullū effectū doloris sedatiuū egrotāti pstabāt. Cui⁹ doloz finz fere sp fuit os ꝛ armocatum corūpere ꝛ vtriaq; q̄cūq; modū i vētositate spine accidit. Plerūq; ēt ab eisdē doloribꝰ mēbra curua siue retracta i ꝓpetuū remāserūt. Trāsacto vo āno cū dimidio vel circa in hac turpi detestabili ꝛ verecūdiosa egritudine:quedā tuberositates crinales materia

Diuersa nomina.

Dolor

Nota.

Morb⁹ ꝓtagiosus.

Loc⁹ morbi

Signa

Digitized by Google

grossa ꝛ ſtatica plime(vt ita di uersa corpa(vt supius dixim⁹) ꝛ
ꝛerim)radiconata ad modū nō hñt aliq̄ iterdū cū vlcere coro
pue castanee albi colorꝫ subſtā ſuo:aliqñ cū putrefacto: ſepiſ
tie dure ad iſtar chordeaut ner ſime cū ãbulatino cãceroſo cã
ni ſemiputrefacti gñabãt:q̄rū crenoſo virulento maligno fœ
maturatio a nã tm̃ abſcꝫ auri micoſo doloroſo aꝑoſo cauer
lio alicui⁹ medele plerūq; faci noſo fiſtuloſo cū oſſe corrupto ꝛ
lit efficiebat. Qua ꝛe poſt ea labȳs obſtracoſis. hñt deniq;
rū crepatnrā ſeu aptionē omne p̄dcā vlcera ꝓueniētiā cū vlce
gen⁹ vlcer videbat in eis ẽm rib⁹ difficillie curōnis cū pro
tñ diuerſa corpa:qz i ſolo corpe prietate nob⁹ occulta. Et ꝑpea
nō eẽt credēdū. Jn diuerſis ei vlcera h⁹i morbi cū difficulta
corpib⁹ diuerſa accñtia ꝛ egri te ſanãt ꝛ ꝙ facili recidiuam fa
tudines ſolēt pullulare cū hoc ciūt. Sikr ẽt in iſto morbo oia
morbo. Et audeo dicere q; q̄cū dolorū gña pñt a medico con
q; egritudies a cãñti ꝓueniē nūerari vcz arteticū:qz plerū
tes de q̄b⁹ antiqui ꝛ moderni. q; vidim⁹ totuz corpus ab iſto
doc. i arte Chirurga mẽtionez morbo dolorib⁹ cruciari. Do
fecerūt oēs in diuerſis corpib⁹ lorē q̄z ſciaticū podagricū cira
pñt ꝓfecto i hoc teſtabili ꝛe gricū geniculoſumq; ẽt cū iſto
cūdioſoq; morbo connūerari. morbo frequẽtiſſime repi. Oẽ
Et i pmꝫ de aꝑatib⁹ loquẽdo gen⁹ iſup ſcabiei velut ẽ malū
oẽ gen⁹ caludoꝝ aꝑatū in iſto mortuū ꝛ aſſaphati imo q̄ſi le
morbo gñari vidim⁹. Vidim⁹ prã vidim⁹ cū h⁹i morbo gña
inſup ꝙplicationẽ materiey fri ri. Flegma ſalſū ꝓtereaꝛ mani
dã cū eis vcz ſtatis⁹ melie. Et b⁹ ꝛ pedib⁹. Tinea. Albaras.
ꝓpea ſi cū ſtate ſãguis iterpo ipetigo. ſerpigo. Sutta roſatia
ſit⁹ fuerit ſanguie vincẽti fle ẽt i iſto morbo frequẽter appa
gmõ vndimiades dr. Et ſic de rueſt. Diuerſos ẽt ocꝭ mor
ſingulꝫ dom ẽ i iſto caſu. put i bos ab iſto morbo gẽitos mꝫto
li. ō aꝑatib⁹ i vſi. c. ſ. optie dcm ties curauim⁹ ꝓſertiz obtalmiã
fuit. Sikꝫ mõ ẽt vidim⁹ oẽ ge a mã frida cū obſcuritate viſ⁹.
nus aꝑationū fridaꝝ ꝛ excre Varie ẽt ꝛ diuerſe egritudies
ſcẽtiaꝝ vcz glãdulaꝝ ſcrophu vltra ſupi⁹ ꝓnumerate cū iſto
laꝝ nodoruz talpe ꝛ topinarie morbo ꝙplicãt:q̄rū noia ſi gil
cū coꝛruptiõe oſſis capitꝫ ꝛ ſi latiz ꝓnūeraꝛ ꝓfecto lõga eẽt
ne ſephiros cãceroſi ꝛ nõ cãce narratio. Ultio loco vidim⁹ fe
roſi ꝓ ei⁹ ſigna. Oẽ genus ſiſt bꝛiculã oziri q̄ tot ꝓoiatꝫ malꝫ
formicaꝝ exituraꝝ malnaꝝ ac hoiem q̄ſi ad ethicã aut ad vl
carbũculoꝝ. Cãcrenã ꝓterea ꝛ timũ ei⁹ diẽ ꝙducebat. Vlte
herpẽtẽ eſtiomenũ q̄ vidimus ri⁹ lz (vt ſupi⁹ dcm fuit) cã iſti⁹
iterdū cū iſto morbo ꝙplicari. morbi ſp fuerit primitiua:vcz
De vlcerib⁹ ẽt nullū gen⁹ vlce hñdo rẽ cū mꝫieꝛ feda:ꝛ eꝛ.tñ
ratiõis ineniꝛ a doctorib⁹ de ſua venenoſitate ꝛ venenoſita
ſcptũ ꝺn cū iſto morbo nõ repe te puſtulaꝝ ꝓ coitũ eueniẽtiũ i
riaꝛ. Nã ſi firmiꝛ ꝙſideꝛẽt vlce pudibũdꝫ morb⁹ iſte diffũdiꝛ
ra q̄ oiunꝛ i iſto morbo ẽm di ꝛ ſpargiꝛ ꝓ totũ corp⁹ a ſupre=

Digitized by Google

ma pte vsq; ad extremas totã
massaz sã guineã aduiterãdo et
deuastãdo: diñ pustulãdo z ma
culas scabiosas z crustas ere-
bras pducit. Dolores i tup in-
terdũ iup frõte aliq̃n i spatuz
nõnũq̃ i tibijs corz z brachijs
poti⁹ ex tũcturas q̃ i tũcturis
euenir solebãt a q̃b⁹ noctz tpe
hoies verabãt z sedebãt i die
(vt supi⁹dcm fuit.) Et scias qõ
auxilia resolutiua z nutrigãtia
dolorẽ ꝺ q̃b⁹ ãtiq; z mozꝺ. doct.
mẽtionẽ fecerũt dicẽtes dcã an-
xilia vnũquq̃ dolorẽ ifallẽter
sedaz pauz aut nihil huic moz-
bo opitulabãt. Imo i dies ma-
gis atq; magz cũ pdictis auxi-
lijs dolores augebãt. Et ppea
sic ista egritudo ẽ incognita z
nũq̃ a doctozib⁹ visa put nũc
ẽ. Uz ꝺ cõsilꝺ morbo inueniaz
qꝺã. c.a Cozne. Cel. descriptũ
de cura morbi elephãtie. et ab
Ugõe de sen. i. lv. ꝑsilioviꝺeaz
de vno ꝑsilꝺ morbo tractari. Eo
dẽq; morbo Cel. laborauit Au
gu. vt a Suet. i vita impatozũ
describit. Nã (vt ipe ffert) gra
nes diuersos piculososq; morbos toto tpe sue vite passꝰ fuit.
Et ppea vbi de macuꝰ corpis
z inualidis mẽbris eiusꝺẽ nar-
raz icipit ꝺt corpe tradit macu
loso dispsis p pectꝰ atq; aluꝝ
genitiais notis i modũ z ordi
nem ac numez stellaz celestis
vise ꝛc. Cõ p ei⁹cõrõne ope
p̃ciũ fuit nona auxilia z phar-
maca indagare. Et i rei vitate
si q̃ꝺ salutis iuctũ fuerit i isto
moꝛ. fuit potiꝰ ex nouz ex pime
tis q̃ ex ãtiq̃s auxilijs rõne z
auctẽ mltoties i eoz septuris
approbatz. ffAdducẽdo exem
plũ i mediũ de dolore: nã auxi
lia anodina resolutiua: que (vt

Gal. z Aui. testãt) vtrũq; hñt cũ aliq̃li certitudine remouendi vnũquq̃ dolorẽ q̃ppe i sedã-
do dolorẽ euenirẽ in isto moꝛ-
bo q̃ꝺ agũt nihil est. Eodez
mõ dico oleis anodis z vnctiõi
bus: ꝺ balneis suffumigijs stu
phis cerotis anodis et cp̃lis.
Tñ prigit sepenumero ex sim
plici vnctiõe cũ modico argẽti
viui fortificata p̃ dcõs dolores
pustulas vlceratiões z sq̃lidaz
scabiẽ ttra hebꝺomadam bra-
chia a cubito et tibias a genu
ifra liniẽdo ifallẽter me curas-
se. ¶Ut g ad pricipale ppositi
opitulabãt. Imo i dies magis atq; magz cũ pdictis auxi-
lijs dolores augebãt. Et ppea
sic ista egritudo ẽ incognita z
nũq̃ a doctozib⁹ visa put nũc
ẽ. Uz ꝺ cõsilꝺ morbo inueniaz
qꝺã. c.a Cozne. Cel. descriptũ
de cura morbi elephãtie. et ab
Ugõe de sen. i. lv. ꝑsilioviꝺeaz
de vno ꝑsilꝺ morbo tractari. Eo
dẽq; morbo Cel. laborauit Au
gu. vt a Suet. i vita impatozũ
describit. Nã (vt ipe ffert) gra
nes diuersos piculososq; morbos toto tpe sue vite passꝰ fuit.
Et ppea vbi de macuꝰ corpis
z inualidis mẽbris eiusꝺẽ nar-
raz icipit ꝺt corpe tradit macu
loso dispsis p pectꝰ atq; aluꝝ
genitiais notis i modũ z ordi
nem ac numez stellaz celestis
vise ꝛc. Cõ p ei⁹cõrõne ope
p̃ciũ fuit nona auxilia z phar-
maca indagare. Et i rei vitate
si q̃ꝺ salutis iuctũ fuerit i isto
moꝛ. fuit potiꝰ ex nouz ex pime
tis q̃ ex ãtiq̃s auxilijs rõne z
auctẽ mltoties i eoz septuris
approbatz. ffAdducẽdo exem
plũ i mediũ de dolore: nã auxi
lia anodina resolutiua: que (vt

Gal. Auic.

dũ sãguinẽ gñant. Legumina

Cozñ. Cel. Ugo de sen.

Suetonius.

Inten tiões.

prima ictio.

Digitized by Google

ꝝ ola ꝛ radices ꝛ ola caulium gña sunt i isto casu dimittēda. Sufficit ꝙ i brodio dictaꝝ carniū borag. lactucas bletas albas spinacia cū modico petrosilij mente ꝛ melisse decoq̄re. panatella sitr i eodem brodio aut fariola: aut grue: aut panꝫ meduꝫa ꝯzata decocta i isto casu ad ꝓpositū facit. Qua ꝝ cū modico agreste cū securitate ꝓcedūt. Risum ēt aliqñ i eo dē brodio ad ꝓpositū facit. pisces ꝓterea oiz geneꝝ ꝓter puosrubei colorꝫ i pauca tñ ꝯtitate ꝛcoctos sup craticula sunt dimittēdi. Alia sitr cepe porri acuta sallsaꝛ pipata sūt i isto casu fugiēda: qz sāguinē adurūt. Fructꝰ ocs sitr qz de facili corrūpunt i stō ꝛ qz maloshūores generāt sūt ꝓ posse enitādi: ꝓter prima integre matura atq̄ psicca. Interdū ēt melões ꝛ cerasa agrestia: i pua tñ ꝯtitate i isto casu pñt tolerari. Lacticinia ēt et gña caseoꝝ sūt valde nociua. Poma tñ gnata ꝛ vinū eoꝝ cū vtilitate ꝓcedūt. Passule sitr ad ꝓpositū faciūt. ¶ Secūda ꝙdē iētio q̄ē māz añcedētē digerere iḡamq̄ digestaz eūare sic ꝓpleт. In ꝑmꝫ frute ꝛ etate ꝓsentiēcrib⁹ ꝓserti corpe exñte sāguineo i hac ōtestabili egrotatiōe enemate ꝓcedēti vtilissimū ē sāguinē cthere ex vena cōiūcta basilica brachij dextri. ¶ Deiñ digerat mā ꝑ hebdomadā sume do hūc sirupū. ℞. sirupi ō fumoter. mioꝛ. ʒ. j. ō suc. end. ʒ. vj. aq̄ē ēdinie capi. ve. fumiter. añ. ʒ. j. Sūpto sirupo ꝑ hebdaz purget patiēs purg. ista. ℞. diacapto. electuarij lenitini añ. ʒ. vſ. reubar. ℈m artē i sui cū aq̄ ēdinie. ʒ. j. misce. Et cū ōco. floꝝ ꝛ fructuum cordialiū fiat potio brenſ. Addendo sirupi vio. ʒ. j. ꝛ ℈. ¶ In hac tñ mala dispōe sueui i pris mis diebꝰ māz digereſ cū sirupo magistralis fali i fraſcripto ſscriptiōe nra ordiato. ℞. fumiter. capil. veneriz bugloſſe ēdi. añ. ℳ. j. ꝛ ℈. gallitrici politrici añ. ℳ. ℈. passule sebestē. añ. ʒ. j. prunoꝝ damascē. nūero. xxv. pomoꝝ acetosoꝝ aliquātulū ꝓfractoꝝ nūero. vj. vini ḡnatoꝝ lib. ℈. aq̄ endi. aq̄ fumit. aq̄ bugloſſe añ. lib. j. ꝛ ℈. ola ℈m artem bulliāt vſq̄ ad ꝓsum. tertie ptiz: dein colent cui colature addaſ de zucaro quātū sufficit fiat sirupus cū ʒ. ij. succi fumiter. ꝛ tñdem succi ēdi. añ. ʒ. j. succi lupuloꝝ de: q̄ patiēs sumat i aurora. ʒ. j. ℈. cū aq̄s capilloꝝ veneris endi. ꝛ fumiter. ¶ Digesta materia i fra. ℟. vel. xij. dies post assū ptionē talis sirupi purget patiēs purgatiōe ista. ℞. casie. ʒ. ℈. diacaptoli. ʒ. j. electuarij rosati. ij. vel loco electuarij trāsfact⁹ ser mēsibꝰ cū tātūdē ꝓfectiōis amech cū decoctiōe cōi fiat potio brenis. Et cū istis duabus purgatiōibꝰ priꝰ sp digerando materiā mō añdicto ꝓcessimꝰ vſq̄ ad annū ꝛ vltra de duobꝰ i duobus mēsibꝰ reiterādo digestionē ꝛ purgationē ꝓnotatas. ¶ Interdū etiā ꝓ intervalla dierū inter purgationē et purgationē exhibebā pilluias infrascriptas. ℞. pillulaꝝ masticinarum: pillularum deiera: vcz de octo rebus: pillularum de fumoterre añ. ℈. j. ꝛ formenᵗ pillu. quinq̄ quas interdum ante cenā ꝛ interdum post cenā exhibebaz iurta tñ membrorum necessitatē. ¶ Scarificationes

Scōa iētio.

Sirupus.

Purgatio.

sirupꝰ magistralis

pillule

Scarificatio

quoq; spatulaz natiũ et coraz cũ applicatiõe vẽtosaz pticulari maxime corpore existe pectoricoz caco chimo z multis pustulis scabio Ter- sis pleno fieri faciebã. Tertia tia in- denicz intẽtio q̃ est materiã cõ tentio. iũctã hmõi morbi remouere ad minustratione multoz localium sm q diuersa tpa morbi iste hz complek. ¶ In primis veniẽdo ad originẽ morbi: vcz ad pustu las q̃ solẽt accidere in ẽgs: dico q ex quo iste pustule (vt superi dictũ fuit) nõ euenit ni si a cã pmitiua sine aliqua tpis intermissione nulla melioz medicina est q̃z ptinus medicamine acuto malignitatẽ eaz interficere: vt exinde earũdẽ malitia p totũ corp nõ extẽdaz. Secũ aũt eẽt faciẽdũ si pdicte pustule ortũ accepissent a cã añcedẽti: qz (nisi facta vli purgatiõe) localia auxilia añ coporis purgationẽ regtr operãdo nõ eẽnt applicãda. Quãobrẽ inter acuta medicamina mũdificãtia cũ corosiõe indolorose puluis nr carnis supfluc remotiu princi patũ obtinet: qz vnãquãq; pustulã z vlceratiões malignas pcipue in morbo gallico euenientes corrodendo mundificat (vt plerũq; plurib in locis dictuz fuit.) Et q meli est in ista morbo ei exhibitio malignitatẽ vlceris z pustulaz interficiẽdo locus vlcerat vel pustulosus ad digõnẽ materiei benigne z mũdificationẽ loci cũ purgatione multaz materiez pducit. Loco mũdificato incarnauim interdũ cũ incarnatiuo de sarcocolla z mirrha habito i antidoto. de medicinis incarnatiuis. Deinde cũ vnguẽto de mirrio z lotiõe aq̃ aluminose vlcera sigilla ui. Et si opus erat reiterare pulueres reiterabã: qz iterdũ he pustule sanabant z iterato crepabant z veniebãt (vt alias dcm fuit) cũ malignitate carnis: vñ operatiũ fuit sepenũero curationẽ renouare. Et qz post cicatrizationẽ vt i pncipio pdictis. dcm fuit pustule scabiose z vlcerose z interdũ verrucose p totũ corpus spargebant: pcedenti eũ tiõe pnotata ordinabã ifrascriptũ balneũ. R. fumiter. radicũ lapacũ acuti z foliorz ei añ. fasciculũ. s. ordei lentiũ lupinorz añ. xx. ij. radicũ enule rad. ebuli añ. li. k. elebori nigri tritu. ʒ. ũ. melt li. j. sulphuris. ʒ. iij. bulliãt oia cũ aqua sufficiẽti vsq; ad cõsummationẽ tertie ptis: deinde itret patiẽs balneũ stuphe ad sudãdũ postmodũ laueẽ cũ dcã decoc. qz vnãquãq; scabiẽ desiccat z delet ẽt cũ absterssione: qõ balneũ bis i hebdã faciẽdũ est. ¶ Post balneũ liniant loca scabiosa z pustulosa linimẽto ifrascripto. R. olei laurini z mastici añ. ʒ. j. pigue. porcine butyr. añ. ʒ. iij. decoc. pdicte li. j. bulliant oia sic vsq; ad psummationẽ decoctiõis: deiñ addank tere. clare. ʒ. ũ. k. sproracis liqde. ʒ. j. crete al. ʒ. v. k. litargi. au. z arg. añ. ʒ. iij. alumis roche pbusti. ʒ. j. k. mirrhe. ʒ. iij. thuris. ʒ. vj. ceruse. ʒ. x. fuc. limonũ. ʒ. vij. misce z fiat linimẽtũ. Et ad maiorẽ exiccationẽ si opus fuerit addãt ar. vi. ex tricti cũ sali. ʒ. ij. z vte liniẽdo pustulas z scabies bis i die: qz ei opatio tuta ẽ i isto cãu. Et qz aliqñ hmõi morbi obediẽtiã auxilijs minie pstare solet pserri ad dolores auferẽdos: iccirco si añ dicta curõne iste morbi cũ suis doloribz z pustulis remoueri nõ

Balneum.

Linimẽtũ.

Digitized by Google

possit: tūc ad vlteriora remedia trāseūdū est ꝑsertim ad vnctiones z cerotaria in q̄b⁹ igredit argētū viuū: de q̄b⁹ in succedēti curatione scda hmōi morbi optimū sermonē faciemus. Et sic deo dante completa est ꝛc.

¶ Ca. ij. de morbo galli. ꝑfirmato cū vlcerationib⁹: doloub⁹: tuborositatib⁹ siue scliros itatib⁹ sup ossib⁹ eueniētib⁹ z alijs de q̄bus in añcedēti. c. dictū fuit.

Añcedēti doctrina curationē morbi gallici nōdū ꝑfirmari cū accidētib⁹ ꝑnotatis descripsim⁹. In pñti vo sermone de cura morbi ꝑfirmati cū ꝑdictis accñtibus tractare decreui. In curatiōe itaq; vlī istius egritudinis dicovlī: qr oīb⁹ ei⁹ accidētib⁹ potētissime medet ꝑmissa ꝑdecenti purgatiōe bonoq; vite regimine vt in añcedēti doctrina dictū fuit. Nulla melior medicina est credē mihi q̄ ptin⁹ patiētē illinire infrascripto linimēto. Aut loco linimēti cerotū imponere in brachijs tibijs semel aut bis in die donec dētes dolere incepernt: z cū dētes dolere icepernt tūc cessāt ab vnctiōe. Et se calidū teneat donec flux⁹ ſfatis cesset p gingiuas. Et qr iterdū ꝑpter mītas ſputamia cāta ab vnctione soleūt in gingiuis z in partib⁹ circūiacētib⁹ vlceratio cū fetore nō paruo gñari. iō magna cū diligētia solertiq; ingenio vlcerationi ꝑdicte vacādum est. ¶ In princ. itaq; hmōi fluxꝰ medicamina stiptica nō sunt exhibēda ne stipticitate sua materia q̄ est i motu int⁹ reuocaret. Igit a die flux⁹ dictaꝝ materie rum vtilissimū est gargarisma tibus refrigerātib⁹ et liniētib⁹ cū aliquali absterſiōe ꝓcedere p hebdomadā: de q̄b⁹ infra mētionē faciem⁹. ¶ Et qr forte aliquis dānabit operationē auxiliorꝝ ꝑdictoꝝ ꝓpter ingredientiā arg. viui. Rndet autoritate Gale. ix. z. x. terap. dicētis egri tudo q̄ nō hz ꝑter vnā viā ad salutē: hz sit ardua z difficilis via cuilibet egrotāti: tñ velit aut nolit: opz q̄ p illā trāseat: et in oibus casib⁹. ¶ Preterea nescio q̄ rōne medici in curatiōe isti⁹ ferocissimi morbi tm dānarunt liniměta z auxilia i q̄b⁹ ingredit argētū viuū cū i curatiōe multaꝝ egritudinū leuissime curatiōis nulliusq; periculi reperiāt̄ur in antiquoꝝ z modernorum scripturis multa remedia z auxilia argēto viuo ꝑfecta: vt i. c. de cura scabiei. de ffate salso. ō serpigine ipetigine: z de alijs ab eisdē doctorib⁹ descriptum fuit. Quapropter si de quo minus vī inesse inest ergo de quo magis. Et q̄q; ei⁹ operatio ,vī seruare offīm apocrustice medele: qr materia vī ab eodē argēto viuo a circūferētijs ad cētrū repelli sup qua repcussiōe ꝑfati medici suū agunt fundamētū: tñ salua eoꝝ pace nō optīe ꝑfiderarūt istū modū repcussiōis q̄ i applicādis auribus i q̄b⁹ argētū viuū ingredit euenire solet. ¶ Diximus igit ad eoꝝ dubij solutionē duplicē eē repcussionē. Una ꝗrū ē materiā int⁹ icarcerare icarceratāq; i mēbro detinere z lapidare: ad q̄ q̄dē repcussiōe (vt i q̄t Aut. c. de ap̄a te calido.) sequit mēbrū lapidari: corrūpi: dolorescq; augeri sup particula vbi talia apocrustica medicamina a medico admini

Aui.

ſtari ſolent. Altera vtiq; repcuſ
ſio eſt cuius offñ eſt materiã a
circũferẽtijs ad cẽtrũ mãdare:
cũ bñficio tñ multaꝝ purgatio
nũ. vez vrine: ſudoris: ſputami
num: atq; vẽtris peccãtis mate
rie ſolutiõis. Uñ neceſſario eſt
dõm iſtã vltimã repcuſſionẽ eſſe
verã curationem ꝓnoiati morbi
cũ ad eiꝰ operationẽ ſoleãt ſeq
purgationes ex q̃bus eẽs fere
morbi curari ſolẽt. ℣ Et cum ita
ſit vez q̃ iſta ſit ꝑa curatio ꝑſa
ti morbi vidimus (vt ſepenume
ro experiẽtia nobis demonſtra
uit) applicatione in tibijs z bra
chijs tñmõ ceroti vel vnctiõis
inferi annotãdoꝝ nullo medi
camine applicato ſup materia
ꝓiucta ſi dolores affuerit: peni
tus amoueri: ſi tubozoſitates
ẽleri: ſi durities molificari: atq;
reſolui: ſi vlcera deniq; qualia
cũq; ſint ꝑfecte mũdificari ab
eiſdẽ auxilijs atq; ſanari igit
iſta ſcda repcuſſio rõnibꝰ ꝓdict.
ſanatio ꝑa appellãda eſt: q̃uis
locũ repcuſſiõis retineat mate
riã itꝰ repellẽdo cũ iuuamie iã
dicte purgatiõis. ℣ Et ne videa
mur fruſtra tꝑs ꝓterere linimẽ
ti receptã priꝰ ordiabor: cuiꝰ talẽ
est nr̃a deſcriptio. ¶ Linimẽtũ
in ꝑmis nobiliſſime opatiõis z
vz in quocũq; tpe hmõi morbi
ſic fit. ℞. piguedis porcine liq̃
facte li. ſ. olei camo. ane. añ. ℥. ſ.
olei maſticini laurini añ. ℥. ſ. ſto
ra. liq̃de. ℥. ſ. radicũ enule alicꝝ
tulũ ꝛquaſſate radicũ ebuli añ.
℥. iij. ſc̃nati ſticha dos añ. pau
eſor. piſti. ℥. ß. vini odoriferi li.
ſ. ß. bul. oia ſit vſq; ad ꝓſumma
tionẽ vini deinde colenꝫ cui co
lature addanꝫ litar. aurei. ℥. vj.
thuris maſticis añ. ℥. vj. reſine
pini. ℥. ſ. z ß. tere. clare. ℥. j. argẽ
ti viui extincti cũ ſaliua. ℥. iij.
cera al. ℥. ſ. z ß. liq̃factis oleis
cũ cera oia adinuicẽ incorꝑotẽ
tur z fiat linimẽtũ. Et vtere mo
re añdicto: vez liniẽdo ad ignẽ
palma manꝰ ꝓdicta loca deiũp
faſciãdo pannũ calm cũ faticia.
Nã eiꝰ opatio mirabilis eſt. Et
currat intra hebdomadã infal
libiliter morbũ gallicũ cũ oibꝰ eiꝰ
accẽtibꝰ. de q̃bꝰ in añcedẽti. c.
mentio facta fuit materiã añce
dẽte z faciẽte vlceratiõis dolo
res z tubozoſitates ꝑ os ſucceſ
ſum vel ꝑ multos ſudores edu
cẽdo. ¶ Itẽ ad cãdẽ intẽtionẽ
vz ifraſcriptũ cerotũ deſcriptio
nẽ nr̃a ordinatũ: q̃ milies exꝑ
tus ſuz cũ honore z vtilitate nõ
parua: cuiꝰ talis eſt forma. ℞.
olei camo. ane. de ſpica de lilio
añ. ℥. ij. olei de croco. ℥. ſ. pigue
dinis porcine li. ſ. piguedinis
vituli. li. ſ. euforb. ℥. v. thuris. ℥. ß.
olei lauri. ℥. ſ. z ß. pinguedis vi
pere. ℥. ij. z ß. ranaꝝ vinẽtũ nu
me. vj. lũbricoꝝ lotoꝝ cũ vino.
℥. iij. z ß. ſuc. radicũ ebuli z enu
le añ. ℥. ij. ſc̃nati ſticha dos mſi
carie añ. ℳ. ſ. vini odoti. li. ij.
bullãt oia ſiꝫ vſq; ad ꝓſumma
tionẽ vini: deiñ colenꝫ cui cola
ture addanꝫ litargi. aurei. li. ſ.
tereb. clare. ℥. ij. z cũ cera al. ſuf
ficiẽti ad ignẽ fiat cerotum ad
modũ ſparadrapi addẽdo in fi
ne coctur̃e ſtoracis liq̃de. ℥. ſ. z
ß. deinde auferaꝫ ab igne bacu
lo agitãdo donec tepidũ fuerit
poſtmodũ addanꝫ arg. vi. extin
cti cũ ſaliua. ℥. iij. itez baculo
agitãdo dẽec arg. vi. optie icor
porẽ. ℣ Iſtũ cerotũ ẽ nobilis z
ſecurioris opatiõis q̃ linimẽta
z magis ẽlectabile. Et t iſto ca
ſu ẽ meditia magna in remouẽ
do dolorẽ z ſanat vnãq;q; vl-

Cero-
tũ nobi
liſſime
operati-
onis.

Digitized by Google

ceratione mordi gallici i breui
Nota. tpe. ¶Unū ēt sup̄ ḡ no. est vez
q̄ añ admistrōne h̄ī ceroti nō
nisi vtilissimū ē vlceratiōes ab
oi malignitate carne putrida
mūdificare vī i posteꝫ bona z
solida cicatrix efficiāt. Nā ad-
mistrādo vnctōez supi⁹ ānota-
tā vel cerotū p̄dictū añ debitā
vlceꝫ mūdificatiōez (lz vlcera
ad cicatrizatiōez puciāt) i po-
steꝫ a facili cā scidiuari solēt.
Et ḡ nō aliā ob cām nisi ꝓp de
bilē cicatricem fctāz sup̄ carne
imūda. Eādē ēt rōne hēm⁹ de
osse corrupto: q̄ nisi pri⁹ corru
ptio auferaī cū raspatorijs iva
nū (vt plz) eēt fcā curō p̄dicta.
Quāobrē expediētissimū ē añ
admistratiōne ceroti q̄ mūdet
os. ¶Ulteri⁹ a die applicatōis
Deco h̄ī medele dz patiēs ifrascri-
ctio in ptā ōcoctionē i ore dtinet z cū
ore te ea os sepe lauare donec cero-
nēda. tū remoueat: cui⁹ ōcoctōis tal
ē fors. ℞. ordei. mū. ℥. j. z ℔. rad.
lingue bouī. ℥. ℔. se. cito. ʒ. j. z
℔. flo. vio. pal. añ. ℥. ℔. bul. oia
sīt cū aq̄ suffi. vsq̄ ad ordei cre
paturā deiñ colenī z cum iuleb
viol. more añdicto frequētissi-
me vtere: q̄ ei⁹ opatio ē valde
vtilis: ē em̄ ozis refrigeratiua
mām aliq̄l⁹ p̄uocādo: z ozis ru
pturā p̄hibēdo. ¶Itē i eodem
tpe ēt vtilissimū ē dtinere ītra
dētes canulū auri vl̄ ānlū vtra
poses materiez putridaruz eī
egredi valeāt. ¶Et q̄ plerūq̄
ozis vlceratio i ista curōne in-
gens z ipetuosa gnari solet: iō
necessariū ē aliq̄n fluxū māerū
faciētiū vlcerationes p̄ interual
la tpis dstinere. Et ḡ celeber-
rime fecim⁹: bis i die brachia
Lotio z tibias lotione ifrascripta la-
uādo. cui⁹ talis fuit ordinatio

nfa. ℞. cam. absin. mfica. saluie
rosmā. rosar̄ añ. ℥. ij. sticha-
dos sq̄nā. sanīuci calamēti ozi-
ga. añ. ℥. ℔. nucū cipīsti aliquā
tulū ꝑtitar̄ nūero. x. melī li.
j. ialis. ʒ. ij. alumis ro. ʒ. x. bul.
oia sīt cū lixiuio barbitōsozis
sufficiēti z par̄ vini odozi. vsq̄
ad ꝓsum. tertie ptē. Et vtere q̄
ei⁹ opatio duab⁹ de causis est
valde ꝓficua. Una q̄rū ē ad re-
tinēdū aliq̄l⁹ mās ne ascēdant
ad supiozē ptē cū aliq̄li diuer-
siōe. Alia vero facit ad fortia
tionē mēbroꝝ: ne in posteꝫ p̄-
dicta mēbra mām añcedētē re
cipe valeāt: q̄ cuz factū fuerit
ad curā vlceꝫ ozis stati redea-
tur. Que q̄dē curō cuz lotiōib⁹
infrascriptis efficit. ¶In p̄mis Garga
itaq̄ ꝓcui locuz sepissime la risma,
uare z gargarizar̄ gargarisma
te infrascripto. ℞. ozō. mūdi ro
sar̄ sumach añ. ℥. j. aq̄ ferrate
li. vj. bul. oia sīt vsq̄ ad ꝓsuma
tionē duar̄ ptiū ex trib⁹: deiñ
colenī z addanī siru. ros. ʒ. iij.
melī ros. ʒ. ij. aluminis ro. ʒ. x. z
iter̄ bul. par̄ z vter̄ more añdi
cto ter vl̄ q̄ter i die. ¶Itē cū ea
dē medela gargarizet patiens
lac caprinū vaccinū vel ouium
cū iuleb vio. aut loco ei⁹ aquaz
ordeaceā decoctā vltia ōcoctio
ne cū eodē iuleb. ¶Aq̄ plātā- Aqua.
ginis ℈ z violar̄ z solatri cum
zuccaro albo aliquātulū bullita
vtil⁹ ad eādē ītētionē admi
strar̄. ¶Ste em̄ vltie lotiōes mū
dāt: lauāt: z refrigerāt locū acui
tatē materiez ꝓtundendo. ꝓzi
ma aūt aq̄ virtutē ḥz desiccādi
z p̄hibēdi corruptiōes gigma
rū carnē corruptā aliq̄l⁹ anferē
do. ¶Et nota q̄ i isto casu rāta Nota.
ē aliq̄n corruptio z putrefactio
gigmaz̄ z ptiū circūiacētiū q̄

Digitized by Google

ne cessarium fuerit loca ꝑdicta
cū vngō egyptiaco illinire.cuꝰ
opatio inter cetera remedia ꝑn
cipatū obtinet. ¶ Ultio loco si-
gillauinꝰ gingiuas et ceteras
Lotio cicatri zatiua ytes oris vlceratas lotiōe ista.
℞.aq̄ plāta.li.j.cimaꝝ rubi fo-
liuaꝝ silue.caude equine.añ.
M.ß.aq̄ ordei li.ß.ℨ ß.licȳ.ʒ.ij.
melꝛ.ro.ʒ.iij.alumi.roche.ʒ.vj.
bul.oia siꝛ vsq; ad ꝓß.medie.ℨ
vtere ad intēcionē ꝑdictā: qꝛ mi
rabilꝛ ꝑdicta vlcera ad cicatriz-
cē ꝓducit. ¶ Ceteꝝ qꝛ (vt alias
Ad re- ciuā. dictū fuit) ista egritudo solet ꝓ
interualla ānoꝝ ℨ mēsiū ℨ rcidiuā facere: iccirco ñ nisi vti
lissimū ē ℰ sanitate ꝓsecuta cu
rōnibꝰ añdictis: purgōē vlez
bis i ānō facere: vez i ℣e ℨ au
tūno sumēdo ifrascriptū dige-
sirupꝰ stiuū ꝓ hebdōadā ꝺscrip. nra oꝛ
dinatū cū q̄ mltos honozes ꝓse
cutꝰ fuꝛ: cuꝰ talꝫ ē ordiatio. ℞.
mirab. ebliconꝝ belli. idoꝝ. ʒ.j.
floꝝ vio. floꝝ buglo. borragis ℨ
cicoꝛee añ. M.j. ß. succi fumi-
ter. ʒ.iij. succi borraginis succi
endiuie añ. ʒ.ij. succi buglos.
succi pomoꝝ acetosoꝝ añ. ʒ.
iij. ß. passul. iuiubaꝝ ꝓnoꝝ
damasc. sebestē añ. ʒ. ß. liq̄ricie
munde alb̄ tal̄ ꝓtuse. ʒ.ij. po-
lipodij q̄rcini. ʒ.j. ß. fe. dulcis.
ʒ.iij. scolop. capi. ve. gallitrici
politrici añ. M.j. ß. foliculo. se-
ne ℨ epithi. añ. ʒ. ß. agar. electi.
ʒ. xxviij. eleb. nigri. ʒ. xiij. aq̄
endiuie aque cap. ve. fumiter.
buglos. añ. li.iij. vini grana. li.
ß. contundēda ꝓtundāt. deinde
bul. vsq; ad cōsum. tertie ꝓtis:
oia bullic̄. ꝙz artē deinde colēt
et colatiue addatur zuccari al-
bi q̄tū sufficit ℨ fiat sirupus in
bona forma addēdo reubarba
ri finissimi i infusione aq̄ endi
uie. ʒ. vj. ß. q̄s̄ sine cocture. Re
si duum ꝙ reubarbari ponaꝫ
in petia lini ligata ꝛlo ad buls
tiendū a ꝓncipio scōe et vltime
decoctionis vsq; ad finē eius et
vtere cum aquis capillorū ve.
buglos. ℨ feni. ℨ etiaz sine aq̄s
et dosis eiꝰ c̄. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. xij.
ℨ eius opatio in morbo gallico
confirmato ꝓsertim hȳemali
tpe est diuina digerēdo mate-
riā grossam flegmaticā ℨ meli-
cā ipsam paulatine educendo.
Canō. ¶ Et ꝓpterea regula et canon
gñalis est in egritudinibꝰ melā
cis: vt inḋt Mes. aucte Gale. c. Mes.
de melia. vt nō bis nō semel. isz Gale.
ꝓ interualla faciamꝰ euacuatio
nē: ita tēperiē habēte vt natu
ra regulet eūationē ℨ nō eūatio
naturā. ¶ Facta digōne mate-
riez ꝓ hebdomadā ℨ vltra inue
nimꝰ infrascriptū purgationez
summoperevalere. ℞. diacapto purga
liconis. ʒ. ß. diafinico. ʒ. ij. con- t. o.
fectionis amech electuarij idi.
añ. ʒ. j. manne electe. ʒ. ß. cū de
coc. floꝝ ℨ fructuum cordialiū
fiat potio breuis. ¶ Uerum in
tpe estiuo si opus fuerit purga
tio ℨ digō annotate in añti. c. in
hac cura pñt cū vtilitate admi
nistrari. ¶ Itē sumere interdū
coclear vnū sirupi añdicti sine
aq̄s stomacho ieiuno multū ad
ꝓpositū facit: ℨ hoc ꝓ hebdaz.
deinde vtilissimum est sumere
añ prandium tyriacam per se
ptem horas ad quantitatem
castanee. ¶ Similiter quoque
pillulaꝫ infrascriptarum: vez. Pille.
ʒ. ß. aliquādo sumere: quia eius
opatio in isto casu est valde ꝑfi
cua. ℞. elebo. nigri turbith. ℨ o-
ni. añ. ʒ. ij. tyriace Gale. ʒ. ß. rof
mētille gētiane bistorte dipta.
ana. ʒ. ß. diagredij. ℨ. ß. reubar

Digitized by Google

dari.ʒ.j.ß. spēcē ō iera cū agari co.ℑ.ij. misce ⁊ cū sirupo de sti chad. formēt pillē ad modū ci ce. ⁊ dosis eaꝝ ē.ℑ.ij. vsq; ad ʒ.j.q̄ñ; capitūna: q̄ñ; due: q̄ñ; tres. ℙ Itē sumant pillē ad uersus morbū gallicū ei⁹ acci dētia descriptiōe nr̄a ordinate: q̄bus gentē plurimā sananim⁹ vna cuꝝ ceroto ⁊ anrilūs añdi

Pille magra cris. ℙ talis ē forma. ℞. mira. cbli. belleri. i dozꝝ. añ. ʒ.ij. ß. spē les. rum pillaꝝ masticinaꝝ. ʒ. ß. sti chad. colicoꝝ sene epitimi cro ci añ. ⁊. ß. gētiane aniꝝ. añ. ʒ. j. polipo. ārci. elebo. nigr. añ. ʒ.ij. turbith fini. ʒ. j. ß. diagre dū. ℑ. iij. ʒ iiʒij. b. serapi. cinamo. nucis mus. ligni aloes tozmē. bisto. diptami cardi bñdi cti colloq̄n. añ. ℑ.ij. agarici. tro cis. reub. ß. aloes loti. añ ʒ. ß. ty riace optime ℥ ß. ⁊. vj. ⁊ cum si ru. acetoso formēt pillule ad modum ciceris: ⁊ dosis eaꝝ est ʒ. j. q̄ñ; capiūt q̄nq; : q̄ñ; tres ⁊ q̄ñ; vna. ⁊ no. q ℨ pestē mirā Nota. hñt virtutē. ¶ Deniq; notādum est q; post; morb⁹ iste ꝑfirmat⁹ fuerit tunc curā rarissime recipit nisi curōnē palliatiuā. De ei⁹ ēdem ꝑfirmatiōe vt expiēt ia nobis sepenūero ōmōstrauit nō hr̄ determinatū tps nisi p signa. ℑn aliq̄b⁹ em̄ corpib⁹ ꝑfirmat intra sex menses ls de raro ptingēti in aliq̄bus intra annū. Et i aliq̄b⁹ ītra ānū cū di midio cōfirmat ista egritudo. ⁊ appellam⁹ hūc morbū ꝑfirma tū q̄n i pcessu tpis ꝺdicti repiū tur cū aliq̄b⁹ de accñtib⁹ ōnominatis. ver tndoz ostatib⁹ scli rosis: cum vlceratiōibus formi cosis: virulētis: corrosiuis: cuꝝ osse corrupto: cū doloꝝib⁹ iūctu raꝝ vel eꝫ iūcturas circa ossiuꝝ armocatim cū dolore frontis ⁊ alūs de q̄bus supra dictū fuit. ℙ Ista (vt sermoni pñtis capitu li finē iponam⁹) sunt accidētia ⁊ signa coarguētia morbū esse cōfirmatū. ℙ Et sic deo. ꝛc.

¶ Caꝑ. iij. De malo mortuo. Ca. iij.

Walū

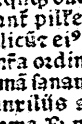

Alū mortuuꝝ (vt au tozes moderni testā tur) est q̄daꝝ squali da scabies maligna et corrupta. Cui⁹ oꝛ tus ꝓ maiozi pte i brachijs co ris ⁊ tibijs manifestat ꝓterī i tibijs facies pustulas crusto sas cū sanioſitate subt⁹ ad in star lupini. ℙ Et sumit hec egri tudo ꝙ viam ptagionis: vt rosa anglicana testat. caꝑ. ppio. ali q̄n a muliere leprosiua. ℑnterdū a timiosa. Nōnūq; a muliere nouit mēstruata. Et post; ista egritudo fuerit ꝑfirmata (vt in q̄t ꝑfat⁹ vir) tūc nō recipit nisi curōez palliatiuā. ¶ Et ista egri tudo ōr antiq̄ta post lapsū ānī cū dimidio vel circa. Et ppea i signis ⁊ causis ac cura pñmū ꝓfert cuꝝ curatiōe morbi galli ci. Nam quicquid boni inuētuꝝ fuit tam de locslib⁹ q; vniuer salibus auriliꝫ ꝓ curatiōe hu iusmodi morbi gallici ⁊ crede mihi tanq; experto in tali re a Theodorico caꝑ. de malo mor tuo. ⁊ Arnal. de villanoua. c. de cura scabiei accepimus. ℙ Et propterea añ hmōi morbi cura tionem libellum de morbo gal lico ꝓilaui: quia que vni ist⁹ rum morboꝝ conferūt alte ri conferre videntur: quare ista duo capitula alternatim videa tur. ¶ Cā ꝓterea istius morbi ab añcedenti cā eueniens vt plz ē regimen corruptū i come stione ⁊ potu a quib⁹ suppsuni

Arnal. de villa noua.

tates

tates z humores maligni z corrupti gñant. Et iō vidim⁹ aliqñ pustulas p̄dictas malignarie i cācrenositatē querti. Uñ mōdū he pustule sunt aliquātuluz ex cute eleuate cū colore mortis cel si semimaturi. Et tunc scarificādo sup istā egritudinē scarificatōe p̄fūda vsq; ad os pax aut nihil patiēs sētir vt. vñ morb⁹ iste plerūq; ō cācrena ad aschachilos z estimoenū trāsitū fac. Sūt itaq; melici grossi cū admixtiōe sāguinis grossi et corrupti grū signū hr̄ p̄ pustulax nigredinē. Et ex ista hūoz mixtiōe p̄dicte egritudies sepenumero gñant. Intōdū et cū p̄dicta melia imisceri ptingit flegma ḡssū z haurachino: ex qb⁹ gñant pustule. seu scabiosi tates late figure albi coloris cuz aliqli liuiditate z pruritu nō p uo. Curatio itaq; isti⁹ egritudinis hz duplicatuz regimē vle vez z pticulare. Ule q̄dē ꝓpleř p vētris sokonē iuxta necessitatē peccātis humoris p ekomiā z applicationē sanguisugax venis emoroidalibus. ¶ Digeratur itaq; mā si fcā fuerit melia cū sanguine grosso z corrupto cum infrascripto sirupo. ℞. sirupi de fumoter. miozis sirupi de succo endiuie añ. ʒ.v. orimelis simplicis. ʒ.ij. aq̄x fumiter. capillorū veneris endi. añ. ʒ.j. sumpto sirupo p hebdām purgeř patiēs purgatōe ista. ℞. diacap. ʒ.j. cōfectiōis amech. ʒ.ij. ℈. cū ōcoctiōe flox fructuū cordialiū addēdo polipodij q̄rcini scolopēdrie capil. vene. gallitrici politrici foliculox senez epithimi añ. parū z fiat potio bzeis: addēdo itez sirupi vio. ʒ.j. ℈. ¶ Et nota q̄ ex q̄ ista materia est valde terrestris iō nō ē icōuenies reiterare digōnē materiex ipaq; digestaz purgatiōe añdicta eñare. Quāobrē p eradicatione materie antecedētis huiusmodi morbi non sis ꝓtē⁹ vnica eūatione: sed pluribꝰ rōe añtedicta. ¶ Uex si mā fuerit melica cū admixtiōe flegmatis baurachini digerax sic ℞. sirupi de fumoter. orizachare oxis melī añ. ʒ. ℈. aq̄x fumiter. capillox veneris añ. ʒ.j. ℈. misce z sumat patiēs hūc sirupū p hebdomadā. Digesta mā quod cognoscitur per colorem bonum vine. et aliqualē grossitiē ei⁹ z multitudinē ipsius cū apparētia bone sequestratiōis tunc purgetur corpus infrascripta purgatiōe. ℞. diacapto. diatiniconis. añ. ʒ.iiij. confectiōis amech. ʒ. ℈. cū decoctiōe añscripta fiat potio bzeuis: addendo sirupi vio. ʒ.j. Itē pille ō fumoterre z aggregatiue iterdū loco purgatiōis añdicte vul⁹ ad ministrañ. Flebothomia q̄z venebasilice i isto casu ē valde iuuatiua: euacuat ei sanguinē grossū a tota massa sāguis. Extractionez similiter sanguinis a venis emoroidalib⁹ p applicationem sanguisugarum: z cucurbite posite per totū corpus plm iuuasse ꝓcepimus. ¶ Particulare autez regimen completur administratione localium. ¶ Sciēdū ē i ꝑmis q̄ q̄cūq; auxilia q̄valent in curōne scabiei z morbi gallici etiā in curatiōe hmōi morbi pñt accommodate administrari: q̄re p tua necessitate illuc recurre. ¶ Cōñuerabo tñ aliq̄ auxilia facieda post purgationē yleż q̄ sepenūero cū honore z vtilitate nō qua ex pri⁹

Nota.

Curō.

Regimē vle

Sirupus.

Purgatio.

Nota.

Sirupꝰ.

Purgatio.

Pille.

Flebothomia.

Regimē ꝑticulare.

Digitized by Google

mus. ¶In primis itaq; ordina
Balneum. sa cū decēti ligatura ꝓcedēdū
uim⁹ ifrascriptū balneū valde est. ℣Ite loco hmōi ceroti mix
queniēs: cū ꝙ loca scabiosa bis i modū valere inuenim⁹: quādā
in die lauāda sunt: cuius talis est herba vocatā apō Dioſ. clime
forma. ℞. lapacū acuti fumit. non cui⁹ our⁹ i locis aq̄ꝫ currē
añ. ℥. ij. nepite. ℥. j. furfur. or tiū manifestat. Est cōgrudinis
dei lupini añ. ℥. j. ſ. viola. mal duoꝝ cubitoꝝ hns q̄dratū stir
uaꝝ añ. ℥. ſ. elebori nigri z al pitē ad instar fabaꝝ z folia eiꝰ
bi. añ. ℥. j. ſ. melle. ℥. ij. bulliant ad modū folioꝝ arnogloſſe: ſꝫ
oia ſiſ cū aq̄ ſufficiēti vſq; ad aliquātulū āplioza z cōgioza et
cōſū. ētie ptē. ℣Post lotōez vn pinguioza i circuitu dētata ad
ganē loca ſcabiosa vnguēto in ſilitudinē vticeꝝ ſerē miutoꝝ
Ungñ scripto. ℞. oli maſticini laurini dētiū z cū mītz ramis. Inuenit
añ. ℥. j. ſ. butyri recētz pingue aūt hec herba i ptib⁹ nr̄is mul
dis porcine liq̄facte añ. ℥. ij. ſ. tis i locis ꝑsertis apud aquā q̄ē
ſuc. fūē. ſuc. plāt. ſuc. lapacij acu intra pōtem sancte Cite loco bi
ti vz de radice eius añ. ℥. j. ele sannis vbi vulgariē oz a lobeue
bori nigri triturati. ℥. vj. ſublimati. ℥. j. bulliāt oia ſiſ vſq; ad ratoꝛ. ¶Et no. ꝙ ista herba ē Nota.
pīum. succoꝝ: deīn colēr cui co medicia magna i oib⁹ tibiarū
latur addanē litar. aurei z ar. vlceribus. ℣Folia ēt matrissilue
añ. ℥. ij. ſ. ceruſe. ℥. j. ſ. argē. vi madefctā vino z tibiarū vlceri
ui extincti. cū saliua. ℥. x. vitelli bus ꝑposita mirabilr opitulār.
vnius oui recētz succi limonū. ¶Ulteri⁹ ſi ptingat cācrenā in
℥. ij. ſ. salis tritu. ℥. j. tereb. clar. ℥. malo mortuo gñari: quod sepe
j. ſ. ſtoracz liq̄di. ℥. j. misce: fiat nūerovidim⁹ i tibiis euenire:
linimētū et ytere: qz ad maluz tunc ꝑ eius curationē cura can
mortuū z vnāquāq; scabiē crede crene ꝓcedendū est: vcz in
mihi. ē opatōis mirabilis. z si ꝑ primis purgatōe vētris z ſtia
dcā scabies i malo mortuo ptīg vene basilice z extractione san
git vlcerari vt plerūq; vidim⁹: guis emoroidaꝝ: vt de oib⁹ ſu
t añdcā aurilia nō tnlerit: tūc pi⁹. dcm fuit i ordiatōe. j. pur
nō nisi vtilissimū ē i curatione gatiōis. Deinde loc⁹ denigra
vlceꝝ ꝑdictoꝝ vngñ de minio t⁹ scarificeſ ꝑfunde: z i circuitu
seu ſp̄ra dapū deicriptū i añ denigrati loci iponanē sangui
cedenti. c. admīstrare. ¶Et ſi vl ne ad ethendum sanguinez
cera fuerint cū aliq̄li malignī grossum z corruptū. Ultio loco
tate oz malignitas rectificari lauēt loc⁹ scarificat⁹ cū lixiuio
cū admīstratione pulueris nr̄i decoctiōs lupinoꝝ. Postmodū
carnis supfluе remotiui. z mo desuper imponat vnguētū egy
dus applicatiōis ei⁹ est: vt ma ptiacū descriptiōe Mai. vel vn
defctō digito auricularis cuz sa guētū egyptiacū cuz additiōe
liua z in puluere ipositō tr̄gat arsenici in antidotario nr̄o or
cū eo indolorose. loc⁹ vlceratio dinatum. c. de corrosiuis medi
nis: qz pua ꝓritas facē opatio cinis. Desuper imponēdo em empl̄
nē. Remota malignitate vlceꝝ plastrum resolutiū et extracta
cū ꝑdcō ceroto et aq̄ alumino tiuum materieruz corruptarū:
qō sic fit. ℞. farine fabarū len=

Digitized by Google

tiū orobi añ.i.℔.cū sirupo ace toso sufficiēti ꝛ pauꝫ lixiuꝫ ꝛ.℥. j. succi absinthi. ad ignē fiat ēplꝫ

Defen siuum. solidū. Et i supiori ꝓdefensiuū iponaꝫ cū aceto aq̄ rosata ꝛ boliarmeno ꝓfectū. Reliquū ꝙ curatiōis curatiōe cācrene ꝛ vlcerū fraudulētoꝝ sine mali gnoꝝ curaꝫ. ¶ Et sic ꝙ dāte ꝛc.

C.iiij. ¶ C.iiij. ℭ scabie ꝛ ciꝰ curōne.

Scabi es a cā primi tina.

Icēdū cāñq̄ ad cu rā ꝑticularē ꝛ vlcm scabiei veniam⁹: nū q̄d iste morbꝰ causeꝫ a cā primitiua an ab añti. ¶ Nā si a cā ꝑmitiua vocꝫ ꝑ ptagionē: q; vt oibꝰ ē mānifestū q̄libet scabies est egritudo ptagiosa. Propterea i ꝑmis diebꝰ ꝑ eiꝰ curōne ꝓcedēti solummō simplici pnrgatiōe balneis ꝛ linimētis ad scabiē facientibus ista egritudo celeberrie anfertur

Balneum. Balneū ꝙ valde ꝓueniēs i curatiōe hmōi scabiei sic fit. ℞. foliorꝫ malua. ꝛ viola. foliorū fumiter. añ. M.ij. ordei mūdi furfuris añ. M.j. nepite. M.ß. eleboti nigri cōtriti. ℥.j. ꝛ ß. radicū enule. li.ß. pomorū alii quātulū cōfractoꝝ nūero. x. liꝫmonū minutissime icisoꝝ nūero. ij. oia cū aq̄ sufficiēti bul. vsq; ad ꝙsūtū. tertio ꝑtis: deide lauent ꝛ fricent loca scabiosa cū ꝓdictis reb⁹. Quo fcō pānis

Ungm. exiccent. ℱ Deiñ linīt linimēto infrascripto. ℞. piguedis porcine liq̄facte: piguedis vituli añ. li.ß. olei masticini olei lauri ni añ. ℥.x. olei ros. odorif. ℥.iij. terebēt ine clarissime. ℥.ij. ß. radicū lapacij acuti. ℥.iij. ß. eleboti nigri. ℥.j. celidonie fumiter. añ. M.j. radi. affodilloꝝ. ℥. vj. oia adinuicē cōquassent: et dimittant simul ꝑ hebdomadā marcescere: deide bulliāt pauꝫ ꝛ colent cui colature addant li targirij aurei ꝛ argentei añ. ℥. v. ceruse. ℥.iij.ß. storacis liq̄di ℥.ß.ar. viui extincti cū saliua. ℥.iij. Et si adderēt terre cameli. ℥.ij. esset ynamquāq; scabiez singularis medicia. Istud cū vnguētū sepenūero aduersum vnāquāq; scabiē expti sum⁹ ꝛ ad malū morbū ꝛ pustulas de siccādas morbi gallici: ex quo multos honores ꝛ utilitates cōsecutꝰ fui. ¶ At si scabies a cā añcedēti causari vt: vocꝫ ꝓpter

Scabi es a cā añti. inflammationē alicuiꝰ egritudi nis: sicut multoties accidit in acutis ꝛ venenosis febribꝰ ꝛ lōge terminatiōis. Tūc in eius curatiōe mitiꝰ ꝓcedendū est.

Balneum. Balnei itaq; ꝓueniētis in cura scabiei talis est nr̄a ordinatio. ℞. maluarū violaꝝ ordei furfuris capillorꝫ veneris galitrici politrici fumitere añ. M.j. ꝛ ß. radicum enule radicum lapacij acu. añ. M.j. pomorum acetosorum numero. x. foliculorum sene ꝛ epithimi añ. ℥.ß. bul. oia sit ꝑter epithimū ꝛ folliculū sene cū aqua sufficiēti vsq; ad cōsumptionē tertie ꝑtis: deide ponant reliqua ꝛ iterū bulliāt paruꝫ ꝛ lauent in balneo sine stupha tepida loca scabiosa: qr eius operatio mirabilis est. Deide loca pāno lini exiccata liniant infrascripto vnguento. ℞. butyri recentis pinguedinis porcini olei viola. pinguedinis vituli pinguedinis ħedini. ana. ℥. vj. olei rosa. ℥.iij. olei amigdal. dul. pinguedinis gallinē ana. ℥.x. decoctionis antedicte colature. li.j.ß. bulliant omnia simul vsq; ad consummationem decoctiōis: deinde colent: post

Ungm

Digitized by Google

modū lanenſ ter ꝑdicta colatura vna cū aqua endiuie: alia cū aq̄ plātagis: tertia cū aq̄ roſ. ad dēdo litargi. aurei ʒ arg. aā. ʒ. iiij. ceruſe. ʒ. ij. campho. ℈. i. Et ſi itētio fuerit magis exiccādi addāt ꝑdicte vncriōi calis ter lote cū aq̄ plu. ʒ. i. ℔. ſtoracis li q̄d. ʒ. ß. ʒ vtere: qz ei⁹ opatio in iſto caſu ē diuia. ℣ Debēt iſup in iſto caſu euitari cibaria q̄ ſanguinē groſſum aduſtū zcholeri cū generār: ſīc carnes groſſe ʒ cibaria pipata: alliata ſinapiza ta ſalſa ʒ curerntes eoꝝ curſu. ſīr ꝛc. ſicce hūorē cholericū ʒ pruriginoſū gnāt: iō ſunt enitā

ſōmia de. ℣ Ceteꝝ iunat iterdū frute ʒ etate ꝓſtrictē ſāguinē exheꝛ

vētoſe. a vena baſilica. ℣ Sepiſſime ēt i tali caſu ope ꝑciū ē vētoſationes in ſpatulis brachijs natib⁹ ꝛ coxis adminiſtran: ꝓſerti q̄n ſcabies eſt vbꝛ p totum corpus.

Auicē. Et ppea multū placuit Aui. applicatio ventoſarum cum ſcarificatiōe ſup coxis. Applicationez iſup iterdū ſāguiſugaꝝ venis emoꝛroidalib⁹ ad exhēdū ſanguinē groſſuz melācholicū ʒ aduſtū p̄m inuaſſe ꝓcepim⁹. Pike ēt interdum aloes loti in iſto caſu vnā trīmō ſingla vice capiendo ad ꝓpoſitū faciunt.

Auī. Et ppea ab Auī. ſūme laudanſ Ego āt ꝓcueni adminiſtrare pilulas infraſcriptas. ℞. aloes loti. ʒ. j. pilla. ʒ maſticinarū. ʒ. ij.

pilꝛe. cū ſucco celidonie formenſ pilule ad iſtar ciceꝛ. ſ. Et doſis earū in qualeſcētibus ſit. ʒ. ß. vſq̄ ad. ℈. ij. Zte ad maiozē euacuationez ſi adderēt interdū. ℈. ſ. pilluleꝝ de fumoterre eſſet vtiliſſimū: q̄ ſemp fuit curō nr̄a ſcabiei eueniētis a cā ꝓnitu. a ꝛ añcedēti. ℣ Et ſic deo dāte ꝛc.

¶ Ca. v. De doloꝛibus iunctu- Ca. v
rarum: videlicet artetico: chiragrico: podagrico: ꝛ ō genugra paſſione.

¶ Ad reuerēdiſſimū dñm meū dñm ſixtū ſacroſcte romane ecclēſie vice cācellariū tituli ſancti petri ad vincula.

DAſſio artetica. ℞. D. (vt i antiq̄s ꝛ modernis iuenitur ſcriptuꝝ ris) eſt artuum extranea ſenſi bilitas cauſata ꝓpter flegmatis exuberantiam ꝛ alioꝝ humoꝝ calidoꝝ rum ad iuncturas currentium. Qua de re ſcienduz eſt q̄ ſicut iā dicti hūores ad diuerſas coꝛporis iūcturas fluere ſolent: ita diuerſa noia ſortiunt. Quare ſi a manꝰ ꝛ digitoꝝ iūcturas cuꝛrerit: tūc doloꝛ chiragricū cauſabūt. Si vo ad pedis iuncturaz podagricū. Si ad genu genugrā. Si ad ſciā ſiue anche iūctura deriuauerit: ſpeciē arteꝛtice faciūt: q̄ ab eiſdē doctoꝛib⁹ ſciatica nuncupaꝝ. Cuiꝰ doloꝛ pcrus vſq̄ ad paruū pedis digitū poꝛrigit. Jn podagra vo initiū doloꝛis circa digitū groſſū manifeſtaꝝ. Jn chiragra āt circa indicē vel pollicē digitū doloꝛ ſuā facit oſtēſionē. Di vtiq̄ qui hac laboꝛāt paſſione ſuntvi tam agētes luxurioſaz: ꝛ epicurēāquiete ꝛ abſq̄ exercitio eoꝛ rūvitā ducēdo. Sūt iſuper hi q̄ vt plm carnibus groſſis ꝛ melancholicis leguminunq̄ gñi- Dypo.
bus vtuntur. Qua de re Dypo. in epidimia narrat quod helenes: quia vehemēter comederūt legumia: iō pedū debilitas eos inuaſit. Jnuenit iſup ꝑ paſſio i plātis: ꝛ i his q̄ fuerūt pauꝛes ꝛ poſtmodū ad gradū

Digitized by Google

ꝑncipalitatis aſcẽderũt: vñ pin guedini corporis tm̃ vacare ſolẽt. Et ꝓterea eoꝝ iunctura a varijs z diuerſis hũozib⁹ groſſis z viſcoſis ob malã digõnẽ frequẽtiſſime verari ſolẽt. Exercitiũ ergo moderate ſumptũ ad hãc euitãdã paſſionẽ vtiliſſimũ eſt. Ociũ ẽo ẽziũ facit exẽ plũ accipiẽdo ab iſtris ferreis. Nã ſicut inſtra ferrea pro ocio tegunt̃ erugie z delde deuaſtãtur: ita eodẽ mõ corpa humana eodẽ ocio malꝫ z diuerſis repleꝫ hũozib⁹. Immoderatũ ẽo exercitiũ ꝑſertim nimia ãbulatione ad futurã podagrã ꝓuocũdam Arnal. nõ ſine timore iudicaſ: teſte Ar o villa nal. de villa noua in quodã ſuo noua. amphoriſmo dicẽte q ex nimia vini potatiõe: ex igẽti ambulatiõe: ex nimio coitu: ex dimiſſiõe purgatiõis ſolite innũera biles efficiunt̃ podagrizãtes. Iſta nãq; paſſio cẽ hereditaria: Aui. vt tz Aui. z plm dolorioſa: iõ vt Raſis. iqt Raſ. c. ꝓprio dolores iũctu rare iterũ adeo itẽſiui z itole rabiles ſueniunt̃: ꝑſerti q a materia calida cauſant̃ vt nõnũq; i firmũ ſuũ ad deſpationẽ paliſim apoplexiã aſima turbatione ſenſuũ: z q̃q; ad mortẽ ſubita neã ducũt. Qui vero a materia groſſa frigida z viſcoſa ꝓcedũt ſũt dolores valde remiſſi tñ diuturne termiatiõis. Et ꝓterea hyꝑo. (vt iqt hyp.) aliq̃ nõ niſi i quadraginta dieb⁹ terminant̃. Qñ Nota. ẽo a materia calida eueniũt interdũ itra decimũ q̃rtũ velvige ſimũ die. vt in dño. d. nro Julio ſcdo patronoq; meo ꝑfatos dolores multoties terminaſſe vidim⁹. Nõnũq; inſup hũc arteticũ morbũ adeo a materia groſſa viſcoſa z gipſea ortũ habuiſſe vidim⁹ q; mẽbra curua z nodata imꝑpetuũ remanſerũt. Et iſta arthetice ſpes (teſtãte Qui.) Quiõ. non niſi curõnẽ recipit palliatiuã dicẽte. Soluere nodoſam neſcit medicina podagrã. Et nõ mireris (vt ꝑdixim⁹) ſi dolores validi arteticomorbo de materia cꝛa cãto ſupuenerit: qz Gal. i. r. Gale. meamir dicit q; materia faciẽs arteticũ vl podagricũ chiragricũ vel ſciaticũ dolorẽ reumatizãdo iplẽdo z ꝓprehẽdẽdo iuncturã z ligamẽta lata õfozis extẽdendo fortiter oẽs neruoſas particulas neceſſario dolores cauſat vehemẽtiſſimos z ñ ſpaſmũ. q̃ q̃dẽ dolores i hac paſſiõe autũno z ẽre frequẽtiſſime ſieri ſolẽt: ꝑſertim circa pedis z manus iũcturas. Et ꝓterea celſ⁹ ad ꝓpoſitũ nr̃m inq̃t i manib⁹ pedibuſq; articlor̃ frequẽtiora lõgioraq; vitia ſunt q̃s in podagris chiragris ve eẽ ꝙſueneruñt etem vitia raro vel caſtratos vl pueros ante femine coitum: vel mulieres q̃b⁹ mẽſtrua ſuppꝑſſa ſunt tẽtãt. ¶ Cetez ẽ eñ vt ad ꝓpoſitũ nr̃m accedam⁹ q; a materia z ei⁹ accẽtib⁹ rect⁹ mod⁹ morboꝝ curatiu⁹ ſp ſumit̃. Igit̃ (vt iã dixim⁹) q̃dã ẽ gutta ſine arteticafrida z q̃dã calida. Dolores aũt a materia calida cãti: q̃dã ſunt clãoſi: z q̃dã tolerabiles: zhi a materia mixta (vt ꝑz ꝓcedũt.) Silr q̃z dolores arteticia materia frida ꝓcedẽtes ſp ſunt remiſſi. Lõgiores tñ ad terminãdũ (vt ſupi⁹ dixim⁹.) Loc⁹ ẽt cũ hac materia frida tumet tumefactiõe tẽdẽti ad albedinẽ Cõtrariũ ſequit̃ materia exñte cꝛa: qz tumet locus cũ aliquali rubedine. Febricula q̃z i ꝓmis dieb⁹ manifeſtat̃ q̃ ſolet termi

Digitized by Google

nari qñ materia dimittit pticu
las neruosas ad exteriorē ptē
Gale. veniēdo. Et ꝓterea Gal. inqt
q̄ istō guttax i passiōib⁹ dctiū
z articulox i artetico morbo ar
guit bonū signū: est em̄ potissi
mū idiciū tumefactio i ist⁹ pal
siōib⁹ q̄ mā relict neruū z trāsit
ad pticulā carnolam. ¶ Cetez
qz merito hec egritudo ꝑt onu
merari i nūero apatū frigidox
z calidox iuxta hūox depēden
tiā a q̄b⁹ fit. Et iō ei⁹ cause sunt
primitiue añcedētes z pūcte:
ḡre. c. de apatib⁹ i vlt de his suf
ficiēter mentionē fecim⁹. ¶ Mē
bra vtiq; mādātia materiā gros
sam z frigidā arteticū morbuz
faciētē sunt velut cerebrū z stōa
chus ḡtū ex rōne cholere z san
guis ꝑ ab epatis vitio morb⁹
iste ꝓcedit. Qua de re Aui. tz q
cā istox hūox est scōe z tertie
digōnis supfluitas. Uex mem
bra recipiētia hāc materiā sunt
Aui. iūcture. Tñ cause iste ab Aui.
distiguunt ēm tres modos. Pu
mus fuit i naturalib⁹ causis q̄
efficiētes ab ipo dñr. Scōs mo
dus i causis ītralib⁹ q̄ sunt vie
z meat⁹ āpliores: q̄b⁹ materia
ad pticulā lesam vel debilē cū
facilitate delegat. Tertius aūt
mod⁹ i causis z pticulis patiē
tib⁹: velut sunt iūcture natura
liter aut accidentalr debilitate.
Naturalr aūt aut q: guttosi vl
saltē ad gutā hereditariā para
ti fuere. Accītalr ꝙo sunt q̄ i iū
cturis pcussi fuerūt aut apa: aut
pcussionē passi: vel q̄ ēt regimi
nis malitia iā dicta in ꝓncipio
c. frequentissime vtunt. habita
iā sufficiēti notitia per signa z
eās vniuscuiusq; artetice spēi:
Curo- ps est deinceps ad principale
tio. ꝓpositū deuenire. ¶ Curō itaq;

artetice passiōis trib⁹ intētiōi
bus ꝓpleri. Pria vcz i regimine
vite ꝓsistit. Scōa in purgatiōe
materiei añtis. Tertia i locali
bus z in remotiōe accītiū. Pro Prima
ꝓplemēto q̄ prie ītētiōis mate intētio
ria faciēte arteticā frida z gros
sa exīte ꝑ sui comestiōe z potu
vtilissimū est egrotātē cōedere
z bibere ea q̄ sanguinē depura
tū z benignū gñare hēant velut
carnes hedi gallinax pullox
vitulox z auiū olim in collib⁹ z
pratis liberis ōgētiū. Uinū q̄z
liphatū z cerax olū esse dz. Et si
añ aducātū ifirmitatis aquā mel
linam loco vini patiēs poteret
eēt maxia cautela ad futurā po
dagrā retardādā. In declinatiōe
vo morbi ꝑ resolōne z ꝓsūptio
ne materie ꝓcere cūfortatiōe
neuox i isto casu accōmodate
ꝓcedit. Uinū ēt cū aq̄ melli lim
phatū: aut cū aq̄ ꝺcoctiōis cina
momi. Olera q̄z oia radices z
legumina sanguinē turbidū et
grossum gñantia i hac passiōe
detestabilia iudicant. Illū idē
silr q̄z ō carnib⁹ grossis z meli
cū sanguinē gñantib⁹ dōm est.
Inter olera tñ lactuca borago
petrosiliū bleta spinachia eox
cursu currētia i brodio ꝑdictax
carniū tolerāt. Panatella q̄z ri
suz grue z fercla amigdalata: z
oia fercla cū herbis iā dictis i
brodio vtilr ꝓcedunt. De legu
mib⁹ aūt brodiū cicer rubeox
ꝺcoctox cū anthos petrosilior
maiorana i pua ḡtitate summe
inualse ꝓcipim⁹. Et ꝓpea hug. hugo
de ciuitate senax vir nō pue au ō sens
toritatis i q̄dā ꝓsilio i q̄ mētio
nē fecit de arteticomorbo a mā
frida cāto ordinat digestiuū cū
aq̄s saluie rosmarini aromatiza
tū cū modico cina. z nu. muscā.

Digitized by Google

ꝛ hoc ad ꝓfortationē neruoꝝ ꝛ digōnē materiei grosse. Pipa-
ta ꝑterea ꝛ oia salsa acuta velu
ti allia cepe rafani eruce nimꝫ
acetosa acriaꝫ hmōi näz hñtia
oino euitāda sūt. Siſ̄reꝫ cauliū
ꝛ rapaꝝ gña: veꝝ si mä faciēs
arteticā cka eē videreſ: tūc vi-
nū ꝛ magꝫ liphatūꝫ magis de
bile i ḡcūcꝫ tpe admiſtreſ. Si
militꝫ mō ēt regimē i olerib⁹
et carnib⁹ ac alijs neceſſarijs:
(vt saguinē benignū gñare va
leat) in mä caka magis subtile
eē opz lacunales: fluuiales in-
sup pisces ꝑsertum anguille in
isto casu oino sunt dimittende.
Lucij tñ ꝛ carpiones accurren
tes cursu eoꝝ iterdū i exigua
ḡtitate pñt tolerari. Siſ̄r etiā
oia gña piscij marꝫ ꝑter i sco-
pulis degētiū ꝛ rubeū hñtiuz
colorē puorūcꝫ corpoꝝ cū vtili
tatē euitāt. ¶ Scōa ꝑterea ite-
rū purgationū ac digōnū ꝓut
diuersi ḥuores i hac passione
cōcurrere possint. ℣ Nā si mate
ria fuerit caka ꝑserti a ꝑdomi-
nio cholerica digestiuum tale
hr̄e posset. ℞. siru. ro. ex ifusiōe
añ. ʒ. vj. aq̄rū bug. lupuloꝝ en
di. añ. ʒ. j. ¶ Si ꝯo mā fuerit a
ꝑdomīnio sanguinea ꝑcedenti
sanguis minutiōe de vena ba
silica. Si chiragra fuerit bra-
chij oppositi. Si podagra fiat
flomia ꝺ epaticaꝝ cōi brachij
eiusdē lateꝛ. Si sciaticaꝝ chi
ragra ēt fuerit flomia i princi-
pio faciēda est e vena cōi bra-
chij oppositi. In statu ꝯo ꝓ
eūatiōe materie ꝓiūcte vena sa
phena vl̄ sciatica eiusdē lateꝛ
iciēda ē. ℣ Et nota q̄ (vt inq̄t
Cell⁹. c. de de loib⁹ articuloꝝ)
si in initio morbi fcā fuerit aut
annuā aut ꝓpetuā valitudinem
p̄stabit. ℣ ꝓo ei⁹ digōne vtili-
ter sumi̇ siruꝑ infrascriptus.
℞. siru. de succo endi. siru. rosa.
ex infusiōe sirupi de fumoter.
minoris añ. ʒ. ß. aquaꝝ ēdi. lu-
puloꝝ ꝛ fumiter. añ. ʒ. j. Uel fa
cias sic. ℞. siru. de bisanthus si
ru. ꝺ suc. ēdi. siru. ros. ex ifusiōe
añ. ʒ. ß. aquarū ēdi. bugloſſe fu
miter. ana. ʒ. j. ℣ At si materia
fuerit mixta: vcz cū mā grosſa
ꝛ frigida: tūc digestiuū tale eē
dz. ℞. siru. de suc. endi. siru. de
duabꝫ radicibus sine aceto si-
ru. de fumoter. minoris ana. ʒ.
ß. aquarū endi. fumiter. fenicu
li añ. ʒ. j. ℣ Si ꝯo materia fa-
ciēs arteticā passionē fuerit pe
nitus frigida ꝛ grosſa: cōueniē
tissimū est infrascriptū ordina
re digestiuū. ℞. siru. de duabꝫ
radicib⁹ sine aceto mell' rosco
lati orimellis añ. ʒ. ß. aq̄rū fe-
niculi salue rosū. añ. ʒ. j. ꝛ cuz
modico cinamomi ꝛ nucꝫ mu-
sca. ēt tpe hyemali aromatize-
tur. ¶ Celebrata digōne makie
cholerice p ser dies ad minꝫ:
tūc ad hāc purgatiōnē trāseū-
dū est. ℞. māne electe. ʒ. j. e-
ectuarij ꝺ suc. ro. ʒ. ß. cū ḇcoctiōe
florꝫ ꝛ fructuū cordialiū fiat po
tio breuis. vel facias sic. ℞. dia
prunis nō solutiui. ʒ. j. electua
rū de suc. ro. electuarij ro. Mes.
añ. ʒ. ij. ꝛ cū iā dicta ḇcoctiōe fi
potio breuis. Ul̄ facias sic. ℞.
pillaꝝ hermodactiloꝝ minoꝝ
Me. ℥. ij. pillaꝝ assagereth. ꝛ.
ß. cū aq̄ ēdinie formenꝫ pille
v. ꝛ sumanꝫ per horā ante diez
p ser horas ad minꝫ ieiunādo.
Et in assumptiōe eaꝝ imediate
p dimidiū horeꝛ nō plꝰ: nisi
post ꝓplementū eaꝝ opatiōis.
Post prādium vero si a sumno

Scōa tatē euitāt.

Scōa ītētio.

Purga tio.

sirupꝰ

Flebo thomia.

Pille.

Nota.

Digitized by Google

molestarē patiens p̄ hozā pōt dormire dico trāsacta hora assū

Medicina. ptiōis prandū. ℣Sicr ꝙz si mā fuerit sāguinea eī pharmacū peculiar hmōi erit. ℞. diacap. casie añ. ʒ. ß. electuarū ro. Me. ʒ. iij. cū decoctiōe cōi fiat potio breuʒ. Uel facias sic. ℞. electuarū ro. Me. ℈. iiij. cū ʒuccaro fo mel bol q̄ sumat añ diē p̄ hozā cū cautela iā dicta superius. ℣Uez si mā fuerit admixta vez calʒa cū frida: tūc p̄ eaz purgatiōe medicine mirtā vtuē pur gādi necessario hre dñt: quarū exēpli grā talis pōt eē ordinatio. ℞. diafinicōis casie. ʒ. ß. electuarū rosat. ʒ. ij. cū decoctiōe iaz dicta fiat potio breuis. Uel facias sic. ℞. diacapt. diafinicōis añ. ʒ. ß. electuarū rosat. M. ʒ. j. et ß. cū aq̄ fenīculi bugloss̄ez apū fiat potio breuis: addēdo siru.

purgatio.

pille ad eandem. vio. ʒ. j. Uel facias sic. ℞. pillulaz hermodactilozū maiozū et minozū añ. ʒ. medīa agarici trociscati. ℈. ʒ. j. ℥ cū aq̄ endi. ℥ feniculi formentī pille. v. ꝙs añ diē p̄ hozā ordie iā dicto sumat patiēs. Ulteri si mā i hac passiōe frida ℥ grossa penit eē vr: tūc purgatio talis eē dz. ℞. diafiniconis. ʒ. vj. diacapt. ʒ. ß. agarici trociscati. ʒ. ß. cū decoctione prunoz damascenoz capillorum veneris politrici gallitrici polipodij ℥ florum cordialium fiat potio breuis: addēdo siru.

purgatio.

pi violati. ʒ. j. Ut facias sic. ℞. pillularū hermodactilozū maiozū. ʒ. j. cū aq̄ salvie ℥ rosism. formētur pillule. v. ꝙb vtaq̄ patiens per hozaz ante diē more quo supza. ¶Tertia denicz intentio q̄ est materiā cōsumptaz remouere et accidētia corrige re cōplet administratione mul

Tertia intentio. torū localiū administrādoz in ꝛta tpm ℥ morbi necessitatem. ℣In princip. ß ad podagrā et chiragrā calidā inuenimus infrascpta valere. ℞. oli ro. onfā. olei ro. cōpleti odorif. añ. ʒ. ij. olei vio. ʒ. j. ouoz recētiū cum suis albuminib ℥ vitellis numero. vj. succi plāta. ʒ. j. lactis mulieris. ʒ. ij. farine ordei subtilissime cribel. ʒ. iij. oia sic adinuicē misceant ℥ cōquassent: deiñ bul. ad ignē vnica ebullitiōe ℥ vtē sup loco dolēti more ep̄li: qz ei opatio vz aduersus vnāquāq̄ podagrā ℥ chiragrā calʒaz a principio vsq̄ ad totū augmēti tps mitigā do dolorē cū domestica resolutiōe ℥ cō fortatiōe pticule. Uez si hmōi medicine adderent oli cam. ʒ. ij. farine fab. ʒ. j. ß. cam. ℈. melli. optime triturati añ. M. ß. iā i statu q̄s in declinatiōe hi passionis talis medella vtilr administraret. Itē ad eādē itētiōez vz medulla panis ifusa in lacte vaccino vel caprino vel in brodio carnis galline vel vituli sine sale: deinde exp̄ssa ℥ pistata cū ℈tuor vitellis ouoz et olei ros. odorif. ʒ. ij. olei vio. ʒ. j. croci. ʒ. ß. ℥ bul. ad ignē baculo agitando pax ℥ vtere sup loco more iam dicto. ℣Itē. ℞. ouoz nūero. ij. succi plantagi. suc. lactuce succi solatri succi lingue passerine añ. ʒ. ß. olei ros. onfan. oli rosati ꝓpleti ℥ odoriferi: olei nenufarini: vl loco ei violati añ. ʒ. j. lactis mlier. ʒ. ß. oia adinuicē conquassent et more linimēti cum petia super membrū tepidum imponat: qz vz aduersus podagre chiragre ℥ doloꝛ clamosus. Uel sic. ℞. carnis pomoꝛū sub prunis de-

ēp̄lm.

ēp̄lm.

Digitized by Google

coctoꝝ.ʒ.iiij.faliorꝝ maluarum violarum ꝛ iusquami ana.m.ij. oib⁹ cũ petijs inuolutis ꝛ madefactis aq̃ rosata et granatorũ vino sub cinere calido pri⁹ bñ decoctis: deiñ oia siṫ pistẽtur ꝛ cribellẽṫ: cui cribratur addaṫ olei vio.ʒ.j.olei ro.onfã. olei ro.cõpleti odorif.añ.ʒ.ẽ. vitella duoꝝ ouoꝝ lactꝫ mulieris.ʒ.ꝛ.croci.ℨ.ij.ꝛ vtere more ẽpṫi sup loco: qz vnũquẽq; chiragricũ ꝛ podagricũ dolorẽ mirabiliter sedat materiã aliq̃liṫ resoluẽdo cũ ꝓfortatiõe pticule dolorose. Vel facias sic. ℞. onoꝝ numero.ij. succi plãtag. ʒ.vj.olei ro.onfanci.ʒ.ij.olei mirtini.ʒ.ẽ.misce oia siṫ conquassando ꝛ fiat linimẽtũ quo vtẽdũ est in pria scda et tertia die: qz ei⁹ opatio mirabilis ẽ. ℙ Valet ꝙz in eodẽ tpe ꝛ in eadẽ materia (pri⁹ illinita doleti iũctura cũ oleo rosato onfanci no cũ albumine oui ꝛ paꝝ succi plãtag. cõquassato) imponere folia iusquiami sup patella vel tegula irrorata vino granatoꝝ ꝛ aliq̃liṫ ulũ desiccata. Siṫr etiã folia lactucaꝝ: vel artripli cis vel vio. ordine añdicto administrata summe iuuasse cognouim⁹. ℙ Farina insup fabarũ lẽtiũ ꝛ ordei cũ vino granatorũ decocta vsq; ad spissitudinẽ solidã: addita deiñ sufficiẽti q̃ntitate pinguedinis galline oleiq; ro.onfan.et vio.parum croci more deniq; empṫi super loco doleti imposita aduersus vnũquẽq; dolorẽ podagricum chiragricũ ꝛ arteticum singularis est medicina. ℙ Itẽ ad eã dem intentionem vcz infrascripṫ cerotum. ℞. olei ros. onfan. ʒ.ij. olei mirtini pinguedinis vituli añ.ʒ.ſ. succi plãtagi. vini granatoꝝ añ.ʒ.ẽ. sandaloꝝ omniũ añ.ʒ.j. ro. rubeaꝝ florũ amigdalaꝝ si inueniri possunt añ.m.ẽ. olei vio.ʒ.ꝛ. bulliant oia simul vsq; ad cõsum. succi deinde colenṫ cui colature addaṫ cere albe.ʒ.j.ẽ.ꝛ fiat cerotũ molle: cui⁹ opatio a principio vsq; ad finẽ augmẽti in oi podagra ꝛ chirag. caꝛa est medicina magna: ꝛ si adderẽtur huic ceroto olei cañ.ʒ.ij. et ẽ. anthos.m.ẽ.croci.ℨ.j. vini odorife. li.ẽ. Et iterũ bulliẽdo vsq; ad cõsũmationẽ vini: ꝛ more iam dicto cũ cera alba sufficiẽti cerotũ molle faciendo oibus tpib⁹ vtiliter administratur.

Aliud

Cerotum.

Suffuigiũ

ℙ Itẽ in statu ꝛ declinatione in cũ dolorosum cũ decoctiõe infrascripta ipm locũ pãnis calidis cũ eadẽ decoctiõe epitimãdo. ℞. rosaꝝ cañ. melli. añ.m. j. absinthij anthos sẽnãti ana. parũ radicũ enule aliquãtuluz cõquassate li.ẽ. bul. oia siṫ cum aũ sufficiẽti ꝛ parũ vini odoriferi vsq; ad ꝓsum. tertie partis.

Liniẽtum.

ℙ Loco suffumigato particula dolorosa infrascripto linimẽto mẽtũ. vngaṫ. ℞. olei cañ. anetini ros. cõpleti odoriferi añ.ʒ.ij. ãthos seminis ipericonis ros. absinthij cañ. añ. paꝝ olei de spica. ʒ.j. bulliaṫ oia siṫ cũ.ʒ.iiij. vini odoriferi vsq; ad ꝓsummationẽ vini: deinde colenṫ et cũ cera alba sufficienti fiaṫ linimẽtum molle quo añ prãdũ ꝛ cenam p horã indolorose ꝛrẽ culi manibus fricentur. Vel facias sic. ℞. winscillaginis citoniorũ et pslũ facti in brodio parui pulli li.ẽ. vini granatorũ. ꝛ. vj. olei ro. onfancini. ʒ.ij. vitelluz

Digitized by Google

vnius oui cum albumine: oia adimicem conquassenť et vtere more iam dicto: qr infallenter vnůquęqs dolorē sedat. Vel facias sic. ℞. muscillagis psilij et citoniorů facti in aq̄ ro. vini granatoz lib. j. cassie fistule cri bellate. ℥. j. misce cū. ℥. j. ℔. lactť mulieris z vtere: qr ei⁹ opatio pñtanea ē. ℙ ℥tē. ℞. fol. mal. et vio. añ. ℳ. ů. ro. ℳ. ℔. ordei mů di. ℳ. j. oib⁹ i aq̄ deco. pistenť z cribel. cui cribiature addanť olei rosati cōpleti olei onfanci ni. añ. ℥. ů. olei vio. olei nenufa rini si inueniri pōt añ. ℥. j. cere albe. ℥. ů. ℔. z item ad ignē fm artē fiat mixtura q̄ sit iter cero tů z empl'm qō vz ad auferēdů vnůquęqs dolorem clamosuz z

Nota. est medicina securitať. ¶ Unů pterea nō est ptermittendů de localiū admistratiōe. i. qr nullo vnq̄ tpe medica. apocrustica seu repcussiua fortia z opiata sunt adminiſtrāda. Nā eorů vsus materiā multā z malā. producit pticulā nimis debilitando ipamęs resolōni ineptā reddědo. Et ppea retardāt aduen tum declinationis morbi. Uñ necessario debilitať particula quare mēbro debilitato ad ip-

Aui. sum. (vt inqt Aui.) de facili attrahunť fluxiuitates alioz mēbroz ei quicunq; tum. ℙ Male itaq; agunt medici z chirurgi (vt refert Anto. gainer⁹ ingenio solertissim⁹. c. p. prio) qr cū ędā inde⁹ a ędā debili z maci lēto a podagra diuti⁹ molestato vocať⁹ fuisset: prin⁹ ipse inde⁹ nulla p̄cedēti cūratiōe sup dolēti loco cum pertis aq̄ frigida madefactę ,pcessit p curōne morbi patiēť: qr applicatione mediāte satis q̄ primum dolor accreuit. Uñ male aduertēs in de⁹ item medicamina narcotica z apocrustica sup loco ipoui iussit. Quāobrē materia icunita igrossata z malignata adeo fuit q̄ infra. x. horaz spatiū totuz mēbrū cācrenatū z estiomenatū extitit: ita z talr q̄ ille bonus vir ppetuo a podagra liberať remāsit. ¶ Uiso supius de auriliūs faciētib⁹ aduers⁹ vnā quāqs arteticā passionē de materia calida z ei⁹ dolorē sedātibus. Nūc videndū est de remedijs q̄b⁹ in curatiōe artetice frigide sit p̄cedendū. ℙ In prici- Cura
pio q̄ p̄cedēti debita corporis a mate
euacuatiōe p vēteris solonē z p ria fri
flebothomiā si op⁹ fuerit loc⁹ gida.
infrascripto empl'o visitādus ēpl'm.
est. ℞. medulle panis furfuracei in lacte caprino vl vaccino infuse li. ů. olei camo. olei anetini añ. ℥. iij. olei rosati cōpleti. ℥. j. ℔. vitelle triū ouoz crocī. ℥. ℔. de oib⁹ ad ignē fm artē fiat empl'm solidū. ℙ ℥tē ad eā Aliud
dē intētionē vz remediū infrascriptū. ℞. radicū enule li. j. altee li. j. ℔. oib⁹ decoctis in aq̄ pistenť z cribel. cui cribza. addāť olei ca. olei de lilio aneti. z amigdalaz dulciū añ. ℥. j. ℔. se pi hircini sepi vituli. ana. ℥. iij. oli rosacis. odorife. ℥. ů. ℔. cere albe ℥. ℔. z ad ignē fiat cerotū molle addēdo farie fabaz bñ cribellate. ℥. ů. hermodactiloz. ℥. j. ℔. croci. ℥. ℔. ca. melliloti absinthij subtilissime striti ana pauz z vtere sup loco more ceroti: qr ei⁹ opatio aduersus vnāquāqs materiā iūctu. fridā p̄clara est medicia. ℙ Uł facias sic. ℞. oli de spica de absinthio ō mirto. añ. ℥. ů. olei rosacis cōpleti. ℥. j. z ℔. cam. mell. sticha. absinthij añ.

Digitized by Google

M.ß.ine musca.anthos añ.pa
rũ sepi hircini.ʒ.iij.vini odori
li.ß.bul.oĩa fiat vsq; ad vini con
sumptionẽ deide colenᵗ cui co
lature addanᵗ cere albe ℈tũ suf
ficit ⁊ fiat linimẽtũ quo articuli
añ administrationẽ cerati añdi
cti pfectissime fricenᵗ. ℙ Aliud
Cero- cerotũ vtilissime opationis. ℞.
tium. radicũ ennle ebuli añ.ʒ.iij. ra
dicũ altee.li.ß.oib⁹ in aqua de
coctis pistatis ⁊ cribel.deinde
cũ cera alba sufficiẽti ⁊ ifrascri
pta ꝓpositõe fiat cerotũ molle
℞.olei ro.odori.oℓ.camo.de spi
ca de absinthio añ.ʒ.iij.oℓ.ipe
riconis.ʒ.j.ß.olei de lilio.ʒ.ij.
flor camo.melli.anthos saluie
añ.pax squinãti absinthij iue
musca.añ.M.ß.nucũ cipsi ꝓtri
tax nume.iiij.pinguedinis vi
tuli gallinᵉ anserine añ.ʒ.x. ra
dicũ enule ⁊ ebuli añ.ʒ.ij.ß. ra
nax vinẽtiũ nume.iiij.bul. oĩa
simul cũ li.ij. optimi vini odori
fe.lẽto igne vsq; ad ꝓsum.vini:
deinde fortiℓ colenᵗ ⁊ cũ criba
tura añdicta fiat cerotus molle
cui⁹ offm est vnũquenq; dolorẽ
arteticũ ⁊ antiquũ delere mate
riã mirabiℓr resoluẽdo particu
lãq; debilitatã ꝓfortãdo. Et ly
i quocũq; tpe cũ securitate pos
sit administrari:tñ in statu ⁊ de
clinatiõe morbi magis ꝓferre
vℓ. ¶ Et qᵗ interdũ in genu do
lores ꝓtingere solẽt ꝑsertim a
materia mixta vt plerũq; vidi
mus tpe autũni aut ℞is Julij
ij.molestari a ꝑdictis doloribꝰ:
ꝓquor sedatiõe vtiq; in eodẽ
subiecto ꝑfati põtificis aduer
sus iũcturaꝝ dolores ꝑserti ge
nu in ꝓia scõa tertia ⁊ ℞rta die
vna cũ Scritatis sue medicor
filio infrascripta vnctiõe cũ se
curitate frequẽtissime vsi fuim⁹

℞.olei ro.onfan.olei ro.ꝓpleti
odori.añ.ʒ.ij.olei ca.ʒ.j.ß.ver
miũ terrestriũ lotoꝝ cũ vino.ʒ.
ß.vini granatoꝝ lactis inulie
ris.añ.ʒ.ij.croci.ʒ.j.suc. plãta
ginis succi radicũ enule.añ.ʒ.
j.sepi vitu.⁊ medulle cruriũ ei⁹
añ.ʒ.vij.bul.oĩa simul vsq; ad
ꝓsum.vi.⁊ succoꝝ: deinde colen
tur q̃b⁹ locus ter aut q̃ter indie
cepitimãd⁹ est:desup pertã ꝑdi
cta vnctiõe ibidiu tã suauiter cũ
decẽti ligatura ligãdo:qz i isto
casu ẽ pñtanea medicia. ℙ Trãs Cero-
acta deniq; q̃rta vtilissimũ ẽ su tum.
pra totũ genu infrascriptũ loca
le ponere:cui⁹ talis ẽ ordiatio
nẽa.℞.fari.fabaꝝ ⁊ lẽtiũ añ.li.
ß.furfuris triturati.M.ij. camẽ.
mell.pisti añ.M.j.absinthij tri
turati anthos añ.M.ß.roß.ʒ.j.
de oib⁹ cũ sapa sufficiẽti ⁊ pax
vini grana.ad ig nẽ fiat empℓs
solidũ addẽdo in fine cocture
olei rosa.ꝓpleti ane.añ.ʒ.j.ß.
olei mirtini camo.ana.ʒ.ij. pin
guedinis anserine vitulie añ.
ʒ.x.cere albe.ʒ.j.ß. ℈t not.q̃ Nota.
isti ung empℓm mirabiℓr vz in sta
tu ⁊ declinatione si cũ eo adde
renᵗ stercoris caprini triturati.
ʒ.v.vini odori.ʒ.iij.⁊ vtere sup
genu more empℓi:qz laborãtib⁹
chiragra passiõe vel dolore ge
nu antiquo mix i modũ medeℓ.
ℙ Empℓm ãs superi⁹ memora
tũ de medulla panis cũ lacte ⁊
nõnullis aliis simplicibus ꝓse
ctũ i cã sedãdi dolorẽ hic admi
nistrari põt. ¶ Deniq; ad sciati Cura
cã passionẽ ꝓcedenti vℓi purga tione supi⁹ narrata mã erãte a sciati
ꝑdominio frigida vt i rei ℞ita ce.
te frequẽti⁹ reperi hoc localeva
lere inenim⁹.℞.farine ordei lu empℓs
pinoꝝ cicerꝝ fabaꝝ lẽtiũ añ.ʒ.
iij.stercoris bouini ⁊ capni añ.

Digitized by Google

lib.ß.camo.melli.ana.℥.j.fur
furis bñ triturati.℥.ij.sticha-
dos anthos añ.℥.ß. matrica-
rie absinthij rosa.mirtil.nepite
añ.℥.j.sc̃nati pa℥ coriādro℥
feniculidulcis añ.ʒ.vj.oia pri⁹
vltima trituratiõe triturata tri-
turanda ad ignẽ bulliant cũ sa
pa sufficienti vsq; ad spissitudi
nẽ solidã addẽdo olei ro.cõple
ti camo.anetide spica añ.ℨ.j.ʒ
ß.olei mirti. laurini petrosilĩ
de tere.ℨ iunipero añ.ʒ.vj.agri
pe dialtee añ.ℨ.j.cere albe.ℨ.j.
ß.misce ⁊ ad ignẽ liq̃facta cera
cũ oleis admiscẽ oia ducanť ⁊
ite℥ bulliãt vnica ebullitione ⁊
vtere cuz ampliori petia more
ceroti sup loco dolẽti:qz ei⁹opa
tio valde pficua reperiť. ℣ Itẽ
ad eãdẽ itẽrionẽ vz ifrascriptũ
cerotũ pfecte opatiõis:cui⁹ ta
lis est forma.ℜ.radicuz enule
decocte in aqua ⁊ deinde pista
te ⁊ crib.li.j. sigilli salomonis
radicũ ebuli añ.ℨ.iij.olei mir.
camo.petrosilini añ.ℨ.j.oleide
rereb.ℨ.j.ß.colofonie tereb.cla
re añ.ℨ.ij.olei vulpini de spica
de lilio laurini samb.añ.ʒ.ß.ce
re albe.ℨ.j.ß.⁊ ad ignẽ fm artẽ
fiat cerotũ molle:addẽdo fari
faba.⁊ cice℥ añ.ℨ.iiij.ß. stoř.li
q̃di.ʒ.v.thuris.ʒ.iij.⁊ vtere mo
re iã dicto:qz in isto casu est ma
gna medicina. ℣ Nõnulli tñ me
dico℥ laudẽt locũ fricari añ ce
roti applicationẽ cũ aqua vite
q; in rei veritate iterdũ summe
iuuasse cognouimus qz sua ig̃e
ti penetratiõe virtutẽ hz exiccã
di ⁊ humiditatẽ extrancã pĩu-
mẽdi q̃b⁹ duob⁹ in ista curatio
ne maxie indigem⁹. ℣ Sikr q̃z
q̃dã loco aq̃ ardẽtis laudãt loci
fomẽtationẽ ⁊ editimationẽ cũ
sp̃gia ī decoctiõe infrascripta

Cero-
tus.

infusa.ℜ.camo.absin.roris ma-
rini salnie nepite serpilli origa
ni maiorane añ.℥.j.⁊ ß.rosa℥
mirtillo℥ sticha dos sc̃nati añ.
℥.j.iue muscate ipericõis añ.
℥.ij.radicis paucedimis dipta
mi aristologie cẽtauree nasce
fiue polica.añ.℥.ß. melli.li.ß.
nucũ cipressi ptita℥ nũero.xx.
gariofilo℥ nucis musca.mirrhe
añ.ʒ.v.salis alumis roche.añ.
ℨ.j.⁊ ß.furfuris ptriti.ℨ.iij.bul-
liant oia simul cũ sufficiẽti q̃n-
tate lixiuij barbitõsoris ⁊ vini
odoriferi vsq; ad psummationẽ
tertie partis ⁊ vtere more iã di
cto. ℣ Oleũ q̃e ipericonis ad Oleũ
vnũquẽq; dolorẽ sciaticũ ⁊ geni
culi summe vtilitatis esse repe
ri. Folia silr hedere aduersus
vnãquãq; arteticã passionẽ ⁊ p̃-
sertim frigidã sup mẽbrodolẽti
fasciata inuamẽrũ sedatiũisdo
loris p̃stitisse inuenim⁹. ℣ Dicĩ
mus ꝓpterea in tertia intẽtiõe
de auxilijs sedãtib⁹ vnũquẽq;
dolorẽ:dõm ẽ nũc q̃b⁹ localib⁹
pcedẽdũ sit circa remotionem
vni⁹ accñtis quo holes ī arteti
co morbo vexari solẽt:⁊ ẽ velut
mẽbro℥ ⁊ arteric℥ durities ⁊
nodositas:p cui⁹ remotione ce
rotũ descriptũ in cã neruo℥ iũ
ctura℥ duritiẽ.c. ꝓpiode cero
tis in antidotario nr̃o ad hanc
intẽtionẽ accõmodate pcedir.
vñ p tua necessitate illuc recur
re. ¶ Silr interdũ p̃ter doloreʒ
nodositatẽ ⁊ duritiẽ loci iũctu-
re in hac dispõne lz sit de raro
ptigẽti ap̃ate cko ⁊ sanioso ap̃a
ri solẽt. p cui⁹ q̃dẽ maturatiõe
digõne mũdificatiõe ⁊ incarna
tiõe pcedẽdũ est iuxta curatio
nẽ traditã. c. de cura flegmõis.
vnde necessitate vrgente ad il
lud recurras. Et sic decoquante.

Digitized by Google

¶ Ca. vj. De doloribus dentiū.

Materia catarrali nō nun. ꝑ z vitio stomachi diuersis multisq; passiōib⁹ dētes vitiantur z riuerarius solet: q cū ad vite decorem comestionisq; vsum ad ꝓgruā loq̄lā ꝓnūciādā maxie ꝓferāt. Iccirco eoꝝ mobi magna cū sedūlitate custodiēdi z curādi sunt. Qui ab aliab. sermone. ix. c. r. libri sue theorice de dispōne regali. sex morbo rū spēs ꝓnūerant: vcz doloꝝ: cotspēs ꝓnūerant: vcz doloꝝ: cotmorbo rosio: ꝑgelatio: dormitatio: liorū dentium. ꝓmotio. Apa aūt nō patiunt: isz Aui. rē ꝓsikem apatia: vt Aui. testat. Jn vitate tñ nō apant ꝙo apte ꝓpter eoꝝ duritiē ingētē: q in eis ꝓhibet fieri augm̄ nec ēt ꝓ se sensum hñt: sz semtūt teste Aliab. aliab. sermōe ia dicto rōne neruoꝝ ad radices z eoꝝ gigiuas a tertio pari neruoꝝ cerebri venientiū. Et hāc opinionē tr Gal. vj. de vtilitate pticulaꝝ. Seqt ergo rōnib⁹ ꝓallegatis ꝙ non apant nec dolorē patiunt nisi rōne gingiuaꝝ z neruoꝝ eis vicinātiū. Jnqt ꝓfat⁹ aliab. tñ ꝓ se sunt insensibiles: cuius rei signū est: nā si alicuius eoꝝ modica pars frāgit nō ledit hō. Et ꝓpterea subdit dicens. ¶ Accidit aūt dētib⁹ dolor ex mala cōplone q̄ accidit neruis aut apāte cāo aut frigido quare inter dū dolor putrefacti dentis mitigat q̄n debes radicit⁹ extirpare eo ꝙ neruꝰ nō distēdit: q̄m locꝰ aliq̄tulū dilatat⁹ remanet: vñ locus factus est habilis vt apa dissoluat. Et cū hoc ēt vt medela facilioꝛi mō sua penetratiōe dolēti loco obuiare ꝓpt. Quōbrē Gal. inqt ꝙ si medicamina dentiū ꝓ eoꝝ doloris sedatiōe nō ꝓtulerint tūc ad vltimum remedīū opus est trāsire ad eoꝝ radicitus extirpationē. ¶ Cozrosio ꝙz ꝓsertim molariꝰ dētiꝰ euenit ob putredinē ex qua fit humiditas acuta z mala corodēs eos z comedēs q̄n ipa in eis detinet. Eius aūt remotio ꝓficit cū trapano: lima: scarpe: aut alio instro apto ad dētiū putrefactionē seu cozrosionē ꝓfendā: deinde ꝓ seruatiōe dentis foramē auri folijs impleat. Cozrosio. ¶ Sitr ēt ꝑgelatio solet dētib⁹ euenire aut a reb⁹ extrinsecis aut intrinsecis. A rebus aūt extrinsecis accidit q̄n aliq̄s acerbū hō comedit. Ab intrinsecis ꝙo ex acerbis hūoribus in stomacho existib⁹ illis: idē plerūq; euenire ꝓtingit. ¶ Limositas Limo. insup q̄ dētib⁹ accidere solet ex corpus croceū adherēs dētib⁹ z radicib⁹ eoꝝ sicut calx paries tibus: cuius cā sunt vapores grossi a stomacho ascēdētes. Unde ei⁹ curatio efficit cū crebra fricatiōe raspatorij z fricatiōe dētifricij ac fricatiōe infrascripti pulueris. Rc. aluminis rochę cō busti. z. ij. sarcocolle terre sigillate mirabolani citri. aā. z. j. fiat mistice z fiat pulvis quo fricent dētes ieiuno stomacho. vcz ter in hebdada: qz mirabilit⁹ eos deabādo z mūdificādo ꝓseruat: gingiuas ēt stringit z ꝓfortat z malū oris odorē a gigiuis ꝓcedētē corrigit: z emēdat. ¶ Dormitatio. Dormi. sitr i dētib⁹ dormitatio q̄dā ori ri ꝓtingit ex assumptiōe z detentiōe ꝗrūdā rez i ore nimis frigidātiū velut niuis frigiditatis z meq; atq; medele opiare ꝓ. Cui⁹ remotio efficit cū adhibitione medele infrascripte in

Digitized by Google

ore ipaz tepidā detinēdo. ℞. vi
nis odoriferi lib. ℈. aq̄ vite. ℥. j.
rosissima. saluie camo. aā. ℳ. ℈.
garioſilox. nucz musc. aā. ℈. j.
sandarace. ℥. j. ℈. bulliāt oia ſiāt
vſq; ad ꝓſum. tertie ptis: deiñ
colenāt z vtere ordie ꝑdicto: qz
vnāquāq; dētiū dormitationez
remouet. Aq̄ ēt vite cū bōbace
dētib⁹ tepida ꝓpoſita aduerſ⁹
dētiū dormitationē z ꝓgelatio
nē aſtis pharmaci effectum ꝓ
ducere ſolet. Siāt laxatio ſeu
dētiū ꝓmotio accidit aut ꝑpter
gingiuaz relaxationē: aut pp
eneuationē eaz pticularū li-
gātiū dētes: q̄ oia vt plm ꝓtin-
gere ſolent reumate z hūiditate catarrali a capite ad gingiuas z dentiū radices defluētibus aut vitio ſtomachi: qz iterū mām fumoſam z maligna
rurſus ℞ins gingiuas ipm ſtomachū euaporat. Pro cui⁹ remotione cū pharmaco ifraſcripto ꝓcedat. ℞. ſiru. ō licio. ℥. ℈. alu. roche. ℥. iij. aq̄ plā. ℥. iij. ℈. vini grana. ℥. ij. mellis roſ. ℥. vj. ſarcocol. ℥. j. ℈. aceti ſquillitici. ℥. ℈. fo. olinaſtri aliquātulū cōtritoz. ℳ. ℈. bulliant oia ſiāt ꝑter liciū z mel roſ. vſq; ad ꝓſūma. tertie ptis: ōiñ colenāt z itez cū melle roſ. z licio iā dictis bulliāt vſq; ad ꝓſum. duaz partiū ex trib⁹ z vtere cū eo fricādo gingiuas: qz eaz putrefactionē deſiccādo ſtringit z fortificat. Et ſi i ōſiccāda gingiuaz hūiditate maior exiccatio fuerit neceſſaria ad ungūm egypti. ōſcriptiōe Ani. trāſeūdū eſt: qz virtutē hz malā carnē corrodēdi z bonā ꝓſeruādi. ¶ Uiſo igr ſuperi⁹ de paſſiōib⁹ dētiū cauſis z curatiōe earūdē: nūc ſub ꝙdā breui doctrina videndū eſt qb⁹ auriliis eoz morbi remoueri dñt qz (vt iqt Gal.) iter cetera imortales paſſiōes a qb⁹ hō magis ledit dolor dētiū eſt moleſtior. ℣ Dolor itaq; dētiuz vltra ſex cās ſupi⁹ cōnūeratas pōt cāri aut rōne ℣miſ: aut rōne aſpaz ligamētoz gingiuaz z earūdē corruptiōis. Sz quōcūq; ſit vt ptin⁹ ad actū ꝓtracti cū te reducā. ℣ Dico q; ſi dolor aut a mā caka aut frida i dētib⁹ gnāt q; cogſcit p adminiſtratiōnē localiū: eiſq; mā caka faciēs dolorem dētium ſolet auriliis actualr z ꝓplexionalr fridz ad miſtratis aut ſaltē fridi tati ꝓpinquis gaudere z econuerſo. ¶ Circa igit vniuſcuiuſq; dentiū doloris ſedationē: tres reqruntur itētiones. Pria ℣rū i bono vite regimine conſiſtit. Scda i remotiōe materiei añtis. Tertia z vltia i localib⁹. ¶ Pro prima itētione conſ patiēs euitare i ſui comeſtiōe oia putrescibilia fercula: velut piſces carneſq; groſſas z ſalitas. Lacticinia et caſeoz gñia ac paſte victualia. Acria q̄z ſalſa z acuta cū vtilitate euitanāt. Oia igit fercula facilime digōnis z bonoz hūoz gñativa ad ꝓpoſitū faciūt. Unū q̄z ſit odoriferū liphatū mediocris vinoſitatis. Unū ꝓterea nō ē ptermittēdū vez q; poſt pdictū vtiliſſimū eſt dentes ab oi ex̄nea mā dētifricio mūdare ne corruptio gñet i eis. ¶ Scda ſiāt itētio q̄ ē eūare māz añcedētē ſic cōpleri. Mā ḡ exhite caka nōnulli (vt Meſ.) iubent ſiōmis facer de cephalica aut loco ei⁹ vēroſas imponere ſub ſpatulis et collo. Scarificatio quoq; gingiuaz vel applicatio ſangui-

Aqua vite.

Cōmotio dētium.

Decoctio.

Unic.

Nota.

Prima.

Scda.

Digitized by Google

fugarum in isto casu pro sedatiõe doloris pñtaneũ est remedium. Purgãt aũt materiã faciẽcie ma tẽ dolorẽ. Electuarium rosatum terie Mes. electuariũ de psilio: casia calde. diacaptolicon pillule ỡ reubarb purgã baro ꝛ pilke assagercth. purgãtia ma tia ꝛo materiã frigidã ꝛ grosteriam sam sunt velut diafinicõ. pillule frigi- de iera cũ agarico. pilke sine q̃dam. bus ꝛ cochine. Pillule aũt ỡ fumoter. ꝛ aggregatiue purgant materiã mixtã. idẽ facit diacaTertia ptolicõ ꝛ casia. ¶ Tertia denintẽtio q̃ ꝛ vltia ittẽtio ꝓplek admistratione multoꝝ localiũ aduersus peccãtes materias faciẽtiũ. Et ptimo ad materiã calidã vinuz granatoꝝ cũ aq̃ planta. ꝛ parũ aceti bulliti cum sumach rosis balaustijs et paꝛ licij dolorem Decoc- dẽtiũ tollit cãtũ a calido hũotio. re. Itẽ ad eãdẽ intẽtionẽ collutio fcti ifrascripta ꝯcoct. mirabilr ỹs. ℞. radicuz tassibarbati habẽtz folia alba. ℳ. j. rosaruz ordei sumach aã. ℳ. ß. tormentile ꝓtrite: semis iusquiami contriti aã. ʒ. ij. sidaloꝝ omniũ aã. ʒ. j. lactuce. ℳ. ij. cimarum rubi foli. oliuastri ꝛ mirtil. ana. ℳ. j. bulliant omnia simul cum li. iij. aque pluuialis et parum a ceti parunq̃ vini granatoꝝ vsq̃ ad consum. medietatis ꝛ vtere: quia in ore retenta dolorem mirabilr sedat. Vel facias sic. ℞. fol. plãta. fol. lactuce lingue passerie aceto solatri aã. ℳ. ß. sumach. ʒ. iij. ordei mũdi. ℳ. j. bulli. oia. simul vsq̃ ad ordei creparã: addẽdo aceti. ʒ. ij. siruꝑiro. et ifusiõe diamoꝛõis aã. ʒ. j. ꝛ ß. spoliuz vni⁹ serpentis: ꝛ itez bulliãt vsq̃ ad consum. medietatis: deiñ colenꝭ ꝛ vtere more iam dicto: q; mirabilr dolorez dentiũ a cã calida cãtũ sedat. Vnic. aurẽ dicit q̃ collutio facta cũ aceto decoctiõis spoliũ serpentis sedatiõnẽ doloris dẽtiũ ꝓstat. Mes. dicit ꝙ ẽ nobile medicamen ꝛ sedat dolorez dẽtiũ a ꝓprietate q̃ ł eo ẽ. Et ego cũ eo medicinaliter expt⁹ sũ vini ꝓnatoꝝ ptes. ij. ꝛ mihi bñ successum est. Rana q̃z decocta cũ aq̃ ꝛ aceto ꝛ collutio oris ꝺcoctiõis ei⁹ (vt refert Rat.) dẽtiuz doloꝛẽ pꝛm sedat. ¶ Sz qz amice iterdũ i, q̃cũq; ma ꝺunat euapotare locuz vt materia faciẽs doloꝛẽ ad exteriorẽ ptẽ puocetur partem nernosam dimittendo ꝛ se ad carnosaz trãsferẽdo. Et ꝓpea Sal. dicit q̃ inflatio genarũ in passionib⁹ dẽtium arguit signuz sedationis doloꝛ: quia tũc materia dimittit neruũ ꝛ trãsitũ facit ad carnẽ. ꝓcui⁹ euapotatione talis sp fuit ordinatio nostra. ℞. folio. dulcis carũ violarum aã. ℳ. ß. ordei mundi aliq̃tulũ contriti. ℳ. j. passularum mundarum nũero. xx. radicum lingue bouine. mũde. ʒ. ij. radi. liquiricie. ʒ. vj. medulle panis. ʒ. j. bulliant omnia sic cũ sufficiẽti q̃ntitate aq̃ pluuialis vsq̃ ad ꝙum. ꝙz ꝑtiũ ex trib⁹ deiñ colenꝭ et colature addanꝭ siruꝑuio. ʒ. iij. ex quo fiat crebra collutio oris: qz via audicta doloꝛẽ dẽtiũ sepenumero terminare facit: vez aut per viã inflatiõis loci: aut alicuius materiei suppurõis. Et si hmc decoc. addꝛenꝭ ficus ꝛ dactilis hoza decoc. ad mãm fridẽ accõmodate ꝓcedꝛeꝭ ista medela ꝓ pdcs itẽtiõe. ¶ Ita aduersus doloꝛẽ dẽtiuz a mã calꝺa cãtũ semẽ iuiq̃mi ꝛtritũ cuz modico sandarace ꝛ paꝛ corticis pau-

Auis. Rat. Nota. Sal. Decoctio. Collutio.

Digitized by Google

luloꝝ opū cū aceto: oib⁹ deiñ
icorpatis ſm oēm modū admi
ſtratiōis ei⁹ vcz aut i forma bu
gatine: aut trociſci: aut linimēti
magna ē medicia. ℣ Qua de re
repudiāda ſūt ꝺa dicētiū ace
tū eē valde dētib⁹ nociuꝝ: nā
Sal. vt hȳ q̄nto meamir a Sal. me
dicamia dētiū ſiue ſint repcuſſi
ua ſiue reſolutiua dñt eē fortis
penetrationis ꝓpter eoꝝ duri
tiē. Et ꝓpterea ab oib⁹ ātiq⁹ z
modernis autoꝛib⁹ eoꝝ medi
cine forti ꝓponunt aceto. Et iō
Aui. Aui. plurib⁹ i locis tz acetū cō
munē eſſe medicinā oib⁹ mate
riis. Nā ei⁹ ifrigidatio a facili
frāgit cā. Ei⁹ tñ icciſio z ꝓfūda
tio remanēt: q̄b⁹ duob⁹ indige
m⁹ cū medicamīe dētiū: ꝓp (vt
dixim⁹) eoꝝ ingentē ꝺuritiem.
Sal. Et ꝓpterea Sal. v. meamir. au
toꝛitate Alchigenis narrat ꝓti
mā z excellētioꝛē eē medicinā:
iō acetū cū gallis decoctū i mā
calida adminiſtrari iuſſit. ℣ Item
medicamē Raſ. ad materiā mi
Troci ſci. trā. ℞. ſemis portulāce cotian
dri ſumach lentū excorticataꝝ
ſandali citrini roſaꝝ piretri cā
phore oim añ: ꝓtes eq̄les z fiāt
trociſci cū ſucco ſolatri. Et epi
tima dētē doloroſuꝝ cū trociſco
vino diſſoluto z aqua roſata. Et
hanc medicinā laudat optim⁹
Meſ. Meſue. ¶ Uiſo ſuperius ō me
dicinis faciētibus ad materiā
calidā z mirrā: modo videndū
eſt de medicinis ſedantib⁹ do
lorem dentium a materia frigi
da cauſatuꝝ. ℣ Et in primis a q̄
Aq̄ vi te cū infuſiōe roſiſmarini pi
te ad retri atq; origani dentibus te
mate- pida imiſſa doloꝛi dentium a
riā fri- materia friꝺida cauſato miruꝝ
gidā. in modum opitulaꝛ. ℣ Idem fa
cit aq̄ vite cū tyriaca gal. ℣ Itē

armoniaci cū diſſolutū cū aq̄ vite
z paꝝ ſꝺarace paululoꝝ mir
rhe z dētib⁹ more linimēti ipo
ſitū doloꝛē eoꝝ ifallēter tollit.
℣ Itē ad cāē intētionē vz ifra
ſcripta mixtura intra dētiū ra- Mixtu
dices impoſita. ℞. piperꝝ aſſe ra.
fetide opū mirrhe caſtorei añ.
ℑ. ſ. oīa incorpoꝛēt cū melle et
paꝝ vini grana. et vtere more
iā dicto: q̄ ei⁹ opatio mirabi
lis eſt. ℣ Itē colluſio in oze fcta
decoct. infraſcripta aduerſ⁹ vnū
quēq; doloꝛē denti ū de mā fri
da ꝓductū ēvalde iuuatiua. ℞.
vini odo. li. ij. aq̄ floꝝ. camo. li.
j. aq̄ ſal. z roziſ. añ li. ß. mirrhe.
z. ij. armoniaci. z. ij. z ß. nucꝫ mu
ſcate thuris maſt. gario ſiloꝝm
añ. z. ß. ſandarace. z. j. ß. iue mu
ſcate ſauine roziſmarini ſq̄nāti
origani ſerpilli ana paꝝ radicū
liq̄ricie. z. vj. paſſulaꝝ. z. r. mel.
z. ij. aceti. z. j. bul. oīa ſi fyſq; ad
cōſū medietatis: deiñ colent z
vtere: q̄ ē medicia magna quā
ego plerūq; exptus ſuꝝ ex inuē Mek
tiōe nīa cū honoꝛe z vtilitate. Aluy
℣ Item Mek. dicit q̄ aliū ꝑtri
tū z invola manꝰ ligatū z geſta
tū doloꝛi dentiū medeꝛ. Alex. Alex
q̄z ꝺt q̄ alliuz decoctū cuꝝ vi
no z olibāi. z. j. z ß. z mirrhe. z.
j. vſq; ad ſpiſſitudinē mellis ci
to ſedatiōez doloꝛ⁹ dētiū ꝑſtare
dentem doloroſuꝝ liniendo cū
eo. ℣ Itē ad eāē itētionē vz vi
num odoꝛifeꝝ decoctiōis roſa
rum piretri roziſmarini ſaluie
mellis ſpolū ℔ pentis cum mo
dico aceti. ℣ Item piretrum in
fuſuꝝ aceto decoctionis opū et
iuſquiami intra dentes geſta
tum mirum in modū doloꝛez ſe
dat z ℞mes iterficit. ℣ Itē ſuccꝰ
abſinthū z abꝛotani dētiū illi
nitus coꝝ doloꝛez a vermibus

cauſatū

Digitized by Google

Ad dē cātū tollit. idē facit tyriaca cum aceto. ¶ Accidit vlterius dolor dentib⁹ pp corrosionez z pfoz rosos. tionē eoz: ꝯre int⁹ putredo seu virulētia detinet vñ ad radices dētiū diffudit: ꝯre nerui z ligamēta adherētia eis vehemēter ab eadē putredie siue virulētia p cōitatē leduūt. Et ppa necessario dētes magnū patiunt dolorez. F Pro cui⁹ remotiōe inter dū subuenim⁹ cū cauterizatōe olei feructis int⁹ impositi cū pba fulcita bōbace: aut cū cauterizatiōe cādētis ferri: aut emissiōe vyngueti egyptiaci descptione Anic. Anic. interdum ēt loco cauterij expti sum⁹ Gnū vnū ruptorij de capitello i foramie dētis impositū cū modico bōbacis. Idē facit oleū de vitriolo z ē medicina securitat⁹. Et si ista deniq; nō valēt: tūc (vt supi⁹ dcm fuit) ad manuale opationē transeundū ē. In q; dētiū exctiōe viro exercitato op⁹ ē. Et ppea valentissimi medici z chirurgici hāc manualē opationē circa dētiuz exctionē exptis barbitōsorib⁹ z in publico bāco vagabūdis ciar latanis reliquēdā esse laudauer. F Igit iuuat summope hāc manualē opationē i cē hēdi dentib⁹ holes exptos frequentare z eoz opationē videre atq; memoie mandare. F Et sic deo zc.

¶ Finit liber. v. de morbo gallico z nōnullis morbis eiusdē Magri Joā. de Vigo Rapallligene. Ad laudē oipotētis dei.

¶ Incipit Liber sextus chirurgie eiusdē Magri Joā. dē Vigo de vniuersali curōne fracturaz z dislocatiōe iuncturaz ossiū totius humani corpis. Ad laudē dei z vtilitatez hūani generis.

Practica

¶ Cap. j. De vniuersali curōne Ca. j. fractoz⁹ ossium.

Fractura ossium (vt in antiquis et modernis reperit scripturis) iter solutionem cōtinuitatis a re ꝓtunc dēti facta ꝓnumerari potest. Et fracta fractura ossium a casu et cura percussione a re ꝓtunc dēti sepe ossiū numero euenire solet. De fractura autem ossis capitis z incisione ipsi⁹ hic nihil est dicēdū cū in libro de vulneribus i vlt⁹ de oīb⁹ suo ꝓpio capīo optime dcm fuit. ¶ Fracturarū aūt Spēs (teste Gal. medicoz⁹ lumine fractuz ārto terapēti.) q̄dā ē simplex: z rarum. q̄dā ꝓposita. ¶ Simplicitez ꝙo Fraq̄dam est transuersalis seu lati cture tudinalis: q̄dā rituralis seu lon simpli gitudinalis. De his aūt q̄dā ē ces. cōpleta (vt testat Lanfran. vir magne auctis in arte Chirurgia.) Et est q̄z latitudinē os fractuz rotūde z circularie in totū. Quedā est fractura in q̄ nō frāgit nisi ꝑm medietatez ossis p latitudinē ipi⁹. Fractura aūt q̄ i totū cōpleta eē vr ꝑm rotūditatē ossis difficillime curationis ab oīb⁹ iudicatur ꝓpter difficultatez detinēdi extremitem ossis cuz altera extremitate adiuicem cōiunctā. Que aūt est nō q̄z totalem fracturā ossis: sed ꝑm dimidiū ipsius eius ꝛe stauratio (vt ꝓ⁹ ꝓsiderāti) facil lime iudicat. si q̄ mō q̄ est in vno tm̄mō duoz⁹ focilij lz sit i totū fractuz eius etiā restauratio nō est valē difficil. Sec⁹ aūt dicendū esset si ābo focilia ad circularez z rotūdā frac. pueniissent. eodemq; mō ossis fra

De Vigo. 2

cture q̄ ē ẽm ipsi⁹ lōgitudinez
cāta restituratio ō facili efficit.
Si ẽo fractu. ꝫ latitudinē fcā
fuerit z sq̄rolosa seu frustulosa
tūc ei⁹ curō nō sine eminētivite
piculo maleq; iepte curōnz iu
dicat pp pūcturā quā solēt cāre
sq̄role z frusta p̄dicta partibus
neruosis musculosis z carnō-
sis. Quādoq; vidim⁹ sepenūe
ro spasmū apa z alia accītalia
p̄dictā pūctu. ꝫ seq̄: pp q̄ mōr-
ties fuit necessariū vt eger vitā
cū morte cōmutaret. Quelibet
Fractu aūt istaz fractu. aliqñ reperīt
re com in vno focili z aliqñ in duob⁹.
posite. cōpositā aūt fract. ōz illa q̄ iter
dū cū vulnere ē associata: aliqñ
cū dolore aliqñ cū apate: aliqñ
Nota. cū sup eq̄ratiōe z nodatiōe ma
le restaurationis z sic de alijs.
Cause Et no. q̄ ab hmōi dēfus curati-
fractu ue ītētiōes sumunt. ¶ Cause āt
rarum. istaz frac. in doctria vulnez cō
numerate fuerūt. Sūt vtiq; oīa
q̄ apta nata fūt ossfrāgerī seu cō
Signa tūdere vt ē casus vel pcussio (vt
fractu supius dcm̄ fuit.) Ulterius si-
re inte gna et idicia autoritate Aliab.
sermōe. viij. ptis prime de di-
spōne regali sensui patēt. Naz
celeberrime cognoscīt os fra
ctum integre aut in pte ad for-
mā socij: qz ē ineq̄le cū eo. Co-
gnoscīt insup: qz aliqñ os adeo
ē fractū q̄ si manib⁹ tāgat sup
fracturā inenit medic⁹ ptes os
sis sepatas z frac. q̄ est ꝑpleta
Ani. ꝫ Ani. z Ras. sntaz qñ manib⁹
Ras. palpat i osse manifesta trepida-
tio sentīt z dolor dū tangīt sup
frac. Et est cū ipotētia sustinen
di sup mēbrū. In factura vero
lōgitudinali nō inuentur nisi
grossities innaturalis sup osse
Lāfra fracturato (vt testat Lāfrancus.)
cus. Est tñ fract. cū aliq̄li dolore et

diffozmitate mēbri q̄ ad vsum.
Et nota q̄ q̄libet frac. q̄ est ꝑpe Nota.
iūctu. ē male z difficilꝫ restaura
tiōis: z ꝯ qz aurilia ꝑdecenti li
gatura z astellatiōe non pūt a
medico admīstrari. Et alia ē rō
qz pp ꝑpinq̄tatē musculoz. li-
gamīū iūctura causat mōrtories
dolor vehemēs ad hāc fractu-
rā z ex cōsequēti plerūq; gñat
apatio in loco: quare necessa-
rie opz illiniri mēbrū fractū vn
ctiōib⁹ faciētib⁹ ad dolorem z
apationez remouēdam: sicut ē
vitellum oui cū albu. z oleo ro-
sa. onfancino. camo. et mirtino
conquassatū. Mēbrū quoq; ab
oī astellatiōe z ligatiōe aliena
dū ē. Sufficit ergo ipm̄ situare
ꝑdecenti situatiōe i litheamie
ad fracturā ordiato. de cui⁹ for
ma in pūti capło mentionem
faciemus. Qua ō re ad p̄dictaz
fracturā p maiori parte sequit
motus durus z difficilis (vt ex
perīētia nob⁹ sepenūero demō
strauit.) Et p remotiōe difficil
mot⁹ i ātidotario nō. c. de cero
tis. vtile remediū descripsim⁹.
Ihre eodē recurre. ¶ Indicaī in
super q̄ q̄libet fracturaq̄ cū do
lore apato carne musculosa ꝓ
sa z ossiū frustulis sociata repīt
ē male z difficilis curatiōis. Et
nisi ꝓus correcta z remota fue
rit p̄dicta accidentia: nulla pōt
bona fieri curatio. Et ꝓpterea
remotiōi eorū plurimū vacādū
est: deinde ad propriam cura-
tionem fracture decurrendum
est. Pro remotione autem eorū
cum de quarta intentione cu-
ratiua accidentium fracture tra
ctauero sermonem faciemus.
¶ Fractura si militer etiam cuz
vulnere exīstente non nisi cuz
difficultate sanatur. et ratio: q̄

Digitized by Google

nō potest bene astellari nec cō decēti ligatura ligari pp officiū fasciatū qō necessario apertū ē tenēdū: z qō pt est (vt experiēcia nobis sepenūero demōstranit) dedent astelle ab hmōi fractura a pncipio vsq; ad securitatē apatis z parū plus penitus remoueri. ¶ Intelligendū est preterea q; quantocitius restauratur os fractum tanto melior z securior est operatio in sedatiōe dolozis et aduent' apostematis loci. Qua propter die et hora qua accidit fractura dz medic' restauratiōē facere rationib' prealleg atis: nā cuz os fractum induratū fuerit et aliquātulū pozo sarcoide alligatū: p eius restauratiōe magna mēbri extēsio necessaria ē. Ad magnam quidez extēsionē: (vt mdicoz mōarcha asserit Aui.) futur' spasmus valde suspect' est ¶ Sciēdū est vlterius (vtinquit prefat' vir) q; si fractura crebre mutetur absq; necessitate ingēti z aqua calida frequētissime embrocetur et fuerit festinatio in motuz cū hoc fuerit aliqō fruſtum ossis qō a natura manuteneri nō possit: et nimia strictura etiam z inepta membri repositura affuerint, in causa: dico q; propter presentiam istorum vel aliquo illoum pro hibetur et retardatur restauratio. Verba sunt etiam Aliab. sermone. ix. partis. ij. ¶ Advertēdū ē sīr (vt Aui. testat. c. de fractura) q; restauratio fracture ossis i cholericis corpib' cōualescētib' z senib' minoratur. Et hoc pter ōfectū nutrimenti ligātis ossa. ¶ Signū ātem restau pfecte restauratōis fracture cognoscitur per compositionem membri fracti comparatā ad nis pfe sociuin: nam si figura z compa cte. ratio fuerint equales z cum sedatione dolozis: tunc argzas fracturam optime esse restauratam. Similiter etiam signum bone restaurationis in primis diebus facte cognoscitur per remotionem dolozis et resolutionem tumefactionis existentis in loco presertī administratione auriliuz condecētium si hoc cōtingerit. ¶ Ulterius qdā Tps sunt ossium fracture q; in dieb' restas triginta q;nq; restaurationē re rōnis cipiunt: velut os capitis. Os ve ossisca ro nasi in dieb' decē z nouē. Co pitis z ste in vigintiocto. Os furcule i alioz. vigintiquatuor. Os spatule in alijs vigintiquatuor. Adiutoziū vero i quadraginta. Brachiuz in trigintaquatuor. Ossa rascete manus i vigiti. Ossa coraz in quinquaginta. Tibia; demq; ossa vt plurimum in quadraginta restaurantur. In hoc tn etate cōplexio addit et minuit restauratiōis tēpus. Et pptere a p Aui. superius dictū fuit q Aui. curatio seu restauratio senum minoratur etc. ¶ Curatio itaq; vniuersalis ad vnāquanq; ossium Curō fractū fractura cōplet vniuersalibus raruz. intentionib' habitis in doctrina vulnez. ¶ Sūt igit quatuor i tentiōes p restauratiōe fractu re magnoz ossium (vt Sale. vi. Sal. tera pentrice testat: et Aui. in pri Aui. mo et qrto de fractura asserit.) pria ē ossis fracti eqtio. Scōa ossis eqti pquatio. Tertia pdecentis; fortis poni sarcoidis ligatio. Quarta z vltia ē accidētiū correctio. ¶ Modus aūt restaurandi ossa fracta qtum ad prima intentionē est: vt pu' ppa Prima rato lector litheamie pdecēti tertio.

Digitized by Google

p̄paratiſq; leuib⁹ aſtellis q̄nq; vel circa faſcijs vitiſq; lōgis z ſint latitudis digitoꝝ q̄nq; vel circa ſtuppatis etiā aceto z aq̄ roſata madefactis z optime ex preſſis z chordula q̄ ſit iter ſub tile z groſſaz: p̄paratiſq; ouoꝝ albuminib⁹ cū oleo raſ. z mirti no coq̄ſatis: qz oleū mirtinū in ter cetera auxilia oſſium fractu rā potēter reſtaurat: z i iſto caſu ē valde neceſſariū. ſil'r oleū roſ. onfacinū cū petia lini ſatis lene z ſubtili in oleo madefcā cum quantitate que mēbrū cir cularitor āplecti valeat in p̄ma medela ē admiſtrāda i eſtate te pida z i hyeme calda. Ac⁹ ēt fi lo fulcire ad p̄mā curōnē vna cū predictis oibus ſunt neceſſarie Dñt aſtelle p̄dicte eē leues: vt ſupi⁹ dictū fuit de ligno ſalicis vl' vaginis ſpatarū duplicate vl' de ſcatul̄: qz ſūt meliozes z ma gis p̄ntanee. et ſint inolute cū ſtuppa z madefacte aq̄ calida z erecte reducāt. Quaꝝ lōgitudo dz eſſe iurta mēbri fracti lōgi tudinē z vltra fracturā p digi tos q̄nq; dūmō iūctura ab eis nō offēdat. In latitudine aūt p duos digitos vl' circa. Et ſ̄ fuit

Albu. ītio Albu. chirurgicoꝝ p̄ris. diſtātia aūt de vna ad aliā dz eſ ſe vni⁹ digiti. Que aſtelle aug mentent z minuant iurta ma gnitudinē mēbri. Quib⁹ oib⁹ p̄paratis habeāt miſtri duo in arte ſatis expti ſi hēri poſſint tpe eq̄tiōis oſſis: vn⁹ q̄rū mani b⁹ in pte ſupiori fracture mem brū āplectat. Alter ho i pte in feriori eiuſdē membrū capiat. Deiñ ambo magna cū dexteri tate membrum fractum cum re ctitudine ipſi⁹ extēdat extenſione plurima indoloroſe th p poſſe Et eodē tpe ſil' z ſemel vn⁹ trahat furſū z alter deorſuz donec ptes oēs eminētie extē dant z mēbrū ſit eiuſdem lōgi tudis cū ſano. Quo fctō reſtau rator capiat mēbrū fractuz iuxt fractura manib⁹ fortiter ꝑmē do: ita q̄ fruſta oſſiū adinuicez optime cōponant. Et ſi p hunc modū fractura ad inū locū re duci non poſſit: tunc ſi fractura fuerit i tibia: inuoluant mātilia ſeu faſcie ſub genu et miniſter fortiter trahat capita eoꝝ hinc inde ſuꝑioze ptē z alter hinc inde inferioze manib⁹ ꝑpe cauiculā im poſitz. Eodemq; mōdico q; ſi fractura fuerit in coxa ponāt ꝑ dicta igenia in inguine ponē do faſcias duorū capitū ſub co xa: vnū q̄z capitū hinc inde ptē dex terā extēdat: alterū hinc inde ſiniſtrā cruciat̄r. Miniſter ho q̄ hu iuſmodi capita capere dz: ſtet a tergo patientis z ſic fortiter te nēdo trahat donec os ad ſuum locū rēducat. Et qz aliqñ fractu ra oſſis adeo indurata repit' vl' a poro ſarcoide inuiſcata quod nullo ex duob⁹ modis reſtaura ri valeat: q̄re ad hāc rēſtauratio nē organo (vti q̄t. hypo.) opus hypo. ē. Organū ho put affirmāt oēs practicātes ē inſtrm tortulare. Cui⁹ opatio ē vt ipoſitis laq̄is manib⁹ z pedib⁹ vl' vbi op⁹ ſit mēbrū extēdere: z max ie corpe firmato laq̄o amplo poſito ſub aſſellis firmiſ ligato ad rē imo bilē ſicut ē colūna hmōi: z tpe talis extēſiōis reſtaurator mō añdicto oſſa fracta adiuicē ꝑpo nat. ¶ Hoc celebrato vez fcā of Scōs ſis eq̄tiōe capiat pān⁹ lini lenz intin madefact⁹ olco roſ. onfanci. ca lido aut oleo mirtino mixto et erit meli⁹. Et ſit pān⁹ ſubtilis

iuxta lōgitudinē astellaz q̄ mē
brū valeat amplecti sm latitu-
dinē z paz pl⁹. Et extēdaī sup
mēbrū absq; rugis: deiñ ponan
tur stuppate p̄ noiate made fac-
te cū alb. ouo z oleis iam di
ctis z extēdāī sup mēbrū actua
liter calidē donec mēbrū vndi
q; tegaī. Postmodū capiaī fa-
scia z inuoluaī sup fractura ali
quātulū stringēdo. In extremi
tatib⁹ v̄o mēbri fracti aliquātu
lū relaxādo. Deinde ponantur
astelle iuxta lōgitudinē mēbri
mō añdicto. Postmodū ligenī
cū spago: z sit inter vinculuz z
vinculū distātia triū digitoz vl
circa. ¶ Et no. q̄ vsq; ad securi
tatē apatis vincula astellaz et
ligatura fasciaz nō debent esse
adeo remissa vt os a suo loco
exire permittant. Et ecōtra vez
adeo strictavī dolor causeī i mē
bro z apeī: aut estiomeneī. Nul
la etem res est magis doloris
opatiua z ossium restauratiōis
p̄hibitiua sicut nimia strictura
z inepta mēbri repositura p̄ser
tim in primis diebus cāte. Jō
meli⁹ est peccare in laxitudine
q̄ i strictura. Cetez facta astel
latiōe habeaī facculus lat⁹ vel
loce ei⁹ pān⁹ lini triplicatus in
lōgitudie duoz palmoz. Dein
de in ambab⁹ extremitatib⁹ in
uoluaī manipul⁹ palee: aut lo-
co ei⁹ bacul⁹ rotūd⁹ ad lōgitu
dinē linthēaminis. postmodū
ponaī mēbrū restauratū in lin-
theamine z cū ligaminib⁹ fo-
tis tele aut loco eoz capiantur
fimbrie pānoz lane p̄dictū lin
theamē gradatiz ligādo z ip̄m
mēbro adherēdo donec mēbrū
fractū erectū detineri valeat: z
in hoc viro exercitato opus est.
¶ In sequēti v̄o die fascia vltia

incidēda est. nā si vincula fue-
rint nimis stricta: ita q̄ doloiē
causare videanī debēt relaxari
z si nimis laxa restringanī ali
quātulū. Deinde horati mēbrū
vndiq; oleo ro. z mirtino calido
plumis gallinaceis liniēdū c.
In supiozi aūt pte mēbri fracti
a p̄ncipio vsq; ad securitatē apa
tis iponaī infrascriptū defensi Defen
uū ordinatione nra p̄fectū. R. sinum.
olei ros. olei mirtini añ. ʒ. iū. ce
re albe. ʒ. j. z ß. liq̄facta cera cū
oleis auferanī ab igne z addā
tur boliar. ʒ. j. sandaloz oim. ʒ.
j. farine fab. ʒ. ß. farine ord. ʒ. j.
z ß. misce z desup ad modū ce-
roti imponaī. Est eīm materiez
ad locū decurrentiū p̄hibitiuū
cū p̄fortatione loci z aliquali re
solutiōe materie p̄iuncte. Oleū
q̄; rosa. z camo. cū ebullitione
vermiū terrestriū z cū modico
cere liq̄factū sup genu z in pti
bus circūiacētib⁹ neruosis ip⁹
in oi tpe calidum vnr admini
stranī: p̄pter dolorē spasmoiuz
sup̄ inguinē et z anchā fractura
exīte in coxa eodē mō p̄cedē-
dū e. ¶ Et cū hmōi medela vsq;
ad septimū r̄āseūdū e: nisi ali
qua obstaret p̄dictio: velut do-
loz ap̄a: z hmōi. ¶ Transacto se
ptimo cōiter boni practicātes
multis de causis reuidēt fractu
rā p̄mā medelā p̄mutādo. Una
quaq; est⁹ si fractura extra suū
locū exierit aliq̄tulū p̄t restau
ratoz parua cū extēsiōe quodā
modo sine doloze os ad suū lo
cū remittere. Sec⁹ aūt eueniret
si multi dies trāsiret cū prima
medela añq; a medico reuide- Nota.
reī. Et tūc est: q̄ circa octauū vl
nonū diē pcr⁹ sarcoides incipit
a natura in ossib⁹ gñari: ḡre in
extēsione ossiū gñato pcto sar-

Digitized by Google

coide ꝑ parte ꝑñt diuersa ꝛ ma
la accidẽtia gñari(vt superius
Aui. Autoritate Aui. dictũ fuit) Alia
rõ est: qz si os fuerit bñ equatũ
medela de recẽti imposita gña
tionẽ pozi sarcoidis ꝑim adiu-
uabit: ad cuius gñationez post
Tertia octauã imndãdũ est. ¶ Pro com
intẽtio pleméto curationis tertie inten
tiois (q̃ est os equatũ ad suum
locũ ꝙseruare ꝑ debitã ꝛ fortem
eiusdẽ pozi sarcoidis ꝛglutina
tionẽ seu ligationẽ.) ℣ Remota
igit ꝓta medela cũ dexteritate
mẽbrũ itez visitet cũ petia ma
defacta ꝑnoiatis oleis ꝛ super
fracturam extensa mõ añdicto.
Postmodũ cũ stuppatis made-
factis cũ aqua ꝛ vino odorifero
sup mẽbro mõ iã dicto in prima
medela applicatis cũ infrascri
pto medicamine ꝓcedẽdũ est:
empl̃z cui⁹ talis est ordinatio nr̃a. ℞.
albu. ouoz nume. iiij. tereb. cla
rifi. ℥.ij. farine volati. ℥.r. pulue
ris mirtil. granatoz ꝛ foliorum
optime ꝛtritoz farine fab. añ.
℈.vj. pulueris rubei. ℥.ß. croci.
ℨ.ß. mũie dragagã. pistiañ. ℨ.ij.
misce ꝛ vtere mõ añdicto: qz ei⁹
operatio in restaurãdo ad vnã
quãq; fracturam mirabilis est.
℣ Et cũ hmõi medela ꝛ vnctio
nibus antedictis vsq; ad dies
decẽ ꝓcedẽdũ est nullo ꝺdicen
te sinthomate. Quib⁹ trãsactis
itez mẽbrũ visitãdũ est ꝑdicta
Lotio. medelã auferẽdo. ℣ Quo facto
mẽbrũ infrascripta lotiõe epiti
met ꝙ octauũ hoze: cuius talis
est ordinatio nr̃a. ℞. ro. mirtillo
rum granoz ꝛ foliorz mr̃issime
millefolij añ. M. ß. radicum fra
xini ꝛ foliorz ei⁹ añ. M. ij. nucũ
cipressi aliquantulũ ꝛtritoz nu
me. vß. radicũ altee aliquãtulũ
ꝛtritoz. ℨ. iij. camo. melli. ab fin-

thij añ. M. ß. mellis. ℨ. iiij. licti.
ℨ. ij. sarco. mirrhe thuris añ. ℨ.
ß. bul. oia simul cum aqua sufficiẽti ꝛ optimo vino nigro vsq; ad
ꝓsum. tertie partis ꝛ mẽbrũ epi
timetur tpe antedicto. Deinde
cum supradicta medela de albu
minibus ouoz ꝛ puluere rubeo
et alijs supra denoiatis vsq; ad
alios decẽ dies ꝓcedendũ est:
Quibus trãsactis ꝛ vltra si fue
rit necesse: qz ẽstũ tardi⁹ ad per
mutandũ: tanto (vt inq̃t Rasis) Rasis.
mẽbrũ soluere ab ista medela
vtilius est: ꝛ lotione antedicta
mẽbrũ epitimek: q̃ epitimatio
decetero põt fieri de quarto in
quartũ: qz plurimũ iuuat ad for
tificandũ mẽbrum ꝛ attrahẽdũ Nota.
nutrimẽtũ quo os colligat. Eo
dem etiam tpe remota antedicta medela: ligetur sup mẽbrũ
cerotũ nobilissime operationis
nr̃e ordinatiõis in antidotario no
stro. c. de cerotis ꝛ vnguẽtis ac
cõmodatis ad vnãquãq; fractu
ram restaurandã ꝑ pozũ sarcoi
dẽ. Et cũ isto ceroto ꝓcedendũ
est de quarto in quartũ mẽbrum
epitimando lotione antedicta
vsq; ad finẽ cure: ꝛ qz ad ossium
fracturã nõnulla accidentia ple
runtq; venire solẽt velut dolor:
aꝑatio: cancrenatio: loci pturi-
tus: ꝛ hmõi. ¶ Igitur ꝙ quarte quarta
intentionis complemẽto dici- intẽtio
mus ꝙ si in causa fuerit dolor
sedeꝫ curatione tradita in anti-
dotario nostro. c. de medicinis
sedantibus dolorem. ℣ Simili
ter quoq; si aꝑa vel cãcrenatio
fuerit in causa cureꝫ curatione
habita suis ꝓpꝛijs capitulis.
℣ Deniq; si pturitus fuerit i cã Lini-
liniat mẽbrũ infrascripto lini- mentũ
mẽto: cuius operatio ad hãc in ad ꝑu
ritum.
ꝛtionẽ est diuina. ℞. ol. mirtini

Digitized by Google

olei ro. onſā. añ. ℥. iij. ſucci plā-
tag. ℥. vj. litargirij aurei et ar-
añ. ℥. j. et ℔. boliarmeni terre ſi-
gillate añ. ℥. j. mucie. ℥. ij. cāpho
re. ℈. j. ſucci ąmidi. ℥. v. miſce z
in mortario plūbi fiat linimētū
z vtere ſup mēbrū fractū cū li-
gatura q̄ nō valeat ipz putre-
ſcere z caleſcere. Et ſi op⁹ fue-
rit faſcia ſit madefacta cuz aq̄
roſata z vino ℊnatoz: nā puri
tus ipedit valde opationē na-
ture z medicinas oſſiū ꝛglutti
natiuas: q; exīte puritu i lo-
co nō pñt ꝓſolidatiua medica-
mina oſſium a medico admini
ſtrari: igit⁹ei⁹ curatiōi z remo-
tioni pīm vacandū eſt. ¶ Et q;
Albu. ꝓceptū ē Albuc. q̄ ſi fractura
fuerit i mēbro magno: q; aſtel-
le nō debēt poni vſq; ad ſepti-
mū. Dico q; ſalua pace tanti vi
ri nullo ℨdicente ſinthomate
aſtelle dñt poni a ptia die vſq;
ad pfectā reſtaurationez. ℣ Si
ꝥo dolor fuerit vehemēs i pri-
ma die fracture aut fuerit pñtia
multaz materiez corpe exīte
cacochimo vl repleto: quia fra
ctura cū magna carnis ꝓtuſio-
ne facta fuerit cum vulnere eo
tūc dico q; prudētis medici eſt
reſtaurare mēbrū ordine z ex-
tēſiōe ꝑdicta: deiñ ipm ligar z
i lintheamine z medela añdi-
cta ponere abſq; aſtellatione.
Qua. Quare (vt inq̄t Aui.) opz q; nō
fiat feſtinatio ad auferendas
aſtellas z i ꝓiciēdas eas: q̄-
uis credaī coadherētiā oſſium
extremitatū ꝑ porū ſarcoidem
eē ꝓpletā. Tū q; aliq̄ ſic nō ē:
vñ neceſſario ꝛmouēdo eas añ
tp̄s mēbrū torqueī. Et ꝓpea tu
ri⁹ eſt q; aſtelle moꝛētur ſupra
membrum pluſq; ſit neceſſe q̄
tp̄s ille remoueanī. ℣ Cō
cluſiue ſeq̄t q; fractura cū vul-
nere nō dz aſtellari: ſed ligari
duab⁹ vel trib⁹ faſcijs: ſtrū ꝓ-
foratio cadat ſup vulnere vt ōti
die mūdificeī vuln⁹ a ſanioſi-
tate. ℣ Et hāc curationē ſepenu
mero fecim⁹ cū vulneꝛe magno
abſq; aſtellatione a prima viſi
tatione vſq; ad vltimā: pſertim in Romana Curia in. ℣. Cura
Leonardo de pacijs qui eq̄ta-
do per vbē cecidit ex equo in ni
magnā foueaz: ex quo caſu fra
cta fuerūt focilia tibie ſiniſtre de pa-
cū vulnere magno cōtuſo. Ita cijs.
q; oſſiū fruſtra nō parua e vul-
nere egreſſa ſunt. Sup loco in
ſup fuit cholericū apa z vuln⁹
aliq̄tulū cācrenatū: tñ dei gra
cācrenatio vulneris cū vnguē
to egyptiaco remota fuite apa
cholericū reſolutū z extinctum
cū decoctiōe maluaz violaruz
roſarum lactucaz ordei z plan
tag. Facta euaporatione cū pe
tijs madefactis m hmōi deco-
ctiōe applicanim⁹ linimētum
ſup totū mēbrū q̄ cōſtabat vi-
tellis ouoz cū albummib⁹ con
quaſſatis cū oleo roſato onfan
cino z vnguēto roſato. ℣. mem
brum quoꝛū ſituanim⁹ in cuna
bulo tela z bōbice fabricato iu
xta tibie lōgitudinē: vez a cani
cula vſq; ad genu ſubtiliſſime
ſuto a ſutoꝛe. Habebat q̄z cuna
bulū baculum rotūdū ab vtra-
q; parte iuxta ipſi⁹ longitudi-
nē vt mēbrū erectū detineret.
Habebat inſup ℈plura cingu
la panno lini z lana fabricata:
quibus adinuicē alligatis cu-
nabulum tibie adherebat. Et
ſic via iſta et curatione auxi-
liorū antedictorum ꝑfatus vir
dei munere ſanitati reſtitutus
fuit abſq; aſtellatione et abſq;

Digitized by Google

detrimẽto ac etiã cũ erecta fi-
Dieta gura mẽbri. ¶Dieta preterea
fract. a principio vsq; ad secu-
ritatẽ apatis dz esse tenuis. Ue
rũ transacto tpe ꝑdicto cibaria
sanguinẽ viscosum ⁊ grossũ ge
nerãtia ministrãda sunt. Et p-
Sale. terea Sal. inbet dari carnes
grossas: vcz vaccaꝝ capita ⁊ in
teriora ⁊ extremitates aialium
vt mediũ eterogeniũ q̃ veloci
ter ⁊ fortiꝰ os restaurat ⁊ colli
gat duꝝ ⁊ forte gñet. Risuꝝ q̃z
aut triticũ vehemẽter decoctũ
in brodio carniũ ꝑdictaꝝ gros
sum ⁊ viscosum gñat nutrimen
tũ. Una de re castanee ⁊ oĩa vi
etualia de pasta ꝓfecta lac re-
cẽs caseus piscesq; viscosi ad
hãc intẽtionem vtilr ꝓcedunt.
Uinũ q̃z grossuꝝ i eodẽ tpe et
nõ subtile esse dz. ¶De purga
Purga- tiõe ꝑterea aliq̃d est dicẽdũ: lz
tio Cel. vt Cel. refert autoritate Eras-
strati. c. de doloze articulor. ꝙ
em ꝑfat⁹ vir cũ euidẽs sit i oĩ
purgatiõe ñ tñ supioza mẽbra
verũetiã ⁊ interiora exmaniri.
Tñ i ꝓnis dieb⁹ (vt sepenũe-
ro expiẽtia nobis õmõstrauit)
nõ est tutũ soluere vẽtrẽ medi-
cina p os sumpta nec ipꝺz ene-
mate incitare marie fractura
exñte in partib⁹ inferioribus
corpis: vt Arzil. c. pemiali de
Arzil. frac. ossiuꝝ testat. hoc totũ di-
co ne forte rõne motionis coꝛ-
poris ⁊ agitatiõis materieruꝝ
doloꝛ in loco augmẽteꝝ ⁊ ex cõ
sequẽti apatio gñetur. Ulteri⁹
in pricipio laudatũ ẽ ab oĩb⁹
q̃ vnũ de melioꝛib⁹ cũ q̃b⁹ ite-
dim⁹ in curatiõe fracturaꝝ est
vt ꝓhibeaꝛ eaꝝ apatio: q̃ ꝓhi
bitio optie efficit canonib⁹ su-
peri⁹ obseruatis de dieta ⁊ au-
xiliꝭ in principio administra
tis ꝓ sedatiõe doloꝛis. ꝓhi- Prohi
beꝛ insup talis aduct⁹ ꝓ flebo- bitio.
thomiã ex parte oppolita ob- apatis
tẽperatã ꝓ vnã diametrũ. i. si fa
cta fuerit fractura in brachio si
nistro: fl'komia dz fieri ex vena
cõi vel basilica brachij opposi
ti et eñ. ¶Si ño fractu. fuerit
in coxa vel in tibia dextra fctã
restauratiõe post duas hoꝛas
fl'komia facieda est de vena cõi
vel basilica brachij einsdẽ la-
teris: qz si efficeꝛet de brachio
oppolito: sicut Guil. pla. ꝑcipit Guil.
fl'komiam fieri eẽt pl⁹ vna dia- placẽ.
metro qõ esset ℨ mẽtẽ Aui. De
nicẽ iunat summope hoꝛa me-
dicatiõis coꝛdinlã supra lectuꝝ
perpẽdiculariter pẽdẽtẽ ⁊ sola
rio alligatã habere vt manib⁹
per ipsam hoꝛa ascellationis ⁊
medicatiõis aliquãtulũ meli⁹
se lecto se suspẽdeꝛ valeat. ¶Et
sic deo dante ⁊c.

¶Capi. ij. De medicinis re Ca. ij.
staurantibus fractură ⁊ dis-
locationem ossium.

Medicine q̃ faciũt ad restaurationeꝝ oĩm fracturaꝝ ossiũ dis-
locationũ et coꝛsi o-
nũ sunt ille in q̃bus
virt⁹ ericcatiua cõglutinatiua
⁊ cũ pua caliditate cõsistit: si-
cut ẽ thus: mirrha: aloes: ꝛh⁹ i.
¶Et ꝓꝓ Sal. asserit mẽbrũ fra Sale.
ctũ seu dislocatũ ad suũ ꝓpriũ
locũ ꝑ medicũ nõ posse ꝓcedẽ
ti restauratiõe restaurari nisi a
pricipio fracturaꝝ ⁊ dislocatio
nũ medicamina solidatiua ap
plicent: tñ in rei veritate ex q̃
mẽbrũ in primis dieb⁹ sp mi-
natur egrotãti ⁊ doloꝛẽ ⁊ apa-
tionẽ ac loci inflãmationẽ: tũc
prudẽt⁹ medici est vsq; ad se-
curitatẽ apatis a ꝑdictis me-

Digitized by Google

Nota. dicaminibus desistere. Imo in eodē tpe nō modo vtile verū etiā necessariū fore mēbrū refrigerare z materiā de loco ad locū attrahere. Mēbrū vtiq; refrigerat cū albumine ouī oleo rosa. et mirtino cōquassato. Similiq; mō etiā materia diuertitur p flebothomiā fricatiōes z ventosatiōes ad partes cōtrarias administratas. Quāobrez

hypo. diuin⁹ et optim⁹ hypo. ad positū nr̄m fili mi Aluisi iubet medicinas solidatiuas sup fracturas z ossiū dislocatione mitigare ponere vsq; ad septimuz die vel quousq; mēbrū a nocumēto apatis securetur. Ista est cōis practica oīum bonoz practicantiū vsq; ad dictū tp̄s me

Reme. dicaminib⁹ refrigerātib⁹ pcedere. P Item medicamē bonū in

diū ad fractu principio fracture dislo. z torram in sionis sic ꝓponit. R. albumina tria onozuz: olei ro. onfan. olei pri. ro. ꝓpleti aā. z. r. olei mir. z. j. z cio. ℔. farie volatilis far. ozdeacee aā. z. vj. boliarmeni subtilissime triturati sanguis draconis aā. z. iij. misce z oīa adinuicem cōquassando z icorporādo fiat

ēplm. emplm: qz ei⁹ operatio in pricipio die⁹ mirabilis est. P Item trāfacta nona aut decīa die nullo ꝑdicēte sinthomate sicut est dolor: apa z pturit⁹: tūc sup fracturā z dislocationē vtilissimuz est infrascriptā medelā imponere. R. albumina ℥uor ouoz olei mirtini olei rosati aā. z. ij. terebenti. clare. ℥. j. z ℔. thuris. z. iij. masticis. z. j. et ℔. mirrhe aloes ana. z. ij. sanguinis draconis boliarmeni aā. z. ℔. far. volatilis. ℥. iij. misce et vtere sup fractura z dislocatione: qz in restaurādo eas est singularis me

dicina. P Item aliud medicamen faciens ad torsionem neruoz̄ z ligamentoz̄ inctura- Cero tum.
rū. R. sigilli salomonis. ℥. iiij. radicū altee. z. viij. foliox plātag. M. ij. oib⁹ adinuicē bullitis: deinde pistatis z cribellatis ad ignē cū cera alba suffitcieti fiat cerotū molle addēdo olei ro. mirt. anz. ℥. ij. tereb. clare. ℥. j. z ℔. agripe et dialtee aā. ℥. ℔. boliar. z. vj. sanguinis draco. z. iij. thuris. z. j. sandalozum oīm. z. ij. ¶ Et no. q istud cerotū valet post septimum diem. Ante septimū vero die cū antedicta medela de albuminibus ouoz vtilissimum est ꝓcedere. P Item pro restauratiōe hmōi fracture z dislocā. notabile cerotum descripsim⁹ in antidotario nr̄o. c. de cerotis. et multa alia remedia in aūcedēti. c. descripta sunt q̄ advsum p̄ntis capli accōmodari possunt. Vltra q̄z auxilia. c. ꝓprio ō torsiōe sunt cōmemorata ad qō occurrente necessitate recurrendum est. P Et sic deo dante ꝛc. Nota.

¶ Capitulum. iij. De fractura ossis nasi. C. iiij.

Derūq; a casu z p cussiōe os nasi frāgi cōtingit. Cui⁹ signa satz ad oculū manifestantur. Fractura ossis nasi.

Et propterea illa in presentiarum nō describam. Cōtingit itaq; iterdū cū vulnere: et interdum sine vulnere dictū os frāgi. Quādo aūt fit fractura cum vulnere difficiliozis curationis iudicatur. ¶ Curatio itaq; huius frature isto efficitur modo. P Debet restauratoz digitum auricularē aut indicē in naso iponere: z os de- Cura.

Digitized by Google

preſſum ſuperi⁹ eleuādo ſit et ſemel ꝛ eodē tpe cū digit⁹ alteri⁹ man⁹ adinuicē ꝓprimendo oſſis fractu. ꝓponere. ℣ Et ſi digit⁹ non fuerit ſufficies os depſſū ad ptē ſupiorē eleuare: tūc loco digiti habeaꝫ bacul⁹ de ligno ſalicis leni ꝛ cū ipo os eleuare conet mō iā dicto. ℣ Facta eꝯtiōe oſſis i pte exteriori ponaꝫ petie cū albu. oui madefacte cōſſato cū oleo ro. ꝛ mirtino: addēdo far. volatilis far. ordei ſanguis draconꝭ. boliar. añ. parū. ꝛ int⁹ ponaꝫ tinte illinite cū albu. oui ꝙquaſſato cū oleo mirtino tm̄. Et ab vno latere ſi op⁹ fuerit pp anhelitu ponaꝫ tinta canulata ꝙ argēto aut plūbo ꝓfectaꝫ pānis in eo dē medicamie iuoluta. ℣ Trāſactis octo dieb⁹ cū medela deſcripta i añcedēti. c. oſſiū cōſolidatiua vtiliſſimū eſt tranſire: vel cū ceroto ad frac. oſſiū facie te i antidotario nr̄o deſcripto. Et ſi fuerit cū vulnere ꝓ poſſe vuln⁹ dimittaꝫ aptū vt q̄tidie oportuno medicamine viſitari poſſit. ℣ Pro cuius curōne ſi vuln⁹ fuerit ꝓtuſū cureꝫ curōne ꝓtuſi ꝛ ſic de alijs prout in doc. vulnex. de oib⁹ dictū fuit. Cōiter aūt hec reſtauratio effi

Dieta cit intra. xx. dies. ¶ De dieta aūt ꝛ purgatiōe. c. j. ō vlī curōe fracturaꝝ. plāarie locuti ſum⁹. Ḡre ꝓ tua neceſſitate illuc recur

Liga- re. ¶ De ligatura āt hmōi fra. tura. ꝛ multi multa dixerit: tñ qz locus eſt ineptꝰ applicatiōi ligature meti⁹ ē (vt experiētia nobis ſepenūero demōſtrauit) ꝓdictā fract. ſolūmō cū prenoiataꝫ medelis viſitare. Et rō: qz ſi fuerit nimꝫ ſtricta ligatura poſſet mē hrā ex illa ſtrictura i figurā in

eptā reduci. Si vo nimis laxa paꝫ aut nihil iuuaret fracturā Jō oib⁹ iſtis de cauſis dico ꝙ fractu. nō ē ligāda ꝑſertim qz i naſo nō pōt admiſtrari ligatura ſub certa regula ligādi q̄ē admodū in alijs mēbris. ℣ Et ſic deo dante ꝛc.

¶ Cap. iiij. De fractura mā- C. iiij dibularum.

Contingit aliqñ frā- fractu gi mādibulā ꝓpter ra mā caſum ꝛ percuſſio- dibul nē. Cui⁹ ſignū de farum. cili cognoſcit ꝑſertim p dētiū ineq̄litatē ꝛ mandibule depreſſionē in vna parte ꝛ eleuatiōnē in alia. Pro cuius Cura itaq; reſtauratiōe cōiter antiq̄ ꝛ moderni doctores iubent digitū pollicē imponi int⁹ ſuper parte oſſis mādibule vt in altū eleueꝫ. Et cū altera manu ſub mēto eleuādo oſſiū extremitates adinuicē ꝙiūganꝫ. Cui⁹ reſtauratiōis ſignū cognoſcit p dētiū eꝯtionē ꝛ figurā nālē ſoeij. Et ſi de caſu dētiū dubiteꝫ neceſſitate vrgēte ligenꝫ cum filo auri aut filo incerato prout melius ubi videbitur. ℣ Facta oſſis eꝯtione loc⁹ ēplaſteꝫ p ſeptē dies cū albumine oui cō quaſſato cuz oleo ro. ꝛ mirtino parūq; farine volatilis. Deiñ condecēti ligatura ligeꝫ. Et ſi fuerit cū vulnerī ī pte exteriori put i añcedēti. c. dcm̄ fuit put pcedēdū eſt. Si vo int⁹ fuerit vuln⁹ cū melle ro. ꝛ ſiru. ro. pcedi dz: q̄b⁹ dieb⁹ trāſactꝫ p reliq̄ curōnis hmōi fracture pcedēdū ē admiſtratiōe auriliox in añcedēti. c. ō ſcriptox. ℣ De dieta ſit⁹ purgatōe ꝛ ſtomia ſi opus fuerit ad vſe. c. de fract. recurſum habeas: qz de predi-

Digitized by Google

ctis olbus ibidē vtilē sermonē descripsim⁹. Et sic deo dan. ꝛc.

Ca. v. Fractura furcule.

¶ Cap. v. De fractura furcule.

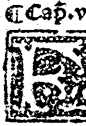

Urcula pectoris frāgit plerūq; ad partē interiorē declinādo. Interdū ad partem exteriorē os eleuan

Cura tio.

do. Cuius essentia de facili cognoscit̄ p digitor⁹ tactū. ¶ Fractura isti⁹ ossis restaurāt: si interius os declinatū fuerit ip̄m digitis ad exteriorē partem eleuādo z alterā partē ossis eleuatam intus deprimēdo. Et si fractura isto mō restaurari nō possit necessario ad vlteriora remedia trāseundū est. Sedeat igit infirmus sup sedē duob⁹ assistētibus ministris: quor⁹ alter furcule fracte teneat adiutorium ipsum simul cū spatula ad exteriorē partē trahendo. Alter aūt minister simul z eodē tpe cernicē z humer⁹ cū quātitate pdecēti extēdat: deinde conet restaurator fractura restaurare partez eleuatā digitis impellēdo z depressam subleuando. Si vero p restauratione talis fracture plurima indigneris extēsione: nō nisi vtilissimū est sub titilico pilam magnā pilis z petijs fabricatā iponere: deinde iclinet cubitū donec costis approximet: qr ista operatio ad restaurandā fractura plm facit. ¶ Et qr sepe numero ptingit furculam frāgi ad interiora tm z ad ipsam partē valde declinare. Dico q tunc necessariū est infirmū resupinari gibbosum puluinar sub hūero situādo. Ip̄m q; humer⁹ inferius mamb⁹ potēter submergēdo donec pars furcule interius dep̄ssa eleuet: q facto adequet fractura cuz digitis os fortiter stringēdo. ¶ Et qr plerunq; ad hāc fracturā sequit̄ os squirolati. Ita q ppetuā pūcurādolozo sam egrotanti causare solet: vñ necessariū est (vt eger predicta passione p̄tuet) locū incidere: incisiōe qua possit medic⁹ eum dē locū ad oi osse pūgēdi: esquirolato mundare: cū tñ incisio cū cautela faciēda est ne pānicul⁹ pectoris disrūpat. ¶ Et si furcula fracta fuerit in extremitate versus partē adiutorij fili mi z adiutorij cū ipa furcula videat declinare versus partē intrinsecā: tūc eleuet adiutoriū cū pila z fascijs latis ⁊l⁹ cernicē. ¶ Verum si frustū furcule ab adiutorio ad partē superiorē eleuatū fuerit: q est de raro ptingēti tūc nullo mō adiutorij est suspēdē-

Prono sticum

dū. ¶ Pronosticatio: sciēdū est q restauratio illi⁹ fracture difficilis a doctorib⁹ iudicat. Et ꝑ pterea indiget viro ingenioso z experto.

Dieta.

¶ De dieta pterea i primis dieb⁹ z in ceteris tpib⁹ nō sec⁹ pcedēdū est quēadmodū dictū fuit. c. de vli fractura.

Purgatio.

¶ De purgatiōe aūt z clis purgēt corp⁹ iuxta etatē z oplonē ipsius ꝑut loc⁹ postulat vcs cū cassia mana z diacaptolicone cū decoctiōe flor⁹ z fructū cordialiū. ¶ Clia fiat dz fieri de vena capitis partis opposite parti lese. ¶ Facta deniq; ossis furcule restauratiōe p manualē operationē empleat locus cuz stuppatis prius infusis in aqua z vino et expressis cū empto de albuminibus ouor⁹ z farina volatili cū olco ro. z mirtino ꝛquassato: cū quo vsq; ad septimū pcedēdū est: de duob⁹ in duobus diebus huiusmodi permutando medelam. ¶ Pro reliquo vero cura-

Digitized by Google

nōis ꝑ gſtatiōe pozi sarcoidis eiſdē auxilijs ꝓcedēdū est de ꝺb⁹ in añdicto.c.docñ fuit. ¶Et si in isto casu astella tenuis fuerit necessaria aut loco ei⁹ frustū cozū ꝺsup ligamētis ꝓdecētib⁹ ligeť vſq; ad ꝓfectā ossis restaurationē idoloroſe tñ ne materia trahať ad locum. Et sic deo ꝛc.

Ca.vj. fractura spatule.

¶Ca.vj. De fractura spatule.

RAro ꝓtigit os spatule frangi sepiſſime tñ accidit fractura ei⁹ margini bus atq; ipi⁹ latera rib⁹. ꝓ cuius restauratiōe ꝓcedendū est vt infra. ¶Curatio itaq; hmōi fracture est ſubtili ingenio ꝛ magna cū diligētia manib⁹ os ad ſuū ꝓpriū locū reducere. ¶Restaurať ergo isto mō. Cōpimat medic⁹ manū sup locū eminentē ꝛ altera manu caput humeri capiēdo tm lōgitudinē inferi⁹ fortiter trahat. Per hūc em̄ modū pars elevata vel deꝓſſa ad suum ꝓpriū reducíť locū. Et si op⁹ fuerit ponať in actu restauratiōis pila magna ſtuppe madefacta vino sub ascella ꝛ cubitus inferi⁹ ꝗsus costes fortiter trahať. Et si fuerit neceſſe hēat restaurator alterū ministrū adiuuāte eū: maxie si ꝑ se restaurationē facere nō possit: facta ossis restauratiōe emplaſtrefloc⁹ cū ſtuppis madefactis vino et aqua: deinde ēplaſtratis ēplo de farina volatili habita. c. ōvi fractura. Deſup ponendo astellas lenes ligni tractabilis: vel loco eoꝝ plagellas cozū. Postmoduz ꝓdecenti faſciatura oia firmiter ligenť ꝑ aliquot dies dictā pilā ſtuppe sub ascella relinquēdo. Reliquū ꝙ curatio-

nis vrgente neceſſitate capiať c. de fract. nec remuteť medela niſi de sexto i sextū. ¶Nōnulli tñ sunt q̄ i ꝓmaviſitatiōe tm̄ mō ꝓceſſerunt cū albumine oui cō quaſſato cū oleo roſ. ꝛ mirtino: deinde transactis his diebꝫ ad iā dictū medelā trāſibant. Et mihi ſp placuit ista curatio q̄ plerūq; experti sumus cū honore ꝛ vtilitate egrotātiū. Ultio loco cū embrocis ꝛ ceroto nr̄o habito. c. de cerotis. locum ſigillauimus ꝛ fortificauimus: cuius oſſis restauratio cōiter in diebus xxiiij. oppleť. Et sic deo dāte ꝛc.

¶Cap. vij. De attritione ꝛ fractura ossium colli. Ca.vij.

Aul⁹ (vt refert Aui.) dicit os colli iterduz posse fracturam accipere. Contrariam tñ opinionem ꝛ Albu. Et q̄q̄ rotunditatibus ossium colli raro accidit fractura ꝛ nihilominus attritio in eis sepiſſime ꝓvingit. Ad quā quidē tracturam et attritionem ꝓpter nobilitatē nuche ꝛ pñtiā panni culoꝝ ꝛ neruoꝝ eius interdum sequunť leſiōes valde magne ſicut dolor vehemens: difficultas anhelitus: diſtētio neruoꝝ ꝛ lacertoꝝ intrinſecoꝝ: apatio ac paralisis brachioꝝ. ꝑſertim fractura exīte in ſpōdilib⁹ colli. Si vero fractura fuerit i ſpōdilibus ꝛ partibus inferioꝛib⁹: vt in. c. ꝓxio ꝺ anathomia nerноꝝ nuche ꝛ distributione muſculoꝝ fuit demōſtratuz: coxa tibiaꝝ ꝛ pedū ſequiť paralisis ꝛ interduz mors. ¶Pronoſtica ꝓnoſtio de fractura ſpōdiliū ꝛ attritiōe eoꝝ eſt q̄ ſi patiēs iaceat sup ſpōdilib⁹ ꝛ egrediť egeſtio vrina ꝛ cetera ſuū ſtates: tūc iſta mor

Aui.

Albu.

attritio.

Digitized by Google

tem attestañ futurã. ¶ Curatio itaq; attritiõis ⁊ fracture ſpõdi lium colli et dorſi ſi fuerit ſine vulnere ſubtili ingenio tractan da ē. Si ꝙ õdicta attrictio vl fractura fuerit cum vulnere ꝓſi dera ſtatim an i vulnere fuerit aliq̃ fruſtũ oſſis q̃ a natura in vulnere manu teneri nõ poſſit: tunc eo caſu ꝓtinus in ꝓmaviſ tatiõe illõ os igenioſe ⁊ cũ cau tela extra vulnus euellet. Dein de ꝓ cura ſtati doloris ſedatio nẽ ponendo in vulnere oleũ ro ſa. maſticinum ⁊ camomil. cum ebullitione vermiũ terreſtrium q̃bus deinde paꝛ tereb. clariſ. addendo nõ niſi vtiliſſimũ erit ¶ Cõfoꝛtare nuchã ꝓterea a cer uice vſq; ad ſpinã ipſam vnctio ne iã dicta lniendo in iſto caſu ſummopere inuaſſe ꝓcepimus. ¶ Aui. tñ in oibus leſi oibus ca pitis ⁊ nuche laudat pinguedi nes gallinaceã oleũ caſſ. ⁊ ane. Et ſi cuꝛ eis terreſtres vermes decoquerent ad ꝓpoſitum face rẽt. ¶ Reſtauꝛato denſq; oſſe ſpõ dilis fractura exiſte ſine cutis leſione ſup collũ empl'm in pri mis diebus de farina volatili i ſuperioꝛi doctrina habitum q̃ue nientiſſime adminiſtraꝛ cũ eiuſ dem ligamẽtis ⁊ aſtellis neceſ ſariꝭ ꝓut reſtauꝛatoꝛi videbit expedire. ¶ Unũ ꝓterea nõ eſt ꝓtermittendũ vcz q̃ oi die eger habeat ventris bñficiũ aut ene mate mediãte: aut alio igenio. ¶ Flebothomia q̃q; in ꝓmis diebus vene cephalice manus ꝓtrarie leſe partis multum pla cuit optimo Suil. pla. vel loco eius ventoſationes in ſpatulis vel naticis. Et ſic deo dante ⁊c.

C. viij. ¶ Capitulum. viij. De fractura oſſis caude.

Decerunq; ꝓtingit os caude frangi ſpertiz fractus ad caſum cuiꝰ fractura oſſis ſenſui ſemp ſatis manifeſtaꝝ. ¶ Reſtau ratio itaq; hmõi fracture ſic ꝓce dit. Cõiter vtiq; practicãtes os ad ſuum ꝓpriũ locum reducere conant dextra manu caudã cõ ꝓtimẽdo ſiꝝ. Et eodem tpe digi tum pollicẽ vel indicẽ ſiniſtre manus intra anum immittẽdo oſq; deꝓſſum foꝛti elevatiõe ad ſuum ꝓpriũ locum ſubleuãdo. ¶ Celebꝛata oſſis fracti reduc tiõe ſup loco ponaꝝ empl'm de farina volatili aut vnum ex em plaſtris iam dictis. c. de fractu ra. ¶ Et ligeꝝ deſup medela cuꝫ ingenioſa ligatura et ponatur aſtella ſtuppa inuoluta lõgitu dinis medij palmi. ¶ ꝓpoꝛ reli quo vero curationis ſi neceſſi tas affuerit ad. c. iam dictuꝫ de vl'i fractura recurrendum eſt. Et ſic deo dante ⁊c.

¶ Ca. ix. de fractura adiutoꝛij. Ca. ix.

Licet. c. j. õ vl'i fractu ra oſſiũ pleniozez ti bi dederimus doctri nã circa cognitionez vniuſcuiuſq; oſſium fractus fracture. In põtiõ doctrina de ra aſſignis coarguentib⁹ oſſis adiu toꝛij ꝓpleã eẽ fracturã deſcribe re putaui. ¶ Cumq; ergo (teſtan te Aui.) frangiꝝ adiutoꝛium fra Aui. ctura ad exteꝛioꝛẽ partẽ vt plz declinare vl'i vnũ vcz caput ſce riꝰ declinãdo ⁊ alteꝝ eleuãdo. ¶ Et hec fractura facillime co gnoſciꝝ: q̃z ſi medicꝰ mãu ipaz ꝓtimeret ſentiret os trepidã re atq; ſtridere. ¶ Cuiꝰ reſtau Cura. ratio (vt infra ꝓpleꝝ.) ꝓparatis neceſſarijs ad magnoꝝ oſ ſiũ fracturã reſtauꝛãdam adſit

Curõ.

Aui.

Nota.

Suil. pla.

Digitized by Google

restauratoz cū duob⁹ ministris
Quoꝝ vn⁹ brachiū egrotātis
ppe manū ei⁹ manib⁹ capiat.
Alter aūt caput adiutorij mani
b⁹ ꝛplectīt. Deiñ vn⁹ eoꝝ bra-
chiū egrotantis ad se fortiter
trahat. Aliꝰ vo adiutoriū ipz ex
tēdat extēsiōe plurima. Post-
modū restauratoz ābab⁹ sup fra
ctura cōprimēdo coneť os fra-
ctū ad suū ppriū locū ꝓponere
cōpositione nāli ꝑ posse. Quo
facto ponat restauratoz sup fra
emplꝫ ctura petiā lini olei mirtīo ros.
ꝛ onīā. madefactā. Deīde ponā
tur stuppate cū albumie ouī cō
ſſtrio ꝛ añdictis oleis ac faria
volatili desup ola ligando con
decenti ligatura. ℣ Postmodū
hōmia ligēť astelle ꝛ situeť mēbrū iux
ta formā traditaz in ca. ꝓnota-
to. ℂ Seq̄nti aūt die aut statim
restaurata fractura flebothome
tur patiēs ꝺ vena cōi vl basilī-
ca enemate ꝓcedēti brachij op
positi. ℣ In ꝑmis dieb⁹ sīr añ
q̄tā liniēť⁹ ē veter cū casia mā
na diacaptolicōe ꝛ hmōi. ℣ Si
Sirus rup⁹ ꝫ ifrascript⁹ a prima die
pus. fracture visq; ad securitatez apa
tis in aurora vtr sumiť mam
ingossando cū aliquali cōforta
tione ꝛ retentiōe materie. ℟.
sir. ros. ex infusiōe violati añ. ʒ.
vi. aquarū violarū bugloſſe lu-
Dicta. pinoꝝ. añ. ʒ. ſ. ℣ ꝓ dicta antē
a mutatiōe auxiliox nō sec⁹ p
cedendū est quādmodū. c. ſ. ꝺ
vl fractura dictū fuit. quare il-
luc recursus habeat ī necessita
te. Ista ēm restauratio spatio.
xl. dierū efficitur ꝛ cōfirmatur.
℣ Et sic deo dante ꝛc.

Ca. ꝛ. fractu ꝛ brachij. ℂ Capi. ꝛ. de fractura brachij.

HAuerdū (Aui. testāte me
dicoꝝ principe) duo bra-
chij focilia frāgunť ꝛ ali
qñ vni tm̄ euenit ipsa fractura.
℣ Si aūt minori focili acciderit
fractura tūc eī⁹ restauratio fa-
cilis iudicať. Si vo maiori foci
li euenerit cū maiori difficulta
te efficť restauratio ipi⁹. Et rō:
qz maius focile tori⁹ brachij ē
sustētaculū ꝛ multū de carne de
pauperatū: cui⁹ q̄dē extremi-
tas iferior est q̄ paruū ꝛ auricu
lare sequiť digitū. Alterius aūt
focilis extremitas est q̄ cū pol
lice digito cōtinuanť. Et de his
duob⁹ focilib⁹. c. ꝓprio de ana
tomia ossiū plēarie locuti sum⁹
℣ Preterea aliq̄n (vt inq̄t Suil. placēť. vir autoritatis nō pue i Suil
arte chirurga) ꝑdicta focilia ap plac.
plicationē accipere solēt: ꝛ ꝑcer
tim hoc accidit nō in etate ꝓue
cta ꝫ pl⁹ tenella. ℂ Curō itaq; Cur
fracture ꝛ plicationis istorum
fociliū nō differt a curōne dicta
in añcedēti. c. ℂ Cum ergo ad
hanc frac. ꝓueneris ꝓsidera an
frac. i maiori an minori an ābo
bus focilibus contigerit. Nam
si in maiori vel ambobus foci-
libus fractura extiterit: tunc in
tempore eūtionis ossis magna
extensio est necessaria. Si ve-
ro in minori focili fuerit fractu
ra: tūc ꝓ ei⁹ restauratiōe parua
sufficit extensio. ℂ Habeas igiť
duos ministros (vt i ꝓcedēti. c.
dcm̄ fuit.) Quoꝝ alter manib⁹
suis manū fracti brachij capiat
alter cubitū amplectādo mani
bus ad se brachiū trahat extē
siōe equali. Quo facto restaura
toz coneť fracturā fortī pressura
manib⁹ amplectēdo ossa fracta
ad suū propriū locuꝫ reducere
Deinde ꝓparetur mēbrū ponē
do desuper petiā olcis madefa
ctā cū stuppatis medicamīe a-
stellis fasciis ꝛ ligamib⁹ in ꝓ-

Digitized by Google

cedēti. c. ō ſcptis. Et ſint aſtelle
dnq; vl ſex ad min⁹. Et vna q̄q;
ceteris magis ḡſſa ponat iuxta
fracturaz. Et fortitudo ligatio-
nis ſp ſit cū ligamib⁹ i medio
fracture. Jn extremitatib⁹ vero
aſtellarū ſp ligatura z ligamē
toz ligatio dz eſſe aliquāt uluz
laxa: ne ſua fortitudie materia
ad locū attrahat: z ex p̄ti loc⁹
apēt. ad nimiā q̄z ſtrictura ſeq̄-
tur ītēū mēbri ſtupefactio vl cā
crenatio ipſi⁹. Sit ḡ a p̄ncipio
vſq; ad ſecuritatē apatis liga-
tura magnoz oſſiū fractoz iter
vtrūq; ſp obſeruatua ſtauratio
nis vez nec nimz ſtricta nec ni
mz laxa. Reſtaurata deniq; fra
ctura iſtoz focilū mō iā dicto ſi
tuetur brachium ſupra lectū ſi
tuatione eḡli manū tñ aliquāt
lū eleuatā tenendo ne hūores
ad decliuioz ptez ōclinare va
leāt. ℣ Jn p̄mz p̄tea dieb⁹ niſi
neceſſitate vrḡēti fractura vſq;
ad octauā diē nō eſt viſitanda.
Tñ q̄tidie ſup adiutorio pona
tur petia illinita oleo roſ. odori
fero cū albumine oui p̄ſſato z
parum ſucci plantaginis p̄ius
adinuicē agitatio: z p̄ totum ef
ficiāt ne hūores ad leſaz partez
trāſitum faciant. ¶ Ulteri⁹ rka
gñaliſſima ē in iſto z p̄ſiki caſu
vt de decē i decē remueāt, me-
dela ſup fractura lauādo mem-
bruz cū decoctiōe hyta. c. de vl
frac. ℣ Sikiq; mō ēt p̄ceptū an
tiq; z modernorum doctorum
eſt vt non auferant aſtelle vſq;
ad q̄dragīta dies: q̄ (vt inquit
Aui.) meli⁹ ē peccaī iſto ca-
ſu i tpe q̄ i ſuia: vez meli⁹ ē ip̄
dicte aſtelle pmanēāt ſup mē
bro pl⁹ debito q̄ min⁹ debito.
℣ Juuat ēt ſūmope i iſto caſu ip̄
partēs ſe cuſtodiat a motu lac

Nota.

Nuicē.

bonioſo z lepta mēbri repoſitu
ra. ℣ De dicta q̄z purgatione z
flōmia ſatz dictum fuit. c. de vl
frac. vñ eo recurrēdū ē i necita
te. ¶ Ca. xj. ō frac. raſcete man⁹ Ca. xj.

Ro tigit oſſa raſce fractu-
te man⁹ z digitoruz ra ra-
ci⁹ fractura accipe: ſcete
re. Tñ ſi h̄ ǫtigerit man⁹,
tūc p ei⁹ reſtauratio Cura-
ne dz paries ſedere tenēdo ma
num ſup planā tabulā z lenem
ſtuppa aliquātulū inuolutam.
Deinde habeat miniſtrū q̄ pol
licē ceteroſq; digitos extendat
extēſiōe cōdeceti. Reſtauratez
poſtmodū coneḡ p̄pū digitis
oſſa digitoz fracta z raſcete ad
p̄pū locū reducere. ℣ Si vo
tuerit fractura i vno digito tñ
puta in pollice: tunc liḡet ipo
ſita p̄us medella ō farina vola
tili pluries ſupi⁹ iā dicta) cū fa
ſcia ſtricta ō duab⁹ aſtellis ad
quātitatē mēbri p̄poſitiōatis q̄
bus mediātib⁹ digitis i ſui nā
li forma ſeruari valeat. ℣ Silr
ſi p̄dcā fractura digito pollici
acciderit: tū ſecunda ei⁹ reſtaura
tōe liḡet mō añdicto cū digito
propiq; z vola manus. ℣ Et ſic
ſucceſſiue ordīe añdicto p̄ce-
dak: z liḡet man⁹ cū faſcia ſup
tabula tendenti a cubito vſq;
ad extremitatē digitoz z arte
z igenio fabricata nō remuteā
vſq; ad ſeptimū diē. ℣ Jn cete-
ris autez tractāda eſt h̄ fractu-
ra p eius reſtauratōe quemad
modū. c. j. de vl fractu. dictum
fuit. ℣ Et ſic deo dante ꝛc.

¶ Ca. xij. ō fra. co. z eſp. cura. Ca. xij.

Jxim⁹ i ſimone ō ana fracta-
tomia oſſas in hūa ra co-
no corpe ſituatas eē ſtaruz-
xij. q̄z quiq; inferio
res mēdoſe dūr: z iſtz

Digitized by Google

rarissime fracture contingit pp
eaz cartilagmosam nam. Alie
aũt septẽ cõplete vocãt: quibus
vtiqz pp eaz duritiem plerũ qz
via pcussionis siue ꝓtusionis a
re cõtundenti facte fractura cõ
tingere solet. ¶ Et ꝓꝓ circa ea
rum restaurationẽ sub noie ali
cuius discordie multi multa et
Guil. pla. varia locuti fuere. Tñ excellen
Sigma lissimi Guil. pla. opinionẽ sequr.
Inqt (ꝑsaz vir) qz si costas cõti
git frãgit i vno locoꝝ duob9 ꝺ
facili cognoscit: qt dũ cõpmit
sup locũ fracture manib9 eger
sentit in loco fracture lesionem
notabilẽ z anhelit9 difficultatẽ
patit: z son9 i loco fracture tpe
ꝑssure a medico sentit. Cuncz
igr h9i indicia i ista factura af
fuerit: tũc arguas costas esse ni
mis plicatas: aut in eodez loco
fractas. Ad quã quidem plica
tionem z costaz fractura inter
dum ꝓsequtur morb9 pleuretic9
tussis sputuqz sanguis ac vali
da febris. Et hec fractura tã ab
antiqs ꝓꝓ a modernis doctoriz
b9 non sine eminenti piculo iu
dicat. Et propterea fractura co
staz i cãis signis: iudicijs: dñijs
z mõ sue curõnis plz ꝓuenit cũ
cura fracture ossiũ pectoz: z fur
Cura. cule. ¶ Cũ ꝙ ad hãcpuenerz fra
cturã subtili ingenio magna cũ
diligentia conerz os depssũ ad
supiorez ptem manib9 eleuare
Mod9 z os leuatũ int9 ipellere. ꝟ Mo
restau d9 aut restaurationis hmõi fra
randi cture est: vt posita sinistra ma
costã. nu sup ptẽ ossis fracti eleuataz
ꝓparetur magnus dextra illini
ta aliq tenaci ceroto vel mede
le plurime tenacitatis p spatiũ
vnius miserere aut paululũ pl9
manũ dexterã sup ꝓdcã ptẽ de
tinendo: q fctõ stati fac qz cger
fortit tussiat: z simꝫ z semel sini
stra menu ptem eleuatam ossis
fracti it9 ꝓprimendo: z i eodez
tpe altera manu ingenio illini
ta ptem depssam eleuet. Cui9 te
nacitatz medele talis ẽ ordina
tio. ℞. albumen vni9 qui farine
volatilis. ʒ. ß. dragaganti pisti
thuris añ. ʒ. j. visci finissimi. ʒ.
vj. muscilla. cõfecte cũ sq ros. z Gluti.
picis glutine. ʒ. j. ß. misce z vte
re mote tã dicto: vez vola ma- Aliud
nus predicto medicamine illi
nita. ꝟ Uel facias sic. Pone de mod9
ꝓdicto medicamine petiã tri-
plicatã sup pte depssa z in me-
dio reliquat frustũ petie ad mo
dũ manice q tpe eqtiõis ossis
exiccata medella sup fractura
possis os depssuz mann dextra
sursuz eleuare z sinistrã elena-
tã depmere faciendo vt eodez
tpe ifirmus magno conamine
tussiat. ꝟ Facta õnia toto posse empl
restauratiõe hmõi fracture em
plastretur loc9 in primis dieb9
vsqz ad septimũ ꝺ duob9 i duo-
b9 dieb9 medellã pmutãdo in-
frascripto aurilio. ℞. albumina
triũ ouoꝝ olei ro. onfãcini mir
tini añ. ʒ. ij. farinevolatilis. ʒ. j.
ß. muscillagis altee. ʒ. ij. ß. fari
ne fab. farine ordei ana. ʒ. vj. sã
guinis draconis terrefigil. bo
liar. añ. ʒ. ß. thuris. ʒ. j. ¶ Trãs Cero
acta septima accõmodate z vti tum
liter administratur cerotum in
frascriptũ. ℞. radicum altee li.
j. pedum vituli numero. ij. oia
in aq vino odorifero decocta
pistentur z cribellentur radi-
ces tñ: cui cribrature addãtur
olei mirtini onfancini ana. ʒ.
iij. olei masticini. ʒ. j. ß. tereben
tine clarissime. ʒ. ß. croci subti-
lissime triturati. ʒ. ß. sanguinis
draconis. ʒ. vj. terre sigillate. ʒ.
ß. thuris.

Digitized by Google

huris. ʒ. ij. farie fab. recētʒ. ʒ. j. z ℈. misce et cū cera alb. sufficiē ti ad ignē ℈m artē fiat cerotus molle: z vtere sup frac. ā plioti petia: qz ei⁹ opatio mirabilis ē i sedādo dolores vētosos a q̄b⁹ plerūq; in isto casu egrotā tes vexātur: z cū resolone etiaz sanguis z hūor⁹ pniculaq; lesi circūiacētem ꝓfortādo z ozos both forte ꝑducēdo. ¶ De die Dieta ta autem fromia z purgatōe. c. de frac. adiutorij lz dictum fuerit Fromia tñ dz fieri in prima vel scā die de vena brachij op positi ptis lese. ℣ Dieta autem Flebo thō⁹. vsq; ad securitatē apatis satʒ te nuis eē dz: ꝑ cui⁹ intētiōe i ne cessitate ad. c. vle de frac. recur rēdū est. ¶ Unū tñ nō est ꝓter mittendū. i. q; in isto casu trāsla cta q̄rta vel septima brodiū ci cerum ℈m oēm modū admistra tiōis cū vtilitate egrotātis ꝑce dit gra carminādi ventositatē. Nota. ℣ Pro cura isup vt quotidie aut ene mate aut alīq alio ingenio q; eger habeat bñficiū vētris. ℣ Et hec tibi sufficiāt ꝑ doctrina pñtis. c. deo dante ꝛc.

C. xiij. ¶ Capitulum. xiij. De fractura ossis core.

Fracta ra ossis core.

Icet magna muscu lox⁹ copia z spissitu do adsit m cora: tñ ei⁹ ossis frac. sensui nō occultaī ꝑsertim ꝓpter ei⁹ singularitatē: quaꝓto pter cum maxima facilitate co gnoscīt qñ ei⁹ fractura ad par tem interiorē aut exteriorē cō uertit: qm̄ os ipsius latum est. Nam si fractura ossis core ad ptē exteriorē declinauerit: tunc ad eādem partem palā manife staī gibbositas z ecōtra. ¶ Re Curō. stauratio itaq; fract. ossis core nō differt a curatiōe habita. c. de curatiōe fracture ossis adi torij: vñ eodē recurrendū est si fuerit necessitas. Unū tñ nō ꝑ termittā: vez q; in restauratione talis. frac. maiori indigem⁹ ex tēsiōe q̄ i ceterʒ ossib⁹. Sicuz nō ēt astele q̄b⁹ membrū in sua figura rectū detinet: opʒ etiā q; sint aliq̄tulum longiores q̄ ce tere astelle aliox ossiū. Et ꝓpes dicit Auic. raro hō ex hac frac. euadit a claudicatiōe. De cura bulo āt siue captiola vel lithea mine z alijs ingenijs atq; me dis q̄b⁹ vtūt chirurgici in frac. ossiū cruris z tibie apto lucido q; sermōe in. c. de frac. vbi tibi plenioꝛē notitiā ōdim⁹. Firma tur autem hec frac. in. l. diebus citius tñ z tardius cōpleī hec restauratio iuxta etatē z corpis cōplexionem. Et ꝓpterea dicit Auic. q; restauratio cholericoz z senū ac cōualescentiuz minoza tur. ℣ Et sic deo dāte ꝛc. Nota. Auic.

¶ Capm. xiiij. De fractura ossis tibie sine cruris. C. xiiij

Tibia (vt. c. xij. de distributione ossium libri ō anatomia fuit demonstratum) duo reperiuntur focilia. Alterꝝ quoꝝ quod maius est a nonnullis crus nūcupaī. Alterū ꝓ minus focile ab eisdē fo cile dicīt. ℣ Cū aūt frac. minoꝛi focili contigerit eius restaura tio ab omnibus satis facillime iudicatur. ¶ Qñ vero ambob⁹ vel maiori eoꝝ euenerit fractu ra: tunc eoꝝ restauratio nō nisi cū difficultate obtinet. ¶ Uerū si fractura ambozꝝ fociliū cum vulnere repiaī: tunc oīb⁹ predi ctis difficiliozꝛ erit restaura nis. ℣ Signum vtiq; fractiōis Fra. distri. Signū

Digitized by Google

maiozis ossis est q os fractum ad ptē exteriozem iclinare vī. ¶Mmozis aūt focilijs frac. ad p
Cura. tē iteriozē exire solet. ¶Restauratio itaq; fractū ossiū cruris non differt a cura habita. c. de frac. ossiū brachij. vñ eodē i tua necessitate recurre. ¶Prepatis igit oibus necessarijs ad hanc frac. restaurādā: ō q̄b⁹ plenarie dcm fuit. c. ſ. ō vl̄i curōne fractu re ossiū. vtilissimū est vt restaurator tpe equatiōis ossis duos habeat ministros: quozum alter extendat crus genu manibus amplectendo. Alter āt pedes sup caniculā capiat tibiaz fortit extēdēdo: q̄ extēsio ſſit z eodē tpe abvtroq; fieri dz. Quo fcō capiatur restaurator fractu rā manib⁹ oprimēdo z eleuādo put videbit expedire. Et sic cō pmendo agat suā operationem donec restaurator ipse ossa fracta ad suū ppriū locū apposita eē p̄senserit. ¶Celebrata restauratiōe isti⁹ fracture p ei⁹ medicamie pcedendū est cū pena madefacta oleis z stuppatis ac emplastro de albu. cui z farina volatili z alijs iā dict' igenijs capitulo de curatiōe frac. brachij z adiutorij: quare gr̄a breuitatis ea pretermittā: q̄ alter natim inspici possunt. ¶Et sic deo dante ꝛc.

C.xv. ¶Capitulū. xv. de fractura rotule genu.

fractura rotule genu.

ARo (vt ātiq; moderniq; doct', attestātur) contingit os rotule genu fracturaz accipere: tamen pmotio
Cura. vt p̄m ei p̄tigere solet. ¶Euenientē casu fractionis seu dislo. hmōi ossis: tūc subtili ingenio et toto conamie dz os fractū seu dislo. ad ppriū locū mānib⁹ collocari. Deiñ loc⁹ ēp̄let cū stuppatis illinitis empl'o de farina volatili pfecto z alijs ingenijs. c. vl̄i ānotat'. desup ligatis cū plagella cozij iuxta rotūditatē rotule. ¶Et hec medela de q̄nto i q̄ntū die pmutāda ē. ¶Et sic deo dante.

C.xvj. ¶C. xvj. de fractura rascete pedis z ossis calcaneiz digitoz eiº.

Fractura rascete z calcanei.

RActura ossium rascete pedis et digitoruz eius ac calcanei est de raro contingenti. Et quando accidit p̄dicta frac. nō sine ingēti labore restaurat. E ppea talis restauratio indiget probo z exercitato viro. Naz ppter multitudinez neruoz dolores vehementes z apatiōes euenire vidim⁹. Et pterea q̄ ossa huiusmodi mēbi nō possunt frangi absq; notabili arrtitiōe; nerno. Cura.
z lacerto. ¶Jō ꝓsiliū meū est q̄ facta testauratiōe ossis vsq; ad septimū medicaminib⁹ liniēti bus z dolorē sedatib⁹ pcedendū sit. Quoz exēplū gr̄a prima ordinatio vsq; ad septimum talis fuit nr̄a. ℞. olei mirtint olei empl'z
ros. confancini añ. ℥. ū. albu. triū onozuz lāciole siue q̄nq; nernie minutissime icise z pistate. ℞. ij. far. volatil' far. ordeacee cribellate far. fab. añ. ℥. vj. oīa ad inuisce misceant' z cuz stuppis madefactis aq̄ et vino granatoz empl'etur locus facta ossis equatione. Et nō remutet' nisi de tertio in tertiū. ¶Trāsactis his septē diebus cū ceroto de radice altee et alijs red' ordinato i. c. ō frac. ossium pectoris ℞od⁹ pcedat'. ℞odus autem restan restaurandi
restaurandi hmōi frac. tal est. ꝓnat

patiẽs pedẽ sup firmã tabulaz pheltro soleatã: deide ministercũ magna solertia z diligentia pedẽ egrotãz manibꝰ ꝓprimat ossaqꝫ fracta meliori mõ q̃ potest ad iuũ ꝓpriũ locũ collocet. ℙ Et fcã restauratiõe frac. mõ iã dicto mister seq̃t curõnẽ mõ iã dctõ. ℙ Et sic ẽo dãtẽ. zc.

¶ Tractatus de dislocatione ossium iuncturarum.

Ca. j. ¶ Cap. j. De vli curatiõe luxatorum ossium.

Dislocatio. Aliab. OSsis eunisio siue dislocatio (vt habetur ab Aliab. serñ. ix. sue practice. c. ꝓpõ dislocatiõe i vli) est egressio augmẽti ossis iũcture a sua ꝓpria sede. In q̃ ꝓcauitas repit i vna extremitate: z altera eminẽtia. Et si dislocatio fuerit parua ita q̃ bucella ossis ek cõcauitatẽ i totũ nõ exierit; tũc dislocatio nõ cõpleta ꝺr: ſz sepatio disgregatõis. Et ista dislocatõis spẽs Auic. a nõnullis (testãte Aui.) torsio nuncupat: tertia ãt spẽs dislocatiõis ẽ q̃ ab eodẽ elongatio Auic, ligamẽtorũ ꝺr. ¶ Ossa ꝑterea iurta Aui. sniam q̃tuor modis adinuicẽ ꝓiunguntꝫ. ꝓimꝰ est serratilis: vt i ꝓmissuris capitis c. ꝓpo de anatomia fuit demõstratũ. Scõs modꝰ fuit perviã firiõis a nã ordinatꝰ: vt in dẽtiũ firiõe videri ꝑt. Tertiꝰ modus fuit ordinatꝰ ꝑ viã appodiatiõis: v. i ossiꝫ pectoriz manifeste pz. Quartꝰ ẽo z vltimꝰ modꝰ fuit ordinatus ꝓviã ligatõis: vt i pizide z ꝓtebro aptecoꝝscik. Ad q̃ loca z eis cõsimlia Lãfrã. (vt Lãfrã. testat.) seq̃t ẽa dislocatio. In alijs ẽo tribꝰ modis Cause aptio siue motio notat. ¶ Cãe ãt dislocatiõis iũcturaz. Alie sunt extrinsece: velut casus: ꝑcussio: z mẽbroꝝ extẽsio inordinate. Alie sũt intrisece vt hũores grossi muscillagiosi z vẽtositas grossa circũdãtes iũcturas. Alia cã fuit defectũ nãe: q̃ (vt Aui. refert. c. ꝓpõ dislocatiõe i vli) i q̃busdã hoibꝰ ordinauit iũcturas cũ debilitate ligamẽtoꝝ: z ꝓcauitates iũcturarũ ñ mltũ ꝓfũdas. z ꝓpea iq̃t ꝓpatꝰ vir loco ꝑal. z de hoibꝰ ẽ q̃dã q̃ ꝑparat ẽ dislocaꝫ. i iũcturiz suz: qm ꝓcauitates ossiũ iuncturarũ suaz nõ sũt ꝓfunde: z bucelle q̃ ingrediũt eas nõ sũt i trãtes. silr q̃z inq̃t. Ligamẽtã qõ ordiaꝫ iterea ãbo nõ est firmũ: imo ꝺbile i creatõe sua minutũ aut hũidũ suscipiẽs extẽtionẽ zc. Diximꝰ silr dislocatio nẽ i magnis iũcturis posse ꝓti geri rõne vẽtositatiz grosse z humoriz muscillagiosi. ℍ ñ ẽ meũ: ſz. d. Aui. tertia ꝺr. i. c. ꝺ ãpate vẽtoso. vbi ꝺr. z fortasse vẽtositas i iſlãmatõe ñ rsoluit spatia imo subtiliat mẽbra ꝓiũctaz resoluit eaz q̃nat in eis qõ facit necessariũ di srupe ea. i. dislocare iuncturas z vẽtositas remanet zc. ¶ Et de dislocationibꝰ Spẽs. alia ẽ simplex: alia ꝓposita: q̃dã isup ẽ cũ dolore: qdã associata ãpati q̃dã cũ duritie: q̃dã cũ vulnere z ossis fra. cõposita eẽ vr. z no. q̃ ab oibꝰ istis drỹs i dicatio curatiua vniuscuiusq; dislo. ikdũ sumik. Jũcturarũ ꝑterea q̃dã ẽ facillie dislocaꝫ. sicut iũctura manꝰ: q̃dã ẽo difficillime dislocaꝫ. sicut iũctura cubiti. ¶ Signa vtiq; dislocatiõis magnaz iũcturaz z ẽt parte z cõcauitatem in altera.

Nota.

Signa dislocationis.

Digitized by Google

Cognoscunt ēt ꝓ difficultatem motōis iūcture ꝛ ineꝯlitatē cū suo socio. ℣ Ceterū iūcturā contingit dislocari ꝑm vnā ℔tuor viaꝝ vcz ad ptē interiorē ꝛ exteriorē anteriorē ꝛ posteriorē.

Prono sticū. ¶ Circa ꝓnosticū dislocatiōis restaurāde sciēdū ē ꝙ iuxta principis opinionē ꝙ q̄z dislocatio q̄ cuz dolore: aut ap̄ate: aut fractura: aut vulnere associata fuerit piculosa est: ꝛ nō sine labore ingenti et eminēti periculo ei⁹ efficit restauratio. Et ꝓpterea (vt Sal. iij. terapentice restat) ad istā dislocationē ꝓpositā plerūq; sequntur difficultates motiones iūcture i sui extēsiōe et curuatione. Intm̄ ꝙ ꝓpetua curuatio i iūctura remanere solet. Sicq; mō iudiciū ē facien dū de dislocatiōe antiq̄ ꝛ idurata. Qua ō re restauratio dislocatiōis q̄to citi⁹ efficit melior ꝛ securior est. ℣ Accirco habemus ad hyp. ap̄ho. vj. ꝙ q̄cūq; a sciatica molestat ꝛ restaurat ꝛ rursꝰ resilit: his muscillagines sunt. in iunctura ꝛ tabescit crus ꝛ claudicat nisi ꝛantur. ℣ Modꝰ aūt adustiōis cū istō circulari ab Albu. demonstrat.

Hypo. Albu. Curō. ¶ Ulis igit gñalisq; curō vniuscuiusq; dislocatiōis ꝑmissis q̄busdā canonib⁹ ꝛ regulis habitis ca. de vlī fractura. q̄tuor intētiōib⁹ ꝓplet. ꝓria ē iūcturā dislocate ad suū ꝓpriū locū reductio. Scōa iūctura collocate cōseruatio. Tertia i ꝓhibitiōe ꝓseruate ꝑticule ab ap̄ate ꝛ dolore vēturo ꝓsistit. ¶ Quarta ꝛ vltia ꝓpleꝯ cū accidētiū remotiōe.

Ꝓria ītētio. Scōa ītētio. Tertia ītētio. ¶ Ꝓria q̄dē ītētio cōpleꝯ administratiōe extēsiōis et pulsiōis eminēt⁹ repletiōe ꝓeuitat⁹. ¶ Scōa ītētio ꝓpleꝯ cum administratiōe localiū diuersoꝝ modoꝝ ex q̄ diuersa auxilia i restauratiōe dislocatiōis in diuersis ꝑtib⁹ fūt necessaria. Iūctura vtiq; restaurata illiniat⁹ locꝰ restaurate iūcture cū oleo rosꝰ ꝛ mirtino calidis i hyeme ꝛ i estate tepidis. Deiñ ponat⁹ petia eisdē olis ibuta ꝛ exp̄ssa sup iūctura tāte amplitudis ꝙ totā iunctūrā amplecti valeat. Deiñ stuppat⁹ ex̄ plimis priꝰ vino ꝓnatoꝝ ꝛ aq̄ madefactis ꝛ exp̄ssis cū albumie ouiꝝ aliis iā dict⁹ ꝛ farta volatili illinitis p̄dcā iūcturā optīe coopiatur. Postmodū ꝑdecēti ligatura firmit⁹ ligeꝯ nuꝫ necitatē mēbroꝝ vt infra suis ꝓpriis. c. dicetur.

tertia ītētio ¶ Tertia ꝓterea ītētio ꝑficit ꝑ vētr⁹ sokonēr ꝑ klōmiā ex latere opposito i ꝑm⁹ dieb⁹ obtēperā ꝑ vnā diametrū ℣tute eratē ꝓsecūtib⁹. Cōpleꝯ isup administratiōe bōe viteregimis i sui cōestiōe ꝛ potu: put dictū fuit. c. j. ℣ꝝ fractura ossiū. ℣re illuc ℣curr. ℣ Ꝓro ꝓplemēto isti⁹ ītie ītētiōis. Trāsacto septio cū medela añdicta vtilissimū ē ad vlteriora trāsire auxilia ō q̄rto in q̄rtū die auxiliū ℣nouādo: q̄rū ꝓria ordiatio nr̄a tal ē. ℞. olei mirt. olei rosꝰ. ꝓpleti añ. ℥. ij. albumina ℔tuor ouoꝝ succi q̄nq; neruie: succi ꝓsolide mioꝝ añ. ℥. j. fariē volatl. farie ordeacee añ. ℥. ß. puluer⁹ rubei. ℥. j. ß. ter resigillate boliarmeni pulner⁹ rosꝰ ꝛ mirtilloꝝ añ. ℥. ß. tereben tine clare melꝯ rosa. cola. añ. ℥. vj. misce ꝛ vtere more ēplī: qꝛ ei⁹ opatio ad ꝓfirmādas iūcturas ē diuia ꝛ singlar⁹. ℣ Ad eā dē ītētōez vz cerotū nr̄z i cā ossiū fractoꝝ ordiatū ītūdotario nr̄o. c. ō cerotz. vñ si opꝰ fuerit

ēplm

Quarta intentio.

ad illud recurrit. ¶ Quarta detentio q̄ ꝯgit circa accñtiū remotionē ſic ꝓpleᷣ: vcz ſi dolor vel aꝑa fuerit i cā ꝓuidētiſſimi medici ē (Aui. teſtāte) vt pri⁹ remoueat⁹ ad reſtaurationē puniat⁹: ne forte rō extēſiōis ſpaſmus ⁊ alia multa accñtia mala ꝓuocent. ℣ Sedāt vtiq; dolorē ⁊ aꝑa ꝑdictū oēs ebrocationes anodine cū aq̄ ⁊ pan vini odoriferi ꝓfecte oia ſiᷣ olea anodina velut camomil. roſ. ⁊ ane. cū ebullitiōe vermiū terreſt. ⁊ lana ſuccida in iſto caſu vtiᷣ ꝓcedūtur. Empᷣm q̄s de medela panis cū lacte vaccino vᷣ caprino ꝓfectū cū oleo roſ. camo. ⁊ pan croci tribuſq; vitellis ouoꝝ ad inuicē incorꝑatis ad hanc intētionē ꝑtaneū remediū ē. ℣ Sedato dolore ⁊ remoto aꝑate ad reſtaurationē iūcture cū ſecuritate ꝓuenit. Et q⁹ ꝓtingit ſepenūero diſlocationē eſſe cū vulnere: quare ꝓius neceſſariū eſt diſlocationē reſtaurari deiñ ad curā vulneris ꝓuerti vulⁿ ſuēdo ⁊ ligādo ipmq; aptū detinēdo quēadmodū. c. de frac. oſſiū cū vulnere. latiᷣ dictū fuit. Si vo ꝑdicta diſlocatio fuerit fracture aſſociata: tūc ſolerti ingenio magnaq; ſagacitate amba rū reſtauratio ſiᷣ ⁊ eodē tpe a medico tractāda eſt: q̄bⁿ reſtauratis cū aſtellis ⁊ ligamētis et iā dictis medelis ad ſuū locū ꝓ poſſe cuſtodiant. Et ſic deo ꝛc.

Ca. ij. De diſlocatiōe ⁊ mollificatione mandibule.

Diſlocatio mandibule. Signa

Aroꝛtigit mādibulā diſlocari. ℣ Cuius tā diſlocatio ad aūriozē aut poſteriozē partē euenire ꝑt. ℣ Signa aūt diſlocatiōis ſecute i aūriozi

ad illud recurrit. ¶ Quarta detentio q̄ ꝯgit circa accñtiū remotionē ſic ꝓpleᷣ: vcz ſi dolor vel aꝑa fuerit i cā ꝓuidētiſſimi medici ē (Aui. teſtāte) vt pri⁹ remoueat⁹ ad reſtaurationē puniat⁹: ne forte rō extēſiōis ſpaſmus ⁊ alia multa accñtia mala ꝓuocent. ℣ Sedāt vtiq; dolorē ⁊ aꝑa ꝑdictū oēs ebrocationes anodine cū aq̄ ⁊ pan vini odoriferi ꝓfecte oia ſiᷣ olea anodina velut camomil. roſ. ⁊ ane. cū ebullitiōe vermiū terreſt. ⁊ lana ſuccida in iſto caſu vtiᷣ ꝓcedūtur. Empᷣm q̄s de medela panis cū lacte vaccino vᷣ caprino ꝓfectū cū oleo roſ. camo. ⁊ pan croci tribuſq; vitellis ouoꝝ ad inuicē incorꝑatis ad hanc intētionē ꝑtaneū remediū ē. ℣ Sedato dolore ⁊ remoto aꝑate ad reſtaurationē iūcture cū ſecuritate ꝓuenit. Et q⁹ ꝓtingit ſepenūero diſlocationē eſſe cū vulnere: quare ꝓius neceſſariū eſt diſlocationē reſtaurari deiñ ad curā vulneris ꝓuerti vulⁿ ſuēdo ⁊ ligādo ipmq; aptū detinēdo quēadmodū. c. de frac. oſſiū cū vulnere. latiᷣ dictū fuit. Si vo ꝑdicta diſlocatio fuerit fracture aſſociata: tūc ſolerti ingenio magnaq; ſagacitate amba rū reſtauratio ſiᷣ ⁊ eodē tpe a medico tractāda eſt: q̄bⁿ reſtauratis cū aſtellis ⁊ ligamētis et iā dictis medelis ad ſuū locū ꝓ poſſe cuſtodiant. Et ſic deo ꝛc.

¶ Ca. ij. De diſlocatiōe ⁊ mollificatione mandibule.

Aroꝛtigit mādibulā diſlocari. ℣ Cuius tā diſlocatio ad aūriozē aut poſteriozē partē euenire ꝑt. ℣ Signa aūt diſlocatiōis ſecute i aūriozi

Ani.

Bzu.

Cura.

Cura.

pte ſunt: q⁹ os remanet aptū dētes inferiozis mādibule añcēdūt dētes aūriozes ſuperiozis mādibule. Signa vero diſlocatiōis poſteriozis ſunt oris clāſura. Ita ꝙ a paríēte nullo conamine aperiᷣ. Et ꝓpterea cibuz māducare nequit ⁊ niſi cū difficultate deglutit: ⁊ ſermo (vt teſtaᷣ Bzu.) i totū amittiᷣ. Et iſta diſlocatione dentes inferiozis mādibule ſubintrāt dētes ſuperiozis mādibule ⁊ palato inhērere videᷣ: ⁊ i pte exteriozi manifeſtaᷣ aliq̄d eminentie ꝑ ſoli tū. habita itaq; diſlocatiōis notitia tā aūriozis q̄ poſteriozis partis: tūc ſine aliquo tpis itervallo (vt refert Aliab. c. ꝓpria) expediēriſſimū eſt reſtauratozē pollices digitos intra os infirmi ponere: eoſq; ſuper molares dētes mādibule iferiozis viriliᷣ iferi⁹ i ꝓrimere eadē hora alijs digitis ābaꝝ manuū. ſub mēto applicatis ptes aūriozes mādibule ſurſum fortiter hincinde ſubleuādo. Et hāc reſtaurationē mō iā dicto ſepenūero manibus nr̄is ꝓfecimus mādibula ex ñte diſlocata ad aūriozē prē tm̄. ℣ Uez ſi via añdicta reſtauratio fieri nō poſſet: tūc loco digitoꝝ ponaᷣ duo cunei ligni leni ꝓfecti i oze iuxta dētes molares fortiter detēti p reſtauratozem: deinde ponaᷣ faſcia ſub mēto ex duob⁹ capitib⁹ ꝓfecta ⁊ ſurſum a latere dextro ⁊ ſiniſtro capitis hoza reſtauratiōis vn⁹ miſter ſurſuz trahat ſine ex tēdat capita hmōi faſcie extenſiōe vehemēti a pte poſteriozi tenendo genua ſup hūeros patietis ⁊ reſtauratoꝛ ꝓmat ifer⁹ igenioſe mādibulas cuneis antedictis: nā iſto igenio vñ-

Bzu.

Cura.

Cura.

Digitized by Google

quãq; mãdibule dislocationem collocauim⁹. Cũq; hec restauratio retardat nõ sine eminẽti periculo egrotãtis ab antiq⁹z modernis doctoribus talis dislocatio iudicat. Aliab. eñ sermone ir. sue practice. c. iã dcõ. ôt q; ni si satis ℔ primũ restaurare retur: mala exin isurgerẽt accñtia velut valida z diuturna febris: dolor capitis: flux⁹ vẽtris: choleri cusq; vomit⁹. A spasmo si l' pticle circũiacẽtesi postez cruciãtur. Et isti q̃b⁹ sik accñtia supueniunt tertia vel decta die avitali vicio dissoluũt. ℣ Cõsecuta deniq; iũcture ꝑdcẽ restauracõne loc⁹ cũ ẽpto sepi⁹ descripto i supiorib⁹ doctrisde fractura ossiũ z dislocatiõe ẽpkel. Et ligẽt de duob⁹ i duob⁹ dieb⁹ medelã sup loco renouãdo. Et sicvsq; ad decimũ ꝓcedẽdũ est. ℣ Et i eodẽ tpe ordinãdũ ẽ vt patiẽs ꝑ posse nisi forbilia ferclacõedat: ne forte i cõfrtiõe rez ꝓdẽsatay a gitarẽt mãdibule. Et ꝑ ꝯsrur ſ⁹ ad ꝓtinã redigerẽt egritudinẽ. Uinũ ꝓterea si patiẽs febre vacauerit liphatũ eẽ dz cerosotũ i colore. Si vo cũ febre fuerit loco vini accõmodate aqua mell⁹ cedik. ℣ Et sic vo dãte ꝛc.

¶ Cap. iij. de dislocatiõe colli et spondilium.

Ca. iij.

Aliab. Dislocatio colli.

Estãte Aliab. ir. fue practice ca. j. in dislocatiõe spine cõpleta infallenter morte rẽpẽtina patiẽs morit. Et hoc nõ aliã ob cãm ptingit nisi ꝓpea qz ad talẽ dislocationẽ sequũt nuche z neruoz eius torsio ꝯquassatio z laceratio. Et ꝓpea sint hõatz lesiõis nuche

Sal. necessario (vt alꝫ a Sal. dictum fuit) fũt fikia sint homatib⁹ cere bri. Quare si accideritdislocatis spõdilib⁹ colli mor a morbo sq̃tico patiens suffocak: qz ex hmõi dislocatiõe seq̃t phibitio anhelit⁹ i totũ vñ ipronisa z su bitanea morte sepenũero ẽficit hõ. Ad dislocationẽ si l'rpectoz de pespõdiliũ pp ipedimẽtũ qõ cõtcak musculis lacertisq; pectoz iꝑ pect⁹ mouẽtib⁹ pulmo nãl' tñ a motu ꝓpio desistit: ex quo anhelit⁹ frequẽs ac paru⁹ atq; mors matura ꝓsequũt. ¶ Dislocationũ ꝑteres spine spõdiliũ alia cẽ q̃ ad iteriorẽ ptẽ decliat: cui⁹ restauratio (vt Aliab. retulit) ꝓpossibilib⁹ nõ nulli tñ (vt ꝑfat⁹ vir asserit) iubẽt iuxta locũ dislocatõis magnã vẽtosã cũ puocatiõe fortis sternutatiõis hora exterioris z eẽtiõis ipõere qõ i re i vitate ab hyp. dãnak. Aliaẽ q̃ ad exteriorẽ ptẽ euẽit cui⁹ restaurõ efficit isto mõ: vcz collocato patiẽte sup lecto hora fortz exterioris cũ fascijs duab⁹ extremitatib⁹ corpis applicatis: vcz sub mẽto ꝑs⁹ ceruicẽ fascias ꝓducẽdo si dislocatio fuerit i collo z i pedib⁹ iuxta cauculã fascie magnifice colligate sũt mãib⁹ iferi⁹ dislocatiõez fortiter ꝓmẽdo restauratoz conet dislocatã spõdilẽ ad suũ ꝓpriũ locũ magna cũ dexteritate ꝓducere. ℣ Si vo ꝑdcã dislatio acciderit infra colli spõdiliũ ordinẽ: tũc meli⁹ ẽt fascie subascellis fortik z cruciak ligẽt: vcz dextrã ad sinistrãz sinistrã ad dextrũ lat⁹ postrigẽdo. Et dein more iã dcõ ad suũ locũ spinadislocatal pellak. ℣ Alꝫ q̃z spiẽ seq̃t dislocatio q̃ ab alia loco ꝑdcõ arcuatio spine ôz. Et ista addextrã aut sinistrã ptẽ iclinak. Et ei⁹ quidẽ restauratio cũ anto-

Nota

Spẽs.

Aliab.

hypo.

Digitized by Google

dicta extēsione z manib⁹ z p-
priā sedē collocat. ¶ Ulterius
sciēdū est q; i quacūq; minima
spōdiliū motiōe vel a cā pmiti
ua vl ancedēti cāra pferti i era
te tenella de futura gibbositate
plz timēdū est. pro cui⁹ curō-
ne fiet sermo i vltio li. chirur-
Nota. gie nr̄e ō additiōib⁹. ¶ Signa
Aliab. male pnosticationis (vt hr̄ ab
Aliab. ibidē) sunt vrine ōnega
tio i totū: z egestio ab ipa ho-
ra: et extremoz frigiditas: et
pter velle iterdū egō rūpit̄ p-
pter languoz̄ q̄ neruus accidit
porrectis ad ani lacertos. In-
terdū insup sequit̄ ossis caude
signū dislocatio. Cui⁹ si signū (vt retu-
dislocatio- lit Aui.) p difficultatē plicatio-
nis caude nis genu ac difficultatez pduc-
Aui. tiōis z attractiōis calcanei ꝑ-
sus caude dislocat. cognoscitur:
necnō p tristissimā loci sensatio
Cura. nē ac difformitatē ei⁹. ¶ In cu-
ius restauratiōe isto mō pcedi
tur: vcz situato patiente sup lec-
to restaurator ponat digitum
pollicē vel mediū in anū pri⁹
oleo ros. illinitū: deiñ fortī ele
uatiōe coneť os sursum ad suū
locum ducere. Altera manu ad
exteriorē ptē os cū osse adinui
cē ꝓponēdo. ¶ Facta deniq; re-
stauratiōe dislocatiōis vniuscu
iusq; spōdiliū pticulaz̄ pdicta
rū statim locus p quatuor dies
Eplm. empleť cū empło de far. vola-
tili z albumināb⁹ ouoz̄ oło ro-
sa. z mirtino pfecto. ¶ Cōsequē
ter vsq; ad finē restauratōis po
nať sup locū eplz nr̄m magīa
le ō farta volatili albu. oui. suc
co plāta. z ꝓsolide: ac mlt̄z aliis
reb⁹ habitis. c. de dislocā. i vlt.
q̄re ad illō si op⁹ fuerit recur-
rēdū ē: qz ei⁹ opatio i oi dislo.
cōfirmāda mirabilis est. desup
ligādo astellā ligni tractabilz
aut cozij plagellā lōgitudinis
duoz̄ palmoz̄ aut pl⁹: aut mi-
n⁹ put tibi videbit̄ p loci ne-
cessitate. ¶ Et sic deo dāte z.c.

¶ Capitulū. iiij. de dislocatiōe C. iiij.
humeri siue capitis adiutorij.

RAro caput adiutorij Dislo
ab hūero ꝓterq; ad catio
ferioꝛē ptē (vt aliab. hume
et Aui. testant) ꝓtin ri. Aliab.
git dislocari. Ad su- Aui.
perioꝛē etem ptē (vt prefati viri
asserūt) nunq; propter spissitu-
dinē musculoz̄ optimū coope
rimētū spatule sequit̄ dislocā-
tio. Nec etiā euenit ipm dislo-
cari ad posterioꝛē (vt idē Aui.) Aui.
q̄m spatula phibet ipam. Nec
et ad pect⁹: qz lacert⁹ q̄ duob⁹
cōstat capitib⁹ vna phibitiōe
capitis hūeri nō ꝓmittunt ca-
put adiutorij ad eūdē locū de-
clinare. Ad lat⁹ vo si luerit in
terdū sequit̄. (vt idē Aui.) dislo Anic.
catio z sepať iuctura in dictis
ptib⁹ separatiōe pua. Albu. tñ Albu.
tz caput adiutorij ad vnāquāq;
ptē posse dislocari: qō i rei ꝓba
te cū ei⁹ opiniōe q̄ pauciss̄imi
z antiquoz̄ z modernoz̄ repiū
tur auctores. ¶ Cognita itaq;
dislocatione hmōi iuncture qō
de facili comprehendit̄ qñ ad
inferioꝛē partē exijt p emine-
tiā i subascella apparenter ac
etiā p vacuitatē i superiōri pte
hūeri ꝓsecutā. Cognoscit̄ q̄z ꝑ signa
ꝓparationē hūeri ad hūez: qz ꝓparatiōnē hūeri ad hūez:
dislo. hūer⁹ sp remaner diffor-
mis cū aliq̄li ꝓeilitate a suo so
cio cui⁹ restau. stari vacādū ē.
Cūq; ē dislo. ꝑdicta i corpib⁹ Cura.
tenelle etatz̄ supuenerit: tūc ei⁹
restauratio cum digito pollice
sub ascella ipositto os supi⁹ for
tit̄ ipellendo z brachiū eltera

Digitized by Google

manu inferi⁹ trahẽdo restaura
tor: ꝓficit. ℣ Si vo hec restaura
tio ꝑdicto ordie acq̃ri nõ põt:
tũc loco digiti necessariũ ẽ pu
gillum sub ascella situare z mõ
ẽndicto os ad suũ locũ ipelle
re. At si i etate puecta cõtige
rit: tũc expediẽtissimũ ẽ iucũ
rã ista ad sedẽ ꝓpriã ducer al
tero istox mõzũ: ycz aut cũ cal
caneo: aut cũ cuneo: aut cũ ca
pite hũeri alicui⁹ mistri altio
ris staturę ꝙ sit statura i firmi:
aut barra lignea rotũda: aut cũ
scalis: aut cũ fascia suspẽsa z li
gata i trabe solarij. Et i pmꝫ a
calcaneo icipien⁹. Situatoq;
itaq; patiẽte sup bãco vl lecto
vt meli⁹ restau. videbit: restau
rator ponat suũ calcaneum sub
ascella os sursũ fortiꝫ ipellẽdo
z mãib⁹ brachiũ egrotãtꝫ ifer
ri⁹ velociꝫ i eadẽ hora z viri⁹
deorsũ trahat eo conamie ac si
vellet adintoriũ z brachiuz ab
hũero euellere. Aut ponat cu
neũ sub ascella lõgitudi socto
digitox z latitudis. iiij. i extre
mitate rotũda: z sex i alĩa extre
mitate. Cuius ẽmitas sit ali
quãtulũ lõga ad silitudinem
oni z pãnis: deiñ duplicatꝫ cũ
modico stuppe sub ascella si
tuer cune⁹ aduertẽdo q rotũdi
tas cunei sit sub ascella. Quo
fcõ patiẽs sup scãno ptin⁹ si
tuer vna cũ restauratore: i op
posito tñ restauratox iaceat vt
hora restauratiõis pede dexte
ro vl sinistro sup altera pte cu
nei applicato sursũ fortiꝫ ipellẽ
do manib⁹ suis magna vt ige
niꝫ z conamie brachiũ patiẽtꝫ
ad se trahat: qz ista via est secu
rior ceterꝫ z raro fallar: ꝙ re
staurationis viã ex inẽtiõe nr̃a
sepenũero exptũ sum⁹ cũ hono
re vtilitate nõ pna. ℣ Alis sit restau
regiꝫ via q̃ cũ barra sine stãga ratio
operar sub hac forma. Capiar cũ bar
barra seu stãga rotũda a duo- ra.
bus mistris. In cui⁹ medietate
adsit rotũditas ad oni silitudi
nẽ cũ pãnis z stuppa fabricata
z dsup ligata ipamq; barram p
ẽmitates suspẽsa i hũerꝫ suis
fortiꝫ tenear: stentꝫ i alĩ emi
nẽti loco vt eger cũ i barra su
spẽdere⁹ situãdo ascellã i rotũ
ditate terrã pedib⁹ attigerꝫ nõ
valeat. Qõ cũ fcm fuerit vnus
mistrox brachiũ patiẽtꝫ iferi⁹
trahat z alter pedes dicti pa
tiẽtꝫ leniꝫ ad terrã distẽdat. ter
ti⁹ aũt mister adsit q̃ hũer ꝑ
prius manib⁹ iferius ꝓximat.
℣ Alia q̃z via ẽ q̃ ꝑ gradũ sca- restau
lax ista restauratio reducif: vz ratio
vt suspẽso patiẽte sup scalaruz cũ gra
gradu pri⁹ pãnis z stuppa op- du sca
time iuoluto cũ aliq̃li eminen larum
tia ad modũ oni z ꝑ restaurato
rẽ brachiũ iferi⁹ fortiꝫ trahat
aduertẽdo q̃ grad⁹ scalax ho
ra restauratõis cadat sub ascel
la ne forte i focili adintoriũ seu
capite causet fractura. ℣ Aliuz restau
insup habem⁹ modũ q̃ solum ratio
manibus pficiꝫ. i. q̃ fortificata cum fa
fascia tele fortis duplicata et scia.
trabi solarij alligata ꝓpẽdicu
lariꝫ descẽdẽte ad modũ chor
dule situer patiẽtis ascella sup
ꝑdcã fascia: ponẽdo sup prius
sub ascella magnã pilã stuppa:
aut pãnis ꝓfectã: deiñ ordie iã
dicto i reductiõe scalarũ ꝓce
dat. ℣ Eodẽq; mõ sepenũero restau
reduxim⁹ adintoriũ ad ꝓpriũ ratio
locũ cũ ligno curuo ad modum cũ bal
baliste cũ sua chorda i ãbabus lista li
extremitatib⁹ clauis fortifica- gnea.
ta a trabe solarij perpẽdiculari
ter descendẽte per iuferm tro-

Digitized by Google

cleā vulgariter lataglia nūcꝫ patū. ¶ Situato itaq; hmōi in strō cū sua pila mō añdicto sub ascella habeat rstauratoꝛ duos vel tres mīstros q̄ patiētem a terra p tres cubitos cū dicto in strumēto leuiter suspēdāt ꝛ pl9 vel min9 iurta patiētis statureꝫ necessitatē: quoꝝ mīstroꝝ vn9 patiētis brachiū inferi9 fortiꝫ trahat in eodē tpe. Sitꝫ alī9 ea dē hora manib9 suis patiētis pedes ꝛplectaꝫ leuiter tñ deoꝛ suꝫ trahēdoꝛ: aliq̄n tm̄ suspē dēdo iurta necessitatē pōderꝫ lateris oppositi. Et isto mō cū celeritate ꝛ egrotātis brachij tutela dislocatū adiutoriū multoties ad suū ꝓpriū locū ꝓdurestau rim9. ¶ Sūt ōniq̄ nōnulli q̄ ratio bēt patiētꝫ ascellā sup spatulaꝫ cū spa alicui9 hois altioꝝ stature tula. tura patientis situare: brachiū q̄ egrotātis manib9 ꝟsus inferiorē ptē fortiter extēdēdo ꝛ magno conamine sursum relicquū corporis predicta spatula subleuādo: q̄ dē mod9 Iꝫ a nō nullis sit cōprobatus: tñ in rei veritate ego hmōi modū nūq̄ approbaui: q̄ ei9 opatio magna ex pte mēdax repiꝫ. Ulteri9 plerūq̄ ptingit iūcturā istā a loco suo làratā multis dieb9 pmanere i tm̄ q̄ sepenūero ad duritiē ꝙuertiꝫ. vñ añ ei9 restauratione vtilissimū est locū mollificare cū decoctiōib9 mollificātib9: aut cū ēplis vel cerotis hmōi virtutē hꝫtib9: de q̄bus oībus in antidoꝛo nr̄o suis ꝓprijs ca. vtilez faciem9 sermonē. ¶ Cū ḡ locū mollificatū eē cognoueris: tunc ad vnū ex iā dictis modis restaurādi recurrendū est. ¶ Ei9 aūt ꝓfirmatio (vt multi cōiter testant) ita vi gesimū ꝓplet dic. ¶ De dislocatiōe aūt hūeri ꝛ capitis furcule hic cessabit 9mo cū rarissi me (vt Auic. tenet.) p̄dicta ossa neq̄q̄ dislo. suscipiāt cū tñ caput ſpatule ꝛ furcule ac pectoris ossa sepationē patiaꝫ: dislocationē aūt minime. Quā de re cōsecuta ptiū vnione manibus restauratoris cōstrictis medicaminib9 p eadē curōne procedaꝫ. ¶ Et sic deo dāte ꝛc.

¶ Ca. v. De dislocatiōe cubiti. Ca. v.

Ultis ō causis dislocatio cubiti ꝛ ei9 restauratio pdificilis cubiti, indicaꝫ: tū pp ligamētoꝝ fortitudinez ipm cōtinētiū: tū ꝓpter eorum breuitatē: tū etiā ꝓpter ꝟrietatē sue cōcauitatis. Et q̄q̄ ista iunctura (vt nōnulli asserūt) ad vnāquāq̄ ptē possit dislocari: tñ q̄ ꝓter q̄ ad interiorē ꝛ posteriorē partē ipam disloca. suscipiat est de raro ptingēti. Ceteris ꝟo deteriorē illa q̄ pp mobediētiā ꝛ carnis paucitatē ad partē posteriorē inclinaꝫ. Signa dislocationis cubiti. Sicili hꝫtur p ocuitatē vni9 ptꝫ ꝛ gibbositatē alterius ptis. Et cū hoc etiā ifirm9 brachiū ꝟsus pect9 nullo pacto ꝓplicare: nec ꝟsus ſpatulā subleuare potest. Cognoscit insup istī9 iuncture luxatio ad ꝓpationē luxati mēbri cū socio suo: q̄ dislocatiōe ꝓsecuta plasmatio in lōgitudine ꝛ pulchritudīe cū suo socio longe difformis esse vꝫ. Et ꝓpterea necessario intersanum ꝛ luxatū cubitū semp magna apparet inequalitaꝫ. ¶ Cū ergo ad hāc veneris dislocationem statim sine aliqua tpis intermissione sī ad interiorez fuerit

Cura.

BIBLIOTECA
Digitized by Google

partē adsint duo mīstri. Quorum vn⁹ patiētis adiutorium manib⁹ capiat. Alter aut man⁹ eiusdē fortiter mēbrū extēdit extēsiōeveheměti. Sīc restaurator eodē tpe manib⁹ oleo rosillinitis coneꝫ iunct. ad ppriā sedē collocare ipam pollicib⁹ suis: aut palma man⁹ fortiter impellēdo. Sed si ad posteriorē partē cubitū diflocari ꝓtigerit: tūc necessariū est vt a duobus ministris brachiū fortiter extēdat ordine iā dicto: et fortiter extēsiōe: deiñ restaurator manib⁹ suis cubitum cingēdo os ad ppriā sedē impellat. ¶ Hoc ꝓpleto iūctura empl̄o restricti no empleꝫ et ꝺecēti liga. ligetur. Brachiū aꝺ collū suspensum detineat. Et nō pmuteꝫ talis medella vsq; aꝺ q̄rtā diem. Hec aūt restau. cōiter i. xv. diebus celebrat. ¶ Et q; cōtingit sepenūero in fine cure iūcturā cū aliq̄li duritie remanere: ꝓ cuius mollificatiōe recurre aꝺ antidotariū nr̄m ca. ꝺe medicinis mollificatib⁹ necessitate vt genti. Sīc retiā dictis. xv. diebus trāsactis cerotū nostruz in cā fractor̄ ossiū ordinatū in. c. ꝺe cerotis accōmoꝺate per aliquot ꝺies sup totā iunctūrā ꝺeferri ꝺz. ¶ Et sic ꝺeo ꝺante etc.

Tps restauratiōnis.

¶ Ca. vj. De diflocatione iunctur̄ man⁹ et ꝺigitor̄ eius.

Diflocatio man⁹.

Uncture man⁹ et ꝺigitor̄ ꝺe facili diflocatiōnē suscipere solēt. De facili sīc ꝺū ccentes fuerint restaurantur: quar̄ diflocatio lz aꝺ vnāquāq; partē (vt oc̄s cōiter tenent practicātes) ꝓtingere possit: tn̄ aꝺ interiorē et posteriorē partē vt plurimum diflocari solent. Signa vtiq; diflocatiōis istar̄ iūctur̄ nō differūt ab alijs signis supi⁹ ꝺescriptis. Restauratio itaq; diflocatiōis iūcture man⁹ et ꝺigitor̄ ci⁹ pficit optia extēsiōe facta ꝺuobus ministris hincinde restauratoꝛ iuncturas mouendo: eminētiāq; loci manib⁹ ꝓprijs mēꝺo totaliter se exerceat ꝺonec ossa aꝺ suā ppriā sedē ꝓponant. ¶ Facta restauratione loc⁹ epl'm epleꝫ cū empl̄o ꝺe farina volatili et albumine ouoz̄ ac oleo rosar. et mirtino ꝓfecto. Cū q̄ vsq; aꝺ septimū p̄cedēꝺū est ipsuz ꝺe trib⁹ in trib⁹ ꝺieb⁹ pmutanꝺo: et manū et brachiū sup tabula stuppa et pānis iuoluta situā ꝺo. ¶ Septia ꝺeiñ trāsacta cuz infrascripto auxilio vtilr̄ pceꝺit. ℞. albu. ouoz̄ ouoz̄ ol. mirti. ol. ro. aā. ℥. ß. ol. masti. ℥. ß. tereb. clarissime. ℥. x. puluer̄is rubei. ℥. ß. succi plantaginis. ℥. vj. farie ordei et fabar̄ aā. ℥. v. misce et moze empti sup iunctura aꝺministreꝺ: mā ei⁹ operatio i oi ꝺiflocatiōe q̄ꝺe mihi vtilissima est. ¶ Et quia sepenumero ꝓtingit istā iūcturā cū ꝺiuturno ꝺoloze et ꝺifficultate motionis et cū ꝺebilitate pluris totiꝰ iūcture remanere: vñ ꝓ sedatione ꝺoloris et ꝓfortatione pticule et ei⁹ mollificatiōe infrascriptū cerotū magistrale sup p̄ꝺicta iūctura ꝺ ponere necessariuz ē: cui⁹ talis ē ordiatio nr̄a. ℞. Cero radicū altee ꝺecocte et cribellatū mal te radicū sigilli salomōis sīc r gfale ꝺcocte aā. lib. ß. oīi ros. onfanci ni olei mirti. aā. ℥. ß. agripe et ꝺialtee aā. ℥. vj. terebētine clare olei camomillini. aā. ℥. ß. floris rosismarini: squinānti. abs̄ thȳ ana. paruz lumbricoꝝ loto

rum cū vino. ℥.j. ℈. vini odorifi li. ℥. bul. oīa simul p̄ter cribzatū vsq; ad vini ꝓsum. deinde colenk. z cū cera alba sufficiēt̄z dicta cribzatura fiat cerot̄. mol le: addēdo croci. ʒ. ij. ℣ Cōfirmatur aūt talis iūctura cōitervt nō nulli testant: p̄sertim Janieri in. xij. diebus. Et sic deo dā. ꝛc.

C. viij. Dislocatio scie et core. Albu.

¶ Cap. viij. De dislocatiōe scie z core.

Jceit (vt cōiter oēs net antores p̄ter Albu.) caput core ad vnāquāq; partē possit dislocari: tñ luxationē in cora vt plm aut ad exteriorē aut posteriorē partē eue nire ꝓtigit. ¶ Significatio itaq; dislocationis core ad exteriorē partē secute est qñ pes a suo socio in lōgitudine abbreuiatur. Et cū hoc etiā in inguine p̄sundit as manifestat̄: z in oppōsita parte eminētia ostendit z genu ad interiorē p̄tē aliquātulū declinare vr. ℣ Signa aūt dislocatiōis ad posteriorē partē ꝓsecute habenk p difficultatē plicādi genu z pedis abbreuiationem cū ꝛollificatione in inguine et core rotūditas apud nates manifestā eminētiā causare solet: qñ aūt (ly sit de raro ptingenti) ad interiorē partē sequit dislocatio ista. ei⁹ signa sūt hec: vcz qñ iūgit pes infirmus cū pede sano inuenit longiorīs staturę statura sani: z ēt genu altero remanet eminēti⁹ z patiēs vsus inguē pedē ꝓducere neq̄t: z caput ēt core. vsus inguē deriuare solet. Et ꝓpterea ad iōm locū semp aliqua manifestat̄ tūc facto. ℣ Signa itaq; dislocationis ad anteriorē partē secute cognoscunt̄ p denegationē vrine. z interdū p retentionē egestionū z inguinis tumefactionē: et p difficultatē ābulandi: q̄ eger aliter q̄s sup calcaneo ambulare nequit. z cū hoc etiā crus nullo pacto a patiente duplicari pōt. Genu sikr cū hac dislocatiōe doloze minime vacare vr. ¶ Cum ergo core iūctura per signa iam dicta luxatam esse cognoueris: tūc velociter in eius reductiōe laborādū est qm̄ nisi recenter a sua ꝓpria sede luxata restauretur eius reductio in posterus (vt inquit Aliab.) cū difficultate efficeret. Eādē sniam refert Alui. medicoꝝ princeps dicens q; si nō reduceret velociter ad suū ꝓpriū locum fortasse effunderent ad eā humiditates z putrefierēt z ꝓducerent ad corruptionē totius mēbri ꝛc. ¶ Quade re z si circa hūc modū restaurandi iuncturam varie apud autores reperiant opiniones. Tñ oēs cōiter practicantes moderni docent hmōi iūcture facere restaurationē altero duoꝝ modoꝝ. ¶ Quoꝝ primus est Alb. chirurgicoꝝ pater. z est oībus luxationibus iūcture anche reductio vniuersalis: p̄sertim oībus his modis quoꝝ ꝓpria ignoraꝝ dislocatio. Ligato itaq; cum fascia seu mantili patiēte sub ascellis z inguinibus firmiter ad colūnam aut ad aliud instrm̄ p̄similis fortitudinis: z ab alia parte ligeꝰ cū mānili genu deorsum descēdendo verius caniculā ibiq; insup firmando mantile: quo facto in eodē tpe vice vna fortiter talis ab oī parte efficiaꝰ extēsio q; patiēs sere a terra suspendi videaꝰ: z sic restauratoꝝ tpe hmōi extensionis manib⁹ totā iūcturā ꝓplectēdo

Signa dislocationis

Signa dislocationis ad posteriorē ptē.

Signa dislocationis ad anteriorē ptē.

Curs.

Aliab.

Primus modus restaurandi.

Digitized by Google

hincinde eā ꝓmoneat donec ad ꝓpriā sedē locarā esse cognouerit q̄ de facili cognoscit ꝑ lōgitudinē ocij sani eg̃lē z sedationē doloris. Et iste mod⁹ lz (vt ꝑ dixim⁹) oib⁹ sit cōis: tñ est magis ꝓueniēs ad dislocationē interi⁹ z exteri⁹ secutā: nā vt dcm̄ est ꝑ extēsionē dictā patiēs extēdat emmētia q̄ est apō inguē cū calcaneo int⁹ ad suū ipellat locū: corā ꝑ genu ad interi⁹ du cēdo. ¶ Scōs etem̄ mod⁹ reductiōis isti⁹ iūcture est vt situato patiēte sup mēsa lōgitori patiētis statura z i qualibet extremitate firmet colūna: deide cū mātili ab iguine ad dorsum sursum ascēdēti cruciat⁹ sup vētrē ligeā ad colūnā: z cū alio mātili ligeā et corā sup genu cruciat⁹ liter voluendo donec sub calcaneo cū eodē mātili ad aliā ligetur colūnā z cū canulis positis inter mātile z colūnā torquēdo ab oi ꝑte sic trahat patiens donec restauratoꝛ manib⁹ suis iūcturā ad suū locum ꝓponere valeat. ¶ Aliō ingeniū reductiōis est: vt firmato z ligato patiente sub ascellis cū mātili ad colūnā corā cū mātili ligata ad torcutare instrūm annectat cū ꝓdicto mātili ligatiōe firmā: qz ꝑ hunc modū vna q̄q̄ difficilis cōpe ratio ad suū ꝓpriū locū reducitur: dūmodo recēs fuerit. Cui⁹ q̄dē firmatio aut⁹ ijs dictis superi⁹. c. j. de vlt fract. z dislocatio. ꝓplet. ¶ Uer. si hmōi dislocatio a cāa recēti cāri videtur: tunc post ei⁹ reductionē ad hūiditatē supflūs desiccādam actuale cauteriū ab antiq̄s summe laudat. ¶ Consecuta deniq̄ isti⁹ iūcture reductiōe vtilissimū est ascellā ꝑ aliquot dies pōnis z stuppa inuolutā i ꝑte exteriori cōpe vsq̄ ad caniculam ligatā detinere: prius tñ ligata medela ꝺecenti ligatura ipsa cruciat⁹ hincide tēdēti: z nō remuteꝛ medela nisi de sexto in sextū. ¶ Cui⁹ ꝓfirmatio cōit in xxx. dieb⁹ ꝓplet. Et sic deo ꝛc.

¶ Cap. viij. de dislocatione genu z eius rotule. Cap. viij.

Scōs mod⁹.

Alius mod⁹ restaurandi.

Unctura genu (teste Aliab. Aliab.) ad vnāquāq̄ dislocatiōē ꝑtinēt ad aīriora ꝑ tibiē dislocari ꝑt. Dicit genu. em̄ ad aīriora nō est eueniēs: qm̄ geniculus siue rotula fieri ꝓhibet. ¶ Cui⁹ q̄dē reductiōis quā ad modū sepenūero in alijs capīs dictū fuit cū debita mēbri extēsiōe z manib⁹ q̄z restaurātis os ad suū locū cum decēti ꝑssura ꝓponēti magnifice ꝓplet. Et si tm̄ rotulā dislocari ꝓtigerit: tūc in ei⁹ reductiōe ponat patiēs sup scānū ad sedē dū sup terrā pedē suū situādo. Deinde restauratoꝛ conet manibus suis fortiter ꝓmimendo rotulam ad suū locū collocare. Postmodū locus cū stuppis et empl'o de farina volatili emplastret. Et deinde liget. Et in curatura ponant pānī z alia mgenia genu plicatione ꝓhibētia. ¶ Ultio vero loco ꝑ ꝓfirmatiōe iūcture genu z rotule ꝓcedēdū est aurilijs z curatiōe tradita i superioꝛib⁹ capīs. Astelle q̄z a die restauratiōis per multos dies vtiliter ꝺecenti ligatura administrant. Remuteꝛ si r me dela de tertio in tertium. Et nō fiat festinatio ad auferendas astellas nec etiam ad ambulandum festinetur: qm̄ (vt inquit Aui.) a facili causa genu luxatū est ascellā ꝑ aliquot dies pōri cōtingit. Et sic deo dante ꝛc. Aui.

Digitized by Google

Ca. ix. ¶Cap. ix. De dislocatiõe calcanei z digitorum pedis.

Dislocatio calcanei. CAlcaneꝰ vtiq; iterdũ dislocatione ꝓpleta dislocari solet: ꝙliqñ separat. Et eiꝰ q̃dez luxatio nõ nisi ad ptẽ interiorẽ aut exteriorẽ tm̃ sequitur. ¶Cuius signũ est ꝙ tumefactio calcanei ad eã partẽ versus os luxatũ declinatur. ℣ Juncture ℣o digitoꝝ a facili cã dislocank̃ z cũ facilitate reducunk̃.

Signa luxati calcanei.

Cura. ¶In reductione ergo ossis calcanei si dislocatio fuerit ꝓpleta (vt inq̃t Aui. c. ꝓꝓio) fortis extensio z ingẽs ipulsio sup eminenti loco necessarie sunt. In leni aũt motione calcanei leui extẽsiõe z expulsione ꝓ eius reductione indigemus. ¶Modꝰ reductionis calcanei talis est. Adsint ministri duo: quoꝝ alter manibus pedem fortiter extendat ab altero ministro corpus z genu etiã fortiter teneatur. Restaurator deinde manibus ꝓ ꝓpꝛijs os calcanei tpe extẽsiõis ad suũ ꝓpriũ locum collocare conek̃. Secuta restauratione cũ emplastris z auxilijs iã dictis in capitulis antecedẽtibꝰ locꝰ emplastrek̃. Et ligetur cũ cautela tm̃ remisse ligature: ne nerui añriores z posteriores a nimia strictura ledank̃. Circa deniq; digitorum pedis restaurationem nõ secus procedendum est qñ admodũ capko de manus digitoꝝ reductione dictũ fuit. Unũ tm̃ in isto casu nõ pretermittam. q̃ ꝓ facta equatione iũcture calcanei vtilissimum est (vt Auic. precipit) patiẽtem per dies. xl. ab oi ambulatiõis exercitio se abstinere. ¶Et qz interdũ ꝓpter plurimã ossiũ neruoꝝ z ligamentoꝝ compositionez pes debilis z doloroſus per mẽses ambulatiõi inept̃ remanere solet. Ideo ꝓ sedatiõe doloris et ꝓ se resolutiõe materiei faciẽtis do datiõe lorẽ cũ ꝓfortatiõe particule: nõ doloroſ nisi vtilissimũ est infrascriptuz ꝓfortatiuũ super totum pedem more ceroti applicare: cuius talis est ordinatio nostra. ℞. radi Cero z cum altee decocte z cribel. ℥. ß. tum. radicis enule z sigilli salamonis etiã ꝺcocte z cribellate añ. ℥. iij. olei camo. ro. z murtini añ. ℥. ß. agripe z dialtee añ. ʒ. vj. olei masticini. ℥. ß. vermium terrestrium lotoꝝ cum vino. ℥. j. et ß. camomil. rosa. absinthij sq̃i nanti anthos añ. paꝝ vini odo riferi ciatum vnum: bulliãt oia simul vsq; ad consummationez vini: deinde colentur cui colature addantur farine fabaꝝ bene cribellate farine ordei pulueris rubei ana. ʒ. v. sanguinis draconis mumie añ. ʒ. iij. croci. ʒ. ß. sandaloꝝ omnium añ. ʒ. ß. z ß. terebẽ. clarissi. ℥. j. Et iterum cum cera alba sufficienti z cribratura predicta ꝑm artem fiat cerotum molle: qđ etiam in omnibus torsionibus z lacertorum attritionibus est medicina magna. Et sic deo dante ꝛc.

Modꝰ reducẽdi calcanei.

restauratio pedis digitorum.

¶Finit liber sextꝰ Chirurgie eiusdem magistri Joannis de Vigo Genuen̄. Ad laudẽ omnipotentis dei.

¶Incipit Liber. vij. Magistri Joannis de Vigo Genuen̄. De palligere. De natura simplicium valde vtilis ad vsum practicantiũ in arte Chirurgia: put in succedenti proemio patet.

Digitized by Google

Cum ego Joannes aliaduerterem quãtũ vtilitatis eẽt vniuersis chirurgicis chirurgiam excercentibus cognitionem ⁊ naturam illorũ simplicium habere: quibus in componendis ⁊ ordinãdis emplastris vnguẽtis atq; linimentis et alijs necessarijs ĩgenijs ad chirurgicũ negotiũ quotidie frequẽtissime vtuntur. Vbi quidẽ oratoꝛ eloquẽtia eẽt necessaria si id narrarevellem. Qua de re ad eoꝝ vtilitatem libellũ de natura simpliciũ extractũ melioꝛi mõ quo potui exanti quoꝝ scripturis cõpilare decreui. Jn q̃ q̃dẽ nõ mõ naturã ⁊ eorũdẽ posse. Uerũetiã et modũ pharmaca ꝓponendi in quocũq; fere simplici repies. Jn oi etem simplici exẽplum seu ꝓpositionẽ ĩ curandis morbis pharmaci cõpositi ad vtilitatem chirurgie tibi frequẽtissime describã. ℣ Igitur fili mi Aluisi legito hũc libũ iterum dico plegito. Nã sicut ars suuꝝ optimũ finẽ (vt in proemio diximus) sine artifice conseq̃ nõ põt suꝝ idonea ac ꝓportionata instrumẽta hñti. Jta ⁊ pharmaca diuersoꝝ simpliciũ a chirurgo ad egrotantiũ vtilitatẽ idonee ordinari nõ põt: nisi talis chirurgus hmõi simpliciũ pleniorẽ notitiam habuerit. ℣ Si q̃s igit ĩ arte chirurgica: pharmaca si ꝛ cõponere seu ordinare voluerit absq; vera ⁊ pfecta cognitiõe naturę simpliciũ ingredientiũ: pfecto is eẽ parat ĩ põt ceco i ligno operãti. Nã sepissime cõtingit cecũ scindẽ lignũ plus ⁊ minus ꝺ ligno accipere q̃s sit necesse. Et ꝓpterea frequntissime errorẽ cõmittit. si q̃s mõ accidit chirurgo sepenũcro errar ĩ ꝓponẽdo vnguẽta emplastra et linimẽta ad vsum chirurgie naturã simpliciuz ignorãdo. ℣ Qua de re vt facilius gradus simpliciuz reperiant ipa sub ordie alphabeti describã. Et licet inter doctoꝛes graduũ varietas simpliciũ reperiaꝛ: tñ aliq̃n illud a diuersitate regionũ causari potest. Ego em in hoc meo libello de simplici medicina iserui tm̃ mõ flores abãtiarũ monumẽtis recollectos: ⁊ ꝑserti dio. Serap. Hale. Pau. Aui. ⁊ alioꝝ Jn primis a lra A. incipiẽdo.

Acetũ est frigidum in ꝓio ⁊ siccum in tertio: compositas tñ habet virtutes cum maxima penetratiõe: opiniões philosophoꝝ conueniunt in siccitate ipsius ⁊ discrepant in cali. ⁊ fri. Nã quidam dixerunt q̃ frigidum est q̃ choleram mitigat. Et alij dixerũt q̃ est calidum eo q̃ super terrã sparsum bullit ⁊ frangit petram. Veliꝰ. q̃ de eo dicitur q̃ sit calidum postea frigidum acutum. Et ꝓpterea factum ex vino autem potenti calide complexionis iudicatur. Acetũ

Aloes epaticũ calidũ ẽ ꝛ sic. in scõo ẽdu. Pudẽdoꝝ ulceribus ꝑsertim virge ⁊ mꝛicis cũ aneto ꝓbusto vtiliter admistratur. Vulnera quoq; recẽtia potẽtissime incarnat. Oculoꝝ caligiuẽ clarificat eoꝝq; lachrymas cũ aq̃ rosaꝝ ⁊ mirtillo. ip si ꝙ ꝰ ꝙ iposita potẽter strigit. Aloes

Agaricus est cali. in secundo ⁊ sic. in tertio. puluerizatus et admixt ꝰ cuꝝ melle litargirio cus. Agarici

Erem plũ.

Digitized by Google

terrebētia ⁊ lupinoꝝ farina: nec nō parū salis atq; tartari vnam quāq; morphēa pr⁹ aliq̄tuluz scariūcatam valētissime sanat. Ossa ḋz corrupta cū paucedie aḋ vite ipositū mirabilr exhit et mūdificat. Silicq; mō aduersus fistulā cū radice dragōteer puluere nr̄o carnis supflue remotiuo parūq; tartari ⁊ salis ꝛz oēz modā administratiōis ei⁹ intra fistulam impositus summo pere valet.

Assara ¶Assara siue baccara latie sm Sal.vij.phar. herba ē cal.⁊ sic. ꝛpronis i tertio. Cui⁹ bonitas i radice tm ei⁹ pīsistere vr. Jō radix ei⁹ ḃcocta in lauatozio capitis pro confortatione ipsi⁹ sum

Argen me vsitat. Jtē lautio capitis.

tāyniū ¶Argētū viuū auct. Pauli est calidū ⁊ sic. in quarto ex effectu eīs cognoscitur: quia ex sua caliditate dissoluēdo incidit ⁊ penetrat. Quidam dixerunt ipsuz

alumē. esse frigidum in quarto.

¶Alumē ca.⁊ sic. i ḧrto ē phi bitiuū materierū flegmaticarū ad locū veniētiū. Et si mixtū ⁊ bullitū fuerit cū z ḋ plātaginis sanat vlcera difficillime curōis

Amig ¶Amigdale amare ca.⁊ sic. in

dale a scḋo sunt. Et oleū ēt eaꝝ eiusdē

mare. ē nature. Dulces ꝛo calide sūt ⁊ hūide i pr̄io: ⁊ oleū earuz ⁊ o leū amaꝝ facit ad surditatem auriū. Oleū ꝛo dulciū ꝛfert doloꝛi eaꝝ a mā mixta cāto. Amare ifup amigdale ꝓtrite ⁊ cū sapa pr⁹ ad ignē ispissate admodū cerotis adito aloe caballino lubricos mirabilr iterficit et necant sup vmbilico imposite.

Anisū ¶Anisuz est ca.et sic.in tertio. ḧtutē ḧz carminādi vētositatē.

Anti- ¶Antimoniū est fri.⁊ sic.i ter

moniū tio. Et cū albu.oui ⁊ ligua pas-

serina farinaq; faba. parūq; thuris ⁊ pilis lepoꝝ minutissime i cisis sanguis auriū flurū z q̄cūq; cā fluētē ꝛfectissime stringit ipm iter aurem admadum pessarū ipositū. Et in collirijs oculoꝝ vtilr administrat. Jō testanle Almā. senitatē oculi ꝛseruat. Carnē insup i vlcerib⁹ supfluā ꝛsumit absq; mordicatiōe etiā maligna vlcera ⁊ corrosiua mū dificando incarnat.

¶Arsenicū ⁊ auripigmētū ſsūt Arseni cal. in tertio sic. in scḋo. virtutē cum. hñt mortificādi ⁊ putrefaciēdi mēbruz: tamen auripigmentuz est minoris operationis.

¶Absinthiū est ca.li ꝑmo sic. i Absin scḋo: cui⁹ virt⁹ rōne amaritudi thium. nis sue est stiptica. Jō sunt sibi ḧtutes adinicez Jtie inopatione. Absinthium igitur cōtuz ⁊ sup tegula calefactuz vino odozifero irrozata percussionib⁹ contusionum ꝛfectissime opitulatur. Decoctum insup cū furfure caſn. mellilotꝝ ⁊ malua cum sapa et aqua sufficienti et cum oleis anodinis: puta oleo rosa. mirtino atq; camomillino super contusionibus ⁊ attritionibus lacertoꝝ miraculose valet

Altea. ¶Altea de cuius essentia varie sunt opiniones. aliqui enim et communis vsus medicoꝝ tenent ipsam esse ca.⁊ hu. caliditate tēperata. Alij ꝛo ca.et sic. iudicāt. Jdeo Sera. c.de altea dicit q; eius virtus est stiptica re. Sale. ꝛo. vj. simplici. phar. c. euiscus. dicit ipsam virtutem habere abstergendi relaxandi seu digerendi dolozemq; mitigandi. Jdeo apostemata que cum difficultate maturantur: maturat si cum farina tritici in

Digitized by Google

brodio gallinaꝝ z cū butyro ẽz artē decocta z i forma empti re ducta fuerit. humores ād̄z crudos z grossos i aꝑatib⁹ frigidꝫ pfectissime z celeriꝰ maturat z digerit. Itē ad fracturā ossium cū medicinis valēt⁹ vtilr ponit. Uiscositate eī sua ossa fracta ꝯglutinat. Et ꝓpea a q̄busdā dicta est altea: qr se in altum eleuat: z viscus qr conglutinat.

Acor⁹. ¶Acorus est ca. z sic. i scō. Et vtiliter intus z extra vntꝰ̄s splenis medetur.

Aceto sa. ¶Acetosa est frigi. i ꝓmo sic. i. ūj. eiꝰ frꝰ ẽ cū lactuca ꝓtusa z lingua passerina z albumine ouī ꝯquassato cuꝫ oleo rosaceo anfanci no aꝑata cholerica q̄ trāseūt de membro ad mēbrū ꝓhibent iuuare.

Agrimonia ¶Agrimonia ẽ ca. z sic. in. ūj. et succꝰ eiꝰ cuꝫ cerotis vulneꝝ capitꝫ vtilr administrat. z sirupꝰ cū ea ꝓfectꝰ vt iferi⁹ spasmosis epilepticꝫ z paliticis medetur.

Nota singulare rme diū cōtra nervorum passiones. Cuiꝰ forma talis ẽ. ℞. Agrimōie mīcarie pipi. prunale verꝫ anthos aā. ℳ. j. saluie nepite mētastri aā. ℳ. ß. se. peonie z radicis eiꝰ aā. z. ij. sanfuci feni. aā. ℳ. ß. cinamo. nucꝫ muscꝫ cubebe aā. z. j. ß. agarici trociss. ℨ. ij. ossa ꝓtundāt adiuicē: z cū aq̄ feniculi saluieꝫ bul. vsqꝫ ad ꝓsūtertie ptis: deiñ colent z cum zucc. z melle sufficienti sirupizet postmodum cū pillis agreg. z pillis fetidis purget corpꝰ: nā ꝑdictꝰ sirupus cū aq̄ absin. et saluie sūptꝰ vnuꝫ q̄ñꝫ dolorē sciaticū z spasmosam dispositionem membris cōfortādo. resolnit z mitigat.

Allium ¶Alliū est ca. z sic. circa ꝗrtuꝫ. Et decoctū sub prunis cū cepe z pistarū cū ficub⁹ z pignedie porcina aꝑata frigida difficili me maturatiōis maturat. Et etiā ōcōctū z pistarū cū nuce et ficub⁹ actyriaca oiꝰ venenosoꝝ animaliū morsuris intus z exadministrata magna est medicina. Et propterea dicitur esse rusticorum tyriaca.

¶Apiū est ca. in ꝓmo z sic. i. ūj. Apiū. i succus eius cū tereb. z farina frumēti z melle rosa. parūꝫ sarcocolle igne z arte absterſiuus faciendo vlcera carbūculosa p fectissime mōdificat icarnat de coctū insup apiū cū folijs cauliumet melilloto: deiñ in decocta aꝑactiōe cuꝫ farina faba. et furfure. z tamāoleo camo. anet. z rosaceo aāta mā millarū pp retentionē lactis cāta potenter resoluit: lac partim exiccādo z partim purgando.

¶Aristologia est ca. z sic. in. ūj. Aristologia. Uirtutē hꝫ incarnādi vlcera cū mundificatione.

¶Anthera est illꝰ qō est in medio roseꝝ tendēs ad citrinū colore. Cuius virtꝰ est frigi. z sic. in ꝓmo cum stipticitate. Anthera.

¶Alchechigi siue solatrū mōtanū ẽ frigi. z sic. i ꝓpone: z confert difficultati vrine: z mundificat renes sumendo ipꝫ i forma sirupi. ℞. alchechigi. ℨ. j. ß. passularū pinearū mundataꝝ aā. z. vj. triuꝫ seminū minorum aā. z. iij. radicuꝫ petrosilij feniculi aſpargi bruſci atq; apij aā. ℳ. ß. liquricie. z. ß. ꝓtu. da mat. sedeste miuubarū. aā. nūe. xij. florū viol. girū sol aā. ℳ. j. ſaſſifragie. ℳ. ß. bul. aliꝫ tulū tritu rata a cū aqua endiuie bugl. et feni. z paꝝ vini granatoꝝ vsqꝫ ad ꝓsūptie ptis: deide fortiter colēt z cū zucca. albo sufficienti fiat sirupꝰ ḟz artē cū. z. j. ß. optimi reubarbari. Iste eī sirupꝰ mixtus in modū mundificat renes a la Alcheching. sirupꝰ

pillo

pillō furfure ꝛ pilis: stomachū ꝓfortat eiꝰ digōnē aliq̄r cozo borādo vētoſitates q̄ eiꝰ ꝛ viſce rum carminādo ꝛ reſoluendo.

Ameos. ¶Ameos ſemen eſt ca.ꝛ ſic. in tertio: ꝛ in aurilūs vrine ꝛ eiꝰ ꝓuocatiuis vtilr adminiſtrat.

Anetū ¶Anetū ē ca.ꝛ ſic. ꝓpkonis i. ij. Et ꝓnūerat inter ſimplicia ano dina. Et ē reſolutiuū ꝛ carmina tiuū vētoſitatū. Et ꝓbuſtum ꝫ Gal. li. ſimpli. phar. vlceribus virge vtr medet: ꝛ ſedādo au riū doloꝛ ē medicina magna. Anetū iſup ē reſolutiuū cū ma turōne. Jō ſi cū reſolutiuis mi ſceat augmētū reſolutiōis pre ſtat. Si cū maturatiuis etiā ci to maturat. Jtē oleū eiꝰ admi xtū cū oleo amigdalaꝝ amara rū ventoſitatē auriū ꝛ tinitū ſe dat: cū oleo ēt de vitellis ouoꝝ mixtum ꝛ butyro ꝛ oleo viol. do loꝛ aurium acutū a mā calida cātuz mirabilr mitigat: ꝛ mari me i okis bullitū cū porcelliōi bus ꝛ paꝝ croci ꝛ vino ꝑnato rū vſq; ad cōſum. vini. Jſtō eīa aurilū crede mihi in ſedando doloꝛem aurium mirabile eſt.

Artemiſia. ¶Artemiſa eſt ca.ꝛ ſic. ꝓpkonſ circa ꝓncip. iij. Eiꝰ poſſe ē loca neruoſa ꝓfortaꝛ. Et bullita cuz vino ꝛ rebꝰ anodis i forma epi time admiſtrata cū ſpōgiaꝝ lo tione fctā i eiꝰ ꝺcoctōeꝝ ſupra loca neruoſa poteſtiſſe ꝓfortaꝛ cū aliq̄li reſolutōe. Ualet ēt mi rabilr in tenaſmōe a frigidita te cāta iſto mō faciēdo. Accipe coloſoniam pulueriſatā cū nu ce cipreſſi ꝛ aliq̄tulū thuris. deinde pone pluerem ſup pu nis igniti et recipe fumū: poſt modum habeas artemiſiā i de bita q̄ſtitate recētez ꝛ calefcām ſup regla priꝰ irrorata vino ſti ptico ſup quā ſedeat patiēs: q̄ mirabilr tenaſmonem ſedat: et eſt medicina exꝑta.

¶Agreſtū ē frig. ꝓkonſ i ſcōo Agre ſic. i tertio. Uirtutē hz repcutiē ſtum. di caliditatē humorum.

¶Acana eſt fri.ꝛ ſic. ꝓplexio- Acana nis vltra ſecūdū gradū. Et foꝛ tis ſtipticitatis.

¶Aqua vt hr ꝓprio ſimplicium Aqua. phar. ē frigide ꝛ hūide ꝓkonſ in ꝓrio. Et ꝓpea virtutē hz in ſpiſſandi ꝛ ꝛgelandi: igit repcuſſitū eſt apatis cholerici.

¶Aqua aluminoſa eſt virtutis aſtrin ctiue. idem mundificat vlcera. Et eſt ꝓhibitiua mate rierum ſiegmaticarum ad lo cum venientium.

¶Acedula eſt fri.ꝛ ſic. ꝓplexio Acedu nis circa ſcōm gradū. Uirtutez la. habet repercutiendi et conſoꝛ tandi particulam.

¶Ambꝛotanuz eſt cal. i ꝓrimo ambꝛo ſic. in ſcōo. mūdificat vlcera cū tanu. ꝓfortatiōe pticule leſe: ꝛ ſuccꝰ eius mixtus cum melle aceto ꝛ aloe cabalino ꝛ ſup vmbilico more emplaſtri poſitꝰ vermes potenter interficit.

¶Armoniacū ē calidū i tertio Armo ſiccū in ꝓrio. Uirtutē habet re niacū. ſolutēdi potēt cū mollificatiōe.

¶Aſſafctida eſt ca.ꝛ ſic. i ſcōo. Aſſafe Uirtutē hz abſtergendi cum at tida. tractione vehementi.

¶Affodilloꝝ radices ſūt cal.ꝛ affodi ſic. nature i tertio. virtutē hſit lus. abſtergēdi cū corroſiōe. Et ſuc cꝰ eaꝝ admixtꝰ cū melle ꝛ oko de tartaro ꝫ platearii potētiſ ſime in albaras natiuitatē pi loꝝ iducit. ꝺcoctio q̄z affodillo rū facta cū liriuio ꝛ lupinis vi ceribꝰ putridis et ambulatiuis et cācrenoſis optime medet.

Argil- ¶Argilla ē frigide ꝓplexiōis la.

Digitized by Google

in primo sic. in secūdo. virtutez habens repercussiuam.

Aspaltum. ¶Aspaltū: vt hȳ. ar. simp. phar est ca. z sic. cōplonis i scō. Jō ȳtrutē hz exiccādi z gglutinādi vulnera recētia: z est spuma indurata z repta i mari mortuo.

Attramētū. ¶Attramenti mineraliā ca. et sic. complexionis sunt i tertio. Virtutem habent corrodendi cum stipticitate non parua.

Auricula muris. ¶Auricula muris siue anagallus herba est duarū spēcz: vcz masculus z femina: vna q̄rū flore pducit iacinti coloris vl sub rubei. Alia vo florē celestinum pducit. Semina vo eaz in forma z magnitudine corīādri ca. ē z sic. hȳ herba ēt est calidi tatis tēperate z desicat ēm Gal. fortiter abstergendo cuz attractione. Quidā vulgares dicunt esse oculū xp̄i cuz li c. non sit.

Bolus armenus. **Bolus armenꝰ est frig.** z sic. cplexionis in scō. Restrictiuꝰ z materierum calidarum prohibitiuus.

Bacca lauri. ¶Bacca lauri sine semē ē ca. z sic. cplonis. Et fortioris calidi tatz caliditate foliorūz. Et vtilr decoquant i balneis folia eius cuz saluia rozemarino absin. et parū salis ad pfortādas pduz iuncturas. Et oleū eiꝰ i vnguētis scabiei vtilr administratur.

Borago. ¶Borago ē ca. z hu. i primo. z virtꝰ eiꝰ ē sanguinē bonū gñare. Et vtilr vulneratis cōcedit i fercūlis cū petrosilio z mēta: p ferti i brodio gallinaz cocta.

Buglossa. ¶Buglossa ē ca. z hu. z cordialis. z gñat bonū sāguinē, ȳtrutē hȳs filez boragis. Et eiꝰ radix sub pruno cocta cū pertusma defactz pistata cū tātūdē carnz pomoz ēt sub pruno decoctoz et modico butyri potentissime panarutij doloꝛē mitigat: z oēs fotūculos maturat. et i oze sūm plicit detenta pri i aq̄ z vino gnatoz infusa asperitatē lingue febricitātiū z siccitatē oris mirabilr lenit z extinguit. Et ifirmo delectationem prestat.

Betonica. Betonica ¶Betonica ē ca. z sic. i pmo auc. pāde. z hꝫ eiꝰ ē mūdificare z incarnare vlnera neruoz: iter ceteras herbas pferētes ad vlcera capitz obtinet pncipatū: z folia eiꝰ frōti posita oculorū dolores mitigāt mām retinendo.

Berbena. ¶Berbēa ē fri. z sic. Virtutē hz nasolidādi vlnera sine mordicatōe testāte Ga. viij. phar. iō eius virtꝰ vtilr administrat in cerotis vulnerū capitis z neruorum.

Brancha vrsina. ¶Brācha vrsina ē ca. z hu. ȳtutē hz maturādi z liniēdi apata difficillie maturatiōis cū altea pistata z decocta cū oleo amigda. dul. z pingue. gallinacea et paꝛ cere oib⁹ ad formā ceroti reductz duritiez z siccitatez neuoꝝ mollificat z lenit: z si huic aposito adderēt. ʒ. ij. diaq̄l. gūmati al. z. ʒ. j. ß. ysopi ceroti gale. parilicz irios eēt medicīa optīa ad omnia apostemata dura resolvenda.

Bleta. ¶Bleta ē fri. z hu. cplonis. virtutē hȳs abstergēdi i frigidā di z humectādi. Jō decocta i brodio cū modico mercurialꝫ z boragis z paꝛ zuccari vētrez soluit. Nigra vo stipticitate sua ȝriū facit: z est aliq̄lr stiptica.

Bursa pastoris. ¶Bursa pastoris siue sanguinaria ē frig. z ca. cōplonis. Jō stipticam habet virtutem.

Berberis. ¶Berberi est frig. z sic. i scō. siluestris vo est in tertio cū stipticitate non parua.

Basilicon. ¶Basilicō siue ozimū ca. i pmo con.

Digitized by Google

sic.l.ij.z vt⁹ ei⁹ cōfortat mādificare z dissolucre:z i comestione sūptū caliginē ocłox facit. In collirijs vero administratū oculorum caliginem emendat.

Brionia. ¶Brionia ē ca.z sic. ꝓpłonis l ij. vtutē hz abstergēdi cū maturōne:z succ⁹ ei⁹ cū succo apij mixt⁹ cū farina lentiū z terebētina cū melle ros. vlceri⁹ fraudulētis vtilr medet:z gra exēpli tal pōt eē ordinatio. ℞. suc. brionie suc. apij depurati aā ℥. j. tereb. ℥. i. mel. ro. ʒ. r. bul. simł pauꝫ: deiō addat fa. lētū. ʒ. r. far. ordei. ℥. j. misce z vtere vt ꝛ.

Bautia. ¶Bautia ca.z hu. est cōpłonis: ideo maturat apostemata difficilis maturationis.

Bdellium. ¶Bdelliū est ca. in fine primi parū pl⁹. Jō lenit z mollificādo resoluit apata schirotica: vt hr in sexto pharmacorum.

Balsamum. ¶Balsamū siue ol. balsa. virtutē hz attrahēdi: abstergendi: z cōfortādi: z cicatrices vulnerū attenuādi: ideo ca. est z sic. l. ij.

Balaustia. ¶Balaustia est fri. z sic. cōpłonis in. ij. vel quasi repcussiua: ideo vehementer stipticat.

Butyrum. ¶Butyꝝ ē ca. z hu. caliditate tēperata maturat z lenit cū sedatione: z deductū in mortario plūbi cū oliso vitel. ouo. dolorē auriū clamosū mitigādo sedat

Borax ¶Borax ē ca. z sic. ꝓpłonis caliditate tēperata. vtutē hz cōsolidādi z ꝛglutinādi vinera.

Caulis Caulis ſm Ani. li. ij. c. ō caułib⁹. est ca. in primo z sic. l sco. z posse ei⁹ ſm Dios. ē casum rectificare capillorū z testiculoꝝ atq genitaliū morbis cū empłis vtilr administrat.

Cucumer. ¶Cucumer. est fri. z hu. cōpłonis. Jō vt⁹ ei⁹ ē infrigidare z humectare i sco ſm Serap. q

re succ⁹ ei⁹ admixtus cū succo planta. albū. ouorū z oleo rosaceo viol. oib⁹ apatibus sanguineis atq cholericis in primis diebus vtiliter medetur.

Citonium. ¶Citoniū acetosum ſm Gal. Citofrigide est nature. Jō virt⁹ ei⁹ est nimis in pncipio apata calida repercutere: virtutē hz ſupincrūdi z ꝛglutinādi vulnera. Similiq mō dicit q dulce hz substātiam tēperatā. Jō est minoris infrigidatiōis z stipticitatis. Et emplastrū de pomis subprunis decoctis ſm Serap. autoritate Dios. habētibus apa calidū in māmillis summope opitulat. Et ego dico q ys in oib⁹ apatib⁹ testiculorū z ani ac emoroidibus z mod⁹ pficiēdi hmōi empłm optime descriptus fuit. c. de curatione obtalmie. z. c. de cura emoroidarū.

Calx vius. Calx vius ca. est z sic. in tertio. Lota vino ſm artē ca. est z sic. i pmo admixta cū oleo ro. z succo lactucarū z plātag. deinde oib⁹ i mortario plūbi deductis vlceribus ab igne cuenientibus optime opitulatur.

Scabiē z pruritū tibiaꝝ sanat z fluxū humorū phibet decurrere ad locuz. Uiua vero calx stcera oleo terebētine flozeqerix admixta fuerit omnia putrida vlcera ab omni putrefactione mundat.

Costus. ¶Costus albus z rube⁹ sunt frigide z sic. cōplexionis l. ij. z cōfortatiui z restrictiui. Jdeo si cum succo lingue passerine sanguine draconis et stercore asinino aliquantulum assato et albumine ouī cōquassato admixti fuerint fluxū sanguinis narium potēter restrigūt. Suspensū insuper ad collū stoma-

Digitized by Google

chū tāgēdo ei⁹ digestionē ꝓfo
tāt ⁊ a fulgure tuenī hoiem ip
sos habēte etiā et domos. Car
nē ḡz supfluā i vulnerib⁹ ꝛvlce
rib⁹ (teste Aui.c.ꝓo) sine do
loze ꝓsumit. vñ si cozallo ruh.
adderenī alumis rochę ꝓbusti
mirabo.citrini terresigil.balau
stia singlox.ʒ.ij.pulueris no
stri carnis supfluę remotiui co
ralli p̄dicti añ.ꝑs vna vehemē
Collo- tioz ecūt opationis ista medela.
quida ¶ Colloqntida ē calida in ctio
⁊ sic.in.ij.⁊ decoctio ei⁹ fctā cū
aceto ⁊ melle ⁊ pax sandarace
dolorē dctiū potētissimie remo
uet a mā frigida ⁊ sicca cātū.⁊
si admisceaī.ʒ.ſ.cū.ʒ.j. melī de
cocti vsqꝫ ad spissitudinē solidā
⁊.ʒ.iij.⁊ med.aloes caballini ⁊
tātūdē de lupioꝝ farīa ⁊ aceto
moze ceroti sup vmbilico impo
Cassia sita pueroꝝ lūbricos pfectissi
me iterficeret. ¶ Cassia ḡz Aui.
li.ij.c.ō cassia eq̄lis ē i calidita
te ⁊ frigiditate.⁊ ōt ipam esse
resolutiuā ⁊ lenitiuā:⁊ apatib⁹
calidis ꝑstet vlscer ⁊ gutturis
cū aq̄ solatri gargarizata valde
cōfert. Lenit isup apata dura
⁊ ipa potēter resoluit. podagri
cis ꝓtereaz alijs dolozib⁹ a mā
cala cātis singulare ꝑsidiū ꝓ
stat. vtilr ēt admīstrat aduers⁹
dolores ꝓnoiatos cum empla
stris ad podagram facientib⁹.
Sanguinem ḡz (vt ꝓfatus vir
refert) mūdificat ⁊ flegma gros
sum euacuat.
Cina- ¶ Cinamomū calidū i scō:sic
momū cū i tertio. Et cū vtilitate po
nīt in collirijs cōtra ocloꝝ cali
ginē seu debilitatē visus ⁊ ima
ginatiōes q̄ mināt catarratam
Croc⁹ futurā ¶ Croc⁹ autoritate Hal.
vij. simpliciū pharmacoꝝ. cali
d⁹ ē i scō ⁊ sicc⁹ in ꝓmo.⁊ est

maturatiu⁹: digestiu⁹.⁊ doloris
sedatiu⁹. Ꝫ gīt accōmodate i di
gestiuꝫ vulnerū ⁊ i emplis apis
tuz calidoꝝ administrat. Et vti
liter etiā imponīt i auriculis va
lentibus ad neruoꝝ vulnera.
Et i oleis ad dolorē auriū cali
dū ꝑsert i bullitus cū oleo rosa
to violato ⁊ oleo de vitellis ouo
rum vnumquemqꝫ dolorem au
rium sedat.
Cala-
¶ Calam⁹ aromaticus calidus m⁹ aro
est et sic.in scō Sale. autorita- matic⁹
te. vij. simplicium ꝓ harma.c. ca
lami. dicentis q̄ q̄dam dixerūt
radicē eius cū bulbis potētissi
mā ꝟtutē hꝫe euellendi spinā
⁊ ossiū frustū: iz q̄ nūq̄ exp⁹ē
ipse vt retulit:⁊ cortex eius adu
stus ⁊ cū melle ⁊ aceto admixt⁹
⁊ super allopicia capitis cata
plasmatus mirifice eam sanat.
Oculoꝝ ḡz caliginē aq̄ ei⁹ ela
bicata (vt infra) celeberrime emē
dat. ℞. calami aromatici melī
añ.ʒ.ß. succi rute.ʒ.iij.aq̄ celi
donie.ʒ.vj.aq̄ feniculi aq̄ ber
bene añ.ʒ.iiß. pipe.lōgi nucis
muscate garioff. añ.ʒ.ß. croci.
ℨ.j. florū rosarina. aliquātulū cō
tritoꝝ sarcocolle aloes. añ.ʒ.ſ.
⁊ ß. fellis auiū de rapina viuētiū
si inueniri possint.ʒ.vj. vel loco
eaꝝ capiaī ō gallis gallinꝫ ca
ponib⁹ ⁊ pdicibus i triplū: vez
de fellib⁹ galinaꝝ ꝛc. oia adin
uicē triturata immisceaī ⁊ cuz
clābico vitreo ẽm artē distillen
tur ⁊ vsui ſserua. Ista aq̄ bñ ob
turata vnāquāq̄ debilitatē vi
sus et oculorum caliginem mi
rabiliter confortat.
¶ Ceruſa frigida ⁊ sic. ē i scō Ceruſa
⁊ vtiliter administrat aduersus sa
lulcera calida ⁊ inflāmata.⁊ ōt⁹
ei⁹ ēstylcera maligna corrosiua
abstergere absterſiū ē e domesti-

Digitized by Google

ta cum exiccatione ⁊ extenuatione aliquali.

Cappa ris. ¶ Capparis ca. est in ꝑmo sic. in scdo. Cui⁹ virt⁹ est appetitū ꝓfortare: stomachū frigefactus calefacere: ⁊ vinū decoc. ipsius aduersus vitia splenis ⁊ epatis ⁊ eoꝝ durities mirabiliter vs. Succ⁹ ei⁹ in sup ei⁹ in forma sirupi ꝓfect⁹ (vt infra) ad oēm sciatic̄ ⁊ artetic̄ antiquat̄ vs mir in modū. ℞. succi capparis ⁊ cicoree añ. ℥. ij. succi cbuli. ℥. j. et medi⁹ se. cōiū. ℥. ij. scol. gallitrici politrici anthos añ. ℳ. j. iuemuscate ab sint hūstichados saluie añ. ℳ. medij viol. ℳ. j. ℈. iuiubaꝝ pruno⁹ passulaꝝ ana. ℥. j. liq. mūde ⁊ ptite. ℥. ꝛ. fansu ci matricarie añ. ℳ. ℈. aque bu glosse endiuie feniculi añ. lib. ij. polipodij. q̄rcini. ℥. vj. bul. lento igne vsq; ad ꝓsum. tertie partis. deinde colent̄ fortiter ⁊ cuz ꝛuc. sufficiēti. ⁊ duab⁹ ℥. optimi reubarbari positi ſm artē in infusiōe p̄dicte decoctiōis fiat sirupus in bona forma: q⁹ ego se penumero expertus sum in ꝛoloze sciatico ⁊ artetico antiquo ⁊ p̄sertim ptra morbū gallicū summevalere. Iste em̄ sirupus amice potentissime digerit vnā quanq; materiam grossam ⁊ mirtam virtutē stomachi digestiuam ꝓfortando ⁊ oēs opillationes splenis ⁊ epatis mirabiliter remouendo: cerebrū quoq; ⁊ renes ab eadē materia mūdificando: ⁊ vrinam etiam aliqua liter pronocando.

Castanea. ¶ Castanea (vt hiero. de mandredis dicit) est ca. ⁊ sic. complexionis in primo restringēs ꝺcorpus: vberrimum p̄stās nutrimentum: impinguans ventrem facit ⁊ appetitum. Pandcta. autoritate Serapiōis graduat ipsam frigidam frigiditate pauca: ⁊ circa primum gradum caliditatis ipsam existere dicit.

Cubeba. ¶ Cubeba ca. ⁊ sic. est ⁊ cōplexiōis temperate. Virtutem habens confortatiuā: ideo confortat digestionē stomachi. Et valet cōtra sincopin cum aqua boraginis exhibita. Valet etiam cardiacis ⁊ epilenticis.

Carui. ¶ Carui ē ca. ⁊ sic. i tertio. Virtutem habet diureticam: sed vinum decoctionis eius vtilē mirabiliter pronocat.

Camphora. ¶ Camphora (vt cōiter omnes autores testantur) est fri. ⁊ sic. complexiōis in tertio. Ideo vtiliter interponitur in vnguētis vlcerum calefactorum.

Cinoglossa. ¶ Cinoglossa. i. lingua canis est fri. ⁊ sic. complexiōis. ⁊ succus eius cum succo plantaginis et vino granatorum ⁊ parum licij ad ignem cuz predictis aliquātulū inspissatus vlceribus oris ⁊ narium gingiuarum ⁊ genitalium valet. Valet quoq; admixtus cum melle rosato ⁊ terebētina vlceribus ab humoribus frigidis causatis. Igitur (vt experientia nobis demonstrauit) aduersus morbi gallici vlcera antiqua potentissime facit: eaq; ab omni tuborositate grossa et (vt ita dixerim) radiconata ad modum fortis ligamēti cum facilitate mollificat: purgat: atq; mundat: eo maxime si p̄dictus succus inspissat⁹ fuerit ad ignē aliquantulum cum sirupo rosato vel oximelle squillitico si visvt fortiorem habeat potentiā. Itē folia predicte herbe vlceribus frigidis siue scrophulosis imposita a. p̄prietate medentur.

Camo milla. ¶ Camomilla est ca. ⁊ sic. i pri

Digitized by Google

mo. Uirtus eius est resoluere sine attractiõe cum aliquali mollificatione et leni confortatione. Ideo eius oleum benedictum nominatum resoluit sine attractione: et decoctio eius cum extremitate absinthij et radice liquiritie feniculi et petrosilij sparagini et cũ quatuor frigidorum seminibus cum iuubis et sebestem in vino granatorum et aqua endinie et zucaro dulcorata et ieiuno stomacho sumpta ad medietatem cuti vrinam potentissime prouocat. lapillum expelli. splenis dolorem epatis et illorum curat et mitigat ac etiam icteritiam sanat.

Came piteos ¶ Camepiteos calidum et siccum in secundo. Uirtutem habet diaforeticandi: mundificandi: et resoluendi. ideo succus eius cum farina fenugreci et farina seminis lini cum altea decocta et cribellata et pinguedine anatis et galline more emplastri super mammillis impositus duritiem mammillarum resoluit. similiter succus eius infoiffatus cum terebentina et oleo ipericonis vulnera magna ad sanitatem perducit.

Capillus veneris. ¶ Capillus veneris est frigidum et siccum temperate nature. Uirtutem habet diureticam et valet splenueticis et epaticis: et succus eius cum succo abzotani et altee et muscillaginis et nasturcij scrophulas resoluit: et in allopicia capillos pronocat.

Cepe. ¶ Cepe calid. sunt in quarto cum humiditate superflua. Decocte cum oleis et capitibus lilionum alborum cum butyro et farina tritici de omnibus secũdum artem faciendo emplastrum apostemata frigida que sunt difficillime maturationis maturant: et alba cepa et in furno cum tyriaca et sirupo de acetositate citri et parum diprami et tormentille decocta: deinde fortiter expressa: ex qua expressione sumendo ad quantitatem dragma tres ieiuno stomacho per sex horas a cibo et potu abstinendo habentibus pestilentiam valde opitulatur. Et addendo electuarij indi et electuarij rosati ana. z. ß. diafinicon is. z. ij. manne. dragmam mediam. nil utilius in pestilentiali materia: quia soluit materiam peccantem cum bezardica virtute. Item aqua ex predictis cepis elambicata potentissime vrinam denegatam prouocat quando ex ea sumitur ad quantitatem trium vnciarum cum modico zucari in aurora.

Coriãdrum. ¶ Coriandrum quidam dicunt ipsum esse frigidum et siccum: quidam vero calidum. Ab effectu enim cognoscitur calidum esse: quia ventositatem et scrophulas resoluit: ex alio enim latere ostendunt esse fri. et sic. quia sumptum post cibum cibi vapores compescit et vapores ad caput ascendentes prohibet et vetat. Ideo decoctio eius cum farina fabarum et oleo rosato et mirtino ad ignem de omnibus facitõ emplastrum solidum apostemata testiculorum calida potentissime resoluit dolorem mitigando. Et succus eius cum succo lactuce et plantaginis et albumine oui et oleo rosato onfancino: omnis

Digitized by Google

no omnibus simul conquassatis apostematibus calidis et herisipilatis vehementer opitulatur.

Cuscuta. ¶Cuscuta est cali. i primo sic. circa principium secundi. Virtutem habet mundificandi et purgandi melancholiam et flegma. Ideo eius electuarij ordinatus (vt infra) ad apostemata dura et cancerosa optimum est pharmacum. Recipe cuscute. ℥.ß. capillorum veneris foli culorum sene epithimi aā ℥.ij. polipodij. ℥.r. agarici trociscati. ℥.ß. k. anisorum. ℥.vj. misce cū melle rosato et sirupo violato fiat admodum electuarij. Et dosis eius est dragmas sex vsq; ad vnciam vnam.

Celidonia. ¶Calidonia est calida et sicca in tertio. et valde oculorum inuatiua. Ideo eius virtus in collirijs acuentibus visus pertutiliter imponitur. Et eius succus intra dētes impositꝰ eos intra spatiū tēporis facit cadere (vt quidam asserunt.) Et radix eius est minoris exiccationis virtutem habens attrahendi et resoluendi. Ideo dolori dentium a frigida causa causato predicta radix aliquantulum contrita et aceto irrorata et sub dentes detenta optime medetur.

Catapucia. ¶Catapucia est calida in tertio humida in secundo. virtutem habet principaliter purgādi flegma melancoliam et coleram. Igitur eius decoctio cū mercuriali herba polipodio cuscuta borragine passulis et damascenorum prunis et capillo veneris cū modico cinamomi in brodio gallinarum confecta omnem humorem crudum viscosum et flegmaticum et melancholicum optime digerendo purgat: et marie stomacho ieiuno sumpta cum sirupo et melle rosato. Ulterius pulvis catapucie cuꝫ modico cinamomi in ouo sorbili vel in brodio gallinarꝫ sumptꝰ flegma grossum potentissime et sine molestis purgat: ideo vsus eius confert ad sanitatem corporis conseruandam.

Canapus. ¶Canapus est calidus et siccus in secundo. Et semen eius est maioris exiccatiōis. Ideo virtutem habet resolvendi inflationes et ventositatem carminandi.

Cupola. ¶Cuperosa est calide et sicce complexionis in quarto. Ideo eius potentia corrodit.

Consolida. ¶Consolida est calida et sicca cum caliditate temperata et cū humiditate viscosa: ideo consolida maiꝰ siccitatē otis uniendo aufert masticata. Et omnes cōsolide videlicet maiꝰ et minꝰ virtutem habent conglutinandi vulnera recentia. Aliqui etiam dicunt contritam consolidam inter duos lapides diuino miraculo curare et interficere antracem: sunt tamen ambe eiusdem virtutis.

Cātarides. ¶Cantarides sunt animalia parua volantia viridis coloris ad modum musce longioris tamen corporis: et sunt calide et sicce complexionis in tertio. virtutem habent adurendi et vesicandi.

Castoreum. ¶Castoreum est calide et sicce complexionis in secundo. Virtutem habet confortandi neruosa loca. Ideo oleum eius spasmi est inuatiuum.

Digitized by Google

Capitellū. ¶Capitellū siue lixiniū q vocāt la magistra ꝙ ꝓficit sapo ē cali.z sic.ꝓkons. Jō adustiuū z cauterizatiuū ē ꝙsi vt ignis. Jtē capitellū i caciola enea ad ignē i forma salis ispissatū cū modico vitrioli romani vnum qđ ꝫ apa cauterizādo rumpit.

Cinis ¶Cinis est cal.z sic.cōkonis maioris ſñ z minoris ſm naturā lignoꝝ ꝙđ efficit. Virtutez habet exiccandi z abstergēdi.

Caseꝰ. ¶Caseus recēs virtutē ħz cō soliđādi. Antiquꝰ vero ꝓtrariū vt.r.simpli.phar. Gal. testat.

Crasula. ¶Crasula est fri. cōkonis in iij.z hu.in.ij. Jō est extinctiua inflāmationū:z potēter repercutit. Et succꝰ eius cū succo lactuce oleo ro.z alb.ouiꝰ oiꝰ simul cōquassatis herisipile opitulatur. Genitaliumꝫ calefactionibus medetur. Et ignis cocture potenter occurrit.

Cressonus. ¶Cressonꝰ herba cali.z sic.cōkonis in scđo est apitiua z diaforetica:z cōesta cū oko z aceto vinā potēter ꝓuocat:z gustui vehemēter quozundā placet.

Ciminum. ¶Ciminū est ca.ꝓkonis i.iij. sic.in.ij. virtutē ħz resoluēdi et carminandi ventositates grossas. Et cōtritus z mixtum cum cera et oleo ca.murtino z parū succi raffani domestici paulumꝫ succi absinthij sanguinem mortuum sub cute in contusionibꝰ resoluit z carminat. Jdeo nigritiem palpebrarum liuorem sanat et maxime qñ sunt a causa primitiua.

Cardꝰ bñdictus. ¶Cardꝰ bñdictus ſm Dioſ. habet virtutes refrigerātes et stipticantes:folia eiꝰ cū floribus z vino ɔcocta dulce z sapa ſlationē testiculoꝝ potēter resoluēdo sparguūt. Et eiꝰ virtus oibꝰ vlceribꝰ ani medet. Jnvngnētz ħz aduersꝰ vulnera succi eiꝰ vtilr imponit. Gal. aūt. vſ. simpli. phar. dicit. c. ꝺ cardo bñdicto. ipsum hħe virtutē ſlatiuā et mediocriter diaforeticā.

Diptamꝰ est cal.z sic.in tertio. virtus eius mus. ſm oēm modū ad miniſtrationis morsuris venenosis vehemēter cōpetit. Jō (vt māt Ver. in.rū.) animalia sagittis venenosis ꝓcussa naturalr ħrēdo vadūt dōec iueniāt diptamū q̄ in ųcto eoꝝ vulnera cū fricant et ipm māducāt sanitatē acquirunt. Decoctio ħo ſtrascripta et in potu sūpta mirā ħz virtutē ħ oia vulnera penetrātia in pectore z fistulas sanādas. R. radicū diptami sana mundi mīti carie auricule muris garioſi. caulīū rub. trifolij cū vino grana. cia decoquendo z cū sirupo de duab radicibus dulcorata mirā ħz ꝓpgatiuā in vulneribus z vlceribꝰ predictis.

Dauc. ¶Daucꝰ ē cali.z sic.i tertio.z virtutē ħz ꝓpriā ē attrahere soluere z cōsumere. z est fortiter diuretic.

Elebor. albꝰ ē cal.z sic.i tertio. virtutē ħz purgandi flāmiger vero meliā et medici antiqui vtebant i medicinis z purgatiōibꝰ ſicut nūc moderni vtuntur loco eoꝝ ſcamonea: qz tūc tpis corpa erant robustiora: ideo robustiora medicamia sustinere poterāt. Nūc qz corpora nostra lōge magis sunt debiliora miti ꝓ in purgādo agēdū est: quare hodiernis tpibꝰ ꝓpt etatē indies magis ateꝝ magz ɔclinātē ñ sine emineti ꝑiclo egrotātiū medicamina elebozata egrotātibꝰ administrant. Qua ɔ re si ꝙs suo labo

Elebo rus.

Dauc

Digitized by Google

rāti medicāmine miti mederi
pōt. In vanū atq; dolose medi
camia ꝯsiora ꝗrit ille. Itē suc
cus eleboris cū pingueđie poꝛ
cia ⁊ oleo malticino atq; lauri
no ⁊ modico argenti viui extin
cti parūq; litargirū aā foꝛmaꝫ
linimēti oib⁹ incorꝑatis vnā
quāq; antiquā scabiē difficillī
me curōnis potēt eradicar: ꝑ
terti balneo reꝛ liniēti ꝑcedē
te: sicut est balneū aq̄ decoctio
nis maluaꝛ: violaꝛ: oꝛdei: fur
furis: fumiterre: ⁊ pomoꝛ. Itē
linimētū ꝑdictū cū melle ⁊ tere
bētina sīl mirtū aduersus vnā
quāq; moꝛpheam ⁊ tineā vz.

Enula ¶ Enula est ca. ⁊ sic. i scōo. Ra
dix ei⁹ decocta cū altea ⁊ sigil
lo salomōis ⁊ paꝛ absinthȳ cū
aq̄ deiꝛ pistaꝫ oib⁹ ⁊ cribella
tis ⁊ cū sapa ⁊ farīa fabaꝝ fur
fure et mellīloto trituratis ad
ignē fiat ēplm solidū addēdo
oli roſ. ca. ⁊ mirtini aā ℥. ij. oēs
musculoꝝ ꝓtusiones ⁊ attritio
nes lacertoꝝ dolōr mitigādo
mirabiliꝛ resolvit ⁊ sanat: silīq;
mō neruoꝝ torsionibus trans
actis primis diebꝫ oꝑtie mede
tur. Podagricis et attriticis et
sciaticis laboꝛātib⁹ cū vtilitate
non parua ad̄ministraꝛ. Iteruꝫ
virt⁹ ei⁹ ſm oēm modū admi
nistratiōis cardiacis stomati
cis iuuamentum ꝓestat: ⁊ ꝓ
pterea dicitur. Enula campa
na reddit precoꝛdia sana.

Esula ¶ Esula ē cal. ⁊ sic. i. iij. Cuius
virt⁹ ē purgaꝛ melīa ⁊ flā ⁊ ei⁹
lac ꝛugas ⁊ poꝛos potentissi
me euellit eoꝝ radices exicās

Epatica. ¶ Epatica est fri. ⁊ sic. i ꝓmo. ⁊
ei⁹ folia ꝑtita ⁊ cū farīa oꝛdei
in vino granatoꝝ decocta ⁊ pa
rū sandali albi cū oleo roꝛon
cino epatis calm apa rep-

cussēdo spargūt ⁊ resoluunt: et
decoctio ei⁹ facta cum endiuia
domestica ⁊ siluestri ⁊ paꝛ ca
pilloꝝ ve. parūq; cicoꝛee cū aq̄
⁊ zuccaro ꝑfecta cū modico ꝗ
natoꝝ vino laboꝛātib⁹ epatis
discrasia calā optīe medeꝛ: et
ꝓpterea ōr epatica: q; egritu
dinib⁹ epatis valde opitulaꝝ.

Ebul⁹ ¶ Ebul⁹ ē cal. ⁊ sic. ꝑpoñ. vir
tus ei⁹ ē resoluere ꝑfolone tē
perata: ⁊ ꝓpterea ē domestice
exiccatiōis ⁊ incarnationis vl
ceꝝ ⁊ vulneꝝ: ⁊ ſm oēm modū
admīstratiōis ipsi⁹ vnguētis
ēplis ⁊ linimētis aduersꝰ iūctu
rarū dolores vtilr imponitur.

Edera ¶ Edera frestris est fri. ⁊ sic. cō
pleriōis. Virtutē hȝ mūdificādi
exiccādi: ⁊ icarnādi vulnera. ⁊
sanguiꝫ hirci ex ea diuti⁹ nutri
ti calculosis potēt medeꝛ: ⁊ cū
lardone ⁊ eleboꝛo ꝓtusa advnā
quāq; capitis tineā ꝑmū facꝛ.

Ermo dactilus. ¶ Ermodactil⁹ ē ca. ⁊ sic. ꝑpoñ
nis. virtutē hȝ abstersiuā cum
aliquali coꝛrosiōe: ⁊ ꝛȝ Weſue
podagricis medetur.

Es. ¶ Es ⁊ flos ei⁹ est cal. ⁊ sic. cō
pōnis i tertio cum potēcia coꝛ
rodendi ⁊ eschaꝛā faciēdi tar
de remotionis. et hoc ꝓpter
ipsius magnam stipticitatem.

Epithimū ¶ Epithimū ē cal. ⁊ sic. ꝑpoñ
in scōo ſm ꝑādetā. Gal. tñ. vi.
simpli. phaꝛ. c. de epithimo. ꝛȝ
ipm calefactiuū ⁊ exiccatiuꝫ
esse in tertio: ⁊ ei⁹ virt⁹ est me
lancholiam ⁊ flegma purgaꝛe.

Eufoꝛbium. ¶ Eufoꝛbiū ē cal. ⁊ sic. ꝑpoñ
in. iiij. Bullitū cū oleo sābuci
no ⁊ furfure ac ȳmib⁹ terrestri
bus mītū vz ad neruoꝝ pūctu
rā: vz insup ei⁹ virt⁹ i cerotis et
linimētis i cā morbi galli. i de
scriptiōe nostra ordinatis.

Embli ¶ Emblici nuraboland sūt ⁊ de ci.

Digitized by Google

coctio eoꝝ cū citrinis ⁊ aq̄ plā tagis ⁊ ro.⁊ paꝝ alumis roche ⁊ mellis ro.vlcerib⁹ difficil⁹ sa natiōis:sanationē celeriter ꝓ stat. Citrini ꝯo mirabolani in collirijs obtalmie cake non sine magnavtilitate imponunt.

Endiuia. ¶Endiuia ē fri.⁊ sic.i prio. et aq̄ ei⁹ cū aq̄ plātaginꝭ ⁊ ro.cū sief albo sine opio ꝺ oīb⁹ ẽm artē faciēdo collirij vlcera di serasitata a mā caka emēdat:ꝑ sertim vlcera mēbroꝝ genitaliū:sitr ēt aq̄ ei⁹ cū succo radicis altee et oleo ro.cañ.croco ⁊ fari.ordei ⁊ vitellis ouoꝝ: de oīb⁹ ẽm artē ad ignē faciendo emplm podagricis ⁊ chiragricis pñtaneū remediū est.

Eupatoriuz. ¶Eupatoriū ē ca.⁊ sic.ꝯpkonꝭ i scō.⁊ succ⁹ ei⁹ cū succo lapa cij acuti vtilr administrat aduersus vnāquāq; scabiē allopiciā albarā ⁊ tineā cui⁹ exempli gra talis pōt esse ordiatio.℞. succi eupatorij succi lapacij acuti añ.⁊.vj. eleborꝺ nigri otri ti succi fumiter.añ.⁊.ß. butyri piguedis porcine añ.⁊.iij.bul liāt ola sil paꝝ:ꝺiñ colenꝺ ⁊ cō latur addanꝺ litargirij aurei. ⁊.ꝑ.argē.vi.extincti cū saliua. ⁊.vj.olei masticini olei lauri. añ.⁊.v.succi limonij.⁊.ij.ß.te rebē.cla.⁊.ſ.ß.sublima.liq̄facti cū aq̄ ros.⁊.ij.⁊ ß.ceru.⁊.vij.mi sce ⁊ ẽm artē fiat linimentum.

Fic⁹. Fic⁹ vtutē hz calefaciēdi in vno ⁊ eriecādi i principio scōi. Ꝯo ē maturatiua ⁊ lenitiua:⁊ i gargarismatib⁹ maturātib⁹ squinātiā vtilr admistratur:⁊ ꝑtrita cū limacijs fermē tis piguedineꝭ porcia ad sum mitatē aꝑatis saniē ꝓducit cu tem celeriter subtiliando.

Faba. ¶Faba ē frig.⁊ sic.ꝯpkonꝭ fri gidirate ꝺōestica. Resolues car minādo hūores ventosos cali dos:⁊ vtilr administrat in aꝑati bus testiculoꝝ ⁊ māmillarum: flos ei⁹ facit ad obscuritatē vi sus. Et est abstersiue virtutis.

Fenugrecū ē ca.⁊ sic.ꝯpkoꝭ i.j.Ei⁹ vt⁹ ē ꝯglurinaſ ma turaſ ⁊ resolueſ cū mollificatione. Et ē maturatiuū aꝑatū frigidoꝝ ⁊ mirtā hñtiū nāz. Aꝑatib⁹ ꝯo calidis nō vſ ꝓferſ ꝓpterea(qꝛ vt inq̄t Sui.) ferue tes flegmones exacerbat. Et ei⁹ ꝺecoctio cū psilia ⁊ te.citonioꝝ ⁊ paꝝ melliloti cū aq̄ ro. ⁊ ẽdiuie ẽm artē ꝓfecta dolorꝭ obtalmie calide sedationē pre stat aliqualiter resoluendo. Fenn⁹ grecū. Sui.

Fum⁹ ¶Fum⁹ ēre ē ca.⁊ sic.ꝯpkonꝭ i scō.Et succ⁹ ei⁹ ispissat⁹ cū terre. succo lapacij acuti et modico orimellis vnāquāq; morpheā fricādo locū mūdat. Itē decoctio fumiter.maluaꝝ violaꝝ ⁊ lapacij acuti cū furfure ordeo ⁊ nepita vnāquāq; scabiem potētissime purgat ⁊ mundificat.

Fenic⁹ culus. ¶Fenicul⁹ est caliꝺ⁹ ⁊ sic⁹ in scō. Uētositatiq̄ carminatiu⁹ ⁊ ꝓfortatiu⁹ vis⁹. Ꝯo ꝺz.bis ꝺuo ꝺat maratrū febres purgat atq; venenum.Et purgat stoma chū lumē quoq; reddit acutū.

Fragis ria. ¶Fragaria est frigiꝺe cōplexionis.⁊ succ⁹ eius cū vino granatorum et parum aque ro.aꝑatibus calidis in principio ⁊ augmento opitulatur.

Ferrū ¶Ferrū ē fridū ⁊ siccū i scō: ⁊ scoria ei⁹ est maioris siccitatis q̄ ferrū. Ꝯo plurimū stiptiqat ⁊ desiccat:⁊ scoria ferri diu ti⁹ deducta in mortario plūbi cū oleo de vitellis ouoꝝ auriū indolorosa vlcera potentissime mōdificat:⁊ deſiccat:addito ſa

Digitized by Google

bi parū mellis ros. z sarcocolle.

Fraxinus. ¶Fraxinus fri. est z sic. i scō. z virtus eius est ꝑglutinare vulnera carnosa. Jō folia eius bullita cū terebē. z oleo ipericonis z parum masticis cum lūbricis terre z paꝯ vini odoriferi z succo millefolij z paꝯ ꝑsolide minoris z paulūlū rubee tinctoꝯ vsq; ad ꝑsummationē vini neruos incisos mirabilr ꝑglutinat. Silr quoq; succus eiꝰ cū succo maluauisci z succo cōsolide maioris z oleo mirtino albumieq; ouoꝯ z farina volatili z sanguine draconis oibus adinuicē cō quassatis: z super fractura ossiū more empli miraculose (vt ita dicerim) ossiū fracturam ꝑglutinat. Folia etiam madefacta in aqua rosata z vino granatoꝯ z super frōtē imposita humores ad oculos fluentes cōpescendo prohibent: vt ego plerūq; in obtalmia expertus sum.

Frumētū. ¶Frumētū est calidū z hūidū cū tēperamēto z eius farina cū brodio gallinaꝯ decocta z cum butyro vitellis ouoꝯ oleo violato parūq; croci ꝑata calida maturat cū doloris sedatione. Masticatum insuper cum passulis aduersus panaritiū z ordiolum optime valet.

furfur ¶Furfur est cali. z sic. ꝑpōnis in primo. Jdeo contritum cum camomil. melli. z farina fabaꝯ z cū sapa simul decoctū vsq; ad spissitudinē solidā parūq; croci addendo in fine coctur olei camo. rosa. aſi. ʒ. ū. vnumquēq; dolozem sedat: presertim ventris z iuncturarum.

Fex olei. ¶Fex olei siue amurcha est calidior oleo. z hz virtutē resoluēdi cum mollificatione.

Fex cere. ¶Fex cere est cali. cū absterſione z mollificatione.

Farina volatilis. ¶Farina volatilis molendini est frigide z sicce cōpōnis. Jō volat facit ad restrictionē fluxus sanguinis z mixta cū tereb. mellros. z vitellis ouoꝝ exiturarum vlcera potētissime mundificat.

Flamula. ¶Flamula est cal. z sic. in ḡrto Jdeo est vehemēter adustiua.

Fuligo. ¶Fuligo est cal. z sic. cōplexionis. Jdeo potēter exicādo sanguinem restringit.

Filex. ¶Filex folia z radices hz cali de nature in scō cuz absterſione z resolutione.

Fermē tum. ¶Fermētū est calide ꝑpōnis z nature nitrose z bulliētis. Jō sua caliditate vehemēter attrahit sua humiditate z nitrositate: z ebullitionē facit super mēbrum. z ꝓpterea admixtum cuz emplis maturatiuis subtiliādo celeriter maturationes ꝑcurat. Jtem fermētū cū tereb. dissolutum z galbano z oppoponace z diaq̄one albo more ceroti administratum super neruoꝝ puncturā est singularis medicina.

Filius ante patrē. ¶Filius ante patrē tm pande tam est quedā herba cuius stipites ramulos q̄ plurimos germinat: ramuli vero successores semper sunt lōgiores suis antecessoribus. Jccirco predicta herba filius ante patrem nuncupatur. Et apud nonnullos oculus xp̄i dr. Aliqui th dicunt ipsam esse garioſilum. Et flos eiꝰ assimilatur croco boztulano. Et decoctio eius autoritate Aui. viperarum morsuris potētissime medetur quādo super morsura imponitur.

Gariofilata. ¶Gariofilata est. sic. complexionis. virtutem habet consumendi: dissoluendi: et confortandi.

Digitized by Google

Sentiana.

Slandes.

Salli tricum

Sine stra.

Sramẽ

Salla.

Sluté.

Srana

Zdeo vinũ decoc. eius cũ rubea tinctoꝝ z aliꝭ ꝺscriptis a Me. in distinctiõe.xx j. particula. Et recepta de mixtura. Ad vulnera z fistulas pectoris sananda mirabilr ꝑfert. Itẽ succꝰ eiꝰ cũ flore eris mixtus fistulas difficillime curationis ad sanitatẽ perducit.

¶ Sẽtiane ẽ ca. z sic. i scõo. Eiꝰ virtꝰ est attrahẽdi ꝓsumẽdi z resoluẽdi z fortis opitiõis. Et succus eiꝰ vel puluis admixtꝰ cuꝝ modico tyriace Aliab. z pauꝺi ptami paululumq; tormentille sumptus omnibus venenosis morsuris optime opitulatur.

¶ Slandes fri. z sic. sunt cõplexiõis in scõo. Virtutẽ habẽt ꝺe siccãꝺi z ꝙglutinanꝺi vulnera.

¶ Salitricuꝝ est. ca. z sic. tempefata caliꝺitate. Uirtutẽ hꝫ purgandi matricem.

¶ Sinestra est ca. z sic. ꝙplonis in scõo z parumplus. Et succus eiꝰ cũ oleo z aloe admixtus pediculos infallenter interficit.

¶ Sramẽ est fri. z sic. in ꝓncipio z ꝺecoctis eiꝰ cũ semine portulace z acetose cũ vino granatorum in potu ꝺata labozantibus vermibus potenter auxiliatur ipsos pẽnitus interficiendo.

¶ Salla tinctoꝝ est fri. ꝙplonis in scõo cum virtute ꝺesiccanꝺi z stipticanꝺi.

¶ Sluté ẽ ca. z sic. i ꝓrio. Uirtutẽ hꝫ ꝙglutinatiuam z ꝺr colla.

¶ Srana tinctoꝝ qua panni rubei tigunt est ca. z sic. calidita te tẽperata. Jõ ꝺesiccat z neruoꝝ rum vulnera absq; mozdicatiõe ꝙglutinat. Et ꝓpterea ex inuẽtione nr̃a experti sumus oleũ ꝺe grana cũ honoze nr̃o z vtilitate nõ parua: cuiꝰ talis fuit ozdinatio nr̃a. ℞. olei onfan. olei ro. cõpleti z oꝺozi. terebẽ. clarissime añ. li. ß. vermiũ terrestriũ lotoꝝ cũ vino. Ʒ. j. z ß. vmi oꝺozi. ciatũ vnum anthos milefoliꝝ ipericonis cẽtau. maiozis z mino. betonice quinq; neruie ruhee tictoruꝫ añ. M. ß. caude equine paꝝliq̃. mũꝺe aliꝰtulũ ꝓrite. ʒ. vj. mast. ʒ. r. ola aꝺinuicẽ misceantur z ꝺul. vsq; ad ꝓsumma. vnir: ꝺeinꝺe fortiter colenr cui colature aꝺꝺanr flozis z se. ipericonis añ. M. j. grane finissime triturate z rubee tinctoꝝ sicr tritu rate. añ. ʒ. v. olei onfan. Ʒ. iij. mi sce z simul bul. vnica ebul. ꝺein ꝺe in vase vitreo optie obturato ponar ad solẽ p. xv. ꝺies circa finẽ Maij. Jstꝺ emꝑ oleũ amice sanat vulnera magna ꝺoloꝛẽ vulneꝝ neruoꝝ potẽter mitigãꝺo: neruos ẽt incisos sanat paulatine ꝺesiccãꝺo z incarnanꝺo cũ attractione ꝺomestica: quiꝺꝰ oiꝺꝰ oꝑatiõiꝺꝰ inꝺigemꝰ i medicamine vulneꝝ neruosoꝝ testante Aui. c. ꝺe medicinis vulneꝝ neruoꝝ. Inquit medicamẽ vulneꝝ neruoꝝ est illꝺ q; est calidũ z siccũ subtiliũ ptiũ eq̃lis caliꝺitatis: cũ attractiõe z non cũ stipticitate omnino. z subtiũ gẽs ꝺicit caue a stiptico medicamiẽ ꝑsertim in ꝓncipio cure.

¶ Sariofilꝰ est ca. z sic. i tertio ꝗuis quiꝺã teneãt ipm esse in scõo. Uirtutẽ hꝫ neruoꝝ ꝓfortinã. Jgit vtiliter imponit i limẽtis z oleis z ꝺecoctiõibus ad ꝺolozes neruoꝝ frigiꝺos. Jn collirijs ẽt aꝺ oculoꝝ caligiñ z ꝺebilitatẽ visus z aꝺ cataractaꝝ futurã vtilr aꝺministrat. Habet insup virtutẽ ꝓsumenꝺi ꝺissoluẽꝺi cum aromatizitate.

Sariofilus.

¶ Salãga ca. ẽ z sic. i scõo. Cuius virtus est ꝺissoluere z cõsu-

Salãga.

mere cum aromatizitate ⁊ con-
fortatione.

Gumi arabi-cum. ¶Gumi arabicus ca. est ⁊ hu. le
nit mollificando: ⁊ confert sua
inuisc̃atione fluxui sanguinis.

Gingiber. ¶Gingiber est. ca. i tertio ⁊ hu.
in ptio. Jō calefacit calefactio
ne vehemēti (vt ait pādetari⁹
autor⁹ itate Pauli. c. de gingibe
re.) Idē dicit Sale. in. vj. simp.
pharma. c. de gingibere.

Jusq̃amus. Jusquiamus est frigide et
sicce ꝓplexio
nis in tertio. Et non ꝓnumerat
inter stupefactiua medicami-
na: tñ folia eius inuolutа petijs
made factis cū aqua ⁊ sub pru-
nis decocta ⁊ cū butyro pistata
vnūquēq; dolorē ⁊ materia cali
da cātū potenter delēt. Et vtil⁹
etiā administrant eius folia in
emplis ad ap̃ata māmillar⁹ et
testiculor⁹ calida. Aui. autē de
iusq̃amo. c. ꝓptio. dicit q ap̃ata
dura testiculor⁹ resoluit hoc fa
cit ꝑ antiphrasim. Semēq; ei⁹
ꝓtritū cū modico sandarace et
mirrhe parūq; piretri ⁊ sub dē
te in forma pui marsupij deten
tū mire dentiū dolorem sedat.

Juiube. ¶Juiube r sebestē auto. Sera.
ē. ca. ⁊ hu. cōplexionis caliditate
tpata. ⁊ ap̃atib⁹ gutturis earū
decoctio cū passulis ficubus et
zuccaro vtiliter administratur.

Jsop⁹. ¶Jsop⁹ est. ca. ⁊ sic. i tertio. Et
eius decoctio cū reb⁹ infrascri
ptis ꝑfert pectori. Tussiētibus
etiā ⁊ laborantib⁹ asmate mul-
tum vz. R. ysopi scabiose furfu.
ana. M. j. ficuū siccar⁹ dactilor⁹
ana. nu. vj passular⁹. ʒ. j. iuiubar⁹
nu. xx. sebestē nu. v. liq̃r. mūde.
ʒ. x. radicū enule. ʒ. iij. melliſe.
M. ß. radicū lingue boni. ʒ. vj.
bul. ola simul vsq; ad ꝓsum. ter
tie partis: de ide cū melle cañ.

⁊ zuc. ⁊ penidijs fiat admodus
sirupi lōgi de q̃ sumat patiēs:
q; est mirabilis operationis.

Irios. ¶Irios est ca. ⁊ sic. ꝓplexionis in
fine. iij. Virtutē habet dissolven
di ⁊ aperiēdi. Et ꝓpterea vtil⁹
administrat⁹ cū cerotis ad duri
ties splenis ⁊ epatis in patua
tīo ēpatitate. Et succus irios ad-
mixtus cum diaquilone albo
gummato ⁊ oleo de semine lini
⁊ pinguedine anatis ap̃ata du
ra potenter mollificat.

Jua muscata. ¶Jua muscata ca. ⁊ sic. natura
le est. vz mirū in modū aduer
sus iūcturar⁹ dolores antiquos
Util⁹ insup imponit in lanato-
rijs linimentis ⁊ pillulis in cā
morbi galli. ordinatis. Vñ ei⁹
decoctio cū melle ⁊ anthos pa
rūq; matricarie ⁊ paululū feni
culi dulcis sumpta i aurora ad
ēpatitatē. ʒ. vj. prefatis dolorib⁹
mirifice occurrit.

Jpoc̃istidos. ¶Jpoc̃istidos est fri. ⁊ sic. ꝓple
xionis i scō. Virtutē hz exiccādi
cū stipticitate nō paruā ad flu
xū sanguinis cū boliarmeno ⁊
terra sigillata sanguine ⁊ diaco-
nis ⁊ pilo leporis thure singu-
lor⁹. ʒ. ij. magnā hz ꝓpotatiuā.

Juniper⁹. ¶Juniper⁹ ⁊ grana ei⁹ fūt ca.
⁊ sic. ꝓplexionis in scō. Virtutes
hñt ꝙluminādi vulnera cū ꝓfor
tatiōe. Et oleū ei⁹ ꝓfortat loca
nernosa resoluendo. Et aduer-
sus arteticā podagrā chiragrā
sciaticāq; ex frigida cā ꝑmvz.

Jpericon. ¶Jpericon ē ca. ⁊ sic. ꝓplexionis
i. iij. ẽm Paulū. Sal. tñ. viij. simp.
phar. dicit ipsaz herbā hr̃e vtu
tē ꝺ siccādi ⁊ calefaciēdi cū lub
tilitate ptiū hz. Et ppeadio
sco. dicit ipam hr̃e ꝓpotatiā i
vulnerib⁹ nervor⁹: desiccatiua
em̄ ē sine mordicatiōe. Ad pla
gas isup magnas hz oz̄. medū

Digitized by Google

administratiõis succ⁹ ei⁹ cata plasmat⁹ vtil est et neruõ sine mordicatiõe mũdificãdo ꝛ icarnãdo ꝛglutinar:ꝛ oleũ ei⁹ ꝓfectũ vt ifra vlceri⁹ ꝛ neruoꝝ vulneri⁹ cũ magna vtilitate adhibet cui⁹ tal ꝓp fuit ordiatio nfa. ℞. olei onfancini. ℥. vj. olei mastici. ℥. j. olei de terebẽ. ʒ. vj. olei ros. ꝓpleri tereb. clarif sime añ. ℥. ij. masticis thu. añ. ʒ. ij. mirrhe aloes epa. añ. ʒ. iij. gummi elimi colofonie añ. ʒ. ij. ℈. succi ipiconis succi cẽtauree succi plãta. succi caude eq̃ne añ. ℥. j. millefolij. ʒ. ij. radicũ tormẽti. diptami cardi bñdicti añ. ʒ. j. rubee tinctoꝝ grane finissime añ. ʒ. ij. ℈. croci. ʒ. ℈. ꝑmiũ terrestriũ lotoꝝ cũ vino. ℥. ij. fo. fraxini ꝛ radicꝫ ei⁹. añ. ℳ. ℈. vini odo. li. ij. cõtũdenda ꝓtũdãt deiñ bul. vsq̃ ad cõsũ. vini ꝛ succi: postmodũ fortiter colẽt cana pacio ſpisſo ꝛ i vase vitreo reponãt cũ semie⁹ floze ipiciis:ꝛ pauꝝ floris rosismarini de mẽse Maij p. xv. dies ad solẽ bis remutãdo ꝑdictos flores:ꝛ tãdẽ habebꝫ oleũ ꝑciosissimũ ꝛ singulare ad oia vulnera sanãda: ꝓter vulnera ꝓtusionis ꝛ alterata ab aere cũ sedatiõe doloris. Uꝝ isup ad dolores ãtiq̃s iunctura ꝝ ꝑtim mozbi gallici ꝛ ad neruos duri mot⁹. Uꝝ ẽt vlceri⁹ ꝛ vlneribus tremulẽtis et spasmosis.

Jarus ¶ Jar siue arõ. i. dragõtea minoꝝ ꝛtutẽ hꝫ calefaciẽdi calefactiõe domestica ꝛ decocta cũ radice sua maluis vio. ꝛ tassobarbaco ꝛ semine lini cum pomis ꝛ aqua ꝙduersus emoroidarũ tumoꝝ plurimum valet.

Jsop⁹ hũida ¶ Jsop⁹ hũida ẽ sudoꝝ siue sordicies lane ouie ca. ẽ nãe caliliditate temperata ad vnãqr ſꝫ eq̃ duritiem valet mollificando cum sedatione.

Lactuca est fri. ꝛ hu. ꝓplexionis. Uirtutẽ hꝫ extinguẽdi iferi⁹ ꝛ exteri⁹ vnãquãq̃ malã ꝓplexionẽ calidaꝝ. Jõ herisipile multũ opitulat ꝛ (vt i q̃t Aui.) lactuca inter ceteꝛa olera meliozẽ sanguiné generat:ñ eius nimis comestio visum reddit caliginosum. Lactuca.

¶ Lapaciũ acutũ ẽ ca. ꝛ sic. in tertio. Cui⁹ virt⁹ vtil⁹ ingredit in balneis ꝛ vnguentis appꝛopriatis ad lepꝛã scabiem serpiginẽ impetiginẽ mozbum gallicum ꝛ malum mozuum. Lapaciũm.

¶ Lupulus est calid⁹ ꝛ sic. in ꝓmo declinãs ad frigiditatẽ. et hꝫ virtutẽ doloris inflãmatiui sedatiuã liniendo ꝛ mũdificando sanguinem ꝛ choleram. Lupulus.

¶ Leuisticus ẽ ca. ꝛ sic. i scõo. Uirtutẽ hꝫ diuretica: ẽ tñ caliditat ꝫ tpate: iõ ꝓfortat neruos sua aromatizate. Er balneũ de coctiõis ei⁹ cũ saluia rozemarino mficaria calamento camomelliloto stichados sẽnãto oibus cũ vino decoctis laborãtibus spasmo de repletiõe ꝛ paralisi vehemẽter opitulatur. Leuisticus.

¶ Lãciola cal. est ꝛ sic. ꝓplexionis i. iiij. ei⁹ virt⁹ est flegma ꝛ cholerã purgare. ꝛ cũ succo absinthij frãgit nocumentum qõ reperitur in ea. Lãciola.

¶ Lac est ca. ꝛ ꝓkonis caliditate tẽperatũ: ꝛ ꝓpea Serapi. dicit q̃ lac ẽ ꝓpositũ ex trib⁹ substãtijs: vcz caseata: butyrosa: et aq̃sa. Totũ em̃ lac cũ his trib⁹ subſtãtijs ſsolutiuũ ẽ cũ aliq̃li mollificatiõe ꝛ sedatiõe. Aceto sũ ꝛo cũ foliis plãtagiñ ꝫ absinthij neruariola sine q̃nq̃ ner- Lac.

Digitized by Google

nia cū oleo rosato et mirtino et farina ordeacea ac fabarum et ouis torsiōib⁹ ligamētoz⁹ z iū ctur⁹ et attritionib⁹ lacertoz⁹ singularis ē medela i eoz⁹ ꝓci pio. Et cū additiōe modici olei camomillini de spica z mastici ni ꝓnostatis morbi i fine optie medeť cū cōfortatiōe loci. Jtez lac cū sirupo rosato z parū vini granatoz⁹ doloꝛi squinantie et oris medeť. Et lac q̄z in oculis impositū doloꝛē eoꝛum sedat.

Liciū ¶ Liciū ē ꝯtutis exiccatiue ex diuersis substantijs cōpositus. Quarū vna est cū subtilitate p tiū. Jō diafoꝛeticā ꝯtutē hz. Al tera ꝯo est substātia terrestris: frigida cū stipticitate tamen.

Lētes ¶ Lētes sūt ꝯpate nature exiccātes cū refrenatiōe z stipticitate. Et ꝓpterea valent vlceribus faladenicis. i. mādueatib⁹ z vlcerib⁹ fraudulentibus.

Lignū aloes. ¶ Lignū aloes ē ca. z sic. ꝓpꝛonis i scō (vt refert Cassi⁹ felix. c. de ligno aloes.) Cui⁹ ꝯtr⁹ est sua arōatizitate cerebꝝ discrasiatū a frigida cū ꝓfortare. ei⁹ vero decoctio cū rubea tinctoz⁹ ꝓfecta ordeo z zuccaro oīb⁹ vt nerib⁹ z vlceribꝰ ite stinoz⁹ iuuamē sanationis ꝑstat. Puluis q̄z eius cum gariofilis et osse d corde cerui cum oleo z adinuicē icorpatꝫ. Ex ea postea ꝓfectōe caput galli liniēdo nō cessabit gallus die noctuq̄ cātum emittere: et ꝓpea fumus eius narib⁹ receptꝰ cerebꝝ potenter confortat frigefactum (vt inquit Pandetarius.)

Luma ce. ¶ Lumace caro ē ca. z hu. ꝓpꝛonis. Cōferunt stricture pectoris doloꝛē sedādo. Et in furno decoctē cū suis corticib⁹ pistate z exiccate ꝯtutē hꝫ: fortē abstersiuā. Crude vo pistate sine corticib⁹ cū fermēto z radicib⁹ arūdis fructū offis z lignū eꝰ hūt. Caro insup lūacarū quarū i arboꝛib⁹ degentū i furno decocta: z deinde triturata sicut alchool oculoz⁹ vlceribꝰ pānis z musculis ꝺz oēm modū administratiōis ei⁹ optie medeť. Jdē facit caro lumacaz⁹ marꝫ eodē mō cōfecta: tñ cū maioꝛi absterstione z exiccatiōe suā facit operationez ꝓpter suam salsedinem.

Liqricia. ¶ Liqricia cal. ē z hu. calidus te tēpata. Et oib⁹ vlceribꝰ z excoriatiōib⁹ vesice in decoctiōe passularum caude eq̄ne ordei z alchingi cū maxia vtilitate ei⁹ decoctio siringādo imponitur.

Lupinus. ¶ Lupin⁹ ca. est i primo sic. in scō. Jō Gal. i. vj. simpli. pharma. dicit q̄ ꝯtr⁹ ei⁹ desiccat secundarie abstergit sine mordicatiōe. Et decoctio lupinoꝝ cā crenā eradicat z cōesti cum fabis z amigdalis z cū eis manib⁹ z facie fricatꝫ lenē pulcherrimam cutem faciūt pānū abstergēdo: et in auxilijs ad morphēa facientibus vtiliter administrantur.

Litargiriū. ¶ Litargirium fri. z sic. cōꝛonis est. z in linimētis calidoz⁹ vlcerū vtiliter ponitur.

Lauda. ¶ Laudanū ē ca. z hu. i scō ꝺz quosdā. Sui. tñ grauat ipsum in ꝓio tm. Virt⁹ ei⁹ ē inmutare catarri frigidū ipꝺz moderādo. z pessariū ex eo factū z matrici ꝓpositū iuuat ad ꝓceptiōez mirē ꝓfortādo: z cū mastice puluerizatū z licio incoꝛpatū dentes relaxatos firmat z coꝛroborat.

Liliū. ¶ Liliū albū radices hz q̄si ad modū cepe z lūt ca. z hu. i scō Et maturant apostema cū mixima sedatione doloꝛis.

Digitized by Google

Lapis lazuli. ¶Lapis lazuli ē fri. z hu. ople pticis. Cui⁹ virt⁹ olim passionū a melācia gñataruz ē inuatiua.

Mercurial. ¶Mercurialis herba (testante auerroi. in li. colliget) est ca. z sic. i pmo. Et elixata cū brodio gallinaz. z cū zuc. sūpta, vē trē stipticū potēt mollit z euacuat. Et ppea Dios. c. 6 capōe. Capo decoctus cū mercuriali herba deiñ ei⁹ brodiū p os assūptū vētrē mollīēdo hūorē crudū z cholerā nigrā purgat z arthetic. hz oēz modū admistratio

Clisteris. nis ei⁹ vtilr admistrat. Silr in clisterib⁹ arthetica z spasmo humido laborātib⁹ ē singulare remediū. Quorum clisteriorū pfectio seu ordinatio tal est. R. fol. mercurial fo. altee añ. M. ſ. fol. blete caulib añ. M. ß. sntbosne pite camo. polipodij folticule. sene z epithi. añ. parum rad. brionie. z. ß. ra. irios. ʒ. ß. caput vni⁹ castrati aliātulū ferro incisū z ptusū bul. ota sīt vsq; ad pſum. medietatis. deiñ fortiter colentur. postmodū capias li. ſ. z ß. ō coctionis p̄dicte olei camī. olei anē olei liciaci añ. ʒ. ſ. ß. melle ros. ʒ. ij. benedicte simplicis. ʒ. ß. vitel. duo. ouo. sal parū z fiat enema. qr i isto casu pñtaneus remediū est eūando cū cōfortatione intestinorum.

Marchasita. ¶Marchasita est ca. p̄konis i scō. sic. in tertio. Virtutē hz cō solidādi vulnera fluxumq; sanguinis restringendi.

Wellisa. ¶Wellisa est cal. z sic. in scō. virutē hz abstergēdi pſumēdi z pglutinādi vlcera. Et vinū de coctionis mellisez corticū citri pauz cinamomi z pserue rosarū z bugloſſe cuz aq̄ bugloſſe z vino Gnatoz pfectuz colatū z cū zuccaro dulcoratū mirā in mozdum cardiacis z syncopizātib⁹ iuuamentum prestat.

Wellis. ¶Wellilotū ē cal. z sic. ō plexionis in pmo ḡñ de natura camo mille. Virtutē hz resolūēdi cuz mitigatiōe dolozis apatū calidoz. Vulnera insup recēnta cō glutinare facit. Et⁹ succus mixt⁹ cū succo mille folij z terebē. cla. cū oleo ipicōis z bullit⁹ cū suffi. ḡtitate ymiū terrestrium vsq; ad consum. succi ad vlcera magna neruoꝝ z musculoꝝ mirabil ē opatiōis crede mihi dolorē sedando z hūoꝛes resoluēdo sine attractiōe mūdificat mundificatione domestica.

Malua. ¶Malua est fri. i pmo hu. vo i ſco. z bcocta in brodio gallinarū vel pulli cū farina ordeacea vsq; ad ipissitudinē solidā. dei de pistata cuz duoꝛuz onoꝛū vitel. z olei viola. in ḡtitate suffi ciēti z parūq; croci ota sīt. miscendo apatibus cholericis. et valde calidis optie medēt. taz in resolūēdo. ḡ in maturādo si nā maturationē tētare voluerī.

Mēta. ¶Mēta ē ca. z sic. i scō. z bcocta eius vtus est dissoluere z pfortare mēbra sua grāaticate. Virtutē ēt hz pfortādi stōachū si ei⁹ appetit⁹ a mā frida z hūida ḡsa. depaupat⁹ fuerit. hoc mō facit mentū do. R. mēte kpi. petrosilij ana. M. ß. pipis ciamōi galāgē cuz. bebe croci añ. paz vini ḡnatoꝝ. ʒ. r. agresti medule panis aliꝰ. ḡtuluz torrefcē ad ignē. ʒ. ſ. ß. seminum cōiz. ʒ. v ſ. amigdalaz. excoriataz passularū añ. ʒ. v. ʒ uccarī albi parum ota i mozario marmoreo pistentur subtilissime z fiat salsamentū: quia vnū quenq; appetitum mendosum rectificat. Item linimētū ex ea factum:

Salsa. Pfortatiuum.

Digitized by Google

factū quo vngat stomachus ad
ꝓfortationē ei⁹ ⁊ appetitū idu
cēdū sic fit. ℞. mente recētis fo
lioꝝ matricarie absinthij rute
añ. M. ℈. cinamōi galāge nucis
muscate gariofi. ana. ʒ. ß. ℈. ca
lami aromatici feni. dulcis. añ.
ʒ. ß. olei de absinthio olei masti
cini añ. ʒ. ij. bul. oua simꝫ cū paꝝ
vini odoriferi viq; ad ꝓfuꝝ. vini.

Mumia. ¶ Mumia ē caro mortui balsa
mati ca. ⁊ sic. ꝓpkonis i ſcdo. Iō
virtutē hz incarnādi vulnera ⁊
restrigēdi ſanguinē. Quare ad
casuꝝ ⁊ offensionē cū rubea tin
ctoꝝ reubarbaro ⁊ terrasigilla
ta ſiꝫ cū aq̄ rosata ⁊ aq̄ plātagi
nis vtiꝫ admistrat. Et cum ista
medella intrisece rupture ſanā
tur ſanguinem restringendo.

Minij. ¶ Minij ē fri. ⁊ sic. cōpkonis.
Et ꝓficit ex ceruſa p adustionē:
vt hꝫ a Gal. ix. pharmacoꝝ. Et
vtiꝫ ingredit in cerotis ei⁹ vn
guentis aduersus vlcera mali
gna ⁊ difficilime curationis.

Werdasengi. ¶ Werdasengi est frig. ⁊ sic. cō
plexiōis. Sipticaz ⁊ consolida
tiuam virtutem habet.

Millefolij. ¶ Millefolij est nature extecca
tiue: vt Gale. vij. pharma. refert
c. millefolium. Et ꝓpterea dicit
q; virtutē hz ꝛglutinandi vulne
ra. Dios. ſi. ix. c. minophillos ōt
iꝑm vulnera ꝛglutinare ⁊ ſine
tumore custodire ptes circūia
cētes vulneris: iſup cū modico
butyri mixtū ⁊ dentib⁹ applica
tum eoꝝ dolorē mirabiꝫ tollit:
succus etiā ei⁹ cū modico ace
ti potat⁹ difficultatez vrine sol
uit. ⁊ ego dico idē facere cū ma
iori ſecuritate ſi cum via Gna.
acetoſo tum misceaꝫ. Calculo
ſis insuper vz eius succus cum
casia potatus et cum maiori vti
litate.

Maiora. ¶ Maiora. ca. ⁊ sic. ē in. iij. hꝫ Maiorana.
tē hz ꝓfortatiuā ſua arōatizita
te resolutiuā ꝓlūptiuā ⁊ extecca
tiuā cū ingēti calefactiōe. Et ꝓ
pterea epilepticis ⁊ ſpaſmoſis
narib⁹ odorata sūmuz ganditz
⁊ iunamētū ꝑſtat. ⁊ ei⁹ ꝺcoctio
narib⁹ attracta ꝓfortat cerebrū
iꝑz ad hūoriꝫ fridis purgādo
ſm infrascriptū modū cōfecta.
℞. maiorane blete al. ana. M. ß.
rosiſ. mꝛicarie añ. paꝝ: liq̄. mū.
ʒ. vß. mell e. ʒ. x. ʒlʒi. piretri. añ.
ℨ. ß. passulaꝝ. ʒ. v. cū aq̄ sufficiē
ti ſiꝫ olā bul. vsq; ad ꝓſum. me
die. aq̄. deide fortiter exprimā
tur: et vtere more antedicto.

Warrubij. ¶ Warrubiū siue praſiū est ca. Warrubiū.
⁊ sic. in. iij. ⁊ ſua amaritudie est
valō diureticū ⁊ absterſiuū näz
hñs ꝓfortādi et dissoluēdi: ⁊ vi
nū ꝺcoc. ei⁹ vt infra ꝛdiat⁹ ſtrā
guriā aperit ⁊ colicā ſoluit. ℞.
ſol. praſi floꝝ rosiſma. ana. M.
ß. fe. dulcꝫ rad. petrosilij añ. M.
ß. liqricie mū. ʒ. x. passula. pru
norū iniu. añ. ʒ. ß. ſe. cōiū. ʒ. v. ſi
rupi ℧ duab⁹ radicib⁹. ʒ. iiij. cū
aq̄ et paꝝ vini gra. bul. vsq; ad
consum. medie. deinde colent ⁊
dulcorent cū ʒuc. sufficiēti ⁊ ſu
mat patiens ad ℌtitatem me
dij ciati: quia mirabilis est ope
rationis.

Wora celsi. ¶ Wora celſi dulcia sunt cal. ⁊ Wora celsi.
hu. nature: pōtica ℧o fri. et hu.
ꝓpkonis sunt. Succ⁹ eoꝝ q̄ sūt
domestica ⁊ seminatura cuz vi
no ℨnatoꝝ bullit⁹ et aliꝯtulaz
aq̄ rosa. aduersus ſq̄nātiā et ca
ſū vuule fauciū amigdalaꝝq;
aꝑata in principio ꝑtaneū re
medium est. Eodēq; mō dico ō
moris silueſtrib⁹ noſe morboba
ci. Et ꝓpterea diamoron iſq̄nā
tia ⁊ iſoīb⁹ aꝑatibus ptiū gus
turis vtilis est medicina.

Digitized by Google

Mandragora. ¶Mãdragora ẽ fri.ꝛ hu.ꝯplo nis. quidã ſo dicũt eẽ fri.ꝛ hu. i.ij. Quidã ſiũp tenẽt ipſaz eſſe fri.ꝛ hu.i ſecundo. Tñ optim⁹ Me.c.de pſilio ℨ Rufum auto ritate hypo.dicit q̃ hũiditas iũcta frigiditati nõ transcendit vltra ſm gradũ. Et ei⁹ virt⁹ eſt mẽbrũ ſtupefacere ꝛ ſenſũ ꝑua re. Uñ q̃ñ volum⁹ mẽbrũ ãputa re abſq; egrotãtis dolore ꝑ ali qõ tempoꝛis ſpatiuz mẽbrũ ca taplaſmat cũ ỽoc.ei⁹: vl olco ebullitiõis ipſi⁹ illinit q̃ nõ ſi ne eminẽti egrotãt ſ picro pra ctica iſta efficit: ẽre ſi tibi libet hoc facꝛ: qꝛ mihi nõ pꝛz necvnq̃ placuit.

Medulla. ¶Medulla ẽ ca.ꝛ hu.ꝯplo.lini tiua et ſedatiua cũ maturatiõe.

Mel. ¶Mel.ẽ ca.ꝛ ſic.ꝯplonis i.ij. Frutẽ hz abſtergẽdi cũ mũdifi catione et maturatione.

Demite Simõ genueſi. ¶Demite eſt fri.ꝛ ſic.ꝯplonis i.ſ. Et eſt herba q̃ aſſimilat pa panero coznuto (vt inq̃t Simõ Genueñ.aut.Dio.) Et ex ſucco ei⁹ efficit ſiek i morbis ocꝛorũ ꝛ obtalmia vehemẽt laudatuz. Pli.inſup.c.de celidõia mioꝛi. dt ipaz eſſe memitẽ. Jõ dt hẽ ſi ſilitudinẽ cũ papanero coznu to. Jdẽ ait Serap.de celidonia minoꝛi: nã celidonia minoꝛ eſt memite: et dt ẽt ipſaz herbam hẽ ſi ſilitudinẽ cũ papanero coz nuto: qꝛ ḋcḋ aũt ſit ãbiguũ ẽ: nã doc.c.de mẽte graduãt ipm frig.ꝛ ſic.cõpoñto Sal.tñ.viij. ſimpli.phar.c.de celidonia. di cit hãc herbã calefactiuã eẽ in ũrto gradu: tñ ei⁹ hꝛt⁹ ad ocꝛoz caliginez et obſcuritate eoꝛum ꝓgatiuã hz. Et ꝓpea ad hoc verificãdũ (vt nõnulli aſſerũt.) hyrũdines q̃ hũt pulloſcecos deferũt in oꝛe ipſam herbã ſeu ſemẽ ꝛ fol.di.plãte ꝛ dãt eis ad manducãdũ ꝛ ſtati viſũ ꝛcupãt

Mala. ¶Mala ſiue poma in vulgari i maiora ſtiptice ſunt nature. Jõ fri.ꝛ ſic.ſunt.ꝛ in comeſtiõe cũ neruis valde nociua. Matura ỽo ſub pꝛunis decocta dolores ocꝛoz ꝛ ani lmiẽdo mirabiꝛ ſe dãt more empꝛi adminiſtrata cũ modico lactis et ouoz vitellis oib⁹ parũp ỽcoctis i vaſe ẽreo.

Matriſſilua. ¶Matriſſilua cal.ꝛ ſic.ꝯplonis eſt inciſiua ꝛ ſubtiliatiua (vt re fert Sa.viij.phar.) ꝛ dico q̃ vti liter adminiſtrãt ivnguẽtis ribia rũ ꝛ fol.ei⁹ vlcera tibiaz ſanãt.

Margarite. ¶Margarite ſiue ple q̃z virt⁹ eſt q̃ ſi immiſceaꝛ earũ puluis cum ẓuccaro roſato ſũme iuuat ad cardiacam paſſionem.

Mãna. ¶Manna ca.ꝛ hu.eſt tẽperate ꝯplonis. Uirtutẽ hz mũdificãdi ſanguinẽ cholericũ ꝛ feruozem cholere extinguẽdi ſm pãde.

Milũ. ¶Milũ granũ fri. in prio: ſic.i ſcõ. Uirt⁹ ei⁹ ẽ q̃ ſi appliceꝛ i exteriozi i tertio deſiccat ꝛ ifri gidat i prio. Et ponaꝛ in ſaccu lis vbi intẽtio ẽ deſiccãdi.ꝛ pp ea ſi accipiaꝛ aliq̃ntulũz ỽſiccẽ tur in patella cũ furfure pri⁹ cõ tritũ ꝛ iũcturis appliceꝛ earuz dolorẽ ſedat.ꝛ ſi cum eo fricẽ caput capillis iciſis renma ca pitis poẽter intercipit addito ſibi modico calami aro.ꝛ parũ ſandarace.

Maſtix. ¶Maſtix ca.ꝛ ſic.ẽ ꝯplonꝫ.i.ij. Cui⁹ hꝛt⁹ eſt neruoſa mẽbza cõ fortare cũ ẽcarnatiõe et ſtiptici tate. Et ſi maſticeꝛ maſtix cum modico ſtafiſagrie hũiditates a cerebꝛo ad os potenꝛ ꝓuocat.

Mirra. ¶Mirrha ca.ꝛ ſic.ẽ ꝯplonis i rha. ij. Ei⁹ virt⁹ et ꝯfortare et putre factionẽ ꝓhibeꝛ ꝓteſq; ſolutas adinuicẽ venire. Jõ vulnera re

Digitized by Google

cētia magnope ꝓglutina ꝛvlce
rib⁹ putridis vtil⁹ admīstrat.

Nuces. **Nuces** ꝛ auellane sunt cali. ꝛ sic. nature mali nutri
mēti ꝛ difficillime digōnis ꝛ
dolorē capitis inducūt: vt Auer. testat ꝙre nuces cum mel
le ꝛtrite ficub⁹ sale ꝛ parum ty
riace mozsurā hois canis repti
liū ꝛ siktū egregie ad sanitatē
ꝓducū. auellane ēt aūcte Aui.
de aucl. augmētant cerebrū.

Nux muscata. ¶ Nux muscata cuz aromatici
tate ꝓfortādo diſſoluit. Interdū
eius virt⁹ ad oculoꝝ caliginez
ꝛ debilitatē eoꝝ neceſſaria est.

Nurci preſſi. ¶ Nux cipſſi cal. ꝛ sic. est cōple
xiōis cū tēperamēto ꝓfortā do.
ōsiccat cū ſtipticitate notabil.

Naſturciū ¶ Naſturciū ē ca. ꝛ sic. ꝓplerio
nis i. iij. Et virt⁹ ei⁹ est matura
re apata frigida. Et semē eius
decoctum cum aceto ꝛ contri
tum ſcrophulas diſſoluit.

Nigella. ¶ Nigella ē ca. ꝛ sic. ꝓplonis i
iij. ꝛ ꝓtrita cū melle ꝛ felle tau
rino aloeꝝ caballino moze em
emplaſtri ꝛ ſup vmbilico ꝓpoſi
ta lumbricos pueroꝝ interficit

Nenufar. ¶ Nenufar ē fri. ꝛ hu. ꝓplonis
in. ij. flos ei⁹ bullitus cū oleo
vio. ꝛ oleo onfan. ꝛ modico vini
grana. vſqꝫ ad cōſum. vini heri
ſipilam extinguit.

Neſpula. ¶ Neſpula ē fri. ꝛ sic. ꝓplonis
i. iij. Jō pōteter ꝓſtrigit: imatu
ra tñ magis ꝓſtrigit ꝙꝫ matura

Oleuz cōe. **Oleum** ex oliuis maturis cō
fectū est ca. ꝛ hu. ca
liditate temperata. Et vt habe
tur in. iij. phar. hz virtutē recipi
endi in ſe omnū ſimpliciuz
virtutes. Cōfectum vero ex oli
uis immaturis est fri. ꝛ sic. cō
pletiōis. Jdeo est ſtiptice natu
re ꝛ vocatur oleū onfan. ꝛ cō
fectum ꝫm artē cuz roſis vnā
quāꝫ materiam calidam cōpe
ſcit membri cōplexionez mira
biliter confortando.

Ona. ¶ Ona gallinarū sunt tēperata
Quoꝝ vitella sunt ca. ꝛ hu. cō
plexiōis caliditate tñz hūidita
te tēperata: ꝛ eorū oleū in ſedā
do dolorē auriū teſtāte Aucēzo
ar est ceteris medicaminib⁹ ꝓ
ſtātius. Albumen vero frigi. ꝛ
hu. complexionis iudicatur.

Oziganum. ¶ Oziganū est ca. ꝛ sic. ꝓpletio
nis i. iij. Virtutē hz diſſoluēdi
ꝛ cōſumēdi cū attractione. Mi
xtum vero cū camo. melliloto
ando ꝛ matricaria ꝛ in ſaculo
poſitum dolorē vētris est fri
gida cauſa cauſatum mitigat ꝛ
ſedat ꝓſertim ꝓius calefactū
ſuper tegula ꝛ vino irrotatum.
Oziganū etiā cōtuſum ꝛ cū ro
ſis ꝛ calamo aro. ꝛ abſithio mi
xtum ꝛ calefactum anoꝝ appli
catuz exitū inteſtini recti fri
gida cā cauſatū cōpeſcit ꝛ ad
locum ꝓpzium reducit.

Oppoponacum. ¶ Oppoponacis gūma est ca.
ꝛ sic. ꝓplonis. cui⁹ virt⁹ ē reſol
uere cū mollificatione nō gna.

Opiū. ¶ Opiū est fri. ꝛ sic. cōplexio
nis in. iiij. Jdeo ſenſum mem
bri potenter ſtupefacit.

Os ſepie. ¶ Os ē ſepie ē fri. ꝛ sic. ꝓplonis
cū mundificatione domeſtica.

Ordeū. ¶ Ordeū fri. ꝛ sic. ꝓplonis est i
ij. ꝛ eius virtus in prin. apatis
admixta cū repcuſſiuis reper
cutit apoſtemata calida. Uerū
dum intentio fuerit reſoluendi
ſi cū reſolutiuis admiſceatur
apoſtemata calida reſoluit. Et
ſi in decoctione maluarum de
coquatur cum foliis ꝛ vitellis
onoꝝ oleo viola. ꝛ parū butyri
ad ignē hz artē de oib⁹ empl⁹
faciēdo apata cholerica et san
guinea cū ſedatiōe doloris ꝓfe

Digitized by Google

ctissime maturat addita in fine parum croci.

Orob⁹ ¶Orob⁹ est ca. ꝑpkonis ptimo sic. i scō. Et masticat⁹ cū amigdalis stomacho teiuno z super serpigine ipetigie et mozphea ꝑpotū⁹ oīb⁹ ꝓnoiatꝫ mozbis inuamētū ꝑstat. z si cum eo fricēt man⁹ z facies eaꝫ cutē clarificat z mūdat. Ulcera q̄ꝫ sordida z putrida abstergit z purgat si cū fari. lupinoꝝ melle rosa. z terebētina misceat. Jdēq̄ facit i vulnerib⁹ neruoꝝ trālacto piculo aꝑatis. Fari. etiā orobi in emplis impositis vulnerib⁹ neruosis eorūq̄ aꝑatib⁹ ē ꝑficua.

Oliue. ¶Oliue imature sunt frī. z sic. ꝑkonis. Et ꝓpea eaꝫ oleuꝫ stipticuꝫ est. zMature ño oliue sunt caliditate tēperata cū humiditate manifesta: immature eniꝫ oliue z cū sale ꝑdite et aq̄ et feniculoꝝ pua q̄stitate sumpte os stomachi z appetitū cōfortāt. zMature ño oliue sunt difficili me digestiōis z mali nutrimēti

Oleuꝫ muscel linum. Sui. de canlia co. ¶Oleū muscellinū ca. est virtutē hñs resolutiuā. Sui. ō caulico autoritate Aliab. z Mōdini in suis synonimis dicit q̄ dictū oleū extrahit̄ per exꝑssionē cuiusdā grani quēadmodū extrahit̄ oleum de been.

Pira. ¶Piroꝝ varia sunt genera quorum substantia aquosa z terrea est. Jpsoruꝫ aūt aliq̄ sūt dulcia: aliq̄ pōtica: aliq̄ acetosa. Dulcia minoris sunt infrigidatōis acetosis: omnia tamen cuꝫ aliquali stipticitate repiuntur. Decocta tamen sunt minoris stipticitatis q̄ cruda. Et ꝓpea Dios. dicit quod abscindūt fluxum hūoꝝ calidorum. Et ego dico q̄ pira et poma sub pruis decocta inꝑmis dieb⁹ i ēplis aꝑatū calidoꝝ vtiliter iponūt. Et ꝫ ꝗdā eaꝫ sucꝯ vulnerū z vlcerū incarnatiōnē z ꝛglutinationē ꝑstat. Dicō insup q̄ meli⁹ z securi⁹ faceret si cū. ℥. ſ. hmōi succi ponerent. ℥. ij. sirupi rosa. ℥. ß. tereb. clare. et. ℥. ſ. thuris. cū. ℥. ß. farine fab. oibus parū per bullitis ꝑter farinā z thus: reliq̄ deide i corꝑōtur z vtere more vngūtis: qꝛ mirabiliter vulnera carnosa ad sanitatem perducit.

Pour⁹ ¶Pourus est radix ca. et sic. vtra tertiū gradū. Quaꝫ si aquaꝫ ei⁹ bibiť cū mellicrato laborātibus venenosis morsuris pūctaneū remediū ē (vt testať Dios.) Et si decoquať sub pruis z cū eo fiat ēplꝫ cū modico tyriace z parū terebētie paululūq̄ olei rutacini morsicātū vuln⁹ ad sanitatē ꝑducit. Jdē si succ⁹ porri decocti sub pruis admisceatur cū modico olibani z cū oleo rosato parumq̄ lactis mulier z modico olei de vitellis ouorū ℣trutē hꝫ doloꝛē auriū potentissime auferēdi: ꝑserti a frigiditate causatū z tinnitum eorum delendi.

Pix nauali. ¶Pix naualis ca. est z sic. Virtutē habet cōsumēdi z dissoluēdi. Et pix liquida naualis invnguentis vlcerū frigidoꝝ cū vtilitate imponuntur.

Portu laca. ¶Portulaca auc. ℥a. vij. phar. est frigi. ꝑkonis in. iij. z hu. i scō. Cui⁹ virt⁹ est i frigidare i tertio et humectare in scō. Et auc. Aui. c. de portulaca. succ⁹ ei⁹ ℣trutē hꝫ extirpādi verrucas a ꝓprietate sua q̄ñ fricantur cū ea. Dicit ēt ei⁹ succū vnūquēq̄ fluxū calidoꝝ humoꝝ ꝓhibere. Dicit sil'r q̄ ℣t⁹ ei⁹ i ēplis iposita aꝑatib⁹ calidis flegmōicꝫ

Digitized by Google

e herisipilatis in quibus time tur putrefactio mirabilr ꝓfert: dctium quoꝫ stupozem sanat.

pigue do ana tis. ¶Pinguedo anatis est ca. nature doloris vehemẽter sedati ua. Et iter cetera anũ pinguedines in sedãdo dolorẽ cũ mol lificatiõe ceteris prestãtior est.

piper. ¶Piper ca. est in quarto sic. in scõo. dissoluendo notabiliter at trahit z ꝑsumit sua exiccatiõe.

ꝑruna ¶Pruna fri. z hu. sunt ꝓkonis. Et eoꝝ caro in bzodio decocta simul cũ pomo citonio vel apia no vel butyzo aꝑatibus ca. ani z virge mirabilr ꝓfert. Et addi ta farina ordeacea ꝑdictis reb⁹ simul cũ vitellis ouoꝝ parũꝫ croci: nil supza in isto casu.

poma grana tozum. ¶Pomoꝝ granatoꝝ q̃dã ace tosa z quedã dulcia reperiũtur. Acetosoꝝ aũt ẽm Aui. virt⁹ est infrigidãdi z exiccãdi in scõo. Dulcia vero virtutẽ hñt infrigi dãdi z humectãdi in primo. Et succus amboꝝ pistatoꝝ cũ cor ticibus suis z bullitis cũ tãtũdẽ mellis ros. z foliꝭ oliuaꝝ silue strium aliꝭ ꝑtulũ ꝓtusis vsqꝫ ad spissitudinẽ solidã vlceribꝰ na riũ z otis perfectissime medẽt. Insuꝑ eoꝝ succus pistatus cuꝫ zuccaro nulla abiecta interiozi pellicula zueniẽtissime ꝓcedit aduersus essere. (vt Aui. c. pro prio testat.) Et granatoꝝ grana quãtitate moderata sumpta sto machũ ꝓfortãt. Immoderatave ro ꝭtitate sumpta Hriũ faciũt. Qua de re vinũ granatoꝝ z eo rum grana post cibũ moderate sumpta corruptionẽ cibi in sto macho phibẽt (vt testat Auer. in suo colliget.) Ulterius deco cta in aceto cũ suis corticib⁹ z pistata ad modũ empli cũ cõi state sui inuamẽti oib⁹ aꝑatib⁹ ca. a capite vsqꝫ ad pedes i pri mis dieb⁹ singulare ꝑsidiũ est (vt Aui. refert. c. de curatiõe vul nerum habẽtiũ aꝑa cũ doloze.)

¶Ppls ẽ fri. z sic. ꝓkonis. Ut tutẽ hꝫ repcutiẽdi z inducendi sumnũ narib⁹ tꝑozib⁹ z fronti illinitus. Et eius ãꝫ vngm cuꝫ albumi. oni oleo viol. vel de pa panere virge calefactiões ꝓpe scit z extinguit dolorẽ sedãdo.

¶Papauer est fri. z sic. ꝓplexio papa nis in secũdo. Ideo domestice uer. est stupefactionis.

¶Psiliũ est fri. z hu. ꝓkonis i scõo. virtutẽ hꝫ refrenandi aꝑa ta cholerica. Ideo in principio z in augmento est eoꝝ optimũ repercussiuũ in forma muscilla ginis administratũ. Itẽ ꝓquas sata muscillago psiliũ cum oleo ros. onfan. vngũto ros. z lactu caꝫ succo more empli vel lini mẽti applicata cũ vtilitate non parua herisipile medẽt. Pars vero interior huius seminis est cali. z sic. ꝓplexiõis in tertio: iõ virtutẽ hꝫ adurẽdi z excoriãdi. Exterior vero pars est plm lini tiua z refrigeratiua.

¶Papirus est fri. z sic. ꝓkonis papi⁹ virtutẽ hꝫ exiccandi cum reper cussione domestica. Iõ in tibũs ad phibẽdũ fluxũ humoꝝ ali quantulum madefacta aceto z aqua rosata z super eis impos ta mirum in modum iuuat.

¶Psidia est fri. in. ij. sic. in. iij. Psidia Uirtutẽ hꝫ exiccandi cicatrizã di z potenter restringendi.

¶Poliũ mõtanũ est ca. in scõo Poliũ sic. in. iij. Uirtutẽ hꝫ resoluendi monta ꝑsumẽdi. Et ẽ valde diureticũ. num.

¶Petrolij oleũ ẽ ca. z sic. ꝓkonis Petro in tertio z vltra. Bullitũ cũ liuni. oleo phoꝝ z terebẽtina z visce ribus terre siue lũbricis cũ suc

Digitized by Google

eo ebulli aduersus dolores scia ticos antiquos ⁊ arteticos mirabiliter valet.

pigue do. ¶Piguedo ẽ ca.⁊ hu.ꝑplonis. plus tñ vel minꝰ ẽm naturã alia liũ. Virtutẽ hȝ maturãdi⁊ mollificãdi. Et est sedatiua doloris

palma ¶Palma ẽ fri.⁊ sic.ꝑplõis.i.ũ.

penta philõ. ¶Pẽtaphilõ grece latine q̃q; foliũ. Virtutẽ hȝ exiccatiuã ve hemẽter. Tñ caliditatẽ manifestam non videtur participare.

pleoli ¶Pineoli grana sunt ca.⁊ hu. ꝑplonis.⁊ cortices eorum fri.⁊ sic.iudicant. Jõ pñm stipticãt.

plũbũ ¶Plũbũ est fri.⁊ hu.ꝑplonis i ſcõo. Et aduersus vlcera maligna ⁊ cãcerosa mirabilẽq; hȝ ꝓ rogatiuã duritiem⁊ eoꝝ labia potẽter resoluẽdo virtute eius icognita. Lamina ẽt plũbi sup nodis ꝓposita⁊ ligata ligatiõe fortimirũ in modum eos ad resolutionem perducit.

persi ca. ¶Persica ẽm Aui.fũt fri.ꝑplonis in fine.ũ.⁊ hu.in.ȷ. Et ẽm Dioſc.pſica sunt eustomacha. Et Serap.lib.aggre.dicit q̃ folia eoꝝ ſua amaritudine virtutem hñt abstergẽdi resoluẽdi⁊ vermes interficiẽdi. Sunt etiã persica dure digestionis. Et ſi in principio comestionis comederẽt eoꝝ virtꝰ est añ digõnẽ extra ſtomachũ exire alȝ sredꝰ viã ꝓstãdo: post cibũ vero sumpta seu manducata ſimul cũ cibo a facili cã corrũpunt. Et ꝓpterea pſica poma pira ſtõacho sunt valde nocina. Et ſi comedanꝰ cũ bono vino rectificanꝰ.

pellis arietis ¶Pellis arietis vel castrati ȝ ſa.de recẽti excoriata vẽtris vi ſcer⁊ muſculoꝝ pcuſſiõibꝰ seu ſtuſiõibꝰ ad caſuꝫ⁊ offensionẽ euenẽtibꝰ potẽtiſſime medet. Et ira diẽ nãlẽ interdũ patiẽtẽ ad ſanitatẽ pducit ſanguinẽ exuenatũ resoluẽdo⁊ carminãdo.

¶Piretrũ est ca.⁊ ſic.ꝑplonis Pire- in.ũ. Virtutẽ hȝ attrahẽdi caletrum. factiõe nõ modica. Et ꝓpterea detẽtũ ſub dolẽti dẽte cũ aceto prꝰ mollificatũ dolorẽ dẽtiũ ſedat a materia frigida cauſatũ.

¶Peonia est ca.⁊ ſic.ꝑplonis Peo- in.ũ. Et ſemẽ eiꝰ ſimul cũ radi nia. ce ad collũ geſtatũ pueros ab epilepſia cuſtodit:⁊ ſi cũ ſaluia pul.rore ma.⁊ maiorana cũ aq̃ melꝝ potu exhibitũ: epilepſiã curat aut potẽter mitigat ipaz.

¶Petroſiliũ est ca.⁊ ſic. ꝑplo- Petro nis i.ũ.diuretice nature.⁊ ſi cũ ſilium feniculo naſturcio aquatico mel liſa mẽta ruta in parua q̃ntitate floze roꝛiſmarini pimpinella bo ragine⁊ lactuca immiſceaꝫ de oibus equali portione cũ oleo dulci aceto:⁊ parũ efficiꝫ ſalati Salati na que appetitũ vehemẽter in na. citat⁊ in parua q̃ntitate ſtomacho non nocet(vt patet conſideranti ingredientia.)

¶Paritaria ca.est⁊ ſic.i.ũ.vȝ pari- folia eiꝰ: ſemẽ ẽo fri.⁊ hu.ꝑple taria. riõis exiſtit(vt retulit pãdetarius) Dioſ.vero dicit ſemẽ paritarie est fri.⁊ ſtiptice ꝑplonis. Sal.tñ.viũ.ſimp.phar.c.elixir men.dicit ſemẽ eius virtutẽ habere expurgãdi leuiter cum aliqualiſtipticitate cũ frigiditate⁊ humiditate ſociata. Paritaria inſup i patella calefacta cũ modico vini⁊ pan petroſilij folio rũ vna cũ croſſontibꝰ pectini applicata potentiſſime vrinã puocat⁊ ſup ventrẽ ordine iã dicto ꝓpoſita inteſtinoꝝ doloꝛẽ tollit Jnſup decocta cũ malui roſis abſinthio matricaria furfure fabiſq; excoctis: deide piſtatꝫ oibꝰ⁊ cũ ſapa vtꝝ bullitꝫ vſq;

Digitized by Google

ad spissitudinē solidā: postmodū more empti administratis omnibus lacertorū attritionibus & musculorum contusionibus optime opitulatur.

resina. **Resina** pini et fere oēs resine vtutē hñt calefaciēdi. Jō oēs resine mundificāt & dissoluunt. Et in vngūctis administrate vlcera frigida calefaciunt: & desiccant carnē in vulneribus & vlceribus corporum rusticorum procedendo.

Rosa. ¶Rosa fri. est i prio sic. i scō. In medicinis est multū appropriata cū vtilitate nō pua: pser tim in cōficiendis sirupis rosatis: melle rosato: zuccaro rosato: aqua rosata: oleo rosato ꝛc.

rosmarinus. ¶Rosmarin⁹ est ca. & sic. ꝓpkonis i tertio (vt refert Pāde. auctoritate Me.) flos ei⁹ virtutem hz acutēdi visum. Jō ad caligiē oculoꝝ & debilitatē vis⁹ vtiliter iponit. Itē vtutē hz resoluēdi & mūdificādi cū ꝓportatiōe

Ruta. ¶Ruta est ca. & sic. cōpkonis i iij. Uirt⁹ ei⁹ est vētositatē carminare. Et ei⁹ succ⁹ & aqua in colliriis ad oculorum caliginē & debilitatē vsus vtilis iponit.

Raffanus. ¶Raffan⁹ ē ca. & sic. ꝓpkonis i ij. Et ei⁹ cortex in parua ḡtitate sumptus facit ad digestionē cibi. Et succ⁹ ei⁹ inspissat⁹ cuz oleo anetino & parum cere & cimini palpebraꝝ nigredinez a percussione cātā celeriter tollit.

rubea tictoꝝ ¶Rubea tinctoꝝ ē ca. & sic. in ij. (vt nōnulli asserunt doc.) ēm Auer. colliget. c. ō rubea tinctorum. & ēm Scrap. hz vtutem habet faciendi mingere grossam vrinam. Ideo facit ad difficultatez vrine naturalr grosse euenientis. Et sua ponticitate confortat et sua amaritudine fortis est diuretica. Jn casu insup et offensione et in vulneribus pectoris gra purgādi cum cōfortatione summopere valet.

Rapa. ¶Rapa ca. est in scō hu. i pri mo. & i brodio comesta hz Anivirtutem habet acuendi visū: est tamen aliquantulum difficilis ad digerendum. sperma augmentat et appetitum incitat.

Risum. ¶Risum autoritate Sale. viij. sim. phar. c. otoza. hz i se stipticitatē q manifestē vētrem retinet. Ideo Sera. li. aggreg. c. arz. est ca. et sic. cōpkonis i pri mo. Almāsor tñ. c. arz. graduat ipm caliditate tēperata quasi dicēdo ipm esse inter calidum et frigidū. Qua de re risum in brodio gallinarum decoctū sine sale vsq ad spissitudinē solidā māmillas tumētes spargit & resolnit eaz duritiem mollificādo. Jn eodē insup brodio cū cauda equina decoctum & ligno aloes i modica ḡtitate cū zuccaro rubeo intestinoꝝ vulneribus potēter medetur si in comestione ipsum liquidū sumeretur. Similiter decoctū cū extremitatibus et interioribus vituli & castrati et in comestione sumptum potum sarcoidem in ossium fracturis fortē generat.

Realgar. ¶Realgar ē ca. & mortificatiuū iō est fortis nature. Et ꝑ numerab Auic. iter medicinas putrefactiuas & putrefaciēdo in mēbro escharā iducit ad modū cadauerz & ēstiomenate carnz.

Rub⁹. ¶Rub⁹ est fri. & sic. ꝓpkoris cum stipticitate & cōsolidatiōe vulnerum & vlcez. Et decoctio cimarum rubi folioꝝ oliuastri et ro. cum parum aluminis et licij gingiuarum vlcera & oris ac partiū eius potenter sanat.

Digitized by Google

Solatrum. **Solatrū** est fri.z sic.i secundo.z iō virtutez hz stipticandi. Aui.tn dicit ipsum hre virtutē resoluēdi apata intrinseca cala. Et succ⁹ ei⁹ cum alijs reb⁹ (vt infra dicet) ꝓuri tui fracturaz medet. Unāquāq; sitr malā ꝓplonē calidā i vlceribꝰ iducta remittēdo vlcera te pticle magnope opitulatur. Calefactiōibusq; genitaliū ēt subuenit. R. succi solatri succi plāta.añ.ʒ.vj. vini ℈natoꝝ.ʒ.ß. olei onfan. olei ros. cōpleti añ. ʒ.ij. vngi populeonꝭ vngi ros. añ.ʒ.j. lita. aurei z ar. añ.ʒ.ij. tucie.ʒ.iij. ceruse calcis lote añ. ʒ.vʃ. misce z i mortario plumbi fiat linimētum sub ista forma. In ꝓmis ponant in mortario plūbi ola mineralia: deiñ mō ponāt gutta olei mō gutta vna de succis z sic successiue sp cuz pistello plūbeo agitādo donec ꝑdicta olea sint ꝓsumpta: deiñ addant reliqua. Ultio loco ad dant cāphoze ℈m artem tritura te.ʒ.ß. Istud vnguētū est medicina magna omnibus egritudinibus prenominatis.

Spica nardi. ℂ Spicanardi est ca.ꝓplonꝭ i prio sic.i scō. Et virt⁹ ei⁹ facit ad casum capilloꝝ z palpebraꝝ z piloꝝ. Iō ꝓpter ei⁹ stipticitatē z aromatizitatē radices capilloꝝ cōfortat. Et si narib⁹ odorat cerebrū frigefactū e ꝟbilitatū potēter ꝓfortat. spica i sup admixta cū tucia garioflo aloe epatico aq̄ feniculi aq̄ eufragie z parum aq̄ ro. vnica ebullitōe sit bulliēdo: ꝺiñ colata egritudinib⁹ oculoꝝ z ꝟbilitati vis⁹ mirabilis ē medicina.

Stichados. ℂ Stichados arabicū autozitate Me. ē ca. ꝓplonis i prio sic. in scō. Ex ptib⁹ aūt terrenis. cōplonē hz modice stipticitatis. Ex ptib⁹ ℞o igneis subtilib⁹ a q̄b⁹ amaritudo z acuitas sumit acuitas ē maioz amaritudine. Amaritudo ℞o ē maioz stipticitate ei⁹. Uirtutē hz subtiliādi ꝛ̄soluēdi ꝓfortādi cū aliq̄li stipticitate (vt ꝑdixim⁹) vñ decoctio ei⁹ cū aq̄ z vino sit cū camo. mꝛicaria bugloſſa saluia rozemari. origano nepita atq; ꝓpilio nucibusq; cꝛ̄ssi timo policaria maioꝛ z mꝛioꝛ q̄ vulgarik ꝟ nasca: z cū melle oib⁹ decoctis vsq; ad ꝓsū. tertie partis aduersꝰ tibiaꝝ vndimiā mirabilik desiccādo z resoluēdo iuuat. Suffumigiū quoq; et balneatio tibiaꝝ cū ꝑdicta decoctiōe mēbza defatigata labore corouborat z ꝓfortat: velut pleruq; accidit itinerātib⁹: nā h⁹i decoctio more balnei administrata pedū iūcturas fortificat.

Sqlla ℂ Sq̄lla marina est ca. z sic. cōplonis i tertio. Ftutē hz subtiliādi adurēdi mūdificādi z presertim vlcera putrida z icidēdi ad materiā grossam ipsamq; resoluēdi: z succ⁹ squille decocte sub prunis cum succo lapacti acuti parūq; oximellis squillitici cum ele. nig. ꝓtrito parūq; furfuris oib⁹ vnica ebullitiōe bullitis vnāquāq; morphea alba z nigra tinea allopicia serpigine z ipetigine locū frequētissime epitimādo z liniēdo potēter curat. Acetū quoq; squlliticū cū licio dētes corouborat z gingiuarū putredines (vt asserunt Aui. z Serap.) consumit.

Sēpa ℂ Sempuia ē fri. i tertio sic. in prio. Et succ⁹ ei⁹ cū succo la uiaucte z oleo rosato onfancino z violato cū albumine oui cōquassato apa cholericū potēter

extinguit cū aliq̄li ꝓfortatiõe. hoc facit quando simul stetẽrit per noctem. et hoc habui ab homine fide digno.

Satirion. ¶Satiriõ est cal.ꝛ hu.ꝑpꝛõꝫ i ꝓio. Et ꝑp suã iflationẽ libi dinẽ ꝓuocat. Jõ vinũ decoctionis eiꝰ vel radix in gallinaruꝫ ꝺrodio ꝺcocta libidinẽ ꝓꝛꝫ ici tat. Et ꝓpterea Dioſ. dicit. c. oꝛ chis ꝙ si vir comederit maiorẽ partẽ satiriõis masculũ generat: si minorẽ gñat feminã.

Sparagus. ¶Sparagꝰ est cal.ꝛ sic. ꝑpꝛõnis caliditate satis tẽperata. Uirtutẽ hꝫ abstergẽdi.ꝛ vrinã ꝓuocãdi ſm Serap.ꝛ pandectam. Platearius tñ dicit sparagum esse cali. et sic. in tertio.

Salix ¶Salix ẽ arboꝛ fri.ꝛ sic. ꝑpꝛõnis. virtutez habet stipticandi et calefactionibꝰ oꝛis ꝛ vlceribus calidis est valde ꝓficus.

Sumach. ¶Sumach ẽ fri.i scõo sic.i tertio cũ stipticitate. Et ꝓpea vꝫ aſpatibꝰ calidis oꝛis. Et i ꝓncipio eiꝰ decoctio cũ oꝛdeo et vino granatoꝝ cũ licio ꝛ parũ diamoꝛõis eisdẽ valde ẽ vtilis.

Sãbucus. ¶Sãbucꝰ autoꝛitate Meſ. est ca.ꝛ sic. ꝑpꝛõnis i ꝓncipio. iij. Gal. ꝺo. vj. simpli. phar. c. ꝺ ieſemio. ꝺt ipꝫ esse calefactiuũ ꝛ exiccatiuũ i. iij. satis intẽse. Et ꝓpterea ꝓtutẽ hꝫ fortiter resolueñdi exiccandi ꝛ aperiẽdi ꝓpter ſubtilitatẽ ꝓtiꝰ eiꝰ. Jõ vt inq̄t ꝓfatus vir virtutẽ hꝫ palã diaforeticã. Et ob hãc cãm ꝓꝛꝫ laudaꝭ eiꝰ oleũ ꝓpter eius vehemẽtem penetrationẽ ꝛ exiccationẽ in punctura neruoꝝm. Folia quoq̄ eius ꝓtita cũ eleboꝛo et oꝛimelle ſq̄llitico ſup ſerpiginẽ ꝛ impetiginẽ ac moꝛphẽa impoſita sanãt eas. Itez vinũ ifuſiõis cortꝫ radicis ipſiꝰ ſubtiliſſime abꝛaſi vꝫ ad vomitũ ꝓuocãdũ ꝛ vẽtrẽ euacuãdũ a malis humoꝛibus. Et

Decoctio eius cũ lixinio facta camomilla aneto paritaria fure oꝛiganoꝛ matricaria simꝫ cũ foliꝭ altee ꝛ ſapa: vnũquẽq̄ ex ꝺoloꝛẽ ꝛ vẽtris toꝛſiones: et iliacos ꝺoloꝛes: ꝛ iteſtinoꝝ vẽ toſitates carminat reſoluit et ſedat: niſi fuerit a materia cholerica tñimõ ꝓducti. Et modꝰ adminiſtratõis ipſiꝰ est cũ ſpõgia vel mataſſa fili crudi. Uinũ siꝛ decoctiõis eius vcꝫ sauina cũ vino decocta ꝛ semine aneti simꝫ cũ paritaria ꝛ foliꝭ altee: et deinde cataplaſmatũ ſup pectine ſtrãguriã ꝛ diſſuriam ſanat: vinam prouocando ꝛ veſice ꝺoloꝛes ſedando.

Scrophularia. ¶Scrophularia ẽ cali.ꝛ ſicce ꝑpꝛõnis. virtutẽ hꝫ reſolueñdi.

Sterc⁹ ¶Sterc⁹ ẽ cal.ꝛ ſicce ꝑplexionis plꝰ ꝛ minꝰ ſm aialiũ naturã. Sterc⁹ eſm caꝑinũ pulueriꝛatũ: ꝺeide cũ melle ꝛ ſapa ꝺecoctũ vlcera fiſtuloſa ꝓꝛiꝰ ſecuta eoꝝ mũdificatiõe ꝺeſiccat ꝛ ſanat. Itẽ ꝺcoctũ cũ faꝛia farfure triturato ꝛ parũ camo. cũ puſcha ꝛ ſapa vſq̄ ad ſpiſſitudinẽ ſolidã additis i fine cocture oleo camo. ꝛ aneti. ꝺoloꝛẽ genu antiquũ et inflationeꝫ eiꝰ vẽteſaꝛ mixꝫ i modũ ſanat. ꝛ ꝓpea inq̄t pãde. q̄ ſepenumero exꝑtꝰ fuit ꝓſi milẽ medicinã ſup genu ad remouẽdũ ꝺoloꝛẽ antiquũ ꝛ inflationẽ: et mirat fuit quõ ꝛ cum ẽꝛa celeritate patientes ſanati fuere. et ego multoties exꝑtꝰ ſuꝫ hãc medelã in tali caſu ꝛ mihi ꝛ egꝛotãtibus ꝺñ ſucceſſum fuit. Sterc⁹ inſup canis oſſa comeꝺẽtis tri

Digitized by Google

turatū ꝛ decoctū cū farīa lētiū ꝛ lacte caprine vsq; ad spissitudinē solidā malignis ꝛ corrosiuis ac fraudulētz vlceribꝰ optime medet si mane ēpli iponat

Sepū. ¶ Sepū ē cali. ꝛ tpate nature: resolutiuū ꝛ maturatiuū cū sedatiōe doloꝝ. ꝛ eiꝰ calas ē plꝰ vel minꝰ iuxta aliū naturaz.

Sarcocolla. ¶ Sarcocolla gūa ē cal. cōplonz i scō sic. i pzio. virtutē hz incarnādi vlcera ꝛ vlcera ꝛ i collirijs vtilr igredit pserti ad obtalmiā ordinatis in statu ipsi.

sāguis draconis. ¶ Sāguis draconz autoritate Cōstā. virtutē hz infrigidādi ꝛ exiccādi i tertio. Jō potēter fluxū sāguinis sua stipticitate frigiditate ꝛ viscositate restrigit. Gal. tñ dicit ꝙ ipse ꝛ eiꝰ planta virtutē hz infrigidādi ꝛ stipticādi domestice. Insup contrita cum sanguine eiꝰ vulnere recētia cōglutinat. Idem facit terebētina cū sanguine draconis ꝛ thure ꝛ paruz olei ipericonis.

Sapo ¶ Sapo ē cal. ꝛ sic. plonis cū adustiōe. et gallicꝰ sapo mixtꝰ cū pulnere elebozi nigri litargirio argēti floze eris parūq; argēti viui ꝛ paululuz vitri tritura: omnibꝰ deiñ ad formaz vnguenti deductis vnāquāq; morpheam nigrā serpiginez ꝛ impetiginē pfectissime curat.

Spūa maris ¶ Spūa maris est ca. plonis i pzio sic. i. iij. virtutē hz abstersiuā cū exiccatione nō parua.

Spongia maris. ¶ Spōgia maris est cal. i pzio sic. in scōo. virtutē habet resolutiuā ꝛ exiccatiuam: ꝛ aliquātulum arsa ꝛ super carne superflua imposita consumit eam absq; mordicatione. Et propterea secure ponitur super dura matre gratia consumēdi carnem superfluam: mundificat enim cū aliquali corrosiōe absq; dolore.

¶ Stafisagria est cal. ꝛ sic. com plonis i tertio. virtutē hz attractiuaz. Et propterea masticata cum mastice remma capitis potenter purgat: ꝛ mixta et contusa cum oleo pediculos necat. Staf sagria

¶ Scabiosa est ca. ꝛ sic. plonis in. ij. virtutē hz abstersiuaz. Sca biosa.

succus eiꝰ mixtꝰ cū succo lapacij acuti ꝛ fumiter. cū oleo lauri. ꝛ masticino: deide cū terebullitꝰ ꝛ litargirio aureo parū ꝙ argēti viui extincti cū salina cū additiōe parū succi abrotani ꝛ radicū affodillorū parūq; eleboꝛi nigri triturati vnāquāq; allopicia tineā morpheā serpiginē et ipetiginē curat. Prterea ēsi in olꝰ egritudinibꝰ pectoris prerogatiuaz hz magnā. vñ dz. Urbanꝰ p se nescit virtutē scabiose. Hā pargat pectꝰ qō cōpimit egra senectus. Lenit pulmonem purgatq; laterū regionē. Ēpa frāgit si locū bibita tāgit. Tribꝰ vnita foris antracē liberat horis. Et aq; decoc. eiꝰ cū licīcia passulis ficubꝰ violꝰ iuiubis farfara ꝛ prunis damalcenis sirꝰ cū sebestē cū pan penidiaꝝ parūq; mellꝰ pfecta asmaticis ꝛ tussiētibꝰ potēter medet. ꝛ dosis eiꝰ ad quātitatez medietatis ciati ipam capiēdo i auroza vel qñ itur dormitū: et fuit secretū mihi cōcessum i etate inuenili p strictura pectoris siue asmate a magro Joāne rubeo in arte medica excellētissimo medico Joannē ciuitatis. ꝛ i me ipm expꝰ rubeꝰ sum cū maxia vtilitate ꝛ i mltz aliis aduersꝰ asma ꝛ pectoris strictura ac ipetuosaz tussim: ex q̄ mihi ꝛ egrotāti dñi successū ē. Magꝰ

¶ Sisamū gnꝰ ē ca. ꝛ hu. plonis mun.

Digitized by Google

nis i pmo. Virtutē hz mollificā di z maturandi apata calida.

Sulphur. ¶ Sulphur sic.z ca.pplonis est in.iij.z bullitū cū oleo sambucino z vermib⁹ terre z pauacet i vsq; ad consummationē aceti ad neruoz punctura vtilissima est medela. Bullitū insuper cū oleo ros.z laurino parfiq; aceti vnamquāq; scabiem magnopere conimit z desiccat.

Sal. ¶ Sal.ca.ē z sic.z vtilr iponit in lauatoriis vlcez putridoz.

Sādalus, ¶ Sandalus arbor est fri.z sic. pplonis in scdo cū notabili aromatizitate: cui⁹ tres sunt spēs: vez alb⁹ citrin⁹ z rube⁹:z vtilr imponunt in repercussiuis apatum calidoz z vulneru.

Semē lini. ¶ Semen lini est ca.z sic.pplonis in pmo cū hūiditate.z ē maturatiuū pprie frigidoz apatū z eius oleū(vt inqt Me.)oib⁹ egritudinib⁹ ani est medicina magna z aduersus vulnez spasmū magnā hz efficaciā:spinā z iuncturam cum oleo liniendo.

Storax. ¶ Storax calamita z liq̄da storax ca.sunt pplonis in pmo z sic.in scdo.z eaz virtus est cerebrū frigefactū calefacere: et cū laudano z cera noua odorifera ispissate admodū pomi cerebrū mirabilr pfortāt ipm pomū frequentissime odorando:z gestatum intra manus neruos incisos potenter pfortāt. Liquida aūt cū vtilitate imponit in linimētis ad scabiē valētibus: z ad morbum gallicum:z ad tineam capitis desiccādā:reddit quoq; vnguenta z linimēta boni odoris boneq; suauitatis.

Spodium. ¶ Spodiū est fri.z sic.pplexionis (vt dicit pan.c. de spodio) cū aqua planta.antimo.mirabolanis citrinis z paru sumach z alumīis ro.parumq; lrci aliquātulū bullitū vlceribus oris perfectissime medet:z cū mica admixtum antimonio plūboq; vsto cācrosis vlceribus opitulatur. Sanguinez quoq; intra nares cum anti.z thure sufflatum potenter stringit.

Terebentina est ca.z sic.cō plexionis tē perate caliditatis. vulneribus neruoz z musculoz est amica. Et insup pueroz z mulieribus plagis ceteris simplicibus prestātioz est. Suffumigiū quoq; ei⁹ ad anū aduersus tenasmonem magna est medicina. Sumpta insup pos(vt infra dicet)dolores intestinoz infallēter sedat. R. tereb.clarif.ter lote cū aqua feniculi.ʒ.j.sirupi de duab⁹ rasdicibus sine aceto.ʒ.ɣ.stercous asine lactātis de mense maij ad vmbram exiccati z subtilissime pulueriz ati.ʒ.j.z R.croci.gra.ij. feni.dulcis.ʒ.j.misce z capiat patiens ieiuno stomacho:quia intestinoz dolores curat.

Tartarus. ¶ Tartar⁹ est ca.z sic.pplonis in tertio. Et ei⁹ virt⁹ cū vnguētis ministrat vtiliter ad scabiē. Et si puluis eius in sufficienti q̄titate cū modico masticis in brodio gallinaz exhibitus:vel cū zuccaro ro. virtutē hz faciēdi ascellare p q̄tuorvl q̄q; vices. Et ppteres ipa multū vtunt in genio isto ascellādi. Et est nauigātib⁹ medicia sat⁹ familiaris.

Tucia ¶ Tucia est fri.z sic.pplonis:z i vlcerib⁹ virge z vlceri b⁹ cācrosis malignis z corosiuis vtilr admistrat. Exiccādo enī vlcera incarnat et vlceri b⁹ hz oculoz summe opitulat. Et si admiscet cū succo feniculi z ei⁹ aq̄ z antimonio ocloz sanitatē custodit.

Digitized by Google

In collirijs insuper oculorum vtiliter administratur.

Tamariscus. ¶ Tamariscus ca.ꝛ sic. ꝓpr. est virtutē hꝫ diuretică. Jdeo vinū decoc. eius splenetičis ꝛ epatičis mirabiliter ꝓfert viā vrine aperiēdo. Jccirco dissurie ꝛ strā gurie opitulatur.

Tamarindi. ¶ Tamarindi sūt fri.ꝛ sic. ꝓpr. nis in tertio ſm Aui.ꝛ Serap. opinionem. Pau.tn ponit eos in.ū. Decoctio eoꝝ cū ordeo ꝛ passilis aꝑatibus calidis gut turis in principio ꝛ augmento medet. Extinguit etiā acuitatē humoꝝ aliqualiter liniendo ꝛ addēdo sibi parum vini granatoꝝ nil vtilius in isto casu est.

Tassus barbatus. ¶ Tassus barbat⁹ est herba ca.ꝛ sic. ꝓplexionis. Jō valde est sedatiua ꝛ decoctio eius ꝓfecta (vt inferius) oib⁹ egritudinib⁹ ani sumpte ꝙuenire vſ. ℞. tassi barbati. M.ij. foliorꝝ maluaꝝ ꝛ viol. foliorꝝ altee ordei mundi furfuris aā. M.j. seminis lini li. ß. pomorꝝ aliquātulū ꝓfractorꝝ nume. x. bulliant cū aqua ſſficienti vsq; ad ꝓſſummationē tertie partis, ꝛ vtere mane ſſuffumigū: qz mirabilis est opationis.

Tormentilla. ¶ Tormētilla vel bistorta fri.ꝛ sic. ꝓpr. est in tertio, vt refutat ꝑadetarius, de bistorta. virtutem hꝫ ꝙglutinandi vulnera. Et ꝓtra pestē si dat cū cepa in furno decocta cū modico tyriace Aliab. ꝛ sirup. de acetositate citri parūq; vini granatoꝝ adbibendū more poculi ad quantitatem. ℥.iij. diuinā (vt ita dixerim) hꝫ potētiā. Guido tn̄de cauliaco graduat dictā herbā cal.ꝛ sic. complexionis esse.

Guido de cauliaco.

Thus ¶ Thus est ca. ꝓpr. ꝓpr. in ꝑmo. Et virtutē hꝫ ꝙnandi carnē i vulneribꝫ corpoꝝ tenellā ꝓpr. habētiū. Et cum hoc etiā sua ſſiccitate ꝙsolidat.

Terra sigillata. ¶ Terra ſſigillata est frig.ꝛ sic. ꝓpr. Virtus eiꝰ est infrigidare cum stipticitate nō parua. Jgit in ꝓpositionibus ꝛ pulueribus ad fluxum ſanguinis vtilitatibus vtiliter administratur.

Verucaria. ¶ Verucaria siue scorpioron ca.ꝛ sic. ꝓpr. Verucaria. iudicat. ꝛ hꝫ scorpioidē: qz flores eius sunt ſſimiles caudibꝫ scorpionū. Et succus eiꝰ cū vino bibitꝰ ictibus scorpionū occurrit. Jdē facit ſup pūctura cataplasmus. Et hꝫ verucaria: qz verucā ꝛ vlcus cācrosum genitū ab ea potēter cū certitudine ſanat: ꝛ ab eius effectu ca.ꝛ sic. ꝓpr. dicat cū aliquali domestica corrosiōe. Et ego expertus ſum dictā herbā in vlcere cācerosō ꝑ pe palpediā cū labijs ostracosis ꝛ virulētia nō parua: cuius actus ꝓcessit ab vna veruca extirpata a quodā ceratano: ꝛ predictū vlcus perfectissime ſanauimus ſolūmō applicatiōe ſuci hmōi herbe ꝛ administratione vnguenti de tucia in antidotario nr̄o descripti. Et argumētū ꝙ fuerit cācerosum vlc⁹ est: nā illō ꝙ de carnositate ſſupflua ꝛ labijs obstracosis deponebat ab vnguētis corosiuis in vna die. Jn ſequēti aūt tantūdē carnositatis ꝑdicte oriebat in vlcere. Mō quidē malū ſignū indicat in oi materia melēcholica ꝛ flegmatica. Nec herba tēpore hyemali exiccat ſup terra. Et folia eius foliꝫ ozimi assimilātur. Aliquantulū tn̄ asperiora ꝛ nigriora ſunt, hꝫ quoq; hastam cū vna radice cū ramulis q̄nq; vel sex: ꝙ hasta rotūda est ꝛ nō multum frāgibilis. Et Dioſcc.

Digitized by Google

vocat dictā herbā elitropiū vi
pande. asserit. c. de elitropio.

Umbilicus. ¶Umbilic⁹ veneris ē fri. ꝛ hu. 2 plexiōis in tertio tm Sui. de caulilaco. tñ Me. ꝛtra Rufum. c. de psilio. q̄ tenet psiliū esse fri. ꝛ hu. 2 plexiōis in tertio. tñ p̄fatus vir. s. Mes. dicit autoritate hyp. in epidimia q̄ humiditas iūcta frigiditati nō transcendit vltra scōm gradum. Et Sa. vij. simp. phar. c. cotilidon. dicit q̄ est mixte virtutis. s. humiditatis cū frigiditate ꝛ stipticitate parua. ꝛ tm Dios. hz virtutem humectādi cū infrigidatione ꝛ stipticitate quadā: quare virtus eius ꝛ apātib⁹ cholericis opitulat. Flegmonicis q̄q̄ apātibus hertisipilatis cū farina ordea. ꝛ aqua ꝛ oleo rosa. in pncipio ꝛ augmēto vtilr administratur.

Uermes terrestres. ¶Uermes terrestres sunt calidi. 2 plexionis ꝛ subtiliatiui. Et vulnera neruoꝝ potēter 2glutinant. Oleū itaq; de vermib⁹ vtilissimū aduulnera p̄dicta sic fit. R. vermiū terrestriū lotoꝝ cum vino. ℥. iij. olei onfanc. ℥. iiij. olei rosācōpleti ℥ odori. ℥. ij. olei masticini. ℥. j. olei de tereb. ℥. ß. olei de vitellis ouorum. ℥. x. semmis ipericonis. M. ß. millefolij anthos 2solide maiotis ꝛ minoris aā. M. ß. suc. plantagi. ℥. vj. cētauree maiotis ꝛ minotis aā. parum rubee tinctoꝝ grane finissime croci aā. ℥. j. abietis siue tereb. clarif. ℥. iij. ꝛ ß. bulliāt oia simul ptius oibus adinuicē ꝛtusis preter vermes cū cia to vini albi odorife. vsq; ad consummatiōē vini: deinde fortiter colenī cui colature addatur pauꝝ semunis ipericonis cū suo flore ipsum de hebdomada in hebdomadā q̄mutādo ad solē:

de mēse Maij ꝛ Julij exponendo. Et mutatio dicti seminis fiet ter tm̄. Et istō oleū p̄t dici oleū bñdictū descriptione nra ordinatū sanās vulnera neruoꝝ cū mūdificatiōe ꝛ incarnatiōe domestica dolorē eoꝝ clamosum ꝛ spasmosuz mirabilr mitigādo.

Uzifur ¶Uzifur id est zinapiū est ca. ꝛ sic. 2 plexionis in. ij. Et cōstat ex argento viuo ꝛ sulphure. Jō p̄mi exiccat cuz stipticitate. Et bulliū cū aceto ꝛ sulphure imperiginē ꝛ serpiginem emēdat guttā q̄ rosatia infallēter curat. Et ad tineā p̄m. facit ꝛ allopicie ꝛ morphee opitulat. Jtē suffumigatio eius cū modico thuris a collo infra sub coopertorio lineo admodū panniglioni aduersus morbū gallicū presentaneū remediū est. Et modus suffumigationis est: vt p̄dicta ponantur sub pannis accensis et suffumigetur ordine antedicto.

Suffumigatio pro morbo gallico.

Urina. ¶Urina est ca. ꝛ sic. 2 plexiōis cū aliquali adustiōe: p̄sertim febricitantium febre acuta.

Uernix ¶Uernix est ca. ꝛ sic. 2 plexiōis in 2cō. virtutē habet abstergēdi ꝛ conglutinandi vulnera.

Ulnea ¶Ulnea arbor p̄sertim querccina ca. ꝛ sic. est 2 plexiōis cum temperamento.

Uitrū. ¶Uitrū est ca. complexiōis in primo sic. in. ij. ꝛ triturat⁹ vtiliter ingreditur in vnguentis ad scabiem ꝛ serpiginem.

Uinū. ¶Uinū est ca. ꝛ sic. 2 plexionis magis tñ ꝛ minus ꝛm naturaz vinoꝝ. dulce vero ꝛ recens est humidum: ideo maturat.

Uttica ¶Urtica est ca. ꝛ sicce 2 plexionis in tertio ꝛm Serap. Et est valde subtiliatiua: ideo q̄n obuiat particule corporis sua subtiliatiōe ꝛ caliditate cutē vehe-

Digitized by Google

menter mordicat ipam pustulã do ad modũ esse. Cõtrita ꝺo suã admittit mordicationẽ. Galen⁹ aũt libro de cibis capko ô vtica dicit ipsam virtutem dia foreticam habere. Et semẽ ei⁹ cũ sapa bibitũ libidinem prouocat. Idem asserit. vj. simp. pharm. c. achalifex.

Viola. CViola est fri. et hu. cõplexionis in prio. Apata valde calida feruozẽ et caliditatẽ cholere extinguẽdo maturat. Et ppea herisipile nõ vlcerate sm oẽm modum administrationis eius est optima medicina.

Viridees. CViridees sm Dios. calidã et stipti. habet virtutem et corrosiuã. Ideo carnẽ superfluã potẽter minuit si misceat cum cera et oleo. Cũ aceto ꝺoz alumine roche et melle ꝺcoctũ vsq; ad spissitudinẽ solidã de oib⁹ equali portiõe cãcrenosis putridis corrosiuis virulẽtis sordidis cauernosis atq; fistulosis vlceribus vtilẽ medet. Singulariter in sup vlcera putrida et cãcrenosa maligna et corrosiua cũ additiõe licij et pars aceti squillitici paululũq; aq̃ plãtaginis ad satitatẽ pducit. Et ipm multum opat cũ vtilitate i collirijs oculoz et palpebraz p morbis plõgatis a materia frida et grossa genitis oculoz caligine removẽdo. Et cicatrices eoz reparãdo. Et vngula mirabiliter tenuãdo. Et multas alias egritudines oculoz et palpebrarũ curando: vt in doctrina de egritudinib⁹ oculoz lib. iiij. de vlceribus. latius dictum fuit.

Uitriolum. CUitriolũ ca. est et sic. i quarto. Ideo exiccando et corrodendo vehementer constringit fluxum sanguinis. Et ꝓpterea in furno adustum sanguinis emorosagiam stringit.

Uirga pastoris. CUirga pastoris est fri. et sic. complexionis: et sunt due species: vez masculus et femina: foris. lia masculi in principio sui ortus assimilant folijs lactuce: qs vero maturationi appropinquant sunt valde spinosa: stipitem duoz cubitoz producendo. In cui⁹ summitate oriunt cardi q̃b⁹ pãni carzantur. Alia vero spẽs q̃ femina dicitur lingua passerina siue centinodia a Dios. nũcupat: virtutem habet infrigidãdi et exiccãdi in se cũdo et pars pl⁹: et valet contra herisipilã de mẽbro ad mẽbrũ ambulantẽ: et ei⁹ succus cũ vtilitate nõ parua ꝺponit i medicinis fluxuz sanguinis restringentib⁹: presertim nariũ. Masculus aũt in vlceribus calidis in sui opatiõe ẽ fortior femina.

Uisc⁹. CUiscus querc̃inus virtutẽ hz calefactiuã cũ attractiõe. Ideo maturat apata sub radice aurium vementia et mixtus cum alijs rebus ad apata dura facientibus vigorat earum virtutem in resolvendo et mollificãdo (vt inquit Pandetarius).

Zuccarum. Zuccarum est ca. et hu. cõplexionis cum temperamento et cum absterssiuis vulnerum et vlcerum vtiliter imponitur.

CFinit liber septimus chirurgie magistri Joãnis de Vigo Genuen. De natura simpliciũ. Ad laudem omnipotẽtis dei.

CIncipit Liber Octau⁹ Chirurgie einsdem Magistri Jeãnis de Vigo Genuen. Antidotariũ nuncupatus: qs ꝓstat vngũtis ẽplastris cerotis et aliis

Digitized by Google

adysum. Chirurgie multum necessarijs. In quo archa Chirurgicorum nauigantium ordinat cum omnibus suis medicinis tam simplicibus q̄ ꝓpositis ad eoꝝ vsum necessarijs: vt i eius ꝓpria ordinatione videtur.

¶ Tractatus primꝰ. De medicinis repcussiuis simplicibus et compositis.

¶ Capitulum primum. De medicinis repercussiuis simplicibus z compositis, materierum calidarum. Cap. j.

Cuz ad opus chirurgium (testāte. Ha. li. v. ō simpli medicina) medicina repcussiua i curōne morboꝝ nō mō vtilis verū ēt z necessaria eē videat. Ex ea em̄ locum confortādo: sticādo: iterdūq; opilādo vias augmētū apostematis ꝓhibet. Similiter quoq; invulneribus z ossiuꝫ fracturis in superiori pte mēbri medicina repcussiua applicata (vt i doctrina vulneratiꝰ fuit cōmemoratū) fluxum materium ad ꝓticulā lesam nō ꝑmittit trāsire. Ideo tractatum de medicina repcussiua cōpulre decreui.

Medicina repcussiua.

¶ Medicina itaq; repcussiua (vt in antiquis z modernis reperitur scripturis) est illa que frigitate z stipticitate sua vim habet cōfortandi vitutem membri retentiuam: humores alterādo z vias opillando eosq; a particula lesa repellendo: cum aliquali spirituum retentiōe: quoꝝ gratia exempli in primis de simplicibꝰ materiei calide repcussiuis loquamur. ¶ Simplicia repercussiua materierum calidarū sunt Arnoglossa. Sempervina. Virga pastoris maior et minor Rosa. Quinq; nerua. Vermicularis. Lactuca. Cucurbita Cucumer. pateca. Muscillago ꝑsilij z seminis citonicuꝫ. Folia fraxini et cortex eius. viol. malua. nenufar z omne species solatri. portulaca. sandalus. mirtus. barba hircina. acetosa. Alleluya. pomum granatum acetosum cum suo coztice cōtusum. poma acetosa. Pira z poma citonia. Acetum vt limphatum vel ex vino mediocris vinositatis ꝑfectū. Cauda eq̄na. Fragaria. Rubi. ꝓceptia siue vinearum capita. Fructꝰ ēt imaturi rubi z mori celsi. Nespula. Sorbula. pruna silucstria. Ipoq̄stidos. Acatia. folia populi. Salices. Aggrestū aqua rosata. aqua plātaginis. aqua pluuialis. aqua solatri. et aqua extracta a rebus supradictis repcussiue est nature. Bolus armenꝰ. Terra sigil. Sādali. Sanguis draconis. psidia. ceruſa. tucia. camphora. litargirium. antimonij. plubum vstuꝫ z stonadustum. Argentū viuū: mirabolani omnes. Chimoles farina volatilis farfa ordei. farina fabarum. farina lentium. albumen oui. Cotallum album et rubeum. Halla tinctoriuꝫ. Balaustia. Sumach. Umbilicꝰ veneris. ¶ Composita vero repcussiua materierum calidarum sunt: velut Oleum rosatū: oleum violatum. oleum nenufarinum: oleum mirtinum. Unguentum rosatum. vngm̄ galeni. vnguentum album camphoratū. vngm̄ sandalinū. vngm̄ tucia. vnguētū de litargirio in mortario plumbi cōfectum. Ut so sufficiēti sermōe ad tis capti

de medicinis repercussiuis simplicib⁹ z cōpositis materiez ca lidaz: videdū ē deiceps de medicinis simpli. repcussiuis materiez fridaz. ¶ Siplicia repcussiua materiez frigidaz sūt. Squinatiū. Blacta. bisantia. absin. sticha. maiorana. Nux cipressi. aloe epaticū. mirrha. Thus. alumen roche. Nux mus. Sario fil⁹. cinamū. Sal. saluia. Cipar⁹. Rosa. Laudanū. sāsuc⁹. laurū. serpillū. calamē. origanum. Vēta. Nepita. ¶ Uisis itaq; supi⁹ q̄ simplicia faciūt ad mām calidā repcutiēdā. Uisis isuper nōnullis oleis z vnguēt⁹ ad eā dē trētionē. Uisis deniq; de simplicib⁹ materiez frigidaz ad ordinationē auxiliox repcutiētiū: ad vtraq; materiā valentiū cōscendere necessarium est.

Ca. ij.

¶ Ca. ij. De medicinis repcussiuis compositis.

Diffinitio repcussiuaz.

Icem⁹ igit medicinā repcussiuaz (testante Auic. li. j. fen. iiij. c. ō medicaminib⁹.) apa tū duplicē eē. ℣ Una quaz aduersus apata calida z acuta q̄enit q̄ frigide z sicce cōpleriōis esse dz: velut plātago rosa. solatrum z alia simplicia et ꝓposita superi⁹ descpta. Alia vo repcussiua medecina ē q̄ calide z sicce ꝓplerōis cū interpositiōe infrigidātiū eē dz. ℣ Et propterea inq̄t ꝑfatus vir ibidem: q̄ si apa fuerit frigidū p ei⁹ repcussione opz q̄ repcussiua medicamina frigida z stiptica sint alicui admixta i quo ꝛtus calida z sicca consistat cū retētiōe: velut, sānatiū blacta. bisantia. absin. et hmōi. Quorum gra exempli pro mā frigida hec semp fuit ordinatio nā. ℣ R. olei ro. ꝓpleti olei mirtini aā. ℥. j. olei de spica. ℥. ij. ab mētū. Linis sinthij sānati āthos. nucū cipressi aliqñtulū contritarum ligni aloes masticis thuris ana. ℥. ß. mirtilox foliox z granox rosax aā. M. ß. bul. oia sil cū vino odozif. z pax aceti vsq; ad ꝓsumi vini et aceti: deinde colētur cui colature addātur cere albe q̄tū sufficit z fiat linimētū addēdo ēt croci z sandali rubei z albi aā. ℈. j. ß. Jsto ei linimētū ē medicina magna vndimie et ad ꝓhibēdū fluxū materiez frigidaz ad pticulā lesam venientiū cū ꝓfortatiōe pticule. ℣ Jté emplz ad eādē trētionē. R. ros. mirtil. absinthij sānati stichados aā. M. ß. sansuci āthos aā. pax nucū cipressi aliqñtulū ꝓritax nūe ro. x. alumis roche salis aā. ℥. ij. ciamomi. ℈. j. croci. ℈. ß. bul. oia sil cū vino sufficiēti: tm dē lixiuū barbitōsozis z pax aceti vsq; ad ꝓsum. ētie ptis: deide colēt z ex colatura cū farina lētiū fabaruz z ordei ad ignē fiat emplm solidū: addēdo olei ro. completi olei cam. olei ō spica aā. ℥. ij. istud enim emplastruz amice i repercutiēdo mām frigidā cum ꝓfortiōe pticule ē medicina magna. Et propter eaq; dimie z apatibus ventosis per eleuationē singulare presidiuz pstat. Idem facit decoctio iam dicta. ¶ Deinceps de medicinis repcussiuis compositis ma terieq; calidaz videdū ē. ℣ De valde q̄b⁹ ad vulnera heresipilata re cente percussiuū peculiare ēt capiāt niensi albumina duorum ouoruz cum oleo rosaceo odozifero z paruz succi plātaginis paruq; muscilaginis semimis citonioz z pulueris ꝓfecti a dimicē cōquassata z

Digitized by Google

more linimenti sup̄ loco iponā tur. ℣ Et in isto casu etiā vnguē tū rosatū ℣es. idē opat. ℣ Item repercussiuū singulare ad oīa vul nera i pte sup̄iori vl neris p spa tiū q̄tuor digitor̄ ipositū ē me dicina magna. ℞. olei ros. onfan cini olei ro. cōpleti aā. ℥. vj. olei camī. ℥. iiij. ℈ miū terrestriū loto rum cū vino. ℥. j. ℈. succi plāt. suc ci solatri ana. ℥. j. aceti ro. ℥. r. bul. ad ignē vsq̄ ad p̄sū. succi r aceti: deinde colenť et cū cera alba fiat cerotū molle: addendo in fine coctur̄ farine faba rū recentia r cribellate. ℥. j. r ℈. farine ordei bene cribellate. ℥. vj. boliar. ℥. r. sandaloz̄ oīm. ℥. iij. misce r vtere in loco p̄dicto more ceroti: qz nihil est vulneri bus vtili⁹ isto. Prohibet ei flu xū materiez̄ ad locū cū aliq̄li domestica resolutiōe r neruoz̄ confortatione nō parua: qō ego sepenumero experť sum ex in uentione nr̄a cum honore nr̄o r vtilitate egrotantium. ℣ Item ad apata calida p eoz̄ repercus siōz̄ in primis diebus bolus ar menus dissolutus cum oleo ros. onfancino pl'm a doctorib⁹ lau dať eoz̄ augmentū p̄hibēdo. ℣ Item facit pomum granatum acetosum cū suo cortice decoctū cum aceto r p̄statum cum oleo rosato addito parum farine ordeacee: deinde ad ignē parum bulliendo fiat empl'm soliduz. ℣ Ad eandē intentionē vz infra scriptū auxiliū. ℞. olei ros. ℥ple ti olei mirtini olei onfācini aā. ℥. j. sādaloz̄ oīm aā. ℥. j. boliar. ℥. iij. cere albe q̄tum sufficit et fiat linimentum. Item. ℞. folio rum plantaginis rosarū solatri lactucaruz̄ attriplicis aā. M. j. omnib⁹ decoctis in aq̄ r parū aceti deinde pistatis r cribella tis r in decoctione cū farina or deacea r fabaz̄ simul cū supra dicta cribratura ad ignem fiat empl'm solidū: addendo olei ro. ℥. vj. ℣ Istud em̄ empl'm flegmo nis herisipile est medicina ma gna in p̄ncipio r augmēto cū repercussione et aliquali resolu tiōe. ℣ Item ad eādē intentionem (et ē medicia securitatis) valet infrascriptū auxiliū. ℞. vitella triū ouoꝝ cū suis albuminib⁹ olei ro. cōpleti et odoti. olei on fancini. aā. ℥. ij. succi planta. ℥. ß. oīa adinicē cōquassent r mo re linimēti sup̄ loco tepidū ipo nať: nā ei⁹ opatio mirabilis ē: sedat enim dolorem cum reper cussiōe et aliq̄li refrigeratione.

¶ Auxilia vo ad apata cholerica faciētia p eoz̄ repercussiōez resolutōe nūc sigillati ōscribā. ℣ Et p̄mo dico q̄ albumina cuo rū equassata cū oleo ros. onfan cino et violato succo plantagi nis lacturarum r solatri apatibus cholericis p̄sentaneum remedium est in p̄ncipio r au gmento. ℣ Ad eandem intentionemꝫ albumen oui cōquas satum cum oleo ros. et succo la ctucaz̄. ℣ Idem facit albu. ouis conquassatū cum oleo viola. et succo plāta. ℣ Idem facit cū vn guento rosato albumē oui con quassatum cū modico succi so latri. ℣ Item vnguentuz rosatum simpl'r administratū in quocūq̄ tpe herisipile est medicina ma gna. ℣ Oleum ex violatum cuz onfancino aduersus herisipilā in p̄ncipio r augmēto ē egre gia medicia. ℣ Et vitellis insu empl'm per ouoz̄ cū suis albuminibus ad idē conquassatis cum oleo ro. odo ri. parūq̄ vnguenti ro. r modi

Reper cussiū pro apate sangui neo.

Lini mētū.

Auxi lia ad apata cholc rica.

Digitized by Google

co lactis mulieris et cū farina ordeacea ⁊ aqua ordei ad ignē ſim artē fiat emplm ſolidum: et vtere tpe augmenti ꝑſertiz: qm̄ iſto caſu ē medicina ſingularis. ℣ Et foliȝ q̄z maluaꝝ ⁊ violaꝝ cū lactuca ordeo ⁊ lenticulis roſis et arnogloſſe foliȝ in aq̄ decoctis: deīn piſtatis et cribellatis cum oleo roſ. ⁊ cera alba ſufficiēti ad ignē fiat mixtura q̄ ſit inter emplm ⁊ cerotū q̄ in quocunq; tempore heriſipile ſingulare remediū eſt. ℣ Itē alind remediuz valde vtile. ℞. foliozū maluarum ⁊ violarum. ana. ℳ. j. lingue paſſerine ſiue centumnodie lactuce foliozuz arnogloſſe añ. ℳ. ß. ordei mundi. ℳ. ij. ſe. citoniozum. ʒ. ij. pomorum numero. x. lentium. ℨ. ij. omnib⁹ in aqua decoctis piſtatis et cribellatis in decoctione cum farina ordei ⁊ predicta cribatura ad ignē fiat ēplm ſolidū: addēdo olei violati roſati vnguēti ro. añ. ℨ. j. ß. ⁊ vtere ſuper heriſipila more emplri: q̄ certi guēdo ſeruoꝛ cholere aliq̄liter ipam cholerā reſoluit reſolutione domeſtica cū proprietate occulta rōne maluaꝝ. q̄ vt teſtat Lā frā. tractatu de repcuſſiuis. dicit maluam hr̄e virtutē reſolutiuā occultā ⁊ ꝑſertim hūoꝛ cholericoꝝ. ℣ Et q̄ ſuenit iterū heriſipilla cū vlceratiōe cōplicata. Ꝯ ſupioza auxilia rōne ſue hūiditatis nō vident cōuenire. ℣ Et ppea heriſipilā vlceratā linimētū infraſcriptum ſumme iuuaſſe percepimus. ℞. olei ro. onfancini. ℨ. ij. vnguēti roſati. ℨ. j. ⁊ ß. ſucci planta. ſucci cētūnodie ſucci caude eq̄ne z lo co eiꝰ cimaꝝ rubi añ. ʒ. iij. bulloza ſimul paꝰ colatȝ ſuccis vſq; ad cōſum. ſuccoꝝ: deinde cum cera alba ſufficiēti fiat linimentum molle: cui addāt̄ litargiriꝰ au. ⁊ ar. ceruſe añ. ℨ. j. tucie. ʒ. ſ. ß. cāphore. ℨ. iij. ⁊ item i mortario plūbi ducant̄ cū piſtello p duas horas. ¶ Notandū eſt in ſup⁊ mēti tenēdū ſili mi Aluiſi circa adminiſtrationē repcuſſiuū reſoluentiū ac auxiliozū maturantiū. ⁊ eſt vt habeam⁹ cerra cognitionē corpis ⁊ morboꝝ nature ac ēt medicinaꝝ verā intentionē ⁊ naturā earūdē vt vti poſſim⁹ auxiliȝ ꝑdicta intētione ꝑ poſſe adiuuantibus. ¶ Et ſcire inſup opz q̄ illi medicamen q̄ ꝑfert vni ſp nō confert alteri. Quāobrē ſi particulā in frigidare volueris in ſcō ⁊ in ueneris pharmacū tuū virtutē hr̄e infrigidādi in prio: tūc ad aliud gen⁹ medicaminis quod i ſcō mēbrū ifrigidet op⁹ trāſire. Et ppea q̄ vnū gen⁹ medicationis infrigidet mēbrum in vno corpe in primo gradu: et illudmet in alio corpe ifrigidet in ſcō. hoc q̄dē nō accidit miſi rōne cōplexiōis corpoꝝ diuerſe. Nā medicamen repcuſſiuuz in primo gradu in corpe ⁊ moꝛbo cholerico erit ſufficiēs ꝑ eiꝰ repcuſſiōe: q̄ illudmet in eodē moꝛbo corpore exiſtente flegmatico non habebit vim reperſ cutiendi materiam. Et hoc ratione ſue humiditatis corporis: cuare vt in tali corpe medicina tua repercuſſiua offerat cium repercuſſionis et retentionis materierum facere valeat: conueniens ,eſt vt dicta medicina virtutem habeat repercutiendi in ſecundo. Et de hoc gratia conſimilis exempli plenarie demonſtratum fuit. c.

Nota.

Linimētū.

Digitized by Google

de medicinis incarnantib⁹ vul
nera. ¶Ulterius in adminis tra
tione p̄dictorū vnū non ē p̄ter
mittēdū: vez q̄ melius est sēp
peccare in paucitate z debilita
te repercussionis q̄z in multitu
dine z longitudine ipsius: naz
sicut ex debili repercussione se
quitur vt apa interdū augmen
tetur et ad sanios itatem perue
niat. Ex mdebita tamē lōga et
forti repercussione sequitur ve
hemētia doloris materiā it⁹ i
carcerādo mēbrūq̄ ad cācreno
sitatem interdū p̄ducēdo (vt
Aui. Aui. testat tertia quarti. c. ō cu
ratiōe flegmonis.) ¶Sil⁹ q̄zdi
co de resolutiuo et maturatiuo
medicamie. ¶De resolutiuo āt
dico q̄ si resolutiuū fuerit debi
le q̄q̄ aduētū declinatiōis re
tardat: tñ ingēs resolutio facit
ad lepiditatem morbi et attrac
tionē interdū materierum ad
locū. ¶Sil⁹ quoq̄ de maturati
uo medicamine est dicēdū: nā
sicut ōbilis maturatio auxilio
rū maturātiū in apatibus cali
dis paulatine digerēdo apata
ad maturationē perducit. Fo
tis vero maturatio (vt plerūq̄
vidimus) membrū ad putrefa
ctionem cancrenosaz inuocat.
¶Et sic deo dante completus
est sermo p̄sentis. c. etc.

Ca.iij. ¶Ca.iij. De medicina reso
lutiua rarificatiua z diafore
tica.

Medi cina re soluti ua.

MEdicina resoluti
ua (testāte aui.) ē
illa que calidita
te sua virtutē hz
subtiliādi mate
riā grossam z se
parādi ipsam z aperiēdi poto
sitates ipam eua porādo partē
post partē assidnitate suc ope
rationis donec tota materia ex
trahatur z enacuetur per meni
bri porositates. Et propterea
oportet q̄ sit cū caliditate satis
temperata subtilium partium
subtilisq̄ substātie. Medicine
autem resolutiue alie sunt sim
plices alie vero cōposite. Sim
plices vero sunt. velut camo
milla malua paritaria melliloi
tum altea et eius folia furfur
caules anetuz mēta stichados
calamentū origanū fumus ter
re matricaria absinthiū vrtica
enula campana sambucus ebu
lus valeriana volubilis prasi
sium squinātium apiū. Et alia
simplicia currētia cursu ante
cedenti simpliciū cum calidi
tate tēperata ad hanc intentio
nez reduci possunt. De herbis
resolutiuis hactenus. De semi
nibus autez nunc dicendū est
que sunt sicut semen feniculi
semē anisi semē coriandrozum
semē fenugreci semē lini semē
maluarū semē altee semen cau
lium semen petrosilij. Et sic
omnia semina diuretica cū ca
liditate tēperata conuenientis
sime ad vsum presentis capi
tuli colligari possunt. Farine
vero resolutiue sunt: vt farina
tritici farina ordei farina faba
rum farina orobi z lupinorum
farina lentium medula panis
furfuracei. De radicibus au
tem resolutiuis cuz mollifica
tione sunt vt rapa altea lingua
bouina capita liliorum baucia
brancha vrsina. Et omnes ra
dices currentes cursu earum.
¶Ex supradictis eñ simplici
bus possunt varia z diuersa ge
nera pharmachoruz a medico
componi iuxta necessitatē suā.
Istoz eñ simpliciū q̄dā sunt Reso

Digitized by Google

lutina que resolutiõ panlatine cũ refri
materi geratiõe: z hãc ꝯdẽ opationem
rie cho faciũt i mã cholerica. sic̃ fũt fo
lerice. lia malue violarũ altee farina
Reso ordei fabaꝝ et hmõi. Alia sunt
lutiua q̃ resolutiue mãm calidã sangui
materi neã: velut camomilla q̃ inter ce
rie san tera resolutiua simplicia (vt te
guinee stanꝫ autores) ꝓnciparum obti
net. Dicũt em ipaz resoluere si
ne attractiõe. Sũt etiã alia re
solutiua: velut mellilotũ anetũ
caules blete folia altee volubi
lis. Et q̃ currũt cursu eaꝝ: sicut
farta tritici farina ordei farina
fabaꝝ medulla panis i brodio
carnis decocta. Alia denicꝫ sũt
q̃ resolutiue mãm calidã mixtam
cuz frigida: sicut radices altee
capita liliorꝫ radices baucie fa
rina tritici farta fenugreci fari
na lupinorꝫ furfur medulla pa
nis furfuracei et hmõi currẽtia
Reso cursu eorꝫ simpliciũ. ℣ Sicꝛ ꝙz
lutiua ꝙdã sunt simplicia q̃ vtutẽ hñt
materie penitꝰ mãm frigidã et grossam
grosse. resolutiuã: sicut sunt camomilla
melilotũ anetum absinthiũ fe
nugrecum semẽ lini radices al
tee capita liliorũ cũ farina triti
ci et furfure triturato adinuicẽ
cũ oleis z pigueginibꝰ anodi
nis ex ꝙbꝰ ꝙz artẽ ad hãc inten
tionẽ vcz i mã grossa z frigida
pharmaca diuersa a medico or
diari pñt. ℣ De piguedinibꝰ isup
resolutiuis fũt pinguedines gal
linaꝝ caponũ ãseꝝ gruis ana
tis hmõi. Medulle ꝙz resolue
res cũ mollificatiõe sunt velut
medulle boue vituline castra
ti cerune currẽtes cursu eaꝝ.
Sepũ sicꝛ hircinũ castrati vitu
li z vacce cũ mollificatiõe resol
uunt. ℣ Ex gũmaꝝ spẽbꝰ ẽt cũ
tẽpamẽto resolutiuis sunt ve
lut terebẽ. laudanum sordicies

balnei ysopus humida cera z
alueorũ sordities Resolutiua ẽt
magis ꝙz añdicta sunt velut ar
moniacuz galbanum serapinũ
oppopõacũ mirrha thus bdel
lium colofonia: z oia currentia
cursu eorum ꝓsunt ad hanc
intentionem reduci.

¶ Viso sufficiẽti ꝛmone i añce
denti. c. de medicis simpli. re
sol. penes vnãquãq; intentionẽ
accõmodatis: iuxta necessitatẽ
materiei: videda sunt deceps
auxilia ꝓposita ad vnãquãq; in
tẽtionem accõmodata: vcz sim
plicia resoluentia debiliter ma
teriam calidam cũ refrigeratio
ne et que magis resoluunt ꝛc.
Similiter etiam hic de compo
sitis rosolutiuis dicendum est. C.iiij

℣ Et sic deo ꝛc.

¶ Cap. iiij. De medicinis re
solutiuis compositis.

Dico i pmis oleũ
rosatũ ꝓpletũ odo
riferũ pmvalet i
resoluẽdo mãz ca
lidã cholericã: qz
mẽbra calefacta
ffrigerat z frigefacta calefacit:
(vt inqt Gal.) Oleũ ꝙz violatũ Gal.
cũ modico ꝓnoiati olei pluri
mũ iuuat. ℣ Unguẽtũ etiã rosa
tũ Mesue cũ oleo rosato vel ca
momillino mãm cholericam re
soluẽdo membra ꝓfortat. ℣ De
coctio ꝙz maluaꝝ violarũ altee
melilloti ordei seminis citonio
rũ parũ camomille mãm chole
ricã cũ lenitate z refrigeratiõe
resoluit. ℣ Albumina ꝙz ouorũ
cũ suis vitellis conquassata cũ
oleo rosato ꝓpleto z paꝝ camo
millini parũq; succi plãtaginis
z solatri aꝑata herisipilata ex
tinguẽdo seu refrigerãdo resol
uit. Idẽ facit farta ordeacea de

Digitized by Google

cocta in decoctiõe malue rosa
rũ ordei ⁊ pue camomille cum
oleo camomillino rosa. et viola
to de oibus empl̃m faciendo.
¶ Resoluẽtia etiã materiã cali-
dã sanguineã sunt: velut oleum
rosarũ cõpletum camomil. ane.
de lilio cũ cera alba ⁊ croco ad
ignẽ faciẽdo linimẽtũ. ℣ Item
ad eãdẽ intẽtionem. ℟. olei ro.
opleti olei camo. ane. ãñ. ℥. j. pi
guedinis anatis galline olei
amigdalaꝝ dulciũ. ãñ. ℥. ß. cum
cera alba sufficẽti fiat linimen-
tum ⁊ vtere super membrũ cum
lana succida. ℣ Et de ẽplis sic̃r
valẽtibus ad hãc intẽtionẽ sunt
empl̃a infrascripta. ℟. medulle
panis infuse in brodio carnis
vel gallinaꝝ li. j. deide cũ oleo
camomi. ro. ⁊ pue croci ad ignẽ
fiat empl̃m solidũ ⁊ vtere sup
flegmone: qz mirabiliter resol-
uit ipsum. ℣ Itẽ. ℟. medulle pa
nis furfuracei li. j. ß. deinde cũ
decoctione camomil. melli. pari
tarie caulii ad ignẽ fiat empl̃m
solidũ addẽdo olei ro. camomi.
ãñ. ℥. ij. olei viola. pinguedinis
galline olei amigdalaꝝ dulciũ
ãñ. ℥. ß. croci. ℈. j. ⁊ vtere qz mi
rabilis est operationis in resol
uendo. ℣ Itẽ aliud nobilissime
operationis. ℟. radicũ altee li.
ß. capitum filioꝝ albozꝝ. ℥. ij. oꝛ
dei mũdi. ℳ. j. oĩb⁹ prius deco
ctis cũ aqua pistatis ⁊ cribella
tis: deinde cũ oleo ros. pingue
dine gallinacea parũq; butyri
⁊ paululuz croci cum cera alba
sufficienti ⁊ cribratura fiat cero
tũ molle. q⁹ sepenumero exper
tus sum in aꝑatibus assellaꝝ ⁊
ginginaꝝ in exteriori parte po
sitũ: presertim in dño meo Joã
ne vincle p̃posito. ℣ Itẽ ad ean
empl̃z dẽ intẽtionẽ. ℟. fari. oꝛdei fari.

fabaꝝ ãñ. li. ß. farine tritici fur
furis triturati ãñ. ℥. iij. camom.
melk. pisti ãñ. ℳ. j. oĩa cum bro
dio carnium vel gallinaꝝ ⁊ sa-
pa sufficienti bulliant vsq; ad
spissitudinẽ solidã addendo in
fine olei camomil. ro. ⁊ ane. ãñ.
℥. ij. ⁊ vtere more empl̃i: qz in re
solutõ flegmonẽ p̃sertim cũ
admixtione materie grosse di-
uina est medicina. ℣ Ad eandẽ Cero ⁊
intẽtionem cũ maiori mollifica tum.
tione vz infrascriptũ auxilium
℟. radicis altee decocte et cri-
bel. li. j. capitum lilioꝝ albozꝝ
eodẽ modo decoctoꝝ li. ß. olei
ros. ℥. ij. olei camomil. ane. ãñ.
℥. j. olei amigdalaꝝ dulciũ olei
violati butyri pinguedinis ana
tis galline ⁊ anseris ana. ℥. vj.
pinguedinis vituli liũfacti. ℥.
ij. ß. ad ignẽ cũ cera alba suffi
ciẽti fiat cerotum molle adden
do croci. ℈. ß. Et hec ẽstũ de me
dicinis ꝑpositis resoluentibus
materiã sanguineã ⁊ cholericã
resolutione temperata. Resol
¶ De medicinis vero ad mate uentia
riam mixtam faciẽtibus vez ca mate-
lidam ⁊ frigidam modo dicen- riã mi
dum est. ℣ Et primo dicemus xtam.
de oleis. ℣ Oleũ sambucinũ de
lilio cũ pinguedine gallinacea
plurimũ valet. ℣ Oleũ ℔z nardi
num de lilio anetinum ⁊ camo
millinũ idẽ faciunt. ℣ pingue-
do sic̃r anatis gallinaꝝ ⁊ anse
rũ cũ oleo camomillino anetino
nardino ⁊ sambucino ⁊ de lilio
cũ cera alba sufficienti oĩa ad
formam linimẽti ad ignẽ dedu
cta cũ lana succida sup membro
imposita mirtã materiam resol empl̃z
uunt. Empl̃m ℔z de melliloto
cum tantũdẽ altee decocte ⁊ cri
bellate cũ additione olei camo
millini anetini et de lilio cum

Digitized by Google

cera alba sufficiēti de omnibus faciendo emplm ad eandem intentionem plurimū vz. ¶Item ad eandem intentionē vz infrascriptum auxilium. ℞. diaquilonis albi fine gum. li. ß. altee de cocte z cribellate. ℥. iiij. olei camomil. anē. de lilio añ. ℥. ij. olei de semine lini butyri añ. ℥. r. tereben. clare. ℥. vj. litargirū aur. ℥. j. ß. muscillaginis seminis altee maluarum z vio. seminis citoniox z psilij lib. j. sepi vituli vaccini añ. ℥. iiij. ad ignē preter cribraturam altę decoquanť baculo agitando lēteox igne vsq; ad consummationem muscillaginis: deinde cū cera alba sufficienti z predicta cribratura fiat cerotū molle: cuius officiū est vnāquāq; materiam mixtam re
emplz solvere cū mollificatione. ¶Item ad predictā materiam resolxendam vz emplm infrascriptum. ℞. radicum altee radicū enule añ. li. ß. omnibus in aqua decoctis pistatis z cribellatis: deinde in decoctione cum tm̄ de sapa farina fabarum tritici furfure triturato camomil. z melli. pisto de omnibus equali portione ad ignem cum predicta cribratura fiat emplm solidum addēdo olei ros. aneti. camomil. z de lilio añ. ℥. ij. ¶Istud em̄ emplm fili mi. Aluisi in resoluēdo materiam mixtā est medicina maResol- gna. ¶Medicamina insuperuentia resoluentia materiam grossam tm̄ sunt ista. ¶Et primo oleum
riam sambucinum z de lilio cū agri-
grossā. pa dialtea z lana succida materiam frigidam resoluūt. ¶Diaquilon album similiter cum gūmis bullitum cum. ℥. j. olei de lilio z tantūdem olei sambuci ui succi irios. ℥. r. pinguedinis ana. ℥. j. ß. cum additione cere albe ℈rum sufficit z fiat cerotū molle: qz in resoluendo materiam frigidā est singulare prę sidium. ¶Ad hanc etiam intentionē plm diaquilon magnum a doctoribus laudatur. Sili ad eandem intētionē vz infrascriptum auxilium. ℞. radicum altee li. ß. capirum liliox albozz radicum irios añ. ℥. ij. decocti aqua pistatis z cribellatis addantur olei camomil. anē. de lilio añ. ℥. j z ß. diaquilonis albi gummi. ℥. iij. ysopi ceroti Gal. ℥. ij. z ß. serapini galbani bdellij oppoponacis añ. ℥. ß. pinguedinis anatis. ℥. r. dissolutis gūmis cum aceto et de omnibus cum suprādicta cribratura ad ignem cum cera noua sufficienti fiat cerotum molle: qō in isto vltimum remedium est. Ca. v

¶Capi. v. de medicinis carminantibus vētositatem z sanguinem mortuum sub cute.

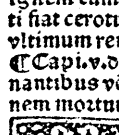

Auxilia seu simplicia carminantia vētositatem z sanguinem mortuum sunt hec. z primo anatū ruta camomilla mellilotum feniculū anisum petrosilium ciminum carui anthos stichados bacca lauri z currentia cursu eorū. Compositā vero sunt Oleum anetinum oleum rutacinum oleum laurinum oleum de carui oleum camomillinum oleum sambucinum oleum liliacinum oleum de spica. ¶Ex his enim simplicibus et compositis varia auxilia a medico fieri possunt ventositatem carminantia: quorum gratia exempli prima potest esse | talis ordi-

Digitized by Google

emplz vētosi tatum carmi natiuū.

natio. ℞. vini nig. lixiuij bar bitōsoris añ. li. v. camo. melli loti aneti. coziā drozū añ. ℥. j. cimini feniculi dulcis origani nepite pzasij añ. ℥. j. ℈. mel lis. ℥. iij. salis. ℥. j. bulliant oia simul vsq; ad ꝯsummationē ter tie partis: deinde colenꝫ ꝛ vte re cū spongia: qz vnāquāq; vē tositatē carminat ꝛ resolut: et aduersus vndimiam mirabilis efficacie est. ℣ Itē ad eādē intē tionē cū fortiori carminatione. ℞. melliloti camo. aneti furfu ris añ. ℥. ij. radicuz petrosilij radicum enule radicū feniculi radicuz bruscī añ. ℥. j. seminis siceleos coziandrozū anisozum ameos cimini ana. ℥. ℈. sanctici origani calamenti añ. ℥. ℈. pa ritarie. ℥. j. ℈. mellis milij añ. ℥. iij. baccaꝝ lauri saponis gal lici añ. ʒ. ℈. bulliāt omnia simꝫ cū sufficienti quātitate lixiuij barbitōsoris ꝛ pauꝫ vini odori feri vsq; ad cōsummationē ter tie ptis ꝛ vtere ad vētositatem carminādā: moze antedicto qz eius opatio mirabilꝫ est. ℣ Itez ad vētositatē carminādā. ℞. oꝛi aneti. de lilio añ. ʒ. ij. olei rutacini laurini añ. ℥. j. misce: ꝛ cuz cera al. sufficiēti ad ignem fiat vngm molle. ℣ Emplm etiā in frascriptū ad vētositatē carmi nādi. ℞. milij aliquātulū torre facti li. ℈. farine fabaꝝ li. j. fur furis triturati. ℥. viij. camomill le melliloti aneti pisti ꝛ tritura ti añ. ℥. j. coziā drozum cimini añ. ʒ. vj. de oib⁹ cū sapa sufficiē ti fiat ēplz solidū addēdo olei camo. aneuni añ. ℥. iij. olei lau rini rutaci. añ. ʒ. vj. misce ꝛ vtere: qz ei⁹ operatio in resoluen do ꝛ carminādo vnāquāq; vē tositatem crede mihi ꝙ egre

empl. ℣ Itē ad ven tositatem carminandi. ℞. fari gia est medicina. ad gene fabarū furfuris triturati añ. nn ven li. ℈. stercoris capuini. ℥. viij. ca tositas mo. melliloti aneti añ. ℥. j. ℈. itē car mini parum de omnibus cum minan sapa sufficienti et paruz lixiuij dam. barbitonsoris ad ignē fiat em plastrū solidū: addēdo olei ca momillini olei anetini ℈ de ab sinthio ana. ℥. iij. Istud em plastrum resoluit carminando vnamquamq; ventositatē pre sertim apa ventosum in genu. ℣ Item ad resoluendum ꝛ car minandum sanguinem ꝛ liuo rez ei⁹. ℞. olei aneti ini. ℥. j. olei de absinthio mirtini succi raffa ni añ. ʒ. iij. cimini pisti. ʒ. j. vini odoziferi. ℥. j. bulliant omnia simul vsq; ad consummationē vini et succi: deinde colentur ꝛ cum cera alba sufficiēti fiat ce rotum ꝛ vtere ad intentionem prenominatā: qz plurimuz vz. De carminatiuis auxiliꝫ suf ficit. Nunc ad maturātia trāſ eundum est. ℣ Et sic deo dante completus est sermo presēn tis capituli: cuius nomen sit benedictum ꝛc.

empl.

¶ Cap. vj. de medicinis matu ratiuis apostematum. C. vj.

Contigit plerūq; ap plicatione repercu tientiū in principio et resoluentiū cū re percussiōe i augmē to p viā resolutionis termina ri nō posse. Quare necessarium est ad ingeniū maturatiōis p uenire. ¶ Et in primis sciēduz est ꝙ medicina maturativa seu suppurativa materiei calide ē turatiꝫ q̄ sua caliditate dōesticavna cū ua. caloze naturali mēbriꝫ ꝫdā iui scatiōe medicine virtutē habet

Digitized by Google

ſua viſcoſitate et vnctuoſitate opillādi pozos māz ſſlaz it⁹ z ſubtilē retinēdi dōec paulatie digerēdo ipaz mām ad ſuppo-rationē pducat. ℣ Inuenit pte terea medicina maturatiua fri. z hu. ꝛpkonis eē neceſſaria p maturatiōe apatz cholerici (vt innuit Aui. i calce capli ꝺ cura flegmonis.) Dicit enim ibidē z de apatib⁹ caſis egētib⁹ ſa-nioſitate ē vt empleꝫ caput ro rū pſilis. z iſta maturō efficit p accidēs: vcz extiguēdo calo-rē eꝛneū apatz it⁹ vnēdo calo rē naturalē mēbri et ſic mate-ria ſuppozat: qz calo⁹ mēbrivni tus et medicina fri. z hu. actua za ſup membzo vna cum calore mēbri fortificato agūt officiuz medicine ℣e maturatiue: vt in loco ꝓalleg. Auicē. diffuſe de-monſtrauit. Silicꝫ mō etiā in-terdū i maturādo ope ꝑciū eſt trāſire pmū z ſecūdū gradū ca liditatis medicie maturatiue. Et ꝯ vl qz materia penitus ſit groſſa frida viſcoſa et matura-tioni rebellis: vel qz calo⁹ mē-bri ſit valde ōpauperat⁹: vl qz debilis ꝺb⁹ iā dictis de cauſis neceſſariū ē cepā ciclamis radi cē z alliū ſub pzunis decoctum cū maturatiuo medicamīe iter ponere. Sūt itaqꝫ medicie ma turatiue ſiue ſuppoztatiue q̄ in fra ꝓnūeranꝫ: velut Capita li-lioꝝ arboꝝ. Radix maluauiſci z folia eiꝰ. Brācha vrſina. Ra dix bzionie malue baucis. Fic⁹ ſicce farſa ordei paſſule dacti-li. poma ſub pzunis ẽcocta ſe nugrecum ſemē lini medulla panis farſa tritici farſa fabaꝝ radix ligue boue z folia eiꝰ z oia alia ſimplicia eozum curſu currentia ad neceſſitatē pñtis capli ꝓueniētiſſime ꝺduci pñt. er ꝺb⁹ tria ēpkoꝝ gña ifra oz-dinat. ℣ Primū erit ꝺbilis ma turatiōis et facit ad materiā ca lidā maturādā. ℣ Scōz erit etiā mediocris maturatiōis: z facit ad materiā mixtā maturādam. ℣ Tertiū z vltimū erit matura tiui: fortis maturatiōis. ¶ Pri mū exēpli gra tale pōt eſſe. ℞. foliozꝫ malua. z viola. añ. M. j. radicū lingue bouine tenelle. ℥. iiij. oib⁹ in aq̄ bullitis piſta-tis z cribellatis in decoctione cū farina ordei z ꝺdicta cribra tura ad ignē fiat ēplm ſolidū: addēdo olei violati. ℥. iij. buty ri. ℥. j. vitella triū ouoꝝ miſce. ℣ Itē ad eandē intēctionem. ℞. fol. maluaꝝ. z viol. añ. M. j. ℞. fol. lactucaꝝ. M. j. ſeminꝫ cito niozum. ʒ. ij. ordei mūdi. M. ij. bulliāt oia ſiꝛ cū bzodio galli narū ſine ſale vel carniꝫ vſq ad ordei crepaturā: deiñ piſtē-tur et cribellenꝫ cui cribraturę addaꝫ farſe ordei q̄tū ſufficit et ſimꝛ cū predicta colatura ad ignez fiat emplm ſolidū addē do olei vio. ℥. iiij. olei cōis dul cis butyri recētis añ. ℥. ſ. vitel la duozum ouoꝝ. ℣ Ad eādē in tentionē vz auriliū infraſcri-ptū. ℞. carnis pomoꝝ ſub pu nis decoctozum fol. maluaꝝ et violaruꝫ añ. M. ij. farine ordei medulle panis albi ifuſe i bzo dio pulli vel gallinaꝝ vel vitu li li. ℔. Et modus ꝑficiēdi hoc empl̄m talis eſt: vcz decoquāt folia malue z violaꝝ innoluta petīs balneatis in aq̄ ſub ci-nere ẽalido: ꝺiñ piſtent oia ſiꝛ cū iā dictis reb⁹: z cū butyro z oleo viola. ad ignem fiat ēplm ſolidū: addēdo vitella ouozum numero. iiij. in fine cocture.

Nota.

Matu ratiuū primi ordis.

ēplm.

Digitized by Google

Watn ratiuñ mate- rie nu xte.

¶Aurilia maturãtia scõi ordinis sũt ista. ℞. radicũ altee capitũ lilioꝝ albozꝝ. añ. li. ß. folmalua. et violaꝝ añ. W. j. oib⁹ mixtis in brodio carniũ decoctis pistatis ⁊ cribellatis cũ farina tritici et predicta cribatura fiat empl̃m solidũ. addando butyri. ℨ. ij. pinguedinis porcine. ℨ. iij. vitella duozũ ouo. Istõ em̃ empl̃m maturat cũ sedatione dolozis aq̃a mixta. ℙ Itẽ. ℞. capitũ lilioꝝ albozꝝ radicũ altee añ. ℨ. viij. ficuũ siccarum pinguiũ nũero. x. oia decoquãtur cũ aq̃ sufficiẽti: deiñ cũ farina tritici semis lini ⁊ fenugreco cũ resi duo rez ingrediẽtiũ pistato ad ignẽ fiat ẽpl̃m solidus addẽdo pinguedinis porcine sine sale li. ß. butyri. ℨ. ij. vitella duozum ouoꝝ misce q⁹ ad intentionẽ maturãdi p̃dictaꝫ est vltima medicina. Et si vis ei⁹ ℘tutẽ vigozaꝛ cũ subtiliatione et attractiõe addank in p̃dicto ẽpl̃o fermẽti recẽtis. ℨ. iiij. lumacaꝝ ℨtritaꝝ cũ corticib⁹. ℨ. j. ß. ⁊ ytere q⁹ mirabilis ẽ opatiõis. ¶Aurilia ũnicꝫ tertij ordinis maturatiua sunt ifrascripta. ℞. radicũ altee radicũ lilij brãche vrsine singuloꝝ ptẽ. j. radicũ ciclamis: radicũ baucie radicũ rape si iueniri pñt singulorũ partẽ ß. ficuũ siccaꝝ numero. xij. oib⁹ i aq̃ sufficiẽti decoctis ⁊ pistatis: deiñ i decoctiõe cũ farina tritici fenugreci ⁊ semis lini fiat ẽpl̃m solidus: addẽdo pinguedinis porcine li. ß. butyri. ℨ. iij. ℙ Itẽ. ℞. cepaꝝ rũ ⁊ alliꝝ capitũ decoctoꝝ in furno nũero. iiij. deiñ pistenk ⁊ cũ farina fenugreci ⁊ semie lini ⁊ cũ decoctiõe altee fiat ẽpl̃m solidũ addendo pinguedinis porcine li. ß. ℙ Et si vis q⁹ emplastrũ p̃dictũ habeat maiorẽ lenitatẽ ⁊ mollificationẽ: addatur radicũ altee. ℨ. viij. ℙ Si vo vis q⁹ habeat maiorẽ attractionẽ ⁊ maturationẽ cum subtiliatione addank ficuum siccarum numero. viij. fermenti. ℨ. ij. lumacarum numero. x. et sic habebis maturatiuũ vltimũ tertij ordinis apostematum frigidozũ. ℙ Et sic deo dante ꝛc.

¶Capituluz. vij. de embrocis ad apostemata maturanda. C. vij.

Ꝑ primis ad apata calida. ℙ ℞. decoctionis malua. viola. ordei semis citoniozũ ligne bouine li. iij. farine ordei. ℨ. j. ⁊ ß. olei violati. ℨ. iij. butyri. ℨ. j. et ß. bulliant oia simul ⁊ fiat succ⁹ ad si⁹ ituditẽ brodij gallinaꝝ addẽdo in fine cocture ouoꝝ vitella numero. iij. ℙ Et modus applicatiõis hmõi ẽbrocẽ ẽ vt cum petijs actualr calis vnã post aliã sup apata fiat crebra maturõ. Istud etem igeniũ ẽbrocationis pl̃m confert et resolutioni apatũ calidoꝝ et maturationi eoꝝ sedãdo dolorẽ mãmq; ad cutẽ puocando. Deiñ ponatur empl̃m maturatiuũ in prio ordine ordinatũ ad mãm calidã maturãdã. ℙ Item embrocatio ad materiã mixtã maturãdam. ℞. ra. altee capitũ lilioꝝ añ. li. j. ficuũ siccaꝝ nũero. x. malua. viola. añ. W. j. fenugreci integri semis lini añ. ℨ. j. oib⁹ i aq̃ sufficiẽti ẽcoctis. ℨn decoctiõe deiñ cũ parũ farine tritici ⁊ butyr. ac oleo amigdalaꝝ dulciuz ad ignẽ bulliãdo fiat succ⁹ sine decoctio liquidissime qua cũ petijs more antedicto sup

embro catio.

Digitized by Google

apata veteris cū vno ex emplastris ad hāc causam superioris ordinatis. Ista enim embrocatio plurimum iuuat ad maturandam materiam mixtam et grossam. ℣ Et sic deo dante etc.

C. viij. ¶ Ca. viij. De medicinis mollificantibus vnāquāq; neruorū duritiem et apostemata dura et fracturam ossium ac iuncturaz male restauratam.

QUāquā ō medicinis mollificātib⁹ duritiē satis et aple locuti sumus. c. ō apate schlrotico et. c. de māmillarū duritie. tñ ad āpliorem doctrinam antidotarū chirurgie nře i pñti. c. de medicina mollificatiua itez sermonē facere decreui. ¶ Multis igit de causis medicina mollitiua ad vsū chirurgie versaz. ℣ Quaz pria est duritiem q̄ sepenūero solet in apatib⁹ remanere post resolutionē resoluctiū mollificare. ℣ Scōa est iūctura que steterit dislocata per aliquot dies a sua ppria sede post mollificationē eius beneficio idonei et experti restauratoz reducere. ℣ Tertia est dislocationē male restauratā et ossiū fracturā optie mollificare: vt exinde bñficio manualis operationis ad suū ppriū locū reduci possint. ℣ Quarta et vltima est mollificare neruoz duritiē et iūcturaz motum durū relaxare: q̄ durities ppē solutionē continuitatis i locis et membris prenominatis frequentissime contingere solet.

Balneum. ℣ Balneū mollificās vnāquāq; durities de ꝓnominatis sic fit. ℞. caput vnius castrati aliquā tulū incisum et pedes ei⁹ radicum altee ℔. ij. camomille meliloti aneti añ. ℥. ij. fenugr. integri et seminis lini. ana. li. ß. oia bulliāt simul cum aq̄ sufficiēti vsq; ad ossium a carne separationem: deinde remotis ossib⁹ a carne mēbrū induratū balneet et suffumiget et cū residuo rerū lauando mēbrū fricetur. ℣ Postmodū emplastruz infrascriptū per hebdomadaz sup duritiē imponat: cui⁹ hec est ordinatio nostra. ℞. farine fenugreci seminis lini añ. lib. ß. farine tritici. ℥. iij. i decoctio ne supradicta cū radice altee pistata et cribellata ad ignem fiat emplastrū solidū addēdo butyri et pinguedinis porcine liq̄facte añ. ℥. iij. pinguedinis galline anatis anserine añ. ℥. ß. et ß. misce: mollificata iūcturaz ossium fractura op⁹ est vt restauratoz suā pficiat opationez ad suū propriū locū os et iunctura male restaurata reducendo. ℣ Item cerotum mirabilis operationis neruoz duritiez et iuncturā indurata mollificans sic fit. ℞. radicis altee lib. ß. figilli salomonis et capitū lilioz albozū añ. ℥. iij. radicū irios. ℥. ß. decoctis omnib⁹ in aqua pistatis et cribellatis ad ignē cū infrascriptis rebus fiat cerotuz. ℞. olei anetini olei de lilio olei ō semine lini añ. ℥. ß. ß. pinguedinis galline āserme anatis ana. ℥. i. olei vulpini. ℥. vß. pinguedinis taxi: pinguedinis vrsine medulle crurū vaccaz agrippe dialtee añ. ℥. ß. diaq̄lonis albi gūmati sepi castrati añ. ℥. iij. ß. omnia ad inuicē incaciola bulliāt baculo agitando per horaz: deiñ cum supradicta cribratura et cera nona odorifera sufficienti fiat cerotū mol

Cerotum.

le addendo in fine cocture tere ben.clarissi.y sopi ceroti Sale. añ.ʒ.ij.ɔ iterum bulliant pauʒ. Istud esñ cerotum crede mihi in mollificãdo ceteris auxilijs eque prestantius. ℙ Et propterea in neruozum durrie ɔ iunctu rarum motu difficili magna est medicina. Et sic deo dante com pletus est sermo presentis ca pituli:cuius nomen sit benedi ctum.

Ca.ix. ¶ Capi.ix.de medicinis mun dificatuis ɔ abstergentibus sa nem.

Medi cina mũ dificatiua.

MEdicina mundifi catiua siue abster siua vtimur in om nibus vulneribꝰ contusis ɔ altera tis ab aere:ɔ vlce ribus ɔ apostematibus nouiter incisis post eozum digestionẽ: vt saniem caliditate ɔ dulcoza tione sua a carne separet ɔ attra ctione quam habet ad exterioz rem partem vlceris expurget. Et propterea dicimus post di gestionem medicinam mundi ficatiuam administrãdam esse: Rasis. qz(vt inquit Raſ.li.sui continẽ tis) vulnus ɔ vlcus ad idoneaz carnis generationem non per uenit nisi post eozum perfectaz digestionem. Sunt itaq; simpli cia mundificantia infrascripta: videlicet mel rosatum zuccarũ mel sirupum rosatum ambzota num stichados farina ordei fa rina lẽtium farina volatilis fa rina fabarum absinthij semen vrtice farina lupinozum terebẽ tina sarcocol.irios radices apij ɔ succus foliozum eius ɔ prassij ɔ gummarum multa genera ex quibus multa composita auxi lia mundificantia secundum ne cessitatem vlcerum possunt com poni:videlicet in forma debili fozti ɔ magis foꝛti. ¶ Et in pri mis incipiemus ab ordinatio ne debilium mundificantium auriliozum. ℙ Prima ordinatio talis est. Recipe terebẽtine cla re.ʒ.ij.sirupi ro.colati.ʒ.vnam succi plantaginis.ʒ.iij.bulliant omnia simul vnica cbullitione: deinde addatur vitellum vni? oui quando aufertur ab igne farine ordei.ʒ.vj.croci. ℈.ß. ℙ Item ad eandem intentio nem.℞.mellis rosati.ʒ.ß.sirupi rosati.ʒ.ß.vitellum vnius oui farine fabarum farine oꝛ dei farine volatilis ana.ʒ.iij. terebentine clarissime dragma iij.croci.ʒ.iij.et de omnibus ad ignem more quo dictum fuit in antecedenti recepta fiet vn guentum. ℙ Item mundifica tiuum secundi ordinis tale est. ℞.mellis rosa.colati dragmas ij. terebentine clare. dragma iij.succi apij.dragmam.j.bul liant omnia simul parum:dein de addantur farine tritici fari ne ordei.ana.ʒ.vj.sarcocolle.ʒ. iij.misce et vtere in omnibus vlceribus vulneribus et apo stematibus pustulis carbuncu losis: quia eius mundificatio mirabilis est et satis fortis. ℙ Item ad eandem intentio nem.℞.mellis rosati colati dra gma.j.et ß.terebentine clare. ʒ.iij.succi apij succi prassij ana. ʒ.ß.succi absinthij.ʒ.ij.bulliant omnia simul parum addendo inꝑ fine farine ordei farine fab. añ.ʒ.vj.farine lupinozum fari. ozobi.añ.ʒ.iij.sarcocol.mirrhe añ.ʒ.j.ɔ ß.misce ɔ ẽm artẽ fiat vnguẽtũ. Tertius ordo mũdifi catiõis auxiliozꝫ sequit vt ifra.

Unguẽ tum. mũdifi catiuũ

Digitized by Google

vnguẽ tum.

℞. mellis despumati ℥.ij. mel-
lis ros. colati ℥.j. tereb. clare. ℥.
vj. succi irios. ʒ.iij. suc. apij suc.
cimarum vticarum succi absin
thij añ. ʒ.ij. ℈. bulliant omnia si
mul parum: deinde addantur fa
rine lupinorum far. orobi farin
ne volatilis añ. ʒ.vj. sarcocolle
mirrhe añ. ℥.ß. misce & vtere qz
materiam grossam potenter ab
stergit. ℣ Item ad eandem intẽ
tionem. ℞. tereb. clare. ℥.ij. mel
lis rosati colati. ℥.ij. succi apij
succi fumiterre si inueniri põt
añ. ℥.ß. succi irios. ʒ.ij. bulliant
parum: & cum farina lupinorum
sufficienti & parum farine vola
tilis & paululum sarcocol. & fiat
vnguentum. Item decoctio mũ
dificatiua vlcerum sic conficit.

Decoctõ mũdificatiua.

℞. lixiuij barbitõsoris li. ß. mel
lis rosati. ℥.iij. sarcocolle. ℥.ij.
foliorum apij foliorum prassij
añ. M.ß. bulliant simul parum:
deinde colentur & vtere: qz mi
rabiliter mundificat vnãquãq;
vlcerum cauernositatẽ. Et hec
quantum de medicinis mundi
ficatiuis. Et sic deo dante com
pletus est sermo presentis ca
pituli: cuius nomen sit benedi
ctum.

Ca. ß.

¶ Caũ. ß. De medicinis in
carnatiuis & cõglutinatiuis
vulnerum & vlcerum.

Medicina incarnatiua.

Qualis vtiqz vt in-
carnatiua medici-
na & in quo gradu
caliditatis esse de
beat aperto luci-
doqz sermone in li.
de vulneribus. c. de medicinis
incarnantib⁹ vulnera. tibi egre
gie ostensum fuit. ¶ Et quanq;
ibidem etiam nonnullas rece-
tas descripsimus. Tamen hic
ad lucidiorem doctrinam anti
dotarũ nostri aliqua peculiaria
auxilia vulnera incarnantia et
conglutinantia nõ pretermittam.
¶ Et in primis sciendum est qz
quecunqz abstersiua in antece-
denti capite annotata si cũ eis
admixtum fuerit thus mirrha
aloes pro curatione vlcer. & sa
nationẽ vulner. conuenientissi
me possunt administrari & ma-
xime eorum digestione celebra
ta. ℣ Unguentum etiam ad vul vnguẽ
nera incarnãda sic fit. ℞. tereb. tum.
clare olei masticini ros. onfan.
añ. ℥.ij. sepi hircini: sepi castra
tini: sepi vaccini añ. ℥.ß. cẽtaure
cõsolide maioris & minoris mil
lefolij cimarũ rozismarini plan
taginis ligue passerine añ. M.
ß. pistentur omnia & extrahatur
succus: deinde addatur mirrhe
sarcocolle thuris aloes añ. ʒ.ß.
masticis, ʒ.iij. resine pini, ʒ.ij.ß.
bulliant omnia simul lẽto igne
vsqz ad cõsummationem succi:
deinde colentur & cum cera al
ba sufficienti fiat vnguentum
molle: & vtere pro incarnatione
vulnerum & vlcerum: qz mirabi
lis est eius operatio. ¶ Itẽ ad Cero
eandem intentionem. ℞. tereb. tum.
clare. li. ß. thuris. ℥.ß. masticis,
℥.j. sepi hircini. ʒ.x. succi beto
nei: succi centauree: succi mille
folij añ. ℥.ß. bulliant oia simul
vsqz ad consum. succi addendo
olei masticini. ℥.j. olei ro. onfan
ci. odori. ℥.ij. Et cum cera alba
sufficienti fiat cerotum molle:
deinde cum succis predictarum
herbarum malaxetur postmo-
dum cum lacte vaccino. Et vte
re in omnibus vulneribus & vl
ceribus vbi intentio sit incarnã
di cum attractione domestica:
qz magna est medicina. ℣ Item
vnguentum incarnatiuum vul-

Digitized by Google

nerum neruorum. ℞. tereb. clare li. j. masticis resine pini. aā. ℥. j. olei ros. cōpleti. ℥. ij. sepi hircini. ℥. iij. centaureę pimpinelle beronice millefolij rozismarini aā. M. ℞. rubee tinctorum. ʒ. vj. grane finissime. ℥. ij. prius incisis oibus herbis ⁊ pistatis bulliant oia cū. ℥. ij. vermium terre strium lotoꝝ cū vino ⁊ cisto viri odori. vsq; ad ꝓsummationē vini: deinde fortiter colenť ⁊ cū cera alba sufficienti fiat vnguētum molle. Et vtere ad incarnādam neruoꝝ vulnera q̄ est cum attractione subtili. ℣ Itē yngm incarnatiuū in corporibus chorosinis ⁊ male ꝓplexionatis seu discrasiatis a materia calida. cuius talis est forma. ℞. olei rosa. odori. ℥. iij. pingue. vituli liquefacte. ℥. ij. olei mirtini olei ro. onān. aā. ℥. j. ⁊ ℈. succi plantā. succi lingue passerine aā. ℥. j. bul. oia simul vsq; ad cōsummationē succoꝝ: deinde colenť cui colature addanť litargirij aurei ⁊ arg. aā. ℥. j. ⁊ ℈. minij tucie. aā. ʒ. ij. ceruse. ʒ. x. ⁊ iterum bulliāt in caciola enea vsq; ad colorē nigrū addēdo in fine cocture tere. clare. ℥. j. ⁊ ℈. cere albe q̄tū sufficit ⁊ fiat yngm molle. ¶ Et qm lotiões ⁊ pulueres incarnātes sepenūero ad ꝓmoditatē vulneꝝ ⁊ vlcerū curādo tum necessarie sunt. Iccirco cōdecens est ordinationē eoꝝ de puluis scribere. ℣ Puluis itaq; vulneꝝ scarnā ⁊ vlceꝝ incarnatiuus ⁊ ꝙglutinatiuus ⁊ natiuus sic fit. ℞. aloes epatici sangui mirrhe aā. ʒ. j. sarcocol. ʒ. j. ⁊ ℈. nis re thuris farine volatilis aā. ʒ. ij. strictiui sanguinis draconis terresi gillate aā. ʒ. ij. ℈. tucie litargirij dragā. aā. ʒ. j. ℈. misce ⁊ vtere q̄ ꝛ

Incarnatiuū vulnerū neruorum

rabiliter incarnat. Et si cuꝝ ℥. j. ℈. istius pulueris addereť ℥. vj. pili leporis minutissime incisi ⁊ albumē vnius ouj adinuicem cū predictis rebus optime conquassatū ad restringendū sanguinis fluxum recentem medicina esset singularis. ℣ Item lotio vulnerum vlcerum cauerno soꝝ incarnatiua sic fit. ℞. vini albi odoti. ℥. vij. aque vite finissime. ℥. iij. mirre. aloes epatici sarcocol. aā. ʒ. ij. thuris. ʒ. iij. ℈. seminis ipericonis centaureę minoris ⁊ minoris millefolij berbene lingue passerine cōsolidę maioris ⁊ minoris aā. parū triturati oibꝰ prius aliquantūlū bulliāt oia simul vsq; ad ꝓsummā. tertie partis: deinde colenť ⁊ vtere in vulneribꝰ recētibus cū aloe desuper pulnerizato sirmur cuꝝ mirrha ⁊ thure ⁊ vino ex vnguentis prenoiatis incarnatiuis: q; vulnera magna recentia ad festinā ⁊ securā incarnationē pducit. ℣ Itē lotio ad vulnera incarnanda sic fit. ℞. vini albi odori. ℥. vij. aq̄ plātagi. ℥. vj. aq̄ vite. ℥. ij. thuris mirrhe aloes. aā. ʒ. j. ℈. sarco. ʒ. iij. ℈. meis rosā. ʒ. j. farine lupinoꝝ farine orobi aā. ʒ. iij. succi cētaureę maioris ⁊ minoris vel loco eoꝝ capianť herbe aā. M. j. de incisis. ʒ. v. bulliāt oia simul vsq; ad ꝓsummationē tertie ptis ⁊ vtere ꝓ incarnatione vlceꝝ facta mundificatione eorum: q; eius opatio crede mihi egregia est.

¶ Capi. xj. de medicinis cicatrizatiuis et figillatiuis seu conglutinatiuis. Ca. xj.

Medi

Edicia (vtoēs testāť cir. ꝛ. cō autores) ꝙglutinativa ꝙ dicia et cicatrizativa ē illa nua.

Digitized by Google

que caliditate sua (sicut est alumen cũbustũ cũ ei⁹ stipticitate frigiditate. iũcta cũ stipticitate virtutẽ hꝫ humiditatẽ superfluã carnis exiccare in superficie donec cutẽ nouã in vlcere inducat. ¶Simplicia vtiq; in vlceribus cutẽ inducẽtia sunt infrascripta: vcz albumen combustũ. Calx decies lota. Balaustia. Litargiriũ. Cesura. Plumbum vstum. Ypoc̃stidos. Mirtus. Terra sigillata. Bolus armenus. Ro. Plantago. Tucia. Mirabolani. Galla tinctoꝝ. Corallus. ¶De ꝓpositis aũt sunt. Ungm̃ album cãphoratũ. Unguẽtũ de minio. Ungm̃ de cerusa coctũ. Ungm̃ põtificos. Aqua alumnosa. aq̃ mirtiloꝝ. aqua plantaginis. aqua rosata. Uinũ stipticũ decoctionis rosarũ balaustiaꝝ mirtilloꝝ ꝛ aluminis. Ista oia simplr ꝛ cõposite administrata in vulneribꝰ et vlceribus cutez producunt.

Pluis ℙ Pulvis mirabilis cicatrizatiõis sic fit. ℞. aluminis rocheę cõbusti coralli rubei aã. ʒ. ß. terreꝰ sigillate boli armeni. aã. ʒ. ij. balau. mirabolani citrini aã. ʒ. ij. ꝛ ß. tucie. ʒ. j. misce et vtere: qꝫ in cicatrizãdo magna ẽ medicina. ℙ Itẽ. ℞. cesis lote aluminis rocheę. cbusti aã. ʒ. ij. mirabolani citrini terreꝰ sigillate aã. ʒ. j. misce ꝛ fiat pulꝰ: ꝛ vtere i vulneribꝰ ꝛ vlceribꝰ: qꝫ mirabiliꝛ cicatrizationẽ ꝓcurat ꝛc.

C. xij. ¶Ca. xij. De medicinis sedantibus dolorem.

Wedicia dolozis. ℣Icet de medicis dolorẽ sedantibꝰ satis ample locuti fuerimꝰ libro ō vlceribꝰ capꝰ ꝓmo. ꝛ ẽt libro ō apostemabꝰ capꝰ octauo. ō cura flegmonis a cã añti eueniẽtis in ꝗnta intẽtiõe. Tñ hic. c. vle de medicinis sedãtibꝰ dolorẽ situaꝝ volui. ¶Dicimꝰ itaq; ꝙ dolor (vt i antiqꝫ reperiꝛ scripturis) sedatur triplici mõ. ℙ Primo vcz cũ anodinis resolutiuis q̃ infallẽter dolorẽ sedant materiã faciẽtẽ dolorẽ vaporãdo ꝛ caloꝛẽ naturalẽ membri cõfortãdo ac excessiuã caliditatẽ extraneam remittẽdo: ꝗlia sunt velut camomilla anetuz mellilotum altea semẽ lini. ꝓpiguedo anatis pinguedo gallinaꝝ pinguedo anseris Oleũ camomillinũ oleuz anetinũ ꝛ de vitellis ouoꝝ. Et de his oibꝰ vel ex maiori ptẽ eorũ cũ medulla panis ꝛ ouorũ vitellis ꝛ croco ad ignẽ cum aqua ꝑ̃t fieri empla q̃ sunt resolutiua mollitiua ꝛ doloris sedatiua: materiã a cẽtro ad circũferẽtiã attrahẽdo: ꝛ ꝓ pozositates ipam eralare faciunt (vt Gal. testaꝛ. ij. pharmacorum.) Gal. ℙ Sedo sedatur dolor alterãdo malã ꝙpionem cũ suo ꝓrario. ℙ Tertio sedat dolor mẽbri caloꝛẽ naturalẽ mortificando: sensumq; mẽbri tollẽdo: ꝛ hoc fit cum opiatis medicaminibus. Sedatio doloris. Gal.

¶Una ō re sciẽdum ẽ ꝙ dolor (vt inqt Aui.) ẽ sensibilitas rei cõtrarie. ꝛ hꝫ res ℞ria inferens dolorẽ (vt inqt Gal.) transmutando naturã sit a caliditate et frigiditate ac violẽti illatiõe ꝛ ab oib⁹ alijs q̃ apta nata sunt frãgere corrodere icidere ꝛ ꝓ tẽdere: tñ a qualitatibus ℞ijs fit ꝓ sensꝰ solutione ꝓmuitatis ꝙ accidẽs. Et ꝓpea medicina dolozis sedatiua cuz certitudine est illa (testãte. Gal. v. pharꝛ.) Nota. Auic. Gal.

Digitized by Google

que suo tēpamēto assimilat̄ cā-
lori nāli mēbri z aliēstulū plus
excedēs. Intm̄ q calorē mēbri
naturalē augmētar possit z hu-
mores ꝓparare digōni vt a na-
tura cū facilitate pmutent: ma-
nifestū ē igit̄ q sicut dolor ē sē
sibilitas rei contrarie: ita sedā
tio doloris sūt delitie p oppositū rei ꝙueniēt̄ vl rē ꝙueniētē z
ꝙtiā nature nō sentire (vt resta-
tur Gal. iij. de egritudie et sin-
thōate.) ¶ Doloruz ꝓtera spēs
Gal. spēs dolor. Aui. sunt. xv. (vt Aui. testat̄. li. j. fen.
ij. c. xx. de cāis cuiuslibz dolo-
rī) vcz dolor pruritu⁹ aspatiu⁹
pūgitiu⁹ ꝑpssiu⁹ extēsiu⁹ ꝓcus-
siuus frangitiu⁹ laxatiuus per
foratiuus actualis stupefactiu⁹
pulsatiu⁹ granatiuus geccica-
tiuus fatigatiuus z mordica-
Causa tiuus. ¶ Et causa vniuscuiusq; ulcꝰ dolorē dicetur: nam
(vt asserit ibidē Pfat⁹ vir.) ¶ Si
dolor pruritiu⁹ est cāt ab hūore
acuto acri z baurachino. ¶ Si
aspatiu⁹ cā ē hūor asp dolorz q
dē pūgitiui cā sūt hūores acuti
pāniculū z mēbrū nerosuz pū-
gētes: velut diafragma pleura
z hmōi extēdētes i latitudinē.
¶ Extēsiui isup dolorz cā ē vēto
sitas z hūor q neruum aut mu
sculū extēdūt vltra nām. ¶ Do-
loris sitr ꝑpssiui cā ē mā aut vē
tositas mēbrum z locū coangu
stās ac si desup ꝓmeret z mē-
brū strigeret. ¶ Cā vo ꝓcussiui
dolorz ē mā q iter suū musculū
z pāniculū resoluit: pāniculum
extēdēdo z cōtinnitatē soluēdo
que inter pāniculū z mēbrū exi
stit. ¶ Doloris fatigatiui cā po
tissime est mā aut vētositas q i
eludit iter pāniculū z os: a tal
pāniculꝰ est almochatin tegēs
ossa. Aut cā ei⁹ est frigꝰ fortiter
strigens talē pāniculū. ¶ Dolo-
ris q̄z laxatiui cā est mā muscu
lozū carnē extēdēs: nō chordā
ipozū. Et iste dolor nō aliaz ob
cām vocatur laxatiuꝰ: nisi ꝓpea
qt caro musculosa nerpo z pan
niculo laxior cit. ¶ Perforatiui
aūt doloris cā est mā aut vento
sitas grossa q retinet̄ inter tuni
cas mēbri duri z grossi: sicut in
testini colō q icessanter ipz pe
netrando rūpit et perforat ac si
terebello perforaret. ¶ Verum
actualis doloris causa est ipsa
materia que in huiusmodi mē-
brio retenta est: sed est retenta
hora q rumpit. ¶ Stupefactiui
ēt doloris cā ē aut tortis frigo
ris ꝓpꝛ: aut pozoꝝ penetratio
nis spūs tēsibilis q ad mēbrū
venit clausura cū ligatura aut
receptaculoꝝ repletio. ¶ Cā ista
q doloris pulsatiui calidū apa
eē vī z nō frigidū. Frigidū em
apa q̄cunq; mō fuerit dolorem
nō gnat: siue sit durū siue mol-
le: nisi in calidū ꝙuertat: nec ē
iste dolor pulsatiꝰ in apatibus
calidis efficit: nisi forte ab coꝝ
inflāmatiōe z sensibilitate mē-
bri z veñaꝝ pulsantium multi
tudine ꝓcesserit: naz cū mem
brum sanum extiterit mot⁹ ar-
teriarum ꝓpter earū profun
ditatē non sentitur. Qū vo apo
stēmatur z infirmat̄ membrum
solet earum pulsatio dolorem
causare. ¶ Doloris quidez gra
natiui causa est apostema in
membro nō sensibili: sicut pul
mone rene z splene. ¶ Fatigati
ui q̄z doloris cā ē aut fatigatio
laboriosa: aut humor extēdens
membrum extēsione piurima.
¶ Deniq; mordicatiui doloris
cā est humoꝝ qualitatem acutā
et mordicatiuā habēs. ¶ Ulte-

Nota

rius sciendū est q aurilia que dicta sunt supra cap. de medicinis resolutiuis cū q̄dā certitudine sedandi dolorem: ad vsū doctrie p̄tis capl̄i conuentissime reduci possunt.

¶ Veniēdo sub sequēter ad auxilia ꝓposita dolous sedatiua. Dico q medulla panis infusa i brodio gallinarū nō salito z i q̄ sint ɔcocta camomilla melliloti anetū furfu. semē lini ordeū z origanū oīb⁹ adiuicē pistatz z cribellatis deinde cū vitellis ouoꝝ z oleo rosato camomillino z violato ad ignez iterꝝ bulliēdo paꝝ sunt ep̄l̄z: qz ifalleter dolozis sedationē p̄stat. ℣ Item medulla panis i lacte vaccino ifusa: deide exp̄ssa z cū oleo camomillino rosa. pigue die galline z anatis z modico croci de oīb⁹ ad ignē fiat ep̄l̄m: qz mirabilit ipz dolorē sedat z p̄sertim dolorē podagricū. ℣ Balneū q̄z oleoꝝ anodinoꝝ vnūquēq̄z dolorē sedat. Idem facit balneus olei decoctiōis ymiū terrestriū. ℣ Lana q̄z succida ex oēz modū administratiōis eiꝰ: vez cū ɔbroc olei z linimēt̄z cū effectu vtilitatz administrat. Itē. ℞. fo. malue viole radicū altee et foliorꝝ eiꝰ aā. M. j. cāomille melliloti anetī aā. M. j. et ℈. radicū lingue boue. ℥. iij. vmbilici veneris pitarie aā. M. ij. oīa decoquāt i aq̄ vsq̄ ad p̄fectā coctura: deide oīb⁹ pistatz z cribellatis ɔcoctōe cū medulla panis: z p̄dcā cribratura ad ignem fiat ep̄l̄z solidū addēdo olei camomillini olei ro. olei anetini aā. ℥. ij. pig. anatis pig. galli. pig. anserine aā. ℥. ij. z ℈. croci. ℥. j. vitella ℂ tuoꝝ ouoꝝ: misce z iterꝝ ad ignē vnica ebullitiōe bulliē do. Istō em̄ ep̄l̄z mirabiliter resoluēdo dolorē sedat. ℣ Item farina ordeacea sic cuz furfure triturato z fabaꝝ farina singuloꝝ p̄te vna ɔcocta cū ɔcoctiōe aīdcā vsq̄ ad spissitudinē solidā additz deiñ oleis pigue dinis bꝰ z croco aīdictis mire dolorē sedat. ℣ Itē faris ordei et fabaꝝ farina cū furfure. z cāomilla de oibꝰ eq̄li portiōe cuz sapa sufficiēti ad ignē fiat ep̄l̄z solidū adendo olei rosati cāomillini anetini aā. ℥. ij. pinguedis anatis. ℥. ij. z ℈. croci. ℥. ij. vitellorū ouoꝝ in fine cocture. Istud em̄ ep̄l̄z sedat vnūquēq̄z dolorē p̄serti a mā ꝓposita cātū. ℣ Itē ad sedationē doloꝝ ꝓpositū vez a mā mixta cāti. ℞. olei camomillini anetī. de lilio de spica. aā. ℥. ij. olei rosati olei sambucini agripe dialtee pinguedis galline pinguedis āterie pinguedis anatis aā. ℥. j. anthos camomille melliloti aā. M. j. inde muscate calamenti matricarie saluie stichados squinanti aā. parū ligni aloes. ℥. iij. radicum enule: radicū ebuli aliꝫtulum contusi. aā. ℥. j. z ℈. pinguedis vituli. pinguedinis vaccine. aā. ℥. iij. vermiū terrestriū lotoꝝ cum vino. ℥. ij. z ℈. oīa cum. lib. j. vini odorif. bulliantvsq̄ ad cōsummationem vini: deinde colentur et cum cera alba sufficienti fiat linimentum addēdo stozacis liquidi. ℥. vj. et vtere quia vnunquēq̄z antiquū dolorez mirabiliter sedat: p̄sertiz dolorē podagricum arteticum atq̄ dorsalē. ℣ Itē ɔcoctio malueꝝ et violarum p̄silij seminis citoniorum vmbili veneris cuz faris ordei z oleo rosato et violato ꝓfecta dolorē inflāmatiū sedat

Bal-
neum.

Em-
plz

Emplz

sedat malū ꝓkonē calidā alterādo. Idē facit embrocatio fctācū hmōi decoctiōe. ℣ Idez facit oleuz rosatū odorifez. ꝙuassatū cū albumine oui z succo plātaginis. ℣ Cetez si dolor fuerit a vētositate grossa causat⁹ tunc anetū camomillā ciminum coriandrū fenicullū carni ameos ficeleos petrosiliū: oia in decoctione cū emplis z oleis z sim omnez modū administrationis ꝓ eoz ꝓ eius sedatiōe mirabl⁹ conferunt.

C.xiij. ¶ Ca.xiij. De medicinis corrosiuis z putrefactiuis carnē cutemq; sanam rumpentibus.

Medicia corrosiua.

COrrosiua putrefactiua et causticatiua medicamina sic ad inuicē se hñt quāad modum de cancrena aichachilos atq; eltiomeno dictum fuit. Nam sicut isti morbi adinuicem nō differunt nisi secundum magis et minus. Ita in eodem modo corrosiua putrefactiua et caustica medicamina adinuicē nō videnē differre nisi sm maiorē et minorē eorum operationē. Oia eteñ virtutem hñt mordicatiuā. Et ꝓ pterea cōtingit sepenumero q̄ vna facit operationez alterius z accidit ratione complexionis mēbroꝝ. Interdū ratione quātitatis medicine. Nonnūq; hoc acciditrōne longitudinis more hmōi medicine retēte super mēbro. ¶ Dicimus itaq; q̄ ista corrosiua medicamia erunt or dinū triū. ℣ Primi ordinis medicamia erūt debilia. Secundi fortiora. Tertij zvltimi zdinis fortissima iudicantur. Nam debilia in causis z morbis ac delicatis z debilibus corpib⁹ cōueniūt. Fortia aūt l morbis fortibus admīstrari debēt. Fortissima ꝙo medicamia i fortioribꝰ z i tepantib⁹ morbꝭ admīstrantur. Et ppea bene dixit dīnꝰ hyp. hyp. dices. Ad vltis egritudinesvltie curōnes sūt necessarie ad pfectione cure. Et a Cel. Cel. eādē hēmus sniaz dicēte intēperantē morbi ꝓtitatē vehementi: mediocrē aūt mediocri curare debem⁹ auxilio. Sicūq; mō etiā (vt inqt Gal.) fortī egri Gal. tudini ꝓ ei⁹ curōne fortis medicina necessaria est. Ad debilem vero debili medicamine ꝓ cura ipius sufficit transire. Fortissima aūt egritudo fortissimo auxilio indiget vt Cel. et Cel. c.de cura cācrene oñdit di. solet nōnūq; i hac ferocissia egrotatiōe paꝝ auxilia pficeē egrotāti. ℣z nihilomin⁹ his cācer serpe: iter q̄ sez auxilia lz misabile remediū sit vnicū th ē. Et ē: vt ceka ps corpis tuta sit mēbrū qō corruptū z vitiatū ē ite gre āputeē. ℣ Sedē igē q̄ licet oēs iste medicie sint calide z ā dāmō terrestr⁹nature: tn corrosiue minoris sunt opationis ꝗ putrefactiue: putrefactiue vero sunt maioris opatiōis ꝗ corrosiue z minoris opatiōis ꝗcausticе z ruptozie medicine. ℣ Et ꝓ pterea medicine corrosiue suā opationē faciūt satz supficialē z i carne molli. ℣ Putrefactiue ꝙo suā faciūtopationē in carne dura vehementer pfundando. ℣ Caustice aūt medicie potētiā hñt rūpēdi cutē z carnē durā z mollē pfunde cauterizādo. quare medicia corrosiua quāto est minoris mordicatiōis tanto melioris ē opatiōis: q; doloreꝝ nō causat vehemētē. Et hoc di

Digitized by Google

cos dūmō ꝑdcā medicina faciat
opationē tue neceſſitatē. ¶ Cete
ꝛ medicamia coroſiua ꝑdcā
ab autozib⁹ multis de cauſis ꝑ
mozboꝛū curōne inuēta fuerūt.
Nam interdū in aꝑatib⁹ ꝛ vlce
rib⁹ ꝛ multis alijs mozbis con
tigit carnē ſupfluā gñari: velut
verucam: ſic⁹ mozū: ꝛ hmōi na
turā habentes. q̄ q̄dē ſupfluita
tes bñficio coꝛodētiū ꝛ cauſti
cātiū auxilioꝝ extirpant. Alia
fuit cā ꝑ quā Chirurgici fre
quētiſſime medicamib⁹ coꝛoſi
uis vtūt: ꝛ ē qz aliqñ egri adeo
ſunt puſillanimes q̄ ꝑz⁹ volūt
mori ꝙ ferrū pati. Et ꝓꝓ opa
tio⁹ q̄ fit ab iſtro ferreo ꝑ feſti
nā opatiōez ei⁹ ꝛ ipſiōez fctāz
ab eodē cito enāeſcat: tñ loco i
ciſiōis rōe ꝓallegata medicina
extirpatiua ſeu coroſiua innen
ta fuit. Repta ē ſūpꝓdcā medi
cina: qz ſunt loca in q̄b⁹ cū moꝛ
bi ſupius ꝓnoiati oꝛti fuerint:
quia ferro ſine egrotantis peri
culo extirpari ſeu remoueri nō
poſſunt: ꝓut Auic. optīe nobis
demonſtrauit de curatiōe nodi
et arſillac. ꝛ hac de cā medicina
coroſiua ſeu cauſticatiua pro
eoꝝ extirpatōe q̄ inuēta fuerit
nō ſolū vtilis ſz neceſſaria fuit.
Extirpatio eniz a medicamine
acuto fctā locū mundificat aut
ſaltē ad aliqualē mundificatio
nem ipz prꝛeparat: qđ ita non ſe
quitur de incisione fcā ferreo i
ſtro. Ut ergo ad principale pro
poſitum accedamus receptas
multoꝝ coꝛodentium ordi
nare incipiamus. ¶ Primo a
coꝛodentib⁹ ſimplicib⁹ icipiē
dū eſt q̄ ſunt velut albumē ro
che combuſtū ꝛ non combuſtū.
Spongia maris aliꝫ ſtuluz ar
ſa. Ermodactil⁹. Calix medio

criter lota. Corall⁹ rube⁹ ꝓul
uis nr carnis ſupflue remotiu⁹
qui vocaꝫ ꝑcipitatū apō arhi
miſtas. ¶ Cōpoſite ꝺo medici
ne coroſiue ſunt velut vnguen
tum apl̄oꝝ vngm̄ ceraꝛeos vn
guētū egyptiacuz meſue. q̄ruz
opatio ſatē eſt ꝺbilis. Inſupꝝ
guētū egyptiacū Auic. q̄ ꝓſtat
melle allumle floꝛe erꝺ ꝛ aceto
vez ſingulozꝝ ꝓteyna: ꝛ iſti⁹ vn
guētū egyptiacū aduerſum cā
crenā aſchachilos mirabil⁹ vz
(vt Aui. teſtaꝫ capl̄o ꝺ cura cā
crene.) ¶ Itē vngm̄ egyptiacū
ꝺſcriptiōe nr̄a ad eandē ītētio
nē cū maioꝛi tamē efficacia. Re.
floꝛ eris alumis melꝫ aceti. añ
ʒ.ij. arſenici pukti. ʒ.ij. ſubli. ʒ.ſ.
bul. oīa ſīt. ꝓus pul. pulueꝛiza
tis vſq̄ ad ſpiſſitudinē: ꝛ vtere
qz ei⁹ opatio vnāquāq̄ cancre
nā aſchachilos eſtiomenū atq̄
fiſtulā interfecit. ¶ Itē vnguen
tū egyptiacū ex inuentiōe nr̄a
quod ſumme valet ꝑ vlceribus
malignis coroſiuis virulētis
cauernoſis ſordidis ꝛ putrefa
ctis et omnibus vlceribus q̄ cū
difficultate ſanaꝝ. Re. aq̄ plan
taginis vini granatoꝝ mel
lis licij ana. ʒ.ij. floꝛis eris alu
minis roche. ana. ʒ.ꝛ. oīa ſi
mul bul. vſq̄ ad ſpiſſitudinem
ſolidam et vtere quia mirabi
lis eſt operationis. Item ad
eandem intentionem cum mi
noꝛi tamen mꝛdicatione va
let infraſcriptum vnguentum.
Re. olei roſ. pinguedinis vitu
li añ. li. mediam ſucci. plantā
ginis ſucci alleluꝶe ſiue aceto
ſelle vini granatoꝝ. añ. ʒ.ij. mi
ſce ꝛ bulliant vſq̄ ad ꝙſum. ſuc
coꝝ deiñ colent ꝛ cū cera alba
ſufficienti fiat vnguentum mol
le addendo floꝛis eris ſubtiliſſi

Auic.

Auic.

Auic.

Ung.

Digitized by Google

me pulueriza ti.z.r. misce q̃ vtere qz mirabilr carnez supfluaz minuitz vlcera sordida mundificat. ℣ Item. ℞. aq̃ plantagis mellis añ. ℥.iiij. floris eryz. ℥.ij. aluminis roche. ℥.ij. et mediaz bulliãt oia vsq̃ ad spissitudinẽ solidã. ℣ Item vnguentuz egyptiacũ fortis opatiõis z valet ꝯ carbũculũ z antracem z herpetẽ z estiomenũ. ℞. floris eris alumis mellis aceti añ ℥.ij. ar senici pulueriza ti.z.j. sublimati.z.ij.bul. oia siꝫ vsq̃ ad spissitudinẽ z vtere qz est mirabile remedium z fistulam potenter interficit. ℭ Itẽ vnguentũ apostolorũ descriptione nostra. ℞. olei ros. ℥.vj. terebẽtine clare. ℥.iij. calcis lote litargirij tucie añ.z.ij. mirrhe thuris sarcocolle añ.z.ij.z med. florz eris.z.r. aluminis roche. cõbusti.z.j. et ℞. succi prassi. ℥.j.bul. oleũ tere bentina z succus simul vsq̃ ad cõsum. succi: deinde colent z cũ cera alba sufficiẽti fiat vnguentũ molle addẽdo relicta subtilissime pulueriata. Istud efft vnguẽtũ mũdificat putredinem z carnẽ malaz vz oibus vlceribꝰ vbi fuerit intẽtio mundificãdi z difficillime consolidationis. ℣ Itẽ puluis ex inuctione nobilissime opatiõis remotiuꝰ malignitatz vlcez z carnis male superflue absq̃ dolore. ℞. aq̃ cũ qua auz ab argento diuidit q̃ sic fit. ℞. vitri. romani aluminis roche. añ. li.j. salis nitri. li.j. ℞.z in vase vitreo elãbicent: z quanto fortior tanto melior. li.j.z.℞. argẽti vini li.℞. ponatur aqua in bocea vitrea bene inlutata: deinde ponaꝫ ad furnellu cum capello z recipiẽti omniꝰ simul inlutatis ne aer valeat exire: z elãbicef in primis lẽto igne: deinde cũ ꝯcipit elãbicare ignis fortificef vsq̃ ad rubedinez recipiẽtis bocie deinde succesiue ignis aliquã tulũ augmentetur donec aqua in totum sit elãbicata: postmodũ frange bociã z extrahe argẽtumviuũ calcinatũ qđ apud archimistã p̃cipitatũ nũcupaꝫ z triturefur sup lapide marmoreo: deinde iterũ ponaꝫ in bocia modo quo supza dictũ fuit inlutata z iterũ cũ suo recipiẽti (vt dictũ fuit) elambicetur donec tota aqua sit elãbicata: quo facto frange bociã iterum z extrahe qđ intus est z sup lapide marmoreo cũ alio lapide pulueriza ẽ: quo facto ponatur puluis i caciola enea ad ignem satis fortẽ sẽper baculo agitãdo per horã cũ dimidia: qz isto mõ melioraꝫ puluis z ad pfectionẽ reducit. Et signũ pfectiõis est qñ cognoueris ipsum colorem minꝰ aut aliqñtulũ clario rẽ acq̃siuisse. Et lz iste puluis possit inter medicinas corrosiuas domestice corrosionis cõnumerari: tñ q̃ ad eius effectũ inter fortiora corrosiua p̃ni ordinis nũerari põt: z audeo ꝺicere q̃ hmõi puluis iter medicamina corrodẽtia carnẽ malã mereꝫ ferre coronã. ℣ Et ppter ea dico q̃ est secretũ secretorũ corrodẽtiũ medicamẽtoꝝ cũ q̃ i tẽpestate nra multas lucrat suz pecunias z honores nõ pauos cõsecutꝰ: mũdificat ei vnã quãq̃ vlcerationẽ virulẽtã malignã z corrosiuã i vlceribꝰ dico mãm subtilẽ ingrossando z ad bonã digõnẽ pducẽdo. z ꝓpterea sup idolorosa mũdificatiõ ẽ vnũq̃q̃ fere vlcꝰ ad ieꝛ-

Ungm apkoꝝ ex iuctione nra fortionis opationis.

pulnis nobilissime opationis ex cũ qua auz ab argento diuidit nre ꝛep.

Digitized by Google

nationem ꝛ cicatrizationē festi
Troci scus de minio
nā ꝑparat. ℣Itē trocisc⁹ de mi nio descriptiōe nr̄a inuēt⁹ vnā quāq; carnē malā ꝛ calloſā mū
ex nr̄a difficās: ꝛ vꝫ mirabilr̄ ℨ fiſtulā
iuuen- ꝛ vlcera carnoſa: cui⁹ talis eſt
tione. forma. ℞. medulle panis crudi
bñ ferm̄tati. ℨ. uij. ſubliati ele
cti ꝛ fortiſſimi. ℨ. j. minij. ℨ. ß.
ola adiuicē p̄tur̄ent cū modico
aq̄ ro. deide fiāt trocisci ad mo
dū grani pineoli ꝛ aliq̄ātulū
lōgiores: poſtmodū ex tēdant
ſup tabula ꝛ ponāt in furno nō
mltū calido ꝛ reſoluēt in ſcatu
la ꝛ vtere: qꝫ mirabilis ſūt opa
tiōis crede mihi. ꝛ ſi vis q̄ cor
roborēt̄ mvirtute coroſiua ad
daſ ℔t̄ ſublimati. Et ſi vis q̄
ſit minoris coroſiōis mine do
ſim ſublimati ꝛ addeſalichſtulū
Troci- de medulla panꝭ ꝑdicta. ℣Itē
ſc⁹ affo- trocisc⁹ affodillor̄ deſcriptiōe
dillor. nr̄a ad fiſtulā occidēdā ꝛ cācrū
ꝛ mēbrū exīomenatū. ℞. ſubli
mati fortiſſimi ℨ electi. ℨ. ß. ar
ſenici. pulue. ℨ. j. ℨ ß. ceru. ſuc. a
midi. ana. ℨ. iij. ß. ſucci affodil.
ℨ. x. aceti. ℨ. v. bul. oia ſiᵏ. vſq; ad
ℨſū. ſuccis ꝛ aceti. deiñ piſtēt̄ ſub
tiliſſime ꝛ incorporent̄ cū. ℨ. ij.
medul. panis crudi addēdo au
ripigmēti calcinati. ℨ. iiij. ß. ℨ ō
oīb⁹ cū modico aq̄ roſ. fiāt tro
ciſci more añdicto ꝛ recepta tro
Mod⁹ ciſci ō minio. ¶Mod⁹ āt calci
calci- nādi auripigmē. taſ eſt. ℞. auri
nandi pigmēti bñ laminoſi ꝛ pulueri
auripi zati. ℨ. ij. ꝛ ponaſ in ampula vi
gmētū trea: poſtmodū pone dcās ap̄n
et acq̄ lā ſup carbonib⁹ igneꝫ: ꝑaꝫ ſic
ritcolo dimittēdo dōec auripigmētū i
rem ru totū adhereat ap̄ule cū coloꝛe
bedi- declināti aq̄ coloꝛē rubedis q̄
mis. fcō frāgaſ ap̄ula ꝛ colligaſ au
ripigmētū calcinatū: deiñ pul
uerizeſ ꝛ vtaſ: qꝫ mirabilr̄ mū-

dificat cū puo doloꝛe vnāquāq;
carnē malā ꝛ ſupfluā coꝛroden
do. Et vꝫ in vlcerib⁹ frandulē-
tis ꝛ coroſiuis formicoſis can
ceroſis ꝛ malignis. ℣Itē alius
pulus deſcriptiōe nr̄a inuēt⁹ ad
nerſus fiſtulā cācrū ꝛ vlcera pu
trefacta. ℞. cerule ſucci amidi
añ. ℨ. x. arſenici albi. ℨ. vj. ſucci
plātaginis ſucci celidōie ſucci
nucū corticū añ. ℨ. ß. tucie. ℨ. ij.
cāphoꝛ. ℈. j. lapidis amatitis
bñ pulueriz̄ati añ. ℨ. j. ß. bulliat
ad adiuicē ꝑter cāphoꝛā vſq;
ad cōſum. ſuccoꝝ: deiñ pulueri
zenſ cū cāphoꝛa ſm̄ artē tritu-
rati ꝛ ꝑſeruēt i vaſe: qꝫ eiꝰ opa
tio mirabil̄ eſt in oīb⁹ vlcerib⁹
cauernoſis ꝛ fiſtuloſis. Et vbi
itētio ſit carnē ſupfluā coꝛrodē
di. ℣Itē ad eādē intētionē va-
lēt trocisci andraroniſ: ꝛ ponū-
tur ab Auic. quoꝝ talis eſt de- Auic.
ſcriptio. ℞. cotricuꝫ granatoꝝ
ℨ. x. gallarū. ℨ. viij. mirrhe ari
ſtologie ro. añ. ℨ. iij. ß. dragati-
alumis ſameni añ. ℨ. ij. vitrioli
romani. ℨ. iiij. pulueriz̄entur ꝛ
cum vino dulci ꝑficiāt̄ ꝛ fiāt
trocisci. Ad idē valēt trocisci
calidi cū oꝛdiatiōe ℔ar. q̄rū ta
lis eſt forma. ℞. carcis vine
partem vnā auripigmēti rub.
et citrini realgar ꝛ accatie añ.
partes mediā pulueriz̄enſ et
ꝑficiaſ cū capitello ꝛ fiāt tro
ciſci. ℣Itē trocisci ad reſtrigēdū
fluxū ſanguis cū putrefactiōe Troci
deſcri. nr̄a oꝛdinati. ℞. vitrioli ſc⁹ fin
ꝑbu. ℨ. x. pulueris nr̄i carnis ꝛus ſā
male remotiui ſine doloꝛe ſu- guiſoꝛe
perius oꝛdinati. ℨ. j. ß. ſucci ſtrictis
amidi gipſi añ. ℨ. ij. calcis viue uus ex
mediocriter lote. ℨ. v. mirrhe a- nr̄a in
loes epatici piſti ana. ℨ. ij. ß. uētre
trocisc. nr̄i de minio ſupⁱ oꝛdi- ne re
nati. ℨ. j. oia triturenſ adiuicē pert⁹

Digitized by Google

t cum medel. panis crudi. ℥. ij. pistenk t incorporenk cū medi co succi lingue passerine. Iste em̄ trociscus in restringēdo flu xū sanguinis cū putrefactione t sanioſitate pñaneū remediū est. Facit em̄ escharā nō multū dolorē causando t locū mūdifi cat a carne mala: t alicuius ve stigiū incarnatiōis in remotio ne escare relinquit. ℞ Itē oleū de vitriolo est satis domestice corrosionis cū corrosiōe carnis male t supflue. ℞ Itē aqua cum qua diuidit aurū ab argēto car nē superfluā t verrucas malas euellit t ab oib⁹ practicantib⁹ i istis duob⁹ casib⁹ frequētissime ℞ Cor. administrat. ℞ Itē aqua ex de rosiua scriptiōe nſa ordinata ad carnē nſe in superfluā corrodendā cū pauco tēpis dolore. ℞. sublimati. ℥. vj. salis gēme salis nitri aluminis ro che añ. ℥. ß. florū eris. ℥. j. aque rosa. aq̄ plantaginis añ. ℥. viij. bulliāt oia simul p̄ter florē eris vsq; ad p̄summationē tertie par tis: deinde ponat flos eris qñ auferē ab igne t vtere: qz mira bilis est operatiōis t maxie ꝺ verrucā t carnē supflua a mor bo gallico euenientē. t hec ſtū de medicinis corosiuis primi ordinis puto tibi sufficere. ¶ Ui dēdū est mō de medicinis cor rosiuis scōi ordinis q̄ putrefa ctiua medicamina nuncupant. Medi ℞ Sunt aūt medicamina putre factiua ex Aui. illa q̄ virtutem putre: habēt corrūpēdi ppriōnē mēbri factiua inducēdo in carne hmōi mēbri humiditatē fetidā corrupram t escharosam ad instar carnis ca daueris t estimate carnis ve lut arsenicū sublimatū realgar t oē pharmacū ab eis p̄fectus: cui⁹ ingredientia putrefactiua t aurilia simplicia sunt vincētia. Sunt aūt medicamina ferocis sima febrē t angustiā sepenūe ro inducētia: t ppterea nisi in corporibus robustis t fortibus egritudinib⁹ nō sunt admistrā da. Debēt ispe ꝓparari vt eoꝝ potētia aliquātulū liniat t refrā gat ꝓparat ante realgar t arse nicū cū bullitiōe succi plantagi nis t solatri t sempuine bullie do vsq; ad ꝓsum. succoꝝ: deide puluis p̄dict⁹ misceat t vtere in fortib⁹ morbis: velut i carbū culo antrace herpete estiom e no t fistula: qz ei⁹ opatio fortis sima est. Ideo potēter⁹ aduer sus morbos fortissimos. ℞ Itez ad eandē intentionē. ℞. arseni ci realgar añ. ℥. ij. auripigmēti ℥. j. ß. lixiuij barbitōsorū. ℥. vj. aque rosate. ℥. iiij. bulliant oia simul vsq; ad ꝓsum. aq̄ t lixiuij deide triturenk vltima tritura tiōe addēdo lapidis amaritis. ℥. ij. ß. t vtere super antrace: qz ipsam mirabilr interficit. ℞ Itē ad eādem intētionē vz pulvis affodilloꝝ descript⁹ a Suil. pla cen. c. de cora fistule lachrymalis. t sic fit. ℞. succi radicū affo dilloꝝ li. j. auripigmenti rubei t triturati. ℥. ij. calcis viue non extincte t pulverizate. ℥. iij. bul liat succus ad ignē vsq; ad con sum. medietatis: deinde ponat auripigmentū t calx bñ pulve rizata t oia adiuicē bene incor porent t ad solē exiccenk: dein de diuidat mixtura illa in puis frustis t ponat sup tabulas: tite rum dimittant ad solem donec indurescāt. ¶ Et no. q̄ huic re cepte ꝺz eū dē Suil. si adderet. ℥. j. realgar optime pulverizati tūc pulvis p̄dict⁹ efficit fortio ris opatiōis. Et. ppterea dici, Nota.

Digitized by Google

q̄ cū hac additiōe nō hz locū in mortificatiōe fistulaz nisi i aīo sis t corpozib⁹ robustis:ꝫ sine additiōe hmōi realgar ei⁹ ope ratio tolerabilis est. Et hec suf ficiāt p scdo ordine medicinarū corrosiuaz t putrefactiuaz. Deinceps de medicinis caustī cis tertij ordinis q̄ ruptoria di cunt dicēdū est. Et hz eaz operatio fortissima sit:tñ qz sapiūt naturā ignis eius actio a facili cā remoueī qñ nimis superflue operari vñr:q ita nō sequiī de medicinis putrefactiuis quia postq̄ inceperint suā opationē facere a medicaminib⁹ dulcoratibus eaz actio remoueri non pōt:z ꝓpterea nisi i casib⁹ ꝑnominatis t in corpozib⁹ robustis administrari nō dñt. Quāobrē hz (vt supi⁹ dictū fuit)ruptoria sint in vltimo fortitudinis z potentie ꝓburendi mēbrū.tñ sunt secura medicamina cū corꝫ potētia solūmō lotiōe vini aut aq̄ i vno momēto auferaī t deleaī Sūt itaq; vt infra patebit i suis receptis. ℣Et ꝓtio ruptoriū nobilissime operatiōis rūpēs vnā quāq; exituꝝ p breue tpis spatiū sic fit. ℟.lixiuij cū quo efficiī sapo li.ℰ.z vocaī capitellū sine la magistra. Et si fuerit dicta magra recollecta ex ꝑmis guttis ruptoriū confectū erit ea erit meliozis operatiōis. Et si gnū q̄ ipsa magra sit idonea ē (qñ onū natat sup ipsa)vitrioli romani.z.j.ℰ.opū.ℑ.j.bulliant oia simul ꝑter opiū vsq; ad spissitudinē:deinde ponaī opiū qñ auferī ab igne t demū reseruatur i vase eneo vel vitreo cū cera bñ obturato t vtere in oīb⁹ casib⁹ vbi intētio sit carnē sup ſoā remouere t aꝑata frāgere cutēq; sanā rūpere:vt plerumq; opus est ad fontanellā faciēdā ℣Itē ad eādē intētionē.℟. suciclaminis.ℨ.j.ℰ.lixiuij ꝑdicti ℨ.iiij.vitrioli romani.z.iij.aque cū qua dimidiī aurū ab arg.ℨ.j. salis nitri.z.ij.ℰ.opij.z.j.omnia bul.ad ignē more quo in aficedēti recepta dictū fuit. ℣Itē ad eādē intētionē vz ruptorium a Guid.de cauliaco ꝓmemoratū: ꝓfectū cū lixiuio cineris ramo de caru fabaz ꝛc. Tñ prima recepta liaco. apō me sp fuit magis dilecta ꝑpter nobilitatē sue operatiōis. Guid.

¶Notandū est ēt q̄ in administratiōe caustice medicine t ruptorie loca circūiacētia dñt tueri t muniri ex aliquo vnguento refrigeratiuo: velut vnguento de ceruſa ḃcocto t hmōi vngnētis:ita vt ꝑdictū ruptoriū non diffundaī nisi vbi postulat res pfozādo petiā ꝓnoiati vngnēti in medio turta q̄titatē perforatiōis q̄s medic⁹ facere intēdit. Deinde applicata petia ꝓnoiati vngnēti sup loco vbi medic⁹ elegerit aptionez facere faciat q̄ porta sine pforatio hmōi petie cadat i loco maturiozi si fuerit aꝑa:aut i loco magis necessario ad tuā pſequēdā intētionē t i eodē tpe. Silr̄q; mō medicina refrigeratiua ptib⁹ circūiacētib⁹ cū stuppat⁹ aqua t aceto madefactis ꝓcedēdū est:qz dolozē mēbroꝝ liniēdo minuūt t phibēt mām ne ad locū cōcurrat:vt exēpli gra sicēt eē oꝺdiatio.℟.ol.ro.odo.ℑpleti ol.onf. añ.ℨ.j.ℰ.al.triū onoꝝ suc.lactuce suc.plāta.añ.ℨ.ℰ.oīa adiuicē ℑssent t cū stuppatis z circuitu medela ista applicef. ℣Etno. q̄ ei⁹ opatio ī manet ꝑpleta qñ loc⁹ medela mediāte ꝓnigraī⁹

Nota ruptoriū nobilissime operatiōis.

Nota.

Digitized by Google

appet: q opatio vt plz itra dimidiū hore pficiāt: sup mēbruz tñ dimittat plᵘ vl minᵘ sm̄ medici iudiciū z prout necessitas postulabit. Celebrata opatiōe pcuret casus eschare cū butyro z pinguedine porcina cum fol. cauliū desuper aut cū ēpla de maluis z violis maturatiuo plurib⁹ in locis descripto. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

C.xiij ¶ Cap. xiij. de medicinis vesicantibus cutem.

Simplicia vesicātia.

SImplicia cutē vesicātia sūt velut apiū: risum: cātarides: ciclamē: cepa: alliū caninū siue forte: mel anacardinū vitz albe siue viar

Cōpōsita vesicātia

bole semē recēs. ¶ Et ex istis simplicib⁹ mixta cpposita vesicatoria pficiūt vt ifra patebit. ℣ Quox vnū z optimū sic fit. ℞. cātaridaz. z. iij. medulle panz crudi. ℥. ij. aceti sq̄lltici. z. iiij. triturat cātaridib⁹ priꝰ alis z pedib⁹ capitibusq; ablatis: ola admicē pistent et fiat pasta admodū fuesciole q̄ sup mēbro applicet vbi vesicatio fieri dz ipaz dimittēdo p dimidiū diei vl si op⁹ fuerit paruz plᵘ. Deiñ vesicato loco plib⁹ i loc cū forficib⁹ icidat vesica z cū butyro liniat: cū applicatione desup fol. cauliū nigrorum vsq; ad pfectā purgationē vesice. ℣ Itē ad eādē itētionē z erit fortioz ytut. ℞. radi. apij risi: radicū ciclamis añ. ℥. ß. semis viarbole cātaridaz añ. z. ij. piperis triturati. ℈. ß. mellis anacardini. z. v. medulle panz crudi. z. x. ola pistēt sic pr⁹ capiti b⁹ z alis cātaridaz remotis z more q. s. dictum fuit applicet medela ista. ℣ Et sic puto hec tibi sufficere pro doctrina presentis capituli ꝛc.

C.xv. ¶ Cap. xv. de cauteriis.

CAuteriū (vt i ātiq̄s z moderns scriptur rium. ꝛ scribit) ē medicia valde nobile ad vsū chirurgie necaria p liberatiōe mltaz egrotationū. Cauteriū itaq; duplici mō efficitur: vcz potentiali et actuali. ℣ Actuale q̄dē (vt Albu. et oēs albuc. ātiq̄z moderni testāt auctores) ē nobiliorz z securiorz opatōis opatiōe potētiali cauterij. ℣ Et ppea iqt pfat⁹ vir ca. de cauterio fcō cū igne. scito filij charissime qō actio curōisp cauteriū cū igne ex bōitate eiꝰ sup cauterio potētiali sine medicia cō burēte. z qz ignz ē simplex cuiꝰ actio ñ pueit nisi ad mēbrū sup q̄ fcā ē cauterizatio. Nec ei no cet pt⁹ z mēbz circūiacētib⁹ nisi paululo nocumēto. Qō nō seq̄t ō medicinz corrodētib⁹ putrefaciētib⁹ z causticātib⁹ mēbra. Nā eoz actio vt ipe asserit puenit ad illō qō elōgat ex mēbz z ptickis. quāobrē itez iqt idē vir: z fortasse fac accidet i mēbro egritudies difficilz z tediose curōnis. z subdit: z fortasse iterficit vcz medicia causticasiue potētiale cauteriū. Ignis at pp eiꝰ bōitatē z simplicitatē sue ꝛpkonis z substātie eiꝰ nō fac ꝑ nisi supflue z imoderate det. Et ppea cauteriū actuale (vt inqt Aui.) moderate exhibitū ē medicamēvalde nobile: ne corruptio sup mēbro vlteriꝰ ꝓcedat: z facit ad ꝓfortationē mēbri cuius ꝛplexionem volumus rectificare. Facit isup ad resolutionē z remotionē materiei corrupte z in membro cō-

Aui.

Digitized by Google

tēte: ꝛ ad fluxū ſanguis reſtringēdū. Quapropter dixit q̄ cauterizator ſibi cauere dz ne fortitudo ſue cauterizatiōis ad neruos chordas vł ligamēta ligātia iūcturas pueniat: ne inde (vt inq̄t Cel. c. de his q̄ ꝓ ſe intumeſcūt) mēbrū iſpaſmet ꝛ debilitet. ¶ Et ſcias q̄ h̄ vnū eſt mēti tenēdū: vcz de mēbri ꝓfortatiōe ꝛ rectificatiōe ꝓplexionis ei⁹. Planū itaq̄ eſt mēbrū male ꝓpōnatū a materia frigida humida corrupta venenoſa potētiſſime poſſe ꝓfortari ꝛ ei⁹ ꝓpōnē extraneatā rectificari a cauterio actuali: et propterea doctores i aptione exturarū ꝛ aſpatū frigidoꝝ magis laudare videnť cauteriū actuale q̄m potētiale. Similiq̄ mō materia exñte corrupta ꝛ venenoſa: ſicut i carbūculo: herpete: eſtiomeno: ab eiſdē ſūme laudatū ꝛ vſitatū fuit actuale ꝛ potentiale cauteriū. ¶ Uez ſi mēbrum male cōplexionatū eē vł a mā calida ꝛ ſic. tūc ꝓ ꝓfortatione mēbri ꝛ i rectificādo malā complexionē ipſi⁹ nec actuale nec potētiale cauteriū hēbit locū: qz eēt addere ſiccū ſicco ꝛ calidū calido. Et ꝓpterea i exituris calidis ꝛ ſiccis ꝛ flegmonicis aſpatib⁹ q̄b⁹ aſſociat heriſipila ferro frigido et nō calido inciſio faciēda eſt. Male itaq̄ agūt hi medici ꝛ chirurgici q̄ indifferēter vnāquāq̄ exituraz ꝓfort ꝛ ꝑburūt actuali cauterio. ¶ Canō ꝓterea ꝛ regula generaliſſima ē q̄ purgatio vł is corpis ſp dz añponi ꝑticularibus opatiōib⁹ ordie recte opatiōis operādo. ¶ Sūt em̄ vtilitates mł te i q̄b⁹ actuali cauterio vtimur. ¶ Prīa (vt ſupi⁹ dictū fuit ꝑ Aui.) ad ꝓfortādum mēbrū frigefcēs. ¶ Scda ad rectificādā malā ꝓpōnem ipius. ¶ Tertia ad ꝓhibēdū ne corruptio ſup membrum ſpargatur. ¶ Quarta ad reſolvēdas ꝛ exicādas mās corruptas. ¶ Quinta ad iterficiēdā venenoſitatē vt plerūq̄ facim⁹ cauterizādo carbūculū ꝛ ātracē. ¶ Serta quam ſepenūero experimur: vcz actuale cauteriū ad ſeparādum nociuū a innatino. Et h̄ i cauterizādo cācrenā aſchachillos et eſtiomenū vſq̄ ad ptē ſanā inclusiue ꝛ i cauterizādo oſſa corrupta: qz cauterizatio facit ſeparare os putridū a ſano. ¶ Septima ꝛ octaua ꝓmemorant a Celſo. c. de his q̄ ꝓ ſe intumeſcūt. Dicit em̄: nā ſi locus ſine neruis eſt cādenti ferramento aperiri pōt: cui⁹ h̄ vtilitas ē q̄ plaga ab igne fcā diutius pus ad innocādum pz. ¶ Octaua qz parua deiſi cicatrix ſitvt ipe retulit. Et ppea inq̄t ibidē. nā fere is loc⁹ ſine cicatrice eē ꝑt q̄ nūq̄ ferꝝ ex pt⁹ ē. Igit mulieres nr̄e cinitatſ clamāt q̄ſi volum⁹ exturā ferro frido apire: qz dicūt q̄ ferꝝ malā relinq̄t cicatricē. ¶ Nona vtilitas cauterū actualis ē ad reſtrigēdū fluxū ſanguinſ fortē ꝛ ꝓfundam eſcharā faciēdo. ¶ Decīa vtilitas ponitur ab Arnal. de villa noua ꝛ optimo Meſue. c. de carraro ad euacuādū ꝛ diuertēdū fluxū ſueteratū oculoꝝ ꝛ toti⁹ corpis ad eſſandū māz catarralē faciēdo cauteriū ſup coronali ꝓmiſſura: ꝛ h̄ ēt teſtať bonus Lanfrā. ꝛ Albuc. c. de cauterio actuali. ¶ Undecīa vtilitas eſt Albu. ad ꝓpliādū aliq̄n vlc⁹ puta cancrenoſū ꝛ fiſtuloſum cū ſtricto

Nota.

Nota errorē cauterizatiōis.

Canō.

Utilitates cauterij.

Arnal. ō villa noua. Meſ.

Digitized by Google

exiſtcio:vt ſuperfluitates eiꝰ facilioꝛi mō poſſint exp̄urgari. ¶ Duodecia ē ēt ad reducēdū formā vlceris rotūdā ad lōgaz ad ꝟ vt facilius curōnē ſuſcipe valeat. ¶ Tertiadecia vtilitas eſt ad extirpādū vnūqōdꝫ ſuperfluū glādulas ſcrophulas carnē addnā et currētes eoꝝ curſu. ¶ Quartadecia vtilitas ē ad ītercipiēdū oculoꝝ reuma cū cauterizatiōe venaꝝ timporꝝ z cū cauterio poſt colluū facto et laqueo. ¶ Quintadeciavtilitas eſt ad diuertēdū mām vel ipaz deriuādā ad ꝓpinq̄s ptes particule vlcerate. Et hoc faciēdū eſt i deductiōe purgatiōis antiq̄ alicuiꝰ materie ꝺ loco ad locū: ſicut dictū fuit capꝫo ꝺ variciꝭ. qualiq̄n fecimꝰ fontanellā ſub genu ad euacūdā māz q̄ diutiꝰ ſolita fuerat purgari ab vlcere facto i cauicula. Et ꝟ totū efficit ad maiorē corpis cōmoditatē (vt pz conſiderāti naturā locoꝝ.) vt ꝓpe optie dixit Arnal. celeberrimꝰ Arnal. de villa nouaad ꝓpoſitū nr̄m i q̄daz ſuo amphoriſmo: cuiꝰ ꝟba ſūt hec. Manatio q̄ diuerti nequit ad eritū naturalē ſupple habituatuz vicinis cauteriꝭ educiſ competenter. ¶ Sūt ꝓterea varia z diuerſa inuam̄ēta pticularia q̄ ad cauteriū actuale ſequunt. de q̄bꝰ oliꝰ inter ceteros auctoꝛes lōge meliꝰ magiſq; ample ille noſter chirurgicoꝝ pr̄ Albu. locutꝰ eſt. Lz Aliab. iter antiquos. Et Huiō. Arzil. Bzu. Guil. placē. inter modernos ac Roge. Lāfran. z ḥenr. de ꝺicto cauterio ſatꝫ locuti fuerit. Quāobrē (vt doctria p̄ntꝫ capꝭ magis eluceſcat) inuam̄ēta ptiſularia ꝺictaꝝ ꝓnūerare curabo. Et i ꝓmis ſciēdū eſt q; cauteriū factū ſup ꝓmiſſura cozonali iuuat ad euaporādū mām cerebꝛi catarralē z ad diuertendū mās q̄ ad ptes ſubiectas circūcinas reumatizant. Iuuat inſup ad curādā epilepſiā z ad oculoꝝ fluxū itercipiēdū: doloꝛē q̄z ātiquū capitis euaporat z delet z demū vz ad oē reuma eūandi catarracte ſiꝛ ſummope ꝓdeſt. q̄dā ꝟo iſtoꝝ me dicoꝝ inꝺūxerī cauterizatiōnē vſq; ad oſ: q̄dā aūt os exco riari: z ꝟ magis ꝓfundādo cuz cauterio ſup oſſe. quā opationē reꝓbauit Albu. z hoc ꝓp pāniculū nobilē q̄ cū ꝓdicta ꝓmiſſura alligaꝰ exiſtit. Locꝰ vero ꝓdicte coꝛonalis ꝓmiſſure cognoſcit p mēſurā digiti maioꝛ tionez mēſurādo manū i radice cū lēmiſpoze naſi ipſam exteꝛēdo ꝟſꝰ ſure coꝛonalē cōmiſſurā capitis: coꝛonal. vbi digitꝰ ꝓdictꝰ terminaſ ibi viget cōmiſſura. Ideo ibidem fontanella faciēda eſt. Laqueū ꝟo ad diuertēdū materiā oculoꝝ ſup collo vbi terminanſ ca pilli faciēdū eſt. Et nota q; cauteria q̄bꝰ efficiſ fontanella ꝓdicta: cū igne ꝺñt eē oliuaria. ꝓdictā tñ cauterizationē fecimꝰ aliq̄n cū cauterio ſiue ruptorio de capitello deſcripto. c. de medicinis coroſiuis. Itē cauteriū ſub duo tpa vz ad lachꝛymas oculoꝝ cōſtringendas et ad catarratā ꝓhibendā. Item cū ſit in fontanella ſcie ſummopere facit ad doloꝛē ſciaticum antiquū. Iſta ſūt loca in q̄bus hucuſq; a practicatib⁹ cauteria exp̄iūt bñficio curōnis mltaꝝ egrotationū. Nōnulle ītāp vtilitates efficiuntur a cauterio actuali q̄ p̄lib⁹ i locis z capꝭis

Nota.

Nota.

Nota.

Digitized by Google

supi⁹ explicate fuerūt. De cauterizatione aūt multaꝫ pticulaꝫ de q̄b⁹ Zuu. Lāfr. hēr. Roge. ꝛ Huid. de cauliaco plm se extenderunt nihil dicaꝫ. Cum in tempestate nostra penitus cauterizatio p̄dictaꝫ pticularū sit derelicta ꝛ oblitioni mādata. ℣ sic deo dante ⁊c.

C.xvj. ¶ Capitulū. xvj. De vnguētis ꝛ cerotis ad vsuꝫ chirurgie pertinentibus.

Icet i aficedētibus doctrinis singulozū capl'oꝫ ample ꝛ sufficienter diximus de cerotis ꝛ vnguētis p curatiōe mozboꝫ de q̄b⁹ mentionem fecimus tñ ad amplioꝛem doctrinam antidotarij nostri et vt omnia vnguenta ꝛ cerotaria ad vsuꝫ chirurgie necessaria faciliꝰ inueniri possint de omnibus cuꝫ doctrina presentis capituli mētionē facere decreuim⁹. ¶ In primis ergo ab aurilijs ꝛ cerotis p vulneri bus capitis icipiēdo ordinabimus cerotū capitale nobilissime operatiōis ex iuētiōe nr̄a ꝑfectum sub hac forma. ℣ R. de to. matrissilue ipicōis millefolij piloselle rosar. salnie cētaree maioris ꝛ minoris pipinelle herbene herbe sancte marie añ. M. ß. ꝓlonde minoris. M. j. ꝛ ß. tereb. clare lib. iij. oli rosar. odoriferi ex oliuis maturis li. j. ꝛ ß. mastichis. ℥. iij. resine pini recētis gummi elimi añ. ℥. iij. Mod⁹ aūt ꝓficiēdi tale cerotū talis ē. In primis icidant herbe subtilissime et pistant: deiñ reliqs ad ignē liq̄factis adiniē baculo optīe oia incorporent addendo vini odoriferi li. iij. ꝛ bullīāt ad ignē vnica ebullitione: post modū ponant i caciola ad solē p hebdomadā q̄tidie pax baculo agitādo: q̄ fcto ite rū ponant ad ignē i dcā caciola bullīēdo vsq; ad ꝓsūmationez vini: deiñ fortꝰ colent cū stamina siue canapacio ꝓsso. Et item cū cera alba sufficienti ad ignē fiat cerotū i bōa forma: q̄ facto malaxet cerotū i p̄mꝫ cū lacte capno vel vaccino ꝛ succo p̄dictaꝫ herbaꝫ vltio loco cū aq̄ vite. ℣ Et nota q̄ si immediate ceroto iponerent de dictis herbis subtilissime incisis ꝛ pistatis eēt cerotū in suplatino. ꝛ hoc mō hēbis duoꝫ cerotoꝝ gña: vnū vez cū herbis: ꝛ aliū sine herbis. ¶ Itē aliū cerotū capitale ō minio q̄ sic ordinatur. ℞. olei ro. odoriferi lib. j. olei masticini. ℥. ij. pinguedis castrati piguedis vituli añ. lib. j. ß. litar. aurei ꝛ argē. añ. ℥. iiij. minij. ℥. ij. vini odorifē. lib. j. bullīāt oia sīl baculo agitādo ꝛ pmis lēto igne ꝛ i fine ignem augmētādo dōec acq̄rat colorē nigrū aut similē nigro. addendo in fine cocture terebē. clare li. ß. masticis. ℥. ij. gūmi elimi ℥. j. ꝛ ß. cere albe ℈tū sufficit: ꝛ item sīl vnica ebullitione bullīāt ꝛ vtere mō q̄ supra. ℣ Et nota q̄ i tēpestate nr̄a hecvltia recepta plm vs: ꝛ de istis duob⁹ cerotis optimā doctrinā ꝛ fozmā i. c. de fractura cranei ōscripsim⁹. ¶ Itē aliū cerotū capitale valdevtile ordinatiōe nr̄a infrascriptū. ℞. gummi elimi. ℥. iij. mastic. ℥. ij. resine pini recēt. ℥. j. colofonie mūde. ℥. x. terebē. cla. ℥. iiij. oli ro. odori. ℥. v. succi betōicē mrissilue añ. li. ß. bullīāt oia sīl vsq; ad ꝓsūmatiōez succi: deiñ colēt ꝛ colature

De aurilijs ꝛ cerotis vulnerū ꝛ vlceruꝫ.

Nota.

Cerotus capitis tum.

Digitized by Google

addak cere albe ℈tũ sufficit et fiat cerotũ in bona forma post modũ malaxet cũ vini odorif.

cerotũ ad capitis vulnera.

℣Itẽ aliud cerotũ ad capitis vulnera vsq; ad terminũ armoniacatim tẽdẽtia z sanat plerũq; oia vulnera capitis absq; sanguisitate: dũmõ vuln⁹ i prima vsitatione cũ albumine oui z sine tinta fuerit medicatũ quã sanationẽ sepenumero fecim⁹ cũ petia vna tm̃ ℏmõi ceroti admistrata: cui⁹ talis ℘ fuit ordinatio nr̃a. ℞. olei ro. onfan. olei ro sa. ℘pleti z odorifer. añ. ℥.ij. olei mastici. olei mirtini añ. ℥.ß. succ. millefolij. ℥.iij. succi betonice. ℥.ß. pinguedinis hirci. ℥.ß. z ℈. bulliãt oia simul vsq; ad ℘summationẽ succor̃ deinde colenᵗ z colature addak mastici ℥.x. gũmi elimi. ℥.vß. tereb. clare. ℥.ij. z ℈. cere albe ℈tũ sufficit. ℣Itẽ rũ ad ignẽ bulliẽdo pax̃ fiat cerotũ in bona forma. Quo facto malaxet cũ lacte: deinde cũ modico aq̃ vite: item malaxet z reseruet qz vz ad oia vulnera ẽt ad vulnera capitis cũ fractura cranei. Valet insup oib⁹ vulneribꝰ quor̃ materia nõ multũ calida esse vr̃. ℣Itẽ cerotũ de gũmi elimi ℘memorato a ꝑsiliato re Petro de ebano qr̃ ôt curare vnãquãq; fracturã cranei absq; eleuatione z detectiõe ossis cranei: qr̃ in rei veritate vt in tẽpestate nr̃a vidim⁹ sepenũero ꝓcticẽtes id cerotum absq; decoctiõe ossis fracti decepti fuerũt Qua de re ego credere illud cerotũ cũ aliꝭ ꝓnotatis lõge melius ꝑfecisse facta expiratione ossis cũ maiori securitate vite egrotantis ℈ si illudmet z alia cerots capitalia experieris z applicares absq; detectiõe alicui⁹ ossis: vt de hoc demõstratũ fuit c. de fractu. cranei: cui⁹ ceroti talis fuit ꝑfati viri ordinatio. ℞. gũmi elimi. ℥.iij. resi. pi. purissime cere armo. añ. ℥.ij. tere. ℥.iij. z ℈. olei ro. ℥.ij. z ℈. bulliãt simul oia ꝑter armõiacũ cũ ciato vno et dimidio vini maluatici vsq; ad ꝑsummationẽ vini. Ultio loco addak armoniacũ dissolutũ cũ aceto z malaxet cũ vino aut aquavite z erit meli⁹. ℣Ungm̃ basilicũ descriptiõe nr̃a ordinatũ z vz quasi in oib⁹ vulneribꝰ z vlceribꝰ: cui⁹ talis est forma. ℞. pinguedinis porcine pigue dinis vituli pinguedinis castrati añ. li. ℈. sepi hircini lũbricor̃ lotor̃ cũ vino picis naual reſi. pini añ. ℥.ij. olei ro. odo. ℥.viij. succi plã. ℥.iiij. suc. millefo. succi mꝛissil. añ. ℥.iij. seminis iperi. z fol. ei⁹ añ. M.j. bulliãt oia simul vsq; ad ꝑsummationẽ succor̃: deinde colenᵗ cui colature addank minũ terreſigil. subtilissime triturate añ. ℥.j. z ℈. litargi. au. z arg. añ. ℥.iij. ℈. z iterum bulliãt baculo agitando donec acq̃rãt colorẽ nigrũ: deinde addank tereb. clarif. ℥.vj. masticis ℥.x. cere albe ℈tũ sufficit: z ite rũ bulliãt z fiat vngm̃ in bona forma: vcz inter liãdũ z durũ. Istud em̃ vngm̃ est mirabilis operatiõis in digerẽdo maturãdo z dolorẽ sedãdo cũ subtili z domestica attractione. Et ꝓpterea vz vulneribus neruor̃.

Petrꝰ de ebano.

Ungm̃ basilicum.

℣Itẽ cerotũ ſparadrapũ valẽs ad vlcera tibiar̃ z brachiorum ꝓsertim vlcera maligna virulẽta z corrosiua difficilis sanationis: cuius talis est ordinatio nr̃a. ℞. olei mirti. olei ro. onfan. añ. ℥.ij. vnguẽti populeõis. ℥.ij. z ℈. pinguedis vituli pinguedis

Sparadrapũ valẽs ad vlcera.

Digitized by Google

vaccine añ. li. ℔. pingue. porci. liquefacte. ℥. v. fo. planta. ℞ sola tri. fo. mꝛ ſiſſilne añ. ℳ. ij. vini granato ℔. ℥. viij. oia adinuicē piſtent ℞ cōquaſſent ſimul per die naturalē pmanēdo: deinde bulliāt vſq; ad ꝓſum. vini: poſt modū colent cui colature addā tur litr. au. ℞ ar. añ. ℥. ij. minū. ℈. ℞. bulliar. terreſigil. bene tritu rate añ. ℈. vj. ℞ iterū bulliāt ba culo agitando ℞ cū cera al. ſuffi cienti fiat ſparadrapū nigrum: addendo in fine cocture cāpho re ſm artē triturate. ℈. ij. terebē. cla. ℥. ij. ℞ ℔. vtere qꝛ i oib⁹ ꝑdi ctis vlcerib⁹ ē medicia magna.

Vngm̄ ꝓ ceru ſa ꝺco ctum.

¶ Ad eāde intētione vz vnguē tū de ceruſa decoctū ordinatio ne nr̄a: cui⁹ talis eſt forma. ℞. pingue. porci. liquefacte. ℥. ij. vini grana. ℥. viij. ceruſe tritura te. ℥. xiiij. bulliāt oia ſimul lēto igne vſq; ad ꝓſum. vini: deinde ignē fortificādo item bulliāt ꝑ hoꝛā ſemper baculo agitando: poſtmodū cū cera al. ſufficienti fiat vngm̄ ſatis ſolidū: addēdo in fine cocture tereb. cla. ℥. ij. et ℔. ℞ vtere qꝛ mirabile eſt in oi busvlceribus a materia calida ℞ coroſiua cauſatis.

Vngm̄ ꝓtucia

¶ Item vngm̄ de tucia ſiue dia ꝓ̄ſilicos deſcriptiōe nr̄a valēs vlcerib⁹ male mōigeratis can ceroſis fraudulētis coroſiuis cuius talis eſt forma. ℞. olei ro. odoꝛi. olei onfan. ana. li. ℔. olei. mirti. ℍ. al. vngūēti populeonis añ. ℥. ij. fo. plan. ℞ ſolatri añ. ℳ. ij. icillis herbis ℞ triturat is oia adinuicē miſceanē ꝑ hebdoma dā ſimul pmanēdo. deinde bul liant parū quo facto colent cui colature addaꝫ cere al. ℔ tū ſuf ficit ℞ fiat vnguētū ſatis molle: poſtmodū auferaꝫ ab igne ſem per baculo agitādo donec tepi dū fuerit. Ultio loco addanꝫ li targirij au. ℞ arg. bñ tritura. añ. ℥. iij. tucie. ℥. ſ. ℞ ℈. ceruſe. ℥. ℞. plꝰ bi vſti. ℥. vj. cāphoꝛe ℈m artē tri turate. ℥. ſ. miſce ℞ omnia incor porentur in mortario plūbi du cendo per hoꝛam ℞ vtere qꝛ mi rabilis eſt operationis.

¶ Item ad eāde intētione vz vn Vngm̄ guētū albū cāphoꝛatū ſub hac album forma ordinatū. ℞. olei ro. odo cāpho ri. lib. ℔. pinguedinis vituli liq ratum facte. ℥. iij. ad ignem cū cera al. ſufficiēti fiat vngm̄ molle: quo facto auferaꝫ ab igne ſꝑ baculo agitādo donec tepidū fuerit demū addanꝫ duoꝝ ouoꝝ albu mina ꝙaſſata cū. ℥. ſ. aque ro. camphoꝛe. ℥. ſ. ℞ item ducanꝫ cū baculo ꝑ duas hoꝛas ℞ vtere qꝛ eſt mirabile remediū refrigera tiuū ℞ materiem calidaꝫ extin ctiuū etiā cū doloꝛis ſedatione.

¶ Item vngm̄ de minio valēs oi Vngm̄ bus vlceribus virulētis coroſi de mi uis malignis ℞ vulneribus re nio. cētib⁹ vtiliter adminiſtraꝫ ſub hac forma confectū. ℞. olei ro. odoꝛi. li. ℔. pingue. vituli. pin gue. vacci. añ. ℥. viij. olei mirti. ℥. iiij. pingue. porci. liq facte. ℥. ij. fo. planta. fo. mꝛ ſiſſil. mille fo. arnogloſſe buglo. ſ. taraſcō. i. ci cerbole: cōſolide minoꝛis ana. ℳ. ſ. oia adinuicē triturentur ℞ miſceanē ſimul ꝑ tres dies: de inde bul. parūꝑ poſtmodū colē tur ℞ colature addanꝫ litar. au. ℞ ar. añ. ℥. ij. minū ceruſe terreſi gil. boliar. bñ tritu. añ. ℥. ſ. tere bē. clari. ℥. v. maſticis. ℥. ſ. item bul. donec acqꝛāt colorē niger rimū: poſtmodū cum cera alba ſufficiēti fiat vng. i bōa forma. Vngm̄

¶ Item vngm̄ roſ. Mes. mirabi roſatū lis operatiōis aduerſus heriſi meſne

Digitized by Google

pila igne pficu ⁊ vnaquaq; inflamatione. Et lz i ciuitate nra nō sit in vsu. Tn in vrbe Romana ⁊ medicis ⁊ practicatibus pl'm administrat. cuius talis est forma. R. ping. porci recētis libras decem facte li. iiij. lote decies in pmissa cū aqua cala deide cū frigida: postmodū accipe tm de rosa rubea odorifera minutissime incisa: ⁊ ola adinuicē incorporent simul p septē dies pmanendo: postmodū bul. vnica ebullitione ⁊ fortiter colent: ⁊ item renouetur rose ēstitate suptadicta ⁊ simul permaneāt: item p alios septē dies: deide ponant ad ignē cū li. j. succi ro. ⁊ olei amig. dulcium. ℥. iij. ⁊ item lēto igne bulliāt vsq; ad pfum. succi: postmodū colent: addēdo item. ℥. ß. succi ro. ⁊ bul. vsq; ad pfum. succi ⁊ fiat ung. ⁊ si lauaret ter cū aqua ro. nil vtilius. Et ista recepta sue pone vtunt aromatarij. Romane curie: lz in recepta Mesuenie minor ēstitas olei amigdalax dulciū cē descripta.

Ungm rosatū

¶ Item aliud ungm rosa. descriptione nra valēs ad extinguēdum calorē dam vnaquaq; malā pkone cassi dā heresipile ⁊ ēt igni pstionis. est medicina singularissima: cuius talis est ordinatio. R. olei viol. olei nenufa. vel loco eius olei ro. odo. aā. ℥. iiij. ol. amig. dul. ℥. ij. pingue. vituli. li. j. pig. hedi. li. ß. pingue. porci liquefacte: que sit de masculo duox anox li. iij. cuius ppositio vnguēti talis est. In primis lauentur ola decies pri' liquefactis ⁊ colatis olb' cū aqua cala decoctionis ordei rosarū flozū vio. ⁊ lactucax: deinde item totidē lauētur vicibus aqua frigida ordea rosis aliquātulū stufs ēstū sit pondus oim ⁊ ola simul p hebdomadā permaneāt: postmodū bulliāt lēto igne parumper. Et iterū addant succi ro. alba. li. ß. ro. rubeax aliqntulū stritax li. j. ß. ⁊ iterū baculo ola miscēant simul ⁊ dimittantur p. x. dies: postmodū item bul. lento igne vsq; ad pfum. succi: ⁊ item colentur ⁊ colature addant cere al. ℥. iij. ⁊ item bul. vnica ebul. Ultio loco lauent bis cū aqua viola. ⁊ tantundē cū aqua ro. Istō ēm vngm i refrigerādo ⁊ vnaquaq; calefactione remittēdo cū pfortatiōe particule lese: inter cetera vnguenta principatū obtinet. Et ppterea in circuitu vlceruz optima est medicina in repercutiendo: qz repercutit absq; vlcerate particule nocumēto: q; ita non facūt medicine apocrusti ce ⁊ repercussiue: in qb' ingredit acetū bolus arme. ⁊ suc. herbarum frigidarum ⁊ similia.

Ungm frigidum.

¶ Item aliud vngm ßa. qō ponit tur loco vnguenti ros. sic fit. R. olei ros. onfan. li. ß. cere al. ℥. ij. oibus ad ignē liq̄factis lauent pluries cū aqua cala: deinde cū frigida ro. ⁊ vio. postmodū cuz aceto ros. lauetur: istud vngm sub ista forma confectum vnaquaq; calefactionem extinguit heresipi. delet ⁊ vulneribus est optima medicina repercussiua cum securitate.

Ungm triafarmacum

¶ Item vngētū triafarmacū sic fit. R. olei antiqui li. j. litargi. aur. ⁊ ar. subtilissime triturati aceti al. aā. ℥. iij. bul. ola simul baculo agitando lento igne vsq; ad spissitu. Et vtere qz incarnat vulnera ⁊ vlcera cicatrizat.

Cerotum

¶ Item vngm stomacū ad ros ue cerotum pfortans stomachū mati ⁊ eius digestionem corroborās cham.

Digitized by Google

sub hac forma pfectū. ℞. olī ro. odo. ʒ. ij. olei mastici. ʒ. j. et ℔. suc. absīn. ʒ. vj. suc. pomoꝝ ci to. ʒ. ℔. mēte nepite ℔oꝝ roris ma. mīficarie sc̄ñā. ros. añ. ℥. ℔. spice inde. ʒ. ij. vini odo. li. j. croci. ℈. ℔. bul. oīa silvsq; ad cō sūm. vini ꝛ succoꝝ: deiñ colēt: postmodū cuz cera al. suffi. fiat vng. molle: addēdo spēc triuz sandaloꝝ. ʒ. j. ꝛ vtef qt ei⁹ opa tio mirabil ē. ¶ Diaqlō dēscriptiōe nr̄a pfectū resoluit vnāquāq; duritiē mollificādo cū securitate: ꝛ ei⁹ opatio vī eē diuina: cui⁹ talis ē ordiatio. ℞. muscil. vt infra pfecte. li. j. ℔. vcz. ℞. radicū altee li. ℔. se. lini fenug. añ. ʒ. j. se. vio. mal. altee ꝛ citoñ. ʒ. ℔. psilij. ʒ. ij. radicū irios. ʒ. ij. olei cam. ane. de lilio ℈ se lini irini añ. ʒ. iiij. ping. galline ping. anserine ping. anatis añ. ʒ. iij. olī amig. dul. ysopi humide succi liq̄ricie añ. ʒ. ꝛ. tereb. clarīſ. ʒ. j. ℔. sepivituli liq̄facti li. ℔. litar. aur. subtilissime tritu. ʒ. ꝛ. bul. oīa silꝰ baculo agitādo vsq; ad cōsum. muscil. deiñ cū cera al. sufficiēti fiat cerotū molle: addēdo armo. dissoluti i aceto. ʒ. v. serap. oppop. bdellij galba. añ. ʒ. iij. oīa i eodē aceto liq̄facta misce ꝛ icorpozādo facies cerotū: ꝛ vtere in oi mā dura ꝛ schlirotica ꝛ i oīb⁹ mozbis vbi ītētio sit resoluēdi cuz mollificatiōe: qz ei⁹ opatio nō hz medicinā sibi parē. Diaqlō dēscriptiōe nr̄a ordiatū resoluēs apata cala ſ fine cū mollificatiōe. ℞. olei ros. odori. li. targ. aurei optime tritu. añ. ʒ. viij. camo. ʒ. iiij. olei vio. olei amig. dul. ʒ. j. pin. vituli. ping. gallie ping. anatis añ. ʒ. ij. tereb. cla. ʒ. ꝛ. muscil. radicū altee radicū ligue bo. añ. ʒ. iij. passularū. ʒ. iij. ꝛ ℔. seminis altee semal. añ. ʒ. vj. se. cito. semis violañ. ʒ. iij. psilij. ʒ. ij. de oīb⁹ cuz aq̄ sufficiēti ℈z artē fiat muscil. oīn oia cū q̄ntitate muscil. suprādicte ad ignē bul. dac'o agitādo dōec muscillago sit pfūpta: oīn cū cera al. vī citria sufficiēti fiat diaqlō molle: qz mirā hz ſtrutē. ¶ Ysopi cerotū gaz ad duritiē ꝛ nodationē mē broꝝ ꝛ duritiē epatiſ ꝛ splenꝭ ꝛ ℞aſ doloꝝes eoꝝ doloꝝesq; matricū ꝛ ad duritiē iūcturaꝝ ꝛ neruoꝝ cū mollificatōe ossiū. ℞. cere citri. ʒ. iij. olī cañ. olī irini añ. ʒ. vj. mastic. ʒ. j. spice. ʒ. ij. croci. ʒ. j. ℔. tere. ʒ. j. ysopi humide. ʒ. viij. resi. pini. ʒ. ℔. ʒ ō oīb⁹ cū cera alba sufficiēti ℈z artē fiat cerotū molle. ¶ Ite ysopi cerotū dēscriptōe nr̄a valēs adynāquā tū ysq; corpis duritiē: pserti aduersus neruos ꝛ chordas ℈ctas et tubozositates ꝛ duricies schliroticas a mozbo gallico euenientes mirabilr ſsoluēdo dlet: cui⁹ talis ē ordiatio. ℞. olī cam. olī ane. olī ro. olī ō lilio. al. añ. ʒ. ij. olī irini. ʒ. j. olī mastici. olī ō spica. añ. ʒ. vj. pig. galline et anatiſ olī amigō. dul. añ. ʒ. ꝛ. medulle cruriū vituli ꝛ vaccaꝝ bu tyri recēti añ. ʒ. vj. storaz. liq̄di. ʒ. ix. sepivituli. ʒ. ij. ℔. ysopi hūide. ʒ. iij. bul. oīa silꝰ ℈ter ysopū ꝛ storaz cū muscillagine ifrascpta vsq; ad pfū. muſci. deiñ colent cui colature addāt tereb. cla. ʒ. iij. ꝛ ℔. croci. ʒ. ij. cef citrie zodozife. ℈tū sufficit⁹ fiat cerotum molle. Cui⁹ muscillaginis dēscriptio talis ē. ℞. radicū altee rad. ennule. añ. ʒ. ij. radi. irios. ʒ. vj. passula. ʒ. ꝛ. spice. ʒ. j. ℔. armonia. bdellij serapi. añ. ʒ. iij. bul.

Diaqlō magnum.

Diaqlō parui magistralis.

Cerotū

descriptiōis

Digitized by Google

ola sit cū sufficiēti cōsistate aq; z modico aceti vsq; ad psumptionem dietatis: deiñ colent z pan bulliāt itez sit mote q̄ supra dictū est. ¶ Cerotū de melliloto hns intētiones añcedētis ceroti: cui tal ē ordinatio nra. R. melliloti triturati vltima triturationē li. j. camo. absinthij aneti sīr tritu rati ana. ℥. iij. furfu. tritu. et exiccati i furno. ℥. viij. radicis altee decocto z cribellate li. j. radicis irios eodē mō decocte z crib. ℥. ij. passularū decoctarū z cribellatarū. ℥. iiij. ola decoquant cū sapa sufficienti vsq; ad spissitudinē solidā: deiñ addant olei camo. anetini de lilio ro. ppleti et odorifere. añ. ℥. iij. pigue. gallie et anserie butyri añ. ℥. j. terebenti. ℥. ij. ℈. storacis liquidi. ℥. vj. ysopi hūide. ℥. j. z ℈. croci. ℥. j. sepivituli. ℥. v. cere noue odorifere cōstitu sufficit: liquefacā cera cū oleo ℈m artem de oibus fiat cerotū in bōa forma. cui⁹ offm ē vltra vtutes añdictas i añti ceroto auferre vnūquēq; nernoq; dolorem. Et ppterea vz attritiōib⁹ lacertoz. z contusionibus musculoz. Uz insup aduersus vulnera casualia z vētris motē empl applicatum ampliori petia mitigat etiā dolorem vētosum q̄ i talibus vulneribus accidere solet aliq̄r carminādo z resoluēdo sanguinē int⁹ coagulatū. Facit ēt ad dolorē lateris et vētris anhelituz facilitādo. Et no. q; i isto casu est magna medicina z cū ipo multos honores z vtilitates psecut⁹ sū. ¶ Cerotū eugenij valēs ℨ catarrū frigidū z est mirabilis opatiōis: cui⁹ talis ē ordinatio. R. maiorane pulegij stichados sc̄nati añ. ℥. j. herbe sctē marie siue psiccarie nepite. añ. ℥. j. ℈. sādarace thuris añ. ℥. iij. mastic. ℨ. ℈. nuc⁹ muscinamoni anisoz. añ. ℨ. j. ligni aloes calami arōatici añ. ℥. ij. ℈. trituratā triturent subtilissime exiccatis ꝑus exiccādis: deiñ cū sufficiēti cōsistate olei masticini z cū cera noua q̄z artē fiat cerotū solidū z extēdat sup cotio et applicet ꝑmissure coronali loco pri⁹ abrasoq; cerebrū pforatum doq; fluxū catarri frigidi itercipit. ¶ Cerotū nobilissime opatiōis ex iuētiōe nr̄a ad restauratiōnē fracturaꝝ ossiū ponit sarcocolle fortificādo: z de ei⁹ applicatione non timetur attractio materie) vt p̄z ꝑ sī derāti igredientia (nec timet ꝓuritus loci q̄b⁹ duob⁹ vt plm ossis fractura vepari solet applicatiōe illius (vt ita dixerim) diabolici ceroti. ossi croceiq; ꝑ ꝓte sunt aliq̄ ingredictia q̄ ꝓuret h̄it attrahēdi mām ad locū cū mollificatione nō pua: velut sit armo. z galbanū. Alia vero ingredientia ola sūt cale nāe cū attractione p̄dcā ꝓuritū dolorosū sup mēbrū inducēdo. Quāobrem sepenūero cogit medic⁹ ad refrigerāsire linimēta z ligamenta ac astellas auferī q̄ ola restaurōni ossiū ℨ iant. ℈ Ut ℨ iconuenies h⁹i materiez euitem⁹. Aliō cerotū mitioz z melioz effect⁹ ℈ fra ordinem⁹: cui⁹ talis ē forma. R. oli mir. olei ro. onfū. añ. li. ℈. succi raū. altee li. ij. raū. fraxi. z fol. ei⁹ raū. ꝑ solide mioz z fol. ipsi⁹ mirti. z fol. ei⁹: fol. salicis: bul. ola pri⁹ aliq̄ tulū ꝓtusa cū vino nigro z tm̄ de aq̄ vsq; ad cōsum. medietatis cū. ℨ. ℈. mirrhe z tūfā ℈ thuris: deinde colent: colentur: cui colature addātur sepi hircini liq̄facti li. ℈. terebēt

Cerotum de melliloto.

Cerotū eugenij.

Cerotū nr̄a iuētione ordinatum ad ossium fracturas.

Digitized by Google

ine clarif. ℥.ij. mastic ℥.ß. ireᵉ ℥ fiat vngm. ℂ Item vngm ſ ue linimentū valens ad pruri tū ⁊ ad omnes itentiões ꝓnoia tas: cuiꝰ talᵉ eſt ordiatio. ℞. olei ro ſoꝝ. odou. li. ij. vnguenti popu leōis vng i roſa. vngi gal. añ. ℥. ij. ſuc. plātagis ſucci ſempiue ans. ℥. ß. vini ſꝓatoꝝ. ℥. ß. aceti ro. ℥. ij. litar. au. ⁊. ar. añ. ℥. ij. tu cie. ℥. ij. ß. ceruſe. ℥. ß. de oibus i mortario plūbi ꝑ̄ artē fiat lini mētū. ℙ Et modꝰ ꝓficiēdi vngm talᵉ. ℞ poſitᵉ mineralibꝰ i mortario plūbi deiſi gutta ſuccoꝝ et ſic faciendo cū piſtello plūbeo agitādo dōe oia ingrediāt: ꝗ ℞ ſūmoge iflamatōibꝰ tibiaꝝ ⁊ eaꝝ vlceribꝰ diſcraſi tatᵉ. ℂ Un guētū ō calcāto valᵉ ad ſāi ꝗ ta vlcera ſi ſerri difficilia ſana tiōis: qz paulatine mūdificādo carnez malā icarnat ⁊ ꝓſolidat. cuiꝰ talᵉ ē ordiatio nr̄a. ℞. pig. potcie pigredis vitulꝰ pig. vac cine añ. li. ß. celidonie alleluyᵉ plātagis matriſſilue linguᵉ ca nis añ. M. ſ. calcꝭ exticte ter cū aq̄ li. ß. calcāti puluerizati. ℥. i. floꝝ eris. ℥. ß. oia adiuicᵉ ꝓiſſᵉ tur ⁊ ſil dimittant marceſcer ꝓ hebdomadā: poſtmodū addan tur aq̄ planta. vini ſꝓatoꝝ añ. ℥. iij. deinde bul. lēto igne vſq ad cōſum. aq̄ ⁊ vini: poſtmodū colent ⁊ exꝑmantur cā apacio ſpiſſo: cui colature addēt litar. aur. ⁊ arg. añ. ℥. iij. boliar. ⁊ ter ſigil. minū añ. ℥. ß. tere. cla. ℥. ij. ⁊ iteruꝝ bulliāt cū cera alba ſufficienti ⁊ fiat cerotū nigrū e molle. Cuius ℞tus vꝝ ad vnā quāq; vlceratiōez difficillime cu rōnis. ⁊ etiam vlceribus humi dis ⁊ vlceribus morbi gallici ſi ſr opitlat. ℂ Ungm ad fleg ma ſalſum ⁊ ad ſcabiem curan daz. ℞. vnguentuz populeonis olei

Linimentū ad pruritum.

Ungm de calcento.

Ungm de calce nr̄e deſcri ptiōis.

Ungm ad flegma ſalſum et ſcabiē.

Digitized by Google

olei masticini añ.ʒ.ß.olei de vitellis ouoꝝ.ʒ.iij.olei ð semine lini.ʒ.vj.ping.vitul.ʒ.iiij. elebori nigri.ʒ.vij.rad.lapacij acuti.ʒ.ij.fol.planta.M.j.oīa pistenť subtilissime ꝛ icorporeť ꝛ ꝓmittatur marcescere ꝑ ℈tuor dies:deiñ bul.cū ciato vno aq̄ fumi.vsq̄ ad ꝓsū.aq̄:deiñ colēt ꝛ colature addanť litar.au. et arg.ana.ʒ.v.ceruse terre cameli.añ.ʒ.cere al.℈tuz sufficit et fiat vngīn molle. ℣Et not.q vngīn supradictū vz i isto casu ad pzuritū:ꝛ maxime qñ flegma salsū ē cū iflāmatiōe ꝛ dolore loci.Et si huic recepte addenť.ʒ.ij.argēti viui cum saliua extincti eēt maioris efficacie:ꝛ vz etiā ad vnāquāq̄ scabiē ðsic cādā:ꝛ malo mozuo sit ē pīta neū remediū. ℂItē aliꝺ vngīn ꝑbatissimū ℈ serpiginez ꝛ ipe tiginē.ℜ.saponꝫ gallici olei amig.amaraꝝ olei laurini olei mastici añ.ʒ.j.tere.cla.ʒ.ij.terr camelli furfu.tritu.arg.viui extincti cum saliua añ.ʒ.ij.ß.vitri triturati litarg.au.ꝛ ar.ana.ʒ.j. ꝛ ß.aceti squilitici.ℨ.ij.elebo.nigri.tritu.vltia tritu.ʒ.ß.sepi vac.ʒ.vj.oīa sit misceanť:ꝛ fiat vngīn:qz in isto casu ℣tutē hz celeberimā. ℂUngīn ceraseos magnū valēs ad antiq̄ vlnera mundificanda:rectificat vlcera difficillie ꝓsolidatōis:ꝛ eiꝰ opatio est ꝓpinq̄ vngento apl̄oꝝ. cuius forma talis ē.ℜ.armo.ʒ.j.bdellij olibani masci aristo.sarcoco.añ.ʒ.v.mirrhe galbani añ.ʒ.iij.litargi.ʒ.xv.aloes oppoponacis.añ.ʒ.ij.ꝛ ß.flozꝫ cerꝫ.ʒ.x.resine pini.ʒ.xiij.ꝓterātur bdellū oppoponacum galba.ꝛ armo.ꝛ in aceto infundanť vel in aliq̄ ꝑte illiꝰ olei et resina ꝛ liq̄fiant ad ignē colenť:ꝛ alia subtilissime pluerizenť ꝛ cribvltia cribel.q̄bꝰ pactis coq̄t li targirū cū oleo parūp backo agitādo:ꝛ cū icipit cozpꝰ accipere tūc ponanť cera ꝛ resina:ꝛ signū pfecte coctiōis ē q̄n ipo nit guttavngi sup ferrū vel lapidem statiꝫ coagulēt:tunc ꝓponať ab igne ꝛ oīa adinicez icorporēt ponēdo i vltio loē eris baculo sp agitādo dōec pcidū fuerit:et vtui reserua. ℂUngīn magne ℣tutis.

Ungīn adflegma salsum et scabiē valēs.

Ungīn ℨ serpiginē ꝛ ipetigine.

Ungīn ceraseos.

Ungīn aureū q̄ō icarnat ꝛ cō glutinat vlcera recēria:cuiꝰ ratio est ordiatio nr̄a.ℜ.cere citrine.ʒ.vj.olei ro.odozi.li.j.tere.cla.ʒ.iij.resine colofonie añ.ʒ.j.mastices.ʒ.vj.thuriꝫ sarco.mirrhe.ana.ʒ.ij.ß.sepi castrati et vitu.añ.lib.ß.millefo.M.ij.flozis rosar.aut cimaꝝ eiꝰ cētauree minoris añ.M.ß.omnia admicem pistentur ꝑter cerāꝫ resinā cū herbis:deinde oīa incorporenť sīl dimittendo marcescere ꝑtres dies postmodū cū ciato vno vini odozi.bul.vsq̄ ad ꝓsū.vini:deinde colentur ꝛ fortiter expzimantur ꝛ iterum ad ignem cuꝫ cera et resina fiat vngīn:quod laneē cū lacte ter vl̄ ꝑter: nā lotio lactis reddit ipm minoris calefactionis ꝛ magis pulcherrimū magisq̄ doloris sedatiuū ℂHec sūt fili mi Aluisi vngūenta ꝛ cerotaria q̄ diuti cū honore ꝛ vtilitate expti sumꝰ:ꝛ q̄ꝫa ꝛ autentica repimꝰ ad itētōes de q̄bꝰ i eoꝝ rubrica fit mētio. ℣Potuissez in mediū adducere varias ꝛ diuersas receptas vngūentoꝝ ꝛ cerotoꝝ i antidotariis ꝛ modernoꝝ scripturis descriptas: tñ eas tm q̄s lōga experientia ꝓbauimꝰ ꝛ vtiliores esse reperi

Digitized by Google

mus ꝓ morboꝝ sanatiõe seria
tis descripsim⁹. ¶Et sic deo ꝛc.
¶Cap. ō tabula medicinaꝝ sim
plicium ꝛ ꝓpositaꝝ q̃b⁹ vtũr chi
rurgi nauigãtes ꝛ i castellis et
oppidis ꝑmorãtes sine aroma
tarijs ꝓ curatiõe morboꝝ: ꝛ q̃ i
eoꝝ archa secũ dñt portare ad
vsum ꝛ necessitatem chirurgie.
¶Et i ꝑmis a simplicib⁹ icipiẽ
dũ est: q̃ sunt velut Camomilla
melilotũ anetũ abſinthiũ co
riãdrũ anisũ furfur milliũ fenu
grecũ semẽ liniꝛ et⁹ faria. faria
fabaꝝ farina ordei faria orobi
faria tritici melꝛ succaꝝ bol⁹ ar
men⁹ terra sigillata aloes epa
ticũ mirrha thⁿ gipsũ sarcocol
la croc⁹ sandal⁹ rube⁹ ꝛ citrin⁹
cãphora tucia ceruſa plũbum
vstũ. Litargiriũ au.ꝛar. lamina
plũbi vitriolũ obustũ ꝛ nõ obu
stũ. ¶Ad fluxũ sanguis puluis
restrictiu⁹ pil⁹ leporis calx lo
ta alumẽ roche flos cr̃ʒ. puluis
nr̃ carnʒ supfluę remotiu⁹ tere
bẽtina mastix gũmi elimi resi
na pini colofõia pix naualis pi
guedo porcia piguedo anatis
piguedo galliepiguedo ãserie
butyrꝝ sãguis draconis mumia
mirr⁹ radices liq̃ricie capita li
lioꝝ albozꝝ ordeũ mũduz radi
ces malnauisci semẽ malue se
mẽ cõe pũliũ semẽ citõioꝝ pas
sule ſic⁹ ficce dactili iuinbe se
bestẽ pruna damascẽa sumach
balaustie nuces cipressi sq̃nantũ
stichados artenicũ auripigmẽ
tũ sublimatũ miniũ dragãtum
pissum cera alba cera rubea.
¶Ista sũt simplicia ex q̃b⁹ bo
n⁹ chirurgic⁹ ꝑt ꝓponer mꝛta
auxilia ad vsũ chirurgie: q̃ etiã
frequẽtissime ꝺscripta repiũt i
libris ꝛ antiq̃s ꝛ modernoꝝ ꝓ
curatiõe diuersaꝝ egritudinũ ꝛ

sufficit istoꝝ oꝛs secũ pñs q̃ ſtitꝛ
tẽ deferre: ꝯguisugas ẽt secũ ō
ferre vtilissimũ ẽ. ¶Iuso i supio
ri scriptura de medicis simpli
cib⁹: videdũ ẽ deiceps ō medi
cinis ꝓpositꝫ et eaꝝ ꝓtutib⁹. ꝛ
q̃s medicias ꝓpositas dñt chi
rurgi ꝓnotati i eoꝝ archa ꝺferre. In ꝑmʒ enũerabunt electua
ria: vez ẽtʒ ō succoro. mel diaſi
micõ: ꝓfectio amech diacaptoli
con diacassia diapruns solutiꝫ
uus ꝛ non solutiuus tyriaca bñ
dicta iera simplex Gal. cassia
reubarbarum.
¶De pillulis sunt: velut
Pilule de iera cum agarico.
pil. hermodactilorum maioruz
ꝛ minoꝝ. pille sine quib⁹ esse
nolo. pillule masticine. pille de
chichie. pille aggregatiue. pil
lule de reubar.
¶De pinguedinibus.
Pinguedo porcina. Pinguedo
gallinacea.
Pinguedo vrsina. Piguedo an
serina. pinguedo anatis. buty
rum vaccinum.
¶De sirupis sunt: velut
Sirupus rosatus. Sirupus de
succo endiuie.
Sirup⁹ acetosus simplex. Si
rup⁹ ō radicib⁹ cũ aceto ꝛ sine.
Mel. rosatũ: mel violatum.
Oxymel simplex. sirup⁹ violat⁹
sirup⁹ ō acetositate citri. sirup⁹
de fumoterre minoꝝ et maioꝝ.
sirupus de epithimo.
¶Deyngis ꝛ cerotis: sũt velut
¶Ungm̃ album cãphoratum.
Ungm̃ basilicũ magistrale de
scriptione nostra.
Ungm̃ de minio descripti. nr̃a.
Cerotum capitale descrip. nr̃a.
Diaq̃lon magr̃ale descrip. nr̃a.
Cerotum yſopi. descrip. nostra.
Cerotũ ad fracturã ossiũ ꝺscri.

Digitized by Google

ska. Unguētū egyptiacū desc. nostra. Ruptorius de capitello. Trocisci de minio. Agripa. Dialtea. Sief album. Sief de thure. ¶Et ista sufficiūt cū aquis in fra scriptis p necessitate p dictorū chirurgicoꝝ. ¶De aquis. ¶Aqua rosa. ¶Aqua fenicli. ¶Aq̄ fumiterre. ¶Aq̄ planta. ¶Aq̄ capi. vene. ¶Aq̄ ēdiue. ¶Aq̄ bugloſſe. ¶Aq̄ ſolatri. ¶Aq̄ violar. ¶Aq̄ melliſſe. ¶Aqua vite. ¶De oleis. ¶Oleum roſatum onfancinū. ¶Oleum roſatum completū. ¶Oleum maſticinum. ¶Oleum camomillinum. ¶Oleū violatū. ¶Oleū ipicoīs. ¶Oleū de lilio. ¶Oleū ō euforbio. ¶Oleuꝫ ſambucinū ¶Et vt recti⁹ auxilia p̄dicta ad vtilitatē egrotātiū vna cū nonnullis alijs inferius deſcri. poſſint a predictis chirurgicis ad miniſtrari, ꝓprietates earūdē ſingulatim deſcribaꝫ. ¶Et pri mo a ſirupo acetoſo incipiem⁹.

Sirupus acetoſus.

¶Sirup⁹ acetoſus ſimplex ē ſatꝫ vtilis z ſingularis (vt i antiqs z modernis medicoꝝ repit ſcripturis) ad oēm mām. Et ꝓpea medici frequēter eo vtunt tāq̄ medicina peculiari (vt nonnulli aſſerūt) ad digerēdā cholerā flegma z melācholiā: quapropter vtilr dat tertianarijs: naz rōne aceti groſſos hūores attenuat viſcoſos incidit duros z inceptos euellit penetrationē p ſtat opillatiōes apit z vrinā p nocat putredinē z hūoꝝ malitiā corrigit, vñ peſtilētialib⁹ febrib⁹ optie opitulat. Rōne āt ſue remiſſe frigiditatꝫ ſubtiles hūoꝝ partes aliquālr iſpiſſat ingroſſat adequat z refrigerat cholerā ſitim ſedat vtrancq̄ materiam digerendo.

¶Sirup⁹ acetoſus cū radicib⁹ ꝓpoſit⁹ vtute hz ſatis tēperatā ſirup⁹ ꝓprietate ſua cholerā craſſam acetoſ difficilē z ineptā digeſtioni diſpoſitā gerit z putredini reſiſtit malas radici humoꝝ qualitates corrigēdo bus z opillatiōes potētiſſime apiēdo flegmaticā materiaz icidit z extinguit. Urinā z ſudorē puocat. Medici āt eo freq̄ntiſſime vtunt in pncipio terriane depēdentis a cholera admixta cum flegmate groſſo cuz melle roſato et cum aq̄s endiuie fumiterre bugloſſe acetoſe feniculi et currentibus earum cur ſu.

¶Oximel ſimplex vtute hz oximel malos humoꝝ diuerſoꝝ ge ſimnex digerēſ eoſq̄ attenuando plex. icidēz marie i hūorib⁹ i q̄b⁹ flegmavſ dñiū hre facit et plz ad digerēdū hūores q̄ ſūt iſto macho i iūcturis z epate. Et ꝓpterea febrib⁹ diuturnis a flegmate groſſo cauſatis admixtū cū aqua feniculi poēter valet.

oximel cōpoſitum.

¶Oximel compoſitum eſt valde digeſtiuum et peculiarie ad malos humoꝝ groſſos et viſcoſos flegmaticos et melancholicos digerendos exiſtentes in febribus cronicis eos attenuando et incidēdo p ſudoꝝ z vrinaz potenter purgat. Et ꝓpterea vtiliter dat laborantib⁹ quartana febrez cronicis z onibus febribus inordinate vagantibus in eaꝝ declinatione. Ad eandē intentionē vz ſirupus de. v. radicibus: cui⁹ virtus ē maioris tpaměti.

ſirup⁹ bilātijs.

¶Sirup⁹ ō bilātijs ad febres ō bilā ꝓpoſitas lōgas z difficilis terminatiōis plz facit: trā mā ē cholericaz admixta cū flegma

Digitized by Google

te grosso: z illā dirigēdo opilla tiōes apit z ppea icteritiam delet. Et insup i febrib⁹ choleric⁹ q̄ plōganē ꝓuenientissime post decimū diē cū aq̄ ēdiuie absin. z capillor⁹ veneris admistrat.

sirup⁹ ō endiuia.

¶ Sirupus ō endiuia simpler virtutē hz digerendi choleram subtilē z acutā. Et ꝓpterea ipsius feruorē refrigerat z acuitatē lenit z cōtundit. Aperit insup opillationē epatis malitiā ei⁹ rectificādo. Sitr sirupus de endiuia cōpositus eandē hz ꝓgatiuam cum sirupo simplici.

sirup⁹ violatus.

¶ Sirupus violat⁹ ad digerendū humorē subtilem cholericū pm facit feruorē cholere extiguēdo z refrigerādo: sitim etiā extinguit pectus liniendo mirabiliter. Sitr ad tussim siccam liniendā z pectoris stricturaz vz.

sirup⁹ de iuubis.

¶ Sirupus de iuubis facit ad raucedinē vocis clarificādam: sitim mitigat: sputum tenue in spissat ipz ad exitū facilitādo z tussim i pleuretico morbo mitigat ac febrib⁹ ardētib⁹ opitrat.

sirup⁹ de liquiricia.

¶ Sirup⁹ de liquiria est satis in caliditate tpat⁹: cui⁹ officiuz est vnāquāq; tussim auferre pect⁹ pmonē liniēdo: z ipm abstergit ab omni flegmatica materia grossa eā p sputamia educendo.

sirup⁹ de ysopo.

¶ Sirup⁹ de ysopo est aliq̄tu lū eleuat⁹ in caliditate z est apitiu⁹: curat tussiz difficilē et diuturnā: z digerit materias flegmaticas grossas que opillant vias anhelitus sputū materiā catarralem ad exitū p̄parando seu facilitādo. z ppea asmatic⁹ medetur doloribus latez z capitis a frigida causa cum vēto sitate mirifice opitulatur.

sirup⁹

¶ Sirup⁹ depastio facit ad vi

tia pulmonis et pectoris: digerit humores flegmaticos grossos z viscosos. Et expurgare facit materiam catarralē exīte in pectore z pulmone. Et ꝓpter ea vz aduersus tussim antiquā.

sirup⁹ de granatis.

¶ Sirup⁹ de granatis ꝓcundit acuitatē subtilis cholere ipam digerendo. Corrigit insup z refrigerat putridā cholerā. Sanguinē mundificat. Sitim emendat. Et ꝓpterea cholericis febribus vtiliter conceditur.

sirup⁹ de acetositate citri

¶ Sirupus de acetositate citrini febribus acutis et itēsiuis z pestilentialib⁹ optimū refugiū est acuitatem cholere et materiei venenose ꝓcidit. Sitiz extinguit. Et humoruz putredini mirabilr resistit. z ꝓpterea medici ḡ libētissime in pestilētia tempore estiuo frequentr vtūtur eo ꝓpter nobilitatem sue operationis.

sirup⁹ de papauere

¶ Sirup⁹ ō papauere facit ad prouocandū somnū i his q̄ nō pñt dormire. sistit vnūquēq; catarralē fluxū subtilē eius materiam aliqualiter ispissando. Exhibet etiā vtilr aduersus tussiz siccā hoiem infestātē: z ḡz oēm modū admistratiōis ei⁹ valet ō ꝑdictā tussim: z mirabilr sanat tussientes q̄ sunt preparati cadere in pthisim.

sirup⁹ de succo acetose

¶ Sirupus de succo acetose vz aduersus febrē pestiferā: z ve-de succ⁹ rā pestē extinguit. Caloze z sitico acemitigat. hūores a putrefactiōe tose. cōseruat. Feruorē choler remittit z sanguinē mundificat: grossoz humores incidit: coz confortat syncopim remouendo.

sirup⁹ de mirto

¶ Sirup⁹ de mirto stipticat potētissime: z ppea fac ad fluxū vē de mitr̄z ad fluxū mētruoz distillato.

sirup⁹

tōes acutas baurachias q̄ a ca

Digitized by Google

pite ꝑ ꝓcordia ꝺscẽdũt sistit.

Miua citoniorum.

¶ Miua citonioꝝ sua stipticita te magnifice facit ad fluxũ ventris. Facit insup ad suscitandũ appetitũ stomachũ cõfortãdo. Et ꝓptereavomitũ statim reparat: demũ virtutẽ digestiuã stomachi confortat. Uiscera quoꝙ debilitata fortificat.

sirupꝰ de mẽta.

¶ Sirupꝰ de mẽta est tẽperate caliditatis ⁊ parũ calefacit. Jõ virtutẽ stomachi digestiuã ⁊ caloꝛẽ eiꝰ naturalẽ ꝓfortat ⁊ debilitatẽ stomachi ⁊ lãguoꝛẽ eius repat. Et ꝓptereа ꝺr. Nũq̃ fuit lẽta stomacho succurrere menta.

sirupꝰ de absinthio

¶ Sirupꝰ de absinthio ad ꝓfortationẽ stomachi ⁊ epatis pꝛm vs. Appetitũ ꝺcuastatũ ⁊ coꝛuptũ restaurat. Cõfert ẽt ad doloꝛes stomachi viscerũ ⁊ epatis.

sirupꝰ ꝺfumoterre

¶ Sirupus de fumoterre est satis. digestio vtis ad vnãquãq̃ materiã grossam salsam adustã ⁊ coꝛuptã. Et ꝓptereа facit ad scabiẽ: malũ moꝛtuũ: herpiginẽ impetiginẽ: fkã salsum: lepꝛaz: cãcrũ herpetẽ: ⁊ aduersus moꝛbũ gallicũ est medicia magna: put in tractatu de curatiõe moꝛbi gallici optime dictum fuit.

sirupꝰ de epithimo.

¶ Sirupus de epithimo vs ad uersus moꝛbũ gallicũ: lepꝛam: cãcrũ: malũ moꝛtuũ: fkã salsum: scabiẽ antiquã: sephiros a materia melancholica causatũ. Uz insuper aduersus guttam rosatiam ⁊ pustulas factas de hũore salso baurachio ⁊ aduſto: et facit ad pꝛouocationem vrine. Aluum quoꝙ mollificat.

sirupꝰ de stichados.

¶ Sirupus de stichados aduersus neruoꝝ egritudines vtilꝛ datꝛ ꝑsertim frigidas. Uz ꝓterea ꝺ paralisim spasmum epilepsiã ⁊ neruoꝝ debilitatẽ. Uz ẽt senibus catarro laboꝛantibus.

¶ Decoctio cõis magis refrigeratiua sic oꝛdinatur. ℞. quatuoꝛ seminũ cõrum triũ seminũ minoꝝ añ. parum oꝛdei mũdi passula. ana. ℥. j. liquiricie. ℥. ß. anisoꝝ. ℥. ij. iniubaꝝ pꝛunoꝝ damascenoꝝ añ. nu. ꝛ. sebestem nu. vj. bulliãt oĩa simul cũ aqua endiuie bugloſſe ⁊ aqua pluuiali equis portionibus vsq̃ ad cõsum. tertie partis. ⁊ valet in medicinis aduersus febꝛes acutas ⁊ cholericas. ⁊ est medicamen valde pectoꝛale.

Decoctio

Decoctio pectoralis ꝺ tussiz ⁊ asma valde peculiaris ⁊ ꝓbata. ℞. farfare scabiose capillozꝝ veneris ysopi pꝛasij ana. M. j. flozum violaꝝ boꝛaginis ⁊ buglosse. añ. M. ß. radicũ lingue bouine. ℥. ij. pꝛunoꝝ damascenoꝝ iniubaꝝ añ. ℥. j. ⁊ ß. sebestẽ oꝛdei dactiloꝝ caricaꝝ añ. ℥. j. liquricie. ⁊. ꝛ. penidiaꝝ. ℥. ij. ß. feniculi. ℥. iiij. melꝛ optimi. li. ß. oĩa ꝺcoquaꝛ cũ aqua sufficiẽti vsq̃ ad ꝙsum. medietatis: deide colenꝛ ꝑ stamineã ⁊ vtere qꝛ eiꝰ opatio ad ꝑdicta mirabilis est.

Loc.

¶ Loc ad tussim facilitãdam et ad strictuꝛã pectoꝛis. ℞. ℥ succari candi vio. ℥. ꝛ. penidiaꝝ. ℥. j. ß. sirupi vio. ℥. ij. diadragãti. ℥. iij. succi liquricie. ℥. vj. seminũ cõmuniũ mũdatoꝝ pineoꝝ ana. ℥. j. misce ⁊ cũ modico aque sce bioſe fiat loc. Ista ei mixtura lenit humectat ⁊ abstergit pectꝰ.

diamoron.

¶ Diamoron ⁊ diannucũ valent aduersus squinãtiã in ꝓncipio vsq̃ ad augmẽtũ. Tumoꝛibus insuper intrinsecis gule ⁊ vule relaxatiõi optime medetur: ⁊ abscindit fluxum catarri flegma grossum abstergẽdo si cum vino granatoꝝ ⁊ aqua plantaginis gargaꝛizentur.

Digitized by Google

¶De electuarijs lenitiuis ꝛ solutiuis.

¶In primis diamãna facit ad purgationẽ subtilis cholere mixte lenit vẽtrẽ cũ facilitate. Et ꝓpterea eiꝰ morbis opitulaꝛ.

Diacaprolicon. ¶Diacaprolicon est medicina satis vtis. Purgat em̃ indifferẽter vnamquãq; materiã aliqua liter digerẽdo. Et eius solutio est sine molestia. Et ad gustum satis amicabilis. Et laboꝛatibꝰ febꝛe acuta. Epaticis etiã ꝛ spleneticis conceditur.

Diapruns ¶Diapruns nõ solutiuꝰ cũ lenitate vẽtrem soluit sine molestia. Et est suauis ꝛ boni gustꝰ: sitim sedãdo: calorem febrilem extinguit. Et ꝓpterea febꝛibꝰ acutis sinochę causoni ꝛ incẽsis vtiliter medetur. Intestina quoq; lenit ꝛ fortat. Et si est cũ additione diagredi tũc est valde solutiuus. Et ideo vnãquãq; choleram potenter euacuat.

Diacassia ¶Diacassia est lenitiua ꝛ valde peculiaris. Et vꝫ febꝛibꝰ cholericis incẽsiuis ꝛ acutis. Et ꝓpterea purgat cholerã subtilez sanguinem mundificando ventrẽq; sine molestia liniẽdo purgat. Uiscera quoq; lenit ꝛ dulcorat. Et quidam addũt in singulari hmõi ꝙfectionis diagredi. ʒ. ij. qꝛ tũc ẽ fortiozis solutiõis.

Electuariũde pſilio ¶Electuariũ de pſilio optime operationis: aduersus em̃ febꝛes cholericas potẽter valet. Et propterea humores choleros educit ꝛ ictericis insuper ꝛ epatis opillatiõibꝰ vtiliter medet. Calores denicq; incẽsiuos refrigerat: ꝛ laboꝛantibus ꝺz malignis ꝛ corrosiuis ꝛ virulentis vlceribus vtiliter tribuitur.

Electuariũde succo rosaꝝ ¶Electuariũ succi rosaꝝ est solutiuũ valde vtile ad vnãquãq; cholerã purgãdã: ꝛ etiã ad vnãquãq; tertianã ꝛ doloꝛẽ iũcturarũ a materia calꝺa cãtũ. euacuat ꝓterea oẽs malos hũoꝛes calidos ꝛ furiosos. Jõ i furiosa herisipila ꝛ maligna carbunculo pruna igni pſico antraci herpete estiomeno cũ diacaprolicõe vtiꝛ ꝓcedit ad purgãdũ reliq; as humoꝝ in ꝙalescẽtibus. et est calcar aliaꝝ medicinarum.

Diasinicon. ¶Diasinicõ est medicia securitatis facillime solutionis. purgat cholerã grossam ꝛ flegma. Et ꝓpterea vtiꝛ daꝛ in fine febriũ cholericaꝝ q̃ sunt cum admixtione flegmatis grossi. Sanat doloꝛes vẽtris ꝛ intestinoꝝ cueniẽtes a materia fl'ica grossa. ꝛ propterea aduersus coliclã ventosam vtiliter conceditur.

Electuariũ indũ ¶Electuariũ indũ est optima medicina ad euacuãdũ hũoꝛes fl'aticos grossos exẽntes i stomacho ꝛ iũcturis admixtos cum cholerica. ꝛ propterea podagricis ꝛ laboꝛantibus iũcturaꝝ doloꝛibꝰ a frigida cã causatis magnifice medeꝛ. Jõ fl'a grossum in quacũq; corporis parte cum cholera ꝙstitutũ euacuat ꝛ educit. vꝫ insup ad auferendũ vnũquẽq; doloꝛẽ a materia ventosa cãtũ: ãqꝛe doloꝛibꝰ eueniẽtibꝰ: i mozbo galli. mirifice occurrit.

Confectio amech ¶Cõfectio amech ẽ medicina purgãs vnũquẽq; hũoꝛẽ cholericũ salsum ꝛ adustũ. Jccirco laboꝛatibꝰ ex mozbo gallico vlceribꝰ foꝛmicosis: virulẽtis ꝛ malignis vtiꝛ ꝓcedit. Facit insup ad scabiẽ flegma salsum cãcrũ lepꝛã malũ mozbũ ipetiginẽ ꝛ serpiginẽ.

Bñdicta ¶Bñdicta sumptaꝝ os ꝛ i clisterib' administrata aduersus oẽs iũcturaꝝ doloꝛes a materia frigida cãtos est optima

Digitized by Google

medicina:z aduersus etiã ocs ad eãdẽ itẽtionẽ.ẽ tñ ad gustũ
egritudines renũ et vesice ab magz amicabilz z iter ceteras
hmõi cã cãras. Silr supta i pogatiuas plz facit aduersus
sterib⁹ vz 5 dolores mozbi gal ocloz obscuritatẽ. ¶ Micleta vz mirabilr aduers⁹ vnũquẽqs
Confe lici. ſ Cõfectio ỏ turbith vz ad fluxũ vẽtris ꝑter epaticũ:et 5 Micle
ctio de purgandos humores fkaticos emozroidaz fluxũ imoderatũ ta.
turbith. gſſos. Et ppea ad scrophulas stõs ꝓfortãdoz epartãqs mẽbrũ
botũ glãdulas nodos z hũo mãdãs ſtinẽdo ꝓfortat stõs et
res fridos plz fac.z ꝑt ẽt seni ỽtutẽ digestiuam corroborat.
bus mkerib⁹z puerz fkatic⁹ de ¶ Ekiũ mirti. hz ꝓgatiuas z Ekinz
licatis z ociosis ꝓcedit:cui⁹ tal itẽtiões ꝓformes miclete añdi mirti z
ẽ ordi.nfa.℞. turbith ꝑparati cte. ¶ Zuc.ro.ꝓfortat stõs cor z num.
agari.trof.eleb.nigri añ.ʒ.ſ.z viscera ỏbilitata corroborat:et Zucca
ℏ.ʒiʒib.polipo.mirti.añ.ʒ. iũ. refrigerat totũ corpus cũ aq̃ in rũ rosa
diagredi.ʒ.ſ.cinamo. garioſi. estate potatũ:z bonũ gñat nutri tum.
añ.ℑ.ij.galãge pip. lõ. nucis mẽtũ ptisicis z emoptoi.pñta
muſ.macſ.cubebe añ.ʒ.ℏ.zuc. neũ reme.ẽ. ¶ Zuc.vio. ꝓdit Zucca
albi li.ij.ſpice.ℑ.ſ.miſcet ℈ ar feruoꝛẽ choke:siti ỏpõit calozẽ rũ vio.
tẽ cũ ſirupo roſ. fiat mixtura ſo feb.extinguit:pect⁹ z vẽtrẽ le
lida:qz ei⁹ opatio mix i modũ nit:tuſſiẽtib⁹ opitulaꝛ:z pleu
vz ad ꝑnoiatas egritudi. ſanã reticis a ꝓinci.vtiliter ꝓcedit.
das z ad mozbũ gal.pñtaneuz ¶ Zuc.buglosſatũ plz fac ad viz Zucca.
ſmediũ ẽ.z dosis ei⁹ ſit ad ℈ti tia ſtõi corcz z epatſ.z ꝑpea re buglos
tatẽ caſtanee. ¶ Solutiuũ hy mouet ſincopi et corꝛodit tre satum.
Solu dropicoꝛ facit ad hernia aq̃ſſ mozẽ:z extiguit oĉz caloꝛẽ ex
tiuum cui⁹ talz ẽ ordiatio. ℞. ſolida.ʒ. neũ z melicz opitulaꝛ. Idẽ fac
hydro ſ.ſuc.irios.ʒ.z.ſuc.raffa.ʒ.vj.ſi zuc.borraginatũ. ¶ Citroniozus Diaci
picoꝛ. ru.ỏ q̃nqꝛ radici.li.ſ.bul.cũ ſuf pasta ſiue diacitoniũ fac ad ſlu toniũ.
ficiẽti ℈titate aq̃ ẽdi.z fenicu xũ vẽtrz z ad vomitũ ſtrigẽ.z
li z ℈z artẽ fiat ſirup.lõg⁹:z do mẽbra collapſa z ỏbilitata coꝛ
ſis ei⁹ ſit.ʒ.ij.vſqꝫ ad.ʒ.iij.z po roborat ỽtutẽ digestiuã z retẽ
tẽtiſſime educit aquã citri.z ſa tiuã fortificãdo. Jn fluxu vẽtrz
nat hydropicos. ¶ Tartaꝛ cũ sumiſ añ cibũ.z advomitũ ꝓpe
Tarta tere.lota z vtrũqz decoctiõ.ſ.tar scẽdũ ſũiſ post cibũ. ¶ Mixtu Mixtu
rum. tari.ʒ.ij.terebẽ.ʒ.vj.ſepi⁹ vẽtrẽ ra q̃ man⁹ xꝑi ỏz ſic fit.℞. zuc. ra.
educũt.z corrigũt cũ melle ro al.li.ſ.aq̃ ro.℈tũ ſuffi.ad ignẽ
et modico maſ. ¶ Jtẽ oleũ cõe al.li.ſ.aq̃ ro.℈tũ ſuffi.ad ignẽ
oĺzcõe potatũ ſimul cuz modico ſucci ℈z artẽ fiat mixtura i moꝛſeli.
abzotani parũqꝫ limo.ſucci vẽ Et ſi addãt marga.ʒ.ℏ.erit coꝛ
trẽ educẽdo ỽmes iterficit. et dialiſſima. ¶ Diarodõ abbatz Diaro
Jera dosis ẽ ſingulo.ʒ.ij. ¶ Jera ſiue ꝓfectio ſtõs ỏbilitatũ ꝓfor don ab
pigra. pigra Gal.vz ad oĉs egritu. ca tat: ỽtutẽ digeſt.magnifice coꝛ batis.
pitz ỏ mã frida ſic ỽtiginẽ epi roborat:appetitũ ỏnaſtatũ emẽ
lepſiã ſpaſ.z ỏbilitatẽ ocloꝛ z dat z reſtaurat. Et ppea in ſine
Jera sumiſ poſt cenã p duas horas feb.acutarũ vtiliter dak cũ mo
cõſtãti coclear vnũ.z i clyſterib⁹ poſita dico vini odo.cõſumptoꝛ er
ni. idẽ fac. ¶ Jera iſup ꝓſtãtini vz tenuatos reſtaurat:et ictericos

Digitized by Google

Triuz sanat. ¶ Cõfectio triũ sãdaloz sanda lorũz. facit ad egritu. epatis. Jõ vz ꝯ opillationez z stõm discra. a cã cala ꝓfortat: appetitũ incitat: cibũ decoq̃re facit: caloꝛ febri lẽ extinguit: z est gustui valde

Aro matizcũ ros. amicabile. ¶ Aromaticũ ros. est ꝓfectio valde suauz gustui: vtilis multũ ad multas corpozis passiões. Nã eiꝰ virtꝰ ẽ stõm z epar debilitatũ ꝓfortare: appetitũq̃z ꝺuastatũ reparare: et eiꝰ digõnẽ coꝛroborare. Et ꝑpea

Wesue. (vt inq̃t Wesue.) abstergit humoꝛositatẽ eiꝰ. Quãobꝛem sua bõitate z excellẽtia ẽt ꝓfortando coz z cerebrũ ceterꝫ ꝓfectionibꝰ ꝑponẽda ẽ. Claros insup sp̃ũs in eis gignit: virtutesq̃z oẽs näles z vitales fortificat z coꝛroborat. Et ꝙnalescẽtibꝰ oibꝰ z sincopizantibꝰ cũ modico

Diaciminũ. vini odoꝛi. vtilit ꝓedit. ¶ Diaciminũ stõm infrigidatũ calefacit carminãdo vẽtositatẽ. Et doloꝛes ab eo ꝓcedẽtes mirabiliꝛ sedat. Adiuuat insup digõnẽ stõi fridi z hũidi. Et labozã

Diãthos. tibꝰ tussi frida opitulat. ¶ Diãthos sine electuariũ ꝺ floꝛe roꝛis. Vtutẽ hz ꝓfortãdi: iõ oibus passiõi. cardiacis vtilꝛ medet. Facit insup ad tristitiã et melãcholiã. z ꝙnalescẽtibꝰ opitulat

Confectio ꝺ ỹmes ieiunno stõ sũptũ cũ modico vini. ¶ Cõfectio ꝺ ỹmes sic fit. ℞. coꝛalline. ʒ. j. seminis macedonici alexãdrini semis poꝛtulace añ. ʒ. ij. cẽtonici siue ỹnelle vel seminis sctĩ. ʒ. ij. ß. diptami coꝛnu cerui adusti ana. ʒ. j. reubarba. ʒ. iij. garioſi. ʒ. j. croci. ℈. ß. zuccari li. j. z cum vino ỹnatoꝛ fiat confectio solida: z ꝺet ad modũ castanee: q̃ eius opatio ẽ diuꝛia ad vermes iter

Confe ficiẽdos. ¶ Cõfectio eufragie valẽs aduersus oculoꝛ caligi nẽ eoꝝ sanitatẽ ꝓseruat visum clarificãdo z spiritũ acuẽdo: cuius talis ẽ ꝺscriptio. ℞. eufragie. ʒ. iij. cinamomi cubebe macis piperis lõgi garioſilozum añ. ʒ. ß. fenicli. ʒ. iij. mellis ꝙ. li. j. z ß. succi feniculi ꝙ. rati. ʒ. j. succi rute: succi berbe-

ctio eu fragie

ctio de fenicu lo.

Conse ctio de

Nota.

Capitulũ. xviij. De medicinis opiatis. Cap. xviij.

Digitized by Google

Medicine opiate

Medicine opiate sedāt dolorē (sedatiōe tñ mēdaci) qr nō sūt administrande nisi apō maximā dolorē sedādi necessitatē. Et si administrētur debēt administrari cuz cautela vcz fcā vl purgatiōe: qm̄ earū opatio iterdū pducit mēbrū ad corruptionē: ppōnē naturalē mēbri destruēdo: sensumq; ipsi⁹ mortificādo z spiritū vitalē z animalē ad ipm̄ trāsire phibēdo. Et si occultant dolores p tpis spatium: tñ satis cū primū cū maiori vehemētia redire solēt. ¶ Et caue ne pdicte opiate medicine applicentur: nec ēt medicine fortis repcussionis ꝓrute existētē debili: debili dico tori⁹ corpis z membri egrotātis. Nā calor nāl⁹ mēbri debilitati i corpe ꝓbili a facili medicina opiata et repcussiua corūpit z diruit. Quēad modū vidim⁹ p applicationez boliarmeniz aceti sup genua q̄dā Cardinalis scrē sabine q̄ debilitate tori⁹ corpis z mēbri egrotātis p lōgā egritudi. laborauit: i tibia est tomenica difpōne: ita q̄ totū genu cācrenatuz fuit. Et i q̄dā ēt Juuene super naso q̄ post lōgā febrē pviā terminatiōis i. xiij. die sue egrotatiōis gigiua ppe caninū dētē cancrenata fuit: z applicato sup naso repcussiuo stati loc⁹ i exteriozi pte z i fine nasi ppe labiū cācrenat⁹ fuit. Et ppea nō dñt administrari p dicta medicamina nisi pri⁹ fuerint correcta cum croco castoreo et alijs pharmacis q̄ habēt malitiam Medi opij corrigere. ¶ Medicamen opiatū sedatinū dolozis i ex- camen opiatū teriozib⁹ ptib⁹ tale ēt pōt. Re. medulle panis infuse i brodio carniū li. j. olei camo. anet. añ. ℥. ij. vitella duoz ouozū croci. ʒ. ij. opij. ʒ. j. Itez medicamen Alex. ꝑ memoratū. c. de emoz- Alex. roidib⁹ aduers⁹ vnūquēq; dolorem ani mirabilr vz. Trifera Trife opiata sedat vnūquēq; dolorē ra o- intrisecū. Idē facit trifera romana z pstica somnū iducēdo. Et iuēta est pstica ad retinēdū sanguinē mēstruoz z emoroidaz z fluxū vētris z vomitum et sputū sanguineū: p̄sertim si bibaf cū succo plātagis: et ad fluxū menstruoz si mittaf in vulua: z ad fluxus sanguinis z excoriationem intestinozum si cliste- rizetur: et consolidat cēs venas et vlcera eozum. piata.

¶ De cliſteribus suppositorijs et pessarijs. Cliste re.

¶ Cliſtere (vt inquit Abohali medicoꝝ princeps) ē medicamē valde nobile ad expellendas sup fluitates ite stinoz z toti⁹ corpis. Et (vt Sal. testaf i introductorio medicoꝝ) ei⁹ idagatio siue inctio fuit a Ciconia: q̄ dū vētris dolorib⁹ laborasset visa fuit se rostro aquam baurachinā i ano ꝓponere. Et ppea sepenūero facit offm medicinaꝝ ꝓbiliū sine ali⁹ q̄ lesione: qr non trāsit p os nec p mēbra nobilia. Et ē ppe iteſtioꝝ eūatuū renū z vesice. Qua de re mīta sūt gña cliſteriozꝝ: q̄dā sūt lenitiua: q̄dā carminatiua vē tositatū: q̄dā restrictiua: q̄daz ꝓfortatiua sua caliditate membroꝝ nerusoꝝ. Et ꝫ plurimū faciūt ad spasmū de repletiōe. ¶ Cliſtere ꝫ eūdē spasmuz sic Cliſte ordinaf. Re. camo. ine muscatere ꝛra melt. anet. añ. ℥. j. radicū enu- spaſ- le. ℥. ij. radicū ebuli. ℥. ij. fan- mum

fuci prassij saluie nepite matri carie rute añ. ℳ. ß. anisozum ciminī ana. ʒ. ij. castorei tyriace añ. ℈. ij. mellis li. j. pinguedis vulpine. ʒ. r. olei camomillini anetini ǒ lilio añ. ʒ. iiij. oři vulpini lauri. de terebētina de castoreo añ. ʒ. vj. caput vni⁹ castrati aliquātulū pruſuz bulliāt oſa ſimul cū ſufficiēti q̄titate aque vſq; ad cōſummationē medietatis: deiñ fortiter colētur: cui colature addat vini odoriferi ad quātitatez tertie partis decoctionis hmōi: z itez parū bulliāt z admiſtret p cliſteri: qz eiⁿ opatio i iſto caſu crede mihi mirabilis eſt. Et q̄titas decoctiōis hmōi p cliſteri ordinādo ſit lib. j. ß. cū ʒ. j. ß. oři camomillini z rūdē alioz p̄dictoz. r. ʒ. j. ß. ſ rupi de ſticha dos. Itē aliud cliſtere linitiuū ſic fit. ℞. decoctionis maluarū ordei furfuris violaz iuiubaz paſſulaz altee lib. ij. meilz violati. ʒ. iij. vitella duoz ouoz ſalis parū. ¶ Cliſtere lenitiuū et alteratiuuz caſtitatis ſic fit. ℞. brodū pulli decocti cum ordeo lib. ij. olei violati. ʒ. iij. vitella duoz ouozum zuccari rub. ʒ. ij. miſ. z fiat cliſtere. ¶ Cliſtere reſtrictiuū cū ſecuritate. ℞. decoctiōis ordei facte cū aq̄ ferrarioz lib. ij. olei roſa. onfancini olei mirtini añ. ʒ. j. ß. mine citonioz. ʒ ij. ß. vitellū vni⁹ ouī zuccari rubei. ʒ. j. z vz cōtra fluxū emoroidaz z inteſtinozuz. ¶ Cliſtere carminatiuū vētoſitatū ſic fit. ℞. decoctiōis camomille aneti mellilo. aniſoz cauliſ feniculi coziandrozum ciminī añ. ʒ. j. olei rutacini anetini añ. ʒ. j. diaſinicōis. z. r. mellis roſati. ʒ. ij. ſalis parū miſce et fiat cliſtere: qz ad carminandū ventoſitatē inteſtinoz p̄ſentaneū remedium eſt. Et ſi vis q̄ habeat minorē caſitatē fiat cū decoctiōe camo. melliloti aneti cū ſupradictis oleis omittēdo ciminum et alia ſimplicia in caliditate elenata.

Cliſtere lenitiuum.

Cliſtere reſtrictiuum.

¶ De ſuppoſitorijs.

¶ Suppoſitoria q̄dā ſūt lenia q̄dā fortiora: z q̄dā mediocria. Lenia vero efficiunt cum lardone porcino aut cū coſtis cauliū capillis mulieris inuolutis z lardone ac butyro vnctis.

Suppoſitum.

¶ Suppoſitoria mediocria efficiunt cū melle vſq; ad ſpiſſitudinē ſolidā bullito et ſi adderet modicū ſalis gēme eſſet fortiozis opatiōis. Itē ad eādē intētionē vz ſuppoſitoziuz factū cum ſapone rubeo gallico. Itē ſuppoſitoziū factū cū radice irios recēti ad eādē intētionē mirabilr valet. Suppoſitoriū zuccarinū q̄ medici vtunt Genueñ. ad inſtar pilē magne ſic fit. ℞. agari. ʒ. j. z ß. elebori nigri. ʒ. ß. ſalis gēme. ʒ. r. irios ʒ. j. bulliāt oſa ſi t cū lib. iiij. aq̄ pluuialis vſq; ad cōſummationez medietatis: deinde cū zuccaro ſufficiēti et p̄dicta decoctione colata ad ignem fm artē cū coziādris fabricentur ad modū pillule de q̄bus ponant v. itra anū: qz ſūt mirabilr opatiōis. ¶ Suppoſitoriū magis forte ſic fit. ℞. mellis ad ignez bulliti i caciola vſq; ad formā ſolidā. ʒ. iij. benedicte. ʒ. vj. ſalis gemme fellis tauri añ. ʒ. ij. miſce z omnia incorporādo ad innicem fiat ſuppoſitozium.

¶ De peſſarijs ſuppoſitorijs.

¶ Suppoſitoria peſſaria ſic cō poſſa ponāt z valēt ad prouocādū mē- Peſſarium.

Digitized by Google

strua in vulua imposita. ℞. matricarie sauine abzotani calēdule añ. ℳ. j. ℨ k. croci. ʒ. ß. mell. ℨ ij. bul. oīa sīl cū sufficiēti q̄tita te aque vsq; ad ꝓsummationez tertie partis: deinde colenℓ ℨ in colatura fiat suppositoriū cū petijs ℨ mittat in matrice. Itē ad eandē vz infrascriptū pessariū. ℞. mellis decocti vsq; ad spissitudinem solidam. ℨ. iiij. nigelle triturate matricarie pulueriʒate añ. ℨ. ß. croci. ʒ. j. misce ℨ ficot pozenℓ ℨ fiat pessariū quo inuoluto petijs illud in vulua mittatur: qz ad menstrua prouocāda ē remediū optimū ℨ mirabile.

C.xrix. ¶ Cap. xrix. de oleis: in quo describunt aliqua olea necessaria ad vsum chirurgie q̄ magistralia dicunt. Et de eis ordinātur recepte ℨ modus cōficiendi ea.

Olea.

OLea de q̄b⁹ optimus ℳes. ℨ ei⁹ sequaces tractarunt: de eorum virtutib⁹ ℨ q̄b⁹ morbis ꝓueniāt dicem⁹. De magistrātibus quidē ꝑmū est vt infra. ¶ Oleū bñdictū vz ad multas corpozis passiones: vz ꝛtra spasmū de repletione: ℨ paralisim: ℨ iuncturarum dolozes a materia mixta causatos facta vl̄i purgatione: ℨ vz ēt cōtra disscrasiā cerebri factā a materia frigida. Et ꝓpterea cerebrum frigefactū ꝓfortat. Uz q̄z ꝛtra morbū caducū vnguendo parū supra cozonali cōmissura. Ualet sīl ℨ fistulas desiccādas facta ꝑi⁹ mūdificatione cū medicamine fozti. Ualet insup ad magnas plagas recētes sanandas. Catarrū etiā frigidū ℨ oēz cerebri humiditatē extraneam destruit ℨ spūs cerebri ꝓfortat: aperit venas opillatas cā humoꝛ frigidoꝛ. Et si in aure cū bōbice imponaℓ gutta vna: auditum debastatum emēdat: ꝑsertim qñ a cā frigida causatur. Item pannum rosatū madefactum cū dicto oleo ℨ applicatū timpozibus dolozē emigraneū ℨ virtiginosum tollit ℨ schothomiā ℨ vene opillationē cerebri plm iuuat. Et si bibaℓ de dicto oleo. ℨ. ß. cū modico vini odoziferi in auroza p tres dies aiam cozpulmonē renouādā mirabiliter ꝓfortat. Itē aduersus quartanarios si sumaℓ cū modico vini odoꝛi. mirū in modū vz ℨ sit ad q̄titatē cochlearij: ℨ hic ordo p quatuoꝛ terminos seruandus est sumēdo quotidie predictuz oleū per hozā ante diē in dieb⁹ in quibus nō expectaℓ paroxismus. Itē sumptum p. xxx. dies cū modico vini ℨ parū peonie ad quantitatem iam dictū morbum caducū sanat. Item aduersus vnā quāq; aialiū morsuram venenosam mirabilℓ valet: deniq; ad oēm debilitatē neruoꝛ crede mihi magna est medicina. Ulterius aduersus dolozes morbi gallici est ꝓsentaneuz remediū. Et istud oleum est sicut balsamum ℨ tante virtutis ℨ potentie super iā dictas egritudines q; nec auro nec argēto emi posset: cuius talis est ꝛma. ℞. olei onfan. li. ij. storacis calamite laudani croci, olibani gūmi arabici rubee tincto; gūmi hedere aloes cicotrini masticis garioſili galāge cinamomi nucis musca. cubebe añ. ℨ. ij. gummi elimi lib. j. mirrhe bdelij ana. ℨ. j. semis. galbani. ℨ. vj. spice ligni aloes añ. ℨ. j. cera pini armo. oppoponacis añ. ℨ. ß. omnia pulueriʒāda pulue-

Oleuz benedictum.

Digitized by Google

rizent ꝛ pmisceant cū dcō oleo deinde ponant in lābico cū suo capello ꝛ recipiēti ꝛ arte ꝛ igne elābicet: ꝛ oia sint bñ inlutata ꝛ obturata lato sapiētie. In pn cipio ꝙ horas. vij. ponēdo elābi cū ad ignē lētū: ꝛ ipm melioā do a sex in sex horis donec elā bicatū fuerit. quo facto statim resd dnū spērū item pulueriz et: ꝛ cū p̄dicto oleo elābicato item ordie añdicto ꝙ tres dies reite rādo elābicet. Et tādē habebis oleū ꝙ vere est sicut balsamū. Sat em ad oēm balsami proba tionē. ¶ Oleū balsami artificia le magnū ꝛ nobile secretū pro cōseruatione sanitatis vsq; ad summū periodū. ℞. cinamomi garioſilor nucis mus. zinzibe ris zedoarie piperis lōgi ꝛ ni gri granor iuniperi corticū ci tri corticū arāgeor baccar lau ri fo. salnie basiliconis rosisma rini mēte rotūde pulegū gētia ne calamenti flor sambuci fo. anthos spice nardi ligni aloes cubebar siluestrium cardamo mi calami aromatici stichados camepiteos: camedreos mir rhe masticis olibani aloesepa tici seminis ꝛ folior aneti se minis artemisie añ. ʒ. ſ. ficuum siccar pinguiū uuar passular pulpar dactilor amig. dul. pi nor añ. ʒ. r. melk albi. ʒ. vj. zuc cari albi ꝛ optimi tātūdē. pistē tur oia ꝛ distillent reiterādo cū fecibus ter ad minus. Et est eli xir vite curatiuū passionū capi tis: ꝛ istud hz pprietatē olei an tedicti ꝛ vz p̄sertim ꝙ spasmū ꝛ paralisim. ¶ Oleū de balsamo ex inuētione nr̄a ad curandas passiones de q̄b in añcedētib receptis dictū fuit magna vul nera ꝛ recentia sanat. ℞. tereb. clarif. li. ij. olei onfan. li. ß. gum mi elimi. ʒ. vj. resine pini recen tis colofonie ana. ʒ. iij. mirrhe aloes epatici thuris sarco. ma sticis armoniaci dissoluti cū vi no ana. ʒ. ſ. ß. garioſilor nucis musca. cubebe cinamo. añ. ʒ. ij. seminis ipericonis rubee ticto rū grane finissime cum qua tin gunt scarlate añ. ʒ. r. ℈ mū ter restriū lotor cū vino. ʒ. viij. oia adiuicē misceant pulueriz atis pulueriz ādis: addēdo vini odo ri. malnatici. li. j. ꝛ ß. ꝛ elābicēt in vase vitreo ordine descripto i pria recepta rubrice ō magra lib oleis. Et no. ꝙ aqua q̄ ex ie rit ab hac ꝓpositiōe experta est cū vtilitate nō parua ꝓ sanatio ne magnor vulner capitis ēt cū fractura cranei sine aliqua ossis detectiōe administrata cū cerotis ꝛ puluere capitalib de scriptis in capō de fractura cra nei. Istud oleum est sicut balsa mū: ꝛ sua aromaticitate ꝛ ꝓfor tatiōe subtili attractiōe ꝛ dome stica exiccatiōe ad vulnera ner uor est vnica ꝛ singularissima medela. habet em ocs illas ꝓ rogatiuas quas hre dz medica men vulner neruor (vt patet ꝓsiderāti ingredientia) nā me dicamē vulner neruor (vt in quit Ani.) est illud ꝙ est calidū ꝛ siccū sr̄biliū partiū equalis caritatis ita vt nō mordicet ꝛc. ¶ Oleū de vitellis ouor valet mirabiliter ꝙ asperitatē cutis: ꝛ ꝙ is ouo ipetiginē ꝛ serpiginē. Et raga dys optime medet: vlceri ēt doloross ꝛ frigefactis i neruo sis locis causatis magna ē me dela. Valet ēt ad vlcera auriuz antiqua: cui talis est ꝓpositio. ℞. vitella ouor. xx. cū suis cor ticib decoctor in aqua. deide

Oleuz balsa mi.

Oleuz de bal samo.

Oleuz de vitel lis ouo rum.

Digitized by Google

pistenť optie i mortario z ponā tur vitella trīn i caciola enea ba culo agitādo donec videanť ali ḡtrulū cū spuma eleuari a fun do caciole: postmodū ponanť i canapacio spisso aqua aliḡtrulū madefacto z exp̄sso: deinde cū instro torculari fortiter exp̄mā tur: z vtere qz ei⁹ operatio i pas sionib⁹ añdictis est p̄stantaneū remediū. ¶ Oleum magistrale descriptiōe nr̄a qy summe iuuat se percepimus aduersus om nes passiones neruorum z iun cturaꝝ frigidas: qz calefacit ca lefactiōe domestica desiccat et resoluit hūiditates extraneas neruoꝝ z iuncturaꝝ. Et ꝓpter ea spasmū humidum z paraliti sim curat. Itē virtiginosis epi lepticis z laborātib⁹ apoplexia vngendo cum eo supra corona li ꝑmissura magnifice opitulat: z sic fit. ℞. olei nardini costini vulpini masticini irini liliacini añ. ʒ.ij. olei ros. odo. li. iij. latey recētium li. iij. deinde igniti in fundanť in p̄dictis oleis: post modū pistenť z tritu. z cū oib⁹ reb⁹ p̄ter olea elābicenť in lābi co vitreo. ¶ Oleū ipiconis no bilissime operatiōis virtutē hns ericcādi z incarnādi cū dolois sedatiōe. Et ꝓpterea sanat mi rabiliť neuoꝝ vulnera: z hz alꝫ multas p̄rogatiuas aduersus morbi gallici dolores ātiquos. de q̄b⁹ in li. de simplici medici na locuti sumus. quare eodē re curre. cui⁹ ordinatio talis ē. ℞. olei onfan. ʒ. vj. olei masticini. ʒ. j. olei de tereb. ʒ. vj. olei ro. cō pleti tereb. clarif. añ. ʒ. ij. masti cis thuris añ. ʒ. ij. mirrhe aloes epati. añ. ʒ. iij. gūmi elimi colo fonie añ. ʒ. ij. ℞. suc. ipericonis suc. cētau. suc. plāta. succi caude equine. añ. ʒ. j. millefo. ʒ. ij. ra di. tor. diptami cardi benedicti añ. ʒ. j. rubee tinc. grane finissi me añ. ʒ. iij. z ℞. cro. ʒ. ß. vermiū terrest. lotoꝝ cū vino. ʒ. ij. ro. fra rini z radices ei⁹ añ. ℔. ß. vini odori. li. ij. p̄rūdēda ꝓtundanť: deinde bulliāt oia vsq; ad con sum. vini z succoꝝ. postmodum canapacio spisso fortiter colenť z ponanť in valevitreo cū semi ne z floꝛe ipiconis z paꝛ flour roꝛissima. de mense Maij p dies xv. ad solē dimittendo p̄dictos flores bis i hebdomada remu tādo: z tādē habebis oleū p̄tio fissimū z singulare ad oia vul nera sanāda cum sedatiōe dolo ris p̄ter vulnera p̄rusa z altera ta ab aere. Vz insup ad dolores iuncturaꝝ antiquos z ad nerꝝos duri mor⁹ z debilitatos. Vulne rib⁹ ẜ z vlceri⁹ tremulctis z spasmosis vtilissimū est rem. ediū. ¶ Oleū balsami artificiali z ꝓfectū habēs maximas intētio nes: z p̄sertim ad vulnera ner uoꝝ et egritudines frigidas: vcz spasmū paralisim epilepsiā vngendo cū eo caput sup coro nali sic ordinať. ℞. rere. li. ʒ. thu ris albi laudani añ. ʒ. iij. malti ci galange garioffili cinamomi zedoarie nuscis mus. cubebe li gni aloes ana. ʒ. ij. gū. elimi. ʒ. vj. olei ros. onfan. li. ß. olei ma sti. ʒ. ij. z ß. vermiū terrest. lotoꝝ cū vino. ʒ. iij. oia simul misceāť z elābicenť i vase vitreo more iā dicto in supiozib⁹ receptis.

Oleuz magi strale.

Oleuz ipicōis

Oleuz

¶ Oleum amigdalaꝝ dulcium lenit asperitatē pectoris guttu ris z pulmōis: duritiē z siccita tem iunctuꝝ lenit tussimq; se duciū dat. Et ꝓpterea ꝓfert ptisicis z hicis z vz ꝓra dolorē auriuz a materia mixta caulatum.

Digitized by Google

Oleuz amigdalarū amararū. ¶Oleū amigdalarū amararū facit ad dolorē auriū de mā frida gida. excutit eñ mām vētosaz in auribus icarnatā. Et sibilo eaz potēter medet. Et surditati ꝓfert. Et ilup ad maculas faciei delēdas plurimū valet dum ritiē ēt neruoz potētissime mollit z sua amaritudie ꝑmes iterficit. Jdē hr̄ de oleo persicoz.

Oleuz ō semine lini. ¶Oleū ō semine lini mirā hz ꝑtutē aduersꝰ vnāquāq; passionē ani. vñ ōr bonꝰ. W. q; ē medicina magna oib⁹ egritudib⁹ ani z cū auriliꝑ faciētib⁹ ad spasmū vtilr admistrat. Jtē ad aspitatē neruoz z iuncturaz dolozes peculiariꝫ ē medicina.

Oleuz laurinum. ¶Oleū laurinū facit ad dolores colicos a mā frida causatos sua aromaticitate: neruos frigefactos z ōbilitatos ꝓfortat: spasmo de repletiōe opitulat: z deniq; omnibus egritudinib⁹ frīdis neruosis medet.

Oleuz rosatū. ¶Oleū rosatū ꝓpleti vez ō rosis z oliuis ꝓfecte maturis vz aduersꝰ mēbra ōbilitata caloꝛē naturalē mēbri ꝓfortādo digestiuā ipsiꝰ auget. Caloꝛē insup accītalē mēbri refrigerādo extīguit: mēbrū quoq; frigefactū sua ꝓfortatiōe aliq̄liter calefacit. Et ꝓpterea dicit Hal. medicoꝝ monarcha q; membra calefacta refrigerat et frigefacta calefacit. Repellit insuper malos humozes decurrentes ad apostemandum locuz quando in principio administratur in apostematibus calidis.

Oleuz onfancinū. ¶Oleum rosatū onfancinū est maioris stipticitatis z cōfortatiōis oleo rosato ꝓpleto. vñ pp suā stipticitatē z ꝓfortationē doctozes iubēt ponere ipm i ꝓncipio fracture craneī sup pānicu-

lo cerebri. Et est optīa medicina i pricipio apatū calidoruz.

Oleuz violatum. ¶Oleū violatum lenit summe asperitatē pectoris: z ꝙ heresi=pilā magna ē medicina: z ꝓtraturā. spasmū ō inanitiōe etiā plz vz.

Oleuz benedictū. ¶Oleū camomillinū ē oleum benedictū z aduersus vnāquāq; neruoꝝ passionē ē medicina magna qz resoluit sine attractiōe cū aliq̄li ꝓfortatiōe mēbri. Et ꝓpterea sīlit aliqualr hūozes sluētes et mitigat vnūquēq; dolorem cum securitate particule lese: z est domesticuz carminatiuum vētositatum.

Oleuz camomillinū. ¶Oleū anetinū q̄si eādē hz ꝑ rogatiuā sicut oleū camomillinū etiā nū tñ ad vētositatē carminā dā est efficacioris virtutis.

Oleuz laurinum. ¶Oleū de papanere extīguit iflāmationē cholere i apatib⁹ de pacalidis. Uñ ꝙquassatū cū albumine oui z paruz succi lactucere. aduersꝰ heresipilā i pricipio z in augmēto z iflāmatiōnē ꝗge est presentaneum remedium.

Oleuz ꝑtutē. ¶Oleū nenufarinū eādem hz ꝑtutē sīē oleū ō papanere: z ad nenufaroēs passiōes ꝓdictas vz si cuz rinum. ꝓdictis redꝰ ꝙquassatū fuerit.

Oleuz irinū. ¶Oleū lilioꝝ alboꝝ z oleum irinū habent quasi eādē virtu tē sine equalē: tñ maioꝝ repit alborū resolutio in irino q̄s in liliaceis: apata frida resoluūt aliq̄liter liniēdo z mollificando. Jtē valent ad dolorem dorsi a causa frigida causatum ꝑsertim liliacinum oleum.

Oleuz torsiones. ¶Oleū mirtinū facit aduersꝰ torsiones neruorum et cōtusio nes z attractionē lacertoꝝ. Et num. ēz Auī. restaurat fractura ossiū sanguinē q̄z q̄ sub cute exīstit resolut neruos ēt sua ꝓfortatione z aromatizatate ꝓfortat.

Digitized by Google

Oleuz rutacinum. ¶Oleū rutacinū hz virtutē calefaciēdi resoluēdi sua aptiōe z est vētositatis carminatiuū.

Oleuz masticinum. ¶Oleū masticinum virtutē hz cōfortādi loca neruosa cum sticpticitate. Et propterea stomachum debilitatuz confortat virtem digestiuam corroborādo.

Oleuz nardinum. ¶Oleū nardinū eādē ḡsi natrā hz cū oleo masticino. Et ꝓpterea loca neruosa debilitata potēter confortat. Jō ad spasmū de repletiōe optima est medicina z iūcturas ōbiles fortificat: stomachū ḡz relaxatū corroborat ei⁹ digestionez fortificādo.

Oleuz costinum. ¶Oleū cōstinū ē valde ꝓficuū cōtra oēm frigiditatem malos humores resoluēdo calefacit: z est aperitiuū opillationū neruis sīr infirmis lacertis et stomacho vehemēter opitulatur.

Oleuz de cucurbita. ¶Oleū de cucurbita est valō calefaciētinū z vz ad nernoz punfoxbio. z aduersꝰ spasmū ḡuiduz z palisim singlaris ē medicina.

Oleuz vulpinum. ¶Oleum vulpinū ℈ oēs frigidas passiōes neruoz z spasmū de repletiōe optimū ē remediū passiōib⁹ ḡz iūcturaz frigidis magnifice medetur: z in doloribus dorsi vtiliter administrat.

Oleuz de scorpiōib⁹. ¶Oleū de scozpiōib⁹ facit ad passiōes vesice fridas. Jccirco illinitur sup femore z sub periōneo vrinā ad lapilluz puocat z ꝓiectū i ꝑgā cū syringa vrinā z lapillum cum maiori celeritate edu.

Oleuz de iunipero. ¶Oleuz de iunipero aduersus oēs passiones frigidas iunctarum z neruozuz multū facit. Jtem ad vlcera frigida tibiaz plurimū iuuat: serpiginem ḡz z impetigīnē magnifice delet.

Oleūs terebētina. ¶Oleum de terebentina vz ad egritudines neruoz frigas z ad oēs passiones iuncturaz. z ad vulnera recentia sananda.

Oleuz ꝓlidat. ¶Oleū ipericōis est calz sic. Oleū ipericōis vulnerat ictisoz neruo rū sedat dolorez spasinoz ꝙ sic conficit. ℞. floz z semis ipericōis. ℥.iij. marcerent ꝑ tres dies i vino. sufficiē. deiñ bul. i vase eneo vsq; ad ꝓsūptionē vini: deinde exp̄māt z in colatura ponat tāstūdē ipericōis recētis z ꝓtus: z iterū ꝑ tres dies dimittatur: postea addant terebētie. ℥.iij. olei veter. ℥.viij. croci. ℈.j. mastices. ℥.vj. mirrhe thuris. aā. ℥.ij. z ℔. postmodū i colatura ponant ꝑ mēsez floz z semis ipericonis. M.ℓ. rubee tinctoz triturate grane finissime ℳ tigun tur scarlate. aā. ℥.iij. succi mille folij. ℥.ij. deinde bul. vsq; ad cōsum. succi cū. ℥.ij. vermiū terre strīū iotozū cū vino et paz vini odoziferi: qđ ꝓsui reserua.

Cap. xx. De pillulis.

Pillule. C.xx.

Pillule aggregatiue indifferēter purgāt: oēs malos humores grossos flegmaticos grossos melācholicos z cholericos. Et propterea cōcedunt ur in egritudinibus ab eisdez humoriḃ⁹ causatis z aduersus longas febres plurimuz faciūt sanguinem spiritum z sensus clarificando. Et idco medici romane curie: ꝓsertiz magister Scipio de lancellotis ciuis romanus in arte medica nſre temꝑestatis excellēs: z apud nonnullos pontifices z primates nas. autoritatis non parue exſtis frequentissime eis vtuntur cū manifestaz vtilitate.

Wagſ Sen to

¶Pillule alefangine licet sint debilis solutionis et tarde purgatiui tamen sunt iuuamento. gine.

Digitized by Google

nã alicꝫ ex pte vtutẽ hñt soluẽ di humores flaticos grossos et putridos cozũdẽ augmẽtũ p hibẽdo: stoachũ ẽt mundificãt mũdificatiõe leui. Caput z oꝛgana sẽsuũ z eoꝝ digestiuã cõ fortãdo cozrobãt z ppea sunt salubꝛerime. Et q̃ eis vtũ sanitatẽ pseruãt z amissaꝫ recuperãt.

Pilꝛe de iera

¶ Pilꝛe de iera cũ octo reb⁹ virtutẽ hñt purgãdi stomachũ. Et sine molestia purgãdi ẽt caput epar renes matricẽ z iũcturas resoluendo malos humores flegmaticos z eoꝝ egritudies remouẽdo abstergũt. humoresq̃ grossos dõẽstica abstersione attenuãdo z incidendo calefaciunt cuꝫ exiccatiõe z aptione: spũs q̃z sinceros reddunt sensus acuendo.

Pilꝛeꝰ iera cõ positꝫ.

¶ Pilꝛe ỹ iera ꝓposite sũt velociꝰ is opatiõis añdictis: ppea caput z oꝛgana sensuũ mundificant mãm grossam flegmaticam eẽducendo.

Pilꝛe cões.

¶ Pilꝛe cões ỹ pestẽ mirabiliꝛ valent z hũores corruptos purgãt z bonos a putrefactiõe conseruant. Ỹ lõgã ꝓseruant sanitatẽ: z eaꝫ solutio sit debilis z sine molestia humores educant: q̃ sub hac forma ꝓficiunt. ℞. aloes loti. z. vj. mirrh. z. iij. croci mastichis añ. z. ij. tormẽtil le boliar. ter loti cũ aceto añ. z. j. ℈. et fiant pilꝛe ad quantitatẽ ciceris: z dosis eaꝫ est. z. j.

Pilꝛe de turbith valent

¶ Pilꝛe de turbith valent ꝺtra humores flegmaticos. Ỹ õ educunt flegma a capite: z vtẽtes eis a morbis flegmaticis ꝓseruant. Quãobꝛẽ vtiliꝛ ꝓceduntur laborãtibus glãdulis flaticis scrophulis atq; sephiro: que sic fiant. ℞. turbith. z. j. agarici troscisati. z. ℈. polipodij ꝛrci. z. vj. zinziberis rosaꝝ añ. z. ij. anisorũ. z. iij. aloes epatici. z. ij. misce: z formẽt cũ aq̃ absinthij: ad modũ cicer: z dosis earũ ẽ. z. j.

Pilꝛes

¶ Pilꝛe ỏ reubarbaro euacuãt malos hũores mixto z simplices ꝓsertim: scolos z corruptos cũ stoachi cõfortatiõe epatisq; opillatiõeꝫ auferẽdo. Et ppea vtiliꝛ ꝓceduntꝫ cãcerico morbo laborantibꝰ: q̃ sic ordinãtur. ℞. speciez de iera de octo reb⁹. z. troscisoꝝ diarodonis abbatis. z. iij. reubarbari. z. ij. et ℈. mirabolanoꝝ citrinoꝝ. z. j. ℈. mastichis. z. j. croci. z. j. agarici troscisati aloes epatici loti ana. z. ℈. succi absinthij succi liquiritie añ. z. j. feniculi. z. ℈. formẽt pilule cũ aq̃ absinthij: q; in febribus longis summe valent.

reubar baro.

Pilꝛe cochie

¶ Pillule cochie materiã frigidã z flaticã euacuãt a capite et neruoꝝ originẽ mũdificant. Et ppea ĩ oibꝰ egritudibꝰ capitis a mã frigida causatis sunt valde ꝓficue et aduersus catarratã magnã hñt ꝓrogatiuã: q̃ sic ꝓficiunt. ℞. speciez iere simplicis. z. vj. turbith sticad. ana. z. ij. troscisoꝝ colloquintide. z. ij. ℈. diagredi ana. z. ij. agarici troscisati. z. v. cum succo absinthij formentur pillule ad modũ ciceris: z dosis earũ est. z. j.

Pilꝛe contra catarꝛ

Pilꝛe ꝺbꝰ vtunt senes catarrosi z laborãtes ocꝝ caligie: purgãt oẽs malos hũores: acuunt visus: reparant auditũ: reliquosq; sensus corroborãt. Cerebrum potẽter mundificãt z vtẽtibus eis cõplexione prestãt iuuenilẽ: quaꝫ tal ẽ ordinatio. ℞. aloes loti. z. j. et mediã diagre. z. mediaꝫ. mirabo. oim reubarb. masticis sene absinthij cuscute añ. z. j. ℈. agarici troscisati spe-

cierum

Digitized by Google

clerum de fera simplicis speciei rum diarodonis abbatis añ.z. iij. et cum succo feniculi formẽ tur pillule admodum ciceris: et dosis earum est.z.j.

pilule ꝯ cholerã.

¶Pillule auree hñt ꝙtutẽ purgãdi humores cholericos existentes in stomacho et cerebro purgãt morbos cholericos z ꝙ ventositatẽ vtiliter concedunt.

pilule lucis.

¶Pillule lucis summe valẽt ad egritudines oculorũ frigidas: z malos humores caliginosos educunt. Resolvũt insup vapores existẽtes in cerebro visum offuscãtes: spũs corroborãt virtutẽ visiuã acuendo ac sanitatẽ oculoꝝ ꝓseruãt: ꝙ sic ordinant. ℞. enfragie .z.vj. agarici sene añ.z.v. mirabolanoꝝ oim. ana. Z.ß. rosarũ violatũ trocisco rum colloquntide turbith cubebe calami aromatici nucis muscate spice epithimi carpobalsami xilobalsami sileris mõtani rute sq̃nãti assari masticis gariofili cinamomi anisi fenicli apij cassie lignee croci masticis añ. z.ij. aloes.Z.ij. et fiat pasta cum aq̃ fenicu. z dosis ei⁹ ẽ.z.j.z ß.

pilule de fumoterre.

¶Pille de fumoterre ad vnam quãq; scabiẽ malũ mortuũ cancrũ lepram morbũ gallicũ cãcre nã magnifice facit. Ede pur gãt ocs malos hũores cholericos adustos z mordicantes sitis salsum z pruritum et scabiem facientes.

pilule ꝯ morbũ gallicum.

¶Pillule ꝑtra morbũ gallicum supreme opatiõis descriptione nra valent: ꝑserti in corpib⁹ robustis tempore estiuo z morbo existente confirmato: et officium eaꝝ est flegma salsum cholerã adustã humoresq; vẽtosos a iũcturis et locis remotis purgare. Iccirco malã scabiẽ mirabiliter curãt z olb⁹ cutis infectionib⁹ zvlcerũ doloribꝫ optime dent: quaꝝ talis est ordinatio. ℞. mirabolanorũ oim añ.z.iij. trocisco ꝝ colloquintide masticis diagredi ana.z.ij.ß. nigelle origani ciminj añ.z.iij. elebori nigri.z.ij. spice enforbij cornu cerui adusti salis gẽme añ.z.ß. capillioꝝ veneris foliculoꝝ senne politrici gallitrici anthos scolopẽdrie epithimi añ.z.j.et ß. coziandroꝝ anisoꝝ polipodij ꝙrci añ.z.v. tyriace optime.z. vj. agarici trociscati aloes loti añ.z.x. specierum iere de octo rebus speciez diarodonis abbatis añ.z.viij. cũ succo fumiterre z melle rosato fiat pasta pillularum. et dosis eius est.z.j.

pille

¶Pillule inde eandẽ virtutem habent sicut habẽt antescripte. inde.

pillus le feticuris

¶Pille fetide habẽt virtutem purgãdi a lõginqs ꝓtib⁹ z iuncturis hũores corruptos: grossos: viscosos: crudos z flaticos z hũores cholericos secũ educũt. Et ppa vtilr ꝓcedunt labor rãtib⁹ podagra sciatica z artetica de mã frida: scabiosis q̃z z cutis infectiõib⁹ z scrophulosis etiã medent. Eandẽ etiam virtutẽ habent pille de euforbio.

pille.

¶Pille hermodactillo ꝝ mino res vtilr dantur laborantib⁹ podagra cala. Maiores vero adueruus podagrã sciaticã arteticam atq; chiragrã fridã plz valent: purgãt em humores grossos existentes in iuncturis.

pille

¶Pillule de liquricia sine bechibie delent aspritatẽ guttur ꝺ liquiris: z laborantibus impetuosa cia. z calida tussi peculiariter medent: z pectus liniẽdo sputum facilitãt.

¶Cap. xxj. De aquis.

Digitized by Google

Aqua mater balsami.

¶Et primo de magistralibus. Aqua q̄ mr̄ balsami nucupat sic cōponit. ℞. terebēt̄ ine li.ij. thuris. ℥. ij. ligni aloes. ʒ. j. mastices garioflorum galāge cinamomi nucis muscate cubebe. añ. ℥. j. ß. gummi elimi. ℥. vj. aq̄ vite fiat. ad q̄titatem omnium predictaruz et pistatis speciebus oia simul ponāt: et post die pone i distillatorio ad distillādū lēto igne: et aq̄ q̄ exierit mr̄ balsamu vocabit: q̄ associāda est tm̄ de aq̄ celestis et de nouo distillet et mirabiles. virtutes habebit et inestimabiles: qm̄ est oīz medicina mr̄ et dña: cui⁹ mirabiles et vles effect⁹ ℥ oēs fridas passiōes et calidas ℣tutē et potentiā h̄nt q̄ q̄dē aq̄ hz ℣tutes aq̄ seq̄ntz.

Aqua balsami.

¶Aq̄ singularis q̄ dr aq̄ balsami et oleū balsami: z mirabiles operationes habet.

Aq̄ singularz

¶Aqua singularz ponit̄ ifra scpto mō. ℞. terebēt̄ ine lib. iiij. thurz mastic. añ. ℥. ij. aloes epatici laudani castorei ossiscz dactilox radicū diptami pfolide miotis. ana. ℥. j. oīa distillent̄ m lābico vitreo lento igne. Prima aq̄ erit clara sic aq̄ fōtis. Scōa erit crocea q̄ supnatabit. Altera erit sicut crocū clara. Et cum icipit magz rubificari et ispissari sic mel: tūc incipit ctia aq̄. prima dr aq̄ balsami. Scōa oleū balsami. tertia vocaz balsamuz artificiale: et ailq̄ dicunt ep vocaz victrix balsami: qz balsamo ēvalidior: et fac oēs pbas sicut facit verū balsamum. Ptia est ardet sicut candela. Scōa coagulat lac. Tertia si de ea posueris vnam guttam in cuspide gladij i vno cipho aq̄ fris de pleno desce̅det in fūdo cipi et nō dissoluetur. Sed post ꝯ steterit p horam ascendet sup aquā sine dissolutione sicut verum balsamū facit. Prima bona. Secūda melioz. Tertia optima: et hz oēs ifrascriptas ℣tutes. Si ex ea lauabis faciē tuaz ter in die et spāt̄ nares curat reuma. Confortat cerebrū et visum clarificat. Et si cū ea linieris posteriorē ptez capitiz ꝓfortat memoriā et oēs ℣tutes aie. Itē si in ea pofueris herbas odoriferas itra ampulam bñ clausam et dimiseris p sex horas attrahet ad se virtutē illaz herbaz. vñ potes dare in mēsa tua vinum fublimatum et gariofilatum si de aq̄ ista posueris tres vel quatuor guttas in vno cipho pleno vino erit vinum illius coloris odoris et sapioris sicut virtus herbarum et speciez ibi positarum. Item carnes et pisces i ipsa aqua positi nō putrefiūt: et si sint putrefacti quicq̄d ē putrefactum corrodit et sanum custodit: inducit appetitum: confortat stomachum et si de ea sumpseris de mane et sero flegma i ore stomachi consumit. Anhelitum fetidū cum aliquali quātitate vini curat. Item si in pāno de ea made facto serpentem vel buffonem posueris statim morietur. Huis non tangat illos: et sic facit ad omne venenum sicut finissimum balsamū: et in omnibus operationibus tyziace assimilari potest: consumit omnia apostemata vel cera tumores et omnes alias superfluitates. Et est res magis ℣repercussiua desiccatiua et consumptiua contra humo

Digitized by Google

res frigidos & alia medicina mundi. & si cum ea lauabis radices detiu bisyl ter curabit strigetz fortificabit ipsos ac deal babit. Item sanat omne fistulā et oia vlcera & tucuq; pfuda fut. Item si cū ea lauabis vulnꝰ capitis dumō pia mr non sit lesoēm fistulā noli me tāgere mordosq; vnguiuz & oia apata corrodētia curabit. Et si cum ea lauabis oē genꝰ guttar ex frigida cū liberabit. Sanat et pcussiones & cū pāno linteo emplastraueris et ex casu in aliq̄ parte corporis locū dolorosum curat pfecte. Emorroidas & anuz egredientē strigit: paralipsiz & oēm membroz debilitatē fortificat & rectificat. Et scias q̄ ē res calida sup omne genus gō fieri possit vel inueniri. Et tāte penetratiōis & caliditatz q si vna gutta tepida ponat in manu tua statim penetrabit manū sine lesione. Item si sentiesꝰ ali quē tumorē pedū vel tibiarū & dolorē iūcturaz si cū ea lauabz & cū pāno linteo ēplastraueris oēz egritudinē ex frigida cā p uenientē & ex sāguie putrefacto corrupto curabit. Item si neruus cōtractus esset aut indignatus si balneat ista aqua tribus vel quatuorvicibus cito liberabit.

Tertia aqua q̄ hz colorem sanguinis sine citrinū est tāte ꝛtutis q si quis leprosus utat ea. xv. diebus p dimidiū coclearz singulo die liberabitur. itez facit hominem iuuenescere si sumat pōdꝰ vnius grani frumēti cū vno cocleari flozꝝ borraginz, & bñ nota q verū est & vz ad tē dentes ad extremum vite.

Aqua ¶ Aqua celestis duplex & celi celestiz bet p se mirabiliū operationū (ut i pñti capło ptz) & si cū ea imiscebis tātū de aque matris balsamiz denuo distillaueris i bocia vitrea habebis thesaurum oim medicinaz. Et si exide volueris poteris quatuor elementa separare p se vnū ab alio. Et primode ꝛtutibꝰ earū dicemꝰ.

¶ Hec sunt ꝛtutes istarū duarū aq̄rū celestis pmer fōe. Aqua prima & tante & talis ꝛtutis q si de ea ponatur super vulnere recenti non erit opus alio medicamine quia infra spatium xxiiij. horarum vulnus sanatum remanebit dūmodo non sit vulnus mortale. Et si vulnus antiquatū fuerit sine cancrum sine fistula sine lepa sine noli me tangere: si cum predicta aqua lauetur infra xv. dierum spatium sanabuntur: & lotio dz fieri de tribus in tribus diebus semel: & si ponatur gutta hmōi aq̄ sup carbunculo infra paucū spatiū carbūculū inficit: et si i oculo imponatur de dicta aq̄ vnūq̄q̄ ipsi mozbū curat: dūmō oculꝰ ex toto nō sit denaslatꝰ sola gutta intꝰ iponendo i termino triū dieꝝ sanitatē recipiet: aut adtardiꝰ i spatiū octo dieꝝ. Item si q̄s veyareꝰ ab i firmitate q̄ dz malū de petrai renibꝰ vel i vesica vel in virga & biberit guttā hmōi aq̄ cū modicovini optimi infra spatiū horarū duaꝝ rūpet lapis & p urinā frustatiz absq; dolore proijcietipz. Sik si neruꝰ est attractꝰ si ue idurat & ipz neruū ex dicta aq̄ terꝰ q̄ter balneauerz eiꝰ duities sanabz mollificabit. Mte demū pprietates & ꝛtutes i ipa aq̄ reperiūt: q̄s breuitatis gra pretermisimus: que virtutes in pcessu tēporis oēs infirmitates in cor

pore hūano euenientes curāt: et hoc in tēpestate nostra plerūq; expti sumus.

¶ Secūda aqua mirabilis. ¶ Scda aūt aqua (vt inferi⁹ demōstrabit) ē colozis sanguinis q̄ est p̄ciosissima ita q; ei⁹ virt⁹ a superis cōcessa vr. Ista aqua corpora ab oi isirmitate conservat mēbra debilitata ꝓfortat et fortificat: p̄sertim antiq̄. Passiones ēt cholericas curat: humores viscosos ⁊ infectos corrodit ⁊ expellit: cerebrū ⁊ memoriaz debilitatam fortificat ⁊ ꝓfortat: intellectū augmētat ad indagā dū res difficiles: laborē ꝓhibet: cor cōfortat: sanguinē purificat: pulmonē cōsolidat: putridū anhelitū curat: splen in suo statu ꝓseruat sine aliq̄ lesione ⁊ labore ipm ab oi turpitudine ⁊ corruptiōe p̄seruādo. Sutta ēt q̄ cadere dz mirabilr̄ ꝓhibet. Sanat siīr oēs hūores fridos me licos ⁊ corruptos: ⁊ si ponat in auris⁹ cū dōbice ifuso cū dicta aq̄ surditatē tollit. Remouet ēt tumefactiōes dolores ⁊ passiones corpa hūana aggūātes: stomachuz ꝓfortat purgat et facit bonā digōnē: febrē q̄z tertianā q̄rtanā ⁊ quotidianā tollit ⁊ fluxū vētriz strigit: iteriora oia corporis humani ꝓseruat. Curat i sup infra spatiū duoz mēsiū leprosos paralitices ptisicos hydropicos ⁊ guttosos. Demū si senes vterent ista aq̄ ipsi i iuuenilē etatez redirēt. Dr ēt q; ista aqua est tāte virtutis et potētie q; si q̄s laboraret in extremis ⁊ ponat⁹ in ore eius gutte due h⁹i aque: ita q; illas iglutiat i puncto tpis spatio vires recuperabit ⁊ vinet dūmō de⁹ vltimū ter minū vite sue nō statuerit. Conseruat corpa i statu optio ⁊ abq̄ isirmitate. Dz ē vti hmōi aq̄ q̄ eā sumere voluerit a mēse Nouēbris vsq; ad dimidiū mensis Aprilis i q̄titate medij coclearis. singulavice sumēdo ipaz i aurora. ⁊ sufficit vna vice in singula hebdomada. Surdos ēt ad bonū sensuz ꝓducit. Modꝰ aūt ꝓfectionis hmōi aque talis est. R. aq̄ vite ex bono vino cōfecte ⁊ ponat⁹ in bocia lōgitudinis vnius cubiti bñ obturata: q̄ facto cooperiat⁹ bocia in sterco re eq̄no aut in vinatijs aut sterore colūbi recēti dūmō non sit nimis hūidū ⁊ aquosum: nec nimis calidū ne frāgat⁹ bocia dimittēdo collū bocie ex⁹ ad aerē ex caliditate sterkoz bulliet bocia fortiter: ita q; aq̄ abscendet supra collū ei⁹ q̄ statim declinabit inferi⁹ propter frigiditatez aeris: ⁊ sic facicdo pueniet ad perfectionez infra spatiū .xxx. dierum: quibus elapsis extrahat⁹ bocia ⁊ ponantur in dicta aqua res ifrascripte postea obturet⁹ optie ne respiret: et sic dimittat⁹ p dies octo: vltiate pōtur bocia in balneo marine cuz herena ponēdo capellū cū recipiēti bñ obturato ⁊ facias ignē suauē: ⁊ collige aquā p̄mā dōec clara videt⁹ exire. Cū āt videriz ipaz aquā i rubeū colorē mutari: istari muta recipiētē bñ obturatū: q; hec ē scda aq̄ quam reseruabis in vase vitreo optime obturato. Species vero que ingrediuntur in ista aqua sunt vt infra. R. cinamomi fini gariolorum nuscis muscate zinzibe ris zeduarū galange piperis: longi ethrotundi corticis citranguli spice nardi ligni aloes cubebe cardamomi calami

Digitized by Google

aromatici camedreos camepitheos macis thuris albi tormẽtille rotunde hermodactilorum medulle ebuli albi seminis iuniperi bacce lauri seminis flox matricarie seminis apij semis feniculi anisi fol. salnie z flox basilici rosmarini maiorane mente pulegij stichados flox sambuci rosax rubeax rosax al barum rute scabiose lunarie minoris agrimonie cẽtauree fumi terre pinpinelle crispini siue tarascon eufragie capilli veneris capitis monachi vel endiuie seminis de acetosa sandalorũ citrinox aloes epatici añ. ʒ. ij. ãbrosini reubarbari sini añ. ʒ. ij. ficuũ siccax vue passe dactilox sine ossib⁹ amigdalax dulgranox pinij añ ʒ. j. aq̃ vite et optimo vino ꝓfecte ad q̃stitatẽ olim zuccari quadrupl⁹ dictax rerũ vcz ꝑ vna libza ponant de zuccaro li. iij. mellis albi li. ij. postmodũ addant infrascripta Et prio radicũ gẽtiane ãthos. i. flox rosmarini nigelle q̃ nascit in frumẽtis bzione radicis pamis porcini se. absin. oiz añ. ʒ. ß. Et ista aqua ꝓfecta mõ quo supza dictũ fuit: vcz cum drogrijs sine specieb⁹ herbis z alijs ꝑdictis vocat aqua celestis. et anteq̃ dicta aqua ad distillãdũ ponat in dicta aqua plures lamina aurea candẽs extinguat deide ponant in ea minute pleozẽtales z distillabis ipsam. z aduerte ne perle sole remaneãt vz sine aq̃ cũ ponunt ad ignẽ: qz i coloze deuastarent. Et ista aq̃ sic cũ auro ꝓfecta z cũ plis vz ꝑ oẽs ifirmitates iã dictas.

¶ De virtutib⁹ diuersax aq̃rũ.

¶ Aqua buglosse z citronelle si ne melisse z flos borraginis leti ficant eoz z animam hominis.

¶ Aqua flox sambuci vz ad duritiẽ splenis: aperit vias vrinales z abstergit faciem.

¶ Aqua flox lãbruscax pronocat vrinã arenulas expellendo.

¶ Aqua rosmarini vz ad oẽs passiões neruox frigidas. Aq̃ plãtaginis vz ad fluxũ sanguis cũ refrigeratione z stipticitate Aq̃ pẽtafilõis vz spãl⁹ ad puocãdũ vrinã z materiã arenosaz.

¶ Aqua scabiose valet passionibus pectoris sicut tussi catarrali z doloꝛi arteriali. cã est: qz iuuat ad expellẽdũ illã materiã.

¶ Aqua radicũ brusci sparagi feniculi petrosilij apij gramis oẽs simul valẽt ad passiões lapidis: sunt etiã aperitiue venarũ z pnocatiue vrine: sed aqua graminis per se valet ad lũbricos interficiẽdos: aperit opillationes z vrinam pnouocat.

¶ Aqua solatriz herbe mozelle valet epati calido: et est valde refrigeratiua.

¶ Aqua rubeo tinctoꝛ vz pl'm ad aperiẽdas venas matricis.

¶ Aqua flox camomille dolores itrisecos mirabil⁹ mitigat.

¶ Aqua mente ꝓfozmat stomachum frigidum.

¶ Aq̃ betonice vz ad apiẽdas venas mr̃icis i passionib⁹ ei⁹.

¶ Aqua saxifragie vz ad frãgẽdũ lapidẽ in renib⁹ z vesica. et ad expellẽdũ materiã arenosã.

¶ Finit liber octau⁹ eiusdẽ magistri Joãnis de Vigo Genuẽsis De auxilijs ad vsum Chirurgie qui antidotariũ dicitur.

¶ Incipit liber nonus de additionibus magistri Joannis de Vigo Genuensis.

¶ Cap. j. de regimine sanitatis ad liberos.

Digitized by Google

Cam cibus modera-
tusq; somnus et
potus ⁊ exercitiū
tēperatū ad sani-
tatē ꝓseruādam ⁊
morboꝝ gña multa euitāda ma
xime ꝓferant: vt in antiquoꝝ ⁊
modernoꝝ monumētis reperi
tur. Iccirco fili mi Aluisi de cō
nieētiozib⁹ ꝑ cōestōe potu ex
ercitio ⁊ alijs iā dictis ad sani-
tatē tuā tuozūq; frm ꝓseruandā
vtilē regulā scribere putaui. Nā
(vt testat hypo. medicoꝝ prin
ceps) ꝓseruatione sanitatis ꝑ
stere a multa nimiaq; repletiōe
elōgādo se ab ingēti ⁊ supfluo
labore manifestuz est. Respice
igit qualr hyp. tz in his duob⁹
sanitatē corporis humani mari
ma i parte vigere. ℣ Abstineas
ergo te fili mi Aluisi a supflua
⁊ nimia repletiōe. Sitr ēt a tali
excessu ⁊ intēperantia exercitij
atq; laboris q̄ cibū corrūpere ⁊
digōnē verā impedire valeant.
Quā de re si q̄s tm cōedat aut
bibat ⁊ supflue saturet necessa
rio stomachi imoderata sequit
extēsio. vñ de necessitate adyna-
quāq; mēbri extēsionē intēpe
ratā ipsius ꝓtinuitatis solutio
sequit: ⁊ deinde virtus ei⁹ val-
de debilitat. Et ꝓpterea q̄n sto
machus in tali dispositione re
ducit oēs virtutes eius necessa
rio debilitant: ita q̄ ab eo nulla
vnq; bona celebratur digestio.
Vñ plerūq; causat ei ingēs do
lor ⁊ debilitas ⁊ motus ipsi⁹: ⁊
maxime q̄n post repletionē po
tat multa aqua: quare verissimi
le est q̄ eidē stomacho vna ex
infrascriptis rebus accidat: vcz
q̄ taliter corrumpat in eo dige
stio q̄ inde ad festinā mortē hō
perueniat. At si corruptio dige
stiōis in stomacho fuerit remis
sior a dicta corruptiōe tūc iz hō
efficeret infirm⁹: tn cū bono et
sufficienti regimine liberabit:
mala insup ⁊ exigua pōt esse di
gestio ita q̄ patiēs sustentabit
absq; eo q̄ incidat i lapsum ali
cuius egrotatiōis. Sed hoc nō
fit sine aliquo corporis labore.
Vñ mala ⁊ corrupta digestio di
stinguit ꝑm tres modos: aut ꝑm
diuersitatē cibi: aut ꝑm diuersi
tatē cōplexionū ⁊ tempoꝝ: aut
ꝑm preparationē membroꝝ ad
egritudines suscipiēdas. diffin
guit primo ꝑm diuersitatē cibi
q̄m alius est facillime digestio
nis: alij⁹ vero mediocris: alius
vtiq; difficillime digestionis in
dicat. Et ꝓpterea diuersa ciba-
ria in vna mēsa ab experto me
dico dānant: nā vno cibo dige
sto alter diger: icipit: ⁊ isto mō
fere est ponere indigestū sup
digestū quo nihil deterius est
ad sanitatē corporis custodien
dā (vt oēs testant autores.) Et ideo dñs hugo de senis vir pe
ritissimus in medicina multis
in locis p̄cipit nō sumere scōm
cibum dū in stomacho sentiat
primus. Quāobrē si q̄s vult se
sanū ꝓseruare (vt antiqui ⁊ mo-
derni tenēt scribentes) studeat
in tēperatis horis diei cibū su
mere ea quantitate ⁊ natura vt
stomachus ingenti granamine
nō extēdat: ⁊ sint cibaria q̄ sue
nature in totum non repugnāt.
℣ Sint insuper talia q̄ molliat
nature salubria existant. Et hoc
regimen ꝓ posse seruandū est
ꝓ sanitate manu tenēda: quare
Pontanus latine lingue vir pe
ritissimus ingenioq; preclarus
interrogatus qua ratione duce

hugo ó senis

Pontā nus.

Digitized by Google

bat q vno tm cibo ptētaretur. Rndit: ne nimiū indigerē me dico. Ergo ꝟissime cognoscit q si mala t corrupta digō i stō fā fuerit ipoke vt q possit in epate ac alijs mēbris bōa t sana fieri digō. Qua de re gubernatores eccl̄ē ad plūs atq; brauiū occurrētiū sūkitudinaꝝ loquēdo docēt nos modū q̄ sanitatē ꝓseruare dēm⁹. Un fili mi charissime Aluisi i veritate tibi dico q si hoēs regerēt ꝑ sui comeditione potu t exercitio eo mō eoq; mēsura q̄bus regunt equū suum a multis t diuersis egritudib⁹ euaderēt pculdubio. nō em q̄ repit q nō ꝓpinet suis eōs cibi mēsurā ꝓportionatā sp t i oib⁹ hoīs cibādi eos i tali portiōe qō possit scire eos ferre ꝓpetēter t sine difficultate t labore digerere: naz manifestū ē q si luxuriose t immoderate cibarent t inordinatis tpib⁹ fatigarent. hi q̄dē infirmarent qō q̄dez hoīes i seipsis regēdis minime obseruare solēt. Sit q̄s q̄libet sagax et sedul⁹ i suis exercēdis negocijs ac motib⁹ pficiēdis: nā motus si laborios⁹ ē radix t pncipiū ad sanitatē ꝓseruādā t egritudines expellēdas. Un diuinus hypoc. ad q̄ ꝓpositū ōt. si q̄s sanitatē sua ꝓseruare vellet eo exercitio vti debeat q̄ sua nō lāgueſcāt mēbra. Nec ipse notabile supfluū t itēluz quamē pcipiāt. Quare sciēdū ē nihil i mūdo existere q motui et exercitio eq̄ualeat ꝑ sanitate hūani corporis ꝓseruanda: qm mot⁹ tēperat⁹ excitat t corroborat calorē nālē in oib⁹ mēbris. Quo q̄dē calore supfluitates i hūanos corpe gnate exiccant t nocumērū ex malo regimīe facū expellit. Et ypea sic hūana corpora ꝓdecēti exercitio a mal⁹ t diuersis hūorib⁹ ōfēdūtur eodēq; mō artificū ipsa qn exercitāt tēpato exercitio lōgo seruāt tpe: ne a rubigie ōsumētur. Distinguit q̄s ex diuersitate ꝓportionū corpoꝝ t āni tēporū. Nā alia portiōe t cibor q̄li tate corpa vtūt cholica: alia sāguinea: alia flatica: alia q̄dē melācholica. silr mō et alia portiōe t q̄litate cibor i tpe eligat. Alia hyemali tpe vti dīt. Tpe q̄dē estiuo cibaria faciliorꝝ dīt ee digōnt t pauciorꝝ ꝓportionat, t nō aliā ob cām nisi ꝙpea qr calor nāl eo tpe ad exteriora sparg̃it t extēdit vltra debitum: vñ virt⁹ digestiua ſtōi t epatis nec essario ōbilitat. vex hyemali tpe: qr calor nālis fortificat ꝓp cōstrictionē poroꝝ t coadunationē dicti caloꝝ ad iteri⁹. Jō tūc tpis pōt t q̄litate t q̄ntitate maioz cib⁹ sumi. Tertio de Tertia distinctio. mō distinguūt ām diuersitatē membroꝝ ꝓparatorum ad egritudines suscipiēdas. Naz impoke ē vt pdiximꝰ stō exīte discrasiato a sua naturali q̄litate t ꝓpone vt aliq̄ bona t idonea cōsequat digestio. Silr et epate exīte discrasiato verisimile ē q̄ i stō t i ceteris mēbris longa t adulterata efficiat digō. āre vt ad bonū t idoneā digestionē sili mi Aluisi puenire possis sp vtilissimū erit pdictoꝝ mēbroꝝ sanitatē custodire t eoruz morbos medicinali bñficio delere. Aliō insuper remediū ad sanitatē cōseruandā est exercitiū tēperatus post expulsionem prime t secunde digestionis t supfluitatem et

Digitized by Google

ſtercoris ꝛ vine celebratā ꝛ q
p poſſe ēt i ſtō fcā ſit ꝓpleta di
gō. Exercitiū ḡ dz eē tēperatū
nec fieri dz tpe magni eſt⁹ nec
magni frigoris: nā ſicut Gal. te
ſtat quēadmodū exercitiū pro
regimine ſanitatis eſt ꝓueniēs
ieiuno ſtō: ita ꝛ eȝ poſt cibuz
ſūmope ē nociuū. ¶ Sit ꝓtera
por⁹ tn⁹ vinū albū odoriferū aut cerazolū aq̄ fontis vl ci
ſterne vel optimi flumis bene
liphatū. Nec p poſſe ē faciendā cōeſtio nec potio niſi conde
ſcēs apperit⁹ ꝓceſſerit: qm̄ ſe
penūero hoies famē ſitiq̄ mē
doſā patiunt: q̄ fames ꝛ ſitȝ ab
hūorib⁹ melicis oſtōi mordi
cātib⁹ euenire ꝓtigūt. Igit̄ niſi
notabilr ſitiat ꝛ eſuriat hō mi
nime cōedeſt ꝛ bibere dz. ¶ Sō
n⁹ q̄z i die naturali ſit p ſpaciū
ſeptēvl octo horaꝝ tpe noctis
ꝛ nō diei. Iurta illud dcm. Si
vis viuere ſan⁹ fuge ſōnū me
ridianū. Et ꝓpea vt iq̄t Uergi.
Turpe eſt tota ſomno ꝓſumere
noctē. ¶ Reliquū eſt vt inquit
Cel. q̄ ſi tu bñ vales ꝛ tue ſyō
tis es nūtis te legib⁹ cōeſtiōis
obligare ōbes moderatā tñ vt
iā dixim⁹ ꝛtitatē ciboꝝ ſumē
do q̄ a ſtō bene cōcoq̄ digeriq̄
valeat: ꝛ ppea fercula tua ſint
bōi nutrimēti facillimeq̄ digō
nis. Carnes itaq̄ ſint ānuales
agni caſtrati hedi vitli pullo
gallinaꝝ ꝛ aniū i arboꝛib⁹ col
linis ꝛ liberis ꝓtis degētiū.
Panis ſit ex optimo tritico et
ol alia mixtura priuat⁹ ꝛ bene
fermentat⁹ ac optime decoct⁹
duoꝛ vel triū diez ad pl⁹. Nec
cōedaſ actualr calidus: q̄ ſua
caliditate actuali ſtōm vitiat
ḃrutē digeſtiuam corrūpēdo.
¶ De olerib⁹ aūt ꝓueniētiora
et magis ſalutifera ſunt: velut
borago lactuca bleta alba ſpi
nachia melliſa cetoſa petroſi
liū mēta ꝛ bugloſſa q̄ oia i bro
dio p̄dictaꝝ carniū ſi gillati et
mixti decocta ad guſtū ſūt de
lectabilia ꝛ ad ſanitatē ꝓſerua
dā vtilia. Aluū eteñ lubricam
diſponūt ꝛ ab eiſdem benigni
generañ hūores. ¶ Legumi
na oia iſup ꝓter cicera lētes et
cicercłas ſūt dimittēda. De ra
dicib⁹ q̄z meliores ſūt naponi
ꝛ rape i brodio carniū decocte
ꝛ cū feniclo ꝛ parū croci parū
q̄ piperis aromatizate. Bau
cia q̄z ſiue paſtinaca hortula
na lz ſit dure digōnis tñ ſub ci
nere aut i aq̄ decocta: deiñ cuꝫ
aceto ꝛ oleo dulci ac ſale cōue
nīēti parū q̄ piperis cōpoſita
loco ſalſamēti ſiue ſalſatine tē
pore hyemali tolerāt. Radix
ſiłr cicoree ḃcoctaꝝ folia ei⁹oꝝ
die p̄dicto ꝓdita vtiłr ꝓcedūt
Cappares inſup et lupuli atq̄
ſparagi ſm oēm modū admi
niſtratiōis in ꝓcipio prādiꝫ ꝛ
cene ab oīb⁹ ꝓcedunt. Inter
dū ſiłr gra inducēdi appetitū
comedere pax infraſcripte in
ſalatine ꝛ pax raffani non erit
multū alienū. ℞. folioꝫ tenel
le lactu. taraſcōis ſiue ſiłerbu
le pinpinelle melliſe herbe ve
ris ꝛ herbe lepotis ꝛ alia q̄ ḃ
ozegina añ. ℳ. ℞. florīs boragi
nis ſi lueniri poſſint ꝛ roziſma
rini vel cimaꝝ ei⁹ pētaphilo
nis mēte romane petroſilū ru
te añ. pax oīb⁹ lotis cū aq̄: de
inde cū aceto ꝛ oleo dulci ꝛ pa
rū ſal fiat ſalatuciū. Cāpeſtris
ſo bancia i aq̄ bñ ḃcocta ꝛ de
inde cū oleo fricta pri⁹ faria ꝛ
pax zuccari ſuoluta vtiłr ꝓce
dit loco piſciū. Siſr ēt cucurbi

Uerg.

Cels⁹.

Digitized by Google

ta ex̄iccata ꝛ ordīe iā dicto ꝺcocta ꝫ ad gustū ꝺlectabilē ꝛ sanitati nō ē nociua ꝛ i brodio carnis ꝺcocta: ꝛ cū pipe parūq; casei ꝛ croci p̄pata ēt est delectabilē. Recēs ꝙo tpe estatis cum brodio carnis fenicl'o ꝛ agreste vtil'r decoq̄t. Feniculū em̄ nocumētū sue vētositatis tollit. Usus freqūs ei⁹ ē vt oēs tenent doctō. gñare colicā. Jō cū feniculo ordine iā dctō decocta cōedi ꝺz: ꝛ moderata ꝫtitate. Cautiū oiz gña ēt ꝓ posse vitāda sunt: qꝛ malos ꝛ melicos generāt hūores ꝛ visum ꝺ sui nā caliginosū reddūt. Uñ si comedanē sūt de raro ꝛ i pua ꝫtitate cū mēta ꝛ petrosilio ꝺcocti. Fenicul⁹ ḡrū lz sit dure digōnis tñ cū brodio carnis ꝺcoct⁹ aut cū aq̄ aut oleo ꝛ pipe accōmodate cōcediť: qꝛ ēt ꝙtutē hz ꝓseruādi ꝙtutē visiuā. Pastilia deniq; ꝛ victualia paste rarissime sūt cōeděda: ꝛ eoꝝ bezaar ē pip cū ruta. Silr etiaz oia fungoꝝ gña sūt oino euitāda. Si tñ comedanē sūt in pua ꝫtitate ꝛ raro: ꝛ añ eoꝝ coctura cū oleo vt tenēt sapiētes veteres decoquāť cū aq̄ ꝛ porꝛ. et bezaar ē alliū origañ. ꝛ pip. Oia silr gña pisciū ꝓter pisces ꝺ libero mari et cōmosos sūt auferēda ꝓpter eoꝝ malitiam quā hñt i gñando flaticos ꝛ viscosos hūores. Fruct⁹ ēt oēs qꝛ ꝺ facili corūpenť i stō i pua ꝫtitate cōedanť: meliores eorū eteꝫ sunt vt Aui. testať vue ficus pruna damascena optie matura: pſica: pira poma odorifera. Silr melones ꝛ agreste ceraſa ꝛ amorena. Reliquū ꝙo fructuū ꝓ posse ē penit⁹ euitāduz. Et ꝙ puto fili mi Aluiſi suauissime ꝓ tua sanitate custodienda deo dante ꝛc.

¶ Cap. de flobothomia ꝛ iuua mētis ac nocumētis ipsi⁹. Et ꝺ venis q̄ cōter flebothomari solēt ꝓ conseruatiōe sanitatis et egritudinū remotiōe. Ac ꝺ vētositis cū sanguinis extractiōe.

Lebothomia vt oēs Flebotantiq; et iuniores tenent sapiētes ē humita. mozuz vtis eūatio. Et est securioꝛ eūatiōe pharmaci per os sumpti. Nā in medici arbitrio ē eūare ꝓ flōmiā sanguinē bonū ꝛ malū relinq̄re venā loco ꝛ tpe restringēdo. Est insup potētissima morboꝝ curatio ex sup abūdāti sanguine eueniētiū i q̄b⁹ nō ē digestio expectanda. Humores aūt mali q̄ cū ipo mixti sunt spōte secū euacuanť. Qui ꝙo extra venas: vt capꝛo prꝛio de purgatiōe diceť. pharmaco ꝓpetenti ꝓmodi⁹ habita eorūdē digestione eūanť. Est aūz flōmia incisio vene eūans sanguinē ꝛ hūores decurrētes cū ipo: ita testat⁹ est Arnaldus Arnal. de villanoua in libro de ope ꝓ ꝺ villaticulari. Uñ regula gñalissima nona. sp est ḡm Aliabatē. c. ꝓprio de flebothomia. vt enemate ante flōmiā vēter a fecib⁹ et malis hūoribus ꝓ posse eūet: ne venenanite post flōiam malis vaporib⁹ a fecib⁹ elcuans et malis hūoribus impleri valeant. Extractio sanguinis esse ꝺz inter vtrūq; vez iter copiosaz ꝛ diminutā flōiam. Nā si minus extraheret de sanguie q̄ mortbi nature necessitas postulat illa eūatio ita profecto morbo parū opitularetur. Silr etiam si pl⁹ sanguinis extraheret q̄

Digitized by Google

res ꝺſiderat abſq; ꝺubio auge-
reſ qñq; mozb⁹ z ꝺbilitareſ ꝺ-
Aui. tus. Caue igiſ (vt inq̃t Auicē.)
ne advnā ꝺnaꝝ i firmitatū egrū
ꝓducas: vcz aut ad hūoꝝ cho-
licoꝝ ebullitionē aut frigido-
rū cruditatē. ℣ Cōclusiue ergo
ſequiſ q; melⁱ⁹ z tutiⁱ⁹ ſp eſt in
faciēdo flōiaꝝ peccare i pauci
tate extractionis ſanguis q̄ in
q̄titate. Jō (inq̃t p̄fat⁹ vir) me-
lioꝛ eſt mꝛtiplicatio numeri q̄
Raſis multiplicatio q̄titatis. ℣ Raſ.
aūt ḡto almāſoꝛis ꝺcit ipſaꝝ
flōmiā multū ꝓficuā eſſe ad ſa
nitatē conſernādā z ad egritu-
ꝺines remouendas: z eo maxi
me hoc facit qñ ipſa tpe ꝛgruo
efficiſ. Jgiſ ſcōa et tertia mor
bi ꝺies flōie apte videnſ. Tñ
ſecuriⁱ⁹ eſt reiterare flōmiā q̄
ſi multum ſanguis vnica vice
mitteretſ: ꝓſuenit enim natura
ſanguinē bonū ſibi tm̄ accom
modatū ꝺtinere z ꝓ poſſe cō-
ſeruare: qm̄ i ipſo ſanguine bo
no hūana vita ꝓſiſtit: hz inſup
malū ſanguinē a ſe ſp̄ōte repel
Sal. lere. Et ꝓpter Sale. vj. ap̄horiſ-
moꝝ pticula in ꝓmento illius
amphoriſmi. Quibuſcūq; flōia
aut pharmacia confert ꝛc. ꝺcit
circa pricipiū ꝓmēti. Flōia eſt
eūatio vrīs oībus paſſiōibus
ꝺe plenitudine malos hūoꝛes
euacuādo. Jdeo (vt Anto. gui-
Anto- neriⁱ⁹ reſtaſ. c. ꝺe febre peſtilen
guine tiali et peſte.) q; ſi ipa efficiaſ
rius. copioſa virtute tñ z etate ꝓſen
tientib⁹ z nullo ꝺicēte ſiſtho
mate materia facīs febrē pe-
ſtilētialē z peſtem ab ipa flōia
adeo eroneratur q; pleraq; vl-
teriⁱ⁹ minime ꝓcedere valeat.
℣ Quāobrē ſicut flōia tpe opoꝛ
tuno fa eſt cā multoꝝ iuuamē
toꝝ (vt iā ꝺixim⁹.) Jta etiaz qñ

fit flōia z nō ꝺebet fieri ꝺico q;
mꝛtoties eſt cā ꝺebilitatiſ ꝛtu
tis z hydropiſis iterōū z mꝛta
rū ꝺiſpōnū malaꝝ. Jō i glacia
li hyeme z feruida eſtate niſi
neceſſitate mariaꝝgēte nō ſit
faciēda flia. ¶ Caute ḡ z ꝓſulte
ꝓcedaſ i extractiōe ſanguiꝛ
nis tpib⁹ iſtis ſi op⁹ fuerit vt
fiat flia ſanguis tm̄mō malus
eūand⁹ eſt: ſincer⁹ aūt i q̄ vita
nā ꝓſiſtit accuratiſſie ꝓſeruaſ.
℣ Uñ ſi pro eradicatiōe morbi
flia z pharmacia neceſſarie eē
ꝺenſ eſ̄li neceſſitate fiat flia
talis q̄ oēs hūoꝛes ꝺifferēter
eūare valeat. Et in ſequēti ꝺie
lenitiuum ſolutionis facillime
egrotāti exhibēdū eſt. ¶ Mul- Utili-
te ꝺenīq; ſunt vtilitates q̄bus tates
mediantib⁹ z antiq; z moderni flie.
auctores venā apiri laudarūt.
Pria valet ad hūoꝛes eūandū
vniuerſales. Scōa ad materiā
ꝺe loco ad locū ꝺiuertendum.
Tertia ad attrahendum. Quar
ta ad alterandū. Quinta ad p̄-
ſeruandum corpus ne cadat in
lapſum egritudinis. Sexta et
vltima ad alleuiādum. De hac
ſexta vtilitate intētionē faē Sa
le. xj. terapē. c. xv. ꝺicēs. Jgiſ Sal.
virtute etatiq; p̄ſentiē tib⁹ cer-
te optimū eſt venā icidere: nō
mō in ſinochȳs febribus: ſed
in oīb⁹ alīs q̄ ꝺe hūoꝛe putre-
ꝺine cauſant ꝛc. ℣ De q̄nta ſi-
loquiſ Sal. i ꝓmēto illⁱ⁹ ap̄ho- Sal.
riſmi. Quibuſcūq; flia cōfert.
q; flia multos paratos incide-
re in lapſam egritudinis p̄ſer-
uat ne cadant in eūdē lapſum.
De quarta q̄ p̄fat⁹ vir mētio-
nē facit. ix. terapē. z in ꝓmēto.
xxiij. ap̄horiſmiq; prime pticu
le. Jn his q̄ egerunt nō multi
tudinē cōſiderare opz ꝺicēs q;

Digitized by Google

flebothomia vsq; ad lipothomiā refrigerationē totius habitus ꝓfestim operat̄ & extinguit febrē ac si occidisset eam. ¶ De tertia tangit hypo.v. particula amphorismor̄. Et Sal. in libello quē fecit de flōia. Dicit enim hypo. loco prealligato mulieri sanguinē vomēti supueniēti⁹ mēstruis solutio fit. Et ꝓpterea dicit Sal. in ꝓnotato libello qō si volumus mēstrua prouocare venas inferiores vcz saphenas tpe aductus mēstruor̄ icidere iussimus & vētosas ēt cū scarifi catiōe in coxis iponim⁹. ¶ De hypo. fcōa sūt mētionem facit hyp. particula.v. aphorismor̄ illius aphorismi. Posteriora capitis dolētia vena frontis apire sum mopere iuuat. Et Sal. v. terap. demonstrat quanta flia teneat autoritatem aduersus emoroſa sanguis nariū restringēdā. Dicit em̄ ibidē ꝓfatus vir. Si sanguis a sinistra parte nasi fluxerit gra diuertēdi & restringē di sanguinis emoroſagiā p ve nā cephalicaz manus oppositę flomauimus. ¶ De prima sūt vtilitate ēt plenarie locutus est Sal. in loco ꝓallegato de flebothomia vbi pulcherrime repetit methoicos dicēs q nō sō lū efficit flia gra euacuādi multitudinē humor̄ peccantiū (vt methoici arbitrati sunt.) Sz ꝓpter passiōis fortitudinem seu multitudinē incipiente flegmonico apate vel ipso spectāte ꝓpter percussionē factā in aliqua corporis partiū vel ꝓpter ingētē dolorē. vt (Cel. c. de dolorib⁹ articulor̄ testat.) dicit em̄ ibidē vbi sentire ceperunt. i. dolorē articulor̄ sanguinis statiz mittēdus est. id em̄ inter initia

factū sepe annuam sentiūt nōnullis ꝓpetuā valitudinē ꝓstat. ¶ Sequit igit̄ q flomia nō solum respicit humor̄ multitudinē vel etiā fortitudinē (vt ꝓdiximus) ꝓpter passionis intēperiēciam. ¶ passionis aūt fortitudinē vocat Sal. tripl̄r. primo rōne principalitatis particule offense. Scōo rōne morbi magnitudinis. Tertio rōne male mozigerationis morbi. ¶ Uiso superi⁹ de iuuamentis q̄ ꝓt euenire ꝓ flebothomiā & vtilitatibus: visis denicz nōnullis intētionib⁹ ꝓpter quas medici & chirurgici frequētissime ꝓ sanitate cozporis ꝑseuāda & morbor̄ ei⁹ remotiōe vtunt flomia. Uidendū est mō q̄ sint venę a medicis tolerare: & q̄ flomādi sūt. ¶ Qui aūt ꝓt flomiā sustinere sunt ili (vt Sal. tesat libello pluries Sal. allegato) q̄ fortē hnt virtutem & robustas venas & amplas. habitudinē nō macilētā caloręnō albū & carnem nō mollē. Jnđt in ꝫzia aūt dispositi saluberiter minime eam possit sustinere ꝓpter paucitatez sanguinis q̄ in eis reperit & ꝓpter raritatē carnis: & ista de cā pueri ante quartū annū nō sunt flomāli. Nec senes vltra annos. lxx. nisi maxima vrgente necessitate: ꝫz Auēzoar flebothomauerit Auenę Zoar. filium suū triū annor̄. ¶ Uene q̄ denicz que cōiter flebothomant Uenę ꝓ plures remouendas flomā tur ad ꝓpositū ꝓpter passiōes sunt vt infra. ¶ Jn primis cor. vena frontis: q̄ valet (vt Cel. ocōs fere autores tenent) aduersus oculorum obtalmiam & contra migraneā & dolores capitis ingētes: frenesim q̄ecz & memoriā alienationē & lepram nouā

emẽdat: duę vene q̃ i collo repe riunt iterdũ icidunt ꝓpter humores capitis z reuma. ℣ Uena q̃ est iuxta nares qñ incidit facit ad anditũ amissum recuperãdum caput replerum purgãdo. ℣ Sikr vene due q̃ in faucibus oziś existũt qñ flebothomãtur ꝓferũt aduersus scabiẽ capitis z puſulas q̃ i assafati fieri dñr: necnõ ℨ dẽtiũ z mãdibulaꝝ dolores. Stauedinẽ q̃z capitis gut turis oziśq; vitia magnope emẽdãt: vena ẽt labioꝝ oziś incisa ąpatibus gutturis z ginginaꝝ opitulat. Uena isup q̃ẽ in summitate nasi qñ flebothomat capitis grauedine z fluxu oculoꝝ laborãtibꝫ pulcherrime medet. ℣ Uene ꝓterea due sub lingua exĩtes ꝓferũt laborãtibꝫ passionibꝫ gutturis ꝑsertim sq̃nantia qñ tps adest euacuãdi materiã ꝓiũcta. ℣ Uena cephalica i manu flõmata vz aduersus capitis oculoꝝq; passiões in ꝓncipio ipa facta de parte opposita. In statu vero ex eadẽ parte fieriꝺz flebothomia vt materia ꝓiũcta euacuet. ℣ Uena aũt q̃ est inter annulare z auriculare digitũ qñ flõmat splenectis magnopere occurrit. ℣ Uena cardiaca siue mediana cõiter qñ icidit laborantibꝫ cardiaca passiõe seu passione cordis ꝑm ꝓfert. ℣ Uena q̃z basilica seu epatica aperit sepenũero ꝑ epatis vassiõez laborãtibꝫ sanguinea febre. ℣ Uena q̃ vz saphena z est i collo pedis z supra cauiculã z sub ipsa qñ flõmat vz aduersus dolorẽ anchaꝝ ℨ inflãmationẽ z ąpata testiculoꝝ z matricis ad mẽstrua ꝓuocanda. Uena q̃z sciatica q̃ est in siluestri cauicula pedis potẽter (si apit) dolorẽ sciaticũ sedat. ℣ Uene ẽt post aures exĩtes qñ incidunt aut apiunt applicatiõe sanguisugaꝝ ąpatibꝫ z doloribꝫ oculoꝝ ꝓferunt memoriã rectificãdo ẽt z pustulas faciei z macꝛas oẽs mũdificãt. ℣ Uene isup timporꝝ faciũt ad magnos oculoꝝ dolores et ꝑpetuosam obtalmiã qñ icidunt z ligent. ℣ Uene sikr emoꝛroidales apte ipõne sanguisugaꝝ a varijs passiõibꝫ corꝑ ꝑseruant velut lepꝛa cancro scabie malo mortuo ꝛigine z melia. z ꝓpterea inq̃t hypo. emoꝛroides innatę melãcolã sanãt. ℣ Sũt ꝓter ea ℨplures vene corꝑis q̃ a medicis solẽt flõmari quas breuitatis cã omitto. ¶ Et qz iterdũ vẽtose tenẽt locũ flõmie marie etate z virtute nõ ꝑsentiẽtibꝫ z nõ tolerãtibꝫ flebothomiã. Zõ dicem⁹ de iuuamẽtis earũdẽ z de locis in qbꝫ sunt adminiſtrãde. ℣ Uẽtose itaq; sup renibꝫ applicate valẽt ℨ ąpata coꝛarũ z ad puocãdũ mẽstrua scabiẽ podagrã vẽtositatẽ ve sice q̃z pleuretic ũ morbũ emẽdat. ℣ Applicatio ẽt ventosaꝝ sup spatulis doloribꝫ oculoꝝ z capitis summopere opitulat. ℣ Et si ipoñatur sup nates doloribꝫ costaꝝ z spine medent. ℣ Uẽtosa ẽt sup epate ipositа facit summopere ad fluxũ sanguinis. ℣ Et si sub mẽto applicet ventosa facit ad sq̃nãtiã z ipsi⁹ materiã holem strãgulantẽ ad ptẽ exterioꝛẽ reuocãdo testãte Cel. c. de ãgina. ℣ Itẽ facit si ponaꝝ super collo ab Aliab. sermo. ix. ij. partis. li. ꝓpleti ℨ dispõne rega. c. xxxiij. ꝓnũerank duodecim vene exĩtes in brachijs: due vẽ mediane: due cephalice: due basilice: due asellares due cubitales. ℣ In

De vẽtosis.

Cel.

Aliab.

Digitized by Google

capite aũt veñ.rriũ.due q̃ sunt
post aures due timpor:due in
oculor angulis:due organice
t vna verticis venaq; frontis t
vena nasi. Et due vene q̃ sunt
sub ligua. In pedibus q̃z octo
vene reperiunt:due in genib⁹:
due saphene:due sciatice t due
pectinis pedis. Et hec puto ti
bi sufficere de flebothomia t vẽ
tosis deo dante ꝛc.

¶ Ca. de curatione.

Gal. Narum est (vt oẽs te
nent autores) q; sicut
humor repletio est
cã morbi ita euacua-
tio sanitatis. Qua de
re q̃z Gal. multis in locis ꝓcer
tim in tertio tegni t commẽto.
Modi purgã di. iiij. amphorisimor illi⁹ ampho
risimi. Qualia opz ꝛc. meminit
de varijs t diuersis purgandi
modis: vcz p pharmatiã vẽtris
solutiuã: p flõmiã: p sudorẽ: p
fluxũ sanguinis nariũ: p vomi
tũ: p enema: p sputamina: p vri
nã: p mẽstrua: p emorroidas: p
balnea frications t exercitiũ.
Tñ in pñti doctrina de vẽtris
purgatiõe p os sumẽda tm̃ per
tractare intẽdim⁹. De flõmia q̃
dẽ in antecedẽti capło vtilẽ fe
cim⁹ sermonẽ. De enemate aũt
silr in antidotario nr̃o capło p
prio annuẽte deo dicemus quo
Eũatio erit recurrẽdũ. ¶ Eũatio itaq;
corporis p pharmaciã ne aliq̃d
manifesti nocumẽti eidẽ corpi
cãre valeat in frascripti canões
a medico obseruãdi sunt. ¶ Ca
ueat igit medic⁹ ne circa exhi
bitionẽ purgatiõis i manifestũ
cadat errorẽ: qz (vt inq̃t optim⁹
Wek. M.) semel pereũti nulla deide
suffragia ꝓsunt. Quãobrẽ circa
corporis euacuationẽ p assũm-
ptionẽ pharmaci valde ꝓsiderã
da est humor peccãtiũ t ꝛple
tionũ t corpor nã. Nã frigidi
hũores (vt hyp. testat medico hypo.
rũ dux) fortib⁹ pharmacis eua
cuanť. Cal'i vo hũores tẽpatis
eũatiõib⁹ sũt euacuãdi. Silr ẽt
robusta corpa et laboti assueta
p̃fertim viror carnoloz t q̃ me
dicinã solutiuã sumere sũt ꝓne
ta fortiora pharmaca pati pñt.
Corpa aũt macilẽta senũ puero
t corpa debilia t ibecillia q̃ nõ
sunt ꝓsueta sumere pharmacuz
q̃z ipz abhorere necnõ mulicr
pgnãtiũ faciliozib⁹ purgationi
bus vtidñt. Et ꝓpterea ꝓsidera
arte seu exercitiũ ꝓpriõe reple
tionẽ corpis ꝓsuetudinẽ vel in
cõsuetudinẽ assumptiõis pharma
maci etatẽ anniq; tẽs corporis
atq; loci regionẽ. Nã (vt inquit
Cel. in pn. sui pẽmẽ) alia medi
cia vtũt medici i vrbe Rõana:
alia i egypto: alia i Gallia. ꝛc.
Silr ẽt alia medicina vtunť in
pueris: alia i etate puecta: alia
i senib⁹: alia i mulierib⁹: t alia
in fortib⁹ t rusticis corpib⁹. Et
ꝓpterea dãũ est aliq̃d (vt inq̃
unt sapiẽtes) ꝓsuetudini: regio
ni: tpi t etati. ¶ Iuuat sũmope
ri ordinationẽ pharmaci iterꝛ
rogare patiẽtẽ an lubuice an sti
ptice nature sit vẽter ei⁹: an fa
cillime an difficillie a medicis
solutiua soluať: qz isto mõ ꝑt re
cti⁹ medicina solutiua egrotãti
exhiberi q̃n p recitatã naturaz
patiẽtis cognoueris. ¶ Cõsidẽ
rãdũ iuuz an egritudo p ꝓprie
tatẽ: an p comitãtiã: an p cõpas
sionẽ eneniat. ¶ Etates q̃z t cõ
suetudines t tpa morbi an i pn
cipio an i augmẽtũ an i declia
tiõe morb⁹ exisi at⁹ ꝓsiderare plu
rimũ iuuat. ¶ Qua de re q̃si oia
ꝓdicta cõnumerata fuerunt ab

Digitized by Google

hypo. hypo. i illo amphoriſmo pticu
le prie. Cōtēplari ār opz ⁊ tpa
⁊ regiões etates ꝓſuetudines
⁊ egritudines in q̄b⁹ opz fieri
aut nō. ℙ Silr etiam dietabis
egrotātē ſm rectā cōſideratio-
nē p̄dictoꝝ. dieta eteñ tenuis
interdū ꝓuenit: ⁊ aliq̄n nō: vñ
in tenuib⁹ dietꝫ magis peccā
egrotātes: ⁊ iō magis ledunt.
Oē eñ malū qōcūq; ſit magis
ſit magnū i tenuib⁹ dietis q̄ i
groſſioꝛib⁹ ⁊c. Et iō cōtēplari o
ſi ad ſtatū egritudinis ſufficiat
hypo. egrotātē dietare ⁊c. (vt hyp. in
pticā allegata refert). Inter
dū tñ corꝓoꝛa p̄dicta eūant et
q̄ in eis nulla exiſtat repletio.
Et hoc ꝓpter vehemētiā egri-
tudis: vt habeat tertio de inge-
nio ſanitatis. ⁊ ſecūdo de regi-
mine acutoꝝ i cōmēto ſupta
illam ptē. Acutas egritudines
flebotomamus. ℙ In morbis
aūr cātis a qualitatib⁹: ⁊ non a
materia autores ꝑ eoꝝ remo-
tione auxiliꝫ alteratiuis ⁊ nō
euacuātib⁹ ꝓcedūt. Et hoc pla
cuit diuino Meſue. ⁊. d. Aui. q̄r
ta primi capło i quibus eūare
opz. ⁊ prima tertij capitulo de
ſoda materia. niſi forſan aliter
humoris malitia reprimi non
poſſet: vt i ſanguine: q⁹ ma
litia ei⁹ non ita vigoraſ. ℙ hu-
moꝛē ℔o peccātem ſolo q̄to vt
ſinocha. iflatiua illico modici
eūare ſolēt ⁊ nō alterare. ¶ Ut
ergo ad ꝓpoſitū nr̄m accedā-
mus dico vtiliſſimū eſſe cano-
nes deinceps cōnumerare: qui
in pharmacoꝝ exhibitione cō
muniter ab oib⁹ idoneis practi
cantib⁹ cōſiderari ſolēt. Preſer
tim ab illo excellētiſſimo Auil. Auil.
de varigans. capitulo ꝓpio de varig.
purgatiōe. q̄ pulcherrime tra-
ctādo modū dinerſarū purga-
tionum infraſcriptos canones
deſcripſit. ¶ Primus de dige- Prim⁹
ſtiōe tractat (vt i q̄t ꝓfat⁹ vir) di canon.
geſta medicari opz: ita q⁹ regu
lariter operādo añ digōnē ni-
hil euacuem⁹: ſz digeram⁹ ſub
tilē materiā i groſſando: ⁊ groſ
ſam ſubtiliando crudā deco-
quendo cū reb⁹ appropriatis:
vt h̄ꝫ ꝓia particula āphoriſ
morū in illo āphoriſmo. Dige
ſta medicari ⁊ mouere nō cru-
da ⁊c. Et hāc regulā docet nos
Aui. ꝓia q̄rti capło de cura pu Auic.
tridaꝝ in gñali. ℙ Urget tñ ali
q̄ neceſſitas añ materiæ di-
gōnē (vt capitulo de carbūcu-
lo ⁊ peſte dixim⁹) mām cūare:
⁊ marie materia exiſtēte mul-
ta velut in paraliſi apoplexia
vel cōſimilib⁹ morbis ex q̄b⁹
intra quartā diē timet ſuffoca-
tio nature: vcz aut q⁹ materia
ſit venenoſa ⁊ peſtilētialis aut
cōſimilis: vel ſit materia ꝑpin
qua mēbro principali vel nobi
li: aut in eo morbo exiſtat: aut
multū infeſtās ſit materia: aut
multū doloroſa ſit egritudo: vt
ſit multū ſubtilis materia vcz
de loco ad locum mobilis vel
apta nata ſit q̄ cito mēbrorum
cōpłonē vitiare ⁊ corrūpe: vt i
cācrena aſchachilos ⁊ eſthiome
no illud frequētiſſime euenire
ſolet. ¶ Scōs canon ſi kr eſt vt q̄. canō
vkis purgatio p̄cedat pticarē
medicinā fz. xv. ⁊ iō nō obliui
ſcaris vkia ſp añponi oportere
pticarib⁹: vt ide pticularia va
leāt opari ſuꝑ materia ꝑūcta.
Illa aūr vkis ē purgatio q̄ ma- pur-

Digitized by Google

gatio ptis. | tiã euacuat peccãtem ab illo mẽbro cui accidit a cõitate toti⁹ multiplicatiõis: aut a cõitate pluriũ mẽbroꝝ aut famosoꝝ aut eoꝝ q̃ sunt minoꝛa illi⁹ materiei: sicut chilis. felis cholere stomachus flegmatis: et splẽ melãcholie et epar sanguinis.

iij. canon. | ¶ Tertius canõ est vt pricula ris purgatio p̃cedat vlem purgationẽ ſz. M. Et hoc si mã sit pauca nõ exuberans: vel qz sufficit illã educi p emõtoria illi⁹ mẽbri vel qz mẽbrũ mãdãs non est forte in dãdo nec recipiẽs i suscipiẽdo: et corp⁹ et mẽbrũ nõ sunt posita sub dñio materiei facietis egritudinẽ in illo mẽbro. particularis aũt purgatio (vt testat. M.) ẽ illa q̃ euacuat materiã ab vna particula in q̃ exuberat: sicut p nares et palatũ materiei purgank a cerebro.

iiij. canon. | ¶ Quart⁹ canõ purgatiõis est vt fiat purgatio p illã ptem ad quã materia inclinat. iuxta illũ hypo. rej. ãpho. particule ỹme dicẽtis. Undecunq; nã recipit inde p cõueniẽtiora loca ducere opz. Igitur si materia est in stomacho faciens nauseaz: tũc purges materiã ipsam p vomitũ. puocando. Si vero fuerit in intestinis per secessum conueniẽtissime enematibus educit.

v. canõ | ¶ Quintus canõ est attendere humoꝛi peccãti: vt (qualia opz purgari purgent: cõfert et bene fuerũt) prima amphoꝛismoꝝ pticula colligit in scõo et penultimo amphoꝛismo. Nã p se ad talem euacuationẽ sequit quies et tranquillitas. p accidẽs vo põt seq̃ nocumentũ: puta si crudus humoꝛ euacuat: qr multũ de iuuatiuo cũ eo euacuat: et multus spũs resoluit. Et si humoꝛ sit difficilz eductiõis ꝺ seruat qz sit in locis remotis a vijs ductuũ: vel qz coꝛp⁹ sit male dispositũ sicut in calidis et siccis corporibus inflãmationi paratis q̃ de facili i effimerã transeũt: vt hẽ ab hypo. primo et ẽrto amphoꝛismo.

vj. canon. non. | ¶ Sextus preterea canõ est vt summope aduertat ne p̃mittat fortz purgatio flebothomie: qz inde maxima sequerẽtur nocumẽta. Quãobrẽ si pringat moꝛbũ euenire pp humoꝛ i rudationẽ digerat diligẽter materiã ipsam subtiliãdo et decoquendo cũ digestiuis appropriatis ad mãm grossam et crudã. Si vero ex ebullitiõe cholere vt humoꝛ calꝛũ moꝛb⁹ p̃cedere videat tũc seriatz digestiuis faciẽtis b⁹ ad mãm calidã et subtilẽ p̃cedẽdũ est p coꝛ digẽne et sedatiõe hũoꝝ ebullitionis: de q̃b⁹ olꝺ tã in mã calida ẽ̃ in frigida in antidotario nro capto de sirupis sermonẽ fecim⁹: ẽre necessitate vrgente illuc recurre. Si vero in aliq egritudine flomia et purgatio necessarie videretur: tunc hic ordo cõmuniter a practicãtib⁹ obseruatur: id ẽ quod leuis purgatio p̃mittatur flebothomie. Flebothomia autem p̃mittitur potioni fortiti. Et sic cita minoꝛatione an eradicatiõe subita an diuersione op⁹ est vt inchoet a minoꝛatiua debilt velut cassia manna et huiusmodi. Similter etiã si humoꝛes sint mixti cuz sanguine aut a natura sanguinis non multum alieni: tũc in isto casu flebothomia p̃mittatur. Et hec fuit intentio Sentilis: vt Guil. de varig. testatur capi. varig. tulo proprio.

Digitized by Google

viij. ca-
non.

¶Septim⁹ itidē canō ē q tps
apti⁹ ad vomēdū ē i estate: zvē
ter vtili⁹ eūat i hyeme p secef
sū cū purgatiōib⁹ vl clisterib⁹.

Auic.

Et ppea dicit Auic. c. ppio. cli
stere est medicamē valde nobi
lez apō me plm dilectū ꝛc. Ma
teria aūt furiose: vt. c. ptopzio ō
flxoia dixim⁹. ꝛ ppe si fuerit ad
mixta cū sanguie tā i estate q̄
i hyeme ptin⁹ flā euacuet. Ue
rū si ipamet mā extra venas af
fuerit: tūc cartatico ꝓpetēti nul
la p̄cedēti digōne ipam statim
eūare (vt superius diximus) ne
cessarium est.

viij. ca
non.

¶Octau⁹ silr canon ȳgit circa
purgationē corpis pseruatiuaz
ne cadat i lapsuz alicui⁹ future
egrotatiōis. Quāobrē sciēdū ē
q duplex est pseruatio: propria
vez ꝛ cōis. Illa etem ō: cōis q̄
pseruat corp⁹ a morbz ꝓpletiōi
bus. Et ad hāc purgationē fa
ciēdā i hye oēs piti practicātes
vtunt remedijs: de qb⁹ hypo.
locut⁹ ē i illo amph. pticule. v.
q̄busc̄q̄z sanguinē auferre ꝙue
nit hos in vere flomari opz ꝛc.
in. vj. pricula illi⁹ ampho. etiā
inq̄t. q̄busc̄unq̄z pharmacia aut
flā ꝙuenit hos in vere pharma
cari aut flebotomari opz: qz i
vere fit magna humozum liq̄fa
ctio vñ repletio futura ꝓtigere
solet. bonus silr Mes. autorita
te hypo. p hac itētōe vez p cō
seruatione sanitatis iubet vt in
vere vl autūno ꝛ nō in alijs tpi
bus pharmaca denᷣ. In estate
vero ꝛ glaciali tpe neq̄ ꝑ iuncta
sal. salsuginez p iā dicta itētōe cor
pus purgeᷣ. nā incōmoda sunt
tpa. Primo ex frigore. Scōo ex
calore igenti. Et ppea sub cane
et aī canē molestē sūt pharma
cie (vt hypo. refert.) Propria aūt

hypo.

Sale.

hypo.

corpis pseruatio ē a determina
to morbo. Preseruat em vt pu
ta a podagra vl alio morbo fu
turo. Et hoc fieri ꝑt alio tpe q̄
in vere vel autūno: vr si aliquis
eēt apt⁹ incurrere podagrā tpe
autūni et veris in isto casu tpe
estiuo vtaꝛ ꝑuatiua medicia.

¶Non⁹ aūt canō ȳsaꝛ circa cu
rationez morbi. Et est vera cu
ratio in oi tpe efficiᷣ: qz morb⁹
oi tpe soler patiētē molestare.
Et iō medicina p remotiōe ei⁹
i q̄cūq̄z tpe necessaria est. Si ȳo
hoc ptingat vez i hyme valida
aut in estate euenᷣ egritudinē
tūc opz q̄ loca sint adtioza vez
calida i hyeme ꝛ frigida i esta
te. Uñ bōi pticātes teste Sul
li. de vari. in tpe estiuo añdiem
in hyeme ȳo in die solēt egro
tanti medicinam exhibere.

ix. cas
non.

Sulli.
ō vari.

¶Decim⁹ quoq̄ canon mētio
nē facis de aptioꝛi tpe morbi i
quo sit patienti exhibēda medi
cina. Tps itaq̄ apt⁹ assūptio-
nis medicie ē pncipiū vl̄e egri
tudis digesta exñte mā ꝛ decli
natiovlis: nam ista tpa aptioza
videnᷣ ad exhibendū pharma
ca. Alia ȳo tpa sunt ineptioza
pp accidentiū infestationē. In
statu ȳo ꝛ augmento vigēti ne
cessitate lenituis tm̄mō canōi
ce vtunᷣ. Silr in pncipio ante
digestionem materiei i necessi
tate vrimur lenituis p̄serti q̄n
volumus materiam minozare.
Et in hoc clisteria interdū ser
uant officium minorationis vt
hz ꝓpria quarti. ꝛ ab hypo. in il
lo ampho. q̄rte pticule. Inchoz
antibus morbis. Si quid vide
tur monēdū mone. In statu ve
ro silentiū habere nō nisi vtilis
simum est.

x. can
non.

xj. cas
non.

¶Undecimus canon est q̄ cor
poza

pota q̄ apata i intestinis vl̄ mē
dris cordi ꝓpinqs patiunt̄ po
tēt pharmaco nō purgent̄: q̄
medicamia scamōeata nō ꝑnt
ita corrigi a medicis ꝑdictis
Auer. (vt inq̄t Auer.) q̄n sp̄ habeant
mēdris ꝑncipalib⁹ notabilr nō
cere. Et ppea Sētil. in scia me
Sētil. diciali vnic⁹ iter practicātes le
nib⁹ lenitiuis in isto casu dicit
esse ꝓcedēdū. Et marie si cum
apate ventris fuerit stipticitas
cōtracta: vl̄ ēt materia fuerit pe
nit⁹ idigesta ꝛc. Silr si mā eēt
multū furiosa ꝛ multa: ex q̄ ti
mor insurgeret: lz nōnulli lau
dent fortiozib⁹ pharmacis ꝓce
dēdū. eē. tn̄ Aui. medicor⁹ prin
ceps dicit q̄ i talib⁹ apostema
tibus forti pharmaco vti non
debem⁹: vcz aut q̄ materia est
difficilis eductiōis rōne sui aut
rōne loci. Et ꝓpterea ad ꝓpo
sitū nostrū nōnulli asserūt q̄ fe
bre existēte forti ex intēsa nō se
cuta etiā digōne dūmō mā non
sit venenosa q̄ nullum pharma
cū forte exhibeat̄ ne sua calidi
tate ꝛ inflammatione morbum
augmentare valeat: vt colligi
tur in. j. cōmento ꝛ. iiij. ampho.
que ꝛ inflāmat et commouet ta
le apostema ꝛc.

¶ Quodecim canon est vt cor
pora purgādorū añ assumptio
nez pharmaci fluxa fieri debēt
ẽm hypo. sniaz enematibus li
niētib⁹ sumēdo cibos humectā
tes ꝛ ꝺete liniētes nām patiēs
vtaf: vñ si fridos hūores eūare
intēdim⁹ cibent carnibus pin
guibus decoctis cur petrosilio
ꝛ feniculo recenti ꝛ eorum cur
su currentibus. Calidos vero
humores habentia mercuria
lē bletā attriplicē ꝛ carnes pin
gues comedant: quia aliquan
tulus ventrem mollificare ante
exhibitionē pharmaci regula
generalissima est. Uerū si fluxꝰ
adesset in causa corpora fluxa
facere deterius esset: imo in ta
li casu vomitinum aliquod ad
ministretur.

¶ Decimusterti⁹ canō ē q̄ si q̄s xiij. ca
medicinā abhorret loco ei⁹ de- non.
bēt egrotāti leues pilule exhibe
ri dando cū eis apozima hūori
peccāti appropriatū. Item si ite
das choleră euare sit cōfectum
ex fumo terre endivia lupulis
acetosa ꝛ currētib⁹ earū cursu.
Si flegma fuerit in casu cuz re
bus decoctio sit ꝓfecta facienti
bus ad flegma euacuādū. ꝛ sic
de alijs hūorib⁹ prout necessitas
euacuandi vnūquēq; hūorē po
stulat agendū est. et hoc asserit
Aui. ex intētione quorūdam. Aui.

¶ Decimusquartus canō est q̄ xiiij. ca
patiēs medicinaz bibat stoma non.
cho ieiuno ꝛ ante assumptionē
medicine ꝓ posse vtatur i cibis
ei⁹ pauco sale. Ait si patiēs cali
de fuerit cōplexionis aut patiat
stomachi debilitatē: tūc añ ex
hibitionē medicine vtilissimū
est (vt Guil. de varig. testatur) Guil. de
aliq̄d sumere velut aquā ordea varig.
ceā vel vinū granatez vl̄ aliud
nutriens subtile ꝛ lene et ante
assumptionē medicie si stoma
chus ꝛ pedes fuerit frigefacti
pānis calidis calefiāt. Unde si
medicina est debilis sup ea pa
rū est dormiendū: si vero fortis
pōr patiēs ꝓ horā dormire sup
ea post eius assumptionem.

¶ Decimusquintus canō est q̄ xv. ca
habentes stomachos frigidos non.
remoto corde vl̄ abhominatio
ne medicine si mouenf parum
per bonū est: vt colligit quarto
amphorismo. illo amplio. Cuz

Digitized by Google

ḡa elebor̄ biberit. ꝛ primo am pho. Cū volueris magꝭ ducere elebor̄ mone corp⁹ etc. Et iter ponitis horꝭ paulul̄ aḡ tepide sumat. Sz nec mot⁹ nec potus tantus sit ꝙ opatio medicine destrua. his tñ moderni practicantes (vt Guil. de vari. asserit) raro vtuntur.

Guil. ō varig. xvj. ca non.

¶ Decimusdecim⁹ Canō est ꝙ sumēs pharmacū differat cibari donec opatio medicine cōplea tur mala nutrimenta euitādo: imo regula gñalis ē vt celebrata operatiōe ei⁹ ꝙ patiēs manducet paucū de vno tātū cibo.

¶ Decimusseptimus Canō si⁹ est ꝙ medicina operante nō dz patiens dormire nisi volūtas affuerit ꝙ eius opatio restrigat. Nā etiā somn⁹ oēs fortes euacuatiōes potētissime ꝓhibet (vt habeꝭ scōa primi. c. de eo quod ꝓueuerit ex somno et vigliis.)

xvij. ca non.

xvij. ca non.

¶ Decimusoctau⁹ Canō est ꝙ si stomachus habuerit multaz cholerā ꝛ lōgā famē diu tolerauerit: ita ꝙ existimet ipsuz euacuationē cōpletā nō posse tolerare: tūc sup medicia deꝭ aliq̄s tulū panis infusi in vino añq̄ vēter a medicia soluaꝭ: qz iuuabit opationē medicine. ꝛ si etiā debilitas adesset etiā pharmaco opāre patiēs cibeꝭ. Est ēt in vsu apud practicātes exptos ꝙ sumpto ꝓ pharmaco lenitiuo puta. ℥. j. ℈. cassie vel hmōi hñtis naturā vt eger statim ꝓplete cibeꝭ. nā ꝓ cibū ꝛ linitiui vigorem ꝛ ꝓpea meliorē faco patiēz

xix. ca non.

¶ Decimusnon⁹ Canō ēt est ꝙ regulariter opandū est non vna die purgatio purgationi multiplicēt: p̄sertim si purgatio fuerit eradicatiua tñ practicātes cū cliſterib⁹ laudāt opatiōez m̄dici ne adiuuare. Et vtute erite forti ipa medicina eradicatiua nō operāti brodiū caponis cū. ℥. j. mānevtitr deꝭ ꝛ neq̄ pharmacū forte sup forti medicia exhibeat: qz opatiōes duaz medicinarū vtiliū soluētiū rarissime regulāres nā. Et ꝓpter due notabiles euacuatiōes ꝑm Auic. opinionē i vna die egrotāti nō sunt ꝓpinande: coacte tñ ire gulariē iterdū practicātes operādo vtunt dātes duas eradicatiuas medicias: puta si ꝑma nō fecerit opatiōez aliā resecū dāt. Et hoc faciūt casu quo magn⁹ timor adesset si euacuatio ꝓplenta nō efficeret vt ꝓpetit i pestē ꝓpter ei⁹ ferocitatē: qz nisi statiz euacuet materia venenosa: cito ēs rapit deuorat. Jn isto etiam casu nō min⁹ plz mihi sup forti solutiuo lenitiuā exhibere medicinā quam rursum solutiuum pharmacū reiterare: tñ vrgenti necessitate facto tibi meli⁹ visū fuerit: qz ad vltias egritudines vltie curatiōes sunt necessarie ad pfectionē cure. Ceterū si medicamina vltra modū soluerit: puta si idurerit fluxū. Dari p̄t medicina cōstipatiua velut rēs barbarū vstū sirupus mirtinus rosatus citoniū et huiusmodi.

¶ Vigesim⁹ Canō ē ꝙ hora assumptiōis medicie si nmeaꝭ ō vōitur⁹ nausea stati eis cū pāe assato caco in aceto infuso et naribus applicato succurretur masticando aliq̄d acetosi ꝛ extremitates ligādo ꝛ vētosaz super vmbilico imponendo: vt hꝭ in commento secunde particule amphorismoz. Cepa q̄z cū aceto odorata nauseam et vōitū in isto casu potenter euenire ꝓhibet. Jdē facit odorifera ga

ex. ca non.

riosum camphorā et mentaz.

xij. ca non. ¶Vigesimusprim⁹ Canō ē vt celebrata operatiōe pharmaci solutiui ministretur egrotanti brodiuz pulli cū zuccaro: vt si aliquid medicine remāserit in stomacho ab eo abstergatur in sero. Sequēti vero die clistere lenitiuum est administrandū: de cui⁹ ordinatiōe in capitulo propzio sufficiēter dictum fuit.

xij. ca non. ¶Vigesimusecōs Canon est vt exhibens pharmacum presertim solutiuum attendat infrascripta: videlicet reuolutiones lune temperaqz anni et cursum egritudinis z estus et frigora: quia (vt in alio canone dictum fuit) alia medicina in estate alia in hyeme cōceditur: quare nō animaduertendo predictas varias z malas dispositiōes z impressiōes malasqz accidētia inciere potes imprudentia tua i infamiam popularem.

xiij. canon. ¶Vigesimustertius Canō de nicz est q digestio et euacuatio sint cum appropriatis z cum illis que habent mixtam naturā euacuatiui deferre ad mēbra a quibus intendis euacuare: sik retiam sint mixte z confortātes mēbra. Simtqz pharmaca correpta z electa seu preparata et sint euacuantia nō exq̄site nisi magna vrgeret necessitas: naz potenter euacuando qō nocet sepenumero multum capiūt de iuuatiuoz inde hūana corpora ad effimeras febres preparant saltem, ppter caliditatez pteter naturam acquisitā z primatiue frigidat. Insuper ppter ingē tem euacuationē nocui simul: cū iuuatiuo infrigidātur corpa qz puaq̄ calore naturali. Exq̄ fit a cetes euacuatio (vt habet secūda primi. c. de causis infrigidātibus) corpus infrigidat.

¶Quatuoz vtiqz sūt Aui. sententia sunt modi pharmaci laxatiui. Unusquoqz propzietatē habet soluēdi cū attractione: velut scamonea z turbith. Secūdus modus est habēs virtutem z proprietatē ꝓpressiuā: velut sunt mirabolani. Tertius modus est virtutē habēs lenitiuā: velut sunt cassia māna electuaria nō solutiua sicut diacassia diapruna sine scamonea tamarindi z huiusmodi. ¶Quartus z vltimus mod⁹ habet virtutem lubzicatiuam: vt musci, lago psilliz. Et q̄q̄ si gillatim de omnib⁹ exēplū i mediū adducere posiez hūc sermonē minis ampliando. Ideo ipsoz modoz exquisitam pertractationem phisicis relinquemus. ¶Sciendum tamen est iuxta sentētiā Mes. vt gratia familiaritatis ꝓ opere chirurgico aliqd dicam⁹ q medicie, simplices cholere euacuatiue sunt velut scamonea in fortibus coz poribus reubarbarū z mirabolani citrini in oi complexiōe cōueniunt. Et licet dosis scamonee sit. a. g. v. vsq; ad. vij. tñ psillium bonoz virorum est q si poterit purgare egrotantem cum aliis medicinis scamoniatis q̄q̄ simpliciter cum scamonea melius et securius esse videtur operatio illa: quia repentine euacuationes sepenumero mala et irreparabilia accidentia sortiuntur. Et proterea optime peritissimus Arnal. de villanous in quodam suo amphorismo dicit: si quis vnico suo laboranti medicamine miti mederi poteris

Euic. prim⁹ mod⁹.

Scōs mod⁹

Tertius mod⁹.

Quartus et vltim⁹ mod⁹.

Arnal. ō villa noua.

Digitized by Google

frustra atq; dolore medicamina grauiora grit ille. dosis silr reu barbari ē añ.ʒ.ij.vl circa mirabolani vero citrini añ.ʒ.iij.vsq; ad.ʒ.j.veruʒ si cum p̄dicta dosi reubar.adderent mane.ʒ.vj.nō nisi vtilissimū erit minuēdo parū de dosi mirabolanoʒ et reubarbari si opⁿ fuerit. Medicine silr̄ posite ad hāc itētionē purgādi cholerā sūt vt infra. ℞. cassie nouiter extracte.ʒ.j.electuarij rosati Mes.ʒ.iij.misce ⁊ cuʒ decoctiōe floʒ ⁊ fructuū cordialiū fiat potio bzeuis addēdo.ʒ.j.siropi vio. Item. ℞. mane electe.ʒ.j.electuarij de psilio electu.ro.M.añ.ʒ.ij.⁊ cuʒ decoc.⁊ ordie iā dict̄ fiat potio bzeuis. Vel facias sic. ℞. electuarij leniui vl loco eiⁿ diaprunis nō solutiui vl diamane vl diacassie. ʒ.j.reubar.electi infusi ℈m artē cum aq̄ endiuie ⁊ modico spice electuarij rosati mesue vel loco eius diaprunis solutiui.ʒ.ij.de omnibus cuʒ decoc.more iam dicto fiat potio curta.

Digestiua materie cholerice

¶ Digestiua silr materie cholerice sunt vt infra. ℞. sir. viola. sirupi acetosi simplicis ana.ʒ.vj. aq̄rū violaʒ acetose lupuloruʒ añ.ʒ.j.vl sic. ℞. siru. acetosi simplicis sirupi ō succo cōdiuie añ.ʒ.vj.⁊ cū aliʒ iā dictis fiat sirupus. vel sic. ℞. sirupi nenufar̄ sirupi rosati ex infusiōe sirupi ō succo acetose añ.ʒ.ß. aq̄rum endiuie lupuloruʒ acetose añ.ʒ.j. Iste ola sirupoʒ gña valent in p̄ncipio ⁊ augmēto febriū tertianarum euenientium a subtili cholera.

Digestiua fit pure chol.

¶ Verum quando cholera fuerit admixta cuʒ flegmate grosso (vt plerunq; accidit in tertiana non pura) accōmodate infra scripta digestiua administrant quoꝝ prima ordinatio talis ē. ℞. sirupi de succo endiuie melis rosati colati sirupi acetosi simplicis añ.ʒ.ß. aquaruʒ endiuie lupuloʒ fumitere añ.ʒ.j. vl sic. ℞. sirupi de bisantijs sirupi de duab⁹ radicib⁹ cū aceto sirupi ō succo cōdiuie añ.ʒ.ij.ß. aq̄rū fumiterre feniculi ℔bsin. añ.ʒ.j. ista duo digestiua ē valent i statu ⁊ declinatiōe tertianaʒ i q̄bus materia grossa est exube rās. ℣ Euacuantes silr materiā mixtā cum cholericam ⁊ flegmaticam in tertianis febribus sūt vt infra. ℞. cassie diacaptolicōis añ.ʒ.iij.diasinicōis.ʒ.ij.electuarij rosati Mesue.ʒ.j.ß. cum decoctiōe floʒ ⁊ fructuum fiat potio bzeuis: addendo sirupi violati.ʒ.j. vel facias sic. ℞. diasinicōis.ʒ.ij. cassie.ʒ.vj. reubarba. electi i ifusione ℈z artē electuarij rosa. Mesue. vel loco eiⁿ diaprunis solutiui añ.ʒ.j.cū decoctiōe ⁊ sirupo ātedictis fiat potio bzeuis. Iste nāq; due potiones euacuant vtraq; materiā: vez grossam ⁊ subtilem naturā pax stimulādo. ideo sunt faʒ secure medicine. ¶ Simplices p terea q̄ ℣trutē hñt eūandi flegma sunt velut turbith. agaric⁹. cartam⁹. coloquintida. mirabolani. chebuli. Cōpositā ℣o sunt sicut electuariū pille chochie⁹ bñdicta ierapigra Sale. et dia cartamus. pille ēt ō agarico de scriptione. M. virtuteʒ hñt purgandi flegma. Electuariuʒ ℈z magistrale descriptum in causa scrophularū accōmodate. huic intentioni conceditur.

Euacuātia materiā mixtam.

Medicine flegmatis.

¶ Medicie similiter simplices purgātes melācholiā sūt thim⁹ epithim⁹ ⁊ folia sene cuscuta: mi

Medicie melācholiā

lie.

Digitized by Google

rabolani indi polipodiū volubilis lupulus lapis lazulli. ¶ Cōposita vero sunt sicut diasene iera rufini ieralogodiō catarticū imperiale ⁊ alia descripta in.c. de cancro. ¶ Medicine ąꝫ euacuantes humorē aquosum sunt velut irios sardonelli succꝰ cucumeris asinini tartarus ⁊ panis lacticinoꝝ: de cuiꝰ recepta meminit circa instās. Nōnulli ꝑ hac intentione dant rasuram ḥmōi panis cū vino ad cꝫtitatē ℥.ß.⁊ magnifice operaī mirabilia faciendo. ¶ Ulterius medicine euacuātes indifferēter vnā quāꝫ materiā sunt vt infra. ℞. diafiniconis diacaptolicōis añ. ℥.iij. cassie.℥.iij.ß. electuarij de psilio.℥.j.cum decoc.floꝝ ⁊ fructuū cordialiū ⁊ capillorꝝ veneris politrici scolopendrie galli trici polipodij foliculorꝝ sene ⁊ epithimi fiat potio breuis addēdo sirupi viol.℥.j.vel facias sic. ℞. diamāne diacaptoliconis añ.℥.vj.diafi.℥.ij.electuarij indi electuarij ros.℈.añ.℥.j.cum decoctiōe iam dicta ⁊ additiōe virtutis mirabolanoꝝ chebulorū fiat potio breuis addendo sirupi viol.℥.j.deniqꝫ vt finē imponamus ꝓsenti.c.de sirupis facientibus ad vnamquāꝫ materiam digerendā: ⁊ de electuarijs ꝓfectionibus ⁊ pillulis etiā ad purgationem materiꝝ ꝓpre dictaꝝ: quibus aquis vtūtur cū iam dictis sirupis in antidotario nostro sigillatim suis proprijs capitulis vtilem sermonē fecimus. quare in tua necessitate ad ipsa capitula recurras. Et sic deo dante ⁊c.

Medicie aq̄ fitatis

Euacuantia i differē quāꝫ materiam.

¶ Tractatus. De febribus quibus nąuigātes laborare solēt: ⁊ earum curatione.

NAuigantium febres maiori parte sunt ex putredine pestilentialiū aut de gñe pestilentialiū aut de gñe ordinate vagātium: aut de genere tertianarum. Et qñ ita sit ꝓfecto ipsoꝝ vita exercitiū manifeste nobis demōstrant: nā ꝑ eoꝝ comestione nihil aut parū manducāt ꝓter carnes grossas ⁊ salitas: ꝓsertim porcinas ⁊ vaccinas. Silr pisci bus rectibus ⁊ salitis ẽm oēm modū comestionis frequentissime vtunt. Leguminuꝫ ąꝫ oīmgña in eoꝝ ferculis etiā semꝫ soliti sunt comedere: panis etiā eoꝝ aut vermibꝰ denastarꝰ aut saltē corruptiōi ꝓpinquus existit. potus silr ipsoꝝ est acetū aqua putrefacta limphatū aut saltē putrefactioni vicina. Eoꝝ deniqꝫ exercitiū nō ventis: nō frigoribus: non calozibꝰ solis: nō pluuijs: non deniqꝫ lune noctis parcit: q̄ oīa (vt ꝓ ꝓsideratī naturā eoꝝ) ꝓparant corpora ad gñationē ꝓauoꝝ humoꝝ a qbus ēt necessario pessime ⁊ diuersaꝝ materieꝝ febres oriuntur. ¶ Signa itaqꝫ cōia febris pestilētialis sunt (vcz i primis dieb⁹) sine ingenti exteriori calore. Interiꝰ vero ⁊ in ꝑticordijs cū nō parua caliditate patiens affligit. nā calor ꝓpter magnā cordis lesionē ad ītra attrahit. Et ꝓpterea interiꝰ tm nō aduritꝫ hō. Qua de re infirmoꝝ aliqui medicis ⁊ astātibus dicere solēt se tm caliditatis ad intra sentire vt ardere videaī. Quāobrē (vt refert Aui.c.ꝓprio) ect q̄eta exteriꝰ ⁊ cor turbās iteriꝰ. Urina ąꝫ in ꝓria scā ⁊ tertia die a sua naturali dispōne raro mutaī. Sed interdū aquosa li-

Signa cōia.

Auic.

Digitized by Google

uida ⁊ melācholica manifestāt
vez vt plm in fine tertie ⁊ quar
te diei rubescit vrina et flaues
scit. postmodū satis ꝯpumum
turbida efficit: ⁊ mingit quasi
fikis asinoꝝ vrine quare ysanie
⁊ futurā mortē testāt: vt si qñq
ad tales dispōnes ⁊ mutatiōes
vrina in tali febre pueneri: tñ
nō sp certus nūcius exiſtit. Et
Ani. ꝓpterea (vt inquit Ani.) multo
ties patiēs nō alterāt multū ex
hac febriū caliditate: nec alte
rāt pulsus multū i ea alteratio
ne vehemēti: tñ patiētē veloci
ter perimit. huiꝰ rōnē pulcher
rime declarat conciliatoꝛ dñia.
xcv. nā (vt ipse refert) ꝓpriū na
ture materie venenose est vt cor
di inhereat ipm curiose aggre
diēdo. Qua de re cū natura ab
hac materia venenosa cor ag
grauatū esse ꝑsenserit: tūc ipsa
immediate perterrita nō audet
ipsam venenosam materiā in
uadere: imo corpus velut i sani
tate regere ⁊ gubernare conat.
Et ꝓpterea sepenumero vrina
apparet bona ⁊ bonꝰ pulsus ac
ꝑstās: tñ (vt dictū est) mozik in
firmus. pulsus ꝓterea in hac
febre debilis velox atq; spissus
frequentissime reperit vñ sisto
les maioꝛ diastole exiſtūt. In no
cte tñ vna cū febre ꝓtinue cre
scit. Et ꝓpterea patiēs magno
pere ⁊ frequēter respirat: quare
pre nimia pectoris amietate ⁊
ꝑstrictiōe difficulter anhelat su
spirando. Pectus silr ꝓpter re
spirādi anhelādiq; difficultatē
vehemēter sublenat ⁊ cōprimi
tur. Sitis q̄z in hac ferocissima
febre sp validissima est: vñ can
na pulmōis lingua fauceſq; cū
asperitate arescūt. Lingua insu
per flana vel alba in superficie.
In fundo vero ⁊ radice nigre
scit cum aliquali tumefactiōe.
Ita q; in eius locutione vt pa
tientē linguā habere balbutiē
tē. Corporis ēt vires naturales
virtutes totiusq; corporis ⁊ mē
bra debilitant. Fusus silr pen
sus denastāt. ⁊ ꝓpterea ꝓpter
paucitatē assumptiōis cibi ⁊ re
tētiōis ipsiꝰ qz frequētissime la
borātes hac febre impetuosus
vomitus inuadit: exāgues ⁊ in
aniti efficiunt: ex quo facillime
in syncopim incidunt. Uñ mori
turi de hac pestilentiali febre
nauseā indesiderātā patiendo
magno cū consamine euomunt.
Istoꝝ aūt q̄ febre laborāt pesti
lētiali aliqui tacitis aliq; vo cla
mosis ḡrimonijs ꝙquerunt ac
si morsu canū lacerarent vltra
accidētia ꝓnotata sepenūero in
tali casu alia: ⁊ multa ipetuosa
accūtia sequūt: velut syncopis:
extremoꝝ frigiditas: sudor fri
gidus: ꝓmixtio rōnis spasmꝰ:
instātia vigiliaꝝ: ꝓfunditasq;
somni: ⁊ nōnū ꝯ vēter ⁊ illa in
flant ac si patiēs hydropicam
passionē pateret: ⁊ aliqñ fluxu
ventris marte verat: ⁊ plerūq;
manifestant bubones ⁊ carbū
culi: q ⁊ si sint ꝓ viā terminatio
nis ad crisim tñ vt ca. de peste
⁊ carbūculo bubonibusq; pesti
feris oñ suꝫ fuit autoritate Sal.
mortē attestāt futurā. O si etem
crisis (vt ꝑhat ꝰ vir asserit) plus
attinet sanitati q̄ morti ꝓterq;
i febre pestilētiali. ¶ Signa de
nicꝫ a qb⁹ hūozib⁹ febris pesti
lētialis sua habēt depēdētia co
gnoscunt vt infra imediate di
cet. ⁊ Nam si cum hmōi febre
instantia vigiliaꝝ faciei ac ocu
lorum citrinitas nigredoq; lin
gue cū fuligine vt ozis amari

Digitized by Google

tudine ac siti intensa affuerint: hec febris a cholera simul cum frate: salso ortū hre vr. Verū si flegma cū cholera admixtū fuerit ipo flegmate plm cholerā vincēt: tunc necessario pnominata accidētia remissiora vidēbunt z ecōtra. At si i firmo supuenerit inxta p̄cordia vt aliqualiter suffocet: et i ore aliqd dulcedis p̄senserit et circa faciei z oculoꝝ regiōes rubedo se manifestauerit: z ipse cū corpus z facie quasi madidam et sudore plenam inueneris: nec etiam illi magnus affuerit rubor ceteriscp signis cōmunib⁹ apparentibus tūc sanguinē a predominio in cā esse iudicat. Cetera si a meliꝝ talis febriꝝ ortū habuerit: semp infirmus tritior apparebit: et de ei⁹ salute minus erit cōfidens. ¶ His itaqꝫ habitis circa pronosticum tū in primis licet signa bona reperiant: tñ in hac febre non est cōfidendum: qz vt superius dictū fuit eger in pulsu z vrina ac febrili calore ceteriscp operationibus naturalib⁹ bene se habet: z tamē mouēt velociter. Quapropter Sctilis pris erti narrat cp vidit in tēpestate sua quēdā laborātē febre pestilentiali adeo leui z remissa cp cibū z somnia capiebat put tpe sanitatꝫ faciebat: horaqꝫ pfecta surgens sua similiter negocia vt antea expediebat: tñ ḡra die circa caput z frōtē sudor frīd⁹ cū nōnullis signis pestem arguētib⁹ manifestat⁹ fuit. ¶ Cura. Curatio itaqꝫ pestilentialis febris trib⁹ pplet intētionib⁹. Prima in debita administratione serꝝ nō naturaliū pfistit. Scda in purgatiōe materie peccātis Tertia vo i pfortatiōe cordis z manu tenenda vtute. ¶ Quā prima tū aūt ad primā intentionē regimen serꝝ nō naturalium describā. In primis itaqꝫ est intentio. uo tpe aer ad friditatē z siccitatē dz eē declinās. Et ppes recti ficetur aer cū aqua ro. z aceto. Tpe vo hyemali cuz aceto et vino odorifero. Et si folioꝝ salicis cāne mirtilloꝝ et eoꝝ cursu currētiū copiā habueris: rectificet quotidie cū eis aer camere. Similr dz iuuat rectificare aerē habitationis: pcsertim hyemali tpe et Autūni cū igne lignoꝝ iuniperi vel alteri⁹ ligni odori. aceto irrorato. nam sicut nature pluuie nubiū z vapoꝝ humidoꝝ z malorum est corūpere aerē p viā mixtionis ipsamꝫ mixtionē disponere ad putrefactionē z febrē pestilētiale. Jta z nature ignis ē resoluere z extiguere oēs malos vapores z supfluitates mixtas cū aere q̄ aerē inficiendo corpa ad putrefactionē disponūt. Et ppes p possevtilissimū ē, habitare i camera cui⁹ fenestra ab australi et meridionali vēto sit pnata. Nā auster z meridionalꝫ vēt⁹ pestilētiā gnant z firmāt. Vēt⁹ vo septētrionalꝫ pestilētiā emēdat. Jō salubris est camera cui⁹ fenestra vl⁹ septētrionē aspicit. Sōn⁹ pterea z vigilie cū hac dispositiōe in pria die egrotatōis pax aut nihil sit: tñ in aurora data opportunitate dormiēdi z q̄escēdi aliquātū vtilissimū ē dormire. lōg⁹ etem sōn⁹ i pmꝫ dieb⁹ reuocandi materiā venenosam ad mēbra principalis pserti ad cor suspitione non caret. Juuat igit summope patiētē detine-

Digitized by Google

re vigilāte rōne iā dicta. Suffi
cit ꝙ parū dormire in die nāli.
¶ Procura insup ꝥbis amenis
patiēte sine terrore manu tene
re salutē oīmodā ei ꝓmittēdo.
Et si quis ei metꝰ fuerit de eiꝰ
salute statim ꝓbabili sermone
eū linire prudētis medici est.
¶ De cibo vero z potu infirmi
aliquid restat pertractare: nam
cū virtus in tali febre pp vene
nositatē materiei statim ꝓster
nat. Jō cōtinua ꝥutis restau
ratio necessaria est. Quāobrem
in isto casu (vt Aui. in ꝓria ꝥrti
refert.) Illi ꝙ viriliter agūt in
comedēdo absoluunt z viuūt.
Illō idē vī sentire Ras. r. almā
so. c. ꝓprio dicēs. hac ꝓterea la
bōrātes passione sunt cogendi
ad aliꝙd comedēdū. Et ꝑm te
norē ꝥutis tales infirmi sunt
dietādi. Virtute itaq; exīte fo
ti z cōstāti subtilioꝛi dieta a me
dico cū vtilitate reguntur. Me
dulla igit panis bis cū aq; fri
gida lota deiñ decocta cū bro
dio parui pulli alterato cū oz
deo lactuca scariola portulaca
z pauꝫ agresti vel limonū succi
aut vino granatoꝝ vtiliter con
cedit. Cucurbita quoq; i eodē
brodio cū agresto decocta z pa
rū croci in isto casu a doctoꝛib⁹
laudat. Similiter etiam far et
grue amidum medulla panis
gratuzata cū brodio z iā dictis
acetosis. Ista oīa ꝺcocta ꝓ eoꝝ
ferculis vtilissima sunt. Lac
quoq; amigdalarum et seminū
cōmuniū additum eisdem fer
culis delectabile z vtilissimum
est. Uel si patiēte debilē esse
contingerit z cum accidentib⁹
virtutem ꝓsternentibus: tūc
cum predictis ferculis ꝓtusum
pulli valde necessariū est: pull⁹
quoq; assatus et anes in arbori
bus pratisq; liberis ꝺgētes cū
agresto vel succo limonum con
dite in isto casu ꝓcedunt. Uinū
quoq; album odoziferū vel ce
razolum mediocris vinositā
tis et a qua decocta limphatum
etiaz maxime confert et ab oī
bus medicis cōmēdatur pre
sertim virture existente debili.
Uinum similiter granatoꝝ ꝑm
oēm modum administrationis
eiꝰ vez i potu z comestione vti
liter cōceditur. Lactuca etiam
cruda et decocta z cū aceto cō
dita ad ꝓpositū facit. Scario
la z radix cicoree ꝑm oēm mo
dū comestiōis accōmodatissi
me sunt. In brodio insup pulli
et carniū vituli z hedi cōferūt
lactuca borago līgua bouis sca
riola et bleta alba. ¶ Scōa ꝓre Scōa
terea intētio q̄ est materiā pec ītētio
cātē purgare oplet ꝓ flōmiam
vene basilice vel ꝓtinuā vētris
solutionē. ¶ Igitur ꝥture z eta
te ꝓsentiētib⁹ enemate ꝓcedē
ti si sanguis fuerit i cā vincēs
flebothomia multiplicati nu
meri necessaria est: melius est
enim multiplicatio numeri ꝙ̄
multiplicatio ꝙ̄titatis. Ta
men a quocunq; humore san
guine admixto febris ista pro
cesserit flōmia animose facien
da est minorē sanguinis ꝙ̄tita
tē extrahēdo ꝙ̄ in ꝓcedenti cā
sanguine dictū fuit. Scarifica
tio quoq; spatulaꝝ z natuz ac
coraꝝ interdū virtute existēte
debili z etate deficiente locum
tenet semis flebothomie. In
flōia etenī tātā vulgares tenēt
opinionē vt flebothomati cre
dunt se ab hac febre liberi eua
dere. ¶ Uisō superius de flebo
thomia et scarificatiōibus fa-

Aui.

ciendis: videndū est modo de solutiõe ventris. Et cuius ista febris (vt supi⁹ dixim⁹) possit a quocūq; humore indifferenter generari: tñ non tantū materie peccanti et humori est attendendū quātū etiā extinctioni caloris extranei z venenositatis materiei cor insup cõfortando: qm talis materie digõ est venenositatz correctio. ℣ Et pterea moderni z ātiqui practicātes i hoc ferocissimo morbo iubent nulla humoꝝ pcedēti digestiõe mām minorare cū cassia tamaridis reubarbaro diacaprolicone z hmõi. ¶ Aliq; similiter eoꝝ iubēt et ante digestionē mām peccātem eūari pharmaco eradicatiuo habētū vres hūores eūandi intentionē (vt Auer. i suo colliget) dicit Auer. qō laborātes febre pestilentiali non dñt purgari purgatione euacuandi hūorē: sz indifferēter oēs hūores dñt eūari. ℣ Cū ergo cognoueris hāc febrem a materia calida a pdominio de pēdētiā hre: tūc nulla pcedēti digõne patiēs eūand⁹ est ifrascripto pharmaco. ℞. diacaprolicon z. 3. vj. electuarij ros. ℞e. electuarū de psilio añ. z. j. z ß. diafiniconis. z. j. cū decoctione floꝝ z fructuū cordialiū vl decoctiõe cõi fiat potio breuz addēdo diptani bñ triturati tozmētille cardi bñdicti radicum tunicis añ. ℈. j. tyriace Sal. z. ß. sirupi de succo acetose. ℥. j. z ß. vel loco ei⁹ sirupi de acetositate citri. ℥. j. ℣ Si vo febris pdicta ortum a materia grossa a pdominio hre videretur: tunc eūaretur materia purgatione ista. ℞. diafini. z. iij. diacapto. ℥ ß. electuarij ros. ℞e. z. ij. et cuz decoctione communi et rebus iam dictis bezardicis fiat potio. ℣ Et si pestilentialem febrē cognoueris egrotāti inducias posse prestare in digerēdo materiam: tunc abste infrascriptū digestinū poterit ordinari. ℞. sirupi de acetositate citri sirupi de succo acetose sirupi rosati ex infusiõe añ. ℥. ß. aquarum bugloſſe acetose melliſe ana. ℥. j. misce vel facias sic. ℞. sirupi de ribes de acetosite citri ana. ℥. ß. sirupi de suc. endi. z. vj. aq̄ rū endiuie bugloſſe aceto. añ. ℥. j. ℣ Digesta materia purgeꝫ corpus cum vna ex purgationibus iam dictis tradita iuxta peccatum materiarum. ¶ Pro tertia denicz intentione vnum commemorādum est: vcz q; tota intentio tus sit semper in cõfortatione cordis intus et extra. i. cum epitimatibus z ceroti confortatiuis: quorum gratia exempli talis poterit esse ordinatio. ℞. aquaꝝ acetose buglos. melliſe añ. lib. ß. vini gratioꝝ. ℥. iij. aque ros. ℥. ij. sirupi rosati ex infusione. ℥. v. sirupi de succo acetose vl de ribes vel de acetositate citri vel de limonib⁹. ℥. ij. sandali albi. z. ij. ß. camphore. ℈. ij. et cum zuccaro albo sufficienti ad ignem fiat sirup⁹ lõgus de quo crebre sumat patiens coclearia duo: quia calorē z icēdiū extinguēdo cor mirabiliter confortat vē tositati materiei ꝟriādo. Conserua quoq; rosaꝝ borzginis et bugloſſe cū puluere cordiali z sandalis parūq; sirupi de succo acetose vel rosati ad hāc intētionē mirabiliꝫ vz. ℣ Extra autem pro cordis cõfortatiõe epitima in forma ceroti ordinatū

Tertia intentio.

Digitized by Google

e.de carbunculis et bubonibus cōcomitantibus veram pestē. pro cordis cōfortatione super ipsum cor potest administrari. vnde ꝑ tua necessitate ad dictū e.recursum habeas. ℣ Qualiter autem virtus manu sit tenēda in prima intentione optime dictum fuit. ℣ Et sic deo dāte ꝛc.

¶ Capᵒ. de febre tertiane pure.

Ygna febris tertiane ex humore chole rubee causate fit hec: videlicet dolor capitis magnus instātie vigiliaꝝ: sudor copiosus ō tertio in tertiū afflictio: vrine citrine vel citrāgulaꝝ aut ignee: sitis magna: dilectio appetitꝰ: ligue ariditas ꝛ siccitas: inde tudo sitꝰ: feces squibalose seu dure: pulsus frequēs et velox.

¶ De cura pure tertiane.

¶ Cū primū fili mi Aluisi ad infirmum veneris ordinato bono vite regimine: put. c. de cura herisipile. magnifice locuti sumus. Ab eodem petito nunquid habuerit beneficium ventris. Et si habuerit ab opatiōe desistas. Sinautē se ꝓstipatuꝝ esse dixerit huiusmundi clistere administra. ℞. mercurialis matruꝝ violaꝝ blitis ordei mūdi ana. M. i. et fiat decoctio de qua sumat li. j. et. ℔. vitella duorū ouoꝝ salis parū zuccari rubei mellis viola. ana. ʒ. x. olei violati. ʒ. ij. semis. cassie extracte. ʒ. v. misce ꝛ fiat clistere.

¶ De digestinis.

¶ Premisso enemate tale digestiuum ꝓpinare debes. ℞. sirupi acetosi simplicis. ʒ. j. sirū. de endiuia. ʒ. ß. aquaruꝝ buglosse endiuie añ. ʒ. j. ß. Ut facias sic ℞. sirupi de duabus radicibus sine aceto oriʒacare. ana. ʒ. vj. aquarum endiuie lupuloꝝ nenufaris añ. ʒ. j. misce ꝛ fiat sirupus. Uel sic. ℞. sirupi nenufaris vel loco eiꝰ sirupi viola. sirupi de endiuis sirupi aceto. simplicis añ. ʒ. ß. aquaruꝝ violarum endiuie buglosse ana. ʒ. j. misce et fiat sirupus. ℣ Cū vnū ex digestiuis iaʒ dictis ꝓ quatuor dies exhibueris hanc successiue medicinaʒ administra. ℞. reubarbari electi. ʒ. j. spicegra. ij. et fiat infusio cuʒ aqua endiuie per sex horas: deinde facta fortꝛ expressione addas electuarij lenitiui vel manne. ʒ. vj. electuarij de succo rosarum. ʒ. ij. dissoluantur omnia cū decoctione florum et fructuum cordialium et fiat potio curta addendo sirupi violati. ʒ. j. Uel facias sic. ℞. cassie nouiter extracte. ʒ. vj. electuarij de succo rosarum. ʒ. iij. dissoluantur cum decoctione florum et fructuum et cum ordine iam dicto in prima recepta fiat potio. ℣ Uerum corporibus rusticis exhibebis istaʒ. ℞. cassie nouiter extracte diacaptolicōis añ. ʒ. ß. diapruis solutiui electuarij de succo rosarum añ. ʒ. ij. dissoluanꝫ oia cum decoctione florū ꝛ fructū cordialium et fiat potio breuis addendo sirū. violati. ʒ. j. ℣ De digestiōe preterea vniuscuiusq; materie et purgatione in calce capti de purgatione plenarie locuti sumus: quare ꝓ tua necessitate eodem recurrere non nisi vtilissimum erit.

¶ De soda.

¶ Et ꝙ iterdū cū hac febre dolor capitis solet patiētē vehementer molestare. ℣ deo nōnulla peculiaria remedia ꝓ sedaꝫ

Digitized by Google

tione ipsius describere intēdo. Quorū prima talis semper fuit ordinatio nostra. ℞. olei rosa. ℥. iij. aceti ro. ℥. iij. croci. ℈. vnum. misce z fiat oxirundinum. Uel sic. ℞. albumina duorum ouoꝝ olei ro. aque rosate aā ℥. j. ℔. vini granatorum aceti rosa. aā. ℥. iij. z fiat oxirundinum. Uel sic. ℞. olei rosa. ℥. ij. sandaloum rubeorum. ℥. j. aceti ros. ℥. vj. croci ℥. ℔. misce z fiat oxirundinum. ¶ Uerum si ipse dolor auxilijs prenoiatis sedari non posse videatur: tunc vtilissimum erit vēnosas cum scarificatione et sine scarificatiōe super spatulis imponere. Fricatiōes ꝙz extremitatum z ligationes earum ante prandium z cenam per horam pro sede sedatione summe iuuasse percepimus. Eandem vtilitatem etiam inuenimus in lotione extremitatum cum decoctiōe rerum anodinarum. Sanguisuge simiīter imposite venis emorroidalibus dolorē capitis mirabiliter sedant.

¶ De dolore renum.

¶ Ulterius stingit sepenumero a doloribus z calefactionib⁹ renes vexari. Pro quorum sedatione vtilissimū erit cum infrascriptis auxilijs pcedere. Quorum primū sic fit. ℞. infrigidātis Sal. ℥. vj. vnguenti ros. ℥. j. z ℔. misce z fiat vnctio renib⁹. vel sic. ℞. vnguēti populeonis. ℥. j. vnguēti Sal. ℥. vj. misce z vngātur renes. Uel sic. ℞. alb. duoꝝ ouorum succi plāta. ℥. j. olei viola. olei nenufarini vnguēti ros. aā. ℥. vj. misce z fiat vnctio renibus. Uel sic. ℞. aquaꝝ endimie violarum acetose z solatri aā. ℥. viij. sandaloꝝ olim aā. ℥. j. rosa. violarum nenufa. aā. M. ℔. vbliant hec oia parum z cū spongia vel cum panno lineo locus dolorosus fomentetur: qz mire dolorem z renū calefactionem sedat fomentatio predicta.

¶ De siti.

¶ Sitr etiā fitis maxime cum hac febre cōplicari solet: vnde corpore existente robusto egrotāti poteris dare potū aque fontis ad libitū: dūmō non passus sit apa in stomacho et dolores viscez colicos: nec etiā malam discrasiā z epatis z splenis habuerit. Et hoc dico esse faciēdū tpe estiuo. Sinautē accidentia predicta te impedierint talis propinetur potus. ℞. aquarum viola. acetose endiuie nenufaris aā. li. ℔. vini granatorum. ℥. iij. zuccari fini. ℥. viij. sirupi rosa. ex infusione sirupi vio. aā. ℥. ij. misce z fiat iuleb lōgum sm artem. de quo sepius bibat patiens: qz mirabilr vnamquāq; sitim extinguit: vel detineat in ore frustū patecevel cucumeris vel os pruni vel ordeū decoctū vel radicem lingue bouine ali quantulū decocte in aqua ordei vel muscillaginē psilij z semen citonioꝝ. Granata ꝙz acetosa ad hanc intentionem plurimū faciunt. Uel sic. ℞. aquarum viol. li. j. endiuie li. j. z ℔. acetose buglosse aā. ℥. vj. zuccari fini. ℥. viij. vini granatoꝝ. ℥. vj. et fiat iuleb lōgum sm artem: de quo capiat patiēs cum aqua ordeacea vel fontis aut cisterne. Uel sic. ℞. tamarindoꝝ. ℥. j. ℔. zuccari fini. ℥. ℔. iuleb viola. ℥. j. sirupi rosa. ex infusione sirupi acetosi simplicis aā. ℥. ij. misce z fiat electuariū qō sepe pando teneat in ore.

¶ De somno.

¶ Solet etiã instãtia vigiliaꝝ in hac febre patiẽtẽ vehemen ter affligere. Quare si patiens non posset dormire cũ infrascripta vactiõe timpora vngantur ℞. vnguenti populeonis. ℥. j. ℈. olei de papauere olei nenufari ãã. ℥. ß. misce ⁊ fiat vnctio timporibus. Uel sic. ℞. foliorꝝ salicis lactucaꝝ corticũ papaueris albi florꝝ ne nufaris camomille florꝝ violaꝝ ãã. ℳ. ß. misce fiat decoctio cũ aqua viol. sola tri ⁊ acetose. Et fiant timporib⁹ cum spongijs embrocationes.

¶ Ca. De signis tertiane non pure: ⁊ breui eius curatione.

SIgnaꝝ febris tertiane non pure sunt inta: vez pulsus non multũ velox: neq; multũ frequens: nec multum spissus: vrina etiaꝝ citrina vel pallea: ris: feces non multũ squibalose: nec multuꝝ aduste. Sitis ℥ cũ hac febre non multũ intẽsa esse solet. Sitꝫ etiã patiens magnopere a doloze capitis grauatiuo verari solet. Appetitas insup nõ multum deuastari ꝓngit. Ulterius somnus linguecꝫ siccitas ⁊ sudor solent nõ multũ in hac febre impetuosi esse: is sudor aliqñ esse possit copiosus ꝓpter materieꝫ multitudinẽ. Frigus ẽñ in ꝓncipio peroꝛisꝫ nõ paruus esse vꝰ.

¶ De cura tertiane non pure.

¶ Curatio tertiane nõ pure tribus intentionib⁹ ꝓplet. ꝓma in regimine vite ꝓsistit. Scõa in digõne materiei peccãtis ⁊ i purgatione materiei digeste. Tertia ⁊ vltima in correctione ꝓma accidẽriũ. ¶ Dro ꝓia igit intẽ intẽtio tiõe sic ꝓcedẽdũ est. Dietaꝝ in primis diebꝰ satis tenuis: tñ nõ sit adeo subtilis sicut in tertiana pura. Comedat igitur patiẽs panatellã in primis diebus aut farrũ amigdalatũ. Lactuca ℥ mediocriter decocta ⁊ radix cicoꝛee cũ aceto debili et parũ olei vtiꝫ ꝓcedunt. Sitꝫ ẽt transacta septima brodiũ pullicarnes ipsiꝰ ⁊ vinũ limphatum mediocris vinositatis ⁊ odoriferum accommodate concedunt cum suis ferculis. Semina quoꝝ communia contusa in declinatione pure ⁊ nõ pure tertiane in ꝓncipio mẽse cum modico brodiũ pulli vtilissima sunt. ¶ Scõa intẽtio ꝙ est materiã digerere ipsamꝙ digestam euacuare sic ꝓplet. ꝑ In primis ꝓ digõne sumat patiẽs hũc digestiuũ. ℞. sirupi de succo endiuie. ℥. j. acetosi simplicis. ℥. ß. aquaꝝ endiuie boꝛaginis ⁊ acetose ãã. ℥. j. misce vel sic. ℞. sirupi acetosi simplicis melli. ro. ß. ru. de endiuia ãã. ℥. ij. aquaꝝ endiuie lupuloꝝ boꝛaginis ãã. ℥. j. misce. Uel facias sic. ℞. sirupi viol. siru. de succo endiuie mellis ro. ℥. ß. aquaꝝ lupuloꝝ endiuie acetose ana. ℥. j. misce ⁊ capiat in auroꝛa calidũ. ¶ Digesta materia purgeꝫ patiẽs quẽ admodũ dictũ fuit. c. de purgatiõe in vꝫ. quare ꝓ tua necessitate illuc recurre. vel purgeꝫ sic ℞. cassie diacaptoliconis ãã. ℥. v. electuarij succi ro. ℥. ij. cũ decoctione cõi fiat potio breuis: addendo sirupi vio. ℥. j. vel sic. ℞. diapruns nõ solutiui vel loco eiꝰ electuarij lenitiui vel mãne electe. ℥. j. cassie. ℥. ß. electuarij de succo roſ. ℥. j. ß. cũ iã dicto ordine ꝓcedẽtis recepte fiat potio breuis. Uel facias sic. ℞. cas

intẽtio

Digitized by Google

ſſe noniter extracte diacapitoli co.añ.ʒ.ß.diafiniconis electua rij roſ.añ.ʒ.j.ß.reubarbari infu ſi cum aque endiuie ℞ parū ſpi ce.ℨ.ij.miſce ℞ſm artē cū deco ctione cōi fiat potio addendo ſirꝝ.viola.ʒ.j.Uel ſic ℞ erit fot tiozis operationis.℞.caſſie dia finiconis añ.ʒ.iij.diapruniſ ſo lutiui electuarij de ſucco ro.añ. ʒ.j.miſce ℞ cum decoctione cōi fiat potio:addēdo ſirupi viola ti.ʒ.j.℞ ß.¶Et qꝫ febris tertia na nō pura interdū digeſtioni bus ℞ purgationibus añdictis obediētiā minime ꝓſtare ſolet. Ideirco ſepenumero pro eiᵛ era dicatiōe advlteriora auxilia cō ſcēdere neceſſariū eſt.Et in pri mis digeratur materia digōne iſta.℞.ſirupi aceroſi de duabᵒ radicibus ſirupi de biſantijs ſi rupi de ſucco endiuie ana.ʒ.ß. aquaꝝ bugloſſe endiuie abſin tij.añ.ʒ.j.miſce.Uel ſic.℞.ſiru pi violꝝ.ſirupi de dinari melliſ roſa.añ.ʒ.ß.aquaꝝ capilloꝝ.ve neris abſin.fumiterre ana.ʒ.j. miſce.¶Cōſecuta digōne pur geretur patiens purgatione iſta. ℞.caſſie.ʒ.ß.diafiniconis.ʒ.ij. electuarij roſ.Uel ß.reubarbari electi infuſi ℞ expreſſi ſm artē ana.ʒ.j.cum decoctione floꝝ ℞ fructuum cordialium fiat potio breuis addendo ſirupi violꝝ.ʒ. j.Uel facias ſic.℞.diacapitoli conis.ʒ.iiij.diafiniconis.ʒ.ij. electuarij indi maioris diapru nis ſolutiui vel loco eiᵛ electua rij de pſilio añ.ʒ.j.cū decoctio ne cōi fiat potio breuis adden do ſirupi vio.ʒ.j.Et iſta vltima purgatio valet pro pauperibᵘ: Tertia qꝫ eſt minoris expēſe.¶Tertia intētio deniqꝫ intentio que eſt acciden tia corrigere complet ſic.ℨIn-

terdum ad hanc febrem ſolet dolor ſtomachi non parvus cō ſequi:vnde pro ipſius remotio ne ſuccurritur cū infraſcripta vn ctione.℞.olei de abſinthio olei ro.olei fan.olei de citonijs.añ.ʒ. j.olei maſticini.ʒ.ß.cinamomi nucis muſcate garioflorum cro ci añ.ʒ.j.abſinthij mente roma ne añ.parum.ſpecierum triū ſandalorum ſpecierum diarodo nis abbatis cozallorum omniū añ.ʒ.j.ß.bulliant omnia ſimul cum ciato vno vini odorif.vſq; ad conſummationem vini:deīn de celeretur:quo ſtomachus vn gatur.¶Et qm iſte febres non nūq; ſolent prolongari vſq; ad quartum menſem ℞ vltra.Ideo ad vlteriorē digeſtionem ℞ pur gationem neceſſarium eſt trāſi re:de quorum digeſtione loquē do gratia exempli talis poteſt eſſe ordinatio.℞.ſirupi de ſuc co endiuie melliſ ro.colati ſirū pi de duabus radicibus cū ace to añ.ʒ.ß.aquarum capilloꝝ veneris abſinthij ana.ʒ.j.ß.mi ſce.vel ſic.℞.ſirupi de ſucco en diuie de biſantijs de abſinthio ana.ʒ.ß.aquarum aceroſe capil lozum veneris feniculi añ.ʒ.j. miſce.vel facias ſic.℞.melliſ roſ.ſirupi de quinq; radicibus ſirupi de cicorea añ.ʒ.ß.aqua rum endiuie abſinthij capillo rum veneris añ.ʒ.j.miſce.Iſta digeſtiua accommodate conce duntur laborantibus quartana febre ℞ febribus de genere in ordinate vagantium.ℨPurga tiones equivalentes pro iamdi cta intentione materia exiſten te digeſtiua in forma pillularū ſunt vt infra.℞.pillularum ag gregatiuaꝝ pillularū de iera cū aggarico añ.ʒ.ß.pillularum

de rubarbaro. ℈.ij. cū aqua ab sinthij formenᵗ pillule. v. r dētur in aurora. vel facias sic. ℞. pillularū de rubarbaro. pillularum aggregatinarū: pillularū masticinarū aā. ℈.j. r cū melle rosato formenᵗ pillule. v. vel sic. ℞. pillularū aggregatinarū rubarbari electi aā. ℈.ij. cū aqua absinthij formenᵗ pillule. viij. medici tñ Ro. curie (vt. c. ꝓpo de pillulis in antidotario diximus) frequētissime in istis febribꝫ tñ pillulis aggregatius vtunt: ꝙrum dosis est. ʒ. j. Pillule quoq; masticine semel in ebdomada summopere valēt in isto casu. Pillule etiā de rubarbaro simplices cum vtilitate concedunt: paulatine enim euacuando stomachi digestionem confortant.

¶ De stomachi debilitate.

¶ Ceterū solet stomachus ab hac febre aliquātulū debilitari. Jō eiꝰ debilitati sic ē succurrēdū. ℞. sp̄rū rosi. sandalorum sp̄ꝫ aromatici rosat. aā. ʒ. j. sp̄rū diarodonis abbatis: sp̄rum diamusci. aā. ℈. ß. cū zuccaro albo sufficienti r aq̄ melliste fiāt rotule r sumant ieiuno stomacho cum modico vini odoriferi: qꝛ maxime stomachum cōfortat. Aromaticū ꝺz rosatū r diagalīgē ad hanc intentionē vtilit cōcedunt. Clisteria deniq; ventrem lubrificātia r fricatiōes in isto casu valde cōueniūt quare capitulo proprio de clisteribꝰ in tua necessitate videre poteris. ¶ Et sic deo dante cōpletus est sermo presentis. s. c. cuius nomen sit benedictum.

¶ De febre sanguinea.

¶ Signa nāq; febris sāguinee sunt: velut color rubicundꝰ circa faciem r oculos r in tocius corpis pretenax plenitudo et grauitas. A dolore capitis quoq; r somno patiēs vexari solet. Sitis similiter nō itēsa. Et feces nō mltū tincte: nec sunt ēt squiroſe ꝓpter humiditatis eruberātiā. Pulsus insup magnus r plen' r aliq̄n velox et diuersus ēē solet. Urine etiam sanguinee sunt r vt plr grosse. Regimē repletiuū sp i hac febre p̄cessit: r propterea hi qui hac febre laborāt nauseatiuam repletionē: narū pruritū: dolorē dotsi grauatiuū: otis dulcedinē: febrē ptinuā sine rigore: sudorē interpolatū i fine aliq̄n ptinuū iterdū p̄funditatē somni r difficultatē ēmōis patiūt.

¶ De cura febris sanguinee.

¶ Uiso superi' de signis febris sanguinee de inceps videndū ē de breui eiꝰ curatiōe que tribꝰ intentionibꝰ pficit. Prima i victe regimine cōsistit. Scōa i digestione materiei peccātis r purgatione ipsi'. Tertia r vltia in remotiōe quorūdā accidētiū q̄ cū hac febre applicari ꝓsueuit.

¶ Pro pria igit intentione q̄ est vitā ordinare nō sec' ꝓcedat quēadmodū dictū fuit. c. antecedēti. r. c. ꝓprio de cura Regmonis. quare in necessitate illuc recurre. ¶ Scōa ꝓterea intentio que est materiā digerere peccātē ipsāq; digestā euacuare sic completur. In primis ergo vrina existente grossa r rubea nullo contradicente sinthomate etate virtuteq; consentientibus: statim nulla melior medicina est precedenti cuenate: vt. c. ꝓprio de flōmia auctoritate Gal. dictū fuit. q̄ venā medianam aut basilicā incide

Prima intentio

Scōa intentio

re sanguis ꝓpitatē extrahendo sufficiēte. ¶ Deide digerak materia digōne infrascripta. ℞. sirupi de succo ēdiue sirupi violati sirupi de lupul; aā ʒ. ß. aā rū endiuie lupulorum bugloſſe ana. ʒ. ſ. miſce vel ſic. ℞. sirupi acetoſi ſimplicis sirupi de ſucco ēdiue aā. ʒ. vj. aā rū bugloſſe ēdiue acetoſe aā. ʒ. ſ. vl ſic. ℞. sirupi de ſucco endiuie: sirupi violati sirupi ō bugloſſa aā ʒ. ß. aā rū violarū bulgloſſe endiuie aā ʒ. ſ. miſce ⁊ fiat sirupus.

¶ Celebrata digōne purgek ꝓpties purgatiōe infrascripta. ℞. caſſie nouik extracte diacaprioliconis aā. ʒ. ß. electuarij roſa. ℳe. electuarij de ſuco roſ. aā. ʒ. ſ. ß. miſce ⁊ cuz decoctiōe cōi fiat potio breuis addendo sirupi viola. ʒ. ſ. vel ſic. ℞. manne electe. ʒ. vj. caſſie. ʒ. ß. reubarb. electi ⁊ ℈ z arte infuſi electuarij de pſilio aā. ʒ. ſ. miſce ⁊ cū decoctiōe floꝝ et fructuū cordialiū fiat potio breuis addēdo sirupi vio. ʒ. ſ. vel ſic. ℞. electuarij lenitiui. ʒ. vj. diatiniciōis electuarij roſati ℳe. aā. ʒ. ij. cuz decoctiōe iā dicta fiat potio breuis addēdo sirupi vio. ʒ. ſ. vel ſic. ℞. dis ꝓpuꝛ nō ſolutiui caſſie. aā. ʒ. ß. diatiniconis electuarij de pſilio. aā. ʒ. ſ. ß. miſce ⁊ cū p̄dā decoctiōe fiat potio breuis addendo sir. vio. ʒ. ſ.

¶ Tertia deniq; intentio q̄ eſt accidētia cōrigere ꝓpter eiſdē auxiliis ſupiori. c. annotatis: videlicet p dolore capitis ⁊ ſtomachi debilitate. vnum th cōmemorare volo q; aā ꝓpandū fricatiōes pro capitis doloris ſedatione ſunt plurimum iuuatiue. Uctoſe q̄z ſup ſpatulis ⁊ natibus cū ſcarificatiōe ⁊ ſine ſcarificatiōe ad hāc intentionē ſummo pevalēt: tenēt em̄ quaſi locū flebothomie preſertim in corporibus delicatis. Idem faciunt ſanguiſuge venis emoroidalibus applicate ventrēq; deniq; enematibus lentiuis lubricum tenere ab auctoribus multum cōmendatur: quare pro ma neceſſitate ad capitulū ꝓpriū recurras. ¶ Et hec puto tibi ſufficere dei munere pro breui curatione febris ſanguinee.

¶ Cap. De febre flegmatica.

SIgna febris flatice communiter (vt omnes reſtantur auctores) ſunt vt infra: videlicet frigus cum frigore circa febris initiū paulatine incipiens: ⁊ ſucceſſiue augmentando procedit: adeo q; totum corpus ſicut nix fregeſit (vt Auicen. teſtatur ſuo ꝓpio ca.) Et propterea eius paroxiſmus. ꝓuiꝝ. horis vt plurimum durare ſolet. Ideo non caleſiunt iſti niſi cuz difficultate. Grauitas q̄z capitis ſomniq; profunditas necnō ſincopis ꝓpter humorum euacuationem et otis ſtomachi debilitatem patientem frequentiſſime moleſtare ſolent. Pulſus ſi fuerit eſt i principio parvus atq; ſubmerſus ⁊ in fine frequens. Urina autem in primis dieb' ſubtilis et alba propter ingentem opillationem que hanc febrē cōſequitur. Et ꝓpterea a doloribus laterum patiens vexari ſolet. Et per conſequens coloꝝ faciei ⁊ totius corporis ad lividitatem et albedinem innaturalem tendit. Et hec de ſignis febris flegmatice ſufficiant.

¶ De cura febris flegmatice.

Ter tia intētio.

Linck.

¶Cura febris flatice tres hz i tēriões. Prima est vitā ordiare vt humor gñetur benign⁹ z malus destruat. Scda mazañcedē tē digererez digestā euacuare. Tertia z vltima est accidētib⁹ subuenire.

Prima tractatio.

¶Prima igit intentio q̄ est vitā ordinare cōplet put dixim⁹. c. de aphate molli. ḡre in necessitate ad illud decurras.

Scda tractatio.

¶Scda intentio cōplet̄ administrando infrascriptū digestiū. R. sirupi de duab⁹ radicib⁹ cum aceto mellis ros. colati sirupi violati añ. ʒ. f. aq̄rū endi. bugloſ. acetose añ. ʒ. j. misce et fiat primus digestiuū q̄ valet i pncipio. Uel sic. R. sirupi de trib⁹ radicib⁹ sirupi bulgloſſati sirupi aceto. simplic̄ añ. ʒ. f. aquaz endiuie bugloſ. feniculi añ. ʒ. j. Uel sic. R. siru. de bisantijs sirupi de duabus radicib⁹ cum aceto mellis rosati colati ana. ʒ. f. aquaz bugloſſe absinthij endiuie añ. ʒ. j. misce z fiat sirupus. Ista duo digestiua valent in statu huius febris. Uel sic. R. sirupi ō trib⁹ radicibus ori mellis simplic̄ sirupi ō bisātijs añ. ʒ. f. aquarū capillorū ve. ad sinthij feniculi añ. ʒ. i. misce et vz in declinatione huius febris. ¶Digesta materia i pncipio talis dz esse purgatio. R. diacaptolico. cassie añ. ʒ. f. diafinico. ʒ. iij. f. cum decoctiōe cōmuni fiat potio breuis addendo sirupi de duabus radicibus sine aceto vl loco sirupi mellis rosati. ʒ. j. f. Ul sic. R. diacaptoliconis. ʒ. vj. diafinico. electuarij indi maioris añ. ʒ. ij. cum decoctiōe z ordine iam dicto fiat potio breuis. z iste due purgationes valent i primis diebus febri flegmatice. P Transactis multis dieb⁹ ꝓsecuta digestiōe materiez ꝑ assumptionē digestiui scōi vel tertij ordinis talis egrotanti ꝓpinet purgatio. R. diafinico. electuarij indi maioris añ. ʒ. j. f. diacaptol. ʒ. f. agarici trociscati. ℈. ij. cū decoctiōe fiolez z fructuz cordialiū capillorz ve. gallitrici politrici polipodij ḡrcini ꝓfecta cū aq̄ endiuie capil. ve. bugloſſ. et scabiose et fiat potio breuis addēdo mellis ro. colati ʒ. j. vl loco mellis dicte denī pillē. infrascripte. R. pillularuz aggregatiuaz. ℈. ij. pillulaz de reubarbaro. ℈. j. cū aq̄ absinthij formētur pille. v. Uel facias sic. R. pillulaz alefanginoz pillaz de reubarbaro pillulaz aggregatiuaz añ. ℈. j. cū ordine iam dicto formētur pille. Uel facias sic. R. pill. de iera cum agarico pillularum aggregatiuaz añ. ʒ. f. cum melle ros. colato formētur pille. v. quas patiens sumat in aurora. Interdum etiam medici practicantes in romana curia tantūmodo transactis multis diebz laborantibus flatica febre. ʒ. j. pillularum aggregatiuarum dari concedunt interpollādo pillularum masticinaz pillularū de reubar. añ. ʒ. f. Confert quoque summope ventrem patientis enematibus mūdare ab humoribus flegmaticis: grossis z viscosis: quorum gratia. exēpli talis est ordinatio. R. folioz blete mercurialis furfuris foliorum altee camomil. añ. M. j. seminis feniculi dulcis coriandrozum añ. ʒ. vj. polipodij. ʒ. r. caput vnius castrati aliquantulum contusum bulliant omnia simul cum aqua sufficienti vsq; ad cōsum ma-

Digitized by Google

ad cōsummationē duarū partium ex trib⁹: deinde colent & i sufficienti q̄ritate colature ad dant mell ros.ʒ.ij. sirupi ſ dua bus radicib⁹ sine aceto.ʒ.j. olei camo.ʒ.ij. butyri.ʒ.j.& ſ. vitella duoꝝ ouoꝝ salis parū & fiat clistere. Uel facias sic. ℞. decoctionis p̄dicte li.j. et ſ. mellis ro.ʒ.iij. olei aneti. camo. aā.ʒ.j.& ſ. bene dece simplici sic repigre Sal. aā.ʒ.ſ. vitella duorum ouorum salis paruꝝ & fiat enema: cuius officium est vnamquanq̄ materiam flegmaticā grossam euacuare cum ventositatis carminatione. ¶ Tertia deniq̄ intentio que est accidentis corrigere: p̄sertim stomachi debilitatem que solet accidere in isto casu complexionis. ℣ Et p̄mo ad debilitatē stomachi valet sumopere infrascripta confectio. ℞. specierum diarodonis abbatis specierum diagalange specierū zuccari rosa. aā.ʒ.iij. cū zuccaro al. sufficienti & aqua absinthij mēte fiāt rotule. Uel facias sic. ℞. specierum diagalange specierum diarodōis abbatis aā. ʒ.ij. cū aqua absinthij et zucca. sufficienti fiant rotule. Ab est silr vtiliter administrat vnctio superius ordinata. c. de tertiana: quare ad illā recurre in tua necessitate. Et ista curatio conuenientissime exhibetur laborantibus quartana febre: et febrib⁹ de genere inordinate vaganciuꝝ. ℣ Et sic deo dāte filii mi Alauisi curationem predictarum febriū breuiori quo potui sermone pro vtilitate nauigantium descripsimus.

¶ Capitulū. De his q̄ augmentant sperma & delectationē prestant in coitu.

Tertia intuētio.

CUm sperma et delectatio coit⁹ (vt omnes antiqui & moderni asserunt doctores) ad humani generis procreationem maxime conferant Ideo dicemus in presenti. c. de his que delectationem prestāt in coitu: et que sperma multiplicant.

¶ Dico igitur in primis quod rape napones baucie fabe & cicera secundum omnem modū comestionis eorum sperma in coitu potētissime augent: & maxime si cuz eis aliquid piperis cinamomi et zinziberis comedatur. Amigdale quoq̄ auellane pineoli fistici cuz zuccaro cōfecti ad augmentationem spermatis summope faciunt: & propterea oleū de amigd. (testāte Meſ.) sperma multiplicat. Aui. Aui cē. autem ca. de auellanis: dicit q̄ auellane cum melle comeste coitum vigorant. Eruca si r in parua quantitate sumpta coitum incitat. Multa autē comestio eius libidinem destruit (vt nonnulli asserūt.) Dioscorides inquit q̄ si per aliquot dies sumantur. ʒ. vij. pulueris foliorum matrissilue cuz vino vel brodio mellino: sperma in homine multiplicant: et ego hunc pulueri experimentum cū vino aut brodio p̄dicto: & mihi & egrotanti bene successit. Lingua auis q̄ z. i. semē fraxini mirta cū nuce muscata propter quē hz (vt Serapio testatur) sperma & libidinem augendi. Dicit etiaz p̄fatus vir q̄ caro gallinarum auget sperma: et caro perdicū auget coitum. Idē facit radix asparagi condita cuz melle vel zuccaro. Idē

facit granū bombicis (vt refert Archigenus.) Raphan⁹ quoq; ꝑsertim siluestris ſm Serapionis opinionem coitum incitat ſperma ⁊ desiderium coeūdi augendo. Cepa similiter decocta ⁊ cū oleo amygdalino recenti ⁊ parum piperis ⁊ ſape māducata ſperma potentissime augent ⁊ libidinē incitāt. Caro etiā anseris ⁊ gallinе albe cū cepis decocta ⁊ māducata ſimul cuz cepis ⁊ brodio eius coitum confortant sperma augendo. Ouа quoq; ſorbilia ſumpta cum modico vini dulcis ⁊ paz piperis cināomi ⁊ zuccari libidinē potēter incitāt. ℣ Itē ꝑfectio valde vtilis ad coitum amiſſum recuperandū. ℞. pulpe caponū decocte. ℥. iij. pulpe pdicū pulpe pulli colūbini siluestriz añ. ℥. ij radicis ſatyrionis. ℥. j. ⁊ ℔. radi cum ennule. ℥. vj. piperis. ℥. j. cinamomi nucis muſcate añ. ℥. j. zizyberis: galāge: cubebe: aſſarisna. ℥. iiij. amigdō. dul. pinеo lotum añ. ℥. ij. ⁊ ℔. fiſticoze. ℥. ij. paſſularū. ℥. v. omnia decoquantur ſimul et cum zuccaro ſufficienti ſecundum artem fiat confectio ſolida vel mollis prout patienti melius videbitur: de aqua ſumat ad quantitatem nucis vel parum plus. Cicera decocta cum brodio carnis et cum lacte manducata ad coitum prouocandum plurimum iuuant ſperma multiplicando.

Sal. Et propterea Sal. in lib. de elementis dicit quod cicera excitant voluntatem ad libidinem. Et hoc faciūt quia multū ſunt generatiua flegmatis. Iccirco ſtallonibus et equis concedunt tur pro eoz comeſtiōe vt promptiores ⁊ potētiores fiāt ad coitum. ¶ Diſſis itaq; rebus faciēdis ad coitum et ad ſperma augmentādū videndum eſt nūc de his que delectationem prestāt in coitu cū plurimū ipa delectatio faciat ad naturam humanam concipiendā. ad quod nos intendimus: q; aliter agē do (vcz ſi ad alium effectuz deſcribere materia iſta) res iſta eſſet luxuriosa. Igitur ea que communiter in coitu delectationē preſtant modo deſcribemus ℣ Dico i pumis q; ſaliua i ore cuius virtus cubebe ſit detenta ſi hora coitus virga cum ea illiniat plurimam in coitu delectationez preſtaret. ℣ Sic℞ mel cuz modico piperis maſticatū et cum eo illinita virga induceret delectationem plurimam in coitu. ℣ Fel quoq; piſcis auratе (ſecundum quod chirannus refert) ſi cum eo vngerentur genitalia non paruam delectationem preſtaret in coitu. ℣ Idem facit ſecundum ipſum adeps pricis ſalpe ſi cum ea illiniatur virga. ℣ Fel ꝯz apri ſecundum Guil. de varig. ſi cum eo vngatur virga maximam in coitu delectationē preſtaret: quam etiā opinionem tenet fidelis ⁊ dicit eandem prerogatiuam habere fel ventris. ℣ Et ſic deo dante ⁊c.

Guil. d varig

¶ Capitulū. De his que faciunt ad erectionem virge ⁊ ad coitum prouocandum.

Tqi iuuenib⁹ ⁊ in ſenectute prouecta valde indecens et vituperabile eſt hominē cū muliere cā ꝑficere ai natura humanam coire non poſſe: non niſi vtiliſſimū eſt de his q; faciūt ad erectionē virge

Digitized by Google

pertractare. ¶ Et dico q̄ pozrū ſm omnē modum comeſtionis preſertim cum melle z cinamomo virge erectionem potenter preſtat. Galanga ſiq̄s comeſta et detēta i ore erectionē virge potētiſſime pſtat. Sicr ad idez facit infraſcripta confectio. R. ſeminis eru. ʒ. ij. z ℔. ſeminʒ rape. ʒ. j. z ℔. cinamomi cubebe ʒi ziberis galange, piperis aā. ʒ. j. cimini. ʒ. ij. omnia conficiāt cum melle et zuccaro et ſumat patiens in manez ſero coclear vnum: quia optima z delectabilis eſt medicina. Decoctio etiā cicerum z ſeminis baucie cum additione parum mellis paulū lumq̄ piperis z cinamomi virge erectionem potēter iducit.

Raſ. Oleum ſimiliter ſambucinum ſm Raſ. i quo ſint decocte formice alas habentes z ad ſolez per multos dies pmanſum virgam illiniendo erectionez plurimam preſtat. Item oleuz predictum cum modico muſci plurimum iuuat ſi cum eo femora z partes genitales vngātur ad erectionez virge. ¶ Multa denīq̄ in antiis in antecedenti capitulo deſcripta ſunt que huic capitulo accommodari poſſunt. Ideo alternatim videantur et ad illa recurratur.

¶ Capitulum. De vomitu.

Vomitus. VOmitum variis diuerſiſq̄ mozbis tam in preſcruando corpus ab eis q̄ in curatione eoruz antiqui z practicantes auctores dicunt Auicē. plerunq̄ cōuenire. ¶ Auicēna enim dicit q̄ valet laborātibus podagra ſciatica paſſionibuſq̄ renum et veſice: lepra quartana et omnibus egritudinibus cronicis. Eſt enim ſecundum Galeni ſententiam ſanitatis conſeruatiuus: vt habetur ab eodem quinto de vtilitate particulariū. ¶ Eſt autem vomitus actio principaliter purgatiua flegmatis ſtomachi aliorum humorum cum purgatione etiam et diuerſione aliarum particularum. ¶ Fit namq̄ prouocatio vomitus multimode: naz communiter practicantes iubent aqnam potari calidam cū ſirupo acetoſo: deinde ſatis quamplimum digitis impoſitis in oze aquam predictam ſimul cum humozibus exiſtētibus in ſtomacho foras ad vomendum prouocant. Et iſte eſt modus ſatis lenis et ab omnibus vſitatus. Aliqui quidem ſunt (vt Gal. teſtatur loco pre- Gale. legato) qui ſumpto prādio diuerſoꝝ ciborum ſemel in mēſe cum iam dicto ingenio vomitum prouocant: z hoc pro ſanitate conſeruanda. Alij etiam ſunt qui fortivomitiuo puta vomitiuo Nicolai iubent vomitum facere quod in rei veritate fieri non debet: niſi maxima vrgente neceſſitate: quia vomitus violenter et frequens prouocatus ſtomachum potentiſſime debilitat et vires corporis et oculorum viſum debilitat. Unde ſi vomitus fuerit impetuoſus: cuius cauſa fuerit virtus ſtomachi retentiue debilitatio: tunc et accommodate ſuccurratur cū mixta citonioꝝ et citonijs ſiruporum mirtino et ſuccaro ſiruporum roſato: et cum omnibus que in cauſa fluxus inte-

Digitized by Google

stinorum a practicantibus descripta fuerunt si res postulat vt restringãtur. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Cap̃. De maleficiatis.

QUia ista mala ꝛ diabolica dispositio vr esse contra legẽ diuinã et hominũ charitatẽ subtrahẽdo naturalẽ amorẽ q̃ debet esse inter virũ ꝛ vxorẽ perpetuũ a diuinculi matrimonij vsq; ad vltimũ vite. Jccircoveteres et moderni auctores super hoc accuratissime scripserũt. Unde antiq̃ tñ dicunt hoc maleficiũ posse fieri in viro. Et facit talis diabolica dispositio q̃ vir nõ potest habere rẽ cũ vxore quod valde indecens ꝛverecũdiosum est. ℣ Pro cuius itaq; remotione antiqui multa scripserunt. Jn primis Dioſco. dicit q̃ cozallus in domo detentus maleficiaz tollit. Quidã dicunt q̃ si cozall⁹ gestetur ad collum virtutẽ hz soluẽdi maleficium. Jtem arte misia suspensa super limen porte ẽm opinionez quorũdam antiquorum facit q̃ maleficia seu incãtatiões non habeãt nocere hoi bus illius domus. Jdẽ asserũt desquilla ordine iam dicto suDios. spensa (vt Dioſc. testat.) picus quoq; anis assata vel elixata si comedatur virtutẽ hz soluendi Arzil. maleficiatos (vt Arzi. refert autoritate fidelis.) Dixerunt etiã quod si aliquis maleficiatus sit constrictus ad amandum aliquam vel aliquem: accipiatur stercus illius quem diligit et ponatur in calceo dextro amantis crematum seu combustum: quia ẽ primum fetorem senserit maleficium soluetur. Et quidam asserit hoc expertum fuisse ꝛ esse verissimum. Dixerunt etiam veteres quod si cum sanguine canis nigri pariet es domus illinirentur auferretur maleficium quod est in hominibus illius domus. Jtem fel cozinum mixtum cum filamelos ꝛ cum eo corpus inunctum maleficiatos iuuat. ℣ Et sic deo dante ꝛc.

¶ Cap̃. De extractiõe fetus mortui in matrice.

COntingit plerunq; quod fetus non potest extra matricem beneficio medicinali: et adiutorio obstetricis exire. Et hoc accidit quãdo fetus est mortuus in vtero matris. ¶ Cuius signa cognoscuntur primo ob immobilitatez pueri qui ante mouebatur: per infrigidationem ventris: p albedinem labiorum ozis mulieris ꝛ concauitatem oculoruz eius. Cognoscitur insuper per fetorem anhelitus: per longitudinem et difficultatem partus: ꝛ per que solent iuuari ad partum facilitandum et non iuuanerit. ¶ Cognito itaq; q̃ fetus sit mortuus per signa narrata nõ nisi expedientissimũ est ad manualem operationem peruenire prius tñ ingenio infraferi pto adm̃istrato. Et ẽ vt sumigeꝫ mulier cũ euforbio et castoreo. Deinde ponantur i ore plume gallinacee cum oleo et aceto illinite violẽti impositione vt simul et semel nausea vel vomitus cũ sternutatione inciatur. Per hoc enim ingeniũ vidimus mortuũ fetum mulierez magno conamie peperisse. Si vero via ista non proderit: tunc

Digitized by Google

prius suffumigata matrie cum decoctione rerum mollificatiū puta maluarū violaꝝ fenugreci camomille ꝛ maluauisci manus dertera illiniatur oleo ros. ꝛ in matrice immittatur ꝛ caput fetus pro posse versus vulnam dirigat. Et si opus fuerit (vt Cor. Cel. Cel. postulit) euacuetur caput ab ossibus ꝛ medulla vt exinde extra vulnā exire valeat. Et si milem operationē alꝫ fecimus in quadam serua Simonis de mari ciuis Senuesi. ꝛ mihi ꝛ serue bene successit. Nōnulli preterea sunt qui in isto negotio administrant multa ferramentorum genera: sicut incini tenacula instrumentum speculum que non nisi maxima vrgente necessitate propter eoꝝ malitiā non sunt a famoso chirurgo administrāda. Tamen si magna fuerit necessitas administrentur cū cautela ne matrix ꝛ vulna lacerentur. Et sic deo dante ꝛc.

¶ Ca. De denigrādis capillis.

Quanꝫ nonnullis de causis decreuerim capillorꝫ scientiam decorādi pretermittere: tū propter dispēdiū seu detrimentum qđ solet accidere cerebro dentibus ꝛ neruis propter fortes medicinas quibus pro capillorꝫ denigratione ꝛ laxatorij capitis ꝛ illiniēdis capillis medici frequenter vtūtur quę hac materia pertracta re non sine aliquo onere cōscientie iudicatur: tamen ad lucidiorem doctrinam presentis operis dicemus de his que capillos denigrant. Serap. itaqꝫ dicit qꝫ folia sumach cum lixiuio decocta capillos ad nigredinē perducunt: cum caput lauatur illius decoctione. ℞ Licium ℥j dissolutum cum lixiuio decoctionis cimarum rubi facit ad capillos denigrandos. ℞ Item decoctio facta in lixiuio rerum stipticantium: puta mirtillorum sumach rubi saluie nucum cipressi mirabolanicꝫ citrini ꝛche buli ad dinigrandos capillos est optimum capitis lauatorij. ℞ Item si accipiatur. ʒ. j. lixiuij cum quo efficitur sapo ꝛ vocat la magistra cum tantundem decoctionis suprascripte ꝛ cum eo liniantur capilli caute tamē ne cutis tangatur prius capite loto cum bono lixiuio post modū exiccatis capillis nigri efficiū tur. ℞ Ad eandem intentionem valet lauatorium infrascriptū. ℞. saluie silueſtris folioꝝ mirtillorum ꝛ granorum cimarum rubi aā. M. j. ipoquistidos licij aā. ʒ. vj. cuparum glandium nucum cipressi contritarum aā. ʒ. j. ꝛ ß. nili siue indici. ʒ. ß. omnia decoquantur cum lixiuio barbi tonsoris prius loto capite cum lixiuio simplici: deinde iterum lauetur cum ista decoctione: qꝫ ad capillos denigrandos medicina est singularis casum eorum rectificando. ℞ Aliud medicamen famosum ad denigrādos capillos sic fit. ℞. mirabolani nigri gallarum tinctorum nucum cipressi cuparum glādium balaustiarum seminis mirt. aā. ʒ. j. aluminis roche. ʒ. semis. salis gemme aā. ʒ. j. omnibus tritis bulliant cum lixiuio decoctionis dactilorum ꝛ passularum vsqꝫ ad consummationem tertie partis: deinde loto capite cum lixiuio simplici caput lauetur cū decoctiōe predicta.

Cornc. Cel.

Digitized by Google

¶Item aliud ingenium valde singulare ad hanc intentionem. ℞. mirabolani emblici. ℥. j. aceie gallarum tinctorum cupparum glandium seminis mirtillorum seminis sumach añ. ʒ. r. arcandie. ℥. iij. olei onfancini olei amigdalarum dulcium añ. ʒ. r. laudani. ℥. iij. omnia misceãtur adinuicem omnibus prius bene puluerizatis ꝛ simul permaneant quatuor diebus deinde cum modico aceti bulliant vsq; ad consummationem aceti: quo facto exprimantur forti expressione: ꝛ cum isto oleo illiniantur capilli bis in hebdomada caput lauando cum optimo lixiuio: quoniam ad capillos denigrandos singulare remedium est. ¶Multa denicq; auxilia in medium a doctoribus descripta adducere potuissem: sed quia in eis paruam inuenimus vtilitatem: ideo ea preter misimus. Et sic deo dante completus ꝛc.

¶Cap. De his que faciunt ad capillos dealbandos: ꝛ ad pulchritudinẽ ac ad mundificationem eorum.

CErte nonnulli asserunt quod decoctio facta cum fenugreco ꝛ lixiuio capillos limpidos et pulcherrimos reddit. ¶Ras. quoq; dicit quod oleum costinum si cum eo illiniantur capilli ipsos limpidos pulcherrimosque facit. ¶Item Bartholomeus de varignana dicit quod cinis corticum auellanarum mixtus cum oleo ꝛ vino si cum eo capilli illiniantur efficiuntur fortes et pulcherrimi. ¶Lixiuium etiam secundum quod dicit Fidelis confectum cum cinere lignoꝝ hedere: et maxime bullitum cum modico fenugreci habet virtutem faciendi capillos flauos pulchros ꝛ fortes. ¶Idem facit flos tassibarbati ꝛ flos ipericonis cum lixiuio decoctus. ¶Aliud remedium ad idem. ℞. florum tassibarbati cineris vitis ꝛ lignorum hedere añ. M. j. seminis fenugreci. ℥. ij. bulliãt omnia simul cum li. r. aque pluuialis vsq; ad consummationẽ medietatis: deinde colentur et colature addantur saponis gaetani gratuzati lib. iij. ꝛ de mense Maij ponatur ad solem per dies. xx. quotidie baculo agitando: deinde cum illo fricentur capilli puellarum ꝛ puerorum ad solem interdum commozantium: quia capillos flauos albos ꝛ limpidos reddidit. Et sic deo dante completus est sermo.

¶Cap. De his que faciunt ad rubificandos capillos.

QVoniam verũ et diuersi sunt hominum appetitus qꝛ vnus optat habere capillos albos: alius nigros et alius rubeos. Ideo de omnibus modis colorandi capillos faciendus est sermo. ¶Pro eorum itaque rubificatione dixerunt nonnulli quod aqua vitis albe cum licio si ad inuicem misceantur facit capillos rubicundos: et maxime facta prius lotione capitis cum bono lixiuio.

¶Item Serapio dicit quod si fex vini veteris adusta misceatur cũ oleo masticino et resina

Digitized by Google

pini ⁊ cum ea liniantur capilli intra diē naturalē eos ad coiorem rubeū producit. ℣ Idē facit ℈m Dioſ. fex vini veteris mirta cum oleo de cucumere aſinino. ℣ Alcāna quoq; ℔z Al chigenē diſſoluta cū aq̄ raffani maximam virtutē ℔z rubificandi capillos. ℣ Et hec ſūt magis experta et ſecura p capillorū rubificatione. ⁊ multa in libris fuerūt deſcripta in cauſa iſta q̄ non deſcribam: quia in eis par nam aut nullam inuenim⁹ vtilitatem. ℣ Et ſic deo dante cōpletus eſt ſermo preſentis capituli: cui⁹ nomē ſit benedictū.

¶ Ca. De his que faciunt capillos aureos et albos.

OPinio quorūdam antiquorū eſt q̄ decoctio facta cum lixiuio decoctionis floris taſſibarbati ſtichados et raſure bruſci cum cedonia ſi cū ea lauetur caput capillos auratos ⁊ albos inducit. ℣ Crocus quoq; diſſolutus cum lixiuio confecto de cinere ramorum vitis capillos colorat aureo colore tendēti ad albedinez. Decoctio quoq; facta cum lixiuio decoctiōis lupinorum ⁊ puleg̃ ſi caput cum ea lauetur pulcherrimos facit. ℣ Mixtura q̄q; cū ſapone gaetano et aliis iam dictis auxiliis capitulo de his que dealbant capillos. huic intentioni adminiſtrari poſſunt. ℣ Et ſic deo dante completus eſt ſermo preſentis capituli: cuius nomē ſit benedictum ⁊c.

¶ Capitulum. De prolongatione capillorum ⁊ de prohibitione caſus et ſciſſuris eorum.

QUia iuuenes ⁊ mulieres p̄ſertim puellas res eſt verecundioſa capillorū caſu laborare: putin pemiali de anatomia dictum fuit. Inter alias commoditates ſaltem producti fuerūt a natura vt hominem et mulierem decorarent. Igitur vtiliſſimū eſt mentionem facere de auxiliis que virtutem habent prohibendi eorum caſum. ℣ Decoctio itaq; capillorum veneris cum mirabolanis emblicis facta cum lixiuio leni radices capillorū confortat ⁊ multiplicat eos. ℣ Iſac quoq; dicit q̄ decoctio ſiſami ſi cum ea lauetur caput prolongat capillos furfurem mundificando. ℣ Item lixiuiū factum cum cinere ſtercoris caprini et daini et radicum vlmi capillos multiplicat ſi cum eo lauetur caput et caſum eorum prohibet: lacerta quoq; viridis decocta cum oleo amigdalarum dulcium et parum laudani parunq; olei mirtini cum aqua mirtillorum vſq; ad conſummationem aque ſi cum ea caput vngatur capillos corroborat et pulcherrimos facit. ℣ Itē ad eandem intentionem et valet contra capillorū ſciſſuras. ℞. fol. mirti. fol. ſalicis aā. ℥. ij. olei mirtini. ℥. iij℔. lauda. pulueriz ati. ℥. vj. mirabolani emblici puluerizati. ℥. ij. vini. ℥. ij. bulliant omnia ſimul lento igne vſq; ad conſummationē tertie partis vini: deiñ cū eo liniant radices ⁊ extremitates capillorū: qz ei⁹ opatio mirabilis ē. ℣ Itē ad p̄hibēdū caſū capillorū. ℣ Vinū nigrū decoctiōis mirtillorū ſumach roſaꝝ ſpice

Digitized by Google

nardi foliculorum sene qñ cuz eo lauant capilli prius bene capite loto cum lixiuio casum capillorum infallenter firmat.

¶ Cap̃. De cura flagellati.

Curatio flagellati nõ differt a curatione tradita ea. de casu z offensione. igitur intentiones ibidẽ cõmemorate pro hac intentione videri possunt. ℣ Fiat ergo a principio flebothomia virtute et etate consentientibus: aut fiant scarificationes cuz applicatione ventosarum. ℣ Deñ similiter reubarbari videlicet. z. ʒ. rubee tinctoꝝ ʒ inʒiberis añ. ℈. ʒ. misce et cũ aqua calida sca bioſe fiat potio. Istud enim poculum purgat sanguinẽ coagulatum et sanat rupturas intrin secas. Item vtilissimum est q̃ patiẽs i aurora p̃ aliquot dies sumat. z. ʒ. i. fraſcripti pulueris cum aqua lupul. ℞. terre sigillate. z. iij. reubarbari. z. ʒ. mumie rubee tinctorum. ana. ℈. ij. ʒinʒiberis. z. ß. ¶ Dieta preterea in primis dieb⁹ sit satis tenuis. prout in iam dicto. c. ordinatus fuit. ¶ Veniendo deiñ ad localia dico q̃ nulla melior medicina est q̃ ptinus inuoluere patiẽtẽ i pelle arietina aut castrati recenter excoriati desup̃ aspgendo pulueres murtillorum videlicet granoꝝ et foliorum. Sequẽti vero die lauetur totũ corpus cũ vino decoctionis rosarum absinthij mirtillorũ camomille melliloti et aneti: deinde super locũ flagellatũ i fraſcriptũ cerotũ applicet. ℞. olei roſa. o. do. olei murtini añ. li. ß. olei de absinthio olei camomilini añ. ℥. ij. cum cera alba ſufficiẽti fiat cerotum molle addẽdo farine fabaꝝ recentis z bñ cribellate. ℥. ij. ß. roſarum. ℥. ſ. pulueris mirtilloꝝ granoꝝ z foſ. eius añ. ʒ. r. misce et vtere ordine iam dicto: qz in isto casu p̃ſentaneum remedium est. Multa quoq; aut ilia descripta fuerunt. c. de contuſione et attritione lacertorũ que ad hanc intẽtionẽ pluriniuz conferunt. vnde in tua necessitate illuc recurre: que duo capitula alterna tim videantur.

¶ Cap̃. de pediculis.

Curatio pediculorũ tribus intentionib⁹ completur. Prĩa in purgatione. Secunda i regimine vite. Tertia in localibus conſistere videt. Quantũ ad primã intentionem que est materiã eũare ex qua pediculi gñantur dico q̃ corp⁹ dz purgari cum pillis de agaricorum cum ierapigra. Hal. aut diacaptolicõe vel diaſinicone vel cũ his q̃ hñt materiã corruptã eũare: qz pediculi non nisi de materia corrupta gñant. Regimẽ dz sue cõestionis sit q̃ nõ habeat materiam putridã z corruptã gñare euitãdo castaneas fic⁹ siccas et victualia de pasta caules z alia cibaria q̃ hũorẽ corruptũ z putridũ habeãt mltiplicare. Veniẽdo igit ad localia: dixerũt nõnulli q̃ succ⁹ gineſte cuz succo abſinthij decoct⁹ z oleo mirtino si cũ eo vngat caput pediculos infallẽter interficit. Oleũ q̃z dissolutũ cũ aloe pediculos necat si caput cum eo illinies. Item decoctio gummi hedere blete albe z nigre z foliculorũ sene cũ absinthio et mellifolio

Primi tractatus

cõfecta cum lixiuio pediculos interimit si bis i hebdomada cum ea caput lauabis. Et nota q̃ oia que valent pediculis valẽt etiã lendinib⁹. Ad plactos iraq̃ pediculos q̃ reperiunt in genitalibus ꝛ sub assellis sum mopere valet fricare locũ cum canapacio aurifabri viuificato seu imbibito arganto vino: qz interficit eos ꝛ cadere facit. Idẽ facit in supcilijs. Verũ qñ predicta animalia reperiuntur in palpebris tunc p eorum remotione securiori remedio procedendum est. Capiant igitur fellis galline. ʒ. ß. aque absinthij aque rosate. aã. ʒ. ij. aloes epatici misce aã. ℥. ß. et cum eo epitimentur palpebre. vel faciãs sic. ℞. buryzi ter loti cũ aq̃ rosata. ʒ. iij. aloes epatici. ʒ. ß. misce et fiat linimentũ cũ quo vngantur palpebre in sero qñ vadit dormitum. ℣ Et sic deo dante completus ꝛc.

¶ Capitulum. De fetore nasi et oris.

Fetor nasi.

Fetor oris vel nasi multis de causis causari põt vt quarto de accidẽti Hal. testat. Interdũ enim causat anhelit⁹ putrid⁹ a sanioſitate putrida elevata ab humorib⁹ corruptis existẽtibus in stomacho: et hoc plerũq̃ accidit hominibus bibulis ꝛ crapulosis luxuriosisq̃ viuentibus: quorũ digestio potus et cibi raro celebrat in stomacho: qm̃ ante digestionem vinũ vino cibũq̃ cibo addere solent. Aliqñ etiam causatur fetor in ore ꝓpter corruptionem dentium ꝛ eorũ gingiarũ. Similiterq̃ fetor nasi quãdoq̃ causat ex vlceratione putrida: nõ nũq̃ a materia catarrali corrupta a cerebro euenienti. Causatur insuper ꝓpter opillationẽ colatorij nasi: et ista species est difficillime curationis: imo vt nõnulli asserunt incurabilis esse iudicatur.

¶ Curatio istius male disposi tionis tribus intentionibus cõpletur. Prima in ordinatiõe comestionis consistit. Secunda in purgatione materiei corrupte. Tertia et vltima in administratione localium complet. Cura.

¶ Pro prima itaq̃ intẽtiõe dico q̃ patiens debet euitare oia ciboria ex quibus humores putridi corrupti grossi ꝛ indigesti ꝛ vaporosi generantur: velut carnes grossas ꝛ pisces presertim nõ squamosos cepa alliuz caules legumina ꝛ fere omnia victualia de pasta. In ſriũ vo carnes vituli castrati hedi atq̃ agni ꝛ auiũ in nemoribus collinis ꝛ liberis pratis degẽtiuz ad hanc intentionẽ vtiliter cõceduntur: qz ista omnia benignum generant humorez: panis similiter azimus et fruct⁹ quia de facili corrumpuntur in stomacho ꝓ posse euitentur. Hzanata tamen qz prohibent corruptionem fieri cibi in stomacho existentis ad propositum faciunt. Similiter etiam fructus stiptici velut sorbula nespula ꝛ citoniorũ poma post cibum in hac dispositione ab omnibus cõceduntur. Vinum preterea non debet esse dulce: nõ purũ: non grossum: nõ turbidũ nec nimis potẽs: quia difficillis est digestionis. Sit igit clarũ odorifex ꝛ mediocris: vinositatis aq̃ fontis vel cisterne vt optimi fluminis limphatũ. Prima. Secũdo. Tertio.

Digitized by Google

pro ferculis quoq; ex oleribꝰ cōueniētibꝰ sicut sunt borago lactuca apiū sansuci petrosiliū menta pulegiū serpillū saluia melissa acetosa rosismarinum. Coriandrūq; fenigulū dulce et cinamomū post cibum accommodate cōcedunt. ¶ Secūda pretercea intētio q̄ est materiā corruptā eūare cōpletur sic. ℣ In primis purgeꝫ corpꝰ cū diacatholicone cassia z tamarindis que habēt materiā corruptam euacuare. Deinde pillule masticine vel pillule de octo rebꝰ vel de aloe loto bis in hebdomada añ cenā per tres horas quando pctm̄ est in stomacho. Aut post cenam per duas horas qm̄ est in cerebro i isto casu vtiliter ꝓcedunt. Vel quoq; rosatū aromatizatū cū modico cinamomi et nucis muscate ad ꝯpitatem. ℥. j. sumptum stō ieiuno plurimū iuuasse ꝓcipimꝰ Radix etiā zinziberꝫ cū melle aut zuccaro cōfecta ieiuno stō comesta stōi digestionē ꝓfortat z bonū reddit oris odorē. Idē facit cortex citri ꝓfecta ordine iam dicto. Cōfectio quoq; triū sandalorū aromaticiq; rosati ieiuno stō cū modico vini subtili z odorifero in isto casu iterdū cōcedunt. Tertia deniq; intentio q̄ in administratiōe localiuz cōsistit sic cōpleꝫ. ℣ In primis si cā fetoris oris fuerit dēs putridꝰ auferas ipsum. Si ꝙ cā eiꝰ fuerit corruptio gingiuaꝝ tūc fricent gingiue cū mixtura inscripta. ℞. aq̄ acetose vini grana. añ. ℥. j. aluminꝫ rochę. ʒ. ij. z ℈. licij. ℥. vj. bulliāt oia simꝫ vsq; ad consumma. aque z vini: deinde fricētur gingiue: q; ipsas rectificat corruptas z odorem malum earum emēdat. Et si opꝰ fuerit ad vlteriora remedia trāsire addank huic mixtu revnguēti egyptiaci. ℥. vj. ℣ Si militer etiaz dico q; si feror nasi causetur ab vlceratione putrida locꝰ vlcerationis mundificetur cum applicatione auxilij prenominati: aut cū vnguēto apostolorꝝ mixto cū vnguento egyptiaco. Iuuat etiā summopere attrahere p nares decoctionem infrascriptaz. ℞. aq̄ ros. aque planta. añ. ℥. ij. vini granatorum. ℥. ij. licij mellis rosati añ. ℥. j. et ℈. sarcocolle. ℥. j. aluminis. ℥. j. ℈. mirrhe. ℥. ℈. bulliant oia simul parum z cuz eo sepe abluank nares. Collutio similꝫ facta cum aqua rosata z vino granatorum z paruz vini odoziferi in quibꝰ bullite sint rose mirtus calamus aromaticus ciparus z paruz aluminis parūq; mellis rosati ozis fetorē emēdāt: post cibū etiam comestio sorbe et nespularum ac pomorū acetosorū maluz oris fetorē occultat. Idez facit cinamomū in ore detentū vel nux muscate vel feniculum dulce. ℣ Et sic completa est doctrina presentis cap̄. in arce Brachiani: in quo loco tūc presens existebam ad cōtinuā curationem Reuerendissimi dñi mei Cardinalis Sancti petri ad vincula Julij Pape secundi nepotis: tunc laborantis vlcere cauernoso in digito grosso pedis sinistri causato a podagrica passione propter fluxum materierum ad iūcturam pedis currentium forsasse ob ingressum balnei aluminosi.

¶ Capitulum. De rauce dine vocis et cura eius.

Scōda intētio.

Tertia intentio.

Digitized by Google

Ad vocē clarificādam prece. ꝯdecēti purgatiōe cū pillulis de iera cū agarico vel cū cassia ⁊ diacaptolicone. Summopere ꝙz sumere in sero dū itur dormitū more sirupi infrascriptā actualiter calidā decoctionem. ℞. aque scabiose aque feniculi aā bugloſſe anali. ʒ. iuiubaꝝ caricaꝝ pinguiuꝝ passulaꝝ dactiloꝝ aā. ʒ. ʒ. liquiricie mūde. ʒ. ℈. sirupi de duabꝰ radicibus sine aceto. ʒ. iij. mellis. ʒ. ij. penidiaꝝ ʒ succari cādi de sirupo violato: bulliāt oīa in vase. vitreo vsq; ad ꝙsummationē tertie partis ⁊ vtere ordine iā dicto. Assa q̄z (vt inq̄t Dioſ.) sumpta cū aqua mellis vocem rauca cito rectificat. Idē de Assa dicit Bar. de varignana. Itē summopere ꝙz post cenam per duas horas sumere. ʒ. ſ. istarum pillulaꝝ. ℞. succi liq̄ricie aloes epatici dragāti pisti asse aloes aā. ʒ. ſ. cubebe mirrhe ana. ʒ. ij. storacis liquide terebē. clarifſi. aā. ʒ. ſ. ⁊ ℈. coziandroꝝ feniculi dulcis aā. ℈. ij. cartami. ʒ. ℈. oīa misceant admunicem ⁊ cū melle formentꝫ pillule ad modū ciceris. Pillule q̄z bechichie sine de liquiricia sub lingua detēte labēdo ad cānā pulmonis vocē clarificant: pourū etiā cum oleo decoctū ⁊ cū melle comeſtū ad raucedinē mirifice facit (vt auitestat.) Et si adderet paꝝ cubebe nō nisi vtilissimū esset. Decoctio quoq; cū melle ⁊ aqua ⁊ sinapi ꝙfecta in isto casu plurimū nāq; laudat ab antiquis. Aliab. etiā ad vocē clarificandā ciceꝝ comeſtionem ſumme laudauit. Quidā tñ laudauerūt cum eis pourū decoquere. Itē decoctio facta cū semine citonioꝝ ⁊ liq̄ricia ⁊ radice lingue bouine et sirupo violato aſperitatem canne pulmonis lenit vocem clarificando. Et sic deo dante ꝛc.

¶ Cap. De apate q̄ euenire solet propter flebothomiam.

Quia interdum cōtingit propter imprudētiam flebothomātis vt nervus pūgatur: aut q̄ fīoia stricta existens est cā q̄ retineat sanguis malus in circuitu flebothomie: vnde necessario ex quauis causa de duabus predictis mēbrū apat̄ p maiori parte apate cholerico aut sanguineo. ¶ Pro cuius curatione necessitate vrgente recurre ad capl'a predictorū apatū q̄ ibidē inuenies mulla necessaria advsum ⁊ necessitatē pñtis ca. Quare si timueris q̄ punctura secuta fit in nervo ad ca. de pūctura nervoꝝ recursum habere potes. Unū tñ hic ꝓmorandū est: vcz q̄ si dubitaueris de aductu apatis statim pone desup in ampliori petia cerotū infrascriptū. ℞. olei ro. odori. olei vio. aā. ʒ. ſ. ⁊ ℈. sepi vituli. ʒ. ij. cere albe. ʒ. ſ. ⁊ ℈. muscilaginis seminis altee citonioꝝ maluaꝝ violaꝝ ordei ciatū vnū bulliāt oīa simul preter cerā lēto igne vsq; ad consum. muscilaginis. Ultimo loco addat cera ⁊ fiat cerotum molle et vtere eo super loco ordine iam dicto: q̄ resolvit cum sedatiōe vel facias sic. ℞. radicum altee decocte ⁊ cribel. ʒ. iij. olei ro. olei camo. aā. ʒ. ſ. pinguedinis galline olei vioꝝ. aā. ʒ. vj. pinguedinis vituli. ʒ. ij. ℈. bulliāt omnia simul parum. deinde addantur cere albe. ʒ. ℈. farine ordei

Dioſ.

Bar. de vari-gnana

Digitized by Google

cribel. ℨ. ſ. croci. ʒ. ſ. ℨ vtere ſup loco more antecedētis recepte ordinato. Et ſic deo dante ℨc.

¶ Cap. De cura diminutionis odoratus.

Diminutio odoratus,

AVltis varijſq; cauſis virtus odoratus in hominib⁹ plerūq; corrumpit. Interdū eſt ꝓpter opilationē meatuum duaꝝ carūcularum a materia groſſa viſcoſa ℨ catarrali cauſata. Aliqñ corrumpitur ꝓpter corruptionē ℨ putrefactionē dictaꝝ caruncalaꝝ a quibus (vt. c. de anatomia vētriculi anteriorꝭ cerebri demonſtratū fuit) virtus odoratiua perficit. Et ideo ipſe carūcule odoratus ſunt organa. ¶ Curatio itaq; diminutionis odoratus tribus intentionibus perficitur: vcz regimine vite: purgatione materiei peccantis: ℨ adminiſtratione localiū. ℨ Pro prima itaq; et ſcōa intētione nō ſecus ꝓcedēdum eſt q̄ dictum fuit in. c. de fetore naſi. Auxilia ſiñ in forma decoctionis que ibidem deſcripta ſunt huic curationi accōmodari poſſunt: tñ nōnulli antiquoꝝ direrunt q̄ decoctio nigelle rute ſeraphini ſanſuci atq; roriſmarini cum vino aqua ℨ melle ꝓfecta odoratus diminutionez emendat qñ cum ea caput purgium efficit. Ruta ſiñ odorata ſimul cū mēta ℨ ſanſuco ad hāc diſpōnē ꝑm facit. Urina ꝰ cerui maſculi ſm Aliab. opinionē naribus inſtillata iuuat ad recuperandum odoratū amiſſum. Fel etiam auiū de rapina viuētium naribus inſtillatū opillationem carūculaꝝ delet ℨ odoratum amiſſum reſtaurat. Idez facit fel galli vel galline. Et ſic deo dante ℨc.

¶ Ca. de gibboſitate ℨ eiꝰ curō.

Gibbo.

GIbboſitas interdum cauſatur ab humiditate dilatāti ℨ relaxāti ℨ ligamenta ℨ nerꝰos quibus alligantur ſpondiles. vnde hīs relaxatis ſpōdiles ſuo ꝓprio loco neceſſaria exeūt ℨ eminentiam ad exteriorem partē ſpine producunt: ſiñ etiā ꝓtingit hāc paſſionem euenire ratione ventoſitatis groſſe percutiētis ſpōdiliū ligamenta ℨ dilatantis ea. Tuſſis ſiñ ℨaſma ſunt de cauſis generantibus aliqñ gibboſitatē. vnde hyp. vj. amph. dicit. Quicunq; gibboſi fiūt ante iuuētutem ex tuſſi vel aſmate pereūt. Alia cā gibboſitatis qñq; cauſatur ab apāte muſculoꝝ dorſi.

¶ Cuius ſigna ſunt doloꝝ cum aliquali ſupcalefactione. Et qꝛ eius materia eſt frigida ℨ groſſa. Ideo dolores ſunt remiſſi et calefactio loci eſt pauca ℨ dolores nō permutañ de loco ad locum ſicut facit ventoſitas: imo ſunt in loco māſiui. Qñ aūt gibboſitas eſt a cā primitiua: tunc ꝓpter diſlocationē ſpōdiliū cōtingit aliqñ hāc paſſionē in dorſo cāri. De cuius reductione ſuo ꝓprio. c. mentionē faciem⁹. Hic tñ modo de gibboſitate euenīē ti ab hūiditate groſſa relaxāti ligamenta dorſi et ventoſitate groſſa percutiēti ea loquemur.

¶ Curatio itaq; gibboſitatis tribus ꝓpleꝭ intentionib⁹. Prima in regimine vite verſatur. Scōa in purgatione materiei antecedētis. Tertia ℨ vltia in adminiſtratione localiū ꝑficiꝭ.

Cura tio.

Sign.

¶ Prima quidē intēcio cōpleꝭ ſm regimē ordinatum. c. de bo inten

Prima

tjō. quare illuc est recurrēdū si opus fuerit. ¶ Scōa intentio q̄ intētio est materiā antecedētē euacuare sic ꝑpleť. ℣ In primis si fuerit a materia grossa z viscosa digerat digestiuo infrascripto. ℞. sirupi de duabus radicib⁹ sine aceto: sirupi de stichados añ. z. vj. aquaꝝ saluie rozismarini feniculi añ. ʒ. j. ℣ Sūpto sirupo p hebdomadā purget patiēs pur gatione ista. ℞. pilularū de iera cum agarico. ∋. ij. pillularū hermodactilorū maiorū. ∋. j. misce z cū aqua feniculi formenť pilule. v. z si fuerit fortis virtutis z etatis ꝑuecte pil. cochie z dehermodactili maiore interdum ꝑte glaciali in isto casu vtiť cōcedunť. In delicatis ⁊o z puerili etate pillule de iera z assagereth cū agarico semel i hebdomada cū vtilitate ꝑcedūtur. ℣ Iuuat insup post purgationē interdū hāc diureticā decoctionem ꝑ aliquot dies sumere. ℞. capillorū veneris anthos ana. M. j. feminum cōium. ʒ. j. radicit cum liquiritie. z. ß. prunorū damascenorū iumbaꝝ añ. numer. x. sirupi de duabus radicibus sine aceto. ʒ. vj. mellis. ʒ. j. ß. zuccari albi. ʒ. iij. cinamomi feniculi dulcis añ. z. ij. bullāt oia simul cū aqua sufficiēti in vase vitreo vsq; ad ꝑsum. tertie partis: z vtere ista decoctione in aurora z in vespere ante cenā per duas horas more sirupi: q⁹ ei⁹ operatio est ꝑficua digerit eā materias grossas z viscosas et neruosas particulas confortat z vrinam prouocat: et in causa ventosa mirabiliter valet.

Tertia intētio ¶ Tertia deniq; intentio que ꝑficit administratione vnctionis cū aliis z ceroti infrascripti. ℞. olei camomil. olei de lilio agripe z dialtee ana. ʒ. j. ß. olei de spica olei de iunipero olei de terebē. olei vulpini. añ. ʒ. ß. si otacis liquidc. z. x. rozismarini sticha dos squinanti sanſuci mue muscate sauine serpilli matricarie absinthij añ. M. ß. vermiū ternestrium lororū cum vino. z. x. nucum cipressi triturataꝝ numero vj. cinamomi nucis muscā. añ. z. j. calami aroma. z. iij. vini odo ri. libras duas bulliāt oia simul vsq; ad ꝑsum. vini: deinde colētur z cū ꝑdicta vnctiōe locus bis in die vngatur: q⁹ vt ptz cōsideranti ingrediēs mirabiliter virtutē in cōfortando locā neruosa cum resolutiōe nō parua. ℣ Deinde facta vnctione sup loco imponať cerotū infrascriptū. ℞. olei magistralis superius ordinati li. ß. terebē. clarifi. z. x. radicum enule decocte cū aqua z vino pistate z cribellate. ʒ. iij. cere q. ne q̄tum sufficit M. j. seminum cōium. ʒ. j. radicit z fiat cerotū molle cui addatur croci. z. ß. Itē iuuat summopere locū eius ꝑparare cū spōgia in decoctione infrascripta infusa. ℞. camomil. melli. ane. sanſuci stichados squinānti absinthij añ. M. ß. nucū cipressi triturata numero x. coriandroꝝ cimini calami aroma. añ. z. ij. melliti. ʒ. j. ß. bul. oia simul cum aqua z vino odori. sufficienti vsq; ad consummationem medietatis: deinde cū spongia locus interdū ꝑfricabitur. ℣ Facta vnctiōe ponať super locū cuz plumaceolis de tela ꝑfecti ꝑdecenti ligatura ligetur. ℣ Et ista curatio etiam ꝑ ventositate genes

ret gibbus. Et sic deo dāte ꝛc.

¶ Cap. De nimia pinguedine corporis ꝛ ingrossatione ipsi⁹.

Nimia grossities.

EX fortitudine virtutis assimilatiue ꝛ fortitudie attractiue virtutis ꝛ ex plenitudine corporis (vt hꝫ secūdo de accidēti ꝛ morbo) corpus interdū adeo pinguescit ꝛ ingrossatur ꝙ nec ābulationez facere possit nec expirare nisi cum difficultate: vñ si pmanet absq; exercitio ꝛ necessario incidit in lapsum alicuius pzane egrotatiōis: velut apoplexie: paralisis: suffocatiōis ꝛ febzis male. Ut ergo ista euitētur vtilissimū est cōmemozare ea que virtutē habēt attenuādi corp⁹ via dzenis curōnis. ¶ Curatio itaq; grossatiōis corpis duab⁹ intētioib⁹ cōpleꝛ. Pzia in diminutiōe sanguis. Scōa i materie cōiūcte resolutiōe ꝛ diminutiōe hꝫ. ¶ Pzia ḡdē itētio cōpleꝛ cū administratiōe subtilissime diete ꝛ rez vtinā ꝛ sudozez puocātiū: velut feniculuz: petrosilīū: ruta et eius grana: ipa ragi: polium ꝛ hmōi. Solutiua ḡz purgātia flegma vtilia sunt (vt alia. testatur sermone. j. sue theozice.) Exercitiū sil'r mīta ieiunia (vt hꝫ a Sal. in libzo de subtiliāda dieta) sunt de pcerētib⁹ huic itētioi. Acetū ēt ḡz oēz modū administratiōis (vt Raſ. testaꝛ) est valde innatiuū.

Curō.

Pzima itētio.

Aliab.

Sal.

Raſ.

Scōa itētio.

¶ Scōa deniq; itētio opleꝛ p administrationē cibi pauci nutrimēti ꝛ purgatiōis appzopziati ad hāc intētionē. Cibaria itaq; (vt hꝫ ab Auic. ktia pmi doctrina. tiij. c. vltio) dñt eē talis nature ꝙ velociter a stomacho ad intestina descēdāt ne attractio meseraicaꝝ i ipso cibo opleaꝛ. balneū ḡz artificiale a doctoribus valde laudatur: velut balneū pfectū cū folijs cāne mirti salicis sumach rose cum modico acetiꝛ salis. post balneū laudarūt q̄dā medicoꝝ illiniri totū corp⁹ cuz oleo de cucumere asinino vel hmōi. Dñt sil'r parū dormire ꝛ multum vigillare laborantes hac passiōe (vt oēs testāt auctores.) de electuarijs pterea capiat aliq̄ patiēs modicū tyziace ꝛ aliq̄n de trifera minozi. Electuariū ḡz ō lacha est de magis pferētib⁹ huic disposītioi. ſ. Et hec puto tibi sufficere p doctrina presentis capituli deo dante: cuius ꝛc.

¶ Cap. De membzo ꝛ corpore extenuato.

Nimia macilities.

SIcut fortitudo attractiue membzi ꝛ assimilatiue ipsi⁹ ē causa (vt in antecedenti c. dictum fuit) ingrossationis ꝛ pinguedinis mēbzi ꝛ interdū totius corpozis: ita ꝛ ecōtra defectu ꝛ indigētia virtutis attractiue et assimilatiue ei⁹ extenuatur ꝛ macrescit extenuatione vehemēti (vt Sal. manifeste testaꝛ. vj. de regimine sanitatis.) Cibaria ḡz subtiliatiua ꝛ moderata q̄es nocēt (vt Auic. testaꝛ in quarto ꝛ scōa primi) nā dimissiōe exercitij virtus attractiua sopiꝛ vñ sepenumero hoies ethicam incurrūt. Uirtus sil'r attractiua destruiꝛ ꝛ sopiꝛ vigiliꝫ ira fame ꝛ dura lecti dozmitione. Anime quoq; accidentia sunt valde de exicātib⁹ ꝛ extenuantib⁹ corpora (vt Sal. tertio tegni testatur) opillatio similiter pozositatū a caliditate ingēti vl frigoze vel

Sal.

Auic.

Sal.

Digitized by Google

ficcitate inducta est interdum
vna ex causis introducentibus
aridit atem z membrorū macre
dinē z totius corporis extenua
Aui. tionem (testante Aui. tractatu
quarto de decoratiōe) velut est
dolor z iuncturarū passio: vt. c.
ipse de podagra diuturna dice
bat. Ulceratio quoq; profunda
in iuncturis causata z a medi
co male tractata aliquando est
causa membri p̄pū extenuatio
nis: et si diu⁹ retardauerit ad
sanandū totū corpus extenuat:
cuius extenuationis restaura
tio nō efficitur nisi prius remo
ta causa que est vlceratiōe sa
nare. (Prenosticatio) extenua
tio mēbroꝝ et corporis arefa
ctio longa (vt Gal. vij. terapenti
Gal. ce testatus est) p̄ insanabili hȳ.
Similiter. Hypo. amphorismo
hypo. rū scōo testatur hoc dicens que
multo tempore extenuāt corpo
rat tarde refici, cōsueuerāt: que
vero i pauco pauce. Relinquit
demū (vt iam superi⁹ dictum ē)
q̄ extenuatio longa i membro
vel corpore habituata per solu
tionē continuitatis male cura
tam non recipit curationem. et
causa superius fuit assignata.
Cura. ¶ Cura autem huius egritudi
nis duas habet intentiones.
Prima est multitudinem san
guinis boni generare vt virtus
atractiua membri de ipso san
guine ad ipsum membrum at
trahere possit. Secunda deniq;
intentio perficitur in fortifican
do virtutem membri retētiua vt
sanguis; trāsmissus z attractus
ad ipsum detineatur in mēbro
ne amplius euanescat ab ipso.
Prima ¶ Prima quidem intentio que
tētio. est vbertatem sanguinis boni
generare completur adminis-

stratione; diete generatiue bo
ni sanguinis q̄titatiue z quali
tatiue. z propterea Gal. xiij. te
rapentice dicit. Quando enim
remutare volueris attenuatas
particulas dabis vinum gros=
sum et rubeum z cibaria pluri=
mi z grossi nutrimenti et ex er=
citis corpis imoderata cuitāt.
Quāobrē huic curationi ꝑsum
ptoriū z ethicoꝝ dieta accōmo Scōa
date p̄cedit. ℣ Scōa intētio p̄fi intētio
citur administratiōe mēbri ex
tenuati fricationū et balnei ac
cerotoꝝ. Frications itaq; de=
bent fieri i extenuatis mēbris
manibus nec multuꝫ mollibus
nec multuꝫ asperis aut mantili Gal.
bus (vt Gal. vj. de regimine sa
nitatis testat) vsq; ad mēbroꝝ
rubedinē: deiñ balneū tepiduꝫ
ingredi non nisi vtilissimū esse
dixit. Olea ād et cerotaria at=
tractiua sup membrū imposita
ad attrahendum nutrimentum
vtilissima sunt. Balneū iterduꝫ
post assumptionem cibi conce=
ditur huic curationi (vt Gale. Gal.
xiiij. testatur.) Et q̄ ex assump=
ptiene predictoꝝ solet in epa=
te et ei⁹ venis opillatio eueni=
re. Ideo pro ei⁹ remotione lau
dat Gal. aperitiua administra= Gal.
ri: sicut sūt capares cicoreꝫ ipa
ragi lupini cicera rubea et hu=
iusmodi. Unum similiter gro
sum z dulce non esse ꝺ̄z stante
opillatione predicta: imo de=
bet declinare ab subtilitatem
donec opillatio predicta remo
ta fuerit: oximel quoq; cum as
quis diureticis vtiliter conce=
ditur in isto casu. ℣ Et de ceroꝝ
tis conuenientioribus ad at=
trahendum nutrimentum ad
membrum extenuatum sunt
cerotaria picea oleis et gūmis

calefaciētib⁹ pfecta: quoꝝ gſa
exempli talis ꝑt eſſe ordinatio
℞. olei vulpini olei de lilio pi
guedinis galline pingedinis
anatis ⁊ anſerine añ. ℥. ſ. ⁊. ℈. pi
cis naualis. ℥. iij. picis grece re
ſine pini terebētie añ. ℥. ij. olei
de euforbio. ℥. ℈. olei ſambucini
℥. ſ. ſaluie roriſmarini añ. ℨ. ſ.
bulliāt oia ſīl paꝝ: deide oib⁹
colatis cū cera noua ſufficienti
fiat cerotū ſatis ſolidū: cū quo
mēbꝝ extenuatū ſup cozio erē
ſo coopiaſ⁊ ligeſ. ℣ Et no. ꝙ fri
catio cū mātilib⁹ ſp dz fieri añ
ingreſſū balnei ⁊ applicatiōez
ceroti. Iuuat ꝓpea inēdū attrac
to nutrimēto ad locū mēbꝝ
epitimare cū ꝺcoctiōe rez ꝓfor
tantiū: vt mā nutrimenti ad mē
bꝝ extenuatū attracta nō eua
poreſ: cui⁹ talis ſp fuit ordina
tio nr̄a. ℞. roſ. abſinthij ſticha
dos nepite ſanſuci ſq̄nanti añ.
ℨ. ℈. roriſmarini ſaluie añ. pa
rū camomille. ℨ. ſ. bulliāt oia
ſimul cū vino nigro ſufficienti
vſq; ad ꝓſummationē tertie p
tis: ⁊ cū iſta decoctiōe interduz
loc⁹ epitimeſ: qm̄ ſua actuali ⁊
naturali caliditate nutrimen
tū attrahit ad locū ſua q̄dē ſtip
ticitate domeſtica virtutē mē
bri recentiuā fortificando nutri
mentum attractū in mēbro reſi
dere facit. ℣ Ulteri⁹ (vt Rui. te
ſtatur capitulo de aſtrum me
dicaminibus) iuuat ſummope
re ad attrahendum nutrimen
tum ad locum extenuatum par
ticulam extenuatam exerci
tare aliquid ponderoſi cum eo
deferendo membrum quoq; ſa
nū ſtricte faſciando vt nutrimē
tū aliquo mō ꝓhibeatur veni
re ad ꝑmissimo ad extenuatum
tranſire habeat. ℣ Et ſic deo dā

te completus ⁊c.

¶ Cap. De remotione cica
tricis ex percuſſione cauſate:
et de cutis aſperitate et linore
eius.

Contingit ſepenume
ro faciē ⁊ man⁹ vul
nerari ⁊ pcuti: ⁊ iſte
particule ſenīm ⁊ vi
ſui ꝓpetuo remanēt
patentes: ideo de cicatricū re
paratione ⁊ decoratione aliq̄d
ſcribere putaui. ℣ Nōnulli dixe
rūt ſapientes ꝙ ad malā faciei ⁊
manus cicatricem vnguentum
citrinum Nicolai magnam ha
bet ꝑrogatiuam attennandi
ipſamq; pulcherrimā faciendi
oleū quoq; de vitellis ouorum
diuti⁹ in mortario plumbi de
ductū aſperitatē faciet ⁊ man⁹
lenit ⁊ cicatrices vulnerū ⁊ va
riolaꝝ attennat ⁊ delet. ℣ Sil⁹
vnguentum de tucia noſtra de
ſcriptione habitū in antidota
rio nr̄o malā cicatricē emēdat.
℣ Idē facit vnguentū de ceruſa
coctū ⁊ balſamū ℈ cicatricē de
let. ℣ Sparadrapū etiā deſcri
ptione noſtra ordinatū cū cam
phora ⁊ tucia rubedinē ⁊ duri
ciē cicatricū aufert. ℣ Oleū iſu
per ſambucinū cū cera noua li
quefactū ⁊ paruz olei abſinthij
cū modico ſucci raffani ⁊ cimi
ni ⁊ paꝝ farine fabaꝝ moze ce
roti oībus incorꝑatis et bul
litis linorē ⁊ ſanguinē mortuū
faciei ⁊ palpebrarū in ꝑuſiōi
bus ⁊ pcuſſionibus carminat ⁊
reſoluit. ¶ Item aduerſus vnā
quāq; aſperitatē manuum ⁊ fa
ciei valēt amigdale maſticate
cū modico lupinoꝝ aut fabaꝝ
farine quando predicte parti
cule cū eis fricenē. ℣ Semen ēt
ſiſami maſticatum cū nucibus

et paſſulis

Nota.

Digitized by Google

et passulis ꝛ fricatū remouet lixoꝛē ꝛ sanguinē ꝓcretū sub cute in ꝓcussionib⁹. Oleū ℥ij sisimi ad eādē intētionē mirabiliꝛ vz. ℞ Itē radix cucumeris asinini cū melle ꝑtrita (teste Mesue) subtiliat cicatricē fedā ꝛ aufert vestigia nigra q̄ ad ꝓcussionez sequunt. ℞ Uz deniq; ad asperitatem cutis leniendam illinire ꝑticulā linimēto infrascripto cū eo fricādo fricatiōe vehemēti. ℞. olei amigdalarū dulcium olei rosati aā.℥.vj. medulle crurium vituli.℥.ß. sepi vituli. sepi hedini ana.℥.j. ois adiniceꝰ liq̄ facta ponantur in rapa foueata ad coquēdū in furno ꝛ silꝛ i pomo deiñ adiniceꝰ oib⁹ pistatis loca aspitate infecta cū p̄dictis rapa ꝛ poma fricent: qꝛ ad p̄dictā intētionē crede mihi p̄taneuꝫ remediū est. ꝛ ista valēt ēt ad crepaturas manuū pudū a frigore causaras sanādas. ℞ Et sic deo dāte cōpletus est sermo presentis capituli: cuius ꝛc.

¶ Capitulum. De superfluo sudore.

Cōtra superfluū sudorez.

SOlent interdum corpoꝛee vires sudoꝛe superfluo adeo debilitari q̄ necessarium est ipsum paulatine moderare et restringere. ℞ Lau dauerunt ergo autoꝛes quando sudoꝛ est fetidus per aliquot dies aperientibus et vriná pro uocantibus rebus patientes vti: deinde paulatine ad restringentia sudoꝛē trāsire. decoctio diuretica sudoꝛis fetidi prouocatiua hec est. ℞. anisoꝛum.℥. ß. radicum sparagi et. bruscꝛa dicum feniculi aā.℥.j. radicū liquiriciē munde.℥.ß. seminū communium aliquantulū contritoꝛum.℥.ij. passularum.℥.ß. ß. pꝛunoꝛum damascenoꝛū numeꝛo.x. capillozum veneris cicoꝛee aā.℥.j. ꝛ ß. triū seminum minoꝛū. ana.℥.ij. seminis apij ℥.ß. bulliant omnia simul cū aq̄ sufficienti: vsq; ad consummationem tertie partis: deinde colentur: cui colature addantur ß rupi de duabus radicibus sine aceto.℥.viij. oꝛimellis simplicis.℥.iij. ℥ zuccari albi. lib.j. ꝛ iterū ad ignē clarificetur ꝑm artē ꝛ fiat sirupus lōgus de quo patiens vtatur in auꝛoza per hebdomadā ꝛ vltra ciato vno. quoniam per vinam ꝛ pozositates materiam facientem sudoꝛē copiosum et fetidum mirabiliter educit: quo facto ad retentiua paulatim transeatur. ℞ Unum igitur odoꝛiferum mediocris vinositatis limphatum cum aqua flozum ꝛ cimarum mirtillozum confecta in lambico miram habet pꝛerogatiuam in restringendo sudoꝛem superfluū. ℞ Decoctio quoq; murtillozum sumach citoniozum quando possint inueniri ꝛ rosarum cum aquā ꝛ vino confecta presentaneum remedium est: cum aqua ante prandium et cenam per duas hoꝛas tepida totum coꝛpus lauetur.

¶ Deinde in frascripto linimēto vtilissimum est coꝛpus illinire. ℞. olei rosati onfancini.℥. iiij. oꝛi mirti. olei de cicōijs. aā.℥.ij. olei masticini.℥.j. sandaloꝛuꝫ albo ꝛ.℥.vj. aque rosate aq̄ plantaginis ana.℥.iij. mirabolani citrini.℥.ij. bulliāt omnia simul vsq; ad consummationem aquarum deinde colent: cui colature addatur cere albe quantū sufficit ꝛ fiat linimentū.

Digitized by Google

Quo ordine iam dicto mane et sero manibus vnctis totum fricetur corpus. ℣Et ℔ puto tibi sufficere pro hac curatiõe deo dante: cuius nomen sit ℟c.

¶Capitulum. De fetore assellarum.

Fetor assellarum.

QVia fetor assellarum pedũ ⁊ inguinũ valde indecẽs est. Jõ de corrigentib⁹ fetorez particularum earundem vtilissimum est describere. ℣Dixerunt itaq; nonnulli sapientes q̃ lotio cum vino decoctionis rosarum mirtillorum absinthij rozismarini squinanti stichados feniculi dulcis et coriandri cum alumine confecta fetorem a iam dictis particulis mirum in modum tollit si cum ea calida bis in die lauentur. ℣Item ad eandem intẽtionẽ valet decoctio infrascripta. ℞. saluie absinthij rozismari. ana. ℳ. j. sanſuci nepite matricarie rosarũ mirtillorum ana. ℳ. ß. squinanti stichados ana. parum. nucum cipressi triturarum numero. x. coriãdrorum fenicli dulcis añ. ℥. j. gallie muscate calami aromatici añ. ℥. ß. mellis lib. ß. aluminis roche. ℥. iij. salis. ℥. ij. bulliant oia cum aqua sufficienti ⁊ vino odorifero ⁊ parum aceti vsq; ad ꝓsummationem tertie partis: deinde colenꝫ ⁊ vtere more quo in alia recepta dictum fuit: quia in isto casu presentaneũ remediũ est. ℣Item iuuat post balneum loca prenominata infrascripto linimento illinire. ℞. olei rosati onfancini olei mirtini ana. ℥. ij. olei masticini. ℥. ß. storacis liquide. ℥. ij. litargirij aurei ⁊ argentei. añ. ℥. x. sarcocol. ℥. iij. aloes luminis roche combusti. ℥. vj. sandali albi. ℥. ß. calami aromatici. ℥. j. ß. misce ⁊ cum cera alba sufficienti fiat linimentum et vtere ordine iam dicto: quia eius operatio mirabilis ẽ. ℣Et hec puto tibi sufficere deo dante: et sic completa est doctrina ℟c.

¶Capitulum. De retentione vrine et de eius prouocatione.

Retentio vrine.

VRina in hominibus et mulieribus nonnullis de causis i totum denegari solet: cui nisi accurratissime succurratur int⁹ et extra cũ diureticis in curatione ei⁹ mala et prauia accidentia generare⁹ veluti apostema spasmum ⁊ mortem futurã. Opillatio vrine ⁊ aliquando et denegatio vrine a nimia frigiditate peduz ⁊ genitalium partium oriri solet: interdum a ventositate grossa opillante vias vrine. Sepenumero etiam causatur predicta denegatio ab humoribus flegmaticis grossis ⁊ viscosis opilantibus collum vesice. Solet similiter vrina restrigi (vt Auicen. fen. xix. li. tertij. c. proprio testatur) ex aliqua vlceratione colli vesice: aut ſruncꝫ: aut sanguinis coagulatiõe. Cui denegationi euenienti a iaz dicta vlceratione et verruca ac sanguinis coagulatiõe balnea ⁊ olea rerum ꝓuocantium ⁊ humectãtiũ fortasse ꝓderit et forte non. Et rõ ẽ: q̃ collo vesice exãte vlcerato vna pars cũ altera i extremitate ei⁹ adherẽdo icarnatur ꝓp̃ cãz alicui⁹ tumefactiõis secute in collo vesice: vel ꝓpter cãm doloris ⁊ vlceratiõis pre-

Auic.

dicte. Causa insup q̄ interduz in hac specie denegationis vri ne ꝓtingit curōē añdictā pro desse z nō ꝑdesse ē:qz aliqñ in carnatio ꝑdcā vlcerꝫ z verruca siue caro addita est recēs z pa ua:tūc curatio(vt inqt Aui.) Aui. fortasse proderit:qñ autē hmōi incarnatio vlceris fuerit ma gna z ātiquata:tūc ꝑfat⁹ Aui. Aui. ibidem refert predicta curatio fortasse non ꝑderit vñ necessa rium est ad manualē operatiō nē transire:de q̄ in seq̄nti. c. de arte mingēdi cum instrīs suffi cienter dicem⁹. Ego aūt dico Aui. sniam añdictā sic eē ītelli gēdā:lz Gētilis z alij peritissi mi expositores aliam teneant Aui. opinionē. Et ponūt em̄ vlcera tionē illā eē i subst̄ātia vesice z nō i collo q̄ i rei ꝓritate oculata fide ꝓuū inuenim⁹ in actu pra ctico z manuali opatione vrinā extrahēdo p imissionē argalie p virgā tēdētis vsq̄ ad vacuū vrine:nā qñ ist̄z attigit extre mitatē colli vesice i denegatio ne vrine a dicta vlceratione cā ta nobiliter semp sensi z ꝓcepi hora penetratiōis argalie i va cuo vesice notabilem z manife stā sepationē ptiū incarnatarū vlceris z post exitū.x. guttaruz vrine vl circa:mox paz sāguis cum vrina emanere solēt:q̄ sā guis ꝓcedit ex solutiōe ptinui tatis secuta tpe penetrationis argalie ad vacuū vesice p vir gaz immisse. Denegatur quoq̄ vrina aliqñ defectu lapidis vl lapilli in collo vesice existēt̄z. curō. ¶ Curatio itaq̄ retentiōis vri ne embrocationib⁹ perficitur z balneis vnctionib⁹ z emplis le nitiuis et aperitiuz (vt Raſ. li. Raſ. ad almā. c. ꝓprio testat) sup vir ga z pectine ac peritoneo ap̄ plicatis. Ꝑficit insuper ad ministrationem diureticoruz per os. sumptoz (vt Gal. dicit. iij. Gal. pharma.) quoꝝ talis pōt eē oz dinatio. ℞. aque feniculi aque ſparagi et brusci aque ap̄ aā aceto. añ. ℥. iij. vini grana. ace tosoruz. ℥. ij. sirupi de duabus radicibus. ℥. vj. radicum liq̄ri cie ꝓritaz. ℥. ß. seminū cōium cōtritorum. ℥. ſ. zuccari albi. ℥. ij. ℈. ß. bulliāt oīa simul in vase vitreo vsq̄ ad cōsumma. ter tie partis:deinde ꝓcolent̄z. in auroraz ante cenā per duas ho ras sumat patiens de ista de coctione ciatū vnū:qz domesti ce aperiēdo ad naturalem exi tū vrinā ꝓuocat. Ꝑ Item ad eā dē intētionem vz infrascripta decoctio:z ē cū maiozi apertio ne z ꝓuocatiōe. ℞. aque iringi. ℥. vj. aā endiuie aā acetose aā ap̄ij. añ. ℥. viij. aā ſparagi. z bru ſci añ. ℥. ij. aā capillorz veneris ℥. iij seminum cōium triū semi nū minoꝝ añ. ℥. vj. radicū liq̄ri cie mūdatarū. ℥. x. semis alcha chingi. ℥. ſ. passularū mūdataz ℥. ſ. z ß. prunoz damascenoz in iubaz añ. ℥. ij. feniculi dulcis. ℥. v. zuccari albi sirupi de duab⁹ radicibus sine aceto. añ. ℥. vj. bulliant oīa sic vsq̄ ad cōsum. tertie ptis:deinde colent̄z vte re ordine iaz dicto:qz ad vrinā ꝓuocādā cū securitate ē singu Gale. laris medicta. Gal. ät loco pal legaz nonnulli moderni practi Guil. cantes sicut Gui. pla. et ejus se pla. quaces laudāt cum diureticis iterdū cātarides imponere q̄ i rei ꝓritate aliqñ nō efficit sine ingēti. sicut diuretici ationis mul taz materierū a renib⁹ ad vesi cā: quare fac illud si tibi libet

Digitized by Google

ꝙ ego nō facerē nisi cū ꝓnosti
co ꝛ maxima vrgēti necessitate.
¶ Jdē iudiciū faciēdū est de la
pide iudaico(vt experiēcia se
penumero nobis ōmō strauit.)
preterri semel in nobili quodā
Genuē. qui cuz p. xx. dies hmōi
laborasset passione suoꝝ medi
corū ꝙsilio accepit lapidem in
daicū q̄ a renib⁹ ad vesicā ma
gnā materiei ōstitatē iutose de
riuauit ex qua magna et dolo
rosa indignatio loci statim ortā
est: vñ opere ꝑcium fuit vrinaz
e vesica cuz argalia bis ꝛ ter i
die emolliri: qđ antea ꝑdicto in
genio vnica cūatione vrine cō
pentabat. De localibus autem
simplicibus laudarunt antores
pellē ꝛ pinguedinē cuniculi i
ponēt sup pectinez peritoneo.
Silr pitarta cuz folijs raphani
ꝛ nigroꝝ cauliū ꝛ cressōid⁹ fri
xa in patella cuz butyro ꝛ oleo
sambucino ꝛ parū cimini mirā
habet virtutē advrinam prouo
cādā. Jtez pediculus vel cimix
impositus i foramine virge(vt
Guido testat) vrinaz ad exitum
puocāt virtutē expulsiuā stimu
lādo. Oleū silr de scozpiōid⁹ ꝛ
petroliū ꝓiectum in virga peri
toneoꝝ ꝛ pectine cū eo illinit ꝫ
ab oib⁹ fere auctoribus multū
laudat ad vrinā prouocandam.
Folia etiam porroꝝ exiccata et
cum vino albo ꝛ paritaria ꝛ pa
rū mellis bullita ꝛ pectini mo
re cataplasmatis applicata vri
nam potenter prouocant. Jtem
emplastrū infrascriptū sup pe
ctine applicatū advrinā prouo
cādā mirā hz ꝓtutem: cuius ta
lis est ordinatio nra. ℞. radicū
altee. ʒ. iiij. radicū raffani. li. ß.
foliozum cauliū paritarie ana.
M. j. feniculi marini seu baci
lie herbe sanationis sine cresso
ni añ. M. j. ß. omnib⁹ in aq̄ suffi
cienter decoctis: deinde pista
tis ꝛ in decoctione cū farina ci
cerū ꝛ fenugreci ad ignem fiat
emplastrum solidum addendo
olei anetini camomillini pin
guedinis cuniculi añ. ʒ. ij. butyri. ʒ. iij. misce et vtere super pe
ctine ordine iam dicto. Balneū
quoque infrascriptum in puoca
tiōem vrine mix in modū iunasse
pcepim⁹: cui talis ē forma. ℞. ra
dicis altee radicū raffani añ. li. j.
radicū brusci petrosilij ꝛ spara
gi añ. M. ß. cimini feniculi dul
cis ameos añ. ʒ. j. mel. li. j. ß. se
minis lini seis fenugreci añ. ʒ.
iij. camomi. melilloti aneti ma
rubei añ. M. j. pitarie cauliū ni
groꝝ añ. M. j. ß. bullit ꝛ ofa sit
cū aq̄ sufficiēti ꝛ pat vini odo
riferi vsq̄ ad ꝙsumationē tertie
ptis: ꝛ cū ista ꝺcoctiōe pecten ꝛ
pitoneū balneent suffumigent
ꝛ ſpōgia crebraſepitiment. Ul
teri⁹ clistere ꝓfectū cū ꝺcoctōe
ꝛ oleis ꝛ butyro iā dictis cū pa
rū salis ꝛ duob⁹ onozum vitel
lis mellisq̄ ros. ʒ. ij. in isto casu
plurimum vz Suppositoria ꝺz
in quibus sal gēma ingreditur
vrine prouocationē iuuat. ¶ Et
hec puto nūc sufficere pro do
crina ꝑsentis capituli deo dāte ꝛc.

¶ Cap. De arte mingēdi cū instrumentis.

Jcet modus mingēdi denegatam vrinā cū instrumētis a ve
teribus ꝛ modernis practicantib⁹ nobis Auic. assignatus sit presertiz ab Aui. Raſ. Raſ. Albuc. et Aliab. Tamen Albu. Celsus vir facūdissim⁹ li. vij. c. Aliab. ꝓprio de vrie reddēde difficul Cel.

Digitized by Google

tate. Inci dioxi ḡdē ⁊ apto ſmo
ne cū iſtſis nos celeberrie do-
cuit vrinā ſuppreſſam ſeu detē-
tā e veſica haurire dicens. Res
ſo ſcz vrina detēta in veſica in
terdū cogit manu vrinā emolli
ri. i. vrinā canullato ⁊ curuo in
ſtro eneouel argēteo a veſica p
virgā euacuare. Et hāc opatio
nē iubet fieri qñ illa nō reddit:
aut qz ſenectute iter vrine cola
pſus ſeu ſuaſtarū ſit: aut qz cal
culꝰ vl ꝓcretū ſeu ꝑgelatū ali-
q̄d ex ſāguineit⁹ ſe oppoſuerit. p
ua q̄z ⁊ mediocr; apatio ſāgui
nea loci p̄dicti ſepiſſime vrinā
naturaſ reddi pḣibet (vt ipſe
met teſtaſ.) Et ḣ ḡdē nō mō in
viris verūetiā i mulieribꝰ iter
Iuſtra dū eucire ſolet. ¶ Igiť iſtra (vt
ipſe retulit) varia ac diuerſa cē
opz put diuerſis corpibꝰ et di-
uerſis etatibꝰ ꝓtigere poſſit. ta
lis morbꝰ. Ad viros tria. Ad fe
minas duo iſtra ḣnda ſunt. In
hoibꝰ vtiq; decē ⁊ q̄nq; digitoꝝ
maximū cē dz: mediocre duoꝝ
cim ⁊ minimū nouē. In mulie-
ribꝰ aūt maiꝰ inſtrz in lōgitudi
ne nouē digitoꝝ ſufficit: ⁊ minꝰ
ſer vſq; ad octo: q̄ iſtra i hoibꝰ
dñt cē curua: minꝰ tñ i mulieri
bus ꝓpter pauciratē ⁊ dreuita-
Modꝰ tē ductus vrine. ¶ Situato igiť
patiēte ſup gradū lecti erecta
ſituatiōe capiat miniſter manu
dextra argalia ſiue ſiringā oleo
ro. illinitā curuā ⁊ argēteā: ⁊ per
foramē virge ꝓducat donec atti
gerit ad extremitatē colli veſi-
ce. Cū aūt ad p̄dictū puenerit
locū faciat vt patiēs caput ver
ſus genu inclinet: ⁊ eodem tpe
miniſter p̄fatus conet invacuū
veſice ſiringā ꝓpingere: qt tūc
videbit p extremitatē ſiringe
vrinā emanare q̄ euacuata ſoli
ti ſumus veſicā lauare ⁊ a ma-
lis groſſiciꝫ hūoribꝰ mūdificare
re paliā ſiringā poſitā in extre
mitate hmōi argalie cum deco
ctiōe infraſcripta. R. ordei mū
di. W. j. paſſulaꝝ mūdataꝝ. ℥. j.
liq̄ricie mūde ſemis alſchachi
gi ſeminū cōiū triū ſeminū mi
noꝝ aliquātulū ꝓfractoꝝ añ. ℥.
ij. caricaꝝ. ℥. xiiij. firu. ō duabꝰ
radicibus. ℥. ij. ℥ uccari fi. ℥. j. ℔.
bulliāt oia ſufficiēti quantitate
aq̄ pluuialis donec reducāť ad
li. ℔. deinde colent oia ⁊ cū cola
tura tepida ter qñ extrahiť vri
na laueť veſica ordine iā dicto:
quo facto extrahať argalia ex-
tra virgā. Et ſic ꝓcedēdo ē do
nec vrina ad naturalē exitū per
uenerit: ⁊ nos ingenio iſto i ci
uitate nra ad priſtinā ſanitatē
reduxim⁹ quēdā nobilē cancelli
nū ſalnagū nūcupatū. ⁊ alium
quēdā Mozuel cigala dictū: cū
honore nro ⁊ vtilitate non par
ua. Et ſic deo dante ⁊c.

¶ Ca. De ꝓtuſione vnguium ⁊
de ſanguine et humiditate ab
vnguibus extrahenda. Contu
ſio vn
guiuꝫ.

Irca vngues digito
rum interdū accidit
ꝓtuſio q̄ aliqñ ꝓpter
ſanguinē extrauena
tum ad vngues fluē
tem facit cadere vngues dolo-
rem non parū cauſando: ⁊ ma
xime qñ ſanguis ſub vngue cō
cretus ad putrefactionem per-
uenit. ¶ Curatio ergo huius cō Cura.
tuſionis eſt vt ſtatim liniať lo-
cus ꝓtuſiōis cum petijs made
factis cum albumine oui oleo
ro. ⁊ modico ſucci plantaginis
conquaſſato totum digitū am-
plectendo. In ſequenti aūt die
ſi ſanguis exiſtens ſub vngue
fuerit nimie quātitatis: ita q̄de

Digitized by Google

eius putrefactiõe dubitaueris tũc ſtanum vnguis aperiat cum raſorio: aut perforetur cum aliquo inſtrõ apto ad perforãdum vt perforatione ſanguis extra exire valeat: caute tñ ne carouſus ſub vngue exiſtens ledatur inſtrõ. ¶ Quo facto locꝰ cũ oleo onfancino calido crebre viſitetur. Deſup infraſcriptã ponẽdo medelã. ℞. olei ro. onfanci. olei mirti. aã. ℥. j. cere noue. ʒ. x. vini odozi. ℥. ij. tereb. clare. ʒ. iij. fo-lioꝝ abſinthĳ aliquantulũ contuſoꝝ. ℥. ß. cimini ptuſi. ʒ. ſ. bulliant oĩa ſimul preter cerã vſq; ad ꝓſum. vini: deinde colenꝺ & colature addaꝺ cera predicta: & item bulliat pauꝝ addẽdo dũ tepidũ fuerit farine fabaꝝ optime cribellate & vtere ordine iã dicto: qz reſoluendo & carminãdo ſanguinis decurſuꝫ vnguiũ ꝓruſarũ ꝓhibet eas firmando: & qz aliqn ſanguinis ſub vngue ꝛcretus reſolui non põt nec carminari: imo ad putrefactionem q̃q; ꝙuertit: tãc cũ auxilĳs ꝓ curãtibus caſum earũdẽ proce dendũ eſt. Et qualia ſunt digerentia & mollificãtia emplaſtra. Cõſecuta vnguiũ remotione cũ vnguẽto de minio & lotiõe vini cũ ebullitione roſaꝝ mirtilloꝝ & parum aluminis locus ſi gillãdus eſt. Et ſic deo dante ꝛc.

Bociũ ¶ Caꝑ. De bocio colli & gule.

BOciũ (vt oẽs antiqui & moderni tenẽt practicantes) eſt tumefactio magna gule et colli ab hũoꝛali materia cauſata & ad materiã duꝛã & ineptã reſolutioni conuerſa.

Species. ¶ Cuius (teſtante Albu. chirurgicoꝝ parẽte) due ſunt ſpecies vcz naturalis & accidẽtalis. Naturalis quidem in etate pronecta curationem cum localibus non recipit. Accidentalis antẽ via reſoluentium exiccantium & purgatione materiei peccantis vſq; ad. xxiiij. annum (vt Arnal. de villa noua. c. ꝓprio tẽ-Arnal. ſtatur) interdum recipit curatiõ villa nem. ¶ Iſta nãq; paſſio vt plurinoua. mum eſt hereditaria & regionalis. Et propterea prefatus Arnal. dicit hanc paſſionem euenire ex quibuſdam cõtractis fortaſſe ex natura aeris vel malarum aquarum in quibꝰ omnes quaſi & viri & mulieres ſunt bozuti. & propterea eſt quedã contrata que in comitatu ciuitatis Luce inuenitur garſignana appellata in qua fere omnes homines et mulieres vel maior pars eorum: huiuſmodi morbo laborant. ¶ Contingit etiã hanc paſſionem generari in hominibus & mulieribus quorundam locorum exiſtentium in comitatu Marchiõis Sene: forte ꝓpter cauſam antedictam: qz in prenominatis locis multi efficiuntur gauzuti. ¶ Qua de re conſilium Arnal. in curatiõe eorum eſt regionem & aquam mutare. Unum preterea meminiſſe volo (vt omnes antiqui & moderni conſuluerunt autores) q̃ bocio exiſtente antiquato & venis neruis arterijs atq; ligamẽtis vehementer annexo nullo modo preſumas via inciſionis & cauterizationis ipſum eradicare: quia vt plurimum eſt medicorum dedecus & non parua egrotantis iactura: quia ipſum ad feſtinam mortem produceres ob ſpaſmum futurum & ſanguinis emoꝛoſagiam impetuoſam qui huic curationi con-

Digitized by Google

tingere solet. Relinquit ergo q̄ bocij antiquatij ⁊ naturale nō recipit curationē: p̄sertim (vt iam dixim⁹) in etate pronecta.

Cura. ¶ Curatio itaq; bocij trib⁹ intētionibus cōplet. Prima in regimine vite. Secūa i purgatione materiei antecedētis. Tertia in remotione materiei cōiūcte. ¶ Pro prima igitur intentione q̄ in regimine vite consistit dico vtilissimū esse, patiētē enitare oē genꝰ cibi sanguinē grossum vēt̄osum turbidū ⁊ viscosum generātis: velut sūt carnes bouine porcine bubaline ceruine caprioline leporine et eaꝝ cursu currētes. Aues siccr aquatices ⁊ collū lōguz hūtes sunt de his que viscosum ⁊ melācholicū generant hūores. Et ꝓpterea vtiliter auferēde sunt in isto casu. Legumina ꝺz olia ⁊ caules ⁊ pisces preterq̄ in libero mari et in scopulis degentes parui corpozis rubeicz colozis ⁊ in exigua q̄titate olno euitentur. Pastilia etiā seu victualia pasta confecta olia sunt dimittenda. Siccr pozri napōes rape allia cepe que in isto casu sunt valde nociua. Coitꝰ insup mixt in modū rectā curationez impedit. Igit volentes curari ab isto morbo necessario dēt cauere a coitu saltē immoderato: vtilr ergo hac passione laborātibus concedant ꝓ eoꝝ comestione ⁊ potu ea q̄ sanguinē benignū gnare valeant: velut carnes castrati vituli ⁊ anūi i pratis liberis ⁊ collinis degētiuz tā assate q̄ elirate. Qua insup sūm oēm modum administrata cū vtilitate cōcedunt: p̄sertim cum petrosilio nepita ⁊ modicō cinamomi parūq; zuccari in ferculo ꝓfecta. Borago: lactuca: petrosiliū: bleta alba: nepita: mēta: lingua bouina: i brodio fcō de carnib⁹ iā dict⁹ vtilr ꝓcedūt. Vinū ꝓterea eē ꝺz odorifez colozis albi vel cerazolū mediocriter limphatū cū aqua lenis pōderis. ¶ Scda ꝓterea intētio q̄ est i purgatiōe materiei antecedētis cōplet administratiōe pharmaci i fralcripti ꝓz ꝓ hebdomadam sumendo hūc sirupū. ℞. sirupi de duab⁹ radicib⁹ cū aceto ormell⁹ simplicis aā.ʒ.iij. sirupi ♁ epithimo.ʒ.vj. aq̄rū feniculi bugloss. scabiose aā.ʒ.j. misce. ℣ Sūpto sirupo purgeť panēs purgatione ista. ℞. diacapto.ʒ.ß. diafin.ʒ.iij. electuarij idi.ʒ.ij.ß cū decoctiōe cōi fiat potio brevis q̄ sumať in auroza.ꝛ in curatione isti⁹ morbi nō sis vnica purgatiōe ꝺtēť⁹ sed plib⁹.ꝛ ꝓpterea mirū in modū vz confectio de turbith in antiđ. nō ordinata.c.de electuarijs ⁊ confectionib⁹. quā etiā pro maiori commoditate hic describā. ℞. turbith ꝓparati agarici trociscalebo. nig. aā.ʒ.j.ß.ʒ inzibe. polipodij mitridati aā.ʒ.iij. diagre.ʒ.j. cinamomi garioſi. aā. ʒ.ij. galāge piperis lōgi nucz muſca. masticis cubebe aā.ʒ.j.ß. zucca. alb. li. ij. spice. ʒ.j. misce ⁊ fiāt ar. cū siru. rosa. fiat mixtura solida: qz vz mirabiliter ꝓ sanatiōe huiusmodi egritudinis. ⁊ ad morbū galli. ꝓsentaneū remediū est. dosis eius ꝺz esse ad q̄titatez castanee. Juuat iterdū sūmopere ieiuno stomacho sumeť coclearia duo mellis rosa. aromatizati cū modico nucis muscate garioſilati et cinamo. parūq; aq̄ vite. et

Secūda intentio.

Digitized by Google

dico etiã q istud mel rosatũ dz patiens cape i illis diebus qñ non sumit solutiuũ cõfectionis p dicte. Et dosis talis pfectiõis est coclear vnũ sumptũ añ diẽ p duas horas vel plꝰ vel minꝰ sumaf iuxta lubricitatẽ vẽtris patiẽtis z virtutis eiꝰ: z capiãt ordine iã dicto hãc pfectionẽ bis vel ter in hebdomada tm. ℣ Arnal. de villanoua autoritate sui magri pluerẽ infrascriptũ mirum in modũ laudat: cũ quo refert mltas curasse ꝟgines z iuuenes annoꝝ vigintiquinq; et nõ vltra in etate puecta: cuius talis ẽ ordinatio. ℞. spõgie marine palee marie ossis sepie piperis lõgi z nigri: zizyberis cinamomi salis gẽme piretri boni gallaꝝ spine rose añ. ℥. ij. ℔ oia pulueriz cẽt excepta spõgia marinaz palea q dñt ꝟburi: z cinis eaꝝ factus cũ p dictis rebꝰ dz admisceri z oia cribellari. et cũ ℔ puluere iubet die et nocte detinere ℔ i ore. ℣ Laudat insup digõne celebrata q sumaf pulueris hora qua patiẽs exꝑgiscit a sõno añ diẽ. z credoq; si capeꝝ esset cõuenientioz z gustui magis amicabilis. z demũ inq̃t ꝑ fatꝰ vir q iste puluis vz ẽm oẽz modũ administratiõis eiꝰ: ℞ laudat vt q̃tidie vtaf eo super cibarijs. Et ne virtus pulueris euanescat dz reponi in schatula lignea. Juuat etiaz interdũ per internalla temporum sumere. z. ℥. pillularum cochiaꝝ: q; mirabiliter cerebrum mundificãt a materia grossa z visco sa. Et ista curatio ẽm Arnal. sententiam debet incipi in vltima die Jouis magis ꝑpinqua reuolutioni lune procedendo ordine iam dicto vsq; ad finez alterius lune venture: et eo tẽpore laudat prefatus vir flebothomiã venaꝝ lingue ad materias bocũ coniunctas minnendas. ¶ Tertia deniq; intẽtio q̃ est materiã coniunctã remouere administratiõe localiũ completur. ℣ Et quãꝯ varij auctores varia auxilia resolutiua scripserunt: quibus pollicti sunt materiam bocũ resoluere: tñ in resoluẽdo paucos ꝓducũt effectus. Valet etiam ad hanc intentionẽ resoluẽdi emplastruz infrascriptum. ℞. radicũ lapacũ raffani cucurbite agrestis sarifagie radicum altee ana. ℥. iiij. decoquanf omnia cũ vino z lixiuio z moze ẽpli desup imponantur. ¶ Multa eniz remedia resolutiua. c. de scrophulis et sephiros descripta sunt: que huic. c. pñt accõmodari: quare illuc recurre i necessitate. ℣ Et qz aliqñ vidimꝰ bocius ad maturationem puenire: ideo si cognoueris ipsum tendere i viã maturationis: tunc maturetur maturatiõe supradicta. c. ꝫ apostematibꝰ frigidis. maturatione secuta incidatur locꝰ iuxta longitudinez gule: caute tñ ne vene et nerui incidantur. ℣ Pro reliquo vero curationis videlicet quãtum ad digestionẽ mundificationem incarnationem z sigillationem procedẽdum est curatione sepe narrata apostematum in particulari. ℣ Et sic deo dante completa est doctrina presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

Arnal. de villa noua.

Tertia intentio.

¶ Capitulũ. De digito superfluo in manibus euenienti: z de eius remotiõe: z de cura manus incise in hoibus: ꝓpter eorum mala facinora.

Digitized by Google

Sext⁹ digit⁹.

Cura.

Materia exuberanti & superflua quãdoq; in hoibus sextum digitum gñari contingit. ¶ Pro cuius remotione vt infra ꝓcedẽdum est. Jn primis iurta iũcturam digiti cũ rasorio incidatur & discarnetur circa iunctura & penitus remoueat digitus: quo facto feruẽti oleo sambucino vel rosato optime cauterizet. Jsta nãq; cauterizatio duob⁹ manifeste profuit vr. primo ad sanguinis emoroſagiã futuram restringẽdã & dolorẽ & spasmũ futurũ ꝓhibẽdũ. Et hec fuit intẽtio. Aui. c. ꝓprio. quã intentionẽ sepenumero secuti summus & mihi & egrotanti bñ successum est. ℣ Facta cauterizatione locus statim cũ albumine & vitello oui cõquassatis cũ oleo rosato onfacino & buryto emplastrẽt & ligetur: qr doloris sedationẽ mirabiliter ꝓstãte scharã ab oleo feruẽti cãtã aliqualr digerẽdo: qb⁹ duob⁹ indigemus in curõne ista post loci cauterizationẽ. ℣ Uerũ si emoroſagia sanguinis fuerit in loco qõ est de raro ꝓtingẽti si bñ loc⁹ cauterizet: tũc cũ pluere rubeo et albumine oui sanguis restringatur: deiñ cũ digestiuo de vitellis ouoꝝ & terebẽtina clara remotiõem eschare ꝓcura: postmodũ mũdificatiuo de sirupo rosato vt de apio vel sarcocolla in cã vulnerũ ordinato: de qb⁹ ẽt i ãtidotario nro capitulo de medicinis mundificatiuis annuente deo optimã fecim⁹ mẽtionẽ. Jn reliqs ꝙ cũ vnguẽto de minio vel vnguẽto basilico nro magistrali et aliis opportunis ingrossis ꝓcedat: sicut capitulo vlt de cura vulnerũ dictũ fuit. vnũ nõ ꝓtermittã. i. q; a die remotiõis digni ponat sup brachiã in forma ceroti magna petia defensiui ordinati in capite de solutiõe ꝓtinuitatis neraoꝝ: & sic ꝓcedẽdũ est vsq; ad securitatẽ aparis & doloris remotionẽ. Sitr in eodẽ tpe tota manus illinist ḳtidie cũ oleo camomillino & rosato in qb⁹ bulliant paruꝝ ipericonis et crocicũ vermiũ terrestriũ. ℥. ſ. lotorꝝ cum vino. ℣ Eadẽ curatiõe eisdẽq; auxilijs tractãda est manus penit⁹ incisa & pes. Et nullo mõ detur cauterizatio ignis sup ista incisione recẽti: vt nõnulli Romane curie impiti chirurgici faciũt: qr ad hãc coctura ignis mala accidentia itẽrdũ (vt Cel. c. de his que per se intumescunt testatur) oriri solent. ℣ Et sic deo dante completus est sermo ꝓsentis capitulo: cuius nomen in secula seculorum sit benedictum.

Auic.

¶ Capitulum. De custodia & ꝓseruatiõe corporis mortui ne putrefiat.

Mortuorum corpora ſm Rasim ꝙ aliqs tempotis spatium sic ꝓseruãtur. Videlicet cũ ab hoc seculo decesserit homo statim mortuum corpus clisteribus acutis eus cuetur: velut fuit clisteria vino aceto aqua baurachina confecta in quibus mirrha colloquintida sal et alumen sint bullita: deinde corpore pẽdenti vẽter fortiter manibus cõprimat vt fecesꝰ clisteris decoctio foras exire valeãt hãc decoctionem

toties debes reiterare donec cognoueris intestina a fecib⁹ esse mundata. ℣ Quo facto de infrascripto clisteri in magna ℟titate in vlcerib⁹ imponaℓ: Raſ. cuius ordinatio ſm Raſ. talis est. ℟. aloes mirrhe acacie: galle muscate: nucis cipressi sandalorū ligni aloes cimini aluminis roche cū aceto et aq̄ rosa adinuicē misceanℓ subtilissime puluerizata ⁊ intus imittantur. ℣ Postmodū ligeℓ optime cū fasciis ⁊ plumaceolis ne liquor predict⁹ extra anū exire possit. ℣ Quo celebrato ītra aures nares ⁊ os proȝciaℓ vinū aromatizatum. ℣ Deiñ pice nigra totū corpus liniatur ⁊ eū infrascripto sparadrapo inuoluaℓ. ℟. picis nigre resine pini colophonie thuris masticis stacis gūmi arabici draganti olib⁹ ad ignē liquefactis cū p̄dicto puluere in recepta vltimi clisterij fiat sparadrapū cū q̄ tribus crura brachia et totū corp⁹ inuoluanℓ ⁊ ligenℓ. Et iste est mod⁹ p̄servationis corporis cū corpib⁹ extenuatis ⁊ macilētis.

¶ Diguib⁹ vo ⁊ mītā carnē hñtib⁹ infrascript⁹ mod⁹ cōuenire vr. i. qō icidaℓ venter ſm lōgitudinē a pomo granato vsq; ad os pectinis. Deiñ extrahātur interiora ola tā nutritiua q̄ spūalia. Quo facto laueℓ locus optime cū aceto baurachino. Deiñ cū aq̄ vite: postmodum oēs ptes fricenℓ fricatiōe fortī cū puluere infrascripto. ℟. salis triturati aluminis ana partes tres garioflorū nucis muscate cinamomi sandalorū oīm thuris mirrhe terresigillate ante partē vnā: nepite serpili rorismarini cotidiani absinthij rosaruȝ mirtilloȝ añ. ℳ. ℈. olibus adinuicē triturati ordine iaȝ dicto corp⁹ vndiq; int⁹ ⁊ extra fricetur: deiñ cū cimatura pannorū grane vel alterius generis venter vacuus impleaℓ pondo granū vnuȝ cimature ⁊ tantūdē de puluere predicto. ℣ Cūq; ordine isto vacuū spiritualiū ⁊ nutrientiū mēbroȝ repletū fuerit: tunc venter sueḋ⁹ est sutura qua pelliparij vtunℓ: deinde sparadrapo totum corpus induℓur modo iam dicto: postmodū situetur in capsa ligni odoriferi si inueniri possit: futuram ipsam stuppa ⁊ pice optime claudendo. Intus etiam ponendo rorismarini folia lauri nepite rose absinthij et mirti. Et isti modi valent in transferēdo corpora mortua de loco ad locū: et de regione in regionem. ℣ Et sic deo dante completa est doctrina presentis capituli: cuius nomen sit benedictum.

¶ Capm. De coctura ab igne ⁊ aq̄ feruenti aut oleo cēulata.

Coctura ignis

Ignis coctura interdum est leuis superficiem cutis tantum vesicādo: et aliquando est fortis et cutem et carnem musculosam profunde ledendo mēbrum escharatum.

Curō.

¶ Curatio ergo ignis vel aque vel olei cocture nō differt nisi secundum maiorem et minorē adustionē. ℣ Igitur si fuerit leuis coctura statim sufficit administratio albuminis oui cōquassati cuȝ oleo ro. onfancino parum succi plātaginis solatri sempuine et chimoles fabroȝ ferrea istra rotatiū hora ada-

Digitized by Google

tionis crebre imposita ad intē
tionem sedandi dolorē z ad fu
turā vesicationem prohibendū
presentaneū remediū est. Idē
facit vinum granatorū addita
sibi parua aque rosate et plan
taginis quantitate. Sedato do
lore pro parte vel in totū vesi
cationes fortioribus incidātur:
deinde membrū totū vesicatū
infrascripto linimēto liniat: cu
ius talis est ordinatio nostra:
℞. olei ros. cōpleti olei ro. on
fancini ana. ℥.ij. vnguēti popu
leonis. ℥.j. z ℈. succi plantagi
nis sempuine succi solatri ana.
℥.ß. litargirū aur. et arg. añ. ℥.j.
ceruse. ʒ. vj. tucie alexandrine
plumbi vsti ana. ʒ. ij. ℈. calcis
ter vicibus lote. ʒ.x. misce et se
cundum artem in mortario plū
bi fiat linimentū z vtere: qz ei⁹
opatio in superficiali ignis co
ctura z aq̄ z olei optima est me
dicina: desiccat em̄ suauiter cu
tem p ducēdo. vel facias sic. ℞.
stercoris albi galline. ℥.j. ℈. cal
cis lote vt supra. ʒ. ij. ß. corticuz
ramorū sambuci. ℥.j. aluminis
roche. ℈.j. olei ros. opleti lib. ß.
vnguēti populeonis. ℥.ij. succi
plantaginis. ℥.iij. bulliāt om
nia simul vsq; ad consummatio
nem succi: deinde colentur z co
lature addātur cere albe. ʒ.x. et
iterum bulliant vnica ebullitio
ne: deinde ducantur per duas
hozas in mortario plumbi cum
pistello et vetere super coctura
more linimenti quia ad festinā
sanationem vlceratam particu
lam perducit. ℣ Si vero ignis
coctura adeo penetrauerit in
membro quod ipsum ad escha
ram perduxerit: tunc duob⁹ vel
tribus transactis diebus cum
primis duobus iaz dictis auxi
lijs cum digerentibus et remo
nentibus escharam procedēn
dum est. Et propterea butyrum
cuz decoctione malue decoctū:
z deinde in mortario plūbi diu
tius deductum ad hanc intētio
nem more linimenti super mē
brū ꝛmpositū cū caulium folijs
igne aliquantulum desiccatis
de superoz ligatis miraz habet
virtutē: sedat dolorem escharā
ad exitum procurando. Idē fa
cit digestiuum cū oleo ro. z vio
lato cū vitellis ouorum pfectū.
Idem facit digestiuum de tere
bētina cū vitellis ouorum lz sit
cum aliquali mordicatiōe. Em
plastra quoq; de farinis z mal
uis ordinata. c. de cura flegmo
nis in causa sedādi dolorem et
maturandi apostema calidum
huic intentioni summe conue
niunt. Remota eschara cum vn
guento de litargirio in prima
ordinatione descripto aliquot
bus diebus procedendum est:
deinde cum vnguento de mi
nio vel de tucia vel sparadrapo
nostro z filis optime carpina
tis reliquum curationis efficie
tur et si opus fuerit aliqua mū
dificatione super vlcere mun
dificatiuum nostrum de sirupo
rosato et succo plantaginis et
terebentina cum farina ordea
cea confectū accommodate ad
ministrabis. Aqua simil⁹ plan
taginis fortificat cum modico
aluminis in causa cicatrizandi
vna cuz vnguētis predictis est
plurimū proficua. ℣ Multa de
niq; ingenia a doctoub⁹ descri
pta in mediū adducere potuis
sem: in quibus cum paruam vti
litatē in eis inuenerim illa pre
termisi. Et ea que vtilia z ꝑsen
tanea esse reperimus ad ignis

Digitized by Google

eurationem tñ annotare voluimus. Et sic deo dãte completa est doctrina presentis. c. ꝛc.

¶ Capitulum. De ventositate spine.

Ventositas spine.

Materia interdũ corrupta ꝛ veneno sa defectu virtutis assimulatine occasione debilitatis membri generaꝝ inter os ꝛ alnochatim doloꝛ in tenuissimus cuius finis vt plurimum est os vitiare ꝛ corrumpere. Et cius incessus (vt Auicestatur) est incessus doloris iũeturarum: licet doloꝛ ventositatis spine sit in osse ꝛ doloꝛ inneturarũ sit in carne. ℣ Et quãꝯ ista mala dispositio in quacũꝯ parte corporis reperitur posse euenire: tamen plerunꝯ crurium ꝛ brachiorum ossibus contingere solet. Et hunc morbum etiam frequentissime ossibus prenominatis cum iam dicto doloꝛe euenisse vidimus in morbo gallico cum ossis corruptione et viceribus tediose curatio nis. ¶ Curatio ergo ventositatis spine est protinus euacuare corpus euacuatione educenti materiam peccãtem: cuius gratia exempli talis est ordinatio ℞. diacaptoliconis. ʒ. vi. electuarij rosati Mesue diafinicoris. ana. ʒ. j. misce et cum decoctione communi fiat potio breuis quam sumat patiens in aurora precedenti infrascripta digestione per hebdomadam. ℞. sirupi de duabus radicibus cũ aceto sirupi de fumoterre minoris ana. ʒ. vj. aquarum fumiterre endiuie ꝛ lupulorum aã. ℥. j. ℣ Consecuta ventris solutione ad localia resolutiua trãseundum est cum aliquali repercussione mirta: quorum prima talis potest esse ordinatio. ℞. ordei mundi lentium rosarum fabarum ana. M. ß. pomorum granatorum cum corticibus numero. ij. bulliant omnia simul cum aqua dulci vsq; ad ordei crepaturam: deinde pistentur: cui crepature addãtur olei murtini: rosati: onfancini: anetini atq; camomillini. ana. ℥. ij. cere albe. ℥. ij. ß. et iterum bulliant omnia parum: deinde deponantur ab igne baculo agitando donec tepida fuerit: ꝛ vinmo loco addatur croci. ℈. j. ꝛ vtere super loco dolenti more emplastri quia mirum in modum confortando locum materiam coniunctam deficcat et resoluit. ℣ Si vero locus videretur indigere maturatione: tunc emplastrum infrascriptum administrãdum est. ℞. radicum altee capitum liliorum alborum ana. ℥. viij. decoctis omnibus in brodio capitis castrati ꝛ incisis pistatis et cribellatis ad ignem cum farina tritici ꝛ brodio iam dicto sufficienti. ꝛ de cribatura predicta fiat emplastrum solidum addendo in fine cocture olei communis olei violati aã. ℥. ij. vitella duorum ouorum et vtere super loco: ꝛ aut statim maturat locum ventositatis spine aut resoluit aliquam partem eius. ℣ Facta denicꝯ maturatione que pro maiori parte sequitur in membro absq; multa elevatione cutis et mutatione in colore: locus incidatur iuxta membri longitudinem. Et deinde aliquibus diebus procedatur cum digerentibus ꝛ mundificãtibus ꝛ postmodum si os

Uni.

Cura tio.

Digitized by Google

fuerit corruptum auferatur. curatione tradita.c. de corruptiõe ossis. quare necessitate vrgente ad predictum capitulum recurre. ¶ Et qz in ventositate spine dolorem adeo intensissimũ esse comperimus. qõ propter eius ventositatem z multitudinẽ materie sepenumero locũ ante maturationem perfectam aperire coacti fuimus aliter magna inosse secuta esset corruptio: quare multoties magnam partem facilis brachiorum z tibiarum raspatorijs z ferro cãdẽti opus fuit remouere vt ad sanitatem infirmum perduceremus. Et sic deo dãte completa est doctrina presentis capituli: cuius nomẽ sit benedictum.

¶ Cõpleuimus z sigillauimus finemq; toti operi Chirurgie nostre annuente deo Rome imposuimus sub anno do. Millesimo quingẽtesimo decimotertio die vero prima Januarij Sedẽte Julio Scõo anno decimo sui Pontificatus: quo etiam tempore ad Chirurgicum munus exercẽdum Sanctitati sue assistebamus. Laus sit deo z gloriosissime virgini Marie quorum nomina sint benedicta.

Digitized by Google

Rubrica seu tabula tractatuum et capitulorum totius operis.

Liber primus.

De anatomia: continens capitula. xvij.
Capitulum. j. de vniuersali anatomia. fo. iiij.
Capitulum. ij. de membris cōpositis. fo. vj.
Capi. iij. de anatomia capitis. folio. vj.
Capitulū. iiij. de anatomia gutturis. fo. ix.
Caꝑ. v. de mandibulis et dentibus. fo. ix.
Capitulum. vj. de lingua ꝛ auribus. fo. ix.
Capi. vij. de anatomia spondilium. fo. x.
Caꝑ. viij. de anatomia et figura oculorum. fo. x.
Capitulū. ix. de anatomia thoracis. fo. xj.
Capitulum. x. de anatomia ventris ꝛ partium eius. fo. xij.
Cap. xj. de siphac. ventris et duobus didimis. fo. xiiij.
Capi. xij. de figura virge vesice ꝛ matricis. fo. xiiij.
Caꝑ. xiij. de distributione ꝛ numero ossium musculorumq; totius corporis. fo. xv.
Capitulu. xiiij. de ossibus brachiorum manuum coxarum tibiarum ꝛ pedum. fo. xvj.
Capitulum. xv. de musculis totius corporis. fo. xvj.
Caꝑ. xvj. de neruis. fo. xvij.
Ca. xvij. de distributione neruorum cerebri. fo. xviij.

Liber secūdus.

De apostematibus in vniuersali et particulari: continens tractus. iiij. Tractat⁹ primus cōtinet capitula. xxij.
Capitulum primum. de flegmone. fo. xviij.
Capitulum secundum de curatione flegmonis a causa primitiua euenientis. fo. xx.
Capitu. iij. de cura flegmonis causa antecedenti geniti. folio. xxij.
Capituluz. iiij. de herisipila. folio. xxv.
Capitulum quintū de cura herisipile. fo. xxv.
Capi. vj. de formica. fo. xxvj.
Capitulum. vij. de cura formice. fo. xxvij.
Capitulum. viij. de formica miliari. fo. xxviij.
Cap. ix. de cura formice miliaris. fo. xxviij.
Capitulum. x. de igne persico ꝛ pruna. fo. xxix.
Caꝑ. xj. de cura ignis persici ꝛ prune. fo. xxix.
Caꝑ. xij. de vesicis ꝛ inflationibus. fo. xxx.
Caꝑ. xiij. de curatione vesicarū et inflationum. fo. xxx.
Caꝑ. xiiij. de essere. fo. xxx.
Capitulum. xv. de cura essere. folio. xxxj.
Capitulum. xvj. de cancrena et differentia que est inter cancrenam aschachilos et estiomenum. fo. xxxj.
Capitu. xvij. de cura cancrene aschachilos ꝛ estiomeni. folio. xxxij.
Capi. xviij. de carbūculo et antrace. fo. xxxiij.
Ca. xix. de cura carbunculi et artoim. fo. xxxiij.
Ca. xx. de curatōe carbūculi bonisq; pestiferi et artoim q̄

Digitized by Google

comitantur febrē pestilētia lem: et de cura vere pestis. folio. xxxvij.
Ca.xxj. de significatione perfecte maturatiōis exituraꝝ: ꝛ de earum incisione penes viā antiquorū prout euenire possint a capite vsq; ad pedes: ꝛ de breui ꝛ vera curatione earum. fo.xxxix.
Ca.xxij. de fotunculo ꝛ eiꝰ curatione. fo.xl.
Tractatꝰ secūdus secundi libri de apostematibus: cōtinens capitula.xiij.
Cap.j. de apostematibꝰ frigidis. fo.xl.
Ca.ij. de vndimia. fo.xl.
Capitulū.iij. de cura vndimie folio. xli.
Ca.iiij. de nodis. fo.xlij.
Ca.v. de cura nodi. fo.xliij.
Ca.vj. vniuersale in quo breuiter et distincte tractabit de vera cognitione omniuꝝ excrescentiarum flegmaticarum. fo.xliij.
Ca.vij. de curatione scrophularum glāndularū ꝛ oim currētiū cursu earum. fo.xlv.
Ca.viij. ō apate schlirotico qō sephyros nūcupat. fo.xlvj.
Capitu.ix. de cura apatis schlirotici. fo.xlvij.
Ca.x. de cancro. fo.xlix.
Capi.xj. de curatione cancri. folio. xlix.
Ca.xij. ō apatibꝰ vētosis. fo.lj.
Cap.xiij. de cura apatis vētosi per inflationem. fo.lij.
Tractatꝰ tertiꝰ scōi libri de apatibus frigidis et calidis in particulari a capite vsq; ad pedes: ꝛtinens capi.xviij.
Ca.j. in quo cōtinetur curatio pustularū et oim apationum in capite euenientiū et presertim de talpa opinaria et aqua in capitibus puerorum. fo.liij.
Ca.ij. de apostematibꝰ oculoꝝ calidis et frigidis et eorū curatione. fo.lvj.
Ca.iij. de sanie retenta ꝛ generata inter corneam ꝛ coniunctinam. fo.lx.
Ca.iiij. de ardore ꝛ pruritu qui euenire solent in oculorum angulis et de eorū curōne. folio. lx.
Capitulum. v. de apostemate angulorum oculi quod ab Auicēna algarab nuncupatur. fo.lxj.
Cap.vj. de apostematibus calidis et pustula carbunculosa euenientibus in superciliis et oculorum palpebris. folio. lxj.
Capitu.vij. de ordeolo et eius cura. fo.lxij.
Capi.viij. de nodo palpebraꝝ et eius cura. fo.lxij.
Capi.ix. de polipo enienti in naso. fo.lxij.
Capitulum.x. de ardore et incēdio ac rubedine extremitatis nasi propter aduentum apostematis. fo.lxiij.
Capitulum.xj. de apostemate frigido et calido sanioso et non sanioso intra aurē euenienti ꝛ de eiꝰ cura. fo.lxiij.
Ca.xij. de dolore cansato in aure. fo.lxiij.
Capitu.xiij. de apostematibꝰ calidis vel frigidis emūctoriorum aurium. fo.lxv.
Capitulum.xiiij. de apostemate calido palati ꝛ gingiuaꝝ et eius cura. fo.lxvj.
Ca.xv. ō casu vule ꝛ ō corru-

Digitized by Google

ptione ꝛ inflāmatione eius. folio. lxvj.
Cap. xvj. de apatibus faucium et duarum amigdolarum et de cura eorum. fo. lxvij.
Ca. xvij. de apostemate guttu ris siue de squinantia et ei⁹ cura. fo. lxviij.
Capitulū. xvij. de apostematibus colli gule ꝛ partium earum. fo. lxx.

Tractat⁹ quartus de apatib⁹ mā millarum: continens capitula. iij.

¶ Cap. j. ō apostemate calido mamillarum. fo. lxxj.
Cap. ij. de apostemate frigido māmillarum. fo. lxxij.
Capitulum. iij. de apostemate duro māmillarum cancerosso. fo. lxxij.
Cap. iiij. de duritie māmillarū non cancerosa. fo. lxxiij.

Tractat⁹ quintus de apostematibus pectoris costarum spine dorsi et ventris partiūq; earum continens capitula. ix.

¶ Ca. j. de apostematib⁹ pectoris et costarum diafragmate sapta. fo. lxxiij.
Ca. ij. de apate dorsi sine spine calido ꝛ frigido. fo. lxxv.
Capitulum. iij. de doloze spine. folio. lxxvj.
Cap. iiij. de apatibus ventris et partiū eius. fo. lxxvj.
Cap. v. de apostematib⁹ inguinum. fo. lxxvj.
Ca. vj. de apate inguinuz siue exitura euenięti in febrib⁹ longis per viam terminationis. fo. lxxviij.
Capituluz. vij. de apostemate. virge. fo. lxxviij.
Capitulum. viij. de puſtula carbuculosa que oriri solet inter pellem et preputium virge. fo. lxxviij.
Capitulum. ix. de calefactione ꝛ carolis que solent euenire iuuenibus inter pellē ꝛ prepucium virge. fo. lxxix.

Tractat⁹ vj. de apostematibus testiculorum: continens capitula. viij.

¶ Cap. j. de apostemate calido testiculorum ꝛ oſei siue burse eorum: et vocatur hernia humoralis. fo. lxxix.
Cap. ij. de apate frigido testiculorum. fo. lxxx.
Capitulum. iij. de duritie q̄ solet accidere in oſeo testiculorum. fo. lxxx.
Capitulum. iiij. de hernia ventosa. fo. lxxx.
Ca. v. ō hernia aquosa. f. lxxx.
Capitulum. vj. de hernia carnosa. fo. lxxxj.
Capitulum. vij. de crepatura. folio. lxxxj.
Capitulum. viij. de apostemate ani. fo. lxxxij.

Tractat⁹ septim⁹ de apostematibus spatularū vsq; ad manus et partium earum. continens capta. v.

¶ Capitulum. j. de apostematibus frigidis et calidis saniosis et non saniosis spatularum. fo. lxxxij.
Capitulum. ij. de aduitorij et brachior apate. f. lxxxiij.
Capitulū. iij. de apostematib⁹ calidis manuum et digitorum. fo. lxxxiij.
Capitulum. iiij. de apatib⁹ scleroticis digitorum manuum. et pedum. fo. lxxxv.

Cap. v.

Cap. v. de apate digitor qd pa
nariciū nūcupat. fo. lxxxvj.

Tractat octa-

mus de apatibus ancharum
corarū tibiarum z partium
earūdem: z etiam de apate
epatis stomachi z scrophu-
lis et fugil assellarum: conti
nens capitula. vij.
¶ Cap. j. de apatibus anchar
calidis z frigidis sanios
z nō sanios. fo. xxxvj.
Cap. ij. de apatibus calidis et
frigidis corarum genuz z
tibiarum. fo. lxxxvij.
Capitulū. iij. de tumore genu.
folio. lxxxvij.
Cap. iiij. de apatib pedū ca-
lidis z frigidis: z ō auxiliis
faciētibus cadere vngues
corruptos et de carne super
flua nascenti in parte dexte
ra et sinistra vnguis ac de
incisiōe capitis vnguiū cor
ruptorum. fo. lxxxvij.
Capitulū. v. de apostemate ca-
lido et frigido in exteriori
et interiori parte stomachi
contingenti. fo. lxxxvij.
Capitulū. vj. de apostemate ca
lido z frigido epatis: et de
duritie ipsius. fo. lxxxviij.
Cap. vij. de scrophulis venien
tibus sub assellis: inguinib
et eaz fugile. fo. lxxxix.

Liber tertius.

¶ De vulneribus.

Tractatus pri-

mus libri tertij de vulneri-
bus a capite vsq ad pedes:
habens capitula. xxij.
¶ Capi. j. de vulnere carnoso z
de cōmuni disputatione vul
nerum in generali et eoruz
cura. fo. xc.
Cap. ij. de fluxu sanguinis et
de eius curatione. fo. xciij.
Cap. iij. de vulnere capitis tam
ab incisione qz a cōtusione
causato vsq ad terminū al-
mocatim. fo. xciij.
Capitulum. iiij. de fractura cra
nei et eius cura. fo. xcv.
Capitulum. v. de commotione
cerebri a casu causata z cu-
ratione eius: et de cura con
tusionis facte in capitibus
puerorum cum ossis depres
sione absq lesione cutis.
folio. xcix.
Cap. vj. de vulneribus faciei z
partium eius. fo. c.
Capitulum. vij. de vulneribus
colli et gule et de eorum cu-
ra. folio. cij.
Cap. viij. de vulnere causato
in spatula z humeris et eius
cura. fo. ciij.
Cap. ix. de vulneribus adito-
rū z brachū z eorum iunctu
ris vulneratis. fo. ciij.
Cap. x. de vulneribus thoracis
et eoz cura. fo. cvj.
Cap. xj. de vulneribus ventris
et partium eius cum pene-
tratione. folio. cix.
Cap. xij. de vulneribus ancha
rum et inguinum. fo. cxij.
Cap. xiij. de vulnere testiculo-
rū z virge. fo. cxiij.
Capitulum. xiiij. de vulnerib
corarum tibiarum earumq
partium et de cura eorum.
folio. cxiij.
Capitulum. xv. de solutione cō
tinuitatis neruoz atq chor
darum. fo. cxiiij.
Capitulum. xvj. de spasmo z eius
curatione. fo. cxvij.
Cap. xvij. de paralisi et eius
cura. fo. cxx.

Digitized by Google

Cap.xvij.de extractione sagittarum spine et aliorum consimilium. fo.cxxj.
Cap.xviij.de perforatione vulnerum:z de regimine vulnerum habētiū aḃa. fo.cxxj.
Cap.xix.de modo et qualitate ligandi vulnera et vlcera. folio. cxxij.
Caꝑ.xx.de medicinis incarnātibus vulnera z generantibus carnē in eis. fo.cxxij.
Cap.xxj.de modo et qualitate rētarum et lichinorum atq; plumaceolorum. fo.cxxiij.
Cap.xxij.de modo suendi vulnera. fo.cxxiiij.

Tractatus secūdus libri tertij de vulneribus:cōtinens capitula.v.

Caꝑ.j.de casu et offensione et de eorum cura:et de contusione musculorum et lacertorum attritione. fo.cxxv.
Capi.ij.de vulnere contuso et alterato ab aere:et de vulnere cum attritione z eorū cura. fo.cxxvj.
Cap.iij.de vulnere fctō ab instrō quod bombarda nuncupatur:z oīb⁹ istrumētis currētib⁹ eoꝝ cursa. f.cxxvij.
Capi.iiij.de vulnere causato a motu aialiuꝫ quadrupedū velut equi canis cattiz alioꝝ animalium currentium eorum cursu. fo.cxxviij.
Capituluꝫ.v.de motu aspidis et consimilium venenosorū aialiū z eiꝰ cura. fo.cxxix.
proponitur intentio huius libri de vlceribus et eiꝰ divisione. fo.cxxix.
Capitulum.ij.de diffinitiōe vlcerū z eorū cura. fo.cxxx.
Capitulum.iij.de summa i vniuersali curatione vlcerum. folio. cxxxiij.
Caꝑ.iiij.de vlceribꝰ virulētis corrosiuis atq; malignis et eorum curatiōe. fo.cxxxvj.
Cap.v.de vlcere putrido z foztido et eorum curatione. folio. cxxxviij.
Capitulum.vj.de vlceribus cauernosis et eorum cura. folio. cxxxix.
Capitulum.vij.de vlceribus q̄ cū difficultate sanantur.z de vlcere difficilis cōsolidationis cum proprietate nobis occulta:et de eorum curatione. fo.cxl.
Capi.viij.de fistula. fo.cxlij.

Tractatus primus libri quarti de vlceribꝰ in particulari:continens capitula.vj.

Capitulum primum.de vlceribus capitis. fo.cxliij.
Capi.ij.de vlceribus humidis capitis. fo.cxliij.
Capitulum.iij.de vlceribꝰ fauinis et mellinis in capite nascentibus. fo.cxliij.
Capitulum.iiij.de tinea z eius cura. fo.cxliij.
Capitulum.v.de allopicia et albara. fo.cxlvj.
Cap.vj.de saphati. fo.cxlvij.

Liber quartus.

De vlceribus in vniuersali: cōtinens capitula.viij.z tractatus.vij.
Capituluꝫ.j.proemiale in quo

Tractatꝰ scūs

de vlceribus maculis z pannis oculorum: et de palpebrarum depilatiōe z vlceratiōe earum:z de lachrymis

Digitized by Google

ungulozum: de ardoze antez
z algarab in doctrina apoſte
matum ſatis dictum fuit: cō
tinens capitula. xxv.
Ca. j. de vlcerib⁹ maculis z pā
nis oculozum. fo. cxlvij.
Capitulum. ij. de macula oculo
rum. fo. cxlviij.
Ca. iij. de panno z oculozum ci
catrice. fo. cxlix.
Ca. iiij. de pzuritu ſcabie z aſpe
ritate palpebzaz z de cura.
earum. fo. cxlix.
Capi. v. de oculozum vngula et
cura. fo. cl.
Capitu. vj. de ſebel z eius cura
tione. fo. cl.
Ca. vij. de catarrata z imagina-
tionibus que minātur catar
ratam futuram. fo. clj.
Capitulum. viij. de dilatiōe pu
pille. fo. cliij.
Ca. ix. de debilitate viſus z ei⁹
cura. fo. cliiij.
Ca. x. de pilis qui orbiculariter
oziuntur in oculozum palpe
bzis. fo. clv.
Ca. xj. de inflatione z relaxatio
ne palpebzarum. fo. clv.
Capitu. xij. de mozo z verruca.
folio. clv.
Cāp. xiij. de morphea. fo. clv.
Ca. xiiij. de impetigine ſerpigi
ne derbia et flegmate ſalſo.
folio. clvj.
Capi. xv. de pediculis plactis
que vulgo dicuntur piatoni
naſcētibus in palpebzis ge
nitaliūq; partibus. fo. clvij.
Cāp. xvj. de ſtronibus que ſunt
animalia parua hincinde ſu
per cute ſerpentia. fo. clvij.
Ca. xvij. de puſtulis paruis fa
ciei qui vulgo cozi ſiue torli
nuncupantur. fo. clvij.
Capi. xviij. de fiſtula lachryma
li. fo. clviij.
Capi. xix. de gutta roſatia z ei⁹
cura. fo. clviij.
Capitulum. xx. de vlceribus na
rium. fo. clviij.
Capi. xxj. de vlceribus faciei z
partium eius. fo. clix.
Capi. xxij. de vlceribus oziſ et
partium eius ac ſigingiuarū
palati amigdularum z vnu
le. fo. clix.
Cāp. xxiij. de fiſſuris labiozum
oziſ. fo. clix.
Capitulum. xxiiij. de noli me
tangere faciei z partiū eius.
folio. eo.
Ca. xxv. de vlceribus gulez col
li z partium eius. fo. clx.

Tractatus

terti⁹ de vlceribꝰ thoracis ſpine dorſi coſtarū brachiozum z de aurium diſ
poſitionibus. continens ca
pitula. x.
Capitulum. j. De vlceribus
dorſi. fo. clx.
Capi. ij. de vlceribus thoracis
ſeu pectoris. fo. clxj.
Capi. iij. de vlceribus brachio
rum. fo. clxj.
Capitu. iiij. de fiſuris pupille
z mammillarum vlceribus.
folio. clxj.
Ca. v. de vlceribus in interioꝛi
parte aurium naſcentibus z
eozum cura. fo. clxij.
Cāp. vj. de verruca naſcenti in
aure. fo. clxiij.
Ca. vij. de tinnitu z ventoſitate
aurium. fo. clxiij.
Ca. viij. de dolore auriū. fo. eo.
Capitulum. ix. de ſurditate au
rium. fo. clxiij.
Capitu. x. de aqua z lapillo be
ſtiola ſiue verme grano et
eiuſmodi nature ingredi ēti
bus aurem z de eozum cura
tione. fo. clxiiij.

Digitized by Google

Tractatus quartus de vlceribus ventris assellarum inguinum z testiculorum: cõtinens capitula.iij.
¶ Ca.j. De vlceribus ventris z eorum cura. fo.clxv.
Ca.ij. De vlceribus inguinum assellarum et eorum curatione. fo.clxv.
Ca.iij. De vlceribus virge z testiculorum. fo.clxvj.
Tractat⁹ quintus de vlceribꝰ ani z de dispositionibus eius: cõtinens capitula.xj.
¶ Ca.j. De fistula ani. f.clxvij.
Ca.ij. De vlceribus cauernosis z fistulosis ani non penetrãtibus z eoꝝ cura. fo.eodem.
Caꝑ.iij. De ragadijs z fixuris ani. fo.clxviij.
Ca.iiij. De emoꝛroidibus z earum cura. fo.clxix.
Caꝑ. De tenasmone z eius cura. fo.clxxij.
Caꝑ.vj. De relaxatione intestini recti. fo.clxxij.
Tractat⁹ sextus de vlceribus vulue z partium eius: velut matricis z colli ipsius: ꝓtinens capitula.iij.
¶ Capi.j. De ragadijs vulue z partium eius. fo.clxxiij.
Caꝑ.ij. De vlceribus matricis z vulue. fo.clxxiij.
Caꝑ.iij. De ꝓpturitu vulue z matricis. fo.clxxiiij.
Tractatus septim⁹ de vlceribus coxarum tibiarum z earum partium: continens capitula.vij.
¶ Caꝑ.j. De vlceribus anchaꝝ coxarum tibiarum z partiuꝫ earundem. fo.clxxiij.
Capitulum.ij. De calefactionibus et excoꝛiationibus sine ꝓpturitu euenientibus intra coxas sub inguine ex itinere siue alia de causa z earum cura. fo.clxxv.
Capi.iij. De excoꝛiatione que accidit in calcaneis z pedibus a frigoꝛe causata: q̃ apꝰ Senuen. vocatur malum mule. Alij vero vt Bononiẽ. bugantiam dicunt. fo.clxxv.
Capitu.iiij. De ꝓpturitu z incendio doloꝛoso causato ꝓpter frigus in manibus et pedibus. fo.clxxvj.
Caꝑ.v. De vlceribus coxarum z tibiarum virulentis malignis coꝛosiuis formicosis z currẽtibus cursu eorum superficialiter tendentibus. folio. clxxvj.
Caꝑ.vj. De varicibus z cura eorum. fo.clxxvj.
Capitu.vij. De membꝛo coꝛrupto et putrefacto et eius curatione per incisionem. folio. clxxvij.
Liber quintus.
De morbo gallico malo mortuo scabie z iuncturarũ atq; dentium doloꝛibus: cõtinẽs capitula.vj.
¶ Caꝑ.j. Proemiale. fo.clxxx.
Caꝑ.ij. De morbo gallico cõfirmato cũ vlcerationibus doloꝛibus tubeꝛositatibꝰ siue sclirositatibus super ossibus euenientibus: z alijs de quibus in antecedenti capko dictum fuit. fo.clxxxij.
Capitulum.iij. De malo mortuo. fo.clxxxiij.
Caꝑ.iiij. De scabie z eius curatione. fo.clxxxvj.
Caꝑ.v. De doloꝛibus iuncturꝝ

Digitized by Google

rum.vcz artetico chiragrico podagrico z de genagra passione. fo.clxxvj.
Ca.vj.De doloribus dentium z eorum cura. fo.cxcj.

Liber sextus.

De fractura z ossium dislocatione:continens capla.xvj.
¶Ca.j.De vniuersali curatione fractor ossium. fo.cxciij.
Ca.ij.De medicinis restaurantibus fracturam z dislocationem ossium. fo.cxcvj.
Capitulū.iij.De fractura ossis nasi. fo.cxcvij.
Ca.iiij.De fractura mandibularum. fo.cxcvij.
Capitulum.v.De fractura furcule. fo.cxcviij.
Capitu.vj.De fractura spatule. fo.cxcviij.
Ca.vij.De attritione fractura ossium colli. fo.cxcviij.
Capitu.viij.De fractura ossis caude. fo.cxcix.
Capitu.ix.De fractura adiutorij. fo.cxcix.
Ca.x.De fractura brachij.f.eo.
Capitu.xj.De fractura rascete manus. fo.cc.
Ca.xij.De fractura costarum z earum cura. fo.cc.
Capi.xiij.De fractura ossis coxe. fo.ccj.
Ca.xiiij.De fractura ossis tibie siue cruris. fo.ccj.
Capitu.xv.De fractura rotule genu. fo.ccj.
Capi.xvj.De fractura rascete pedis z ossis calcanei z digitorum eius. fo.ccj.

Tractatus

de dislocatione ossium iunctur:continens capitula.ix.
Ca.j.De vniuersali curatiõe luxatorum ossium. fo.ccij.
Ca.ij.De dislocatione z mollificatione mãdibule.fo.cciij.
Ca.iij.de dislocatiõe colli z spõdilium. fo.cciij.
Ca.iiij.De dislocatione humeris siue capitis adiutorij folio. cciij.
Capitu.v.De dislocatione cubiti. fo.ccv.
Ca.vj.de dislocatione iuncture manus z digitor eiº.fo.ccv.
Ca.vij.De dislocatione scie et coxe. fo.ccvj.
Ca.viij.de dislocatione genu z eius rotule. fo.ccvj.
Ca.ix.de dislocatione calcanei z digitor pedis. fo.ccvij.

Liber septimº.

Magistri Joannis de Vigo Genuen. Rapalligene.de natura simpliciū valde vtilis ad vsum practicantiū in arte chirurga:prout in succedēti proemio patet. fo.ccvij.

Liber octauus.

Antidotariū nuncupatus q̃ stat vnguentis emplastris z cerotis z alijs ad vsum chirurgie multum necessarijs: in quo Archa chirurgicor̃ nauigantiū ordinat cū omnibus suis medicinis tã simplicibus q̃ ꝓpositis ad eor̃ vsum necessarijs:vt in eius ꝓpria ordinatione vſ:continens tractatū vnū a fo.cciij.vsq; ad fo.ccxxiiij.

Tractatus

de medicinis nō percussiuis simplicibus z cõpositis materierum calidarum:continẽs capitula.xxj.
¶Ca.j.De medicinis repercussiuis simplicib̃ z ꝓpositis ma

Digitized by Google

terlex caliãx. fo.ccxriiij.
Ca.ij.ō medicinis repcussiuis compositis. fo.ccxriiij.
Ca.iij.de medicina resolutiua rarificatiua et diaforetica. folio. ccxxvj.
Capi.iiij.de medicinis resoluti uis z compositis.fo.ccxxvj.
Capitu.v.de medicinis carminantibus ventositatem et sanguinez motruū sub cute. folio. ccxxvij.
Ca.vj.de medicinis maturatiuis apostematū.fo.ccxxviij.
Ca.vij.de embrocis ad apostemata maturãda. fo.ccxxix.
Ca.viij.ō medicinis mollificãtibus vnãquãq; neruox duritiē z aꝑata dura z fractura ossiū ac iuncturam male restauratam. fo.ccxxix.
Capi.ix.de medicinis mundificantibus et abstergentib⁹ saniem. fo.ccxxx.
Ca.x.de medicinis incarnatiuis z pglutinatiuis vulnex et vlcerum. fo.ccxxx.
Ca.xj.De medicinis cicatrizatiuis z sigillatiuis seu pglutinatiuis. fo.ccxxxj.
Ca.xij.de medicinis sedantibus dolorem. fo.ccxxxj.
Ca.xiij.de medicinz corrosiuz z putrefactiuz carnē cutēq; sanā rūpētibus.fo.ccxxxij.
Capi.xiij.de medicinis vesicãtibus cutem. fo.ccxxxvj.
Ca.xv.ō cauteriis.fo.ccxxxvj.
Capi.xvj.de vngūctis et cerotis ad vsum chirurgie pertinentibus. fo.ccxxxvij.
Ca.xvij.de tabula medicinarū simpliciū z ppositarū q̄bus vtūt chirurgici nauigãtes. z i castellis z oppidis moꝛãtes sine aromatariis p curatione morboꝛ:z q̄ in eoꝛ archa secum debent portare ad vsum z necessitatē chirurgie. fo.ccxlj.
Capitulū.xviij. de medicinis opiatis. fo.ccxlv.
Ca.xix.de oleis in quo describuntur aliqua olea necessaria ad vsum chirurgie que magꝛalia dñr:z de eis ordinanturrecepte z mod⁹ cōficiendi ea. fo.ccxlvj.
Ca.xx.de pillulis. fo.ccxlviij.
Ca.xxj.de aquis:z prio de magistralibus. fo.ccxlix.

Liber nonus.

De additiōib⁹:ꝑserti de decoctiōe z febribus nauigãtium:cōtinens capitula.iij.
Ca.j.de regimine sanitatis ad liberos. fo.cclj.
Ca.ij.de flōmia z iuuamēt; ac nocumētis ipi⁹:z de venis q̄ cōiter flebothomari solēt pro cōseruatione sanitatis z egritudinū remotione ac de ventosis cuz sanguinis extractione. fo.ccliij.
Ca.iij.de purgatione. fo.celv.

Tractatus

ō febribus q̄bus nauigantes solēt laborare z nonnullis aliꝭ morbis pro opis ꝑpleriō:cōtinens capitula.xxiiij.
Ca.j.de febribus q̄b⁹ solent laborare nauigãtes z eoꝝ curatione. fo.cclix.
Ca.ij.de febre tertiane pure et eius cura. fo.cclxj.
Ca.iij.de signz tertiane nō pure z ō breui ei⁹ cura.f.cclxij.
Capi.iij. de febre flegmatica et eius cura. fo.cclxiij.
Ca.v.de his que augmentant sperma z delectationem prestant in coitu. fo.cclxv.

Digitized by Google

Cap.vj.de his q̄ faciūt ad erectionem virge et ad coitum incitandum. fo.cclxv.
Ca.vij.de vomitu. fo.cclxvj.
Ca.viij.de maleficiatis.fo.eo.
Ca.ix.de extractiōe fetus mortui in matrice. fo.cclxvj.
Capi.x.de denigrandis capillis. fo.cclxvij.
Ca.xj.de his q̄ faciūt ad capillos dealbādos z ad pulchritudinē ac ad mūdificationē eorum. fo.cclxvij.
Ca.xij.de his q̄ faciūt ad rubificādos capillos.fo.cclxvij.
Ca.xiij.ō his q̄ faciūt capillos aureos z albos. fo.cclxviij.
Ca.xiiij.de plongatione capillorū z phibitiōe casus z scissuris eorum. fo.eoō.
Ca.xv.de cura flagellati.f.eo.
Ca.xvj.de pediculis. fo.eoō.
Capitulum.xvij.de fetore nasi et otis. fo.cclxix.
Ca.xviij.de raucedine vocis z eius cura. fo.cclxx.
Ca.xix.de apate qđ euenire solet pp flebothomā fo.eoō.
Capi.xx.de cura diminutionis odoratus. fo.eoō.
Ca.xxj.de gibbositate et eius cura. fo.eo.
Cap.xxij.de nimia pinguedie corporis et ipsius ingrossatione. fo.cclxxj.
Ca.xxiij.de membroz corpe extenuato. fo.eo.
Capi.xxiiij.de remotione cicatricis. fo.cclxxij.
Capitulum.xxv.de sudore superfluo. fo.cclxxiij.
Capitulum.xxvj.de fetore asselarum. fo.cclxxiij.
Capi.xxvij.de retentione vrine z de eius pronocatione. fo.cclxxiij.
Ca.xxviij.de arte mingēdi cū instrumentis. fo.cclxxiiij.
Ca.xxix.de contusione vnguium: z de sanguine z humiditate ab vngubus extrahenda. fo.cclxxv.
Capitulum.xxx.de bocio colli et gule. fo.eo.
Ca.xxxj.ō digito supfluo i manib⁹ euenientiz de ei⁹ remotiōe:z ō cura man⁹ ex icisione in hominib⁹ ppter eorum mala facinora. fo.cclxxvij.
Ca.xxxij.de custodia z pservatiōe corporis mortui ne putrefiat. fo.eo.
Ca.xxxiij.de coctura ab igne z aqua feruēti aut oleo causata. fo.eo.
Capitm.xxxiiij.de ventositate. spine. fo.cclxxviij.

¶ Laus deo.

Regestū operis

a.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.v.x.y.z.r.o.x.A.B.C.D.E.F.G.H.I.J.Omnes sunt quaterni preter.J.qui est ternio.

¶ Finitur pars prima practice artis chirurgie excellentissimi viri Jannis de Vigo.S.D.N. domini Julij pōtificis maximi Chirurgi in nouem partes seu libros diuisa:vna cum additionibus marginalibus fulcita. Lugduni excussa p Jacobum Berionū.Impēsis vero honesti viri. Anthonij Vincenti. Anno domini. M. cccccxl.

Digitized by Google

Digitized by Google

IOANNES DE VIGO.

SECVNDA PARS

Practicę in profectione chirurgica quę Compendiosa nuncupatur, totius chirurgiæ documenta quę in copiosa siue prima parte diffuse explicãtur summatim cõplectẽs: nuperrime cõpilata a Ioãnetino de Vigo Genuen. olim Iulij secundi Pon. max. Nunc uero Sixti T.S.P. Ad uincula Cardinale sacrosanctę Romanæ ecclesiæ uicecancellarij chirurgo. Quę quidem libris quinq; constare uidetur.

In primo	De uulneribus.
In secundo	De apostematibus.
In tertio	De ulceribus.

In Quarto, de auxilijs appropriatis unicuiq; mẽbro a capite usq; ad pedes & morbis eor̃.
In Quinto, finem faciẽdo, agitur de uarijs & diuersis auxilijs sub ordine antidotarij & de parua chirurgicorũ capsia nauigãtiũ pro eorũ cõmoditate. Habes etiã studiose lector Tabulam omniũ librorum & capitulorum huius operis emendatiorem redditam.

M. D. XLII.

Digitized by Google

Joannetinus Devigo de Parmalo Chirurgie doctor Joāni Antracio Macerateñ. artiū ac medicīe doctori pstātissimo. S. P. D

VEtustissima Joannes Macerata clarissime oīm fere scribentiū ad nostra vsq; tpa ppagata tenuit cōsuetudo. Ut quos amore & obseruantia prosequerentur eos studiosoꝝ aliquo munere salutarent: quo & salutati & ab illis diligi et obseruari exploratū haberent: nossent inde perennem sibi laudem deriuari: rursusq; salutares memoriā ab eoꝝ prestātia singulariue amicitia suā posteris facerēt immortalē. Et licet mi Joannes p beneficijs erga me tuis iam dudū cōgrue & honeste petitioni tue subuenire decreuerim: a variis tū ad hodiernū vsq; diem molestijs cogitationibusq; meis ac nōnullis publicis negotijs priuatisq; nostris ipeditus: pfate tue petitioni minime satisfacere potuisse velim scias: que petitio fuit vt opus qō superioribus annis pro cōi hominum vtilitate satis quā longo & abundāti sermone de pfessiōe chirurga p viribus pulcherrima cōpilauimus: in breuē sermonē redigerem: idq; tuo noīe spōte mea dedicare constitui. Quāobrem multis de causis si quidē data mihi in ciuitate tiburtina otij cōmoditate dum ibi hoc anno ad chirurgicū munus reuerendissimi Cardinalis. S. P. ad vincula cū gratia & vtilitate nō parua degerem. Modo totū chirurgie negotiū sub breui epilogo breuissimaq; doctrina pstringere decreui: tū amore & obseruātia humanitatis tue tuorumq; scholariū: tū cōmoditate nouoꝝ practicātiū: tū denicq; vtilitate egrotātiū & amicoꝝ pcib⁹. Alia q̄z rō cōpater mi potissima est: q̄ p tui meoꝝq; socioꝝ ac to

Digitized by Google

nr humane gētis vtilitate ad nouā chirurgie scri
ptura cōponendā cōpulsus fui: vez vt si q̄ i copiosa
nra suppellectile repiāt ad eādē resecari: si diminuta au
geri. Si denīq; min⁹ bñ dicta concinari & corrigi
possint. Nā vt sapiētes aiūt q̄ nō subtiliter factum
emēdat laudabilior est eo q̄ pri⁹ inuenit. Suscipe
igit macerata dilectissīe vt e vestigio viculū obli
gatiōis pfoluā opusculū tui Joannetini mihi ea
charitate & amore & ea q̄ a me tibi tradit beniuo
lentia: qđ ꝛ in sermōe breue eē cōpereris: id tñ nō
cū modica vtilitate repies: in eo etem multa pfca/
ac noua repiūt auxilia q̄ nō mō ijs q̄ in pfessione
chirurga negotiuz chirurgicū gerere itēdūt vti
lia: verū etiā necessaria fore a pitis practicātib⁹
iudicabūt. Illō q̄z ad castigādū: corrigendū suscī
pe/ & vbi op⁹ ēt & addēdū minuēdūve iurta recti
tudinē celeberrimi ac mirifici ingenij tui vt digne
r exopto. Hec sūt q̄ ex nra debili officia i chirur
gia operā nauare volētib⁹ & meliora & breuiora ac
ēt vtiliora quāuis tenuia exhaurire potuit. Ma
gna em̄ elargiri aut grādia pstare q̄ populares
admirēt fortūatoz ēedere silr q̄ piti & pbati ho
mies nō vituperēt: eoz ē q̄ i literaz bōaz studijs
excellūt. vt Pithagoras refert. Erit ergo h op⁹ Pitha
tñm mō memoriale puectis iuuenes istruet pari goras.
b⁹ cōferet. Nec ēt me latet pleroscz futuros i q̄rū
man⁹ forte ista puenerit q̄ ad iaculādū puitia &
maledicta pmouebūt. Ita em̄ fit vt q̄cūcz morta
les agāt siue puati siue publice calūnie subiacere
certū sit. Nec mireris pfecto q: maledica lingua
diuinis ēt opib⁹ nequaquā pcere solet: tātū sibi
human⁹ arrogat intellect⁹. Sed cū hec dicta nra
neminem offendāt & a nobis edanter vt chirurgica
lis pfessio aliq̄d suscipiat incremēti: nō est in q̄ q̄l
piā mihi iure suscenseat. Necz em̄ q̄l⁹ metu mali

Digitized by Google

ꝓꝛ ꝺtractoꝛũꝯ ligue publicã medicamẽtoꝛ ſcꝛi
pturã q̃ ĩ curãdis humanoꝛ moꝛbis ꝓficua ꝛ lõga
experiẽtia ꝛ rõne ꝓꝛobata adiuenit: poſtremã ar
ꝯ medicatiõis ptẽ obtiere cupiẽtib⁹ vnquã dene
Ariſto gare oꝛ. Cũ ĩ oĩ eriguo ac recẽti ſermõe vt Ariſto
te. teles aſſerit. ij. metaphiſi. Nõnulla ſꝑ melioꝛa mẽ
ta ſequãt. Ego vtiq̃ nõ niſi volẽtib⁹ hec q̃ mĩma
chirurgie ducumẽta trado. Et q̃uis oĩb⁹ placere
poſſe vt reoꝛ difficile ſit. qm̃ (vt ĩ puerbio recitat
antiq̃) Dom⁹ q̃ apud foꝛ ſtructa ẽ q̃ editioꝛ aut ꝺ
ꝑfectioꝛ fit q̃ equũ videat ſepiſſime ꝓtẽdit iuxta ẽt
illõ poeticũ dictũ: velle ſuũ cuiq̃ ẽ: nec voto viuit
vno: hec tñ ꝑ pauca ĩ mediũ adducere ad publicã
humane gẽtis vtilitatẽ iunioꝛũq̃ practicãtiũ cõ
modũ nõ niſi magnope ꝓferre poſſe putaui: ſi q̃d
ꝓterea fuerit ĩ q̃ ꝺſpiã me errare aut min⁹ bñ dice
re ꝓſeſerit: mõ ſi ꝺdã arbitrij ſuis ẽ recti⁹ iudiciũ
Gal. ĩ publicũ afferre ſuũ. ꝛ quãq̃ vt Gal. ij. de virtuti
b⁹ naturalib⁹ capi. vltimo teſtat⁹ eſt. Vitupera
tionẽ libris nõ deeſſe nõnoua ſꝛ ãtiq̃ſſima res eſt.
Hoc emolumẽtũ tñ ꝓfeſſoꝛib⁹ chirurgie tradiſſe
cauui vt publice ſtudioſoꝛ vtilitati cõſulerẽ: et
mee ſenecturi nõ modica in poſterꝝ ꝺſolatio foꝛet/
meoq̃ deiñ ope ad artĩ medice ſtudiũ vitatis ĩda
gãde/ ꝛ breuẽ vtilẽ preſentãdũq̃ practicãdi mo
dũ nr̃os ẽt poſteros excitaſſe volui. Laudãtes de
niq̃ hoc op⁹ et melioꝛib⁹ rõnib⁹ roboꝛãtes ꝛ me
rito reprehẽdẽtes ãplectoꝛ. Detrahẽtib⁹ aũt non
reſiſto: ſꝛ velut agn⁹ coꝛã tõdẽte os nõ apiã/ pat⁹
ſꝑ ẽt ab ãniculo edoceri. Vale ſuauiſſime ꝓpater:
ꝛ ſcholares tui q̃ dimidiũ aĩe tue eẽ ſolẽt cũ eo la
boꝛãdo foꝛtiã: nõ cũ modica pecũiarũ vtilitate ꝛ
amicoꝝ copia hilari aĩo ĩ vtrãq̃ aure valẽtiſſie cõ
ꝺeſcãt. Datũ tiburi: ſedẽte Lone. X. Anno. iiij. ſui
Pontificat⁹. xxiiij. Menſis Auguſti. M. ccccc xvij.

Digitized by Google

Joannes antracinus Macerateñ. felteius Joannetino Chirurgo insigni. S.D.P.

DIzego Joānetine pręstantissime Cōpater optime et suauissime supioribus annis in pfatione libri tui de chirurgia copiose in scripti doctrinam tuam singularem: sublime ingenium miram experientiā: nouā quādā iuētionē medicamētorū: instrumētorūq; ad hui⁹ artis chirurgie vtilitatē pertinētiū. ad hec vsq; nostra tpa nūq; reptor⁹ p viri⁹ meis extollerē et celebrarē nōnullos fuisse p cōperto habeo q̄ me adulationis nota: a q̄ tm crimīe semp alien⁹ fui ꝓdēnarūt. Sed bone de⁹ q̄ vera oia q̄ nitida: q̄ equa: oia i nra illa prędi tiū⁹ epla. Ecce copiosus tu⁹ ille aure⁹ liber sūma omniū vtilitate admiratiōe et grātia trib⁹ dū tarat annis Rome primū. ij. Tici ni. pbatissimi Cymnasij pulcherrie fuit ipsius immortalitati cō mēdat⁹. Atq; ego Joānetine doctissime fore pus oēs admonui: ppe nō min⁹ toto iā elger⁹ orbe q̄ sublimis diuinusq; ille pterrane⁹ tu⁹ Simō genuen. q̄ i dscribēdis simpliciū ꝓplexiōib⁹ tm excellut Cōferti qdē (pcul oīs facessat affectatio) cū veterib⁹ illis artj iuētorib⁹ elegātissime potes: si q̄ dē et tu p multa ingenia: instrumēta q; medica felici iudicio tuo adiuenisti q̄ ad cranetū tutissime penetrādū et rimādū nusq; antea excogitata nedū cōpta fuerūt nat⁹ mihi certe ad nr̄oꝝ tēpor⁹ ornamēta et ꝓmoda videris. qm̄ diuinū illū Hyppo. Medicor⁹ oraculū imitaris. Ille em̄ postea q̄ varios et lōgos sermōes sparsiq; hucq; illucq; medicia effudit: trādē āphorismor⁹ libros veluti rerū oīm medicialiū dilucidū q̄ddā breue ac vtile ꝓpēdiū edi

Digitized by Google

dit: vt cū vita hoīm breuis ars vo lōga foret. fru
ctifer aliqñ op⁹ aliqđ extaret breui ꝛ pcisa q̄dā
oratiōe toti⁹ tñ rei medice sūmā pplecteret. Eūdē
q̄z ordinē rōnib⁹ iā dict⁹ Aui. medicoꝝ p̄ncipē vt
ī sua cātica ptz seruasse iuenim⁹. Eiusmodi p̄cla
ra vestigia ꝛ tu mi pater sectat⁹ es. Cū em̄ pri⁹
mū ānis copiosū tuū illū dignū codicē pposueris:
q̄ toti⁹ chirurgie articulos oēs dilucide ꝛ diffuse
pseq̄t. Nūc vo (qđ sine deoꝝ nūine factū nō puto)
p̄ciosissimū alterꝝ pposuisti libellū quē iure optio
pp̄diosū appellasti, iq̄ toti⁹ chirurgie documēta
breuit ꝛ distincte ptractasti. vt si forte aliqñ lecto-
res ī illa tua vberiori copiosa defatigarēt: ī hac
tādē aurea pp̄diosa tua veluti ī el'tissim⁹ toti⁹ chi
rurgie ap̄horismis ꝛ oblectarēt ꝛ marie p̄ficerēt
nouerīt suauissime pater Din⁹ Julius. ij. p̄ōtifi.
Maxi. v. cū ligurū ꝛ Reuerēdissim⁹ Sixt⁹. T. p̄.
S. Ad vicula Cardialis ac sacrosācte Ro. eccle-
sie Vicecācellari⁹ acre īgeniū tuū pbatissimā do
ctrinā mirā ꝛ singularē experiētiā, icōparabilēq̄
iudicij tui ꝛ manuū tuaꝝ dexteritatē ꝛ felicitatē
ille em̄ sūmis honorib⁹ officijs ꝛ būficijs cū pluri
mis te hōestauit. Ħ vo qđ nūq̄ vt reor vlli chirurgo
cōtigit trectēt aurei, p pope singuli ānis te libera
lit donabat ī Ħ em̄ mūere admirari te possūt oēs.
imitari vo tā pauci: cū nemo rep̄hēdere id q̄ re ip
sa facile experiēt q̄tquot posthac siue tuā copio-
sā siue pp̄diosā vtilissimos libros plegerint. Cū
ijs em̄ tā pulchre ꝛ argute oīa pplecter vt venulas
ipas mederi posse dijudicē. qđ āt diuinā hāc tuā
pp̄diosā mihi ōdicauer', video q̄z tū me eroines
ꝛ illustres: facis id pbitate ꝛ būficētia tua. Scio
me tibi tm̄ ōbere q̄z tū psoluet nūq̄ facile potero.
Ta. Felix ꝛ me ama. Datū Rome sedēte Leone. x.
Anno. v. sui p̄tifica. xiiij. Martij. M.ccccc.xvij.

Digitized by Google

Iacet fili mi Capitulo p̄rio de fractura cranei vnāquāq; curōnē ossiū capitis fracturarū pertractauerim: tamen ad cōpletiorem doctrinā p̄fati capi notabilia quedam tibi cōsocijsq; tuis valde p̄ficua: mo uāq; p̄foratiōnem ossis capitis nouo vt ita dixerim diuino instrō nespulato iterū describere decreui. Qua de re cogitāti mihi rādudū difficultatē p̄forationis ossis capitis via instrōrum z antiquorū: z iuniorū doctorū: cogitātiq; piculū eorūdē hora p̄foratiōis cū trapanis mollinellis fabricatis sine cautela p̄hibitionis p̄foratiōis: pāniculoꝝ cerebri. Cogitādo isup agitationē cōturbationē humorū p̄uocationēq; doloris hora frication is raspatorijs instrīs illatā. Certe p tua tuoꝝq; sociorū ac totiꝰ hūani gñis vtilitate: nouū corpꝰ istrōrum nuptime annuēte deo diuina vt ita loq̄r inspiratiōe sine dolore z absq; lesiōe pāniculoꝝ egrotātis: et cū maxima operatoris facilitate ad p̄foradas tabulas ossium capitis accuratissime indagauimꝰ. habita igit certitudine fracture ossis capitis p signa z indicia narrata capko iā dicto ac etiā p bonā estimationē tuā p̄siderādo p̄cutiētē z rē cū q̄ fit p̄cussio modū p̄cutiēdi fortitudinēq; ossis z debilitatē ipsiꝰ: an ab alto facta sit p̄cussio: an a longe: an p̄pe: an a re incidenti: pungēti vel contūdenti: an super commissuris: an extra eas: an cū ira brachioꝝ potēti ac alio deliberato: an sine ira vel ab agēti debili: an denicq; cū ipedimēto agētis: an sine facta fuerit p̄cussio i capite. Per hāc etiā rerū p̄dictarū indagationē fixura z fractura q̄ nec p ba: nec oculis interdum inueniri tur sepissime indicatur. Protinꝰ ergo p̄ius abraso capite et facta triāgulari: vel cruciali incisiōe: factaq; flobothomia diuersiua put inferiꝰ dicet os in loco declinioꝝ perforādū est. In primis adminis trādo manuāli instrumētum sine nespulā cuiꝰ officium est tātum circulum in osse conficere vsq; ad spongiosam. Deinde adminis trandum est instrumentum cum nespula femina nūcupatū. Cuius operatio est simul et semel foramē et plateam vsq; ad vitriam secunde tabule cum securitate cōficere. Consequenter perforetur vitria vsq; ad latus intrinsecum cum tertio instrumento: qđ instrumentum securitatis dicit succedsiue deinde cuz instrumēto nostro lenticulari perforatio ossis ab omni asperitate z aculeis mundetur et explanetur: ne in posterum asperitate sua z punctione duram matrem ledere valeat. Hoc celebrato vulnere existente amplo cum magna ossis eleuatione in quacunq; etiam capitis parte et corpore existente robusto assue z toq; laboꝝ mechanico et laborioso exercitio velut sunt nauigantes z terrarum cultores: necnon armigeri et oē genꝰ artificium: quorum defatigatio currit predictoꝝ cursu. statim mēbranā cerebri totumq; vulnus eros vino calido albo et odorifero: a sanguine coagulato mūdet z expurget succedsiue

Digitized by Google

ne deinde facta abstersiõe vini et sanguinis impleat vulnus optima aquavite et bono vino ꝓfecta ponẽdo post iposition aq̃ pulneres capitalem descriptione Aui. traditũ quarta ẽrti cap. duodecimo de cura vulnerũ Alsciheregi cuius est recepta. ℞. aloes. mirre. thuris sanguinis draconis añ. ʒ. j. misce vel facias sic et erit cũ maiori cerebri et eiꝰ mẽbrane cõfortatione. ℞. mirre. ʒ. j. aloes epatici. ʒ. ij. sarcocolle thuris. sanguinis draconis rubee tinctoꝝ grane finissime añ. ℈. ij. misce. consequenter ponat sup sandale vel super plagella filis carpinatis cõfecta tãte amplitudinis ꝙ valeat totũ os detectũ cooperire de infrascripto cerato ponẽdo similiter ꝑdictũ cerotũ super vulnus in amplioꝛi petia. Cuiꝰ talis est forma. ℞. olei ro. odo. li. ℥. olei ro. onfancini. ʒ. iij. pinguedinis vituli pinguedinis castrati. añ. ʒ. ij. ℥. resine pini gũi elemi. añ. ʒ. ij. masticis. ʒ. j. ℥. vini albi odoꝛi. li. ij. bethonice matrisilue anthos. añ. M. j. grane finissime. ʒ. ℥. armoniaci. ʒ. vj. rubee tinctoꝝ. ʒ. x. liq̃fctõ armoniaco cũ aceto et triturat̃ triturãdis bullãt oia cũ pãicto vino lẽto igne vsq; ad consummationẽ vini. deiñ fortiter exprimant cui expressioni addant terebẽtine clare. ʒ. iiij. ℥. cere albe. q. s. et fiat cerotũ solidũ ꝙ maleret in primis cũ lacte. Deiñ cũ vino vltimo loco cũ aq̃ vite. Cuiꝰ operatio diuina atq; solẽnis ẽ sua eremẽ lenitate et domestica attractiõe vt ptz ꝓsiderãti ingrediẽtia mãm a ꝓfundo ad exteriorẽ ptẽ attrahere. Sua similiter exiccatiõe ipam exiccare sua deniq; redolẽtia aiam virtutẽq; cerebri et pãniculoꝝ ipsius ꝓfortare virtutẽ hȝ. Nã ratiõe terebẽtine armoniaci. gumi elimi rasinecq; pini virtutes hȝ attractiuã rõne ꝯo pinguedinis et oleoꝝ ac lactis sedatiuã seu linitiuã rõne silr mastices: anthos rubee tinctorum: et grano oleiq; onfancini ꝓtutes cerebri: et pãniculoꝝ confortatiuã. Ratione si q̃dẽ aq̃ vite vini bethonice mirisq; silue domestice hȝ exiccatiõnẽ: q̃bꝰ eq̃dem operationibꝰ indigemꝰ in curatione vulnerũ capitis cũ fractura ꝓcuratiõe iã dicta. Ueruñ si vulnꝰ fuerit cũ fractura parua et in corpore colerico et sanguineo tenelleq; etatis delicate cõplexiõis seu nobilis gñis tũc ꝓsecuta ossis ꝓfoꝛatiõe more iã dicto vulnꝰ: vt capko ꝓpo dixim⁹ oleo onfancino vsq; ad quartũ diẽ actualr calido iplea tur semel i die ponẽdo sandale sup durã matrẽ et digestiuuꝫ de vitellis onoꝝ cũ predicto oleo sup labia vulnerꝫ: trãsacta ẽrta a die remotiõis ossis eũ supradicto cerato et liq̃ibꝰ absterside nis cerotisq; nostris i ꝓxia cura. copiose nostre ca. ꝓpo ℥ fractura cranei ãnotat̃ ꝓcedẽdũ est. Ista eñ curatio in fractura parua et cõpleriõibꝰ naturisq; iã dictis fuit mihi sp dilecta qz in eis semp peccatũ edullitionibꝰ colere et sanguiñ ꝓptissimũ ac paratissimũ ẽ ꝙ ita nõ sequiñ i corpib⁹ rusticis⁹ aliis iã dictis naturalibꝰ ꝓplexionibus i ꝓxima cura ꝓnumeratis. Quãobrẽ hȝ Aui. lib. iij. c. ℥ plaga capitis autoꝛitate ãtiq;um dixerit ꝙ maioꝛ icolumitas se-

Digitized by Google

quebāt facta penetratiōe ossis
ex applicatiōe exiccātiū ꝫ di-
gerētiū ⁊ mitigātiū qualia sūt
thꝰ murra: aloes: sarcocolla mel
rosatuꝫ terebētina: ⁊ cerotaria
predicta: tñ in tē pestate nr̄a cu
ratiōe p̄dictoꝝ exiccātium ab
Aui. loco p̄allegato narrata in
flegmaticꝫ corpoꝛib⁹ ⁊ iā dictꝫ
hominū naturis quā in coleri-
cis sanguineis tenelleq; etatꝫ
corpoꝛib⁹ ⁊c. Uidimꝰ sp melio
rē effectū incolumitatis eueni
re. Et propterea diuersis coꝛ-
poꝛibus varia ac diuersa reme
dia conueniunt: teste Cornello
celso in suo pemio dicēte. Illō
vnū minime ignoꝛare opꝛ q
plurib⁹ egritudinib⁹ p̄hibusq;
ꝑpkonib⁹ vna tñ nō vī suffice
re medicina. ¶ Uisa noua curō
ne p̄fotatiōis ossiū capitis per
nouū coꝛpꝰ istrumentoꝝ facta.
Deinceps notabilia q̄ndecim
videda: p̄sideradaq; sunt circa
curatiōē vulnerꝝ capitis cum
fractura cranei ⁊ sine post ossis
detectionem et eleuationem.
Quoꝝ primū erit de febre. Et
primo circa febrē vulnerꝝ capi
tis cū fractura ⁊ sine p̄sideran
dū est an eueniat intra quartū
vel septimū dicē: an post septi-
mū. Nā si ifra ꝗrtū dicē febris
superuenerit nullo alio malo
supueniēti sintomate dico fe-
brē illā potiꝰ euenire merito di
gestiōis labioꝝ vulnerꝝ quā ex
altera cā teste ei Ꝑpo. circa ge
nerationē saniei dolores et fe-
bres sūt fortiores ꝫ fcā sani-
es. Silr ēt si ītra. vij. febris ac
ciderit: lz sit cum aliq̄li maioꝛi
suspitiōe: tñ vt plurimū ob iaz
dictā cām euenire ꝓtingit: ver
si febris in vulnere capitis cū
fractura occulta aut manifesta:
circa decimū aut ꝗrtū decimū
die supuenerit p̄sertim cū rigo
ribꝰ an aduētū celoris febris.
Dico q; ista febris vt experiē
tia nobis sepenūero demōstra
uit: erit merito alicuiꝰ erisipile
future aut facte circa vulneraz
partes circūiacētes aut meri-
to alicuiꝰ putrefactiōis sequnte
sup cerebri mēbrana: qua vere
amice sup hoc aduertēdum est
q; rigores qui eueniunt occa-
siōe putrefactiōis p̄dicte mo
tē maioꝛi p parte attestant fu
turā: ꝺ vero merito aꝑatis cole
rici eueniunt vt plurimum eua
dunt. Et ꝓptera dicimꝰ in ca
pitulo ꝓprio de fractura cra-
nei in copiosa nr̄a qō medici
in fractura cranei nō debēt mul
tum sumere suū argumētū ꝓ-
nosticatiōis nec de salute nec
de morte egrotātis p vrinā ei
pulsum ne decipiant ab eisdē.
Urina em̄ ꝓpter ebullitiones
humoꝝ in p̄cipio grossa et
rubea eē solet. Silr pulsus ve-
loꝛ ⁊ frequens: et tñ celebrata
digestiōe labioꝝ vulnerꝝ vrina
⁊ pulsus solēt a facili remedio
rectificari: ⁊ ꝓpea ecce q; i p̄ci
pio vrina pōt esse nō multuꝫ
bona et si militer pulsus et tñ
tale vulnꝰ non erit mortale: si-
militer etiā post vndecimum ⁊
quartū decimum solēt euenire
accidentia mala interdū remis
sa: ⁊ nonnūq̄uaz fetna cū vrina
bōa pulsuq; bono: ⁊ tñ eger co
gitur cum prenominatis acci-
dētibus (velut sunt febris vo-
mitus: rigores tremores pmi
ꝛtiq; rōnis ⁊ alia ⁊c.) vitā cum
morte ꝓmutare. Ecce igitur q;
vrina cū bōitate pulsus in fra
ctura cranei post tā dictum tē
pus pōt apparere bōa ⁊ tamē

primū notabile.

eger moriē et ꝓpterea certum ꝓnosticū p vrinā et pulsum (vt predixim⁹ ca. de fractura cra-
Scōm nei) nō habeā. Scōm notabile notabi erit ō febre q̄ euenit post septi le. mum in tempore estiuo et post decimū in tēpore glaciali: i tēpore eīū magni estus non retardatur febris vltra septimuz quādo sanguis est extrauenatus sup cerebri duramatre: nec etiā retardaī vltra decimum in tēpore magni frigoris quin nō veniat ad putrefactionē: presertim q̄n sanguis reperiī extrauenat⁹ sup prenominato pāniculo in notabili quātitate et propterea curatio cū instrumētis ferreis necessitate vrgēti te stante Auic. c. proprio non debet retardari in estate vltra septimū et in hyeme vltra decimum: imo dicit quāto citi⁹ fieri possit hec restauratio melior et securior esse videī. Super hoc est notādū q̄ licet Auic. allegato capitulo dixerit ad faciendum hanc restaurationez ossis in estate vsq; ad septimū quod possumus retardare z in hyeme vsq; ad decimum quasi dicēdo q̄ vltra predictū temp⁹ vana z cassa esset curatio tamē in rei veritate moderni practicātes z ego post decimū z quartū decimum si cōtigerit sanguinez corūpi extrauenatū inter craneū et durā matrē os raspatorijs vel trapanis aperiri iusserunt et hanc operationē in tēpestate nostra in terminis ante dictis manibus propriis sepenumero fecim⁹ ex qua interdū licet sit de raro cōtingēti mihi et egrotāti bene successum est. ꝑsertim administrādo imediate post ossis ꝓforationez et expulsionē sanioſitatis medelaz istam duobus vel tribus diebꝰ. R. aque vite finissime. ℥.ij. mellis ros. ℥.ij. misce z vtere guttatim ponēdo ipam super duramatre simul cū ceroto capitali superius habito: vel cum siringa si opꝰ fuerit ꝓticiaī medela ꝑdicta: verū si via ista putrefactio vel nigredo pāniculi removeri non possit. tunc ad vlteriora remedia trāseūduz est. Vñ in isto deſperato casu sepenumero infrascriptū auxilium administrauimus. R. aque vite ℥.iij. mel. ros. ℥.j. puluerisatis nīi carnis supflue remotum. ℥.ij. misce z vnica adiuicē bulliant ebullitiōe. Uel sic. R. aque vite ℥.j. ſ. firm. ros. mellis ros. aā. ℥.ij. vngt egyptiaci. ℥.ij. ſ. sarcocolle: mirre: aloes. aā. ℥.j. vini albi oḋoriferi. ℥.j. bulliant ola adiuicē parū: deiñ colentur z vtere more ante dicto vel vtaī ista medela ponēdo ipsaz sup duram matrem z si egyptiacū confectum fuerit cū aqua plantaginis vel vino granatoꝝ erit meliꝰ quā cū aceto: z forte nōnulli mirabuntur de ūtis duobus auxilijs in quibus ingredietur egyptiacū z pulvis predictus quorū officiuz est removere malā carnem z bonam cōseruare attēta nobilitate partis calei: attēto etiā q̄ nunq̄s auctores tā ātiqui q̄ iuniores ad removendā putredinez durematris non auſerint vti fortiori remedio melle rosato. Et ꝓpea cū medela predicta videlicet mellis rosati sit debilis nature z egritudo sit fortis: qui ille pāniculꝰ est tūc tēporis in via cāre nositatis hinc est q̄ oēs moriūtur cū hmōi sez medela mellis

Digitized by Google

Auic. rosati. Et propterea Auic. c. pro pcio de fractura cranei dicit qđ putrefactio super panniculo cerebri toleratur a natura quin accidentia mala et matura mors non accidant. Ecce ergo fili mi qđ cum accidit putrefactio huiusmodi panniculi cassa est eius curatio: et propterea cum casus ide sit desperatus et oino mortalis: si cum melle rosato tantum modo transiretur vt antiqui et ianiores fecerũt autores: hinc est q mihi visum fuit non sine ratione posse ad vlteriora trãsire remedia. teste Hypp. ad vlti Hypp. mas egritudines: vltime curationes sunt necessarie et potẽtes ad perfectionẽ cure. Illud idẽ tenet Cel. dicens intemperantem morbi qualitatem vehemẽti. mediocrem aũt mediocri curare debemus auxilio. Concln fine sequitur q prius leniora tenenda sunt. Sed irreparabile vulnus qñ leniora remedia nõ contulerint ense resecãdum est. ne pars sincera trahaẽ vt Ouidius testatur.

Ouid. certius notabile.

CErtium notabile sitr erit de frigore et rigoribꝫ qui post septimũ vulneribus capitis euenire solent merito alicuius erisipile aut ratione tertiane febris aut cũ alicuius putrefactionis cõsecute super cerebri membrana: nam si merito erisipile rigores et frigus supervenerint partes circũiacentes vulnerationes erũt aliquantulum tumefacte cũ rubedine aut ad citrinũ colorẽ tẽdentes presertim si vulnus fuerit versus partẽ capitis anteriorem palpebre dz tumefiũt et interdũ ad exituram deveniũt. febris etiam cũ isto apate ingẽs esse solet. presertim qñ tẽdit in viã maturationis. Sup hoc eñ est notãdum q frigus semp anterius cedit caliditati febris et tale corpus nunq̃ spoliatur febre nisi prius terminato coleri co apate vt per viam resolutionis aut per viã suppurationis. At si tipus et frigus in vulnere capitis merito alicuꝰ tertiane superuenerint. tunc de tertio in tertium patientem affligere solent cum sudore interdum non parvo vt in copiosa nostra capitulo proprio de tertiana latius demõstratur. Verum si rigores et frigora ac tremores vulneribus capitis post septimum euenire contigerit merito putrefactiõis iam dicte tic dico q predicta frigora: et rigores atq̃ tremores cum permixtione rõnis interdũ cũ sudore copiose et materia catarrali quotidie patiẽtẽ deteriorando affligere solent. Ecce ergo fili mi signa difficultatis frigoris et rigoris q̃ possunt euenire in vulnere capitis ab altera predictarum causarum.

Quartum notabile.

QUartum vtiq̃ notabile q est de nascentis carnis euenientis ab osse super quo est notandum q si caro quecirca octauam vel nonam diem ab osse beneficio nature pullulare inceperit ad modum granorum pomi granati deinde si predicta caro destruetur in totum: tunc eius destructio malã in futurum proculdubio attestatur significationem nisi forte eius destructio adfuerit merito medele ingentis exiccatio-

Digitized by Google

nis. aut merito erisipile causan
tis febrem intesam aut merito
ingentis alterationis ossis ab
aere causate. Ucz si ista carnis
assumptio pcedere videat a sa-
nie retenta sub panniculo nobili
ut ab aliquo parvo apate hmoi
paniculi tuc de egrotantis salu
te mala arguas pnosticationē.
In contrariū vero caro q̄ quoti
die post pdictū tēpus circulari
ter ab osse intm augmentari vi
deatur q̄ cū carne a dura matre
euenienti pjunctionē seu cōglu
tinationem faciat tunc de egro
tantis salute sis confidens.

Quintū nobile

Uper quito quoq; notabili qō est de apate dure mris causato post ossis perforationē mō aliquid est dicēdū

Et q̄ amice q̄q; contingit vt refert Auic. autoritate Pauli egg. illud idem sepenumerovi di post curationem cum instrumentis ferreis duram matrem intantū extra craneum tumefieri et eleuari q̄ vī super equitare spissitudinem ossis capitis et spissitudinem cutis itez ad q̄s quidem apationē cōcomitātur accidētia mala velut sunt ōmis rtio ratiōis rigores: tremores: paralisis: lateris oppositi loci vulnerati appoplesia. scotomia et interdū epilepsia ad que matura mors sequit. Pro igit remotione talis apatis vt ad immediata perueniamus dico q̄ nulla melior curatio est q̄s ptinus nouā et amplam perforationem cum instrō nro nespulato maiori os iterum perforare in loco prime perforationis nisi exhibeatur predicta scōa perforatio merito alicuius. cōmissure aut

merito debilitatis egrotantis
hoc cum facta fuerit vulnus im
pleatur oleo de vitellis ouoz
optime et iurta doctrinā nostrā
fabricato. Deinde ponatur pe
tiola ceroti superius notati: vi-
timo loco ponatur emplastrum
infrascriptum in amplioi petia
descriptione nostra ordinatum
cuius talis est recepta. R. camo
mil. molli. ros. aā. Ʒ. ij. fenugre
ci integri. Ʒ. iij. radicum altee
aliquantulum contrite. Ʒ. iiij. fe
niculi dulcis. Ʒ. ß. corīādrorum
Ʒ. iij. caput castrati aliquantulū
ferro contusum bulliant oia si-
mul cum aqua sufficiēti vsq; ad
perfectam carnis coctura. De-
inde colentur et in decoctione
predicta decoquantur fabarum
excorticatarum. lib. j. ß. vsq; ad
perfectam coctura: deinde pi
stentur fabe et cribellentur cui
cribrature addantur farine ori-
dei cribellate. Ʒ. viij. furfu. tritu
rati melliloti pisti triturati vlti
ma tritura. aā. Ʒ. ij. et iterum cuz
sapa sufficienti et parum deco-
ctionis predicte ad ignem fiat
emplastrum solidum addendo
in fine cocture olei rosati odo-
riferi olei camomillini anetini
cere albe. aā. Ʒ. ij. croci. Ʒ. j. vitel
la trium ouorum positorum q̄s
aufertur ab igne et vtere vt pre
dixim⁹: q̄z in isto casu crede
mihi in digerendo in resoluen
do mitigando dolorem et mate
riam ad eritum preparando so
lennis est medicina. Item spō
gia tenuis infusa in huiusmo-
di decoctione calida et expressa
et posita superdura matre si mul
cum ceroto et emplastro iam dic-
cto optima est medicina ad re-
soluendum tumefactionem du
re matris.

Digitized by Google

sextum notabile.

Sextum quoq; notabile q̄ est de nigredine durematris ꝑ si derādū est an nigredo seu lividitas causari videatur a tinctura medicaminis vel ab aeris alteratione aut ab aliqua re contūdenti panniculum hoīa percussionis illata vel fuerit predicta nigredo illata merito alicuius sanguinis concreti retenti z putrefacti inter duram matrem z craneum; nam si a tinctura medicaminis procedere videatur tunc applicatio mellis ro. ad remouendam talē nigredinē efficacissima est medicina. Si vero nigredo causari videatur occasione alicuius alterationis aeris vel frigoris: tunc pro eius remotione medela infrascripta procedatur. ℞. terebeu. clare. ℥. iij. mellis ro. colati. ℥. j. ℈. bulliant vnica ebullitione deinde auferat ab igne z immediate ponatur vitellum vnius ouī addendo etiam farine ordeacee. ℥. iij. croci. ℈. j. sarcocol. ʒ. ij. Ista em medela mū dificādo cum aliquali domestica digestione nocumum a iunati no separare facit. Eandem operationem facit in remonēdo nigredinē durematris a re cōtinenti causatā: ꝛ duobus aut tribus diebus digestiuū de terebenthina cum vitellis ouoꝝ aut cū oleo ros. omphacino ꝑfectū ad hāc intentionem magis ꝙuenire videatur: oleū q̄z de vitellis ouorū pro hac intentione credo mihi solennis est medicina. At si nigredo p̄dicti panniculi merito alicuius sanguinis putrefacti causari sentiat tūc in eius remotione medela infrascripta tribus aut quatuor diebus procedatur. Cuius ordinatio talis est. ℞. aque vite optime. ℥. ij. ℈. grane finissime tritura. ʒ. ij. croci. ℈. j. mellis ro. colati. ʒ. j. ℈. sarcocolle. ʒ. iij. bulliant sīs simul vsq; ad cōsummationem tertie partis deinde colentur. z vtere guttatim stillando super duram matrem medicina ista: q̄z eius operatio mirabilis est existendo etenim z mundificando partem pāniculi putridam sanam mirabiliter a putrefactione cōseruat vel facias ſic. ℞. aquam vite. ℥. ij. abietis. ʒ. ij. ℈. mellis ro. ℥. j. ℈. suc. apij. ℥. ß. suc. bethonice. ʒ. vj. sarcocol. ʒ. ij. bul. oīa simul vsq; ad ꝑsummationē medietatis aque deinde colētur z vtere more ante dicto: cui⁹ nāq; operatio est cum maiori abstersione. Si vero via ista remoueri non possit putrido z nigredo hmōi panniculi imo eger in dies magis ataq; magis cum accidentibus malis deteriorando procedere videat. Ista q̄ medici de eius salute desperati fuerint tunc animose prius prognosticatione eius periculo cum astantibus infirmi z eius ꝓpinquis facta advlteriora transire opꝫ: quare p̄ ma necessitate ad illa duo remedia in secundo notabili descripta recursum habeas. Sunt z em efficiora remedia. Ut patet cōsideranti ingredientiarum rationem pulueris nostri: tū rōne vnguēti egyptiaci et aque vite q̄ has duas medicinas predictas ingrediuntur.

Septimum notabile

Septimum insup notabile qō versatur cir mū nosis capitis facien-

Digitized by Google

dam cū instrumento nostro nes
pulato est quod p posse in esta
te vltra quartū perforatio pre-
dicta efficiatur: licet autores di
cant perfoationem predictaz
posse retardari vsqz ad septimā
Similiter etiam dico tempore
glaciali ad faciendam prefatā
perfoationem vsqz ad decimū
possumus permanere tamē fa-
ciendo perfoationem ipsam
ante septimum magis secura
esse videretur: et propterea ad
Auic. propositum nostrum Auicen.
cap. proprio inquit: quanto ci-
tius tanto melius. Igitur teste
Catone. Quod tibi suspectum
est confestim discute: quid sit
nanqz solent primo que sunt ne
glecta nocere. Sitqz predicta
perfoatio in figura longitudi
nali et in loco pro posse decli-
nioni confecta vt materia faci-
lius foras expurgetur: a si per
cussio super commissura eueni
re contigerit. Dico vtrāqz par-
tem ossis esse perfoandam vi-
delicet in dextera et sinistra
parte commissure et huiusmo
di instrumento semper cōmis-
suram intactam relinquendo.
Ratio cur necessarium sit per-
foare os capitis duobus in lo
cis in isto casu est quia cum
membrana cerebri seu dura-
mater extra vnam quanqz com
missuram capitis naturaliter
transitum habeat ad officium
cingendi totam capitis claua-
riam sine ollam capitis vt Cel.
c. proprio testatus est: hinc est
qz se tantummodo experiretur
os in parte dextera huiusmodi
commissure licet sanguis qui
hora percussionis extrauena-
tus ad illam et partem dextrā
decurrerit foras expurgaretur.
Sanguis tamen qui ad par-
tem sinistram predicte com-
missure declinauerit p̄ter ob-
staculum seu prohibitionem
pannuli alligati et annexi cō
missure ibiqz permanentis ad
modum discriminis et pariе-
tis predicta perfoatione facta
in parte dextra minime expur
gare valebit. Et propterea vt
sanguis qui ad vtramqz par-
tem huiusmodi discriminis in
trauerit foras libere exire va-
leat due perfoationes neces-
sarie sunt vna videlicet ad dex
teram et altera ad sinistram.
Et hanc operationem in tem-
pestate nostra in Romana cu-
ria sepenumero fecimus p̄ce-
sertim in domino Marcello de
fregia panis ciue Romano vi-
ro bone indolis perspicacissi-
miqz ingenij: ex q̄ mihi a egro
tantib⁹ bene succesſum est. Ue-
rum si contigerit fracturaz os-
sis a re cōtinenti causā esse
ita q̄ os comminutum seu con
quassatum plurimuz esse videa
tur: tunc vt capi. proprio in co-
piosa nostra autoritate pauli
diximus necessarium est illud
quod vehementer est cōminu
tum vt auferatur totum aliquā
tisper ptis ossis sane trapanis
circumcirca ossis cōtusi perfo-
rando capiatur vt fecimus in
quodam placentino qui dum
ab vno calce mulei medio frō
tis percuteretur statim in ter-
ra cū accidētibus malis proie
ctus fuit. Uocat⁹ ad eius cura
tionem: a locū percussiōis ins-
piciendo inueni os circulariter
depressum ad modum magne
amigdale a parū plus. Uidens
ergo in osse frontis tantaz esse
factam percussionez statim to-

Digitized by Google

tem os dubiū ꝛ parumplus in
cisiōe triāgulare rasorio in con
spectu posui: deinde totum os
directum plumatiolis vino ca-
lido madefactis ꝛ expressis cō
tegi. Labiaq; similiꝫ alijs plu-
matiolis albumine oui illini-
tis totaliter cōclaui et collocā-
ui q; sequēti die ad exteriorem
partē p̄dicta labia reuerberata
esse reperi. Modus vero remo
tionis talis ossis p̄minuti talis
fuit videlicet iussim⁹ circulari-
ter trapanari aliquā ptez ossis
sanā capiendo os cōtusum vnā
super aliā perforationē cadere
faciendo: ita q; decem foramini
bus tota cōtusio vndiq; ab in-
cisione circulata remansit: quo
facto tota ossis contusio digitis
leuissime ablata fuit. Et hāc ēt
opationē a trib⁹ practicātibus
q̄ mecū adderant in cura fieri p
missimus quorū vn⁹ fuit magi-
ster Frācisc⁹ de pisis: secūd⁹
Jacob⁹ de nardellis: tertiꝰ Ce
sar iuliani olim hebrei oc̄s in
Romana curia practicātes: hoc
peracto duram matrem opti-
ma aq̄ vite lauari iussi: deiñ ca
pitalē vulnerē supius habituz
imponere fecim⁹ et est domini
Anni. vt supra dictū fuit. Succes
sine deinde administrauimus
desup cerotū descriptiōe nostra
ordinatū superi⁹. Et sic deo an
nuente curatione ista intra. xl.
diez̄ spatiū ille bonus vir a tā
to magno periculosoq; vulnere
liber euasit: fuit em̄ dura mater
adeo conquassata ꝛ dilaniata q;
prima die extractionis ossis q̄
facta fuit die tertia videbat̄ ha
bere colorē epatis castrati ꝛ de
ficio aq̄ vite pars ptusa dure
matris fuit remota ꝛ mundifica
ta pars vero sana a putrefactio
ne preseruata. De hac ēt curōe
prefata magister Mari⁹ scapu
tius phisicus ꝛ in pñtiaꝝ i Ro
mana curia autoritatis nō par
ue plurimū meritus est: q̄ etiā
huic curōni p opere phisico in
terfuit phificū negotiū in p̄fa
ta cura quotidie gerendo. Siꝝ
etiā anno. Mccccc.xv. de mense
Julij: q̄dā bruscho noie in bra-
chiani oppido a quodā ei⁹ ho
ste sup cozonali cōmissura ense
grauiter pcussus fuit pcussione
adeo magna q̄ tertia die tali
vulnere de cerebri substātia ema
nare cepit vez̄ ad q̄ntitatē cice-
ris: erat em̄ alba ꝛ solida sicut
vera substantia cerebri: ꝛ argm̄
q; fuerit mera substātia cerebri
partim sumpsi a bzenitate tpis
q; tertia die nulla facta fuit di-
gestio saniositatis i labijs: par
tim insup ex applicatiōe mede
le aq̄ vite cū alijs exiccatiꝫ q̄
in principio cure administrari
iussi. Et ꝓpterea rōnib⁹ p̄dcis
bitis dicendū vr̄ q; illa fuit sub
stātia cerebri ꝛ nō materia ꝛ cu
ratiōe eadē dei mūere superi⁹
in illo placētino habita intra. l.
die liberat⁹ exiuit sp em̄ absq;
febre ꝛ accētib⁹ malis in ei⁹ cu
ra ymāsit ac si vuln⁹ vsq; ad al
mocatim tm̄ attigisset erat vtiq;
vir robustissime nature ꝛ iō for
ti nature nihil ipossibile dici so
let. Octanū siꝝ notabile q; est
de die⁹ in q̄b⁹ culpa modicoꝝ uū nos
aut egrotātis mozs vna cū acci tabile.
dētib⁹ malis in magna fractu-
ra cranei ptigere possit. dicim⁹
q; si culpa male curōnis medi-
coꝝ tradite mozs accēstia mala
supueneriꝫ. tūc dico q; ītra quar
tū decimū aut. xxj. aut. xxvij. die
nō pteribūt. Ista nāq; mala me
dicoꝝ curatio intelligit aut q;

Digitized by Google

facta fuit detectio in osse qñ nō est opus q̄ os pforet aut q̄ pforatio in osse vsq; ad durā matrē non fuit facta craneo exīte fracto suis debitis in tpib⁹: vel ēt pñt cāri accidētia predicta vna cū morte medicoꝝ culpa qñdiutius suos egrotātes vellent gubernare dieta tenuissima ac febrē pīnā paterent. Exinde em̄ sepenūero sequit q̄ caro deueniēs ab osse post decimā quartā diē cū dura mātre cōglutinari solet a natura medicinis incarnātibus virtute existēte fortī ⁊ cōpetēti nutrimēto medīāte vero tenuissima dieta diu in fractura cranei a medico egrotāti exhibita nō solū ꝓdicta caro augmētat ⁊ generat: verū etiā destruit ⁊ phibet eius gñatio ⁊ cōglutinatio cū prefato pāniculo dura mater nuncupato. Exinde sit⁹ sequit vc; ꝓpter repugnātiam incarnatiōis ambaꝝ partiū durā mātrē corrūpi a sanie q̄ cōtinue cadit a vulnere ītra craneū ⁊ durāmatrē aut ipsam durā matrem ab aere seu frigore vitiari vel ab oī leuissima cā alterari ipsa duramatre exīte debili ⁊a carne depauperata. Et ꝓpterea vt ista incōueniētia euitemus: trāsacta. xiiij. die dūmō febris nō repugnauerit dietā aliquantulū ingrossare vtilissimuꝫ esse vt: vñ Gale. in isto casu ⁊ in omnibus ossiū fracturis dari insit capita ⁊ pedes ac interiora alitū. Et ꝓpterea vt q̄ oīa cibaria domestice nutrientia cū aliquali viscositate nutrimenti in oībus ossib⁹ fractis trāsacto periculo apātis ꝓuenire videtur. Ex parte quoq; egrotātis accidentia prenarrata ⁊ mors experiri pñt in magnis ⁊ amplis capitis fracturis eū lesione pīniculoꝝ cerebri ⁊ sine lesiōe eorū vsq; ad cētū dies vt Rogerius testat⁹ est ⁊ ego i tēpestate nra vidi in romana curia virū quē dā de taliacotio q̄ grauiter ense percussus fuit sup cōmissura laudale cū lesiōe dure matris: ⁊ demū cū magnis laborib⁹ reductus fuit sine febre bñ se habebat in comestione ⁊ potu in somno ⁊ alīs operationib⁹ naturalib⁹: vulnus sit⁹ fuit optime mūdificatū ⁊ incarnatū ⁊ ab oī osse alterato ab aere. xxx. dies spoliatū fuit transactis sit⁹ diebus. xl. quotidie e lecto surgere incepit ⁊ per camerā ambulare suaq; negotia expedire. tādem circa. l. diē superflue cenādo varijs ⁊ diuersis cibarijs nimiaq; vini potatione. Circa mediā noctē hora digestiōis cibi valida febris ipsum inuasit: ⁊ deinde satis quā primū vapores cibi caput vapotādo appoplexiam induxerūt ex qua infra. xxx. horam ille bonus vir sine loquela vitā morte ꝓmutauit: ꝙs plures sit⁹ hoies post multos dies de fractura craneis vidimus periclitari: interdū merito frigoris sumpti in capite. Aliq̄n ob cām venereā sepissime post nimiaꝫ comestionē cibi ⁊ vini potationem. Ecce ergo amice oēs partes ⁊ cause quibus ⁊ culpa chirurgicoꝝ ⁊ medicoꝝ ac egrotātium plerūq; accidētia ⁊ mors in fractura cranei accidere possint ⁊ tempus in quo possumus expectare accidentia mala in magna cranei fractura.

¶ Nonum quoq; notabile q̄ est de exiccatione labiorum vulnere notandum est: vtrū exsiccatio ⁊ contractus

Digitized by Google

et cōtractio causate fuerit occasione alicuius materie retēte sub osse z febriz causate ab eadē materia retēta an merito alicuius medicaminis fortis exsiccationis aut merito ingentis alterationis causate in osse ab aere vel alia causa extrinseca. Si vo ista labioꝝ exsiccatio ꝓpter medicinā fortis exsiccatiōis aut ꝓpter os fortiter ab aere alteratum causari videat: tunc febris ꝑdicta nō erit valida: nec caro labioꝝ vulneris a sua vinacitate coloris penit⁹ ꝑuata nō erit. Similiter sanies licet i quātitate nō sit multa. tamen nō multū aliena a qualitate sub bōitatis esse solet. In contrarium vero quādo predicta labioꝝ exiccatio culpa retentionis alicuius sanies inter os⁊ pānicul⁊ aut merito febris cōtinue⁊ ingētia genite ab eadē materia retēta super prefato panniculo adfuerit tūc dico ꝙ labia erunt sine aliq̄ carnis vinacitate: z sanies simpliciter z in quantitate z qualitate sine aliqua bonitate reperiri solet.

¶ Decimū insuper notabile ꝙ est de tempore remotiōis ossis alterati ab aere aliq̄d simil⁊ est dicēdū. Et breuiter dico ꝙ si vo tus exp̄ulsiua mēbri fuerit fortz z alteratio ossis in osse ab aere causata lenz fuerit: z ager febre vacauerit: tunc dico ꝙ vt plurimum intra trigesimū vel quadragesimū die ad sūmū os ab omni alteratione spoliabit. Si vo ꝑdicta alteratio ossis ab aere causata vsq; ad dispoliā atti gerit. Tunc non nisi in longiori tēpore eis nocumentū spoliabitur. Imo sepenumero ad remouendam talē ossis alteratio nē fricatio ossis z cauterizatio ipsius necessaria sunt vt in sucedenti notabili demōstrabit.

¶ Undecimū itez notabile ver Undegitur circa corruptionem ossis cimus causataz occasione alicuius cen= notabi tusionis in osse a re contunden le. tur: z hoc plurimū euenire cōtingit i etate tenella: super quo cōsiderandū est ꝙ interdum vt se penumero vidim⁹ ex ista dispule sen spongiose cōtusione ꝓpter sanguinem iter ambas tabulas extrauenatū tanta sequitur corruptio ꝙ nisi a prudenti medico statiz raspatoriis remoueatur accidētia mala ad cerebri pāniculos suas putredines delegando ꝓculdubio generaret: vt ergo illud inconueniens euitem⁹ vtilissimum est vitreā prime tabule raspatoriis remouere vt exinde sanguis extrauenat⁹ melle ros. ceroto in principio cure fracture cranei ꝓnota facilioꝝ loco expurgari valeat: si vero predicta cōtusio in osse causata ad putrefactionem pervenerit: tūc dico ꝙ remotio putredinis in osse fricatoriis i strumētis fieri debet: z deinde levis cauterizatio ignis vel loco ignis vnguēti egyptiaci administratio necessaria ē: ista enim auxilia ignis et vnguenti egyptiaci partē ossis corruptā habeant remouere z sana conservare. Unū tamen sup ignis cauterizatione cōsiderādū ē: vide licet ꝙ cauterizatio nō sit multum superflua. imo levis ne sua adustione cerebri panniculum ledere habeat.

Decimū no tabile.

Duodecimū no tabile.

SUper duodecimo ꝗz notabili quod est de prouocatione somni super instātia vigiliarum aliquid est di-

Digitized by Google

cendum. Contingit vtiq; in fractura cranei holm somnum in primis diebus penitus amittere occasione interdum vaporũ colericozũ a stõacho ad cerebrũ eua porãtiũ: aut merito istõ euenit occasione alicui⁹ materiei colerice in pte exteriori capitis diffuse. Si vo vigiliarum instantia cãri videat a materia fumosa colerica a stõacho ad caput delegata tũc post assũptionez cibi: minua aut citoniaz pasta ad phibẽdũ ascẽsuz vapoz solennis est medicina sumẽdo de ꝑdictis. ℥.j. ℈. lactucaz. Siꝛ comestio ꝛ iuleb violatũ in isto casu summe ad ꝓpositũ faciũt impositio q℥ olei violati tepiditer in die ītra aures ad puocandũ somnũ summopere vz linire etiã timpora et summitatẽ nasi vnguẽto populeõis ẽ vnũ de ꝓuocatib⁹ somnũ: lauare de nicz bis in die post prãdiũ ꝛ cenã ꝑ duas horas brachia crura ꝛ tibias ꝛcoctõe infrascripta calida somnũ potẽtissime puocat: materiaz a capite ad extremas partes corporis aliqualiter diuertẽdo ꝛ stomachi fumositates vaporosas deorsum deriuãdo q̃ sũt causa iterũ amissionis somni insensibiliter euaporare facit. Cuius balnei hec semp nr̃a fuit ordinatio. ℞. rosarũ lactucarũ violaz. ana. ℳ. ij. capitũ papaueris. ℳ. j. nenphariz absinthij. aã. ℳ. ℈. coziãdrozum. ℥. ℈. bulliant omnia simul cũ aqua sufficienti et parum vini vsq; ad cõsummationẽ tertie partis ꝛ vtere more iã dcõ. Si vo amissio somnia materia colerica maxima in parte exteriori capitis decursa fuerit vltra antedicta remedia que in isto casu potentissime etiam conuenire videntur totum caput oleo violato ꝛ vnguento rosato tepido illinire bis in die presentaneum remedium est. Enema similiter et fricatio ligatio ꝙ extremitatum cum ventosationibus sine scarificatione in isto casu plurimum iuuant materiam sursum deorsum deriuando.

¶ De tertiodecio notabili qõ est tractare de medela erisipilis nunc dicemus que auxilia faciunt principio ꝛ in augmento ꝛ ꝓ resolutione domestica relẽ percussione materia a postematis tendenti dico in itinere resolutionis ista duo auxilia infrascripta fili mi in prenominatis temporibus plurimum valere inuenimus. ℞. olei violati olei rosati odoriferi vnguenti ros. vel loco eius vnguẽti Salañ. ℥. ij. succi lactuce succi violarum. aã. ℥. x. succi lingue passerine. ℥. ß. bulliãt oia simꝫ vsq; ad ꝓsumationẽ succoꝝ: deiñ colenᷓ ꝛ vngaᷓ totũ caput quotidie nõ frigido sed tepido: vt facias sic ꝛ erit efficacioris operatiõis. ℞. olei violati olei omphacini. aã. ℥. ij. ß. vnguẽti rosati vl̃ loco eiꝰ vnguẽti Sale. ℥. x. succi lactuce. ℥. j. ß. succi lingue passerine: succi acetosę. aã. ℥. vj. aq̃ ordei ciatũ vnum: bulliãt oia sil̃ vsq; ad consũmationẽ succoꝝ ꝛ aque: deinde colentur cui colature addantur cere albe. ℥. ij. ꝛ iterũ bulliãt paꝝ: et deiñ ponatur petia lini tante amplitudis q̃ valeat totũ caput amplecti ꝛ ponaᷓ predicta petia in predicto vnguento quando aufertur ab igne: et statim deinde i aqua ordeacea: qꝛ effi

Digitized by Google

cit admodū sparadrap. z pus capillis totius capitis abrasis ertēdat predicta petia aliquā tulū tepida sup totū caput ei⁹ nāq; operationē in isto casu filimi solēnē esse repies. At si eri sipila in via supotationis tēdere videat: tūc p ei⁹ maturationē: vt capto proprio i copiosa nostra tractaum⁹ procedatur. Similiter facta maturatione aperiat digerat mūdificetur: z incarnetur ac sigilletur vlcus. put ibi aple ōscripsim⁹. igit vr gēte necessitate ad illud recurras. ¶ Sup ārtodecimo notabili q̄ est de repcussiuo erisipile vulnerū capitis aliq̄d est dicendū vez q̄ ratione principalitatis mēbri fortiorib⁹ repercussinis nullo vnq; tempore materia hmōi herisipile a prudenti medico expelli debeat: nō em in tali mēbro canonici opando solitū est ab oib⁹ practicantib⁹ laudari materiei revocationez ab exteriori ad interiorē partē mēbri pncipalis: imo omni studio z ingenio in isto casu debemus euitare incarcerationem hmōi materiei que incarceratio a fortib⁹ repercussinis sepenumero fieri solet. Et pterea erisipilam esse denudato malum testāre hypocra. Igit in administratiōe auxiliorū repcutiētiū in tali dispositione p̄m aduertēdū est. Repercussiua etem nō dūt expoliari ab aliq̄ humectatiōe refrigeratiua vt acuitas z siccitas materiei colericar hmiditate p̄dicta ptēperari z alterari valeāt: q̄ de re duo descripta auxilia i añcedēti notabili p sufficiēti z secura repcussiōe z resolutiōe erisipilevulnerū capitis magnifice z cū max ia egro

Decimū q̄n tuz notabile.

tātis securitate conuenire sentimus. Un male agunt chirurgici qui in isto casu procedere solēt in repercutiendo materiā cum boliarmeno oleo rosato z succis herbarum stipticātium: necnō cum aceto: ista em fortiter intus materiam sua stiptici tate repellūt quod ita non faciunt duo p̄nominata auxilia: q̄r vt patet considerāti ingredientia habent virtutez suadomestica infrigidatione acuitatem colere cōtūdent. Sua si quidem lenitate humectatiua sic citatem colere liniendi et humectandi officium habent vnde pro tui necessitate ad predicta duo auxilia recurras. ¶ Pro decimoquinto denicq; et vltimo notabili quod est de purgatione vtilē sermonē nunc facere tēpus est. In primis videndum est an purgatio cōueniat ante aduētum apostematis an post aduētum ipsius. Similiter an medicina solutiua an lenitiua seu minoratiua corpus purgandum sit. Et primo vī q̄ purgatio ante aduentum apatis et post aduentū ipsi⁹: summopere esset necessaria per vētris solutionē z etiaz per flobothomiā in pncipio. Et ista de hac purgatiōe varie sint opiniōes practicātiū: nōnulli em purgāt egrotātez cū electuarijs scamoniatis fortiter mouentibus naturam. Alij (vt Auicēna) et qui secuti sunt ipsum. c. ptopio de fractura cranei iubent euacuare corpus cum eo medicamine quod semel tantum euacuat: inquid enim Auicēna loco p̄allegato quod si apostema caldum perseuerat et non est aliquid quod prohibeat sumere

Digitized by Google

medicamen solutiuū soluēs se mel fiat illud. Nam hypocra. precepit illud: qualia sūt velut casta māna: tamarindi z huiusmodi: vt Dinus z Scōtilis testā tur exponēdo sententiam Aui cē. Pnomlatā. Quapropter modi derni et optimi practicantes i isto casu ante aduētum apostematis circa purgationē facien dā hūc semp seruauere ordinē vcz ante vētris solutionem per pharmacū sumptū p os iubent enemate p̄cedēti cephalice ve ne later; oppositi flobothomiā fieri deinde digestiuū egrotāti p̄pinari vsq; ad quintā diē confectū ex sirupo violato z rosato ex infusione cum aqua borag nis z lupulorum: psequenter solēt egrotāti hāc exhibere medicinam. Rē. casie diacaprolicōis. añ. ʒ. vj. cū zucchаro fiāt boli: hec est p pauperib⁹ psonis. p diuitibus vō delicatis psonis sic fieri pōt. Rē. māne electe diapruns nō solutiui vl diacassie. añ. ʒ. vʃ. reubarbari electi z scōz artem infusi. ℈. ē. cum aqua endiuie z lupulor fiat potio breuis addēdo sirupi violati. ʒ. j. z rō cur in principio magis cōueniat purgatio p flobothomiam q̄ per pharmacū solutiuum est qz testāte Sal. humores q̄ sunt parati ad membrum vulneratum decurrere z ip̄m apostemare sunt velut sanguis ad coleram proportionatus z hoc non contingit euenire nisi propter nobilitatem z flurum talis sanguinis colerici. Ut igitur p̄fati humores a capite diuertantur z vacuentur flobothomia ce phalice ptis oppositе necessaria est: qz materiā seu humores distrahit ipsamq; aliquali va-

Aui.

Sal.

cuat: z vltra est aut illiuz magis directe euacuatiuū humor⁹ p̄ fatorū quibus membra vulnerata apostemari solent z insup auri lium cuius operatio farmacia sumpta per os ab olbus auctoribus securior esse iudicat operatio eteñ flobothomie a facili p̄hibeā remedio: siringim⁹ eñ venam ad nr̄m beneplacitū qō sic nō est i arbitrio medici me dicine sumpte p os operationē delere dicim⁹ p̄terea ante sertū medicinam lenitiuaz posse canonice admistrari teste Cor- Corne ne. Celso. capō de dolore iūctarū cū omni purgatione ibidē teneat non tātūmodo inferiora membra quantū etiam superiora eximaniri idest euacuari soleāt. Igitur cū ob tanti viri auctoritatē quelibet pargatio habeat euacuare z superiora z inferiora membra. Ur dicēdū q̄ in p̄cipio ante aduentū apostematis purgatio minoratiua causa prohibenti apostema nō sine ingēti vtilitate egrotanti exhibetur Et quāq̄ medicina fortiter soluntiua velut media scamoniata videtur etiam habere purgandi etiam superiora membra propter iam dictam autoritatem. tamen attenta nobilitate mēbri z etiam discrasia et debilitate ipsius que in omnibus cranei fracturis cuenire contingūt ipsa medicina schamoniata non vr in isto casu canonice admistrari: nec etiā a natura membri lesi sine dispendio nō paruo posse tolerari: teste Auerro. in suo collibet dicenti medicamia schamoniata nō ita pñt medicinis benedictis rectificari quin notabiliter nō habeant nocere p̄cipalib⁹ mēbris. Alio

Digitized by Google

etiam capite z alia ratione ipsa medicina schamoniata non videtur cōpetere nec ante aduentum apatis nec post: z est q̄ in principio humores non sunt digesti nec p̄parati eductioni fortis farmaci: tūc tpis humores sunt in motu: quare si p̄ pinaretur talis purgatio solutiua ante digestionē materierū humores agitarent sine beneficio purgationis materiez peccantium exinde esset detrimentum maius sequeret iuuamento. Et ꝓpterea digesta medicari moueri nō cruda ꝛc. Sic̄r etiā ipsa medicina schamoniata post aduentum apatis minus videtur competere nisi forte in tm̄ exigua q̄titate mixta cum medicina benedicta puta cum manna cassia: z hmōi que semel tm̄ euacuare valeat: vt Aui. loco p̄allegato inssit fortis nāq̄ medicina solutiua. Insup cū apa talis panniculi sit egritudo acuta: vt Hal. in scō regiminis acutoz testatur: non nisi cū maximo timore exhibeat egrotanti ꝓpter ꝑturbationē z inflāmationē que ab ipsa in humoribus causari ꝓtingit: que quidē ꝑturbatio z inflāmatio humoz in passionibus acutis a Hal. loco prealle-
gato summopere prohibet. Et ꝓpterea dicimus q̄ in isto casu ꝓpter iā dictū timorem aliasq̄ plurimas rationes tuti⁹ est prohibere apationē hmōi pānicu li per flobothomiā ventris solutionē minoratiuā q̄ fortī pharmaco euacuāti. Et ꝓpterea hec nobis innuit Aui. per illud verbum vbi dicit q̄ semel tantum euacuat: quasi dicat q̄ medicina esse debet talis operationis que agitationem z inflāmationem in humoribus minime causare valeat.

Aui.

Hal.

Hal.

¶ Ca. de corpe instroz ad ossis capitis tabulas perforandas.

Ista nona ossiū capitis perforatione per nouū corpus instrumentoz visis silr̄ notabilibus q̄ndecim que nō sine ingenti vtilitate a medico in fractura cranei ꝓsiderant. Deinceps vt facilius filii Aluisine a te ꝓsiderari possint forma z imenura dictorum instroz ipsoz qualitatem sigillatim tibi describam. Quoz primum masculū dicitur optimi asaris fabricatum longitudinis octo digitoz vel circa. Sup cuius extremitate habeat manticulū ad instar terebelli: quo artifices tabulas perforāt. Sitq̄ minutissime in altera extremitate dentatū ad modum serre: z canula tū canulo longitudinis digitoz quinq̄ habeatq̄ aculeum in medio canuli quadratum z pungentē paululū extra serram exeūtē: cuius quidē officium est vt circulum tm̄ in osse causare valeat. Scōm silr̄ instrumentū erit fabricatū vt primū absq̄ aculeo. In summitate tm̄ ferre terminat ne spula duobus incisionis modis dentata: vcz vna pars nespule sit que incidat os ad partem dextram q̄ ducitur instrumentū ad dextrā. Silr̄ alia pars nespule sit que incidat os ad sinistram: q̄ instrumentum ad sinistram volui tur partem. Et istud instrumentum simul z semel in osse capitis plateam z foramen facit vt superius diximus: q̄ instrumētum nespulam femina dicitur. Tertium instr̄m: q̄ instrumētū

Digitized by Google

securitatis dicit erit canulatus manicatus z dentatum: vt supra sine nespula z aculeo: habebit tñ vnū canulū argenteū vel ferreū lōgitudinis trium digitoꝝ intrantē p extremitatē ferre ad modū vitis torculate. q̄ sursum torculando paulatim ducitur: z isto mō iuxta verā ossis capitis fpissitudinē pforat pfecto sine periculo lesionis panniculoꝝ cerebri. Quartū deniqꝫ sequitur instrm q̄ lenticula & fabricatū cū canulo z vite vt in tertio instrumēto dictū fuit z dz carere serra z vacuitate canuli. Super extremitate tñ lenticulā habebit: sitq̄ instrm supra lēticula p spatiū vnius digiti cū dimidio optime fabricatū ad modum linee rotūde: lēticula em̄ inuabit ad frangēdū ossis aculeos. Linea silr instrm manu a dextris z sinistris ducēdo oēs ossis asperitates cum securitate delebit: adiutorio etem̄ prefati canuli q̄ apodiatur super osse nō permittitur duram matrem offendi a lima z lenticula. Et eodē mō cauendus tertij instrumēti qui apodiat super osse capitis nō sinit causari lesionē in pāniculo hora perfotatiōis ferri: q̄ gradatim mediāte canuli apodiamēto super osse sursum ducendo canulū: z deorsum serra penetrando os sine aliquo periculo perfotat. Et istud ingeniū est miri ficum: z vt diximus diuinum.

¶ Cap'm de cura vulnerū nauigantium z militum.

QVoniam nauigantiū z militum corpora vt plurimum sunt robuste nature et assueta nō modico labori: ita q̄ nec ventis nec pluuie aeri: soli: fame: siti z vigilijs quam plurimis parcere queūt. Et propterea eoꝝ curatio debet esse accommodata vite z nature eorundem. Igitur ad actū practicum veniendo: dicemus q̄ si talia corpora in capite vulnerari contingat: tunc eoꝝ curatio tractanda est: prout dictum fuit superius cap̄. de cura vulnerꝫ capitis vez cum ceroto capitali aqua vite z puluere Aui. Verū Aui. si predicta corpora in locis iuncturosis vulnerari contigerit vulneratione magna: tunc loco prius cauterizato cum terebē. z oleo rosa. leni cauterizatione vulnus statim suendum est in loco declinioti orificium relinquendo vt er eo sanies expurgari valeat. Deinde intra vulnus ponātur cum tincta oleum de vitellis ouoꝝ vel oleum de ippericone cum tantundem tereben. clare. Unguentum insuper magistrale basilicum nostrum m ampliori pena desuper administratum summa est medicina. Cumq̄ sanies generata fuerit loco olei ippericonis mūdificatiuum de sirupo rosato accommodate conceditur. Em plastrum quoq̄ de fabis quod valet aduersus podagram z dolorem lacertorum spasmorum vsq̄ ad vndecimum diem in ampliori petia administratum in isto casu crede mihi presentaneum et solenne remedium est. Similiter si vulnus fuerit cum deperditione substantie cum instrumento dicto lo scopeto membri tunc consecuta cauterizatione loci eorum cura finienda est prout capitulo proprio plenarie locuti sumus: in carnosis vero vulne-

Digitized by Google

ribus futura partium cū lotione aque ⁊ vite ⁊ ipositiōe pulueris ⁊ aloes ⁊ mirre ac vnguēti basilicōis magistralis vtilis ⁊ necessaria est. In cassalib⁹ vero vulnerib⁹ pectoris ⁊ penetrantibus in vētre qualiacūq; sint vulnera predictorum loco rum aqua vite ⁊ aloes cū mirra vna cum ceroto de minio tradito capitulo de additionibus summe ad propositum faciunt valet quoq; super ventrē ⁊ pectus administratio infrascripti emplastri. Recipe farine fabarum. lib. ij. furfuris triturati. li. j. bulliant omnia cum sapa sufficienti et vino albo parūq; aq̄ vsq; ad spissitudinem solidam addēdo in fine coctur olei rosati camomillini anetini. anavnciā vnam semis. Demū eoz vita pro comestione ⁊ potu sint carnes pullorum castrati ⁊ currentes cursu earum dummodo hoc fieri possit cum eorū commoditate vel causatum. Et hec puto tibi sufficere deo dāte cuius nomen sit benedictum.

¶ Capitulus de mō flobothomādi a capite vsq; ad pedes.

Licet fili mi capitulo pprio ō flōmia lib. ix. satis diffuse vtilitatem flōmie inuamēta ⁊ nocumēta ei⁹ ⁊ venasc̄ solēt medici flōmare p tractauerim: tamē ad lucidiorem doctrinam prefati capitulī sub forma corelarij ex qua parte facienda sit flōia tam diuersiua q̄ euacuatiua in apatibus vulneribus ⁊ ossium fracturis euenientibus a capite vsq; ad pedes nunc opinionez antiquorum ⁊ modernorum practicātiū accuratissime describere decreui. Ut igitur ad actum practicū veniam⁹. Dico q̄ regula gñalissima est vt flōia diuersiua nisi mā fuerit venenosa efficiatur ex parte opposita obtēperata per diametrū vnaz cōpletā dūtaxat corpe nō multum existēte plectorico. Et hoc dico in pricipio vsq; ad augmētū facienda est flōia diuersiua. In statu vero ex eadē parte dz fieri flobothomia q̄ tunc tpis nō est intētio diuertēdi mām q̄ ăpli⁹ nō fluit. Imo fluxā eūare p flōiā euacuatiuā accōmodatissimū est: cuz in statu apatis tota materia añcedens sub forma reperiatur cōiūcta. Pulcherrimū ē deiceps sigillatiz a capite vsq; ad pedes videre ex qua parte sit facieda flōmia diuersiua ⁊ euacuativa et in q̄bus tēpozib⁹ debeat fieri et diuersio et euacuatio per flobothomiā. Redeūdo igitur ad ꝓpositum nostrū practicātes fere oēs ⁊ antiqui et moderni in faciēdo flōmiā hūc seruauere ordinē qui in hac nostra tēpestate a practicātib⁹ adhuc practicatur ⁊ obseruatur vez si mā faciēs egritudinē fuerit in capite. Verbi gr̄ia. In oculo dextro corpore existente non multuz plectorico: ⁊ capite nō multū pleno materia peccāte: tunc enemate precedēti accōmodatissimum est venā cephalicaz q̄ est inter indicem ⁊ digitū grossum man⁹ opposite egrotātis oculi flobothomare. In statu vero ex parte eadē eiusdēvene ad euacuandam materiam cōiunctam flobothomia similiter ab omnibus practicantib⁹ vsitatur. Verum si corpus fuerit

Digitized by Google

plectoriū flōia saphene eiusdē lateris vtilissima est euacuādū em̄ plectoriā corporis materiā ad oculū fluētē iursum deorsuz deriuādo ipsam aliquatr diuertit. Cōsequēter ſtāte plenitudie humoꝝ peccātiū i corpe ꝛ materia adhuc fluat vel parata sit fluere ad oculū dolētē tūc accōmodate ꝓcedit flōia vene ꝓmunis lateris oppositi: si materia fuerit in supioꝝ partibꝰ vel de epatica vena si materia fuerit in ptibꝰ medijs corpis: epatica em̄ euacuat directe ab epate ifra: vt qz ipa materia sit merito retētiōis mēstruoꝝ vt occasione retentionis emoroidaꝝ. Cōis aūt vena supioꝛa ꝛ iferiora respicit mēbra ꝓpter ꝓpositiōem quā hz cū basilica ꝛ cephalica venis ꝛ ppea vniuersalē plectoriā totiꝰ corpis eūat. Ulteriꝰ si ꝓtingerit obthalmiā ⁊ lidā amboꝝ oculis euenire corpe nō multū existēte plectorico: tūc cōsiderādū est ex qua saphena facieda sit flōia. ꝛ breuiter dico ꝙ si obthalmia magis fuerit in oculo dextro ꝯ in sinistro: tūc flōia saphene pedis dextri magis videt ꝓuenire ꝯ si sinistri qz faciēdo flōiā de sinistro pede distrahet ꝓ duas diametros ꝓpletas qō non dz fieri qñ ītētio stat in diuertendo materiā iurta antiquoꝝ doctrinā ꝑsertim Auic. primū canone traditā ꝛ hoc totā dico dū modo intētio adfuerit potius diuertendi materiam quā plectoriā corporis euacuādi deiñ in sequēti de virtute etate cōsentientibꝰ incidēda est basilica lateris oppositi ꝑfati oculi dextri: ꝯ dico si plectoria fuerit in partibus medijs corporis vt faciēda sit de cōi vena ⁊ repletio corporis vt is adfuerit verū si plenitudo reperiat in capite tūc flōia diuersiua dz fieri de cephalica manus ℈ riegri oculi. Sit ℈ et flōia eūatiua in statu eiusdez lateris vbi est egritudo deuena. cephalica faciēda est. Cuz aūt cognoueris materiaz ad oculos penire esse fluxā qō de facili cognoscit ꝓ aduētū statꝰ egritudinis: tunc cephalicā venā oculis minoris afflictionis ad euacuādā mām cōiūctā partiū circūiacentium oculi ꝑdicti incidere vtilissimū est Cōsequēter alteriꝰ brachij cephalicā aperire ad intētionē ꝑdictā accōmodatissimum est. Unā sup hoc vlem ⁊ vtilissimā de flōia distinctionez ꝓnotare debemꝰ q̄ pōr extrahi ex regula Gale. lib. ō ⁊ genio sanitatis: et ex dictis Auī. j. canone. Et ē ꝙ qñ facimus flōiaz diuersiuā et euacuatiuā occasione alicuius apatis ꝙsiderandū est cōsideratione bona: an corꝰ sit plectoricū vel nō. Cōsiderādū est insup an apa sit magnū vel nō an mā aās sit in fluxu: et ꝓ pte fluxa vl i totū sit fluxa nā si corꝰ nō fuerit plectoricū vel sit apa magnū vl paruū: semp flōia diuersiua vt supi dixim nisi cā venenositatis ꝓhibeat ex parte oppositā fieri debet ꝓ vnā diametrū trm. Euacuatiua ꝯdē flōia ex cadez apatis pte semp faciēda est. Uerū si apa fuerit cū plenitudine corporis et magnum: tunc quāto magis flōia fuerit longinqua a parte patiēti sine sit distās ꝑ duas diametros cōpletas: sine non tāto erit melioꝛ euacuando em̄ plectoris corporis aliqualiter

Auic.

Digitized by Google

aperte patienti diuertit mām. Consequēter securi⁹ ad ꝓpinquiorē partē reiteratio diuersiōna puta ꝑ diametrū vnā cōpletam efficitur. Prima eſt flobothomia datur ad vacuādā plectoriā corporis. Et ꝓpterea ꝑfati auctores nō curāt an ſit facta ꝑ vnaz an duas diametros cōpletas: qz eoz intentio fuit poti⁹ euacuare plenitudinem corpis ꝑ hanc primā flōiam ꝙ diuertere a parte patiēti materiā. Scōa ꝝo datur ad diuertēdum materiā ad lat⁹ oppositū loci dolorosi. Et ꝓpterea officium prime flobothomie facte in lōgiori corporis parte ē plectoriaz corporis euacuare. Secūde vero flobothomie eſt intentio materiā a parte patienti ad latus oppositū diuertere. Et hec fuit ītetio domni Hal. z Aui. z plurimoꝝ tractātiū que ꝑfatos ꝝos securi ſunt. Ceterū ſi cōtigerit materiā aſcedentē ꝑ pte ad apa fluxā eē z adhuc de materia antecedēti ſit i fluxu apta nata decurrere ad locū dolētē tūc flōia diuerſiua per vnam diametrū fieri pōt: dato etiā ꝙ apa fuerit cū plenitudine corporis in principio vero ſtāte plenitudie ꝑdicta qz nōdū materia fluxa eſt ad locum tūc flōia ad partē longinquiorē vt ꝑdixim⁹ autoritate Hal. z Aui. canonice fieri ꝑt. In ſtatu vero apatis propterea qz tota materia antecedēs ſub forma reperitur coniuncta precedenti primo flobothomia plectorie minoratiua: z deiñ diuerſiua ꝑ diametrum vnam completam euacuatiua ex eadē apoſtemātis parte facienda eſt. De hac ꝙdem flōia vnū eſt ꝑſiderandum vez an flobothomāda ſit inter pollicem z indicē: vel in plicatura brachij qz loc⁹ vene cephalice ſupza ꝓmuē venam verſus muſculuz cubiti reperiſ: vt Hal. Auic. z Aliabas teſtantur ſuis propꝛijs capitulis de anathomia venarū z tamen nullā faciūt mentionē de cephalica vena inter indicē et pollicem. Et propterea videretur eſſe dicēdū ꝙ flobothomia cephalice eſſet faciēda in plicatura brachij z nō inter digitum groſſum et indicē: lz Hal. Auēzoar. Guil. placentinus et fere oēs practicantes moderni inſſerint ipſam eſſe faciēdā in manuz non in brachio: quāobrē in tempeſtate noſtra ſtante neceſſitate faciēdi flobothomiā de cephalica vidim⁹ a bonis z reſolutis practicantibus hunc ſeruare ordinem: vez ſi intentio fuerit in diuerrendo materiā ad partē cōtrariā egri oculi venaz cephalicā q̄ eſt ſup digitū groſſum: ꝑfati practicātes aperiri laudarunt. Si ꝝo intētio euacuādi materiā ꝓiunctā affuerit tūc cephalice flobothomia in plicatura brachij facienda eſt: licet etiam euacuatiua flobothomia in ſtatu eiuſdem lateris vbi eſt egritudo de vena cephalica q̄ eſt ſup digitum groſſum fieri poſſit. Iſta enim flobothomiam cephalice vene facta in brachio videtur cōferre magis ad euacuandam materiam coniunctā propter maiorem propinquitatem quam habet cum capite. Alia vero flobothomia que fit inter digitum groſſum et indicem videtur magis conuenire ad diuertendum materiā pro-

Digitized by Google

pter eius maiorē distantiā quā tenet cum ipso capite. Et ꝛ vt superi⁹ dictū fuit ꝙ Sal.ꝛ alios prenominatos viros vt Sentilis de fulginio testat⁹ est cāp. de egritudinib⁹ oculorū vena cephalica i p̄dicto loco nō reperiat̄ tñ vel qꝛ supra digitum grossum vena q̄ terminat̄ sit tra mus ꝯmunis vene: vel ramus cephalice: quocūq; sit videm⁹ dū intentio erit diuertēdi mate riā a dextra ad sinistrā partem capitis mirabiliter iuuare ei⁹ flobothomiam. Similiter etiā flobothomiā cephalice in manu eiusdē lateris oculi egroā tis dū intentio ad fuerit materiā ꝙiunctam enacuādi magnifice cōferre. Eadē p̄terea ratio de flobothomia egritudinū colli: gutturis capitis ꝛ partiū eius habēda est qualis supi⁹ de egritudinib⁹ oculoꝝ habita fuit. Eandēq; intēt̄ionem de flobothomia iussit obseruari optim⁹ Mesue cāp. de egritudinib⁹ oculorum. idem Anicē. et Aliabas cēserunt. De apostematibus quoq; eueniēt̄ib⁹ in subassellis ꝓtibusq; medūs corporis iuxta doctrinā tradit̄ā ab Aliabate. li. de disposītione regali capō de flobothomia est. Ut si apa sit in subassella dextra incidatur cōmunis lateris oppositi loci apostemati nisi materia fuerit venenosa. Hoc totū dico dūtaxat si materia sit i fluxu vel apta nata fluere ad locū corpoꝛe multum nō existente plectozico. In statu ño ex eadē parte loci apati ne ꝯmunis flobothomia faciēda est ad ptes circumiacētes loci apostemati euacuandas. Nisi apostema fuerit magnum et cum plenitudine corporis non parua virtute consentiēti: tūc in faciēda flobothomia hic ordo seruandus est vcz si apostema fuerit in subassella dextra flobothomia de vena saphena pedis dextri faciēda est. Cōsequēter de vena cōi vt de basilica ꝓtis ꝟtie apati loci flōia fieri dz. Et similiter i ista ꝯ apatis si op⁹ fuerit ad mās coniūctas apatis euacuandas vena basilicā eiusdē lateris incidere vtilissimū est: hāc opinionem circa flobothomiā faciendā tenet optimus Mes. capi. de pleuretico morbo dicēs. Si vero apa fuerit i costis dextri lateris stante corporis plectozia non parua flobothomia saphene sinistri pedis vtilissima est. Cōsequenter post hanc flobothomiā si adhuc materia decurrēdi ad locū nō delitescere videatur virtute cōsentiēdi vena basilica lateris contrarū loci dolorosi apiri dz: si op⁹ fuerit mām ꝙiūctā eūare vena basilica eiusdē lateris apiēda est. In ptib⁹ ño q̄ sunt ab igune ifra tā i apatib⁹ q̄ i fracturis dislocatiōib⁹ solutiōibusq; ꝓtinuitatis dū materia fluit et parata sit fluere ad locū apaꝝ corpoze nō existēte plectozico flōia vene basilice eiusdē lateris ꝓueniētissima ē teste Anic. xxiij. c. de apatib⁹ calidis testi culoꝝ: laudat eñ flōmiaz fieri eiusdē lateris vbi est dolor. Et hoc gr̄a diuertēdi mām q̄ est in fluxu vel apta sit fluere ad locū dolorosuz. Cōsequēter venā saphenā eiusdē lateꝛ ad eūandū materiā cōiūctā aperiri p̄cepit. Sup hoc ꝓsiderandū est q⁹ si corp⁹ fuerit mltū plectozicū

tunc vena basilica lateris oppo
siti flomanda est. euacuādo em
plectoziā corporis aliqualr ma
teriā fluentē z aptā natā fluere
ad locū dolētem diuertit. Suc-
cessiue deinde ex eadē parte de
basilica fieri pōt flōia si mate-
ria p parte sit fluxa z adhuc flu
xerit. Ista em flomia in isto tpe
diuertēdo deorsum sursum ali-
qualiter euacuat partes circūia
centes aptē particule. Et isto
modo in statu pōt fieri flomia
securi⁹ de saphena lateris eius
dem gra euacuādi materiā piū
ctam: z hec fuit intentio nostra
c. de aptibus calidis testiculo
rum: licet aliquātulum obscure
locutus sim ob impressionis incu
riā. iussimus em stāte plectoria
corporis duas fieri flōias. Pri
ma fuit de basilica lateris op-
positi adminuendā plectoriam
corporis. Scōa de basilica eius
dē lateris ad diuertendū mate
riam cum aliquali euacuatione
partium circūiacentium loci do
lorosi. Nam si efficereť post flo
bothomiam factam de basilica
lateris contrarij inguinis aptī
corpore existente plectorico:
flōia saphene eiusdem lateris
aptis dubiū esset q attraherē
tur materie ad locū multe a su-
perioribus: qz de facili materia
sursum deorsum deriuať. Et qz
loca p̄dicta sunt vacua hinc est
qō materie q̄ mote sunt a supe-
rioribus ob flōiam saphene in-
terdū vt experiētia sepenūero
nobis demōstrauit p̄dicte mate
rie retinenť in locis iā dictis z
magnificando aptā deteriorē fa
ciūt dispositionē. Ut igit hmōi
periculū a tuo egrotāti diuertať
ordinē añdictū in faciēdo flōiā
necessariū est executioni mā da

ri. Utilissimū est deinceps sen-
tire cur autores potius laudant
flōiam vene basilice eiusdē la-
teris ad diuertēdum materiam
facientem aptā predictoꝝ loco
in corpore non plectorico q̄ ex
alia parte: qz p̄siderādo q vera
diuersio vt superius dictū fuit
est illa que efficit per diametrū
vnam completam. Et ꝓpterea
cum ad inguem dextrū ad basi
licam brachij sinistri sit maior
distantia vna diametro. Et insu
per qz p̄siderando q diuersio z
deriuatio materierum fit deor-
sum sursum q non nisi cum dif
ficultate efficitur. qz agibilius
materie sursum deorsum deriuā
tur: q̄ deorsum sursum trahunť
hinc est q Aui. c. allegato lau
dauit ea. de causa flobothomiā
basilice lateris doloris: z Gen-
tilis de fulginio. c. de aptibus
euenientibus in locis glando-
sis tertia quarti dicit q pōt fie-
ri flobothomia diuersiua late-
ris dolorosi corpore etiam exi-
stente plectorico. Et Dinus flo
rentinus vir perspicacissimi in
genij in arte chirurgica rationi
bus efficacissimis z autoritate
plurimorum antiquorum hanc
pulcherrimam disputando ma
teriam ordinem antedictuz de
flobothomia capite vsq ad pe-
des descripsitz comprobauit li
cet Auerrois septimo colliget
capitulo de inflationibus mem
brorum videatur distare ab opi
nione iā dicta de flobothomia
diuersiua apostematis cuenien
tis sub auribus: tenet autem
flobothomiam cephalice ma-
nus dextre apostematis auris
dextre in principio diuersi-
uam esse: z eo maxime corpore
non existente pleuretico. In-

Digitized by Google

quit em ibidem manifestū est q cephalica in principio in illo ap̄ate flōmari dz: z videtur per ipsum q si ap̄a fuerit in aure de xtra nō dz minui de cephalica sinistra: qz cephalica dextra aggregat cōicationē cū attractiōe ad cōtrariam partē: qz est infra longitudinis extremitatem: nā mediū nō est extremitas. Et in hoc apparet manifeste q quelibet flōmia diuertendo plenitudinē corporis euacuat. Uerum si ap̄a auris dextre cum corporis plenitudine affuerit: pfiliū prefati viri est cephalicam manus sinistre incidere. Inqt em qñ euacuamus cephalicam ob hoc; vez propter plenitudinem corporis est melius vt flōmia fieret in parte sinistra: qz hedue res aggregant vna est cōicatio Alia est oppositio scōm duas dimēsiones: eo q iste operationes opponunt scōm longitudinem z latitudinē. Et propterea videt dicendum q ista flōmia de dextra ad sinistram partem materiam diuertendo sursum deorsum aliqualiter deriuat. Si militer etiam videt esse dicēdū q quelibet flobothomia euacuatiua corporis plectorie aliquantulum sit diuersiua.

¶ Liber de vulneribus in vniuersali.

¶ Cap̄. i. vniuersale in quo sub breui doctrina sermo erit fere de curatione oim vulnez̄ simpliciū z cōpositoz̄: z de accidētibus eoz̄dē necnō de cura solutionis ptinuitatis neruoz̄.

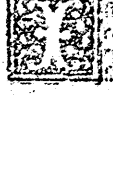

Q primis vulnera simplicia sola ligatura z lotione vini odorifera ebulitionis rosarum mille foliū; centaureeq̄ maioris cum administratione vnguēti gratia dei descriptione nostra. c. de additionibus ordinati perfectissime sanantur: dummodo nō sint multum profundantia membrū. Et cum hoc etiam oportet q dieta non sit in isto vulnere simplici a medico adeo tenuis ordinata vt nonnulli imperiti chirurgici faciunt ac si vulnerati vulnere simplici febrem continuā paterentur: imo vinū z carnes concedere in isto casu summe ad propositum faciūt. In vulnere vero composito exhiberi potest loco vini infrascriptus potus qui est doni gustus z amicabilis nature. ℞. passulaz̄ mūdatarum pz̄noz̄ damascenoz̄ lotoz̄ cum aqua añ. ℥. ij̄, vini grati oz̄. ℥. ij̄. ℈. zucchari fini. li. ℞. bulliant cum lib. octo aque plus vsq; ad consummationē tertie partis. Si vero predicta vulnera multū profundauerint in membro: tunc cum iam dicta intētione sutura partiū solutaz̄ simul cū pulnere incarnatiuo z lotione aque vite ac in colatura petiarum habita. c. de vulnere faciei necessaria est. Cuius pulueris Recepta talis est. ℞. thuris mirre aloes añ. ℥. ij̄, sarcocolle: sanguinis draconis. añ. ℥. ℈. Uerum si vulnus plurimum in locis neruosis velut sunt iūctura z partes eis cōmunicine supervenerit: tunc z sutura partiū semper tñ pūcturam neruozum euitando oz̄ flōmia diuersiua in principio z purgatio vētris intra necessitatem humoris peccantis in corpore z tenuissima dieta p eius curōne necessaria sunt. Enemate sup positorioq; cōi quotidie vētrē lubricū deti

Digitized by Google

nere vtilissimū est: de q̄bus ambobus auxilijs capto de additionibus sua ꝓpria ordinatio efficiet. Diuertere q̄z materiā fricationib⁹ liga:tionib⁹ vento sat̄iōibus illatis ad ꝟtiā partē ad ꝓhibēdū ap̄ationē futuram summe a ꝓacticantib⁹ laudat. Embrocatio sit̄ partiū circūia cētiū vulnerate particule facta cū oleo camomil.ro.ane.ac pinguedine galline z oleo amigdalaꝝ dulciū de oibus equali portione in q̄b⁹ vermes terrestres puta.ℨ.ſ.ℏ.cū modico vini odori.z parū croci sint decocti vsq̄ ad ꝓsummationē vini ad sedandum dolorē z ad ꝓhibēdū spasmū futurū in linita spina cū isto linimēto calido crede mihi ami ce mi z fili alualine solēnis est medicina. Item facta embrocatione p̄dicta ponat sparadrap super totū mēbrū vulneratū tā le amplitudinis q̄ totū mēbrū cingere valeat iursum z deorsū sit longitudinis vnius palmi. Cuius sp hec fuit ordinatio nostra. ℞. olei ro.odoꝝ.olei camomil.añ.li.ſ.ℏ.olei ros.onfan.ℨ.ij.pinguedi.galline olei amigdalaꝝ dulcium pingue.anserine añ.℥.ij.vini odorif.ciatum vnū vermiū terrestriū lotoꝝ cū vino.ℨ.iij.ℏ. seminis ypericonis.ʒ.ix. sandaloꝝ oim: grane finissime triturate añ.ʒ.v.lane succide.ℨ.ij.folio.planta.ꝑtite ℳ.ſ.bul.oia simul vsq̄ ad consum.vini:deinde fortiter exprimant canapatio spisso cui exp̄ssioni addant cere albe.ℨ.ꝛ.rite rū bulliāt paꝝ:quo facto infundat petia in predicta bullitura amplitudinis et longitudinis p̄dicte. Deinde sumergat p̄dicta petia statim in aqua decoctionis rosaꝝ camo.z melli.vel in aqua ordeacea vel i vino lmphato zapplicet sup mēbrū more iā dicto. Sit̄ ēt a parte superiori mēbri vulnerati ponat de fensiuū infrascriptū in amplitudine petia z sit diſtās a vulnere p spatiū vn⁹ palmi: sitq̄ cingēs mēbrū in loco p̄dicto: q̄ repercussiuū sic fit. ℞. olei ros.odoꝝ.ℨ.iij.olei myrti.ℨ.ij.cere albe.ℨ.iij.liquefacta cera cū oleis auferat ab igne z ducat baculodo nec tepidū fuerit hoc pacto addant boliarmeni terrestris gi.Aſa.ℨ.vſ.farine fabaꝝ recētis z bñ cribellate.ℨ.ij.sandaloꝝ omniū sanguinis draconis bñ triturati añ.ʒ.ij.albu.triū ouoꝝ recentiū z demū q̄a ducant in mortario marmoreo cū pistello p horā z vtere q̄ ista duo auxilia crede mihi in ꝓfundo mēbrū: primū remediū ex istis duob⁹ vltimis dolorē z spasmū ꝓhibēdo scōm seu vltimū in ꝓhibēdo decursum materiaꝝ non fit sibi parē medicinā. Super vulnere q̄z a principio vsq̄ ad septimū oleū ypericonis z tm̄ dē terebin q̄bus vermiū terrestriū.ℨ.ij.bul.cū ciato vno vini z.ℨ.ſ.croci grane fine rubee tinctoꝝ añ.ʒ.ij.vsq̄ ad ꝓsum.vini deide colent z cū tinta z filetis q̄tidie vuln⁹ sep̄ i die cū eo medicādū est. Sit̄ ponat in ap̄iori petia sup totū vulnus vngm̄ basilicū matus:vel vngm̄ gr̄a dei ābo. c.de additiōib⁹ descripta descriptione nr̄a. Et no. q̄ si p̄dictū vulnus p̄m nervosum in corpe robusto euenire cōtigerit assetoq̄ labori igētiv elut sūt corpa nauigātiū:armigeri z currētiū cursu eoꝝ:tūc dico q̄ lanaꝝ vulnus vltra iā dicta cerotaria aus

Digitized by Google

tilia quotidie cuꝫ aqua vite te
pida ⁊ ponere deinde puluerē
superiꝰ descriptū incarnatiuuꝫ
utilissimū erit: naꝫ in tēpestate
nostra in vrbe Ro. accidit q̄ q̄
dam Simō de Joāna Siculus
Canonicꝰ Mesanen. Panormi
tanꝰ a quodā suo inimico ense
in regiōe colli magnū accepit
vulnus tāte lōgitudinis ⁊ pro
funditatis q̄ ad cōducēdas so
lutas vulneris partes duode
cim p̄cta necessaria fuerunt.
Fuit em cū incisiōe magnarū
venaꝝ neruoꝝ ⁊ musculorum
colli ⁊ ossis spatule. Et ꝓpter
ea statim post illatū vulnꝰ ma
nus cū toto brachio sine aliq̄
motiōe remansit put adhuc oi
motiōe eiusdē brachij ꝓuatus
est: ꝛ curatiōe añdicta eiꝰ vul
nus pfectissime sanū remanse
rit q̄ q̄dē vulnꝰ tēdebat ab oꝛe
usq̄ ad spatulā ⁊ qꝛ vir erat ro
bustissime nature ⁊ tpe sanita
tis consueuerat uti multo vino
multisq̄ carnibꝰ ꝓ suis come
stione ⁊ potu. Uidēs amissiōez
tāti sanguinis ipmq̄ ꝟtute spi
rituum multū esse depaupera
tū. Uidēs etiā tāti vulneris ꝓ
funditatē vltima iā dicta curō
ne quā cito ad restaurandū san
guinē amissū ⁊ adumēdas par
tes venarū solutas vinū ⁊ car
nes ꝓpinauimꝰ ei: qua curōne
dei manere ītra mēsem ille bo
nus vir liber euasit ꝫ mentem
oim Ro. cu. medicoꝝ q̄ in cura
exteriꝰ ⁊ qꝛ ēt sepenūero in
p̄dictis vulneribꝰ cū iā dictꝫ au
tilijs caro vnctuosa euenire so
let tō admistratio vnguēti apo
stoloꝝ ōscripti. cap. ō additiōi
bus necessaria est idē facit vn
guētū mixtū eodē ca. ōscriptū
pulnis q̄ nr carnis supflue re
motiuꝫ. eādē habēt itētionē re
mouet em carnē malaꝝ sine do
loꝛe ulcera ⁊ vulnera mūdifica
do. Ulteriꝰ si i mūdificādis istꝫ
vulneribꝰ neruosis aliq̄ mun
dificatio cū ꝓnominatis asꝛis
tijs necessaria fuerit tūc cuꝫ in
frascripto mūdificatiuo ꝓ coꝝ
mūdificatiōe ꝓcedēdū ē facta
deniq̄ mundificatione vngm.
de munio administrare utilissi
mū est. Cuiꝰ mūdificatiui hec
est forma. ℞. mellis ro. ℥. iij. luc
ci plāta. ℥. j. terebētine clare. ℥.
v. bul. paꝝ deiñ addant farine
ordei cribellate. ℥. ɾ. sarcocolle
mirre. añ. ℥. ij. farine fabaꝝ fari
ne lupinoꝝ. añ. ℥. iij. cro. ℈. j.
misce Recepta Ceroti ō mmio
supiꝰ notati ⁊ vocat vngm ba
silicū maiꝰ descriptiōe nra ta
le esse dꝫ. ℞. olei ro. odo. li. ℔.
olei camomillini olei de semi
ne lini pigue. galline. añ. ℥. iij.
cepi vaccini et castrati. añ. ℥.
iij. mille folij berbene anthos
mris silne: cētaurce maioꝝ plā
ta. añ. M. j. ꝟmiū ℞estriū. ℥. ij.
Fne rubee tictoꝝ añ. ℥. j. ℔. picꝫ
naualꝫ: rasine pini. añ. ℥. v. colo
fonie mastichis añ. ℥. ij. ℔. ꝓtūdā
tur ola adinuicē ⁊ bul. cū ciato
vno vini odorifeꝛ. deiñ colenť ⁊
exprimanť fortiter cui exꝑssiōi
addanť minū litargirij argen.
añ. ℥. iij. ⁊ itē bul. baculo agi
tādo dōec acqrāt colorē nigrū
q̄ fcō addāť terebētine clare. ℥.
viij. cere albe. ℥. ɾ. ⁊ fiat cerotū
satis solidū. Cuiꝰ operatio in
attrahēdo cū aliq̄li dulcoratio
ne ⁊ loci nernosi ꝓfortatiōe mi
rabilꝫ ē. Lauaꝛ q̄ vulnꝰ dū in
tētio fuerit cicatrizādi vulnus
cū vino ꝺcoctōis roſ. aluminis
ꝙ roche vtilissimū ē pulꝫ silꝛ
ō mirabolāis sup vulneꝝ ipoſi

Digitized by Google

tus ad eãdẽ intẽtionẽ mirabili tervalet cui⁹ Recepta ca.ō additiōib⁹ repit. Spongia insup vel stupa infusa decoctiõe infra scripta ⁊ sup vulnus calida imposita ⁊ fasciata effectũ festine cicatrizatiõis iducit. Cui⁹ hec fuit semp ordinatio nr̃a. ℞. vim rubei bochale. ʒ. lixiuꝫ barbitõ sotis bochale. ʒ. rosarum balaustiarum myrtillorum absinthꝫ aã. M. ℈. nucũ ciꝑssi numero. x. alumis roche. ʒ. ij. mellis. ʒ. j. ℈. bul. oia sic⁹ pri⁹ triturandis triturandis vsq; ad consum. tertie partis et vtere pro intentione iam dicta more vt superius dictum fuit.

¶ Capitulum de punctura nernorum curatione.

Ista in antecedenti capitulo breui curatione de vulneribus simplicibus carnosis. Visaq; curatiõe vulnerum neruorum. Modo de punctura neruorũ aliquid est dicendum. Pro cuius itaq; curatione vltra intentiones superius prehabitas de flobothomia et ventris purgatiõe dicta et alia auxilia annotata ad prohibendũ spasmũ futurũ ⁊ sedãdũ dolorẽ spasmolus dico q⁹ dilatare pũcturã ferro frigido in primis dieb⁹: deinde vulnus decoꝛe oleo sambucino ferueri vel oleo communi in quo lumbrici terre cũ aq̃ decoctiõis camomille ⁊ sulfur ʒ sint ɔcocti ⁊ bulliti vsq; ad ꝓsummationẽ decoctiõis camomille ⁊ sulfuris predicti ꝓueniẽtissimũ ẽ ⁊ hoc vsq; ad tertiũ diẽ faciẽdũ est: verus si cõtigerit punctura neruorũ causari ab ũstrumẽto minuti capitis: vel sic in principio vel iaz transierũt multi dies tũc pũctura apire ad sedãdũ dolorẽ spasmosum cãderi ferro vtilissimus ac necessarius est ponẽdo quotidie post ꝑdictã coctura sup vulnus infrascriptũ auxiliũ. ℞. radicũ altee decocte in aq̃ et lixiuio barbitonsotis ⁊ deinde pistate ⁊ cribellate. ʒ. iij. tereben tine clare. ʒ. ij. pingnedis galline recẽtis. ʒ. vj. diaq̃lonis albi gũmati. ʒ. ij. ℈. olei superi⁹ habiti cũ ebullitiõe vermium. ʒ. j. ℈. bul. oia simulvnica ebullitione: deinde statim deponant ab igne ⁊ ducant cũ baculo donec tepidũ fuerit ⁊ vtere more ceroti: ponẽdo intus tinctam made factã oleo iã dicto tepido vsq; ad septimum. Super torum similiter membrum eodem tempore ponatur emplastrum infrascriptum quod etiam magnis neruorum vulneribus cõuenit⁹ cui⁹ hec est forma. ℞. fabarũ scorticatarum ⁊ in brodio capitis castrati decoctaꝝ cũ lixiuio barbitõsotis lib. iij. furfuris triturati. M. ij. farie ordeacee. li. ℈. cũ sapa sufficiẽtis pappe decoctionis ꝑdicte bulliãt vsq; ad spissitudinẽ solidã deiñ addãtur in fine olei camomillini ros. atq; anetini cere albe. ana. ʒ. ℈. ⁊ iterũ bulliãt vnica ebullitione addendo etiaz i fine cõcture croci. ʒ. j. ℈. ad sedandum dolorem vtilissimũ erit embroca re quoq; totũ membꝝ oleo magistrali infrascripto: actualiter calido ad sedandum dolorẽ vehementẽ et prohibendũ spasmum futurum magna est medicina. ℞. olei camomilli. olei rosa. odoriferi. ana. li. j. absinthꝫ squinãti camomille. aã. M. j. vermium terrestrium. ʒ. ij.

Digitized by Google

sulphuris triturati.ʒ.i.ß ..vini odoriferi ciatos.ij.bulliant oia siℓ vsq; ad ꝓsumationē mediez tatis vini deide colēℓ z fortiter exprimāℓ:z itez bulliāt vsq; ad cōsumationē vini:z vtere vt ꝓdiximꝰ.Et nota q; interdū ponere oleū supiꝰ descriptū bene ferues sup cuctura nerui ceca abscis:eo q; apiaℓ ferro excusat laborē noue incisionis:z qz ad hāc nerui pūctura cecā plerūq; spasmꝰ euenire solet vt Mesue testatꝰ ē auctoritate Sal.iō si ħ euenire ꝓtigerit nerui pūctū cidēti ferro trūcare ad spasmū remouēdū crede mihi solēnis ē medicina:z ꝓpterea Aui.c.pꝰ prio auctoritate Sal.dicit quod neruū pūctū vel semis iciſū ne cessariū ē vt eiꝰ accidētia mala q̄zenℓ ipm totali iciſiōe finire embrocare deniq; totā spinā cū oleo camomillino anetino costino argoℓ vulpino ad spasmū furū ꝓhibēdū z factū sedāduz ab oibus practicantibꝰ summe laudaℓ. Demuz ꝓ supplemēto curatiōis istiꝰ spasmi ad capꝰ ꝓpriū de cura spasmi in copio sa nāℓ descriptum recursum habeas:qz in ℓa vtilia ingenia ꝓ hac curatione ibidē reperies.

¶Cap.de torsionibus que accidere solent pedum cauiculis z manuum genuumq; iuncturis.

Orsio ligamentoruz ex casu vel pcussiōe pretoriatis iūcturis frequenter accidere solet:que apud Aui. Sameō dicitur.Cuius signum sequitur immediate dolor vehemens inflatioq; loci.Itaq; q̄ chirurgici non multum in arte chirurgia experti sepenumero iuncturas predictas dislocatas esse arbitrantur.Unde ad festinam ossis restaurationem deueniunt interdum membrum in aqua calida z nonnunq; in frigida submergēdo materiā aut dolorē ad locū ꝓuocāt q̄ in rei veritate ab optimo practicāti fieri nō dz:tūc qz dislocatio iūcture ad torsionē nō accidit:tū etiaz qz vt Aui.c.ꝓprio testatꝰ est.aq; calida in principio torsiōis administrata nō facit ad ꝓpositū materiā ad locū incitādo:frigida siℓ nocet spasmū inducēdo circa tertiā quartāve diē locus ꝓpter sanguinē extravenatū nigrescit:vñ succedente carminatione sanguis extravenati locꝰ de nigro seu livido colore itra septimū decimūq; diē ī croceū mutaℓ.Et ꝓpea ignari chirurgici videntes locū denigratū esse frequēti scarificatiōe locū denigratū scarificāt arbitrātes ipaz nigredinē cancrenositatis esse ꝓncipiū q; revera nō sine ingēti egrotātis dispendio efficit.Aduertēdū est igiℓ circa istam scarificationē et nigredinē ꝓdictā vt in cura vera nō decipiaris sicut nonnulli salent decipi a predicta nigredine.Curatio itaq; huius torsionis vt ad propositum redeamus regimine vniuersali z particulali efficit.Uniuersale autem regimen compleℓ p vētris solutionē p dietā et p flobothomiā diuersiuā obtēperatā per diametrū vnā completam.Nam si torsio fuerit in pede dextro vel genu eiusdem partis:tunc flobothomia ex vena basilica eiusdem lateris flobothomari debet.Virtute et etate consentiētibus. Purgatio similiter debet fieri cum cassia tamāna reubarbaro diacaptolicone

Purga tio

Digitized by Google

cone. Et omnia farmacha huiusmodi habẽtia naturam possunt exhiberi ante digestionez humorũ: z etiam post eorum digestionem. Digestiuum autem in isto casu isto modo esse põt. ℞. sirupi rosa. ex infusione sirupi de succo endiuie. añ. ʒ. vj. aq̃ ruz endiuie bugloſſe absinthij ana. ʒ. j. Regimen quoq; particulare administratiõe ifrascriptorũ localium completur. In primis vicz trib⁹ aut quatuor diebus emplastretur membrum stupatis pri⁹ madefactis et expressis aqua et vino granatorũ vel aceto ros. illinitis cũ infrascripta. ℞. ouorum cum suis albuminibus z vitellis numero vj. olei ro. onfancinivl olei ros. completi. ʒ. iij. olei mirtini. ʒ. ij. lactis mulieris. ʒ. j. quincz nerue minutissime incise cõtrite. Manipulos. ij. farine ordei et fabarum. añ. ʒ. ſ. semis. omnia conquassentur ad inuicem addendo pulueris myrtillorũ videlicet foliorum et granorum. ana. ʒ. r. et actualiter bis in die medela ista calida more suprà dicto locus emplastretur transacta quarta die addantur emplastro antedicto absinthij incise et triturati. M. ſ. ℈. olei camomillini. ʒ. ſ. ℈. misce z vscz ad septimum cum ista medela pcedendũ est. Si vero dolor fuerit vehemẽs in loco eius sedatio pulcherrime efficitur administratione infrascripti remedij ℞. foliorum maluarum rosarũ absinthij quincz nerue. añ. M. ſ. ℈. furfuris fabarum excortica rum añ. M. ij. camomille melliloti pisti. añ. M. ℈. bulliãt omnia simul cum aqua sufficienti vscz ad cocturam fabarũ pistatis omnibus expressis z cribellatis iterum cum lib. j. ℈. sape z tantum farine fabaruz z predicta cribratura ad ignẽ fiat emplastrum solidum addendo in fine cocture olei rosa. odoriferi. ʒ. iij. olei camomillini myrtini. añ. ʒ. ij. croci. ʒ. ſ. z itez bulliãt paz z vtere omni tersione z lacertorum attritione contusione qz quia eius operatio in isto casu crede mihi solẽnis est medicina in fine ad confortandas iuncturas. ℞. radicum altee. li. ſ. sigilli salomonis lib. semis omnia decoquantur in brodio capitis vnius castrati prius ici sa altere secundum latitudinẽ deinde pistentur et cribellẽtur cui cribrature addãtur sepe libram vnam vini greci vel rosesi. ʒ. viij. farine fabarum recenti. libram semis stercoris bouini triturati. ʒ. duas iue piste absinthij triturati rosarum. añ. Manipu. semis olei rosati odoriferi olei myrtini. ana. ʒ. vnaz semis camomillini de spica agrippe et dialtee. ana. ʒ. semis misce et iterum bulliant vscz ad spissitudinem solidam etvtere more ceroti vel emplastri: quia eius operatio pro predicta intentione solennis est. Et si adderentur terebentine clare. ʒ. tres subtilis erit magis z neruorum et lacertorum et iuncture medela ista confortativa: item ad eandem intentionem. Recipe altee et sigilli salomonis in aqua decocti pistati z cribellati. ana. ʒ. quatuor terebentine clare. ʒ. ij. olei myrtini olei rosati odoriferi olei de spica masticini. ana. ʒ. vj. cere albe. ʒ. x. mellis. ʒ. ſ. aggrippe z dialtee. ana. ʒ. quincz vini albi

Digitized by Google

odoziferi ciatum semis bulliāt omnia simulvsq; ad consumma tionem vini cum.ℨ.vna semis vermium terrestrium lotorum cum vino deinde colentur ꝛ co latur e addatur pulueris rubei. ℨ.vj. pulueris myrtillorum ab sinthij arcꝫ rosaruꝫ.añ.ℨ.semis sandalorum omnium.ana.ℨ.ij. mumie.ℨ.duas semis croci.ℑ. farine fabarum.ℨ.xiiij.misce ꝛ vtere more iam dicto. Item ad eandem intentionem cum maiori exsiccatione ꝛ confor tatione ac resolutione valet in frascripta medela. Recipe ab sinthij rosaruꝫ myrtillorum an thos iue.añ. Manipulum vnuꝫ saruie maiorane squinanti sti chados.añ. Manipulum semis nucum cipressi contritarum ba laustiarum añ.ℨ.duas mellis ro.ℨ.iij. aluminis roche salis añ.ℨ.j. semis thuris masticis storacis calamite ana.ℨ.ij. lau dani.ℨ.v. storacis liquide.ℨ.vnā semis coriandrorum anneto rum.ℨ.ij. semis bulliant omnia simul prius trituratis cum vi no nigro et lixiuio barbitōso ris satis sufficientibus vsq; ad consumptionem terrie partis lixiuij ꝛ vini: deinde colentur ꝛ vtere predicta colatura calida cum spongia made facta et be ne expressa ac tenui bis in die desuper stricte fasciata: eius namq; operatio in isto casu val de proficua est. fortificat enim vnamquamq; debilem et rela xatam iuncturam. Et cum isto balneo calido quotidie laue tur locus torsionis: non in prin cipio dico: sed in fine torsionis ad fortificandas iuncturas cū isto balneo procedendum est: multa deniq; remedia ab anti quis ꝛ modernis practicantib⁹ in isto casu commemorata fue runt que pro eius curatiōe hic connumerari possent in quib⁹ cū paucaꝫ in tempestate nostra in actu practico vtilitatem inue nerim eisdem causa conticescā. Et sic complet⁹ est sermo pre sentis capituli cuius nomen sit benedictum in secula secu lorum.

¶ Auxilia facientia aduersus vnamquamq; ossium fracturam ꝛ dislocationem sunt specierum quinq; quarum prima talis fem per fuit ordinatio nostra et cū qua vsq; ad septimum proce datur.

℞. albumina quatuor ouo rum olei rosa. olei myrtini ana.ℨ.ij. farine volatilis.ℨ. ij. semis. sanguinis draconis. ℨ.x. terre sigillate.ℨ.vj. mi sce et more emplastri vtatur medela ista prius super to taꝫ fracturam posita pecia lini oleo rosato ꝛ myrtino illinita.

¶ Secunda species cum qua vsq; advigesimum primum est procedendum isto modo per ficitur. Recipe terebentine clare.ℨ.iij. mellis.ℨ.j. semis olei myrtini olei rosati odorife ri ana.ℨ.ij. mirre bene triturate thuris aloes sanguinis draco nis ana.ℨ. semis boliarmeni terre sigillate. ana.ℨ.vj. mu mie.ℨ.v. farine volatilis fari ne seminis lini farine fenugre ci. ana.ℨ.vna. albumina qua tuor ouorum recentium dra ganti pisti.ℨ.x. et positi. vij. lib. vna decoctionis muci laginis pedumvituli per diem naturalem radicum altee folio rum fraxini foliorum salicis et radicum ipsius misce ꝛ omnia

Digitized by Google

conquassentur adinuicem: ꝛ be
ne incorporentur ꝛ super mem
brum fractum: et dislocatum pi
lis abrasis more ceroti impo
naturꝫ medela semel ambis
in hebdomada permutanda est.

¶ Tertia forma cum qua in
magnis fracturis et dislocatio
ne magnorum ossium vsqꝫ ad
totalem restaurationem erit ce
rotum nostrum in forma spara
drap nobilissime operationis
quod sic fit. Recipe olei rosati
odoriferi. ℥. vj. libram vnam: ce
pi hircini. ℥. duas olei myrtini
decoctionis seu mucilaginis
antedicte. Recipe. ℥. ſ. semis
mirhe aloes sarcocolle thuris
ana. ℥. vnã sanguinis draconis.
℥. decem bulliãt omnia ista len
to igne vsqꝫ ad consummatio
nem mucilaginis baculo agi
tando: deinde fortiter compri
matur canapatio spiso cui ex
pressioni addantur litargirij
argenti mini. ana. ℥. ij. terresi
gillate ceruse boliarmeni ana.
℥. decem bulliant omnia simul
preter bolum et terram sigilla
tam baculo agitando donec
acquirãt colorem nigrum quo
facto: addantur cere albe quã
tum sufficit terebentine clare.
℥. duas semis et iterum bulli
ant vnica ebullitione cum bo
liarmeno et terra sigillata: et
cũ eo fiat sparadrap quod feci
mus in antidotario copiose no
stre capitulo de cerotis. Cuius
operatio i isto casu crede mihi
est diuina.

¶ Quarta species est ebtocha
tio que debet fieri de tertio in
tertium a die applicationis an
tedicti ceroti aut sparadrap vs
qꝫ ad integram fractorum os
sium restaurationem cuius em
brocationis recepta sic fit. Re
cipe rosarum absinthij folio
rum vtriusqꝫ plantaginis, mil
lefolij centumnodie radicum
fraxini et salicis et foliorum et
granorum myrtini ana. Wani
pulos duos radicum altee ali
quantulum contrite. lib. vnam
caude equine matris siluestra
dicum: et foliorum vtriusqꝫ con
solide ana. Wanipulum semis
mellis. ℥. iij. aluminis roche sa
lis ana. ℥. duas thuris mirre
sarcocolle. ana. ℥. vnam aloes
epatici. ℥. semis laudani. ℥. de
cem bulliant omnia simul: cũ
duabus partibus aque et vna
vini rubei optimi vsqꝫ ad con
summationem quarte partis:
deinde colentur et vtere decoc
tione ista actualiter calida: vt
prediximus quia eius operati
o in isto casu crede mihi mi
rabilis est.

¶ Quinta deniqꝫ species est li
nimentum in mortario plumb
bi quod summopere valet con
tra pruritum causatum in frac
turis a medicina fortis exic
cationis vel a ligatura fortis
stricture quod sic fit. Recipe
olei rosati. vnguenti populeo
nis. ana. dragmas duas succi plã
taginis. ℥. vnam olei myrtini.
℥. decem ceruse. ℥. vnam litar
girij aurei et argenti ana. ℥.
vnam semis misce et de omni
bus in mortario plumbi secun
dum artem fiat linimentum
quo totus locus pruriginosus
liniatur.

¶ Capitulum de cura
contusionis sine vul
nere cum depressione
ossis capitis euenien
tis i capitibus puero
rum.

Digitized by Google

Resolutiua et carminatiua auxilia sanguis valde peculiaria aduersus ꝓtusionem in capitib⁹ puerorum sine vulnere illatam cuz sanguine extrauenato nō quo sunt speciex triū prima quarū sic ordinat. ℞. albumina trium onoꝝ cū suis vitellis olei rosati olei myrtini. aā. ℥. ij. farine fabaruz: farie ordei. aā. ℥. ß. oīa ad inuicē cōquassentz incorporentz cum stupatis vino granatozū vel loco eius aceto z aqua madefactz ꝓcedat medela ista trib⁹ diеb⁹ sup cōtusionē ipsaz quotidie semel ꝑmutādo: quo facto loco istius medele ponat infrascriptū emplastrū. ℞. farine fabarū. ℥. iiij. farine ordei. ℥. ij. sulphuris triturati. li. ß. camomille et melliloti pisti granatorum myrti z foliozuz eius rosarū absinthij. aā. M. ß. coziandruz cimini feniculi dulcz. aā. ℥. vj. calami aromatici. ℥. iij. cū sapa sufficiēti z parū vini odorifери prius trituratis triturandis subtilissime bullīat oīa sic vsq; ad spissitudinē solidā addēdo in fine cocture olei myrtini ros. acz camomillini. aā. ℥. ß. cere alb. ℥. ij. misce z cū baculo ducatur mixtura ista ad ignē donec tepida fueritz vsq; ad decimū diē cum ea ꝓcedatur.

¶ Forma cē spōgia madefacta in decoctiōe infrascripta. ℞. camomille melliloti rosaꝝ absinthij myrtilloꝝ granozum z foꝝ. eius aā. M. ß. calamenti nepite ana. M. ß. coziādrozum cimini feniculi dulcis. aā. ℥. vj. nucū cipressi contritarum numero. x. mellis. ℥. iij. salis aluminis roche aā. ℥. ß. bulliant omnia simul cum bochali vno vini rubei z tm̄ de aq̄ cineris vsq; ad ꝓsummationē tertie ptis deide colent oia z vtaz cū spōgia dn̄ exꝑssa z sup cōtusione stricte fasciata deco. ista ōcia deniq; species est lamina plumbi tenuis multis foraminib⁹ minutis ꝑ fozata z strictissime fasciata sup ꝓtusiōe sic cū dicta spōgia madefacta z exꝑssa vt supra dictuz fuit i hmōi deco. Et no. q lamina plūbi ds poni sup ꝓtusione: spōgia vo sup lamina plūbi ds stricte fasciari vt lamia maiorē habeat adherētiā cū cute capitis. Ista em̄ via amice i Romana curia curani z sanani cz̄ plures ꝓtusiōes ivariis z diuersis pueroꝝ capitib⁹ cū depssiōe ossis non modica illatis absq; cutis incisione z ossis detectione ꝓsertim in quodaz puero nomine Fabio annorum decem: qui dum super asino equitaret i terram cecidit: et sup sinistra pte capitis circa cozonalis ossa missure terminationē magnā i ossez cute cōtusionē susceperit. Ita q nonnulli romane curie chirurgici z ꝑsertim q̄dā Ligutius ebreus ꝓdictā ꝓtusionē ici dere tētabāt z os ꝑforare: arbitrātes oino tantā sanguinis extrauenati qnātitatē resolui non posse: ego aūt Dei munere curatiōe añ dicta z absq; aliqua ici siōe puerū ad pristinā sanitatē redegi licet ꝑ multos dies sanguis extrauenatus z cōcretus in ipsa ꝓtusiōe steterit. sine ali qua resolutionis demonstratione beneficio medicinarū resoluentium que per ꝓfatos chirurgos ante meum aduentum fuerunt administrate.

¶ Cap̄. de vulnere compositio.

Digitized by Google

Iſo ſuperius ſub bre
ui epilogo ſermone
de cura vulnerū ſim
pliciū carnoſoꝝ pri-
mo ⁊ deinde de cura
vulnerꝫ neruoſoꝝ deinceps de
auxiliȝ vulnera curantibus cō
poſita aliquid eſt dicendum. Il
la vtiqȝ dicuntur vulnera com-
poſita q̄ deperditione ſubſtan
tie membri manifeſta reperiū
tur. Et ꝓpterea optimi practi
cantes dicunt q̄ in eorum cura
tione due intentiones neceſſa-
rie ſunt: quarum prima in rege
neratione ſubſtantie deperdite
conſiſtit. Alia ſi quidē reſtaurata
ſubſtantiā cicatrizādi offm̄ hz.
Prīa intētio pficiť cū digeſtio
ne mūdificatiōe ⁊ incarnatiōe
oppoꝛtuna. Scōa cicatrizātib⁹
medicinis cōpletur. Et fortaſſe
nōnulli dubitabūt ⁊ mirabūtur
ante dicto ſermone de digeſtio
ne faciēda in prima intētiōe q̄
intētio vt ꝑdiximus in regene
ratione deperdite ſubſtātie cō-
ſiſtere manifeſtū eſt cum dige
ſtio ſit potius in vulneribꝰ car-
nis minoratiua q̄ creatiua: ſa-
niē in eis ꝓducēdo. Nā vt Sal.
teſtatus eſt ſanies ex inflāma-
tione humoꝝ ⁊ ex materia car
nis generať quēadmodū cinis
ab igne ⁊ lignis efficiť. Pro eo
rum igiť dubiū ſolutiōe reſpon
detur q̄ duplex eſt digeſtio. vcz
prima q̄ efficiť ꝑ paululū tpis
ſpatiū. Et iſta ꝓuenientiſſime in
iſtis vulneribꝰ vſ ꝓpetere mul
tis de cauſis. Primo vt laſſa ef
ficiant vulnera predicta. Et ꝓ-
pterea laſſa bona: cruda ꝙ ma
la. Scōo vt membrū a dolore ⁊ ab
aſpate ⁊ ſpaſmo futuro ſecureť.
Ideo vt aiūt ſapiētes vulnera
in q̄bus nō generať ſanies nō

ſunt oīno a ſpaſmo ſecura. Igiť
principium digeſtiōis in iſtis
vulneribꝰ digeſtiuis inducer e
bonū eſt ⁊ ecōtra. Vñ Hui. cano
ne curationis vlceꝝ dicit vlce-
ra generantia ſpaſmū ſunt in q̄
bus nō gñatur ſanies inq̄t q̄
in eis apparet ſanies ⁊ apa id
eſt parua mēbrii tumefactio eſt
ſignū bonū cū quo nō timetur
ſpaſmo ꝛc. Sīr dolor vt inquit Sal.
Sal. eſt valde paratus in vulne
ribus ſpaſmū ⁊ aꝑationē indu
cere. eſt eñ ſicut ventoſa attra-
hēs materiā ad locū erge non
ſine maxima rōnevť dicēdū q̄
principiū digōnis a digeſtiua
medicina in iſtis vulneribꝰ pul
lulatū facit vtvulnera a ꝓdictis
accidentibꝰ tueanť rōnibꝰ ⁊ au
toritatibus iā dictis. Alia dige
ſtio adeo longa ab ignaris chi
rurgicis adminiſtrari in vulne
ribus reperiť que nō ſolū dige
ſtionē in vulneribꝰ inducit ⁊ do
lorē ſedare facit: verū etiā ⁊ mē
brū ad putrefactionē deducit.
Sequiť igiť q̄ digeſtio q̄ debe
tur ꝑ me iſto vulneri eſt illa que
breui tpe adminiſtrāda eſt: vcz
tribꝰ aut quatuoꝛ diebꝰ in ꝓci
pio gra inducēdi in eo digeſtio
nis principiū. Vñ breuiter ꝓclu
diť q̄ parua digeſtio nō eſt inu
tilis rōnibꝰ iā dictis: lōga vero
nō ſine periculo in iſto vulnere
⁊ in alīs vt. ī. patebit auť. Raſ. Raſ.
a medico adminiſtraretur: niſi
forte vulnus ſupuenerit ſup ali
quā magnaꝝ iūctaꝝ ⁊ adfuerit
cū deperditiōe ſubſtātie mēbri
nō parua. In hoc ſi q̄dē vulne-
ra ⁊ longa digeſtio ⁊ cauteriza
tio loci oleo feruēti ſambucino
neceſſaria ſunt: nā rōne ligamē
toꝝ ⁊ neruoꝝ lōgā petit digōnē
vulnꝰ iſtō ꝓſertiz q̄ ē alteratū

Digitized by Google

ab aere rõne siḿ deperditiõis substantie iũcture petit ꝑdictã loci cauterizationẽ ⁊ deinde digestionẽ vt Aui.ca.de remotione sexti digiti testat⁹ est. Et qz amice sunt nonnulli ignari chirurgici q̃ in vulnere cũ deperditione substantie ꝓpinant medicinas incarnatiue credẽtes statim carnẽ deperditã regenerare: qꝫ reuera teste Rasis lib. sui ꝓtinẽtis nõ vr canonice ꝺictũ esse. Dicit em̃ qꝫ vulnus ⁊ vle⁹ ꝓfundũ ad idoneã carnis regenerationem nõ peruenit̃ nisi post putredinem ideſt post prefatã digestionẽ. Alia q̃z rõ cur digerẽtia potius q̃ incarnatiua in istis vulneri⁹ ꝓpositis vez cũ deperditione substãtie mem bri non parua vr cõuenire est: qz in isto vulnere semp sequit alteratio aeris. Et ꝓpterea cuz ꝺictã vulnera sapiãt naturam vulneris alterati ab aere: ea de cã digerẽtia aurilia in ꝓncipio ꝓ eoꝝ curõne accõmodate administranꝝ teste Sal. dicẽte: oẽ qꝫ est ꝓtusum vulnus vel alteratum ab aere necesse est putrefieri ⁊ in sanie̅ puerti. Digestiuũ in isto vulnere tale esse ꝺz. R. terebẽ. clare. ℥. ij. vitelli vni⁹ oui croci. ℈. ſ. impleat vulnus plumatiolis seu lichinijs madefactis cũ predicto digestiuo: deinde ponaꝝ folij caulis nigri duplicatũ ⁊ fasciatũ desup. Et insuper circũiacentes partes vulneris abstãte ⁊ dolore timeaꝝ aurilijs superius habitis in cura vulneꝝ neruoꝝ. Cũqꝫ sanies satis bona ⁊ in debita q̃ntitate gñata fuerit: tũc digestiua oino ꝓhibẽda sunt. ⁊ amplius nõ est procedẽdũ cũ digerẽtibus sicut faciũt imperiti chirurgici ꝺdiutius cũ eis ꝓcedẽdo mẽbrũ se penumero ad putrefactionem inducẽt. Igit̃ ꝓsecuta digõne cũ infrascripto mundificatiuo ꝓcedere vtilissimũ est. R. terebẽ. clare. ℥. iij. mellis ro. ſyr. ro. añ. ℥. vj. bulliant oia parum ad ignẽ deinde addaꝝ vitellũ vni⁹ oui q̃n auferꝝ ab igne croci. ℈. ſ. farine ordei bene cribellate. ℥. ß. Celebrata mũdificatiõe q̃ cognoscit̃ ꝑ bonitatẽ carnis et intra decimũ diẽ hec mũdificatio fieri solet ꝑ ei⁹ incarnatiõe huic mũdificatiuo addanꝝ sarcocolle mirre thuris aloes añ. ℥. ſ. ℔. misce. Scda ꝓtereas intẽtio q̃ administratiõe cicatrizantiũ ꝓpleꝝ dico qꝫ puluis pro hac intẽtiõe de mirabolano citrino cũ lotione cicatrizatiua alumi nis ⁊ vnguẽto de minio descripta ca. de additionibus summopere vz vulnera q̃z ꝓtusa ⁊ alterata ab aere in eoꝝ curatiõe parũ differũt a curatione iã dicti vulneris. Ideo cũ eoꝝ curatio sit proxima curationi vulneris cõpositi parũ ꝓter iam dicta hic dicem̃ vnum tm̃ ꝑ illoꝝ curatione nõ ꝓtermittã ⁊ est qꝫ cum ad vulnera cũ magna ꝓtusione illata cancrenositates oriri solẽt. hinc est qꝫ vltimas iã dictas intentiones superius ad remouẽdas vulneꝝ ꝓtusoꝝ putredines ⁊ cancrenositates administratio vnguenti egyptiaci ordinati. c. de addi. valde proficua est. In ceteris vero intentionibus vulnera ista a medico tractari debẽt nõ secus q̃ superi⁹ dictum fuit de cura carnosoꝝ ⁊ compositorum vulnerum.

Rasis.

Sal.

¶ Cap. de magna lacertoꝝ attritione ⁊ ꝓtusiõe sine vulnere.

Digitized by Google

Quiuersalib⁹ canonibus premissis ⁊ obseruatis capitulis ō cura vulnerum neruoꝝ quātū ad dictā purgationem ⁊c. Dico pro hac curatione q̄ in primis diebus albumina trium ouorum: cum suis vitellis conquassata cum oleo rosato et myrtino ad prohibendum cursum materieruꝫ decursamq; materiam aliqualiter euaporādo singulis est medicina sup cōtusione more emplastri applicata trāsacta q̄rta fabe excorticate decocte in aq̄ cū maluis rosis absinthio furfure medullaq; panis furfuracei: deinde cum oleo rosato camomillino ataq; mirtino ⁊ farina ordeacea. q. suffi. ad ignez faciendo emplm solidū contusionib⁹ lacertoꝝ magnis medeꝫ. Idē facit ēplz i trascriptū ℞. maluaꝝ absinthij furfuris triturati fabaꝝ excorticatarum aā. M. ij. mficarie arnoglosse ro. aā. M. ß. bul. oia sīl cū brodio capitis castrati vsq; ad coctu ram fabaꝝ: deiñ pistenť bñ cui pistature addanť farine ordei. lib. ß. ß. farine fenugre. ℥. ij. camo. ⁊ melliloti pisti aneti pisti. aā. M. ß. granoꝝ myrti bene triturati. ℥. iij. cimini triturati. ℥. ij. ß. mell. ℥. iiij. ⁊ cū sapa sufficiēti ⁊ paꝝ vini odo. ad ignez bul. vsq; ad spissitudinē solidā. Deiñ addanť olei camo. ros. aneti. ⁊ myrtini cere albe. aā. ℥. ij. croci. ⁊. iij. ⁊ vtere i oib⁹ ptusionib⁹ lacertoꝝ. Et scias q̄ in casu ⁊ offensiōe sup totū vētrē magna est medela resoluit em sanguinē extravenatū cū carminatiōe nō pua vētositatū et loci pfortatiōe dolorē sedādo.

¶ Capitulum de accidentibus vulnerum et neruorum.

Contingit sepenūero nōnulla accidentia vulneribꝫ euenire ō mēbrum discratiatū esse faciūt. Interdū in caliditate ⁊ sicci. ⁊ non vnq; i frigi. ⁊ hūidi. velut sunt aſa spasm⁹ ⁊ dolor a frig. ⁊ humi. cā gñať vndimia. A calta et sicca materia gñať erisipila a calta hūida flegmō. Remedia curātia dolorē vulneꝝ a mā calida ⁊ sicca cātum sunt formaꝝ triū. Prima sic fit. ℞. albu. triū ouorū cū suis vitellis succi lactuce et planta. aā. ℥. ß. olei rosodoriferi. ℥. iij. oia cōquassent adinuicē ⁊ vtere cum peciolis medela ista sup mēbro erisipilato: qz est medicina magna. Scōa autē forma talis est. ℞. olei ros. onfancini olei violati olei ro. odo. aā. ℥. ij. misce ⁊ ducať i mortario plūbi p duas horas cū pistello ⁊ liniať locꝰ cū plumis qz digiti ledūt ipsum. Tertia forma est loci fomētatio q̄ sic ordinať. ℞. maluarum violaꝝ ordei ⁊ lactucarum aā. M. ß. ß. fulfur ℥. M. ij. fabaꝝ excorticataꝝ. M. ß. ß. bulliant oia sīl cū brodio carniū nō ſsalito sufficiēti vsq; ad ordei crepatu rā deiñ cū petijs calis frequēti applicatiōe locꝰ cū p̄dicta de coctiōe epitimeť. Remedia similiter q̄ faciūt ad sedādū dolorē causatū a materia calida et hūida videlicet sanguinea sunt quatuor formarū quarum prima est in forma liniměti. ℞. olei ros. odorife. olei camomil lini. ana. ℥. ij. suc. plantagi. ℥. ß. vitella trium ouorum cum suis albuminib⁹ croci. ℈. ß. misce et

Digitized by Google

in mortario plũbi ducanť p ho
rãvnã cũ dimidia. Scõa forma
talis est. ℞. medullę panis in-
fuse i brodio carnis. li. ſ. ℈. olei
roſati odoriferi olei camomil-
lini aã. ℥. ij. vitella duoꝝ ouoꝝ
croci. ℈. ſ. de olb⁹ ℔z artem ad
ignẽ fiat ep̃m ſolidũ. Tertia
forma ſic ordinať. ℞. fol. mal-
naꝝ fabaruꝫ ſcortificataꝝ aã.
ℳ. ij. fol. violaꝝ ordei mundi.
aã. ℳ. ſ. medulle panꝫ furfura
ti. li. ſ. camomille melliloti. aã.
ℳ. ℈. bulliãt ola cũ brodio aut
aq̃ pluuiali ſufficiẽti vſq; ad o
dei crepaturã: deinde piſtenť:
et cribellenť cui cribratur ad-
dať olei roſati camomillini fa-
rine ordeacee aã. ℥. ij. ℨ iterum
ad ignẽ bulliãt vſq; ad ſpiſſitu
dinẽ. quarta ℨ vltia forma ẽ fo
mẽtũ i cã calidaꝫ ſicca ordiatũ
cui additũ ſit camo. ℨ melliło-
ti. aã. ℳ. ſ. aurilia ℈z q̃ faciũt
ad doloꝛẽ cãtũ e mã frida ſedã
dũ ſunt formaꝝ q̃nq;. Pria eſt
ep̃m de ſapa ſic ordinatũ. ℞.
farine fabaꝝ. li. ſ. camo. melli-
loti piſti aã. ℳ. ſ. furfuris tritu
rati. ℳ. ij. cũ ſappa ſufficiẽti et
paꝝ lirinũ barbitõſoꝝ parũq;
vini odouferi bulliant vſq; ad
ſpiſſitudinẽ ſolidã addẽdo olei
camo. roſ. atq; mirtini. aã. ℥. ſ. et
vꝫ i vndimia cũ doloꝛe. Scõa
forma iſto mõ ꝓficiť. ℞. fabarũ
excorticataꝝ medulle panꝫ fur
furatiꝫ. aã. li. ij. cũ brodio capi
tis caſtrati bulliãt ola vſq; ad
coctura fabaꝝ. Deinde cũ oko
ro. camo. ℨ anetino arte ℨ igne
fiat emplaſtrũ ſolidum. Tertia
forma ẽ medulla panis infuſa
cuꝫ lacte deinde cũ oleo ro. ca-
mo. ℨ vitellis ouoꝝ parũq; cro
ci de omnib⁹ ep̃m artẽ fiat em-
plaſtrum ſolidũ. Quarta forma
eſt fomẽtũ admiſtratũ cũ ſpõ-
gia vel acia fili crudi vel lana
ſuccida carpinata cui⁹ hec ſeq̃
tur forma. ℞. camo. melliloti
abſinthij roſaꝝ ſtichados. aã.
ℳ. ſ. ſeminis fenugreci ſemis
lini aã. ℥. ſ. ℈. mellis. ℥. iij. an-
thos. ℳ. ſ. ſappe. li. ij. cũ aqua
ſufficiẽti ℨ parũ vini odoriferi
bulliant vſq; ad cõſummationẽ
tertie partis ℨ vtere cũ igenijs
iã dictis ſup mẽbrũ doloꝛoſum
vulneratũ ad ſedãdũ doloꝛẽ in
materia frigida: ℨ mixta etiaꝫ
cum aliquali caliditate. Quita
forma q̃ multũ vꝫ aduerſus do
loꝛẽ a frigiditate aeris cãtũ in
vulneribus erit oleũ magiſtra
le qõ ſic fit. ℞. olei ipericonis
olei camo. anetini. oꝝ de ſpica.
aã. ℥. ℈. agripe ℨ dialtee. aã. ℥.
ſ. olei vulpini. ʒ. ℨ. anthos iue
muſcate matricarieſſanſuci ſti-
chados. ana. ℳ. ℈. vermium
terreſtriũ lotoꝝ cũ vino. ℥. ij. ra
dicũ enule cõtrite radicũ ebu-
li aã. ʒ. ſ. bulliãt omnia ſimł cũ
bochale ſiue pinta media vi.
odoriferi ℨ ciato vno aq̃ camo.
et ſaluie vſq; ad cõſumptionẽ
medietatis vini ℨ aquaꝝ. deiñ
colenť ℨ fortiter exprimanť et
itez bulliãt vſq; ad integram
vini et aquarũ cõſumptionem.
Cui ebullitioni addanť terebẽ
tine clariſſime. ℥. ſ. ℈. ℨ itez bul
liant paꝝ ℨ vtere oleo actuali-
ter calido cũ pãnis calidis fa-
ſciatis ſup mẽbro: q; ꝓ inten-
tione iam dicta nobilis eſt me
dicina ℨ etiã ad doloꝛẽ ſpaſmo
ſum cõuenientiſſime adminiſ-
trať. Iſta aurilia amice valẽt
ad ſedãdũ vnũquẽq; doloꝛẽ ꝓ-
dictaꝝ materiez cũ domeſtica
loci ꝓfortatiõe dico aꝑati tẽdẽ
ti i viã reſolutiõis hec aurilia

Digitized by Google

valere p intētiõe iã dicta i viã maturatiõis tendere videãtur: tunc maturari dz maturatione tradita suis ppriis capĩs i copiosa nra. Sitr facta ei⁹ maturatione aperiat iuxta doctrinã traditã capĩo de extitura grosse cutis. Et sitr digerat mũdificetur icarneꝫ z cicatrizeꝫ. Si colericꝰ curõnib⁹ colericoꝝ. Si sanguineꝰ sanguinolẽtoꝝ. Si flaticꝰ apa flamaticoꝝ tracteꝫ sigillatim suis ppriis capitulis in copiosa nra traditis. Uñ ne cessitate vrgẽti illuc recurras.

¶ Cap. de vulnere venenoso et de punctura venenosoꝝ z de vulnere causato ab instrumento nominato la bombarda z de remotione sexti digiti: et de cura ipsius et membu amputati manus vel pedis.

Dirimꝰ in copiosa nostra capĩo proprio q vngues et dẽtes animaliũ: vt medici asserũt practicãtes nũqz a venenositate aliqua spoliant et similiter vulnꝰ ab instrõ pnominato cãtuz rõne pulueris de aliqua venenositate participare vr. Et ꝓterea ipoz curatio nõ differt nisi sm maiorẽ et minorem venenositatẽ eorum vulnerum earũqz punctura-ruz. Jdeo capĩa eorũdẽ alternatim videantur. Ueniẽdo deniqz sigillatim ad breuem curationẽ istorum: dico quod si vulnꝰ venenosum fuerit ab aliquo eꝝ: asino: simia: cane: aspide z curretib⁹ eoꝝ cursu: tũc si aspide vel cane rabido affuerit prius ligato mẽbro stricte in superiori parte cũ strincha vel alio ligamine ne venenositas cor petere valeat vulnus cãdenti ferro sm longitudinẽ mẽbri ãplieꝫ. Successiue deiñ stati locꝰ oleo sãbucino feruẽti i q̃ paz tyriace Saꝫ. affuerit locꝰ cauterizatus iteꝝ decoquaꝫ q̃ fcõ stati ligatura auferaꝫ. Postmodũ scabiosa cõrita cũ butiro z cepis in furno decoctis vitelliscꝫ ouorũ sup mẽbrũ more ẽplicũ folio caulino nigro ponaꝫ circũ iacẽtes ptes liniẽdo cũ tyriaca: aceto: z terra sigillata z hoc vsqꝫ ad septimũ faciẽdũ ẽ: trãsacta septia digeraꝫ locꝰ cũ isto digestiuo. ℞. terebẽ. clare. ʒ. ij. succi scabiose. ʒ. j. bulliant vsqꝫ ad ꝓsummationẽ succi: deiñ addaꝫ vitellũ vniꝰ oui. Fcã digõne mũdificeꝫ locꝰ isto mũdificatiuo. ℞. tereb. ʒ. iij. . suc. apũ. suc. scabiose: suc. absinthij . aã. ʒ. ß. bulliãt oia simꝫ vsqꝫ ad cõsummationez medietate succorũ: deiñ addaꝫ farine lupinoꝝ. farine lẽtiũ bñ cribellate aã. ʒ. vj. sarcocolle. ʒ. v. croci. ʒ. j. Cũqz locꝰ mũdificatꝰ fuerit ꝓ eius incarnatiõe addanꝫ huic mũdificatiuo mirre aloes aã. ʒ. v. demũ ꝓ sua cicatrizatiõe vnguẽto de minio z aq̃ aluminosa ac pulueri cicatrizatiuo habitz. c. ỗ additionib⁹ ꝓcedaꝫ. Uez si vulnꝰ venenosũ ab eq̃ vl cane: vl ꝓsimili illatũ fuerit ãplũ tũc coctura p̃dicti olei cuz tyriaca erit sufficiẽs ad cauterizãdũ locũ. Si vo vulnꝰ cãtũ fuerit ab instrõ iã dicto la bõbarda: tũc cauterizatio fieri dz cũ oko sambucino vl oleo de sele lini tãtũ mõ. Successiue deiñ tribꝰ diebus ipleaꝫ vlnꝰ cũ vngõ egyptiaco ỗscriptiõe nra ordinato sine arsenico: capĩo ỗ additiõi bꝰ ponẽdo sitr oi die sup totũ mẽbrũ ꝓp piculũ cãcrenositas

Digitized by Google

tis future pluribꝰ diebꝰ ēp̄m infrascriptū.℞.farine fabarū: farine ordei farine lupinorum ana.li.ij. succi absinthij: succi apij.succi scabiose aā.ℨ.ij.cū sapa sufficienti z liriuio barbitoso ris bulliāt oia sīl vsq; ad spissitudinē solidā z vtere p̄ ītērtiōe iā dicta vsq; ad ōrtū decimum vel plꝰ si opꝰ fuerit et vsq; ad ōrtū ponaꝫ p̄dictū vngm̄ egyptiacū. Deiñ locꝰ mūdificetur incarneť z cicatrizeť: put superiꝰ dictū fuit. Utilissimū est ꝯsumere poculū descriptū.ca.de additiōibꝰ aduersus morsurā aspidis:z canis rabidi multis diebꝰ. Cetez de remotiōe sexti digiti z curatiōe manꝰ āputate mō aliq̄d ē dicēdū. Et p̄o amputato rasorio bñ incidenti sexto digito in iunctura z manū āputata:vel merito iustitie:vl occasiōe alicuiꝰ rixe p̄tinꝰ sine aliqua tpis intermissione locꝰ oleo cōi cū modico terebēt̄ine in quo sint ꝺcocti lūbrici terre optime cauterizeť. Deiñ digerať locꝰ digestiuo cum p̄dicto oleo terebēt̄ina z vitellis ouoꝝ ꝓfectio parteſz circūiacētes i supioꝝ pte fasciēť cū oleo magistrali z sparadrap habito in ca.de vulneꝝ neruoꝝ i cā sedādi doloꝛē spasmosū z apationē p̄hibēdi. Cūq; sanies i loco generata fuerit z opatio cocture eschȝrosa remota fuerit:tūc locus pp eiꝰ sensibilitatē mūdificeť cū isto mūdificatiuo domestico.℞. terebēt̄ine clare.ℨ. vj.succi plātaginis.ℨ.ij.aā ordeacee ciatū vnū sirupi ro.ℨ.j. bulliāt oia sīl vsq; ad ꝙsumptionē aā z succi:deiñ colenťicui colature addantur farine ordeacee bñ cribellate.ℨ.ij.ℨ.vi-

tellū vnius oui sarcocolle.ℨ.ℌ. Reliquū ꝺo curatiōis vez ꝓ icarnatiōe z cicatrizatiōe ingnūs iā dictꝫ ꝓcedať. quālr aūt regēdi fūt q̄ p̄ctura vl morsura venenosoꝝ laborāt i cōestione z potu i assūptiōe pociili bezardici z i alīs intētiōibꝰ suis ꝓprijs capitulꝫ ō morsura aspidis z p̄ctura venenosoꝝ i copiosa nr̄a lauꝝ locuti sumꝰ: ꝺre p tua necessitate illuc recurre.

¶ Ca.de vulnere cansato a sagitta:telo:vel cōsimili istrumēto:et de extractiōe sagittarum cura istius vulneris.

IAcet de negotio ca. proprio i copiosa nostra sufficienter meminerim tñ ad āplioꝛē doctrinā p̄fati capi:z p̄sentis opusculi nr̄i demū extractiōis sagittaꝝ:et de cura vulneꝝ earūdē in p̄ti sermone iterū ptractare decreni. In primis añs ad principale ꝓpositū accedamꝰ. Dicimꝰ qꝺ sagittarū z telorū varia z diuersa sunt gña scōm q̄ diuersis nationibꝰ fabricanť: ādā eñ sunt barbulate cū quadā vacuitate in qua lignū sagitte fabricatores intrare faciunt. Alie sunt q̄ in vna extremitate sunt ad modū parue sagitte. Et i alia extremitate sunt ad modum claui intrantis extremitatē sagitte: et ista ꝑecie vtuntur frequētissime mahumetani z turci aduersus xp̄ianos:qñ cū eis bellum maritimū agūt. Silr etiaz de telis:alia sunt cum cuspide ad modū:fusi cū quo mulieres filū filare solēt. Alia ēt quadrata:z alia triāgulata sunt z deteriora oibꝰ sagittis et telis. Et magis periculosa est sagitta bar-

Digitized by Google

bulata ꝓpter difficultatē extra
ctionis ipsius sine lesiōe vena
rū: neruoꝝ z arteriaꝝ qñ i istis
locis euenit. ꝓtingit silr magis
tediosa z difficilior ad extrahē
dū ꝓpter sui tenuitatē est sagit
ta turcoꝝ z mahumetoꝝ. Unde
nichil deinceps ad ingeniū ex
tractionis dictarū sagittaꝝ eo
rūdē teloꝝ. Dico q si sagittavel
telū cuiuscūq; ꝓditionis seu na
ture fuerit in loco vbi nec tena
culis nec istro fabricato ad mo
dū rostri gruis extrahi non pos
sit tunc si vulnus fuerit strictū:
nisi periculū manifestū alicui⁹
incisiōis: venaꝝ: neruoꝝ z arte
riaꝝ phibeat statim ferro i pri
ma die vel scda subtili ingenio
ampliādū est deinde cū tenacu
lis vel alio instro ꝓportionato
ad sagittā capiendā ꝓ posse ex
trahat lz opinio reperiat quo
rundā antiquoꝝ z modernoꝝ q̄
laudāt poti⁹ locū vulneratiōis
mollificari digestiuis medica
minibus ipsamq; sagittā cū at
trahētib⁹ ad exteriorē partē ꝓ
uocare. qđ in rei veritate salua
eoꝝ pace nō sine eminēti mor
tis egrotātis periculo aut saltē
aꝑandi locū fieri pōt retardare
em̄ per multos dies extractio
nē sagitte z dimittere vt natura
vna cum remediis foras ipsam
expellat cū i quacūq; parte cor
poris ꝑsertim neruosa sagitta
infixa parata sit dolorē vehemē
ter causare rectā qñq; impediēdi
curationē cā est ea de cā vr dicē
dum vtilissimū esse vt prefatus
dolor z aꝑa z alia accidentia q̄
solēt euenire vulneri occasione
nō extracte sagitte nō eueniāt
ipsam sagittā extrahere quāto
citius fieri possit qr nisi remo
neat sagitta mēbrum a quo est
infixa in prenotatis accidenti
bus minime carere possit. Cum
dolor sit sensibilitas rei contra
rie mēbro: res aūt cōtraria ipsi
mēbro vulnerato est ipsa sagit
ta ergo nisi remoueat sagitta
non securat mēbrū a nocumēto
doloris aꝑatiōis z spasmi. Quā
to igit citius ratiōibus antedi
ctis vt celeberrime in copiosa
nostra ꝓ nos disputatū fuit ex
trahit telū seu sagitta: tanto se
curius z melius fuerit ad hoc
vt accidentia prenominata nō
eueniāt. Sagitta reuulsa si non
fuerit venenosa sufficit tātum
modo vnica vice feruenti oleo
sambucino vl camomillino vul
nus decoquere deinde digesti
nis medicaminib⁹ vsq; ad per
fectā digestionē transire nece
sarium. Reliquum vero curatio
nis tractet prout capko de vul
nere carnoso aut neruoso si fue
rit in neruis dictū fuit. Uerū si
predicta sagittam venenatam
esse reperies ꝙ de facili cogno
scitur per tumefactionē loci ten
dētem in viam nigredinis aut
liuiditatis tunc totam venena
tam carnē candenti ferro vtere
vtilissimum est parteſq; circūia
cētes scarificare z sanguisugas
imponere necessarium est vt san
guis extrauenatus extrahatur.
Super totum mēbrū q̄z empla
strum de farinis ꝙ aduersus cā
crenam facit imponat vulnus
deinde ꝓ remotione eschare
ab igne causate cum mūdifica
tiuo carbunculi habito. c. de ad
ditionibus curandum est: hoc
totū dico venenositate interfe
cta. Nā si dubitaueris adhuc de
aliqua venenositate. tūc vnguē
tum egyptiacum qđ aduersus
cancrenā valet per me ordina-

Digitized by Google

tū. c. iādicto administrare vtilissimū est. Si vero post cauterizationē nulla tibi amplius erit dubitatio de aliqua venenositate: tūc nō mō cū mūdificatiuo p̄dicto: vel ētbutiro vel digestiuo de terebētina casum eschare p curare poteris: remota eschara vulnus curat curōne aliox vulnex. Et qz cōtingit sepenūero sagittā in osse p̄m profundari. ita q̄ in extractiōe ipsi⁹ opere p̄tiū est locū vulneratū triangulari incisiōe ampliare. Deinde terebello nr̄o seu trapano ad p fotādas ossiū capitis tabulas i loco sagitte pforare vtilissimuz est pforatiōe p̄funda vt hincinde mouēdo trapanum nūc a dextris nūc a sinistris manū iclinādo sagitta vna cū osse circulato a p̄fato trapano facili⁹ exire valeat vel extrahat facta pforatione predicta cū tenaculis aut alio instr̄o fim q melius tibi videbit si opus fuerit. Uel si p̄dicta sagitta cum barbulis esse reperiat. si fuerit in aliqua parte corporis vbi sine periculo ex parte opposita locivulnerati extrahi possit extrahat: deide ab vno orificio ad aliud tela lini satis leni amplitudinis vnius digiti: z lōgitudinis q̄tū erit necesse illinita digestiuo de terebē. vel de oleo ro. quotidie vsq̄ ad septimū iponat postmodū cū tinta ab vtraq̄ parte iposita melle ro. aut mundificatiuo de sirupo ro. illinita vsq̄ ad perfectā mūdificationē p̄cedat. Si aūt p̄dicta sagitta ex parte opposita aliqua iportāti cā extrahi nō possit: tūc subtili ingenio z maxima cū dexteritate barbule a carne ferro diuidant. Deiñ p posse capiat sagitta cū aliq̄ instr̄o canulato q̄ intra se p̄dictas barbulas cōtinere valeat ipsāq̄ sagittā extrahere. Sitq̄ instr̄m p̄dictū ad moduz rostri gruis intus aliquātulum artificiose dētatū z canulatū. Atsi sagitta aut telū intrauerit mēbrū adeo p̄funde q medic⁹ sagittā infiram nec videre nec digitis sentire valeat: tūc statim semitā eorūdē speculo argēteo pquire re necesse est ad hoc vt cognoscat an sagitta vl telū fuerit cū ligno vel sine: nā si cū ligno vt superi⁹ dixim⁹ si vulnus nō fuerit amplū ferro ampliandū est: cū cautela tñ ne nerui arterie z vene ledant deinde cū instr̄o p portionato vcz tenaculis aut restro gruis cū dexteritate extrahat. Si vero sagitta aut telū fuerit sine ligno: tūc terebello inuersato cū cuspide ad modū sagitte intrāti vacuū teli foras extrahat: z si telū fuerit in aliq̄ particula corporis adeo p̄funde infixū q aut rōne neruoruz venax atq̄ arteriarū aut rōne nobilitatis mēbroz p̄cipaliū incisio ad ampliādū vulnus fieri nō possit: tūc cū digerētibus z relaxātib⁹ p̄cedendū est. Uidimus em interdum nōnullos gestasse ferrū sagitte in vacuo vētris p multos annos z tandē natura terminauit ipm ferrum ad inguē p viā exiture. Idē facit de pila plūbea ab instr̄o q̄s Loschiopeto nuncupat put vidimus in tēpestate nr̄a in illo strēnuo z peritissimo armoz duce Augustino de cāpofregoso: q̄ dū ab eodē instr̄o in superioribus partib⁹ corporis vulneratus fuisset post multos annos natura terminauit sup canaliculā pilā plūbi iā p multos annos

Nota.

Digitized by Google

ab eodē instō delatā. Deniq; z prędiximus varia sagittaꝝ z teꝝ locū gña reperiunt quoꝝ diuersitatē ꝓpter lōgā narrationem ꝓtermittā. Et ꝓptereā lz ab Albu. multa ꝓnumerent instra ad tela z sagittas extrahēdū: tñ q̄ vtiliora z ꝓōptiora ꝓ negotio isto esse reperiunt tibi fili nunc describā q̄ prime septē sunt formarū quaꝝ. Prima forma sunt tenacule maiores: mediocres et minores. Scōa forma sunt instra fabricata admodū rostri gruis q̄ ꝑnt esse multifaria ꝓut necessitas extrahēdi sagittas postulabit z ꝓut ingenio prudentis chirurgici videbit. Tertia forma vocat terebellum torculare duab⁹ partibus fabricatū intus vacuū admodū cāne in summitate vt ꝓdiximus cū cuspide dē tata intusq; ferrū hns rotūdum eiusdē lōgitudinis cū cāna qō sursum torculariter ducendo cuspidē seu pūcta terebelli aperire seu ampliare facit. Quartum instrm sic⁹ est fabricatū vt tertiū sine cuspide: reperit tñ in summitate esse ꝓforatū vt sagittas turcoꝝ intrare valeat z sursum torculariter ascēdendo animā ferri quā intus hz caudā sagitte capere valeat stricte adhērēdo cū sagitta. Quintū instrm est terebellū dentatū admoduz serre z canulatū: rde hac forma ca. de fractura cranei vbi de nouo corpore instrumētoꝝ tractauimus mētionē fecim⁹. Sexta forma sunt velut nouacula ad ampliādū vuln⁹. Septima forma sunt terebella ad euacuādū lignū q̄ sepenumero in telis remanere solet. Squirille aut̄ z spine extrahunt inducendū in eis interdū saniē z interdū cute aliqualiter incidendo: q̄ aūt inducunt saniē aliq̄n sunt digerētia mollificātia: z ista ꝓuenīūt in ꝓncipio. Cūq; sanies gñata fuerit: z spina foras cū sanie minime exire videat tūc interdū mordicatiua medicamina administrare ad maiorē saniei augmētationē necessariū est vel ut sunt trocisci de minio aut pulueris nr̄ carnis superflue remoueris. De sagitta vero q̄ intrauerit aliq̄ membroꝝ ꝓncipaliū nolo vt nōnulli fecerunt sermonē multū me esse plixū cū maiori ꝓparte in eis⁹ extractione citomoriunt. Igit̄ q̄n sagitta ad ꝓdictū locū attigerit facta ꝓnosticatiōe de eius periculo ꝓsectaq; ꝓsultatiōe ꝑsyteri cū infirmo de suis pctis culpā agendo tunc cū dexteritate extrahat sagitta. Et si in capite fixa fuerit curat curōne fracture cranei. z si in alijs locis silr curant curatione ꝓpria dictorum locoꝝ.

¶ Viso de extractiōe sagittarū per varias instrōꝝ vias: modo videndū est que auxilia localia extrahentia faciunt ad expellēdas sagittas z oia fixa in membro. Et ꝓmo dixerūt sapientes q̄ succus radicū cāne incoctoꝝ tus cū fermento recēti terebentina z armoniaco capitibusq; lacertarū cōbustis z subtiliter pistatis z mox emplastri sup̄ loco impositus oē fixum in membro ad exitū mire inducit. Itez ad eādē intētionē vz infrascripta medela. R. diaquilonis magni descriptione nr̄a ordinati. ℥.iij. armoniaci serapini bdelij galbani. aā. ℥.vj. succi radicum cāne. ℥.x. tereb. picis naual olei de semmelini aā. ℥.j. oibus ad ignē liquefactis addant farine

Digitized by Google

tritici.ʒ.v.fermẽti recentis.ʒ. x.oĩi sãbucini.ʒ.vij.misce z vte re eo more ceroti p itẽtõe iã dicta qz ei⁹ opatio est mirabilis.

¶Finit liber.j.de vulneribus.

¶Incipit liber scõs de ap̃atibus in vniuersali.

¶Cap.j.de cura apostematuz calidorum et frigidorum.

AUrilia q̃ amice repcutiunt in pricipio vsq; ad augmentum ap̃ata calidaz frigida z q̃ silr resoluunt z maturãt eoz cõpositiões.c.ō additionib⁹ celeberrime diximus:quare ad illud si op⁹ fuerit recurre. Uñ cõsecuta maturatiõe loc⁹ in rta doctrinam traditam in copiosa nr̃a capło de exitura grosse cutis incidẽdus est.deinde si colericũ ap̃a fuerit digeratur digestiuo colerici ap̃atis. Si sanguineũ digerat digestiuo sãguinei:z si flegmaticũ digestiuo flegmatici digerat:z p digõne istoz ap̃atũ.et de mundificatiõe eoz capło ō additionib⁹ suas ppias recepras magnifice pfecim⁹. vñ p intẽtiõib⁹ iã dictis i necessitate illuc recurre. Celebzata digõne z mũdificatiõe loc⁹ infrascripto incarnatiuo incarnãd⁹ est. ℞.terebẽtine clare.ʒ.iij. sirupi ros.melliz ros.añ.ʒ.vj.succi plãta.ʒ.ß.bulliãt oĩa sik paz:deiñ addant qñ auferr ab igne stati thuris sarcocolle mirre aloes. añ.ʒ.ß.farine ordei farie lẽtiũ farine fabaz.añ.ʒ.ij. misce et vtere isto incarnatiuo i sanguineo z flegmatico ap̃ate dũ intẽtio erit icarnandi. Jn colerico autem incarnatiua medicina non sine suspitione malignãdi locũ administrat̃ put per nos disputatũ fuit in copiosa nostra libzo de vlceribus in vniuersali. Et ꝓpterea in colerico vlcere alternatiua auxilia discrasie colerice necessaria sunt. Jō vnguẽtũ de minio cũ succo plantaginis z solatri et vngĩ de rutia ōscriptõe nr̃a vngĩ q; albũ cãphoratũ i vlcere p hac intentiõe vtilia sunt. Uñ ad ꝓpositũ nr̃m Auic. dicit q; rectificatio male cõplexiõis calide i vlceribus inducte causa est curationis vlcez. Cõsecuta deniq; incarnatiõe z administratione auxiliũ antedicti loc⁹ figillãd⁹ est. Et ad hanc intentionẽ vnguẽtũ de minio z vngĩ ō dasilico z minoris z maioris recepte cũ lotiõe aq̃ aluminiz z pulnere cicatrizatiuo summe ꝓuide videnť. De q̃b⁹ oĩb⁹ ca. de additiõib⁹ mẽtionẽ fecimus. Auic.

¶Ca.de pustulis malignis velut sunt carbũculi:ignis pſic⁹: z fozũculi⁹ z de eoz curatione.

DJximus i copiosa nostra capitulo ꝓprio in curatione carbunculi z altoim z vniuſ cuiuſq; pustule venemo.q; nulla certior nullaq; melior curatio est q̃ statim venenositatẽ carbũculi cãdẽti ferro extinguere:aut loco ignis ipsam venenositatez aliquo medicamine acuto interficere. Deinde ad vniuersalia reuertẽdũ est. Et ratio cur ista ꝑticularia antecedant vniuersalia est qz venenositas carbũculi ñ patiť iducias q̃n statim nõ interficiatur medicamie acuto añq; vniuersalia oĩa auxilia admistrentur a medico:z ꝓpterea boni z experti ꝑcticãtes statiz laborãt facta flobothomia ꝑia vel

Digitized by Google

secūda die (vt infra circa mortificationē carbūculi vniuersalia nō pretermittēdo vez venam lateris doloroſi vbi eſt carbūculꝰ incidere vt ſanguis intoxicatꝰ ad locū carbūculi attrahatur) laudarū: et nullatenꝰ ex latere oppoſito fieri debet vt nōnulli fieri iuſſerūt ne veneniſitas ſup mēbrū principale attrahatꝰ: vt de hꝫ cap. ꝓprio in copioſa noſtra ꝓpoſitione diſputatū fuit. Silr purgationes cū aliqli virtute bezaardica vt Anto. gaineriꝰ capi. ꝓprio teſtatꝰ ē egrotāti ꝓpināde ſunt. Circa etiā confortationez cordis auctores epitimatibus cordialibus laborare iuſſerūt: ſtrutē ꝛ manu tenere bonis nutritiētibꝰ cibarijs ꝓfecto laudauerūt: nā vt Aui. teſtatꝰ eſt cadefebre peſtilentiali. illi q̄ viriliter agūt in cōedendo fortaſſe euadūt. Raſ. ſimiliter dicit q laborantes ppea hac paſſione ad comedēdum aliq̄d ſunt cogēdi. Uentrē iſup largū detinere enematibus neceſſariū ē. Rederūdo deiceps ad p̄ncipale ꝓpoſitū nr̄e curōnis localibꝰ faciēde. Dico q ꝓſecuta mortificatiōe carbūculi caſus eſchare ꝓcuraſ admiſtratione mollificantiū velut ſunt empla maturatiua: butirū: axungia et digeſtiuū de terebentina remota eſchare ꝓ eiꝰ mūdificatione mūdificatiuo carbūculi ꝓcedēdū eſt. ſilr locꝰ incarneſcere ꝛ ſigilleſ curōne vlcez. Unū ſup medicina maturatiua ꝛ attractiua cum fortitudine eſt notādū vz q nullo mō medicꝰ dz ꝑſumeſ farmacha ſaniēcia ſup carbūculū imponere: niſi prius iterfecta carbūculi malignitate ꝛ veneniſitate: nec etiā attractiua auxilia fortis attractiōis ꝓpiare dz afiā dictā venenoſitatis mortificationē: nā vt Coꝛ. cel. c. de can Coꝛ.
crena ffert. Dū malū ſerpit me celſus
dicamina ſaniei gñatiua exhibēda nō ſunt: q̄ eſſet addere putrefactionē putrefactiōi cū egri tudo mēbrū q̄ cito putrefacere paratiſſima ſit ꝛ hmectatio Ariſt.
ſit mr̄ putrefactionū: vt Ariſt. li. metaphy. teſtatꝰ eſt. Et ppea aduertens ſuper hoc optimus Frā. de pedemōtevir in ꝓfeſſione medica autoritatis non parhibendo ſubuertit autoritate ꝛ rōne iā dictis. Silr etiā non dz medicꝰ attractiuā medicinam fortz attractiōis ſup curbūculū adminiſtrare in principio ſtante malignitate carbūculi q̄ eſſet addere malignitatem malignitati: et veneſitatē veneniſitati vt dñs Theodoricꝰ. c. ꝓprio refert. Et ꝓpterea male agunt ex iſto latere chirurgici q̄ ēplaſtra attractiua ꝛ piperata ꝓfecta cū armoniaco ſeraphio ꝛ aliis ſimplicibꝰ fortē ſtrutē attractiuam hñtibꝰ in maturādo carbūculū adminiſtrari iuſſerūt: ḡre vt auriſtra carbūculi tibi ꝓpōtia ſint nūc eoꝝ formā ptim deſcribā: ꝛ partim connumerabo eaque faciunt ad ꝓpoſituz ſue curationis ſunt vtiq; formarum quindecim.

¶ Prima eſt vnguentum egyptiacum deſcriptione noſtra cū arſenico ordinatum.

¶ Scōa eſt aqua de arſenico et ſublimato aduerſꝰ notificationē carbūculi deſcripta vna cuꝫ predicto vnguento capi. de eꝫ

uic.

aſ.

Digitized by Google

ditionib⁹. Tertia est trociscb⁹ de minio. Quarta est ruptoriuz de capitello. Quita ē cauterizatio fcā cū igne: ista oia ꝓferunt ad mortificationem carbūculi. Sexta ē vitellū oui cū sale ꝛ sca bioſa mixtū ꝛ ꝙſſatū. Septima est mūdificatiuū de apio. Octaua est icarnatiuū de sarco colla terebēt̄ina melle ro. ꝛ succis herbarū ordinatuz. c. de ad ditionibus. Nona est vngm̄ de minio. Decima est aq̄ allumino sa. Uñcima ē puluis cicatrizatiuus ad cicatricē īducēdā. Duodecima est caulis niger ꝓtus cū sale et valet ad ignē ꝓſcū i ꝓncipio et augmento. Decima tertia est q̄ siſtryz aduerſ⁹ ignē ꝓſcū: et sic fit. ℞. rosarum arnoglosse maluarū lentium ordei mundi. aā. ℥. ij. medule panis furfuracei. lib. ſ. balaustiarum: myrtynoz. aā. ℥. ſ. bulliāt oia siſt cū aq̄ sufficienti vsq; ad fabaz et ordei cocturaz: deiñ pistenſ ꝛ cribellenſ: q̄ cribzature itez bulliāt paruz. q̄ fcō addaſ olei roſ. et myrtini. aā. ʒ. ij. cere alb. ʒ. j. ſ. misce. emplaſtruz q̄z de duob⁹ pomis granatis ꝛ lini mētū i mozt̄ario plumbi ꝓfectū ambo descripta in copiosa nr̄a capl̄o de igne ꝓſico ō̄scriptiōe nr̄a ꝓ hac intētione summe ad ꝓpositum faciunt.

¶ Capitulū de cura fozunculi.

Ista breui carbūculi et ignis persici curatione in antecedenti. c. Modo videnda sunt auxilia que conueniunt ꝓ maturatione fozunculi deinde que faciunt ꝓ eius purgatione et ſanatione. Et breuiter ad principale ꝓpositum veniendo. Dixerunt sapientes quod triticum in aqua decoctū cū radice liliozū albozum folijſq; maluarū ꝛ piſſatū cū pinguedine porcia fozūculū potenter maturat. Ad eādez intētionē vz infrascriptū empl̄m ℞. radicuz altee capitū liliozū. ana. ʒ. iij. tritī. ℥. ſ. foliozum malvaz. ℥. ij. bulliāt oia cum brodio carnis: deiñ piſtēt ꝛ cribellēt ꝛ ō̄coctōe cū faria tritici: ꝛ ꝓdicta cribratura ad ignē fiat empl̄z solidū. Cui addaſ i fine cocture buiri pinguedis porcine olei cōis ana. ʒ. ſ. ſ. vitella duoz ouoz croci. ʒ. ſ. ꝛ iterum bulliāt paz. Fomētare ꝙz locū ꝛ epitimare cū decoctiōe ꝓdcā rū rerū i cā ſedādi doloꝛe ꝛ matūrādi locū ꝓſentaneū remediū est. Fcā maturatiōe fozūculi ꝑ purgatiōe ꝛ mūdificatiōe materie grosse abſtersiuū de apio ꝛ diaq̄lō magiſtrale. ō̄scriptiōe nostra accōmodate admiſtrantur. Siſt vngm̄ de minio in cā ſanandi ꝛ cicatrizādi fozunculum optima est medicina.

¶ Capl̄m de cura scrophularū nascentiarum frigidarum.

Nascentia ab humore flegmatico causata resoluitur et maturatur auxiliis habitis in vtraq; intentione. c. de additionibus: quare ꝓ tui necessitate illuc recurras. Maturato apoſtemate aperiatur si apoſtema fuerit magnum incisione exquisitiſſima. Deinde tribus aut quatuoz diebus locus digeratur digeſtiuo de terebentina. Conſequenter mundificetur profunditas ulceris vnguento mixto aut puluere nostro per multos dies deinde puriſicetur iteraz locus cum

cum absterſiuo de melle roſa. Cuncq; locus mundificatus eſſe ſentiatur tunc incarnet cum in carnatiuo ō mirra et ſarcocolla habito capit. de additionibus. Demū pro integra ſanatione vnguetum baſilicum magiſtrale aqua aluminoſa adminiſtrare ſufficit.

¶ Uiſa curatiōe naſcentiarum frigidarū modo cura ſcrophularum et glandularuq; nodozūcq; tractanda eſt. Scrophulaq; glādularūcq; curatio duplex eē videt. Una ḡrū inciſiōe perficit et hec quidē curatio eſt breuior et minoris doloꝛ qñ fieri poſſit ſine leſiōe venaq; et arteriarum ꝫ curō q̄ medicaminib⁹ acutis efficitur. Qñ aūt ſcrophule vel glandule reperiunt in aliq̄ coꝛporis parte puta in gulla collo veḣementer cū venis pulſantibus infiltrare tunc ab eādē curatiōe per viā inciſiōis deſiſtē dum eſt: et loco inciſionis viaz reſolutiuā aut maturatiuaz petere neceſſariū ēvñ auxilia ḡre ſoluūt ſcrophulas et glandulas nūc tibi deſcribā: que breuiter ſunt formarum quinq. Prima eſt diaquilon magiſtrale cū gūmis deſcriptum ca. de additiōibus. Scōa talis. ℞. armoniaci bdellij ſerapini oppopōaq; galbani. añ. ʒ. ij. ſucci radicū irios. ʒ. ſ. diaq̄lonis magiſtralis. ʒ. ij, mice et ſecundū artez ad ignez fiat cerotum. Tertia forma ſic ordinat. ℞. ſeminis naſturcij. ʒ. iij. ſe. lini. ʒ. ij. bul. omnia ſimul cum aceto ſufficienti vſq; ad fere conſummationem aceti: deinde piſtentur ſubtiliſſime cui piſtature addant radicū altee decocte et cribellate. ʒ. ij. radicum irios. ʒ. ſ. olei de lilio oꝛlei irini pinguedinis anſerine añ. ʒ. vſ. armoniaci diſſoluti cū aceto. ʒ. ſ. cere albe. ʒ. ij. ſemis miſce et ſecundum artē ad ignē parum bulliendo fiat cerotum molle cuius operatio reſolnendo ſcrophulas ſolennis reperitur. Quarta deniq; forma ſunt pillule de euforbio que ſic ordinantur. Recipe euforbij agarici trociſchati ʒinʒiberis turbith ſucci radicum irios aloes epatici maſticis. añ. ʒ. ſ. miſce et cum predicto ſucco et melle roſiant pillule quatuoꝛ quib⁹ ſingula nocte quando vadit dozmitum vtatur vna pro vice capiendo diebus continuis exceptis diebus nonitatis lune: et patiens parum cenet. Quinta quoq; eſt confectio deſcriptione noſtra ordinata ō turbith. cap. proprio; in copioſa noſtra qua vtatur interdum loco predictarum pillularum et doſis eius ē cochear vnum ante diez vel poſt cenam tribus hoꝛis transactis ſumptum. Si vero via iſta contigerit ſcrophulas reſolui non poſſe. imo viderentur tendere in viam maturationis: tunc maturentur maturatiōe longa que ſic fit. Recipe radicum altee radicum lilij albi. ana. lib. ℔. ſeminis lini. ʒ. iij. fo. trapaci acuti et radicum eius. ana. ℥. ſ. capitum liliorum decoctorum ſub pruinis ceparū ſimili modo decoctarum. añ. ʒ. ij. ſemis decoquantur radices et ſemen lini cum aqua: deinde piſtentur et cribellentur et in decoctione cū farina ſeminis lini et aliis iam dictis rebus ad ignem fiat emplaſtrum ſolidum: cui addātur in fine coctur pinguedis porcine butyri pinguedinis anſeri

Digitized by Google

ne ana.ʒ.iij.℔.farine tritici.ʒ.ſ. ℔.ʒ iterū pius incorporatis ad inuicē omnia bulliant paꝛ. cō ſecuta earū integra maturatione locus aperiatur ruptotio de capitellis: deide remota eſcha ra cū digeſtiuis ꝛ loco dulcora to et a malignitate ruptoꝛij remoto radices ſcrophularuꝛ auferantur cum trocisco de minio aut arſenico vel ſublimato ſub iſto ordine adminiſtrato vꝝ ꝓfo retur radix ſcrophule in medio cū lanceta ꝛ in perforatione po ne granū vnū arſenici vel ſubli mati qꝛ interdum vnica vice fa cit totaliter ſcrophulam fotas exire: et hic ordo arſenici ſeruā dus eſt donec cognoueris totā ſcrophule radicē eſſe extirpatā ſemp caſum eſchare ꝓcurando ante reiterationē arſenici vel ſublimati: qꝛhoc neceſſariū eſt. Reliquū vero curationis ablata radice ſcrophularū ꝓ ſui mūdificatione incarnatione ꝛ ſigillatione ꝓcedatur aliouꝝ vlcerū curatione ſuperi⁹ habita. Uiſa curatione ſcrophularū glandularū ac naſcentiarū fri gidarū per viam inciſionis: ꝛ ſolutionis: ꝛ maturationis. De iceps de cura nodoꝝ aliq̄d ꝓ tractādum eſt: ꝛ in primis cōſi derandum eſt an nodus melli nus ſen fauin⁹ aut nodoſus ſit nam ſi melinus ſit ꝓ eius cu ratione fractura chiſtis tentan da eſt deſup fortiter digito pol lice comprimendo. Et ſi via iſta predicta chiſtis frāgi nō poſſe videatur: tunc ad inciſionē trāſ eundum eſt ſemper ꝓ poſſe: chiſtim nodi auferendo. Conſe quenter intus ad carnem ſqua lidam remouendum trociſcum de minio ſemel aut bis tantum imponere neceſſe eſt. Unguen tum quoꝙ egyptiacum vel vn guentum mixtum vel pulnis noſter ꝓ hac intentione i iſto caſu vtiliter conceditur. Demū remota chiſti ſimul cum carne mala vlcus cum mundificatione randum eſt. Modus autem no doſus aut qui ſapit naturaꝝ car noſitatis ꝓpter periculuꝝ ma lignitatis cancrenoſe nullo mo do ꝓ ſui curatione aliqua in ciſione et medicamine acuto tangatur. Sufficit ergo ipſum curatione palliatiua gubernare. Et ꝓpterea ꝓ iam dicta intentione vnum de meliozi bus antiliys lamina plumbi cū oleo roſato in mortario plū bi diutius deducto ſuper impo ſita et faſciata a doctoriby eſſe inducatur. Reſolutiuuꝫ ſimili ter infraſcriptum cum aliqua li mollificatione i iſto caſu ſum me iuuaſſe recepimus quod ſic perficitur. Recipe olei roſati. odoꝛi.ʒ.iij. pinguedinis galli ne pinguedinis anatis: anſe rine ana.ʒ.ſ. ſucci plantaginis ſucci ſolatri ana.ʒ.ij. medulle crurium vituli et vaccarum. aā. ʒ.iij. bulliant omnia ſimul vſq; ad conſummationem ſuccoꝝ deinde colentur ꝛ in mortario plumbi ducantur per diem na turaleꝫ quo facto iterum cum cera alba ſufficienti. ꝛ.ʒ.ſ. ſemis radicum altee decocte ꝛ cribel late ad ignem iterum purum bulliendo fiat cerotum molle cui addantur in fine coctura tu tie ꝓparate plumbi vſti. ana. ʒ.v. camphoꝛe ſecunduꝫ artem triturate grana triaꝫ et vtere in omni materia cancroſa vbi intentio eſt palliandi et ꝓhi

Digitized by Google

bendi vlcerationez cancri futuram.

¶ Capitulum de cura cancrene aschachilos et eſtiomeni.

CAncrene z aschachilos curō duplici regimine vniuersali z p ticulari perficit. Regimē aūt vniuersale completur per dictaz flobothomiā et ventris solutionem ac per impositionem sanguisugarum venis emoroidalibus et partibus circūiacentibus: cancrenate particule dicta in isto casu sit bonorum humorum generatiua et malorū prohibitiua: sitq; in principio aliquātulum tenuis flobothomis vtiq; in principio ex parte opposita purgatio quoq; minorativa ante quartam et eradicativa ante septimū fieri debet vt infra dicetur: digesta prius materia cum sirupo de fumoterre minorit ō succo endiuie acetosiſq; simplicibus cum aquis endiuie fumiterre et bugloſſe: minorativa q̄dem purgatio talis p̄otest esse. ℞. caſie diacatholiconis. añ. ʒ. vj. vl. ʒ. ſ. si patiēs fuerit fortis nature cuz decoctione communi fiat potio: cui addat sirupi violati. ʒ. ſ. eradicativa similiter sic fieri pōt. ℞. caſie diacatholiconis. añ. ʒ. ß. electuarij ō psilio tamarindorum .ana. ʒ. ij. cum decoctione communi fiat potio breuis cui dat sirupi violati. ʒ. ſ. Et nota q̄ pillule de fumoterre simul cum pillulis de reubarbaro i isto casu valde ac commodantur. ℞. pillularum de reubarbaro. ℈. ſ. pillularum de fumoterre minorum. ℈. ij. cum aqua fumiterre formentur pillule quinq;. Regimen vero vniuersali administratione dierum localium perficitur que sunt formarum quinq;. Prima prima est scarificatio super loco cancrenato administrata. Scōa est Scōa lotio facta cū decocto lupinorum i iuinio decoctorum. Tertia vngm tertia egip. cuz arsenicor sine arienico descrip. nostra ordi. Quarta Quarta emplā de farina fabarum ozota. bij z ordeacea confectum cum lixiuio succo absinthij sirupo acetoso. Quinta est defensiuz quinta confectum cum aceto: terra sigillata et boliarmeno. Ista omnia debent administrari a principio vsq; ad extinctiōez cācrene z aschachilos ordie isto vz cum videris membruz in viaz cācrenositatis aut ad cancrenā deuentū esse tūc locus scarificādus est ipsum lauādo cū p̄dicta decoctiōe aut cū lixiuio aut aceto vl aqua baurachina quo facto partes circūiacētes sane liniāt defensiuo de bolo predicto: locꝰ quoq; putridus vngnēto egiptiaco quotidie visitetur. Casum eschare molientibus interdum procurando vt nocium a sanatino separetur. Cuncq; feceris cadere ordinez vnum huiusmodi eschare tunc reiterā vnguentum egiptiacum toties quoties cancrene et aschachilos corruptionem interfectam esse cognoueris. Cum autez corruptio extincta fuerit quod cognoscitur p̄ presentiam sanioſitatis bone z nascentie carnis viue: tūc cū mundificativo ō apio vlc mūdificādū ē z si opꝰ fuerit suis loco z tpe icarnet locꝰ incarnatiuo de sarcocolla. Demum reliquū curationis cum vnguento de

Digitized by Google

minio ⁊ aqua aluminosa perficiat. Ceterū si cōtigat q̄ dispōista ad vlteriorē deueniat putrefactionē vez estiomenicā dispōnē: tūc cū auriliis antedictis p̄ vera ⁊ integra curatione nō est

Auicē. p̄cedēdū: nāvt Auic. c. p̄prio tractatus ē dicēs cū accidit putrefactio i membro tūc nō expellas cū incisione ⁊ cū tumptione medicinaruz q̄m magnificatur ei⁹ malū: quasi dicēdo q̄ cū mēbrū estiomenatū esse reperies q̄ nō debes tūc esse cōtēctus ferro carnem putridā remouere: nec ipsam medicamie acuto auferre: q̄ cuz egritudo ista sit ⁊ carnis neruiz ossis integra putrefactio ō p̄cedere tm̄ in remotiōe carnis ⁊ nerui sine remotione ossis nō esset malū extiguere: ꝛ ipz potius augmētare putrefactionē ossis amputare permittēdo. vñ necessariū est membrū in tali dispositione estiomeni inter sanum ⁊ corruptuz ferro amputare: ⁊ hmōi etiam opinionis i uenitur elegātissimus Coz cel. cas. p̄prio dicens. Solet nōnun q̄ in hac ferocissima egrotatione parū auxilia proficere egrotāti: sed nihilominus is cancer serpere iter q̄. s. auxilia ꝛ mirabile remedium sit vnicum tm̄ est vez vt cetera pars corporis tuta fiat mēbrū q̄ corruptū acvitiatū est integre amputetur ne pars sincera trahat. Cōsecuta denicz loci amputatione et cauterizatione: vlcus sicut cetera adusta p̄o sui digestione tractandum est. Similiter etiam inceteris alijs intentionibus p̄o mundificatione ⁊ incarnatione ordine antedicto in cura carcrene procedatur. Reliquuz est vt si aliqua caro superflua q̄ oriri solet in isto casu oriat: tunc p̄ ei⁹ remotione vnguentū mixtū aut puluis nr̄ carnis superflue remotiuus aut vnguentum apostolozum tesili accōmodate conceditur.

Coz.

¶ Finit liber. ij. de apatibus.

¶ Incipit liber tertius de Ulceribus in vniersali.

¶ Ca. primū de malignoz virulētoz formicosoz ac corrosiuorum vlcerum curatione.

CUm vtiz fili mi Aluisine vlcera p̄ noiata in mā ⁊ accidētib⁹ eoz adinuicē paz differre videant vt Auic. c. p̄prio in eoz curatiōe nobis demōstranit dicēs. Cura malignoz corrosiuoz ac virulentorum vlcerū est q̄ efficit administratione exsiccātium stipticantium cū ifrigidatione. Idcirco sub eodez capitulo eoz curatio tractabitur. In primis itaq̄ remota eoz malignitate ⁊ virulētia administratiōe pulueris nr̄i nobilissime operatiōis aut administratiōe vnguēti mixti aut egyptiaci. (Cum vino granato rum confecti) tunc ad vlteriora auxilia trāsire amplⁱ nō opus est: mundificatuo deinde de sirupo rosato locus mūdificetur. Super petia quoq̄ ponatur vnguentum de minio vel vnguentum de ceruſa decoctuz aut vnguētum sparsdrap. aut vnguētum de tutia ō quibus omnib⁹ mētio facta fuit ca. p. de additionib⁹. lotio insup aque plantaginis aluminate ⁊ lamina plumbi in istis vlceribus magnā habent p̄rogatiuam vnguentū similiter de stercore cānis comedentis ossa in istis vlceribus ⁊

Aui.

Digitized by Google

alijs que cū difficultate sanant est medicina magna z qz interdum opus est mēbrū mandans rectificare z materiā antecedentem purgare ad hoc vt particularia auxilia suam operationez perficere valeant. Ideo pro purgatione materie antecedentis summe inuenimus valere hanc medicinā z humoz colericoz z acutoz digestionē epar rectificando. Cuius digestiui talis fuit nostra ordinatio. ℞. sirupi de suc. endiuie sirupi ro. ex infusione sirupi de succo acetose añ. ʒ. ß. aquarum endiuie lupulozum fumiterre añ. ʒ. ß. misce. Purgatio autē iam dicta z per me in isto casu expta talis est. ℞. diacatholiconis mane. añ. ʒ. vj. electuarij de psilio. ʒ. ij. reubarbari electi. ℈. ij. misce z fm artem cum decoctione florum z fructuum cordialium fiat potio brevis addendo sirupi vio. ʒ. ß. Et ista purgatio fit pro diuitibus et delicatis personis. Pro pauperibus vero sic fit. ℞. diacatholiconis casie. añ. ʒ. semis electuarij de psilio electuarij ro. Me. añ. ʒ. ß. cum decoctiōe cōi fiat potio brevis addendo sirupi vio. ʒ. ß. Ulterius notādū est qz si ista vlcera fuerint i bracchijs vel tibijs qz vltra iam dictas intētiones ligatura a cauicula vsqz ad genu z a manu vsqz ad cubitum in curandis, istis vlceribus non modo vtilis verū etiam z necessaria ab omnibus practicantibus esse censeꝛ. Similiter mēbra predicta in quiete detinere summe ad propositū facit. Unde antiquo z experto prouerbio dr. La gamba al lecto z lo brachio al pecto.

¶ Capitu. de Ulcere putrido et sordido z eorum cura.

Curatio putridoz vlcez duplici complet regimine vez vniuersali z particulari. Ute aūt regimē perficit per dietam bonorum humoz generatiuam z prauorum rectificatiuam. Completur insuper p ventris solutionem z per flōmiam virtute z etate ipsam patientibus. Pro sui igitur comestione z potu vtatur patiēs bonis carnibus in mane elixatis z in sero assatis: sicut sunt carnes vituline capretine: castrati gallinarum z animum oim in collibꝰ z arboribus degentium: z in eorum brodio interdum panatellam grue farrum risum z aliqñ de oleribus borraginem lactucā bletam: spinachiā mentam z petrosillum decoquere vtilissimū est vinum dcz sit cerasolum mediocris vinositatis z mediocriter limphatū. Pro sui vero corpozis purgatione cū infrascriptis digestiuo z purgatiōe procedatur. ℞. sirupi de fumoterre minozis sirupi de succo acetose sirupi de succo lupulozum. ana. ʒ. ß. aquarum fumiterre lupulozum borraginis. añ. ʒ. ß. misce. Sumpto sirupo per ebdomadam sumat patiēs potionem infrascriptam. ℞. diacatholiconis casie. añ. ʒ. ß. tamarindoz electuarij de psilio. añ. ʒ. ij. cum decoctiōe communi fiat potio brevis addendo sirupi vio. ʒ. ß. vel facias sic presertim si putredo fuerit associata cum venenositate. ℞. cassie diacatholiconis. ana. ʒ. ij. electuarij de psilio tamarindorum trifere persice. añ. ʒ. ij. cum aqua fumiterre et acetose fiat

Digitized by Google

potio breuis: cui addatur sirupi vio. ℥. ß. Redeundo deinceps ad principale propositum curationis localibus faciende: dico q̄ in curatione putridorum vlcerum: nulla melior medicina est q̄ protinus eorum putrefactionem vnguento egyptiaco auferre & circunciacētes partes applicatione sanguisugarum euacuare easq; a putredine exsiccantibus & resoluentibus tueri. Ideo emplastra et lotiones que aduersus cancrenā faciunt magnifice huic curationi conueniunt. Verum si putrefactio fuerit adeo ingens & perambulans multum ita q̄ nō solum caro & nerui sed & os etiam vitiatum esse compereris tunc membrum q̄ corruptum est amputare & ferra in loco putrefactiōis (vt cetera pars corporis tuta fit) necessarium est amputatūq; cauterizare vsq; ad partem sanam. Locus deinde vt cetera adusta vulnera tractandus. Et q̄ contingit sepenumero putridum vlcus esse cum cauernositate non parua: ideo vltimo vngūti egyptiaci administratione totam cauernositatem scindere optimum est remediū pro sanitate acquirenda. Remota putredine aliquibus diebus cū abstergentibus procedat. Successiue deinde si incarnatio loci necessaria affuerit cum incarnatiuo participāte aliquali mūdificatiōe pro eius incarnatione procedere necesse est. Cuius ordinatio habetur. c. de additionibus. Reliquum vero curationis pro sui cicatrizatione vnguento de minio & aqua alumi nosa complet. Quiso superius sermone de cura putridorum vlcerum: modo de sordidorum cū ratione tractandū est. Dicemus igitur q̄ ex quo ista vlcera: vel sordida in eorum curatione a putridis parum deuiare videātur. Ideo auxilia que in cura putridorum commemorata fuerūt celeberrime huic curationi conuenire videntur: ℥nis em̄ non esset inconueniens q̄ non tantum participarent medicatione scilicet auxilia in curandis vlceribus sordidis ℥ auxilia que putrida vlcera curant. Et propterea loco vnguenti egyptiaci interdum in istis vlceribus sordidis vnguentum mixtum aut pulverem nostrum vel vnguentum apostolorum Tessali administrare sufficit. Unum preterea non est pretermittendum in curatione predictorum vlcerum & est quod si sicut vlcera putrida maiori indigēt medicatione medicinis curantibꝰ ea. Ita etiam sordida auxilia curantia vehementioris absterſionis cum exiccatione nō parua esse debent. Idcirco remota sordicie vna cum carne squalida medicina fortis absterſionis velut est absterſiuum de apio necessaria est. Et si forte plurimum cauernosum esse contigerit: pro sanitate acquirenda cauernositatem incidere salutiferum est remedium. In ceteris vero intentionibus videlicet pro incarnatione et cicatrizatione eius non secus procedendum est quemadmodum in cura putridorum dictū fuit. Et quia in istis vlceribus accidit sepenumero vermes generari. Ideo auxilia que interficiunt eos nunc describā & sunt duarum formarum. prima sic fit

℞. vnguenti apostolorū vnguēti egyptiaci succi absinthij. añ. ʒ. ij. farine lupinorū. ʒ. j. ß. misce. Secunda forma efficitur sic. ℞. vnguenti apostolorū vnguenti cecasios. añ. ʒ. ß. vnguēti egyptiaci. ʒ. ij. aloes epatici aluminis: zuccarini. ana. ʒ. ij. ß. farine lupinorum. ʒ. iij. aq̄ vite. ʒ. j. terebentine. ʒ. vj. argenti viui extincti cum salina. ʒ. iij. succi celidonie. ʒ. j. ß. misce et vtere et pro intentione iam dicta.

¶ Capi. de vlcere cauernoso et eius curatione.

Arnal. & villa noua.

CUra profundorum et cauernosorum vlcerum efficit cū exiccantibus et lotionibus fortibus intus siringa p̄ectis. Et propterea cum refert Arnaldus de villa noua: quod vlcera et fistula que multas habent cauernas nequaq̄ interficiūtur: nisi cum liquoribus acutis aut incisione exquisitissima p̄esertim si inueniat vlcus in aliqua p̄te corporis vbi neq; situ naturali: nec artificiali poterit ita niembrū situari quin orificiū vlcerationis in loco superiori et p̄funditas eius in loco inferiori cadere valeat. Lotiones autem que interdum vlcera cauernosa curāt sine incisione sunt speciērum trium quarum prima acuta est et sic fit. ℞. lixiuij barbitōsorū et aq̄ plumialis. añ. li. ij. bulliāt omnia simul vsq; ad consummationem medietatis deinde colentur.

¶ Tertia species est ad incarnandum locum purificatū que sic fit. Recipe plantaginis. li. ij. vini odo. li. j. ß. thuris mire. ß. ij. ß. sarcocolle. ʒ. j. ʒ. zuccari mellis rosati. añ. ʒ. j. berbene agrimonie consolide maiorис et minoris cētauree millefolij. ana. m. ß. bulliāt omnia simul vsq; ad consummationem tertie partis et intus cum siringa p̄ojciantur suis in temporibus lotiones predicte. Et cū vltima lotione ligatura incarnatiua et materierum expulsiua cum plumatiolis administranda est. Verum si via istarum lotionum vlceris victoria curationis obtineri non possit: tunc ad incisionem iam dictaz transire necessarium est cum ipsa incisio potissima pars huiusmodi vlceris curationis sit vt experiētia nobis sepenumero demonstrauit: et facta deinde incisione cauerne vlcus in primis cum digerentib⁹: deinde cum mundificātibus postremo cum incarnantibus vltimo loco cicatrizantibus curandū: de quibus omnibus intentionibus capitulo de additionibus vtilem sermonem fecimus.

¶ Capitulum de fistula et eius curatione.

CUm fistula et vlcꝰ cauernosum non differant ab inuicez inquit nisi in duobus in callositate carnis circūdāti orificiū fistule et ī lōgitu-

Digitized by Google

dine tpis: qz ad hoc vt efficiat fistula necesse est vt oēs tenēt auctores q̄ mīti trāsierit dies. Sz vt sit vlcus cauernosuz hoc nō est necessariū: nā cauernosū vlc⁹ breuissimo tpe ab aliq̄ eriturs vel ab aliq̄ vulnere a medico male tractato quā cito generari pōt. Et ppea curatio fistulaz est prima curationi cauernosoz vlcez quare p̄tui necessitate auxilia q̄ in aūcedēti ca. p̄memorata sunt huic curationi cōueniētissime exhiberi pñt remota callositate fistule z interfectazei⁹ malitia. Auxilia autē q̄ faciunt ad remouendaz callositatez fistule triū sunt speciez. Prima quaz sunt trocisci de minio. Scōa est vngm egyptiacū cū arsenico z sublimato cōfectum. Tertia est pulnis noster cū additiōe sublimati ordinat⁹ vt. ℈. ℞. pulueris nr̄i carnis supflue remotiui. ʒ. iij. arsenici sublimati aū. ℈. ß. ceruse antimonij. aū. ʒ. ß. succi celidonie suc. plātagi. suc. agrimonie aū. ʒ. vj. aq̄ ro. lixiuij aū. ℥. iij. bulliāt oia simul vsq̄ ad p̄sumationē lixiuij aq̄ z succoruz deiñ pulueriz̄ent subtilissime z vtere cū tinta pri⁹ madefctā salina. Cūq̄ cognoueris fistulā interfectā eē q̄ de facili cognoscit p remotionē callositatis z p̄sentiā bone sanioſitatis ac ēt nascētiā bōe carnis: tūc cū abstergētib⁹ lotionib⁹ aliq̄b⁹ diebus p̄cedere vtilissimum est. Successiue deiñ exiccātib⁹ cū aliquali incarnatiōe appropiatis ad fistulā curandā p̄cedat. De absterſuis siq̄dē lotiōib⁹ iste sunt spēs: quas sepenumero exp⁹ sum: quaz pria sic ordinat. ℞. cedrei lētiū lupinoz̄ fabaz. aū. ℳ. ß. mellis. ℥. ij. ʒ ue cari rubei. ℥. ß. lixiuij barbitōsoris. lib. ij. bulliāt oia sil vsq̄ ad cōsummationē medietatis: deinde colēt. Scōa spēs sic fit. ℞. vini ciatū vnū lixiuij. li. ij. aq̄ fumiterre aq̄ endiuie. aū. li. ß. mellis ros. ℥. iij. sarcocolle. ℥. ß. bulliāt oia simul vsq̄ ad p̄sumationē aquaz et vini medietatis. Pro intētione aūs exiccatiua cū incarnatione hec semp fuit nr̄a ordiatio. ℞. mellis ro. ℥. iij. aq̄ vite vini odorife. aū. ℥. ij. paucedinis sarcocolle aū. ʒ. ij. mirre aloes aū. ʒ. ß. bulliant oia simul vsq̄ ad consummationē medietatis vini z aq̄ z vtere p intētiōib⁹ iā dictis: qz ei⁹ opatio crede mihi fistula existēte iterfecta est diuina: vngm quoq̄ minio cū hac intentiōe simul cū aqua alumino sa cū vtilitate administratur.

¶ Cap. de vlceribus doloroſis et eoz̄ cura.

Multis ō causis eḡdē vt plerūq̄ vidimus dolor cū vlceri⁹ cō plicari solet: ḡrū rectā curōnē nisi remoueat veh ementer impedit. vt Auī. testat est dicēs. Et nō curet vlc⁹ nisi sedet dolor: interdū eñ dolor cū mā aut sine materia: z aliq̄n̄ ꝑplicat occasione retentionis alicuius materie. Cōplicat insup aliq̄n rōne materiei co. rosiue: acute: atq̄ maligne: cōplicat nōnūq̄ dolor ipse cū vlcere propter spā q̄ sepenumero ei accidere solet. Unde veniendo ad principale propositū dicemus q̄ si dolor in vlcere cāt⁹ fuerit rōne male cōplexionis calide sine materia tunc p ei⁹ sedatiōe alterati

Digitized by Google

nis auxilis tñ procedat: velut sunt aq rosata plātaginis z solatri i quibus sleph albū sine opio sit dissolutū z eo loc⁹ epithimet. Si vo cū materia fuerit tūc decoctio maluarū violarū ordei seminis citonior z lactucar in forma fomēti administrata p ei⁹ sedatiōe summe ad ppositum facit. Emplastra ḋz q aduersus dolorē erisipile z flegmonis faciūt p iaz dicta intentiōe accōmodate pcedūt. At si ratiōe alicui⁹ materie in vlcere retente dolor causari videatur: tūc ēplastrū de farina ordei in brodio aut decoctione maluarū aut violar cōfectū cū butiro z olo rosato ei⁹ materiā ad exitū preparādā sedationē pcurat. Idē facit emplastrum de medulla panis cū lacte. Uerū si cōtigerit in vlceribus dolorē euenire ppter corrosionē aut malignitatē: vel acuitatez materiei: tunc p ei⁹ remotione applicatio pulueris nostri crede mihi magna est medicina: aqua ordei similiter rosarū ba laustiarū lentiū sumach plātaginis lingue passerine et acetose interdū acuitatē malignitatem: corrosionēq materierū caliday eas ingrossando ptūdit. Idē facit aliquando vngīa albū cāphoratū z vnguētū refrigerativū cū succis herbaruz cōfectū ordine nostro in mortario plūbi. Demū si ꝑfat⁹ dolor in vlceribus ppter apatis cōiunctionē cū vlcere oriri videatur tūc p eius remotione si apa colericā vel sanguineū affuerit cuz auxiliis superius habitis suis pprijs capitulis i cā sedādi dolorē pcedere zueniētissimum est: quare p tui necessitate illuc recurrere potes: inuenies em auxilia multū ibidez p hac intrētiōe accōmodata.

¶ Cap. de vlceribus cū osse corrupto z eius cura.

Summa z rectavlcez curatio cū osse vitiato z corrupto est remotio corruptionis eoz: q q̄dez curatio duplici mō efficit. Uno mō per viā medicinaz acutaz. et alio mō p viā cauterizatiōis. Curatio aūt q efficitur beneficio medicinarū acutaz speratur fieri tātū in exigua ossis corruptiōe presertim a materia calida et acuta necnon causa pumitiua causata. Illa vero ossis corruptio q multum profundauerit os et a materia frigida illata fuerit: non nisi et forti agenti rectificatur. Et propterea practicantes auctores in isto casu in curatione huiusmodi corruptionis ossis insserunt si vlcus non est amplum: ferro: spōgia: aut aliquo acuto medicamine ipsum ampliari. In tantum q tota pars vitiati ossis i pro patulo pateat vsq corruptum ac vitiatum pro posse totum fricare: z deinde cauterizare candēti ferro cauterizatione vehemēti necessarium esse senserunt. Leuis enim cauterizatio maiori pro parte vanam esse facit eius operationem nō attingēdo totam ossis vitiati corruptionem. Et propterea in cauterizando os vehementer corruptum meli⁹ est peccare in multitudine cauteriozum q in paucitate: nisi vt predixim⁹ os in modica quātitate tabefactum esse compereris in isto casu sufficit medicina fortis exicca-

Digitized by Google

tionis velut est oleum de vitrio-
lo: aut unguentum egyptiacū:
aut vitriolum combustū & posi
tum cum aqua vite: aut aqua
cum qua aurum ab argento di
uiditur. Et quia vt Auic. & Cor
nel. cel. capſo primo testati sunt
interdum reperiunt squirole:
aut parua ossiū frusta aliquan-
tulum ex primitiuarū causarum
una illata que melius est ad eri
tum quocari beneficio nature
et attrahentiū auriliorū ꝑ ea
scilicet frusta ossium incisiōe:
cauterizatione et medicamine
acuto auferri: unde in actu pra
ctico fili mi Aluirine obserua-
ui ꝓsiliū ꝓfatoꝝ: & multi: & egro
tātibus bene successum fuit: ꝓser
tim in ciuitate Romana i quo-
dam nobili ꝓmponio nomi-
ne de familia trinitia: qui dum
per plateam agonis equitādo
transiret ex calce equi ferociſſi
mi eius sinistra tibia cū vulne
re ad instar unius suellane fra
cta fuit: cum magna tamē par-
tium circūiacentiū vulneri et
fracture ossium cōmistione: fuit
similiter os valde cōminutū:
exierūt eñ e vulnere in diuer-
sis vicibus: varijsq; tēporib⁹
plusq; duodecim frusta ossium
beneficio nature: una cum pul
uere nostro ex tincta & ceroto
de minio administratis et dei
munere ordine isto euasit ab
hmōi casu: & in pristinam sani
tatem redact⁹ est. Et fortasses
uoluissem⁹ curare ipm vulnus
ferro ampliando et ossa violan
ter & ante tēpus foras extrahē
do: sicut nōnulli forsan fecis-
sent: ꝓfecto domin⁹ pōponi⁹
mortis succubuisset ego eñ sem
per una cum magistro Bernar
dino de radicibus viro nostre
etatis in arte medicina auto-
tatis non parue qui semper p
opere phȳsico curationi huius
modi celeberrime interfuit p-
curauit locū contusum ab omni
apostemate doloreq; spasmoso
perfectissime tueri: et hoc pur-
gando & suis in tempoꝝ cor
pus dietādo & alia auxilia ui
uersalia & particularia p opere
& phisico & chirurgico admini
strando ut ad honū eius cura-
tio produceretur finem: & tādē
annuente deo ut predixim⁹ cu
ratione nostra cōualuit hic bo-
nus vir: cōsecuta cauterizatiōe
loci eo modo quo supradictum
fuit usq; ad dies. xl. cum abster
gentibus procedēdum est: nec
cum absterſiuo de apio: illud
enim est tempus solitū in quo
post cauterizationez natura so
let nocitū ossis a iuuatiuo se-
questrare: hoc peracto locus in
carnetur incarnatiuo de mirre
in cura fistule ordinato. Ulte-
rius si contigeri forte hanc cor
ruptionem in osse spongioso
euenire velut est os calcanei:
tunc remotio ossis corrupti in
loco illo non debet fieri cum
igne quia in osse spōgioso cau
terizatio ignis raro facit sepa
rare os corruptum ab in corru
pto quāuis in alijs corporis
partibus egregia sit medici-
na: loco igitur cauterij os mun
dare terebello nostro ne sopula-
to vtilissimū atq; necessarium
est. Et quia ꝓdictū terrebellum
solet in osse plateā causare tur
rim ossis in medio relinquēdo
ideo ipa turris tenaculis ꝑpun
gāda est: quo facto loci incarna
tio ordine iam dicto procure-
tur. Reliquum vero curationis
aliorū vlcerū curatione finitur.

Digitized by Google

Finit liber Tertius de vlceribus.

Incipit liber quartus de Auxilijs vnicuiq; membro appropriatis z facientibus pro cura eorundem. Et in primis capite incipiendum est.

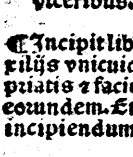

In capite varij diuersiq; famosi morbi oriri solent velut tinea: albaras atq; talpasen topinaria. Auxilia si quidem particularia que eradicāt tineam sunt formarum nouem. Quarum prima est lotio capitis infecta vt infra. Recipe foliorum malvarum violarum furfuris fumiterre lapacij acuti fabarum excoriaturum lupinorum. ana. Mapulum vnum omnia decoquātur in brodio capitis castrati sufficienti vsq; ad consummationem tertie partis brodij. deinde colentur et reseruetur colatura predicta. Secunda forma est butyrum simul cum lardone conquassatum z bullitum cum ciato vno lotionis supradicte vsq; ad consummationem decoctionis. Tertia forma sunt petie lini infuse cum pice naualis et modico terebētine. Quarta forma est vnguentum egyptiacum sine arsenico confectum. Quinta forma est vnguētum mixtum. Sexta forma est puluis noster carnis superflue remotiuus. Septima forma est vnguentum de litargirio z fucis herbarum in mortario plūbi confectum. Octaua forma est vnguentum de minio. Nona et vltima forma est aqua aluminis. Ista etenim auxilia eradicant vnamquamq; tineam ordine infrascripto administrata videlicet capite prius abraso caput tribus aut quatuor diebus lauetur decoctione superius habita actualiter calida: deinde vngatur tota pars capitis tineosa butyro simul cum lardone: quo facto ponantur folia nigrorum caulium: quibus diebus transactis administratione istorum localium pili corrupti qui sunt causa potissima prohibitionis sanitatis tinearum auferantur desuper ponendo frusta petisrum infusa cum pice et terebentina predictis. Cuspidalem partem predictarum petiarum a iam dicta medela intactam relinquēdo: quarum petiarum forma sit ad similitudinem foliorum lingue canis: permaneantque tribus diebus aut quatuor diebus continuis antequam petie sigillatim vna post alteram violenter manibus extrahendo auferantur et si post remotionem petiarum alique partes pilorum corruptorum remanserint. tunc piticarolis appropriatis solerti ingenio pro posse fozas extrahātur: quo facto caro que superflua: et vitiosa semper remanere solet in corporibus rusticis vnguento egyptiaco auferatur: in tenellis vero et delicatis personis vnguentum mixtum aut puluerem nostrum carnis superflue remotiuum administrare sufficit: et quia interdum administratione accutorum solet per totum caput incendium oriri non parvum. Ideo pro eius remotione vnguentum de litargirio in

Digitized by Google

mortario plumbi cõfectum administrare vtilissimum est: cui? ℞. vna cum alijs predictis vel pulnere vnguento mirto vel vnguento egyptiaco habetur. c. de additionibus. Remota carne superflua vel squalida locus fillak: ipsum lauãdo cum aqua aluminis vel desup ponendo vnguentũ de minio in forma sparadrap. Et sic via ista curabis fili celeriter vnamquãq; tineã cum modica egrotantis molestia. Auxilia vero vniuersalia q̃ sanant tineam sunt velut digestio materierum vel euacuatio earum: vel ordinatio vite cũ appropriatis cibarijs generantibus sanguinem bonum vita laborãtibus tineã sit que sanguinem bonum vel depuratum generare habeat velut sunt carnes pullorum gallinarũ vel auium de gẽtiũ in liberis vratis siue colinis. carnes etiã vituli castrati vel edi in isto casu puenientissime sunt ex oleribus sicr borago: lactuca petrosilium: spinachia: vel mẽta cum brodio dictarum carnium vtiliter conceduntur. Eodemq; modo panatella grue risum in eodem brodio decocta cum vtilitate administrantur: vinũ aũr sit odoriferum mediocriter umphatum vel mediocris vinositatis: ouа quoq; hm oẽm modum administrationis eorum vtilia sunt. Digeratur materia digestiuo infrascripto. ℞. sirupi de fumoterre minoris sirupi de succo lupinorũ. aã. ʒ. vi. aquarũ borraginis fumiterre lupulorũ. aã. ℥. ſ. sumpto isto sirupo per hebdomadam purgetur patiẽs purgatiõe ista. ℞. diacatholiconis easie aã. ʒ. iij. diafiniconis electuarij ro. aã. ʒ. ſ. ℈. cũ decoctiõe cõi fiat potio breuis vel delectabilis gustui addendo sirupi vio. ℥. ſ. ℈. vel facias sic. ℞. pillularũ de fumoterre pillu. de reubarbaro. agarici trociscati. aã. ℈. ſ. misce: vel cum melle rosat. formentur pillule quinq; vel dentur post cenam per duas horas.

VIsa superius sufficienti tinearũ curatione: modo de alopitia et albaras remotione sermonẽ habere tempus est. Auxilia vtiq; facientia aduersus alopitiam albaras vel morfeam sunt formarũ quinq;. Prima est in forma lotionis q̃ sic ordinat. ℞. fumiterre folioꝝ caulium nigrorum radicum lapacij acuti celidonie. aã. M. ij. fabarũ excorticatarũ lupinorũ. aã. M. ſ. bulliant oĩa simul cum lixiuio barbitonsoris sufficiẽti et capite vnius castrati vsq; ad consummationem medietatis. Secũda forma est vnguentum q̃ sic fit. ℞. sirupi acetosi terebẽ. clare. aã. ℥. ij. succi fumiterre. ℥. ſ. radicum lapacij acuti contritarum ℥. ſ. ℈. vini granatorum. ℥. ij. bulliant oĩa simul vsq; ad consummationem vini et succi deinde colentur cum colature addantur olei ro. olei myrtini. aã. ℥. ſ. ℈. floris eris. ℥. ſ. aluminis roche. ʒ. r. aque plantaginis. ℥. ij. ℈. bulliant omnia simul vsq; ad spissitudinem mellis. Tertia forma est linimentum q̃ cõficitur isto modo. ℞. olei ro. ℥. ij. ℈. sepi vituli. ℥. ſ. ℈. succi plantaginis succi fumiterre succi alleluie. aã. ℥. ſ. ℈. radicum lapacij contritarũ. ℥. ij. aceti albi. aã. ʒ. ij. bulliant oĩa simul vsq; ad consummationem succi aceti:

Digitized by Google

deinde colentur cui colature ad dantur litargirij auri z argenti. añ. ʒ. x. terre sigillate alumi nis roche combusti z bene tri turati calcis lote añ. ʒ. vj. floris eris. ʒ. vij. misce et in mortario plumbi ducantur per duas horas. Quarta forma est linimentum cum oleo de vitellis ouoꝝ z aliꝰ reb⁹ quod sic fit. ℞. olei de vitellis ouorum. ʒ. ℔. olei rosati odoriferi olei myrtini. añ. ʒ. ij. succi plantaginis. ʒ. iij. cerusse litargirij auri z argenti. añ. ʒ. vj. terre sigillate. ʒ. xv. cere alb e. ʒ. vij. misce. z in mortario plumbi ℈m. artem fiat linimentū. Quinta forma que proprie valet aduersus albaras z morpheam pilos in ea producendo sic fit. ℞. capillorum veneris ambrotani matricarie anthos ana. M. ℔. foliculorum sene z epitimi. añ. ʒ. ij. radicum irios radicum enule z ebuli. ana. ʒ. ij. florum sambuci vel corticum eius. ʒ. x. sepi hircini. ʒ. iij. olei de semine lini ʒ. j. ℔. olei de lilio. ʒ. ij. pinguedinis galline olei amigdalarū amararum. ana. ʒ. j. terebentine resine pini. añ. ʒ. j. ℔. picis nauallis. ʒ. vj. omnia pistentur ad inuicem et simul permaneant tribus diebus: deinde cum ciato vno vini odoriferi bulliant vsq; ad consummationem vini quo facto colentur et cum cera noua fiat cerotum satis solidū quo vtatur super morfea z albaras loco prius fricato canapatio rudi vsq; ad rubedinem loci. Et quia solent in alopitia interdum pilorum radices penastari. Igitur vtilissimus est eos euellere cum piticarolis aut pice nauali. Successiue deinde auxilia ante dicta aduersus alopitiam administrata vt infra dicetur eam potentissime curant quorum auxiliorum modus talis est videlicet prius abraso capite lauetur locus per hebdomadam quotidie cum decoctione antedicta calida: z post lotionem ponatur super loco alopitie vnguentum quod constat superius in secunda. ℞. vsq; ad perfectam cutis mundificationem quo facto aliquibus diebus cum linimento habito in tertia. ℞. procedatur vltimate si gilletur locus cum linimento in quarta forma descripto z quotidie locum lauando cum aqua aluminosa tempore applicationis hmōi linimenti huic curationi plurimum opitulatur.

¶ Auxilia particularia que faciunt aduersus talpam seu topiariam capitis tam a morbo gallico euenientem cum corruptione ossis: quam ex altera quauis causa sunt ordinationū nouem. quarum prima est cerotum de grana quod aduersus vulnera capitis cum fractura cranei vtiliter administratur: quod sic ordinatur. ℞. millefolij bethonice matrisilue rubee tinctorum anthos. ana. M. ij. grane cum qua tinguntur scarlate. ʒ. j. seminis y pericōnis. ʒ. j. ℔. absinthij. M. ℔. terebentine clare. lib. j. olei rosati odoriferi lib. ij. sepi castrati lib. j. ℔. masticis. ʒ. ij. gommi elimi resine pini. ana. ʒ. iiij. trituratis triturandis omnia deinde simul misceantur cum ciato vno vini odoriferi et permaneant simul per diem naturalem: deinde bulliant vsq; ad consummationem vini. quo facto colentur et fortiter exprimantur canapatio

spisso cui expressioni addantur
lit argirij auri ℞ argēti. añ. ℥.iij.
minij. ℥.ij. et iterum ad ignem
baculo agitando bulliāt vsq; ℞
ad colorē nigerrimū: vltimo lo
co addatur de cera alba quātuz
sufficit ℞ fiat cerotum molle qō
maleretur cū modico aque vi
te cuius virtus est confortandi
cerebri membranam cum attra
ctione domestica.

¶ Secūda ordinatio vocabit
abstersiuz capitale cuius hec
est ordinatio. ℞. tereben. clare.
℥.vj. mellis rosati. ℥.ij. succi plā
taginis. ℥.ß. succi absinthij. suc
ci appij. añ. ℥.v. bulliāt oia simł
vsq; ad consummationem suc
corum deinde colentur: cui co
latureaddanꝰ farine lentiū fa
barum ordei. añ. ℥.ß. sarcocolle
℥.iij. misce.

¶ Tertia ordinatio est vnguē
tum nostrum quod constat dua
bus partibus vnguenti apostо
loꝝ Tesilli ℞ vna parte vnguē
ti egyptiaci cōfecti cum vino
granatorum loco aceti.

¶ Quarta ordinatio est puluis
noster carnis male remotuus
sine dolore.

¶ Quinta ordinatio est liquor
cōfectus cum aqua vite ℞ alijs
capitalibus simplicibꝰ qui sic
ordinatur. ℞. mellis rosati. si-
rupi rosati. añ. ℥.ij. succi mille
folij succi betonice. ana. ℥. vj.
grane rubee tinctorum añ. ℥.
ß. mirre aloes sarcocolle ana.
℥.ij.ß. armoni. ℥.j. croci. ℈.j. ma
sti. gumi elimi. ana. ℥.v. bulliāt
omnia simul cum ciato medio
vini odoriferi, vsq; ad consum
mationem vini: deinde colen-
tur ℞ fortiter exprimantur cui
expressioni addantur aque fi-
nissime. ℥.ij.ß. ℞ iterum bulliāt
vnica ebullitione: et iste liquor
seruetur in vase vitreo bene ob
turato.

¶ Sexta ordinatio est vnguē
tū de minio quod sic fit. ℞. olei
rosati odoriferi. ℥.iij. olei ma
stici: myrtini terebē. clare. ana.
℥.j.ß. sepi castrati. ℥.ij. minij li
targirij argēti. ℥.xv. bul. oia si-
mul baculo agitādo donec ac-
quirant colorem nigerrimum:
quo facto cuz cera alba sufficiē
ti fiat cerotum molle.

¶ Septima forma est aq̄ alu-
minosa isto modo confecta. ℞.
vini odoriferi lixiuij confecti
ex cinere ramorum vitis. añ. ci
tum vnum zucchari rubei. ℥.ij.
mirabolani citrini balaustiarū
añ. ℥.j.ß. aluminis roche. ℥.ij.
bull. omnia simul vsq; ad con-
summationez tertie partis de-
inde colentur.

¶ Octaua forma est puluis ci-
catrizatiuus cuius hec est ordi
natio. ℞. terre sigillate balau-
stiarum mirabolani citrini li-
targirij argenti. añ. ℥.iß. alumi
nis mirabolani citrini li-
targirij argenti. añ. ℥.iij. alumi
nis roche combusti. ℥.j.

¶ Nono ordinatio est spongia
infusa in decoctionez infrascri-
pta. ℞. vini nigri bochale me-
diū lixiuij ꝑfecti ex cinere ra-
moꝝ vitis bochale. j. absinthij
rosaꝝ myrtilloꝝ matrifilue ra
dicū rubee tinctoꝝ. añ. ℥.ß. ra
cū cipressi ꝓritaꝝ numero. x. alu
minis roche. ℥.j. mellis. ℥. j.
grane finissime. ℥.iij. bulliant
oia simł vsq; ad cōsummatio-
nē medietatis deinde colētur
et fortiter exprimantur.

¶ Uniuersalia aūt auxilia ℞ re
gimine vite ℞ in purgatiōe ma
terie ī aūcedētis ꝓsistūt vt infra.

Digitized by Google

pro regimine vitetur. Pro vcz pro ſui comeſtione z potu. Cibaria debēt eē declinātia ad caliduz z ſiccū tam rōne materiei q̄ rōne mēbri vlcerati. Regimē ergo traditū ca. pptio in copioſa nīa ō cura vndimie q̄ ad comeſtionē z potū huic. c. accōmodate inſeritur. Pro purgatiōe vo materiei añcedētis in iſto modo pillule de hiera cū agarico ſufficere vident. Sumere iterdū cocleraria duo mellis roſ. ieiuno ſtomacho ſumme ad ppoſitū facit: poſt cibuz ſiſr̄ ꝓueniētiſſimū eſt ſumere bucellā vnā coriandroum aut citoniorum paſte: ne vapores ad caput aſcendant.

¶ Cap. de rupturis z cruſtis in capitibus puerorum naſcentibus z de apatib⁹ colli euenientibus occaſione earūdem.

QN capitib⁹ puerorū vſq; ad ſeptimum fere annuz rupture et cruſtule ſanioſe oriri ſolēt forte occaſione aſſumptiōis lactis maligni et adulterati. Pro q̄rū ſanatione ſi puer aut puella fuerit ad huc lactās pri⁹ corpore purgato lactātis cū caſſia vl mana totū caput decoctione maluarum violarū z fumiterre ac furfure optime lauet: pri⁹ tñ cū vitello oui totū caput fricandoz ſi op⁹ fuerit auferant capilli: q̄ facto caput butiro loto cū decoctiōe p̄dicta z i mortario plūbi dedu cto accuratiſſime liniatur: folia q̄z caulū nigroz aut bletarum aut hedere aut lactucarum ſup totū caput i ponāt. Cūq; cognoueris mām p̄dictaz cruſtaz et rupturaz capitz ſufficiēter purgatā eſſe tūc loco foliox petelini lipide ſup caput i ponāt capite pri⁹ butiro pnoiato illinito. Ultio loco p ſanatōe z erſiccatiōe p̄dictaz rupturaz infraſcriptū linimētū adminiſtrari ſufficit. R. butiri lotivt. ℥. vnguēti albi cāphorati. añ. ℥. j. ſ. miſce. z i mortario plūbi ducant p. ij. horas z vtet more linimēti ſup locis vlceratis z cruſtoſis. ſi vo puer aut puella non fuerit amplius lactans tunc cū caſſia aut manna purgari poteſt.

¶ De apatib⁹ aut q̄ in regiōe colli oriūt occaſiōe vt p̄dixim⁹ p̄dictaz rupturaz mō aliq̄d ē dicēdū. Et pro dicem⁹ q̄ ex q̄ maioti p pte ſūt ō gñe flegmonis z p viā deriuatiōis z cōtatis loci cātaz vt plm p viā ſanioſitatz t̄minant. Jō cura flegmōis maturatiua adminſtrāda eſt. Maturatiuū optimum tale eſſe p̄t. R. folioz malvaz i brodio carnis decoctoz vel in aq̄ dulci. M. ij. medulle panis li. ℥. pri⁹ oīb⁹ piſtatz z adinnicē icoctatz ad ignē deiñ cū farīa tritici ſufficiēti z p̄dicta piſtatura in ꝺcoctōe p̄dictaz maluaz fiat ep̄m ſolidū addendo butiri olei cōis. añ. ℥. ij. vitellū vni⁹ oui. Uz ite sūmopeembrochare locū apatis cū petijs calidis in fuſis i decoctiōe iā dicta. Et q̄ apata hmōi loci frequētiſſime apiri ſolēt bñficio ep̄loz abſq; ferro: iō cū empl̄is maturantibus vſq; ad pfectā maturationē p̄cedēdū ē. Demū ſi ꝑfecta maturatione pfecta loc⁹ apatis ad eruptionē nō puenerit: tunc apoſtema in loco matutiori ſagittella aut falce aperire expedientiſſimum eſt plaga: deinde digerentibus tribus diebus pro cedatur: non omittendo etiam

Digitized by Google

applicatiõe emplastri añdicti. Digõne celebrata cũ mundifi catiuo de sirupo rosato ꝓceden dũ est. ¶Unguẽtũ ꝗz basilicũ magistrale aut diaq̃lon sine gũ mis descriptiõe nr̃a ad purgen das materias accõmodate ꝓce dit. Facta mũdificatiõe loci in fi ne dũ intẽtio cicatrizandi fuerit yngñ de minio cũ vtilitate admistar. Et si maior mundificatõe añdicta necessaria fuerit tũc puluerẽ nostrũ carnis sup fluẽ remotiuũ admistrare ꝑsen taneũ remediũ ẽ. mũdificat em oẽz malã carnẽ. ¶Auxilia q̃ fa ciũt ad egritudines auriũ sunt vtilia. Et ꝓio ad doloꝛẽ auriũ clamosum mirũ t modũvz oleũ de vitellis ouoꝝ: vz itẽ butiruz deductũ in mortario plũbi cuz modico olei amigdalarum dul ciũ. Uz ꝗz ad eãdẽ intẽtionẽ lac feminaꝝ aut vaccaꝝ recẽter fe taꝝ. suffumigiũ sit ꝛ infrascriptũ solẽnis ẽ medicia ꝓ iã dicta in tẽtiõe. ℞. ordei sulfuris malua rum violaꝝ. añ. ℳ. ij. camomil. melliloti. ana. ℳ. ß. seminis cy toniorum. ʒ. iij. spelte. ℳ. caput vni⁹ castrati aliquantulũ ferro ꝓtritũ. ista oia sit bulliant cũ aq̃ sufficiẽtivsq; ad ꝑsumatõez me dietatz ꝛ vtere more suffumigij qñ ei⁹ opatio mirabilis ẽ. Itẽ ad eãdẽ intẽtõez vz oleũ de poꝛ cilionib⁹ qõ sic fit. ℞. olei rosa. odoꝛiferi olei violati. ana. ℨ. ſ. aceti rosati. ʒ. ſ. ß. croci gra. ij. aque rosate. ℨ. ij. lactis mulie ris porcilionũ q̃ sunt a talis q̃ vigent sub lapidibus ꝛ lignis exñtibus in locis humidis do mozum. ʒ. x. lumbꝛicozum terre limaciaꝝ. añ. ʒ. ij. butyri recen tis. ℨ. vj. bulliant oia sit vsq; ad ꝑsumationẽ aceti ꝛ aq̃: deiñ co lentur ꝛ actualiter calido vtat ꝛ si duceꝛet cũ pistello i mozta rio plũbi ꝓ hoꝛã eẽt magꝛ sedatius doloꝛz acuti et inflãmati ui. Ista valẽt materia existente calida. Ad materiã ꝙo declinã tẽ ad frigidũ facientẽ doloꝛẽ in aurib⁹ infrascripta auxilia cuz vtilitate ꝑñt administrari. Et ꝓio oleũ ɔ amigdalis amaris sit cũ oleo de vitellis ouoꝝ mi rã ꝑñt efficaciã: butirũ ꝗz deco ctũ i pomo: vꝛ i rapa: vꝛ i cepe. ad eandẽ intẽtionem ꝑñtaneũ re mediũ ẽ. Illõ actualiꝛ caludũ t aurẽ stillãdo. Resi dnũ ꝙo cepa rũ: pomoꝝ vel rapaꝝ more em plastri eꝛ aurem admistratũ vz ad sedãdũ doloꝛẽ. Suffumigiũ sitꝛ vt infra ordinatũ ad hãc itẽ tionẽ vtilit daꝛ cui⁹ talis est oꝛ diatio. ℞. fenugreci se. lini añ. ℳ. ſ. camomille melliloti aneti. ana. ℳ. ij. ß. fenicili dulcis liq ritie. ana. ʒ. vj. bulliant oia sit cũ bꝛodio sufficienti: capitis ca strati vsq; ad ꝑfumationem me dietatis. Et si cum isto decoq̃ rentur cimini. ʒ. vj. coziandro rum. ʒ. iiij. ſanfuci. ʒ. ij. mellis. ℨ. ij. aduersus ventositatem au riũ carminandaz ꝛ tinnitum ea rum esset solennis medicina.

¶Auxilia ɔniq; faciẽtia ad au riũ apata calida maturãda sũt formaꝝ triũ quarũ ꝓia forma sic fit. ℞. olei violati olei amig dalaꝝ dulciũ medulle crurium vituli. añ. ʒ. iij. butiri recentꝝ pi guedinis galline. ana. ℨ. ß. deco ctionis maluarũ violarũ ꝛ cito nioꝝ ꝓsilij feniugreci ciatũvnũ. bulliant oia sit vsq; ad ꝑfuma tionẽ decoctionis: ꝛ vtere intra aurez actualiter calida mede la ista quia in sedãdo doloꝛem aurium: et earum. apostema

tionem

Digitized by Google

tionez maturando materiamqz ad exitum ꝑparando crede mihi non est melioz medicina.

¶ Scda forma sic ordinat. R. carnis pomoꝝ decoctoꝝ sub prunis. ℥.iiij. vel loco eius medule panis foliorum maluaꝝ in aqua decoctaꝝ cribellataꝝ. ℥.iij. lactis mulieris. ℥.ß. butiri. ℥.ij. farine ordei. ℥.r. olei violati. ℥.vj. misce buliant paruz ad ignem baculo agitãdo: deinde addant vitella duoꝝ ouoruz in fine cocture. Ista em medicina maturat aꝑa auriũ caliduz cũ sedatione doloris. ¶ Tertia et vltima forma est in forma Apozimatis qs dz administrari cuz pectis calidis ordine suffumigij cuiꝰ talis est ordinatio. R. foliorꝝ maluarum violarum z lactucarum. aã. M.ß. ordei furfuris. aã. M.ß. camomille melliloti. aã. M.ß. radicuz altee. ℥.ij. bulliãt omnia simul cum aqua pluuiali sufficienti vsqz ad ꝛsumationem medietatis: deinde colentur z exprimant z fiat administratio crebra huius decoctionis cũ petijs calidis auribus impositis. ¶ Medicamenta autẽ equipollentia aduersus vlcera auriuz sanãda similiter sunt formarum trium. Quarum prima forma constat vna parte mellis ros. z media olei ℥ vitellis onoꝝ z tertia terebẽtine clare z quarta deniqz ꝑte sarcocolle ꝑstare videt medela ista que in vlcere recenti auriũ multum facit ad ꝓpositum. Secunda forma q̃ valet ad vlcera auriuz antiqua sic fit. R. vnguẽti apostoloruz. ℥.iij. vnguẽti egyptiaci ꝑfecti. ℥.ij. cũ vino granatoꝝ vel aqua plantagis misce. Tertia forma q̃ ꝛz ꝑsecuta mundificatiõe sic fit. R. olei ros. onfacini oli myrti. aã. ℥.ij. olei amigdalaruz dulcium. ℥.iij. sepi hyrcini z castrati. aã. ℥.iij. antimonij litargirij aur. et arg. aã. ℥.ij. ceruse. ℥.j. ß. bulliant oia sic backo agitando donec acqrãt colorez nigerrimũ: deiñ cũ cera sufficiẽti fiat cerotũ molle cui addant qñ auferꝛ ab igne tutie preparate plũbi vsti aã. ℥.ij. scorie ferri. ℥.j. misce z ducãt in mortario plumbi per duas horas sanat enim z desiccat vnãquãqz vlcerationem celebrata mundificatione.

¶ De auxilijs particularibus q̃ faciũt aduersus oculoꝝ morbos. Et prio ꝺ ophthalmia calida q̃ fũt formaꝝ. r. prima forma est aq̃ de albumine oui sic ꝑfecta. R. albumina duoꝝ ouorũ ꝺcoctoꝝ sub prunis aq̃ rosate misce citonioꝝ. ℥.ij. tucie ꝑparate. ℥.j. lact z mulier ℥.vj. misce z bulliat vnica ebullitiõe deiñ cũ steterit simul ꝑ duas horas colentur z fortiter exprimãtur. Scda forma est lac caprinũ vel vaccinũ vel mulier cũ modico zucchari. Tertia forma ẽ sief albũ sine opio dissolutũ cum ꝓpria recepta. Quarta forma est ꝺcoctio fenugreci fetã vt infra. R. fenugreci loti cũ aq̃ pluuiali. ℥.iij. semis citonioꝝ. ℥.j. seminis psilij. ℥.ß. Aque rosate. ℥.iij. bulliant oia ꝑter psilius vsqz ad cõsumationẽ tertie ꝑtis: deiñ ponat psiliũ q̃ auferꝛ ab igne: et ꝑmaneat sic ꝑ tres horas. deiñ colentur. Quinta forma est emplastrum de pomis vel loco eius medulla panis infusa in lacte: quod sic fit. R. carnis pomoꝝ decoctoꝝ sub ꝓꝛ

Digitized by Google

nis. ℥.iiij. farine ordei cribellate lact℥ m℞ier℥ aq℥ violate aq℥ rosate. añ. ℥.ß. bulliant lento igne baculo agitando donec ispissatũ fuerit. deiñ addat vitellũ oui q̃ nauferk ab igne. Sexta forma est decoctio melliloti ordinata vt. ℥.℞. melliloti camo. ro. ana. ℳ. ℥. fenugreci. ℥.j. absinthij. antos: añ. paꝛ. bul. ola sik cũ aq̃ pluniali ⁊ vino dulci de oꝺ⁹ eꝺ̃ li portiõe vsq̃ ad ꝓtũ: q̃rte ptis. Septia forma c̃ aq̃ garioſilate ɔ̃scri. nr̃a q̃ sic fit. ℞. aq̃ rosate. ℥.iij. vini albi odoziferi medio cr℥ vinositatis. ℥.j. garioſilox numero. iiij. aloes epatici. ℑ.ij. sarcocolle nutrite cũ lacte mulier℥ ℈.iij. ℥succhari cãdi ℥ firu po rosato. ℥.j. mirabolani citrini. ℥.ß. misce ⁊ bꝛiãt vnica ebul litione deiñ colẽk. Octaua forꝛa est repcussiuum q̃ sic fit. ℞. oꝛi rosa. onkãcini. ℥.j.ß. succi plãtagis vini ℈natox. añ. ℥.j. aceto ß rosꝛ. ℥.ij. bulliãt ola sik vsq̃ ad ꝓsũ. vini aceti⁊ succi deiñ colẽk cui colature addãk cere albe. ℥. ℞. sandalox ol℥ añ. ℥.ß. terre sigillate boliarmenici. añ. ℥.j.ß. farie fabax. ℥.vj. misce ⁊ fiat cerotũ molle. Nona forꝛa c̃ vesicatoriũ cãtaridax. ℥.iij. fermẽti. ℥.j. aceti rosa. ℥.ij. misce ⁊ ℈m artem in mortario ola pistãdo ꝓ⁹ ablat℥ alis ⁊ capitibus fiat fugatiola. Decia forꝛa ẽ balneũ ordiatũ vt infra. ℞. ro. myrtilox camo. rorismarini salnie absinthij ũ stica dos añ. ℳ. j. coꝛiãdrox. ℥.ij. sq̃nanti parum mellis. li. ß. salis aluminis añ. ℥.j. sanſucci nepite. añ. ℳ.ß. bulliant omnia sik cum lixiuio sufficienti ⁊ paꝛ vini odoziferi vsq̃ ad consummationem quarte partis.

¶ Auxilia ꝙo vniuersalia sunt specierũ. vij. Prima est dieta opportuna videlicet tenuis a pncipio vsq̃ ad ſtatum.

¶ Scõa ẽ flõmia diuersiua cephalice q̃ ꝑ fieri ı pncipio vsq̃ ad augmẽtũ. Tertia est euacuatiua ex latere oppoſito eiusdẽ vene q̃ in ſtatu ophthalmie cõueniẽtissime fieri ꝑt. Quarta expurgatio ⁊ digestio materierũ peccantiũ q̃ ɔ̃ fieri ı pncipio cũ cassia mãna ⁊ electuario ro. vel cũ pillulis de assa giaret vel de iera cum agarico.

¶ Quinta ẽ applicatio sãguisugarũ venis emoꝛroidalibus ex aurib⁹ q̃ a pncipio vsq̃ ad augmẽtũ a medico posſũt administrari. Sexta ẽ vẽtosatio spatulax. Septia ⁊ yltia ẽ enema vẽtris lubꝛicatiuũ q̃ sic ordinatur. ℞. decoctiõis magistralis vel bꝛodij capiti castrati lib. ß. ℈. mell℥ rosꝛ. vel violati. ℥.ij.ß. vitella duox ouox salis paꝛ olei violati: vel loco eiꝰ ꝑ pauperibus olei cõis. ℥.iij. casie. ℥.vß. vel loco eius benedicte ſimplicis. ℥.v. Et ℍ puto tibi sufficere ꝑ curatione ophthalmie deo dante cuius nomen sit benedictum.

¶ Auxilia vtiq̃ vniuersalia debent administrari vt ı fraꝛ ene mate ꝓcedenti flobothomia ɔ̃ fieri ex pte oppoſita put ca. ꝓ pncio de flobothomia ordinatũ est. Cõsecuta digestiõe materierũ bñficio infrascpti sirupi purgatio isto modo faciẽda est. ℞. casie diacatolicõis. añ. ℥. semis electarij rosꝛ. mesue. ℥.ij. cum decoctione cõmuni fiat potio bꝛevis. vel facias sic. Recipe pillularũ assagiaret pillularũ ℥ reubarbaro. añ. ℥.ß. cuꝛ aqua endi

tie fomentur pillule q̄nq;. Ue
rū si ophthalmia videat causa
ri a materia p̄ dominio frigida
t grossa: tunc pillule de iera cū
agarico fūt magis ad ꝓpositū
Et ad hāc etiā intentionē hec
purgatio fieri pōt. ℞. casie. ℥.
ℰ. diacatholiconis dia finiconis
añ. ℥. iij. cū decoctione commu
nisfiat potio breuis addēdo si
rupi violati. ℥. ſ.

¶ Sirupus ad digerēdum ma
teriā calidā p̄sertim colericam
℞. sirupi violati sirupi rosati ex
infusiōe sirupi de succo lupulo
rū. añ. ℥. ℈. aquaꝝ endiuie bora
ginꝭ t violate. añ. ℥. ſ. vl̄ facias
sic materia existēte sanguinea.
℞. sirupi de succo ēdiuie de suc
co lupulorum a ñ. ℥. vj. aquaruꝫ
lupulorum boraginis. ana. ℥. ſ.
misce.

¶ Digestiuum vero pro mate
ria mixta iam dicta sic fieri po
test. ℞. sirupi de duabus radici
bus cum aceto sirupi de succo
lupuloruꝫ sirupi de fumoterre
minoris. ana. ℥. ℈. aquarū fumi
terre boraginis fenticuli. añ. ℥.
ſ. misce applicatio quoq; san
guisugarum in locis p̄nomina
tis debet fieri dum intentio sit
in diuertēdo materiā. Auxilia
sīlr particularia superius nar
rata vt infra executioni māda
ta vnāquāq; ophthalmiā potē
tissime sanāt nisi vitio egroti
cause. ℞. particularia siq̄dē
auxilia i ophthalmia ordinata
vt infra porrēter sanāt vnāquāq;
ophthalmiā vcz admistrādo in
primꝭ ser. auxiliaynū post alio
vsq; ad manifestādeclinationē
ponēdo isup repcussiuū sup frō
te vsq; ad statū i octaua forma
ordinatū. Sitr i ꝓncipio vsq; ad
augmentū vesicatoriū in no
na forma descriptum sup collo
vtiliter administratur. Balnea
tio quoq; quotidie ante cenam
t prandiū per duas horas bra
chia t tibias lauando multum
confert huic dispositioni mate
riam sursum deorsum deriuan
do. In declinatione ꝛo ad resol
uendas materias p̄iunctas in
tra oculū aqua gariofilata vtili
ter administrāda est. Sitr decoc
tio melliloti cum spongia pre
dicto tēpore supra oculum epi
timata pro iam dicta intentio
ne vtilissima est.

¶ De Auriliꝰ aduersus pruri
tum t ardorem angulorꝫ oculi.

Auxilia q̄ auferūt
ardorē t pruritus
angulorum oculi
sunt formarū trīū.
Prima quarū sic
fit. ℞. aq̄ ro. aque
plāraginis. ana. ℥. ij. succi sem
peruiue. ʒ. iij. clar̄ vni oui sub
tyunis decocti tucie. ℥. ſ. t mā
neāt simul per diē naturalem
deinde colentur. Secunda for
ma et est medicina solennis q̄
in isto casu non habet parem
sic ordinat. Recipe aque rosa.
℥. ij. vini albi. ℥. ſ. mirabolani ci
trini. ʒ. semis bulliāt omnia si
mul vnica ebullitione deinde
addantur floris eris. ℥. ſ. quan
do aufertur ab igne et cuꝫ per
duos dies simul steterint: co
lentur et in vase vitreo reser
uetur medela ista.

¶ Tertia forma est vnguētum
de tutia quod sic ordinatur. ℞.
butiri recentis. ʒ. ij. lardi porci
ni tucie preparate. añ. ℥. ſ. misce
et in mortario plumbi ducātur
per horam.

¶ Auxilia q̄ faciūt aduersꝰ ocu
lorꝫ obscuritatē fūt formarꝫ sex

Digitized by Google

quarū ꝑma sic fit. ℞. epatis hircini li. ℔. succi feniculi succi ozimi añ. ʒ. ſ. athos. ℳ. ℔. aloes epatici. ʒ. ij. gariofilozuz nucis muscate ana. ʒ. ſ. mellis. ʒ. ſ. ℔. aque celidonie aque rute aque berbñ rosate eufragie añ. ʒ. ſ. fellz gallinaz caponū et gallox añ. ʒ. ij. oīa adinuicem incoꝛporētur z postꝙ steterint sīl ꝑ diē naturalē ponant in vase vitreo z secundum artē elābicet cōpositio ista et in vase vitreo bñ obturato reseruetur: ista eñ distillatio vnq̄ quāq̄ oculoz caliginē emendat.

¶ Scōa forma ē hiera ꝑstātini sūpta post cenā ꝑ duas hozas.

¶ Tertia forma sunt pillule sine q̄b⁹ esse nolo iuxta illoꝝ emēdant visuz q̄bus est nomē sine quib⁹. Jdē faciunt pillule lucis

¶ Quarta forma est aqua rute celidonie eufragie berbene at q̄ rosate simul bullite cū modico zuchari z parū aloes epatici paululumq̄ croci.

¶ Quinta forma est laqueū in collo confectum

¶ Sexta et vltia forma est fontanella facta super cozonalli cū igne aut ruptozio de capitello. regimē aūt vite dz esse ꝓout latius ca. ꝓprio copiose nostre cōmemoratū fuit: ꝛre ad illud recurrere iuuabit summope ꝑ doctrina huiusmodi capituli.

¶ Ca. ō Sanie retēta i tunicis oculoz merito opthalmie.

AUxilia q̄ faciunt ad vapozationem z exalationē materiei contente inter cozneam z conunctinam sunt formarū quatuoꝛ: quarū. ꝓima est decoctio mucillaginata que sic fit. ℞. ordei mūdi. ℳ. ſ. semnis citoniozū. ʒ. ſ. fenugreci ℔. gri. ʒ. ſ. radicū bugloſſe. ʒ. ℔. bulliāt oīa simul cū sufficiēti quātitate aq̄ donec acq̄rāt formā mucillaginosam. Scōa forma erit ēplm de pomis qō sic fit. ℞. carnis pomoz sub ꝓunis decoctorū. ʒ. iiij. vitellū vni⁹ oui lactis mulieris muscillagis añ dicte añ. ʒ. ℔. bulliāt oīa sīl lēto igne vsq̄ ad spissitudinē. Tertia forma est lac mulieris cū modico zucchari cādi. Quarta forma ē colliriū qō sic ordinat. ℞. sief albi sine opio. ʒ. ſ. sieph ō ture. ℑ. ſ. aq̄ ros. ʒ. ſ. ℔. misce z scōm artē ō oīb⁹ fiat colliriū. Jsta ei ꝑsidia vt ifra administrata materiā in tunicis oculoz retentā euapozādo ꝓsumunt. Jn ꝑmis ponat mucillago intra oculum vna cū emplastro p̄dicto in amplioꝛi pecia. Cunq̄ sanies euapozari seu exhalari iceperit bñficio ambozum auxilioꝛuz tunc cum zuccharo ab abstergendū materiam accommodate alias quibus diebus administrare. Demū cū videris saniem purgatā esse tūc colliriū z i vltima forma ordinatum ad vlceratiōnem sanādam administrare solennis est medicina.

Scōa.

Tertia.

Quarta.

¶ Cap. ꝓmū de Fistula lachrymali et eius cura.

COntigit sepenūero in lachrimali oculoz⁹ fistulaz oriri aut ꝓpter retentionem materiei catarralis

Digitized by Google

sedatiõe doloris ꝛ inflãmatiõis necessaria est: cui⁹ hec est ordinatio. ℞. carnis pomoꝝ sub cinere calido decoctorum. ℥.iij. foliorꝝ mal. cribratorꝝ ꝛ in brodio carnis decoctorꝝ. ℳ.ij. farine ordei. ℥.ij. vitellũ vni⁹ oui lactis mulieris. ℥.ß. misce ꝛ sc̃m artẽ ad ignẽ fiat emplm solidũ q̃ se penumero maturat flegmones cũ sedatiõe doloris nõ parua si natura maturationẽ tentare voluerit aut resoluit ipm. Ad eandẽ ẽt intẽtionẽ iuuat summopere crebra embrocatio petiarum in hmõi decoctione positarum.

¶ Visis auxilijs maturãtibus flegmonẽ q̃ fistulã lachrymalẽ cõcomitari solet: mõde auxilijs faciẽtibus aduersum fistulã lachrymalẽ videdũ est: q̃ breuiter q̃n est sine corruptiõe ossis sunt forme quatuor. Pria quarũ est puluis nr̃ carnis supflue remotiuus. Scõa est vnguẽtũ de minio. Tertia est aqua aluminis. Quarta ꝛ vltia est colliriũ q̃ sic fit. ℞. aq̃ ros. aque floꝝ myrti si inueniri põt. añ. ℥.j. aloes epati. ℥.j. gariolorꝝ citritorꝝ. gra.ij. vini albi. ℥.ß. tutie sieph albi si ne opio mirabolani citrini. añ. ℥.ß. misce prius triturata triturandis simul pmanẽdo p duas horas. deinde bulliãt vsq̃ ad cõsummationẽ tertie partis postmodũ colenꝫ ꝛ in vase vitreo reseruetur medela ista: qua vti dz post sanationẽ fistule ad desiccãdas hũiditates ad angulos oculorꝝ decurrentes. Alia vero duo auxilia superi⁹ cõmemorata debẽt admin̄strari iterdũ loco pulueris ponẽdo mel. ro. suptincta vel mũdificatiuũ de siruporo. vsq̃ ad mũdificationẽ fistule. Ultimo vero loco ad cicatrizãdũ aqua aluminis cum vnguẽto de minio p̃dicto vtiꝫ ad ministrak. Si vero fistula istius loci fuerit cũ corruptione ossis loco pri⁹ cũ puluere nr̃o amplius vel cũ spõgia vel cũ radi. diptam tunc cauterizek os corruptũ per canulũ argẽti cauterio paruo lẽticulari: deinde pforet os cauterizatũ vsq̃ ad vacuum naris cauterio quadrato minuti capitis ad instar clani: aduertẽdum sp̃ q̃ cauterizatio nõ sit adeo superflua q̃ valeat lachrymalẽ oculi denastare: ꝛ ad hoc euitãdũ solẽt periti practicãtes vti pro cautela cocleari argẽti sup toto oculoꝝ palpebra. Celebrata cauterizatione loci coctura ignis curaꝫ curatiõe adustorũ vlceꝝ. Cũq̃ os cauterizatuꝫ foras puenerit q̃ intra quadraginta dies maiori p̃ parte euenire ꝛtingit: tũc reliquũ curationis finiaꝫ regula tradita superi⁹ ꝺ fistula sine ossis corruptione existẽte: q̃ oia tibi sufficiãt p cur̃one istaꝝ duaꝝ fistularꝝ deo dãte cuius nomẽ sit benedictũ.

¶ Ca. ij. de Vlcere virulẽto corrosiuo ꝛ formicoso euenienti in interiori ꝛ exteriori parte nasi.

QUoniam ex morbo gallico cõfirmato frequentissime nasus vlcerari solet p̃sertim vlceratiõe formicosa ꝛ corrosiua ita q̃ sepenũero pulchritudo nasi ab ipsa vlceratiõe pluri mũ deualtak: q̃ non sine maxia animi egrotãtis iactura efficit: igiꝫ solerti ingenio ꝛ maxia cũ diligẽtia malitie hui⁹ ipetuosi morbi medic⁹ subuenire debet quãobrẽ protinus ad actũ practicum veniendo dico q̃ prius

Digitized by Google

mūdificatis vlcerib⁹ cū pulue re nr̄o pro posse ab oī carne im mūda z vt ita dixerim radicona ta nulla magis ꝓbata medicia inuenīt ꝯ curationē verā mor bi gallici ꝑfirmati administra re: de cui⁹ doctrina sufficienter memini capło ꝓprio libri q̄nti copiose nr̄e. z capło de additio nib⁹ huiꝰ ꝓpēdiose de hac ma teria vtilē sermonē fecim⁹ qua re illuc recursum habeas in ne cessitate. Verū si ista vlcera ex altera cā quā ex morbo gallico oriri ꝓtingat: tūc eoꝝ curatio si virulēta z corrosiua fuerit p lo calia auxilia talis erit. Sūt ita q̄ auxilia virulentoꝝ z corrosi uoꝝ vlceꝝ formam q̄uoꝝ ꝓxia est vngīa mixtum. Scōa forma est puluis nr̄. Tertia est liquoꝝ de vino granatoꝝ ordinatoꝝ vt infra dicēt. Quarta est linimen tū de tutia in mortario plumbi ꝑfectū sub hac forma. ℞. olei ro sa. onfan. olei myrti. vnguē. po puleonis vnguēto. vel loco eiꝰ vngūenti galeni aā. ℥. j. succi plā ta. succi solatri aā. ℥. ij. succi ace tose succi aleluie. aā. ℥. ß. alumi nis roche. z. ß. mirabolani citri ni. z. j. bulliāt oīa simul vsq; ad ꝓsummationē succoꝝ: deide co lenť cui colature addanť cere al be. z. v. tutie ꝓparate. z. ij. ceruse z. vj. litargirij auri z arg. aā. z. iij. plūbi vsti. ℥. ß. cāphore. gra. ij. misce z ducas nr̄ fortiter p sex horas oīa in mortario plumbi. Ordinatio aūt liquoris cōfecti de vino granatoꝝ talis est. ℞. granata duo integra dulcia vme diū acerbi folioꝝ plantaginis folioꝝ solatri folioꝝ olinaꝝ sil uestriū cimarū rub. velos eiꝰ fo lioꝝ matrisilue lingue pasuris aā. M. j. scorie ferri ℥. j. alu minis roche. z. ß. oīa adinuicē subtilīr ꝓquassenť z pmaneāt si mul p tres horas: deide bulliāt cū. ℥. iij. aq̄ plātaginis z tātūdē aq̄ ros. vsq; ad ꝓsummationē ter tie partis aquaꝝ deinde colenť z fortiter exprimanť staminia spissa quo facto iterum bulliant vsq; ad spissitudinē mellis ros. Istud eīm auxiliū aduersus po lipū cāceroſum etiā ꝑtaneū re mediū est z vlcera ꝓnotata ali quā ℞ mūdificādo desiccat z sa nat prius facta mūdificatione cū puluere aut vnguēto mixto ꝓdictis. Demū p̄cipuā tiōe sufficit administrari linimentū in quarta forma ordinatum.

¶ Cap̄. de Auriliꝰ facientib⁹ aduersum gutturis passiones.

Auxilia schantie sunt formarum. vj. Prima quaꝝ est aqua ordea cea cū vino granato rū z paꝝ siru. ro. pau lulūq; diamoroīs sintq; ꝑtes ꝓdicte aque z vna vini granatoꝝ. Scōa forma est lac capri num omiū vel vaccinū gargari zatum. Tertia forma est lo. extremitatū ordinata in cura oph thalmie. Quarta forma est de coctio dactiloꝝ que sic fit. ℞. dactilorum tuibaꝝ ficuum ficca rum. aā. ℥. j. passulaꝝ: prunoꝝ damascenoꝝ aā. ℥. j. ß. liquiritie munde. z. ß. furfuris: ordei mūdi. aā. M. ij. zucchari rubei: lib. ß. bulliāt oīa simul cū aqua sufficiēti vsq; ad ordei crepatu rā postmodū colenť z exprimā tur z ista decoctio actuāl calida gargarizeť. Quinta forma est empłm de pomis qō sic fit. ℞. altee cocte in decoctiōe nidi irundinis lib. j. carnis pomoꝝ decoctoꝝ sub punis. ℥. iij. olei

Prima.

Scōa.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Digitized by Google

amigdalarū dulciū pingnedinis galline ana. ʒ.ſ. butiri. ʒ. iiij. olei ppius piſtatis et cribellatis: deinde ad ignē bulliant parū baculo agitādo lēto tamē igne: deinde auferant ab igne et addant vitella trium ouorū. Serta ē flōiauenc cephalice i principio vſq; ad augmētū. In ſtatu vero flobothomia vene q̄ eſt ſub lingua ad eūandas materias ꝓiactas accōmodate cōcedit: et de iſta flobothomia latius ſuperi⁹ capitulo ꝓprio dictū fuit. ¶ Iſta em̄ auricilia debēt adminiſtrari iſto mō vcz in principio vſq; ad augmētum. Prima ſcōa et tertia forma vident ꝓpetere. Quarta vero et Quinta forma in ſtatu et declinatiōe mā tēdēti tam i viā maturationis q̄m in viā reſolutiōis multū ad ꝓpoſitū faciūt adminiſtrādo emplaſtrum actualiter calidū per totā gulam et collum gargariſādo cuz predicta decoctione ſepiſſime. ¶ Auricilia inſuper que valēt aduerſus vlcerationes lingue atq; palati gingiuaruz a morbo gallico euenientes ſunt formarū quatuor. Prima eſt vngm̄ egyptiacū cōfectum cum vino granatorum. Scōa eſt liciū cū tm̄ dē vnguent egyptiaci ꝑdicti. Tertia eſt liquor de pomo granato deſcriptus cap̄. de cura vlcerū naſi. Quarta forma eſt ꝺcoctio q̄ ſic fit. R. lētium ordei foliorū plātaginis acetoſe cimarū rubi. añ. M. ij. aq̄ ferrate li. viij. ſumach. M. ſ. granatorū numero. ij. quorum vnū ſit dulce et alterum forte aluminis roche. ʒ. ſ. mellis ro. ʒ. iiij. ola adinuicē cōquaſſent et bulliāt vſq; ad cōſummationē medietatis deinde colent et gargarizet ſepe et ſepius cū eo. Eiꝰ nāq; opatio ſua ſtipticitate locū ꝓfundo ꝓhibet decurſum materie ad locuz. Sua ſiq̄dē domeſtica exicatiōe materiā cōiunctā delet et ſanat partes mūdificatas. Iſta q̄z auricilia pm̄ valent aduerſum ginginarū cācrenā. Et qr dētes ſolēt aliquātulū denigrari ex applicatiōe medicamētorū. Iō ad remouendū nigredinē vtiliſſimū eſt quotidie dentes fricare infraſcripto puluere. R. aluminꝭ roche ꝑuſte. ʒ. ſ. tartari cotallor⁹ rubeor⁹. añ. ʒ. ij. lapidis pumicꝭ. ʒ. ij. ſ. carbonis cōfecti ex lignis ramorū roziſmarini et cipſſi ſandalorū omniū ſarcocolle añ. ʒ. j. misce et omnia triturent adiuicē. Iſte em̄ puluis mūdificādo dētes ginginas relaxatas firmat et bonum reddit odorez in ore ad vnllā relaxatā merito materie et ephmatice vz puluis infraſcriptus ſurſum cū ipſo pulnere ipam vnllā ſupreſſando cuiꝰ hec eſt forma. R. piperis balauſtiarū añ. ʒ. ſ. turis. ℈. ſ. miſce. Ad materiā ꝺo calidam reducat vnlla cuz infraſcripto puluere. R. balauſtiar⁹ ſandalor⁹ mirab. citrini. añ. ℈. ſ. anzoze. ℥. iij. vel loco eiꝰ roſar⁹. ʒ. ſ. ponere q̄z ſup ſummitatē capitis ſtupatā aliquātulū arſam et thure ſuffumigatā ad ſtercis pīcūdū reuma catarrare relaxas vnllā pm̄ iuuaſſe ꝓcepim⁹: q̄ aūt auricilia faciūt ad ſedādum dolorē dētium. c. de additiōib⁹ repies: quare ad illud recurre. ¶ Cap̄. de Apatib⁹ ginginar⁹. palati: et partiū circūiacētium ad ꝓpatrē dñm Io. Uinclez ſedis apoſtolice ꝓthonotarium.

Digitized by Google

Tqt cõpater dilectissime a materia catarrali tã a morbo gallico q̃ ex altera cã p̃nominata loca ap̃atib⁹ calida sanios̃is frequẽtissime verari solẽt put illud idez sepenumero.d.tua in ei⁹ p̃sona experta est: ideo visum est mihi p̃ bñficijs:erga me tuis capitulum speciale de hac materia tibi in publicam scripturam redigere:quare vt ad actũ p̃cticũ veniamus dicem⁹ q̃ auxilia q̃ maturãt ap̃ata hmõi loci sunt formarũ. ij. Quarum

Prima

Prima est decoctio que sic fit. ℞.passularum dactilorũz ficuñ siccorum.aã.z.j. ordei mundi furfuris aã.℥.j.iniubaz̃ prunorum damascenorum.aã. numero.x.seminis citoniorũz. ℈. j.zuccari rubei.℥.iij. cum brodio pulli vel gallinarũ sufficiẽti bulliãt vsq̃ ad cõsummationẽ medietatis deinde colẽtur et vtãr decoctiõe ista actualiter calida ipsum in ore detinẽdo p̃sertim cũ bõbice in hmõi

Scõa

decoctiõe madefactõ. Scõa forma est ep̃lm de pomis in exterioꝛi parte marillaz̃ applicatũ cuius est hec ordinatio.℞. carnis pomoꝛ decoctorũ sub prunis:radicũ altee in aqua decoctaz̃ z cribellataz̃.aã.℥.iij.pinguedinis vituli olei vio.aã.℥. j.olei amigdalaz̃ dulciz̃ pinguedinis galline butiri recentis.aã.z.iij.cum cera alba sufficiẽti ad ignẽ fiat cerotũ molle. Cũq̃z loc⁹ ad maturationẽ beneficio p̃dictoꝛ amboꝛ auxilioꝛ puenerit tũc ap̃a in loco decliniozi sagitella aperiatur: deiñ cũ melle ro.loc⁹ mũdificand⁹ est.Et si opus fuerit ad vlteriozẽ mũdificationẽ trãsire vngñ egyptiacũ aut puluerez nr̃m carnis sup̃flue remotiuũ administrare p̃o iam dicta intẽtiõe vtilissimũ est.Ultimo loco incarnãd⁹ est loc⁹ incarnationo ifrascripto.℞.mellis ros.℥. j.sarcocolle.z.j.aq̃ vite.℥.ß.bulliãt oia simul vsq̃ ad p̃sumptionẽ medietatis aque deinde colenꝛ demũ cõsecuta incarnatione vlceris p ei⁹ cicatrizatione sufficit locũ lauare sepe z sepius cũ aqua aluminis que sic fit.℞.aque plãtaginis vini albi.ana.℥.ij.aluminis roche.z. j.mellis ro.z.vj.bulliãt paruz. Et hec puto tibi sufficere p dispositiõe añ dicta mi cõpater cui semp me plurimũ ꝓmẽdo.

¶De auriliꝰ egritudinũ dorsi.Et p̃o ad gibbositatẽ vz infrascriptum cerotuz.℞.olei de spica:olei de lilio.aã.℥.ij. olei ro.onfancini:olei camomillini anetini.aã.z.j.florũ antos matricarie absinthij pulegij sanctuli strichados squinãti aã.parum calami aromatici laudani anixoꝛ.aã.z.j.vermiuz terrestriũ.℥.j.terebẽtine clare.℥.iij. buliant oia simul cũ ciato vno vini odorifẽ.deinde cũ cera no sufficienti fiat cerotum solidum z vtere p̃o intentione ista dicta. Item ad dolorẽ dorsi ista est peculiaris medela.℞. olei de lilio:olei camomillini aneti de spica agrippe z dialtee.aã. ℥.j.ß.radicũ enule.℥.ij. camomil.sq̃nãti.aã.parum bulliant omnia simul cũ.z.vj.vini albi odorif.vsq̃ ad consummationẽ vini:deinde exprimanꝛ z vtere epitimando spinam cuz predicto medicamine quia ei⁹ ope-

Digitized by Google

ratio solēnis est ac etiā aduersus spasmū vtilr administrat.

¶De auxilijs pectoris cōstarum ⁊ ventris.

ET primo ad strincturā pectoris valet mirū modum istō linimētū. ℞. olei amigdalarū dulciū butiri recentis: pinguedinis galline. aā ℥.j. medulle crurium vituli. ℥.vj. cere albe. ℥.v. misceā cū isto linimēto totū pectꝰ liniat a fulcula vsq; ad finez toracis. Iuuat insup sumere ciatū vnū infrascripte ōcoctōis ad tussiz impetuosam vltra iam dictā pectoris strictura. ℞. ordei mūdi scabiose furfuris aā. M.j. pruno dāmascenoz. ℞. sebestē. aā. nu. viij. passularū iuinbarū carichaꝝ dactilo. aā. ℥.j. liqricie mūde dragmas decē penidioꝝ zuccari albi. aā. ℥.iij. zuccari cādi. de sirupo vio. mellis violati. aā. ℥.j. ℔. bulliant oia simul cū li. iiij. aq̄ vsq; ad consummationē quarte ptis. oleū quoq; amigdalaꝝ dulciū recēter factū ad eādē intentionem mirabilr valet sumendo de eo coclearia tria in aurora. ¶Auxilia aūt q̄ faciūt ad dolorē costarū a materia vētosa genituz sunt formarū triū. Quarū pria est saccul⁹ vt infra ordinat⁹. ℞. camomillini. absinthij mellilo ti: aneti. furfuris: milij: torrefacti. aā. M.j. ℔. nepite; mētastri aā. M.j. coziā drozū anixoꝝ cimini. aā. ℥.ℓ. oia triturent simul ⁊ fiat saccul⁹ q̄ calid⁹ applicet super loco doloroso. Et modus calefactionis ei⁹ est vt calefacta tegula ꝑpla ⁊ deinde vino irrorata odo. ponatur saccul⁹ statim sup tegula vel ipona⁊ in aq̄ feruēti ⁊ parum vini odozi. deiñ saccul⁹ bñ exp̄ssus et calid⁹ applicet sup loco doleti. Scōa forma est cerotū cuz oleo camomillino: ⁊ cera noua cōfectū. Tertia forma est spoꝝ gia vel acatia fili crudi macerata in decoctione rex resoluētiū ⁊ carminātiū ventositatem eius. ℞. cōtinet in meo de auxilijs aduersus colicā ꝑcrētib⁹. ¶Auxilia autē vere pleuresis ꝓmissa purgatiōe cum casia ⁊ diacatholicone p̄missa q; flōmia iuxta doctrinā traditā cap. ꝓprio supi⁹ sunt formarū quatuoz. Quarū pria est vt capiaṅ oua quatuoz ⁊ ꝙuassent ad minicē cū suis albuminib⁹ vitellis ⁊ oleis ⁊ pinguedine ⁊ butiro infrascriptis. ℞. olei vio. olei rosati camemillo. ana. ℥.vj. pinguedinis galline olei amigdalarū dulciū. aā. ℥.iij. et de oib⁹ ad ignē scōm artē fiat fritella: admodū sugatio le q̄ stupa sup loco doloroso applicāda ē actualiter calida mitigat eñ dolorē pleureticū cū aliquali maturatione. Secūda forma sunt folia caulis aliquātulū calefacta in patella cū modico butiri. Tertia forma adeādē itētionē: vz paritaria i patella in eisdē reb⁹ fūra. Quarta forma est cerotū infrascriptū in declinatione morbi ad materiā apatis ꝑ sputū enacuādū. ℞. radicū altee in brodio carnis decocte ⁊ cribellate li. ℔. carnz pomoꝝ sub prunis decoctoruz. ℥.iiij. olei camo. ℥.ij. ℔. olei violati. anetini. aā. ℥.ℓ. pinguedinis galline: butiri ana. ℥.j. ol. amigdalarum dulcium. ℥.v. pinguedinis vituli: pinguedinis ca-

Primus.

Secūs.

Tertius.

Quartus.

Digitized by Google

strati.aā.ʒ.ɣ.cū cera alba suffi
cieti ad ignē ꝛ artē fiat cerotū
molle addē.i ſ.coctor cro.ʒ.ß.
¶ De auxiliꝭ egritudinū vē
tris ⁊ ſtomachi.

ET primo ad colicaʒ
passionē vʒ infraſcri
pta decoctio cū ſpō
gia vel matatia fili
crudi calida admini
ſtrata. ℞. camomille aneti: mel
liloti: mꝛicarie.aā.M.ſ.ß. fe
nus.ʒ.ij. coriandrorū anixorūʒ
cimini aā.ʒ.ß.mellis.ʒ.iij. mi
lij furfuris fabaꝝ excorticataꝝ
rū.aā.M.ſ.anthos pulegij san
ſuci abſinthij: nepete: menta
ſtri.aā.M.ß.cineris lrb.ß.bul
liant omnia ſimul cū ſufficien
ti quantitate brodij capitis ca
ſtrati ⁊ inteſtinorum viruli vſq
ad ꝓſummationē tertie partis
⁊ vtere mane iā dicto qꝛ aduer
ſus colicā ventoſam nō habet
medicinā parem. Enema ſimi
liter cōfectū ex iſta decoctione
cuʒ oleo camomillino anetino
et diafinicone de omnib⁹ ſigil
latim.ʒ.ſ. eſt ad hanc itētionē
res valde proficua: veſica ɦʒ
bouina plena hmōi decoctiōe
calida ⁊ ventri applicata vnū
quēqꝫ dolorē colice ſedat. Jtez
ad eādē inētionē vʒ infraſcri
ptum empl'm. ℞. farine fabarū
li.ij. furfuris triturati mllū tri
turati.aā.M.ſ.camo.aneti.aā.
M.ß.cū ſapa ſufficiēti ⁊ paruʒ
decoctionis ſupradicte fiat em
pl'm ſolidū addēdo olei camo.
anne.aā.ʒ.ij.cere albe.ʒ.ſ.ß.
Enema ɦʒ ꝓfectū cū vino puro
⁊ odo. Criſto caſu pl'm iunaſſe vi
dimus ꝑſertim i Reuerēdi.d.
Bēdinelo Sauli. T. ſancte Sa
bine cardinali q̄ cū multis die
bus laboraſſet doloꝛib⁹ inteſti
noꝝ clamoꝛis bñficio ꝓmiſ
nati cliſteris annuēte deo cō
ualuit. ¶ Miſſis auxilijs facien
tibus aduerſus colā mō de aux
ilijs facientib⁹ ad ſingulum
ſtōi ⁊ de debilitate digeſtionis
ſtōi aliq̄d eſt dicendū. ¶ Sin
gultus vticꝫ vt in antiq̄s repe
rit ſcripturis eſt egritudo ſpaſ
moſa iterdū aduenies ori ſtōi
et eⁱ⁹ meri ⁊ nōnullꝭ vt Auicē. Auicē
teſtat⁹ eſt capꝫ.propzio toti ſtō
euenire ꝓtingit a mā vt pluri
mū flegmatica groſſa: ⁊ viſcoſa
adherēti tunicis ſtōi vnde vir
tus expulſiua ſtōi ſentiēs no
cumētū hmōi materici ipſam
mām ſurſuz ℞ſus os ſtomachi
ad expellēdū mouet ⁊ trepidū
ſonū faciēdo cui⁹ due ſunt ſpe
cies vcz de inanitione ⁊ reple
tiōe cauſe ſiq̄dē faciētes ſin
gultū de inanitiōe ſunt febres
lōge deſiccātes corp⁹ a ſua hu
miditate ſubſtātifica: ſunt iſuꝑ
cāe fortiter corpora euacuātes
velut fluxꝰ ſanguinis intēpera
tus: dolor fortis ⁊ longus. In
gēs cūario inteſtinoꝝ orta a me
dicamine vl ellebozato ſcamo
niato. Cauſe vero q̄ faciunt ſin Cāe ſa
gultū eſſe de repletiōe ſunt pri cientes
mitiue: ꝓūcte: ⁊ antecedentes ſingul
interdū. Primitiue q̄dē ſūt fri tū eſſe.
giditas extremitatū potꝰ aq̄- de re
rū frigidaꝝ ⁊ aer intēperati fri pletio
goris tpe glaciali in ſtomacho ne que
cauſati: cauſa cōiūcta eſt ex hu ſint.
berātia multoꝝ flegmatū i ozē
ſtomachi ⁊ vacuo ipſi⁹ cōtēto
rum. Cauſa aūcedēs ſimiliter
eſt materia catarralis ꝓtinue a
cerebzo ad os ſtomachi decur
rēs. ⁊ iſta materia maiozi ꝑ pte
frigida eē ſolet. Interdū ſimi
liter iſta egritudo habet fomē
tum ab epate ⁊ eⁱ⁹ materia ve

Digitized by Google

plurimum calida esse indicat. Iste due cause faciunt singultū esse per cōitatem. Alia vero cā reddit singultū per essentiam esse. Et primo ad singultum de repletione virtute z etate ꝑsentientibus hiera Constātini vel hiera simplex Gal. cū modico reubarbari ꝓsentaneū remedium est: euacuat em materiaz flegmaticam existentem in stomacho z in eius ore. Dico istā medicinā valere prius ꝑsecuta euacuatione materierū stomachi beneficio infrascripti vomitiui. ℞. aquaꝝ feniculi aquaꝝ acetose. aā. li. ß. succi rafani. ℥. ß. aneti coriādroꝝ: feniculi dulcis. aā. z. ß. sirupi acetosi: oximellis simplicis aā. ℥. ſ. bulliāt ola vsq; ad consummationem quarte partis: deinde colentur z vtere totū actualiter calidum sumēdo: qz materiā facientē sinultū potenter eradicat. Valet etiā ꝑsecuta purgatione materierum predictaꝝ ad confortationē stomachi infrascriptū poculum. ℞. aquaꝝ zinziberis mentastri menthe feniculi. aā. ʒ. vſ. ligni aloes triturati trituratiōe vltima. ʒ. ß. zinziberis ſquināti bene triturati. aā. ℈. ß. radicum enule aliquantulum ꝑtrite. ℥. ß. bulliant aque cum enula vnica ebullitione: deinde colenk z in colatura addank reliqua: z itez bulliant parum z addank penidiotum z sirupi de duabus radicibus. aā. ℥. ß. z vtak ieiuno stomacho nihil p tres vel quatuor horas comedendo post eius assumptionem: z istud poculum debet assumi trib⁹ aut quatuor diebus semel in die in aurora. Interdum similiter sumere tiriaci Gal. ʒ. ß. ieiuno stomacho nihil post eius assumptionem comedendo per septem horas multum ad propositum facit: scōm q; fere oēs referunt autores. idem facit metridatum cū maiori securitate. ¶ Purgatio que debet fieri cum gera sic ordinatur. ℞. gere Gal. simplicis reubarbari electi. aā. ℈. ij. cum aqua feniculi z parum sirupi de mentha fiat potio breuis: z nota q; tiriaca regulariter dak cō secuta euacuatione stomachi q; vomitum z ob hieram Gal. predictam Raſ. autem libro sui cōtinentis capitulo proprio laudat decoctionem ziziberis dulcoratam cum penidijs Aui. capitulo proprio laudat decoctionem ſquinanti z cause. Filoni⁹ dicit autoritate quorundam qō sumere. ʒ. semis ligni aloes cū aqua ſ. simbrij absinthij z menthe singultum deler sumēdo aliquibus diebus poculum predictum Antonius guainerius capitulo proprio pro singulari remedio mirum in modum laudauit assumptionem aque vite in exigua tamen quātitate. Dicit insuper diptamum in isto casu magnam habere prerogatiuam vt in eius recepta patet. Bernardus de gordonio quide hac materia euangelice tractauit in exteriori stomachi laudat tiriacam Gal. imponere aut mitridatum cum oleis cera et rebus aromaticis z gratia exēpli talis potest esse ordinatio. ℞. olei mastichini olei de spica: myrtini. aā. ℥. ſ. olei de absinthio dragmas decem enule campane: calamenti absinthij matricarie sanſucci: ſquinanti: menthe ſ. simbrij aā. ℥. semis anthos: parum nucis

Raſ. Aui. Filoc nius. Anto. guaier rius. Berſ. de gor donio.

Digitized by Google

muschate garioffilor: turis añ. ʒ.ſ.ß. vini odo.li.ſ. bulliant oĩa ſĕto igne vſq; ad ꝯſummationẽ vini: deinde fortiter exprimant & addaʒ cer⁊ noue ẽptũ ſufficit & fiat cerotũ molle addẽdo in fine tiriace. Sal. metridati. añ. ʒ. ß. gallie muscate. ʒ. iij. ſpecierũ diaradonis abbatis. ʒ. vj. Item ad eandẽ intẽtionẽ valet infra ſcriptũ cerotũ deſcriptione noſtra ordinatũ. ℞. mirturã oleor bullitã vt ſupra paſte citonior ʒ. iij. ſucci ſiſimbrij. ſucci menthe ſucci abſinthij. añ. ʒ. ſ. & loco ſuccor ſi non reperiunt pñt adminiſtrari aque dictar herbar añ. ʒ. ſ. ß. cũ lib. ß. ſape. bulliãt vſq; ad ſpiſſitudinẽ ſolidã: deinde addanʒ qñ auferetur ab igne galiofilor maſticis pulverizati: nucis muſchate. ʒ inzibe ris. añ. ʒ. vj. caſtorei. ʒ. ij. corallorũ albor & rubeor añ. ʒ. v. croci ℈. ſ. miſce & vtere more ceroti i ampliori petia ſup ſtomacho: valet ttẽ murũ immodũ fomẽtare ſtomachũ cũ ſpõgia madefacta in iſta decoctione. ℞. abſinthij camomẽ. melli. ane. anthos: ſanſuci: matricarie: nepite: roſarum. añ. M. ſ. ſquinanti: ſtichados: mẽthe: ſiſimbrij: perſicarie ſiue herbe ſctẽ marie abrotani. añ. M. ß. maſticis. ʒ. ß. radicũ ennule. ʒ. iij. mellis. ʒ. iij. bulliant oĩa cũ aqua ſufficiẽti & vino albo odori. vſq; ad ꝯſummationẽ tertie partis & vtaʒ cũ ſpõgia vt ꝓdiximus qz eius operatio in iſto caſu ſolennis eſt. Itẽ aqua abſinthij. ſiſimbrij mẽthe cũ modico cinamomi. ʒinzibe ris. maſticis & mellis patẽter ſedat ſingultũ ſaltẽ per paululũ ſpatiũ. Idẽ faciũt aq̃ menthe ſiſimbrij. & abſinthij interdum iuuat ſumere erga. iij. maſticis vel totidem de ture. Siꝛr diaciminũ. diapipi. & diaradon abbatis cũ modico vini odoriferi cũ vtilitate ꝓcedunt. Que aũt faciunt ad ſingultũ de inanitiõe nũc dicẽdũ eſt. lac aſinũ vel caprinũ ſumme ad ꝓpoſitũ facit. Oleũ etiã amigdalar dulcium recẽter factum ad hãc intentionẽ intus & extra exhibitũ ſumme iuuaſſe ꝓperi. bzodiũ quoq; parui pulli decoctũ cũ lactucis borragine & lingua bouina in iſto caſu ſolẽnis eſt medicina. Et breuiter oĩa nutrientia cũ aliquali humectatiõe & pauca caliditate ꝑ hanc intentionem multũ ad ꝓpoſitũ faciunt. Prognoſticatio a ſingultu de inanitione. habito raro ſanat homo. De repletione aũt non ſine labore euadit preſertim materia exiſtẽte imbibita in tunicis ſtomachi: ſicut fuit in dño meo Sixto. T. S. ꝑ. ad vincula cardinali: & ſedis apoſtolice vice cancellario vt oĉs ad eius curã vocati attestati fuerunt qui tandẽ ex paſſione predicta vitam cum morte commutauit.

¶ Ca. de Auxilijs ad dolorem dorſi facientibus.

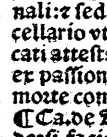

Iterũt antiq doctores q oleũ de ſpica maſticinũ & liliacinum aduerſus dolorẽ ſpine dorſi ꝓnenientiſſima ſunt oleũ ſiꝛr magiſtrale in ſcriptũ ad vnumquẽq; dolorem dorſi magna eſt medicina. ℞. oleor de lilio aneti. camomil. añ. ʒ. ij. vulpini: aggrippe: & diaaltee. añ. ʒ. vj. olei ippericonis. ʒ. ſ. ſucci abſinthij. ʒ. ß. ſquinãti ʒ. ß. vermiũ terreſtriũ. ʒ. ſ. ß. vini

Digitized by Google

ōdoriferi ciatū vnū bulliāt oīa simul vsq; ad ꝙsummationē vini deinde colent z cū cera alba sufficienti fiat linimentum quo locus doloꝛosus liniatur.

¶Ad dislocationē lūboꝝ causatā ꝓpter eleuationem magni pōderis e terra cū brachijs vz ifrascriptū cerotū. ℞. olei ro. onfan. olei myrtini. añ. ℥. olei masticini. ℥. j. roſ. absinthij myrtillorꝝ granoꝝ z foliorꝝ. añ. ℳ. ß. anthos parum vini odoꝛi. li. j. bulioīa simul ꝓter olea vsq; ad ꝙsummationē tertie partis vini deinde colent cui colature addant dicta olea z iterū bulliant vsq; ad ꝙsummationē vini: deinde cū cera alba fiat cerotū molle addēdo pulueris myrtillorꝝ foliorꝝ z granoꝝ añ. ℥. vj. sandalorꝝ oim. añ. ℥. ij. Et si adderent terebē. ℥. j. ß. masticis. ℥. ß. esset maioꝛ ꝙfottatiōis z tenacitatis

¶De auribus inguinum.

Et ꝓmo ad maturādū apata inguinis calida vz ꝑpz infrascriptum. ℞. malua. z decocta. z in brodio carnis. ℳ. ij. farine ordei z tritici añ. ℥. iiij. z cū predictis maluis pistatis z sufficiēti decoctiōe maluarum ad ignem bulliendo fiat emplm solidū addendo in fine cocture butiri. ℥. ij. ß. vl loco eiꝰ olei tm̄dē dulcis z vitelli duoꝝ ouoꝝ. ¶Ad frigidū vero apa ꝓ eius maturatione emplm sic fit. ℞. capitū lilioꝝ alboꝝ radi cum altee. añ. ℥. iiij. decoctis oibus in aqua pistatis deinde et cribellatis ad ignē in decoctione cū farina seminis lini fenugreci z tritici cū ea dicta cribatura ad ignē fiat emplm solidū cui addant in fine cocture butiri pingue: porcine. añ. ℥. ij. vitellū vnius oui qñ auferꝛ ab igne siquidē ꝓ eius resolutione medulla panis cū brodio carnis: parū olei camomil. rosa. parū; croci in causa calida bulliendo vsq; ad spissitudinē solidā magna est medicina in frigido vero apate resolutiū tale esse dz. ℞. medulle panis. li. j. ß. decoctionis ſcōe recepte ℔tū sufficit: olei camo. ro. odoꝛi. añ. ℥. ij. butiri. ℥. j. camomil. melli. pistifurfuris tritu. añ. ℳ. ß. z de oīnibus arte z igne fiat emplm solidum. De repercussiuis aūt istoꝝ apatū cū sint loca mēbrorū principaliū vel euacuatoris nihil dicā: qz teste Aui. in locis cōmūctoꝝ repercussiua canonice administrari nō ꝑt. Cumq; igit ad maturationē apa huius loci peruenerit tunc si calidum fuerit locus magis declinioꝛ ē maturioꝛ falce incidatur incisiōne admodū capitis lune noue. Si vero apa frigidum fuerit z bene maturū: tūc cum raptoꝛio nostro de capitello vel igne cōnonice aperiri pōt semper dico partes neruosas intactas a ꝓfato cauterio relinquendo. Locus deinde digerat mundificetur incarnet z sigilletur ꝓout plenarie locuti sumus superius libro de apatibus in generali. Et qz contingit ista loca et apatibus iā dictis apertis z incisis seu combustis vlcerari vlcerationē formicosa cum labijs dētatis z obstraquosis que cū difficultate sanant. Jdeo dicemus curationē breuē que infallenter curat vlcera predicta. Et ꝓmo cum ista vlcera cū labijs duris dentatis possunt connumerari

Aui.

Digitized by Google

inter vlcera melãcolica: non tñ dico cancerosa sed dura. Jdeo Anic. vt Anuic. testat. c. de vlcere vniuersali: opere pretiũ est p̃dicta labia medicamine acuto auferre: dicit esse. Ulcera quidẽ melãcolica. Jdest dura nõ sanãt nisi puns eorũ callositates ꝛ labia dura auferantur: quare ruptorium nostrũ de capitello sup labijs inlinitũ (cũ cautela peciarũ vnguẽti de ceruſa decocti ne partes sanas ꝛ intus vlceratas offendere valeat) vnamquãq; labiorũ duriciẽ ꝓburendo potẽter amputat remotis labijs cũ digestiuo de terebẽtina vel butiro vlcus ꝓ sui mũdificatione: incarnatione: et sigillatiõe non secus procedendum est quẽadmodum dictũ fuit supi⁹ de cura vlcerum in generali.

¶ Capitulum de auxilijs egritudinum virge.

CT primo ad calefactionem virge ꝛ inflationez ipsi⁹ valẽt albumina et vitella ouorum conquassata cum oleo rosato ꝛ succo plantaginis vel lactuce: valet etiã vnguẽtum populion in mortario plumbi deductũ: fabe similiter decocte cum maluis et lactucis in brodio carnis vel aq̃ dulci cũ oleo rosato et vitellis ouoꝝ inflationẽ virge resoluit. Puluis noster ad interficiẽdũ carolos virge vel loco ei⁹ vnguentum mirtum p̃taneũ remediũ est. Unguentũ egyptiacum cũ vino granatoꝝ ꝑfectũ cãcrenã virge extinguit. Aqua viridis vt infra ordinata vlcerationẽ q̃ euenire solet iter pelle ꝛ caput virge potẽter ꝺsiccat cuius hec est ordinatio. ℞. aq̃ plãtaginis. lib. ℈. aq̃ rosate vsi ni albi. aã. ℥. ij. alumin; roche. ℥. ℈. sirupi rosati. ℥. j. flor; eris. ℥. ij. bulliãt omnia simul preter florem eris vnica ebullitione: deinde ponãt flos eris ꝙ auferr ab igne. Unguentũ quoq; egyptiacũ dissolutũ cum aqua plãtaginis et cũ siringa intus projectũ in causa cancrene magna est medicina. Et qr ꝓpter cancrenam hmõi loci cõtingit sepenumero caput virge extra pellem exire. Jdeo in tali casu nulla melior curatio est q̃ totã pellem virge ferro amputare et deinde candenti ferro cauterizare. locus postmodum cauterizat⁹ sicut cetera adusta vlcera in sui curatione tractand⁹ est. Ulteri⁹ si intra prepucium virge et pellem pustulam venenosam oriri contigerit: tunc statim eius mortificationi vacandum est ꝛ de meliorib⁹ auxilijs ad mortificandũ pustulã predictam ne in futuꝝ nernos virge corũpere valeat: est cauterizatio ignis vel applicatio vnguẽti egyptiaci p̃dicti vel loco eius trocisc⁹ de minio accommodate administrari põt. Silr in virga calefactiones et excoziatiões oriri solẽt a materia colerica causate: ꝓ q̃rũ remotiõe sieph albũ cũ aqua rosata ꝛ plãta. optimũ p̃sidiũ est. Unguẽtũ quoq; refrigeratiuũ de tutia habitũ. c. de additionibus sanãt vnãquãq; virge excoziationem et calefactionem. Aqua plantaginis cũ modico aluminis vlcerationẽ virge potenter desiccat. Et si ꝓ mũdificatiõe vlceꝝ virge maior mũdificatio necessaria affuerit. aq̃ plãtaginis dissoluta cũ modico

Digitized by Google

pulueris nostri z parum sirupi ro. in mūdificatiōe etiā cū pau co dolore egregia est medicina Prouocare aūt z excoriatiōe q̄ in canali vrine frequēter eueni re solēt collirium vna cum aliꝰ aq̄s z lotiōib⁹ ꝓmemoratū i aī cedēti ꝓfilio huic curatiōi ꝙue nientissime admistrat ad qō re curre necessitate vrgēte: vnū su per hoc notandū ē q⁹ si vlcerū p̄ fate vrine canalis antiq̄ z cum carne mala affuerit. nūc tribus aut q̄tor vicib⁹ cū puluere no stro dissoluto cū aq̄ ordeacea et pauo mellis rosati et derīs cū si ringa i ꝙa ꝓiecto ꝓcedēdū ē q̄ i isto casu vltima est medici na: deponit em carnē malā cū exiguo dolore. Demde ꝓsecuta mūdificatōe loci cū aliꝰ mitio rib⁹ lotiōib⁹ superi⁹ ꝓscriptis ꝓcedat. Auxilia aūt q̄ tradita sunt ꝓ maturatione aꝑatū in guinum si contingerit virgam aꝑari in cā maturandi pro hac intentione vtiliter a medico ad ministrantur.

¶ Ad. d. Thomā reg⁹ romane curie causarū in hac nostra tē pestate ꝓsertim i causis bñfi cialibus vnicum defensorem.

Cogitāti mihi iāu dudum domine Tho ma pro bñficijs abs te in me collatis q̄d natura esset q̄ tibi memoria dignū ꝓ tua regenda sanitate circa rerū z vesice re tificationez seu purgationem prestare possem certe e vestigio succurrit in mētez eēssimū esse speciale capkm edere sub breui epilogo de auriliꝰ seu medi camētis q̄ faciunt ad phībēdū ne corpus humanū in lapsum renū et vesice lapidis genera tionis cadat in futurū. Quam obrē cuz exercitiū intēperatum ac animi accidētia vt phi asse rūt stomachi epatis et renum actiones naturales plm in se nibus denastere soleāt. Jdcir co vtilissimum erit deinceps i hac vra matura etate ab imo derato exercitio ac vigiliꝰ q̄ plurimis se tgare: non enim su perioribus annis vnq̄ vigiliꝰ: vētis: pluuie: soli: fami: siti q̄ cō timie nunc scribēdo: nunc equi tādo. d. vestra sibi pepercit. Et qz vt ad immediata veniamus tria sunt vt oēs testanť auctores que concurrunt ad gnationem lapidis in prenominatis locis z ad inducēdā difficultatē vrine z ardorē ei⁹ cū aliquali excoria tione meatus virge z colli vesi ce vez ingēs caliditas renum: meat⁹ vrine: strictura: et presen tia materierum flegmaticarum que omnia sm relationem ves stram in vobis ꝓnumerari pos sunt: vt igitur ad lapsum presa tum nō in curratis auxilia que mūdificāt renes z extinguūt ca liditatē earū mitigantq̄ ardorē vrine ipsam a sua bauracitate seu salsedine dulcorādo in pre sentiarum iuxta ingenioli nos stri facultatem vobis descri bam. Et primo direxunt anti qui quod casia secundum om nem modum administrationis eius potentissime virtutem ha bet mundificandi renes ꝓhi bendi generationem lapidis. Et propterea sanum consilium erit vobis sumere semel in mē se diebus glacialibus z canicu laribus exceptis. ℥. j. casse i do lis cū zuccharo tārum. Aliꝰ ve ro dieb⁹ vti predicta casia in fo liculis ante prandiū vel cenaꝫ

Digitized by Google

per octauum hore valde proficuum vētrē lubricū detinēdo. z mordicitatē vrine remittendo. Silr in aurora aliq̄b⁹ diebꝰ bonū erit sumere istud adeꝯtiuū humoris cū aliq̄li renū purgatiōe cuiꝰ hec est recepta. ℞. bzodij pulli vel pulle. li. ij. seminis melonū aliquantulū ꝓtriti. ℥. j. radicū petrosilij. ℥. vj. pruno⁹ damascenoꝝ: sebestē. añ. nume. vj. passulaꝝ. ℥. j. liq̄ritie munde ℥. r. aq̄ bozagis aq̄ endiuie z lupuloꝝ. añ. ℥. iij. z cum ℥uccharo albo sufficienti bulliāt oia vsq̄ ad ꝓsūmationē tertie ptis: deiñ colentur et sumat. d. vña ex isto brodio ciatū vnū i aurora pay sup dormiēdo: q̄ i isto casu pro intētiōe tā dicta nō hꝫ medicinā sibi parē. silr añ cenā p duas horas sumere ipsum brodiū in quantitate p̄dicta vtilissimū eēt. Brodiū ꝫ cicerum rubeoꝝ ad aperiēdū vias renū cū modico ℥uccharo vt Aui. caꝑ. de lapide renū testatꝰ est mirā hꝫ ꝓtutez. Silr dicit q̄ decoctio malue cā pestris cum melle z butiro z aq̄ ꝓfecta lapillū a renibꝰ z vesica iter eiꝰ leniēdo potēter educit: et q̄dā sunt q̄ hꝰi decoctiōi ad dūt parū semis altee parūq̄ al chachingi. Item vꝫ ad intētionē sirupꝰ lōgꝰ ifrascriptꝰ. ℞. aq̄rū endiuie: lupuloꝝ: bozagimis añ. lib. ℥. aq̄ capilloꝝ veneris. ℥. iij. triū seminū minoꝝ: seminū cōiū. añ. ℥. ß. radicū liq̄ritie. ℥. r. pruno⁹ damascenoꝝ sebestē. añ. nu. viij. ℥. alchichingi. ℥. v. ℥. altee. ℥. ij. passulaꝝ. ℥. j. sirup. ō duabꝰ radicibꝰ sine aceto. ℥. ij. ß. cum ℥uccharo albo sufficiēti ad ignē hꝫ artē fiat iuleb lōgū dosis eiꝰ est ciatꝰ vnꝰ in aurora eiꝰ nāq̄ opatio ē mūdificare renes z purgare eos ab oī materia calculosa cū vrine dulcoratione z securirate: vꝫ etiā p iā dcā intētione electuariū infrascriptū. ℞. aquarū endiuie boragi. buglo. añ. ℥. iij. aquarum feniculi: ſparagi: capilloꝝ veneris. añ. ℥. ij. semi. cōium maiorū trium semi. minoꝝ. añ. ℥. j. se. alchichingi radicū liq̄ritie munde. añ. ℥. r. pruno⁹ damasceno rū sebestē. añ. nume. xx. passularū. ℥. ij. se. anixoꝝ. ℥. vj. bulliant oia silr vsq̄ ad ꝓsūptionē tertie ptis aq̄rū: deiñ colentur z residuum pistetur et cribelletur q̄ facto cū ℥uccharo sufficiēti arte z igne: z p̄dicta decoct. et cribratura fiat electuarium in bona forma cui addantur in fi. cocture reubar. electi. ℥. ij. in substātia casie. ℥. ij. z item bul. vnica ebullitiōe. Istō em electuarium vt ptz ꝓsiderāti ingrediēte est diureticū domestice aptionis cum confortatione stoiz epatis et propterea mundificat renes ab omni materia calculosa z pillos z furfures a renibus z vesica vrinam prouocando potenter educit. Item valet aduersus ardorem: et difficultatem vrine z vlcerationem seu excoziationem meatus ipsius z dosis eius est coclear vnum i aurora vel post cenam per tres horas. Et quia ad nominatas passiones contingit sepenumero virgam intus vlcerari seu excoziari cū ardore vrine non parno. Ideo solerti ingenio z cum celeritate huic vlcerationi et prefato ardori colliriꝰ z lotionibus temperatis z linimentis medicus subuenire dz colliriū vtiq̄ valde peculiare adhāc intētionē sic fit. ℞. aq̄ plantaginis

ginis.ʒ.iiij.aq̃ roſ.ʒ.ij.aq̃ or
dei.ʒ.iij. mirabolani citrini.ʒ.
j.ſirupi roſati ex infuſione.ʒ.j.
buliãt oia vſq; ad ꝓſumptionẽ
tertie ptis deĩ colenꝫ cui cola
ture addãt ſieph albi ſine opio
ʒ.iij.ꝛ fiat collirium.Uz ĩtẽ ad
eãdẽ intentionẽ decoctio infra
ſcripta.℞.fol.plãta.ordei mun
di.ana.℥.j.liquiritie.ʒ.v.zuc
chari.ʒ.ij.bul.oia ſiꝫ vſq; ad cõ
ſumptionem tertie partis:deĩ
colenꝫ ꝛ vtere cũ ſiringa deco
ctiõe iſta. Lac ſimiliter capri
nũz in quo ferramenta ignita
extincta ſint ꝓ iã dicta ĩtẽtio
ne ſumme ad propoſitum facit.
Et qꝛ locꝰ iſte eſt ineptꝰ apli
cationi medicinarum. Jõ reme
dia nõ ſolent multũ eius mor
bis cõferre. hoc nõ aliã ab cau
ſam euenire contingit niſi ꝓ
pterea qꝛ medicina applicata
nõ põt agere ſuã debitam opa
tionem ſuper locꝰ vlceratiõis
debito et congruo tempore re
ſidentiã non faciendo. Et ꝓp
pterea ex inuentione noſtra in
dagauimus quoddã linimẽtũ
intus cũ ſiringa projectum.vt
infra dicetur. Cuiꝰ officium eſt
mitigare ardorem vrine:ꝛ vlce
rationem virge ſanare longam
moꝛã in virga faciendo cuius
hec eſt ordiatio.℞.olei roſ.on
fancini.ʒ.ij.ſucci plantagis.ʒ.
℞.vngi albi cãphorati.ʒ.j.℞.li
targirij auri ꝛ arg.añ.ʒ.vj.tu
cie ꝑparate.ʒ.iij.miſce ꝛ i mor
tario plũbi ℔z artẽ ꝑ duas ho
ras cũ piſtello ducẽdo fiat lini
mentum.Modus autem appli
catiõis eſt vt habeatur canulꝰ
argenti longitudinis octo di
gitorum et ſpiſſitudinis vnius
calami äſeris:ſitq; in vna extre
mitate rotunditas pforata ad
modũ ple rotunde:habeat iſtq;
animã intrãtẽ ꝑ aliã extremi
tatem canuli que ſurſum com
pingnedo linimentum in vre
gam projcere valeat.

℄ Pro regimine aũt vcz i come
ſtione ꝛ potu dicꝫ q; cũ.d.vſa i
eis ſit modeſtiſſima:ideo dicã
breuiozi quo potero ſermone
que in iſto caſu proficua multũ
eſſe dicanꝫ. Scitote igiꝫ qvina
dulcia ꝛ groſſa ſine ſint rubea.
ſiue alba:in iſto caſu deteſtabi
lia ſũt. Legumina oĩa ꝑter bro
dium cicerum rubeorum ꝛ car
nes groſſas aueſq; aquaticas
ꝛ paludinas magna habentes
corpora et piſces ꝑterq; de ru
beis tegiculis in exigua ꝙnti
tate ſũptis ꝛ ſup craticula de
coctꝫ necnõ caules ꝛ paſtilia pi
perata victualiaq; de paſta in
iſto caſu omnino ſunt dimitten
da. Cucurbita cum feniculo et
parum croci cum brodio carnis
decocta in comeſtione concedi
poteſt. Similiter fructus om
nes ꝓter melones. et pruna
optime matura in parua quan
titate nec non perſica odozi
fera et ſemina melonum cozian
drozum ſiſticozum granato ꝝ
rum pini et anellanarum con
fecta cum zuccharo in iſto ca
ſu debẽt euitari. De clericꝰ au
tem borago:petroſiliũ lactuca
bleta:linguaq; bouina et parũ
mente in brodio carnis vtiliter
concedũtur panatella ſimiliter
grue riſum ꝛ fariola cum predi
cto brodio poſſunt decoq; ꝛ mã
ducari:rafanũ vero in modica
quãtitate comeſtũ ab Auicen.
laudaꝫ rapa aũt ꝛ napones ꝓ
pterea quia ventoſitatem mul
triplicant non multum ad ꝓ
poſitum faciunt laborantibus

Digitized by Google

hac dispositione. Oua scoz omnem modum comestionis presertim sozdilia sunt de cōueniēcioziby cibarūs. Tolerantur interdū oliue nō mītū salite: caparus etiā z radix cicoree ōcocta z cum vino granatorum passulato z modico olei pro vestra in salatina concedunt salsa denigz et piperata acura acetosa mītū sine acria p posse sunt dimittēda.

¶ Cap. de auxiliys que faciunt pro morbis testiculorum.

¶ Primo ad herniā ventosaz valet infrascriptū emplm. R. farine fabarū farine ciceru. aā. lib. ß. camomelliloti pisti anetī: furfuris. aā. ℳ. ß. cimini. ℨ. seminis olei camomilli. anetini. aā. ℨ. ij. cum sapa in lixinio barbitōsoris bulliant vsq ad spissitudinem solidam. Ad herniam vero humoralem a materia calida genitā a principio vsq ad augmētum valet infrascriptum emplastrū. R. fol. insq ami. ℳ. j. ordei mūdi. ℳ. j. bulliant oia cū aq vel brodio carnis vsq ad ordei crepaturā: deinde pistetur et cribellent quo facto cuz farina fabarū et predicta cribratura et decoctione iā dicta sufficienti ad ignē fiat emplm solidū addendo olei rosati odoriferi. ℨ. ij. olei myrtini. ℨ. j. vitellū vni ou: et iteruz bulliant parū oia simul optime incozpozādo. In statu vo z declinatione resolutiuū hoc canonice administrandum est. R. caulium nigrozum ℳ. j. camomille melliloti. ana. ℳ. ß. fenugreci. ℨ. iij. bulliant omnia simul cū brodio carnis sufficienti vsq ad cōsummationem medietatis: deinde cū farina fabarum et predicta decoctiōe parūq farine ciceris ad ignez fiat emplastrum solidū cui addantur in fine coctur olei rosati odoriferi olei camomillini. aā. ℨ. ß. croci. gra. ij. vnum est notādū: z est q auxilia q faciūt pro resolutione et maturatiōe apostematuz testiculoz: faciūt etiā pro resolutione z maturatione apostematū māmillarū. Ideoq auxilia in causa resolucēdi superius in p̄senti sermone commemozata sunt. In cura vticz resolucēdi apata māmillarū canonice administrari possunt. Auxilia silr q narrata sunt in apatib' virge maturandis etiam pro maturatione māmillarū z testiculozū apostematuz possunt administrari: z ppea in necessitate ista tria capitula alternatim videre non nisi vtilissimū erit. Itē iudiciū faciendū est de cura apostematū inguinū cū curatione apostematum assellarū quare alternatim dicta duo capla possunt videri. Et qz apostemata testiculorum solēt ad duritiē sepissime deuenire: ideo mollitiua cū aliq resolutiōe i cura eoz administrare opus est. Et de quenientioribus resolutiuis est dicendū magistrale nostrū ca. de additionibus cōmemoratū: valet itē ad eandē intentionē emplastrū in frascriptum. R. risi lib. ß. furfuris triturati. ℳ. j. bulliant omnia simul lento igne cum brodio capitis castrati et parum sape vsq ad spissitudinem solidam: addendo in fine coctur pinguedinis galline: pinguedinis anatis. ana. ℨ. vij. olei camomillini. ℨ. j. ß. misce z ite

Digitized by Google

bulliant parum.

¶ Capitulum de auriliis q̄ faciunt ad egritudines ani.

Et primo ad dolores emorroidarum vt infrascriptum suffumigium. ℞. fo. maluaꝛ. z violarū: ordei: tassi barbati camo. melliloti aneti. ana. ℳ.j. semi. lini. fenu. añ. ʒ. iij. furfuꝛ. ℳ. iij. caput vnius castrati aliquātulum ferro inciſum: bulliant omnia simul vsq; ad cocturaz carnis: z cum eo suffumigetur et balneetur locus valet item mirum in modum post suffumigium infrascriptū emplm. ℞. decoc. añ dicte lib. ß. dragāti pisti. ʒ. ſ. carnis pomoꝛ. sub pruniis decocto ruz et cribellate. ʒ. iij. misce et oia ducāt in mortario plumbi p̄ horā vel facias sic. ℞. aq̄ vio. ʒ. iij. aq̄ rosate. ʒ. ij. se. citōioꝛ: seminiz psilij. añ. ʒ. ſ. bulliāt vnica bullitiōe tm̄: deinde cuz sterit simꝫ trib⁹ horis colenꝫ: z colature addank dragāti pisti. ʒ. vj. Itē butirū ad eādē lectionē in mortario plūbi deductū cum modico olei amigdalarum dulciū: z parum olei de grisomulis mirū i modū iuuat. Oleū ex̄ de semie lini vt bonus. ℳ. testaꝛ⁹ est medicina magna oib⁹ egritudib⁹ ani. ītēdiaq̄lō nr̄z magra le ad resoluēdū duriciē tuboꝛ sitatum que solēt euenire huic morbo egregia est medicina.

¶ Auriliā āt q̄ faciūt aduersꝰ ani ragadias sunt formaꝛ q̄rū. Prima est fomentū superiꝰ habitū. Scda est vnguētū de plūbo qđ sic fit. ℞. olei ro. olei myrtini. añ. ʒ. ij. sep vituli. ʒ. ſ. ß. tucci plantagi. et solatri. ana. ʒ. ſ. bulliſimꝫ vsq; ad p̄sūmationez succoꝝ: deinde colētur cuiꝰ colature addantur litargiriꝰ auri z argēti cerusę. añ. ʒ. vj. plūbi vsti antimoniꝰ. ana. ʒ. iij. terre sigillate. ʒ. v. tutie. ʒ. ij. misce z in mortario plūbi, ducātur per duas horas. Et qz interdū iste ragadie solent malignari: z vehemēs incēdium causare: tunc p̄o remotione talis malignitatis et incendij applicatio pulueris nostri aut vnguēti mixti necessaria est: remota malignitate linimētū infrascriptum ministrandum est. ℞. olei de semine lini. ʒ. ſ. olei rosati. ʒ. ß. sep vituli. ʒ. iij. aluminis roche. ʒ. ij. vini albi ciatum mediū bulliant vsq; ad cōsūmationē vini deinde colentur: cui colature addantur cere albe. ʒ. iij. ß. cerusę litargiriꝰ auri et argēti añ. ʒ. v. plumbi vsti tutie. ana. ʒ. ſ. ß. misce z in mortario plumbi ducantur per horam: verruce aūt et porri quoruz pedes sunt graciles canonice auferantur cum serra eos ligando aut cuz forfi cibus eos incidendo: aut cū rupture nostro de capitello z cū cautela peciarum alicuius vnguentidulcoratiui imposita ad circuniacentium partium vlcerationem mendam.

¶ Auriliꝫ q̄ faciūt ad dolorē emorroidaꝝ: ragadiaꝝ: frucaꝝ et porroꝝ: mō breuis cura fistulaꝝ ani ptractāda ē: z qz dñe zeli inter nos sepissime diſputatū fuit q̄ curō fistule penetrātis vsq; ad margineꝫ ani nulla magis p̄fectanea nullaq; melior curō esset ꝙ ptin⁹ falce ab vno orificio ad aliū totā canerem nostratez fistule icidere: secus autem esset faciendum quan-

Digitized by Google

do fistula penetrasset super mu
sculū intestini recti: inciso eñ
huiusmodi musculi facit in p-
petuum hominē remanere sine
potētia retinendi feces. Et pro
pterea ex quo aliq̄ est dubitatio
de huiusmodi penetratione. Jō
inciso nō est sine periculo inci
dēdi in ipsum p̄dictū: q̄re con
siliū vt ē. d. vſa regat se in futu
rū curatione infrascripta q̄ etiā
superiorib⁹ annis sepenumero
disposition vestrā ad portū sa
lutis perducimus. Qñ igitur vt
ad actū practicū veniamus con
tigerit locū ad duritiem. et apa
tionē deuenire: tū statim locus
emplastro infrascripto visitetur.
℞. fol. mal. et vio. ana. M. j. bzo
dū carnis sine sale bocale vnū
bulliāt omnia vsq̄ ad cocturam
maluarū: deinde cū farina triti
ci et bzodio p̄dicto vno cū mal
uis p̄tat⁹ ad ignē fiat empla-
strū solidū addendo in fine co-
cture butiri. ℥. ij. ℈. vitella duo
ouo⁹ z ite⁹ bulliāt vnica ebul
litiōe simul semp baculo agitā
do. Jstud emplastrum maturat
cū sedatiōe doloris: vlcera autē
z cauernositates debēt mūdifi
cari cū puluere nro q̄ apud al-
chimistā precipitat⁹ dicit. Aut
loco pulueris potestis ponere
vnguētū mixtū sup tinta qō sic
fit. ℞. vnguenti apl̄o⁹. ℥. j. ℈. vn
guēti egyptiaci. ℥. ij. misce. Un
guētū aūt qō debet administrari
super petia tale dz esse. ℞. olei
camomillini olei de semie lini.
añ. ℥. ij. ol̄i rosa. pinguedinis vi
tuli. ana. ℥. ij. terebentie clare.
℥. ij. ℈. litargirū auri et argenti.
ana. ℥. vj. ceruse. ℥. x. bulliāt oīa
simul baculo agitando donec
acq̄rant colorē nigerrimum de
inde cuz cera alba sufficiēti fiat
cerotum satis solidum.

¶ Ca. de auxilijs facientibus
ad egritudines brachiorum et
tibiarum.

N brachijs et ti
bijs solet genera
ri apa molle quod
vndimia nūcupa-
tur. Et iz in copio
sa nra de hac mā
sufficiēter dictū sit tñ ad cōple
tionem doctrinā p̄ntis opusculi
aliq̄ peculiaria remedia i cura
p̄fati morbi describā. Sūt itaq̄
auxilla vndimie formax q̄nq̄.
Prima est balneum reruz de fic- Prim
cantium descriptuz pro hac ma
teria. c. de additionibus. Se-
cunda est linimentum quod sic
fit. ℞. ol̄i. ros. olei myrtini ana.
℥. ij. ol̄i camo. ℥. j. ℈. litargirū au
ri z argēti. añ. ℥. x. terre sigillat.
℥. xiij. cū cera alba sufficiēti ad
ignē fiat cerotū molle nihil ant
parū bulliedo⁹ illō p totū locū
vndimiatuz moze cerotī a cani
cula vsq̄ ad genu applicet z sa
sciet: verū si vndimia fuerit cū
scabie: tunc loc⁹ quotidie laueť
cū decoctiōe fumiterre: nepite
mal. furfuris: lapacij acuti: del
de vngat tibia cū vnguēto ō li
targirio i forma liq̄dat i morta
rio plūbi p̄fecto cui⁹ recepta h̄ē
c. de additiōib⁹. Jtē ad vndimiā
sine vlceratiōe. Spōgia ifusa i
decoc. rez. ex siccantiūz resoluē
tiū. de cui⁹ recepta si ℞. p vndi
mia. c. de additiōib⁹ facta ē mē
tio vltimū remediū est. Advlce
ra vero tibiax sunt q̄nq̄ p̄stātia
remedia. Primuz est puluis nr̄.
Scōm est vnguentum mixtū.
Tertium est aqua aluminosa.
Quartum est sparadrap. vel vn
guentum basilicum siue vngnē
tum de minio de quibus omni

Digitized by Google

bus in prefato.c.sufficiĉter me mini. Quintum z vltimum est li catura gradatim fasciādo a ca uicula vsq; ad genu qua inter cetera auxilia nil ꝓpius: nilq; vtilius in curandis tibiaꝝ mor bis quā ligatura predicta teste Guido Guidone de cauliaco: dicit em̄ de cau vlcera tibiarū ab aliꝯ vlceriꝫ liaco. totius corꝑis nihil habent ꝓprij q̄ ligatura ꝑdicta quasi dicēdo q̄ ista vlcera curanť cu ratione aliorꝝ vlcerum nisi q̄ li gatura prohibet descensum ma terieꝝ ad locū qui q̄q; est cau sa imo quasi semp impediendi rectam vlcerū curationē. Jn ti bia sīr a cā primitiua vcz ab aliqua re ꝓtundēti solēt accide re tumefactiones ꝑ quarū reso lutione tria peculiaria auxilia describā. Primū quorum sic fit. ℞. ouoꝝ nume. iij. olei ro. z myr tini. añ. ℥. ſ. ſ. ola conquassentur adinuicem: deinde cū stupatis aqua z vino madefactis totus locus contusus emplastreť z li niatur cū quo tribus diebꝫ pro cedendū est. Scōm auxiliū sic ordinať. ℞. fabarum excortica tarum. ℳ. ij. furfuris triturati. li. ſ. ſo. maluarum z vio. añ. ℳ. ſ. absinthij. ℳ. ſ. semis ros. ℳ. semis panis furfuracei. ℥. iiij. ad ignem ola bulliant cū aqua sufficienti vsq; ad perfectam co cturam: deinde pistenť z cribel lentur: cui cribratureꝫ addantur sape. ℥. viij. fabarum: farine or dei. añ. ℥. iiij. olei ros. myrtini; camomil. añ. ℥. ij. z iterū bulliāt vsq; ad spissitudinem solidam. Si vero videris via ista cōtusio nem resolui non posse sed velle maturari. tūc maturatione sieg monis matnretur: deinde facta eius apertiōe vlcus cureť cura tione exiture nouiter inciſe. Et qz sepenumero solet inflamma tio cū aliquali excoriatione ori ri in isto casu: tunc vnguentum de litargirio cum succo plātagi nis z vino granatoꝝ adminiſ strare vtiliſſimū est. Papyꝝ q̄z vilis prętij cū vino granatoꝝ z parū aque rosate parūq; aqua plātaginis aliquātulū infuſum z super totā tibiā extēſum prius inlinita linimēto ante dicto pre senta neum remediū est semper faciendo a canicula vsq; ad ge nu totā tibiam vt predixim⁹. Lamina q̄z plūbi fasciata cum plumaciolis sanguinem extra uenatam in cōtuſi onibus reſol uit: z debet administrari in vlti mo dico q̄n alia remedia nō cō tulerint z est vnum bonū ex no ſtris experimentū. Solēt inter dum in genu a materia artetica z morbo gallico inflationes vē toſe generari cū doloꝛe nō par uo: ꝓo quarū carminatiōe z re ſolutione aliqua peculiaria au xilia describam. Et primo ſter cus caprinū diſſolutū cū puſca z farina ordeacea et sapa et ad ignem decoctum vsq; ad ſpiſſi tudinem ſolidam tumoꝛē in ge nu antiquum celeriter reſolvit vt pandectarius refert capꝰ. pro prio. Jtem ad eandem intētio nem valet infrascriptum empla ſtrum. ℞. farine fabarum lib. ſ. furfuris tritura. ℳ. ij. ſtercoris caprini z bouini: ana. ℥. iiij. ca mo. mellilo. triturati: absinthij. ℳ. ſ. olei camomille ros. aneti ni. añ. ℥. ſ. ſ. cum sapa z parum lixiuij ad ignē bul. vsq; ad ſpiſ ſitudinem ſolidā z vtere actua liter calido more emplaſtri ſup totum genu qz eius operatio in iſto caſu mirabilis est. Spōgia

Digitized by Google

quoq; madefacta in decoctione que valet aduersus vndimiã et desuper stricte fasciata ꝑsentaneum remediũ est. In genugra vero passione a materia calida euenięti: ista remedia non ꝓ ueniunt sed loco istorum opus est administrare ad sedandũ dolorem z ad resoluendum humorẽ faciętem genugram passionem auxilia que in causa podagre z chiragre dicemus.

¶ Caꝑ. de auxilijs que faciunt aduersus chiragram z podagrã passionem que quidem sunt formarum quinq;.

QUarũ in prima sic ordinat. ℞. onoꝝ nume. iij. suc. lactu ce lactis mulieris añ. ʒ. ß. oĩa ꝑmaneant adinuicem z tepidũ applicet super locodoleti tribus aut quatuor diebus z valet materia existente cholerica z sanguinea. Scđa forma talis est. ℞. medulle panis albi li. ſ. ß. lactis vaccini vel caprini li. ſ. olei rosa. odozi. ʒ. iij. vitellarium ouoꝝ croci. ℈. ſ. de oĩbus fm artẽ ad ignẽ fiat emplastrũ solidũ q; cũ maxima securitate ꝓ ia dicta podagre materiei resolutione fere in quocũq; tpe administrat. Tertia forma est emplastrũ de fabis sic ordinatum. ℞. fabarũ excorticatarꝝ. li. iij. decoquant in brodio capitis castrati vsq; ad coctura fabarũ deinde pistent z cribellent: cui addant cribiature farine ordee. ʒ. iiij. olei ro. ʒ. iij. croci. gra. iij. z iterũ ad ignẽ bulliãt dacu lo agitãdo vsq; ad spissitudinẽ solidã addẽdo ĩ fine coctur vitella triũ ouoꝝ: istud em ꝑfectum fedat vnũquęq; dolorẽ podagri cum. Et ꝓpterea Auic. c. ꝓprio Aut de fabis dicit q; faba ꝙ aduersus dolorẽ spasmosum z podagrice passioni egregia est medicina. Et si maior resolutio aut ꝓfortatio loci cũ isto ꝑfecto necessaria fuerit: tũc virtutẽ camo. et melli. interponere vtilissimũ est.

¶ In declinatione vero podagre totã iũcturam inlinire oleo statim infrascripto magistrali ꝑsentaneũ ac mirificũ remediũ est. Quarta forma sic fit. ℞. olei ro. olei camo. añ. ʒ. ij. olei amigdalarum dulciũ. ʒ. iij. pinguedinis galline. ʒ. ß. pinguedinis vituli. ʒ. vj. anthos siue. añ. ʒ. ſ. succi ebuli radicũ z fo. eius. añ. ʒ. iij. ß. suc. radicũ enule. ʒ. ij. ß. squinanti triturati. ʒ. ſ. vini odori. ʒ. ſ. ß. oĩa triturent adinuicem z ponant in canulo canne bene obturato cũ pasta: deinde ponatur in furno cum vase terreo bene inuernizato ad coquendum: cũq; vinũ cũ succis consumptũ esse cognoueris: tũc auferat canulus ex furno z extrahatur q; intus est z fortiter exprimat capatio spisso: z vtatur ista medela in declinatione morbi q; in resoluendo z iuncturas ꝓfortando nõ hz medelã sibi parem. Quinta forma vz ite sparadrap cum petijs cõfectũ cũ oleo infrascripto. ℞. olei ros. ʒ. iiij. olei camomil. ʒ. ij. ranarum viuętiũ nume. iij. anthos camo. mellilotine. añ. parum vini odoriciatum vnũ bulliãt oĩa simul vsq; ad cõsummationẽ vini deinde colentur cui colature addantur cere albe. ʒ. ij. z fiat sparadrap. Item in eodem tempore ꝓ iam dictis intentionibus lauetur quotidie iuncture balneo infrascripto. Recipe rosarum

Digitized by Google

myrtillor: camomille: absinthij matricarie: nepite ssimbrij. añ. M. j. anthos timi squinanti stichados. añ. M. ß. mellis. M. j. salis. ℥. ij. bulliant oia simul cum aqua sufficiēti ꝛ vino albo vsq; ad consummationem tertie partis. Et nota amice q; ista auxilia q̄ cōmemorata sunt valent in declinatione morbi materia existente calpūt ꝛt valere trāsactis quatuor diebꝰ cū empło de medulla panis cū lacte: aut empło de fabis regulariter operādo in statu et declinatione materia podagre existente frigida.

¶ Finit liber quartus de Auxilijs.

¶ Incipit liber quintꝰ De additione auxiliorum multorum facientiū aduersus multa passionuz gña q̄ huic nostro libello p̄ antidotariolo excusabit.

Remedia aduersus dolorē dentiū a materia frigida cātū vel causatum merito impregnatiōis aut occasiōe morbi gallici. ℞. aque vite. ℥. ij. aceti albi. ℥. ß. florū rosismarini absinthij. añ. pax mellis. ℥. vj. sandarace armoniaci tyriace Bal. añ. ℥. j. croci. gra. iij. bulliāt oia sīl vnica ebullitiōe: vbi colent ꝛ cuz bōbice actualiter calida dētes fricent congelati q; reuma frigidū dētiū mirabiliter desiccando eos firmat ꝛ cōfortat eorumq; dolorem sedat.

¶ Cōtra arculā pueroꝝ. ℞. pomoꝝ ġnatoꝝ dulcium cū suis corticibꝰ numero. ij. cimaꝝ rubi folioꝝ plāta. cimaruz myrti fol. oliuaꝝ silueſtriū cande eq̄ ne: lingue passerine. añ. M. ß. oia pistent adinnicē cū ℥. j. aq̄ rosate ꝛ tm̄dē aq̄ plantaginis: deinde bulliāt vsq; ad p̄sumptionē medietatis aq̄: deiñ colētur ꝛ exprimāt fortiter cui expressioni addant mellis rosati zuccari fini. añ. ℥. j. ß. licij. ℥. ß. sarcocolle. ℥. ij. Et iterum bulliant vsq; ad spissitudinē mellis ros. ꝛ si maior exiccatio necessaria fuerit addāt aluminis roche. ℥. ij. ꝛ itez bulliāt parū.

¶ Remediū aduersus dolorez fiāchi nobilissime opatiōis q̄ habui a fide digna psona sic fit. ℞. p̄cipitati bñ triturati. ℥. ij. diacimi. ℨ. j. misce ꝛ cū siruspo ꝰ duabꝰ radicibꝰ formētur tres pillule: ꝺiñ deaurent ꝛ sumanť post dimidiū hore sūptā colatiōe duoꝝ ouoꝝ sozbiliū ꝛ recētiū cū modicovini odozifer bucellaq; panis tm̄mō. Idē facit p̄dictꝰ puluis mixtꝰ cū. ℥. ß. filonij pisci ordine iaz dicto sūptꝰ. Itē ad eādē itētionē valēt ġna duo p̄dicti pulueꝛ ino luta cū nebia siue ostia ꝰ pasta ꝑfecta ꝛ sūptavt supra. Et nota q; iste puluꝛ est coloris minū ꝛ est ille de q̄ fit sermo plurib' ℓ locis in chirurgia nr̄a: cuiꝰ. ℞. reperitur in antidotario nr̄o capi. de medicina corrosiua. ꝛ forte nōnulli mirabunť q; iste puluis deť immediate post assumptionē superius prenominate. Dico q; nō ob aliaz causam datur post paruam cibi sumptam quantitatē nisi ꝓterea q; natura p̄tinꝰ post assumptionem dicti pulueris habeat secū vomere ꝛ puluerē ꝛ cibū ac humores flegmaticos et viscosos ex quibus dicta passio oriri soleꝛ vel quia si dictus puluis vns

Digitized by Google

cū cibo extra stōi portonarium trāsitū habuerit p intestina mi nozē intestinis lesionē cāre valeat ei⁹ nāq; opatio est stati se dare p̄dictū doloꝛē vomitū p̄nocādo aut p feceſſū. Idē facit p̄dict⁹ puluis ſumptus quātite p̄dicta cū cocleario vno mel lis roſati vel ſyꝛupo de duab⁹ radicibus ieiuno ſtomacho.

¶ Itē aduerſus peſtē añ eius ꝯfirmationē vꝫ intra.xx.iiij. horas iſte puluis vt ſupra ordinat⁹ mirabilis z egregia eſt medicina. Rꝛ. pulueris predicti ſiue p̄cipitati grana.iij. aut.iiij. iuxta virtutē patiētiſ tiriace Hal. ʒ.ß. ſirupi de ſucco acetoſe. ʒ.ß. ʒuccari bugloſſati. ʒ.ij. miſce et detur patiēti ieiuno ſtomacho infra dictū tp̄s q; peſtē fugat materiā faciētē eaꝫ p feceſſum educendo z per vomitū ipſam materiā pꝛouocādo panis inſuper calidus patientem calidum detinendo ad ſudandum ſumpto puluere duabus hoꝛis vtiliſſimus erit.

¶ Unctio ſatis leuis z ſingularis aduerſus morbū gallicū cū qua bis in die vngank ubie et crura a genu infra ſimiꝛ z brachia a cubito infra vſq; ad ḡtū vel ſeptimū die q̄ ſic ordinat.

¶ Rꝛ. pinguedinis porcine liq̄facte. ʒ.vj. argenti viui. ʒ. iiij. ſtoraciſ liq̄de tiriace Hal. aā. ʒ.ß. miſce z ſcōm artē fiat linimētū. Tēp⁹ ḧo magis ꝯgruum z apti⁹ p hac curatiōe faciēda p vnctionē p̄dictā z ſuffumigiū infraſcriptū ac cerotaria habita in copioſa noſtra cap̄. pꝛio de cura morbi gallici ꝯfirmati eſt i tpe veris vel ō mēſe aprilis z maij. In alīs em̄ tpib⁹ ē ſatis ſuſpectꝰ aut pp ingens frig⁹: aut pp ingētē calorē. frigus em̄ reddit humores ineptos purgatiōi p ſeceſſuꝫ: p ſudores z ſputamina. Ingēs em̄ calor reſoluit ſpiritus: et ppea reddit virtutē debilē ad expellendas materias rebelles et peccātes. Et licet p̄dictis tempoꝛib⁹ euitaris a iam dicta medela egrotantes ſanitatē p̄ſeq; ſoleāt: nō ſatis quā primū i deteriozē lapſum vlcerationem z dolozꝫ euenire ſolēt: ideo iteratio iſtius medele etiā cōſecuta ſanitate interdū neceſſaria eſt.

¶ Remedium contra morbum gallicum confirmatum.

¶ Rꝛ. cinabꝛū. ʒ.ij. thuris ſtoraciſ liq̄de. aā. ʒ.j. ß. miſce mod⁹ aūt adminiſtrationis ei⁹ talis eſt vꝫ collocato patiente nudo pꝛi⁹ coꝛpoꝛe purgato trib⁹ diebus antea ſub pauione ſtricto z nō multū altioꝛis ſtaturę: et ponaꝫ quinta pars huiꝰ remedū ſup pꝛunis ignitis. deiñ patiēs coneꝫ recipere fumū talis medele ponendo ignē cū p̄dicta medela inter pedes: ſtetq; erect⁹ donec ſudoꝛ pꝛocedꝛ vel ſtet ſup cathedra pforata vt patiēs maioꝛē habeat cōmoditatē recipiēdi fumū: nūc fumum ponēdo ītra bāchetā z nūc extra ſeu extra ſcānū pforatū: diñ ponat ſe ad ſudādū i lecto pannis optīe coopto. z ſic faciat ḡtidie trib⁹ aut ḡtuoꝛ dieb⁹ vel q̄uſq; dētes dolere iceperit ḧ cū factū fuerit reliquū curōis tractet z finiaꝫ put dictuꝫ fuit cap̄. pꝛio ō morbo gallico cōfirmato. Iſta nāq; curō daꝫ i caſib⁹ deſpatis vꝫ vbi vnctiones z cerotaria in quibus ingredit argētū viuū effectū ſanatiōis nō p̄ducūt. Itē ad eādē itētio-

Digitized by Google

ut & vz animosis & robustis cor-
poribꝫ & est vltimꝫ remedium.
℞. cinabrij integri. ʒ. v. tiriace
sal. ʒ. ij. corticū limonū pomo
rū añ. ʒ. j. & more iā dicto i añ-
cedēti. ℞. vrat medela ista: & no
ta q ei⁹ inuamētū solet mani-
festari i desiccādis vlceribꝫ & i
sedādo dolorē circa vndecimū
die. Nocumētū vero vlceratio
nis oris & febricule intra septi
mū ad plus vt plurimū mani-
festat. Notādū est insup q to-
ties quoties reiterāda est hec
curatio p suffumigiū vl cerotū
aut vnctionē factā dōec corp⁹
a tali egritudine mundū peni
tus esse cognoueris. Et ppea
qñ morbꝫ est pfirmat⁹: hāc cu-
rationē de mense martij facere
pseuei vez tpe veris: successiue
deiñ etiā cōsecuta sanitate vlce
rū doloriū & tuboꝛositatū. inde
ad mēsem vnctionem reiterari
pcurabā aut cerota aut suffumi
gia p̄dicta. Et si necesse fuerit
iterū inde ad aliū mensem cu-
rationē p̄dictā fieri inbebā: ex
quo ordine & mihi: & egrotanti
bñ successum est: nec mireris si
ter hāc curationē reiterari lau
danerim: qz i morbis difficili-
bus vt cap. p̄prio de egritudi-
nibꝫ oculoꝝ optimꝫ Wesue te
statur medicꝫ nō dz ptētari vni
ca purgatiōe sed in plurib⁹ p-
pterea in isto morbo cui⁹ mate
ria cū difficultate educit & era
dicat reiterationē iā dicte cu
ratiōis egregiā: nobilē: et ne-
cessariā i isto casu esse cēsem⁹.
Itē suffumigatio p delicatis &
nobilibꝫ pſonis aduersꝫ morꝫ
bū gallicū cōfirmatū: & pfirma
tū sic fit. ℞. cinabrij integri. ʒ.
ß. bēgim. ʒ. j. ß. vel loco ei⁹ lau
dani tiriace. ʒ. ß. dyoꝛonici pi-
sti: termentille dictami irios.
añ. ʒ. j. corticū citri. ʒ. ij. pomo-
rū acetosoꝝ nūero. iij. ista oia
pteter cinabrij & poma: & cor-
ter citri pistent & misceant ad
inuicē deiñ ponat cinabrij sup
pruuis ignitis i aliquo parvo
vase existētib⁹. Silr ponat p̄
dicta mixtura in alio vase cum
p̄dictis pruuis: deinde ponan-
tur predicta poma et cortices
citri vel loco eoꝝ limonis in
alio vase vt supra more iam di
cto in antecedēti. ℞. procedat.

¶ De virtute aloes.

¶ Licet in copiosa nra libro ō
simplici medicina scriptum re
periatur aloes esse calidum et
siccum in scō: veritas tn est i
q siccitate videtur ipsum ter-
tium gradū siccitatis attinge-
re et in caliditate secundum.

¶ Remedia aduersus cācrum
vlceratum.

¶ ℞. tucie alexādrine. ʒ. ij. pul
ueris cācroꝝ pluuialiū in fur-
no adustoꝝ litargirij argenti.
añ. ʒ. ij. ātimonij plūbi usti. añ.
ʒ. j. ß. succi plātaginis: gallitri
ci solatri pollitrici cētū nodie
alleluie. añ. ʒ. vj. aluminis ro-
che. ʒ. j. ß. prius colatis succis:
deiñ bulliāt oia simul usq ad
cōsummationē succoꝝ: deinde
pulueriz ent & subtiliter: & ducā
tur in mortario plūbi donec co
lorē nigrū acqrāt & vtere infra
cācrū vlceratū ponendo insup
vnguentum ponsilicos in apla
petia descriptione nostra ordi-
natum libro. viij. copiose no-
stre. Alij pulnis mirabilis ope
rationis ad iam dictam inten-
tionem. ℞. tucie. ʒ. ij. mirabola
ni citrini litargirij: plūbi usti
añ. ʒ. j. calcis decies extincte cū
aq̄ ordeacea. ʒ. iij. ceruse. ʒ. vj.

Digitized by Google

terre sigillate.ʒ.ij.℞.ace.ℨ.iiij. succi plantaginis cōsolatri colati.añ.ℨ.iij.ℏ.bulliāt oia simul vsq; ad consummationez succorum z aceti deinde pistentur et ducantur in mortario plūbi p tres horas et vtere more iam dicto in antecedenti.℞.

¶Ruptorium valde solēne ex inuētiōe nostra cuius operatio equiparatur operationi ignis.

¶Habeas in primis capitellū cōfectū vt infra.℞.calcis viue lib.ij.salis armoniaci: vitrioli romani.ana.li.ℏ.cineris ramorum truncorum fabarum z nucum cū suis corticibus recentibus.añ.lib.iij.omnia pistentur et incorporentur cum sufficiēti quātitate capitelli optimi cū quo sapones albi vel rubei efficiuntur et totidē succi corticuz nucum recentiū si inueniri possint sinautem loco eius ponaī de predicto capitello quantum sufficit ad incorporādum prenominata simplicia:quo facto omnia sic incorporata ponantur in vase terreo cuius fundamentum sit minutissime perforatum. Cūq; predicta incorporatio in prefato vase optime collocatar suppressa fuerit: tunc ponaī iterum in predicto vase tanta quātitas dicti capitelli que p̄dicte incorporationi tribus digitis super natare videatur:habeatq; vas predictū subtus aliud instrumentū integrum ad recipiendum capitellum qđ foras guttatim egreditur:habebis tandē capitellū cum quo efficitur ruptoriū ceteris ruptoriis maioris dignioris potentioriisq; virtutis quod sic ordinaī.℞.capitelli lib.ℏ. romani vitrioli.ʒ.ʃ.bulliāt i ciola enea donec acquirat spissitudinem satis deinde frustatim frangatur et ponatur in vase vitreo ceramite:et panno optime obthurato et sigillato eius nāq; operatio quasi ignis opationi equiparari videtur.Et nota q predictum capitellum nisi seruaretur optime in vase vitreo obthurato vt supra virtus eius breui temporis spacio denaturaretur et euanesceret.

¶Unguētū gratia dei ad magna vulnera sananda ex inuētiōe nostra ordinatū cū mundificatiōe z incarnatiōe cuius operatio crede mihi nō hz parem.

¶℞.cētauree maioris z minoris matrisilue alleluie plātaginis quinq; neruie añ.℔.ij.cōsolide maioris et minoris piloselle gallitrici millefolij.añ.℔.ʃ.anthos absinthij matricarie.añ.℔.ℏ.radicum rubee tinctorum.ℨ.iiij.gra.pulueriz ate. ℨ.ij.flozum ipericonis et foliorum eius agrimonie berbene.lingue passurine: caude equine.añ.℔.ʃ.ℏ. omnia adinuicem triturentur prius omnib⁹ incisis cui triturationi addantur pinguedinis porcine lique facte sine sale li.ʃ.ℏ.olei rosati odozife.lib.ij.terebentine clare.sepi vaccini.añ.li.ij.ℏ. sepi castrati.li.ʃ.omnia iterum pistentur et incorporentur adinuicem cum lib.tribus vini odoriferi: deinde permaneant simul spacio nouem dierum ad solem: hoc cum factum fuerit bulliant ad ignem lentum baculo agitando vsq; ad p̄summationem vini:deinde colentur z exprimantur cui expressioni addantur item terebētine clarissime.ℨ.viij.masticis resine pini

Digitized by Google

recentis.ana.ℨ.iij.gumi elimi ℨ.ij.cere albe quantum sufficit: ⁊ fiat vnguentum satis solidum quod male retur cum vino odorifero: deinde cum lacte vaccino vel caprino: ⁊ vltimo loco cū aqua vite: ⁊ vsui reseruet p magno secreto ad omnia vulnera sananda a capite vsq; ad pedes.

¶Cerotum ad omnia vulnera ⁊ vlcera sananda ex inuentione nostra.

℞. pinguedinis porcine li.ij. vituli li.ß.olei ro.odori.li.iij. ß.calcis ter lote cū aqua ordea cea.ℨ.xv.aque plantaginis li. iij.bulliāt oia simul vsq; ad consummationem aque: deinde colentur et exprimantur fortiter: cui expressioni addātur ceruse triturate li.ij.ß.⁊ bulliant oia simul baculo agitādo lento igne per tres horas: deinde addant tereben.clarissi.ℨ.vß. cere albe quantum sufficit: ⁊ iterum bulliant parum ⁊ fiat cerotū satis solidum: deinde auferatur ab igne ⁊ ducatur baculo donec tepidum fuerit: ⁊ vtere in omnibus vlceribus presertim difficillime cōsolidationis: q; eius operatio crede mihi mirabilis est: ⁊ maxime facta mundificatione prius cum puluere nostro carnis male remotiuo.

¶Unguentum viride quo vtebatur loco vnguenti apostolorum tota secta Tesili ad mundificādum omnia vlcera difficillime consolidationis ⁊ valet aduersus vlcera sordida: putrida virulenta ⁊ corrosiua: ⁊ curat vlcera ab humoribus frigidis genita.

℞. celidonie allelnie sine ace sose cētum galli lenistici scabiose. añ. W.ß. succi plātaginis succi lingue passerine. añ. ℨ.x. succi absinthij succi apij succi fumiterre succi caude equine ⁊ cimarum rubi. añ. ℨ.vj. pinguedinis porcine sine sale. ℨ.iij. pinguedinis vituli pinguedinis vaccine añ. li.ß. terebēt. clare. ℨ. iiij. masticis. ℨ.ß. calcis vine semel lote cum aqua pluuiali. ℨ. iij.ß. aluminis roche. ℨ.ß. vini granatorum. ℨ.v. bulliāt oia simul vsq; ad cōsummationem succorum ⁊ vini: deinde fortiter exprimantur et addantur cere albe: olei ro. añ. ℨ.v. semis ⁊ iterum bulliant parum: quo facto auferantur ab igne ⁊ baculo ducatur donec tepidū fuerit: deinde addātur flozis eris bene triturati dragmas quatuordecim aloes thuris mirre sarcocolle li targirij argenti bene triturati. añ. dragmas tres misce: ⁊ iterū omnia ducantur et misceantur adinuicem ⁊ fiat vnguentum q̄ vocabitur vnguentum apostolorum maius cum additione herbarum ⁊ aliorum simpliciū per me addita cum vtilitate nō modica nobilissime operationis pro intentionibus iam dictis.

¶Unguentum mixtum quod constat ex vna parte vnguenti egyptiaci descriptione nostra ordinandi inferius et duabus partibus vnguenti apostolorū Tesili valet mirabiliter ad mūdificādum vlcera putrida ⁊ sordida ⁊ ad remouēdum carnem vncuosam in vulneribus genitam cuius egyptiaci forma talis est.

℞. flozis eris aluminis roche. añ. vncias duas mellis rosati. ℨ.ß. aque plantaginis: vini

Digitized by Google

granatorum.aā.ʒ.ij.℈.bul. oīa simul baculo agitando vsq; ad spissitudinem mellis.

¶Pulvis ad vlcera cicatrizanda sic fit.

℞.mirabolani citrini.ʒ.ſ.aluminis rocche cōbusti.ʒ.ij. terre sigillate balaustiarū.aā.ʒ.ſ.℈. calcis decies lote.ʒ.iij.cerusse li targirij arg.aā.ʒ.ij.℈.misce fiat pulvis subtilissime triturat⁹.

¶Lotio ad vulnera ⁊ vlcera cicatrizanda.

℞.aque planta.vini odo.aā. lib.ℨ.aluminis rocche.ʒ.vj.mellis ro.ʒ.ij.bul.parū:⁊ vtere pro iam dicta intentione.

¶Digestiuū apostematis sanguinei sic fit.

℞.terebē.clare.ʒ.ij.vitellum vnius oui croci.ℑ.ℨ.misce.

¶Digestiuū apostematis colerici sic fit.

℞.vitellum vnius oui olei rosati omphā.ʒ.ℨ.misce:⁊ in mortario plumbi ducantur per horam oleum guttatim ponendo.

¶Mundificatiuum sanguinei apostematis sic fit.

℞.tereb.clare.ʒ.ij.mellis ro. ʒ.ſ.ℨ.sirupi ro.ʒ.vj.bul.parum deinde addat vitellum vnius oui:farine ordeacee cribellate ʒ.ſ.croci.ℑ.ℨ.

¶Mundificatiuum apatis cholerici sic fit.

℞.tereb.clare.ʒ.ij.sirupi ros. ʒ.ſ.ℨ.succi plātaginis.ʒ.ℨ.bul liant parū:deinde addant vitellum vnius oui:farine ordeacee ʒ.ɾ.⁊ si adderentur churis mirhe sarcocolle aloes.aā.ʒ.ſ.ℨ. esset incarnatiuum domesticuz vulnerum ⁊ vlcerum.

¶Digestiuum apostematis flegmatici.

℞.tereben.clare.ʒ.ij. mellis rosa.ʒ.ſ.succi caulium nigroꝝ. ʒ.v.bulliant parum addēdo in fine coctur vitellum oui farine tritici.ʒ.vj.misce.⁊ iterum bulliant parum.

¶Mundificatiuum apostematis flegmatici.

℞.terebē.clare.ʒ.iiij. mellis rosa.ʒ.ij.succi apij:succi plassi: succi scabiose:succi caulium nigroꝝ abſinthij:aā.ʒ.ℨ. bulliāt omnia simul vsq; ad cōsummationem medietatis succoꝝ:quo facto addantur farine tritici bene triturate.ʒ.ɾ.farine fabaruz farine lentium.aā.ʒ.v.sarcocolle.ʒ.vj.misce.

¶Diaquilō magistrale descriptione nostra sic fit.

℞.mucillaginis altee:fenugreci:seminis lini:psilij:seminis citoniꝝ:irios.lib.iiij.olei camomi.olei de semine lini.aā. li.ℨ.olei ros.ʒ.iiij.olei anetini pinguedinis galline:pinguedinis anatis:olei de lilio.aā.ʒ. ij.pinguedinis porcine non salite.sepi vaccini ⁊ vituli.ana.ʒ. viij.olei cōis li.ſ.ℨ.litargirij auri bene triturati li.ij.bulliāt oīa simul.⁊ cuz cera alba scōm artē fiat cerotū molle cui⁹ operatio in mollificando et resoluendo cum attractione domestica solē nis est.

¶Cerotum contra splenis:stomachi ⁊ epatis duritiem.

℞. diaquilonis antedicti.ʒ. iij.Isopi cerot Gal.ʒ.ſ.ℨ.armoniaci dissoluti in aceto.ʒ.ℨ.suc. irios.ʒ.iij.suc. apij suc.rute aā. ʒ.iij.radicum capparis:radicū sparagi.aā.ʒ.vſ.camomil.melliloti:abſinthij.ana.M.ℨ. vini odori.aceti albi.aā. ciatum.ℨ. bulliant:omnia simul vsq; ad consummationem vini et aceti

Digitized by Google

deinde colentur et exprimantur: cui addatur radicum altee decocte z cribellate. ℥. iiij. ß. cere noue odorifere quantum sufficit: z fiat cerotum satis solidū bulliendo iterum parum vltimo loco addatur croci. ℈. ij. et vtere pro intentionibus iam dictis.

¶ Balneum seu fomentatio ad uersus vndimiam brachiorum z tibiarum: z est mirabilis operationis: z sic fit.

℞. camomil. melli. foliorum myrti. aā. M. ij. absinthij squinanti: stichados: ro. marricarie aā. M. ß. coriandrorum feniculi dulcis. aā. ℥. ß. mellis li. ß. salis aluminis roche. aā. ℥. ij. ß. bulliant omnia simul cum lixiuio barbitonsoris sufficienti z parum vini odoriferi vsq; ad consumationem tertie partis. deinde colentur z vtere.

¶ Aqua ad mortificandum carbunculum et ad remouendum verrucam seu carnem additam morbi gallici.

℞. salis gēme vitrioli romani. ana. ℥. ij. sublimati arsenici. aā. ℥. ß. floris eris. ℥. ß. bulliant omnia simul preter florem eris cum ciato vno lixiuij barbitōsoris z ciato medio aque rosate vsq; ad consumptionem medietatis: deinde auferātur ab igne z ponatur flos eris: z vtere pro intentione iam dicta ex magno secreto.

¶ Mundificatiuum carbunculi ex inuentione nostra sic fit.

℞. mellis rosa. ℥. iij. sape. ℥. ß. terebentine lib. ß. succi apij: succi absinthij: succi scabiose. aā. ß. vj. farine ordei: farine tritici. aā. ℥. ij. bulliant ola simul vsq; ad spissitudinem addendo in fine eocture croci. ℈. ß. sarcocolle. ℥. iij.

¶ Unguentum ad mortificandum carbunculum ex inuentione nostra: z valet aduersus cancrenam z aschachilos.

℞. mellis. ℥. ij. aluminis roche. ℥. ij. ß. salis gēme. ℥. ij. sublimati. ℥. ß. ß. succ. scabiose. ℥. vj. floris. eris. ℥. xiij. aceti ro. ℥. iij. ß. bulliāt ola sic; baculo agitādo vsq; ad spissitudinem solidam z vtere: ruptorium quoq; z trosci secus de minio superius annotata ad hanc intētionem summopere valent.

¶ Unguentum ad vulnera incarnanda.

℞. terebē. clare. ℥. iij. olei masticini olei ro. aā. ℥. ß. sepi vituli ℥. ij. resine pini: masticis aā. ℥. ß. thuris mirre. aā. ℥. iij. cere noue. ℥. ß. ß. anthos: millefolij centauree maioris. aā. M. ß. vini albi odoriferi ciatum vnum bulliant omnia simul: prius herbis aliquantulum contusis vsq; ad cōsummationem vini: deinde colentur canapatio spisso: quo facto maleretur cum lacte: et si opus fuerit addere vel minuere ceram addatur vel minuatur iuxta necessitatem conficiendi optimam formam vnguenti.

¶ Sparadrap nobilissime operationis ex inuentione nostra: valet aduersus vlcera corrosiua maligna virulenta formicosa z difficillime cure.

℞. vnguenti populeonis lib. ß. vnguenti rosati vel loco eius vnguenti. Sal. ℥. iij. olei rosati odori. li. ß. ß. pinguedinis vituli. ℥. viij. pinguedinis porcine. ℥. ij. ß. succi plāraginis: succi solatri. aā. ℥. iij. bulliāt ola simul vsq; ad consummationē succo:

Digitized by Google

deinde colētur cui colature ad dātur ceruse.ʒ.vj.litargirij auri ⁊ argēti.añ.ʒ.ij.mini.terrefi gillate.ana.ʒ.ɾ.iterum bulliāt baculo agitādo donec acq̄rant colorē nigrum quo facto addat cere albe quātū sufficit cāpho re secundū artem triturate.ʒ.j. ⁊ fiat sparadrap.

¶De suppositorijs ⁊ clisteribꝰ suppositorum mellis sic fit.

¶℞.mellis.ʒ.iij.bulliāt bacu lo agitando vsq; ad spissitudinē solidam ⁊ fiant suppositoria ad instar parue cādele vnctis manibus oleo ducendo sup vola manꝰ.Et si visus sint fortiores operationis addant salis gemme.ʒ.ij.p̄dicte simplicis.ʒ.ɾ. irios pisti ⁊ incorporati in fine coctur.ʒ.v.vel facias sic:ɾ est i uētōis nostre.℞.radicū irios recentis contritaruʒ.lib.j.folio rum camomille:melliloti:anetū añ.℥.j.saponis albi minutissi me incisi.ʒ.j.radicū altee lib. ß.cartami polipodij contriti fe niculi dulcis.ana.ʒ.ɾ.cimini.ʒ. iij.salis gemme.ʒ.v.salis ꝯmunis.ʒ.vj.bulliāt omnia sic cum lib.v.aque pluuialis vsq; ad cō summationē medietatꝭ:deide colentur:quo facto cum ʒuccha roɾ coriādris:⁊ predicta colatu ra fiat confectio rotunda admo dum pillularuʒ magnarum:ex quibꝰ loco suppositorij antedi cti tres vel quinq; ꝓpvice ꝓponantur quia sunt mirabilis operationis ⁊ sine fastidio feces educendo suam agunt operationem

¶Clistere lanatiuum sic ordinatur.

¶℞.Brodij pulli vl gallie vel carnis sine salevel aque ordea cee li.j.ß.ʒuccharī rubei.ʒ.iij. oli rosati vl violati.ʒ.ij.vitella duorū ouorum misce.

¶Clistere commune sic fit.

¶℞.decoctionis maluarū:ble tarum.violarum:furfuris pari tarie:mercorelle li.j.ß.olei cō munis.ʒ.iij.vitella duoruʒ ouo rum:salis parum:mellis rosati ʒ.ij.ß.⁊ si adderētur casie.ʒ.vj. esset nobilioris opationis.

¶Clistere magistrale q̄ valet cōtra torsionem ⁊ colicā passio nem sic fit.

¶℞.caput vniꝰ castrati aliquā tulum ferro cōtritū camomille melliloti.aneti.añ.℥.j.fenicu li dulcis coziandroɾ.añ.ʒ.j.ci mini.ʒ.ß.paritarie:maluarum campestrium. añ.℥.ij.bulliāt omnia simul cum sufficiēti quā titāte aq̄ vsq; ad cocturam carnis:deinde colēturʒ de dicta co latura capiātur lib.j.ß.quibus addātur olei camomillini.ane tiniʒ rutacini.añ.ʒ.j.mellis ro sati.ʒ.iij.benedicte simplicis. ʒ.iij.vitela duorum ouorum mi sce ⁊ fiat clistere.

¶De repcussiuis apostematuʒ calidorum.

¶℞.repercussiuum apostematis sanguinei sic fit.℞.albumina trium ouorum cum suis vitel lis:olei rosati odoɾi.ʒ.ij.succi plantaginis farine ordei ana. ʒ.j.misce:vel facias sic.℞.olei rosati.ʒ.iij.cerealbe.ʒ.j.farine fabarum.ʒ.vj.sandalorum om nium.ana.ʒ.ij.boliarmenici. ʒ.iij.liquefacta cera cum oleo ponantur reliqua et incoꝑporentur:vel facias sic.℞.olei ro sati.ʒ.iij.succi plantaginis suc ci solatri.añ.ʒ.ß.bulliant om nia simul vsq; ad ꝓsummationē succorum.deinde colentur ⁊ ad dantur cere albe.ʒ.ɾ.et infun=

Digitized by Google

dank petia lini ꝛ ponaꝝ sup mē
brū apostematum: quoniam in
principio est domestice reper-
cussionis.

¶ Repercussiuus apostematis
colerici sic fit.

℞. succi plātaginis: succi lac-
tuce. aā. ℥. ß. lactis mulieris. ℥.
iij. olei rosati odorif. oleiviolati
aā. ℥. ij. ß. albumina ℔tuor ouo-
rum: omnia adinuicem cōquas
sentur ꝛ ponaꝝ super membro
erisipilato cum petijs madefa
ctis ꝛ tepidis: vel facias sic. ℞.
lactucarum: maluarum ꝛ viola-
rum plantaginis: lingue passu
rine: rosarum. aā. M. ß. semis
citoniorum aliquantulum con-
tritorum. ℥. vj. bulliāt omnia si-
mul cum aqua sufficienti vsq;
ad consummationem medieta-
tis: ꝛ vtere dicta decoctione cū
pannis calidis super membro
erisipilato sepissime fomentan
do et cataplasmando.

¶ Repercussiuum apostematis
phlegmatici sit fit.

℞. olei rosati odoziferi: olei
camomilli: olei myrtini: olei de
spica. ana. ℥. ij. squinanti absin
thij. ana. M. ß. vini odoziferi ci
tum vnum: anthos parum. bul
liāt omnia simul vsq; ad cōsum
mationez vini: deinde colenꝫ ꝛ
addanꝫ cere albe. ℥. ij. ß. fiat lini
mentū cuz quo membrū liniaꝫ
vel cum petijs fiat sparadrap.

¶ De resolutiuis apostematū
calidorum: resolutiuum erisipi
le sic fit.

℞. ordei fabarum excorticā-
tarum. aā. lib. ß. decoquantur in
brodio carnis gallinaz vel pul
li vl vituli nō salito vsq; ad pfe
ctā cocturam fabarum: deinde
pistenꝫ ꝛ cribellenꝫ: cui colatu-
re addantur carnis pomoz de
coctoz sub prunis. ℥. ij. olei vio.
olei ro. odo. cere alb. aā. ℥. ß.
misce: vl facias sic. ℞. olei rosa.
odoziferi sepe vituli. aā ℥. ij. ce
re albe. ℥. ß. vini ℌnatorū. vini
albi odoziferi. aā. ℥. ij. ß. bulliāt
omnia simulvsq; ad consumma
tionem vini. deinde colentur et
cum petijs fiat sparadrap. quo
vtatur super membro erisipila
to pro intentione iam dicta.

¶ De maturatiuz auxilijs apo
stematum calidorum et frigido
rum.

¶ Auxilia maturantia apoſte-
mata calida sunt trium specie-
rum: quoz prima sic fit. ℞. mal
uarum ꝛ violarum. ana. M. ß. oz
dei mūdi. M. iij. lactucaz. M.
ij. bulliant omnia cū aqua ſuffi
cienti vsq; ad ordei crepaturā:
deinde pistentur ꝛ cribellentur
ꝛ iteꝝ bulliant ad ignem dicta
cribiatura paulnlū baculo agi-
tando et addātur vitella duorū
ouorum: olei violati. ℥. ij. quo fa
cto statim auferatur ab igne.

¶ Scōa species talis ē. ℞. mal
uarū ꝛ violarum. aā. M. ij. deco
quāt i brodio carnis vituli vel
pulli sine sale. deinde pistenꝫ ꝛ
in decoctōe cū farina ordei suf
ficienti ꝛ pdicta cribiatura fiat
emplastrū solidum addendo in
fine coctur vitelluz vnius oui:
olei vio. butiri recentis. aā. ℥. ß.
ß. carnis pomoruz decoctorum
sub prunis: vel in furno. ℥. ij. ß.
misce: ꝛ iterum bul. vnica ebul-
litione.

¶ Tertia species est fomentuz
quod applicatur super membro
cū petijs calidis quod sic ordi-
natur. ℞. foliorum maluarum ꝛ
violarum. aā. M. ij. ordei mūdi.
lactucarū aā. M. ß. seminis cito
niorum aliquantulum pritoꝝ.

Digitized by Google

ʒ.ij.buliant oia simul cum brodio carnis vituli sufficienti vel pulli vel cū aqua pluuiali vsq; ad crepaturā ordei deinde auferaṫ ab igne. Et imediate ponanṫ psilij.ʒ.iij.ꝛ dimittanṫ oia simul trib⁹ horis quo facto colētur ꝛ exprimanṫ ꝛ addanṫ farine ordei cribellate.ʒ.ij.oleivitella duoꝝ ouorum. Et cum pecijs calidis mēbrum apostematum sepe ꝛ sepius epithimetur.

¶Maturantia apostemata sanguinea sunt quatuor specierū.

¶Prima species talis ē.℞.foliorꝝ maluarū ꝛ violarꝝ.aā.M.ij.oia decoquanṫ cū brodio capitis castrati sine sale vel aqua pluuiali.deiñ pistenṫ ꝛ in decoctione cū farina tritici cribellata et predicta pistatura arte et igne fiat ēpfm solidū addēdo i fine cocture butyri:olei cōis aā.ʒ.ij.ß.vitellum oui croci.ℨ.j.

¶Scōa species silr talis ē.℞.foliorꝝ maluarꝝ et altee.aā.M.j.capitꝫ liliorꝝ alborꝝ.ʒ.iij.oia decoquanṫ cū brodio vel aq̄ vt supra dictū fuit:deinde pistenṫ ꝛ in decoctione:et iam dicta pistatura ad igne fm artem fiat empfm solidū ꝛ in fine cocture addanṫ butiri recētis:pinguedinis porcine liq̄facte olei cōmunis.aā.ʒ.j.vitellū vnius oui croci.ʒ.j.ꝛ iterū bulliāt parum.

¶Tertia forma quevalet in flegmone cū admixtiōe materiei grosse difficillime maturatiōis sic fit.℞.foliorum altee ꝛ maluarum.ana.M.j.capitum lilio rum albozum radicum altee in cisse ſmlatitudinem.aā.ʒ.vj.vt omnia decoquantur ordine tradito in prima ordinatione:quo facto pistētur:cui pistature addantur farine tritici:farine seminis lini farine fenugreci.aā.ʒ.iij.decoctionis predicte quantum sufficit:ꝛ ad igne fm artez fiat empfm solidū cui addanṫ butiri:olei cōmunis:pinguedinis porcie.aā.ʒ.ß.vitellū vni⁹ oui misce.et iterum bulliāt vnica ebullitione.

¶Quarta ꝛ vltima species erit fomētatio seu epithimatio que sic ordinaṫ.℞.radicū altee lib.ß.semis lini.seminis fenugreci aā.ʒ.j.foliozum maluarum ꝛ altee aā.M.j.furfuris cū modico farine tritici.M.iij.oia decoquanṫ cū brodio capitis vnius castrati vsq; ad ꝓsummationez medietatis brodij deide colēt et exprimantur ꝛ addantur olei communis ꝛ butiri recentis aā.ʒ.iij.vitella trium ouozum farie tritici cribellate.ʒ.j.ß.misce ꝛ iterum bulliāt parum:et cum pecijs calidis sepe ꝛ sepius epithimetur. Ista em epithimatio in maturando ꝛ dolorem sedando est valde proficua prout tibi magnifice demōstratum fuit in copiosa nostra libzo de apostematibus.

¶Auxilia autem que faciunt ad maturationem materierum frigidarum sunt ordinationum trium quarum prima sic fit. ℞.radicum altee capitum liliozum albozum aña.li.semis. decoquantur omnia cum aqua pluuiali vsq; ad perfectam coctu̇ram predictarum rez:deiñ subtiliter incidantur et pistentur ꝛ addantur farine fenugreci:seminis lini.aña.ʒ.iij.farine tritici.ʒ.ij.decoctionis ante dicte quantum sufficit ad incorporandum

Digitized by Google

corporandum omnia: & ad ignē bulliendo et baculo agitando fiat emplastrum solidū addēdo butiri.pīguedinis porcine.añ. ℥.iij.vitellum vnius oui misce. & iterum bulliant parum.

¶Secūda ordinatio talis esse potest.℞.cepe albe & capita allii rum albozum in furno decoctorum.añ.nume.ij.radicum altee & capitum liliozum albozū decoctorum in aqua.añ.℥.iiij. pistētur omnia:deinde cum farina feminis lini & fenugreci in decoctiōe & predicta pistatura ad ignem fiat emplastrum solidū addendo fermenti recentis.℥. iij.pinguedinis porcine.℥.iij. butiri.℥.j.℈.vitelluz vnius oui misce & omnia adinuicem incorporentur.addantur etiam huic emplastro limatiarum contritarum numero.xviij.cariacarum decoctarum & pistatarum numero.vj.& erit fortiozis maturationis cutim apostematis subtiliando.

¶Tertia & vltia ordinatio est fomentatio que sic efficit.℞.radicum altee.℥.iiij.fenugreci seminis lini.añ.℥.ij.ficuū siccaz nume.iiij.furfuris.M.ij.melloti.M.j.bul.oīa simul cū brodio capitis castrati vsq; ad ꝑfūationē medietatis brodū & facto colenk.Et cuz petijs calidis mēbrū sepe et sepius fomēteť hora mutatiōis emplastri deiñ ponatur emplastrum calidum super membro.

¶De purgationib⁹ nauigātiū clisteribus et suppositorijs.

¶Iste sunt purgationes q̄bus vtuntur chirurgici nauigātes in purgandis nauigantiuz coꝛporibus laborantibus febrib⁹ et ꝓpter si febris fuerit tertiana digestiuum sic dꝫ ordinari.℞. sirupi acetosi simplicis sirupi violati et de succo endiuie.añ. ℥.ß.aḡrū ēdiuie volaz.bugloss e.añ.℥.j.misce.Si ꝓpter febrē fuerit colerica cuz admixtiōe phlegmatis grossi facias sic.℞.sirupi acetosi simplicisvl̄ ō duab⁹ radicib⁹ cū aceto sirupi de succo endiuie:mellis rosati colati ana.ʒ.ß.aquaz endiuie:bugloss e.et lupulorum.ana.℥.j.

¶Digestiuū autē aduersus febrē quotidianā a materia sanguinea a predominio causataz sic ordinatur.

¶℞.sirupi de succo acetoso sirupi de succo endiuie et violati.añ.℥.ß.aquarum boꝛaginis. endiuie & violaz.añ.℥.j.misce.

¶Digestiuū aduersus febrem malignā q̄ apō nauigantes vulgariter dicitur la febre mata sic ordinatur.

¶℞.sirupi de succo acetose.sirupi de acetositate citri sir.de succo endiuie.añ.℥.ß.aquaruz bugloſſe acetose endiuie.ana. ℥.j.misce.

¶Purgatio minoratiua febris colerice que fumenda est ante quartā diem ꝑ rusticis sic fit.

¶℞.casie electe.℥.ß.diaprunis non solutiui.ʒ.vj.cum⁹ zucharo fiant boli vel cū aqua endinie fiat potio breuis addendo sirupi violati.℥.j.

¶Purgatio ꝓ nobilib⁹ et delicatis personis.

¶℞.mane electe casie.añ.ʒ.ß. misce et cum aqua endiuie violarū & bugloſſe fiat potio brevis addendo sirupi violati.℥. j.translacta septima cū digestiuo ante dicto quotidie sumpto materia apparente digesta.

¶Purgatio eradicatiua ꝑ pan

Digitized by Google

peribus sic sit.

℞. Casie diacatoliconis. añ. ℥.ß. electuarij rosati. Mes. ʒ.ij. ß. zvsq; ad. ʒ.iij. si op⁹ fuerit cū decoctiōe cōi fiat potio breuis addendo sirupi vio. ℥.j.

℔urgatio pro diuitib⁹ et nobilibus sic ordinatur.

℞. casie mane electe. añ. ℥.ß. vel loco casie diacatoliconis. ʒ. vj. electuarij rosa. Mes. ʒ.j.ß. vl loco ei⁹ diaprunis solutiui. vel electuarij ō pstilio. ʒ.j.ß. reubarbari electi ⁊ infusi secundum artem. ʒ.ß. misce cum decoctione cōi fiat potio addendo sirupi violati. ʒ.j. Verum si materia faciens tertianā fuerit cum exuberantia flegmatis grossi purgatio sic fit.

℞. casie diacatolicon ʒ. añ. ℥.ß. diafinicōis. ʒ.ij.ß. electuarij. rosati Mes. ʒ. misce ⁊ cuz decoctione communi fiat potio breuis. Item ad eandem intentionem valēt pillule infrascripte.

℞. Pillularum aggregatiuaꝝ pillularū de reubarbaro. añ. ʒ.ß. cum sirupo rosato formentur pillule quinq; ⁊ dentur in aurora vel post cenam per duas horas si intentio fuerit purgandi caput: similiter pillule mastiche in isto casu multum ad propositum faciunt.

℔urgatio cōtinue febris minoratiua sic fit.

℞. casie. ʒ.ß. diaprunis nō solutiui. ʒ.ß. cum zuccharo fiant boli: vel cum aqua endiuie ⁊ sirupo violato more ante dicto fiat potio breuis. Uel facias sic pro nobilibus.

℞. casie mane electe. añ. ʒ.vj. diaprunis nō solutiui. ʒ.ij. et cū aqua endiuie fiat potio. Trāsacta septima facta flebothomia in secunda vel tertia die necessitate vigenti purgatio eradicatiua materia apparente digesta pertinā sic ordiat. ℞. tamarindorum. ʒ.iij. casie diacatoliconis añ. ʒ.vj. electuarij de psillio. ʒ.j.ß. misce: ⁊ cuz decoctiōe communi fiat potio breuis.

℔urgatio minoratiua in febre maligna cōsecuta flebothomia i principio virtute: etate; cōsentientib⁹ sic ordinatur.

℞. mane electe casie. añ. ℥.j. diacatolicōis tamarindoꝝ. añ. ʒ.ij.ß. cum aqua bugloſſe melisse et acetose fiat potio. vel facias sic. ℞. diacatolicōis casie. añ. ℥.ß. trifere pſicce tamarindorū. añ. ʒ.ij. cū decoctiōe florū et fructuū cordialium fiat potio breuis. Trāsacta septia cū suo appropriato virtute tolerantiꝝ materia existe digesta purgatio que indifferēter oēs humores purgare dz a medico mō infrascripto ordiari dz: quia teste Auer. vij. colliget cap. de inflāmationib⁹ membrorum: laborantes mozbo pestillentiali nō debēt purgari pharmacopnam tantum habenti euacuare materiam sed indifferēter omnes humores euacuanti cum vt ipse refert tota massa sanguinea adulterata esse videatur: cuius pharmaci talis est ordinatio. recipe diacatoliconis. ʒ.vj. electuarij diacassie. ℥.ß. electuarij rosati. ʒ.j. trifere persice diafiniconis. ana. ʒ.ij. cum decoctione florum ⁊ fructuum cordialium fiat potio breuis.

℔Clistere quo vti debent chirurgi in istis febribus quater in hebdomada sic fit.

℞. brodij carnis si reperiat

Digitized by Google

liu.ij. aut loco eius decoc. malu arum. ordei furfuris: violarum: mellis violati. ʒ.ij. ℈. vitella duorum ouorum: olei violati pro delicatis et nobilibus personis. ʒ. ij. ℈. vel loco eius olei communis pro rusticis: salis parum. Similiter interduz loco clusteris possūt vti suppositoriis descriptione nostra ordinatis cap. de additionibus. Epithima etiam in isto casu p corde sic ordinatur. ℞. aq̄ rosa. aque melisse: aque bugloſſe añ. ʒ. vj. vini granatorum vni odo. ana. ʒ. ij. sandalorum omnium añ. ʒ. ij. croci. ℈. j. cāphore gra. ij. bulliant omnia simul vnica ebullitione postmodum iecuta vniuersali purgatione ad sedā dum dolorem frōtis vtaꝛ super fronte medela ista.

℞. Aque rosate: olei rosati: vini granatorum añ. ʒ. j. albumē vnius oui. misce ꝛ pecia infusa in hac medela calida sup frontem imponatur.

℔ Sirupus longꝰ quo vtuntur laborātes hac febre ervalet ad extinguendā sitim cōtundē dolorem febris sic fit.

℞. aque ordeacee li. iij. aque bugloſſe: acetoſe: endiuie. ana li. j. vini granatorum. ʒ. decē cū zuccaro fino fiat inleb lōgum. Et qz in istis febribꝰ appetitꝰ deuastari solet propter debilitatez virtutis digestiue stomachi. Ideo sirupꝰ de cichorea i isto casu miram habet virtutem ad dominuz Thomam regis. Itē ad eandem intentionem valet confectio infrascripta. Recipe. diarodonis abbatis trium santaloruz. añ. ʒ. j. sirupi de cichorea: sirupi rosati ex ifusiōe. añ. ʒ. j. ℈. misce: vt facias sic. ℞. aromatici rosa. ʒ. ij. ℈. diamuſci. sirupi de cichorea. ana. ʒ. j. misce ꝛ cum zuccaro secundum artem fiant rotule.

℔ Unctio aduersus stomachi debilitatem ad dominum Thomam regis.

℞. olei de absinthio olei rosati olei masticini. añ. ʒ. j. absinthij mente. sanſuci squinati. roris marini. aña. parum croci. grana. ij. nucis muscate. gario filorum cinamomi. ana. ʒ. j. vini odoriferi ciatum vnum cere albe. ʒ. vj. bulliant omnia simul preter ceram vsq; ad consummationem vini deinde colentur ꝛ cuz cera ꝛ mastice parūq; terebētine fiat cerotū ꝛ vnctio.

℔ Decoctio peculiaris aduersus dolores morbi gallici.

℞. radicū enule. radicuz edere. ana. ʒ. iij. ſuc. āthos capillo ruz veneris mentaſtri. pulegij. gallitrici. politrici matricarie. ana. M. vnum radicum fenicu li radicum apij. ana. ʒ. ij. radicum cicoree. ʒ. iij. foliculoꝝ sene. ʒ. j. ℈. semiꝝ polipodij quercini liqricie. ana. ʒ. x. croce grana. iij. agarici trociſcati. ʒ. j. semis bulliant omnia simul cum lib. x. aque pluuialis et lib. a. j. mellis optimi: lib. j. semis zuccari vsq; ad consummationez duarum partium ex tribus ꝛ in aurora sumatur ciatus vnus et ponatur patiens ad sudanduz pannis optime coopertus.

℔ Cerotum aduersus morbum gallicum nobiliſſime operationis quod sic fit.

℞. pigue dinis porcine. olei rosati. añ. ʒ. x. ſ. pigue dinꝝ castrati. ʒ. iij. ſ. serue litar. auri. añ. ʒ. ij. terebentine clare. ʒ. j. semis bulliāt lēto igne baculo agitā

Digitized by Google

do per duas horas deide cū ce
ra alba fiat cerotū satis solidū
quo facto auferat ab igne z du
catur cuz baculo donec tepidū
fuerit cui addatur argenti viui
extincti scōm artē. ʒ. vj. stozacis
liquide. ʒ. vj. z iterū ducant oia
adinuicē donec argentum viuū
sit bene incorporatum.

¶ Purgatio q̄ mirabiliter va-
let ad auferendos dolores moz
bi gallici sumpta decoctione su
prascripta. xij. diebus cōtinuis
in aurora.

℞. diacatholiconis casie. aā.
ʒ. ß. electuarij idi maioris. ʒ. ij.
trifer pfice. ʒ. ß. cū decoctiōe
cōi fiat potio breuis addendo
sirupi violati. ʒ. ß. misce. Et no-
ta q̄ prefatus morb⁹ gallic⁹ vt
in copiosa nostra dixim⁹ est cō
tagiosus z vt pm accipit i coi
tu: tū ista cōtagio non extēdit
nisi in principio morbi vcz duz
morbus existit i forma scabiei.
Quādo vero est antiquatus vi
delicet cum doloribus z tubero
sitatibus chiroticis z vlceribus
formicosis z corrosiuis tūc mor
bus non est amplius contagio
sus vt experientia nobis sepenu
mero demonstrauit.

¶ Purgatio singularis contra
morbū gallicū in principio dige
sta prius materia cuz sirupo de
fumoterre minori z de succo en
diuie z aquarū fumittere lupu-
lorum endiuie que sic ordinat.
et est pro pauperibus.

℞. diacatholicōis casie. aā. ʒ.
ß. electuarij rosati mesue. ʒ. ß.
cōfectionis amech. ʒ. ß. reubar-
bari electi. ʒ. ß. cum decoctione
cōmuni fiat potio breuis addē
do sirupi violati. ʒ. ß. vel facias
sic, ℞. diacatholicōis. ʒ. vj. ele-
ctuarij de psilio. trifere psice:
diafiniconis. aā. ʒ. ij. cōfectiōis
amech. ʒ. ß. cum decoctione cōi
fiat potio breuis addendo siru
pi violati. ʒ. ß.

¶ Emplastrum aduersus vul-
nera neruorum apostemosa et
indignata z contra vndimiam
cum vulneribus prefatis com-
plicatam quod sic fit.

℞. fabarū excorticatarū. lib.
ij. decoquantur i brodio capitis
castrati: vel cū lixinio barbitō-
sozis si intētio fuerit magis ex
siccandi cp̄s dolorez sedādi vsq̄
ad perfectam cocturam: deide
pistētur z cribellētur cui cribra
ture addantur olei rosati odo-
riferi olei camomillini. aā. ʒ. ij.
z iterum bulliātvsq̄ ad spissitu
dinem addendovitella duoruz
ouorum croci. ℈. ß. et vtere p̄ in
tentione iam dicta.

¶ Pillule domini Nicolai ō fur
narijs que in ciuitate Genuensi
sunt in magno vsu: et valent ad
uersus migraniā: opthalmiam
et vertiginem capitis quarum
hec est ordinatio.

℞. mirr. ʒ. iij. aloes epatici. ʒ.
vj. ß. croci. ʒ. ij. mirabolanorum
omnium. ana. ʒ. j. ß. agarici tro
ciscati. ʒ. iij. ß. misce z fiant pil-
lule cum aqua feniculi. Et do-
sis earum sit. ʒ. j. vel. j. semis.
ad plus z si huic. ℞. adderen-
tur trifere persice. ʒ. v. electua-
rij indi. electuarij rosati: mel.
aā. ʒ. iij. tyriace. ʒ. j. diptami car
di benedicti terebētile dozoni
ci. aā. ℈. ij. aduersus morbum
gallicū et pestem sunt singula
ris pfectij: z dosis earum. ʒ. j.
ß. vsq̄ in. ʒ. ij.

¶ Poculum aduersus vnāquā
q̄ morsurā z punctura vene
nosam pteserūm canis rabidi z
aspidis.

Digitized by Google

℞. termentille: diptami: cardi benedicti. aā. ℥. j. tyriace ℈ ß. z. ß. croci. grana. ij. seminis citri. ℥. j. smiraldi granum vnū dozonici. z. j. sirupi de succo acetose: aque bugloſſe. aā. z. vj. vini granatorum: vini odozi. mediocris vinoſitatis. aā. z. ß. misce ⁊ detur patienti: qz eius operatio eſt diuina aduerſus vnam quāq; morſuram ⁊ ad peſtē pre ſentaneum eſt remedium.

℞ Unguētū baſilicū maius ex inuentione nſa q̄ vz ad oīa vulnera ſananda ſic ordinatur.

℞. olei ro. odozi. li. ij. ſepivacini. ſepi vituli. aā. li. ß. pingue dinis porcine. ℥. iiij. olei camo mil. olei de ſemine lini: pingue dinis galline: pinguedinis anſerine olei amigdalarum dulcium. aā. ℥. ij. anthos millefolij cētauree maioris matriſilue ip pericōnis. aā. M. j. radicum rubee tinctoꝝ. z. iij. grane finiſſime. ℥. ſ. ß. folioꝝ plātaginis q̄n q; neruie. aā. M. j. olei cōis li. ſ. ß. triturāda triturent: deinde miſceātur adinuicem ⁊ permaneāt ſimul per hebdomadam: poſtmodum bulliant cum ciato vno optimi vini ⁊. z. iij. vermiū terreſtrium vſq; ad conſummationem vini: deinde colentur ⁊ fortiter exprimantur cui colature addantur reſine pini recentis. z. iij. colofonie maſticis. aā. ℥. ſ. picis naualis. z. x. minij litargirij auri ⁊ arg. aā. ℥. iij. bulliant oīa ſimul baculo agitando donec acquirant colorem nigerrimum: quo facto addantur tereb. cla. ℥. xiiij. cere albe quātum ſufficit ⁊ iterum bulliāt parum ⁊ fiat cerotum molle cuius operatio crede mihi fili mi eſt diuina in omnibus vulneribus neruorum: cō ſimilem autem in ſuperiori. c. de vulneribus deſcripſimus.

℞ Unguētum baſilicum minus deſcriptione nſa ſic ordinatur.

℞. olei roſ. ℥. iiij. olei communis. li. ſ. butiri recentis. li. ß. pinguedinis porcine. pinguedinis vituli ⁊ vaccine. aā. ℥. v. millefolij: plantaginis: matriſilue. ber bene. ana. M. ſ. radicum rubee tinctorum: vermium terreſtrium. aā. ℥. ij. picis naualis reſine pini. aā. z. ij. ß. contundantur herbe ⁊ omnia adinuicem incorporentur cum oleis ⁊ pinguedinibus: et ſimul permaneant per hebdomadam: deinde bulliant cum ciato vno vini odozi. vſq; ad conſummationem vini deinde colentur cui colature addantur mīnij. ℥. iiij. litarg. arg. ℥. ij. ⁊ iterum bulliant baculo agitādo donec acquirant colorem nigrum quo facto addātur tereb. clare. ℥. vſ. cere albe q̄tum ſufficit ⁊ fiat vngm̄ molle: ⁊ iterum ad ignem bulliāt parum cuius operatio eſt cum maiori ſedatione doloris q̄ prima recepta.

℞ Linimētum aduerſus formicam morbi gallici vlceratam q̄ potēter verrucas colli ⁊ bullas cum carne ſuperflua ad inſtar mori celſi que in facie fronte ⁊ collo frequentiſſime in principio morbi gallici oriri ſolēt deſiccat ⁊ delet. ℞. ſucci lactuce: ſucci plantaginis ana. ℥. ij. vnguenti ſal. ℥. ſ. albumina duorum ouorum ſublimati triturati vltima triturationē. z. ſ. conquaſſatis adinuicem albuminibus cum oleis ⁊ ſucco herbarum ponantur reliqua ⁊ in mortario plumbi fiat linimentum.

℞ Itē ad eādē intētionē vz in-

Digitized by Google

fraſcripta aqua.

℞. aluminis roche: ſalis gemme. aã. ʒ. iij. ſublimati. ʒ. ſ. ſalis armoniaci. ʒ. ij. liquiritie. ʒ. v. matricarie. nepite. aã. ℥. ſ. cinamomi: nucis muſcate. gariofilorum cubebe. aã. ℈. ſ. mellis optimi. ℥. iiij. ſtrupide duabus radicib⁹ ſine aceto zucchari taberzet. aã. ℥. v. aque camomil. aque abſinthij. aã. li. ij. aque feniculi: aque endinie. aã. li. ß. bulliant omnia ſimul vſq; ad cõſummationem quarte partis: deinde colentur. ⁊ de colatura detur patienti mane et ſero ciatus medius actualiter caliduſ. Et radix eius ſecũm omnẽ modum adminiſtrationis ſtomachum debilitatum cõfortat ſimiliter folia eius q̃ ſunt apud radices venenoſis morſuris opitulantur.

¶ Unctio aduerſus ſtomachuz debilitatum ſic fit.

℞. ſquinanti. ʒ. ſ. ſanſuci menthe abſinthij matricarie nepite aã. parum olei maſticini olei de ſpica. olei de citonijs aã. ℥. ſ. ß. vini odoriferi. ciatum vnum bulliant oſa ſimul vſq; ad conſummationem vini: deinde colẽtur cui colature addant ſpecierum aromatici ro. ſpecie⁹ diarodonis abbatis. ʒ. iij. cere albe ℔ tũ ſufficit ⁊ fiat linimentũ. Potus mirabilis aduerſus vñaquanq; febrem acutã ⁊ in fractura cranei vtiliter ꝓcedit ſine interpoſitione tamarindorum. ℞. paſſularum. ℥. ij. prunorum damaſcenorum ordei mundi. aã. ℥. ſ. ß. tamarindo⁹. ʒ. ij. vini granatorum. ℥. iiij. bulliãt oſa cũ li. vj. aq̃ pluuialis ⁊. ℥. vj. zuccari fini vſq; ad ꝓſummationẽ tertie partis. deinde colentur ⁊ vtere pro intentione iam dicta q̃ etiã ad guſtum eſt valde delectabilis.

¶ Potio aduerſus vnamquãq; fiſtulam ſumpta per os.

℞. Recipe. agrimonie. Manipuli tres plantaginis. Manipuli duo foliorum oliue ſilueſtris. Manipulum vnũ gariofilate. ℥. ſ. mellis. ℥. iij. bulliant omnia cum vino aldo odori. et parum aque ſcabioſe vſq; ad cõſummationem quarte partis aque ⁊ vini. Et quantitas aſſumptionis pro qualibet vice ſit ciatus medius in aurora.

¶ Succ⁹ artificialis aduerſus fiſtulam ſic fit.

℞. Recipe ſucci agrimonie. vn-

Digitized by Google

cias tres succi ansondilozum. vncias duas succi celidonie. ℥. j. salis cōmunis salis armoniaci. ana. ℥. iij. sublimiati. ℥. ij. floris eris aluminis roche. añ. ℥. j. ℈. aque vite. ℥. ß. bulliant oia simul vsq; ad consummationē medietatis succozum et aque z vtere: quia vnamquanq; fistulam interficit.

¶Item ad fistulas sanandas liquor mirabilis sic ordinatur.

℞. succi agrimonie: succi plātaginis. añ. ℥. ij. radicuz pauce dinis ptritarum. ℥. ß. aloes mirre. añ. ℥. ij. salis aluminz roche. añ. ℥. ß. mellis ro. ℥. ij. aq̄ vite. ℥. j. ℈. bulliāt omnia simul vsq; ad consummationem succozuz et aque et vtere: quia pro intēctione iam dicta mirabilis est.

¶Item trociscus de minio aduersus fistulam descriptōe nostra sic fit.

℞. sublimati bene triturati. ℥. iij. medulle panis crudi z bñ fermētati. ℥. iiij. minij. ℥. ij. oia pistent in mortario et incorporentur cuz aqua rosata deinde formentur trocisci ad instar pūctarum clauozum et super tegula ponantur in furno ad coquēdum vt coquitur panis et vtere qz ad interficiendum fistulā solēnis et mira est medicina z insuper ad extirpandas tuboritates morbi gallici radiconatas inter ceteras medicinas pricipatū obtinet medela ista.

¶Aqua fortissima qua efficit puluis noster carnis superfluę remotiuus et valet ad fistulam et sola gutta huiꝰ aque est sufficiens carnem superfluam et verrucam liquefacere: cuiꝰ talis est forma.

¶Recipe auripigmēti citrini floris eris. ana vncias duas salis nitri. libram vnā semis aluminis roche. li. ij. vitrioli romani. lib. iij. omnia triturētur adinuicem z ponant in bocia vitrea bene inlutata cuz capello et suo recipienti similiter optime inlutato: z deinde ponatur bocia cum recipienti et capello ad fornellū lento tūc a principio et permitte exire aquam ignem fortificando donec recipiens inceperit rubescere quo facto iterum fortificetur ignis et dimittatur donec tota aqua elambicetur: que aqua est fortissime operationis.

¶Modꝰ aūt conficiēdi puluerem nostrum talis est.

℞. aque fortis p̄dicte. li. ß. argēti viui. li. ß. z ponatur aqua z argētū viuum in bocia bene inlutata que sit capacitatis. li. iij. et permaneant simul p̄ diez naturalem bocia optime obthurata cum pecia vel bombice: deinde ponatur ad fornellū lento igne in principio cū suo capello et recipienti bene inlutatis: et elambicare dimittatur: donec recipiens paululuz ignem fortificando rubescere inceperit. Sitq; recipiens maioris amplitudinis et capacitatis quam bocia ad triplum z dimitte ignem iterum vigozando elambicare donec tota aqua in recipiente trāsferatur quod cum factum fuerit: frangatur bocia: et quod intus reperitur de argento viuo calcinato seu in caloze minij cōmutato a vitreo remoueat et ab omni alia re alba z crocea mundet. Et qz ista aqua cum argento viuo solet i collo bocie p̄ducere quādam albedinez instar salis al-

bissimi: que albedo est optimū sublimatuz. Et ideo ne pulnis valeat dolorē causare studeo diligenter remouere z sequestrare predictum sublimatū ab argento in colorē minum calcinato deinde ponaf dicta calcinatio in mortario metalli z cū pistello ducaf donec pulnis efficiaf subtilissimus postmodū iteruz ad ignem fortem ponatur pulnis in caciola enea baculo sem per agitando per duas horas: qz ecs fumositates venenose aque z argenti viui per vltimā istā coctionē euaporanf z pulnis efficit nobilioz et minoris dolorationis z istud est secretū qz facit pulnerē perfectissimuz dolorē non causantem. Et vt in copiosa diximus iste pulnis inter cetera corrosiua nobilioris z securioris est operationis et propterea dignus est corona.

¶ Linimentum aduersus dolorem spasmosem vulnerum nerorum sic fit.

℞. semi. ipericonis. M. ij. anthos. M. j. butiri recentis li. ß. olei ro. camomil. anetini: violati z ipericonis. añ. ℥. ij. pingue dinis vituli. ℥. iij. medulle cruriū vaccarū. ℥. ij. olei amigdalarum dulciū. ℥. j. ß. pinguedinis anatis. galline recentis z anserine añ. ℥. ij. ß. ȝmiū terrestriū lorop cū vino. ℥. iij. ß. vini optimi ciatū. j. ß. bulliant omnia ſimul vſqz ad cōſumptionē vini: deinde colentur z cū cera alba ſufficienti fiat linimētū molle cum quo petie lini infundanf: z deiñ sup locū dolentem mote sparadrap ligentur: sedāt enim vnūquēqz dolorem spasmosuz.

¶ Oleum aduersus puncturaz neruorum.

℞. olei iperic. oli sambucini olei de enforbio añ. ℥. j. sulphuris triturati. ℥. ß. armōiaci bdelij serapini. añ. ℥. j. aceti albi ciatum medium vermiū terrestrium lotorum cuz vino. ℥. j. ß. bulliant omnia ſimul vſqz ad consumptionem aceti: deinde fortiter exprimantur z vtere in oi punctura neruoz ceca ferueter calido qz ē medela magna.

¶ Unguentum ad eandem intentionem nobilissime operationis sic fit.

℞. olei superius ordinati. ℥. j. tereben. clare. ℥. ß. sepi hyrcini sepi vituli añ. ℥. iij. dragloris albi cum gūmis. ℥. ß. armoniaci bdelij dissolui in aceto. añ. ℥. ij. resine pini colofonie: picis naualis ana. ℥. v. ad ignē cuz cera noua sufficienti ȝm artem fiat cerotū satis solidū cuius operatio sua subtili attractiōe materiā ad exteriorē partem a pfunditate mēdi mirabiliter attrahēdo purgat. Suasiquidem penetratione virtutes ingredientiū ad profundi tatez puncture penetrare facit quibus duobus prerogatiuis aurilia puncture neruoruz debent esse dotata.

¶ Oleū descriptione nostra ordinatum valens cōtra dolorez arteticum presertim a materia mixta vincenti frigiditatem caliditatem materiei: z aduersus eā dolorē musculoz spasmosum vtilissima est medicina cuius talis est forma.

℞. olei cōis dulcis li. j. ß. olei rasati odoriferi olei camo. añ. lib. j. olei de spica: oli vulpini. olei ipericōis añ. ℥. ij. olei anetini. ℥. j. ß. suc. camomille absinthij anthos: matricarie ca-

Digitized by Google

lameti añ.M.ſ.ſquinati.M.℔. ſeminis ipericõis.M.ſ.℔.pinguedinis anatꝫ ⁊ anſerine añ. ℥.iij.medulle cruruꝫ vituli et vaccaꝝ añ.℥.ℛ.radicũ enule radicũ ebuli aliquãtulũ cõtritaꝝ añ.℥.iiij.ranaꝝ viuẽtiũ numero.viij.vermiũ terreſtriũ lotorũ cũ vino.℥.iiij.ola miſceantꝰ adinuicẽ cũ bocali optimi vini odoriferi.et ſimul permaneãt per diẽ naturalẽ deinde bulliãt lento igne vſq; ad conſummationẽ vini poſtmodũ colenꝰ fortiter exprimantꝰ:cui expreſſioni addantur terebentine clariſſime. ℥.ij.℈.croci.℈.ij.iteruꝫ bulliãt parum ⁊ vtere ꝑ magno ſecreto aduerſus prenominatos dolores.Et ſi tribꝰ vncijs huiuſmodi olei adderentur cere noue.℥.ſ.℈.erit cerotum valde vtile cõtra ꝑdictos dolores.

¶Emplaſtrum aduerſus podagrã.℞.ſabe excorticate ỏcocte i brodio carnis deinde piſtate et cribellate poſtmodum additis oleo roſato.camo.butyro ⁊ piguedine porcina.añ.℥.ſ.iteꝫ bulliẽdo ad ignem fiat ẽpl℥ ſolidũ cui addantꝰ vitella duoꝝ ouoꝝ croci.℈.ſ.qñ auferꝰ ab igne podagricis attritionibꝰ lacertorũ ⁊ torſionibus ligamẽtoꝝ pfectiſſime medeꝰ.

¶Unguẽtum de minio faciẽs et omnia vlcera difficillime curationis ſananda.

℞.olei roſati odoriferi lib.ſ. ℈.olei mirtini vngiñ populeonis.añ.℥.iiij.pinguedinis galline.℥.ij.ſepi caſtrati:ſepi vaccini añ.li.℈.pinguedinis porcine.℥.vij.litargirij. auri ⁊ argẽti.añ.℥.iij.℈.ceruſe.℥.iiij.minij.℥.iij.bulliãt ola ℳ baculo agitãdo lẽto igne dõec acq̃rãt colorẽ nigrũ quo fẽto igne fortificãdo iteꝫ bulliãt ꝑ dimidiũ hore:deiñ addantꝰ terebẽtine clariſſime.℥.ℛ.cere albe ℔tum ſufficit:et iterum parum bulliendo fiat cerotum molle.

¶Unguentum refrigeratiuum de litargirio in mortario plumbi cõfectum:quod valet aduerſus pruritum et calefactionem virge et incendium membrorum ꝙ ſic ordinatur.

℞.olei roſati odoriferi.℥.iiij. vnguẽti ℔al.vnguẽti albi:cãphorati vnguẽti populeonis. añ.℥.ſ.℈.ſucci plãtaginis ſucci ſolatri.añ.℥.vj.litargirij auri ⁊ argẽ.añ.℥.ij.miſce et in mortario plumbi fiat linimentum: vez poſitis mineralibus. modo ponatur gutta vna de oleis et modo altera gutta de ſuccis herbarum:et ſic procedaꝰ ſemper piſtello agitãdo donec ꝑdicta olea et ſucci intrauerint predictam compoſitionem vltimo loco ponantur vnguenta predicta parum iterum piſtello ſimul agitando.

¶Unguẽtum de tutia qđ ſumme valet aduerſus cancrũ ⁊ vlcera in caliditate diſcraſiata et que cum difficultate ſanantur.

℞.olei roſati:enfancini. olei roſati ꝙpleti odoriferi.añ. lib. ℈.ſepi hircini:ſepi vituli:vngiro.vel loco eiꝰ vnguẽti ℔al.vnguẽti populeõis.añ.℥.ij.℈.ſucci plãtaginis.ſucci ſolatri:ſucci acetoſe:acetoſelle.añ.℥.ſ.℈. vini ℊnatoꝝ.℥.ij.℈.bulliãt ola lento igne vſq; ad conſummationẽ ſuccoꝝ ⁊ vini:deiñ colentur:cui colature addantur ceruſe litargirij auri ⁊ argenti.añ. ℥.ij.℈.plũbi vſti:ãtimonij.ana. ℥.ℛ.tucie alexãdrine.℥.ſ.℥.ca-

Digitized by Google

phore tm artem triturate dragmam vnā cere albe quantum sufficit. z fiat vnguentū molle videlicet liquefacta cera cū dicta colatura: ponantur reliqua mineralia ducēdo corpus vnguenti per duas horas cum pistello in mortario plumbi.

¶Unguentum album de ceruſa camphoratum deſcriptione noſtra ſic fit.

¶Recipe olei roſati odorifer. ℥.viij. ſepi vituli: ſepi edi. añ. vncias quatuor ſemis vnguēti gal. ℥.ij. vini granatoꝝ aque roſate: aque plantaginis. añ. ℥.iij. bulliant oia ſimł vſq; ad conſummationē vini et aquarum. deinde colentur et exprimantur: cui colature addantur cere albe. ℥.ij. ſemis ceruſe. ℥.iiij. cāphore triturate. ʒ.j. ſemis albumina duorum ouoꝝ: liq̄facta cera cum predicta colatura omnia ponantur ad ignem et ducant baculo donec tepidum fuerit: deinde ponantur albumina et ducant ſimł oia donec bñ incorporent. Ultimo loco addant ceruſa et camphora et iterum ducenda cum piſtello ſeu baculo donec ad perfectuꝫ corpꝰ perueneriť. Iſtud enim vnguentum album eſt ſolēnis operationis z valet aduerſus vnamquāq; materiam calidā et quicquid facit vnguentū de tucia idem facit predictum vnguētū ideo pari paſſu in eoꝝ poſſe videntur ambulare.

¶Unguētū de ſtercore canis valens aduerſus vlcera fagedinica ideſt manducantia ſeu corroſiua z maligna z difficilli me curationis.

¶Re. ſtercoris canis comedēť oſſa exiccati i furno z triturati. ʒ.vj. ceruſe litargirij auri z argenti. añ. ʒ.duas mirabolani citrini balauſtiarum ſubtiliſſime trituratarū. añ. ʒ.vj. plūbi uſtitutie preparate. añ. ℥. ℔. lactis caprini. lib. ij. farine lētiū ſubtiliter cribellate. ℥.iiij. ℔. Modus confectionis vnguēti talis eſt. videlicet extinguāťur i p̄dicto lacte młta ferramēta ignita: deinde incorporetur farina lentiuꝫ ſimul cū predicto lacte et ſtercore canis et bulliant ſimul vſq; ad ſpiſſitudinem quo facto addātur cum. ℥.ij. olei. roſati onſancini. z. ℥.j. olei myrtini. z. ℥.j. ℔. cere albe: z iterū bulliant oia ſimul lento igne baculo agitando vſq; ad liquefactionē cere: vltimo loco ponantur mineralia z ſtatim auferāťur ab igne et ducantur omnia ſimul donec vnguentum fiat.

¶Cerotum z balneum mirabilis operationis que valent contra duritiem neruorum et ligamentorum.

¶Re. Camomille melliloti. añ. M. ſ. radicuꝫ altee. li. ſ. ſeminis fenugreci. ſeminis lini. añ. ℥. iiij. caput et pedes vnius caſtrati: bulliant omnia ſimul cū aqua ſufficienti vſq; ad cōſummationem medietatis.

¶Re. olei de lilio: olei vulpini: olei amigdalarum dulciuꝫ. añ. ℥. ℔. agrippe et dialte. ana. ʒ.vj. medulle crurium vituli et vaccarum añ. ʒ.ij. pinguedinis anatis: pinguedinis galline. ana. ʒ.v. pinguedinis vrſine. taſſi et anſerine. añ. ℥. j. armoniaci diſſoluti cum aceto. ʒ. iij. ſemi. terebentine. ℥. j. ℔. bulliāť omnia ſimul cum lib. j. decoctionis ſuprāſcripte vſq; ad conſummationē decoctiōis dein-

Digitized by Google

de colentur ꝛ colature addatur cere albe quantum sufficit ꝛ fiat linimētum ꝛ cerotum: ꝛ que valent contra durum motū neruorum ꝛ ligamentorum.

¶ Ad linguā excoriatā occasione materie catarralis salse.

Ad dominus meum Thomā regis.

¶ Recipe vnguenti egyptiaci ℥.ſ. sirupi rosati: sirupi myrtini ana. ℥.ij. misce ꝛ tribus diebus lingua fricetur cum medicamine isto.

¶ Item ad eandem intentionē valet ista aqua.

℞. aque plantaginis. ℥.viij. sirupi rosati: mellis rosati: vini granatorum ana. ℥.ſ. aluminis roche. ʒ.ſ. semis bulliant parū: masticare similiter interdum la ctucam multum ad propositum facit.

¶ Lotio singularis ad vulnera et vlcera penetrantia in pectore.

℞. caricharum num. vj. pas sularum. ℥.ſ. liquiritie. ʒ.ꝛ. ordei mundi ℳanipulos. ij. lentium ℳanipulum vnum melisse. ℳ. semis zuccari rubie. lib. ß. bulliant omnia simul cum li. viij. aque vsq; ad consummationem duarum partiū ex tribus. deinde colentur: ꝛ si vis q̄ habeat maiorem abstersionē adde mel lis rosati. ℥. iij.

¶ Capsia chyrurgicorum nauigantium.

IN magnis ꝛ onerarijs nauib⁹ chyrurgicorum nauigātium capsia varijs ac diuersis simplicibus ꝛ compositis pharmacis plena: fulciri q; esse debet: prout li. octauo copiose nostre manifeste patet. In mediocribus vero nauibus nauigijs seu barchis nauigantes chirurgici sufficit secum deferre pro eorum commoditate in curandis morbis hec parua simplicia infrascripta: et composita auxilia: a simplicibus itaq; incipiendo que sunt vellut bolus armenus: mirrha: thus: aloes sanguis draconis. et ista valent pro fracturis ossium: vulneribus et fluxu sanguinis Alumē roche: flos eris: mel ad vnguentum egyptiacum conficiendum: aqua alumi nosa: terebentina: mel rosatum pro mundificatiuo vlcerum et vulnerum necessaria sunt. Similiter in predicta capsia pro vnguento de minio secum debet portare minium litargiriuz auri et argenti ceruſam: terebentinam: ceram albam: ꝛ oleum commune de cerotis et vnguentis sufficit portare cerotum de bethonica: vel cerotum de gummis elimi ambo descriptione nostra ordinata: vnguentum similiter album ꝛ spodradrap nostrum vna cum diaquilone et vnguento apostolorum necessaria sunt. De sirupis sirupus acetosus simplex: sirupus de succo endiuie: et de duabus radicibus sine aceto: melq; rosatum de parua quantitate deportare sufficit. Ex aquis similiter conuenit aqua endiuie: lupulorum: borraginis: absinthij et fumiterre. De electuarijs quoq; sufficit habere secum diasiniconem: electuarium rosatum mesue: diacatholiconem: et casiam. De pillulis pillule de hyera cum agarico de fumoterre maiori ꝛ minori: aqua rosata similiter cum sieph. sine opio ℞ ophthalmia

Digitized by Google

omnino in predicta capila de-
bent portari. Oleum rosatum: z
myrtinum et camomillinum:
oleum onfancinum sunt valde
necessaria. Item bonum est ha
bere farinam fabarum: orobi:
fenugreci z linose: aqua vite si
nissima inter ceteras necessaria
est ad vulnera nauigantium sa
nanda: z de omnibus istis sim
plicibus z compositis prenomi
natis auxilijs quilibet bonus z

idoneus chirurgicus debet se
cum in predicta capsis saltē in
parua quātitate deferre. Et sic
Dei munere sigillauimus: et
complenimus presens opuscu-
lum compendiose nostre Rome
sedente Leone decimo. Anno
quinto sui Pontificatus vigesi
ma quarta mēsis Aprilis. Mil
lesimo quingentesimo decimo
septimo. Cuius nomen in secu
la seculorum sit benedictum.

¶ Finis secunde partis practice sine compendiose
preclarissimi viri Johannetini de Vigo Se-
nensis multa que in copiosa sive pri-
ma parte omissa sunt continen-
tis: aut q̄ in ea difuso ser
mone expliesnur
breuiter com
plecten
tis.

Digitized by Google

MARIANVS BAROLITANVS.

COMPENDIVM IN CHIRVRgia ſtudioſis qbuſcūq; ipſam exercere uolentibus longe utiliſſimum & ad modum neceſſarium per celeberrimum & undecunq; doctiſſimum uirum Marianum Sanctum Barolitanum eruditiſſimi uiri Ioānis de Vigo diſcipulū nō exiguis lucubrationibus cōditum magnaq; diligētia nuper caſtigatum.

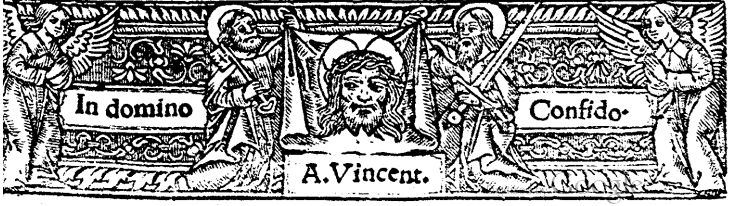

Joā. Antrachinus Maceratē/sis artium ⁊ medicine doctor ad lectorem.

Superioribus annis pre/stantissime lector etati nostre quā plu/rimum gratulabar: q̄ clarissimus chi/rurgus Magister Joannes de Vigo li/gur nouum edidisset opus in chyrurgia quod co/piosam inscripsit. Quale admirari omnia secula poterunt. Nunc iterum etati nostre gratulandus: ⁊ gaudendum senseo: q̄ preclara quedam ingenia surgunt: q̄ literatissimi quidem homines indies magis eluescant. Siquidem Marianus Baro/litanus superioris magistri Joannis discipulus: ⁊ alumnus: ⁊ qui nos etiam Rome per plures an/nos in theoricis audiuit: ⁊ mirifice profecit. Pre/ter alias disciplinas professioni chirurgice tan/tum incubuit vt nouum opusculum: quod elegās ⁊ apprime conspicuum omnes inspicere possunt: ipse etiam ediderit: permultaq̄ (ni fallor: vt per/spicatiores sunt Juniores omnes) egregie adinue/nerit: que nostro huic ⁊ futuro seculo maxime conductura lector elegantissime comperies. Hūc itaq̄ libellum dilucidum: breuem: ⁊ omnibus ca/nonibus: multisq̄ secretis refertum. quisq̄ sibi cō/parare studeat. Unde profecto plurimus lucri: bo/noris: et glorie huius artis professores consequi facillime poterunt. Vale felix.

Digitized by Google

Marianus sanctus Barolitanus ad senatū Barolitanū.

Ecreuerā patres at q̄ potiꝰ senatores silere q̄ hic aliq̄d attē tare: existimās me obstrepere magis q̄ aliq̄d ornate cōcineq̄ dicere posse. Quis enim esset tam i dicendo istructus aut in eloquētia callidus: vt nō vacillet ac frigeat: cum vestra vndiq̄ ora iam attente dicentis verba trutinantia circunspexerit? Que mihi tūc iam placida: tāq̄ benigna sese offerunt: vt quasi ad dicendum hominem non solum balbutientem verum etiam et mutum hortari videātur. Quare ego patres a vestra humanitate: a benignitate impulsus hunc locum (licet indigne) ascendere ausus sum: illum imitans: qui in medio harene ad pugnandum euolabit. Uerum anteq̄ locum destinatum conscendat: arma: et sui defensorem (nequid ibi inturie illatum sit) parabit: et constituet: maxime si nunq̄ a lias inimicum ad cruentam pugnam cōpellauerit. Hoc idez mihi faciēdum censeo: cum arma. a loca: in quibus certamen erit ineundum: comparaui: que aggredi libere adhuc nō audeo: quando sine defensore iaceam: a multum horream: cum mihi consideranti succurret non solum esse a me certandu m cum inimicis: verum etiam et cum amicis. Unde ego ne desertus ab omnibus viderer vos patres atq̄ senatores mei certaminis defensores parau i: vt autoritas vestra me vbiq̄ locorum ac gentiū tueatur: cui hec mea preludia sancte pieq̄ dedicaui. animo quidem non extorquendi (quod pleriq̄ faciunt) sed quam erga me voluntatem habueritis considerandi: que si (vt arbitror) meā nō fefellerit opinionē ad maiora animum capescenda inuitabit. Nunc vero si pro nostra etate hec munuscula nostras in quā lucubrationes suscipere nō dedignamini. Que (vt spero) si frōte hilari animoq̄ iucūdo (sicuti consuetis semper omnis facere) in vestra autoritate suscipietis aliorum animos excitabitis: meq̄ hec vobis munuscula porrigentem sentietis omnia que pro vestra vestrorumq̄ commoditate ac vtilitate erunt: sedule esse consecutum. Dixi.

Digitized by Google

¶ Proemium.

Comptres hoies (sicuti hūana conditio est) arbitror esse dicturos me honoris cā opusculū hoc meū inchoasse cum me viginti quinq; annos natū minime ɓceret: vt mihi hanc scribendi prouinciā vendicarem. cum in hac re experto atq; hoie exercitato opus esset vt e locis faltuosis in planum egritudines conduceret. Cum multi etate prouecti: et hōm ptractātes sint visi in plano cespitare. Id quidem non aliam ob causam dicent: nisi q; me odio persequantur measq; compilationes vituperēt. Naz ego non paruam mei studū ptem in hanc artem exercendo consumpsi: et vt mei incepti cōpos efficerer: quot labores perpessus sum hīue miserias exclaui? Idcirco si id mihi honori dabit: non inuideāt meo honori: cum labori et vigilijs non inuideāt. Fortasse dicent nihil esse dictum quod prius non sit dictū fateor eād̄ ex antiquoz lucubrationib⁹ excerpsisse: que ad meam commoditatem congrua apparuerint. Auicennam principem insequendo: id nempe illi vituperabūt. qui sibi prodam ereptam existimabūt. Nā commodiorem modum inueniri. (ni fallor) vir posse opinabūt in quo suas (si modo habeant) cogitationes fabricent. Ad hoc si quid mutissando laudabunt credendum est id eos laudare. quod se imitari posse autumabunt (vt mos est muidorū) ceteri vipereis morsibus: dilaniarie frustra conabuntur. Hoc illis forsan eueniet: quia' me audire nollent. quod si prius meas inspexerint ratiōes: aut tacebunt aut mihi detrahere desinant. Nisi innata fuerit illis odiosa pertinacia. Cum ergo a patria studendi causa discesserim videbar quodā modo a me (quod tot annos denegauerim) meum erga se officium petere/ac honorē/quo optim⁹ quisq; filius vtitur erga parentem de se bene meritum: nō est visum a ratione dissonū meos labores/in quib⁹ tantopere insudauerim ascribere/quod facere iure tenemur. ni ei pruna ces esse velimus. Quisnaz erit tā dure cerucis/tanq; ferocis/indomitiq; animi vt capitis periculum nō subeat/dūmodo se patrie profuturū esse animaduertat. Hinc est illa Marci sceuole cōbusta manus. Hinc decū precipitatus atq; alioz cōplures moriendi modi. Omitto ista ne videar velle historias describere. Hec fuit prima describendi causa/vt mee patrie satisfacerez. Deinde vt nostris amicis gratificaret. q̄ me maxime rogaueret: vt ordinē quo in curandis egrotis vtor describerem. Quoniam metam breui aspiciebant eo magnitudinis artis medice ascēdisse: q; quasi impossibile videbatur. Cumq; hec mihi tradita sit scribendi facultas debeam ne per ocium etatem agere: vt somno ac ventri dedit⁹ esse videar. Ob id certum est mihi potius inculte indote insulseq; scribere: q̄ epicureum nomen videar mea culpa subiturus. Et propterea vtideo solertes: b'ficosq; homines id honori poti⁹ q̄ vitio da

turos.

Digitized by Google

turos. hi vo qui meã diligẽtiaz vituperabũt: suã meritaz: male ficiũ: ac malenolentiaz assiduã stoliditate nutritã detegent: et stulti inepti: luxuriosiq; habebunt. Sed de hoc hactenꝰ. Cũ me amici q̃dã quenissent: vt de aĝatibꝰ vulneribꝰ: ac vlceribus dissererem: rogauerũt vt id eorum causa facerẽ: quo ipsorum animus magis: magisq; ad hoc studiũ fotior accenderet et per me sibi liceret vt artẽ chirurgam adipiscerent. Ego aũt (vt ille qui nullum alijs per se commodum Claudi voluit) disserui cum illis eo ordine quẽ modo describam: ac si cũ illis iterres ageretur. Unde sic natũ est exordium.

¶ Julius.

QUoties Mariane nobis policitꝰ es ỏ chirurgia nobiscũ velle cõfabulari qõ qui dẽ factum esset in tempus dilapidare timuisses. Nunc autẽ quoniam hunc diẽ genialem agimus: ac caumata ista nos ipsos seuocẽt a studio et ne quid tẽporis vacuum laboris demus nobis aliquantu lũ cõfabulemur vt nostros animos eo quod tãtopere desideramus explere valeas et te a vinculo sacramenti quod nobiscum contraxisti exoluas. Ergo incipe multuz exoptate qñ quidẽ nos arecti aures longo silentio tibi fauemus.

¶ Marianus.

ERo hercle dies iste genialis est nam vos hilariores estis ac duduz mihi cũ disputabatis videbamini. Erat enim illa intervos litigio sa diceptatio nunq̃d in rebus e quale ad pondus trutinaretur. Pro cuius probabilitate nosser Jacobꝰ de iacomellis viriliter preliabatur suis argutijs perplexisq; ratiunculis quo eo ordine ac lege nectebãtur vt virũ sophista anverus sit disputator quis nequeat discernere. Ita cõ cime vno oculoruz nutu illius p̃cocis facilisq; ingenij mollities temperatur. Uerum enimuero istud hodie capescere nolem: quoniam absq; vlla hesitatiõe videor videꝰ vos meas cõfabulatiões fastidiũ ire. Et qñ vos nullo cogente altã tacitur nitatẽ mihi pstaturos esse pmi sistis. incipiã exordiri vez hac lege vt si quid erratũ erit ignorantie mee illud ascribatis: et si q̃d boni dixero deo maximo offeratis a quo bonũ depẽdet. Quem nunc oro atq; exoro vt me ea gratia aspgat qua vos explere valeã. Nã ego semper cupidꝰ fui velle vobis i hoc satisfacere de quo modo loq̃mur apostematis definitionem introducendo q̃ maxima cognitionis pars dicendoruz existit q̃ id fieri debeat ni toties esset repetita illa tulliana sententia que vbiq; locorum ac terrarum gentium colitur et sepe inter nos citata cum in studijs discepraremus modo in mediũ duceretur. Cum omnis que a ratione suscipiatur de aliqua re institutio debeat a definitione proficisci: vt intelligatur quid sit de quo nos ratiocinaremur Et cum nostra institutio sit de apostematibꝰ inre ea diffinias mus deinde quo ipsorum genera componamus verũ quid sit

Digitized by Google

chirur gie dif finitio

ipsa Chirurgia vndeve dicatur prius dicere oportere credim⁹ quādo de ipsa locuturi sum⁹ et qualis debeat esse chirurgus: z quod sint eius operationes de inde cōstitutū ordinem subsequ mur. Est igit chirurgia scia docens modum z qualitatem operandi in corpore humano viue te. Quid ergo audito noie scie tie expanescit? An a vocabuli interpretatione? expergiscimini ne animum icuruētis ad credendum chirurgiam esse scientiam? Cū dicatur a chyros grece quod latine manus sonat et agia operationē quasi chirurgia sit manuum operatio z nō scientia? Ad quod facile respōdemus ipsam diuidendo cū dicpler sit pculdubio ipsa chirurgia. Cuius pars vna docet nos modū z qualitatē operandi in corpore humano. Alia pars est qua vtimur circa corporis egritudines. Prima quidē scientia sed nō pprie dicta. Pars vero scda practica nūcupat. Sed nō illa quā isti empirici practicam nominat. Nā practica dinidit qualitates vnguētoꝝ: z herbarū proprietates discernit: atq; simplicium naturas aggregat. Illa qdē ps quā hebrei ac nri empirici practicā vocant qua ve ipsi gloriantur seruitus est vtriusq; partis chirurgie vt ita loquar. Cum non imperat sed tantum seruit ac distenta vnguenta egritudinibus componit: emplastra conficit: cerota malaxat. Hanc mirum in modum partem antiqui chirurgiā interpretati sunt a manuum operatione volētes ipam a theorica et practica distinguere et dinidere. Que vtrecq; indigno nomine chirurgia nominatur. Quod nemini mirum esse dz cū nos ipi seruam appellemus et faciam⁹. Qō certe maxie pz ex nrōꝝ copia chirurgicoꝝ. Nāq; ope ptiū ē eoꝝ pfiderare videre audaciā volunt ipi medici chirurgici nūcupari: cū nō mō ne sciāt theorica z practicā sed ne lras qdē vnq; legere visi sint. Sūt hi emnero muliōes lignarij sartores piscatores barbitōsores. z fere oim feces hoim. Qui cū ab arte q̄b ab icūabul' dicerūt nullo stipēdio ac mercede sui laboꝝ alliciāt: ofesti ad chirurgiā tanq; miserrimorum hoiz altricē pfugiūt fili tñ mal uaz cognitiōe z axūgie. cū medic⁹ chirurg⁹ dēat eē ab ineūte etate nutritus in literis: eo maxime in principijs medicine educatus: aut saltem grammaticam non ignorat vt cum opus fuerit possit libros lectitar eos q̄ intelligēr. Q̄m legerez nō itelligēr ē authoꝝ p̄cepta et remedia negligere. Idcirco mi opater Euāgelista stude totꝝ viribus operāq; ris ipēdere: ne i horum numero ascribaris. Debet esse chirurg⁹ adolescens manu strenuus ingenio potēs animo intrepidus visu linceus placidus verbis z aliquando immisericors: sed nō ita vt vlulatus et infirmorū gemit⁹ et suspiria floccipēdat aut se nimis q̄s op⁹ esset ipsorum vocum et lachrymarū miscereat: debeatq; mītorū practicantiū fctā ispicere eorūq; intentiones annotare vt q̄ sint explodēda furgiat z q̄ colligēda extiterint memorie mādet animoq; intime recondat. Sic igit debet eē medic⁹ vt vere dicat chirurg⁹ cui⁹ vna est opa-

Digitized by Google

tio sez idonea instra nature administrare vt Galeno viro optimo placet dicēti natura est operatrix: medicus vero eius minister: vex hac idonea instrozz exhibitōe mipliciter natura operatur: aut enim primum separat: aut separatū vnit: aut superfluū remouet: z ideo sit diligēs nec corporis segnitia aut animi secordia teneat si medici nomē boni cupit indui vt ea quib⁹ idonee natura possit opari administret nec vnū p alterō p̄beat nature operāti vl operature: qō si accideret ambo q̄dem ociosi essent siccz nomem mali medici subiret. Quod si q̄s effugere velit nature opatiōes diligentius attendat ac mēbroz ꝓplexiones ꝓseruet q̄ b⁹ seruatis cōmodius natura operabitur honorē et utilitatē ministro diligenti accumulando. His igit̄ p̄libatis ad ap̄atis definitionē accedamus ip̄m deinceps i duo gña diuidendo. Est eniz ap̄a morb⁹ ex triplici morborū genere cōpositus ad vnā magnitudinem aggregat⁹: sez ex mala complexiōe cōpositionez ex continuitatis solutione. Mutatur q̄dē ꝓplexio calidita te aut frigiditate aut siccitate aut humiditate. Membroz autem compositio diſcomponitur quoties a sua vera plasmatiōe deformat verū continuitatz solutio sit aut icisione aut corrosione aut fractura aut rēsiōe vt recitat Galenus secundo tegni. Sed in apostemate fit tensiōe qua partes disgregantur. Dicamus igitur nūc quādo s definitione soluti sumus apostematū genera que bicipiti discrimine secta comperimus.

Diuisio apostematis.

Omnia em̄ apata q̄ in humano corpe oriunt: aut calida aut frida esse opz Quoz aūt calida sunt ꝓpr̄ijs signi ficationib⁹ dignoscunt. Ea vero q̄ frigori associantur: frigoris signa sequunt. Et q̄ tuo iudicio extruare visa sunt a coleri co vel sanguineo humore exoriuntur. Eodemq̄ modo q̄ frigore tabescū a melancolico vl flegmatico humore manare existimatore. Sed hec omnia cura nomine signis adinuicez differūt. Qm̄ a sanguine deductum ap̄a cuz hmōi accidētib⁹ manifestat. Scz Tumore elevato. Caliditate totū corp⁹ ampleraz: qz raro est corpus sine febre colore aliq̄liter obscuro z non claro Tensione ac impulsione quia materia conculcata tactui repugnat. Pulsatione qz materia ꝓstrata arteriā comprimit quā natura elevare nitēdo maiorē pulsationez germinat. Ergo quāto magis arteriolo loco ap̄a erit eo magis pulsatiōe grādiorē percipietis. Doloze q̄ fit partiū distractiōe z rōne male cōplexionis calide ac etiā cōculcatiōs materiei in loco. Derentione venarū qz ad illū locū sāguinis ꝯcursuvene ꝓpinis capillares itumescunt. Eadēq̄ fere signa i colerico apostemate apparent. Sed aliquātulo mitiora ad sui extensionem. At indolēdo seuiora propter humoris mordicationem z acuitatē. Verū sanguinis ap̄a erit extēsiōe maius ipso colerico pp̄ sāguis humiditatē q̄ ad extēsionē facet ipsius caliditas ad subtilisationem vt ait Arist. in libris de

Digitized by Google

generatiõe qñ loquit̃ de qualitatib⁹. Et ppea sunt in ipso dolores mitiores quam sint in colerico. Qm̃ caliditas ab humido cõprimitur: ceterũ in ap̃ate colerico quãtitas diminuit̃ propter humoris siccitatem q̃ ertẽ sionẽ ꝓprimit. Sz accidẽtia dolois auget qm̃ hm̃oi hũoris q̃litates dolorem causam intendit cũ sint oino ỏstructiue q̃litates qñ simul ad certum gradum combinant. Que vo ap̃a ta a frigidis humotibus causantur sua sgna prenoiatis accidentibus apponũt q̃uis apostaniei generationem pulsationem quãdã plerũq; detegãt colerice sanguineeve pulsatione non est ꝑcrẽda. Uerũ ap̃ata q̃ a sanguine z colera scaturiunt talismodi nota sibi vendicant Flegmon herisipilla Formica Ignis perfic⁹ vesicca Inflationes Essera Carbũcul⁹ Bubones et similia. At Flegma z Atrabilis has egritudines maxime fouere solent. Undimiam Scilicet Nodos Scrophulas Glandulas Sephiros Cãcros Flegmones Cancrenã. Aschychilos Sstiomenos z cetera id genus. Quequidẽ omnia ꝓdcã in principio sue gñationis et augmẽtationis ap̃atũ vel exituraꝝ in fine vero vicerũ (si ad cõtinui eruptionem venerint) nomia sortiuntur. Et qm̃ ꝓposita corpora ap̃ata esse dicuntur non vno constare humore videtur. Quãuis a quolibet humore ea quasi simpliciter diverim generari. Tamen vt placet aristotelli i phisicis a fupabundã ti humoze denominationẽ concipiunt. Ueluti a sanguine Uincenti veri flegmones dicuntur a colerico ꝓdominio Flegmon herisipilladες vel herisipilla Flegmonides z hoc secundz quod prius fuerit. Naz ista duo sese subsequuntur a flegmate autem dominante flegmon vndimiade vel vndimia flegmonides a melancolie principatu flegmon Sephirodes nuncupantur. Habetis ergo signa et eorum appellationes nũc tãtũ ipsorum ap̃atũ curatiões z exiturarum prelibabimus quãdoquidem hoc vobis debere non possum. Nam vestra me familiaritas eo in loco itrusit vt nulle me inde excusationes redimere valeant. Sed anteq̃ eoꝝ curationes ordiar pauca etiam de ap̃atib⁹ differẽ iudico oportere que curatiõe maxime vsui esse solent. Cum quelibet egritudo habeat causas z curari nõ possit nisi cause illius egritudinis sciantur. Idcirco dicamus ap̃atũ causas vt inde facilius ipsoꝝ curationes pertractem⁹.

Apostematum cãe solẽt eẽ tres. quarũ vna est primitiua altera ãis z alia cõiũcta. Primitiua ẽ qõ corpi extrinsece euenit vt incisio fractura ꝓcussio casus z vlceratio pedũ vel man⁹ aut alteri⁹ mẽbri qõ propter dolorẽ a natura desiderata subsidia expetit cui natura sagax membro existẽte depauperato suppetias denegare nõ posset: sit vt sua transmittat nutrimẽta q̃ si in trãseũdo vacua loca inuenerit flegmonẽ cãdo residẽt siccq; ap̃a intumescit. Accidẽs. vo nõ vno mõ dicit: est enim repletionalis humoralis ꝓplexionalis z ꝓpoli-

Digitized by Google

tionalis: q̄ licet omnia ad vnuꝫ
scz humoꝝ adequationē ꝓsi de
rent. Quoties tñ equaliter vltra
debitum humores excrescerēt
repletionalis diceret. humora
lis aūt si vnus tm̄ humor apare
tur: vt in herisipilla colera z ve
ri flegmones a sanguine puro
z laudabili geniti ferunt. Com
plexionalis vero si ūdē humo
res a primis qualitatibus distē
perarentur. Dico cm̄ a primis
qualitatibus si forma ipsoꝝ in
cōposito sub bipedali quantita
te terminata tripedalē sibi ven
dicaret vnde egritudines a p̄
dominio nomina sortite oriun
tur. Cōpositionalis aūt diceret
si vnus alter alterꝫ in gradu sue
qualitatis a natura in ꝓpositio
ne pro membri exigentia tributo
superaret: vnde tota compositi
moles destrueret febriū alīūsq;
egritudinum generibus. Qua
re nemini dubiū erit cōplexio
nem: licet alīq; doloꝛē etiā cōsu
merent causam antecedentem
existere. Illud idem erit membri
debilitas additur et aquositas
atq; vētositas. Ceterū causa cō
iuncta est ipsa antecedēs in lo
co vlcerato vel vlcerationi pro
ximo. hoc idem silentio preter
eundum esse nō indico cuinsli
bet aīatis q̄ ad verā purifica
tionem vel vt apertius eloquar
maturationē euenerit: quatuoꝛ
esse tpa ycs principium augmē
tum statū z declinationē. Prin
cipium etem̄ presentia coniun
ctaꝝ causaꝝ cū incipiunt appa
rere declarat. Augmentū vero
iudicat per magnitudinis in
crementum. Statum herclē no
bis indicat materia aggregata
que in corpe solet aggregari.
Inclinationem profecto lenitas
quedam ac debilitas ꝓsideratī
aperit. Que quidē tpa non mi
nus q̄ egritudines notāda esse
arbitroꝛ: cum me illud Aui. ad
monuerit impossibile esse te sa
nare egritudinem cum ipsam
ignoraueris videl quasi seque
lam inferre q̄ tpibus ignoratis
cura etiam ignoret. Nam cum
sint visa aīatis tpa diuersis p
illius cura indigemus medica
minibus. Sed ante oīa scire de
bemus quecq; aīata posse qua-
tuoꝛ modis determinari primo
resolutēdo scōo saniando postre
mo putrefiēdo vltimo vero pu-
trificando. Qui quidē modi cir
cunscribuntur in fine capituli
de flegmone ab Aui. medicoꝝ
principe. Quē nō solū amandū
ac reuerēdū verum etiam suspi
ciendū z colēdum esse autumo
ꝓ illoꝝ cura duo sunt omnino
ratione voluenda: quoꝝ vnum
est fieri alterꝫ factum esse. Qō
fieri diximus materiā fluēte
intellexim̄us. Qō aūt factū
esse ꝓtulimus eandē materiā
ad locum fluxā significauimus:
ad que curanda nō alio tabesce
ti nō corpore languēti sed hila
ri vultu facie iocūda nos ipsos
offerre debemus; in principio
repercussiua formande cū mem
bri confortatione eo qr quarta
primi nos Auic. docuit. mēbrū
forte suas superfluitates ad de
bile membrum transmittere ex
quo illoꝝ humorum ingurgita
tione suffocat ac etiam debilita
tur: ergo ne ipsoꝝ forbitiōe suf
focetur z debilitetur materiam
repercutiēdo mēbrū ipsum con
fortemus. z cōtra illas corrobo
remus. Tūc eo ipso potiremur
cū frigidis z stipticis vtemur si
cuti Gal. tertio tegni refert. Re

Digitized by Google

pellemus aũt a patiẽti parte si infrigidemus z stiptica appo-namus. Sz postq̃ tps z opportunitas nos vt de repercussiuis ageret admonuit. honestũ esse duximus vt de casibus q̃a repercussiuis abhorreant dissera-mus. Quos tq̃ scopulos i medio mari in aliq̃bus locis euitare debem⁹: vt leti portũ intrare valeamus. Qsi nõ minorem voluptatẽ medicis esse arbitror cũ recte beneq̃ egritudines curauerint quam nautis cũ ab alto mari questũ vbem inspexerint: ergo vt naufragia periculaq̃ declinemus in hoc parum per euagemur.

Emini sepenũero magistrũ meũ Ioannẽ de vigo Januẽsem cuius verba diligenter obserno z quo ad possim nũq̃ ab ei⁹ latere discedo solitũ enarrare flegmonẽ q̃ corpori immũdo obuiauerit repercussiua oĩno auersari nisi prius mũdificet. Nam materia multa repcussionẽ non admitteret z si nos repcussioni instare pseuerabimus corpore pri⁹ nõ euacuato maxime q̃dẽ errare-mus. Qsi repercussiõis cupidi materiã ad locũ ipsi cõstuparemus. Qõ si efficeret aut nobis mẽbri corruptionẽ ptenderet: aut putrificationẽ minitaret: q̃ si alterum istoꝝ ptingeret: nra culpa sine dubio mali medici nomẽ subirem⁹. Scõo loca emũctoria nullo pacto repercussiua desiderãt. Tertio materia existẽte multa pingui z tenaci hẽ sitabitis in pcurãdo ne q̃ nob⁹ prio dictũ est eueniat. Naz vtiq̃ tertio tegi. Galen⁹ scipit) plenũ exñs corp⁹ repcussionẽ recipit. Quarto materia existẽte venenosa z furibũda i pcurãdo nullũ ineatis psiliũ. Sz toti i puocãdo eẽ occupati. Qõ si repcuteretis materie mea q̃dẽ sniã: a recto itinere exorbitaretis. Qsi materiã euaporãdã z i circũferẽtias puocãdã in ipso nẽpe cẽtro icludereris. Ex quo venenositas illa vẽa opa vniret z fortior dispersa ẽ naturalẽ virtutẽ aliq̃d mali mediareť. Quito illud idẽ faciendũ erit si materia extiterit deꝑssa atq̃ in loco ptusa ne illic repercutiendo corrũpat z mẽbrũ a sna positione deformet. Sexto z vltimo si natura p viã creationis exiturã procreauerit: tũc p illius repercussione ingeniũ deesse opinabimini ne materia interius cõuersa iterũ pullulare machinaret: q̃ esset pri⁹ detestabili⁹. Et iõ nos crisi opitulãdo materiã ipsam euacuemus: vt Galenus asserit in cõmẽto amphoꝛismi prime particule sez. Ea quorũ crisis fit ꝛc. pro quoꝝ oĩm curatione casuũ mollitiẽs vti debemus. Sed si q̃s vestrũ mõme percũctareť quare repcussionis nos. vtamur. Cui q̃dẽ merito rñderem: nõ aliam ob cãm applicari: nisi vt materia fluens reꝛciat atq̃ retardet z nõvt fluxa nobis tergiuerset. Et ꝓpter ea canonice operãdo in principio z augmẽto repcussiua ordinabimus. Qsi materie his tpibus maxie fluũt z refluũt. Iõq̃ pcussiuis vtẽdum. (vt membrũ a ꝓpria qualitate formave q̃nssatũ eisdẽ remedijs ꝓfortet: vt Galen⁹ testat in tertio tegni. Vasa stiptic⁹ pharmacũs cõfortata plurimũ a sepellũt hyꝛcessiuue dicere tenẽ

In pn cipio z augmẽto ẽ re

Digitized by Google

mur propter materiei defluxū repercutere: defluxa vero resoluere oportet. Sed ne longiꝰ ab incepto distrahar faciēdum duxi: vt ex q̄ nr̄a oratio egressa sit illuc iterū egrederemur.

Extractemꝰ ergo curam apātū caldorum. Nam inde facileꝰ ad alio rum curationē ꝓuenit. Sicut ille philosophorum princeps asserit contrariorum eandem esse disciplinaz. Quoniā ipse apātum curationes in alio non differunt: nisi ſm magis ⁊ minꝰ. Et ꝓpter hoc marle collectari debemꝰ ne nos simpliciū cognitio naturaq; effugiat. Nam quanto magis in hoc excellentis in eo facilius remedia illis egrotis oportuna adhibebitis quos ipsi curaturi eritis. Et vt facileꝰ istud cōsequamini diligenteꝰ inspicere oportebit nunquid illud apostema pleno an vacuo corpori occurrerit. Nā si vacuo obuiauerit illō esse a. cā primitiua iudicabitis cuiꝰ cura alia nō erit ꝓter materiei extractionem resoluendo aut mollificādo. Resoluemus quidem si stipticis frigidis cū calidis hūectātibꝰ vtemur. Qm̄ frigidis repcutimus si q̄ poꝛtio cholere ꝓpter doloꝛē esset fluenda. Stipticis vero membrum ꝓfortamus sicut diximꝰ ex intentione Galeni. Resoluimus calidis. Humectamꝰ autē ne pori cōgelescāt hoc dicimꝰ in pricipio rei esse administrādū. Cuiꝰ exēpli gratia tale erit medicamē. Rℯ. succi semp niue

Reper succi lactuce ana. ℥.j. olei ro. ca ſſmū mo. añ. ℥.j. ℈.j. olei mir. ℥.ß. ouorū numero duo q̄ ola adinuicē cōquasseñ cū vitellis albuminibꝰ ouoꝝ donec bene incoꝓrenꝰ postea aꝑati cū petijs superponañ vel. Rℯ. boliarmeni acatie añ. ℥.j. olei rosati mirtini camo. añ. ℥.j. ℈.j. fari. fab. ℥.j. puluerisꝰ mirtillorū nucū cypressi añ. ℥.j. ℈.j. cere parū que ad ignem incoꝓrenꝰ ⁊ loco doleti seruētur. Uel ꝓ resolutione apostematis calidi ab omni cā causati istō qō mirū in modū magisterꝰ laudabat et in rei veritate esse sicut p̄dicabat semp inueni vos deinceps applicabitis cuiꝰ ordinatio est hmōi. Rℯ. capitū liliorū albor. ℥.v. radicū altee recentium lib. j. camo. melliloti añ. ℳ.ß. furfuris. ℳ.j. decoquātur ola in aqua viſq; ad perfectam cocturam deinde colenꝰ et exprimātur. Facta expressione colliguntur radices et liliorū capita q̄ frustim incidantur pistentur et cribellentur vltima cribellatione cui postea addantur olei rosati camo. ane. de lilio añ. ℥.ij. medulle crurū vituli et vacaꝝ pinguedinisq; gallinacee añ. ℥.j. Cere albe. ℥.j. ß. Carnis pomorum sub prunis decoctoruz si inueniri possint. ℥.iij. ß. liquefacta ola ad ignē lentū cū p̄dicta cribratura bulliant semper baculo agitata ꝓ dimidiū horē et fiat cerotum ex cuius vsu dona reportabitis. Si vero resolutioni quoniam id plerūq; ꝓmētank nō mozigerabunꝰ ad mollitiua animū conuertite vestrum. Que duplici via componunꝰ aut. ſ. embrocādo aut emplando. Fit em̄ ℈ mō ebꝛocatio. Rℯ. decoctiōis malueꝝ vi-

Reſolutiuū

Mollificatiuum.

Digitized by Google

minis lini folioꝝ lactucaꝝ lib. v. farine ordei. ʒ. ij. olei violati rosa. aā. ʒ. j. ℞. butiri. ʒ. j. bulliāt oia simꝫ donec fiat sīilis gallinaꝝ vti vt brodio addēdo in fine cocture vitella ouorū numero ℔tuor. Et modꝰ applicationis est vt cū petijs madefactis in dicta decoctiōe actualiter calida fiat crebra mutatio vnius post aliam per tertiam partē vniꝰ horę. Sedat esti dolorem ꝛ resolutioni opitulatur materiam ad cutem attrahendo. Possunt etiā er decoctione capitis arietis ꝛ aliaꝝ carniuꝝ tales embrocationes fieri dūmodo iura pinguia sint: ꝛ hoc scōm quā habebitis intentionem maturandi vel resoluēdi. Aliter Quā immediate tale sequatur emplastrū. ℞. folioꝝ maluaruꝝ violarū ꝛ lactucaꝝ. aā. M. j. q̄ decocta pistata ꝛ cribel. cū farr. ordei et eadem decoctiōe addendo olei viola. ʒ. ij. ℞. butiri. ʒ. j. ℞. ad ignē solide emplastrētur. Et quādo ab igne aufertur incorporentur vitella triū ouorum ꝛ superponatur egritudini. Si vero tanto labore fastidieminiꝛ solū emplastrorū adminiculo alliciamini hoc astātibus vtenduꝫ ordinabitis. ℞. Aliter mice panis lib. j. ℞. que imbibatur decoctione maluarū violarum ꝛ lactucarū vel brodio carnī arietine aut vituline aut lacte ouino vel caprino calido. Post deniq; exprimatur ꝛ pistetur que in mortario ingirū pistillo ducatur incorporando et malaxando olei violati rosati. aā. ʒ. j. ℞. butiri. ʒ. j. croci. ℈. ℞. Aliter et iterꝫ ad ignē paꝫ inspisset. Hoc facto ab igne demitur addēdo vitella duorū ouoꝝ sicq; erit factum emplastruꝫ: vel. ℞. folioꝝ maluaruꝫ ꝛ violaꝝ. aā. M. j. decocta simul pistenī cuꝫ pinguedine porcine et vtimini. Nā vno istorū credite mihi maturationi colericum apparebit subijcietur. Quā lenitas tactꝰ et doloris sedatio ostendet: vt Auicēna docet: cum de significatione maturationis loquitur dicens. Cum videris lenitatē quandā ꝛ sedationem doloris tunc scias q̄ est in via maturationis. Cū aūt locꝰ fuerit incisioni dispositus vosq; ad opus perficiendum inuitaueritis. Aī omnia cōtēplamini vt perforatio seu incisio villoꝝ positionem consequat. Naꝫ illo nihil erit aptius et commodiꝰ ad cicatricem citius inducēdā. Po-de inducq; semp in loco decliuio- sione a ri vt facilī inde defluat sanies postea eo maxime si materia illuc maturaliter ferperet. Nāvndecunq; natura maturare maxime repit ide ducere oportet per conueniētes regiones: vt diuinus hypocrates asserit. Estq; incisio sīilis huic ☽Caracteri faciēda vt placuit magistro meo. Si locꝰ nō fuerit neruosus. Nam eo existēte neruoso scōm nerui lōgitudinē est faciēda. Quoniā si aliquātulum trāsuersus neruꝰ sulcaret: timeremus ne fieret ipsius incisio. Facta deniq; incisione locum vulneratum statim stupa Nota. cum albumine oui madefactā coopriēdum est. Prius tamē os vulneris specillo eadē stupa madefacta fabricato repleatis ne materia vna vice extrahatur. Qō si euenerit virtus (existēte aīe magno) mltū debilitare tur. Quā diligētiꝰ obseruare debemꝰ vt donū pbeat nutrimē-

Digitized by Google

tum recteq; operet. Nã vt inqt Wesue z ſnia Haleni in tertio tegni. Natura est opatrix: medicꝰ ño ipſiꝰ minister. Verum illud idẽ ꝓsideratiõe maxime regẽdũ est vt cũ locꝰ aposteme tur bñ ꝓsideret nunqd carnosꝰ an neruosus deuastet. Nã si in hoc oriet aliquãtulũ immaturus fecaretur ne nerui vel villi immũda sanie corumpant. Si vero in altero gñaret qm̃ carnosus erit integrã maturationẽ expectaremꝰ cũ a nocumẽto nullo excitaremur: vt illo añ maturationẽ referemꝰ qõ i altero nobis nullo adhibito cõsilio interdiceretur. Cum ergo incisionẽ bene obstipauerimꝰ locũ ipsum amplius non reuisatis nisi priꝰ itegerrimꝰ dies vobis illuxerit. Qõ cũ factum fuerit illud aña visitabitis me dicamine ex vitello ouoꝝ tere bẽtina cõpoſito biduo aut triduo aut eo plꝰ: vt vos ipa dige rẽdi necessitas edoceb it. Quo ño elapso termino curã finietis cũ abstersiuo q ex farina ordei z terebẽtina ac melle rosato ꝓficit. Et si fuerit cauernosũ aut barbosũ (vt plerũq; accidit) istud abstersiuũ vobis vtẽdu dam. ℞. mellis ros. colati. ℥. i. ℈. terebẽ. clare. ℥. ij. succi apij. ℥. ß. bulliãt vsq; ad succi ꝓsũptionẽ: deiñ cũ tepidũ erit addantur farine ordei. q. ſ. bene ola misceanꝫ tantisper dum vobis vsui esse videbunꝫ. Et qm̃ multoties solet accidere q ibi mala caro oriat: dicendũ est quo modo illa remoueat. Ego aũt semper in remouẽda carne sup flua aut semiputrida vsus sum est egyptiaci: altera ño aposto lox. Si vero locꝰ fuisset multe sensibilitatis vtebar puluere sine dolore carnis putride remotiuo mei magri Joãnis de vigo ianuẽsis Julij scõi marimi pñtificis medici. Quẽ colo veneror dicerẽ z adoro: ni me religio detineret. Nã solũ ipm hac nra tẽpestate iudico amãdũ venerãdũ z colẽdũ esse. Cũ Rome ipse olb9 de vita desperãtibꝰ maximo ꝓsidio subsidio q; fuet. Cuiꝰ opꝰ quod de Chyrurgia cõposuit Rome impzmitur: appellaturq; Copiosa i Chyrurgia nomen quidem rei cõsimile. Quod vt omnes hãc artẽ exercere cupiẽtes habeãt honor atq; animo. Qm̃ opꝰ illud perfectum est: z fere nihil in chyrurgia dicit quin ipe nõ tetigerit. Ad qõ sepe me trãsfero cum consilio z auxilio egeã in egrotis curandis vbi ꝓsentanea et salutifera chyrurgie subsidia inuenio quibꝰ z honorem z vtilitatẽ mihi paro. Desuper aũt vnguẽtũ quo meꝰ magister frequenter vtebatur applicabitis. Cuius talis est descriptio. ℞. olei rosati camo. añ. ℥. iij. pinguedinis castrati. ℥. iiij. pinguedinis vituli. ℥. iij. medulle crurium vacce. ℥. ij. litargirũ aurei z argẽti añ. ℥. i. ß. ceruse. ℥. ß. minij. ℥. iij. terebẽtine clare. ℥. iiij. cere noue. ℥. ij. ola ſiãt misceanꝫ scõm artem et bulliãt lẽto igne i ꝓcipio ðiñ igne fortificãdo ſp cũ spatumi ne pertractet donec colorẽ acq̃rat nigerrimũ. Sicq; habebitis vngñm plage superponẽdũ ceroti ſi mile. Nunc aũt quod pene trãsilierã pusillanimitas Micropsici qui apud nos habitat me i ipso tempore admo-

abstersiuũ.

Aliud cõmune.

Superflue carnis remotiuum.

Laus Joannis de Vigo.

vnguẽtum.

Digitized by Google

it. Qui cū ab apostemate ve
menter cruciaretur mortem
ius ese passurū predicabāt
flebothomo apostema illud
aperiretur ego aūt importuni-
tatē hominis perpēdens hoc
potentiali cauterio flegmonē
supposui quod hoc ordine cō
posueram. Accepi vnī ciati li
xiuij saponis qō prī a colato
rio emanat appellaturq; mat-
er qō nēpe feruēdū i cacciola
enea posui cū dragmante vno
vitrioli romani q̄ simul iuncta
ad ignē cōposui vt ebullirēt do
nec q̄quid ibi lixiuij esset fer-
uendo deficcaret & spumā que
ibidē remāserat collegi & colle
cram vtēdam seruo. Que tante
operationis est q̄ quasi subito
operari videatur. Signū autē
perfecte operationis est qñ lo
cus remanet denigratus quo
equidē vsus sum i Micropsici
pertinacia. Sed ante q̄ applic-
arē peciolam vnā cōfeci qua
tegerē apostema ne cauterium
alterā partē quā vellē pfozasset
Quā hercle peciam illinini vn
guēto tenaci & in medio illius
tm fozaminis reliqui quāto me
p illius apertiōe indigere co-
gnoui. In quo cauteriū ꝓposui
ac deiñ altera peciola eodē vn
guēto tenaci (ne cauteriū deci
deret) iōm coopui & sic coopti
p dimidiū hore aut plº minus
ve eo stetit. Deinde reuersus
ad Micropsicū Cauteriū amo
ui: et escaraz q̄ nullo pacto fer
ro extirpādam arbitramur: bu-
tiro vel hoc empto cooperien
dā amicui. R. foliozū malua;
et violarū aā. M. s. coquant et
pistent cui addant pinguedi-
nis porcine. ℥ij. butiri. ℥. j. ſ.
fermēti. ℥iij. croci. ℈. ſ. q̄ bene
ola in mortario misceant & fiat
emplm qō tepidū loco appli-
cet. Istud esse est escare remo-
tiuū & doloris mitigatiuū. Cū
ergo escara fuerit remota cure
vlcus cura & ordine quē modo
vobis supra descripsimus. Huc
vsq; de apostemate quo vacuo
corpoꝛ obtinauerit locuti sum⁹.
Nunc autem qm hac trāsit cui
mandata mei magistri referaz
me aliquātulum morabimini.
Nā cū ab illo dissolut⁹ ero ad
vos quā primum me cōferam.
Ut de aptate q̄ plenum corpus
aggressuz sit sermonē per vos
inceptū nostrū persequamur.
Cosmus. i. felix & quā breui po
teris illū expedias ad nos re
uers⁹ ne ea incūditate carea
mus qua mō nros animos re-
focillari sentim⁹. Mar. & si hoc
adulandi gratia dictū sit ꝑsto
tñ hic ad vos ero. Nam vobis
mozs oino hodie gerend⁹ est.

¶ Marianus.

SImuero ille hō no
bis hodie frugi fuit
cū me vno solo ꝥbo
expediuit. Clemēs.
Uerū est mediusfi-
dius nam te longi⁹ abūsse exi
stimam⁹: & nec tam cito reuer-
furuz cēsebam⁹. Mar. Sed ne
tps frustra cōteram⁹ dissutam
orationē refarciemus Cosm⁹.
Id quoq; nos volum⁹. Mari.
Si ho corp⁹ repletū fueneris
apostema multo longius insu
dabitis q̄ mō feciſtis qñ illud
erit a materia antecedēti. ꝓco
cuius curatione vos tuor in-
tētiones añ oculos habere de-
cebit. Quarū pria erit regimi-
nis vite ordinatio cum humo-
rum ad equatione. Scōa mate
riei peccātis minoratio. Tertia

Digitized by Google

remotio ꝓiucte. Quarta accidē
tiū coreptio ꝛ certa emēdatio.
Que quidē ꝓma antētio ser re
rū nō naturaliū administratiōe
tenetur. Scz acris cibi ꝛ potus
somni ꝛ vigiliaꝝ ꝛ q̄etis inani
tionis ꝛ repletiōis ꝛ aie accidē
tiū. Que oīa temone maximaq̄
diligentia pro materiei fluctua
tiōe tenēda ꝛ gubernāda sunt.
Ut cū opus fuerit velificatione
mutata portu ꝫ tāto opere desi
deramus facillime potiamur.
Scōa oppositē minuendo ven
trē ꝫ soluēdovt ꝓ illius oportu
nitate habebiť. Tertiā pcutiē
dovel mollificādo adipiscenur
ēm egritudinis exigentiā. vic
vero maxime afaduertēdū est
ne (ꝛñ ꝫ minuať soluaturq̄ cor
pus repletū existēs) localia ap
plicenť. Ne forte id q̄ cū de ca
sibus repercussionē respuētib⁹
agebamus: diximus mario cū
dedecore operātis eueniat quo
merito criminaremur. Si vero
delatores a tanto facinore abe
rūt ne credite excelsum ꝛ glo
riosum. Deū q̄ indicat celos q̄
arguūt ꝛ elemēta q̄ seniūt oīno
abesse. Et si non aliud. superest
tū in posterū cruciatus gehēne
vt Dinus Web. inquit. Idcirco
arecto non declinemus ne vbi
eternā requiē inuenire concupi
scimus perpetuo penā luamus
Precedēti igiť vēris solutiōe
domestice repellemus repercus
sino ex oleo rosa. bolo armeno
ꝛ sandalis oībus ꝓfecto cū albu
mine ꝛ vitello ouī vel isto. ℞. fo
lioꝝ maluarum ꝛ viola. aā. M.
ij. abſinthij rosa. rub. aā. M. ß. fa
rine ordei. ℥. j. olei camo. ℥. iij.
farine lentium. ℥. j. ß. coquenda
coquātur ꝛ colata pistenť: dein
de oīa simul misceantur et ad

Reper cussiū

ignem scōm artem fiat empla
strum molle. Illud autez meus
Auic. composuit in quo aparis
resolutionem inuenī cum mem
bri confortatione. Qđ facillime
ab ingredientibus percipitur.
Si quis attente ipsa consideraverit. Que si parum sufficere vi
sa sunt nullo teneamini impedi
mento quin ad mollitiua ꝓpa
dicta vos ipsos conferatis. Uel
si materia ad viscositatē aptior
magis erit subsequentia eligi
te. Si cū antedictis nihil ꝓsue
ritis. ℞. foliorꝝ maluarum ꝛ vio
larum aā. M. j. radicum lilioꝝ
albozum. ℥. ij. radicum altee. ℥.
iij. bulliant oīa simul deinde pi
stentur ꝛ cribellentur cui cribia
ture addanť butiri. ℥. ij. pingue
dinis porcine. ℥. j. ß. ꝛ fiat em
plastrum in mortario lapideo
vel. ℞. radicum lilioꝝ albozꝝ. ℥.
radicum altee. ℥. ij. foliorꝝ mal
narum ꝛ viola. aā. M. ß. bulliāt
ꝛ oīa pistata simul cribellentur
cui cribiature addatur pingue
dinis ꝗalline. ℥. ij. butiri. ℥. j.
arūgie porcine. ℥. ij. fermēti. ℥.
j. ß. farine ordei. ℥. iij. croci. ℈.
j. cum eadem decoctiōe fiat em
plastrū in bona forma quo post
ea vtamini. Cum ergo ad id fa
stigij peruentum erit vt vos ar
ma capescere abhoꝛret. Ilico
vos flobothomo accingatis vt
cum ad conflictū volueritis in
trepidi cōsistatis vestraſq̄ ope
rationes audacter agatis. Naz
ego complures afaduerti Frā
cisce vosq̄ dilecti fratres cū sa
lutem infirmis prestare voluis
sent timiditate quadam silice
scere nulloq̄ modo apostema
ta percutere potuisse. Ex quo
dedecus sibi maximum para
uere. Ut ergo illud idem ef

Watu ratinū.

Aliud.

Digitized by Google

fugiatis vos accincti manicas flobothomo aiose apa pfozabi tis. Quoz apertione celebrata ozdinē superius narratū indige rendo z abstergēdo obseruabi tis. Uerū i loco cicatrizādo vti mini isto medicamine q eximi nij. ℥. j. z olei ro. mirti. añ. ℥. j. ℈. conficit. Istud nāq multū in si gillādo vz semp tñ loco ptius irrorato decoctiōe ex aqua plā taginis rosata ac alumine; roche parūq mellis ros. colati cō posita. Qua vsus sum z assidue vtit meus magister in vlceribꝰ cicatrizandis. Quarta vero in tētio erit accidētiū que plerū q apatibꝰ incūbūt certa emenda tio. Nā si illis dintꝰ patiēs ve zaret virtus eius pternere. Qō vobis maxime ipedimēto esset: ne qō incepistis feliciter perficiatis. Sunt ista duo quip pe accidētia in apate valde ve rēda doloris scz extensio z loci denigratio. Quam enimuerovt plurimū curatoris defectu enē nire cōperi cupiētis materiam fluxā exhalandā repcutere que nēpe fortibus repercussiuis in loco cōculcat vt supra dictū est cū de illis q repercussionē abo minant tractabāt. Idcirco vos qui hāc artē exercitaturi eritis fraterno amore ac deoz numi ne adhortoz ne tm sceleris pa trare possitis vt repcussiua qui bus vsuri eritis in loco dolenti ad fermētationē potꝰ q mate riei inacerbationē seu incruda tionē declinēt. Nā pro materia defluxa porozꝫ dilatatione indi gemas. Qō facile quis habere poterit si nra repcussiua superꝰ formata frequētauerit. Si vero istud accidēs siue p incuriā cu ratoris siue p materiā cōtusam exilierit hec infrascripta impla strabitis quibus in hmōi casi bus vtebar. ℞. fabaz excoziata. Exhas rum li. ij. foliozꝫ maluaz. ℥. ij. lactuū bulliāt simul in lixiuio vsq ad z mem perfectā decoctionē deinde pi bzi cō stenk z incozporenk farine semi fortan nis lini. ℥. iij. farine lupinoz. ℥. uum. ij. z cū sapa fiat emplꝰm. Istud em pozos aperiēs materiā ex halādo mēbzū pfozat. Si autē emplastro applicato pziaz scēa die magis magisq obfuscabit erit necessariū ad vlteriora trās ire locū clarificādo z incidēdo scōm morbi postulatū z loci to lerantiā. Nam ista sunt accidēz tia que nō ita facile tractank si cut docenk; sed maxima medici diligētia reprimuntur z curank. Et ideo qui ad hanc erūt facul tatē enolaturi debeāt ptius cuz optimo exercitatoq magistro nidificare z illiꝰ facta bene in spicere z dicta memoriter z sub tiliter pensi cular. Ut cū e nido exilierint valeāt firmato alarū remigio secure aera percutere z nauigare z nō modo huc mo do illuc circūuolitare z iter sco pulos illidere veluti pyzatarū fuga parati solent indocti pela gi naute facere. Facta deniq scarificatione subito locus irro retur lotione ex lixinio et sale confecta. Irrozato igit loco su peradditis istud ex mente gui donis. ℞. farine faborum fari ne ozobi. añ. ℥. vj. farine lupino rum. ℥. iij. q cū oximelle deco quank donec emplastri formaz acquirant z loco postea tepide applicantur. Uel decoquatis fa bis cozio exutis in lixinio bar bitonsozis cum lupinis quibus simul in mortario tritis locus amiciatur. At si cum ista admi-

Digitized by Google

nistraueritis et carnem malam vel corruptam videritis ne consulatis amicus quin egyptiaco locum visitetis facta tñ descriptione Auicē. que est hmōi. R. florū eius alumini rochē mellis aceti boni aā. partes equales que omnia simul tantisper coquantur dum rubeum acquirāt colorem. Quo postea locum sena egritudine exacerbatum vestro iudicio defedabitis biduo aut triduo semper tamē iterando donec escharam pduxerit et separationem facere inceperit. Que omnino ferro extirpanda nō est. Sed vno illorum mollitiorum eradicanda atq; dissoluenda butiro aut pingue dine porcina vt supra dcm fuit. Que cum ceciderit vlcus qō remanserit sicut alia vlcera curandum erit. Quoq; annuente deo plenā vobis dabimus notitiā.

Tinctū egyptiacū

autoritas.

Tenetis ergo curam putrefactionis quā venire maxime prohibere debetis. ȝlā semel perenti nulla deinde suffragia prosunt. Ceterum deinceps deueniendum esse machinamur ad apostematis indurationem si prius de sedantibus dolorem pauca diximus cum vnum sit de maxime naturam prosternentibus vt aristoteles olim doctissimus et acutissimus protulit scz dolorē et pudorē humanam dissolucre naturā. Consequenter huic etiam opitulari necessariū vr cū tota nostra intentio sit humanitatem pserua re. Sed vos latere non dz doloris sedationem esse male cōplexionis alterationem: dsimodo non sit ex materierum incarceratiōe (de qua loquimur) vel cōtinuitatis solutione aut comestione. Ista nāq; alia atq; alia ex poscerent subsidia. Dolores em scōm quem incumbunt locū aut continuitatis solutionē aut subitas alterationes ostendunt vt supra dictū est ex galeni opiniōe tertio tegni recitata. Cūq; hoc sit ex vestro ingenio alterantia vos adinueneritis. Pro materierum incarnatione non multa prelibabimus ne forte pre nimia inebriatiōe ingeniū sopiret. Sed tñ que magr meus Joannes et cōpater in casu colerico administrabat vobis referam: ne q; prius dicere instituerā me deseruisse videar. Quare si quis vestrū dolorem mitigare inhianerit. Ȝlnd in principio resistendū ordinare pfectum oportebit. R. succi Lactuce olei rosa. Aluminā. ā. ℥. ij. albumina et vitella duorum ouorum que simul oia conquassentur deinde loco doloroso applicentur. Postero vero die istud erit loco superaddendum vnde primum fuerit deiectum. R. medulle panis decocte in lacte caprino aut ouino vel i brodio pulli aut capitis castrati qō satius esset. ℥. vj. deinde exprimatur aliquantulum cui addantur olei rosa. olei camomil. ā. ℥. j. vitella trium ouorū. Que oia adinuicem conquassata misceantur et iterum decoquantur lento igne donec aliquātulum stipentur. Quod cum fuerit decoctum vos ipsum tepidum administrabitis. Si vero his annotatis dolor ipse non refrenabitur: istud vos successisse tenebitis. Nam aliquando vehemētia doloris facit nos indigere medicinis mollificantibus absque attractione et forsasse erit cum eis infrigidatio non

Dolor inhianerit

Digitized by Google

phibēs mollificationem vt ait Aui. loquens de flegmone. Et ppterea si ista saperent maturationē ne admiramini cuz ab
Aliud ipso principe doceamur. R. malarū violarū añ. Ʒ.j. q̄ decocte pistentur cui addite farine or dei. Ʒ.ij. olei rosati. q. ſ. z iterū bul. parūp donec emplastrum fiat sup locū ponēdū q̄d si nō
Aliud ptenti eritis istud aliud annotabitis. R. farine fenugreci semints lini flor camomille pinguedinis galline liq̄facte olei rosati añ. Ʒ.ij. misceātur simul z bulliant cum decoctione malarū z violaz̄ pter oleum et pinguedinē donec impastent deinde oleū z pinguedo calefacta bene incorporent adden do parum olei camomillini et anetini et fiat emplm. Nā istō aperiet pozos et maternei ꝑcutere dolorē carminabit. In augmēto vo egritudinis istud cō formabitis. R. olei rosati camomillini. añ. Ʒ.ſ.ß. vitella duoz̄ ouoz̄ farine ordei. Ʒ.ß. aut parū plus q̄ bene spatula agitata cū vobis necesse fuerit in loco dolorozo collocabitis. Hec pro dolore sedādo satz̄ arbitror sufficere nā ex istis vro marte ad firmi vtilitatē z vestrā volūtatē explēdam ꝑsimilia formare excogitabitis. Ab eis q̄dē absolut⁹ redeo nūc ad aꝑatis indurationē quā hercle intactaz̄ ob facilitatē reliq̄ssent. Uez̄ ne sermo noster mācus appareat q̄d⁹ hmōi casib⁹ vsus sum recitabo. Licet ista intētio varia aꝑatis ingenia lintescenti habeat q̄ ꝑsumunt scōm illa exigētia. Qñ (vt inq̄t Mesue capto ō lassitudine et debilitate corporis post purgationē intē tionē nostrā ꝓtimus ad cām et abscindim⁹ eā qm̄ hec est recti mollitudo cure z thesaur⁹ opatiōis. catiui Iccirco si qñ apparuerit vt locus idureſceret añ q̄ firmet vt facili⁹ lētescerent isto medicamine curat. R. caricaz̄ piguiū. nu. x. radicū althee minutatim incise. Ʒ.vj. decoquant sūt vsq̄ quo radices bñ fuerint decocte postea ablate pistent i mortario marmoreo cū axungie porcine. Ʒ.ij. ſ. croci. Ʒ. ß. q̄ facto locus lintescēd⁹ cooperiat et habebitis q̄ aucupamini intētionē. Si vo a vris retib⁹ ꝑdā euolauerit vestrasz̄ manꝰ ludificata fuerit ne alias idē ꝓpetrare valeat isto scdo eā irretabitis. R. terebētinam butiro admixtā z incorporatā que me diusſidi⁹ resolut z mollificat: sed añ q̄ applicet loc⁹ sepius aq̄ tepida irrorādus est q̄ q̄dē est ꝑua ad maturādū dispositio. Cū aūt ad suppurationē iā deuenerit cauterio aperiat potentiali aut falcastro aut q̄uis alio mō z ingenio dūmō recte bñz̄ tractet. Fcā deniq̄ aptiōe curet vt supra vobis recitauimus. Hec sūt q̄ a me vobis hodie dicēda esse credidi. Que si nō ita ornate dcā sūt sicuti vos forsitā expectabitz̄ mee simplicitati indulgeatis. Nā ego vtvobis esse ꝑtū arbitror oratorie loquacitati nūq̄ operā ipēdi. Cūq̄ ē simpler sim simplici sm̄one q̄ a me tractata sūt ꝓtractaui. Que si vobis cordi extiterit cras eodē mō ac ordie q̄ ō vnerib⁹a nob⁹ ōlibāda erūt recitabim⁹. Uez̄ si q̄d i b̄ sermōe ōliqrī z mēdo dignū fuerit emēdatote. z si q̄d tū honorz̄ assurrexerit illō velut i ꝓnci

Aliud Nota

Digitized by Google

pio nfe sermocinatiõis diriñ deo marinio ac virgini Marie o ferratis vt illud virgilianũ no bis vendicem⁹. Ad ioue prici pium nam sunt ionis oia plena cuius nomẽ sit benedictuz. Innocẽs. Statz ornate splẽdidecz hodie. Mariane te gessistiz po cula digna maiore siti cñ nostra poteriti Qõ nemini mirũ eẽ debet cũ sis vndicz humanitate charitateve circũfusus. Quẽ deus pio tãto a te in nos mune re conecto secũ det tuaczopera erga egrotos semp exercẽda. feliciter z patrie tuiscz parentib⁹ cõseruet qñ nfam de te estimationẽ cõdignis medicaminib⁹ extinxisti. Verum te modo admonemus vt cras huc ad nos euoles quãto grãdius grãdire gradus possis cũ egrotos iam curaueris. Ut qõ promisisti nobis sine vsura ac dispẽdio persoluas. Nũc vero qm̃ hora ipsa vt infirmos visites te admonet memor nostrum felici bonoz si dere habeas. quãdoquidem et nos crastini huc reuersuri bene discedamus. Mar. ite felices meczq vestrũ esse non dubitate.

Finit tractat⁹ de apatibus.

¶ Incipit tract. de vulneribus. ¶ Benardinus.

Verumqz accidere solet suauissime Mariane vt si qd boni vel mali imineat mortalib⁹ diuinus illud hercle animus presagiat. Quod quidem nobis ptingit dum verebamur ne quid temporis fructus conteretur diem expectando misseri perdidimus. Quod tua nobis causa factum est ex quo vt ingenue fatemur tibi multum debachabamur. Quoniam quod nos antecapere oportebat illud nempe postpo fuimus. Quod ni summa cum diligentia restituas tibi dicam ascribemus. Mar. agitcet lubet quando quidem totus ego videtur sum omnes vos saluere iubens. Cosmus cohe salue atqz iterum salue quãdo sine ambagib⁹ exordiere. Mar. eq̃ iubẽs vt dicitis faciã definitionẽ omittẽs. Quãz multi qdẽ authores q̃ eũ ꝺ aliq̃ re dicturi essẽt ab illi⁹ diffinitiõe icipiẽdu nõ ab re fore iudicauere. hi qdẽ hac vt opinor sñia tenebant. Qõ si qd difficile cognitu eẽt de q̃ meminissent nũcz pcipere tur nisi a diffinitiõe exordiũ habuissent. Qõ merito fieri oportebat si qõ mõ dictũ ẽ iterfutisse Nã id sp facere dñt vt cũ aliq̃d nodi iterloquẽdũ acciderẽt ab ipsa definitiõe extricaretur. Qõ i meis dictis reor nõ posse euenire. Nã de vulneribus dictur⁹ sum q̃ omnibus manifesta sũt. Cum humano generi a natura insitum vt ea q̃ nocitura essent sedule cautecz declinaret. Cũcz res hoc mõ se habeat dixi omnibus esse cõpertũ. Qõ si aliter fore animaduerterẽ cõmodius ab ipsa diffinitiõe nostrũ inirẽ sermonẽ. Nam quid facili⁹ eẽt dicendum quam q̃ vulnus sit continui solutio ex tempore facta z in mollib⁹ aut duris partib⁹ sine putrefactiõe cõsistẽs. Idcirco qm̃ nullam indẽ posse oriri vtilitatem curatiuam videbatur silentio pretereũdum esse autumani. Sed si qs vestrũ definitiõis pcupidus existeret

illa que mō dicta est in loco vti poterit. Nec sibi psuadeat a me aliam describēdā esse. Nam eo magnitudinis artis medice p cessurus sum que nobis practicantibus vtilitatē z amicitiam parare debeat. Et q̄ oportune fabricare valeam a prima diuisione me disserere iudicio oportere. Clemēs: bene indicas ſz nos ide te exordiri cupim⁹ ex quo nobis continua oratio prezerek. Mar. hoc idez precordia mea circūuolebat. Julius: eia ergo te ad ppositū conuertas nulla interiecta sermonis interruptiōe. Nisi quando forte fuerit animum sumendi necessitas.

¶ Marianus.

DUplicia q̄dē vulnera esse cū in lucerarū ludis versaremur mi Juli volūs ceteri ffes accipim⁹. Que in er se nomine ita differūt sicut vnius cura ab alterius curatione differt. Quorum alterum est simplex alterum vero cōpositum. Simplex enimuero vulnus est illud in quo non est substātie deperditio z vna tantum intentiōe curandi curatur z cō solidatur. De qua nullā ob facilitatem faciemus mentionem cum a muliere ab hac nr̄a tempestate hmōi vulnera medicentur. Illud autem q̄ cōpōsitum nūcupatur est in quo fit deperditio substātie ac plures intentiones curatiuas sibi maxime vendicat. Sicut est diuisum cōtinui ꝓsolidare z q̄ ab eo de p ditū est instaurare z q̄d apostematis intumuit curare. Quorū quedā necessario mortalia esse dicimus: quedaz sanabilia. Dicemus ergo q̄ letalia esse nominum⁹ z a corde tanq̄ ab arce totiꝰ corporis nos incipere nō absonū a rōne existit. Dicimus igit oia vulnera substantiā cordis offendentia esse mortifera. Nāvr Auicēna refert cor nō patit (vita durāte) ptinui solutionē. Et ꝓpterea vt vno ore oia intercludā q̄ ad vitam necessarie virtuti ipediméti obūciūt hominē ad acherōtē sine vlatico emigrare hinc cogunt. Sicuti vulnera substātie cerebri adhe rētia trachee arterie meri pulmonis epatis chilifellis diaphragmatis stomachi splenis intestinoꝝ graciliū renū z vesice. Et fere oia intrinseca piculosa sunt q̄m ab extrinseco aere ipa alteranť z spiritꝰ offendunť ac etiā ꝑtꝰ q̄ humanaz naturā solet fulcire destruet. Et rō ātisto rū mortē fouētiū ē q̄ cū sanciā tur difficillime ob ptinuū, motū cicatrizāť. Cūq̄ ꝫ illis dent geť sua offica vite necessaria p ficere nequeūt. Restat de niq̄ vt de illis q̄ musculis accidūt aliq̄d ōlibem⁹. Cū nō sint mēbris extimāda quā p̄dcā in q̄bꝰ manifestā claraq̄ ꝓsistit motis significatio in his ꝫo digna prophetis z homibꝰ deoꝝ numie limphatꝫ pnosticatio. Nā sepe id solēt cōmētari q̄ rabidꝰ anguis in herbis latitans vt plm erranti hoi facit. Aut est transeuntes momordit. Aut coloez palloze concussit. Idcirco mi fa cundissime. Bernadine volūs mei dilectissimi de illis paulum ratiocinemur. Ne nos sic non opinantes ducāt falso gaudio et inde inter oscitantes opprimant.

Excogitemus

Cogitem⁹ ergo vulnera que a tribus digitis supra vel infra secundu⁹ iunc̃uras musculoꝝ capiti ac lacertoꝝ occurrunt esse valde periculosa. Neruoꝝ quoq; punctura propter coꝝ sensum ꝛ cõmunitatẽ q̃z cũ cerebro habent spasmi solere eẽ gñatiuam. Vñ illud diuini hyppocratis certificat. In vulnere spasm⁹ supueniens vt plurimum mortale. Que quidẽ vulnera in istis locis nõ oino pt̃enẽda sunt. Nã ꝛ medico dedec⁹ parare solẽt nisi caute astãtib⁹ de hmõi ipse p̃nosticeꝝ. Qõ mihi iã contigisset cũ vitã p̃mitterẽ vni vulnerato per tres digitos a genu sursum. Nisi me admonuisset magister me⁹ Joãnes de Vigo Januẽsis cui quãtũ debeã non valeo extimare. Nã si p illi⁹ commodo vitã meã (qua mortalib⁹ nihil cari⁹) ẽ dislapidarẽ nullã suoꝝ erga me meritoꝝ partem attigerẽ. Q̃m si singula q̃ i me ab ipso p̃fecta sunt cõmemorare vellẽ pr⁹. Titã suos anhelãtes equos a curru diuũgeret q̃z ego finẽ illi⁹ imponerẽ. Redeo vñ q̃si erã delapsus. Cũ vitã illi sp̃oderẽ his me ꝟbꝫ secrete clãq; domesticis interpellauit virtute p̃sentiẽte nullove i vulnere apate emergẽte egrotoq; q̃e scẽte ac si nihil perpessus esset. Perp̃ẽde rõneq; discurre vtiq; semp facis mi Mariane hec signa q̃ i hmõi vulneribus spasmum inducunt. Cum hic mihi tumoris eminear malũ hercle nuncium affero quod ex lõga experientia nactus sum. Nam materia que ad doloris locum fluere deberet i neruis ibidẽ: vñ spasmuꝫ affore video. Qõ si nõ mꝛta mã (nã idẽ mꝛta facit) defluriſſet ad locũ mihi bone spei de firmo nunciũ afferret. Jd q̃dẽ significaret mãz neruos relinquere ꝛ fozas adp̃etare. Et q̃n illõ vsq; int⁹ sopiꝝ malũ de ipõ fere p̃cipio. qõ q̃dẽ (mirabile dictũ) fuit. Nã spasmo añ q̃ntuꝫ die exiliẽte egrot⁹ e medio ad superos sine pẽnis aduolauit. Vñ q̃si ego stupid⁹ memorie illa signa tradidi et adhuc tradita ꝟuo. qõ ꝛ vtvos faciatis moneo: ꝛ si q̃ nota fũt renotavt cũ illis eẽt op⁹ tãq; e p̃optuario eadẽ exp̃omere videamini. Ex q̃vos ipos appello ne nimꝫ p̃cipites in p̃nosticãdo q̃z cauti ac maturi eẽ debeatis. Cetera ꝟo cũ ab his discesserit ꝫ vulnerib⁹ q̃ lethea p̃dirimus sanabilia esse nõ dubitatis. P̃to q̃z curõne adipiscẽda duo capitales modi reperiũt. Quoꝝ alter fit via p̃me intẽtionis. Alter ꝟo scõe intẽtiõis via. Mod⁹ h̃ tũc fit q̃n dissolutũ cum modico etrogeneo p̃iungit vt ossa q̃ cum pozo sarcoidevn unt. Jlle vero q̃n partes separate suo homogeneo vniunt. Quos semp añ oculos habere debem⁹ ne ea in vulnerib⁹ administ̃rem⁹ quoꝝ postea sit penitẽdũ. Qõ (vt effugiam⁹) indicio esse incipiẽdum p̃to eoꝝ cura ab his quibus in vnoquoq; vulnere vtamur.

Cum p̃mũ aim ad curãda vlnera appuleritꝫ: hec vobꝫ stati subiciant i vulneris curõne vtenda. Scz regiminis vite ordinatio: vulneris localiũ administratio eiusdem q; accidentiũ emendatio. Quo

Digitized by Google

rum primum obtinebitis sex re
rum non naturaliū exhibitiōe
se vergentiū secundum infirmi
cōplexionem aut accidentiū re
q̄sitionē. Qō si quis ignoraue-
rit phisici illud ei regulabunt.
Cum tantū illorum sit viuendi
modum precipere z hūores ex
cresentes adequare intimasq̄
fluctuationum causas indaga-
re z veras proprias q̄ illarū cor
reptiōes exhibere. Que pleraq̄
omnia pauci attingunt. Nō qō
abdita et obstrusa sit in silicib⁹
omnino medicaminuz natura.
Sed quia parū cū philosophie
adepti fuerint absq̄ vlla medi
cine exercitatione z experiētia
(que quidem artem facit velu-
ti Aristoteles recitat expoli in
tentione procmio methaphisi
cali) inhiāt infirmos ptracta-
re illorūq̄ corpa auidis dētib⁹
dilacerare. nulla aīe adhibita
cōsciētia. Taceo illā tirūculoz
cohortem qui modo militū insi
gnia susceperūt tanq̄ rude do
nati vrbē ambiunt z peragrant
ac si tota illorum cōsumpta sit
etas in experimentis z in natu
ris simpliciū cognoscēdis. Ah
quanto prestantius mi Berna-
dine sanctiusq̄ illis existeret si
te tanq̄ preceptorē oimq̄ disci
plinarū datorez imitarent. Cū
hac nostra tempestate qui tecū
literis moribus z oib⁹ disciplī
narum generibus sit cōferēd⁹
habeam neminē et adhuc feru
le manū submittere (quod ma-
ximū ē signū virtutis z sciētie)
nō dedignaris. pertrāseo alia
q̄ in te sunt ne mea tuarū virtu
tum commemoratio alijs qui
te nō nonerint plena adulatio-
nis videatur. Et ideo me ipsuz
colligō atq̄ eo vnde oratio de-
fluxerit reuoluā. In secūdo ve-
ro localium regimine andaba
tarum more nō esse procedēdū.
Sed argum vobis sociū adhi-
bendum vehementer pluadere
debeatis. Nā si aliquid in vul-
nere curando allucinati fueritz
vel a nobis negligentia preter
missum maxime ac plures na-
scerent errores quēadmodum
philosophantibus Aristoteles
in primo phisicorum demōstra
uit: sez eyno inconuenienti da
to plura sequuntur. Iccirco nc
id accidat acri oculoz intuitu
perspicaciscq̄ ingeniū consilio
videndum ac consulendum ar-
bitror. Ex quo ergo cum coram
vulnerato homine astabitis q̄-
dam modo vulnus collocatum
quale z quantum sit prius a vo
bis examinandum est. Nam si
fuerit paruum z carnosum abs
q̄ substantie deperditione so-
lo nectendi vinculo curaretur.
At si magnum et profundum
fuerit in hoc primo coluctami-
ne vt, sanguis emorragiam
(si ibi affuerit) aliquo medica-
mine vel ingenio coerceatis.
Que describam annuente deo
in. c. de fluxu sanguinis cū vlce
ribus meminero. Ad qō poteri
tis adnolare cū ipso indigneri
tis Nā ibi remedia dicemus q̄
huic congrue accōmodabunt.
Quo facto vniende sunt partes
disgregate: et hoc satura cum fi
lo subtili et bn pollicibus pre-
sto ac etiaz per ceram deducto
facile pficitur. Sed anteq̄ quo
modo suenda sint vulnera dica
mus casus qui ipsam futuram
formident breuius quo pote-
rimus recitabimus. Deinde
ad inceptum propositum reuer
temur.

Digitized by Google

profunda vulnera

MEmineritis aĩ oĩa mi Bernardine vosq; dilectissimi vulnera ex tereti telo vł aliqua sagitta pfunde facta in primis diebꝰ nõ esta tenẽda, se via pme intentiõis curãda lz via pme curenť intẽtiõis. Pro nõ curãť via prime intẽtiõis qz ipa apta tenemꝰ ne mã ibi incarcereť. Que si ibidez inspiceť ꝑ cõitatẽ quã cum cozdis vel neruis possent hre dolorẽ maximũ incurrerent. Et iõ in pmis diebꝰ nõ esse claudẽda pferimꝰ. Istud vidi eñ ipsemet oculis accidere cuidaz pugillo in collo vulnerato. Cũ q̃dã medicus bononiẽsis vulneris aperiẽdi cõsolidationẽ voluisset accelerare vulnꝰ apriõe regẽduz ꝙglutinauit ex q̃ i extẽsissimũ dolorẽ z ĝsi spasmũ egrotꝰ ille incidit cui nisi magr meꝰ citiꝰ subuenisset ob nimiuz dolorez ad acherõta nũciũ tullisset. Eo dẽ nũc reuoluor. Lz curenť via pme itẽtiõis sic ẽ illõ itelligẽdũ q̃nihildepditũ i eis gñať. ꝙ si gñareť eẽt scõe itẽti. curasecũdo vulnꝰ cni aliq̃ sui pticꝫ decrit a sutura oĩno sit alienũ. Nã aľ bñ curari nõ posset nisi via scõe itẽtiõis. Que ñ secꝰ suuz depditũ ac si mł vnicũ amissũ gñatũ anrioſe q̃ritat. Qõ si istaurare volumꝰ vł nꝰ ꝓiꝰ suere nõ ỏbemꝰ. Tertio si vł nꝰ fuit pfũdũz ab aere satz alteratũ fuere ne cogitetis. Nã ex aerea alteratiõe occulte sanies ẽ gñata q̃ digõnẽ cũ abstersiõe maxime ꝓclamat. Qõ si ab illo vobꝫ noto hebreo fuisset factũ vir ille bonꝰ mozuꝰ nõ fuisset. Qui cũ vł nꝰ satzsplã i sura accepisset multũq; aeri exposuisset vt ipe recte curaťť hebreũ accersitũ misit. Qui cũ egrotũ ꝑcipisset nulla interiecta ꝙsideratõe vulnꝰ init ꝓpere. Quo deniq; fctõdolores illico minurre cerũt: tertio ẽ die absciomenat ẽ i septio q̃dẽ ꝓcrit virus si bide note vẽdicauit. Qõ si hebreꝰ ille ꝓiꝰ digessisset cũ absersiõe deciũ in sucẽdo occupatꝰ esset fortasse illõ minime excreuisset. Quarto si vulnꝰ ex cõtusiõe fuerit futurã facere ne attẽtetis. Nã frustra vos laborasse iãtã ipi ꝓsentietis. Cuz galen nos ipsos admoneat dicẽs necesse ẽ ꝓtusũ putrefieriz i saniẽ puertiz adde vltia ꝓtusiõe naz in pua locũ nõ tz ĝ futura ipa cozrũpeť. Qõ q̃dez vidimus ꝓtigere cuidam iuueni romano nole Paulo blũdo q̃ cũ ad taurũ iterficiẽdũ ꝓspectaz. cucurrisset nescio q̃ nã facto ductus taurũ cecidit a cuiꝰ cornub⁹ cora illius nobilis lacerata fuit. Ad quã curãdã cũ q̃dã ẽpicꝰ chirurgꝰ ꝓperauisset statim cõtusuz vulnꝰ ꝓsuit quod morꝑ ruit. Et ni magister meus supertias tulisset forsan q̃ mõvitã degit nature cõcessisset. Quito vulnꝰ dicimꝰ vulneri ab alicuius aia ex metis mozsu edito futurã minime su aia ꝙuenire. Qm̃ locꝰ ille mozſ fa lis nõ etꝰ ẽ ꝓcau⁹ vel cauernosus vł sa ẽ suepit semi ꝓtusi vulneris natura. dum. Sz iste casus sucẽdus operãtis iudicio relinquiť cũ ptes separate ex mozsu possint etiã siloꝓtigi. Sexto cũ vulnꝰ osdetexerit ipmq; fractũ vel ab almocatidi scoopertũ manifestauerit nũq; cũ futura pacisciť ni ꝓiꝰ os detectũ amiciaťz fractũ integreť. Septimo vulnꝰ quod loco musculoso ex trãsuerso acciderit sutura oĩno respuit. vt Auicenna

Digitized by Google

refert in capitulo de qualitate ligandi vulnera vbi ait de musculis et lacertis dicēs. aut fuerit lacert⁹ q̄ sit disrupt⁹ i latitudine q̄m tūc nō aggregak. Imo ponat in medio liciniū timēdo ne incarneť cutis ⁊ remaneat lacert⁹ nō icarnat⁹ ⁊c. Quare ipz solutum tantisper vagari cupit dū sibi cura scōe itētiōis tribuatur. Et hoc idē vulnera neruosa affectare videnť. Nā si sueren labia eoꝝ cōsolidarenť ⁊ nerui subtus reumatizarēt. Dō nēpe reuma ibi incluūm apa gnaret vñ seqreť vel dissuere. vel nouā incisionē facere. Ergo ne hoc patremus vulnera huiusmodi soluta aliquātulū spaciari sinam⁹ vt ea facili⁹ postea ptractem⁹. Licet hinc insurgat illa tediosa disceptatio. Nūqd neru⁹ multilatus suēdus sit cum hinc inde varie sint autoritates atq; opiniones. Qua de re quidē pro vtraq; parte si disputarur⁹ eēz hāc tuēdi facultatē vtraq; opiniōes subsistentarēt. sz nunc magistro meo Joāni de Vigo ianuēsi assentias. Nō q̄ in illo⁹ ꝟba iurauerim sz q̄ ipsius sermo magis rōni cōgruere videbať sequendo opinionem diui sup illud Auicēne. Si aūt disrūpať in latitudine tūc necessariū ē suere ipz vulnus ⁊ si nō suit nō cōglutinať vulnus. Tū a me dimitteť cū nō sit ꝑsentis speculatiōis. sz q̄so animaduertite ꝟba Auicēne cū ꝑcipiat sui ipz vulnus necessario. Ego aūt dissolutū eē patiar. Intellerit ō vulnere amplo a quo maxima mēbri deplasmatio seqreť si solutū relinqreť ⁊ si suit magnū si a pūcto ad pūctū iterualli. Ego ꝟo de non amplo vulnere itelligo q̄ dē praxis etiā vos docebit. Plura etiam dolorosa ⁊ apostemosa futurā ipam nō admittūt q̄ facilitatis cā et manifeste apparentie nunc a me non pericli bunť ac etiā eoꝝ rōnes cōsiderāti aperiunť. hec omnino videbantur memorie esse tradenda in quibus futura nō vtimur eo nūc fratres reuertat vnde hinc ego diuerterim.

Cum ergo illa q̄ sutura renuūt ⁊ nō posse recitauim⁹ curam ipaz pferuerem⁹. Cō torto itaq; filo ⁊ p ce rā deductovt supra dixim⁹ suite vuln⁹. Semp tñ aduertēdo vt i pte declinioni exiturā siniei relinquatis. quod cum feceritis hoc medicamen ei super imponendum est quod constat ex albumine oui parumq; olei rosati. Et hoc fit ne multum patiēs affligantur cuz vulneris mede lama a vulnere remouere que dicitur lachiara. Nā plerunq; tantum dolozis eo maxime i locis villosis generare solet vt patiens quasi spasmari videatur. Et hoc tantum in vulnere consistat donec vigesima quarta hora defluxerit si sanguinis fluxuz timueritis. Quo elapso termino infirmum reuiserit is ridibundi ac inter fabulandum locum ipsum detegatis ab omni detectione quam post ea digestiuo silectis ꝑposito illiniatis quod conficitur ex ouorum vitellis et terebentina clara. Uel loco ipsius cum vulnus fuerit in capite vel multe sensibiliatis oleo rosato cum quo tū din erit in cura procedēdum q̄nouisq; sanies generata fuerit. Cunq; sanies generata erit

Mod⁹ sue di

Digitized by Google

tunc olno digestiua phibeant. Esset em si vlteri⁹ eo transieri tis addere putrefactionē putre-
Defēsiuz. Mūdi ficatiū. factioni. Uerūtn vulneris circ-cuit⁹ humectādus erit oleo ro sato omphancino tepido. Facta vulnerz visitatiōe istud defensiuū a plaga p vni⁹ palmi spaciū semotū distēdatis. ℞. olei rosati. ℥. ij. ℈. sandalozū omniuz añ. ℥. ij. boli armeni. ℥. ij. ℈. albumē vnius ouī aceti pa℥ si vuln⁹ fuerit a locz neruosis remotū sinaūt neruosuz fuerit loco aceti ponaf vinum granatorum. Que ola fiāt i mortario ducaf dū vobis vtē davidebunt.

Pulz maie carnis coroñ nus. Cū sic p q̄tuor vel quinq; dies curaueritis ab ipo q̄dē digestiuo q̄ciēdū erit z ad mūdificatiuū conferēdū qō sic ꝓponit. ℞. mel lis ros. ℥. ij. terebētine clare. ℥. iij. bul. parū addēdo farie ordq. ℈. croci. ℑ. ℈. q̄ ola ad ignem incorpozētur quo fcō vtiminoz p octo dies vel circa vt meli⁹ vi debit vobz expedire. Pro cui⁹ cōsolidatiōe habeatis vngm i curatiōe apatū descriptū cuz q̄ fere oia dissolutiōis gnā psolido de quo pōt Bernardinus nr̄ testificari q̄ sp (vt se cartificaret) voluit itereſſe cū curarem⁹ vni hyspane q̄ddā apa sub afcellis qō Albenzoar albumerō icurabile ponebat. Et sīi loco cicatrizando caro vnctuosa imineret pro eius remotiōe vtiminozum guento mixto qō ex vna pte vnguenti egyptiaci altera vngi apl̄oz cōstat vel isto pulnere q̄ vti freq̄ntissime soleo fcō ex mirabolanoz citrinoz. ℥. i. ℈. terre sigillate. ℥. j. alumis roche ℈. bisti. ℥. ij. piper nr̄ z terar̄ sicut alcocol cū quo certe de vulneris victoria triūphabitis. Hec erit curavulneris simplicis⁹ carno si ac ēt ꝓfundi q̄ vero sequēt⁹ de ꝓpositovulnere disputabūt.

Ulnera cōposita ea esse diximus in q̄b⁹ cum medio eteroge neo fit istauratio. Et hoc sicut in neruis⁹ ossibus. Licet autores dicant i pueris cum homogeneo medico ossium dislocationem ꝓglutinari. Nā ista spermatica membra dñr que cum discontinuantur nūq̄ consolidanf nisi affuerit potus sarcoidis q̄ est ab ossi Vulnebus lōge dissimilis. Que vt in ra macura obtinere z gñare ꝓssitis n⁹ sūmō dicendū est. Sed prius eli piculo gamus vulnus cubiti vel mastoideus. qm̄ ista q̄n accidit ceteris sunt periculosiora. Sed horuz man⁹ piculosi⁹ est rōne nerorum et chordarum ac paucitatis humoruz nutriētiū. Iccirco istud nobis sortiamur tā q̄ ipz curarem⁹. Pro cuius curatione multa cō sideranda sunt quorum omnium sermonem faciemus.

Ebetis ante oia mi Innocens voſq; mei socij cuz ad hmōi casum accersimini vulnus tedule, scrutari ne quid frusti ossis intus resereſ quod punctura aut dolore veluti stimulo virtutē irritaret. Que siquidē sint homata emerserint futurū apademōstrabūt. Cui⁹ aduētū oibus modis vijs ingenijs intercapere euitemur ne ad locū vulneratuz irrepat. Et hoc q̄dē obtinebitis si ordinē q̄ sequēt obseruabitz. Expurgato itaq; vulnere ab ossis frusto si ossa ītegre āputata fuerit vt cōmodi⁹ potestis ipsa collocare debeatis. Cū ab hoc labo

Digitized by Google

re eritis expediti tabellā i qua manus erit collocāda aptatam. bñq; stuppis suffultāt (vt apti⁹ ibi manus acq̄escāt) hēatis statiq; ad suturā vuln⁹ aptabitis si amplū fuerit. Nā paruū (vt dixim⁹) aptū erit curādū vt neruorum reumata libeāt facileq; habeāt exitū. Quo acto fuite cautē tñ ne nerui pūgant. Sup hoc intelligēdo vt in parte declinio ri exit⁹ generande saniei rema neat. Facta deniq; sutura manuq; collocata vulneratū locuz amiciēdū est albumine q; stupa ibiberit. Et sic mediocri ligatura inuolutum (donec vigesima quarta hora trāsierit) mēbrū re linquat cū idoneo vite regemine. Quo elapso termino statim ad infirmū reuertamini a barbi tōsore comitati. Ut de latere opposito diuersiuā flōiā faciatis. Ne materia spanda ad locū de pauperatū labereť. Nā si pria die extraheret bonū sanguinē hauriretis. Facta igit flōiavos vulnus curādū quertatis q; cū detercritis hec in vulnere medicamina locabitis. ℞. terebē. clarif. z subtilissime. ℥. ij. olei hypericonis. ℥. iij. z ad ignē simul ista misceatis z tepidum in vulnere ipsum administrate. Nam si frigidū applicareť forsan aliquid nocumēti excitaret. Vñ illud extat diuini hypocamphorismoz. Frigidū inimicum neruis ossib⁹ dētib⁹ cerebro spinali z medulle: calidū vero vtile amicū. Sequit ergo q; in oi ve stra vulnez apositoz operatione a frigore actu medicamina quib⁹ vsuri estis caueatis z mēbrū vulneratū sicuti puerperā a frigore custodite. In circuitu vero vulneris applicet peciola

Flobothomi adiuersiua posit. 24. horas

Defensiuum. ℞.

ibibita oleo ro. in quo fricti sint lūbrici idest vermes terrestres. Dō nēpe lesam particulā z forte tabit z si qd hūoris illuc cucurrerit exhalabit. Circa vero cubitū p materiez fluxu istud defensiuū illimitis. ℞. olei ro. mirtini añ. ℥. j. ℈. boliar. terrefigil. sanguinis draconis añ. ℥. ℈. sandaloz oim añ. ℥. j. ℈. cere albe. q. ℈. z fiat defensiuum molle ad formā vnguēti. Cū ergo vestra cura sic trāsierit p sex vel octo dies vel plus donec nerui reumatisma inceperit euomere ad alia migrare vos decebit ad abstersiuū scz z vngm. Quoz primitalis est descriptio. ℞. terebēn. clare. ℥. j. ℈. sirū. ros. ℥. j. bulliāt parū simul addēdo farine ordei. q. ℈. sarcocolle turis añ. ℥. ℈. croci. ℈. ol. a simul spatula agitate donec bñ incorporētur. Istud em erit abstersiuū sine mordificatiōe quo in hmōi vulneribus indigemus. Sup quo istud vngm administrabitis q; me⁹ magister ordinauerat pin guedinis vituli z vacce añ. li. ℈. olei ro. li. j. tereb. clare. ℥. iiij. picis naualis z grece rasine pi ni añ. ℥. ℈. litargirij arg. ℥. ij. ℈. vini odozi. ciatum vnū lūbricorum. ℥. ij. melli hypericonis ru bee tintoz anthos añ. M. ℈. bulliāt ois simul vsq; ad psumptiō vini preter mineralia z terebētinā deinde colatis oib⁹ iterū ad ignē cū litargirio iā dicto bulliāt z baculo ptractant quousq; colorē acquirāt nigerrimū. vltimo vero loco addat terebētina predicta z cere al. q. ℈. z fiat vngm molle q; in neruoz vulneribus marimi inuamēti esse inuenietis. His ergo omnibus administratis vsq; ad ipsi⁹ si-

Aliud

Nūdificati nū sine mordificatione. ℞. pro vulneribus neruorum.

Digitized by Google

gillationē tūc p cicatrizatione ista decoctiōe vel q̄ in aparib⁹ sigillandis scripta fuerint vtimini. Sed illa hāc meliorē inuenietis qm̄ est cum mēbri cōfortatiōe qua vti recte i isto loco poteritis. R. rosarū mirtillorum absinthij balaustiarū aā. M. j. mucū cupressi nu. r. bulliāt cum vino stiptico vsq; ad consummationē tertie partis qua pro membri instauratione cuz spongia bene expressa vtimini. hoc equidem fratres carissime ordine huiusmodi vulnere curaui q̄ medius fidius mihi z honorē et vtilitatem peperit. Hec satis esse puto quātum ad vulnerum compositorū curaz. Nunc autē tēpus nobis adesse videt vt de accidentibus sicuti predirimus pauca enarrem⁹. Quod iam reliquissem ni vos illud inhiare animadverterē. Cum maxima pars curādi vulneris z vlcerū de quib⁹ annuēte deo cras rōcinabimur vebis cū existat in remotiōe accidentiū. Ergo ne vos tāto desiderio defraudare videar istō oneris p viribus subire accingor.

Cicatrizatiuum.

Non possum eqdē multū nō admirari Fratres carissimi naturam humanā tot casibus tantisq; periculis esse subiectam. Cū accidētia q̄ vuln⁹ solēt cōsecū mecū ipe cogitē. Que cū acciderit solertes ac ingeniosos homines maxime fatigāt nedum ingenij et doctrine pauxillos. Quid tūc illā chirurgicoz plebeculā opinari creditis cū doctū fluctuari ꝓperet. Nōne arbitramini q̄nabo cum mederi nesciat sinere humanā naturam dolore cruciari. Apostemate lacerari. Mala ꝓpleriōe vexari. Febre comburi. Spasma detorqueri. Paralesi detorpescere. Sinco- pi debilitari ac alienatiōe infa q̄ epinire? Ergo ne in eoz numero reta- ascribamur et hmōi criminib⁹ accusemur quo ad nobis licuerit studeamus vt q̄ cum venerint proprijs medicaminibus gubernemus. Nā nisi bene curent nobis honorē z vtilitatez infirmus ꝙ vitā qua nil dulcius homini recte viuenti est diripiunt. Quare omni indagine exq̄sitaq; diligētia cōtēplaridebemus qñ dolor naturam multum infestauerit. Nunquid tñ ex ptinui solutiōe z vulneris exiccatiōe an materierū cumulatione insurrexerit. Si ꝙ ex partiū disgregatiōe z arefactiōe vulneris oriat tūc p illi⁹ rectificatiōe mollitiuo indigemus medicamine. Si nāt ex materiez aggregatiōe factus erit in ipsum quidē dolorē auxilia desiccātia q̄ oleis farinis alijsve rebus desiccantib⁹ componunt sine vlla tēpoz consideratione ministrabuntur. Vis igit̄ bñ libiatis ꝓcipio si dolore ex indigestiōe facto distraheretur his auxilijs infirmum tueamini. R. medulle panis in lacte caprino decocte. ʒ. vj. olei rosati camomilli. aā. ʒ. ij. vitella trium ouoruz que omnia simul in olla misceantur z tātisp bulliāt sine vitellis dū bñ oleū imbibatur deinde auferat ab ris ignē immiscendo vitella bacu lo agitentur et fiat solidū emplastrū quo tepido i loco dolore agitato vtamini. Vt isto alio si illō minime vestre opinioni

Dolo- uum.

Digitized by Google

respõderit. R. decoctiõis mal-
Aliter uarũ ꝛ violaꝝ vel brodij carnis arietine aut cuiuslibet comedende ab hoie. q. ʒ. vt medulla panis ipo ibibat deiñ sicut di-
Aliter ctũ est i pozi decoquat. Uel i isto erit parũ croci addadũ q ꝛ in altero addi põt si operãi bene visum fuerit. Uerũ si ex materiey inũdatiõe exilierit ista infrascripta applicent. R. furfuris bñ triturati. W. iij. farine ordei ꝛ fabarum. aã. ʒ. iiij. camo. melli. absinthij minutatim incisorũ aã. W. ß. vini odorifeciatos tres bulliãt ad ignẽ ola cũ sapa sufficienti ꝛ in fine cocture addãtur olei camo. rosa. aã. ʒ. ij. ß. ane. ʒ. j. ß. croci. ℈. j. ꝛ fiat ẽplastrũ ad formam ceroti mollis. his quidẽ dolorẽ q vt plimũ solet materiã ad locum attrahere sedabitis marime si a frigore fuerit cãtus. Si vo a calido calida ingredietis p ve
℞ stra necessitate corriget. Quo me hercle sedato facile curam perficietis. Apa vero refrenabitis si defensiuũ superi descriptũ applicabitis facta defensiua flobothomia enemate tñ precedẽti. At si in vulneris circuitu rubedinem cognoneritis malã complexionez adesse
℞ iudicabitis. pro cui remotiõe hec administrabitis. R. olei rosa. ʒ. iij. misceantur cum albumine ꝛ vitellis duoꝝ ouorũ q cũ fuerint bene cõquassata administrate cũ pecia vulneri applicãda vel sic. R. vnguenti rosati. ʒ. ij. olei rosati. ʒ. j. q simul ponant in mortario plumbeo in quo bñ pistillo ducantur cui instillabitis succi lactuce. ʒ. j. ß. litargirij. ʒ. j. ℈. terre sigillate. ʒ. j. etiã cũ addictis inolabitis quousqꝫ fiat linimẽtũ efficeꝫ malam cõplexionẽ oino remouebitis. Uel si febris spasmꝰ paralesis syncopis et alienatio ꝑpter materierũ commotionẽ patiẽtẽ molestauerit vobis stati physicũ adhibebitis qui illa medicabit accẽtia. Qm si vellẽ syzupos ꝛ pharmaca ordinare (cuis istud ego possem qm cũ plꝰ ocij nacti erimꝰ ꝺ febꝛibꝰ disputabimꝰ) viderer tñ alienã messez igredi qꝛ nos de chyrurgia loqmur q vnguẽtis fomẽtatiõibꝰ ꝛ ẽplis aliisqꝫ linimentis aliquãtalis cõtentatur. hec sunt q a me hodie cudẽda erãt vt essem soluendo ne vos me nolentez in ius onceretis. Qm vincꝫ sacramẽti me obligastis ad qꝺ seruandũ q boni sinceriꝫ haberi cupiunt viro obligant. Uincẽtiꝰ. O quã bñ iudicas Uerũ quia vsurã istiꝰ diei nobis Mariane psoluisti ideo discedamus. At cras huc ꝓueniamꝰ ꝙ si ꝺd psoluẽdum sit persolnas vt qꝺ nobis arra boni datum est abs te restituamus. Mar. sic fiat quando eodem proposito discedimus.

¶ Finit tractatꝰ de vulneribꝰ.

¶ Incipit tractatꝰ de vlceribꝰ.

¶ Franciscus.

Oliros esse memini qui alta velis maria partolant ꝙuis bene instructas sit nauim vnico tãtũ foramine submergi. Qꝺ ꝺdẽ nõ parũ cõsiderationis affert de humana conditione. Que licet varijs casibꝰ fluctibusꝫ obnoxia sit: tamen vnico turbine ventoꝝꝫ sepenumero conquatit vt quos

Digitized by Google

modo ide possit emergere diu anceps illa colluctetur presertim si a quo seruanda esset deseratur. Ego autē rome(ne longi⁹ exēpla petam⁹)vidi ipse met oculis q̄ vlc⁹ sanabile añ genu patiabat animaz egisse. Illud hercle nō culpa medicorū factū est ad q̄ plerūq; ignari ꝓfugiunt:sed patiētes inertia desidia ac etiā dicerē auaricia si verbū istud scirem apud quosdā ꝓ ritu aurū vacaturū q̄ sepe illoz aures vnguibus scalpellat. Que si nō tam arcto atq; inextricabili nodo illi⁹ crumenā implicuisset forsan mō q̄ caret vitalem auram nobiscum assorbiret:sicq; tartara petiturus tanto exoso nole vacaret. Igit mi Mar.carissime vt a tā to piculo tātoq; facinore abhorream⁹ de vlceribꝫ ꝓsultem⁹ vt si qñ(q̄ de⁹ auertat nā hoies q̄ppe sumus)a tā moleste tedioso q; stimulo vexaremur scia mus opportuna calcitrare idonea auxilia formādo. Qñ q̄dē huic quoq; facultati operā impendem⁹ ac facilius per te nobis iter prebeatur sicuti in superioribus feciſti. Nam q̄o te gesseris ipsa res modo si op⁹ esset eloqueretur. Cum ipe omnia memoriter enarrem nō mei ingenij bonitate sed tua facili explanatione ac ꝓcinna diuisione. Que quantum animos ascenderint supra quam cuiq; credibile est existere videnť.

¶Varianus.

Ecte quidē dūdica sti:nam quod volebā dicere eripuisti. Sz tu cum me tātum laudes veri amici limina transcendis. Nam si res cō troueꝛ siam substineret nescio quomodo tua dicta tuereris q̄ ita soluta et adulatione plane vagantur vt nesciant vñ fluxerint redire. Sed de hoc alias. Nunc vero q̄ mihi eripuisti minime tacebo. Cum illud abre foꝛe non iudico quod nobis maxime vsui esse posset.cū ego huc aduētare cōstitueram et rectam viam egressus essem que me ad vos qui plus oculis mihi estis cariores conducebat statim a nuncio quodam reuocatus eo decessi vbi illuz q̄ me plurimum desiderabat ꝓueni: patiebaturq; vlc⁹ cauernosum in coxa et doloꝛosum cui⁹ maxima pars fuit medicoꝝ inscitia et eo maxime illi⁹ qui nunc est mihi infestissim⁹ atq; irat⁹ dico autē q̄ nuper baptismate sese immersit cui⁹ sententiam reuocauim⁹ ꝛ egroto satꝭ opoꝛtuna remedia composuim⁹ ac etiā mēbra illi⁹ fatigatiōe vexata situ placida:ꝛ delectabili quieuimus ex quo doloꝛ quo miser vehemēter crucibať(cuius me valde miserebat)acq̄euit:sicq; sopoꝛe aspersus leuez quietē itercipit ab hoc ergo resoluit itez quo venire destinauerā adnolaui mecū ipse reputans quāto ingenio quātave indagine sit op⁹ q̄ medici officio vteť ꝑsertim in vlceribꝫ. Nam raro dant ipsa simplicia circa q̄ si paululū aliquis fuerit allucinat⁹ ad acheronta egrotus cogetur obolū afferre sine viatico. Iccirco ne nobis eueniat vt inscīj dicamur huic negocio aliq̄tulū opere tribuamus q̄ vos me esse exoratū velebatis. Verū cū incepero ne q̄s vestrum me audeat interpellare nisi vbi

forte fuerit ad vestram intelligẽtiã necesse pcunctari. ¶Joãnes. Eloquere cum nos hac te sententia fauemus. Uerũ diffinitionem que maxime nobis cordi existit non omittas.

¶Marianus.

QUeriq; oẽs q̃ de hac re cõsultauerũt magis q̃ op⁹ esset practicãtib⁹ promulgauerũt. Ac etiã q̃ philosophantibus aliq̃ obscura fuerunt maxima cũ diligentia inseruerũt obscure pmulgatiõi. Illud excogitasse magis visi sunt vt viuacis ingenijs vires ostẽderent q̃ hoim ignauie cõsulerẽt. Forsan ea tẽpestate q̃s diceret diligentiores extitisse hoies q̃ sint in hoc seculo p̃lijs cedib⁹ obscenisq; delectationibus turbulentissimo hac eq̃dẽ rõne duct⁹ ea tm̃ hauriã que hui⁹ discipline sitibũdoz stim extinguãt eozq; desideriũ repzimãt nec futili inanitq; aure hominũ sentẽtias: sz vtilitati egrotãtiũ et practicantium cupiditatibus accommodabo. Ut inde venari possint pmodi tatẽ q̃ mẽdicꝰ egenis pauperibusq; auriliẽt z auaros diuites expilẽt. ex q̃ nosvlcerꝫ diffõẽ quã mõ me rogastis nõ omittẽdo feliciter auspicabimur.

ESt em̃ vlc⁹ ptimi soko sanioſa cum putrefactione tpe facta. Sñanꝫ ab exituris vt plurimũ auicẽne exulceratis pustulis agitatis z vulnerib⁹ male tractatis. Uñ vulnera cũ pmũ sicuti nr̃ ꝓceps asserit i pꝛio vlcꝛ i vlt debitũ digõnis absterſionisq; temp⁹ trãsierint z ad huc sanioſa fabidaq; extabunt nõ vulnera sed vlcera erũt appellãda. Ex quo sequit eis em̃ ꝓtinuitatis soko q̃ pus siue virulentiam expuet vlc⁹ certe noiabit. Quorũ q̃dã a caliditate. Quedã ẏo⁹ frigiditate nutriũtur. Ea q̃dẽ q̃ cuz rubedine in circuitu et pruritu reperiunt a calido hũore manabũt. Que autẽ late habebunt radices et sine pruritu et eoz color non erit in rubedine eleuatus frigide erũt cõplexionio. Et vlcꝛ q̃dẽ q̃dã sunt sine timore z q̃dã piculoſa. Sũt aũt piculoſa oia q̃ sanie cũ deberẽt gñare nõ gñabũt: ac etiã cũ apoſa erũt z illoꝛ apa sine rõne occultabit. Nã si cũ rõne euanescerẽt illo erit beneficio alicui⁹ medicaminis hac operatiõe vtẽtis. Nã si absq; rõne eliq̃scerẽt illud boni nihil poztenderet: sed mali non parum sicut spa fmũ z rõnis pmixtionẽ. Quãnis etiã sint vlcera que hmõi habeant ꝓducere effectũ veluti sunt dorſalia neruoſa geniculoſa z coxalia z q̃ maxime cũ nucha seruãt affinitatẽ vt ibidẽ Aui. refert. Et eozũ q̃dã nobis mozigerenꝫ q̃dã vero nos ipsos auersanꝫ z i curaz do se odioſa ꝓzebẽt ac difficillima. Sũt aũt curationis difficilis oia q̃ succedũt alicui egritudini per viam terminatiõis. Qm̃ inde natura exoneratur a superfluitatũ malozũ humozũ reliquijs. Nec nõ corpoza accidẽtialiter hũnida vel sicca tardẽ cũ sanitate paciscunt. Sicuti accidit grauidis mulierib⁹ z hydropicis hominib⁹. Quod alteri propter humiditatez ac-

Digitized by Google

cidentalē alteri vero ꝓpter superfluitatū retentionē enenire vī. Preterea z sicca z ethica nē pe nō facile consolidantur; ꝓpter sanguinis boni paucitatē. Sīlr miserima senum corpora tum propter ciboꝝ indigestionem ac chimi indecoctionē qm in illis caloꝝ naturalis extinguitur tum ꝓpter boni sanguinis paupertatē assidue vlceribꝰ dilaniant. Et multoties membrū male ꝓplexionatū est cā ne cito vlcus consolidet: quare oportebit te nō parū elaborare vt illiꝰ complexio rectificet. Cm nutrimentū qō illuc reperit puertit in saniem cum non reguletur a natura. Quid em est sanies nisi nutrimentum corruptum qō natura non potuit digerere nec in sedas humiditates conuertere. Hoc aūt vt facere possitis aliqs tulum nature simpliciū cognoscende incumbatis ac etiam a libris tegni omnium fins complexionum eligatis nec tēpus in nugis vētositatis verbis ac distortis rationibus conteratis.

Diffinitio saniei.

Nota contra theorizicos.

Quid em vtilitatū egrotantibꝰ vestrā opē implorantibꝰ afferetis: cū tot cauillationes totqs iacula cū torseritis de illa tediosa ac famosa corporis neutralitate. Cū em nos videamus eorum qui de hac re meminerint nullum nulli astipulari ac suffragari ad quid istā tpis perditionem amplectimur? Iccirco sequimini fratres Carissimi oī studio omni diligentia omnive charitate magistrum Joannem anthracinum maceratensem libros tegni nunc interpretantē. Qui quantum valeat in explanandis libris. in recitādis opinionibus excitādisqꝫ discipulis non possum mente nec animo concipere adeo totus illius sermo habertate latinitate z sentētijs habertrimis est z ornatus z fulcitus vt fere alter Tullius esse videatur. Que omnia non magis exoptare debemus quā ipsum colere amare z venerari cum homo sit tanta dignus veneratione z amicitia literatoꝝ z principum cardinaliumqꝫ frequentatione et fauore decoratus. Et que sunt facilis curationis sunt que ingruunt corpora bene cōplexionata z bono sanguine nutrita cum pauca humorum superfluitate. Istorum vero quedam permanent in cicatrizatione z quedam disfluūtur. Et que iterum relabantur sunt in quibus generatur caro ante completam mundificationem: vt idem Auic. docet. Quoniam non munda ibi superfluitas occultatur: quare oportet iterum corrumpatur continuitas proueniens secundo et propterea fistule existimantur. Quorum vlcerum genera quinqꝫ sunt capitalia scilicet. Virulentū. Sordidum. Cauernosum. putridum et Corrosiuum. Sed antequam istorum curationes pertractemus aliquantulum consentaneum esse videtur vt accidentia que nobis curam impediunt computemus. Quo facto ad vniuscuiusqꝫ generis curam reuertemur. Quoniam nisi accidentia corrigeremus que maximam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est vt recitat Aristoteles in primo de anima nunquam victoriam pugnando obtineremus cum ipsa cura se teneat ex parte materie z accidentium.

Quiqꝫ sūt species vlcerum.

Digitized by Google

Accidentia vlcer.

Sunt autem vlcerum accidētia sanguinis emorroisgia. Caro fungosua. Labia obstrangulosa. Dolor. Apostema. Duricies putrefactio. Os corruptū varices et rotunditas. Quorum vnūquodq; sibi suam vēdicat curationem. Que si forte petenti denegaretur: vel nos in ius duceret daturos vnicuiq; suum vel nūq; federa nisi debito soluto nobiscum cōtraheret. Igit ne tanq; rei ad ius trudamur vel tyrānide criemur dicamus quo istis satisfaciemus et a sanguinis fluxu exordiamur.

Excogitaueram nēpe inter loquēdum nunquid curriculo esset pertranseundum qō modo de sanguine loquemur an esset i eo passim insistendum. Cū multi autores qui de hoc ipso scripserunt humane vite sanguinē thesaurū appellauerint. Ego aūt ni ab eoꝝ fontibus poculū q ita sitibundus sorpsi tā cupide hausissem quo ve nole nolandꝰ esset nō facile inuenissem. Cū illud nō venis lateat vt tm natura sicuti auari defosso auro gaudeat iz cū sitibūda mēbra sitierint q vnicui q; satis esset impartiret p illoꝝ perfusione et alimēto. Qō cum tā anxie natura custodiat: afferamus igit laboranti subsidia vt recte cum opus fuerit officio fungat suo. Nā qd crudeli? qd ve inhumanitus esset illo q cū aliquē ope auxilio psilio tueri debeat desertū esse patiat. Iccirco ne aliqn eueniat q ipa de nobis iure queratꝰ sub vno genere duplicē speciē pstituam?. Ut facili? cognoscat q̄nā medicamine indigeamus: cū sanguis preter naturam emanauerit.

Omnis em fluxus sanguinis mi iucundissime Frācisce solet euenire aut a cā antecedēti aut a primitiuo. Quarum antecedēs in presenti negotio a nobis dimittatur: ne foue cū nostra limina trāscēderimus in aliena temere irruamus vñ merito postea tanq; fures detrudamur. Ut ergo dedecus istud oī conamine declinemus tm fiet nobis sermo de eo q̄ cā primitiua venas reliq̄rit. Est aūt sanguinis emorroisgia aut ex recenti primitatis discissione aut ex illius putrefactione. Ex discissione enim? sanguinē a venis resudare aut idefluere aut saltem deserpere. Sudat em vena sanguinē cum a pprio tegmine detegat vnde ipiam amicire statim iudicam? oportere q tnmiti ferro fuerat denastatum facili medicamine recupereť. Illud aūt pdecēti sutura cōpagemus. Si vero sanguis ille refractis obstaculis efrenitabit aut leni mitiq; icessu gradietur aut tolluratio passu suos grādire gradus nitet. Si aūt lenter placideq; incedet a venis hercle ipsum subrubeum ac grossuz exire videbim?. Sin vero tollutim pficiscet et rube? spumosus clarusq; foras prodiret arterialis eē indicabit. Pro quoꝝ curatiōe hec primo pside rare debemus. Nunqd vena tota trāsuersalr aut fm partē incisa fuerit. Cū vero totalr interfecta fuerit p illi? cura hūc ordinē tenebitis. Uerū aliaduertere queso fratres scōo debetis qō prime psiderationi hāc etiam

Digitized by Google

sub nectatis: vt bene pēsiculami
Incarnatiua estrictiua. nū. Plagā pfunda ne an superficialis facta fuerit. Si ꝙ planū: idest superficiē tenebit incarnatia applicabitis q̄ talia erūt R. sarcocolle mirre: aloes epatici: sanguinis draconis masticis quantum vobis videbit oportere. Que ola ad placitū valebitis dofare pur egrotātis cōplxio desiderabit. Sicq; huic sanguinis motosagie q̄ multoties nobis solet esse molesta obuiabitis. Quo medicamine in vulnere piecto stupeos glomerabitis plumaceolos. Quos albumine oui cū puluere boliarmeni ꝙquassato imbibitos sup plagā ordine cōponetis. Qui q̄de erūt tegendi pāno linteo in eo dē albumine madefacto seruata deniq; ꝓdecēti ligatura nedoloꝛē inferre valeat. At si pfunda fuerit accurata animaduersione censebitis. Nunq̄d si profunda futura facta fuerit porcēs erit meatū illū oppillare. Qō si ratione cōprobabitis futurā nullo mō dimittetis. Quā postea sequetur linteus pānus infusus in albumine cū pulucre mō dictis nullo post habita mō idonea ligatura. Que ꝑtū interdū operet solū istud natura ꝓsiderat. Uerū si futura ipsa nō p fuerit hūi ꝓsequimini ordinē quo semp vsus sum & mihi & egrotā
Lauatorū vinū stiptici. tibus bene successit. In primis itaq; vulnus vino stiptico lauabitis & hoc duplici de cā vna q̄ dē cā est loci cōfortandi altera ꝙ vt visui nihil sanguinis obstaculo fiet ne valeat eā bñ speculari ꝓbinā medicamina erūt applicanda: deinde rotā a vulnere matrem sanguinis studiose verretis ne ibi diu cōsedeat. Nam quantus sit illius teter & putridus odor mor narib⁹ pcipietis: cū vero ab hoc negotio eritis soluti alteri⁹ statim labo ris curavos suscipiet ne segnes esse patiar illutabitis ouiculaz vene sanguinē vomētis ito re medio. R. albuminis vni⁹ oui. q. ſ. cōti combusti. ʒ. ſ. pluueris gallaꝝ farine fabarū farine vo latilis. ana. ʒ. ij. pulueris mei magistri (cuius receptā in nne describā appellaturꝫ precipitatus). ʒ. ſ. misce ola & sicuti diximus orificio imponatis. Uerū si ex putrefactione inūdauerit ola incarnantia dimittite et ad putridi separationē incūbatis q̄ facietis vnguēto egyptiaco si putredo parua fuerit: sicz superficialis vel inter duas carnes: q̄ fiat descriptione Ani. cōstat enim mellis floris eris aluminis roche partibus equalibus. At si vero magis fuerit profunda administrate trocisci in fine descriptū qui mortuū putridumq; a sincero separauit absq; magno dolore: hoc aūt nemo bene pōt ꝓsiderare nisi pauicerit qūo administrēt. Ideo si ad hoc adipiscē dū animū incuruastis eligite sodes aliq̄ē practicum bonū qui possit actu practico iste vobis ola distinguere q̄s sane libenter facerem ni me studium abꝺpta practica distraheret. Cū vero hūm partez mutillata fuerit hec duo statim vobis subijciant quoꝝz vnū incisio: alterum vero ꝛectigatio nominabitur. Fit cīm incisio cum ea que superius dicta sunt non cōtulerint: & hoc ideo faciendum est vt vene incise capita sub carne contrahantur: ex quo sequitur illorum oppilla-

Nota hoc restrictius.

Digitized by Google

tio. Et tūc erit hoc perpetrādū cū pene parue vise fuerint. Nā si magne grosseq; esse cernerē tūr: tūc alterz igeniū nō multū ab isto dissimile ꝓpagabitis. Cōtēplamini igit anteq; incidatis si parua carnis ꝓtractio facta fuerit possibile esset ipaz colligare in parte superiori: q̄ nihil esset optabilius commodiusq; ad incidēdū. Si vo nō posset fieri vos ipam rescindite venā ferro ignito ac idoneo ad illud qđ facere cōpiscitis verū nō multū ꝓfundabitis ne arteria qua vena incidenda comitatur aduretur. Cum pauce dantur vene quibus arterie nō sociantur. Ego vero cū ad quēdam qui fluxū sanguinis triduo ꝓpetiebat: in quo restringendo multi et quidē nō ignari colluctarent esset accersit: z interrogādo eos qui aderant cognouissem q̄ huic casui eēnt administranda cōsummasse ne videret inter apes fucus atq; eos qui de me plurimū predicabāt i tali negocio fefellisset tali vsus sum igenio quo mihi vtilitatē egroto vero sanitatez cōparari de qua iam erant desperati. Cū meminissem dicto rū Auī. dicētis ad hāc sanguis morroragiam insurgere accidētia mala: veluti spasmū ex inanitione singultum ex stomachi villoz arefactione cū ipsa humiditas deficeret a venis miseraicis q̄ irritant a membroruz consumptione: z rationis cōfusionē aliaq; sint homata mortē frigidā arguētia. Nam ista sunt accidentia que hanc cōsequuntur egritudinē que cū apparuerint mortem certam prognosticant. Trāsuri labiū vulneris acu in parte supiori vsq; ad venā incisam eamq; intactā acu reliqui ex vna parte: deinq; eandem acū deduxi sub ipam venam ad partem alterā z iterum labiū ex infera ad superā partē transfixi. Ita q̄ laqueum incise vene cōpositm⁹ cui⁹ capita bñ nectādo venā cū labro colligam⁹. Sicq; honorē ab inferis vita egricitata reportauimus. Verū attendite hoc ꝯso fratres vt in omni vſa sanguinis constringendi operatione super imponatis (cum vulnus plumaceolis supradictis ipleueritis) petias aqua z aceto rosato madefactas ita q̄ totū mēbrum ex quo sanguis emanat ambiant. His igitur ingenijs contra hanc sanguinis effrenationē inario cū honore victoriaq; nō trophęis regalibusq; spolijs nudata triūphabitis. Satis iaz satis hucusq; de sanguineo fluxu dictum esse credimus. Quare ne tps qđ tam ꝓcipiti rota a supremo mobili volnit nos deserat aggrediamur vlcerū curatiōes vbi alia vlcerū accidentia ꝓpijs medicaminibus refrenabimus. Nā si de vno q̄z specialem sermonez tenereremus esset nō incūda nugatio. Cum ipsa eandem in curando necessario citarentur.

VErum enimuero Vt Abstemi nihil modo superfluī nostre sermocinatiōis esset vt anteq; vlcerū curationes aggrederemur breuiarrem⁹ vnde ipsa vlcera specierum nomina sortiantur. Cū tantum legenda inuenerim a causis scilicet tanq; a materia

Digitized by Google

antecedēti zab ipsis accidentibus ꝓpriis nominum appellatiōes sibi vēdicare solere. Dnr em̄ a causis vlcera colerica sanguinea flegmatica et melācolica ꝛz ꝙ hunioꝝ aliq̄d odioseꝝ vlcera fouebit. Ab accidētibꝫ ꝺo appellantur dura cauernosa: fistulosa: putrida: cācrosa: formicosa: corrosiua: dolorosa: apa: obstraquosa ꝛc. Id genꝰ sim̄ qō istoꝝ aliq̄s vlceri erūnose imminebit. Ceteꝝ vere cause a q̄bꝫ vlcera suā ee ꝓcipiūt due sūt scz añcedēs: ꝓiūcta: añcedēs ē corruptio cū nimia ꝯtitate malohūoꝝ ex iordinato regimīe genitoꝝ cū potētia corrodere ac corpis pticulas vitiare ꝛ corrūpere. Cā q̄dē ꝓiūcta ē malitia ꝓplexiōis introducta ivl'neratis pticulis ꝛ exituris ꝛ pustulis apertꝫ male a medicis tractatis sicuti hac nr̄a tēpestate medici faciunt. Possem adhuc equidē ipa vlcera diuidere. Cū sint vlcera q̄dā plana q̄dā pfunda: ꝛ hoꝝ q̄dā mollia et q̄dam dura. Adhuc illoꝝ q̄dā stātia q̄dā ābulantia. Istoꝝ ꝺo q̄dā corrodētia ꝛ q̄dā putrescētia: ſz cū iste diuisiones magis ad igēnū ꝓtusionē ꝙs ad illꝰ acuitatem faciant: decreui nr̄lo modo de eis mētionē facere specificam. Cū iā i curādo ēt ptractabunt. Q̄nq̄ etiam nominant a saniei ꝯlitate q̄ a doctoribus ꝯtrifariā ꝺr. Est em̄ sanies pus virulētia ꝛ sordicies. A sanie sanioſum a pure purulētū: a virulētia virulentū: a sordicie sordidū vlcus nuncupabit. De quoꝝ numero primū erit agendum de vlcere sanioſo deinceps adyniuscuiuſq̄ speciei emēdationē sm̄ ordinem enarratum deueniemus.

Diuersa saniei nomina

Cum ergo de vlcere sanioſo dictum sumus non vr̄a rōne dissonum q̄d sit sanies dicere: videve oriatur: ꝛ que sint illius cause q̄n ex istoꝝ notitia facile cōsequemur vlcerum curōnem: quā q̄dē existere censemus in cognitiōe causarū cōplexionis rectificatione ꝛ cō fortatione mēbroꝝ. Est igitur sanies nutrimentum corruptuꝫ quod natura non potuit digerere nec in secundas humiditates conuertere. Que appellantur nomen nō habens ros gluten et cambium. Tunc enim fit sanies q̄n materia nutritius defluens ad membrū vel q̄ in mēbro existit nō potest cōuerti ad mēbri naturā ex illius debilitate cum attractione membroꝝ circūstātiū supfluitatis. Q̄m vt Auicenne placet ad membrum debile transmittuntur supfluitates mēbroꝝ circūiacentium que in pus vel in virulentiā cōuertuntur. Quare cum egritudinem curare voluerimus omni conamine eniti debemus vt membri debilitatem corroboremus medicamine aliquo vel cataplasmate membrum debile consolante. Consolabuntur em̄ membrum debile farmaca stiptica cuꝫ caliditate naturalem membri caliditatem non excedēti vt Gal. iij. tegni refert. Illud idem facient defensiua eadem qualitates retinentia quō ista fieri debeant natura simpliciū vos docebit. Ideo aliquātulū in naturis simpliciuꝫ cognoscendis operam date: vt cum opus erit tanquam ꝛ promptuario illa videamini exercere. Et

Differitio saniei

Digitized by Google

nō ꝯst exusto stipite amissa acu
i tenebris ꝙrere ꝙcuti nr̄e etatꝫ
ignari medici faciunt. Adhuc
hmōi sceleris cā ē admistratio
vnguētoꝝ q̄ humidā calidāve
cōplexionē hnt q̄ vtrecꝫ faciūt
ad maximā putrefactionē. Naꝫ
hūiditas ꝛ caliditas ñ regulās
humiditatē sunt cause aduentu
prio putrefactiōis. vt phoꝝ p̄n
ceps Aristoteles in Metheoro
rū ꝥto asserit. Quare q̄ hāc ar-
tē exercere voluerit oī idustria
colluctet̄ ne eū effugiat vngue
toꝝ cognitio. Non dico noīa ſ
cuti faciunt hebrei ac ēt ꝛ nr̄i q̄
artē medicā ꝓfitent̄ cū sciuerit
nominare vngm̄ basilicū nigrū
rasinū aureum apkoꝝ siue apo
stolicū atq; egyptiacum cāpho
ratū albū litargiriacum minia
cum ceraseū ꝛ cetera q̄dus glo
rianť. Sz dico ꝙlitatē quam vn
guēta debeāt hr̄e in hac vel illa
egritudine ex intētionē curati
narū exigētiā. Nā aliqñ ꝓfotta
mus. Aliqñ vo hūectam⁹ desic
camus calefacim⁹ ꝛ infrigida-
mus. Idcirco non est admiran
dū cū tā frequēter cespitēt. sunt
em̄ isti medici in bibliotecis i
pressi. Qm̄ operātur ꝥm libros
ex q̄b⁹ plurimi oriunť errores
qñ non recte pcipiunť. Qō ille
Damascen⁹ aduertens in suis
amphorismis nō tacitavoce ex
clamat. Operari aūt ꝥm libros
absq; ꝓfecta doctrina et solerti
ingenio molestum est. Quare
hortor vos fratres charissimi
vt in omni vestra actione quā
cirea corp⁹ humanū exercita
turi estis medicamina ꝥm mē
bri ꝓplexionem ꝛ egritudinis
intētiones ordinate. Et si possi
bile esset ipsimet ea componite
nec tm̄ pharmacopolis credite
vt aliqñ ab eisdē ōcipiamini il
lo Benedicto noto dicere male
dicto tractatu quid pro quo.
Cum qui ipsum composuit sit
iam vita defunctus. Nam sicut
homines non vna virtus specie
variantur: nec vna humorum
qualitate ꝛ quantitate ac corpo
ris complexione que astrorum
motu in corpora infiuunt. Sic
ꝛ ipsa simplicia cum sint diuer
sarum specierum figurarum at
q; locorum: vnde propriam si-
bi contrahunt qualitatē. Quod
Auicenna exclamat in canone
vicerum curationis dicēs ꝛ me
dicamen quidem vnum secun-
dum quedam corpora facit nasci
carnem ꝛ ꝥm quedam eorum est
corosiuum vehementis adu er
sionis cū corpora sint lenia val
de ꝛc. Ex quo infertur q̄ ꝥm vi
cerum exigentiam et corporum
ac membrorum complexionem
vnguenta ipsa malaxent̄. Quā
quidem sententiam ille facun-
dissimus ornatissimusq; Corne
lius celsus quem vos tanti fa-
citis tetigit i tertio sue medi-
cine loquens. Ignorare nō opz
q̄ non omnibus egris eadem
auxilia conferant. Et idcirco
estote prudentes in componen
dis medicaminibus ne aliquā
do vobis accidat dicere nō pu
taram. Sanies autez bona erit
illa que alba lenis et equalis
erit vt dicit Auicēna quam sen
tentiam ab illo diuino hyppo
crate deprehensus fuit in libro
pronosticorum dicente. Putre-
do ea laudatur que alba est et
equalis per totum: neq; in su-
perficie meḡlis neq; mali odo-
ris: que vero contraria pessi-
ma. Quare debeat istas quali-
tates habere sanies legite Di

Digitized by Google

num in capko de iudicij saniei sut in sermone vlcerum in vniuersali in paragrapho illo. Et meliores significatiões significantes salutem vlcerum z vulnerū sunt cū i successiõibus eorū est sanies que est cū medicina faciẽte pus ꝛc. Vbi ad plenū rationes colligetis quas mõ si vellem narrare longius ab inceptо distraherer. Nã immensum pelagus aggrediemur: scilicet elemẽtorū mixtiões: colorū fractiões: vbi dicere oporteret a q̃b⁹ qualitatibus proueniret: siccz alchimiste poti⁹ quã medici apparerem⁹. Pote stis etiã Sale. nõ negligere: sed frequenter lectitare in primo prognosticorū vbi z diuina quedam relegetis pro illius rei complemento. Habetis ergo quid vnde z qualis sit ipa sanies. Nũc vero conteramus curam vlceris sanios.

Ideo⁹ videt vos velle me quasi pcuncta ri q̃d nã sentiam pro vlcere sanioso cũ de ipso sermonez absoluere destinauerã. Nam modo frõtem cõtraristis: cum vlceris sanios curam velle conterere direrim. pro cuius intellectiõe ignozare nõ debetis vlcera esse duplicia. Quozum quedã sunt simplicia et quedam cõposita. Nõ dico simplicitate absoluta sed simplicitate quadam. Constant enim ex mala complexione z continui solutionez aliquã do compositione ad que cõcurrunt male qualitates. Sed dico inquantum opponunt vlceribus cum accidentibus verazconfotidarionẽ impedictibus repertis que composita esse dicuntur. Quare cuz vlcus sanio sum nominauero ex nostra suppositione simplez itelligetis q̃ omnino erit ab illis accidentibus remotum. Uerũ cũ quadã aliquando alteritate involutũ Idcirco de simplici planum tenenti deinceps de simplici con cauo dicamus. Postea vero de composito eodẽq; modo ac ozdinem sermonem prosequemur a quo deus optimus maxim⁹ nos conseruet.

Supponatur igitur nobis humanam vitam seruare cupientibus vlcera oia in⁹tũ vlcera sunt exsiccatione indigere. Que quidem diparti ta est cuius vna pars est frigida altera vero calida. Et hec adhuc cum mordicatione et sine mordicatione. Sunt enim cum mordicatione omnia que sub certo gradu caliditatis siccam habent complexionem. Cum ipsa caliditas vna cum siccitate constare videatur: vt Aristo. primus omnium docentium doctissime nobis demonstrat in primo generationis. vbi prima elementa decet commisceri: aiz; si terre frigiditas cum caliditate commutaretur iam non aride sed ignis nomiez; potiretur: cõnectenseq; si eiusdem siccitas cum humiditate mutaret amitteret terre nomen et aque appellationem sortiretur. Que quidem exiccata si cũ huiusmodi qualitatibus reperirẽtur nõ modo mordicarẽt veruz etiã et adurerẽt. hoc nobis autem astipulantur ignis z sublimati qualitates. Uez vnũ altero erit tãto minus mordicatõis

quāto min⁹ submergeꝛ ī hmōi qualitates. Et ideo in eligēdis talismodi exiccantibus estote aliquātulo prudētiores ne vno pro altero vteremini. Et hocvt euentis exiccantium distinctionem accipite quib⁹ vtimur ad vlcer curationē. Quoꝝ notitia facile puenietis ad metā vlcerum curationis. Sūt em frigida exsiccantia sandali omnes mirabolani terra sigillata sanguis draconis bol⁹ armen⁹ tuscia cāphora ceruſa lirargirium miniū zinabrium coralli rubei gumma arabica ꝛc. Calida sine mordicatiōe sunt aloes epaticus mirra sarcocola galle non pfozate ꝛc. Cū mordicatiōe sūt ros eris alumē cōbustū ꝛc. Ex quibus cōponetis optimū medicamen pro vlceris curōne si illi⁹ qlitatē diligēti⁹ prius cognouerit z. Poteſtis vlceris caliditatem cognoscere si ipsius circūferētia inspexeritis q̄ sirubicunda erit caliditatē attestabit. adhuc erit caro ipsi⁹ subtus dea ꝛ ad tactū calida. Que rectificabit hercle cū vngō albo cui⁹ hec ē descriptio. ℞. olei rosati. ʒ. vj. pinguedis castrati. ʒ. iiij. medalle cruriū vacce. ʒ. ij. cere albe. ʒ. ſ. ℈. cernſe. ʒ. iij. ℈. cāphoze. ʒ. iij. ℈ fiat vngm̄ ℈ z artem qđ desuper applicabitis inspargendo vlceri hūc pulueꝛē.

Pulvis. ℞. mirabo. olm terre sigillate coralloꝝ rubeo. ana. ʒ. ſ. ceruſe. ʒ. ij. aluminis roche combusti. ʒ. ſ. corticum cōpatrum siue cāroz. ʒ. ſ. pistentur ola simul pistello bñ molanē donec fiat pulnis sicut alcorol quē postea tegatis vngō supra dicto. Ut si caro superiozetur intantum q̄ labia vlceris emineāt erit vtendum pro illi⁹ obstaculo vnguē to aplox cum cautela tñ ne iterum inflāmetur. Nam sunt cōplexiones interdū ita delicate nutrite q̄ solū illi⁹ noie alterātur. Quodvidim⁹ ī ciue Romano cuius nomē taceo cuz fuerit nostro artificio ingratus. Quo cognito cautelaz ipsam ordinaui habētē intētiones membri cō fortādi rectificandi ac ēt corroborādi q̄ talis fuit. ℞. olei ros. ʒ. iiij. olei mirtini. ʒ. ſ. ℈. farine fabaz. ʒ. iij. pulneꝛ rosarū mirtilloꝝ nucū cupressi. añ. ʒ. ij. boliarmeni sigillate ana. ʒ. j. acatie. ʒ. ij. ℈. cere noue. q. ſ. et fiat defēſiuū inter mollez durū. Qđ bina applicatiōe mēbrū rectificando cū vnguēto aploꝝ vlcus ad cicatricē deducit. qđ dū medici quos noscitis curabant noues in plenum orbem cornua lune coire viderūt: qđ nos luna nondū frontē ructa posoldanimus. Cum vero caro illa oppressa fuerit z ītētionē cicatrizādi tenebitis ista lotiōe vos vti ma- ℞. xime expedit. ℞. vini boni subrubei ciatū vnū rosaz. rubeaz. M. ſ. mellis rosati colati. ʒ. ſ. aluminis roche. ʒ. iij. croci quātum possit vinum colozare que omnis simul bulliant dum alumen eliquescat. quo tepido vlcus irrozabitis: deinde rotem ipsum panno lineo subtili citius suggetis ne multum ibi superdeat. quoniam saniem generat sicuti accidit illi q̄ mihi infestissimus est. Nam dum vo lebat cicatrizare vtiq; ego faciebam eodem vino vlcus conabat. quo facto parum filecte adhuc vlceri imponite vt si quid humiditatis inde resuda ret possit desiccari. super q̄ loca

Digitized by Google

bitis istud vnguentum q̄ multam ad introducendam cicatricem operatur. ℞. olei rosa. olei mirtini ana. ℥.j. ℈. minij. ℥.ij. bulliant simul vsq; acquirant nigerrimum colorem siccq; curam ipsaq; finietis. Ecce modo curā intellexistis vlceris sanios pla nū tenentis. Nunc vero curam viceris calidi sanios i pcaui per sequemurde qua premia repor tabitis si ad humores qui illuc delabuntur intentiones curandi conuertetis

SOlent em̄ fratres humorum acuitates carnes generatas desiccare corrodere ac etiaz generandā phibere ne fiat cōcaui instauratio. Pro cuius emēdatione tres constituantur intentiones. Quarum prima sit vite ordinatio cū bono regimine. Secunda humorum prohibitio. Tertia carnis generatio cuz consolidandi operatione. perficietur prima cum sex rebus non naturalib⁹ eo maxime in dietando cuius cibatio i oppositaz qualitatez humoris qui ad vlcus defluit sese tota conuertat. Fit autem dupliciter humorum prohibitio aut eos cataro competenti educendo aut pharmaco vel cataplasmate membrum ipsuz liniendo. Cuius officium sit particulas confortando humores depellere. Quale est defensiuum superius ordinatuz aut ei consimile. Generabitur caro dupliciter tum propter abnegationem contrarij tum etiam propter pulueris aut vnguenti eandem qualitatem detinentis administrationem. Fiet quidem pulnis ex simpliciuz excantium superius narratorum admixtione iuxta qualitatem et quantitatem qua indigebitis potestis ipsa simplicia dosare. Verum si vnguento magis quaz pulnere delectabimini ipsum ordinabo. ℞. tereben tine clarissime. ℥.ij. mellis rosati colati. ℥.j. ℈. aque plantaginis. ℥.iij. bullisntvsq; ad aque consumptionem deinde addantur farine ordei fabarum. ana. ℥.ij. croci parum turis. ℥.j. et fiat incarnatiuum cum absterssione ponendo desuper vnguentum album superius ordinatum in cuius periferia seu circunferentia defensiuum ibidem dictum illiniatur ne possit vlcus iterum inflammari. At si multum caro excresceret vnguento apostolorum comprimetur vnica tantum vel bina applicatione aut quantum eo videbitur vobis esse. Que cum adequata erit labijs finiatur cura sicuti dictum est supra de vlcere planum tenenti. Suntq; multa alia ingenia que scribi non possunt sed tantum operantis ingenio ac recte ipsius estimatiue relinquuntur. Nam modo vna qualitas modo altera aut fuerit aut blanditur. Que non minus tenenda est ac si fluctuantem cymbam in medio fluctu modo huc modo illuc temone dirigi oporteret secundum aurige estimationem. De quo etiam Auicenna questus est principio sui operis dicens. Minus namq; quod medico necessarium est comprehendit: quod

Digitized by Google

vero superadditū ē incōprehē
sibile est sz qō medicis extima
tiuā nō potuit dicere: nec loquē
do aut scribēdo. Quare vt illaz
habeatis aliquando operari vi
dere nō dedignabimini ex quo
iudicum ipsum colligeris vt in
omni vestri animi agitatione
tuti esse certe possitis. Visitaq;
devicere sanioso calido preliba
tis in hoc Fausto bonoq; fidē
auspicemur curam vlceris frigi
di sanioū eodemq; modo ac or
dine q̄bus in calido vsi sumus.

Um igitur vlcus fri
gidum sanioūm se
nobis curandum ob
tulerit (qō facile ex i
mutu oculoz cognoscet. Erit em̄ caro illi⁹ i colore
demissa alba aut livida. Quam
uis in vlcus iterdū livore ꝑa sā
guine cūbilis cōcursu ꝓcluta
tur. Nec ēt manuū tactū latebit
ipsius frigiditas) nihi ab ordi
ne discedēdum erit quem in vl
cere calido sanioso scripsimus.
Verum remedia asserimus (cū
ipsa vlcerum genera differant
a caliditate ad frigiditatez) ab
illis longo differeniā esse opoz
tere. Quę cum varia sint ab ipo
defensuo qxoniam se in cura
primū offert inchoabim⁹. Cui⁹
talis est compositio nostra. R.
olei camomille olei mirtini. aā.
ʒ.ij. aneti. ʒ.j. pulverum camo
mille melilotoꝝ ana. ʒ.ij. roſarū
rubearum mirtillorū. nucū cu
pressi ana. ʒ.j. ſ. farine fabarū
farine ordei ana. ʒ.ij. cere noue.
q. ſ. et fiat inter mole et durum
quo tibiam seu aliquem alium
locū circa vlcus inficietis. Quo
facto ad vlcus statum curandus
animum intendatis in quo pri
mum in istum pulverem proij
cietz. R. aloes mirre sarcocolle
ana. ʒ. ſ. sanguinis draconis ba
laustiarum. ana. ʒ.ij. turis. ʒ.ij.
cruci. ℈. ſ. de omnibus fiat pul
uis quem in vlcere ponetis de
inde ipsum cooperite vnguēto
isto. R. olei rosa. ʒ.ij. olei camo
mille olei mirtini ana. ʒ.iij. pin
guedinis castrati. ʒ.iiij. pingue
dinis galline. ʒ.j. medulle cra
rium vacce medulle cerui. ana
ʒ.j. ſ. litargi. ʒ.ij. ceruse. ʒ.j. bul
liatvisq; ad colorem nigrum: de
inde addatur terebēt̄me clare.
ʒ.j. ſ. picis nauallis. ʒ.j. cere no
ne. ʒ.ij. ℞ nep pauꝑ ferueāt: post
ea ab igne remoueāt et ꝑpatula
agitent donec ꝓgelescāt ne fiat
mineraliū hypostesis. Habebi
tis vnguentum appellatum ba
silicum nostre intentionis. Si
vo caro visa fuerit humida vel
pinguis vt ōsticeē macrescatq;
applicatiōe vnguēti apostoloz
indigemus quod sine hesitatio
ne reducet ad equalitatem con
solidandi. Deinde finiatur cura
cicatrizando cum illa lotiōe su
perius ordinata ordine ac mo
do ibidez recitato. Sicq; vestra
domū man⁹ ere ꝑata redibit.

Um ergo simus ab
his absoluti iure te
nemur tractare mō fū
damēta vlceris cōpo
siti vt facile edificem⁹ i corpore humano qō istam
rādo vt qō ab eo ꝓquassatū ac
delapsuz fuerit fulcriēdo integre
cōseruem⁹. Quare iterū memi
nisse oportet accidētiū q̄ supe
rius scripta sunt vt vnumquod
q; emendare valeamus. Quod
cū euenire non possit a vera nō
cōsolidatio ignominiose arcere
que secūdum ordinem ibi enar
rata persequemur. Oblato igi-

Pulvis in carnā

Digitized by Google

tur nobis curando vlcere com-
posito prius inspiciamus que-
nam ibi erunt accidentia vt de
mum ipsam impediat cõsolida
tionem. Nam si plures cõbina
buntur egritudines ab illa erit
initiãdũ que illi rei magis fue
rit molestaꝝ vt Auic. recitat in vl
timo primi libri capite asserẽs.
Cũ multe cõiungunt egritudi
nes ab ea incipere debem⁹ in
qua vna harũ triũ ꝓprietas exi
stit. Una earũ est q̃ alia sanari
non põt anteq̃ ipsa sanet sicut
apz vlcus cum coniungũtur.
Medicamur em̃ apostema do-
nec cõplexionis malitia que cũ
eo venit remoueatur absq; cui⁹
sanatione vlcus sanari non po
test. Postea medicamur vlc⁹ ꝛc.
Quare vt illud canonica obser
uatione pertractemus scõm q̃
egrum aliq; accidẽtiũ molesta
uerit principales intẽtiones or
dinabimus. Quarũ prima erit
uti egri ordinare. Scda humo
rem peccantem vel iurta in fir-
mi complexionẽ purgare. Ter
tia vlceris qualitatem ac mali-
tiam emendare. Adhuc etiam
ista diuidetur scõm vlceris di-
spositionem que partiales ven
dicat intẽtiones. Quomodo vi
ta egri ordinari iã vosmetipsi
potestis istud ꝓsiderate ex il-
lius vite regimine q̃ ante vel
cũ ipsa egritudine inglutiuerit
illud mutãdo in qualitates pu⁹
assumptis qualitatibus contra-
rias. Dico si vsus fuerit frigi-
do ꝛ humido ante egritudinez
vel i ipsa egritudine regimine
vos in oppositum ipsum cõuer
tetis gradatim paulatiq;. Qm̃
natura nõ tolerat repẽtinas seu
instãtaneas mutationes lz istũ
in humoribus non detur absq;
longa ciborum chimozũq; trãs
mutatione. Purgabitis humo-
rem scm vrine significationem
que quidẽ bipartita est. s. in sub
stantiam ꝛ colorẽ additur ꝛ his
nẽpe hypostasis seu qõ nos se
dimem vocamus ꝛ paucitas et
quãtitas ex quibus oĩbus cõsi
deratis totã egri complexionẽ
scrutabimini. Nam si vrina erit
substantia spissa ꝛ in colore ru-
bea sanguinẽ dominari signifi
cabit. Si vero tenuis in substã-
tia ꝛ in colore rubea colerã cete
ris humoribus preesse non du
bitabitis. Si autem in substã
tia spissa ꝛ in colore alba fuerit
flegma imperabit. At si tenuis
in substantia ꝛ color albus exti
terit hesitabitis ne melancoliã
humores ceteros suffocare. Ex
sedimine vero tempus phar-
macandi sumetis. Nam cum il
lud inceperit apparere humo-
ris purgãdi digestionem osten
det. Uerum sunt ꝛ postea color
refractiões ꝛ sediminum elena
tiones depressionesq;. Que vel
dominium vel seruitutem calo
ris naturalis vel humidi sub-
stantifici ꝓsumptionem proten
dunt. Que omnia nunc compu
tare minime decet cũ istud ne-
gotium ad phisicũ pertineat.
De quo si deus clementissimus
vite terminum cõseruabit ne a
nostrorum scelerum grauamine
intercipiatur phy sicali quoq;
sermocinatione inter nos sicut
in chirurgia facimus coxfabu
labimur. Nunc tantum ista que
de vrina dicta sunt accipite pro
vlceris sanandi commoditate.
Quomodo humor ipse euacua
bitur plegite diuinum Mesue
qui illa pharmaca iurta humo
ris peccatum componi. Uel ha

Sedis minis appari tio di gestio nem et lara tiui ne cessita tẽ ostẽ dit.

Digitized by Google

beatis apud vos copiosam a meo magistro cōpositā vbi pur gandi modū ad plenū inuenie tis. Nam si pharmaca vellē di stēperare aut dolos ꝓficere vel pillulas aggregare fortasse vo bis molestus ero aut animi coꝛ poze audiēdi fastidio afficienē vel mihi ꝓpinget q vbiq; locoꝝ puerbiū tritū est noctuas athe nas: qm̄ esset insipida mea ser mocinatio si cibis expleto ppi naretur vtiq; cōuiuis solet ple rūq; accidere ne in fine me ꝓse quanē ꝓfecta perguſtare lz ipa sapoze quodā dulci fastidio ha beanē. Et ideo vobis ista tanq; nota relinquimus ad vlteriora quidem accincti z vlceris qua litatem ac malitiam emendan dam. Emēdabimus em̄ vlceris qualitatem cum frigida fuerit si calida applicabimus Cū ca lida extiterit si frigida illis in uolnemus. Sicq; humectādo z desiccādo faciemus. Ipsius ve ro malitiam refrenabimus dige rendo mundificando coꝛroden do incidēdo z adurēdo z aliq̄ mollificando scōm q operanti visum fuerit. Quo z qñ oporte bit istos modos exercere sigil latim modo recitabimus cū sin gula vlceris accidentia ꝓpel lere inquiramus. Que omnia oꝛ dine quem diximus compage mus dimittendo que iam dicta sunt z ab alijs remedijs nostra sint primordia.

Superius iam abū de determinauimus de sanguinis fluxu a cā primiti ua exoꝛsio quovos permeare opoꝛte bit vt inde huc illud quo vobis opus erit transpoꝛtemur. Nam si iterum illius meminissem foꝛ tasse vobis superfluus extima rer. hac equidē cā interceptus ad alia accidentia extirpanda euolo ac si de ipso modo sermo cinati fuissemus. Illud idemde carne addita diceremus si cau sam illius posuissem cū vlceris sanioſi curam describebamus. Causa em̄ carnis addite est ni mia humectatio necnō incōple ta mundificatio vt Auic. placet in vniuersali vlcerum sermone dicenti. Et de vlceribus in qui bus nascitur caro quedam sunt in quibus nasciꝛ caro addita z quedām in quibus non nasci tur illud. Et illa in quibus ge neratur caro addita sunt illa in quibus fit festinatio nascentie carnis ante mundificationem. Et illa in quibus nō nascitur il lud sunt illa in quib⁹ nō nasciē caro nisi post mūdificationem. Quare aīa duertite ne multū in humectando ꝓcedatis. Ex quo patēt ipsius remedia cū causaꝝ egritudinis habucrimus q̄ sm maioꝛē vel minoꝛem ipsius ele uationē: z pinguedinē in sicci tate aut coꝛrosione coꝛroborān tur. Cum aliq̄n vidimus ipsam pinguedinez ceteris remedijs abhominatam cauteriū actua le popoſcisse. Oō si vnq; vobis acciderit z remedia lenia non contulerint qualia sunt vnguen tum apostoloꝝ egyptiacum pul uis mei magistri z alumen com bustum ne terreamini canden ti ferro eandem desiccare qō si hanc operationem feceritis et escara superinducta fuerit re moueatur sicut dictum est cum de apostemate dicebamus de inde ad curam vlceris reuerta mini.

Causa addite carnis

Nota de pin gueci ne.

Digitized by Google

AT si in vlcere ob stracosa labia afsuerint q̄ ꝓsolidationē impediant: tota vos cura suscipiat vt illa idemoliamini nulla interposita diecula. Qm̄ si aliter facere tēptaremus irritus q̄dē labor nos celeris curōnis auidos frustraret sicq; p̄capiēdū tp̄s post ponerem⁹. Igit ne tp̄s frustra dimittat ad ipsa amputāda accedam⁹. Amputabit; eq̄dē labia obstracosa pedetēti nulloq; doloris p̄conio excitato si pulueres hūc immediate ordinatā apposueritis. Qm̄ in vlcere nūq; debem⁹ vt ait Aui. dolorē ꝓmouere nisi coacti sicuti in hmōi cura eni cū leuia medicamina non cōtulerint ad fortiora erit trāsigēdū qm̄ bñ cognouerat sicut prudens sagaxq; artifex quoddam genꝰ hoim fore ad humane vite excidiū vēturu;. Qd eodē magisterio gloiareť nullā habiturū canonicā regulareq; rōnem qua infirmos dolorez ppessuros leuigaret atq; animaret ad id fortiter viriliterq; tolerādū. Sed tm̄ illā peliferā letalēq; vocē seruaturu; quā nr̄a hac tēpestate sophismatici medici in puerbiū redegerūt sez miti faciliq; medico vnꝰ vermicula fcere. At si ignara medicoru; immanitas esset curōnis cā. Loquor de immanitate quā ignari medici in vnoquoq; punto furūculo vt docti practicive habeank oī industria phucataq; diligētia exercent. Et nō de illa fermocinamur ad quā coacti nō solū regulis z autenticis medicoꝝ canonibꝰ: sed etiā z nectareis mellitisq; poetaꝝ ꝓpuasiōib⁹ inducimur. Utq; p̄cipimur ab illo facūdo delectabiliq; Ouidio dicēti imedicabile vulnꝰ ense recidēdū est ne pars sincera trahať. Ad qō hercle ꝓperādum adhuc trudimur ab aq̄nati. Juuenali satyrica sua ꝓpuasiōe ne forte a marcido putridove mēbro cetera ꝓspiciank sinceraṽ ait. Uuaq; ꝓspectra liuorē ducit ab vua. Necnō adest ille amenissimus omniūq; poetaꝝ doctissimꝰ Uirgiliꝰ q̄ ferro etiaz cām cōpescēdā asserens dicit. Cōtinuo culpā ferro compesce priusq; dira p incautū serpant cōtagia vulgus. Quare cuz in hmōi opationē incideritis: fortiter immittiq; aio pro infirmi salute oia q̄ ad illā cōsequuntur opamini. Qd si feceritis nō immitis indomitiq; animi sz misericordis (qñ vite hois inuasori suffragia auxiliaq; attuleritis) appellatiōes nullo iuidorū liuore maculatas sortiremini. Satz hercle a ꝓposito nr̄oz ignauia medicoꝝ ium⁹ deuiati z fere merito. Quisnam istoruz ignauiā inscitiāq; tā fortiter ferret vt aliqñ nō excādescat? Cū ātidie ad eisdē maleficiū irriteť eo q̄ boni nō possunt bñ vivere adeo doctis omni conamine olve animi ꝑcacitate ifidiā tur. Dimissa hec mō faciant ne videar velle maledicere cū iaz ab isto dicendi genere lōge nostra abhorearet institutio. Sed magis aueat puluerem compositum quem labijs obstracosis imponetis. Cuius quidem talis est nostra descriptio. R. mirabolani citrini. ʒ. ß. cotalloruz rubeoruz. ʒ. ß. gallarum nō pauciorum. ʒ. ſ. sanguinis dra-

Digitized by Google

cōis terre ſigillate ceruſe.añ. ʒ.ij.flo.eris.ʒ.ij.aluminis ꝓbu ſti.ʒ.ſ.ſarcocolle mirrhe.turis maſticis añ.ʒ.j.f.miſce.et fiat puluis ſubtiliſſim⁹ ſup quē vn guētū ꝙ ordinauim⁹ i cura vl ceris ſanioſi frigidi ponetʒ ap pellatū baſilicū nſe ictionis. Sic erit ꝓcedēdū donec remo neaſ illa obſtracoſitas.qua ꝙo remota curaſ vlc⁹ ſicut ſupradi ctū ē.Sinaūt puluis pax ꝓ ſui debilitatē videaſ ꝓficere: ita ꝙ cum illo ſperes nō poſſe amputari ad fortiora remedia erit pmeandū.Quoꝝ iſtō ē pri mū.℞.olei roſati.ʒ.iij. pigue dinʒ craſtrati.ʒ.ij. medulle cru riū vacc.ʒ.j.aq̄ i aq̄ fuerit ſu blimatū liquefactū.ʒ.j.bulliāt oia ſiſ paulati vſq; ad aq̄ conſū ptionē deiñ addaſ ceruſe.ʒ.j.ſ item bulliāt pax ꝛ poſtea aufe raſ ab igne ꝛ ſpatula tādiu agi teſ donec ꝙgeleſcāt ꝙ i petio la ſup vlc⁹ collocāda diſtēdeſ ꝛ fortaſſe cuz iſto ꝓficietis.Si ꝙo adhuc iſtare remotiōi ꝓfe rabūr iſtō aliō ſine vlla ꝓpo ſitiō capedie i man⁹ vras victo riā reportabit.Uel erit pri⁹ ad monēdū ne in locis neruoſis ſupponaſ.Ne forte cū victoriā ſpaueritis i ſeruitute incidatis Sicut accidit mihi cū primum bellū inire volui cū q̄dā mulie re q̄ vlc⁹ obſtracoſū i pede pa tiebaſ qō nūq̄ potui ipm ide arcere lz alij nūcij ꝓfuiſſēt niſi ductorē ha nimiū audaceꝫ i pu gnādo peſſe voluiſſent.Qui nō victoriā ſz latā nri bōi nois cō militib⁹ ſtrāgē attulit.Uerū ſi neceſſitate aliq̄ ad id trude remini ꝓmittite pri⁹ vtez coz poris eūationē ac ēt vtimini nuche ꝓfortatione.Ut ſi forte ſuccarū fumi ad ipaz elenaren tur q̄ vl ſpaſmū vl appoplexiā facere meditarenſ valeat(hac prima corroboratione fcā) eos fugaſ ac ſpargeſ nſlo illato no cumēto.Quo fcō ad locale de ueniaſ qō tale ē.℞.ceruſe mi nū ſublimati.añ.ʒ.iij.miſce. et fiat puluſ ſubtiliſſim⁹ de q̄ tm vlceri iſpargeſ ꝙtū ptē remo uēdā valeat ſalire q̄ ſtatim co opiat iſtō ēplm.qō maxime fa cier ad doloꝛē mitigādū ꝛ eſca rā remouēdā.℞.fol.mal. viol. ꝛ lactucaꝝ.añ.M.j.bul.ſiſ in brodio carnis caſtrati deiñ pi ſteq̄:cui piſtature addāſ fari. ordei li.ℏ.olei roſ.ꝙpleti.ʒ.ij. butiri.ʒ.iij.vitella duoꝝ vl triū ouoꝝ ꝛ fiat ēplm cū q̄ ꝓcedaſ donec eſcara q̄ ibi fuerit remo neaſ.Qua abſciſſa curā ipſam ꝓſeq̄mini digerēdo ꝛ abſtergē do ꝛ finaſr icarnādo ſicuti di ctū fuit cū de vulnere dicebaſ. Hoc deniq̄ mō faciendo hiſq; aut illis victoriā acq̄retis:ſi cq̄ famā ꝛ gloriā.ſi pecunia aug mētabitis.Qñ igit habeʒ la bioꝝ curōnē i obſtracoſoꝝ ac cedam⁹ ad doloꝛē euitandum. Qui q̄dē tm hꝫ ferocitatis at q̄ immanitatis vt nō ſolū vlce rib⁹ curationē verū etiā ꝛ vir tutib⁹ aialib⁹ ꝛ ſpūalib⁹ opa tionē interdicat q̄re merito de ipſo nunc loquamur.

Uoniā doloꝛ eſt ve luti vētoſa attrahēs materiam ad locum Authoꝛes ſp. i eo ſe dādo maximā adhi buere diligētiā aiaduertentes ſi in homaſa q̄ ide poſſent ſca turire ſicut ſtatis ꝓſternatio ꝛ ſpiritū ꝙfectio necnō nerꝝ contractio.Que oia in vnaq̄q;

Digitized by Google

corporis humani egritudine humani egritudine veredā sūt et periculosa. Quare vt ista (si euenerint) canonice euitarent duplicē dolorē cām edidere. Quarū vnā esse dixere ptinu solonē. Alterā ēlitatū corpis partiū alteratiōez sicuti Hal. retulit dicens. Dolores fm quez incūbūt locū aut solutiōe cōtinui aut subitas alteratiōes ostē dūt. Soluit igit cōtinuitas q̄ tripliciter scz incisiōe corrosione fractura z tēsiōe. i. apatiōe. Alterat ro substātia caliditate z friditate siccitate z hūiditate. Cōsiderate frēs q̄ sint vsi diligentia i doloris causis inueniēdis p corporis humani cōseruatione cui vt positis ad miniculari hec mente a vobis teneātur vt reminiscamini causas doloris ex solutione instigati si vultis illius fieri correctores et vri animi ac curōnis cōpotes. Nā si ex incisione vt fit in vulnerib⁹ emerserit dolor erit sedād⁹ facta pri⁹ sutura et curata oleo calido omphācino in vulneris circuitu illinito. et hoc nō semel nō bis sed p doloris exigentia faciēdū donec magna ex parte sedet. Si ro ex corrosione insurrexerit q̄ p priū est vlceris accidēs dz ipe remoueri si volum⁹ ipm finez ose q̄. Uez isti⁹ rei cā pōt ee duplex ppria. s. z depēdēs. Propria est ipsi⁹ carnis malignitas q̄ nri appellāt pprietatez occultā. Depēdens vero cā sūt hūores q̄ cū ad priūctam venerint corrosionē faciūt. Uelut ē humor coleric⁹ falso flegmati admixt⁹. Et ista q̄dem indiget euōne cū cāsia māna aut diacaptolicone. Illa ro temone alio regēda est ꝓfortādo vlceris circūferētiā defensiuo ꝓplexionē carnis fouente z in vlcere sparsendo pulueres carnis male remotiuū mei magri qui z precipitatus dicit: cui⁹ recepta z cōficiēdi mod⁹ in fine ponet. At si ex fractura exierit instauratione cōprimet cū recta illi⁹ mēbri positiōe. Nā ly bñ fractura adequaret tñ inepta locatione facta disglutinaret. Quo fiet ossis instauratio potestis tot libros lectitare cū sint tali munere cumulate referti. Presertim quē magr me⁹ nuperrime edidit totius artis medice repletū. Sinaūt extēsiōe altereat quā apa ipi dixim⁹ mollitiua medicamina maxime ad illi⁹ materiei ꝓparationez vt exeat faciet q̄ iā dicta sunt cū de apatibus meminerim⁹. Quo si eis indigeritis recurratz ad quod etiā nos ab Aui. impellimur dicenti et vehementia doloris facit nos indigere medicamine mollitiuo. Uez etī ro fratres si ex substātie alteratiōe increuerit illi⁹ rei ꝓrario decrescet. Uerbi gratia. Si nimiū in caliditate vlcus distēperaret qō rubedo in vlceris circuitu attstant vnguento frigido tēperabitur. Si ad frigiditatem ipsa substātia sese subtripuerit vnguentum rasi nū aut ei si mile a vobis cū rectificandi inctiones seruaueritis compositum ad suā qualitatē abiget. Si vero siccitate quadā trascereat hūmiditare vobis amicabit. Que quidem humiditas includatur in vnguentis que vlceri applicanda sunt. At si humiditate plecteretur siccitate a nocius liberabitur que in vnguentis

Digitized by Google

aut pulueris seu in emplis reperiet. Hoc ōniꝰ mō operādo totū doloꝛē q̄ cretus sit ab vna qualitate alterā excrescente demoliemur. Sicꝯ ꝓpꝛijs medicaminibꝰ humane vite suffragabimur. Qñ ꝓpꝛias egritudines ⁊ causas attingemus. Nec ibimus ꝓ mendicata suffragia vtiꝯ faciunt isti emperici q̄ se practicos ꝓfitent ⁊ q̄d sit ipa practica penitus ignoꝛāt. Naz ⁊ q ipsi faciunt ⁊ pueri faciūt. Qui cū velit ludere sibi scopū figūt a q̄ pauꝯ distāt clausi oculos binda ter quaterq; se in pedes circumuoluunt. Quo facto ire statuunt ad finem qō cū credāt attingere lōge aberrant licet in principi⁹ paruꝯ distent. Qō idē accidit istis practicis qui tempoꝛa egritudinū ⁊ substantie qualitates causasq; nesciāt distinguere ac etiā vnguē totū ꝓpꝛietates. Velut ille qui pꝛe se ferebat practicū maiestate quadā verboꝝ cū interrogaretur a meo compatre Euāgelista qualis esset qualitatis vnguentū miniacū? inconsidere respōdit cake? vah vox quidem digna homine practico. Quare hoꝛtoꝛ vos oēs ne coꝛpoꝛe quodam ignauie aut desidie afficiamini vt nō studeatꝭ ⁊ simplicium at compositoꝝ naturis cognoscendis. Qō si forte vobis acciderit nō mēdici sed artis medice medici nomen induemini. Intelleristis modo doloꝛis causas ⁊ illi⁹ curationes. Pergamus igiꝭ ad ꝛ postematis emendationē si aut accidētiū vlceris narratoꝛ

Deries expostulat.

E apate nihil esset dicendū cū iā abūde dictū sit qñ de apostematibꝰ locꝰ bamur. Uerum ne videar deseꝛere q̄ hac valitudine ꝓpedire tur paululum adhuc commentabimur vt illis que ibi dicta sunt aliquid addam⁹. Cū ergo aliqō vlcus ab ista egritudine detineꝛet ne ad saniem quiret peruenire ab ea ipm eximere debetis auxilijs q̄ apostematibus appꝛopꝛiauim⁹. At si illis minime cōtētaremini isto vtamini in quo tm vtilitatis inuenietis q nō paꝛū certe admirabimini. Uerū hoc maxime cōsiderabitis nūq̄d frigido an calido apate vlcus ipm fatigabitur. Naz si calido vexaꝛet alio cōficiēdi modo indigetis q si a frigido coꝛriperetur. Calido existēte apate istud applicabitis. ℞. foliozum maluaꝝ et violaꝝ añ. M. ij. fabaꝝ decoꝛticatarum lib. ij. bulliant in aqua simul omnia donec bene fabe decoquēdo macereꝛent quo facto pistentꝛ ⁊ si quid olei esset addendū paꝝ addetur olei ꝛosati omphancini deinde distendatur apostemati super ponendū quod erit doloꝛis sedatiuum et materieꝝ resolutiuū. At si frigido vlcus apostemate distraheꝛet idē emplastꝝ componetis veꝝ alia decoctione quam ea que modo dicta est. ℞. foliozum maluaꝝ. M. ij. fabaꝝ decoꝛticatoꝝ lib. ij. lixiuū barbitōsoꝝ. q. s. vt bñ decoquantur que decocte pistentur et loco applicentur. Nam que operabitur satis cōgꝛua vestre intentiōi erūt. Sz attēdite queso fꝛatres tueꝯ mi Abstemi quod istō emplastꝝ in operando rectificabit ēm q lixiuij erit maioꝛis vꝭ minoꝛis

Digitized by Google

acuitatis. hoc deniq; mō faciēdo finē imponetis egritudini de qua satis dictū est si ista inseretis illis que de aſatibus dicta sunt quare nunc sermonē de duritie exigamus.

Optimus ḡsq; me dic⁹ mi Abstemidū bñ recteq; curare voluerit dispartita sibi intentionē statuit. Quarū vnā preseruatiuā Alterā curatiuā notare lz. Istaꝝ prima aucupaſ cās egritudinis. Secūda ḡdē effectū illius cause interci pere seu destruere machinatur. Ut ergo cās remouere effectū impedire nra indagine valeamus dicamus quot sint duritie causeyt ipsa si aliqñ ocupuerit emergere nris medicaminib⁹ oprimeſ. Cū ergo attica eloquētiā lectitarē sensim in ḡntū galeni ō simplici medicina lapſ⁹ sum vbi tres duritici cās eūdē ponere cōnotaui. Aut eſt accidere ait a nimia siccitate. Aut a ogelatione. Aut a repletiōe. Si vero a nimia siccitate cōponet humectando ipsam destruetis. Et hoc faciēdū est cum emplis vnguētis aut embrocationibus sicut ipse Auic. facit. Sunt hercle embrocationes aqua calida aut brodiū carnis arietine epla sunt oia q̄ ad maturationē aſata ducūt que dicta sunt in cura aſatū. Unguenta vero sunt vnguētū de mucillaginibus z alii qñ triafarmacū lz dinus istō in hmōi egritudine opet tñ nūq; ipsum humectare vidi ego vero credo dinū posuisse vnguētū triafarmacū in duritie ex ogelatiōe facta. Qm̄ virtutē hz incidēdi qñ cū aceto cōficit q̄ maxime ad humoris viscosi incisionē facit. Si a repletiōe resultaret (vtiq; accidit aliqñ aſatibus) euacuatio ipsam sanabit vt diuinus hypo. ait. Quecūq; egritudines fiunt ex repletiōe inanitio sanat eas. Et si forte velletis ipsam resoluere aliquo prius p vos remolleſcat mediscamine mollitiuo deinde resolutiuo exaleſcat. Si iterū videreſ silicescere iterum mollitiuo matureſcat vt ait Auic. in li. j. c. de medicationib⁹ aſatū quā re mollitā sequit resolutio. Mollitiua habetis in tractatu de aſatibus. Ibidēq; inuenietis maxime emp̄m de mellilōto cū sapa z lixiuio pfectū aut q̄ de fabis z maluaꝝ folijs cū lixiuio decoximus cū de aſate vlceris loquebamur. Ceterum hoc vos ignorare nō opz. s. tertiam duriciei specie vlceri nō accidere lz due prime dicte vlcera molestāt Que si nō rectificanſ vt dictū ē collaqueenſ z curenſ vt labia vlceris obstracosa curauimus.

De corosiōe ni dictum esset cum dolozē tēperabam⁹ plenū ipsius sermonem cōtexere proculdubio aggrediremur. Cum sit accidens longe aliis molestinis. Verum quia ibi remedia nō posuimus hic paululū etiam illius rationes computabimus. Cum corrodens illum esse arbitremur quod acuitate quam in se retinet humidum membri resoluit consumit z desiccat. Quo certe resoluto substantia carnis minuitur et vlceratur. Cuius rei causam duplicē statuimus. scz propriā z dependētē: propriam

dirimus esse carnis malignita tē quā medici ꝓprietatē occultam notianere. Pro cuius remotione mēbri ꝓpōnē cōsiderare oꝑs vt illa defensiuis ⁊ linimētis ⁊ vngūctis tēperetis ⁊ corrigatis. Que talia potestis ſm vestrā intētionē curatiuā cōponere quale est illud q̄ ad infirmi ꝓplexionē ⁊ egritudinis intentionem cōposui. ℞. olei mirtini olei ros. olei viol. añ. ℥. ſ. ß. boliarmeni terre ſigillate sanguinis draconis añ. ʒ. ij. acacie ʒ. iij. pulueris rosar. mirtillor. nucū cupſſi añ. ʒ. ſ. ß. cere albe. ℥. ß. miſce. ⁊ fiat linimētum quo vtimini in vlceris circuitu ⁊ in ipso vlcere. vel ſi caro mala cura impediret iſte puluis ſuper ſpargat quo vlcer̄ malignitas rectificabit. ℞. mirabolani citrini terre ſigillate ceruſe añ. ʒ. ij. tucie ꝓparate. ʒ. ſ. ß. ſanguinis draconis. ℥. ij. alumīnis ꝓbuſti. ʒ. ij. miſce. ⁊ fiat puluis ſubtilis quē poſtea in vlcere inſparſum tegetis eodē linimēto in pelio la diſtēſo aut vngūcto albo vel vngūēto de minio. Cām ꝓo dēpēdēt intelligimus cām antecedēt humorē. ſ. colericū ſālſo flegmati admixtū q̄ cū ad ꝓiū ctā deſtuxerit coroſionē facit. Et p eius curatione bifidā mētionē ordinauimus. Pars cui⁹ altera humorē fluēt̄ reprimet. Altera vero deſtruū emēdabit Reprimet hercle humorē labē tē caſte exhibitio cū diacaptoli cone aut mānā. Emēdabit hūo rē fluxū linimēti adminiſtratio ⁊ pulueris quē mō ordinabim⁹ Vex ſuy puluerē hoc vngūctū Ungm̄ applicabitis. ℞. olei mirti. olei roſa. olei vio. añ. ℥. ij. pinguedinis caſtrati. ℥. iij. ſepi hircini. ℥. ſ. ß. ſucci cauliū. ℥. iij. bulliāt ſimul vſq; ad ſucci deſi cationē cui addent poſtea minū. ʒ. iij. ceruſe. ʒ. iij. litargirī. ʒ. ij. ⁊ bul. tādiu donec acquirāt colorē nigrum ⁊ ſemp ſpatumine agitabitis ne fiat mineraliū aduſtio in fundo aheni. Quo facto addent tereb. ℥. ſ. cere noue. ℥. vj. ⁊ fiat vngm̄ inter durū ⁊ molle ad formā ceroti q̄ etiā cicatricē producet: ſic ergo faciēdo tāti certaminis eritis victores.

Obſequiſ hūc ſermonē mi Franciſce q̄ de coroſiōe dictus eſt putrefactiōis ſermocinatio. Cui⁹ ōſcriptionē tibi mō tuiſq; ſocijs recitare mus. Quā cauſe q̄ illi⁹ ſceleris ꝓpagatrix erit accōmodabitis vt valeatis egritudinē certificare. Eſt em̄ putrefaciēs q̄ cor rūpit vel impedit aut ꝓhibet ſpiritū in mēbro exiſtentē complexionemq; defendens. Quo quidē corrupto aut ꝓhibito hu miditas illius particule minime regulatur quare putrefit vt ait Ari. quarto metheorū. hu miditas ⁊ caliditas humiditatē nō regēs ſunt cauſe aduentu ꝓio putrefactiōis q̄ me hercule triplicē cām habere viſa eſt. Quarū vna corrūpit vitalē ſpm̄ debitā ipſius euentationē deti nendo veluti ſunt narcotica ſtupefaciētia vt opium ⁊ recuſſina nimiū frigida ⁊ ſiſſia. Illa vero q̄ impediūt ſunt humores groſſi viſcoſi frigidi q̄ ſua viſcoſitate ⁊ multitudine ſpūi meat⁹ impediūt. At illa que ꝓhibet ſunt cauſe primitiue vt plurimum ſi cut contuſio percuſſio et nimia ligature conſtrictio que mēbrū

Digitized by Google

mortificat transitū spiritui pro hibendo. Ob ego vidi cuidam optimo viro accidere in hospitali sctē Marie ꝑsolatiōis. Erat ille sacrista patiebaturq; pustulā in pede dextro inter mediū et anularem digitū. Quā cum ille quē scitis perforauisset tm̄ inde sanguinis fluebat q; sincopim timebat futurā. Ob idq; ad maximā ligādi mēbri ꝓstrictionez venit qn̄ illi alia igenia sanguinis cōpescēdi deerāt q; mēbrū mortificauit. Ex quo mortuus est infirmus triduo post incisionem. Quare vobis cauere nūc expedit ne in hmōi facin⁹ incidatis vra negligētia aut carni ficū noia induamini q̄bus ille nō spoliabat ab oīb⁹ tāti scelcris accusatus. Et iccirco būvos pēsiculaminor qn̄ putrefaciēs dupliciter cōsiderari pōt. Prio vero mō vt disponit ad putrefactionē. Alio quidē mō vt iā putredo inducta est. Si viro prio mō ipsam ꝓtēplabimini ad cōtrariū causaꝝ q̄dicte sunt reuertiminor. Juxta illud hipocratis q̄cunq; egritudines fiunt ex repletiōe inanitio erit illaꝝ sanatio. Quo facto statim effect⁹ ipe dieī vt inquit Ari. remota cā remouebit effectus illius cause. Uerū si scōo mō putredinē circūspexeritis duo quidem oculi quos galen⁹ medico retribuit accurate teneant. Quoꝝ dexter cām putredinis. Sinister autē putredinē inspiciat. Cetez ipe dexter oculus ꝑfs illi⁹ cause vretur. Sinister vero vnguētaz emplastra putridum rectificantia administrabit q̄ talia erunt. R. flozis eris aluminis roche mellis añ. partes equales aceti parū z ad ignē tādiu detineat donec ex viridi in rubeū colorem cōmutet quo postea vtiminor sup q; istud empl̄m distēdetis. R. farine ordei fabarū iupinoꝝ añ. li. ß. lixiuij barbitonsozis. q. ß. z bulliāt ad ignē donec admodū paste misceāt q; petia adquabitis. At si in tm̄ ipsa putredo crescerit q; ab eg̃ptiaco paribus equalibus facto nō removet istud scōabitis q; ꝑfecto pu tridum demolietur. R. mellis. ℥. iij. aluminis roche flozis eris añ. ℥. ij. sublima. ℥. iij. z ad ignē oia simul incorporent donec bene decoquāt z putrido suppo nat cū eodē empło. Uez si escara inducta fuerit remoueat digestiuo ex tereb. z vitellis ouorū cōpositō aut butiro z emplastris sicut diximus in cura apostū q; cauterio porrētiali ꝓsozaba mus. Qua vo remota si cut vulnera ipsum vlcus cureī sicq; habebitis putridi vel putredinis rectificationē. Pergamus igit quando ita subsequitur ad os corruptum emendandum.

Casus

Nisi nuamus deinceps mi iucūdissime Juli vosq; ceteri fratres emendationē ossis corrupti q; quidē cognoscēdū ꝓpria hz signa. s. exteriora interioraq;. Exteriora erunt habes caro z flaccida vt Auī. in. c. de vēsitate spine recitat. Interiora dico que oculis nō cernunt sed specillo indagātur. Nā si quis specillo hoc inime scrutareī nō occultam ossis corrosionē sed verā ipsi⁹ diminutionem specularet. Quare si ipsam inuētā emēdare curare q; voluerimus duo añ oia ꝓsideranda sunt que ad ipsius curationē

Digitized by Google

et infamiã fugiẽdã attinebũt. Effugiem⁹ nostrũ q̃dẽ dedec⁹ si capita magnoꝝ ossium corrupta ꝛ iũcturaꝝ deuiabim⁹. Nã si i hmõi particulis oparemur ꝓpter magnoꝝ neruoꝝ colligãtiã aut chordaꝝ siue capita musculoꝝ oio a spasmo aut alio accidente quo fortasse dedecorabimur tuti securiq; nõ erim⁹. Q̃ ibidẽ Aui. describit que lectitare poteritis si idipz vobis cõplacuerit. Curabim⁹ equidẽ (cũ ꝑiculosa loca declinabim⁹) ossis corruptionez aut alterationẽ q̃ i focilib⁹ vel i medio adiutoriꝝ fuerit adminiſtrãdo q̃ magis ꝑgrua videbũtur. Erũt medi⁹ ñdi⁹ ꝑgrua ad ossis corruptionẽ et alterationẽ ferramẽtoꝝ genera que raſpatoria et trapena dicunt. Aut alia ferramẽta ad hanc operationẽ exercendam accõmodata. Et vnguentũ etiã egiptiacum descriptione Aui. factũ satis erit oportunũ ad hoc ipm obtinẽdũ. Uerũ aliquãtulo remiſſius operabit cp̃ si cauterio actuali cremaretur. Ego vero ſemper vſus ſum cum in taliſmodi operationem inciderim cauterijs acutalibus quoniam membrum confortant ꝛ rectiũ

cãt. Quo rũ vnum hãc figu ram habebat. Alteꝝ vo ad hãc formã erat ꝑſtatũ At primũ vulgo vocãt buctõe qm̃ caput hz ad buctonis ſimilitudinẽ. Uerꝝ ps eẽlis erit q̃ oſſi adurẽdo ihcrebit ſz hac eẽdẽ diligẽtia fungi ſoleo añ cp̃ os aduram habeo vnũ ferꝝ digitali ſimile ad hãc ſimilitudinez formatũ i medio ſui hñs foraꝝ

men ꝓ quod cauteriũ os cauterizaturum injicitur ne caro adigne aduratur ꝛ illo vtor i oſſe plano. Secũdũ q̃ppe dz cauteriũ pũctuale q̃ hercle opoꝛ in oſſe corrupto ꝛ ꝑforato. Sũt aliã ferramẽtoꝝ gña q̃ ſecũdũ quã eritis operã facturi ꝑſlabũtur q̃bus vti poteritis ad oſſis corruptionẽ arcẽdã. Que nẽpe duplicẽ cãm retinet añcedẽtẽ. ſcz et primitiuã. Quarũ añcedẽs erit deterior qm̃ os ipſum corrũpetur anq; carnis fieret putrefactio. Eruntq; humores corrupti ad os deflũctes et id corrodentes q̃ certe corruptio ab Auicẽna vẽtoſitas ſpine nominat. Quo ipa curanda erit atq; cognoſcenda ab eodẽ qui ſpecialẽ ſermonẽ de ea ꝓpoſuit docebimini qñ ipam curare nõ intendim⁹ eo qꝛ lõgi⁹ diſtrahe remur cũ in ipa curãda nõ vna intentio implicet. Eſt q̃dez cã primitiua q̃cunq; ab extrinſeco eueniũt ſiue inciſio ſiue ꝓuſio aeris alteratio nõ q; aer altere tur. ſz q; ex aere os inficiat vel vnguẽtoꝝ adminiſtratio extiterint. Et iccirco cõſiderate nũ quid vlc⁹ a vulnere an ab apãte ortum habuerit ob idq; ad oſſis corrupti cãm ſupputando deuenirem⁹ qm̃ ſi ab apãte fuerit erũt cã hũores q̃ os corruperũt. Nã a vulnere cã fuit aut aer ꝛ alteratio vl̃ vnguẽtoꝝ adminiſtratio. Et ſi a vulnere an os inciſuz fuerit totũ an diminutũ aut aliq̃d fruſti offis inde vt extractũ ſit. Nã mltũ itereſſet vi ne an ex nã ipa expelleret. Nã ſi vi ẽmeret fiſtula timeremus vt ait Aui. in eodẽ. c. ō vẽtoſitate ſpine. Q̃ ō ſi ſuapte natura vomeret a vulnere illũ nõ

Digitized by Google

timeremus. Quare si oēs istas particularitates scire ꝙcupiscitis plegite Ani. vbi oia ista q̄ dicta sunt colligetis ꝓ vri animi satisfactiōe. Hec em dicta sint ꝓ osse corrupto. Quare cū tēpus ita breue sit nobis determinatū ad subsequentia pergamus.

De varicib⁹.

Restat vt de varicib⁹ dicamus que sunt vene in tibijs replete sanguine melancolico generato: aut ex splenis opillatione: aut ex epati debilitate: aut ex nimia regiminis commestiōe ad humorem melancolicū gñerādū ꝓclini: aut ex nimis añ reges astatiōe sicuti assiant palatini vel pedum fatigatione: aut crunosa ponderū gestione vt bauli faciūt. Que curande ly factu asperum difficile q̄ sit tres statuunt sibi intentiones. Quarum prima est. Regiminis ordinatio. Scōa humoris purgatio. Terna localiū administratio. Erit itaq̄ regimē illud qđ abhoreat omnib⁹ melancoliā generantib⁹ vt carnes sunt bouine bubaline vaccine salite etiā phibende sunt nec nō legumina quātum possibile sit caules ⁊ caseus salitus vinū etiā rubeū grossum in isto casu aspernēdum est ⁊ cetera id gen⁹ purgabim⁹ humores si q̄ melācolie ꝓferunt exhibedim⁹ qō fiet flōnia digestuis et poFlōia. tiozibus. Fit flobothomia ex basilica q̄ fiat cum foramine largo vt sanguis grossus possit exire. Verum vt facilius hoc fieri possit opere precium erat in firmipus diu aliquantulum elaborare vt fiat gestiu⁹ humorum cōmixtio. Quam flolaratiobothomiaz sequantur sirupi de timo de optimo de fumoterre enucando postea cum pillulis de fumoterre ⁊ pillulis idis q̄ omnia vos dosabitis melius ꝓ infirmi exigentia quam ego corundem reminiscar. Hec quantum ad materiam antecedentē dicta sint quam si recte curare volueritis ad curā istius egritudinis principalem intentionez accommodabitis. Nūc vero de localibus ⁊ materiei coniuncte curatione agamus. Cumez igit varices curare volueritis premissa vniuersali purgatione ad particularem intentionem defendite que tres i se retinet cōsiderationes. Quarū prima defluentem prohibet materiam. Secunda fluxuz remouet. Tertia membrum confortat venas stringendo ⁊ coagulatū sanguinem resoluendo ⁊ carminādo. Defe
Prohibebitis materiā fluere si siuum
defensiuū applicabitis sub genu quod est tale. ℞. boliarmeni argille. añ. ʒ. iiij. sanguinis draconis. ℥. j. terre sigillate. ʒ. iij. pulverizentur omnia subtiliter et incorporentur cum duobus albuminibus ouorum ⁊ olei mirtini. ℥. j. et ponatur sub genu et cum petia ligetur ligatura nec nimis fouri ne membrum mortificetur quod esset prius priozi aut nec nimis larga quoniam non constringeret nec sanguinem prohiberet quin defenderet. Sed sit ligatura intermēdiaz que possit et vitare sanguinem et membrum non mortificare. Quo facto sequenti die venam que super cauiculam aperabit flobothomaditis faciēdo foramen latum vt sanguis grossus possit facilius exire. Facto igitur foramine manibus tibiam demulgeatis ⁊ defen-

Digitized by Google

Nota hoc emplz

Adagium.

fluo deorsum descēdēdo vt totꝰ sanguis q̄ invalecibꝰ detineba tur exeat aut saltē p maiori pte a tibia q̄ erit aqua calida prius hūecti da q̄ex primar. Exausto itaq; sanguine z vena obturata tibiā tota ēplastrabitis ꝑ sequē ti empło. Rꝰ. camomille melilo ti abs⁹ hyl. añ. Ʒ. vj. mirtillorꝫ rosarū rubeaꝝ. añ. Ʒ. iij. nucū cupūll. nu. xx. acatie. Ʒ. iij. furfu ris. Ʒ. iiij. farine fabarū farie lupinorꝫ. añ. li. j. ꝑ. pistā da pistē tur indtiliter z bul. sīl cū. sapa z lixinio barbitonsoris in q̄ fue rint decocte tamarices tarꝫ bar basus apiū z radices cappaꝝ z tādiu ferueāt donec acq̄rāt for mā paste miscēdo parum aceti bōi vt ꝓtutē habeat icidēdi cū q̄ tota tibiā involueritis: hz ꝑ q̄ dē epłz (vt pz ꝑsiderāti igrediē tia) ꝓtutē desiccādi ꝓfouādi re solvēdi: incidēdi: q̄bꝰ oibꝰ idi gemꝰ. p. cura iſti⁹ molestē egri tudis ꝑ deniq; mō faciēdo curā finieris. Uez si defl̄uū icepit desiccari z dolorē instigare ipz ꝓmutabitis ꝓpiēdo sp vt intūr mus teneat tibiā in lecto situa tā z eminētē ne ſiguis ꝺicēdat si cupit sanari. Nāvulgo dici so let gāba al lecto z brazo al pec to z cū san⁹ aliquātulū fuerit itez inbebit⁊ purgari. Nā picu lā ecē ne hydropicꝰ aut phyſicꝰ vl maniacꝰ euaderet. Qm mā q̄ soluta erat descedere detineret q̄ talia hz aīa ꝓmouere z ꝓduce re iuxta illud diuini hypocra tis. Emorroides sanari ātiq̄s si nōvna fuerit relicta pticulū eēt fieri hydropē aut ptisicum aut maniā z albi. Maniacis emorroidibꝰ aut varicibꝰ inatis ma nie solutio fit. Quare si ex illaꝝ ꝓuocatiōe manię soluīt g̃ illa rum cōstitutio est cā manie. vū hr̄ apud Ari. in locis. Cuiꝰ ad esse bonum est illiꝰ ab eē malū est. Esse ideo vt oia ista euite mus purgabit patiēs ſingulis mēsibus cū humorem melanco licū educētibus. Suntq; alia i gēnia q̄ venam ligant z icidūt q̄ non tango tum ꝓp seuitiam z credulitatem z periculū infir mi tum etiam q̄ ea nunq̄ alias opatus sum nec operabor quan do modus ille tutus mihi non videtur.

DE rotūditate aūt vlceris nihil dici mꝰ qñ mathemaz tice discipline sa tis incubuistis in q̄ q̄dē vt mihi vi detur non parum ꝓfecistis qñ facile scitis triungulos erigere lineam secare: circulos diuide re z si oporteret eosdem q̄drare licet adhuc circuli quadraptu ra non fuerit inuenta. Uerum si ipsaz diametraliter diuideritis cādenti ferro aut nouacula bñ incidenti circuitionem villorum destruetis. Que maxima est cō solidationis prohibitio. Sicq; obuiabitis circuitioni quo fa cto potestis vel curam incisiōis aut combustiōis cum cauterio facte prosequi vel ꝺz q̄ fueritis operati. Quare accedamus ad capita vlcerū curanda quando ab accidentibus que nobis cu ram impediunt sumus absolu ti: et primo agaīꝰ de vlcere ve rulento.

SOlent enimuero qui humani corpis curā ſuſceperūt cām egri tudinis sedule inda gare: indagatamq; abſcindere vt facilīꝰ esset curā di onus

Digitized by Google

dion⁹. Quare nos ne ab illoꝝ
instituto aberremus: cās vlcerꝫ
virulēti pri⁹ dicam⁹: deinde in
tentiones ordinemus. Sunt q̄
dem cause vlceris virulēti hu
mores colerici feti cū flegmatꝫ
salsū admixtione acuti. Qui pp
a ḡustionē quādā virulentiā ac
quirunt. Cum virus nō genere
tur vt dicit Auī. nisi ex subtili
tate humorū aquosoꝝ et ipso
ruꝫ calido. Generaṁ aūt a ma
lo vite regimine. Idcirco añ
ad p̄fectā cām descēdamus in
tentiones cōstituam⁹ vt in illis
regimen quoq; rectificetur que
me hercle numero quinq; erūt.
Quarū pria est vitā ordinare.
Secūda corpus purgare. Ter
tia humorum fluxuꝫ prohibere
Quarta defluxos humores de
siccare. Quinta vlcus cōsolida
re et membrū cōfortare. Cōple
bit ordine q̄dem p̄ma si acria
pōtica salita ꝛ calida oia sicut
cinamomū piper zinziber que
sanguinē possūt alterare in cali
ditē et adustionē phibebitis.
Ceteraq; sanguinē regētia pro
pinabit; vt borragines lactucas
in brodio pulli decoctas. Nam
brodiū pulli humores adequat
virtutem rectificat cōplexionē
cōseruat. Hec igitur dicta sunt
exempli gratia vt inde vos ad
alia prohibenda atq; eligenda
deueniatis. Purgabitis enim
vero egroti corp⁹ si que colerā
cum flegmate educentia exhi
bebitis sicuti sunt electuarium
de succo rosaꝝ aut electuarium
solutiuū vel cū diasinicone aut
ali q̄ alio pharmaco cādē virtu
tē habenti. Prohibebitis fluxū
humorū si facta vniuersali pur
gatione defensiuum applicabi
tis in vlceris circuitu per quā-

tuor digitos aut plusminus ve
eo ām q̄ magis cōgruere p il
lorū obȝce visum fuerit. Ob cō
ficietur boliarmeni et sangui
nis draconis. añ. ℥.ß. farine fa
barum. ℥.ſ. pulueris mirtillorū
rosarum. añ. ℥.iij. olei mirtini. ℥.
iij. succi semp̄uiue. ℥.ſ. pingue
dinis castrati. ℥.ſ. ß. cere pauꝫ ꝛ
bulliant oleum ꝛ pinguedo cuꝫ
succo donec desiccetur succus
deinde addāt cetera ꝛ fiat de
fensiuum ad modū vnguēti q̄
sicut dictū ē operabimini. Ce
rū humores desiccabit; si exic
canti administrabitis. Cum vi
rus (vt inq̄t Auī.) indigeat exic
catiōe q̄ possunt varijs mixtiſq;
modis effici. Quoꝝ vnū ē tale.
℞. cineris aneti plūbiysti: cerre
sigillate. añ. ℥.ſ. litargirij argē
ti balaustiaꝝ gallaꝝ non perfo
ratarū. añ. ℥.ſ. ß. corticum ꝑa
trum siue limacaꝝ combustaꝝ
cerusse. añ. ℥.iij. aluminis roche
combusti. ℥. misceatur oia si
mul ꝛ fiat puluis subtilissim⁹ ꝛ
vtimini. Si isto minime p̄fice
re videremini admistrare pul
uerem rubeū qui ꝛ precipitat
dī ab alchumistis: quē sibi ma
gister me⁹ vendicauit: cui⁹ rece
pta ꝛ modus p̄ficiēdi i vltio di
cet; q̄ sine dubio vlceris virulē
tiam rectificabit cū maxima di
gestione. Nec credatis amabo
q̄ vlceris digestio sit saniem
generare (vt quidam indocti
sentiunt.) Sed humores calidi
tati digestiue proportionare q̄
bene possit decoquere ꝛ dige
rere ad expulsionem. eosdem
preparando. Est enim digō hu
moris subtilis ingrossatio et
grossorum subtiliatio cum pre
paratōe expulsionis. Et ideo
in calidis frigida ꝛ in frigidis

Desi
catiua

Digitized by Google

calida cōponimus. Consolidabitis inquam si vnguentum de minio aut tria pharmacam aut vnguentum camphoratum siue de ceruſa administrabitis. Aut si loco istoꝝ defensiuum ordinatū in hac eadē cura i vlcere distēdetis: vel istud q̄ vobis mō describo. ℞. olei murtini. ℥. ij. olei rosati. omphacini. ℥. j. pinguedinis castati. ℥. ij. minij ℥. j. ℈. ceruſe. ℥. j. bulliāt simul donec coloꝝ nigrū acq̄rāt addendo i fine cere noue. ℥. ℈. q̄ sufferet ab igne ita corpoream cāphore. ℥. iij. tucie ꝓparate. ℥. ij. et fiat vngū ad forma ceroti. Q̄ mēdū ꝓfortabit: ꝓplerionem emēdabit et vlcus ad cicatricem deducet. Q̄ cū eo peruenerit lauabitis aqua aluminosa q̄ procicatrice in cura vlceruꝝ descripta est: sicq̄ vlceris virulēti curam ꝓficietis. Verum hoc vnū maxime menti tenēdū censemꝰ q̄ si in huiusmodi vlcere desiccantia posueritis et virulentiā augmentari vel vlcus ꝓcauari visum erit oportebit vos ad leniora medicamina ascendere. Nam illud quod extimabitis esse pro illius curatiōe erit corosiuum et carnem adfluentem humiditatem resoluet quam virus indicabitis. Signum autē erit si a medicaminum desiccatione vel nimia abstersione vnguentoꝝ emergeret. Quod vlcus erit simile apostemoso: et sentiet infirmꝰ manifestā mordicationem cum dolore pūgitiuo vel mordicatiuo (vt inquit Auicen.) Quare hortor vos ne talis signi obliuiscamini ex cuius vsu premia vestris operationibus digna reportabitis. Nūc vero dicamus de sordido vlcere quando virulenti curam prescripsimus.

QUāta sit nostri vigilantia medi medi inglauicis perspicuum est id ipm considerare ex sanguinis alteratione. Qui non modo ad caliditatem et adustionem: sed ad sorditiem et putredinem alteratur ex inordinato viuendi regimine. Idcirco maxime precauere debemus ne in talem ingluuiem incedemus vnde postea non solum acuti: sed sordidi et corrupti humores generentur qui cum ad coniunctam venerint vlcus sordidum fouebunt. Est quidem sordicies res alba spissa et coagulata aut ad nigredinem procliuis aut sicut fex. Que pro sui sanatiōe indiget abstersione sicut virtus exiccatione. Quod quidem vlcus aut erit planum aut concauum pro quorum emendatione quatuor indigemus intentionibus. Quarum prima est vitam ordinare. Secunda humores purgare. Tertia sordiciem abstergere. Quarta vlcus consolidare. Ordinabitis igitur vitam sicuti in vlceris virulenti emendatione diximus quando iste cure non differant inter se nisi secundum magis et minus. Et propterea dicta repetiat qualitatem quā ibi ordinauimus. humores etiam purgabitis iuxta illud quod dictum est. Sordiciem abstergetis si subsequentia ordinabitis. ℞. mel. Munlis rosati colati. ℥. ij. terrebendifica tine clare. ℥. iij. bulliant omnia tiuum donec misceantur. quo facto addantur farine ordei. q. semi.

Digitized by Google

croci parum et fiat mundificatiuum quo rectevti potestis. At
Aliud. si nō profecerit istud subsequatur. ℞. terebentine clare. ʒ. iij. mellis ro. colati. ʒ. ij. succi apij. ʒ. ß. bulliant vsq; ad succi consumptionem deinde addantur farie ordei. q. ß. turis. ʒ. ß. sarcocolle. ʒ. j. croci parum ⁊ fiat abstersiuum molle quod poni possit in vlcere concauo cum tentis. Sin vestram frustraretur in
Aliud. tentionem hoc facitote. ℞. terebentine clare mellis rosati colati ana. ʒ. iij. succi cinoglosse. ʒ. lingue canis. ʒ. j. ß. sarcocolle turis mirre aloes epatici. ana. ʒ. j. bulliant omnia simul vsq; ad dimidiam partem succi semper agitando spatumine. Quo facto colentur et colatura admiſtrate in vlcere tas plano ſp̄ concauo. Et si adhuc deciperemini istud facitote.
Aliud. quo honorem et vtilitatem reportabitis. ℞. lixiuij barbitonsoris. ʒ. iij. pulueris rubei q̄ p̄cipitat⁹ dicitur. ʒ. j. ß. mellis rosati colati. ʒ. ij. misceantur omnia bene ⁊ isto abstergēdo pro culdubio desiccabitis ⁊ abstergetis. Cum in vlcere vt placet gale. generātur due humiditates. Quarum altera abstersionem. Altera desiccationem expetit. Que vtreq; sunt i isto medicamine si recte igredientia recenseritis. cōsolidabitq; sic vnguenta qualitati vlceris extranee aduersa collocabitis vt puta si qualitas vlceris fuerit calidavos frigidise si frigida calidis vtimini sicq; cōsolidabitis. Quid enim est carnez generare aut discontinuum consolidare nisi qualitatem que virtuti nutritiue aduersat rectifica re ⁊ ad membri complexionez adequare. Quo facto natura q̄ dem fortificata carnez generabit quod patet non solum i hominibus sed etiaz i bruttis animalibus. Et ideo vnguenta nō cōpono nisi illa que dicta sunt in vlceris calidi ⁊ frigidi curatione: ad que ire potestis cum i digueritis quare modode cauernoso vlcere dicamus.

Miramur si ātiquā cognitione rez causarum egritudinumq; deuenerunt cum sint edocti ab ipa natura quam diligentius prisci obseruabam. Et ideo ad id scientiarum fastigij venerunt quod nos modo vix cogitatione attingimus ipsi pte oculis habebant. hoc autem maxime considero ex talpe subterraneis cuniculis qui me ad vlceris cauernosi considerationem iniecere. Nam cuz hozrulanus quidam talparie cauerne os obtueret (talpa causa terre hiatus nō remota) septem ex vno ora ebullierunt. Quod quidem non negligendum circa vlceris cauernosi curam pernotaui ipsuz curaturus. Quod cum recte ptractare cupimus illius causas inuestigamus ōs aucupabimur aut ab humoribus aut ab aūtibus vel a sanie⁊ qualitatibus. Et idcirco cū talismodi vlcus volueritis curare bñ pri⁹ ipsum scrutamini recteq; considerate nunquid aliqō accidentiū superius narratoruz causa sit quod consolidationez impediat. Qō si affuerit manifesteq; ipsum accidens esse comprobaueritis ad curam illius accidentis

Digitized by Google

quo vestrum magisteriū impediret recurratis. Quo quidem emendatio fine optato fruemini. Uerum si istorum nullā esse causam cognoueritis qualitatem saniei cōtēplamini. Que si sanies virus aut sordicie ostēdet a curaz vlceris sanioſi vel virulenti aut sordidi properate: et secundaz quod ibi dictum est facite. Quoniaz absq; dubio tāti certaminis eritis victores. Si vero humano erunt quod carnis colores ostendunt ipsos purgabitis. Nā si color erit rubeus et cum pruritu colerani significabit. Si rubeus demissus sanguinez indicabit. Si albus flegma arguet. Si fuscus melā coliam accusabit. Sicq; operādo terminum vestro desiderio contemplabitis.

DE putrido autē et corrosiuo esset dicēduz: nisi de his sermonez habuissemus: cum accidentia emēdabamus vbi causas z curas posuimus ad que ire potest cū ipso rum curatione vobis opus fuerit. Hec sunt que pro vestri animi satisfactione diu mecum detinueram. Que si erūt oibus cō placitura ignoro. Naz ille i dicēdo factus sum q in medio foro domū edificat circa quam de altitudine z depressione contro uersiam spectantes excitant et cōmoueā cū z patrono equalitatem pportionēq; hre dominus ipsa videat. Qō quidem vereor ne forte alijs nimis abiectus z depressus noster sermo videat. Alijs vo nimis ornat z alt cū oibus cōplacere nō possim existimans mediocrem dicendi modum retinere. Maxime cuz mihi nunq; placuerit per arborum cacumina euolare. Sz lento gradu plumbeoq; pede incidere vt me quicunq; consequi cuperent facilius attingerent. Diximus.

¶ Modus conficiendi puluerris sic fit.

RECipe aque cuz q̄ argētarij separāt aurum ab argento. ℥. vj. argenti vi ui. ℥. iiij. misceātur simul in elambico vitreo qō bene illutabitis. habet enim elambicum bocciam que illutanda est in qua ponuntur elambicanda et capellum recipientem. Cuius forma tal ē

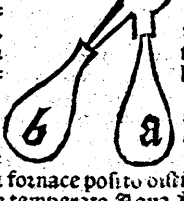

Sed A lutanda cir hoc Pūctus tur ca = lum .B. dicitur piens ordinalābico et in fornace posito distilabitis igne temperato. Aqua vo q̄ separat aurum ab argento fit hoc modo. R. salis nitri aluminis roche vitrioli romani . ana. libr . ij. misceantur in mortario molendo cum pistello tandiu donec bñ misceantur. Quo facto puluis grosso mō factus ponat in boccia q̄ sit illi pulueriz capar et vt dictum est illutata. Uerum etiam officia omnia illutabitis ne aqua exaleſcat sicq; distillādo aquā extrahetis q̄ recte vti poteritis. Signū autē sue bonitatis est qō qñ de ipsa parū humū ceciderit statim ip

Digitized by Google

sam ebullire videbitis. habetis ergo modū pulueris z aque cōficiende que est tante virtutis quantam nemo existimabit.

¶ Ruptozium sit hoc modo.

Ecipe lixiuij quod primuz manat a colatozio que dicit mater ciatum vnuz aut quantum vos voluerit is iurta ꝯtitatem quam facere concupiscitis quod ponatur in caciola enea feruendum cui associabitur. z. ſ. vitrioli romani que simul tandiu bulliant donec quicquid lixiuij esset seruēdo desiccetur z spumam que remanserit cum sedimine colligite qua cum operari volueritis vtimini. Nam tante operationis est q subito operari videt nullumq dolozem ad aliozūq comparationem excitat. Si vero quomodo lixiuium fiat scire non negligitis hunc queso antē dite ordinē quo ipsuz ego semper solitus sum facere. habuitinam paruam in cuius fundo erat foramē vnum vnde lixiuiū distillare potuisset quam cinere ex fermentis facto aut quouis alio cinere dummodo fortis sit implebam deinde: circulariter ipsum separabam in quo caicē vnam ponebā cui tantū aqua inspargebam quantam calx imbibere potuisset. Quo facto antes fumaret in ipsum cinerem calcem obruebam ne fumi quide leuabuntur eraleſcerent. Sicq biduo permanebat foramine tine clauso. Tertio vero die cinerem cum calcem commiscebam quā bñ cōmixtā manibus cōprimebam ne aqua super imponenda citius penetraret ad fundum. Quo facto tinā aqua implebā apto existēte foramine vñ lixiuium emanaret. Quod primū ad ruptozium cōficiendum colligebam in quo vnū ouū proijciebā. quod si supernatabat in lixiuio cauteriū ex ipso faciebam. Nā illud est signum proprīū ad cognoscendū ipsi⁹ bonitatē. habetis igitur modum ruptozij lixiuij cōficiendi.

¶ Trocisci fiunt hoc modo.

Ecipe aque plantaginis. ℥. vj. subtilimati pulueriza-ti. ℥. ß. bulliant simul vsq ad ter-ptis aque cōsumptionē deinde resideat pernū die cū qua aqua postea impastabitis tñ farine quantum indigebis pro faciendozum quā titate z numero trocisczum cui farine etiam admiscebis tantū minū quantum possit farinam colozare de qua formabis trocis cos quos factos decoquas in furno debili vel in sole eos desiccabitis z sic habebitis trocis cos longe dissimiles ab aliis et in materia z operatiōe dissormes. ¶ Unguētū nobile ad uersus scabilem.

Ecipe vini boni z odoziferr lib. ſ. semi. fulfuris. ℥. iij. turis. ℥. ij. salis. ℥. iij. ß. structi. ℥. iiij. cere albe. ℥. ſ. semi et si vis adde in fine ebullitionis storacis liquide. ℥. ſ. semis. bulliāt ola simul vsq ad cōsumptionē tertie ptis vel dimidij vini deinde pmittas residere z cōgelari quo possis vti i palma manꝰ liniture pticulā corpis in

ij

¶Jo. Al. vopisci disticon.

Hic ossa hic caput hic repetant sua vulnera : Credas Obuersum Marti munus Apollineum.

¶Abstemij firmani ad librū.

Ire quid expectas in lucem docte libelle.
Ad tua quot clamāt limina nō ne vides?
Dicere q̄ solidū dubitas ignobile vulgus?
Et clericis cursus crimina ferre times?
Dum placeas doctis: multosq; vocabis ab orco.
At doceas multos. Nil tibi vulgus obest.
Non celer est cursus: quando mors damna minatur.
Non iter est subitum quum nocitura quies.
Aspicias quoties primum cura bile vulnus.
Dilatum subitam contribuisse necem.
Quare frāge moꝝ: sanis: egrisq; salutem.
Affer: et ad multos' tardius ire cane.

¶Finis.

Tractat⁹ de capite.

¶Franciscus palmerius fabinus ad librum.

Quid dubitas culte in vulgus prodire libelle.
Tutaq; iam tumido credere vela freto?
Auspitijs Martij totum decurre per orbem.
Tam celebri cūctis vindice tutus eris.
Hic est cui dederāt (reliquis q̄s fata negarunt)
Omnia nosse animo: cunctaq; posse manu.
Author Materies: vinde ex te coger amari.
En propera in vulgus tendere culte liber.

¶Abstemius Firmanus.

Si liber in populū: si quis te limine cernat.
Limidus aduerso: dic meliora leges.

¶Idem.

Cum liber in populo fueris: dictisq; malignus.
Non parcat: dicas non meliora facis.

¶Idem.

Cum libere populo abscedes: laribusq; receptus.
Deficiet subito quicquid obesse potest.
Carus eris cunctis: alijs multumq; salubris.
Blandiciasq; ferant qui maledicta dabant.
Nam mala dum corpus morbi contagia ledent.
Protinus obstabis: auxiliumq; feres.

Incipit Tractatus de capite.

Marian⁹ sanct⁹

Barolitan⁹ Dño Mario de scapuciis artiū et medicine doctori excellentissimo suoq; benefactori. S. P. D.

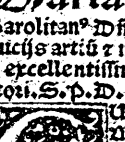

Cum me olim dñe Mari ab incepto cōpēdio q̄ de chirurgia proposui absolutū cireūspexerint nr̄i amici ma

rime rogauerũt vt capitis egritudines que a causa primitiua scaturiũt omni indagine exquisitaq; diligẽtia put opis est nr̃e commentaremur. Quibus cum ad eorum honestate egrorumq; vtilitate ac dignis precibus ceperemur honeste denegare nõ potuimus pollicẽtes p ingenij nostri viribus illorũ precibus satisfactũ iri. Ob id q; tractatũ vnũ opilauimus quẽ tibi dedicatũ ad te trãsmittendũ esse duximus. Ut si q̃d mẽda dignum eriſtere: aut aliq̃d obeliſco notãdũ vel asterico feriẽdũ esset: id emẽdetur notetur ac etiã feriat. Cũ hac nostra tẽpestate q̃ magis capitis lesiones faciat pẽsiculetur cauteq; agat quam tu qui infirmor̃ vtilitati ac p̃sidio subsidioq; sies neminẽ habeamus. Quare rogo oro obsecroq; te domine Mari vt tute se cure libereq; romanam vrbem vndiq; inuidor̃ linguis refertam peragretur qñ si ne tãto numine periret illi tuã extremam manum impones. Ut sicut maledicenti q̃s vitiũ cõe est occurrerit tua autoritate dignitateq; munitus se ab inuidorum dẽtibus obsceniſq; faucibus tueri valeat. Q̃s cũ tu nostris munusculis non dedignatus feceris. Nos nostriq; amici de quibus iam bene meritus es nestoreos annos tibi a deis iprecabimur. Et quibus nostre lucubratiões grate fuerint cordive extiterint immortales in posterũ gratias agent. Bene vale: meq; vt soles dilige.

¶ Joannes maria.

MOs est olim Mariane dilectiſſime q̃ aliis gratificari cupiunt petita amicor̃ non negligere: imo oĩ animi caritate amplecti. Eo magrime si que petunt iusta honestaq; fuerint nullũq; incõmodũ illi a quo petunt afferentia. Q̃s si alicui ingrueret iniusta inhonestaq; viderent. Cũ iustũ aut honestum nõ magis placeat illi qui petit q̃ a quo petit. Longe quidẽ errarẽt hoies si iustũ t honestuz alterius incõmodo parari arbitrarentur. Cur ergo nos animaduertimus nõ min? sibi complacere q̃ nobis gratum fore q̃ te modo exoratũ volumus cum tibi dicendi nobis audiendi maxime vacet vt capitis egritudines que a cã fiũt primitiua vna cum illaz curis commemores. Qñ ad id animę ꝓscientia ac egror̃ pietate excitemur t animamur: vt audacter petamus. Q̃s si timide petemus forsan nobis q̃ omnibus gratum existet iure negaretur. Cum ipsa timiditas duo portẽdere videat: vel q̃ petitur iniustum inhonestũq; siet vel ille a quo petitur inanis ferox immitisq; sit. Quare cum iustũ tuq; Mariane suauissime mitis amicisve munificentiſſimus sis velis de ipso negotio nobiscũ ratiocinari: vt tua cõtinua animi aduersione valeamus tot capitis pericula declinare ad q̃ iſti nostri emperici veloci gressu irruunt aut si qua euenerint emẽdare. Cum tu solus sis qui t curare et emendare possis capitis lesiones. Quod tunc nobis cognitum fuit cum graues capitis casus in hospitali sancte Marie consolationis peregisti: quo tempore de Chyrurgia compendium absoluisti. perge igitur Mariane

amicis tui amātissimis obtem perari z posteꝝ icōmoditatibꝰ puidere. Nā si tāti laboris pre mia digna nō feres a nobis q̄ pax possumꝰ Deꝰ ipe optimꝰ maximus tua facta felicitabit.

¶Marianus.

IAm p̄dē mihi cogni tū vri ẽmōis initiū pene taciturnitate nimia a nra excide rat memoria. Quaz debilez collapsamqꝫ habeo tot laboribꝰ z angustijs quas mō ex re nra familiari capio: qñ na tura ita voluit vt patere medio discedēs animam egisset. Quā deꝰ clemētissimus nō nrorū de neficiorum meritis: sed sua pie tate misericordiaqꝫ qua nunqꝫ expoliat excitatꝰ salute reqeqꝫ sanctoꝝ cōdonet. Ex qua q̄dē tēntia q̄d pro amicoꝝ ꝓsue tudine faciēdū sit excerpimꝰ. Sed nūc mediꝰ fidi⁹ nō ignoramus q̄ difficile atqꝫ factu asperū sit amicorū petitionibꝰ satisfacere. Cā animꝰ nō modo suspiret gematqꝫ: sed lacrimarū ꝓ fluuio: quas ex pīna fraternaqꝫ morte oculos misere tenēdo ex prio eliq̄scat. Possuz ne ea cōmoditate qua vtebar cū de aḡatibꝰ vulneribꝰ ac vlceribꝰ loq̄batur vros animos quibus gratificari cupio ita cō tinue explere vt vlterius non aueāt. Ah quidē animo cruciat corporeqꝫ torqueor cū sentiam vobis nō ita me fore satisfactu rū. Verū ne videar vobis q̄ mi hi lōge alio ac oculis estis cariores tergiuersari hunc labo rē subito fretus tñ prudētia: so lertia: diligētiaqꝫ magistri Ma rij scappurij artiū z medicine doctoꝝ ꝓstantissimi quē nō minꝰ amare debetis ac si ex illiꝰ re nibus cecidissetis. Cum sit nri amātissimꝰ omniqꝫ studētiuz necessitatibus subsidio et ꝓsi dio. Qui poterit nram sermoci nationē libzare: vt si q̄d nostro meroze relictū fuerit aut nimia animi vobis satisfaciendi vo luntate pullulauerit abrūcet et propaget. Ceterū hoc vos oēs exoratos volo vt cum exordiri incepero ne quis vestrū me au deat interpellare nisi forte cū contentam habuerimꝰ oronē. Nā tēpꝰ breue est ad q̄d instamus absolūēdum. Quod si aḷr fore tps cēserē nullā maiorem haberem volūtatē q̄s in vnoq̄z verbo interrogari.

¶Franciscus.

AStud idē i corde oēs ruminabamꝰ nā q̄d animo ꝓsti meramus ꝑcario gratioseqꝫ ipetrā dū ac multo aīqꝫ huc que neramꝰ inglutiremus tu vno ꝛbo solo eructasti. Igit q̄n oēs de dicendi modo inter nos ꝙruimꝰ incipe feliciterq; auspicare. Qñ nla erit maior nobis voluptas q̄s stylū ac vrz dicendi modū intelligere post habita illa preciosa: q̄s ex tuo sermone expectamꝰ vtilitate.

¶Marianus.

NImaduerti mi frā cise voseqꝫ ceteri fra tres magrm Joānē anthiacinū macera tensem cuz in studio frequenter lectitaret sub cuius disciplina semper militauī: q̄c quid deniqꝫ habeo: vel totū ab ipso vel non sine magno ipsiꝰ fauore ab alijs accepi paterna charitate omnes qui suis ad

Digitized by Google

fuissent lectiõib⁹ admonere vt cãs egritudinũ quoad sibi licet intime indagaret: scrutariq; vellẽt ne vnã p altera medicaminib⁹ ptractarẽt. Dõ multum q̃dẽ obstaret sanitati vehiculũ mortis afferẽs ob idq; mihi statuo: qñ vos ita vultis: vt capitis egritudines ac ipar curõnes q̃ bus vtor pertractẽ gña egritudinum q̃ capiti occurrũt memorare. Ne forte ad q̃ dcm est imprudenter incidam⁹. Que q̃dẽ numero q̃nq; sunt capitalia: videlicet. Apa: vlc⁹: vuln⁹: ptusio et fractio. De apate extrinseco z vlcere nihil dicem⁹ qñ in nro tractatu satis dixim⁹: ad quem potestis cũ eo idigueritis redire. De contusione hoyknere ac fractione prout nre vires sufficient calculabimur. Quare modo ipsorum causas z curatiões insinuemus.

Habito nre sermocinatiõis initio a contusione: cuius causse sunt casus z percussiones ad quã sequitur numer⁹ solutionis continuitatis. Appellamus equidem contusionem largo nomine omnem carnis humane attritionem. Que duplex esse põt s. cum vulnere et sine vulnere. Que ho est si nevulnere facilioris erit curatõis nisi fuerit sub ipsa os scissum. Nam mltoties accidit vt craneũ scindat absq; q̃ cutis laceretur. Quã quidem lesionem ipsemet infirmus medico demõstrabit vnguib⁹ scalpẽdo frequẽter locũ aut tangẽdo: vel aliquo alio mõ z signo. Verũ si infirmi significatiõib⁹ nõ capemini aut in ancipiti rõne ꝓsisteret: qua plerũq; distra himur: iõq; dũ anim⁹ huc atq; illuc impellit ꝓsiderare nẽpe oportebit percutiẽtẽ quãte impulsiõis eẽ posset z rẽ qua fctã sit percussio nec nõ locũ si ab alto. q̃d ceciderit. Nã quãto erit fortior pcutiẽs altior⁹q; loc⁹ eo maior granior⁹q; ptusio extimãda erit. Sz auia nãq; motu nãli forti⁹ deorsuz i fine rũpit q̃ cũ ex refractis obstaculis descẽdere iceperint. hiscq; cõsideratis ad cranei tractiones incidetis quã gubernabitis sicut inferi⁹ ꝺ scissura cũ craneis ꝺpliciẽ dicet. Si ho ex illorũ q̃ dicta sũt cõiectura os nõ esse fractũ augurati eritis ad ptusionis curã vsas quertite intẽtiões q̃ pcul dubio ꝓsistẽt in medicamie resolutino se cũ stipticitatẽ adiũgẽte cũ putrefactionẽ timeam⁹ qñ omẽ q̃ ptũ dix necesse sit putrefieri z in sanie querti: vt Galeno plz Verũ videor vos me velle mõ pcunctari. Cũ i oi materierũ principio fluentiũ repcussimis indigeam⁹ quõ in ptusiõe i qua sit maxime materierũ inũdatio resolutia applicemus. Non immerito q̃dẽ dubitastis nã id faciet multũ ad curam contusionis. Dto cuius solutione aduertere satis debetis contusionem subsequi sanguinis effusionem a venarũ orificijs ꝑpter contusionem abscisis. Qui edepol egressus iterũ venas ingredi non potest quare putrefit z membrum cotrumpit. Idcirco resoluentia domestica i principio applicetur stipticitati associata vt sanguines extrauenatũ resoluãt. Et ne iterũ refluat administram⁹ stiptica q̃ fluxui ꝓria sũt. Ex q̃ ptz empiricoꝝ ac hebreoꝝ medicoꝝ in

Digitized by Google

scitia q̄ ad vnāquāq; capitz ꝑtu
sionē i ꝓncipio repcussiua sine
resolutiōe admistrant. Uñ ꝑr
sequit illi⁹ incisio si cupiūt car
nis putrefactionez deuitare. Et
ꝓpterea ne in tāti sceleris rep̄
hēsionez incidam⁹ medicamē
quo semp i tali egritudine vs⁹
sum receptabim⁹. ℞. camomil-
le mellilot: furfurz. aā. ℳ. j. fa
rine fabarū lupinorū ordei. aā.
ʒ. ij. myrtillor. ℳ. ij. nucum cu
ꝑssi nu. xv. pistāda pistenꝫ sub
tiliter z bulliāt simul oia cū sa
pa z liriinio barbitōsoris q̄s⁹
acquirāt formā ceroti adden
do i fine ol. camomillini aneti
ni myrtini. aā. ʒ. j. si putrefactio
abeēt. Nā si adesse olea oino ꝓ
hiberem⁹ z iterū bulliāt donec
olea bñ incorporenꝫ z tepidū fa
cite cerotū istud applicet q̄ cer
te finē obtinebitis. Nā si vellē
quot horas isto medicamīe sal
ni facti sint dicere eos quippe
numerando diem ꝓsumerem⁹.
At si ꝑtusio cū vulnere exiterit
anteq̄ aliq̄d opamini pēsicula
ri bene debetis: nūq̄d pericra-
neū incisum sit an non. Si ño
sectū non fuerit curet vulnus si
cuti dixim⁹ in cura vulnez. Ue
rū digestiuū cōficiat cū oleo ro
sato omphācino z vitellis ouo
rū cui semper medicamini sup
ponite emplastrū modo dictuz
q̄s est putrefactiōis ꝓhibitiuū
z sanguinis ꝑtusi carminatiuū
Q. Deinde q̄s modo ꝓcedatur donec sa
nies gñetur: cuius gñata fuerit:
digestiua ꝓhibeantur z abster
sinū administret q̄ tale est. ℞.
terebēt̄ie clarissime. ʒ. ij. sirupi
rosati. ʒ. j. ß. aq̄ plātaginis. ʒ. ß.
bulliāt sil⁹ vsq; ad aq̄ ꝓsumptio
nē: deinde addant farine ordei
q. ß. croci parum: q̄s tñ valeat

ipm mundificatiuum colozare
et ab igne auferat ante cꝫ farī-
na pūciat z spatumine agitet
donec bñ incorporent oia ad-
inuicē: q̄ facto vti minor super
q̄s basilicū nre descriptionis
ordine cōponite cui⁹ talis est
recepa. ℞. olei rosa. camomilli-
ni añ. ʒ. ij. mirtini. ʒ. j. ß. pigue
dinis castrati. ʒ. iij. litargirū ce
ruse ana. ʒ. minij. ʒ. ß. but. oia
sit ad ignem donec acq̄rāt co-
lorem nigruz quo acquisito ad
dantur tereb. clare. ʒ. ij. piscis
naualis. ʒ. j. cere noue. ʒ. ij. ß. et
parū bul. deinde ab igne au-
ferat z spatula semper agitetur
donec bene congelescat. Et
quia aliquando solēt ista vulne
ra propter membri sensibilita-
tez erisipillari. iō dicam⁹ q̄o
isti egritudini occurremus. Et
hocvt facere possitis hec de eri
sipila annotate a loco recōdite
posse illaz ex humoris ebul: ac
materierū puttridarū retentiōe
accidēt vti q̄ fieri vidim⁹ cui-
dā apa patiēti quod ꝓpter re
tentionem materiei erisipila
correptus est. Cuius cura ē ma
terie relaratio: vt inq̄t diuinus
hypocrates. Quecūq; ex reple
tiōe fiūt egritudines euacuatio
sanat eas. Si ño ex hūoz ebul
lutione irritaret medicaminib⁹
eam coercebitis quib⁹ vtebar
magister z compater me⁹ Joā-
nes de vigo Januensis: pro
cui⁹ cōmodo si vita nedū bona
mea periculis oblectarem: nul
lam viderer partem fuorum er
ga me meritorum attingere: a-
deo de me bene meritus est
quem modo nescio quis mi-
hi iratum facere nititur: aut
contra me instigat z stimulat.
Sed o tu qui pestiferā vocē ore

℞. Nota hic. Mūdi ficati-num. Erisi pila.

Digitized by Google

mellito retines frustra labores hereneq; semina mandas non profecturis littora bob⁹ aras. Noui enī ingenīū ei⁹: noui z animi affectiones illi⁹: cū sit benigu⁹ affabilis z pacific⁹: nec solū amicis: sz z inimicis liberalis z munificētissim⁹: qd ergo tētas qd conare qd audes perfida lingua loqui. Tu ne animū ab illo meū diuides? An illum a me abstrahes? Nescis nescis pestifera perfida impia iniq; dolosa putrida virulēta fetida cruentaue lingua qd tibi p tāto scelere opponet? Nōne sagitte potentis cuz carbonib⁹ desolatorijs? Nolo equidē in illā inuehi ne dū maledicta lingue dolose recitabo ego q̄z viderer velle maledicere aut eandē imitari quapropter deo optimo maximo relinquo ipsamq; condono q̄ vere z recte dijudicabit. Cū ergo apparuerit erisipila statim ipsam vnguēto rosato illinite et vuln⁹ q̄z eodem illutate vt si qua ex vnguēto⁹ mordicatione aut caliditate sanitia effrenitauit sua linitione z frigiditate refrenet z cōprimat: deinde vuln⁹ hoc tegmine amiciatur qō tale est. R. olei ro. omphācini mirtini. aā. ʒ. ij. vnguēti rosa. ʒ. j. vnguēti populeonis. ʒ. ß. cere albe. ʒ. iij. z ad ignē oia simul liquescāt. Quo facto pecia linea qua caput capillos abrasum tegendū sit in fundaf eoq; tota madeat postea inde eā eximitote ac in aquā frigidā, pūciaf vt iterū cōgelescat quandigitis penetrabitis q̄ capiti ponēda linteſcat sicq; ipsam capiti applicabitis qua certe egritudo illa curabif. Deinde vnā arteriā eodē vnguēto fabricabitis vt illā qua mane capiti adhesit cū altera nocturna permutetis. At si incisum fuerit os discooptū maiori diligētia opus erit maxime in scrutādo os detectū scissum ne sit an cōminutū. Quod si vtrūq; istorū abesset nihil aliud esset innouā pulsdum preter curam vulneruz nisi it si q̄ in osse detecto hunc pulue carnarem insp argetis. R. aloes epatici sarcocolle mirre ana. ʒ. ij. thuris. ʒ. ß. f. ircos. ʒ. ß. et fiat puluis subtilissim⁹ quo facto vtimini z curā pſequimini sicut cura vulnerū perficif. Ceterum cū scissum sit alia vos cura suscipiat ab antecedētibus longe dissimilis. Verum vt vosipsos certificare de scissione ossis valeatis signa. os fractum arguentia pernotabitis.

Erisipile vnguēti rosati.

Sunt itaq; ossis fracti signa hecq; modo dicim⁹ scz vomitus scothomia vertigo: occecitas casus. Que ola intelligunf in actu percussiōis: z aliq̄n apoplexia stupor: z febriz exorif cū rigoribus: nā si sine rigoribus febrizitaret nō multū esset periculosuz cū illud causek a causa p̄mitina q̄ plerūq; monet antecedentē. Cū impossibile sit p̄cussionē hāc nō inuenire corpus repletū aut vacuū. Naz si vacuo corpori hmōi fractio occurrerit: erit patiēs absq; febre. Sinautem repletōr cachochimū occuparet corp⁹ nō sine periculo dza medicis indicari p cussio z difficilis curatiōis. Cū nos doceamur ab Auicenna dicenti. Et vulnera quidē et vlcera omnia periculosa sunt q̄ obuiant superfluitatib⁹ corporis

Digitized by Google

malligni. Quãuis ẽt periculosum sit in pncipio infirmũ febricitare. Attñ esset magis suspectũ si a triduo aut quatriduo post acceptã lesionẽ caloꝛibꝰ estuaret febribusq; cõbureꝛet. Qñ illud a sanguine putrefacto ꝛ sub cranio sup pãniculis retẽto saturaret q; cognoscit ex sinthomatũ incremẽto: ꝛ q; esse possit circa gñationẽ saniei. Cũ hypo. ille in suis amphoꝛismis asserat. Circa gñationẽ saniei dolores ꝛ febres magis accidere q; facta saniei. Uerũ in hoc accñtia remittunt q; in altero augmẽtatur. Cũq; igit i die quo pcussio facta fuerit talismodi accidẽtia subsecuta fuerit credere maxie oꝛtet pnũ erit fractura cranei eẽ cõpleta q; si recte curare voluerit hec vobis ilico subijciant

Incisio. In primis itaq; cũ eo peruẽtũ fuerit vbi opari vos oꝛtebit vulnus ipsum amputare figura trãgulari vel oꝛthodonaliter: aut cruciatꝫ non dubitare ꝛ almocatim ab osse remouere: quo facto ipleat vulnꝰ plumaceolis albumie oui ibibitis. Uex illi q; ossi adheꝛebũt vino caꝛo madeãt ne oui frigiditatẽ pmaculet ꝛ alteꝛet. Cũ habeam⁹ ab illo scriptissimo hypo. Frigidũ inimicũ neruis oibꝰ dentibꝰ cereꝛo spinali medulle: calidũ vo vtile ꝛ amicũ: ꝛ iõ ab osse frigida pꝛohibeant ne in tali eꝛꝛoꝛe cespitemꝰ. Hac denicq; opatiõe celebꝛata pcipietis infirmũ sic quiescere donec alter dies illuxerit: cui ordinabitis añcq; ab ipso discedatis regimẽ quo suã possit vitã digere. Qõ sit panatellis aut farrũ oꝛdei cum lacte amigdalino. Potꝰ vo sit aqua cocta. Et ista dieta seruet p. iiij. dies. A. iiij. vero diebꝰ deꝰ locꝰ panatelle panis bꝛodio pulli i bibitꝰ. aut carnis arietis: ne ifirmus ea dieta multuꝫ debilitet. Sequẽti aũt die ad eũdẽ reuertimini ꝛ vulnꝰ detegite: quo facto bñ cauteq; os ipm scrutamini specillo angeꝛo nec adeo grosso q; rimulã pꝛtã seat: aut intenui vt pmissuꝝ igꝛediat ipm sup os ducẽdo q; si libere labꝛet a nullaq; scissuꝝ moꝛaꝛetur erit signũ illese caluarie manifestum. Qõ si aliquid obstaret ipamq; pꝛpediret rimulã adesse aꝛbitꝛabimini. Sz qñ de rimulis meminerim⁹ pꝛiꝰ ipsas distinguere oꝛtere credim⁹ q; ipsaꝝ curatiões pstringamus.

Solẽt eñ rimule capi ꝛi hũano accidere ꝛ ꝛe pꝛtũdẽti ꝛ icidẽti. Que vo a cõtusione manifestanꝫ scissure noiande sunt: q; aũt ab incisiõe fiũt vere rimule dñr: ꝛ quilibet ipsaꝝ aut erit pua aut magna ꝛ oblõga. Sz q; a re pꝛtũdẽti pueniũt aut fũt scissure aut fracture cũ ossis depssiõe eodẽq; modo fiũt a re incidẽti marie ab illa cuiꝰ acies obtusa fuerit. Uerũ i hoc differũt alie ab alijs q; ille q; pꝛtigũt a pꝛtusiõe sp existanꝫ cũ penetratiõe. Et hoc dico in hoibꝰ qñ in pueris q; nõdũ septimũ agũtãnũ fallerennur qñ istũ nos experiẽtia docuit. Est nãq; ipoꝛ caluaria nõ bñ adhuc coꝛoboꝛata qñ hũiditas i pueris supabũdat siccitatẽ q; nõ sit illis q; etate adulti sunt q; pꝛiꝰ craneũ frãgit scidit q; q; cõpꝛimat ꝛ plicet. Quare q; pueꝛi accidit freqũtꝰ eodẽ etate pueꝛi hoies pꝛiuant. Qũo vnaq; istaꝝ curãda sit oꝛdine dicem⁹

cū intentiōes (que seruāda erūt volēti dā recteq; capit; picula custodire) subordinabim⁹. A q̄ bus cū primū erimus absoluti specialē z rimulez scissure cū ossis depssiōe ītmonē ppiebim⁹.

Resupposito igit vite regimine intento neserunt he prime. z ꝓncipales circa mēbrum curandū. s. seruare membri complexionem z apata ꝓhibere localiaq; opportuna administrare. Conseruabimus equidē membri cōplexionem ipsamq; si collapsa fuerit rectificabim⁹ cū emplastris veluti Aui. refert i. iij. libro fen. p̄mo tractatu. iij. c. ō plaga z icisiōe cut; capit; vbi ait. Et ꝓncipiū q̄dē cōsistit in emplastris: erit eius rectificatio velociter. Prohibebim⁹ apata si q̄ suffert egri dispositio opabimur vt ꝓcipimur ab Aui. ibidē dicenti. In cura cōsistit ꝓncipiū ad phibēdū apa cū eo qō tolerat dispositio. Tolerabit hercle dispositio si apatū cās itercipiem⁹. Sunt nēpe cause apat; calidi siphac. Res pungēs. i. frustū ossis durā matrē pungentis. Stauedo tentarum frigus velamini aduenies: multitudo cibi: potus: et res occulta quam ego itelligo malignitatē masse sanguinee z supfluitates corporis maligni quas purgādo et flobothomando decidem⁹. Purgabit patiēs iurta vtine significationē cum illa humoris predominiū significet vt diximus in cura vlcerū qñ intentiones ponebam⁹. Flobothomandi vero dicit est intētio euacuandi. s. et prohibendi. Sed qñ de flebothomia agim⁹ hoc queso attendite qō ad ma ꝛimam infirmi salutem facit.

Nimaduertite in ōs fratres charissimi ī firmum posse vīas subire manus eodē die quo vulneratus fuit vel post quartum. Nam a primo die vsq; ad quartum exclusiue potestis flobothomiam diuersiuaz facere: cum illud sit tps quo potest materia apostē manda fluere. Et hoc efficietis a vena cōmuni brachij oppositi. Sed maxime vobis cauēdū erit ne avocabulo oppositi decipiamini sicut; alij papadepti grāmatices decepti sunt: cū ponere sit otra z ex aduerso ponere. Contra ponunt em̄ nō q̄ in eodē latere dextro ponūtur sed q̄ in sinistro collocant. Naz q̄dē corpus humanū erigit tetragonali figura que est quarti latera: sed nō quadrata habēs angulos rectos: q̄sic figuratur.

cuius diameter est ab angulo. z ad angulum. b. z ab angulo. c. ad angulum. d. Ex quo patet duabus commeusurari diametris. cuius latera sūt a. d. z. c. b. que quidem opponuntur. Ista vo collocata figura facile esl vi dere q̄ ex parte facienda sit flobothomia que vt dixim⁹ duas habent intētiones: scilicet euacuandi: diuertendi: si autē fuerit diuertēdi intētio fiat ex pte aduersa. Uerbi gratia: existente vulnere in parte dextra flobothometur a parte sinistra. Et si in parte sinistra vulneratur a dextra fiat flobothomia et hoc sit a vena cōmuni. Si vero intē

Digitized by Google

Nota de cephalica vena.

tio extabit euacuãdi istud opabimur a vena q̃ magis illi mẽbro fuerit appropata sicut sunt vene cephalice vtriusq; manꝰ q̃ a capite vacãt. Ob idq; male agũt illiz qperã subdoleq; operant q̃ sine vnã sine alterã i pncipio cũ diuertẽdi sit ĩtẽtio manũ flobothomabunt. Euacuant q̃dẽ ipi z nõ diuertũt: z pñs ꝺ bilitatũ mẽbrum magis debilitant ad qõ trãsmittunt suplui tates alioꝝ mẽbroꝝ: vt Aui. placet: certũ ẽ eim cũ pmũ vulneratur mẽbrũ debilitari: ꝛre sic faciẽdo aditũ apati phibẽdo aperiũt z causẽ sũt mortis infirmi. Qõnẽpe hebrei dolose agũt cũ nedũ caueãt xpicolas interficere sz sãguinẽ ipsoꝝ potaꝛ z si possibile esset nomẽ xpianoꝝ delerẽt. Quidꝰ nõ solũ medẽdi mũere iterdicere ꝺberemꝰ: sz pedi bꝰ eos nris supplãtare atq; i seruitutẽ redigere veluti mauri z turci faciũt. Si ꝺo corꝑ sit plectoti cũ flobothomiã reiterabitis ex eodẽ loco q̃ priꝰ sãguinẽ hausistis. At si in emunctoriis fieret apa. sub aselles auribus z inguibꝰ: vt inqt Din. l. c. de apatibus existẽtibꝰ i gladulis nullo mõ flobothomarez. Qm nullã inuenio cãm qua illõ ꝺberez facere. Nã apata in emũctoriis non pñt euenire nisi ex malignitate membri mãdãtis. aut ex mẽbroꝝ vicinatiũ suplinitate. Si a mẽbro mãdãti locus apareꝫ flobothomia nõ cõpeteret. Intromittere mus eẽdem q̃ natura expueret sin ex superfluitatiꝺ mẽbroꝝ ĩtumescere: nec satis adhuc esset ad propositũ. Quoniam ab igno bilibus z principale membrũ materiam aduocaremus: si eã nocumenta maioꝛa sequerent. Necnõ prohibemur ne in emũctoriis materiã repercutiam. Uerũ si mihi cõtingeret quãꝺo cũ deliciosis viuim̃ hominibus: in quibus aliquãꝺo cõtra omnes canones operamur vt illis gratificemur z placeamus flobothomare venã epatis. Nihil eim referret si ꝺextrã vel sinistrã flobothõ percutere mus ꝺũmõ apata sint in parte superiori. At si in parte inferã fuerit z ab epate z a pede ptis oppositꝫ posset fieri flobothomia ẽm q̃õ vobis magis visuꝫ fuerit. Uerũ tutiꝰ esset ab epate eiusdem lateris q̃s si a pede sanguinez extraherem̃. Esset enim periculũ ne in gladiosis carnibus humiditas aliqua retineretur qua apa irritaret: sicut dixim̃ de apatibus. Satis nunc dictũ est de flobothomia restat ꝺicere de localibus q̃ in cura ꝺicentur. Quare accedamus ad cranei curationẽ et primo agamus de scissura.

De flobothomia in apate emunctoriorum.

Riusq; incipiã cranei curationez nra satis itereſſe arbitroꝛ quẽ vellem sec̃ medendi modũ ꝺicere. Cũ apud Aui. ꝺupliciter esse inuenerim. Quoꝝ vnꝰ est pure humectatiuꝰ. Alter vero deſiccatiuꝰ. At mihi istoꝝ neuter ꝺiſſuctiz cõplacet. Nã si in contuso vulnere humectãꝺi via fungeret putrefactionẽ quiꝺẽ extimescerẽ. Cũ maxime modꝰ ille humectatiuꝰ faciat ad putredinẽ. sit ei oleꝝ vitelꝝ ouoꝝ q̃ putrefactiõez i loco ptuso augẽt: ille vo ꝺeſiccãꝺi modꝰ q̃ sit aq̃ vite z pulueriꝺ ab Aui. positis i cap. de lesiõe cutis sugiꝰ alle-

Digitized by Google

gato nō tot' plz. hz q̄dez duas ptes. Quaz vna putredinē pro hibet. Altera certe cōtusuz nō sepat. Quapropter ne in alterutrā ptē icidere aut penit' ōsic carē aut oino humectarē ercer psi ex illis q̄ndā modū ordinē medēdi: q̄ inter vtrunq; versat. Retinet p̄fecto humectationēz desiccationē simul z semel. Cū medicine capitz debeāt eē actu humectatiue z potētia desiccatiue. Nā desiccatione cōplexionē ossis z pāniculi seruam' zcu stodim'. Cū galeno maxie placeat ossis cplexionē z pāniculi siccā esse. Cū pus q̄dē humectatiōe si q̄d cōtusum aut laceratū fuerit digōnē p̄curam'. Et hoc obtinebim' cū mellis ro. colati exhibitiōe z aqueyite simul cū puluerib' q̄ oia i cura ordinabimus. Necvos admirami socij sicutz q̄dā admiratus est cū ex me audierat mel tactu hūectaz et virtualr desiccare. Materia q̄dē seu vt ita dicā sui corpulentia humectat qualitates vo seu ei' vtutes desiccāt. Nōdū ipse voluerat aristotelica volumina (nec phica p̄ncipia orfecerat) q̄ admirat' est. Cūm ignorātia admiratiōnē facit ex q̄ p̄tio phice pfert philosophicari: vt ait ari. Cui' libzi si lecti fuissēz eo matyme|ybi elemēta docet p̄mi scere ex quoz mixtiōe mel eē h'i cōplexiōis ac mixtiōis cōperi rez si q̄s attēte ipi' essentiā pēsiculabit z authoris vba trutinabit quēadmodum facit tyrunculis phantib' noster Damian' siculus cum in vnoquoq; verbo aristotelico insistat multūq; colluctet obstructum authoris sensum exp̄icari atq; omnibus cōmune enucelare ac dinidere vt audiētes vlteri' nō aueāt. Quiq̄dē ēptū hz phie ac bonaz literaz cumuli. Tm̄z bonoz mozꝑsuetudinis vsus. Quē oēs admirari imitariq; debem'. Cuī credā a nā eē genitū vt oim humanaz actionū maximū sit hominib' exēplum. Sic q̄sq; faceredz q̄ in aristotelis vbis z sentētijs isudare voluerit. Nam si tanq̄ trāsfuga aristotelica vba plectitabit illud quod mirum in modum inuenire concupiscet allucinabitur. Quare vos scire debetis me nullam aliam medendi viam scriptum esse nisi illam qua ego frequenter vtoz z honorem z vtilitatē comparo. Quam modo ordine describam.

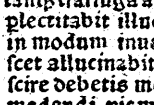

Nuenta igit scissura ex contusione facta hūc ordinez seruabitis cum rece curare voluerit is ante oia cōsiderate nunq̄d ē cū cranei depsſione an nō. Nā si cū cranei depressiōe esset tota extraheretur qō cōminutum esset. Cūm si ibi maneret aꝑa irritaret. Cuz esse non possit q̄n sub cranco sit aliqō ossis frustū qō durā matrem pūgat. Nec intelligank illi qui partē iubēt pfozari. Nō em̄ cāz aꝑatis remouēt cū i q̄libet pteminuti possit esse respūgēs q̄ est maxima ps aꝑatis. Et iō vt cām aꝑatis effugiam' totū os ꝑtusum z depſſum euellamus. Uerū si scissura erit absq; ossis depſſione nō ipsam totā abscindetis sz partē illā q̄ sanies faciliꝰ exire poterit pfozabitis. Ad qō q̄dē patrādum tria habem' instra. Quoꝝm vnū dr raspatorium siue carratorium. Alterū

Digitized by Google

vero dictū est terebella ⁊ aliud trapanū. Istoꝝ q̄ppe magis dilectū ē mihi terebella. Eo quia plures in eo inenio vtilitates. Scilicet facilitatē pforādi nullū ifirmo dolorē excitādo q̄ cū raspatoriis nō possum⁹ effugere. Ad hoc ēt idonea faciendo sanie euētationē. Uex hoc y nuz maxime hz nocumētuꝝ nisi ab idoneo ptacticoue hoīe teneat facile cerebrum pforabis. Et hoc erit si q̄s ipzudēs motu circulari sp pforabit qđ esset motu tremulo faciēdū. Cū si terebella ptrāsiret motu circulari ⁊ matrē durā tangeret ipaz q̄dē scinderet atq; laceraret qđ nō accidet tremulo motui lz tāgat duram matrē pūget tm̄ ipam⁊ nō pforabit ꝺre illesaz destituet. Et circo q̄ hac operā exercitatus erit manu sit lenis consilio potēs ⁊ extimatiōe. Nec a ssuetus guia ptractare vt vineas fodere aut arbozes icidere vel eq̄s strilige curare. hoc hi q̄dē manū hūozid⁹ guatā nec facile sentiūt ossis pforationē si rebelle paz incumberēt. Ob idqꝝ maxima cū diligētia ⁊ solertia faciēda est hec operatiōe dum velimus infirmos saluare eosdē interficiam⁹. E iō aliquātulū operā dabitis vt bñ operari inspiciatis qđ postea tuti⁹ securiusve operamini. Fcā igitur pforatōe citius ne ab aere sipha cerebri altereť instillabitis tm̄ mellis rosati colati quātū valeat membranam cerebri cooperire. Deiñ supinfundite aquazvite q̄ possit totū foramē ipleri ad qđ pōite tm̄ isti⁹ pluriꝝ ꝯtū possit a mēbranula elenari ad altitudinem vnius cultelli vel spagi. R. aloes epatici sarcocolle mirre añ. z. turis. s. f. sanguinis draconis. z. f. croci. ℈. f. misce et fiat pulvis q̄ vtamini sicut diximus: hoc iō facimus vt paniculi et ossis complexionem seruemus ex intentione Aui. ⁊ galeni loco superius allegato q̄bus petractis habeatis spongiam marinam de qua tantum capias quantum valeat foramen obturare. Qđ ego facio duplici cā moms. Una scilicet ne fiat grauedo tentarum cerebro quoniam cedit spōgia ipsa diastole cerebri quod tentarum glomeratio non facit q̄ est causa aliquando apostematis. Alia vero causa vt faniem attrahat ne multum in membranula consedeat quod possit cerebrū alterare ac etiā ne fiat materiei icarceratio quod vulgus nominat materno vocabulo cucumare. Quod frequenter euenit istis ēpericz ac hebetis. Deinde vulnus impleatur aq̄ vitez pulueribus cum parum filectis. Super quas ponite vnam petiam vnguento basilico superius ordinato illinitam que possit medicamina in vulnere retinere. Cū hec itaqꝝ ordine vt dictū est feceritis capiti capillos abraso hoc ēplm supponite. R. camomille melliloti ana. M. iij. mirtilorum. M. ij. nucum cupressi. nu. xv. rosarum rubearum absinthij. ana. M. j. farine fabarum farine lupinorum. ana. ℥. iiij. pistāda pistentur subtiliter ⁊ bulliant omnia simul cum sape ⁊ vini ac lixiuij barbitonsoris partibus equalibus donec acquirāt formam ceroti siue paste. Deinde tepidum in petia qua caput tegetur distendite et capiti ipsum

Digitized by Google

ti ipsum applicate. Quod fit multis de causis. Primo vt caput ꝓfortet cōplexionē ipsius roborādo. Secōo frigus a capite abarceat aereq; incapite inclusuz rectificet. Et hoc est qđ Aui. dicit opz vt vehemens caneat frigus etiā in estate qm in eo est timor magn⁹ Intelligit vt rectificet aer scz q̄ caput ingredit hora mutatiōis qm nō datur vacuū in natura vt philosophi dicūt. Et nō aer rectificet q̄ est, i tota domo sicuti male sentiūt isti q̄ volunt practici nominari atq; istarū curationū nimis satagere videri. Meli⁹ esset tutiusq; operarent si toti⁹ ciuitatis aerē rectificarēt z nō camere aut dom⁹ cui rectificationi adeo incūbūt ac si. pauc patiēs peste aut causonide laboraret intētū pricipale deserēdo. Tertio digestionē procuret. Quarto vt attrahat saniem cū primū fuerit gñata z i spongia retēta. Quinto vt resoluat q̄ possit apari. Naz multoties (vt inq̄t paulus ab Aui. citat⁹) post omniū generū ferrameto rū operationē subsequitur apa cui obuiabitis si emplm capiti supponet vt pts cōsideranti ingredientia. Sicq; cura ipsaz persequimini donec ad cicatricē fuerit pnētū semp reiterā do medicamina cū pfecerint. Uerū qr caro solet vltra debitū excrescere ipsam cōprimetis z retinebitis alumine roche cōbusto semper ipsum in circuitu carnis addite ponēdo. Et parū sit ne possit suā mordicatione dolorē excitare. Quo hercle medēdi modo nōvnū nō duos sed cētos homines curaui. Inter q̄s fuit non sine mortis periculo famulus dñi Joānis baptiste de fabijs in quo romanorum magnanimitas z animi iocunditas resid et. Affuit etiā et in famul⁹ dñi Stephani de fabijs in quo soliuz relucet virgetq; romana eloquētia ac studiū bonarū literarū necnō consilij excelsitudo atq; pectoris fortitudo. Inter quos ducerēt si mihi colonos dedisset dñm Antonium de frigepanibus cū fortitudo z liberalitas non recte se habent absq;. Justitia et temperantia est inter iustos iustissimus interq; tēperatos tēperatissimus. Qui quidē quantum iustitia z temperantia tātūdem z cōsilio ac literaz studijs potēs existit. Sūtq; z alij innumerati z maxime quos in hospitali sancte Marie consolationis anno a partu virgineo. M. ccccc.xvj. medicatus sum. Nobiles etiā istud testificarentur: verū ne videre velle me inaniter iactare poti⁹ silendū esse duri q̄s eorū nomina citare: qđ plericq; faciūt cupietes suis verbis fidē adhiberi q̄litates hominum citātes vt cardinaliū principū regū imperatorū pontificuz omnino humanitatē deserētes. Nos vo pauperes citamus humanitate cū hominū qualitatibus cōpēsantes. In qua si qualitates ille reducunt et principes reges imperatores pōtifices curauim⁹. At q̄ iā ꝓterierā diligenti⁹ attendite recteq; pſiderate q̄s voluerit, rimulā ꝓfozare ne commissurā aliquaz tetigerit. Que numero quinq; sunt due. f. mendose. Cetere vere commissure dicunt. Quarum hec sunt nomina videlz Cozonalis ab vl

Digitized by Google

sozone et est in synciput. Lan da que in occipite z sagittalis sine discriminalis eo quia est sub capillorum discrimine cu ius extrema tangunt vtrāq; cō missuram scilicet coronalem et Lambdaz. Due vero mēdose sunt laterales in temporum regio nibus collocate: quarū si vtrā uis scissura tangeret maiorem ādhiberemus diligētiā. Quā do rimule possunt accidere cō missure aut per longitudinem ita q; mediam secet commissu ram quatuor rectos angulos constituendo aut per latitudi nem. Nam si per longitudinē fieret rimula hinc inde erit pfo randum os ne discrimen dure matris tangatur. Cum sit possi bile sanguinem qui a venis desluxerit posse in vtraq; par te discriminis coagulari. Nam si commissuraz in qua dura ma ter alligatur limarem⁹ vel fer reis instrumentis lacerarem⁹: sicuti isti qui a chlitellis ad chyrurgiam venerunt faciunt timeremus cerebri suffocatio nem cum a siphac relaxato cō primeremus. Et ne fiat in huiuf modi loco extendendi operatio docemur a Cornelio celso in capitulo de caluarie cura tione confessione tamen di. hy pocratis precipueq; in eo mi nisterio quod vtilitatis causa posteris traditur. Qui memo rie prodidit more magnorum virorum et fiduciam magna rum rerum habentium se a fu turis esse deceptum. Quare in commissura non operemur: ne eadē ratione decipiamur qua antea diuus hypocrates de ceptus fuit. At si per latitudi nem rimula inciderit commis suram perforabitis ex vtraq; parte discriminis rimulā sem per tamen presupposito ne cō missura vel discrimen a perfo ratione tangatur. Quibus iam peractis foraminibus curam perficietis modo et ordine vt supra dictum est. Hoc idem ser uabitis in rimula si certi eri tis de ipsius penetratione. Si vero non pertranscrit vitreaz tabulam: sed tantū ad os spon giosum venerit: solum cū aqua vite et pulueribus in ipsius cu ram procedite. Quam rimulaz poteritis si vobis placuerit raspatorijs adequare ex quo fiet facilior modus et via in carnandi. Hec sunt quidem re gule cure z ordines q̄b⁹ vtor z vsus sum in capitis lesionibus que a causa primitiua oriūtur. habetis igitur quod me tanto pere efflagitastis munus mea quidem sententia prout nostre vires suffecerunt in tātis mero ribus ac paternis fraterniscz lucibus recitatum. Quod per inde erit vt vos ipsum accia pietis. valete.

¶ Finit secunda pars practi ce que Compendiosa nuncu patur eruditissimi viri magi stri Joan. de Vigo Genuen. S.D.N. Domini Julij ponti fi. maximi chirurgi diligenter emendata cum adnotamentis marginalibus: cui nuperrime adiunctum est Compendium Chyrurgie Mariani scti Ba roli tani cum Indice omnium Tractatuum et capitum. Que duo opuscula Ludō. excusa per Jacobum Berionum. Im pensis vero honesti viri An thoni Vincentij.

Digitized by Google

Rubrica seu tabula librorum z capitulorum presentis opusculi.

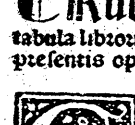

Charta.j.tractat de cura fracture cranei per nouū cozpus instrumētoz. fo.j. incipiunt notabilia.xv. que cō sideranda videndaq; sunt circa curationem fracture z finiuntur in. fo.viij.
Ca.j. de corpore istroz ad pforandum os capitis. fo.viij.
Ca.ij. de cura vulnerū nauigantium z militum. fo.viij.
Ca.iij. qualiter dz fieri flōia a capite vsq; ad pedes. fo.ix.
Liber primus de vulneribꝰ in vniuersali. fo.xj.
Ca.j. in quo continetur breuissima curatio fere oim vulnez simplicium necnon de solutione continuitatis neruorum. fo.xj.
Ca.ij. de pūctura neruoz z eius cura. fo.xiij.
Cap.iij. de torsionibus iunctarum. fo.xiij.
De auxiliis fracturarū z dislocationum ossium. fo.xiiij.
Ca.iiij. de ptusione sine vulnere cū depressione ossis z eiꝰ cura. fo.xv.
Ca.v. de vulnere ꝓpositō k.xvj.
Cap.vj. de magna lacertozum attritione z contusione sine vulnere. fo.xvij.
Ca.vij. de accidentibus vulnerum z neruozum. fo.xvij.
Ca.viij. de vulnere venenoso z depunctura venenosozum et de vulnere causato ab instro nominato la bombarda z de remotione sexti digiti et de cura pedis z manus amputate. fo.xviij.
Cap.ix. de vulnere causato a sagitta telo vel cōsimili instrumento z de extractione sagittarum z de cura istius vulneris. fo.xviij.
Liber secūdus de apostematibus. fo.xx.
Cap.j. de cura apatū calidoz z frigidozum. fo.xx.
Ca.ij. de pustulis malignis veluti sunt carbunculi: ignis pficus z forūculus z de eozum curatione. fo.xx.
Ca.iij. de cura forunculi. fo.xxj.
Cap.iiij. de cura scrophularum nascētiarum frigidarum. folio. xxj.
Ca.v. de cura cancrene ascachilos z estiomeni. fo.xxiij.
Liber tertius de vlceribꝰ in vniuersali. fo.xxiij.
Ca.j. de malignoz virulentoz formicosoz ac corrosiuozū vlcerū curatione. fo.xxiij.
Ca. de vlcere putrido z sordido z eozum cura. fo.xxiij.
Capi.iij. de vlcere cauernoso z eius curatione. fo.xxv.
Capitu.iiij. de fistula z eius cura. fo.xxv.
Ca.v. de vlceribus dolorosis et cura eozum. fo.xxv.
Ca.vj. de vlceribus cū osse corrupto z de eiꝰ cura. fo.xxvj.
Liber quartꝰ de auxiliis vnicuiq; mēbro appropriatis et facientibus pro cura morborum eozundem. fo.xxvij.
De tines albaros si talpa seu topinaria tractat. fo.xxvij.
De rupturis z crustis in capitibus puerozum nascentibus z de apatibus colli euenientibus occasione earundē tractatur. fo.xxix.

Digitized by Google

Auxilia que faciunt ad egritudines auriū tractanē. fo. xxx.
De auxilijs particularibus et vniuersalibus que faciūt aduersus oculoꝝ morbos tractatur. fo. xxx.
De auxilijs que faciunt aduersus pruritū et ardorez angulorum oculi tractaē. fo. xxxj.
Caꝑ. de sanie retēta in tunicis oculorum merito optalmie. folio. xxxj.
Caꝑ. j. de fistula lachrymali et de eius cura. fo. co.
Caꝑ. ij. de vlcere virulento corrosiuo z formicoso euenīti in interiori et exteriori parte nasi. fo. xxxij.
Caꝑ. iij. de auxilijs faciētibus aduersꝰ guttaris multa passionum genera. fo. eo.
Ca. iiij. de apatibꝰ gingiuarū oris et palati. fo. xxxiij.
De auxilijs egritudinum dorsi tractatur. fo. eodem.
De auxilijs pectoris costarū z ventris tractatur. fo. xxxiij.
De auxilijs que faciunt aduersus singultuz z debilitatem stomachi tractaē. fo. eodem.
Caꝑ. v. de auxilijs ad dolorem dorsi facientibus. fo. xxxv.
De medela que facit aduersus dislocationē lumborum. folio. xxxvj.
De auxilijs inguinum tractatur. fo. eodem.
Capitulū. vj. de auxilijs egritudinum virge. fo. eo.
De auxilijs que faciū ad purgandum renes et vesicam z prohibendum generationē lapidis i eis: necnō ad excoriationem causatā in canali vrine z ardorem eius remouendum. fo. xxxvij.
Caꝑ. vij. de auxilijs que faciūt pro morbis testiculorum. folio. xxxviij.
Cap. viij. de auxilijs que faciunt ad egritudines ani. fo. xxxix.
Capitulū. ix. de auxilijs facientibꝰ ad egritudines brachiorum et tibiarum. fo. eo.
Capi. x. de auxilijs que faciunt aduersus chiragram et podagram passionem. fo. xl.
Liber quintus de additionibus. fo. xlj.
Medicina singularis aduersꝰ dolorem dentium. fo. xlj.
Remediū contra arculam puerorum. fo. eo.
Remedium aduersus dolorem stanchi. fo. xlj.
Remedium aduersus pestē cō consta. precipitato et alijs. folio. eodem.
Unctio satis leuis pro morbo gallico. fo. eo.
Auxilia in forma suffumigij cōtra morbum gallicum cōfirmatum. fo. eo.
De virtute aloes. fo. xlij.
Remedia aduersus cancrū vlceratum. fo. xlij.
Ruptorium bonum ex inuētione nostra. fo. eo.
Unguentum gratia dei descriptione nostra. fo. eo.
Cerotum ad omnia vulnera et vlcera sananda descriptiōe nostra. fo. xlij.
Unguētū viride theſili. fo. eo.
Unguentum mixtum. fo. eo.
Puluis ad vlcera cicatrizanda. fo. xlij.
Lotio ad vulnera et vlcera cicatrizanda. fo. eo.
Digestiuum apostematis sanguinei. fo. eo.
Digestiuum apostematis cholerici. fo. eo.

Digitized by Google

Wundificatiuū sanguinei apostematis. fo.xliij.
Wundificatiuum apoſte.cholerici. fo.eod.
Digeſtiuum apoſte.phlegmatici. fo.xliij.
Wūdif.apa phlegmatici fo.c.
Diachlon magiſtrale ꝺſcriptione noſtra. fo.eodem.
Cerotum cōtra ſplenis ſtomachi ⁊ epatis duritiem.fo.eo.
Balneum ſeu fomētatio aduerſus ynduimiam brachiorum ⁊ tibiarum. fo.xliij.
Aqua ad mortificandū carbunculum. fo.xliij.
Wundificatiuum carbunculi. fo.eo.
Unguentum ad mortificandū carbunculum. fo.eo.
Unguentum ad vulnera incarnanda. fo.eo.
Sparadrap nobiliſſime operationis. fo.eo.
De ſuppoſitorijs et cliſteribus folio eodem.
Cliſterium lauatiuum.fo.eod.
Cliſterium commune.fo.eodē.
Cliſterium magiſtrale quodvaler contra torſionem et colicam paſſionem. fo.eodem.
De repercuſſiuis apoſtematuꝫ calidorum. fo.eodem.
Repercuſſiuū apoſtematis cholerici. fo.xlv.
Repercuſſiuum apatis phlegmatici. fo.xlv.
De reſolutiuis apoſtematū calidorum reſolutiuum eriſipelarum. fo.xlv.
De maturatiuis auxilijs apoſtematum calidorum ⁊ frigidorum. fo.eodem.
Maturantia apoſtemata ſanguinea. fo.eo.
Auxilia que faciūt ad maturationem matericrum frigidarum. fo.xlv.
De purgationibus nauigantium cliſteribus ⁊ ſuppoſitorijs. fo.eodem.
Digeſtiuū febris quotidiane. fo.xlvj.
Digeſtiuum febris maligne fo.xlvj.
Purga.minoratiua colere.f.c.
Purgatio p nobilibus ⁊ delicatis perſonis. fo.xlvj.
Purgatio eradicatiua pauperibus. fo.xlvj.
Purgatio pro dimitibus ⁊ nobilibus. fo.xlvj.
Purgatio minoratiua febris cōtinue. fo.xlvj.
Purgatio minoratiua in febre maligna. fo.xlvj.
Cliſtere quo debēt vti chirurgici in iſtis febribus. fo.xlvj.
Sirupus longus fo.xlvij.
Unctio aduerſus ſtomachi debilitatem ad dñm Thomaz regis. fo.xlvij.
Decoctio peculiaris aduerſus dolores morbi gallici.f.47.
Cerotū aduerſus morbum gallicum. fo.xlvij.
Purgatio que mirabiliter valet ad auferendos dolores mōbi gallici. fo.xlvij.
Purgatio ſingularis ꝑ morbū gallicū in ꝓncipio.fo.xlvij.
Emplm aduerſus vulnera nerueorum apoſtemoſa.fo.xlvij.
Pillule domini Nicolai de furnarijs. fo.xlvij.
Pocula aduerſus vnamquāq; morſuram ⁊ puncturam venenoſam. fo.xlvij.
Ungm baſilicū maius.f.xlvij.
Ungm baſilicū minus.f.xlvij.
Linimētum aduerſus formicā morbi gallici. fo.xlvij.
Potio aduerſus vnamquamq; fiſtulam ſumpta p os.fo.xc.

Digitized by Google

Succus artificialis aduersus fistulam sic fit. fo.xlviij.
Ad fistulas sanandas liquor mirabilis. fo.xlix.
Trociscus de minio aduersus fistulam. fo.xlix.
Aqua fortissima qua efficit puluis noster carnis superflue remotiuus et valet ad fistulam. fo.xlix.
Modus conficiendi pulnerem nostrum. fo.xlix.
Linimentum aduersus dolorē spasmosum vulnerum nernorum. fo.xlix.
Oleum aduersus punctura nernorum. fo.xlix.
Unguentum ad eandem intentionem nobilissime operationis. fo.xlix.
Oleum descriptione nostra ordinatum valens contra dolorem arteticum. fo.xlix.
Emplastrum aduersus podagram. fo.l.
Unguentum de minio. fo.l.
Unguētum refrigeratiuum de litargirio. fo.l.
Unguentum de tutia quod valet aduersus cancrum. fo.l.
Unguentum album de ceruſa. folio. fo.l.
Ungm̄ de stercore canis. fo.l.
Cerotum z balneuz mirabilis operationis que valent cōtra duritiem neruorum z ligamentorum. fo.l.
Ad linguā excoriatā occasione materie catarralis falsc. f.lj.
Aqua valens ad eandem intētionem. fo.lj.
Lotio singularz ad vlnera z vlcera penetrāta i pectore. f.lj.
Capsia chirurgicoruz nauigātium. fo.lj.

Finis tabule.

Index singulorum tractatuū z capitum que in Compendio Chirurgie prestātissimi viri Mariani scti Barolitani Chirurgice artis professoris eximij continentur.

Proemiuz Mariani sancti Barolitani in compendiū chirurgie. fo.liij.
Chirurgie diffinitio z vnde dicat Chirurgia in proemio. fo.liiij.
Chirurgie in duas partes sectio in proemio. fo.eodē.

Tractat⁹ de apatib⁹. fo.liij.

Apostematis diffinitio. fo.lv.
Et primū agit de apatū generibus et ipsorum discrimini bus. fo.lv.
Caput scōm in quo apatū cause commonstrantur. fo.lv.
Caput tertiū de repercussiuis. folio. lvij.
Caput quartū agit ō cura apatum calidorum. fo.lvij.
Caput quintū de apate i replcto corpore existēte. fo.lviij.

Tractat⁹ de vulneribꝰ. fo.lxj.

Capnt primū qō est de vulneris diffinitione. fo.lxj.
Capnt scōm de vulneris i simpler z ꝓpositū ptiōe. f.co.
Caput tertiū de vulneribus q̄ musculis accidūt. fo.lxij.
Caput quartū qō est de ijs q̄bus i ynoquoq; vulnere vti debemus. fo.eodē.
Caput quintū de vulneribꝰ in quoz cura futura vti nō de-

Digitized by Google

bemus. fo.lxiij.
Caput sextū ē de mō sanādi vulnera z de eorū cura. fo.lxiij.
Caput septimū de vulneribus ꝓpositis z eoꝝ cura. f.lxiij.
Caput octauū de curatiōe vulnerū manꝰ et cubiti. f.lxiij.
Caput nonū de accidētibꝰ que vulnera cōsequi solēt fo.lxv.
Tractatus de vlceribꝰ. fo.lxv.
Caput primū est de vlceris diffinitione. fo.lxvj.
Caput secundum de accidentibus vlcerum. fo.lxvj.
Caput tertiū sāguis ꝺ fluxꝰ f.e.
Caput q̄rtū determinat a q̄ sanguis fluxꝰ eueniat. fo.lxvij.
Caput q̄ntū q̄rit vñ ipa vlcera speciex noia sortiāt. f.lxvij.
Caput sextū ꝺ vlcere sanioso: q̄d sit sanies: z vñ oriat. f.e.
Caput septimū de cura vlceris sanios. fo.lxviij.
Caput octauū de cura vlceris sanios planū tenētis. f.lxix.
Caput nonū de cura vlceris sanidi sanios cōcaui. fo.lxx.
Caput decimū de cura vlceris fridi sanios. fo.lxx.
Caput.xj.de cura vlceris compositi ac eius accidentibus. fo.lxxj.
Caput.xij.vlcerisaccidētia causamq; carnis in vlceribꝰ addite cōtinens. fo.lxxij.
Caput.xiij.de cura vlcerꝝ i q̄ labia obstraquosa facrit. f.lxxij.
Caput.xiiij.doloris vlcerū causas eiusq; sedatiōes z curationes cōplectens. fo.lxxij.
Caput.xv.curā vlceris qō calido frigidoue apate fatigat continens. fo.lxxiij.
Ca.xvj.ꝺ duricie z eiꝰ cāis. f.e.
Caput.xvij.de corosione z eiꝰ cura. fo.lxxiij.
Caput.xviij.de putrefactione z curatione eius. fo.lxxv.
Caput.xix.de emēdatiōe ossis corupti. fo.lxxv.
Caput.xx.de varicibꝰ. fo.lxxvj.
Caput.xxj.in quo rosū ditatis vlceris aliarumve figurarū vlcerū ꝙ ꝺcemisse meminit. fo.lxxvj.
Caput.xxij.de causis vlceris virulenti. fo.lxxvij.
Cap.xxiij.ꝺ vlcere sordido. f.e.
Caput.xxiij.de vlcere cancroso. fo.lxxvij.
Caput.xxv.de modo cōficiendi pulueris rubei. fo.lxxviij.
Caput.xxvj.ꝺ modo ruptorū z lixiuū conficiendi. fo.lxxix.
Caput.xxvij.de trocisceorum cōfectione. fo.lxxix.
Caput.xxviij.ꝺ vnguēto nobili aduersus scabiē. fo.lxxix.
Tractatus de capite. fo.lxxx.
Caput primū de generibꝰ egritudinum que capiti occurre re solent. fo.lxxj.
Caput scōm de causis cōe. f.lxxxj.
Caput tertium de signis ossis fracti. fo.lxxxj.
Caput quartum de simularum distinctionibus. fo.lxxxij.
Caput q̄ntū cōplectit itētiones primas et principales circa mēbrū curādū. fo.lxxxiij.
Caput.vj.de flōmia. fo.eo.
Caput.vij.de modo sine ordine medēdi quē autor secuturus est i cura cranei. fo.lxxxiij.
Caput octauū z vltimū de sectura z cura cranei. fo.lxxxiij.

Finis Indicis Tractatuū z quorūcūq; capitum i Compendio Chyrurgie Mariani sancti Barolitani contentorum.

Regestum huius operis. aa.bb.cc.dd.ee.ff.gg.hh.ii.kk. ll.omnes sunt ꝛterni preter.ll. qui est quinternus.

empl. locomotione cerebri flos libi

Digitized by Google

Remedia contra peccata. f. 173.

Digitized by Google